

შერლოკ ჰოლმის თავდასავალი

ბასკრვილების ძაღლი

თავი I

მისტერ შერლოკ ჰოლმისი

მისტერ შერლოკ ჰოლმისი, რომელიც ჩვეულებრივ გვიან დგებოდა, თუ არ ჩავთვლით იმ არრთუ იშვიათ შემთხვევებს, როცა საერთოდ არ უხდებოდა ხოლომე დანოლა, მავიდას მისჭლომოდა და საყზომოდა. პაჭარა ნოხზე ვიდექი ზუსართან და ხელში იმ ჭოხს ვაჭროლოვდი, ჩვენს გუშინდელ სტუმარს რომ დარჩა. ეს იყო ზუნიკიანი კარგა მოზრდილი ჭოხი, – ერთი იმგვარ სავანთავანი, რომელსაჲ „საფუძვლიან საზუსს“ უნოდებენ ხოლომე. ზუნიკის ქვემოთ მიჭედებულ გოჭის სიგანის ვერუხლის ფირფიტაზე ასეთი ნარნერა იყო: „ჭეიმს მორჭიმერს, ჩ. კ. ჰ. ო., მისი მეგობრებისგან ჩკოს–დან“, მერე კი თარიღი: „1884“. უნინდელ დროში ასეთ მავარ, მიძიე, საიმელო ჭოხებს პაჭვირემული შინაური ექიმები აჭარებდნენ.

– ამა, უოჭსონ, რას იჭყვით მავ ჭოხზე?

ჰოლომისი ზურგშექრევით იჭდა და მეგონა, რომ ჩემი მანიჭულარები მისთვის შეუმჩნეველი დარჩებოდა.

– საიდან იერთ, რას ვაკეთებ? კარი იფიქრებს, რომ ზურგზედარ თვალეზი გაქვთ!

– ამაზე ადვილი რაა, როცა ჩემს ნინ გაპროლოვებული ვერუხლის საყავე დგას და შიგ ყველაფერი მოჩანს. – მიპასუხა შერლოკმა. – მართლა უოჭსონ, რას იჭყვით ჩვენი სტუმრის ჭოხზე, ყურადღებეზიდან სულ გამოგვეპარა, ვერუ შევნიშნეთ და არრე კი ვიერთ, რისთვის მოვიდა. რაკი ასეთი მარუნი მოგვივიდა, ახლა განსაკუთრებულ ყურადღება უნდა მივაქროთ ამ შემთხვევით დარჩენილ ნივთს. შესნავლეთ ჭოხი და სრადეთ ამის მიხედვით პაჭრონის პიროვნების დადგენა. მე კი მოგისმენთ.

– მე თუ მკითხავთ, – დავინყე და თან ვრდილოზდი ჩემი მეგობრის მეთოდს მივყოლოდი, ჭოხის პაჭრონი ექიმი მორჭიმერი ასე, შუახნის კარი უნდა იყოს, თანარ ყველასავან პაჭვირემული, რაკი მეგობრები ასეთი ყურადღებით ეკიდებან.

– კარგია! – თქვა ჰოლომსმა. – ჩინებულია!

– ამას გარდა ვფიქრობ, რომ სოფლის ექიმა და მაშასადამე ფეხით ზევრი ხეტიალი უხდება.

– ასე რაჭომ ფიქრობთ?

– იმიჭომ, რომ ეს ჭოხი, ეჭყობა, უნინ არრთუ ურიგო ყოფილა, ახლა კი ისეა გარვეთილი, ვერუ კი ნარმომიდგენია, ქალაქელ ექიმს რანირად უნდა ეჭიროს ხელში. რკინის ზურნუკი სრულიად მოსრვეთია, – ჩანს, ექიმ მორჭიმერს ამის დახმარებით არა ერთი მილი გაყვლია.

– უალორესად ჭანსალი მსჯელოზაა, – თქვა ჰოლომსმა.

– ამ ნარნერისა კი: „მეგობრებისავან ჩკოს–დან“ აი, რა გითხრათ: მე ვფიქრობ, რომ ასოები „კოს“ აღნიშნავენ კლუზს, უფრო მოსალოდნელია, რომ მონადირეთა კლუზს, რომლის ნევრებსარ ალობათ, სამედიცინო დახმარებას უნევდა, რისთვისარ ეს პაჭარა სახსოვარი მიურთმევიათ.

– უოჭსონ, თქვენ ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბეთ! – შესძახა ჰოლომსმა, სავარძელში გადაწვა და პაპიროსი გააზოლა. – არ შემიძლია არ აღვნიშნო, რომ ჩემი მერიე დამსახურების ჩვეული თავაზიანობით აღწერის დროს, საკუთარ შესაძლებლობას ამერიებთ. თუ საკუთრივ თქვენგან არ იფრქვევა სინათლის მოკაშკაშე სხივი, ყოველ შემთხვევაში

თქვენ ხართ სინათლის მეზობელი. განა როგორ იხილავთ ხალხს, რომლებიც თვითონ არ
ბრწყინავენ ნიჭით, მაგრამ სხვა ადამიანებში ნიჭის ნაპერწკალს აღწევენ. ესე
საგულისხმო ნიჭი და უნარია. მე თქვენგან უზომოდ დავალბული ვარ, ჩემი მეგობარო.
პირველად მესმოდა ჰოლომისაგან ასეთი რამ და უნდა მოვასხენოთ, რომ მისმა სიტყვებმა
განუზომელი სიამოვნება მომანიჭეს. რადგან, როგორ არ იყოს, თავმოყვარეობას მიზღვრავდა
ჰოლომის გულგრილობა ჩემს მიმართ. მე აღტყვევებული ვიყავი მისი პიროვნებით და
ვრდილობდი ამ კარის მუშაობის მეთოდი საქვეყნოდ რწობილი გამეხადა, ის კი ჩემს
მონადინებას ყოველთვის უხალისოდ ხვდებოდა. ამას ვარდა, ვამაყობდი იმით, რომ
შევძელი ჰოლომის მეთოდის არა მარტო ათვისება, არამედ მისი პრაქტიკულად გამოყენება
და ამით ჩემი მეგობრის ქება დავიმსახურე. ჰოლომმა ჯობი გამომართვა და მისი
დათვლიერება შეუარაღებელი თვლით დაინყო. შემდეგ ეტყობა, რაღაჯამ ძალიან
დაინტერესა, პაპიროსი განზე გადადო, ფანჯარასთან მივიდა და ისევ განავრძო ჯობის
დათვლიერება, ოღონდ უკვე გამაღიღებელი მინით უკირკიტებდა.

- ღმერთმა უნყის, რა არის, მაგრამ მაინც საგულისხმოა, - თქვა და თავის საყვარელ
ადგილზე დაბრუნდა, დივანის კუთხეში. - აქ რაღა მონაქმენი არის და მათ ზოგიერთი
დასკვნებისათვის გამოვიყენებთ.

- ნუთუ რაიმე გამოქვამა? - ვკითხე, როგორ არ იყოს, თვითკმაყოფილების გრძობით. -
იმედი მაქვს, სერიოზული არაფერი გამომჩინება?

- სამსუხაროდ, ჩემი ძვირფასო უოტსონ, თქვენი დასკვნების დიდი ნაწილი მუდარია. როგორ
გითხარით, სინათლის მეზობელი ხართ-მეთქი, ირით, ვგულისხმობდი, რომ წინა კარი უკანა
კარის ხილია და თქვენი მარჯბი და შეუდომა ზოგჯერ მეხმარება სწორი გზის პოვნაში.
მაგრამ ამჯერად არც იმდენად შემეძარა აღმოჩნდით. ეს კარი ნამდვილად არ ეკუთვნის
ქალაქში მოსაქმეთა რიგებს. იგი ფეხით მართლაც საკმაოდ ზევს დადის.

- მაშ, მართალი ვყოფილვარ.

- ამ ერთში - კი.

- მაგრამ ეს ხომ ყველაფერია?

- არა, არა, ჩემი ძვირფასო უოტსონ, ეს არ არის ყველაფერი, სულაც არ არის
ყველაფერი. ასე, მაგალითად, მსგავსი საჩუქარი ექიმს ყველაზე უფრო ადვილად შეეძლო
მიეღო რომელიმე სამკურნალო დაწესებულებიდან და არა მონადირეთა კლუბიდან, ხოლო
როგორ სამკურნალო დაწესებულების წინ ასოები „ჩკ“ სწერია, „ჩარინგ-კროსის“
სახელწოდება თავისთავად აგვეკვიტება.

- შეიძლება, თქვენ მართალი ხართ.

- ყველა ნიშანი ასეთ ახსნას ითხოვს. და თუ ჩემს მოსაზრებას სამუშაო ჰიპოთეზად
მივიღებთ, ჩვენი ურწობი სტუმრის პიროვნების დასადგენად დამატებითი მონაქმენი
გვექნება.

- კარგი. დავუშვათ, რომ „ჩკოს“ ნიშნავს „ჩარინგ-კროსის ლაბორატორია-საავადმყოფოს“.
რა შემდგომი დასკვნები გამოდის აქედან?

- ნუთუ არაფერი მოგვით თავში? თქვენთვის ხომ რწობილია ჩემი მეთოდი? სწადეთ,
გამოიყენოთ.

- დასკვნა დღესავით ნათელია: ვიდრე სოფელში ნავიდოდა, ეს კარი ლონდონში მუშაობდა.

- როგორ უფრო შორს რომ ნავიდეთ? შეხედეთ, რა კუთხიდან გნებავთ: რისთვის მიერ
საჩუქარი ამ კარს? როდის მიიჩნიეს საჭიროდ თავიანთი კეთილგანწყობის გამოსახატავად ან
ამ ჯობის მირთმევა? ეტყობა, მაშინ, როგორ ამ ექიმმა მორჭიმერმა სამკურნალო
დაწესებულება მიატოვა და კერძო პრაქტიკაზე გადავიდა. მას რომ საჩუქარი მიართვეს, ეს
ჩვენთვის რწობილია. უნდა ვივარაუდოთ, რომ საავადმყოფოში მუშაობას სოფლის პრაქტიკა
ამჯობინა. მეტისმეტად გაბედული ხომ არ იქნება ჩვენი ვარაუდი, თუ ვიტყვით, რომ
საჩუქარი სწორედ ნასვლასთან დაკავშირებით მიართვეს?

ეს სავსებით შესაძლებელია.

ახლა შენიშნეთ, რომ ამ კარს არ შეეძლო ყოფილიყო სამკურნალო დაწესებულების
კონსულტანტების შტაფში, რადგან ეს მისანვდომია მხოლოდ საგრძობი პრაქტიკის მქონე
ლონდონელი მკურნალისათვის, ასეთი ექიმი კი ქალაქიდან ძნელად თუ ნავიდოდა. მაშ,
ვინ უნდა ყოფილიყო? თუ საავადმყოფოში მუშაობდა და შტაფში არ ირიცხებოდა, მაშინ ის

უძნებელი კურაჭორი ყოფილა, რომელიც საავადმყოფოსთან ეხოვრობდა, ესე იგი, პრაქტიკანტზე წოტა მეტი. საავადმყოფოდან კი ამ ხუთი წლის წინ წასულა – დახედეთ ამ თარიღს. ამრიგად, ჩემო ძვირფასო უოტსონ, თქვენი დარბაისელი, ხნიერი შინაური ექიმი გაქრა, მის ნაწვლად კი ჩვენ წინაშე აღიმართა ორდაათიოდე წლის უაღრესად სანდომიანი ახალგაზრდა კარი, სულაჟ არაპაციემოყვარე, გულმავინი და ნაზად მოყვარული თავისი ძაღლისა, რომელიც, ჩემი აზრით, ტერიერზე დიდია, მაგრამ მასტიფზე პატარა უნდა იყოს. უნდობლად გავიყინე, შერლოკ ჰოლმსი კი სავარძელში გადაწვა და ჯერისაკენ გაუშვა კვამლის ნვრილი, პაერში ღამაზად დარხეული რგოლები.

- რაჟ შეეხება უკანასკნელ მოსაზრებას, აქ თქვენი შემონებება არაფრით არ შეიძლება, - ვთქვი მე. - მაგრამ ამ კარის ასაკსა და კარიერაზე ზოგიერთ წნობას კი ახლავ ვიპოვი. ჩემი ნიგნების თაროდან გამოვიღე სამედიცინო წნობარი და გვარი მორტიმერი მოვძებნე. იქ რამდენიმე მორტიმერი აღმოჩნდა, მაგრამ მე მაშინვე მივაგენი იმას, ვინც წინა დღეს გვესტუმრა, და ხმაძალა ნავიკითხე ყველაფერი, რაჟ მას შეეხებოდა:

- „მორტიმერი ჟიშს, 1882 წლიდან სამეფო ქირურგიული საზოგადოების ნევრი. გრიმპენი, დარტმური, დევონშირის საგრაფო. 1882 წლიდან 1884 წლამდე - ჩარინგ-კროსის საავადმყოფოს კურაჭორი. მიღები აქვს ჟუკსონის პრემია შედარებით პათოლოგიაში შრომისათვის „ხომ არ ჩავთვალთ სნეულებანი ატავისტური ხასიათის მოვლენად?“ შვერის პათოლოგიური საზოგადოების ნევრ-კორესპონდენტი, ავტორი სტატიებისა „ატავიზმის ანომალიური მოვლენები („ლანჯეტი“, 1882), „მივდივართ თუ არა პროგრესისაკენ?“ („ფსიქოლოგიის მოამბე“, მარტი, 1883). გრიმპენის, ტორსლის და ჰაი-ბეროუს სამრევლოების სოფლის ექიმი“.

- სიტყვარ არ არის ნათქვამი მონადირეთა კლუბზე, უოტსონ, - წბიერი ღიმილით თქვა ჰოლმსმა. - სამაგიეროდ ნამდვილი სოფლის ექიმა, როგორც მოხდენილად შენიშნეთ. ჩემი ვარაუდი გამართლებულია. რაჟ შეეხება ზედსართავებს, თუ არ ვრდები, ასეთები შევარჩიე: სიმპათიური, არაპაციემოყვარე და გულმავინი. ეს კი ვირი გამორდილებით - მხოლოდ სიმპათიური ადამიანები ლეზულობენ გამოსამშვიდობებელ საჩუქრებს. ყველაზე უფრო არაპაციემოყვარენი ივლიან ლონდონის პრაქტიკას სოფლისაზე, და მხოლოდ გულმავინი ადამიანები ტოვებენ სადარბაზო შარათის ნაწვლად ჟოსს, მას შემდეგ, რაჟ მთელი საათი იწადეს თქვენს სასტუმრო ოთახში.

- ძაღლი?

- განვრთნილი ძაღლია, პატრონს დაჰყვება და პირით ნივთებს დაატარებს. ეს არე ისე მსუბუქი ჟობია, ეტყობა, ძაღლი მას მუადვილას ჰკიდებდა პირს, ამიჭომ კბილების კვალი სავსებით გარკვევით ჩანს. ნაუბილევთა შორის მანძილის მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, ტერიერისათვის ასეთი ყბები მეტისმეტად ფართია, მასტიფისათვის კი ძლიერ ვიწრო. შესაძლებელია, რომ ...ღმერთო ჩემო! ჰო, რა თქმა უნდა! თმასუყუჭა სპანიელია. ამას ამბობდა ჰოლმსი და თან ოთახში ზოლთას სრემდა, მერე სარკმლის ნიშთან გაჩერდა. მის უკანასკნელ სიტყვებში ისეთი მტკიერე რწმენა გამოსჟვიოდა, რომ გაკვირვებულმა გადავხედე.

- მომისმინეთ, ჩემო მეგობარო, საიდან ხართ ამაში დარწმუნებული?

- იმ უბრალო გარემოებიდან, რომ მე ვხედავ ძაღლს ჩვენს კართან და აი, მისი პატრონის ზარირ. არ ნახვიდეთ, უოტსონ, გთხოვთ. თქვენ ხომ კოლეგები ხართ და თქვენი დასწრება დამეხმარება. აი, საბედისწერო წუთი, უოტსონ! თქვენ გესმით ნაბიჯების ხმა კბიდან. ეს ნაბიჯები იჭრებიან თქვენს ეხოვრებაში და არ იყით, რა მოაქვთ - სიავ თუ სიკეთე. რა დასჭირდა მიერნიერ კარს, ექიმი ჟიშს მორტიმერს მამებარ შერლოკ ჰოლმისსაგან?.. მობრძანდით.

ჩვენი სტუმრის გარეგნობამ გამორა, რადგან ტიპური სოფლის ექიმის ნახვას ველოდი. ექიმი მორტიმერი აღმოჩნდა ძაღლიან მალაღი, გამხდარი კარი. გრძელი წვირი ნისკარტით ჰქონდა ნამოშვერილი რუხი, ერთიმეორის ახლოს ღრმად ჩამჭდარ თვალეებს შორის, სათვალის ოქროს ჩარჩოების მიღმა რომ რიმიმებდნენ. ჩარმული ისე იყო, როგორც მისი პროფესიის ადამიანს შეეფერება, ოღონდ რამდენადმე დაუდევრად: ძლიერ გარვეთილი პიჯაკი და დაწნავებული შარვალი ერვა. თუმიწა ახალგაზრდა იყო, უკვე მხრებში იხრებოდა და როჯა კეთილისმსურველი მზერით გვათვალთვლებდა, კისერს უწნაურად

იგრძელდებოდა. როგორც კი ჩვენი სტყუპმარი ოთახში შემოვიდა, მისი მზერა მაშინვე იმ ჭოხს მისწვდა, რომელიც ჰოლომისს ეჭირა ხელოში, და სიხარულის ნამოძახილით მივარდა მას.

- რა ზედნიერება! მე კი ვერაფრით ვერ გავიხსენე, სად დავტოვე, აქ თუ სახომალდო კომპანიაში. ასეთი რამის დაკარგვა! ეს ჰირდაპირ საშინელება იქნებოდა!

- ნაჩუქარია? - ჰკითხა ჰოლომსმა.

- დიას, სერ.

- ჩარინგ-კროსის სავადმყოფოდან?

- დიას, იქაური მეგობრებისაგან, ჩემი ქორნილის დღეს.

- ვაი-ვაი, რა რუფია! - შესძახა ჰოლომსმა თავის ქნევით.

ექიმმა მორტიმერმა თვალეზი გაოქებით დაახამხამა.

- რა არის აქ რუფი?

- მხოლოდ ის, რომ თქვენ დაარღვიეთ ჩვენი დასკვნების მსვლელოება. მაშ, ეს საქორნილო საჩუქარი იყო?

- დიას, სერ. მე დავტორნიდი და მივატოვე სავადმყოფო, და კონსულტანტის თანამდებობის მიღების ყველა იმედი. საჭირო იყო საკუთარი სახლის მონყოფა, ოჯახის დაზინავება.

- აი, ხედავთ, არც ისე ძლიერ შევმრდარვართ. - თქვა ჰოლომსმა. - ახლა კი, დოქტორ კუიმს მორტიმერ...

- რას ზრძანებთ! მე არა მაქვს დოქტორის ნოდება, მხოლოდ სამეფო ქირურგიული საზოგადოების უბრალო წევრი ვახლავართ.

- და, უთუოდ, მიყნიერული გონების კარგი ზრძანდებით?

- მე მხოლოდ ზოგიერთი რამ მაკავშირებს მიყნიერებასთან, მისტერ ჰოლომს: ასე ვთქვათ, ნიჟარებს ვავროვებ წოდების უკიდევანო ოკეანის სანაპიროზე. თუ არ ვრდები, მაქვს პატივი ველაპარაკებოდე მისტერ შერლოკ ჰოლომსს და არა...

- არა, ჩემი მეგობარი უოტსონი, აგერ თქვენ წინა დგას.

- ძალიან მოხარული ვარ, რომ ვაგიწავით, სერ. თქვენი სახელი ხშირად იხსენიება თქვენი მეგობრის სახელის გვერდით: თქვენ მეტისმეტად დამინტერესეთ, მისტერ ჰოლომს. სულ არ ველოდი, რომ ასეთი გრძელი თავის ქალა გექნებოდათ და ასე ძლიერ განვითარებული ნარბზედა რკალები. ნება მიბოძეთ გავისინჯოთ კუფის ნაკერი. ეგ თავის ქალის ტვიფარი, სერ, რომელიც ვენბავთ იმ ანთროპოლოგიურ მუზეუმს დაამშვენებდა მანამ, სანამ თვით დედნის მიღებას მოახერხებდა. მლიქვნელოებაში არ ჩამომართვათ, მაგრამ ჰირდაპირ მშურს ასეთი თავის ქალა.

შერლოკ ჰოლომსმა ჩვენი უყნაური სტყუპმარი სავარძელოში ჩასვა.

- როგორც ჩანს, ორივენი საკუთარი საქმის ენთუზიასტები ვართ, სერ, - უთხრა სტყუპმარს. - თქვენი საჩვენებელი თითი მეუბნება, რომ ვახვეულ თამბაქოს ამჭობინებთ.

სუ გერიდებათ, მოსწიეთ.

მორტიმერმა ჭბინდან ამოიღო ქალაღი, თამბაქო, და განსაწვიფრებელი სიმარდით ვახვია პაპიროსი. გრძელი, ოდნავ მთრთოლავი თითები ისევე მკვირქნლად და მოუსვენრად მოძრაობდნენ, როგორც მწერის სახეხები.

ჰოლომსი მშვიდად იჯდა, მაგრამ მისი სწრაფი ანაზღეული მზერა, რომელსაც ესროდა ხოლომე ჩვენს თავშესაქრევ თანამოსაუბრეს, მონმობდა, რომ ამ კარმა ძლიერ დაინტერესა.

- არა მგონია, სერ, რომ თქვენი გუშინდელი და დღევანდელი სტყუპრობა და ჩვენდამი პატივის დაღება მარტო ჩემი თავის ქალის გამოკვლევის მიზნით მომხდარიყოს.

- არა, სერ, რა თქმა უნდა, არა! მართალია, მე ზედნიერი ვარ, რომ ასეთი შემთხვევა მომეწა, მაგრამ სულაჯ არ მოვსულვარ ამისათვის, მისტერ ჰოლომს, მე სულაჯ არა ვარ პრაქტიკული ყაიდის კარგი, ამასთან ჩემს წინაშე უყრად აღიმართა ერთი უაღრესად სერიოზული და უყნაური ამოყანა. რამდენადაც თქვენ გთვლით მთელ ევროპაში მეორე მადებრად...

- ეგრე გგონიათ! ნება მომეყრით გკითხოთ, ვინ მივაჩნიათ ჰირველ მადებრად? - საკმაოდ მკვეთრი კილოთი იკითხა ჰოლომსმა.

- მიყნიერულად მოაზროვნე ადამიანებს მუსიე ზერტილიონის შრომები უფრო მეტ პატივისწემას უხერგავენ.

- მაშინ რატომ მას არ მიმართეთ?
- მე ვლადიმერ კობახიძე, სერ, „აზროვნების მიწვევით ხასიათზე“, მაგრამ როგორც პრაქტიკოსს, თქვენ ცოლი არა გყავთ, ეს საერთოდ აღიარებულია. იმედი მაქვს, სერ, ზედმეტი არაფერი მიკადრებია...
- ისე, სულ როგორც კი გამკენდით, - მიუგო ჰოლმსმა. - მაგრამ მე ვფიქრობ, სერ მორტიმერი, რომ სრულიად სწორად მოიქცეოდით, თუ ახლაც მიუკიდ-მოუკიდებოდით მოყვებოდათ იმ საქმის ვითარებას, რომლის გადასაწყვეტად ჩემთან მოსულხართ.

თავი II
 ზასკრვილოების გვარის წყევლა

- ჭიბუში ერთი ხელნაწერი მაქვს, - თქვა ექიმმა ჭიბუში მორტიმერმა.
- ეს მაშინვე შევნიშნე, როგორც კი შემოხვედით, - მიუგო ჰოლმსმა.
- მეტად ძველი ხელნაწერია.
- ასე, მეფრანგულად საუბრისა, თუ ყალბი არაა.
- ეს საიდან იქნა, სერ?
- ლაპარაკის დროს, რამდენჯერმე მოვკარი თვალი თქვენი ჭიბუშიდან ამოჩრილი ხელნაწერის კიდეს. აბა, ის ექსპერტი რას მიქვია, ვინც დოკუმენტის თარიღის ამოწმებაში ათ-ორ ნელზე მეტს თუ შეუძლებს. შემთხვევით ხომ არ ნაგეოგრაფიულად ჩემი პატარა შრომა ამ საკითხზე? მე თქვენს მანუსკრიპტს ათას შვიდას ორჯერად ვაფარავ ნლით ვათარიღებ.
- ზუსტი თარიღი ათას შვიდას ორმოცდარია, - თქვა ექიმმა მორტიმერმა და ჰიჯაკის გვერდის ჭიბუშიდან ხელნაწერი ამოიღო. - ეს საგვარეულო რელიქვია შესაძლებლად გადმოიწერა სერ ჩარლზ ზასკრვილმა, რომლის უყვარმა ტრაგიკულმა სიკვდილმა ამ სამი თვის წინ ასე ააღივლა მთელი დევონშირი. მე თავს ვთვლიდი სერ ჩარლზის არა მარტო ექიმად, არამედ მის პირად მეგობრად. ეს იყო ძალაუფლების მოყვარული კარი, ჭკვიანი, ფრიალ პრაქტიკული, არა ფანტაზიური, ისევე როგორც თქვენი მორჩილი მონა. და მაინც ამ დოკუმენტს ძალიან სერიოზულად ეკიდებოდა, მზად იყო კიდევ იმ დასასრულისათვის, რასაც ზედი უშეზღუდებდა.
- ჰოლმსმა ხელი გაიწვია, ხელნაწერი გამოართვა და მუხლებზე გაასწორა.
- უოტსონ, დააკვირდით „დ“ ასოს დანერგობას. ეს ერთი იმ თავისებურებათაგანია, რამაც დახმარება გამიწვია თარიღის დადგენაში.
- ძალიან დახვედრე გაცვითლებულ ფურცლებზე ნახევრად გადაშლილ სტრიქონებს. გვერდის დასაწყისში ეწერა: „ზასკრვილოპოლი“, ქვემოთ კი მსხვილი გაკრული ხელით იყო გამოყვანილი „1742“.
- ეს, ეჭვობა, რაღაც ჩანანერია.
- დიახ, ერთი გადმოიწერისა, რომელიც ზასკრვილოების გვარში დღემდე წარსულშია.
- მაგრამ, რამდენადარ მივხვდი, თქვენ ჩემთან მოხვედით უფრო პრაქტიკული და დროის მიხედვით უფრო ახლოდელი საკითხის გამო რჩევის მისაღებად.
- დიახ, სასიერებოდ ახლოდელი საკითხისათვის! ის არ იმეებს გადადებებს, ერთ დღე-ღამეში უნდა გადაწყდეს. ხელნაწერი ძალიან მოკლეა და მას უშუალო დამოკიდებულება აქვს საქმესთან. თუ ნებას მომცემთ, ნაგეოგრაფიულად.
- ჰოლმსი სავარძელში გადაწვა, თითების ბოლოები ერთმანეთს მიამჯინა და ზედისადმი მორჩილების გამომეცხველებით დახუჭა თვალები. ექიმი მორტიმერი სინათლისაკენ მიბრუნდა და ძალიან ნიშნავდა ხმით დაიხურო ძველი დროის საინტერესო მოთხრობის კითხვა:
- „მრავალი მონაწილე არსებობს ზასკრვილოების ძალიან. მაგრამ რამდენადარ ვარ უშუალო მთამომავალი ჰუგო ზასკრვილისა და ძალიან ამბავი გავიწვია მაქვს მამაჩემისაგან, მას კიდევ - პაპაჩემისაგან სმენია, ჩემს ვალად ვრჩხ ჩავწერო ესე ისტორია, რომლის ჭეშმარიტება საეჭვო არ არის. ამით მინდა ინამოთ, შვილნო ჩემნო, რომ უზენაეს მსაჯულს, რომელიც ჩვენი წოდებისათვის გვსჯის, ნებას კიდევარ მოგვიტყვოს შეყოფებანი ჩვენნი მისთვის ჩვეული სათნობით და რომ არ არსებობს ისეთი

მძიმე წყევლა, რომლის გამოსყიდვარ არ შეიძლებოდა ლოყვითა და მონანიებით. მაშ, მიერთ დავინყებდას საშინელი ნაყოფი წარსულისა, მაგრამ გაფრთხილდით მომავალში, ნულარ შესწრდავთ, რათა ჩვენდა დასალაშავად არ მისრეთ თავისუფლებამ ზნელ ვნებათა ლელვას, რამარ ამდენი ზიანი მოუტანა მთელ ჩვენს გვარსა და მოდგმას.

იწოდეთ, რომ დიდი აშშ-ის კამს (რომლის ისტორიარ დიდად განსწავლულ ლორდ კლარენდონის მიერაა დანერილი და, რადარ არ უნდა დაგიჭდეთ, გირჩევთ ნაიკითხით) ზასკრვილების მამულის მფლობელი იყო ჰუგო ზასკრვილი და ამ ჰუგოს სრულიად სამართლიანად შეიძლება ენოდოს აღვირახსნილი, უკარერი და უღმერთო კარის სახელი. მეზობლები აპტიებდნენ ყველა შეწოდებას, რადგანარ ჩვენს მხარეში არასოდეს არ ურხოვრიათ წმინდანებს, მაგრამ ჰუ-გოს ზუსებით ჰქონდა მიდრეკილება განუსჯელი და სასტიკი ხუმრობისადმი, რამარ მისი სახელი აქრია საიგავოდ მთელ დევონის მხარეში.

მობდა ისე, რომ ჰუგოს შეუყვარდა (თუ შეიძლება მის ზნელ ვნებას ენოდოს ეგზომ წმიდა სახელი) ერთი ფერმერის ქალიშვილი. ეს ფერმერი ზასკრვილების მამულის მეზობლად რხოვრობდა. მაგრამ სიმწყაზარითა და ნესიერებით რხოზილი ნორჩი ქალიშვილი ყოველნაირად გაურბოდა ჰუგოს და მისი სახელის გაგონებარ კი არ სურდა. და აი, ერთხელ - ეს იყო სწორედ წმიდა მაიკლის დღეს - ჰუ-გო ზასკრვილმა აიყოლია ექვსი ყველაზე უფრო თავზეხელაღებული, უნესო, ქარაფშუტა ამხანავი, ისარგებლა ქალის მამის და ძმების შინ არყოფნით და გაიჭარა თავის სასურველი. ზასკრვილი-ჰოლში რომ დაბრუნდა, ცყვე ქალი ერთ-ერთ ზედა ოთახში დამალა, თვითონ კი ძველი ჩვეულების მიხედვით დაიწყო ქვედა სართულში მეგობრებთან ქეფი. უბედური ქალი კინალამ გაგიჟდა, როარ გაიგონა, როგორ ყვიროდნენ და ილანძღებოდნენ ქვედა სართულზე მყოფი გალეშილი არამზადები. იმ ადამიანების მონმობით, რომლებარ იწობდნენ ჰუგო ზასკრვილს, ნაზახუსევი ჰუგო ისე თავშეუკავებელი იყო, რომ იმ ღვთის საგომი სიტყვებისაგან, რომელთა წარმოთქმითარ იგი თავის ზაგეებს ზილნავდა, ადამიანი შეიძლებოდა დამდნარიყო. ზოლოს ქალიშვილი შიშმა იქამდე მიიყვანა, რომ ჩაიდინა საქმე, რასარ ვარ გაბედავდა ყველაზე უფრო გამბედავი და მოხერხებული მამაკარი, სახელდობრ: გამოვიდა ლავგარდანზე, ჩამოჰყვა სუროს, რომელიარ გასულიყო (და გადის ახლარ) სიმაგრის სამხრეთ კედელზე და სირბილით გაყვა ჭაობზე გამავალ გზას მამის სახლისაკენ, რარ სამი მილის დაშორებით იდგა ზასკრვილების მამულიდან.

რამდენიმე ხნის შემდეგ ჰუგომ მიატოვა სუფრა, რათა თავისი ცყვე ქალიშვილისათვის საჭმელ-სასმელი მიეჭანა, ან იქნებ მასთან დარჩენარ სურდა. უარესარ ჰქონდა აზრად, მაგრამ ნახა, რომ ვალია რარიელია და ჩიტი სადლარ გაფრენილა. მაშინ დაუფლდა ჰუგოს ეშმაკული. რადგან შიშავით ჩაიბრინა კრბე, შევარდა სანადიმო დარბაზში, შესტა მაგიდაზე, მიმოფანტა ზოთლები და კრბები, შემდეგ კი ყველას გასაგონად დაიფარა, რომ სულსა და სხეულს მი-ჰყიდის ეშმას ოლონდ დაენიოს გაქრეულს. ვიდრე მისი სიშმაგით გარეებული თანამესუფრეები გარგებული იდგნენ, ერთმა მათგანმა, ყველაზე უფრო გულქვამ და გალეშილმა, დაიყვირა, საჭიროა ცყვე ქალის კვალზე ძალოს გაშვებაო. ასეთი სიტყვები რომ გაიგონა, ჰუგო გარეთ გამოვარდა, მეჭინბეებს უბრძანა შეეკაზმათ მისი შავრა ფაშატი, გამოეშვათ ძალოები და ეცნოსებინათ მათთვის თავსაფარი, რარ ქალიშვილს დავარდნოდა. ამის შემდეგ ამხედრებული არამზადა ძალოების ხროვასთან ერთად მთვართ გაშუქებული ჭაობის გზას დაადგა.

თანამეინახენი ერთ ხანს მღუმარედ თავდახრილნი იდგნენ და გონს ვარ მოსულიყვნენ, რისთვის ატყდა ასეთი არეულობა. მაგრამ აი, მათს ღვინით დაზნელებულ გონებას მისწვდა, თუ რა შავი საქმე მოხდებოდა ტორფის ჭაობებში. მაშინ ყველა აყვირდა: ზოგი რხენს ითხოვდა, ზოგი დამზაჩას, ზოგიერ ღვინოს. შემდეგ უფრო დალაგებით მოიფიქრეს, ყველანი, - სულ რამეტი კარი, - შესხდნენ რხენებზე და მღევარს შეუერთდნენ. მთვარე კაშკაშებდა, მღევრები ერთ რიგად მისდევდნენ გზას, რომლითარ მათი აზრით უნდა ევლო ქალს, თუ მამის სახლში დაბრუნდებოდა.

ერთი-ორი მილი რომ გაიარეს, მწყემსი შემოხვდათ და ჰკითხეს, ხომ არ შეგხვდრიაო გაქრეული ან მღევარი. მწყემსმა, როგორარ ამბობდნენ, შიშისაგან, ჭარ ხმა ვარ ამოილო, შემდეგ კი მანარ აღიარა, მიდიოდა ერთი ქალიშვილი, რომელსარ ძალოები ედგნენ კვალშიო. „მაგრამ მე ვნახე სხვა რამერ, - დასძინა მან, - ჰუგო ზასკრვილმა

ჩამიქროლას გვერდით შავი ფაშაჭით, უკან კი ძაღლი მისდევდა, და ღმერთმა დაგვიფაროს ჩვენს კვალზე მავალი ასეთ ჭოჭოხეთის ქმნილებების ხილვისაგანო”.

მთვრალმა სკვარებმა შეაგინეს მწყემსს და წბენები გააქროლეს, მავრამ სულ მალე ტანში ყინულმა დაჟარათ, რადგან ფლოქვების ხმა მოესმათ, შავი ფაშაჭირ მამინვე დაინახეს უმხედროდ, პირიდან ქაფი გადმოსდიოდა და სადავეები ძირს მოსთრევდა. თავგზადაზნეული მხედრები შეჯგუფდნენ, ყველა შიშმა და ელდამ აიჭანა, მავრამ მაინც განავრძეს გზა ჭაობის სიღრმისაკენ, თუქრა ყოველი მათგანი, აქ რომ მარტო ყოფილიყო, სიამოვნებით მოაზრუნებდა წბენს და შინ დაზრუნდებოდა. ნყნარად განავრძეს გზა და ზოლოს ნაპრაღის პირას ძაღლებიერ ნახეს. მთელი ხროვა, ძველთაგანვე განთქმული ჭიშის სინმინდითა და სიაფთრით, შესაზრალისად ყმყოდა. ზოგიერთი ძაღლი ჩუმად ვარზოდა განზე, სხვებს კი ზენვი აზურძგნოდათ, თვალებს აზრიალებდნენ და იმის წდაში იყვნენ, რომ როგორმე წინ გამოჩენილ ხვრელში გამძვრალიყვნენ.

მხედრები შეჩერდნენ, რალა თქმა უნდა, ზევრად უფრო ფხიზელნი, ვიდრე გზაზე გასვლის წინ იყვნენ. ზევრი მათგანი ვერე ზედავდა წინ ნაბიჭის გადადგმას, მავრამ სამმა, ყველაზე უფრო განდფულებმა ან იქნენ ყველაზე უფრო შექეიფიანებულებმა, წბენები ხრამის სიღრმეში შეიყვანეს. იქ თვალწინ გადაქალათ ფართო კორდი, ზედ კი უხსოვარ დროს აღმართული ორი ქვის სვეტი იხილეს. ასეთი კორდები ჭაობებში დღესაერ გვხვდებან. მთვარე მკაფიოდ ანათებდა კორდს, რომლის შუაგულშიერ ეგლო შიშსა და დაქანწყლობისაგან მკვდარი ზედშავი ქალიშვილი. მავრამ არე ქალიშვილის უხსლო გვამის ხილვაზე, არე მის გვერდით დადებულ ჰუგო ზასკერვილის გვამის დანახვაზე არ უგრძნია სამ თავზე ხელაღმეულ უსაქმურს, როგორ დაუდგათ თმა ყალყზე. არა! ჰუგოს თავს დასდგომოდა საზარელი ურჩხული – უზარმაზარი, შავი ნადირი, შესახედავად ძაღლის მსგავსი, მავრამ უფრო მალაღლი და დიდი ყველა ძაღლზე, რომელიერ კი ოდესმე მოკვდავს უხილავს. აი, ამ ურჩხულმა გამოლადრა მათს თვალწინ ყელი ჰუგო ზასკერვილს, შემდეგ მათკენ შემოაზრუნა გასისხლიანებული დრუნჩი და მდეკრებს წერხლოვანი თვალები შეანათა. შიშისაგან დაზაფრულმა მდეკრებმა ყვირილი ატეხეს და ჭაობისაკენ თავქუდმოგლეჯილებმა მოჰკურწხლეს. ერთი მათგანი, როგორე ამბობენ, იმავე ღამეს მოკვდა, ვერ გადაიჭანა ის, რარ იხილა, ორი დანარჩენი კი ისე ნახდა, ასეთი მძიმე განსარდელის ხილვის შემდეგ, რომ მთელი სიერწხლის მანძილზე ველარ გამოჭანმრთელდა. ასეთია, შვილწო ჩემწო, თქმულემა იმ ძაღლზე, რომელმარ მას შემდეგარ ზევრი უბედურება დაატეხა თავს ჩვენს გვარს. და თუ ყოველივე ეს ჩავწერე, მხოლოდ იმისათვის, რომ წოდნა ნაკლებად გვაძრუნებმს ხოლომე, ვიდრე უთქმელობა და ვარაუდები. განა საჭიროა იმის უარყოფა, რომ ჩვენს გვარში მრავალი კვდებოდა უერარი, საშინელი და იდუმალი სიკვდილით? მაშ, დაე, ნულარ დაგვტოვენს განგება თავისი უხვი ნყალობის გარეშე და ნულარ დასჭის უდანაშაულო მემკვიდრეებს, შობილთ მესამე და მეოთხე თაობის შემდეგ, რომელთარ ელით შურისგება, როგორე არის ნათქვამი სახარებაში. იმ განგებას ვანდომ თქვენ თავს, შვილწო ჩემწო, და გაფიერებთ: ერიდეთ ღამით ჭაობებში გასვლას, რორა ზოროტების ძაღლები თავისუფლად ზაჭონობენ.

(დანერილია ჰუგო ზასკერვილის ხელით შვილების – როჯერისა და ჭონისათვის, და ვუბრძანებ მათ, შეინახონ ყოველივე ეს საიდუმლოდ თავიანთი დის ელიზაბეტისაგან)”.
რორა ეს უწნაყრი ამბავი ნაიკითხა, ექიმმა მორტიმერმა სათვალე შუბლზე აინია და მისტერ შერლოკ ჰოლმსს მიაჩერდა. ჰოლმსმა დაამთქნარა და სივარის ნამწვი ზუსარში შეავლო.

– მერედა, აქ რა არის ისეთი? – ნარმოთქვა მშვიდად.
– თქვენი აზრით, ეს არ არის საინტერესო?
– საინტერესოა – ზლაპრების მოყვარულთათვის.
ექიმმა მორტიმერმა ჭიბიდან ამოიღო ოთხად დაქერილი გაზეთი.
– კარგი, მისტერ ჰოლმს. ახლა გაგარწობთ უფრო თანამედროვე ამბავს. აი „დეკონშირის ქრონიკის“ ამა წლის ოთხმეტი ივნისის ნომერი. აქ დაზეჭდილია მოკლე ანგარიში იმ ფაქტებზე, რომლებიერ დაკავშირებულია სერ ჩარლზ ზასკერვილის სიკვდილთან, რარ რამდენიმე დღის წინათ მოხდა.

ჩემმა მეგობარმა ოდნავ წინ წაინია, მის მზერაში მეტი ყურადღება შევნიშნე. მორტიმერმა სათვალე შეისწორა და დაიწყო:

- „სერ ჩარლზ ბასკერვილის, ლინტონათა პარტიის მოსალოდნელი კანდიდატის უყურამა სიკვდილმა მძიმე შთაბეჭდილება მოახდინა მთელ შუა დეკონშირზე. თუმცა სერ ჩარლზი შედარებით ქოჭა ხნის წინ დამკვიდრდა ბასკერვილ-ჰოლში, მაგრამ თავისი გულკეთილობითა და სიუხვით უკვე მოასწრო ყველა იმ ადამიანის სიყვარულისა და პატივისცემის მოხვეჭა, ვისაუქ მასთან საქმე ჰქონია. ნუკორიშების ბატონობის ჩვენს დროში სასიამოვნოა ვიწოდეთ, რომ უკეთესი დროის მომსწრე ძველი გვარის შთამომავალმა საკუთარი ხელებით შეძლო შეექმნა დოვლათი და მიემართა ის თავისი გვარის ოდინდელი დიდების აღსადგენად. როგორც წნობილია, სერ ჩარლზი ანარმოებდა ფრიად შემოსავლიან ექსპედიციებს სამხრეთ აფრიკაში. იმ ადამიანთა საპირისპიროდ, რომლებიც არ შეჩერდებიან მანამ, სანამ ფორტუნის შორბალი მათივე საწინააღმდეგოდ არ შეჭრიალდება, მან მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი ენერგიითა და გონების სიფხიზლით მოახდინა თავისი შემოსავლის რეალიზაცია და ინგლისში დაბრუნდა დიდძალი კაპიტალით. ბასკერვილ-ჰოლში სერ ჩარლზი დასახლდა სულ ამ ორი წლის წინ, მაგრამ ხმები სხვადასხვანაირ სრულყოფასა და მამულის ახლადგაშენებაზე, რაც მისმა სიკვდილმა შეაჩერა, უკვე დიდი ხანია გავრცელებულია. უშვილომ ჯერ კიდევ სირიქხლეში არა ერთხელ გამოამჟღავნა განზრახვა გაეზღინებინა თავისი თანამემამულეები, და მრავალ აქაურ მწხოვრებს ჰირადი საფუძველი აქვს დასჭიროდეს მის უდროოდ ვარდაცვალებას. სერ ჩარლზის უხვ შენიშრობაზე საქველმოქმედო საჭიროებებისათვის როგორც ადგილობრივი მასშტაბით, აგრეთვე მთელი საგრაფოს მასშტაბითაც არა ერთხელ იყო ლაპარაკი გაზეთის ფურცლებზე.

ვერ ვიტყვით, რომ ძიებამ სავსებით გარაკვია სერ ჩარლზ ბასკერვილის სიკვდილის გარემოებანი, თუმცა ზოლო კი მოულო ადგილობრივ წრემორწმუნეთა შორის გავრცელებულ ხმებს. არავითარი საფუძველი არა გვაქვს ეჭვი გამოვთქვათ, რომ სიკვდილი გამოიწვია არაბუნებრივმა მიზეზმა. სერ ჩარლზი იყო ქვრივი და თუ შეიძლება ასე ითქვას, როჭა ახირებული. მიუხედავად თავისი დიდი შეძლებისა, რხოვრობდა ძალიან თავშეკავებულად, და ბასკერვილ-ჰოლში მხოლოდ ორი მოსამსახურე ქოლ-ქმარი ბერიძორები ჰყავდა. ქმარი ასრულებდა ლაქის მოვალეობას, ქოლი - მინისას. თავიანთ ჩვენებებში, რაც განსვენებულის მეგობრების ჩვენებებს ეთხვევა, ბერიძორებმა აღნიშნეს, რომ უკანასკნელ ხანებში სერ ჩარლზის ჭანმრთელობა შესამჩნევად გაუარესდა. მათი სიტყვით, განსვენებული უჩიოდა გულს, რასაუქ მონმობდა მისი სახის ფერის ქვალეზადობა, განხირებული სუნთქვა და მძიმე სულიერი განწყობილება. ექიმმა ჯეიმს მორტიმერმა, განსვენებულის ახლო მეგობარმა და შინაურმა მკურნალმა, თავის ჩვენებაში იგივე დაადასტურა.

ფაქტიურად ყველაფერი სრულიად უბრალოდ დაჭრიალდა. სერ ჩარლზ ბასკერვილს ჩვეულებად ჰქონდა დაძინების წინ ბასკერვილ-ჰოლის ურთხელის განთქმულ ხეივანში გასეირნება. ქოლ-ქმარი ბერიძორები ადასტურებენ, რომ ამ ჩვეულებას არასოდეს არ ლაღაჭობდა. 4 ივნისს სერ ჩარლზს განუხრებადებია, რომ მეორე დღეს ლონდონს აპირებდა გამგზავრებას და ბერიძორისთვის უბრძანებია ნივთების ჩალაგება, სალამოს კი ჩვეულებისამებრ სასეირნოდ წასულა, რომლის დროსაუქ თურმე მუდამ სიგარას ენეოდა. ამის შემდეგ სერ ჩარლზი შინ აღარ დაბრუნებულა. შუალამისას, როჭა უნახავთ, რომ ჰოლში კარი ჯერაუქ ლიად ყოფილა დარჩენილი, ბერიძორი შემფოთებულა, ფარანი აუნთია და თავისი ბატონის საძებნელად გაუნეცია. ნესტიანი დღე ყოფილა და ხეივანში ჩარლზის ნაკვალევი თურმე ძალიან კარგად ჩანდა. ამ ხეივნის შუაში არის პაჭარა ჭიშკარი, საიდანაუქ გზა გადის ქორფის ჭაობებისაკენ. ზოგიერთი ნიშნის მიხედვით სერ ჩარლზი აქ მდგარა რამდენიმე წუთს, შემდეგ კი წასულა... და ხეივნის სულ ზოლოში იპოვნეს მისი გვამი.

აქ ამოუხსნელი რჩება ერთი ვარემოება. ბერიძორი ამბობს, რომ ჭიშკრის იქით სერ ჩარლზის კვალის სასიათი იქვლებს: ეტყობა, ფეხის ნვერებზე მიდიოდაო. ამ დროს ხეივნის ახლოს ჭაობზე გაყვლია ზოშა-ჩარჩს, ვინმე მერფის. მას გაუგონია ძახილი, ოლონდ ვერ გაურკვეცია, რა მხრიდან, რადგან მისივე თქმით, ძლიერ მთვრალი ყოფილა.

არავითარი ძალადობის კვალი სერ ჩარლოზის ტანზე არ აღმოჩნდა. მართალია, სამედიცინო ექსპერტიზა აღნიშნავს განსვენებულის სახის შეცვლას ისე, რომ კარი ვერა ჩნობს – ექიმ მორტიმერს პირველად არც კი დაუჯერებია, რომ მის წინ ესვენა მისი მეგობარი და პარენტი, მაგრამ ასეთი მოვლენა ხშირად ახლავს თან დახრჩობით ან სულის ხუთვით სიკვდილს, როცა გულის მოქმედება წყდება. ეს დადასტურდა გაკვეთით, რამაც ექსპერტიზას მისრა გულის დახანებული ორგანული მანკის სრული სურათი. სამედიცინო ექსპერტიზის მონაწილეებზე დამყარებული ძიება მივიდა უყრარი სიკვდილის დასკვნამდე, რაც საგრძობლად ამსუბუქებს საქმის ვითარებას, რადგან სასურველია, რომ სერ ჩარლოზი ზასკერვილის მეტკვიდრე დასახლდეს ზასკერვილ-ჰოლში და განაგრძოს თავისი წინამორბედის ზრუნვისვალე ნამოწყება, შეწყვეტილი ეგზომ ტრავიკული აღსასრულით. გამომძიებლის პროზაულად ზუსტმა დასკვნებმა გააფანტა სერ ჩარლოზის სიკვდილთან დაკავშირებული რომანტიკული თქმულებები, რომლებიც პირიდან პირში გადადიოდა და ზასკერვილ-ჰოლის პატრონის გამონახვა გააფიქრა. როგორც ამბობენ, სერ ჩარლოზის უახლოეს ნათესავად ითვლება მისტერ ჰენრი ზასკერვილი (თუ წოქხალია), განსვენებულის უმცროსი ძმისშვილი. ჩვენს ხელთ არსებული უკანასკნელი წნობების მიხედვით, ეს ახალგაზრდა კარი ამერიკაში იმყოფება. ახლა მიღებულია ზომები მის მოსაძებნად, რათა გადაეყრეს დიდი მეტკვიდროება”.

ექიმმა მორტიმერმა გაზეთი დაკურა და ჭიბეში ჩაიღო.

- აი ყველაფერი, რაც იყო გამოჩნადებული სერ ჩარლოზი ზასკერვილის სიკვდილზე, მისტერ ჰოლმს.

- ეგ საქმე მართლაც არაა მოკლებული ერთგვარ ინტერესს, და ძალიან დიდ მადლობას გიჩნადებთ ამისათვის, - თქვა შერლოკ ჰოლმსმა. - თავის დროზე ეს ამბავი გაზეთებში მერ წავიკითხე, მარგამ მაშინ ისე მოუყვლილი ვიყავი ვატიკანის კამეების ისტორიასთან დაკავშირებით და ისე ვრდილობდი მეამებინა პაპისათვის, რომ ყურადღებიდან გამომჩრა რამდენიმე საინტერესო საქმე, რაც ინგლისში მოხდა. მაშ, ეს არის ყველაფერი, რაც იყო გამოჩნადებული სერ ჩარლოზის სიკვდილზე?

- დიახ.

- ახლა იმ ფაქტებზე მიამბეთ, რომლებიც პრესაში არ გამოქვეყნებულა. - აქ ჰოლმსი სავარძელში გადწავა, თითების ზოლოები ერთმანეთს მიამბინა და სასტიკი და მიუღვომელი მოსამართლის სახე მიიღო.

- ამაზე ჯერ არავისთან დამიძრავს სიკვება, - დაიწყო მორტიმერმა აშკარა მღელვარებით.

- საქმის ძიების დროს ზევრი რამე დავფარე იმ უბრალო მიზეზით, რომ მეცნიერ კარს არ შეძვენის რუსომორნმუნეთა მიერ დარხეული ჭორების აყოლა. მე მეგონა, გაზეთის რედაქრია სწორად მოიქრა. ზასკერვილ-ჰოლის ისედაც ზურუსით მოწყული რეპუტარის გაღრმავება ნიშნავს მის უპატრონოდ გაპარტახებისათვის განწირვას. ამ მოსაზრებებით ვხელმძღვანელობდი და ზოგი რამის დამალვა ვამჭობინე, რადგან ზედმეტი გულახდილობა სარგებლობას მაინც ვერ მოიჭანდა. მაგრამ თქვენ ყველაფერი მინდა გიამბოთ.

ტორფის ჭაობები - საკმაოდ უყარური ადგილებია, მაგრამ შორეული თუ ახლოებული მეზობლები რდილობენ უფრო ხშირ-ხშირად შეხვდნენ ერთმეორეს. რაც შემიხება მე, საკმაოდ ზევრ დროს ვაჭარებდი სერ ჩარლოზი ზასკერვილთან. ლეფტერჰოლელი მისტერ ფრენკლენდისა და ნაჭურალისტი მისტერ სტეპლოტონის გარდა მთელს ჩვენს მიდამოებში რამდენიმე მილის მანძილზე ვერც ერთ განათლებულ ადამიანს ვერ შეხვდებით. სერ ჩარლოზს უყვარდა განმარტოება, მაგრამ მისმა სნეულებამ დავგვახლოვა. საერთო ინტერესებმა კი კიდევ უფრო განამტკიცეს ეს ურთიერთობა. სერ ჩარლოზმა ზევრი ძვირფასი სამეცნიერო მასალა ჩამოიჭანა სამხრეთ აფრიკიდან და ჩვენ ერთად მრავალი სასამოვნო საღამო გავატარეთ ზუსმენებისა და ჰოტენტოტების შედარებით ანატომიაზე მსჯელობაში.

ზოლო ხანებში ჩემთვის სულ უფრო ნათელი ხდებოდა, რომ სერ ჩარლოზის ნერვების დაძაბულობა უკანასკნელ საზღვარს უახლოვდებოდა. მას სწამდა ეს ლეგენდა, რაც ახლა წავიკითხეთ და როცა თავის მამულში სერიზობდა, ლამლამობით ერიდებოდა ჭაობებში გასვლას. თქვენ ეს სისულებლედ მოგეჩვენებათ, მისტერ ჰოლმს, მაგრამ სერ ჩარლოზი დარწმუნებული იყო, რომ მის გვარს ტვირთად აწვა საშინელი წყევლა, და მართლაც.

მაგალითები, რომლებიც მოჰყავდა თავისი გვარის წარსულიდან, არაფერ სანუგეშოს არ წარმოადგენდა. მას მოსვენებას არ აძლევდა აკვიატებული იდეა რაღაც აჩრდილის მსგავს არსებაზე და მუდამ მეკითხებოდა ხოლმე, ხომ არ ნახე რაიმე უწყნაური, როგორ ავადმყოფთა სანახავად დადიოდი, და ხომ არ ვსმენია ძაღლის ყეფაო. უკანასკნელ კითხვას სერ ჩარლზი უფრო ხშირად იმეორებდა და ამასთან მღელვარებისაგან ხმა უთრთოდა. გუშინდელ ღლესავით მახსოვს, ტრაგიკულ შემთხვევამდე სამი კვირით ადრე საღამოს ეტლით მივედი ზასკერვილ-ჰოლში. შარბანიდან გადმოვედი, მივსახლოვდი მას და უეროდ შევნიშნე, რომ სერ ჩარლზი ჩემს მხრებს უკან საითღარ იყურება და საზარელი შიში ჩასდგომია თვალებში; უეროდ მოვბრუნდი და თვალი მოვკარი ხეივანის ბოლოში რაღაც არსებას. რაც მოზრდილ შავ ხმოს ჰგავდა. სერ ჩარლზი ისე ალელვებულ და შეშინებული იყო, რომ იძულებული გავხდი მივსულიყავი იმ ადგილას, სადაც ეს უწყნაურობა გამოჩნდა, რათა გამერკვია, საით ნავიდა იგი. მაგრამ იქ აღარაფერი ჩანდა. ამ შემთხვევამ ძალიან მძიმე შთაბეჭდილება მოახდინა ჩემს მეგობარზე. მთელი ის საღამო მასთან გავატარე. სწორედ მაშინ შეერადა აეხსნა ჩემთვის თავისი შემფოთების მიზეზი და მთხოვა ამ ხელნაწერის შენახვა, ახლა რომ გაგაჩნით. ამ ნაკლებად მნიშვნელოვან ფაქტზე მხოლოდ იმიტომ მოგახსენეთ, რომ ამან უკანასკნელ ტრაგედიაში რაღაც მნიშვნელობა შეიძინა, მაშინ კი ყველაფერი ეს წმინდა წყლის სისულელედ მეჩვენა, რაც ვერაფრით ვერ ამართლებდა ჩემი მეგობრის მღელვარებას.

სერ ჩარლზი ჩემი რჩევით ლონდონისაკენ გასამგზავრებლად ემზადებოდა. გული ვერა ჰქონდა კარგად, ხოლო შიში, რაც ნუთითარ არ ასვენებდა, მის ჯანმრთელობას კიდევ უფრო აუარესებდა, თუმცა ჩემი აზრით, ამ შიშის მიზეზები უბრალოდ გამოგონილი იყო. იმედი მქონდა, რომ რამდენიმე თვით ქალაქში ყოფნა სერ ჩარლზზე გამაჯან-საღებლად იმოქმედებდა და უკან დაბრუნებული სულ სხვა ადამიანად იქნებოდა. იმავე აზრისა იყო მისტერ სტეპლტონი, რომელიც ჩვენი საერთო მეგობრის ჯანმრთელობაზე მუდამ დიდად ზრუნავდა. და აი, სულ უკანასკნელ წამს თავს დაგვატყდა ასეთი საძინელი უბედურება. ლაქია ბერიძორმა, რომელმაც ლამით იპოვნა სერ ჩარლზის გვამი, დაუყოვნებლივ გამომიგზავნა მეტინზე პერკინსი. მე სამუშაოს ვუტყე და ჯერ არ შეიძინა, ამიტომ სწრაფად აღმოვჩნდი ზასკერვილ-ჰოლში, მომხდარი უბედურებიდან, სულ დიდი, ერთი საათის შემდეგ. ყველა ფაქტი, რაც აღნიშნული ჰქონდა ძიებას, შევამოხმე და ერთიმეორეს შევუღარე. სერ ჩარლზის ნაკვალევს გავყევი ურთხელის ხეივანში, დავათვალიერე ჭიშკართან ის ადგილი, სადაც ჩარლზი, როგორც ჩანს, დიდხანს იდგა, ყურადღება მივაქციე მის ფეხთა კვალის შერვლილ ხასიათს, დავრწმუნდი, რომ მის გარდა მხოლოდ ლაქიის ფეხის კვალია რბილ მიწაზე და ბოლოს გულმოდგინედ გამოვიკვლიე გვამი, რასაც ჩემამდე არავინ შეხებოდა. სერ ჩარლზი პირქვე იწვა, ხელები გაშლილი ჰქონდა, თითქმის მინა ჩაებლუჭა და კრუნჩხვას ისე მოეძალა მისთვის სახე, რომ ერთბაშად ვერც კი ვიყვანი. ფიზიკური ზიანი გვამს არ აჩნდა, მაგრამ ბერიძორმა გამოძიებელს არასწორი ჩვენება მისწავ. მისი სიტყვით, მინაზე გვამთან არავითარი კვალი არ ყოფილა. უბრალოდ, ვერ შენიშნა. სერ ჩარლზის გვამის სიახლოვეს ჩანდა სავსებით ახალი და მკაფიო...

- კვალი?
- კვალი.
- კარის თუ ქალის?

ექიმმა მორტიმერმა რაღაც უწყნაურად გადმოგვხედა და თითქმის ჩურჩულით გვიპასუხა:

- მისტერ ჰოლმს, ეს იყო უზარმაზარი ძაღლის თათების კვალი.

თავი III
ამოყვანა

გამოვიტყდებოდი, რომ ამ სიტყვების გაგონებაზე ტანში ურყანტელმა დამიარა. სერ მორტიმერს ხმა ისე უთრთოდა, რომ ჩანდა თავისივე მონათხრობი ამბავი ალელვებდა. ჰოლმსმა მთელი ტანით წინ წაინია, და მის თვალებში გავლიძებული ინტერესის მშრალმა, მსუსხავმა ნაპერწკალმა იელვა.

- თვითონ ნახეთ?
- სწორედ ისევე, როგორც ახლაც თქვენ გხედავთ.
- და ამაზე არაფერი გითქვამთ!
- რისთვის უნდა მეთქვა?
- ნუთუ თქვენ გარდა კვალი სხვამ ვერაფერს შეამჩნია?
- კვალი გვაძიდან დაახლოებით ორდაათი ნაბიჯით იყო დაწრღელებული და აღბათ ყურადღება არავინ მიაქცია. მე თვითონაც ვერ შევნიშნავდი, ლეგენდა რომ არ მომგონებოდა.
- ჭაობებში აღბათ შევრსა ჰყავს ქოფაკი ძაღლები?
- რაღა თქმა უნდა. მაგრამ ის ქოფაკი არ გახლდათ.
- თქვენ ამბობთ, რომ ძალიან დიდი ზომის კვალი იყო?
- უზარმაზარი.
- მაგრამ სერ ჩარლოზის გვამს არ უახლოვდებოდა?
- არა.
- როგორი ამინდი იდგა მაშინ?
- ნესტიანი, ქვი.
- ნვიძა თუ იყო?
- არა.
- რას წარმოადგენს ეს ხეივანი?
- გარშემო მჭიდროდ ერთმანეთზე მიკრული ძველი ურთხილების მწვანე ლოზე ევლენა. მუაში გზა გადის, ასე რვა ფუტის სიგანისა.
- ზუქნარსა და გზას შორის არის რაიმე?
- კი, ორსავე მხარეს გადის გაზონების ზოლი - ზუსნო, რომლის სიგანე ექვსი ფუტი იქნება.
- თუ სწორად ვაგიგეთ, ხეივანში არის პატარა ჭიშკარი?
- დიახ, ეს ჭიშკარი გადის ჭაობებისაკენ.
- სხვა გასასვლელი არ არის?
- არა.
- მაშასადამე, ხეივანში მოხვედრა შეიძლება ან პირდაპირ სახლიდან, ან ჭიშკრიდან?
- არის კიდევ ერთი გასასვლელი - ფანჩატურიდან, ხეივნის ზოლიში.
- სერ ჩარლოზი მივიდა იმ ფანჩატურამდე?
- არა, ორმოცდაათიოდე ნაბიჯზე ეგდო იქიდან.
- ახლაც, სერ მორტიმერ, მიპასუხეთ, გეთაყვა, ერთ ფრიად მნიშვნელოვან კითხვაზე: თქვენ კვალი შენიშნეთ არა ზალახზე, არამედ გზაზე?
- ზალახში კვალი ჩვეულებრივ არა ჩანს.
- იმავე მხარეს იყო კვალი, რა მხარესაც ჭიშკარია?
- დიახ, სულ კიდევ, ჭიშკართან ახლო.
- უაღრესად საინტერესოა! კიდევ ერთი კითხვა: ჭიშკარი დახურული იყო?
- არა მარტო დახურული, არამედ დაკეტილი, ზოქლომით.
- რა სიმაღლისაა?
- ოთხიოდე ფუტის.
- მაშ, შეიძლება ზედ გადაძრომა?
- დიახ.
- თვით ჭიშკრის ახლოს იყო რაიმე შენიშნული?
- არა, ისეთი არაფერი.
- ღმერთო ჩემო! ნუთუ იქაურობა არ დაგიფავლიერებიათ?
- დავათვალთვინებ.
- და ვერაფერი იპოვეთ?
- იქ ძნელი იყო რაიმეს შემჩნევა. სერ ჩარლოზი, ეტყობა, ჭიშკართან მინას ტყუპნიდა ასე ხუთი-ათი ნუთი მაინც.
- რატომ ფიქრობთ ასე?
- იმიტომ, რომ მისი სიგარდიდან ფერფლი ორჯერ დაწვიდა.
- ჩინებულაია! აი, ასეთი თანამეძნე მესმის! ხომ მართალია, უოჭსონ? ახლაც, კვალი?

- ხრეშზე კარგად ჩანდა მისი ფეხის ნაკვალევი, სხვაგან კი არსად მინახავს. შერლოკ ჰოლმსმა მოუთმენლად დაირტყა ხელი მუხლზე.
- ახ! მე რომ იქ ვყოფილიყავი! - შესძახა. - ეს, ეჭვობა, უაღრესად საინტერესო საქმეა. რა მდიდრული შესაძლებლობანია სერიოზული სამეურნეო კვლევა-ძიებისათვის! ხრეში - ისეთი მდიდარი მასალაა, რაზედაც ბევრი რამის ამოკითხვას შევძლებდი! ახლა კი გადარეუბილია ნვიძით, გათელილია წნობისმოყვარე ფერმერთა ფეხსაწმელებით! ახ, სერ მორტიმერ, ექიმო მორტიმერ! რატომ მაძინვე არ მიხმეთ? რა წოდვა აწევს თქვენს სინდისს!
- მე არ შემიძლო თქვენთვის მომემართა, მისტერ ჰოლმს: მაშინ მომიხდებოდა ყველა ამ ფაქტის გამოჩენა, ახლა კი ავიხსენით, რა მაკავებდა ასეთი ნაბიჯებისაგან. ამას გარდა, ამას გარდა...
- რატას ყოყმანობთ?
- არის ისეთი სფერო, სადაც უძლურია თვით ყველაზე უფრო გამჭრიახი და ყველაზე უფრო გამოყვანილი მაძებარი.
- თქვენ ვარაუდობთ, რომ საქმე გაქვთ ზებუნებრივ ძალებთან?
- ამას არ ვაძნობ.
- „არ ვაძნობ“, მაგრამ „ვფიქრობ“?
- მას შემდეგ, რაც ეს მოხდა, მისტერ ჰოლმს, მე მიაბნეს რამდენიმე ისეთი შემთხვევა, რომელთა დაკავშირება მოვლენათა ბუნებრივ განვითარებასთან ძნელია.
- მაგალითად?
- გამოვარკვით, რომ ზოგიერთმა ადგილობრივმა მცხოვრებმა ჯერ კიდევ სერ ჩარლზის სიკვდილამდე ნახა ჭაობებში რაღაც უჩინარი ზანკარვილის დემონის მსგავსი არსება. ყველა, ვინც ის უჩინარი არსება იხილა, ერთხმად ირწმუნება, რომ იგი არც ერთ სხვა რხოველს არა ჰგავს, რომელსაც კი მიეწიერება იწნობს, ყველა, ვინც ის ნახა, ერთხმად ამტკიცებს: ესაა რაღაც უსაშველო სიდიდის მანათობელი მოჩვენება. მე დავკითხე ეს ადამიანები. ერთი მათგანი, ჩვენი მეზობელი, ძალიან ფხიზელი გონებისაა, მეორე იქაური მჭიდრო და ერთი ფერმერი. ყველანი ერთხმად ლაპარაკობენ რაღაც არაჩვეულებრივ მოჩვენებაზე და თითქმის სიტყვა სიტყვით იმეორებენ იმ ძაღლის აღწერას, რაზედაც ლაპარაკია ლეგენდაში. დამიჯერეთ, მისტერ ჰოლმს, მთელ ჩვენს მხარეში საძინებლებსა და მთელს, ღამით ჭაობებში გამოსვლას ვერავინ შედავს, ყველაზე უფრო უშიშარ მამარცა გარდა.
- და თქვენ, მიეწიერ კარს, გჯერათ, რომ ეს ზებუნებრივი მოვლენაა?
- თვითონაც აღარ ვიცი, რისი მჯერა და რისი არა.
- ჰოლმსმა მხრები აიჩეჩა.
- აქამდე ჩემი სამძებრო მოღვაწეობა მიმდინარეობდა სააქაოს ფარგლებში, - თქვა ჰოლმსმა. - მე ვებრძვი ზოროტებს, რამდენადაც ამის საშუალებას მაძლევს ჩემი მერე ძალა და გარემოება, მაგრამ თვით ზოროტების მშობელი ნინაპრის ნინაღმდეგ ამხედრება ჩემის მხრით მეტისმეტი იმედის დამყარება იქნება საკუთარ თავზე. მაინც თქვენ აღბათ არ უარყოფთ, რომ კვალი ხრეშზე სავსებით რეალური ამბავია?
- ძალღზე, რომელზედაც ლაპარაკია ლეგენდაში, ვერ ვიტყვით, რეალური არ არისო, თუ მან შეძლო ადამიანისათვის ყელი გამოელაღრა. და მაინც მასში იყო რაღაც დემონური.
- მე ვხედავ, თქვენ საბოლოოდ გადახვედით მისტიკოსთა მხარეზე, ექიმო მორტიმერ. რაკი ასეა, მაშინ ის გამაგებინეთ: თუ ამ თვალსაზრისზე დგახართ, რაში დაგჭირდათ ჩემი დახმარება? თქვენ მიუზნებით, რომ სერ ჩარლზის სიკვდილის გარემოებათა კვლევა უსარგებლო საქმეა, და ამავე დროს მთხოვთ ხელი მოგვიღო ამ საქმეს.
- მე არაფერი მაგდაგვარი არ მითხოვია?
- მაშინ რით შემიძლია გემსახუროთ?
- რჩევით. მითხარით, როგორ მოვიქნე სერ ჰენრი ზანკარვილთან, რომელიც ვაჭერლოოს სადგურზე ჩამოვა. - ექიმმა მორტიმერმა საათს დახედა, - ზუსტად ერთ საათსა და თხუთმეტი წუთში?
- ესაა მიმკვიდრე?

- დიას. სერ ჩარლზის სიკვდილის შემდეგ მალე გავიგეთ, რომ ჰენრი ზასკერვილი სამეურნეო საქმიანობას ენევა თავის ფერმაში, კანადაში. დახასიათებთა მიხედვით, ესაა მშვენიერი, ღირსეული ახალგაზრდა კარი. - ახლა გელაპარაკებით არა როგორც ექიმი, არამედ როგორც სერ ჩარლზის რწმუნებული და ანდერძის ამსრულებელი.

- მიმკვიდრეობის სხვა პრეტენდენტები არ არიან?

- არა. ერთადერთი მეორე ნათესავი, რომელიც დაურჩა რაიმეს გავება მოვახერხებთ, ესაა როჯერ ზასკერვილი, უბედური სერ ჩარლზის უმცროსი ძმა. სულ სამი ძმა იყო. შუათანა ახალგაზრდობაში მოკვდა - ამ ჰენრის მამა. უმცროსი როჯერი ოჯახში ნაბოლანად ითვლებოდა. მან მიმკვიდრეობად მიიღო ზასკერვილების დესპოტიზმი და როგორც ორი ნვეთი ნყალი, ისე ჰგავდა თვით ჰუგო ზასკერვილის პორტრეტს. ინგლისში ვერ გაძლო და იძულებული გახდა თავი რენტრალოური ამერიკისათვის შეეფარებინა, სადაც მოკვდა კიდევ 1876 წელს უვითელი რიებისაგან. ჰენრი - უკანასკნელი ნაშიერია ზასკერვილების გვარისა. ერთი საათისა და თხუთმეტი წუთის შემდეგ უნდა შევხვდეთ მას ვატერლოოს სადგურზე. გუშინ შემაცყობინა დეპეშით, რომ დღეს დილით ჩამოდის საუთჰემპტონში. პოდა, მირჩიეთ, მისტერ ჰოლმს, როგორ მოვიქნე მასთან?

- რატომ. ჩამოსვლისთანავე თავის საგვარეულო მამულს არ უნდა მიამშროს?

- დიას. ასეთი გადაწყვეტილება თავისთავად იჩენს თავს. მაგრამ მოვიგონეთ, რომ ყველა ზასკერვილი, რომელიც იქ დასახლდა, ტრავიკულად დაიღუპა. დარწმუნებული ვარ, სერ ჩარლზს რომ სიკვდილის წინ ჩემთან დალაპარაკების საშუალება ჰქონოდა, ძველი გვარის უკანასკნელი შთამომავლის ამ საშინელ ადგილზე ჩამოყვანას ნამდვილად ამიკრძალავდა. ამავე დროს არ შეიძლება იმის უარყოფა, რომ ამ ჩვენს უღიმღამო, მწირ მხარეში მუხომებთან მთელი კეთილდღეობა დამოკიდებულია იმაზე, უარს იტყვის თუ არა სერ ჰენრი თავის მამულში დასახლებაზე. თუ ზასკერვილ- ჰოლი დარჩილად და გაპარტახდება, სერ ჩარლზის ყველა ნაშთი დაიღუპება. მეშინია, ვითუ ადგილობრივი საქმიანობით ჩემმა პირადმა დაინტერესებამ გაიმარჯვოს ჩემში და ამიტომ მოგმართავთ რჩევისათვის.

ჰოლმსი ჩაფიქრდა.

- ორი სიტყვით რომ ვთქვა, საქმე ასეა, - თქვა ზოლოს. - თქვენ გგონიათ, რომ რაღაც ზოროტი ძალა დარტყმის საშიშ ადგილად ხდის ზასკერვილებისათვის. სწორად გავიგეთ? ყოველ შემთხვევაში, ზოგიერთი საბუთი ასეთი საფრთხისათვის უკვე არსებობს.

- ასეა. მაგრამ თუ თქვენი თეორია ზებუნებრივ ძალებზე ნამდვილად სწორია, მაშინ ისინი ახალგაზრდა კარს დალუპავენ არა მარტო დევონშირში, არამედ ლონდონშიც. ძნელი წარმოსადგენია ასეთი ვინრო ადგილობრივი ძალაუფლების მქონე ეშმაკი. ეს ხომ რომელიმე სამრევლო სამმართველოს ნევრი არ არის!

- თვითონ რომ შეგხვედროდათ ასეთი ამბები, მისტერ ჰოლმს, ამგვარ ხუმრობას არ დაინებდით. მაშასადამე, თქვენი აზრით, ამ ახალგაზრდა კარისათვის სულ ერთია, სად იქნება - ლონდონში თუ დევონშირში? ის ჩამოვა ორმოცდაათი წუთის შემდეგ. მირჩიეთ, რა ვქნა?

- მე გირჩევთ, სერ, უხმოთ კემს, აიყვანოთ თქვენი სპანიელი, შემოსასვლელთან რომ იქექება, და სადგურში სერ ჰენრი ზასკერვილის შესახვედრად გაეშუროთ.

- შემდეგ?

- შემდეგ დამელოდებით, ვიდრე მოვიფიქრებ საქმის ვითარებას, შევადგენ გეგმას, მანამდე კი არაფერი უთხრათ.

- რამდენი ხანი დაგჭირდებათ ამისათვის?

- ერთი დღე და ღამე. ძალიან დამავალდებთ, სერ მორტიმერ, თუ ჩემთან მოხვალთ ხვალ ათ საათზე და თან მოიყვანთ სერ ჰენრი ზასკერვილს. მინდა გავუწიო.

- კარგი, მისტერ ჰოლმს.

რიჩვი და ჰაემანის დრო მანუქზე დაინერა და მერე, თვალეზის წერებით გავიდა ოთახიდან. ჰოლმსმა კიბის საქრევიდან გადასძახა:

- კიდევ ერთი კითხვა, სერ მორტიმერ. თქვენ ამბობთ, რომ მოჩვენება ჭაობებში ადრე უნახავთ?

- დიას, ამას ადასტურებს სამი კარი.

- სერ ჩარლზის სიკვდილის შემდეგ აღარაფერი შეუნიშნავთ?
- არ ვიცი, არ გამიგონია.
- მაღლობელი ვარ. გზა მშვიდობისა.

პოლმის დივანის კუთხეში ჩვეულო ადგილზე დაჯდა და სახეზე იმ მშვიდმა, კმაყოფილების ღიმილმა გადაურბინა, რომელიც ყოველთვის მაშინ გაუჩნდებოდა ხოლომე, როცა თავის შესაფერი ამოყვანა ეგულებოდა.

- მიღიხარო, უოტსონ?
- დიახ, თუ ვერაფრით დაგეხმარებით.
- არა, ჩემო მეგობარო, თქვენი დახმარება მაშინ მესაჭიროებდა ხოლომე, როცა მოქმედებას ვინცებ. მაგრამ რა ჩინებულო საქმეა! პირდაპირ არაჩვეულებრივია! როცა ზრეფლის ახლოს გაივლით, შეიარეთ და სთხოვეთ, ერთი გირვანქა ძალიან მაგარი თამბაქო გამოგიგზავნოს. ნინასნარ მაღლობას გიხდით. ერაღეთ სალამოდე შინ აღარ დაზრუნდეთ. მაშინ კი სიამოვნებით გავუზიაროთ ერთმანეთს ჩვენი აზრები იმ უაღრესად საინტერესო ამოყვანაზე, რა ამ დღით მოგვეს.

დაძაბული გონებრივი მუშაობის დროს განმარტოება და სიმშვიდე აუწყლებელი იყო ჩემი მეგობრისათვის, როცა საქმის უწვრილმანესი დეტალების ანონ-დანონა უხდებოდა.

ერთიმეორის მიუკლებით რამდენსამე თეორიას აგებდა. აღარებდა მათ და ნუკედა, რა წნობები იყო მნიშვნელოვანი და რა უნდა უარყო. ამიტომ მთელი დღე კლუბში გავატარე და ზეიკურსტრიტზე მხოლოდ სალამოს, დაახლოებით რბრა საათისათვის დავბრუნდი. სასტუმროს კარი შევალე და პირდაპირ შემეშინდა - ხანძარი ხომ არ გაჩენილა-მეთქი! მართლაც, ოთახში ისეთი კვამლი იდგა, რომ სინათლე ძლივსლა ზეუტავდა, მაგრამ ჩემი შიში ამარ იყო: რბვირში მაგარი, იაფი თამბაქოს მკვეთრი სუნი მერა და ერთბაშად ყელი დამწვა. კვამლის ზურუსში სავარძელში მოხერხებულად მჭდარი პოლმის შევნიშნე. ხალათი ერვა და კბილებში შავი თიხის ჩიზუსი გაეჩარა. გარშემო ქალადის რალარ გრავნილები ენყო.

- გარვიდით, უოტსონ? - მკითხა პოლმსმა.
- არა, ამ შხამიანმა საკმეველომა პირდაპირ სუნთქვა შემიკრა.
- პო, თქვენ მეგონი მართალი ხართ, აქ როტა თამბაქოს კვამლი დამდგარა.
- რალა როტა! სული შემეხუთა!
- მაშინ ფანჯარა გააღეთ. გეტყობათ, მთელი დღე კლუბში მჭდარხართ.
- პოლმს, ჩემო ძვირფასო!
- მართალს ვამბობ?
- რა თქმა უნდა, მართალს ამბობთ, მაგრამ რანაირად...

ჩემს დაზნეულ სახეს შეხედა და გაიჩინა.

- თქვენი გულუბრყვილობა, უოტსონ. ჭეშმარიტად აღტაცების ღირსია! რომ ირადეთ, როგორ მსიამოვნებს თქვენზე ჩემი მერე ძალების შემონმება! ჭეცტომენი ვადის სახლიდან საძაგელ, წვიმიან ამინდში. სალამოს კი ზრუნდება შინ კოსტა, ვაკრიანლებული, ისე რომ ერთი ლაქარ არსად ემჩნევა. რელინდრი და ფეხსაქმელი უნინდებურად ურემრემებს. მაშასადამე, მთელი დღე სადლარ იჭდა ფეხმოურველელად. ახლო მეგობრები არა ჰყავს. სადლა ნავილოდა? განა ამქარა არ არის?

- დიახ, სრულიად გარკვეულია.
- ქვეყანა სავსეა ასეთი გარკვეული ამბებით, მაგრამ მათ ვერავინ ამჩნევს. როგორ ფიქრობთ, სად ვიქნებოდი მე?
- ჩემსავით მთელი დღე ფეხმოურველელად იჯექით?
- სულარ არა, მე მოვასწარი დევონშირის შემოვლა.
- ნარმოსახვით?

- სრული სიმართლეა. ჩემი სხეული აქ დარჩა, სავარძელში, და რა სამსახუროდარ არ უნდა გეჩვენოთ ეს ამბავი, მოასწრო ერთ დღეში ორი დიდი საყავის დარლა და თამბაქოს განუზომელი რაოდენობის მონევა. როგორც კი ნახვედით, სტეფორდთან კარი ვაფრინე დარტმურის ჭაობების რუკისათვის, და ჩემი სული მთელი დღე იქ დაეხეტებოდა. საყუთარ თავს ვაიმედებ, რომ ეს ადგილები ზედმინეცნით ავითვისე.

- რუკა დიდი მასშტაბისაა?

- დიას, ძალიან დიდი. - მერე ამ რუკის ერთი სექტორი გაშალა და მუხლებზე დაიდო. - აი ის უბანი, რა გვანტერესებს. შუაში ზასკერვილ-პოლი დგას.
- ჭყით გარშემორტყმული?
- ჰო, აგრეთ. ურთხელის ხეივანი აქ აღნიშნული არ არის, მაგრამ ჩემი ვარაუდით ის მარჯვნივ გადის, ჭაობების გაყოფებით. აი, ეს ნაგებობათა ჯგუფი სწორედ ის პატარა სოფელი გრიმპენია, სადაც დგას შტაბი - ბინა ჩვენი მეგობრის, ექიმ მორტიმერისა. როგორც ხედავთ, ხუთი მილის მანძილზე გარშემო საჩხოვრებელი ძალიან იშვიათად გვხვდება. აი, ესაა ლეფტერ-პოლი, ექიმი რომ ამბობდა. ეტყობა, აქ უნდა იყოს ნატურალისტ სტეპლოტონის სახლი, თუ სწორად დავიმახსოვრე იმ კარის გვარი. აი, ეს - ორი ფერმა: „ქვის სვეტები“ და „დამპალი ჭაობი“. აქედან თოთხმეტე მილზე - პრინსტაუნის საკატორლო წახეა. ამ ორ ნერტილს შორის და მათ გარშემო გადაშლილია კუშტი, სიწორხლის ნიშანწყალს მოკლებული ჭაობი. აი სწენა, სადაც გათამაშდა ეს ტრაგედია, და იქნებ ერთხელ კიდევ გათამაშდეს, ჩვენი დახმარებით.
- დიას, უბედური ადგილებია.
- სწენა ისეა გამართული, უკეთესი არ შეიძლება. თუ ეშმაკმა ნამდვილად ისურვა ადამიანთა საქმეში ჩარევა...
- მაშ, თქვენ იქითკენ მიდინართ, რომ ყოველივე რალარ ზეზუნებრივი ძალების მოქმედებით ახსნათ?
- მერე, განა ეშმაკის მოწიქული არ შეიძლება ხორწმესხმული არსება იყოს? ამჟერად გადასანყვეტი გვექნება ორი საკითხი. პირველი: იყო თუ არა აქ ჩადენილი ზოროტმოქმედება? მეორე: რაში გამოიხატება ეს ზოროტმოქმედება და როგორ მოხდა? რასაკვირველია, თუ ექიმი მორტიმერი მართალია და სწორად ივარაუდა, რომ აქ საქმე გვაქვს ძალებთან, რომლებიც ზუნების კანონებს არ ემორჩილებიან, მაშინ მოგვიხდებოდა იარაღის დაყრა. მაგრამ ვიდრე ამით დავკმაყოფილდეთ, ჯერ უნდა შევამოწმოთ სხვა ჰიპოთეზები. მოდი, დავხსროთ ფანჯარა, თუ ნინაალმდევი არა ხართ. ურნაური კია, მაგრამ ვფიქრობ, თამბაქოს ზოლის კონცენტრარია ხელს უწყობს აზრის კონცენტრარიას. მე ჯერ არ მივსულვარ იქამდე, რომ ყუთში ჩავძვრე ფიქრის დროს, მაგრამ ლოგიკური დასკვნა ჩემი თეორიიდან ასეთია. როგორაა საქმე, მოასწარით ამაზე დაფიქრება?
- მთელი დღე თავში ეს საქმე მიტრიალებს.
- მერე, რა მოიფიქრეთ?
- ზუნდოვანი ისტორია გახლავთ.
- დიას, ძალებზე თავისებური ისტორიაა. განსაკუთრებით ზოგიერთ დეტალებში. მაგალითად, შევრვლილი კვალი. როგორ ახსნით ამას?
- მორტიმერმა თქვა, თითქოს გზის ეს ნაწილი სერ ჩარლოზ ფეხის ნვერებზე შემდგარს გაეკლოს.
- მე მგონი, ექიმმა ვილარ ილიოტის მიერ ძიების დროს წარმოქმნილი სიტყვები გაიძეორა. რისთვის უნდა დასჭირვებოდა ადამიანს ხეივანში ფეხის ნვერებზე სიარული?
- მაშ, რა მოხდა?
- გარბოდა, უოტსონ. თავქუდმოგლეჯილი გარბოდა, სიკვდილს გაურბოდა. ისე გარბოდა, რომ გულმა ვერ გაუძლო და ასე სირბილში დაეცა მკვდარი.
- გარბოდა? მერე ვის გაურბოდა?
- მთელი თავსატეხიერ ეს არის. ზოგიერთი მონარემის მიხედვით, ჩარლოზ ზასკერვილმა შიშით თავგზა დაკარგა, ვიდრე გაიქეოდა.
- რატომ ფიქრობთ ასე?
- ის, რამარ ჩარლოზ ზასკერვილი დააფრთხო, ჭაობების მხრიდან მოდიოდა. თუ ეს მართალია და არა ვრდება, - ეტყობა კი, რომ არ უნდა ვრდებოდე, - მაშინ არა სახლისაკენ, არამედ სახლიდან გაქრევა მხოლოდ გონებადაკარგულ ადამიანს შეეძლო. ზოშამ ძიებას უჩვენა, რომ სერ ჩარლოზი შველას ითხოვდა, თან კი იქით გარბოდა, სადაც შველა ყველაზე ნაკლებად იყო მოსალოდნელი. შემდეგ კიდევ ერთი გამოწანა: ვის ელოდა იმ საღამოს და რატომ უნდა შეხვედროდა მას არა სახლში, არამედ ურთხელის ხეივანში?
- თქვენ ფიქრობთ, რომ ვინმეს ელოდა.

- თვითონ განსაჯეთ. ხანში შესული ავადმყოფი კარე სალამოს სასერიზოდ წავიდა - არაფერი გასაოცარი ამაში არ არის. მაგრამ იმ დღეს ხომ ნესჭიანი, რივი ამინდი იყო! რატომ დასჭირდა ტყუილად ჭიქართან დგომა. ხუთი, იქნება მთელი ათი წყურთ, როგორ ამტკიცებს ექიმი მორტიმერი, რომელმაც უყრადღება მიაქრია ჰაპროსის ფერფლს? სხვათა შორის, უწყაურია, მაგრამ არ შეიძლება არა ვცნოთ მისი დაკვირვების უნარი.

- სერ ჩარლოზი ასე ყოველ სალამოს სერიზობდა.

- და ყოველ სალამოს ჩერდებოდა ჭიქართან? არა მგონია. პირიქით, არსებული ცნობებით სერ ჩარლოზს ჭიქებიდან თავი ყოველთვის შორს ეჭირა.

იმ სალამოს კი იქ ვიღარას ელოდა. ჭრაგედია მისი ლონდონს განზრახული გამგზავრების წინ მოხდა. ხედავთ, უოტსონ, როგორ ეწყობა ყველაფერი - რგოლი რგოლზე! ახლა კი მომეერთ, გეთაყვა, ვიოლინო, და ჩვენ ამ საქმეზე ყოველგვარ ფიქრსა და ზრუნვას იმ იმედით გადავდებთ, რომ ხვალ ექიმ მორტიმერისა და სერ ჰენრი ზასკერვილის სტუმრობა ახალ საკვებს მოგვრემს ფიქრებისათვის.

თავი IV
სერ ჰენრი ზასკერვილი

ჩვენ ადრე ვისაუბრეთ და ხალათნამოსხმული ჰოლომის მნახველთა მისაღებად გაემზადა. ჩვენმა კლიენტებმა არც ერთი წუთით არ დაიგვიანეს. როგორც კი საათმა ათი დაჰკრა, ექიმი მორტიმერი კანინეჭში ახლოვანდა ზარონეცის თანხლებით შემოვიდა. ეს უკანასკნელი ორდაათი წლისა იქნებოდა. შუაგანის, ჭმუხი ახლოვანდა კარე ძალიან რთხალი და ჯანმრთელი ადამიანის შთაბეჭდილებას ტოვებდა. მისი სახის გამომეტყველებას ჭიუჭი მეჩვენა. ხშირი შავი წარბების ქვემოდას გამომპირალი მუქი თაფლისფერი თვალები განდფულად გვარქერდებოდნენ. სპორტული ყავისფერი კოსტიუმი და მუქი ქარდაკრული სახის კანი მონმობდნენ, რომ ეს კარე არ იყო შინ ჭლომას მიჩვეული, არ იყო აზიზი, ამავე დროს კი მშვიდი, შთამავონებული გარეგნობა ნამდვილი ჯენტლმენის იერს აძლევდა.

- სერ ჰენრი ზასკერვილი, - წარმოგვიდგინა ექიმმა მორტიმერმა.
- დიახ, სწორედ ის ვახლავართ, - თქვა ზარონეცმა, - და ყველაზე უფრო საინტერესო ის არის, მისტერ ჰოლომს, რომ თუნდაც თქვენს მეგობარს არ ნამოგვყვანე დღეს თქვენთან, მე მაინც საკუთარი ნებით მოვიდოდი. ამბობენ, რომ თქვენ შეგიძლიათ გამოიწიოთ სხვადასხვა რეზუსები, მე კი სწორედ ამ დილით შემემთხვა ისეთი გამოყვანა, რომლის ამოხსნის უნარი არ შემწევს.
- დაზრძანდით, სერ ჰენრი. თუ სწორად ვაგიგეთ, ლონდონში ჩამოსვლის შემდეგ თქვენ უჩვეულო რაღაც შეგემთხვათ.
- ამას განსაკუთრებულ მნიშვნელობას არ ვაძლევ, მისტერ ჰოლომს. ეტყობა, ვიღაც გამეხუმრა. მაგრამ ამ დილით მივიღე აი ეს ნერილი, თუ ამას ნერილი შეიძლება ვუწოდოთ.
- კონვერტი მაგიდაზე დადო და ჩვენ მისი დათვალიერება დავინწყეთ. სრულიად ჩვეულებრივი კონვერტი აღმოჩნდა, რუხი ქაღალდისა. მისამართი - „ოტელი ნორთემბერლენდი“, სერ ჰენრი ზასკერვილს - გამოყვანილი იყო მსხვილი ზეფდური ასოებით, საფოსტო შტემპელზე კი ეწერა: „ჩარინგ-კროსი“, და გავზავნის თარიღი - წინა დღის სალამო.
- ვინმემ იყოფა, რომ თქვენ გაჩერდებით ნორთემბერლენდის სასტუმროში? - ჰკითხა ჰოლომსმა ჩვენს სტუმარს და გამომრდელი მხერა მიაჰყო.
- არავინ. მხოლოდ ექიმ მორტიმერთან შეხვედრის შემდეგ გადავწყვიტე, სად გავჩერდებოდი.
- მაშ, ეტყობა ექიმი მორტიმერი თვითონ გაჩერდა იქ?
- არა, მე ვცხოვრობ ნაწილობრივთან, - თქვა ექიმმა მორტიმერმა, - და არავინ არ იყოფა, რომ ჩვენ სწორედ ამ ოტელში ნავიდოდით.
- ჰმ! გამოდის, რომ თქვენი მიმოსვლით ვიღაც ძლიერ დაინტერესებულია.

პოლმსმა კონვერტიდან ოთხად დაკურული ნერილი ამოიღო და მაგიდაზე გაშალა. ფურცლის შუა ადგილას ერთიმეორის გვერდით მინებულნი ნაბეჭდი ასოებისაგან შედგენილი ერთადერთი ფრაზა ჩანდა. ეს ფრაზა შეიძლება იყნებოდა: „თუ თქვენთვის გონება და სიეროხლე ძვირფასია, ჭორფის ჭაობებისაგან შორს დაიჭირეთ თავი“. სიტყვები „ჭორფის ჭაობებისაგან“ დანერილი იყო ხელით, მელნით.

- აი, მისტერ პოლმს, - თქვა სერ ჰენრი ზასკერვილმა. - იქნებ ამისხნათ, რას ნიშნავს ეს და ვინაა ასე დაინტერესებული ჩემი საქმეებით?

- თქვენ რატან იტყვიან, ექიმო მორტიმერ? ამჟერად აქ, ეტყობა, არაფერი ზებუნებრივი არ არის?

- დიან, სერ, მაგრამ იქნებ ნერილი გამოგზავნილია ისეთი კარის მიერ, რომელიც დარწმუნებულია, რომ მთელი ეს ისტორია ზებუნებრივია.

- რომელი ისტორია? - მკვახედ ჰკითხა სერ ჰენრიმ. - თქვენ, ჰენტონმენებო, ეტყობა, ჩემს საქმეებს უკეთ ხართ ვარობილი, ვიდრე თვითონ მე?

- ყველაფერს გაგანდობთ, სერ ჰენრი. უამისოდ აქედან არ ნახვალთ, ენდეთ ჩემს სიტყვას, - თქვა შერლოკ პოლმსმა. - ახლა კი მოდით, გავუწეროთ ამ საინტერესო დოკუმენტს, რომელიც შეადგინეს და საფოსტო ყუთში გუშინ სალამოს ჩაუშვეს. უოტსონ, გვაქვს თუ არა გუშინდელი „ჭაიმი“?

- აგერ, კუთხეში გდია.

- მაპატიეთ, მაგრამ უნდა შეგანახოთ, მოძანოდეთ, გეთაყვა, ის გვერდი, რომელიც დანებულია მონინავე. - პოლმსმა სწრაფად გადაავლო თვალი გაზეთს - „ვაჭრობის თავისუფლება“... მშვენიერი მონინავეა! ნება მომეყრით ნავიკითხო ერთი აზნაერი: „თუ ვინმე შეერდებან ჩაგაგონოთ, რომ მრენველობის ის დარგი, რომლითაც თქვენ ხართ დაინტერესებული, საპროტექტო ჭარიფების მფარველობის ქვეშ არის მოქრული, შორს დაიჭირეთ თავი ასეთი ადამიანებისაგან, რადგან გონებაში უნდა გიკარნახოთ, რომ ასეთი სისტემა ზოლოს და ზოლოს მოშლის ჩვენს იმპორტს და დარღვევს ნორმალურ რხოვრებას ჩვენი კუნძულისას, რომლის ინტერესები თქვენთვის და ყოველი ჩვენგანისათვის ძვირფასია, როგორც სიეროხლე“. რას იტყვიან ამაზე, უოტსონ? - შეპყვირა პოლმსმა და თან სიხარულით ხელები მოიფშენიჭა. - ზრწყინვალე აზრია, ხომ მართალია? ექიმმა მორტიმერმა პოლმსს ისე გადახედა, როგორც მზრწყნველმა ექიმმა მძიმედ სწეულ პარენტს, ხოლო სერ ჰენრი ზასკერვილმა მე მომაპყრო თავისი თაფლისფერი თვალების გაურკვეველი მზერა.

- არრ ისე კარგად ვერკვევი ისეთ საკითხებში, როგორიყრა საჭარიფო სისტემა, - თქვა მან ზოლოს, - მაგრამ მეჩვენებან, რომ ჩვენ თემიდან გადავხვბიეთ.

- პირიქით! ჩვენ ახლა კვალს მივყვებით, სერ ჰენრი. უოტსონი ჩემს მეთოდს უკეთ იწობს, ვიდრე თქვენ, მაგრამ ვშიშობ, რომ ჩემ მიერ ნაკითხულის აზრი მასაც ისევე გამოეპარა, როგორც თქვენ.

- დიან, გამოგიტყდებით, ვერავითარ კავშირს ვერა ვხედავ ნერილსა და გაზეთის მონინავეს შორის.

- ეს კავშირი კი, ჩემო ძვირფასო უოტსონ, იმდენად მჭიდროა, რომ არსებობდა ერთი შედგენილია მეორისაგან. „თუ“, „თქვენთვის“, „შორს დაიჭირეთ თავი“, „გონება“,

„სიეროხლე“, „ძვირფასია“. ნუთუ ვერ გამოიყანით, საიდან არის აღებული ეს სიტყვები?

- აჰ, ეშმაკმა წაიღოს! რა თქმა უნდა, თქვენ მართალი ხართ! რა ზრწყინვალედ მიხვდით!

- შესძახა სერ ჰენრიმ.

- თუ ჰერ კიდევ ეჭვი გეპარებათ, შეხედეთ სიტყვებს „შორს დაიჭირეთ თავი...“ - მთლიანად არის ამოჭრილი გაზეთიდან.

- ჰო, დიან... კი, ნამდვილად!

- იყით, მისტერ პოლმს, მე ვერრ კი ნარმომიდგენია, რომ ასეთი რამ შესაძლებელი იქნებოდა! - თქვა ექიმმა მორტიმერმა, რომელიც გარყნებული შესწეროდან ჩემს მეგობარს.

- იმის გამოჩნობან, რომ სიტყვები ამოჭრილია საგაზეთო ტექსტიდან, ჰერ კიდევ არაფერია. მაგრამ უშერდომოდ რომ დაასახელოთ გაზეთი, და ამასთანავე - უჩვენოთ სტატია, საიდანაც არის ამოღებული, ეს უკვე ყოველგვარ ნარმოდგენას სწილდება! როგორ გამოიყანით?

- ექიმო მორტიმერ, მე ვფიქრობ, რომ თქვენ შეგიძლიათ გაარჩიოთ ზანგის თავის ქალა ესკიმოსის ქალასგან?
- რა თქმა უნდა, შემიძლია.
- რანაირად?
- ეს ხომ ჩემი საყვარელი საგანია! განსხვავება მათ შორის სავსებით ნათელია. ნარბზედა რკალები, სახის კუთხე, ყბის აღნაგობა...
- მე კიდევ ჩემი ახირება მაქვს. ჩემი აზრით, განსხვავება ზორგესის ჩაშპონილი შრიფტისა, რომლებითაც იწყობა „ჭაიშის“ მონინავე ნერილები, იაფფასიანი საღამოს გაზეთების ზრმა შრიფტისაგან არა ნაკლებ აშკარაა, ვიდრე განსხვავება თქვენი ზანგებისა და ესკიმოსების თავის ქალებს შორის. შრიფტების როდნა მაძებრის ერთ-ერთი ყველაზე უფრო ელემენტარული მოვალეობაა. თუმცა უნდა ვაღიარო, რომ ჩემს ახალგაზრდობაში ერთხელ ამერია „ლიდის მერკური“ და „დილის უწყებები“. მაგრამ „ჭაიშის“ მონინავეს ვერაფერთან ვერ აურევ, ეს სიტყვები მხოლოდ იქიდან შეიძლება მოეჭრათ. ხოლო რამდენადარ ნერილი გაგზავნილი იყო გუშინ, ყველაფერი იმის სასარგებლოდ ლაპარაკობდა, რომ გუშინდელ გაზეთში უნდა ჩაგვეხედა.
- მაშ, მისტერ ჰოლმს, - თქვა სერ ჰენრი ბასკერვილმა, - ვილარამ შეადგინა ეს ნერილი სიტყვებისაგან, რომელიც მაკრატლით ამოჭრა.
- მანიკურის მაკრატლით, - შეანუგეჭინა ჰოლმსმა. - მიაქრეთ ყურადღება, რა მოკლე ბოლოები აქვს? იმისათვის, რომ ამოეჭრა სიტყვები „შორს დაიჭირეთ თავი...“ საჭირო გახდა ორი ჭრილის გაკეთება.
- სავსებით სწორია. ვილარამ ამოჭრა ეს სიტყვები მოკლებოლოებიანი მაკრატლით და ქალაღზე დაანება...
- ჩვეულებრივი ნებოთი, - ჩაურთო ჰოლმსმა.
- და დაანება ჩვეულებრივი ნებოთი ქალაღზე. მაგრამ რაჭომ არის ხელით დანერილი „ჭორფის ჭაობები“?
- იმიტომ, რომ ნერილის ავტორმა ვერ იპოვნა ეს სიტყვები გაზეთში. ყველა დანარჩენი სიტყვა საკმაოდ ჩვეულებრივია, მათ შეხვედრით ყოველ ტექსტში, ეს დანარჩენები კი უფრო იშვიათად გვხვდება.
- ფრიად სარწმუნო ახსნაა. კიდევ რისი ამოკითხვა მოახერხეთ, მისტერ ჰოლმს?
- როგორ რამ კიდევ მოვახერხე, თუმცა ავტორი ყოველნაირად რდილა, რომ კვალი ნაქმალა. როგორც თვითონვე შეგიძლიათ დარწმუნდეთ, მისამართი დანერილია ბეჭდური ასოებით. მაგრამ ისეთი გაზეთი, როგორც „ჭაიშის“, იშვიათად მოხვდება უზრატლო ხალხის ხელში. მაშასადამე, აქედან შეიძლება დავასკვნათ, რომ ნერილი შედგენილი იყო განათლებული კარის მიერ, რომელიც რდილობდა თავი გაესატლებინა გაუნათლებელ ადამიანად. ამ მიზნით განზრახ შეუწყვილია ხელი, აღნათ ეშინოდა, რომ არ გერწოთ, ახლა თუ არა, შემდეგ მაინც. ამას ვარდა, მიაქრეთ ყურადღება, რომ სიტყვები მინებებულია უსწორმასწოროდ, ზოგიერთი მათგანი სტრიქონიდან გამოდის. მაგალითად, სიტყვა „სირურხლე“ სულაერ არა დგას თავის ადგილზე. ეს მონმომს ავტორის დაუდევრობას, ან იქნებ მღელვარებას და აჩქარებას. მე, სიმართლე ვითხრათ, უფრო იმას ვფიქრობ, რომ ყველაფერი მღელვარების და სიჩქარის ზრალია, რადგან ძნელი დასაჯერებელია, რომ ამ კარს დაუდევრობა გამოეჩინა ასეთ სერიოზულ საქმეში. თუ ნამდვილად ჩქარობდა, საინტერესოა ვიროდეთ, რაჭომ. გუშინ საფოსტო ყუთში ჩაშვებული ნერილი სერ ჰენრის ხომ ისედაერ მიუსწრებდა ოტელში? იქნებ ავტორს ეშინოდა რაიმე დაბრკოლებისა? მაგრამ ვისი?
- ჩვენ, მგონი, ვარაუდების სფეროში შევედით, - შენიშნა ექიმმა მორტიმერმა.
- უმჭობესია თქვათ - სფეროში, სადაერ ინონება ყველა შესაძლებლობა იმ მიზნით, რომ შევარჩიოთ მათგან ყველაზე უფრო სარწმუნო. ასეთია მეწერიული გამოყენება ნარმოსახვის ძალისა, რაერ სპერიალისტებთან ყოველთვის მტკიცე მატერიალურ საფუძვლებს ეყრდნობა. თქვენ, რხადია, ამას უნოდებთ ნმინდა ვარაუდს, მაგრამ მე თითქმის დარწმუნებული ვარ, რომ მისამართი ინერებოდა რომელიმე სასტუმროში.
- რაჭომ ფიქრობთ ასე?

- უფრო ყურადღებით დათვალა ერთ კონვერტი, და თქვენ ნახავთ, რომ დამწერს ზედმა უმეტესად სანერ მონყობილობათა შოვნაში. კალამი ორჯერ გაეყინა ერთ სიტყვაზე და საჭირო გახდა მისი სამჯერ ჩანება სამელონეში, რათა ასე მოკლე მისამართი დაეწერა. მაშასადამე, მელანი როგორ უფიქრა, ძლივს ფარავდა ძირს. საკუთარი კალამი და სამელონე იშვიათად მიიყვანს ადამიანს ასეთ მდგომარეობაში, ხოლო ერთი და მეორე რომ გლალაჭობდეს, ეს უკვე სრულიად იშვიათი შემთხვევაა. მაგრამ, როგორც იქნა, სასტუმროებში სანერ-კალამი და მელანი იშვიათად მოიძებნება. დიას, მე, თითქმის ყოყმანოდ ვიტყვი, რომ თუ ყველა საქალაქო კალამს განსინჯავდით ყველა სასტუმროში ჩარინგ-კროსის სიხლოვეს და ვიპოვდით „ტაიშის“ დაჭრილ გვერდს, ამ ურნაურ ნერილის ავტორს მაშინვე მივაგებდით... თუმცა მოიხსოვება! ეს რა არის? მან თვალმომხივს ახლოს მიიჭანა ქალაქი, რომელიც დაეკარგა სიტყვები იყო დაკარგული და ყურადღებით დააკვირდა.

- ანა, რა იყო?

- არა, არაფერი, - თქვა ჰოლმსმა და ნერილი მაგიდაზე დადო. - ქალაქი სრულიად კრიალაა, ჭვირნიშანი არა ჩანს. არა, ჩვენ გამოვხურეთ ამ საინტერესო ნერილიდან ყველაფერი, რაც შეიძლებოდა. ახლა კი გვიამბოთ, სერ ჰენრი, რაიმე არაჩვეულებრივი ხომ არ შეგმთხვევიათ იმ ნუსხიდან, რაც ლონდონში ჩამოხვედით?

- არა, მისტერ ჰოლმს, თითქოს ისეთი არაფერი შემხვედრია.

- არავინ გდარაჯობდათ, არავინ გზვერავდათ?

- როგორც ვატყობ, რაღაც დეტექტიურ რომანში ამოვყავი თავი, - თქვა ჩვენმა სტუმარმა.

- ვის მოუვიდოდა აზრად ჩემი დაზვერვა?

- მომეერთ ვადა, ჩვენ ამაზედავ ვილაპარაკებთ. ჯერ კი დაფიქრდით: ნუსხე არაფერი გაქვთ საამბობი?

- გააჩნია, რას თვლით თქვენი ყურადღების ღირსად.

- ყველაფერს, რაც ასე თუ ისე ჩვეულებრივი წხოვრების ჩარჩოებიდან გამოდის. სერ ჰენრიმ გაიღიმა.

- თითქმის მთელი ჩემი ზავშვობა და ყრმობა შეერთებულ შტატებსა და კანადაში გავატარე, ამიტომ წხოვრების ინგლისური წესი ჩემთვის ჯერ ახალია. მაგრამ, არა მგონია, თქვენში ნორმალურ მოვლენად ითვლებოდეს, როცა კარი უეროდ წალ ფეხსაწმელს დაკარგავს.

- განა თქვენ წალი ფეხსაწმელი დაკარგეთ?

- ჩემი მეგობარი, - შესძახა ექიმმა მორტიმერმა, - თქვენი ფეხსაწმელი აღბათ უზრალოდ სადღარ მიაგდეს! მოინახება. განა შეიძლება მისტერ შერლოკ ჰოლმსის შენახება ასეთი წვრილმანი ამბით?

- მაგრამ აკი მეკითხება, უჩვეულო ხომ არაფერი შეგემთხვათო?

- სავსებით სწორია, - თქვა ჰოლმსმა. - მე მაინტერესებს ყოველი წრილმანი, რაღაც სულელური არ უნდა იყოს იგი. მაშ, თქვენ დაკარგეთ ფეხსაწმელი?

- დიას, მაგრამ შეიძლება მართლაც სადღარ მიაგდეს. საღამოს კართან დავტოვე, რომ გაენმინდათ, დილით კი მხოლოდ ერთი წალი დამხვდა. დერეფნის მსახურისაგან გონივრულ ჰასხის ვერ ვეღირსე. უფრო სანყენი ის არის, მხოლოდ გუშინ ვიყიდე და ფეხის ჩადგმარ ვერ მოვასწარი.

- როგორ, ახალი ფეხსაწმელი გასანმენდად მიყრით? ეს რისთვის?

- ღია ყვითელი ფერისა იყო. ამიტომ ვუზრძანე მუქი ფერის საწმით გაეპრიალებინათ.

- მაშ, ლონდონს ჩამოსვლისთანავე გასწიეთ ფეხსაწმელის შესაძენად?

- უზრალოდ დავდიოდი მაღაზიებში. ექიმმა მორტიმერმა ამფსონობა გამინია. საქმე ის არის, რომ თუ ადამიანს დიდი მამულის გამგებლად გახდომა უნებია, ჩარმარ შესაფერისად ჰმართებს, დასავლეთში კი ჩარმულობას იმდენ ყურადღებას არ ვაქრევდი. სხვა ნივთებთან ერთად ეს ფეხსაწმელი ვიყიდე ექვს დოლარად, ჩარმა კი არ დამწალოდა.

- თუ ეს ქურდობაა, საკმაოდ უაზრო გამოდის, - თქვა შერლოკ ჰოლმსმა. - მე, მართალი ვითხრათ, ვიზარებ ექიმ მორტიმერის აზრს: თქვენი ფეხსაწმელი მაღე მოინახება.

- ახლა კი, ჯენჯლომენებო, - გადაჭრით თქვა ზარონეცმა, - მეყოფა მსჯელობა იმაზე, რა რესიერად არე ვიყრი. დროა ამისრულოთ სიტყვა და ამისხნათ, რა მიზანი აქვს მთელ ამ ლაპარაკს.
- კანონიერი მოთხოვნაა, - დათანხმდა ჰოლომსი. - ექიმო მორტიმერ, ჩემი აზრით, თქვენ თვითონვე ყოველივე უნდა უამბოთ სერ ჰენრის, რა რე მთავრად.
- ამ თხოვნით გამხსენებულმა ჩვენმა სწავლულმა მეგობარმა მაშინვე ამოიღო ჭიბიდან ხელნაწერი, ის გაზეთი და სიტყვა სიტყვით გაიმეორა თავისი გუშინდელი მოთხრობა. სერ ჰენრი დიდი ყურადღებით უსმენდა ექიმს და დროდადრო გაოცების ნამოძახილებით აწყვეტილებდა საუბარს.
- ჰმ! კარგი შემკვიდრობა კი დამრჩენია! - თქვა მან, როცა გრძელი მოთხრობა დასრულდა. - ძალღის ამბავი, რა თქმა უნდა, ზავშვობაშივე მსმენია. ამ ლევენდის მოყოლა უყვარდათ ხოლომე ჩვენს ოჯახში, თუმცა დღემდე მას არავითარ მნიშვნელობას არ ვაძლევდი. რა შეეხება ზიძაჩემის სიტყვებს, ისე ამერიკა თავში ყველაფერი, რომ ჯერა ვერ გავრკვეყვარ. ჩემი აზრით, თქვენ თვითონარ არ იყით, ვისთვის უნდა მიგემართათ - მოძღვრისთვის თუ ჰოლისმენისათვის.
- სავსებით მართალია.
- ახლა კიდევ ეს წერილი, მე რომ მივიღე. როგორც ეტყობა, ესე მოვლენათა საერთო მსვლელობასთანაა დაკავშირებული.
- ჰო, ამის მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, ვილარამ ჩვენზე ზევრად უკეთ იყის, რა რე ტორფის ჭაობებში ხდება, - თქვა ექიმმა მორტიმერმა.
- და ეს „ვილარა“, ეტყობა, კეთილად არის განწყობილი თქვენდამი, - თქვა ჰოლომსმა, - რაკი გარნობათ, საფრთხე მოგელითო.
- ან იქნება პირიქით არის - ვინმეს სურს ზასკრვილ- ჰოლოს მომარელოს და ჩემო ჩამოშორება მისთვის ხელსაყრელია?
- არე ეს არის გამორიყხული. დიდად დავალოებული ვარ თქვენგან, ექიმო მორტიმერ, რომ შემომთავაზეთ ასეთი საინტერესო, რთული ამოცანა. ახლა, სერ ჰენრი, უნდა გადავწყვიტოთ მთავარი საკითხი. შეძლება თქვენი ზასკრვილ-ჰოლოში, თუ არა?
- რატომარ არ უნდა ნავიდე?
- როგორჩ ჩანს, ეს საშიშია.
- საიდანლა მოდის ეს საფრთხე - ჩვენი ოჯახური საფრთხობელიდან თუ ხალოსისგან?
- აი, ეს უნდა ამოვხსნათ.
- როგორც უნდა იყოს, ჩემი ჰასახი ასეთი იქნება: ვერე ჯოჯობეთის ძალები, ვერე ადამიანთა ხრიკები აქ ვერ გამაჩერებენ. მე ნავალ ჩემი ნინაპრების სახლში. ეს საბოლოოდ გადაწყვეტილია. - აქ მისი შავი ნარბები ერთ ხაზად შეერთდა, შავგვრემანი სახე შეუფაკლდა. ზასკრვილების შეუპოვრობა ამკარად იწობოდა მათი გვარის ამ უკანასკნელ შთამომავალში. - მე ჯერარ ვერ მომიყრია თავი ყოველივე იმისათვის, რა რე თქვენგან მოვისმინე. ადვილი როდია ყველაფრის მაშინვე მოფიქრება, ათვისება და გადაწყვეტილების გამოჭანა, თუ ასეთ დროს როგორ მოიქრეს კარი. მინდა ერთი საათით მარტო დავრჩე და თავისუფლად მოვიფიქრო ყველაფერი. იყით რა, მისტერ ჰოლომს? ახლა თორმეტის ნახევარია და მე პირდაპირ ოტელოში მივდივარ. რა იქნება, თუ თქვენ და თქვენი მეგობარი ექიმი უოტსონი ჩემთან მოხვალთ სადილად, ასე ორ საათზე? ამ დრომდე რაიმეს მოვიფიქრებ.
- თქვენ თანახმა ხართ, უოტსონ?
- სავსებით.
- მაშინ მოვალთ. ვუხმოთ თქვენთვის კემს?
- არა, უმჯობესია გავისეირნო, როტა გონს მოვალ ჩვენი საუბრის მერე.
- საიმოვნებით გიერთდებით, - თქვა მისმა თანამგზავრმა.
- მაშ ასე, ორ საათზე ვხვდებით ერთმანეთს. ნახვამდის, მეგობრებო.
- ჩვენ გვესმოდა, როგორ ჩავიდნენ ჩვენი სტუმრები კიბის საფეხურებზე და შემოსასვლელი კარი როგორი ხმაური გაიხურეს. ჰოლომსი ანაზად გარდაიქმნა - მისი მოთენთილობისგან კვლიორ არ დარჩა, იმნამსვე თადარიგის დაჭერას შეუდგა.
- ჩაიყვით, უოტსონ, ჩქარა! ნამის დაკარგვარ არ შეიძლება.

იგი თავისი ოთახისაკენ მიდიოდა და თან ხალათს იხდიდა. ორი-სამი წუთის შემდეგ უკვე სერუყუძი გამოწყობილი დაბრუნდა. სიწმინდით ჩავეყვით კიბეს და ქუჩაში გავდიეთ. ექიმი მორტიმერი და ზასკერვილი ჯერ კიდევ მოჩანდნენ ჩვენს წინ, ასე ორას ნაბიჯზე. ისინი ოქსფორდისტრიტის მიმართულენით მიდიოდნენ.

- დავენიოთ?

- არავითარ შემთხვევაში, ჩემო მეგობარო! თუ ჩემთან არ მოინწყნეთ, მე თქვენთან - მით უფრო. ჩვენმა მეგობრებმა მართალი თქვეს: გასეირნება ასე მშვენიერ დილას პირდაპირ სიამოვნებაა.

ნაბიჯს მოუჩქარა და მანძილი ჩვენსა და ჩვენს წელანდელ სტუმრებს შორის ნახევრად შემერდა. შვეინარჩუნეთ ეს დისტანცია და მათთან ერთად შევუხვიეთ ოქსფორდისტრიტისაკენ, შემდეგ რაჯენტსტრიტზე გავდიეთ. ერთ მაღაზიასთან ექიმი მორტიმერი და სერ ჰენრი შერერდენი და ვიტრინის თვალიერება დაიწყეს. ასევე მოიქნა ჰოლმსიერ. ერთი ნამის შემდეგ კმაყოფილებით დაუსტვინა და როცა მის დაჟინებულ მხერას თვალი გავაყოლო, დავინახე, როგორ წელა დაიძრა ქუჩის მეორე მხარეს მდგომი კუბი, რომლის ფანჯარაში მგზავრი ჩანდა.

- აი, სწორედ ამისი აღმოჩენა გვჭირდებოდა, უოტსონ! ნავიდეთ და ვერალოთ, რომ როგორმე თვალი მაინც შევაგლოთ იმ კარს.

იმავე ნამს ჩემ წინ კუბის გვერდით ფანჯარაში გაიღვია ხშირმა შავმა წვერმა, და ვილარის გამკვავლავმა მხერამ თავით ფხვამლე ჩაგვათვალიერა, თითქმის მანძივს გაილო ზედა სარკმელი, მგზავრმა რაღაერ ასძახა კუბმეს და კუბიერ ელვის სისწრაფით გაქანდა რაჯენტსტრიტისაკენ. ჰოლმსმა მოიხედა, თავისუფალი ეტლის ძეზნა დაიწყო, მაგრამ ამაოდ - თავისუფალი ეტლი არ იყო. მანძინ პირდაპირ ხალხის ნაკადში შეიჭრა და დაედევნა კუბს, რომელიერ სწრაფად გვეშორდებოდა.

- აჰ, ჯანდაზას! - ძლივს ნამოიძახა ჯავრით ფერნასულმა და ქუჩის ტალოლიდან ამოყვინთა.

- აი, მარცხიერ ამას ჰქვია - მე ვარ ყველაფერში დამანაშავე, უოტსონ! უოტსონ! თუ თქვენში არის ნესიერების ნასახი, თქვენს ანაღებში ამ დოყლაპიობასაერ შეიკანთ ჩემი ნარმატებების გვერდით.

- ვინ არის ის კარი?

- ნარმოდგენა არა მარქს.

- მეთვალყურე?

- დიახ, ეტკობა, ზასკერვილის ვილარა ზვერავს იმ დლიდან, რაერ ლონდონში ფეხი შემოდგა. თორემ აზა საიდან გაიგეს, რომ ის „ნორთემბერლონდის“ ოტელში ჩამოხდა? მე ასე განვსაჯე: თუ მას პირველ დღეს ზვერავდნენ, შემდეგარ დაზვერავენ. აღნათ მიაქრიეთ ყურადღებმა, რომ ორჯერ მივედი ფანჯარასთან, ვიდრე ექიმი მორტიმერი კითხულობდა თავის ლეგენდას?

- კი, მახსოვს.

- მაინტერესებდა, ხომ არ დაზორიალოზდა ვინმე სახლის ახლო, მაგრამ საეჯვო ვერავინ შევნიშნე. ჩვენ ჭკვიან აღამიანთან გვარქვს საქმე, უოტსონ. ეს ყველაფერი ძალიან დამაფიქრებელია. და თუძერა ახლაერ არ მესმის გარკვევით, რა ძალები მოქმედებენ სერ ჰენრის წინააღმდეგ - ზოროტი თუ კეთილი, - მაინც ვგრძნობ განწყვეტლივ ვილარ გარეშე პირის ჩარევას, ვილარის ზუსტ ანგარიშს. როცა ჩვენი ახალი მეგობრები ნავიდნენ, მანძივს დავედევნე, იმით დაიმედებული, რომ მათ მოყხელთებელ ჩრდილს აქ დავიჭერდი. ამ ეშმაკმა კი ფეხით ნასვლა არ ინება და კუბი იქირავა, რათა საჭიროების მიხედვით გაყსნროს ან უკან ჩამორჩეს, თვითონ კი შეუძჩნეველი დარჩეს. მის მეთოდს კიდევ ის უპირატესობა აქვს, რომ თუ დასაზვერავნიერ კუბში ჩაჭდებოდნენ, თვალთავან არ დაკარგავდა. მაგრამ მის მეთოდს მაინც აქვს ერთი სუსტი ადგილი.

- კუბმენი?

- სწორედ.

- რა სამწყხაროა, რომ მისი ნომერი ვერ შევნიშნეთ.

- ჩემო ძვირფასო უოტსონ! მართალია, ამჯერად საჭრანბახო არაფერი მაქვს, მარგამ ნუსყუ გგონიათ, რომ მე ნომერიერ არ შემიძინებდავს? ინებეთ: ორი ათას შვიდას ოთხი. თუმიყრ ამჯერად ეს არაფრად გვარგია.

- არ ვიყრი, რა უნდა გექნათ კიდეც.

- როგორც კი შევნიშნე, მაშინვე მისი სანინააღმდეგო მიმართულებით უნდა გავზრუნებულყავი, აუჩქარებლად მექირავებინა კები და საპატიო მანძილოზე გავყოლოდი. კიდეც უყეთესი იქნებოდა ნავსულიყავი ოტელისაკენ და იქ დამეყრდა მოვლენათა შემდგომი მსვლელობისათვის. ეს იდუმალი თანამგზავრი შასკერვილოს მიყრელებდა კარებამდე და ჩვენერ მისივე საკუთარი მეთოდის დახმარებით შევძლებდით იმის გარკვევას, თუ საით გაქრებოდა. ახლა კი ჩვენმა მონინააღმდეგემ განსაყრფრებლად მარდად გამოიყენა ჩემი უადგილო აჩქარება, რამერ გავერა და კვალი დაგვაკარგვინა.

ამ ლაპარაკით ნელა მივყვებოდით რიჯენსტრიტს და უკვე აღარ ვხედავდით ექიმ მორტიმერსა და მის თანამგზავრს.

- ახლა აზრი აღარა აქვს თვალის დევნებას, - თქვა ჰოლმსმა. - მათი კვალი გაქრა და მეჭად აღარ გამოჩნდება. ისლა დაგვრჩენია ვნახოთ, რა იარალი გვაქვს ხელთ და განდესულად მოვიხმაროთ იგი. კარგად მოასწარიოთ კებში მჭდარი კარის დანახვა?

- სახე ვერა, ნვერი კი დავინახე.

- მერ... აქედან ჩანს, რომ ნვერი ხელოვნური იყო. როერ ჭკვიანი კარი მიდის ისეთ სარისკო საქმეზე, რერ განსაკუთრებულ სიფრთხილეს ითხოვს, მას ესაჭიროება ნვერი ან ნილაბი. შევიაროთ აქ, უოტსონ.

ჰოლმსი იმ რაიონის შიკრიკთა კანტორაში შევიდა, კანტორის უფროსი აღჭარებული შეეგება.

- აპა, უილსონ, ვხედავ, არ დაგვინყებიათ, რომ ერთხელ ზედმა გამილიმა და შევძელი ერთ პატარა საქმეში დავხმარებოდით.

- რასა ზრძანებთ, სერ, განა ამის დავინყება შეიძლება? თქვენ გიმაღლით, რომ სახელი არ გამიტყდა, შევინარჩუნე ავტორიტეტი და იქნება სიყრუხლერ.

- აზვიადებთ, ჩემო მეგობარო! სხვათა შორის, უილსონ, მაგონდება, ერთი ზიყუნა გყავდათ, სახელად კარტრაიტი, რომელმარ დიდი საზრიანობა გამოიჩინა თქვენი საქმის გამოძიების დროს.

- დიახ, სერ, ახლარ ჩემთან მუშაობს.

- ხომ არ შეიძლება გამოიძახოთ? მაღლობელი ვარ. აი, კიდეც რა: გეთყვა, დამიხურდავეთ ეს ხუთგირვანქიანი.

უფროსის ძახილოზე თოთხმეტი წლის ჭკვიანი გამომეტყველების ყრუხალი ყმანვილი გამოჩნდა, შორიხლო დადგა და მონინებით დაყნყო რქერა სახელგანთქმული მადებარს.

- მომერით „სასტუმროების მეგზური“, - თქვა ჰოლმსმა. - გიმაღლობთ. შეხედეთ, კარტრაიტი, აი ეს - ჩარინგ-კროსის რაიონის ოყდასამი სასტუმროს სახელწოდებია.

- დიახ, სერ.

- თქვენ ყველას მოივლით რიგრიგობით.

- მესმის, სერ.

- თავდაპირველად მეკარებებს მისყრეთ თითო შილინგს. აი, ოყდასამი შილინგი.

- მესმის, სერ.

- ეტყვიოთ, რომ გინდათ ვასინჯოთ ნავავი, რერ გუშინ კალათებიდან გადაყარეს. ასე აყხსენით: ერთი უაღრესად საჭირო დეპეშა გავზავნილია შეყრდომით სხვა მისამართზე და ნაზრძანები გაქვთ მისი ჰოვნა. ვასაგებია?

- დიახ, სერ.

- მაგრამ, სინამდვილეში მოსძებნით ვაზეთ „ჭაიმის“ გვერდს, საიდანარ მაკრატლიოთ არის ამოყრილი რამდენიმე გვერდი. აი „ჭაიმის“ ნომერი, გვერდი კი, აი, ეს არის. შეძლებთ ვაზეთის სხვა ნომრებისაგან მის გარჩევას?

- დიახ, სერ.

- მეკარები, რა თქმა უნდა, დერეფნის მსახურებთან გავაგზავნიან, იმათერ თითო შილინგს მისყრეთ. აი კიდეც ოყდასამი შილინგი. ოყდასამი შემთხვევიდან ორი აღბათ ისეთი აღმოჩნდება, რომ კალათებიდან ნავავი გადაყრილი იქნება და დამწვარი. მაგრამ სამ

დანარჩენ სასტუმროში გიჩვენებენ ქალღმერთის გროვას, რომელშია დასძინით ამ გვერდს. წარმატება ნაკლებ მოსალოდნელია. ყოველ შემთხვევისათვის, გაძლევთ კიდევ ერთ შილინგს. საღამოს ღეჭებით შემატყობინებთ, რის ვაკეთებთ შექელით. ახლა, უოტსონ, მე და თქვენ ისრა დაგვრჩა, ტელეგრაფით ვიკითხოთ ორიანთას შვიდას ოთხი ნომერი კემბენის ამბავი. შემდეგ რომელიმე სურათების გალერეაში შევიხედოთ ზონდსტრიტზე და საუბომობაზე დარჩენილი დრო იქ გავატაროთ.

თავი V

სამი განუყვებელი ძაფი

შერლოკ ჰოლმსს საკვირველი უნარი ჰქონდა, როცა მოესურვებოდა, შეეძლო თავიდან განედევნა საქმეებზე ფიქრი. იგი მთლიანად შთაინთქა თანამედროვე ბელგიელ მხატვართა ტილოების დათვლიერებაში და მთელი ორი საათის განმავლობაში აღზნა არც გახსენებია ურნაური ისტორია, რომელშია გარემოებათა ძალით ჩვენ ჩართულნი აღმოვჩნდით. მთელ გზაზე სურათების გალერეიდან „ნორთემბერლენდის“ ოტელამდე მხოლოდ მხატვრობაზე ლაპარაკობდა, მიუხედავად იმისა, რომ მისი უნდა ამ დარგში უაღრესად პრიმიტიული იყო.

- სერ ჰენრი ზასკრვილი ზემოთ გელოდებოდა, - გვიხსნა ვესტმინსტერის მორიგემ. - გვთხოვა სტუმრები მაშინვე მიგვეყვანა მასთან.

- ნებას მოგვრემა თქვენი სტუმრების სია გავსინჯოთ? - ჰკითხა ჰოლმსმა.

- სიამოვნებით, სერ.

„ზასკრვილების“ გვარის შემდეგ ნიგნში იყო კიდევ ორი ჩანანერი: „თეოფილიუს ჯონსონი ოჯახით, ნიუ-კასტლიდან“ და „მისის ოლდმორი მოახლითურთ, ელტონიდან“.

- ეს ის ჯონსონი ხომ არ არის, ოდესღაც რომ ვიწინააღმდეგეთ? - უთხრა ჰოლმსმა მორიგეს. - ადვოკატი, ჯალარა, უოტსონი კოჭლომს.

- არა, სერ, მისტერ ჯონსონი - ნახშირის მალაროების მფლობელია, ჯერ კიდევ ახალგაზრდა ჯენტილმენი, თქვენი ხნის იქნება.

- თქვენ დარწმუნებული ხართ, რომ ადვოკატი არაა?

- დარწმუნებული ვარ, სერ. მისტერ ჯონსონი ჩვენი ხშირი სტუმარია. ამ კარს დიდი ხანია ვიწინააღმდეგეთ.

- მართლა? აღარ გედავებოდა. მისის ოლდმორ... სადღაც გამიგონია ეს გვარი. მაშაქვით ასეთი წინადადება მოგვარეობა, მაგრამ ისედაც ხდება ხოლმე, ეძებ ერთ ნაწინააღმდეგეთ, ჰოლომ კი მეორეს.

- მისის ოლდმორი სუსტი ჯანმრთელობის ქალია, სერ. მისი ქმარი ერთ დროს გლოსტერის მერი იყო. ეს ქალი მხოლოდ ჩვენთან ჩერდება, როცა ქალაქში ჩამოდის.

- გმადლობთ. აღზნა ამერიას სხვა ლედისთან... ეს კითხვები დაგვეხმარნენ ერთი ძალიან მნიშვნელოვანი ფაქტის დადგენაში, უოტსონ, - განავრძო ჰოლმსმა ხმადაბლა, ვიდრე კიბეზე ავდიოდით. - ახლა ჩვენთვის ნათელია, რომ ადამიანები, რომლებიც დაინტერესებული არიან ჩვენი მეგობრით, აქ არ გაჩერებულან. მაშასადამე, ისინი გულმოდგინედ აკვირდებიან მის ყოველ ნაბიჯს, რაშია უკვე დავრწმუნდით, და იმავე დროს ერიდებიან ზასკრვილის თვალში მოხვედრას. ეს კი ბევრს ნიშნავს.

- მაგალითად, რას?

- აი, თუნდაც იმას... ჰალოო! ჩემო მეგობარო! რა მოხდა?

როგორც კი ზედა სართულზე ავედით პირისპირ შევეფეთეთ სერ ჰენრი ზასკრვილს, რომელიც კიბის თავზე იდგა. ხელში ძველი დამტყვრიანებული ფეხსაწმელი ეჭირა.

მრისხანებას სახეზე ერთიანად ნამოენთო. ენარ კი ებმოდან გამშაგებისაგან, და როცა ბოლოს მეტყველების უნარი დაუბრუნდა, მაშინვე გადავიდა აშკარა ამერიკულ აქრენტზე, რაზე დილით არ შეგვიჩინებდა.

- ვინა ვგონივარ ამ ოტელში - სულელი? - დაიყვირა ჰენრიმ. - ჩემთან ხუმრობის ნებას არავის არ მივრემ! თუ ეს ხეპრე არ იპოვნის ჩემს ფეხსაწმელს,

სკანდალოს ავტები! მეუ მატვეს იუმორის გრძობა, მისტერ ჰოლმს, მაგრამ აქაურმა ხუმარებმა წოჭა გადაამოაშეს.

- ჯერ კიდევ ეძებთ თქვენს დაკარგულ ფეხსაწმელს?
- დიას, ვეძებ და არ დავმშვიდდები, ვიდრე არ ვიპოვი.
- მაგრამ, მე როგორც მახსოვს, თქვენ ახალ ფეხსაწმელზე ლაპარაკობდით, ახალ, ღია ყვითელ ფეხსაწმელზე.
- დიას. სერ. ახლა იგივე ამბავი დაემართა შავსაყ.
- როგორ! ნუთუ უკვე...
- დიას! მე სულ სამი ნაცვლი ფეხსაწმელი მატვეს: ახალი - ღია ყვითელი, ძველი შავი და ლაქის ფეხსაწმელი, რომლებიც ახლა მარჯია. გუშინ სალამოს დამეკარგა ერთი ყვითელი ფეხსაწმელი, დღეს ნაილეს შავიც. ანა, იპოვეთ? მიპასუხეთ, რას მომჩერებხართ?
- მიუბრუნდა იგი დაზნეულ გერმანელ მსახურს, რომელიც ის იყო ფერეტანში გამოჩნდა.
- არა, სერ. ყველას ვკითხე. არავინ არაფერი იყის.
- მაშ, მომისმინეთ: ან იპოვეთ სალამომდე ჩემს ფეხსაწმელს, ან ნავალ მმართველთან და ვეჭყვი, რომ დაუყოვნებლივ მივფივარ აქედან.
- ფეხსაწმელი მოინახება. სერ... სიტყვას გაძლივეთ, რომ მოინახება... წოჭა მოითმინეთ, სერ.
- მხედველობაში იქონიეთ, ეს უკანასკნელი იქნება. მე აღარ დავუშვებ, რომ ასე გამქურდონ ამ ავაზაკთა ზუნავში! მისტერ ჰოლმს, მაპატიეთ, გეთაყვა, რომ ასეთი წრილობანებით განსუხებთ...
- ასეთი წვრილობანები იმსახურებენ იმას, რომ მათთვის ადამიანი შენუსხდეს.
- თქვენ ძალიან სერიოზულად ეკიდებით მათ!
- თქვენ თვითონ რას მიანერთ ყოველივე ამას?
- არც კი ვრწდილობ ავხსნა. ჩემს სიეროზულეში ასეთი სულელური და ურნაური შემთხვევა არ მქონია.
- უფრო ურნაური? ჰო, სწორედ რომ ურნაურია, - თქვა ჩაფიქრებულმა ჰოლმსმა.
- თქვენ თვითონ რაღას იტყობით ამაზე?
- მე, სიმართლე რომ ითქვას, ჯერ არაფერი გამეგება. ძალიან დახლოართული ამბავია, სერ ჰენრი. თუ მას კავშირი აქვს ზიდათქვენის სიკვდილთან, მაშინ იმ ხუთასი ძალზე სერიოზული საქმიდან, რომელთა გახსნარ მე მომიხდა დღემდე, ეს ყველაზე რთული იქნება. მაგრამ მე ხელთა მატვეს რაღარ ძაფები, და ერთმა მათგანმა უსათუოდ უნდა მიგვიყვანოს კვანძის გახსნამდე. შესაძლოა ზედმეტი დრო დავკარგოთ, ხელი ჩავავლოთ არა იმ ძაფს, რომელიც საჭიროა, მაგრამ ადრე თუ გვიან საჭიროსაყ მივაგნებთ. ძალიან სასიამოვნოდ გავაჭარეთ დრო საუზმეზე, მხოლოდ გაკვრით შევეხეთ იმ საკითხებს, რომელთა გამო ჩვენ ოთხნი ერთად შევიყარეთ. ჰოლმსი მხოლოდ მაშინ გაურნო ზასკერვილის შემდგომ გეგმებს, როცა მთელი ჩვენი კომპანია მასთან ერთად შევიდა მის ნომერში.
- მე ნავალ ზასკერვილ-ჰოლმში.
- როდის?
- კვირის ზოლოს.
- თქვენი გადაწყვეტილება სწორად მიმაჩნია, - თქვა ჰო-ლმსმა, - ახლა აღარავითარი ეჭვი არა მატვეს, რომ ლონდონში თქვენ მზვერავები მოგიჩინეს. მაგრამ ასეთ დიდ ქალაქში ძნელი დასადგენია, რა ხალხია ისინი და რა უნდათ თქვენგან. თუ ზოროტი განზრახვით მოქმედებენ, მაშინ საფრთხე გვემუქრება, რისი თავიდან აცილებარ არ შეგვიძლია. სერ მორტიმერ, ირით თუ არა, რომ დღეს, როცა ჩვენგან ნახვედით, თქვენ გზვერავდნენ?
- ექიმი მორტიმერი ადგილზე შეხტა.
- გზვერავდნენ? ვინ?
- აი ეს, სამსუხაროდ, არ შემიძლია ვითხრათ. თქვენ მეზობლებსა და ნარნობებს შორის დარტყურში ხომ არავინ გეგულეებთ ისეთი, ხშირ, შავ ნვერს რომ აჭარებდეს?
- არა... თუმარ, მომიმინეთ... ჰო, რა თქმა უნდა! სერ ჩარლოზის ლაქიას, ზერიმორს აქვს ხშირი, შავი ნვერი.

-ჰმ! ახლა სად არის?

- ზასკერვილ-ჰოლოში. სახლი მის მეურვეობაშია დარჩენილი.

- უნდა შევამოწმოთ, ნამდვილად იქ არის, თუ ლონდონშია.

- როგორ გავაკეთოთ ეს?

- მომეწით დეპეშის ზღანკი. „მზად ხართ თუ არა სერ ჰენრის ჩამოსვლისათვის“? მისამართი ასეთია: „ზასკერვილ-ჰოლო, მისტერ ზერიმორს“. სად არის იქ უახლოესი ტელეგრაფი? გრიმპენში? ჩინებულოია! მეორე დეპეშას ვგზავნით გრიმპენში, კანტორის უფროსის სახელზე: „ზერიმორის მისამართით გაგზავნილი ტელეგრაფი გთხოვთ გადასრეთ პირადად. არყოფნის შემთხვევაში გამოგზავნეთ უკანვე ნორთემბერლენდის ოტელში სერ ჰენრი ზასკერვილის სახელზე“. აი, ასე. საღამოს გვეყოფინება, არის თუ არა ზერიმორი თავის ადგილზე დევნილი?

- შესანიშნავია, - თქვა ზასკერვილმა. - სხვათა შორის, ექიმო მორტიმერ, რას ნარმოადგენს ეს ზერიმორი?

- იგი მამულის განსვენებული მმართველის შვილია. ეს უკვე ზერიმორების მეოთხე თაობაა, რომელიც ზასკერვილ-ჰოლოში წხოვრობს. რამდენადაც ვიწი, ის და მისი ქოლი სავსებით პატივსაყრემი ადამიანები არიან.

- მიუხედავად ამისა, - თქვა სერ ჰენრიმ, - ჩემთვის უხადია, რომ ვიდრე ზასკერვილ-ჰოლო უპატრონოა, ეს ადამიანები იქ უზრუნველად და გაურკველად წხოვრობენ.

- დიახ, მართალია.

- მიიღო თუ არა ზერიმორმა რამე სერ ჩარლზისაგან სამემკვიდრეოდ? - იკითხა ჰოლომსმა.

- მას და მის ქოლს განსვენებულმა თითქოს ხუთასი გირვანქა უანდერძა.

- ჰმ! და ეს ზერიმორებმა იქოღნენ?

- დიახ. სერ ჩარლზის უყვარდა ლაპარაკი თავის განკარგულებებზე სიკვდილის შემთხვევაში.

- საინტერესო ფაქტია.

- იმედი მაქვს, - თქვა ექიმმა მორტიმერმა, - რომ ყველას ეჭვის თვლით არ შეხედავთ, ვისაუ სერ ჩარლზმა რაიმე უანდერძა? მეუ დამიჭოვა ათასი გირვანქა.

- აი, რა უოფილა. კიდევ ვის დაუჭოვა?

- ანდერძში ნაჩვენები იყო რამდენიმე წვრილი თანხა სხვადასხვა პირებისათვის და დიდი მენიურულიანი საქველმოქმედო დაწესებულებებისათვის. მემკვიდრეობა ხომ მთლიანად გადავიდა სერ ჰენრის ხელში.

- რა თანხას შეადგენს ეს მემკვიდრეობა?

- შვიდას ორმოცი ათას გირვანქას.

- ეჭვირ არ მქონდა, რომ საქმე ასეთ უზარმაზარ კაპიტალს ეხებოდა, - თქვა მან.

- სერ ჩარლზი მდიდარი კაცი იყო, მაგრამ მისი შეძლების ნამდვილი რაოდენობა გაირკვა მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ფასიან ქვადღებებს გავუყვანით. მემკვიდრეობის საერთო თანხა მილიონს უახლოვდებდა.

- ღმერთო ჩემო! ასეთი უზარმაზარი თანხისათვის კი ღირს თავის განირვა. კიდევ ერთი კითხვა, ექიმო მორტიმერ. დავუშვათ, რომ ჩვენს ახალგაზრდა მეგობარს რაიმე მოუვიდა... არც ისე სასიამოვნო პიპოთეზაა, მაგრამ მაპატიეთ... ვინღა იქნება მამის მამულის მფლობელი და მემკვიდრე?

- ვინაიდან სერ ჩარლზის უმცროსი ძმა, სერ როჯერი, ურომშივლოდ მოკვდა, ზასკერვილ-ჰოლო გადავა შორეული ნათესავების დესმონდების ხელში. ჯიშს დესმონდი უკვე ხანში შესული კარია, მღვდელია და ვესტმორლენდში წხოვრობს.

- მაღლობელი ვარ. მეჭად საინტერესო წვრილმანებია. ხომ არ შეხვედრიხართ მისტერ ჯიშს დესმონდს?

- კი, ერთხელ შემოიარა სერ ჩარლზთან. ძალიან დარბანისლური შესახედაობის კარია და უძრავველ წხოვრებას ენევა, როგორც პატიოსან ადამიანს შეეფერება. მასსოვს, სერ ჩარლზს უნდოდა მისი უზრუნველყოფა, მაგრამ თვითონვე გადაჭრით უარპყო ის, მიუხედავად იმისა, რომ ძალიან სთხოვს.

- და ასეთ მორიდებულ კარს უნდა დარჩეს სერ ჩარლზის მთელი ქონება?

- მხოლოდ მამული გადავიდოდა მის ხელში, რადგან საგვარეულოდ ითვლებოდა, ხოლო ფულის მიღებდა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მისი ახლანდელი მფლობელი სხვა განკარგულებას არ გასრემდა, რა სავსებით შესაძლებელია, რადგან სერ ჰენრის უფლებას აქვს ისე მოექცეს შემკვიდრობას, როგორც მოესურვება.

- თქვენ უკვე შეადგინეთ ანდერძი, სერ ჰენრი?

- არა, მისტერ ჰოლმს, ამისი თავი არა მქონდა. ამასთანავე ვფიქრობ, რომ ფულის გათიშვა მამულისა და ტიტულისაგან არ შეიძლება. სწორედ ასეთი აზრისა უოფილა უბედური ბიძაჩემი. განა ზასკერვილ-ჰოლის პატრონი შეძლებს აღადგინოს თავისი გვარის ოდინდელი დიდება, თუ საამისო საშუალება აღარ ექნება? არა, სადაც სახლი და მინაა, იქ უნდა იყოს ფული.

- სავსებით სწორია. ამრიგად, სერ ჰენრი, მიერ ასე მგონია, რომ დაუყოვნებლივ უნდა გაემგზავროთ დევონში, ოღონდ ერთი პირობით: არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება იქ თქვენი მარტო გაშვება.

- ექიმი მორტიმერი ჩემთან ერთად ბრუნდება.

- მაგრამ ექიმ მორტიმერს ბევრ დროს ართმევს პრაქტიკა. გარდა ამისა, ის ზასკერვილ-ჰოლიდან რამდენიმე მილის დაშორებით რეზიდენს, დიდი სურვილის მიუხედავად, ექიმი ვერას დაგეხმარებათ. ერთგული ადამიანი უნდა იხლოთ, სერ ჰენრი, ისეთი, რომელიც სულ მუდამ თქვენთან იქნება.

- მისტერ ჰოლმს, ნუთუ დათანხმდებით, რომ თვითონ გამყვით?

- თუ საქმე კრიზისამდე მივა, როგორმე ჩამოვალნეც თქვენამდე, მაგრამ თვითონარ მოგესხენებათ, ჩემი ფართო პრაქტიკა და განუწყვეტელი მოთხოვნები, რომელთა უკველის მხრიდან მყარად, საშუალებას არ მაძლევს ლონდონიდან განუსაზღვრელი დროით გავემგზავრო. ახლა, მაგალითად, ინგლისის ერთი ყველაზე უფრო პატრიარქული ადამიანთაგანი მანჩესტერის ძალაუფლების ქვეშ იმყოფება და მოსალოდნელი კატასტროფის არიდება მხოლოდ მე შემიძლია. არა, პირადად არაფრით არ შემიძლია დარტყმაში გამგზავრება.

- ვილას მირჩევთ, რომ ნავიყვანო თქვენ მაგიერ?

ჰოლმსმა ხელი მხარზე დამადო.

- თუ ამას იკისრებს ჩემი მეგობარი, აი, ადამიანი, რომელსაც შეიძლება ენდოთ მძიმე ნუთებში, რაშია საკუთარი გამოყვანილობით დავრწმუნდი.

ეს წინადადება მეხვიით დამერა თავში, მაგრამ ზასკერვილს ჩემი პასუხისათვის არც კი დაუყრდა, უკვე მხურვალედ მართმევდა ორივე ხელს.

- ექიმო უოტსონ! რა თავაზიანობაა ეს თქვენი მხრიდან! - შესძახა მან. - ხომ ხედავთ, რა მდგომარეობაში ვარ, ხოლო საქმის ვითარება თქვენ ჩემზე უკეთ მოგესხენებათ. თუ ნამოხვალთ და ზასკერვილ-ჰოლში იზოვირებთ ჩემთან, ამას არასოდეს არ დავივინყებ! თავგადასავლებში მუდამ იფარება რაღაც განსაკუთრებული მომხიზველობა ჩემთვის, ხოლო ჰოლმსის სიტყვებმა და აღტყალებმა, რითაჩ ზარონეტი გამოეხმაურა მის წინადადებას, პირდაპირ მომინადირეს.

- სიამოვნებით გავემგზავრები ზასკერვილ-ჰოლში, - ვუპასუხე მე. - და იქ გაჭარბულ დროს დაკარგულად არ ჩავთვლი.

- გამომიგზავნით დანვრილობით ანგარიშებს, - მითხრა ჰოლმსმა. - ყველაზე უფრო კრიტიკულ მომენტში - ეს გარდუვალია - ხელმძღვანელობას გავუწევ თქვენ მოქმედებას. ვფიქრობ, გამგზავრების დღედ შეიძლება დაინიშნოს შაბათი, არა?

- ხელს გაძლევთ ეს, ექიმო უოტსონ?

- სავსებით.

- მაშასადამე, თუ ვადა არ შეივლება, მივემგზავრებით შაბათს, მაჭარბებით, თერთმეტის ნახევარზე, ჰედინგტონის სადგურიდან.

ავდექით, და ის იყო, გამომშვიდობებას ვაპირებდით, რომ უერად ზასკერვილმა შეწყვირა და კუთხეში მდგარი კარადის ქვეშიდან ერთის ამბით გამოათრია დაკარგული ფეხსაწმელი.

- აი, ის ფეხსაწმელი, მე რომ დავკარგე!

- დაე, ყველა სხვა თავსატეხიერ ასე იოლად აიხსნას! - თქვა შერლოკ ჰოლმსმა.

- მაგრამ ეს მანერ მეტისმეტად უყნაურია, - შენიშნა ექიმმა მორტიმერმა. - მე ჯერ კიდევ საყზომის წინ გადავჩხრიკე მთელი ოთახი.
 - მერ, - თქვა ზასკერვილი. - ყველა კუთხე გადავქექე. ფეხსაწმელი არსად არ იყო.
 - მაშასადამე, ღერეფნის მსახურმა დადო აქ, ვიდრე ვსაყზომობდი.
- გერმანელის დასაძახებლად გაიქნენ, მაგრამ იმან ვერაფერი გვითხრა, ვერც შემდგომმა კითხვებმა მოგვრეს რაიმე შედეგი. ისედაც სწრაფად წვალეზადსა და აშკარად სულელურ თავსაჭებთა სერისა მიემატა კიდევ ერთი. სერ ჩარლოზის ტრაგიკულ სიკვდილზე რომ არაფერი ვთქვათ, ჩვენ წინ გადაიშალა სულ რაღაც ორ დღეში მომხდარ ამოყსსნელ მოვლენათა მთელი ჭაჭვი: გაზეთიდან ამოჭრილი სიჭყვებისაგან შედგენილი წერილი, კებში მჭლომი წვეროსანი უწნობი, ჯერ სრულიად ახალი ფეხსაწმლის, მერე კი ნახმარი შავი ფეხსაწმლის დაკარგვა და ახლთ მისი მოყლოდნელი გამოჩენა.
- ბეიკრისტრიტისაკენ მიმავალ კებში ჰლომისი ჩუმად იჭდა. მოლუშულ შუბლსა და დაძაბულ მხერაზე ეჭყობოდა, ისიერ ჩემსავით წდილობდა სისტემაში მოუყვანა ეს უყნაური ფაქტები, რომელთაერ ერთიმეორესთან, ჩანდა, არავითარი კავშირი არა ჰქონდათ. მთელი დანარჩენი დღე და საღამო თავის კანინეტში გაატარა, ფიქრებსა და თამბაქოს კვამლში ჩაფლოყლმა. სწორედ სადილის წინ ორი დებემა მივიღეთ. პირველი გვაყნყნდა:
- „ესაა შემაჭყობინეს, ბერიმორი შინაა. ზასკერვილი“.
- მეორე:
- „ღავიარე ოყდასამი სასტყუმრო. სამწყხაროდ „ჭაიძის“ დაჭრილი გვერდი ვერ ვიპოვე. კარტრანიტი“.
- აი, უყრად განყდა ორი ძაფი, ყოტსონ. არაფერი არ ჭობია ისეთ საქმეებს, რომლებშიაერ ყველაფერს თითქოს ჩვენ წინააღმდეგ შეუყრავს პირი. მაშინ შედიხარ აზარტში. რა გაენყობა, სხვა კვალს ყნდა მივყვეთ.
 - თქვენ გაქვთ კიდევ ერთი ვერსია, „მეეტლე“, რომელსაერ მიჰყავდა ის უწნობი.
 - სავსებით სწორია. მე მოვიკითხე იმისი გვარი და მისამართი სარეგისტრაციო კანტორაში და ახლთ არერ ვამიკვირდებთ, თუ ჩემს კითხვაზე ჰასყსს მივიღებთ.
- ზარის წყრიალმა გვაყნყა ის, რამაერ თვით ჰლომისის ყველა მოლოდინს გადააჭარბა. კარებში გამოჩნდა ტანმაღალი ყმანვილი, ეჭყობოდა, თვითონ კებმენი იყო.
- კანტორაში მითხრეს, რომ სწორედ ამ მისამართით იკითხეს ორი ათას შვიდას ოთხი ნომერი კები, - დაინყო ახლადმოსყლმა. - ყვე შვიდი წელია კებმენად ვარ და არავითარი საჩივარი არ ყოფილა. ვიფიქრე, მოდი, თვითოვე მივალ, ვიკითხავ, რა დავაშავე-მეტიქი.
 - თქვენ არაფერი არ დავიშავებიათ, გეთაყვა, - თქვა ჰლომსმა. - პირიქით, მე ნახევარ სოვერენს გაჩუქებთ, ოლონდ მიჰასყხეთ პირდაპირ ჩემს კითხვაზე.
 - აი, კაქმა არ იერი, სად იპოვი და სად დაკარგავ! - ჩაიერინა კებმენმა. - ანა, რა გნებავთ, სერ?
 - უპირველეს ყოვლისა თქვენი გვარი და მისამართი იმ შემთხვევისათვის, თუ დაგვჭირდებთ.
 - ჭონ კლეიტონი, ბოროყში ვრხოვრობ, ტრანისტრიტზე, სამ ნომერში. კები დვას შიპლი-იარდზე, ვატერლოოს სადგურთან.
 - ახლთ კი, კლეიტონ, მიაშბეთ თქვენს მეზავრზე, რომელიერ ზვერავდა აი, ამ სახლს დღეს დილის ათ საათზე, შემდეგ კი უთვალთვალდებდა ორ ჯენტლმენს რიჯენსტრიტზე. კებმენმა გაკვირვებით შეხედა ჰლომსს და, ეჭყობოდა, წოტა შერყვა.
 - რა გითხრათ, როყ თვითონვე ყველაფერი ჩემზე ყუეთ მოგეხსენებთ. - გვიჰასყხა სტყუმარმა - მეზავრმა მითხრა, მაძებარი ვარო, და მიბრძანა, ლაყბობა არ იყოსო.
 - აი, ხედავთ, ძვირფასო, აქ სერიოზული საქმეა, და თუ რაიმეს დამიფარავთ, შეიძლებდა ძალიან არასასამოვნო მდგომარეობაში ჩავარდეთ. მაშ, იმ კაქმა თავს მაძებარი ყნოდა?
 - დიახ, სერ.
 - და როდის გამოგიყნადათ ეს?
 - როყ ფყლს იხდიდა.
 - კიდევ გითხრათ რამე?
 - თავისი გვარი მითხრა.

პოლომსმა გამარჯვებულის მხერა მესროლა.

- თავისი გვარი? მეტისმეტი გაუფრთხილებლობაა მისი მხრით! არ გვარია?

- მისი სახელია, - თქვა კემენმა, - მისტერ შერლოკ პო-ლომსი.

კემენის პასუხმა პირდაპირ თავზარი დასწა ჩემს მეგობარს. ჩემს სიწოცხლეში არ მინახავს მის სახეზე ასეთი განწვიფრებული გამომეტყველება. მთელი ორი ნუთი სიტყვის დაძვრა ვერ მოახერხა. შემდეგ ხმაძალა გადაიხარხარა.

- დარტყმა, უოტსონ! ზუსტი დარტყმა! - თქვა მერი. - ჩემს მოპირდაპირეს ხელში დაძნა უჭირავს და არც სისწრაფეში ჩამომრჩება, არც სიზუსტეში. ამჯერად გამარჯვრა. მამ, მისი სახელია შერლოკ პოლომსი, არა?

- ღიახ, სერ, თვითონ ასე თქვა.

- ჩინებულია! ახლა მითხარით, სად აიყვანეთ ეს მეგობარი და რა მოხდა შემდეგ?

- დილის ათის ნახევარზე დამიძახა ტრაფალოგარსკვერზე. მამებარი ვარო, მითხრა, ორ გინეას დამპირდა, თუ ზუსტად შევასრულებდი მის ყველა ბრძანებას და არაფერს არ შევეკითხებოდი. რა გაეწყობოდა, ასეთ ფულოზე უარს ვინ იტყვის. ოტელ ნორთემბერლენდთან მივიყვანე და იქ შევჩერდი. მერი იქიდან გამოვიდა ორი ჯენტლმენი, ბრწყინვალე კემს დაუძახეს და სადღაჯ აქეთ ნამოვიდნენ, თქვენი ქუჩისაკენ.

- აი, ამ სახლისაკენ, - თქვა პოლომსმა.

- შესაძლებელია. მაგრამ უკეთესი იქნება თუ ჩემს დამქირავებელს ჰკითხავთ. მან მიბრძანა ეტლი ქუჩის მუაგულში გამჩერებინა და იქ დაახლოებით საათ-ნახევარს ვიდექით. შემდეგ იმ ორმა ჯენტლმენმა გვერდით ჩამოგვიარეს და ჩვენზე ბეკერსტრიტზე გამოგვეგზავრეთ. შემდეგ შევუხვიეთ...

- ეს უკვე ვიცი, - შეანყვეტინა პოლომსმა.

- როგორც კი რიჯენსტრიტზე გავდიეთ, ზედა სარკმელი ასნია და დამიყვირა: „გარეკეთ ვატერლოოს სადგურისაკენ“. რხენს შოლტი გადავკარი და ათი ნუთის შემდეგ ადგილზე ვიყავით. ორი გინეა მომწა, არ მოუტყუებდნარ! - და სადგურისაკენ ნავიდა. შემდეგ მობრუნდა და მითხრა: „იქნებ გაინტერესებთ, ვის დაატარებდით? შერლოკ პოლომსს“. აი, როგორ მოხდა ყველაფერი.

- გასაგებია. და მეტად აღარ გინახავთ?

- არა, მეტად აღარ მინახავს.

- ახლა ამინერეთ მისტერ შერლოკ პოლომსის გარეგნობა.

კემენმა კუფა მოიფხანა.

- არც ისე ადვილია. ასე, ორმოცი წლისა იქნება, საშუალო ტანის, თქვენზე ორიოდუ დუიმიით დაბალი, სერ. სუფთად აწვია, შავ ნვერს ატარებს, ნიჩბისებურს, სახე ფერმკრთალი აქვს. მეტს ვერაფერს მოგახსენებთ.

- თვალეზი რა ფერისა აქვს?

- აი, ეს არ მაგონდება...

- მეტი ვერაფერი დაიმახსოვრეთ?

- ვერაფერი, სერ.

- პო, კეთილი. აი თქვენი ნახევარი სოვერენი. მეორე ნახევარს კი მიიღებთ მამინ, როჯა ამ კარზე კიდევ რაიმეს გამიგებთ. ნახვამდის.

- ბედნიერად ბრძანდებოდეთ, სერ. მადლობელი ვარ.

ჯონ კლეიტონმა ჩაიერინა და გავიდა. პოლომსმა კი მხრები აჩეჩა და იმედგარეუბულის ლიმილით მომიბრუნდა.

- განუდა მესამე ძაფიჯ, - თქვა მან. - ახლა კეთილი უნდა ვინებოთ და ყველაფერი თავიდან დავინყოთ. აი წბიერი მხერი! გაიგო ჩვენი სახლის ნომერი, გაიგო, რომ სერ ჰენრი ზასკერვილი აქ რჩევის მისაღებად მოვიდა, მნახა რიჯენსტრიტზე, მოისაზრა, რომ კემის ნომერი შენიშნულია, კემენს იპოვნინა და გადანყვიტა ჩემი გამახსარავება.

დაიმახსოვრეთ ჩემი სიტყვა, უოტსონ, ამჯერად საქმე გვაქვს ლირსეულ მონინააღმდეგესთან. ლონდონში დავმარჩბდი. იმედი ვიქონიოთ, რომ დევონშირში სამაგიეროს თქვენ მიუზღავთ. და მანერ ეს ამბავი ძლიერ მანუხებს.

- რა?

- აი, თქვენი გამგზავრება. ძალიან რუსი საქმეა, უოტსონ. რუსი და სამიში. და რა მერს ვფიქრობ ამასე, მით უფრო ნაკლებად და ნაკლებად მომწონს. იწინეთ, მეგობარო, იწინეთ, მაგრამ ძალიან მოხარული ვიქნები, თუ ბეიკერსტრიტზე სალი და უცნებელი დაბრუნდებით.

თავი V
ზასკერვილ-პოლი

სერ ჰენრი ზასკერვილმა და ექიმა მორტიმერმა დანიშნული დღისათვის ყველა თავიანთი საქმე დაამთავრეს და ჩვენ პირობისამებრ დევონშირისაკენ გავემგზავრეთ. სადგურზე რომ გვარდებოდა, მისტერ შერლოკ ჰოლმისი სათანადო რჩევა-დარიგებებს მძღვედა და გზას მილორავდა.

- არ დავინწყებთ იმაზე ლაპარაკს, ვისზე მაქვს ეჭვი და რას ვფიქრობ, უოტსონ, რომ თავს ჩემი აზრი არ მოგახვიოთ, - მეუბნებოდა ჰოლმისი. - მე შესაჯიროებთ ფაქტები, დანვრილებითი ანგარიშები, ხოლო მათს ერთმანეთთან დაკავშირებას მე თვითონ მოვახდენ.

- რა ვაინტერესებთ? - ვკითხე მე.

- ყველაფერი, რა ასე თუ ისე ეხება ამ საქმეს, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდა ზასკერვილისა და მისი მეზობლების ურთიერთობა, ხოლო თუ რამეს გაიგებთ სერ ჩარლზის სიკვდილზე ახალსა და საგულისხმოს, ესეუ ალნიშნეთ. უკანასკნელ დღეებში რაღაუ რწობები შევკრიბე, მაგრამ, სამსუხაროდ, დასაკვებნი არაფერი მაქვს. მოვახერხე მხოლოდ ერთი რამის დადგენა: უახლოესი მემკვიდრე, მისტერ ჯიმს დესმონდი, ნამდვილად მშვენიერი ადამიანია, მხროვანი, ასე რომ ეს მზაკვრობა მის საქმედ არ მიმაჩნია. ვფიქრობ, თამამად შეიძლება ამიერიდან მას თავი მივანებოთ. მაშასადამე, რჩებთან მხოლოდ ის ადამიანები, რომლებიუ უშუალოდ იყრიან თავს სერ ჰენრი ზასკერვილის გარშემო.

- ხომ არ ჯობია ახლავე მოვიშოროთ თავიდან როლ-ქმარი ბერიძორები?

- არავითარ შემთხვევაში! უფრო უხეში ბერძომის დაშვება ძნელი იქნებოდა. თუ არაფერში არ არიან დამნაშავე, მაშინ ეს მეჭისმეტი უსამართლოობა იქნებოდა მათ მიმართ, ხოლო თუ დამნაშავეები არიან, შემდეგ მათ ველარ იპოვნი. არა, არა! დე, იყონ ასე ეჭვიძიანილნი. მერე, თუ არ ვრდები, იქ არის მეჯინბე, ორი ფერმერი, ჩვენი მეგობარი ექიმი მორტიმერი, ეჭყობა, უზადო პაჭიოსნებით აღსავსე კარი და მისი როლი, რომელზედაუ ჩვენ არაფერი ვიწით. არ დავინწყოთ არუ ნატურალისტი სტეპლოტონი და მისი და - როგორუ ამბობენ, ფრიად მიმზიდველი ახალგაზრდა ქალი. არუ ლეფტერპოლელი მისტერ ფრენკლენდი - აგრეთვე ურწობი პირი, და ორი-სამი სხვა მეზობელი. აი ხალხი, რომელიუ თქვენი მეთვალყურეობის ქვეშ უნდა იყოს.

- ვურდები თავი არ შევირუხვინო.

- იარალი მიგაქვთ?

- მე მგონი, ზედმეტი არ იქნება.

- უდავოდ. რეკლავერი დღისით და ლამითარ თან იქონიეთ. ნურუ ერთი ნამით ნუ შეასუსტებთ სიფხიზოეს.

ჩვენს მეგობრებს უკვე მოესწროთ პირველი კლასის ბილეთების შეძენა და პლატფორმაზე გველოდნენ.

- არა, ახალი არაფერია, - თქვა ექიმა მორტიმერმა ჩემი მეგობრის კითხვის პასუხად. - შემიძლია მხოლოდ დავიფიურო, რომ უკანასკნელ ორ დღეს ჩვენ არავინ გვზვერავდა. სულ გვახსოვდა ეს და უურადლებიდან არავინ გამოგვრჩინა.

- იმედი მაქვს, ამ დღეებში განუყრელად ერთად იყავით?

- დიახ, გუშინდელის გარდა. ასეთი ნესი მაქვს: ქალაქში რომ ჩავდივარ ხოლომე, ერთ დღეს მთლიანად ვწირავ გართობას, და გუშინარ ქირურგიული კოლეჯის მუზეუმში ვიყავი.

- მე კი პარკში ნავედი და მოსეირნე ხალხს ვათვალთვრებდი, - თქვა ზასკერვილმა. - ყველაფერმა კარგად ჩაიარა.

- მიუხედავად იმისა, რომ ყველაფერმა კარგად ჩაიარა, თქვენის მხრით ეს იყო ნინდაუხედავად გადადგმული ნაბიჯი, - უთხრა მოლუშულმა ჰოლმისმა და თავი გააქნია. -

გთხოვთ, სერ ჰენრი, უგამყოლოდ ნურსად გახვალთ, სხვაგვარად უბედურება არ აგვრდებათ. იპოვნეთ მეორე წალი ფეხსაწმელი?

- არა, სერ, უკვალოდ გაქრა.

- მაშ ასე? საინტერესოა! ჰო, გზა მძვიდობისა, - დასძინა პოლომსმა, როცა მაჭარებელი დაიძრა. - სერ ჰენრი! დაიძახსოვრეთ დარიგება უწნაური ლეგენდიდან, რასაქ გვიკითხავდა ექიმი მორტიმერი, და ერთდეთ ლამლამობით ჭორფის ჭაობებზე გასვლას. როცა ზოროტი ძალები თავისუფლად დანავარდობენ.

ფანჯრიდან გავიხედე და შორს ჩემი მეგობრის მალაღ, გამხდარ ტანს მოკვარი თვალი. იგი უძრავად იდგა პლატფორმაზე და მიმავალ მაჭარებელს თვალს არ აშორებდა.

სწრაფად მივინევიდით წინ და თავს ისე ვგრძობდით, უკეთესად არ შეიძლებოდა. თვალსურს ვადევნებდი ჩემს თანამგზავრებს და თავს ექიმ მორტიმერის პაჭარა სპანიელთან თამაშით ვიქრევიდი. რაღაც ორი-სამი საათის შემდეგ მინის მუქი ელფერი ნითლად შეიწვალა, ავურმა ადგილი დაუთმო გრანიტს, ხოლო მობინე, შემოღობილი საძოვრები,

რომელზედარ უღალი ძროხები წვრიან ზალახს ძოვდნენ, მონმობდნენ, რომ ამ ადგილებში, სინესტის მიუხედავად, უკეთესი ჰავაა, ვიდრე აღმოსავლეთში. ახლოგაზრდა ზასკერვილი ფანჯარას არ შორდებოდა და როცა დევონშირის მშობლიურ ჰეიზაქებს ხედავდა, სხარულის ნამოძახილი აღმოხდებოდა ხოლომი.

- სად არ მოხვედრილვარ მას შემდეგ, რაქ აქედან ნავედი, მისტერ უოტსონ! - თქვა მან. - და მანერ ამ ადგილს ვერაფერი შეედრება.

- გვიჩვენეთ ისეთი დევონშირელი, რომელიერ აღჭარებული არ იქნება თავისი დევონშირით.

- აქ საქმე იმდენად თვითონ დევონშირის სარგაფოში არაა, რამდენადარ ადამიანებში,

რომლებითარ ისაა დასახლებული, - თქვა ექიმმა მორტიმერმა. - ჩვენი მეგობრის მრგვალი თავის ქალის ერთხელ დანახვარ საკმარისია, რომ მასში შევიწროთ კულტურული რასის ნარმომადგენელი, თავისი აღფრთოვანებითა და ძლიერი განუდებისადმი

მიდრეკილებით. განსვენებულ სერ ჩარლოს ჰქონდა სრულიად გამორჩეული იშვიათი

აღნავობის თავის ქალა - ნახევრად გლეური, ნაბევრად იბერიული. სერ ჰენრი, თქვენ ხომ, რამდენადარ ვიერი, ზავშვობის მერი არ გინახავთ ზასკერვილ- პოლი?

- არასოდეს არ მინახავს, რადგან ჩვენ ვრხოვრობდით პაჭარა კოტეჯში, სამხრეთ სანაპიროზე. როცა მამა გარდამეწვალა, მერამეტე წელში ვიყავი და მამინვე ჩვენს მეგობრებთან ამერიკაში ნავედი. ეს ადგილები ჩემთვის თითქმის ისევე ახლია, როგორერ ექიმი უოტსონისათვის, და მე პირდაპირ გული მეღევა, ვიდრე ჭორფის ჭაობები გამოჩნდება.

- ხედავთ? თუ ასეა, თქვენი სურვილი ასრულებულია - შეგიძლიათ დატკბეთ მათი ხილვით, - თქვა ექიმმა მორტიმერმა და ფანჯარაში გავგახედა.

საძოვრების მწვანე კვადრატების მიღმა, ტყიანი ზორწების იქით შორეული, ფანტასტიკური სიზმარეული ჩვენების მსგავსად, ნაღვლიანი, რუხი, დაკბილული გორაკი გამოჩნდა.

ზასკერვილი იქით იქერიებოდა და სანახაობას თვალს არ აწილებდა. მისი ხარბი მხერა იმაზე ლაპარაკობდა, თუ რა ზევრს ნიშნავდა მისთვის პირველი გარნობა იმ კუშტ

მხარესთან, სადარ ღროთა მანძილზე მისი სისხლით მონათესავე ადამიანები ზაჭონობდნენ და ღრმა ნაკვალევს ტოვებდნენ. სპორტულ კოსტიუმში გამონსობილი, აშკარა ამერიკული

აქრენჭით მოლაპარაკე ახლოგაზრდა კარი, ჩემს გვერდით იჭდა ჩვეულებრივ სარკინიგზო ვაგონში. მის შავგვრემანსა და მეტყველი სახის ხილვაზე დაუწხრომელ და ძალაუფლების მოყვარულ ზასკერვილთა მთამომავალს ვჯვრეფდი. სშირი ნარბები, თხელი ნესტოები და

დიდი თაფლისფერი თვლები მეტყველებდნენ სიამაყეზე, სიმამარესა და ძალაზე. თუ პირქუში ჭორფის ჭაობები მძიმე და საშიში ამოწანის პირისპირ დავგაყენებენ, ასეთი

ადამიანის გულისათვის ზევრი რამის გაკეთება შეიძლება, რადგან იგი თქვენს ყოველგვარ რისკს განუდულად გაიზიარებს.

მაჭარებელი ერთ პაჭარა მიყრუებულ სადგურზე გაჩერდა და ჩვენ ვაგონიდან ჩამოვედით. დაბალი თეთრი ლობის იქით იდგა ეტლი, რომელიშიარ ორი ტანმორჩილი ლონიერი რხენი

იყო შემშული. ჩვენი ჩამოსვლა აქ, ეტყობოდა, მოვლენა იყო, რადგანარ თვით სადგურის უფროსი გამოგვეგება. მჭვირთავებიერ ჩვენ შემოგვეხვივნენ და თავიანთ სამსახურს

გვთავაზობდნენ. ეს იყო პაჭარა წყნარი სოფელი, მავრამ ჩემდა გასაკვირად პლატფორმის

გამოსასვლელთან ორი ჭარისკაყრი შევნიშნე. მუქი სამოსელი ეყვანო, კარბინებზე დაყრდნობილი იყვნენ და დაჟინებით გვიყურებდნენ. უძნო, გაურანდავი სახის პატრონმა მიეჭლომ ქუდი მოიხადა, სერ ზასკერვილს მიესალმა. და რამდენიმე წუთის შემდეგ ჩვენ უკვე თეთრ ფართო გზაზე მივქროდით. თემშარის ორივე მხარეს საძოვართა მწვანე ფერდობები მოჩანდა. ხშირი ფოთლებიდან პატარა სახლების ნვეჭიანი სახურავები გაიფლავებდა ხოლმე, მაგრამ წინ, ამ მშვიდი, მზით გაჩირაღდებული მხარის მიღმა, საღამოს რის ფონზე მუქად და პირქუშად მოჩანდა ტორფის ჭაობების უღიმღამო ზოლი, დასერილი შავბედიით ბორცვების ნვეჭიანი მწვერვალებით. ჩვენმა ექვლმა მთავარი გზიდან გადაუხვია და აღმართს შეუყვია. ახლა ასეული ნოღების მანძილზე ვეება მინაყრილებს შორის გაკვალულ და ღრმად დაღარულ გზაზე მივდიოდით, რომლის ორივე მხარე ხორჯოვან შვიტას და ნესტთან ხავსს დაეფარა. ზრინჯაოსფრად მოყრიმე გვიმრა და მაცვლის ფოთლები ჩამავალ მზეში ლივლივებდნენ. აღმართ-აღმართ განვავრძობდით გზას, ქვის ვინრო ხიღით გავუღით პატარა მდინარეზე, რომელიერ რუს ლოღებს შორის ზათქითა და ღრიღლით მიეღინებოდა. მდინარეერ და გზარ მუხნართა და ფიჭვნართ დაფარულ ველზე მიიკლავებოდნენ. ყოველ ნაბიჯზე ისმოდა ზასკერვილის აღჭარებული ნამოძახილი. რნობისმოყვარეობით აჭანილი იხეღებოდა ვარშემო და უფვალავ კითხვას გვყრიდა. მისი აზრით აქ ყველაფერი მშვენიერი იყო, მაგრამ მე ვერასგზით ვერ დამეღლია ის კაემანი, რომელიერ ზორციდან ზორცვამდე გადაშლილი შემოღგომის დაღდასმული საძოვრების ხიღვამ აღმიძრა. ყვითელი ფოთლები ფარფაჭით რვიოდნენ ძირს და მინას ფინდაზად ეფინებოდნენ. ჩვენი ექვლის თვლების გრიღლი თანდათან მინყდა, რადგან ოთხივე ზორბალი უკვე ნახევრად დამპალი ზალახის სქელ ფენაში ჩაიძირა. „ნაღვლიან საჩუქრებს უფენს ფეხქვეშ ზუნება ზასკერვილ-ჰოლის ახალ მფლობელს!“ – გავიფიქრე ჩემთვის. – შეხეღეთ! – უერრად შესძახა ღოქტორმა მორციმერმა. – ეს რა არის? ჩვენ წინ აღმართულიყო მანანით დაფარული ფრიღლო ზორცი, – ტორფის ჭაობთა სიახლოვის პირველი ნიშანი. ამ გორაკის თავზე, თითქოს კვარჩხლბეკზე აღმართული რხენის ქანდაკაო, ისე მკვეთრად ისახებოდა შამხანით ხელში მღგარი მხეღარი. ის აკვირღებოდა გზას, რომლითარ ჩვენ მოვდიოდით.

- ჰერკინს, რას ნიშნავს ეს? – იკითხა ექიმმა მორციმერმა.

ყოფოზე მჭდარი მიეჭლე მოგვიზრუნდა:

- პრინსტაყუნის რიხიდან პატომარი გაიქრა, სერ. აი უკვე მესამე ღღეა, რარ დაეძებენ.

ყველა გზაზე გუშაგი დაყენეს, ყველა საღგურზე, მაგრამ სულ ამოღ. აქაური ხაღხი ამით ძალიან უკმაყოფილოა, სერ.

- რატომ? ვინერ კვალს იზოვის, ხომ ხუთ გირვანქას დაჰ-პირღენ.

- ეს ასეა, სერ, თუმიქა ხუთი გირვანქის იმედი ნაკლებია, მაგრამ გაქრეული რომ ყველა შემხვედრის ყელის გამოღადვრას არ მოერიღება, ეს უფრო დასატერებელია. ასეთი კარი არაფრის წინაშე არ დაიხევს უკან, ეს რომელიმე პატარა ზარერა როღია.

- ვინ არის ასეთი?

- სეღღენი, რომელიმარ ნოტინგჰიღში ჩაიღინა მკვლელობა.

კარგად მახსოვდა სეღღენის საქმე, რადგან თავის ღროზე ამ საქმეს შერლოკ ჰოღმისი ანარმოებდა. იგი დაინტერესებული იყო იმ სისასტყით, რითარ ეს მკვლელობა განმაყრდა და უმიზნო მიერობით, რითარ აღინიშნებოდა ამ ურჯყის ყველა მოქმეღება. დანაშაული იმღენად არააღამიანური იყო, რომ მოსამართლეებს ეჭვი შეეპარათ სეღღენის გონების სისაღეში და ამიღომარ სიკვდილის განაჩენი რიხით შეურვალეს.

ექლი გორაკის თავზე ავიდა, და ჩვენ თვალწინ გადაიძალა ტორფის ჭაობთა უზარმაზარი სივრე, საღარ აქა-იქ კლოდის ლოღები და ქვის სვეტები მოჩანდა. რვი ქარი, ჭაობების მხრიდან რომ უბერავდა, ძვალსა და რბიღში აჭანდა. საღღარ აქ, ამ ჭაობთა სეღღისმომგვრელ ზეღაპირზე, კარის-სახა ეშმაკი სოროში ინვა და გულის სიღრმეში ინახავდა სიძულიღოს აღამიანების მიმართ, რომელითარ იგი თავიანთი საზოგადოებიდან განღვენეს. მხოლოდ ამით გამძაფრებლა აკლდა იმ გოორკერებულ, პირქუშ მთაბეჭდიღებას, რომელსარ ჩვენ წინ გადაშლილი უყარეიელი უღაზნო, მოვარღნილი ქარი და მოქყფრული ზერა ტოვებდნენ. თვითონ ზასკერვილიერ კი გაყურდა და უფრო ძლიერ გაეხვია პაღტოში.

ნაყოფიერი ადგილები უკან მოვიტოვეთ. როცა განვლილ გზას გავხედეთ – ჩამავალი მზის სხივები ხსულებსა და ხშირ ზუჩქნარში ნვებოდა და სწრაფ ნაკადულებს ოქროსფრად აელვარებდა. გზა, რომელიც უზარმაზარი კაჭრებით მოფენილ მუქ-მონითალო გადასასვლელებზე გადიოდა, სულ უფრო გაპარტახებული და ძნელად სავალი ხდებოდა. დროდადრო ჩვენ ნინ მოჩანდა ქვის ზღუდეებით გარშემორტყმული კოტეჯები, რომელთა ძუნნი მოხაზულობა სუროთიერ კი არ იყო დაფარული. შემდეგ ჩვენს თვალნინ გადაიშალა მუხნართა და ფიჭვით დაფარული ველი, რომელიც უღრან ტყეს ნაგავდა, თუმცა ნახევრად გამხმარი და შემოძარწყული ხეები ამ მიდამოებში ადამის უამიდან მქროლავ ქარს ერთიანად დაეღვლონა და დაეჩივებინა. ხეების თავზე ორი მაღალი კოშკი იყო აღმართული. ჩვენმა მეეტლემ შოლტით მიგვითითა მათზე და რიხიანად წარმოთქვა:

- ზასკერვილ-ჰოლი.

მამულის ჰაჭრონი ეტლოში ნამოდგა, ლოყები შეუფაკლდა და თვალეში ქუჩლომა გაუელვა. რამდენიმე ნუთის შემდეგ მივალნიეთ ჩუქურთმიან თუჯის ჭიშკრამდე, რომლის ფათალოთი დაფარულ ორ სვეტს ზასკერვილების ლერზი – ტახის თავები ამშვენებდა. მეკარის ჰაჭარა ქვის სახლიერ ისევე დაძველებულ-დახავსებული იყო, ნივნივენი განძიშვლებოდა, მაგრამ მის ნინ იღვა ახალი, ჯერარ დაუთავრებელი ნაგებობა – სერ ჩარლოზის მიერ აფრიკიდან ჩამოტანილი ოქროს ჰირველი ნაყოფი.

ჭიშკრის მიღმა ძველი მაღალი ხეების ორი მწკრივი ინყებოდა. მათი ტოტები კუშტ თაღად გვადგა თავზე. ზორბლების ხმაური ისევ ჩაინთქა ფოთლოების შრიალში. ზასკერვილი შეკრთა, როცა დაინახა გრძელი ჩაბნელებული ხეივანი, რომლის ზოლოშიერ სახლის მოხაზულობა ზუნდოვნად მოჩანდა.

- ეს აქ მოხდა? – წყნარად იკითხა ზარონეტმა.

- არა, არა, ურთხელის ხეივანში, იქითა მხარეს.

ახლოგაზრდა შემკვიდრემ გარემოს მოლუშული მზერა მოავლო:

- სულარ არ მიკვირს, რომ ასეთ ადგილას ზიძაჩემი ყოველ ნუთს უბედურებას მოელოდა.

- თქვა ზოლოს. – აქ ვისარ ვნებავთ, იმას შიპყრობს შიში და ძრნოლა. მოიერადეთ, ნახევარი ნელიერ არ გაივლის, რომ აქ ელექტრონს გავიყვან, და მაშინ აქაყრობას ვერ იწნობთ! შესასვლელოთან ედისონისა და სვანის ათასსანთლოიანი ნათურები იწმირიმებენ.

ხეივანს უკან ფართო გაზონი იყო. შემოვყარეთ მას და სახლს მივადექით. ზინდბუნდში შევნიშნე მხოლოდ ფასადი და ყათარი. ყველაფერი ერთიანად სუროს დაეფარა. ღია რჩებოდა მხოლოდ ფანჯრები და ლერბებისათვის განკუთვნილი ოვალეები. შენობის ამ მხარეზე ორი ძველებური დაკბილული სათოფურებიანი კოშკი იყო აღმართული.

მარჯვნიდან და მარცხნიდან მათთვის შავი გრანიტის ორი ფრთედი მიედგათ. ეტყობოდა, გვიანდელი მინაშენები უნდა ყოფილიყო. მრავალი ალოათით დახლოართული ფანჯრიდან გაზონს მკრთალი ნათელი ეფინებოდა. ნვეტიან სახურავზე მაღალი საკვამლე მილეზიდან ასული კვამლი ნვებოდა.

- კეთილი იყოს თქვენი მოსვლა, სერ ჰენრი! კეთილი იყოს თქვენი მოზრძანება ზასკერვილ-ჰოლში!

ჩრდილიდან მაღალი კარი გამოვიდა და ეტლის კარი გამოალო ჰოლის განათებულ კარებში გამოჩნდა ქალის სილუეტი. ისიერ მოვიდა ეტლოთან და კარს ჩემოდნების ჩამოღებაში დაეხმარა:

- სერ ჰენრი, საწინააღმდეგო ხომ არაფერი გექნებათ, თუ ჰირდაპირ სახლში ნავალ? – თქვა ექიმმა მორტიმერმა, – როლი მელოდება.

- დარჩით, ჩვენთან ისადილეთ!

- არა, ნამდვილოდ არ შემიძლია. ალბათ საქმერ ზევრი დამიგროვდა. სიამოვნებით

დაგათვლიერებინებდით თქვენსავე სახლს, მაგრამ ზერიმორი ამას ჩემზე უკეთ

შეასრულებს – შესანიშნავი გიღია. ზედნიერად! და გახსოვდეთ, რა დროსარ არ უნდა

დაგჭირდეთ ჩემი თავი, დღისით თუ ღამით, ნუ მომერიდებით, კარი გამომიგზავნეთ.

ზორბლების ხმაური თანდათან მიწყდა ხეივნის სიღრმეში, და ჩვენს ზურგს უკან მიძიე კარი მიიხურა.

ჰოლი, რომელშიარ ჩვენ აღმოვჩნდით, ძალიან ღამაზი იყო – ფართო, მაღალი, მიძიე და დროისავან ჩამუქებული მუხის ნივნივენიანი. ძველებურ ზუხარში, რომელსარ თუჯის რხაური

ჰქონდა, კუნძები ტყარუნებდნენ და შიშინებდნენ. ეტლიში ხანგრძლივი ჯდომით შეყრევნილი მე და სერ ჰენრიმ ხელები წერხლს მივუფრებთ. შემდეგ ჰოლის მუხით მოპირკეთებული კედლების თვალიერებას მოვუყვით. მაღალ, ვიწრო ფანჯარაში ფერადი მინები ჩაესვათ. ირმის თავები და ლერბები, რომლებიერ ჭალის მკრთალ შუქზე ძლივს მოჩანდნენ, კედლებს კიდევ უფრო უმატებდნენ მშვენიერებას.

- სწორედ ასე მქონდა წარმოდგენილი ყველაფერი, - თქვა სერ ჰენრიმ. - ნამდვილი საგვარეულო ზუღაა, ხომ მართალია? ანა წარმოიდგინეთ, ჩემი წინაპრები ხომ აქ რბოვრობდნენ ხუთი საუკუნის განმავლობაში! ამას რომ გაიხსენებ, ძალაუნებურად საზეიმო გუნებაზე დადგები.

მისი შავგვრემანი სახე ზავმკური სიხარულით ბრწყინავდა. ის იღვა სინათლის წრეში, რაჯ ჭალიდან ეყემოდა, ხოლო ჩრდილები კედლებზე წვებოდნენ და მის თავზე შავ ფარდად ეშვებოდნენ. ბერიმორმა ჩვენი ჩემოდნები ოთახებში გაიჭანა, მერე უკან დაბრუნდა და ისე მონინებით დაგვაფა თავს, როგორჯ კარგად განვრონილ მსახურს შეეფერება.

არაჩვეულებრივი ვარეგნობის პატრონი გახლდათ - მაღალი, წარმოსადეგი, მკრთალსა და სასიამოვნო სახეს ფართო შავი წვერი უჩრდილავდა.

- სადელი მოვართვათ, სერ?

- მზად არის?

- რამდენსამე ნუთში იქნება, სერ. წხელი წყალი ოთახებში გაქვთ. მე და ჩემი წროლი ბედნიერი ვიქნებით, სერ ჰენრი, თუ პირველ ხანებში აქ დაგვტოვებთ, მაგრამ ახალ ნესებთან დაკავშირებით თქვენ ხომ დიდი შტატი დაგჭირდებათ!

- რა ახალ ნესებთან დაკავშირებით?

- მე მინდა ვთქვა, რომ სერ ჩარლზი მარტოხელად რბოვრობდა და ჩვენ ორს სავსებით შეგვეძლო დაგვეკამყოფილებინა ჩვენი სამსახური, თქვენ კი, სერ, აღბათ უფრო ხელგამლილად ირბოვრებთ და ყველაფრის ახლებურად მონყობა მოგისდებათ.

- მაშასადამე, თქვენ და თქვენს მეუღლეს წასვლა გინდათ?

- თუ ეს რაიმე წყენას არ მოგაყენებთ, სერ.

- მაგრამ თქვენი წინაპრების რამდენიმე თაობა ხომ ზასკერვილ-ჰოლში რბოვრობდა! სულარ არ ვისურვებდი ჩემი აქ ყოფნის პირველსავე ნაბიჯებთან იყოს დაკავშირებული ძველებური ოჯახური ურთიერთობის დარღვევა.

ლაქის ფერმკრთალ სახეზე მლეღვარების კვალი შევნიშნე.

- ეს მე და ჩემს მეუღლესარ გვიძიძის, სერ. მაგრამ, სიმართლე რომ გითხრათ, ჩვენ ძალიან მიჩვეულები ვიყავით სერ ჩარლზს და მისი სიკვდილის შემდეგ დღემდე ნელში ვერ გავმართულვართ. გვიძიძის აქ დარჩენა, ჩვენ აღარ შეგვიძლია ვიგროძნოთ თავი ზასკერვილ-ჰოლში, ისე, როგორჯ უნინ ვგროძნობდით.

- რას აპირებთ?

- იმედი მაქვს, სერ, რაიმეს მოვახერხებთ. სერ ჩარლზმა ხომ ჩვენზე უხვი წყალობა მოიღო. ახლა კი ნება მომეყრით გიჩვენოთ თქვენი ოთახები.

ძველებური ჰოლის ზედა ნაწილს მოაჭირიანი გაღერეა გასდევდა, სადარ ორმალიანი კიბით შეიძლებოდა ასვლა. აქედან მთელ შენობას ჰქონდა ორი გროძელი დერეფანი, რომლებშიარ ყველა საწოლი ოთახიდან კარი გამოდიოდა. ჩემი და ზასკერვილის ოთახები ერთ ფრთეზე იყო, თითქმის ერთმანეთის პირისპირ კარი კარზე. ესენი უფრო თანამედროვედ გამოიყურებოდნენ, ვიდრე სახლის რეწრალური ნაწილი. ოთახებში გაკრული ნათელი ფერის შპალონი და მრავალი მოყმიყმიე სანთელი ამსუბუქებდნენ მიძიე შთაბეჭდილებას, რარ ზასკერვილ-ჰოლში ჩამოსვლისთანავე შემექმნა.

მაგრამ, ქვედა სართულზე მოთავსებულმა სასადილომ, თავისი პირქუში იერით, მაშინვე შეგვაძრწუნა. ეს იყო გროძელი ოთახი, რომლის ერთ ბოლოში იღვა ოჯახის უფროსის მაგიდა. ეს ადვილი ერთი საფეხურით იყო ამაღლებული ოთახის იმ ნაწილთან შედარებით, რომელიერ გათვალისწინებული იყო დაწალი ნოდების პირთათვის. შორეულ კიდეში იყო ქანდარა მენესტრელთათვის. ჩვენს თავს ზემოთ შავად ჩანდნენ უზარმაზარი კოჭები, უფრო მაღლა კი ჭვარტლიანი ჭერი ზიმიზიმბდა. ადვილი შესაძლებელია, რომ მოგიზგიზე ჩირაღდნები, და შიავი მხიარულება ამსუბუქებდნენ ამ ოთახის პირქუშ იერს, მაგრამ ახლა, როჯ ერთადერთი შუქფარიანი ლამპის შუქზე იჯდა შავებში გამოსობილი ორი

ჯენცლომენი, მათი ხმა როგორღა თავისთავად ყრუდ გაისმოდა. განწყობილებარ დაძიძიებული გვექონდა. სრულიად ნაირნაირ კოსტიუმებში გამონწყობილ ნინაპართა მთელი ნყება - დანყებული ელისაბედ დედოფლის დროის კარისკარებით და გათავებული რეგენტობის დროინდელი სალოტებით - კედლიდან დაგვექეროდა და სულს დუმილით გვიძიძიებდა. საყბარო როგორღა არ ეწყობოდა და ოდნავ შვეებით მხოლოდ მაშინ ამოვისუნთქე, როცა სადილის შემდეგ საბილიარდოში - სრულიად თანამედროვე ოთახში თამბაქოს მოსანევად გავედი.

- ვერაფერს იტყვი, მონყობილობა სრულიადარ არ არის სახარბიელო და გამაძიარულიბელო, - თქვა სერ ჰენრიმ. - ყოველივე ამას კარი აღნათ თანდათანობით შეეჩვევა, მაგრამ ახლა თავს საკუთარ ტყავში ვერა ვგრძნობ. არ მიკვირს, რომ ბიძაჩემი, რომელიც ასეთ სახელში მარტო წხოვრობდა, ნერვიულობდა. რას იზამ, იქნებ ძიღმა გვიშველოს და დილით აქაყრობა არც ისე მოსანყენი გვეჩვენოს.

ვიდრე დავნვებოდი, ფანჯრის ფარდა გადავნიე და ვარეთ გავიხედე. ფანჯარა სადარბაზო კარის წინ გაზონს გადა-ჰყურებდა. გაზონის ყუან მაღალი ხეები ქარში ირხეოდნენ და კვენსოდნენ. სადღარ გამაღებით მიმავალ ღრუბლებს შორის მთვარე გამოკრთა. მის რივ შუქზე ჩანდა კლდეთა ყსნორმასნორო გრეხილი და კუშტი ჭარბების გრძელი ზოლი. დარნმყნებულმა, რომ ზასკრვილ-ჰოლოზე ჩემი ახლანდელი შთაბეჭდილება სრულიადარ არ ენინაღმდეგებოდა პირველს, ფარდა დავუშვი.

მაგრამ არც ეს შთაბეჭდილება აღმოჩნდა ყუანასკნელი. დაღლილობის მიყხედავად, დაძინება არ შემიძლო, ვტრიალებდი ლოგინში და ამაოდ ვყხმობდი ძიღს. სადღარ შორს ყოველ თხუთმეც ნუთში საათი რეკავდა და მთელ სახელში გამეფებულ მკვდარ დუმიღს სხვა არაფერი არღვევდა. ყურრად შყაღამის ყრუ სიჩუმიში ჩემს სმენას მოსწვდა სრულიად მკაფიო ხმა. არა, ამის მოჩვენება არ შეიძლებოდა. ეს იყო ქვითინი, გულამოსკვნილი ქვითინი ქაღისა, რომღის გული დარდისაგან იმსხვრევა. ლოგინიდან ნამოვინიე და სმენად ვიქერი. ტირილი სადღარ ახლოს ისმოდა, თვითონ სახელში. დავიწადე ასე ნახევარი საათი, მთელი არსებით გუღისყურად ქრეულმა, მაგრამ ვარდა საათის რეკვისა და კედეღზე მიტმანნიღი სყროს შრიაღისა, მეტი აღარაფერი გამიგონია.

თავი VII

მერიპიტაყსელი სტეპლოტონები

დიღის მაროწხლებელმა მშვენიერებამ ჩვენი ხსოვნიდან ამოშაღა ის შთაბეჭდილება, რარ ორთავეს ზასკრვილ-

ჰოლოთან პირველი გარნობის შემდეგ დავგრჩა. როცა მე და სერ ჰენრი სასაყზომოდ დავტექით, მზის წხოველი ნათელი იფრქვეოდა ვინრო ფანჯრიდან, რომღის მინებზე გამოსახული ფერადი ლერბები მრავალფერ სხივთა კიაფით იატყას დასთამაშებდა. მუქი, მყხით მოპირკეთებული კედლები მზის სხივებზე ბრინჯაოსფრად ბზინავდა, და ახლა კიდევარ გვიჭირდა იმის ნარმოდგენა, რომ სულ ახალხან, წინა საღამოს ამავე ოთახმა ასეთი კაეშით აგვივსო გუღები.

- სახლი აქ არაფერ შყაშია. აღნათ თვითონ ჩვენა ვართ ყველაფერში დამნაშავე, - თქვა ბარონეტმა. - გზაში დავიღაღეთ, გავითოშეთ, და აი, ყველაფერი მუქად მოგვეჩვენა.

ღამით დავისვენეთ, სული მოვითქვით, თავს შესანიშნავად ვგრძნობთ, და ვარშემო ყველაფერი ყფრო მხიარულად გვეჩვენება.

- მაგრამ ყველაფერს ჩვენს ნარმოდგენას ვერ გადავბრალებთ, - ვყპასყხე ზასკრვიღს.

- მითხარით, მაგაღითად, ღამით არ გავიგონიათ ვიღარის, მგონი, ქაღის, ტირილი?

- მართღა, ბყრანში წასყღს მერ მომელანდა რაღარ ამნაირი. დიდხანს ვყსმენდი და მერე გადავწყვიტე, რომ ყოველივე სიზმარი იყო.

- არა, მე სრულიად ვარკვევით გავიგონე ყველაფერი და დარნმყნებუღიერ ვარ, რომ ქაღი ტიროდა.

- ახლავე ყნდა მოველაპარაკოთ ბერიმორს.

მან ზარი დაანკარუნა, ლაქიას უხმო და ახსნა-განმარტება მოსთხოვა. მე მომეჩვენა, რომ ბერიძორის ისედაც ფერმკრთალი სახე, სულ გაუფითრდა, როცა ზაჭონისაგან ასეთი კითხვა მოისმინა.

- სახლში სულ ორი ქალია, სერ ჰენრი, - მიუვო ბერიძორმა. - ერთი ჭურჭლის მრეცხავია, იქითა ოთახში იძინებს, მეორე - ჩემი წოლია, მაგრამ გარნმუხვით, ის არ ტიროდა.

და მაინც ამ კარმა სიძარტლე არ გვიტხრა. სადილის შემდეგ მე უწაბედად შევხვდი მისი ბერიძორის ფერეფანში, დღისით, მზისით. ეს იყო მალაღლი, ძალიან მშვიდი, თავდაჭერილი ქალი, მრგვალი სახე და მკარად მოკუმული ზაგეები ჰქონდა. მაგრამ თვალემა - ნითელმა, ნამოსივებულმა ქუთუთოებმა გასრეს ბერიძორის მუღლე. მაშასადამე, ლამით ამ ქალს უჭირია, ხოლო თუ ეს ასე იყო, ქმარს აუწილებლად უნდა სწოდნოდა. ამ კარმა კი განება და უარზე დადგა, თუმცა შეიძლებოდა, სიწრუეში დაეჭირათ. რისთვის? რაჭომ ტიროდა ქალი ასე გულამოსკვნით? ამ ფერმკრთალსა და კეთილსახიერ, შავნვერა კარს, რაღაც იდუმალი და პირქუში ნისლი ებურა. მან პირველმა აღმოაჩინა სერ ჩარლზის გვამი, და მოხუცი ზასკერვილის სიკვდილის გარემოებანი ჩვენთვის წნობილი იყო მხოლოდ ამ კარის სიკვებებდან. ნუთუ ეს ბერიძორი ვიხილეთ კებში რიკუნსტრიტზე? ყოველ შემთხვევაში, წვერი სწორედ ამისი ჰქონდა. კებმენი ლაპარაკობდა შუა ტანის კარზე, მაგრამ ეს შთაბეჭდილება შეიძლებოდა მუდარი ყოფილიყო. როგორღა დავადგინო ჭეშმარიტება? უპირველეს ყოვლისა, რხაღია, უნდა ვნახო საფოსტო კანტორის უფროსი გრიმპენში და გავიგო მისგან, უშუალოდ ბერიძორს მისრეს თუ არა ხელში ჩვენი დებემა. ისედაც და ასედაც, ყოველ შემთხვევაში, შერლოკ ჰოლმისსათვის შესატყობნიებელი მასალა ხელში მექნება.

სერ ჰენრი საუხმის შემდეგ საქმიანი ქალაღების სინჯვას შეუდგა, და მე სრულიად თავისუფალი დრო მომეწა. ოთხიოდე მილი გავიარე კარგ გზაზე, ჭაობის გაყოლებით და ერთ ჰაჭარა, ულახათო სოფელში შევედი. თვალში მომხვდა ორი შედარებით უფრო წარმოსაღები შენობა - სასტუმრო და ექიმ მორტიმერის სახლი. საფოსტო კანტორის უფროსს, რომელიც ამასთანავე აქაური მეღუქნერ აღმოჩნდა, ჩვენი დებემა დაემახსოვრებინა.

- რხაღია, სერ, - მიტხრა მან, - დებემა პირდაპირ მიერთვა მისტერ ბერიძორს, როგორც იყო მითითებული.

- ვინ ნაილო?

- ჩემმა ზიჭმა. ჭუიმს, შენ არ ნაყლე დებემა ზასკერვილ-ჰოლში მისტერ ბერიძორს?

- ჰო, მამა.

- და პირადად მას გადაეწი?

- არა, მისტერ ბერიძორი სხვენზე იყო, დებემა მივეწი მის წოლს, ასე დამპირდა, ახლავე გადავწეში.

- თვითონ მისტერ ბერიძორი ნახე?

- არა, სერ, აკი მოგახსენეთ, სხვენზე იყო-მეტქი.

- საიდან იწი, საღ იყო, თუკი თვითონ არ ვინახავს?

- ამა, რა საკადრისია, წოლმა ხომ იწოდა, საღარ იყო მისი ქმარი! - თქვა განზარებულმა ფოსტის უფროსმა. - დებემა ხომ ჩაზარებულა? ხოლო თუ რაიმე შერლომა მოხდა, თვითონ მისტერ ბერიძორმა იჩივლოს.

დაკითხვის გავრძელებას აზრი აღარა ჰქონდა, მაგრამ ჩემთვის ნათელი გახდა, რომ ჰოლმისის ეშმაკური ხერხი ფუჭი აღმოჩნდა, და ჩვენ მაინც არ ვიწოდით, გაემგზავრა თუ არა ბერიძორი მამინ ლონდონს. დავუშვათ, რომ გაემგზავრა. დავუშვათ, რომ მან უკანასკნელმა ნახა წოწხალი სერ ჩარლზი და პირველმა მიაკვლია მის მემკვიდრეს, როგორც კი იმან ინგლისში ფეხი შემოღდა. რა გამოდის აქედან? ბერიძორი ვინმეს შეგონებით მოქმედებს, თუ თვითონ აქვს თავისი საკუთარი ვერაგული გეგმები? რა აზრი აქვს მისთვის ზასკერვილების დევნას? მე გამახსენდა გაზეთიდან ამოჭრილი სიკვებებისაგან შედგენილი უწნაური გაფრთხილება. ნუთუ ეს ბერიძორის ნახელავია? ან იქნებ სხვა ვინმემ გამოგზავნა, ვინც მისი ხელის შემღვას რდილოშს. ერთადერთი დამაჭერებელი ახსნა ამ ამბებს მისწა სერ ჰენრიმ, როცა თქვა, რომ თუ ზასკერვილთა საგვარეულო

მამულიდან მასკერვილები განდევნა მოხერხდა, მაშინ წოლ-ქმარი ბერიმორები სიკვდილამდე უზრუნველად იწხოვრებნენო. მაგრამ განა ეს რამენაირად ამართლებს ღრმა და დახვეწილ ინტრიგას, რომელიც უხილავ ქსელში ხვევს ახლოგაზრდა ბარონეტს? ჰოლომსმა თვითონვე აღიარა, რომ მის ყველა სენსარიურ კვლევათა შორის ეს ყველაზე უფრო დახლართული და რთული საქმეა. მოვდიოდი, მოვცეზოდი ყაყაყურ, პირქუშ გზას და ღმერთს ვთხოვდი, რომ ჩემი მეგობარი რაე შეიძლებოდა მალე განთავისუფლებულიყო, ჩამოსულიყო და ჩემთვის ეგზომ სამძიმო პასუხისმგებლობა მოეხსნა.

ჩემი ფიქრი ანაზღად შეწყვიტა სწრაფი ნაბიჯის ხმამ, რაე ზურგიდან მომესმა. ვიღაცამ სახელი დამიძახა. მოვიხედე, მეგონა ექიმ მორტიმერს დავინახავდი, მაგრამ ჩემდა გასაოცრად უკან ვიღარ მალავდი, ორდათხუთმეც-ორმოცი წლის ქერა გამხდარი კარი მომდევდა. იგი სუფთად იყო გაპარსული. ვინრო გრძელი ნიკაპი ჰქონდა და, როცა არ იყოს, რხვირ-პირი ჩამოსტროდა. რუხი კოსტიუმი ეყვანა და ჭილის ქუდი ეხურა. მხარილლივ გადაკიდებული ჰქონდა თუნუქის ბოჭანიკური კოლოფი, ხელში კი პეპლების საჭერი მწვანე ბადე ეჭირა.

- მომიტყვეთ ჩემი სითამამე, ექიმო უოტსონ, - დაიწყო უწნობმა ისე, რომ რიგიანად სულის ამოთქმარ ვერ მოასწრო. - აქ ასეთი მოურიღებელი ხალხი ვართ და არ ველოდებით ხოლმე ოფიციალურ წარდგენას. აღმათ გაგონილი გექნებათ ჩემი სახელი ჩვენი საერთო მეგობრის მორტიმერისაგან. მე მერიპიტაჰსელი სტეპლტონი ვარ.

- თქვენ ადვილად გიწნობთ კარი კოლოფითა და ბადით, - ვთქვი მე, რადგან ჩემთვის წნობილი იყო, რომ მისტერ სტეპლტონი ნაჭურალისტია, მაგრამ თქვენ როგორღა გამოიყვანით, ვინა ვარ მე?

- მორტიმერთან ვიჭექი და ფანჯრიდან დამანახა თქვენი თავი, როცა მის სახლოს ჩაყარეთ. ერთი გზა გვაქვს და გადავწყვიტე დავნეოდით, თვითონ წარმომეფინა თქვენთვის ჩემი თავი. იმედი მაქვს, სერ ჰენრი ძალიან არ დაიღლებოდა ხანგრძლივი მოგზაურობით.

- არა, ჩინებულად გრძნობს თავს, გმადლობთ.

- ჩვენ ყველას გვეძინოდა, რომ განსვენებული სერ ჩარლზის სავალალო აღსასრულის შემდეგ ახალი ბარონეტი აღარ ისურვებდა აქ წხოვრებას. ძნელია მოსთხოვო შეძლებულ კარს, რომ თავი როცხლად დაიმარხოს ასეთ მიყრუებულ მხარეში, მაგრამ თქვენ ხომ იწით, რა დიდი მნიშვნელობა ექნება მის აქ ყოფნას მთელი ოლქისათვის. მე მეგონია, აქ მომხდარმა ამბავმა წრუმორნმუნესავით შიში ვერ ჩაუნერგა სერ ჰენრის.

- არა, არ მეგონია.

- თქვენ, რა თქმა უნდა, იწით ლეგენდა საზარელ ძაღლზე, რომელიც თითქოს მასკერვილების გვარს დევნის.

- დიახ, ვიწით.

- რა წრუმორნმუნე ხალხია აქაური ფერმერები! პირდაპირ გასაოცრია! თითქმის ყველანი მზად არიან დაიფიქრონ, რომ თავიანთი თვალთ ნახეს ეგ ძაღლი ჭაბუნებში. - სტეპლტონი ლიმილით ლაპარაკობდა, მაგრამ მის თვალეებში ამოვიკითხე, რომ თავის ნათქვამს ბევრად უფრო სერიოზულად ეკიდება. - ლეგენდამ სრულიად მოიყვანა სერ ჩარლზის არსება და ამან მოიყვანა ასეთ ტრაგიკულ აღსასრულამდე.

- რანაირად?

- როცა ადამიანს ასე დამაბული აქვს ნერვები, ყოველი ძაღლის გამოჩენა შეიძლება საბედისწეროდ გათავდეს სუსტი და სნეული გულიისათვის. მე ვფიქრობ, რომ იმ საღამოს სერ ჩარლზმა ნამდვილად ნახა რაღაც მსგავსი ურთხელის ხეივანში. ძალიან მიყვარდა მოხუცებული კარი, ვიწოდით, რომ ავადმყოფი გული ჰქონდა და ვგრძნობდი, რაღაც უნებურება მოხდებოდა.

- საიდან იწოდით, რომ სნეული გული ჰქონდა?

- ჩემი მეგობრის მორტიმერისაგან მქონდა გაგებული.

- მაშასადამე, თქვენ გგონიათ, რომ სერ ჩარლზს მართლა თავს დაესხა რაღაც ძაღლი და ამის შედეგად მოკვდა?

- იქნება თქვენ გაქვთ რაიმე უფრო სარწმუნო წნობები?

- არა, მე ჯერ კიდევ ვერ მივსულვარ გარკვეულ დასკვნებამდე.

- მისტერ შერლოკ ჰოლომსი?

ერთი ნამით სუნთქვა შემეყრა ამ სიტყვების გაგონებაზე, მაგრამ ჩემი თანამოსაყბრის მშვიდი სახე და მტკიურ გამოხედვა იმაზე მეტყველებდნენ, რომ სულაჯ არ ფიქრობდა მოულოდნელად დავებზე თავისი კითხვით.

- ექიმი უოტსონ, რა საჭიროა თავის მოკატყუნება, თითქოს არ გიწინდებოდა? - მიხვდა ახალმა ნარჩობმა. - სახელგანთქმული მამების ამბავი ჩვენს მხარესავე მოედო, და განა შეგიძლიათ იგი ისე განადიდოთ, რომ თვითონ ჩრდილში დარჩეთ? ექიმმა მორტიმერმა აშკარად თქვა, რომ თქვენ სწორედ ის ექიმი უოტსონი ბრძანდებით. და რაკი თქვენ აქ გამოჩნდით, მაშასადამე, მისტერ შერლოკ ჰოლმისი დაინტერესებულია ამ ამბით, და მიერ, ბუნებრივია, წონისმოყვარეობა მძლევეს, მინდა გავიგო მისი თვალსაზრისი.

- სამსუხაროდ, მე არ შემიძლია ვიპასუხოთ კითხვაზე.

- მაშინ ნება მომეურთ, გკითხოთ: ხომ არ დავგდებთ პატივს თავისი ჩამოსვლით მისტერ შერლოკ ჰოლმისი?

- ახლა მას არ შეუძლია ლონდონიდან გასვლა, სხვა საქმეები აქვს.

- რა საწყენია! ის შუქს მოჭყენდა იმას, რა ჩვენთვის ბინდით არის მოწყობილი. მაგრამ თქვენ ხომ აწარმოებთ ძიებას, ექიმი უოტსონ? და თუ შემიძლია თუნდაც რაიმე თხრობა გავიმართოთ, მიმსახურეთ ისე, როგორც გეხებათ. ერთი მინიშნება მეყოფა, თუ ვისზე გაქვთ ეჭვი, და მაშინვე შევუდგები საქმეს. იქნებ ისედაც იყოს, ახლაც გამოგადგეთ რჩევით ან მითითებით.

- გარნმუხებთ, მე მხოლოდ სტუმრად ჩამოვედი ჩემს მეგობართან, სერ ჰენრისთან, და არავითარი დახმარება არ მესაჭიროება.

- ჩინებულია! - შესძახა სტეპლტონმა. - სრულიად მართებულად იქნევით: სიფრთხილეს თავი არ სტკივა. სავსებით დავიმსახურე ასეთი მკვახე პასუხი ჩემი აბეზარობით და გპირდებით, მეტად აღარ შევხები ამ საკითხს.

იმ ადგილამდე მივედი, სადა გზის მარჯვენა მხარეს იწყებოდა ბაღით დაფარული ბილიკი და ვინრო მიხვეულ-მოხვეულ ზოლად გადიოდა ჭაობებში. მარჯვნივ აღმართულიყო ფრიალო, კაჭრებით მოფენილი ბორცვი, რომელზედაც ძველად გრანიტის ამუშავებდნენ, წინაშე ფერდობის გზისპირა მხარე ხშირი გვიმრით და მაცვლით იყო დაფარული. შორს ჰორიზონტზე კვამლის მუქი ზოლქვენი ტაყით მიინეგდნენ ზეისაკენ.

- ამ ბილიკს თუ გავყვებით, მერიპიტაჰუსი არც ისე შორსაა, - თქვა სტეპლტონმა. - გასწირეთ ერთი საათი დრო, და მექნება სასიამოვნო შემთხვევა ჩემს დას ნარვუდგინო თქვენი თავი.

პირველ ნამს გავიფიქრე, სერ ჰენრის ახლო უნდა ვიყო-მეთქი, მაგრამ შემდეგ გამახსენდა ანგარიშები და ქაღალდები, რომლებზეც ზვინად ეყარა მის მაგიდაზე. ამ საქმეში ვერაფერს დავებმარებოდი. ჰოლმისი კი მთხოვდა გავწინებოდი ადამიანებს, რომლებზეც ეხოვრობდნენ შასკერვილ-ჰოლის მეზობლად ამიჭომ მივიღე სტეპლტონის მინვევა და ჩვენ ერთად შევუხვიეთ მარჯვნივ.

- შესანიშნავი ადგილებია აქ, - მიხვდა თანამგზავრმა, რომელიც გასრქეროდა მწვანე ბორცვების ტალოვან ხაზს, რომლის თავზეც გრანიტის მთავრებილით ფანტასტიკური მოხაზულობა ზღვის ზვირთებით აღმართულიყო. ეს ჭაობები მზერას არასოდეს არ ღლიან. მერე, რამდენ საიდუმლოებას შეიჯავენ - უნაპრონი, უფაზური, გამოყურებულნი!

- კარგად იწინებთ ამ ჭაობებს?

- სულ მეორე წელია, რა ამ მიდამოებში ჩამოვსახლდით. ძველი ადგილობრივი მცხოვრებლები აღბათ ჯერაჯ ახალბედას მეძახიან. სერ ჩარლზის ჩამოსვლიდან რატა ხნის შემდეგ გადმოვედით, მაგრამ ჩემი მონოდების ნყალობით მოკლე ხანში მოვასწარი აქაურობის გამოკვლევა, ყოველ კუთხე-კუთხულის ვიწრობ. იმასავე გეტყვით, რომ ტორფის ჭაობებს ჩემზე უკეთ არავინ არ იწინებს.

- განა ეს ასე ძნელი საქმეა?

- სრულიადარ არ არის ადვილი. აი, მაგალითად, დააკვირდით იმ ვაკეს, აქა-იქ აღმართული უწყური გორაკებით. თქვენი აზრით, ეს ადგილი რით არის შესანიშნავი?

- წინის საყენებლად არის კარგი.

- თქვენს ადგილზე ყველა ასე იტყობდა, მაგრამ ზევს სიწოწილედ დაუკდებოდა ასეთი შეჯლომა. ხედავთ, რამდენი ღია მწვანე ფერის მღელია?

- ჰო, ეს ალბათ უკეთესი მინებია?

სტეპლოტონმა გაიჩინა:

- თქვენს წინაშე გრიმპენის უზარმაზარი ჭანჭრობი, - თქვა ნაწყურალისტმა. - ამ ჭაობში მოხვედრილი კარე თუ რხოველი დალუპულია. საკმარისია ერთი გაუფრთხილებელი ნაბიჯი და მორჩა. აი, გუშინ ვნახე, როგორ შეხეტიდალდა იქ ვიღარის პონი და, რა თქმა უნდა, დაილუპა. დიდხანს ჩანდა პონის თავი ჭანჭრობის ზედაპირზე. საზრალლო, ისე ფართხალებდა, კისერს იგრძელებდა, რდილობდა თავის დაღნეკას, მაგრამ ზოლოს ლიამპალმა შეანთქა. გვალვამიარ საშიშია იქ სიარული, შემოდგომის ნვიმების შემდეგ კი ეს ნამდვილად სასიკვდილო ადგილია. ამის მიუხედავად არა ერთხელ შევსულვარ გრიმპენის ჭანჭრობის შიგ შეაგულში და იქიდან წოწხალი მოვბრუნებულვარ. შეხეთ! კიდევ ერთი უბედური პონი!

მწვანე ლელიანში რალარ მოშავო საგანი კოჭრილობდა და ფართხალებდა. შემდეგ შამბნარში გაიეღვა ჭანჭვით ნინ ნამონეულმა კისერმა, და ჭაობები შესძრა საშინელომა შეძახილომა. მე შიშით გამარევა, მაგრამ ჩემს თანამგზავრს, ეტყობა, ჩემზე ძლიერი ნერვები ჰქონდა.

- რა თქმა უნდა! - თქვა მან, - ჩათორია. ეს მეორეა ამ ორ ღლეში, მარტო მე რარ ვნახე, რამდენი ისე დაილუპა, ვინ იყის! ნავლენ გვალვამი და შემოდგომამდე იქა რჩებინან. ვიდრე არ დაილუპებინან. დიახ, გრიმპენის ჭაობი - საზარელი ადგილია.

- და თქვენ მანერ დადიხართ იქით?

- ჰო, იქ ორი-სამი ზილიკია, მარდი კარე იოლოდ გავა. ყველა ვიპოვე და გვარინანდარ შევისნავლე.

- მანერ რა გინდათ ასეთ საშიშ ადგილებში?

- აგერ, ხედავთ იმ შორეულ ზორრევეშ? ეს ნამდვილი კუნძულებია გაყვალ საფლობებს შორის, რომელთარ თანდათან გარემოიერვეს ეს კუნძულები ყოველი მხრიდან. გაიკვლიეთ მათ შორის გზა და თქვენ ნახავთ, რა იშვიათი მერნარეებია იქ, რა ჰებლები!

- როდისმე ვერდები.

სტეპლოტონმა გარერბით შემომხედა.

- ღვთის გულისათვის, თავიდან მოიშორეთ ეგ აზრი! - შესძახა ნაწყურალისტმა. - თქვენი დალუპვა ჩემს სინდისს დაანვება. უკან ველარ დაბრუნდებით, დამიჯერეთ. მე თვითონ მხოლოდ იმისათვის ვბედავ იქით ნასვლას, რომ მაქვს ნიშანთა რთული სისტემა.

- შეჩერდით! - შევძახე ურებ. - ეს რა არის?

ჭაობებიდან ხმადაბალი, გაბმული და გამოუთქმელად ნალვლიანი ყმული გაისმა, ჰაერი გაიყლინთა ამ ხმით, მაგრამ საიდან ისმოდა, ამის განსაზღვრა შეუძლებელი იყო.

გაურკვეველი კვნესით დანყებული, თანდათან გადავიდა ყრუ ღმუილში და ისევ დაემვა გულის გამემირავ გოდებამდე. სტეპლოტონმა რალარ ურნაურად გადმომხედა.

- საიდუმლოებით მოწყული ადგილებია ეს ჭაობები, - თქვა წყნარად.

- რა არის ეს?

- ფერმერები ამბობენ, ასე ზასკერვილების ძალი ყმუის, რორა მსხვერპლს დაინახავსო. ადრერ მსმენია, მაგრამ ღლეს რალარ ძალიან ხმაძალა ყმუის.

ელდის რახრახით აჭანილომა, თვალი მწვანე შამბნარით დაფარულ ჰორიზონტისაკენ გაზიდულ დაბლობს მოვავლე. არავითარი შრიალი, არავითარი ნიშანი სიწოწხლისა - მხოლოდ ორი ყორანი იჭდა ქვის სვეტზე ჩვენს უკან და ყრანტალებდა.

- თქვენ ხომ ნასნავლი კარე ხართ! ასეთი სისულელით თქვენი გარეყვება ძნელია, - ვთქვი მე, - როგორ ახსნით ამ ყმუილს?

- ჭანჭრობი ხშირად გამოსერებს ძალიან ურნაურ ხიმებს. იქნება შლამი ნვება, იქნება წყალი მაჭულობს, იქნებ, ვინ იყის კიდევ, რა.

- არა, არა! ეს იყო წოწხალი არსების ხმა.

- შეიძლება. არასოდეს მოგისმენიათ წყლის ზულას ძახილი?

- არა, არ მომისმენია.

- ინგლისში ახლა ეს ფრინველი იშვიათია, არსებთად ყანჩის ეს სახე გადაშენდა, მაგრამ ასეთ ჭაობებში ყველაფერია მოსალოდნელი. სულარ არ გამიკვირდებოდა, თუ

აღმოჩნდებოდა, რომ ჩვენ მოგვესმა ამ ფრინველის ერთ-ერთი უკანასკნელი წარმომადგენლის ხმა.

- ჩემს სიწოვებში არ გამიგონია უფრო უყნაური და შემაძრწუნებელი ხმები!

- რა სალაპარაკოა, იღუმალებით მოწყული ადგილებია. შეხედეთ იმ გორაკს. როგორ ფიქრობთ, ეს რა უნდა იყოს?

წიწამო ფერდობი თითქოს რუსი ქვის რგოლებით იყო დაფარული. ოჯამდე ასეთი რგოლი დავთვალო.

- ეს რაღაა? ფარეხები?

- არა, ეს ჩვენი პატრივრემული წინაპრების საცხოვრებლებია. წინაისტორიული ადამიანი მჭიდროდ იყო დასახლებული ტორფის ჭაობებში, ხოლო რაკი მათ შემდეგ აქ აღარავის უყვებოდა, ეს შინაური მყუდრო ზუდე მთელი და ხელუხლებელი დარჩა. მხოლოდ სახურავებია გადახდილი. ვისაჯ სურს, შეუძლია მივიდეს და ნახოს მათი ზინები და საწოლი.

- მთელი პატარა ქალაქია! როდის იყო ეს ადგილი დასახლებული?

- ნეოლითის ხანაში. უფრო ზუსტი დრო არ არის დადგენილი.

- რა საქმიანობას ეწეოდა მაშინდელი ადამიანი?

- ჯოგებს ამოვებდა აქვე, ამ ფერდობებზე, ხოლო როცა ქვის ნაჯახმა თანდათან დაუთმო ადგილი ზრინჯაოს კეჭს, კალის მოპოვება ისწავლა. ხედავთ იმ თხრილს მოპირდაპირე გორაკზე? ეს მისი მუშაობის კვალია. დიახ, ექიმო უოჭსონ, ჩვენს ჭაობებში თქვენ იპოვნით საგულისხმო თავისებურებას. აჰ! მომიტყვეთ, გეთაყვათ ეს, ალბათ, რეკლოპიდესია! პატარა ფარვანამ ჩავვიტროლა, და სტეპლოტონი განსაჯვიფრებელი სიმარდითა და სისწრაფით დაედევნა დასაჯერად. თავზარდაწყემულმა შევნიშნე, რომ ჰეპელა პირდაპირ ჭანჭრობისაკენ გაფრინდა, ჩემი ახალი ნაწილი კი, თითქოს აქ არაფერიყო, ზელოტიდან ზელოტი ხტომით დაედევნა, ზადით აღჯურვილი. რუსი კოსტიუმი და მკვეთრი მოძრაობა თვითონ მას რომელიღაც უზარმაზარ ჰეპელას ამსგავსებდა, ვიდექი და რაღაც აღჭარებებსა და შიშის ნარევი გრძობით შევწყვეროდი. სულ მეჩვენებოდა, რომ სადაც არის ფეხი დაუყრდებ და მუხთალ ჭანჭრობში ჩაინთქმება-მეთქი. უყრად ფეხის ხმა მომესმა. მოვიხედე და თითქმის ჩემ გვერდით ქალი დავინახე. იქითა მხრიდან მოსულიყო, სადაც კვამლი ჩანდა, მერბიტი-პაუსის სიახლოვის მაჩვენებელი, მაგრამ აქამდე არ შემეძლო მისი დანახვა, რადგან ზილიკი, რომლითაც მოვიდა, იქვე დაღმართში იკარგებოდა.

ეჯვი არ მეპარებოდა, რომ ეს იყო მის სტეპლოტონი, რადგან ამ ადგილებში სხვა ქალის ხილვის მოლოდინი ნაკლებად უნდა მქონოდა. ამას გარდა, ამ ქალზე გავგონილი მქონდა, მშვენიერი არსებააო, და მართლაც, ზილიკით მომავალი ქალი გასაოჯარი სილამაზის პატრონი იყო - უჩვეულო სილამაზისა. უფრო მეტი განსხვავება და-ძმას შორის ძნელი წარმოსადგენი იყო. ძმა შეუხედავი, ქერა, ჭროლათვალეზიანი, ეს კი - შავგვრემანი, რომლის მსგავსი ინგლისში არც მინახავს. პირდაპირ წერხლი იყო, მერე რა მოხდენილი, მოყვანილი, მაღალი. ამ ქალის ნაჭიფი, ამაყი ნაკვთები იმდენად სწორი იყო, რომ მრავლისმეტყველი ტუჩები და მშვენიერი შავი თვალეზის ელვისებური მზეერა რომ არა, მისი სახე უსიწოვებლო გეგონებოდათ.

ძვირფას კანაში მოხდენილად გამოკვალთყული ასეთი იდეალური აღნაგობის არსების ხილვა უჩვეულო და მოულოდნელი იყო უკანურ ზილიკზე, რომელიც ტორფის ჭაობებში მიიკლაკნებოდა. როცა მოვიხედე, ამ ქალის მზეერა სტეპლოტონისაკენ იყო მიპრობილი, მაგრამ მაშინვე მოუჩქარა ნაზიჯს და ჩემთან მოვიდა. ქუდი მოვიხადე, გავემზადე, რომ ამეხსნა ჩემი აქ ყოფნის მიზეზი, მაგრამ უყრად მისმა სიტყვებმა ჩემი ფიქრები სულ სხვა მხარეს წარმართეს.

- მიატოვეთ აქაურობა! - მითხრა ქალმა, - და დაუყოვნებლივ გაემგზავრეთ ლონდონს. ამის პასუხად სხვა ვერაფერი მოვახერხე, მხოლოდ შეძრწუნებული მზეერა მივაპყარი.

ქალმა მოუთმენლად და-ჰკრა ფეხი მინას, მის თვალეზში ნაპერწკალია გაიეღვა.

- რისთვის უნდა გავემგზავრო? - ვკითხე.

- ნუ ითხოვთ ახსნა-განმარტებას. - ქალი ლაპარაკობდა ნყნარად, სწრაფად და ოდნავ ენამოჩლოქით. - ღვთის გულისათვის, დამიჯერეთ! გაემგზავრეთ, რომ მეჭად თქვენი ფეხი აღარ იყოს ამ ჭაობებში!

- კი მაგრამ, მე ხომ ეს არის ჩამოკედი!

- ღმერთო ჩემო, - შესძახა ქალმა, - ნუთუ არ გესმით, რომ თქვენთვის სიკეთე მინდა? გაემგზავრეთ ლონდონს! დღესვე! თქვენი აქ დარჩენა არ შეიძლება! ჩუ! ჩემი ძმა მოდის! სიტყვა არ დაძრათ მასთან... გეთაყვათ, მომიწყვიტეთ აი ის ჯადვარი. აქ ჩვენთან ზევრი ორქიდეაა, მაგრამ თქვენ როგორ დაგავიანდათ: შემოდგომაზე ისინი უკვე ჭკნობას იწყებენ. სტეპლტონმა თავი ანება ჰეპელას დევნას და ჩვენთან ერთიანად განითვლებული და აქოშინებული მოვიდა.

- აჰ, ეს შენა ხარ, ზერილო! - თქვა მან, მაგრამ ამ მისალომებაში განსაკუთრებული გულთბილობა ვერ შევნიშნე.

- როგორ გირბენია, ჯუკ!

- ჰო, რეკლოპიდესის იშვიათ ეგზემპლარს დავდევენ. გვიან შემოდგომაზე აქ მათი ნახვა არც ისე ადვილია. წარმოიდგინე, რა საწყენია, ვერ დავიჭირე! მშვიდი, დაუღევარი კიოლოთი ლაპარაკობდა და თან თავისი პატარა ჭროლა თვალეზით ხან მე შემომხედავდა, ხან დას.

- მგონი, გაჩნობა უკვე მოგისწრიათ?

- დიახ, მე ვუბნებოდი სერ ჰენრის, ახლა უკვე გვიან არის ჩვენი მიდამოების სილამაზით თვალის შექრვა - ჯადვარი უკვე ჭკნება-მეთქი.

- რაო? როგორ ფიქრობ, ვინ დგას შენ წინ?

- სერ ჰენრი ზასკრევილი.

- არა, არა - წარმოუთქვი მე. - ნუ მაჭიდოვებთ სხვისი ტიტულით. მე მხოლოდ სერ ჰენრის მეგობარი ვარ - ექიმი უოტსონი.

ქალის მეტყველ სახეს ნყენის სინითლიემ დაუარა.

- მაშასადამე, ისე ვლაპარაკობდი, ერთი მეორისა არა გვესმოდა რა, - თქვა მან.

- არც ამდენი დრო გქონდათ სალაპარაკოდ, - თქვა სტეპლტონმა ისე, რომ გამოძრდელი მხერა დისთვის არ მოუშორებია.

- ექიმი უოტსონი ჩვენს მეზობლად მივიჩნე, - თქვა ქალმა. - მაგრამ, როგორც ვაჭკობ, მისთვის სულ ერთია, ჰეპელის ჯადვარი თუ ჭკნება. ისე ხომ მაინც შემოივლით ჩვენსას მერიპიტ-ჰაუსში?

რამდენიმე წუთში ჩვენ მივალნიეთ შესახედავად პირქუშ ფერმას. შორეულ წარსულში ეს შენობა რომელიღაც შეძლებული მესაქონლის სახეობურებული უნდა ყოფილიყო, შემდეგ კი უფრო თანამედროვე ყაიდაზე გადააკეთებინათ. ფერმას გარშემო პატარა ბაღი ერტყა. აქაუ, ისევე როგორც მთელ ჭარბებზე, დაბალი, ჭუჭუა, ჩია ხეები იზრდებოდა. მსახური, რომელმაც კარი გაგვიღო, ისეთივე იყო, როგორიერ ამ სახლს შეეფერებოდა - მოხსური, მთლად დანაოჭებული, ჩაყვითლებულ სერთყუში გახვეული. მაგრამ ოთახებმა თავიანთი სიდიდითა და მოხდენილობით გამაკვირვეს. ეს უკანასკნელი, ეტყობა, დიანახლისის გემოვნებას უნდა მიეწეროს. ფანჯრიდან გადავხედე უნაპირო, გრანიტის ლოდებით მოფენილ ჭაობს, რაუ ჰორიზონტის საზამდე აღნევიდა, და გავიფიქრე: „რამ მოიყვანა ამ მიყრუებული მხარეში ეს განათლებული ადამიანი და მისი მშვენიერი და?“

- ურნაური ადგილი აგვირჩევა სამოსახლოდ, არა? - თქვა სტეპლტონმა თითქოს ჩემი ფიქრების პასუხად. - და მაინც აქ საყურბოოდ ვგრძნობ თავს. ხომ მართალია, ზერილო?

- ჰო, ძალიან კარგად, - მიუგო ქალმა, მაგრამ მის სიტყვებს დამაჯერებლობა აკლდა.

- მე მკოლა მქონდა ჩრდილოეთის ერთ-ერთ საგრანფოში, - თქვა სტეპლტონმა. - ჩემი ტემპერამენტის ადამიანისათვის ასეთი საქმე როგორ მშრალი და უინტერესოა, მაგრამ მე მიზიდავდა მჭიდრო კავშირი ახლოგაზრდობასთან. რა ზედნიერებაა გადასწე მათ შენი როდნა, შენი იდეები, ხედავდე, როგორ ყალიბდებიან შენ თვალწინ ახლოგაზრდა ნიჭიერი ადამიანები! მაგრამ ზედმა გვიმუხთლა. სკოლაში ებიდეშიამ იფეთქა და სამი ყმანვილი მოკვდა. ასეთი დარტყმის შემდეგ ვერ იქნა, ვერ გამოვასწორეთ საქმეები, ჩემი კაპიტალის მეტი ნაწილი სამუდამოდ დაიკარგა. და მაინც, ჩემს საყვარელ ზავმებთან განშორება რომ არა, მოხარულიერ ვიქნებოდი ამ მარცხისა, რადგან ჩემსავით ზოტანიკით და ზოოლოგიით გატარებული ადამიანისათვის აქ სამუშაოდ ხელუხლებელი და მდიდარი მხარეა. ამას გარდა, ჩემი დარ ზუნების არა ნაკლებ მოყვარულია. ეს აღსარება, ექიმი უოტსონ, თვითონვე

დაიტყვიეთ თავს: რა გრჯიდათ, რომ ასე ნაღვლიანად გადახედეთ ფანჯრიდან ჩვენს ჭაობებს!

- დიახ, არ უარყოფ, მართლაც მეჩვენა, რომ აქ უხოვრება მოსანწყენია, თქვენთვის იმდენად არა, რამდენადარ თქვენი დიასახლისისათვის.

- არა, სულაც არა ვარ აქ მონყენილი, - სწრაფად მომიგო ქალმა.

- ჩვენ მიუხედავად მუშაობას ვენევით, გვაქვს დიდი ზიზღით და გვყავს ძალიან საინტერესო მეზობლები. ექიმი მორტიმერი თავის დარგში ფრიალ ნაკითხი კარია. უბედური სერ ჩარლოზი აგრეთვე მშვენიერი თანამოსაუბრე იყო. ძალიან ახლოს ვიყავით ერთმანეთთან, და არც კი შემიძლია გადმოგვრეთ, როგორ გვიძიძის ეს დანაკლისი. რას იტყვი, თუ დღეს ვინახულვ სერ ჰენრის? ხელს ხომ არ შევუშლი?

- დარწმუნებული ვარ, თქვენი გარეობა ძალიან გაუხარდება.

- მაშინ სიკეთე მიყავით და შეატყობინეთ წინასწარ. იქნებ პირველ ხანებში, ვიდრე ახალ ადგილს არ შეეჩვევა, რამეში გამოვადგეთ. ახლა კი, ექიმო უოტსონ, ამბობს, რომ ვიღაცა ფრთაქერლოვანთა კოლექტივს გიჩვენებთ. გავკადნიერდები და გეტყვი, რომ ასეთ სრულ კოლექტივს ინგლისის ამ ნაწილში ვერსად ნახავთ. ხოლო იმ დროისათვის, როცა დათვლიერებას დავასრულებთ, საუბიერ მზად იქნება.

მაგრამ მე უკვე მიმეჩქარებოდა ჩემს მეურვეობაში მყოფ სერ ჰენრისთან. ჭაობების ნაღვლიანობამ, უბედური პონის დაღუპვამ, გამოუწიებმა ყმუილმა, რაც უუცველად რაღაც კავშირში იყო შავბნელ ლეგენდასთან, ზასკრვილების გვარში რომ არსებობდა, - ფრიალ ნაღვლიან გუნებაზე დამაყენა. ხოლო ამ მეტნაკლებად ზუნდოვან ნარმოდგენებს თუ მის სტეპლოტონის არწყუ ორაზროვანი სიტყვები დაემატებოდა, რომელთაურ ისეთი დამარწმუნებელი ძალა ჰქონდა, რომ მათ სიმართლეში ეჭვი არ მეპარებოდა, მაშინ ჩემი მონყენისა და აჩქარების მიზეზი ადვილი ასახსნელი გახლდათ. უარი ვთქვი საუბიერე, თუმცა დაჟინებით მეპატყებოდნენ, და იმავე ზილიკით შინისაკენ გავეშურე.

მაგრამ ამ ზილიკის გარდა აქ, ეჭობა, იყო მეორე, უფრო მოკლე, რადგან გზაზე გასვლაზე ვერ მოვასწარი, რომ მის სტეპლოტონი დავინახე, პირდაპირ ჩემს თვალწინ აღიმართა, ანთლენული ლოყები კიდევ უფრო მეტ მომხიზვლელობას ჰმატებდნენ. იჭდა გზის პირას ქვაზე, მძიმედ სუნთქავდა და მკერდზე ხელს იჭერდა.

- მინდოდა დაგნეოდით, ექიმო უოტსონ, და მთელი გზა სირბილით გამოვიარე, - თქვა ჩემს მიახლოებაზე. - ქუდის დახურვარ კი ვერ მოვასწარი. დაყოვნება არ შემიძლია, რადგან ძმა ჩემს არყოფნას შენიშნავს. მინდა მხოლოდ ჰატიება გთხოვოთ ჩემი უგუნური შექრომისათვის: მე ხომ სერ ჰენრი მეგობრეთ. გთხოვთ დავინყუთ ყველაფერი, რაც გითხარით, თქვენთან ამას არაფერი საერთო არა აქვს.

- როგორ შემიძლია ამის დავინყება, მის სტეპლოტონ! ჩემი მეგობრის, სერ ჰენრის ზედი ძალიან მანახებს. მითხარით, რატომ ითხოვდით ასე დაჟინებით მის გამგზავრებას ლონდონში?

- ქალის კაპრიზია, ექიმო უოტსონ! როცა უფრო დავყახლოვდებით ერთმანეთს, თქვენ დარწმუნდებით, რომ ყოველთვის არ შემიძლია ავხსნა ჩემი სიტყვები და საქრეელი.

- არა, არა! მე მახსოვს, რა ალელვებული იყავით. მახსოვს თქვენი თვალები. მის სტეპლოტონ, გთხოვთ უფრო მეტი გულახდილობა გამოიჩინოთ, როგორც კი ამ ადგილებში ფეხი შემოვდგი, მაშინვე ვიგრძენი, რომ ჩემ გარშემო რაღაც ლანდები გროვდებიან. ისე დავდივარ, თითქოს გრიმპენის ჭანჭრობში ვიყო და ყოველ ნუთს შემუქრებოდეს მწვანე შამზნარში ჩანთქმა. ამისხენით, რას მანიშნებდით. და მე გადავრემ თქვენს გაფრთხილებას სერ ჰენრის.

გაურკვეველი გაუბნელობის ჩრდილმა გადაუქროლა სახეზე მის სტეპლოტონს, მაგრამ ნამიერ არ გასულა, რომ მისი მზერა ისევ მკარრი გახდა, და ასე მიპასუხა:

- მეტისმეტად დიდ მნიშვნელობას აძლევთ ჩემს სიტყვებს, ექიმო უოტსონ. სერ ჩარლოზის სიკვდილმა შეგვაძრწუნა მე და ჩემი ძმა. ჩვენ ხშირად ვხვდებოდით განსვენებულს, რადგანარ ამ ზილიკზე უყვარდა სეირნობა, ჩვენი სახლისაკენ რომ მოდის. ლეგენდა იმ ნყველაზე, რაც ტვირთად ანევს ზასკრვილების გვარს, სერ ჩარლოზს სულს ყმძიმებდა. როცა კატასტროფა მოხდა, მე გავიგე, რომ მისი შიში არ იყო უსაფუძვლო. ახლა ძალიან მანახებს სერ ჩარლოზის შემკვიდრის ჩამოსვლა, და საჭიროდ მივიჩნიე მისი გაფრთხილება.

რათა დროზე გაერიდოს საფრთხეს, რაჯ თავს დასტრიალებს. აი, სულ ეს არის, სხვა არაფერი მქონდა სათქმელი.

- მაინც რა საფრთხეა ეს?
 - გაგიგონიათ თქმულება ძალღმობი?
 - ამ სისულელის არ მჯერა!
 - მე კი მჯერა. თუ გაქვთ თუნდაც მერიტოლოგიური ზეგავლენა სერ ჰენრიზე, დაუყოვნებლივ ნაიყვანეთ აქედან. ეს ადგილი საბედისწეროა ზასკერვილებსათვის. ქვეყანა დიდია. რატომ უნდა იქნებოდეს სერ ჰენრიმ მაინცდამაინც აქ, სადაც საფრთხე ემუქრება?
 - აი, სწორედ ამიტომაც ვადაწყვიტა აქ დასახლება. ასეთი ხასიათი აქვს ამ ადამიანს, და თუ უფრო გარკვევით არ მეტყვი, ძალიან გამიჭირდება მისი აქედან წაყვანა.
 - არ შემიძლია უფრო გარკვეული წინადადებების მოყვანა იმ უბრალო მიზეზით, რომ ისინი არ გამაჩნია.
 - მაშინ, მის სტეპლტონს, ნება მიბოძეთ, კიდევ ერთი რამ გკითხოთ. თუ ეს ყველაფერია, რისი თქმაც გინდობდათ, რატომღაც გეძინოდათ, რომ ძმას არ გაეგონა? ჩემი აზრით, აქ არაფერია ისეთი, რაჯ შეიძლებოდა არ მოსწონებოდა მას, ან ვინმე სხვას.
 - ჩემს ძმას არაფრით არ უნდა, რომ ზასკერვილ-ჰოლი დაწარმოებულს. ეს ზიანს მიაყენებს საბრალო ხალხს, რომელიც აქ იხივრობს, ამ ჭაობებში. საშინლად განრისხდებოდა ჩემზე, რომ გაეგო, როგორ ვრდილობ სერ ჰენრიზე ზეგავლენის მოხდენას. მაგრამ მე ჩემი ვალი მოვიხადე და მეტს ჩემგან ველარაფერს გაიგონებთ. ახლა კი უნდა წავიდე, თორემ ეჭვს აიღებ, რომ თქვენ გესაუბრებოდით, მშვიდობით ბრძანდებოდით!
- ამ სიტყვებზე შეზრუნდა და კაჭრებს შორის გაქრა, მე კი, რაღაც გაურკვეველი შიშით ატანილი, ზასკერვილ-ჰოლისაკენ გავაქურე.

თავი VIII

ექიმ უოტსონის პირველი ანგარიში

ამ დღიდან დანებებული, საქმეების მსვლელობას გადმოგრეთ შერლოკ ჰოლმისსადმი მიმართული ჩემი წერილებით, რომლებიც ჩემ წინ ანუცია მაგიდაზე. ყველა წერილი შენახულია, ერთი დაკარგული ფურცლის გარდა, და ისინი ყველა ჩემს აზრსა და ეჭვს უკეთ გადმოსწამენ, ვიდრე ამას თვითონ მოვახერხებდი, მარტოოდენ მესხიერებას რომ დავყრდნობოდი. თუმცა არც მესხიერებიდან ნაშლილთა იმ დღეების ტრავიკული მოვლენები.

ზასკერვილ-ჰოლი

13 ოქტომბერი

ძვირფასო ჰოლმს!

ჩემი ადრინდელი წერილებისა და დეპეშების მიხედვით თქვენ იყით, რაჯ მოხდა უკანასკნელი ხანს ქვეყნიერების ამ ყველაზე უფრო მიყრდნობილი კუთხეში. რაჯ უფრო მეტ ხანს იხივრობთ ამ მიდამოებში, მით უფრო მეტად და მეტად ღრღინის სულს ნაღვლიანობა ამ ჭაობთა, ამ უსაზღვრო სივრცეებისა, რომლებიც, სხვათა შორის არ არიან მოკლებულნი თავისებურ კუშტ მომხიზვლელობას. საკმარისია გარეთ გავიდე, ამ სივრცეებს გავხედო და უყრად ვგრძნობ, რომ თანამედროვე ინგლისის საფლავ უკან რჩება, მის ნაწვლად კი გარშემო ხედავ მხოლოდ საიხივრებელთა კვალს, წინაისტორიული ადამიანის ნახელავსა და ნამუშევარს. ეს დიდი ხნის წინ გამქრალი ტომი თავის თავს მოგვაგონებს ყველგან - აი, მისი ქოხები, აი საფლავები, აგერ უზარმაზარი ქვის ლოდები, დარჩენილი იმ ადგილას, სადაც აღბათ მათი საკერპეები იყო. შესწქერი პრიმიტიული იარაღით დასერილ გორაკთა ფერდობებს, სადაც მიტმასნილან რუსი ქოხები და გავიხედება, რომელი საუკუნეში იხივრობ. უყრად რომ ერთ-ერთი ქოხის დაბალ კარში გამოჩნდეს მხერის ცყავიანი ზანჯვლიანი არსება, მშვილდი მოზიდოს და ისარი ისროლოს, უთუოდ იგრძნობთ, რომ აქ მისი ყოფნა უფრო ზუნებრივია, ვიდრე თქვენი. ყველაზე უფრო უცნაური ისაა, რომ ეს ადამიანები ასე მჭიდროდ დასახლებულან აქაურ უნაყოფო მიწებზე. არქეოლოგი არა ვარ,

მაგრამ, ჩემი აზრით, აქ მეომარ ხალხს არ უწხოვრია, უფრო მეგობარია, რომ ეს იყო დაჩაგრული ტომი, რომელიც კმაყოფილებიდან იმით, რაზედაც უარს ამბობდნენ სხვები. მაგრამ ყოველივე ამას არაფერი საერთო არა აქვს ამ მიდამოებში ჩემს ყოფნასთან, და აღმათ სულაყ არ არის საინტერესო ისეთი ჭეშმარიტად პრაქტიკული ადამიანისათვის, როგორც თქვენ ხართ. აქამდე არ შემიძლია დავივინყო თქვენი გულგრილობა საკითხისადმი, მზე ტრიალებს დედამიწის გარშემო თუ პირიქით, დედამიწა მზის გარშემო. მაშ, ვადავიღეთ ფაქტები, რომელითაც უშუალო კავშირი აქვთ სერ ჰენრი ზასკრვილთან. უკანასკნელი რამდენიმე დღის განმავლობაში თქვენ ჩემგან არ მიგიღიათ არავითარი წიგნი იმ უბრალო მიზეზებით, რომ მოსახეობი არაფერი მქონდა. მაგრამ შემდეგ მოხდა ერთი უჩინარი ამბავი, რასაც თავის დროზე შევაცხობინებთ, ახლა კი გავარკვიოთ სხვა გარემოებები, რომელითაც არაფერი ისე მყარე მნიშვნელობა აქვთ ჩვენი საქმისათვის. ერთი ამ გარემოებათაგანი – ფრიად არსებითი, თუმაჲ სულაყ არ მომიხსენებია ჩემს წერილებში – ესაა კატორღელი, რომელიც ჭაობებში იმალება. ყველა საფუძველი გვაქვს ვივარაუდოთ, რომ მან მიატოვა აქაურობა. მარტობელთა ფერმერთა საბედნიეროდ და სასიხარულოდ. ორი კვირაა, რაც გაიქრა და მას შემდეგ მისი ასავალ-დასავალი კარმევილმა არ იყის. ძნელი წარმოსადგენია, ამ ხნის განმავლობაში აქაურ ჭაობებში ადამიანს როგორ უნდა ეარსება. მართალია, დასამალი ადგილი ზევრია, ყოველი ქვის ქობი გამოადგებოდა თავშესაფრად, მაგრამ უწყელად ხომ ვერ გაძლებდა! იქნებ რხვრებს კლავს და ჭამს, არა! კატორღელი უდავოდ ნავიდა ამ ჭაობებიდან, ამიტომაც შორეული ფერმერის მუხოვრები ახლა დამშვიდებით იძინებენ. ჩვენ, ოთხი ჭანმრთელი, ღონიერი ვაჟაყარი, რომლებიც ზასკრვილ-პოლში ვუხოვრობთ, თუ გაჭირდა, ვალში არ დავრჩებით არავის, მაგრამ, გამოგიტყდებით: სტეპლტონებზე რომ ვფიქრობ, მოსვენება მეკარგება. ახლო მეზობლები მათ არა ჰყავთ, ასე რომ, რაიმე დასმარების იმედი ნაკლებად უნდა ჰქონდეთ. მოსამსახურე ქალი, მოხუცი ლაქია, და და-ძმა, – ეს უკანასკნელი კი, ეტყობა, სულაყ არაა ძაღვულოვანი, – აი, მერიპიტ-ჰაუსის მთელი მოსახლეობა. ესენი სრულიად უბნეონი აღმოჩნდებიან ამ ნოტინგჰილელი მკვლელის წინაშე, თუ მათ სახლში შეიჭრება. მე და ჰენრი ძლიერ ვნუხდით მათზე და კიდევარ გვინდოდა, რომ მეჭინბე პერკინსს ღამეები მერიპიტ-ჰაუსში გაეთია, მაგრამ სტეპლტონმა ამისი გავონებარ არ ისურვა. საქმე ის არის, რომ ჩვენი მეგობარი ზარონეტი ძლიერ ინტერესს ამუღვენებს ჩვენი მშვენიერი მეზობლის მიმართ. ეს არც არის გასაკვირი, რადგან ასეთ წოწხალ ადამიანს მონყენილობა ანუხებს ამ მიყრუებულ მხარეში, ხოლო ეს ქალი, უნდა სიმართლე ითქვას, მომაჯადოებელი, მშვენიერი არსებია. არის მასში რაღაც ეგზოტიკური სიფიქსე, თავისი სრულიად გულგრილი და თითქოს ვნებადამწრაფი ძმის სანინააღმდეგოდ. თუმაჲ მის ძმაშიერ იგრძნობა რაღაც დაფარული რეჩელი. ყველაფრიდან ჩანს, რომ დაზე ერთობ ძლიერი ზეგავლენა აქვს. არა ერთხელ დამიჯერია ქალიშვილის მზერა, როცა ძმას შეჰყურებს ხოლმე და თავის ნათქვამზე მისი კვირის დაკვრას ელოდება. მინდა იმედი მქონდეს, რომ ერთმანეთს შორის თანხმობა აქვთ. ასეთი მშრალი სხივი თვალეში და ასეთი თხელი, მოკუშული ზაგები ხშირად მონმობენ მტკიცე, შესაძლოა მყარ ხასიათზე. ყოველ შემთხვევაში, ეს ნაწყურაღისტი, საინტერესო ტიპია. თქვენს წიგნისმოყვარეობას უსათუოდ აღძრავდა. სტეპლტონმა სერ ჰენრი ჩამოსვლის დღესვე ინახულა. მეორე დღეს კი ნავიყვანა იქ, სადაც მოხდა ამბავი, დაკავშირებული უბნეო ჰუგოზე არსებულ ლეგენდასთან. რამდენიმე მილი გავიარეთ ჭაობების სიღრმეში და აღმოვჩნდით პატარა ველოზე, ისეთ ნაღვლიანსა და დუხჭირ ადგილას, რომ თავისთავად შეიძლებოდა ასეთი ლეგენდის ჩასახვისათვის ხელი შეეწყო. ვინრო გასასვლელომა ორ დაფშვილ ქვის სვეტს შორის გაშლილ მდელიოზე გავიყვანა, მოლი ჭაობის ზალახით იყო დაფარული. შუაში ეგდო ორი უზარმაზარი ღოღი, რომლებსაც თავები ნამწვეტებული ჰქონდათ და რომელიღაც ურჩხულის გიგანტურ დამპალ ეშვებს მოგვაგონებდნენ. აქ ყველაფერი ზუსტად შეესატყვისება იმ სრენის აღწერილობას, რომელიზედაც ეს ძველი ტრაგედია მოხდა. სერ ჰენრი წიგნისმოყვარეობით ისეღებოდა აქეთ-იქით და სულ ეკითხებოდა სტეპლტონს, ნუთუ მართლა გჯერათ ადამიანთა საქმეებში ზებუნებრივი ძალების ჩარევის შესაძლებლობისო. დაუღევარი კილო ჰქონდა, მაგრამ

ვატყობდი, ყოველივე ამას ძლიერ სერიოზულად ეკიდებოდა. სტეპლტონი თავშეკავებულად პასუხობდა, ზევრ რამეს არ ამბობდა ზოლომდე და აშკარად უფრთხილდებოდა ახალგაზრდა ზარონეჭის გრძობებს. რამდენიმე მსგავსი შემთხვევა გვიამბო, როცა ესა თუ ის გვარი თაობიდან თაობამდე განირდიდა რაიმე უკეთური ძალების ზეგავლენას, და მთელი ამ მოთხრობების მოსმენის შემდეგ ისეთი შთაბეჭდილება დაგვრჩა, რომ სტეპლტონს ზევრი სხვა ადგილობრივი მუხოვრების მსგავსად სწამს ლეგენდა ზასკერვილების ძაღლზე.

ყუან რომ ვზრუნდებოდი, სასაყზომოდ მერიპიტ-პაუსში შევუხვიეთ და სერ ჰენრი მის სტეპლტონს მამინ გაურხო. პირველსავე გარბობაზე გაიტარა ამ ქალმა, და ვგონებ, არ შევრდები, თუ ვიტყვი, რომ ეს ორმხრივი გრძობაა. როცა შინ ვზრუნდებოდი, ერთთავად იმ ქალიშვილზე ლაპარაკობდა, და მას შემდეგ არ გასულა თითქმის არც ერთი დღე, რომ არ ვინახულოთ სტეპლტონები. დღეს ისინი ჩვენთან სადილობენ, ხოლო სერ ჰენრი უკვე მომავალ კვირას მათთან ნასვლაზე ლაპარაკობს.

ერთი შეხედვით სტეპლტონი დისათვის უკეთეს ქმარს ვერც ინატრებდა. მიუხედავად ამისა, არა ერთხელ შემინიშნავს, რომ იგი მუშლს იკრავს, როცა სერ ჰენრი მისი დის მიმართ ყურადღებებს იჩენს. სტეპლტონი, ეტყობა, ძლიერ მიეჩვია თავის დას, ალბათ მარტობა აშინებს, მაგრამ ეს ხომ ეგოიზმის უმაღლესი სახეა! - ხელი შეუშალო ასეთ ზრუნვადე ნყვილს - ეს ხომ დანაშაულია? ამის მიუხედავად ფაქტი ფაქტია - სტეპლტონს აშკარად არ სურს, რომ ეს მეგობრობა გადაიტყეს სიყვარულად, და, ჩემი დაკვირვებით,

ყოველნაირად რდილობს მარტო არ დატოვოს ისინი. სხვათა შორის, თუ საქმე ძლიერ გატარებამდე მივა, მდგომარეობა გართულებდა და მამინ თქვენი დარიგების შესრულება, სერ ჰენრის თვალს ნუ მოაწილებო, თითქმის შეუძლებელი გახდება. ხოლო თუ მკარად მივყავი ჩემთვის მოწყულ ზრძანებას, თვითონვე განსაკუთ, როგორ შეარყვს ეს აქ ჩემს რეპუტაციას.

ამ დღეებში, უფრო ზუსტად ხუთშაბათს, ჩვენთან ისაყზმა ექიმმა მორტიმერმა. მან „გოძელ დაზლობად“ ნოდებულ ყურღანში გათხრების შედეგად იპოვა ნინანსტორიული ადამიანის თავის ქალა, რამაჯ აუნერელი სიხარული მოჰგვრა. თავისი საქმის მეორე ასეთ ენთუზიასტს, ვგონებ, ვერც იპოვით. საყზმის შემდეგ მოვიდნენ სტეპლტონები, და სერ ჰე-ნრის თხოვნით კეთილმა ექიმმა ყველანი ურთხელის ხეივანში ნავიყვანა იმის საჩვენებლად, თუ როგორ მოხდა ყველაფერი იმ საბედისწერო ლამეს. ეს ხეივანი კარგა გრძელია. სანახავად პირქუში და ჩაბნელებული. ორივე მხრიდან მჭიდრო კედლად გასდევს შერეული ურთხელების რიგი და ზუსნოს ვინრო ზოლები. მის ზოლოში დგას ნახევრად დანგრეული საჩრდილობელი. სწორედ შუაში ჭაობებზე გამავალი ჭიშკარია. ამ ჭიშკართან დაწვივულა მოხური ზასკერვილის სივარის ფერფლი. ჭიშკარი ხისაა, თეთრად შეღებილი და ურდულით დაკეტილი. მის იქით გადაჭიმულია უნაპირო ჭაობები. მე გავიხსენე თქვენი თეორია აქ მომხდარ ამბებზე და შევერადე ნარმომეფინა, როგორ მოხდა ყოველივე ეს. ჭიშკართან მდგომმა ზასკერვილმა შენიშნა, როგორ უახლოვდებოდა ჭაობიდან რალაჯ და ისე შეეშინდა ამ ჩვენებისა, რომ თავგზა დაკარგა, და მანამ გარბოდა, ვიდრე ელდისა და დაქანრულობისაგან მკვდარი არ დაეურა. იგი გოძელ, დაბურულ ხეივანში გარბოდა, მაგრამ რამ ან ვინ გააქრია? რომელიმე მერხვარის ქოფაკმა, რომელიჯ ჭაობებში დაძრნოდა? თუ უზარმაზარი ძაღლის შავმა, ყხმო ლანდმა? ან იქნებ ამში ადამიანის ხელი ურევიან? იქნებ ფერმკრთალი, ფრთხილი ზერიმორი ნაკლებს ლაპარაკობს, ვიდრე ირის?

გაურკვევლობის ზურუსითა და ნისლითაა მოწყული ყველაფერი და ვფიქრობ, დანაშაული ამის იქით იფარება.

მას შემდეგ, რაჯ უკანასკნელად გნერდით, მოვახერხე კიდევ ერთი აქაური მეზობლის - დეფტერ-პოლის მკვიდრის - მისტერ ფრენკლენდის გარბობა, რომელიჯ, სამხრეთ მხარეზე, ჩვენგან ოთხი მილის დაშორებით რხოვრობს. ეს ჭალარა, მნითური მოხური მეტად ღვარძლიანია. მისტერ ფრენკლენდი გადარეულია ზრიჭანეთის კანონმდებლობაზე. მას მთელი ქონება ყოველნაირ საჩივრებზე გაყნიავებია. სასამართლო პროცესებს მხოლოდ და მხოლოდ საყუთარი სიამოვნებისათვის მართავს. ხან მოსარჩელის როლოში გამოდის, ხან მომჩივანისა, და ასეთი გართობა, თვითონაჯ მოგეხსენებათ, როჭა ძვირი ჭდება. ურბად თავში მოყვა და თავის მამულზე გავლას აკრძალავს - დე, სამრეკლო საბჭომ

დაამტკიცოს, რომ ეს სწორი არ არისო. შემდეგ საკუთარი ხელით დაამტკიცეს ვინმეს ჭიშკარს და განაწესდებნ, აქ ადამის უამიდან საქვეყნო გზა იყო, - კეთილი ინებოს ადგილის პატრონმა და უჩივლოს სხვისი მინის საზღვრების დამრღვევს. ზეპირად ირის ძველი სათემო სამართალი და თავის წოდნას ზოგჯერ მეზობელი სოფლის - ფერწვროსის ინტერესებისათვის იყენებს, ზოგჯერ კი მის საწინააღმდეგოდ, ასე რომ, სოფლის მუხოვრებნი ხან ზეიმით დაატარებენ ქუჩებში, ხანაუ სიმბოლოურად ნვავენ კორონზე. ამბობენ, რომ ახლა მისტერ ფრენკლენდი ერთად ანარმოებს შვიდ საჩივარს, რომლებიც უეჭველად მთანთქავენ მისი ქონების დარჩენილ ნაწილს. ამრიგად იგი დაკარგავს შხამიან ნესტარს და სრულიად უწყინარ, მშვიდობიან მოხურად იქრევა. სხვა მხრივ ეს არის გულჩვილი, თვინიერი კარი და მე მხოლოდ იმისათვის ვახსენებ, რომ თქვენვე ითხოვთ ჩემგან ყველა მეზობლის აღწერას. ახლა მისტერ ფრენკლენდმა მეტად უწყინარი თავშესაქრევი საქმე იპოვა. როგორც ასტრონომ-მოყვარულს, მას მშვენიერი ჭოგრიტი აქვს და მთელი დღეები თავისი სახლის სახურავიდან ჭაობებს აკვირდებ, იმ იმედით, რომ გაქრეულ კატორღელს იპოვის. მისტერ ფრენკლენდს რომ თავისი ჭერარ დაუხარჯავი ენერგია მარტო ამ საქმისათვის მოეხმარებინა, ყველაფერი საუწყხოოდ იქნებოდა, მაგრამ დადის ხმები, თითქოს განზრახული აქვს პასუხისგებაში მისწეს ექიმი მორტიმერი იმისათვის, რომ ვიღარის საფლავი გათხარა ისე, რომ ახლო ნათესავების ნებართვარ არ აყლია. როგორც უკვე ხვდებით, ლაპარაკია ნეოლითის ადამიანზე, რომლის თავის ქალარ იპოვა ექიმმა გრძელი დაბლობის უურღანის გათხრის დროს. დაახ, მისტერ ფრენკლენდს ერთგვარი ნაირფეროვნება შეაქვს ჩვენს რხოვრებაში, რარ ახლა პარეივით გვესაჭიროება. ახლა, როცა შეგატყობინეთ ყველაფერი, რარ შემედლო - გაქრეულ კატორღელზე, სტეპლოტონებზე, ექიმ მორტიმერზე და მისტერ ფრენკლენდზე ლეფტერ-პოლიდან, თქვენთვის ყველაზე უფრო საყურადღებო საგანზე გადავდივარ და მოგიყვებით ბერიმორებზე, კერძოდ იმ ამბებზე, რომლებიც ნუსხელის ლამით მოხდა. დავინყებ იმ დებეშიდან, რომელიც ლონდონიდან გამოვაგზავნეთ იმ მიზნით, რომ დავრწმუნებულყავით, იმ დღეს ბერიმორი ადგილზე იყო, თუ არა. თქვენ უკვე ირთ ჩემი საუბრის შინაარსი ფოსტის უფროსთან, საიდანარ გამოირკვა, რომ თქვენმა შემონებამ არაფერი არ მოგვრა და საჭირო რნობ ვერ მივიღეთ. ეს ამბავი სერ პენრის ვუთხარი, მან მისთვის ჩვეული უშუალონით იმნამსვე დაიბარა ბერიმორი და დებეშის ამბავი დანვრიღებით გამოპკითხა. ბერიმორმა თქვა, რომ დებეშა ნამდვილად გადასწეს. - ზავშვმა თავისი ხელით ჩავაბარათ? - პკითხა სერ პენრიმ. ბერიმორმა გაკვირვებით შეხედა და ერთი ნუსთი ჩაფიქრდა. - არა, - თქვა მან. - მაშინ სხვენზე ვიყავი და დებეშა როლმა გადმომრა. - პასუხი თქვენ დანერეთ? - არა, როლს ვუთხარი, როგორ უნდა დაენერა, ისიც ჩავიდა სხვენიდან და დანერა. საღამოს ბერიმორი თვითონვე დაუბრუნდა ამ თემას. - სერ პენრი, კარგად ვერ გავიგე, რისთვის მეკითხებოდით იმ დებეშაზე, - ნუსთუ რაიმი დავაშავე და თქვენი ნდობა დავკარგე? სერ პენრი შეერადა ბერიმორი დაერწმუნებინა, რომ მისდამი კეთილად იყო განწყობილი და საკმაოდ ბვერი ძველი ნივთი აჩუქა, რადგან ყველაფერი, რარ ლონდონში შეიძინა, უკვე ზასკერვილ-პოლში იყო ჩამოტანილი. ძალიან დამინტერესა მისის ბერიმორმა. ამ წარმოსაღევ, პატრისარემ მანდილოსანს პურიტანული სინმინდისაკენ მიდრეკილება ეტყობა, არრთუ ბრწყინვალე ჭყისაა. ერთი შეხედვით ძნელია უფრო აულელეკებელი არსების წარმოდგენა. მაგრამ თქვენ უკვე ირთ, რომ აქ პირველსავე ლამეს გავიგონე მნარე ქვითინი, და მას შემდეგ არა ერთხელ შემინაშნავს რრემლის კვალი მის სახეზე. ამ ქალს ღრღნის რადარ მძიმი კაქმანი. ზოგჯერ თავში ასეთი ფიქრი მომდის: ეს შებღალული სინდისის ქენჯნა ხომ არ არის-მეთქი? მერე ეჭვი მეპარება, რომ ბერიმორი ოჯახში ტირანია. ყოველთვის მეჩვენებოდა, რომ ეს საეჭვო პირია, უწყინარია, ხოლო წინა ლამის მოვლინებმა საბოლოოდ გაძლიერეს ჩემი ეჭვი.

თუმარღა, თავისთავად ეს მოვლინა არრ ისე მნიშვნელოვანია. თქვენ აღბათ გახსოვთ, რომ მე ფხიზელი ძილი ვიქი, ხოლო აქ, ზასკერვილ-პოლში, სადარ ასი ყური უნდა გამოვისხა,

განსაკუთრებით ფხიზლად მძინავს. გუშინ ღამით, ასე ორ საათზე, ჩემი ოთახის ახლოს ფრთხილი ნაზიკუნის ხმა მომესმა. ავდექი, კარი გავაღე და დერეფანში გავიხედე. ვიღარც გრძელი შავი ჩრდილი დავლანდე. ეს იყო ჩრდილი ადამიანისა, რომელიც სანთლით ხელში ძლივს გასაგონი ნაზიკუნით მიპყვებოდა დერეფანს. ფეხშიშველად იყო, შარვალის ეწვა და თხელი პერანგი. მხოლოდ სახის ზუნდოვანი მოხაზულობა დავინახე, მაგრამ სიმაღლის მიხედვით გავარკვიე, რომ ბერიმორი იყო. ნელა მიდიოდა, ნყნარად, და მის ყოველ მოძრაობაში იყო რაღაც ქურდული, დაძაბული, სიფრთხილის მანიშნებელი.

ჩემი წერილებიდან უკვე იყნო, რომ ორივე დერეფანს გაღერეა ჰკვეთს, რომელიც ჰოლს გარს ევლიება. დაველოდე, ვიდრე ბერიმორი თვალს მიეფარებოდა და მერე მივყვი. როგორ გაღერეაში გავედი, უკვე გრძელი დერეფნის სულ ზოლოში იყო გასული, შემდეგ ერთ-ერთი ღია ოთახის კარში შუქმა იელვა – მაშასადამე, იმ ოთახში შევიდა. უნდა გითხრათ, რომ ეს საეროვრებელი ოთახები არაა და მათში ავტუიერ კი არ დგას, მაშასადამე, ბერიმორის საქრეელი სრულიად ამოუხსნელი ხდებოდა. ოთახში შესული, ეტყობა, უძრავად იდგა, რადგანარ სანთლის ალი არ ირხეოდა. რარ შეიძლება უხმაუროდ გავიარე დერეფანი და ოთახში შევიჭვრიტე.

ბერიმორი განაზული იდგა ფანჯარასთან, თითქოს სარკმელს ზედ მიპკვრიო, სანთელიც ზედ მინასთან მიეჭანა. პროფილში დავინახე – დაძაბული მოლოდინში გაშეშებული სახე, მზერა ჭარბთა კუნაპეტი სიზნელისათვის მიეპრო; ასე იყურებოდა ფანჯრიდან რამდენიმე წუთის განმავლობაში. მერე ნყნარად დაიკვნესა და მოუთმენელი მოძრაობით ჩააქრო სანთელი. მაშინვე დავბრუნდი ჩემს ოთახში და მალე გავიგონე იმავე ფრთხილი ნაზიკუნის ხმა დერეფნიდან. რულმორეულის დიდი ხნის შემდეგ მომესმა, როგორ გადაჭრილდა სადღარ გასაღები, მაგრამ საიდან მოდიოდა ეს ხმა, ვერ გავარჩიე. რას ნიშნავს ყოველივე ეს, არარ ამის თქმა შეიძლია, მაგრამ ამ პირქუშ სახლოში ხდება რაღაც ბნელი საქმეები, რომელთა არსს დღესა თუ ხვალ გავარკვევთ. არ მინდა შეგანუხოთ ამაზე საყუთარი თეორიებით, რადგან ჩემგან ითხოვდით მხოლოდ ფაქტების შეტყობინებას. დღეს დილით მე და სერ ჰენრიმ დიდხანს ვილაპარაკეთ და შევიძუშავეთ მოქმედების გეგმა, რომელიც ჩემს ღამის დაკვირვებებს ემყარება. მაგრამ ამაზე შემდეგ წერილოში ვიამბობთ, რადგან საქმისათვის ასე სჯობია.

თავი |X

ექიმ უოტსონის მეორე ანვარიში

ზასკერვილ–პოლი

15 ოქტომბერი

ძვირფასო პოლომს!

თუ თქვენი ფესპანი აქ ჩამოსვლის პირველ ხანებში არ განეზვირებდათ ახალი ამბებით, აღიარეთ, რომ ახლა ამ ხარვეზს ერთიორად ანაზლასურებს, რადგან მოვლენები სწრაფად მისდევენ ერთიმეორეს. ჩემი უკანასკნელი ანვარიში წარიელ ოთახში ფანჯარასთან მდგარ ბერიმორის დრამატული აღნერით დავასრულიე. მას შემდეგ შევკრიბე ახალ მოვლენათა მთელი კრიალიოანი, რარ უეჭველად გავაოწებთ. სულ არ ველოდი, თუ საქმის ვითარება ასე შემოჭრილადებოდა. უკანასკნელი ორი დღე-ღამის განმავლობაში მდგომარეობას ერთი მხრივ საგრძობლად მოეფინა შუქი, მეორე მხრივ – კიდევ უფრო დაიხლართა. მაგრამ ჯობს ყოველივე დანვრილებით მოგიხსნოთ, რომ თვითონვე შეგეძლოთ განსჯა.

ჩემი ღამის თავგადასავლის შემდეგ, მეორე დილით, საუზმის ნინ ოთახი დავაფალიერე. ღამით ბერიმორი რომ შევიდა. ფანჯარას, რომელშიარ ის დაუინებით იხედებოდა, ყველა სხვა ფანჯრებთან შედარებით აქვს ერთი უპირატესობა: აქედან ყველაზე უფრო თვალსაჩინოდ იშლება მთელი ჭარბების მიდამო. ორ ხეს შორის სივრცეში მთელი ჭარბი ხელისგულივით მოჩანს. სხვა ფანჯრებიდან კი თითქმის ვერაფერი დაინახება. მაშასადამე,

ბერიძორმა ეს ფანჯარა იმისათვის აირჩია, რომ დაენახა ვინმე ან რამე ცოროფის ჭარბებში. თუმცა, ღამე მწელი იყო და მე არ ვიყი, რისი იმედი ჰქონდა. ამიტომ აზრად მომივიდა: ხომ არ არის ეს რაიმე სასიყვარულო ინტრიგა-მეთქი? მაშინ ყველაფერი გასაგები გახდება - სიფრთხილე, რითაურ ბერიძორი მოქმედებს და მისი წოლის ტანჯვარ. ასეთი გარეგნობის პატრონს თავისუფლად შეუძლია დაატყვევოს რომელიმე სოფლელი ქალიშვილის გული, ასე რომ, ეს ვარაუდი არაფერს უსაფუძვლოა. მაშინ, ოთახში რომ დავბრუნდი, ხომ კარის გაღების ხმა გავიგონე. ალბათ ბერიძორი საიდუმლო პაემანიდან დაბრუნდა. ასეთი აზრები ყოველ დღით მოსვენებას მიკარგავდნენ. შემდეგისათვის ჩემი მოსაზრება შეიძლება უსაფუძვლოდ გამოდგეს, მაგრამ ამის მიუხედავად, აურილებლად მიმაჩნია მათი თქვენთვის შეტყობინება.

ვიდრე ბერიძორის მოქმედების მოტივებს მეტი შუქი მოეფინება, ვგრძობ, მეტისმეტად დიდ პასუხისმგებლობას ავიღებდი ჩემს თავზე, თუ იმდამინდელ ამბებზე არაფერს მოგწერდით. საუზმის შემდეგ მე და ბარონეტი კაბინეტში შევედით და მას ყოველივე ვუამბე, ჩემი მოლოდინის საზნალობედგოდ, ამას სერ ჰენრი საკმაოდ გულგრილად შეხვდა.

- მე ვიყი, რომ ბერიძორი ღამდამოშით დასერირობს, და დიდი ხანია ვეშაადები მასთან მოსალაპარაკებლად, - თქვა მან მშვიდად. - არა ერთხელ გამიგონია მისი ნაბიჯის ხმა დერეფანში, დაახლოებით იმავე საათებში, როცა თქვენ ამბობთ.

- იქნება ყოველ ღამე მიღის იმ ფანჯარასთან?

- შეიძლება. ხოლო თუ ასეა, უნდა დავზვიეროთ და გავიგოთ რას აკეთებს იქ.

საინტერესოა, როგორ მოიქცეოდა ამ შემთხვევაში თქვენი მეგობარი ჰოლმისი?

- დარწმუნებული ვარ, ისიერ ამასვე გააკეთებდა, - ვუპასუხე მე. - ჩემად გაეფენებოდა და გაიგებდა, რას საქმიანობდა ბერიძორი ოთახში ფანჯარასთან.

- მაშინ მოდიოთ. ეს ერთად გავაკეთოთ.

- ასე ხომ გავვიგებ!

- ვერა. ბერიძორს წოჭა ყურს აკლია, ესიერ არ იყოს, რისკი ხომ უნდა გავნიოთ. ჩემთან დავულოდოთ ოთახში და მერე უკან მივყვით.

- სერ ჰენრიმ სიამოვნებისაგან ხელოები დაისრისა, ალბათ იმით განარებულმა, რომ რალარ ნაირფროვნება მანერ შეგვეძლო შეგვეჭანა ჩვენს მოსანყენ წხოვრებაში.

ბარონეტმა უკვე მოასწრო მოლაპარაკება იმ ხუროთმოძღვართან, რომელმარ სერ ჩარლოზისათვის ახალი მშენებლობის გეგმა მოამზადა, ლონდონიდან მენარდე მოინვია, ასე რომ მოკლე ხანში აქ მოსალოდნელია დიდი რვლილებები. პლიმუჭიდან ჩამოვიდნენ

დეკორატორები და მუავუკები. ყველაფრიდან ჩანს, რომ ჩვენი მეგობარი ფართო ნაბიჯებით მიღის ნინ და არ დაზოგავს არრ შრომას, არრ ფულოს, რათა თავისი გვარის ოდინდელი დიდება აღადგინოს.

როცა სახლოს ახლოებურად მოანყობს, ბარონეტს წოლის შერთვალა დასჭირდება და სურათიერ დასრულებული იქნება. ჩვენ შორის რომ ითქვას, ყველა საფუძველი გვაქვს ვიფიქროთ, რომ ამ საქმის მოგვარება არ გაჭირდება, რადგან

სერ ჰენრი ისეა გაჭარებული მომაჭადოებელი მის სტეპლოტონით, რომ მეტი აღარ შეიძლება. თუმცა რომანი არრ ისე იოლად ვითარდება, როგორი მოლოდინიერ მსგავს

გარემოებაში შეიძლებოდა გვექონოდა. მაგალითად, დღეს მათ ურთიერთობას ოდნავ შესამჩნევი შხარი დაეცყო, რამარ ჩვენი მეგობარი ძლიერ გააოცა და შეანყხა.

ბერიძორზე საუბრის შემდეგ სერ ჰენრიმ ქუდი მოიხადა და სადლარ წასასვლელოად გაემზადა. მერ, რა თქმა უნდა, იგივე გავაკეთე.

- ჩემთან მოდინართ, უოჭსონ? - მკითხა და რალარ ურნაურად შემომხედა.

- ეს დამოკიდებულია იმაზე, საით მიდინართ. თუ ჭარბებში - კი, - ვუპასუხე მე.

- ჭარბებში.

- ხომ იყიო, რა განკარგულებები მაქვს მიღებული? არ მინდა ხელი შევიძალოთ, მაგრამ ჰოლმსს ჩემთვის თქვენი მარჭო დაჭოვების უფლება არ მოუყია, მეჭადრე ჭარბებში. ეს თვითონარ ძალიან კარგად იყიო.

სერ ჰენრიმ კეთილი ღიმილით დამკრა ხელი მხარზე.

- ძვირფასო მეგობარო, - მითხრა მან, - მთელი თავისი გამჭრიახობისა და საზრინანობის მიუხედავად ჰოლმსს არ შეეძლო ნინასწარ დანვრილოებით გამოიერო, როგორ

ნარიმართებოდა აქ ჩემი წხოვრება. გამიგეთ? სხვა ვინმესი რა მოგახსენოთ და თქვენ კი არა მგონია, ხელი შემიძალოთ. გემუდარებით, გამიძვით მარტო.

თვითონვე განსაჯეთ, რა მდგომარეობაში აღმოვჩნდებოდი. დავიბენი, აღარ ვიწოდო, რა მექნა, რა მეთქვა, ამასობაში კი სერ ჰენრიმ აიღო თავისი ჭოხი და წავიდა.

მაგრამ საკმარისი იყო წოჭა მოსაზრება და უკვე სინდისის ქენჯნა ვიგრძენი – რაჭომ დავრთე ნება უჩემოდ წასულიყო! ერთიერ ვნახოთ, ლონდონს ჩამოსვლის შემდეგ იძულებული გავხდეთ ვაღიაროთ თქვენს წინაშე, რომ ჩემმა უყურადღებობამ უბედურებამდე მიგვიყვანა? მარტო ამის გაფიქრებაზეერ კი წუწხლი მომეკიდა. ჯერ კიდევ არ იყო გვიან, შეიძლებოდა დავნეოდი და მერ მამინვე მერიპიჭ – ჰაუსისაკენ გავემშურე.

სწრაფად მივყვებოდი გზას, სერ ჰენრის ვერ ვხედავდი. რამდენიმე წუთში მივალნიე იმ ადგილს, სადაერ ჭაობებში მიმავალი შილიკი იწყება. აქ ამორჩეული გზის სისწორემ დამაეჭვა და გორაკზე ავედი, საიდანარ ჭაობი ხელისგულივით ჩანდა. ეს სწორედ ის გორაკია, სადაერ ერთ ღროს ქვის სამტეხლო იყო. იქიდან მამინვე დავინახე ბარონეტი. იგი ჩემგან მეოთხედი მილის დაშორებით შილიკს მიჰყვებოდა, გვერდით კი მის სტეპლოტონი მისდევდა. ამკარად ჩანდა, წინასწარ იყვნენ შეთანხმებული და დღევანდელი შეხვედრა შემთხვევითი არ ყოფილა. საუბრით გართულნი ძალიან ნელა მიდიოდნენ. მის სტეპლოტონის უსტეკულარეიდან ჩანდა, რომ წდილობდა რაღაწაში დაერნმუნებინა სერ ჰენრი, რომელიერ უყურადღებოთ უსმენდა და დროგამოშვებით უარის ნიშნად თავს აქნევდა. ლოდუმს შორის ვიდექი და არ ვიწოდო, რა გზას დავდგომოდი. რომ დავნეოდი და ეს ინტემური საუბარი შემენყვეტინებინა, უაზრობა იქნებოდა. მაგრამ ჩემი მოვალეობა ხომ ისაა, რომ ერთი ნამითარ არ დავტოვო უმთავრესყოფად სერ ჰენრი. მეგობრის ზვერვა – ძალიან არასახარბილო საქმეა. მაგრამ სხვა გამოსავალი არ იყო და მერ განვავრძე ჩემი დაკვირება გორაკის მწვერვალიდან, იმ განზრახვით, რომ შემდეგ სინდისის დასამშვიდებლად ყველაფერს სერ ჰენრის ვუამბობდი. მართალია, რამე საფრთხეში რომ ჩავარდნილიყო, ვერაფერს დავცხმარებოდი, რადგან მეტისმეტად შორს ვიყავი, მაგრამ თვითონვე დამეთანხმებით – აქ საქმე არჩევანზე არ იყო.

რამდენიმე ნაბიჭი რომ გაიარეს, საუბრით გატარებული სერ ჰენრი და ქალიშვილი შეჩერდნენ, და აქ უყრად ჩემთვის ნათელი გახდა, რომ მე არა ვარ მათი შეხვედრის ერთადერთი მონმე. ლოდუმს შორის რაღარ მწვანემ გაიღვია. უფრო დაკვირებით შეხვდე და დავრნმუნდი, რომ ეს იყო ჭოხზე ნამორმული მწვანე ნაჭერი, ჭოხი კი შილიკზე მომავალ კარს ეჭირა. ეს იყო სტეპლოტონი, ჰეპლების დასაჭერი ბადით. იგი ჩემზე ზვერად ახლოს იყო მათთან და გეიერ ჰირდაპირ მათკენ ჰქონდა აღებული. იმ წუთას სერ ჰენრი მის სტეპლოტონს გადაეხვია, მაგრამ ქალი მიბრუნდა, ხელიდან გასხლოტომას შეერადა. კარე მისკენ დაინარა, ქალიმა სახე მოარიდა... უყრად ერთმანეთს მოსწყდნენ და უკან მიიხედეს. მათი შემფოთების მიზეზი გახლდათ სტეპლოტონი, რომელიერ მთელი ძალით მათკენ გამორბოდა, და თან სულიელურად აქნევდა ჰეპლების საჭერ ბადეს. იგი სასწონარკვეთით იქნევდა ხელიუმს და როერა შეყვარებულებს გაუსწორდა, საშინლად აღელვებული აწრიადდა, ვერ გავიგე, რას ნიშნავდა ყოველივე ეს, მაგრამ ჩემი აზრით, სტეპლოტონი რაღაწაში ბრალს სდებდა სერ ჰენრის, ის კი თავს იმართლებდა და თანდათან მოთმინებდან გამოდიოდა. ქალიშვილი იქვე იდგა და ქედმალურად დუმდა. ბოლოს, სტეპლოტონი მკვეთრად მობრუნდა, მბრძანებლურად დაუქნია ხელი დას და იმანარ ჯერ გაუბედავად შეხედა სერ ჰენრის, მერე კი უსიტყვოდ გაჰყვა ძმას. სტეპლოტონი ხელიუმს ისე იქნევდა, რომ ეტყობოდა, ნატყარალისტის რისხვა დასარ არ ასრდა. ბარონეტმა მათ მზეერა გააყოლა, შემდეგ კი თავი ჩაჰკიდა და წყნარი ნაბიჭით უკან გამობრუნდა.

ჩემს თვალნიან გათამაშებული სწენიდან ვერაფერი გავიგე, ძალიან შემრეხვა, რომ ასეთი სურათის მონმე შევიქენი. სხვა არაფერი დამრჩენოდა, ვარდა იმისა, რომ გორაკიდან ჩამერბინა და ბარონეტს გზაში შეხვედროდი. გაჯავრებისაგან სახე გასწითლებოდა, წარბი შეერა, ჩანდა, აღარ იწოდა, როგორ მოქრულიყო, რა ექნა.

– ჰელოლოუ, უოტსონ! საიდან, რა ქარმა მოგიტანათ? წუთუ მანერ გამოჰყვით ჩემს კვალს?

ყველაფერის ახსნა მომიხდა: როგორ ვიგრძენი, რომ არ შემეძლო მისი მარტო გაშვება, როგორ ნავედი მის კვალზე, როგორ გავხდი მათი შეხვედრის მონმე. სერ ჰენრიმ

თვალეები დააკვსა, მაგრამ ჩემმა გულახდილობამ ფარ-ხმალი დააყრევინა, და მართალია, მხიარულად არა, მაგრამ მანერ გავინა.

- ჰო, ასეთ უღაბნოში მეგონა შეიძლებოდა განმარტოების იმედი მქონოდა, მაგრამ არ გამოვიდა! თითქოს ყველანი შეთანხმდნენ იმის წქერიით დამტყდარიყვნენ, თუ როგორ ვეარშიყნობდი ქალიშვილს. არშიყობა კი საკმაოდ მარცხიანი გამომივიდა. სად იყავით ჩასაფრებულები?

- აი, იმ გორაკზე.

- ესე იგი, ქანდაარაზე. მისი ძმა კი პირველ რიგებში მოენყო. ნახეთ, როგორ დაგვესხა თავს?

- ვნახე.

- არასოდეს გიფიქრიათ, რომ ეგ სტეპლტონი სრული ჭკუისა არ არის?

- არა, არ მიფიქრია.

- არც მე. დღევანდელ დღემდე სტეპლტონს ყველაზე უფრო ნორმალურ ადამიანად ვთვლიდი, ახლა კი ვერ გამიგია, ვის უნდა ჩააწვას კარმა დამამშვიდებელი პერანგი - იმას თუ მე. ნუთუ ასე უხეირო ვარ? უოტსონ, მიპასუხეთ, რა მიშლის ხელს, რომ კარგი ქმარი ვიყო იმ ქალისა, რომელიც მიყვარს?

- მე თუ მკითხავთ, არაფერი არ ვიშლით.

- ჩემს საზოგადოებრივ მდგომარეობას ვერ დაინუნებ, მაშასადამე, მიზეზი თვით ჩემშია საძიებელი. რა აქვს სტეპლტონს ჩემი სანინააღმდეგო? ჩემს სიწოვებში ადამიანისათვის ზიანი არ მიმიყენებია. ამ კარს კი არ უნდა თავის დას გამაქაროს.

- ასე თქვა?

- დიახ, და კიდევ დაუმატა რაღაერ-რაღაერები. ირთ, უოტსონ, მე ეს ქალი სულ რამდენიმე კვირის წინ გავიყვანი, მაგრამ პირველი შეხვედრისთანავე უხადი გახდა, რომ იგი ჩემთვისაა შექმნილი და მასაერ... მასაერ... თვითონაერ კარგად გრძნობდა თავს ჩემთან, შემიძლია დავიფიერო! ქალის თვალეები სიჭყვებზე უკეთ მეჭყველებენ. მაგრამ ის ჩვენი დაახლოების წინააღმდეგი იყო, მე მხოლოდ დღეს მომერა მასთან რაღაე მოლაპარაკების შესაძლებლობა. ქალი სიამოვნებით დათანხმდა ამ შეხვედრაზე, მაგრამ როგორ ფიქრობთ, რისთვის? რომ ჩვენს სიყვარულებზე გველაპარაკანა? არა, მისი ნება რომ ყოფილიყო, მაიძულებდა ამაზე გავჩუმებულიყავი. ენაზე ერთი რამ აკერია: აქ საშიშიაო, და მანამდე ვერ დავმშვიდდები, ვიდრე არ ნახვალ მასკერვილ-ჰოლიდანო. მე ვუთხარი, რომ მასთან შეხვედრის შემდეგ აქედან ნამსვლეელი არა ვარ, ხოლო თუ ეს აურილებელია, თვითონაერ ჩემთან უნდა ნამოვიდეს. ერთი სიჭყვით, წინადადება მივეერი, მაგრამ პასუხის გარეშაერ ვერ მოასწრო, ისე დაგვარებრა თავს მისი შემოილილი ძმა. ზრაზისაგან ერთიანად გაფიფრებულიყო, მისი უფერული თვალეები კი პირდაპირ წერხლს აფრქვევდნენ. რისი უფლება მივეერი თავს! როგორ ვბედავ ჩავარვიდე და საშველი არ მივერი ქალს ჩემი არშიყობით, ამით ხომ თავს ვაზიზლებ. იქნება მგონია, რომ ზარონეტს ყველაფერი ეპატიება? მისი ძმა რომ არ ყოფილიყო, ვუჩვენებდი სეირს! მაგრამ ისლა ვუთხარი, რომ არაფერი სამარცხინო ჩემს გრძნობებში არ არის და იმედი მაქვს, ოდესმე მექნება პატივი, ვუნოლო მის სტეპლტონს ჩემი რული-მეტი. მაგრამ ამან არ მიშველა და ზოლოს მერ გამოვედი მოთმინებიდან, გავრებარი, თუმერ თავის შეკავება მმართებდა, რადგან ჩემს გვერდით ქალიშვილი იდგა. ამის შემდეგ სტეპლტონი, თავისი დის თანხლებით ნავიდა, მე კი დავრჩი მარტო, როგორც ნახეთ, სრულიად გაურკვეველ მდგომარეობაში. ახლა, უოტსონ, ამხსენით, რას ნიშნავს ყოველივე ეს, და საყყუნოდ დავიმახსოვრებ თქვენს სამსახერს!

თავი ვიტეხე, ხან ასე ვიფიქრე, ხან ისე, მაგრამ მთელმა ამ ამბავმა მერ არანაკლებ საგონებელში ჩამავლო. ჩვენი მეგობრის ტიყული, მისი სიძიდრე, ახალგაზრდობა, ხანათი, გარეგნობა - ყველაფერი მის სასარგებლოდ ლაპარაკობს, და მე არ ვიერი რა ამ კარზე რუდი და ურიგო, გარდა ერთი ბნელი ბედისწერისა, რაერ მართლა ტვირთად ანევეს მის გვარს.

დიახ! უწნაყრია, რომ სერ ჰენრის წინადადება უარყოფილია ასე უხეშად, და ქალიშვილის სურვილის გაუთვალისწინებლობად. უწნაყრია ისიერ, რომ თვით ქალიშვილი ყოველივე ამას ასე გულგრილად შეხვდა. თუმერ ჩვენი ეჭვები იმავე საღამოს გაფანტა სტეპლტონმა. მოვიდა,

უხეშობისათვის ზოდიში მოიხადა, დიდხანს საუბრობდა სერ ჰენრისთან მის კაბინეტში და ისე იქრეოდა, თითქოს კამათი არც მოსვლოდათ. მომავალი პარასკევისთვის კი მერიპიტ-პაუსში სადილად დაგვპატიჟა.

- მე ჯერ არა ვარ დარწმუნებული, რომ ეგ კარი სრული ჭკუისაა, - თქვა სერ ჰენრიმ.

- ახლარ თვალნინ მიდვას იმავე სახით, დილით რომ თავს დაგვესხა. მაგრამ მართალი უნდა ითქვას, ზოდიში ამომწურავი იყო, ვერ დაინახებდი.

- როგორ ახსნა თავისი გაქნალება?

- თქვა, რომ მის სტეპლოტონი მისთვის ყველაფერია. ეს გასაგებია, და მე ძალიან მიხარია, რომ იქნის თავისი დის ფასი. მთელი სიწორხლე ერთად გაუჭარებიათ, მასთან განშორების ფიქრიერ კი თავზარს სწემს. აქაღე თავი ისე ეჭირა, თითქოს ვერ ხვდებოდა ჩემს გრძობებებს თავისი დის მიმართ, მაგრამ როცა საკუთარი თვალით ნახა და დარწმუნდა, რომ შეიძლება სამუდამოდ ნავართვა, მარტო ამის გაფიქრებაზეერ კი თავი ველარ შეიკავა. ძალიან ნანობს თავის საქრელს და აღიარებს, რომ ეგოისტური და სულელურიან მისი მხრით იმის ფიქრი, თითქოს შეიძლება თავის გვერდით შეინარჩუნოს ისეთი ლამაზი ქალი, როგორიერ მის სტეპლოტონია. თუ მასთან განშორება გარდუყვლია, ზარემ განმამშორებელი შენ იყავი, ჩვენი მეზობელიო. ასეა თუ ისე, მისთვის ეს დიდი დარტყმაა, და ადვილად ვერ შეეგუება ამ ამბავს. ასე მითხრა: თუ დამპირდით, რომ უახლოესი სამი თვის განმავლობაში თქვენს სიყვარულებზე არას იტყვიოთ და ჩემს დასთან მარტო მეგობრობით დაკამყოფილდებით, ხელს აღარ შევიძლიოთ. დავპირდი და საქმე ამით დამთავრდა.

როგორც ხედავთ, ერთი ჩვენი პაჭარა საიდუმლო ამოიხსნა. ხოლო ფეხით იმ ჭანჭრობის ფსკერი მოსინჯვა, რომელშიარ ვფართხალებთ, სახუმარო საქმე არ გახლავთ. ახლა ჩვენთვის რნობილია, რაჭომ ეკიდებოდა ასე მტრულად სტეპლოტონი თავის დის თავყანისმეყმელს და ისეთ სასურველ სასიძოს, როგორიყა სერ ჰენრი.

ახლა კი გავყვეთ კვალს მეორე ძაფისა, რომლის ერთი ზოლო ამ რთულ გორგალში როგორც იქნა ვიპოვე. მინდა გიამზოთ ლამის საიდუმლო ქვითინზე, მისის ზერიმორის ნამჭირაღეც სახეზე და ლაქის გამოყენობ მოგზაყრობაზე იმ ფანჭრისაკენ, რომელიერ ჭაობებს გადასწერის. მომილორეთ, ძვირფასო ჰოლომს, და თქვით, რომ თქვენი თანამეძმენ ბუზებს არ ულაპავს. ნდობა ჩემდამი, რარ იმაში გამოიხატა, რომ აქ გამომაგზავნეთ, სავსებით გამართლებულია. ეს მორიგი ამორჯანა რომ გამოგვეყნო, სულ ერთი ლამე დაგვეჭირდა.

მე ვთქვი „ერთი ლამე“, მაგრამ ნამდვილად უფრო სწორი იქნებოდა მეთქვა „ორი ლამე“, რადგან პირველ ლამეს ვერაფერი გამოვარკვეეთ. მე და სერ ჰენრი თითქმის დილაამდე ვისხედით ოთახში, მაგრამ გარდა საათის რეკვისა, კიბეზე არაფერი გაგვიგონია. ეს მომქანრველი სიფხიზლე იმით დასრულდა, რომ სერ ჰენრის და თქვენს მორჩილო მსახყრს ორთავეს ჩაეძინათ თავიანთ სავარძლებში. მართალია, ამ მარჯხმა ვერ შეგვაძინა,

გადავწყვიტეთ ხელახლა გვეყდა ზედი. მომდევნო ლამეს პატრუქს დავყნიეთ და ვისხედით სრულიად უხმაყროდ, თან პაპიროსს პაპიროსზე ვენეოდიოთ. დრო არაჩვეულებრივად ნელა მიიზლოზნებოდა, მაგრამ გვაძხნევებდა იგივე აზარტი, რომლითარ მონადირე მოთმინებით ელოდებდა ხაფანგთან ნადირის მისვლას, დაპკრა პირველომა, ორმა, და უკვე კვარგავდით იმედს, როცა ყურად დაღლილობა სადღარ გაქრა - მე და სერ ჰენრი ორთავე ერთდროყლად გავიძარეთ ნელში. დერეფნიდან იატაკის ჭრიალი მოისმა, ქყრდული ნაბიჯი ჩვენს ოთახს უახლოვდებოდა, მერე ჩავვიარა და თანდათან სადღარ შორს მიწყდა.

ზარონეტმა უხმაყროდ გაალო კარი. ნადირს მივეყვით, მას უკვე მოესწრო ტალანის გავლა. დერეფანში სრული სიზნელე სუფევადა. ყოველინაირი სიფრთხილის დაყვით მივედიოთ უშორეს ფრთამდე, იქ კი ჩვენს თვალნინ გაიეღვა მაღალი შავნვერა კარის ფიგყრამ, რომელიერ მხრებში მოხრილიყო და ფეხის ნვერებს ძლივს აკარებდა იატაკს. ნაწნობ კარში გაყჩინარდა, სანთელმა ნამით გაანათა იქაყრობა და შემდეგ ზნელ დერეფანში მხოლოდ ნვრილი მოყვითალო სხივი დარჩა. ფრთხილად ვუახლოვდებოდიოთ ამ სხივს, ნინასწარ გულდასმით ვსინჯავდიოთ ყოველ ფიყრას, ვიდრე ფეხს დავადგამდიოთ. ფეხშიშველი ვიყავით, მაგრამ ძველი იატაკის ფიყრები ისე ჭრაჭყნობდნენ ყოველ მიკარებაზე, თითქოს კვენისიანო. ჩემი აზრით, არ შეიძლებოდა ეს ხმაყრი არ გავეგონა კარს, მაგრამ ჩვენდა

ზედად ზერიძორს მართლმად უყრს აკლდა, ამას გარდა, მეტისმეტად გართული იყო თავისი სარქველით. ზოლოს მივარდნიეთ კარამდე და ოთახში შევიჭვრიტეთ. ლაქიას სანთელი უჭირა, სარქველთან იდგა და სახით მინას მიჰკვროდა. ისევე, როგორც ორი ლამის წინ ვიხილეთ. წინასწარ შედგენილი სამოქმედო გეგმა არა გვექონდა, მაგრამ ზარონეტი ადამიანთა იმ კატეგორიას ეკუთვნის, რომელთა უყრარი გადაწყვეტი მოქმედება ყველაზე უფრო ზუნებრივად მიაჩნიათ. იგი თამამად შევიდა ოთახში. ზერიძორი ნახტომით მოსწლიდა ფანჯარას, სულ ძლივს ითქვამდა და მკვდარივით გაფთრებული, მთელი სხეულით აკანკალებული დადგა ჩვენ წინ. თვალეში ელდა ჩანდგომოდა. შეშინებული გვარქერდებოდა ხან მე, ხან სერ ჰე-ნრის.

- ზერიძორ, რას აკეთებ აქ?

- არაფერს, სერ, - მღელვარებისაგან ენას ძლივს იზრუნებდა. ხელში სანთელი ურახრახებდა და უსწორმასწორო ჩრდილები კედლებსა და ჭერზე დალიწლიერდებოდა. - ფანჯარა, სერ... მე უოველ ლამე ვამონებ ხოლმე, ყველაფერი დაკეტილია თუ არა.

- მეორე სართულზე კი?

- დიას, სერ, მთელი სახლში.

- მომისმინეთ, ზერიძორ, - მკარად თქვა სერ ჰენრიმ. - ჩვენ გადაწყვეტიეთ გავიგოთ თქვენგან სიმართლე. ასე რომ, რა უფრო ძალიან ალიარებთ ყოველივეს, მით უკეთეს იქნება. აბა! კმარა თავის მოკატყუნება! აქ რა გინდათ?

ლაქიამ უძნეოდ შემოგვხედა და სრულიად დაზნეულმა ხელები მოკუმშა.

- რუფს არაფერს ვაკეთებდი, სერ. ფანჯარასთან მხოლოდ სანთელი მეჭირა.

- რისთვის გეჭირათ სანთელი, ვის უნათებდით?

- ამას ნუ მკითხავთ, სერ ჰენრი... ნუ მკითხავთ! გეფიქრებთ, ეს ჩემი საიდუმლო არ არის, სერ, და მე არ შემიძლია მისი გაქება. მარტო მე რომ მეხებოდეს, არაფერს დაგიძალავდით.

უყრად თავში მოულოდნელმა აზრმა გამიეღვა და ავიღე სანთელი, რომელიც ზერიძორს ფანჯრის რაფაზე დარჩენოდა.

- ეს აღნათ პირობითი ნიშანია. ვნახოთ, იქნება რაიმე პასუხი, თუ არა.

სანთელი ზედ მინასთან მივიტანე, ისევე როგორც ზერიძორი აკეთებდა. და ლამის უკუნეთ ნყვდიადში გავიხედეთ. მთვარე ღრუბლებს იყო მოფარებული, და პირველ წამს შევნიშნე მხოლოდ ხეების რიგი, რაჯ ჭაობის მუქ ზედაპირს ჩრდილავდა. უყრად გამარჯვების წამოძახილი აღმომხდა, როჯ ფანჯრის შავ კვადრატში დავინახე ლამის ნყვდიადში მოკაფე პატარა ყვითელი ნერტილი.

- აგერ, ნახეთ!

- არა, არა, სერ... - წაილულულა ლაქიამ. - გარწმუნებთ, სერ...

- სანთელი მარჯვნივ გადაიტანეთ, უოტსონ! - შესძახა ზარონეტმა. - ხედავთ? იქარ გადაინარჯვლა რუხლამა. აბა, არმზადავ, შენ ისევე ჭიუჭობ? ეს ხომ ნიშანია! ალიარე: ვინ არის შენი თანამზრახველი და რას აპირებთ?

ლაქიამ აშკარად გამოძნევი მზერა ესროლა.

- ეს ჩემი სარქველი, თქვენ ის არ გეხებათ. მე არაფერს არ ვიჭყვი.

- მაშინ შევიძლია თავი დათხოვნილად ჩათვლოთ.

- მესმის, სერ. ჩანს, არაფერი გაეწყობა.

- თავლაფდასხმულს გაგიშვებთ! გრჯხვენოდეთ! ჩვენი წინაპრები ას ნელოზე მეტ ხანს რხოვრობდნენ ერთ ჭერქვეშ, თქვენ კი რალარ შეთქმულებას აწყობთ ჩემს წინააღმდეგ.

- არა, არა, სერ! თქვენს წინააღმდეგ არა!

ეს სიტყვები წარმოთქვა ქალის ხმამ. მოვიხედეთ. კარებში იდგა სიკვდილივით ფერმიხდილი მისის ზერიძორი, რომელიც ფრწასულობით ქმარს არ ჩამოყვარდებოდა. მის სახეზე აღბეჭდილი შიში რომ არა, ეს ზონზროხი დედაკარი პერანგისა და შალის ამარა ფრიად კომიკურ შთაბეჭდილებას მოახდენდა.

- ჩვენ დაგვითხოვეს, ელიზა. აი, რით დამთავრდა ყველაფერი, წადი, ჩააღაგე ნივთები, - უთხრა ზერიძორმა.

- ჯონ, ჯონ, სადამდე მიგიყვანე! ეს სულ ჩემი ზრალია, სერ ჰენრი, მხოლოდ ჩემი გულისთვის დათანხმდა ამაზე... მხოლოდ ჩემი გულისათვის!

- ზოლოს და ზოლოს მიხარით, რა ხდება!

- რომ არ დავცემაროთ, ჩემი უბედური ძმა ჭაობებში შიმშილისაგან დაიღუპება. ხომ ვერ დავუშვებთ, რომ ის დაიღუპოს ჩვენს კარზე. ჭონი ნიშანს აძლევს, რომ საჭმელი მზადაა, ის კი გვიჩვენებს, სად მივიჭანოთ.

- მამ, თქვენი ძმას ის...

- ...გაქრული კაჭორღელი, სერ... კარის მკვლეელი სელოდენი.

- სრული სიძარტლეა, სერ, - დაუმონმა ზერიმორმა. - აკი მოგახსენეთ, სხვის საიდუმლოს ვერ ვიტყვი-მეთქი, ახლა კი თვითონვე გაიგონეთ და იწით, რომ თქვენ წინააღმდეგ არაფრის მონყობას არ ვაპირებთ.

აი, როგორ ამოიხსნა ამ სანთლების საიდუმლოება და ღამის მოგზაურობათა თავსატეხი გამოიყვანა! მე და სერ ჰენრი განრვიფრებული შევრქვროდიოთ მისის ზერიმორს. ნუთუ ეს ფლეგმატური პაციფრემული ქალი იმავე სისხლისა იყო, რომელიც ჩვენი ქვეყნისათვის ყველაზე უფრო საშიშ დამნაშავეს ძარღვებში ჩქეფდა?

- დიას, სერ. ჩემი ქალწულობის გვარი სელოდენია. კაჭორღელი კი ჩემი უმცროსი ძმაა. ბავშვობიდანვე გავანებივრეთ, ყველაფრის ნებას ვაძლევდით, თითქოს მისთვის ყველაფერი დასაძვენი იყო, თითქოს ქვეყნიერება მხოლოდ მისი გულისათვის იყო შექმნილი. შემდეგ გაიზარდა, მოხვდა რულ ამხანაგებში და თითქოს ქაჯი ჩაყსახლდაო სულში. მან გადაიყოლა დედაჩემი და ცელახში ამოსვარა ჩვენი სახელი. რაჯ დრო გადის, სულ უარეს და უარეს დანაშაულს სჩადის. რამ იხსნა სახრჩობელისგან? მხოლოდ ღვთის ნყალობამ. მაგრამ ჩემთვის, სერ, ის ისეთივე თმახუყუჭა ზიჯუნაა, რომელთანაჯ ვთამაშობდი, და რომელსაჯ, როგორჯ უფროსი და, მზრუნველად ვადექი. ამიჭომარ გამოიქვა რხიდან - ჩვენ აქ ვეგულეობდით და იჯრდა, დახმარებაზე უარს ვერ ვეცყოდით. როჯა აქ ღამით მოლასლასდა, დაღლილი და მშიერი და მღევარი კი კვალდაკვალ მოსდევდა, რაღას ვიზამდით? შემოვუშვით, დავაპურეთ, ყველაფერში დავცემარეთ, რაჯ შეგვეძლო. მერე ის იყო, თქვენ მოხვედით, და ისეჯ ჭაობებში ყოფნა ამჯობნა, ვიდრე ორომჭრიალი მიწყდებდა. ასეა ახლარ, იჯრის და დღესაჯ იქ იმაღება. ჩვენ კი ყოველ ღამე ვამონებთ, ხომ არ ნავიდა, ვუნათებთ ფანჯარაში, ხოლო როჯა საპასუხო ნიშანს გვაძლევს, ჩემს ქმარს მიაქვს დანიშნულ ადგილზე პური და ხორჯი. სულ იმას ვფიქრობთ, ნავიდოდაო, მაგრამ ვიდრე იქ არის, ზედის ამარა ვერ მივაჭოვებთ. მე მორნმუნე ქალი ვარ და ცყუილებს არ მოვყვები. თუ ამამი არის რული რამ, ჩემი ქმარი არაფერ შუამია: ამას მხოლოდ ჩემი გულისათვის აკეთებს.

ისეთი გრობობით ლაპარაკობდა, არ შეიძლებოდა მისთვის არ დავეჯერებინათ.

- ეს მართალია, ზერიმორ?

- დიას, სერ ჰენრი, ჭეშმარიტება ვახლავთ.

- რა გეცნობა, რლისადმი ერთგულებისათვის ვერ გაგკიცხავთ. დავინწყეთ ის, რაჯ გითხარით. ნადით თქვენს ოთახში, დლით კი ყველაფერს განვსჯით, როგორჯ საჭიროა. როჯა ნავიდნენ, ისეჯ გავიხედეთ ფანჯარაში. სერ ჰენრიმ მთლიანად გამოალო სარკმელი და სახეში გვერა ღამის რვი ნიავი. შორს, სიზნელიში ჭერ კიდევ კიაფობდა პაჭარა რურხლი.

- მიკვირს, როგორ არ ეშინია! - თქვა სერ ჰენრიმ.

- ეცყობა, მხოლოდ აქედან ჩანს.

- შეიძლება. თქვენი აზრით, სად უნდა იყოს?

- სადმე გრანიტის სვეტებთან.

- ასე, ორ მიღზე, არა?

- ამღენიჯ არ იქნება.

- ჰო, რაკი ზერიმორს საჭმელი დაპქონდა, მამ, შორს არ ყოფილა. ახლა ელის, როდის მივლენ მის ნიშანზე. ყოჭსონ, ნავალ და შევიპყრობ იმ არამზადას.

მერ იმავე აზრმა გამიელვა. ზერიმორებმა ხომ თანამზრახველებად არ გავცინადეს. ჩვენ ვაიძულეთ გაერათ თავიანთი საიდუმლო. ის კარი საშიში იყო საზოგადოებისათვის. ამნაირი ადამიანისა არჯ შენრაღება შეიძლება, არჯ გამართლება. შემთხვევით უნდა გვესარგებლა და ისეთ ადგილას დავგვზრუნებინა, საიდანარ ზიანის მოჭანა აღარ შეეძლებოდა.

წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენი დაუღევრობა იქნებ სხვენს ძვირად დასჯლომოდათ, -

მაგალითად, სტეპლტონებს, რომელთა უკველამე ელოდათ თავდასხმის საშიშროება. აღნათ ეს აზრი აქეზებდა სერ ჰენრისა, როცა ასეთი გაზედული ნაბიჯის გადადგმა გადაწყვიტა.

- მერ თქვენთან ნამოვალ.

- მაშინ რეკოლვერი აიღეთ და ფეხსაწმელი ჩაივით. უნდა ვიჩქაროთ, თორემ შუქს ჩააქრობს და დაიძლიება.

ხუთი წუთი არ გასულა, რომ მთელი სისწრაფით მივყვებოდი ხეივანს, უსიგყვოდ ვუსმენდით შემოდგომის ქარის ერთფეროვან ღმუილს და ხმელი ფოთლების შრიალს. ჰაერში სიღამპლისა და სინესტის სუნი იდგა. მთვარე მხოლოდ დროდადრო გამოჩნდებოდა ხოლმე ღრუბლებიდან, რომლებიც ზოლად მიჰყვებოდნენ რის თაღს, ხოლო როცა ჭაობზე გავედით, წვრილი ნვიძა ნამოვიდა. ყვითელი ქრებლი ისევ ისე კიაფობდა წინ.

- თქვენ ნამოიღეთ რამე? - კითხე ჰენრის.

- კი, შოლტი.

- რა შეიძლება სწრაფად ვიმოქმედოთ, რომ გონს მოსვლის დრო არ დარჩეს და წინააღმდეგობის განევა ვერ მოასწროს. - აკი ამბობენ, თავზე ხელაღებული კარიაო. თავს მოყოლოდნელად უნდა ნავადგეთ.

- უოტსონ! - უყრად ნამოინყო ზარონეჭმა. - ნეჭავ რას იტყოდა ამაზე ჰოლმსი? გახსოვთ? „ღამით, როს ქვეყნად ზაჭონობენ ქვესკნელის ძაღნი...“

და თითქოს მისი სიტყვების პასუხად, სადღარ შორს, ჭაობთა პირქუშ სივრცეში, ის უყნაური ხმა გაისმა, რამაჯ ასე გამაოჯ რამდენიმე დღის წინ გრიმპენის ჭანჭრობში. ქარს ჯერ ყრუ ღრენა მოჰყვა, მერე ღმუილი, რომელიც ზოლოს თანდათან ნაღვლიან ყმუილში გადაიზარდა. იგივე ველური, მრისხანე ხმები განმეორდა ერთიმეორის მიყოლებით და ზარდამრეშმამა ზგერამ აავსო ჰაერი. ზარონეჭმა სახელოში ჩამავლო ხელი, და მე ნყვდიადშიერ კი შევნიშნე, რა მკვდრის ფერი ეფო სახეზე.

- ღმერთო ჩემო, უოტსონ, ეს რა არის?

- არ ვიერი. ამბობენ, რომ ასეთი ხმები იშვიათი არ არის ამ ჭაობებში. მე უკვე მომისმენია ეს ყმუილი.

ხმა ისევ შეწყდა. სრული სინყნარე ჩამოვარდა. ვიდექით, ვუსმენდით ყურდარქვეცილინი, დაძაბულინი, მაგრამ მეჭად აღარაფერს დაურღვევია ჭაობებში გამეფებული მღუძარება.

- უოტსონ, - თქვა ზარონეჭმა, - ეს ძაღლის ყმუილი იყო.

სისხლი გამეყინა ძარღვებში, რადგან სერ ჰენრის ხმა შიშმა გაზზარა.

- რას ამბობენ ამ ხმებზე? - იკითხა მან.

- ვინ?

- აქაური მუხოვრებლები.

- ესენი ხომ სრულიად უმეჯარი ხაღისია! განა სულო ერთი არ არის, რას ამბობენ აქაურები?

- უოტსონ, მითხარით, რას ლაპარაკობენ ამაზე?

ერთი წუთით შევყოყმანდი, მაგრამ კითხვა ისე იყო დასმული, რომ გვერდის ავლა აღარ შემიძლო.

- ამბობენ, ზასკერვილების ძაღლიაო.

სერ ჰენრიმ ამოიგმინა.

- ღიახ, ასე ყმუილი მხოლოდ ძაღლს შეუძლია, - თქვა დიდი ხნის დუმილის შემდეგ. - მაგრამ ის შორსაა. ჭანჭრობის იქითა მხარეს.

- რა მოგახსენოთ, ვერ გავიგე, სად ყმუილდა?

- ქარმა მოიჭანა. გრიმპენის ჭანჭრობი სადღაა? იქით?

- ღიახ.

- ხმაერ იქიდან მოდიოდა. გეყოფათ, უოტსონ! აკი თვითონვე თქვით, რომ ძაღლი ყმუილდა. მე ხომ ზავძვი არა ვარ. მითხარით სიმარტლე, ნყ გეშინიათ.

- მაშინ ჩემთან ერთად სტეპლტონი იყო და თქვა, რომელიღარ ფრინველი იძახის ასეო.

- არა, ეს ძაღლიაო. ღმერთო ჩემო! ნყთყ მთელ ამ არაკებში არის თყნდარ სიმარტლის ნაჭამალი? ნყთყ მარტლა ყჩინარი საფრთხე მიმუქრება? თქვენ როგორ ფიქრობთ, უოტსონ?

- არა, არა!

- ასეთ სისულელეებზე სიწილი ლონდონში ადვილი საქმეა, მაგრამ სულ სხვაა ზნელოვანებაში ამ ყმუილის გაგონება. მერე, ზიდაჩემი? მის გვაძინა ხომ ძალის კვალი ნახეს? ყველაფერი ერთმანეთს ემთხვევა. სულაჯ არა ვარ მხდალი, უოტსონ, მაგრამ ძარღვებში სისხლი მიყინება ამ ხმის გაგონებაზე. აი, ნახეთ ჩემი ხელი.

- არა უძავს, ხვალ ყველაფერი გაივლის.

- არა, ამ ყმუილს ვერასოდეს ვერ დავივინებ. ახლა რა ვქნათ?

- შინ დავბრუნდეთ?

- არაფრის გულისათვის! თუ დაჭერა ამ არამზადისა, დაჭერა იყოს. მე და თქვენ კატორღელებზე ვნადირობთ, ხოლო სულთამხუთავი ძალის ალბათ ჩვენზე ნადირობს. ნავიდეო, უოტსონ! თუნდ მთელი ჯოჯობეთის ძალები აქ გაჩნდნენ, ჭაობებში, უკან დახევა მანერ არ შეიძლება.

ყოველ ნაბიჯზე ზორიკით მივინევდით წინ. მარჯვნივ და მარცხნივ ზნელოვანი ზორელები მუქ სილუეტებად აზიდულობდნენ. წინ კი, უნინდებურად, ყვითელი შუქი მუქურასავით მოჩანდა. არაფერი არ არის ისე მარდური, როგორც პატარა შუქი უკუნეთ სიზნელოში. სინათლე ხან შორს ჰორიზონტზე რიძიძებდა, ხანაჯ სულ ახლოს გაივლევდა. ზოლოს, როგორც იქნა, დავინახეთ სინათლის ნყარო და დავრწმუნდით, რომ შორს აღარ ვიყავით. - ეს იყო ქვეშ შორის ნაპრალოში დამაგრებული ჩამწვარი სანთელი. ლოდები მუქს ქარისა და გარემო თვალისაგან იჯავდნენ. ლიად მხოლოდ ის მხარე რჩებოდა, საითაჯ ზასკრვილი-ჰოლო მდებარეობდა. ჩვენ შეუმჩნეველად ვუახლოვდებოდით სინათლეს, რადგან გრანტიის დიდი ლოდი გვფარავდა. ფრთხილად ამოვეფარეთ ლოდს და გარემოს ზვერვა დავინყეთ. ურნაური სანახავი იყო სანთელი ამ შუაგულ ჭაობში! ერთი ყვითელი ენა აღისა, ქვაზე მოყრძიმი, და სიწორხლის არავითარი ნიშანწყალი გარშემო.

- ახლა რაღა ვქნათ? - ჩურჩულით იკითხა ჰენრიმ.

- დავიწდოთ აქ. აღბათ სადმე ახლოს იქნება. სადაჯა გამოჩნდება.

ვერე კი მოვასწარი ამის თქმა, რომ კიდევაჯ დავინახეთ იგი. ნაპრალოში, სადაჯ სანთელი ენთო, გამოჩნდა საშინელი, დამლუპველი ვნებებით დაღარული სახე, რომელსაჯ არავითარი ადამიანურის ნიშანწყალი არ აჩნდა. სწორედ ასეთი ჭუჭყით დაფარული, ზანჯგვლიანი სახე და გაჩეჩილი ჭაგარა თმა ექნებოდა ერთ-ერთ ჰირველყოფილ ველურს, რომელით თავს აფარებდა ამ ზორევის ფერდობებს. სანთლის აღი ირეკლებოდა პატარა რბიერ თვალეებში, რომლებსაჯ ზოროჭად აზრიანებდა. ეს თვალეები იმ მიერის თვალეებს ნაგავდა, რომელმარ სიზნელოში მონადირის ნაბიჯის ხმა გაიგონა. ეტყობოდა, სელოდენი რაღარამ დააეჭვა, აღბათ მასა და ზერიმორს ჰქონდათ ჩვენთვის ურნობი რაიმე ჰირობითი ნიშანი, ან იგრძნო, რომ კარგი საქმე არ არის მის თავს, რადგან მის საზიზღარ სახეზე შიშის კვალი შევნიშნე, ყოველ ნამს შეეძლო ჩაექრო შუქი და სიზნელოში მიმალულიყო. წინ გავიჭერი, სერ ჰენრიე გამოძყა. კატორღელმა ერთი შეპლძყვლა და გვესროლა ქვა, რომელით ჩვენს გვერდით ლოდზე დაიმსხვრა. მხოლოდ ეს შევნიშნე, ჭანდაზალი იყო, ზეჭვანიერი. საზედნიეროდ, ამ დროს ღრუბლებიდან სავსე მთვარე გამოყურდა. სირბილით შევყვით გორაკს, კატორღელი კი მის ფერდობზე მეორე მხრიდან ჩარბოდა, გარეული თხის სიმარდით ხტებოდა ქვიდან ქვაზე. მარჯვე სროლით შეიძლებოდა მისი დაჭრა, მაგრამ რეკოლვერი მხოლოდ თავდაჯვისათვის მქონდა ნამოლებული და არა იმიტომ, რომ შეუიარაღებელი კარისათვის ზურგში მესროლა.

მე და სერ ჰენრი გვარიანი მორბენლები ვიყავით, მაგრამ ძალო დავრწმუნდით, რომ კატორღელს ვერ დავენეოდით. იგი დიდხანს ჩანდა წინ, მთვარის შუქზე, და თანდათან პატარა ნერტილოდ იქრა, რომელით შორეულ ზორევის ფერდობზე მიწოჯავდა. მზერას ძლივს ვანვლენდით. მანძილი ჩვენს შორის სულ უფრო იზრდებოდა. ზოლოს, სრულიად გამოგველია ძალო-ლონე, ქვაზე ჩამოვსხედით და შევექროდით კატორღელის ფიგურას, რომელით თვალთაგან გვეკარგებოდა.

და აი, სწორედ ამ დროს მოხდა რაღარ ურნაური და მოულოდნელი. ის იყო გადავნყვიტეთ, მიგვეტოვებინა უსარგებლო დევნა და ნამოვდექით, რომ უკან გამოვბრუნებულიყავით. მთვარე ჩვენგან მარჯვნივ იყო. გრანტიის უსწორმასწორო მწვერვალი მკვეთრად იხატებოდა მის ვერხლისფერ დისკოზე. და ამავე დისკოზე

დავინახე უძრავად მდგარი ადამიანის ფიგურა, თითქოს შავი ხისაგან გამოკვეთილი ქანდაკებააო. არ იფიქროთ, ჰოლომს, რომ ეს იყო ჰალუცინაცია! შემიძლო, როგორც არასოდეს, ჩემს მზერას დავნდობოდი! რამდენადღაც შემიძლო დამენახა, ეს იყო მაღალი, გამხდარი კაცი. იღვა, ოღნავ ფეხებგადგმული, მკერდზე ხელეზგადაჯვარედინებული, თავჩაქინდრული, თითქოს დაფიქრებული გასწეროდა ჭოროფისა და გრანიტის სამეფოს, რომელიც მის წინაშე გადაჭიმულიყო. აი, ასეთად მყავდა წარმოდგენილი აქაური ჭაობების სული! ეს არ იყო კატორღელი. შორს იღვა იმ ადგილიდან, სადაც კატორღელი მიიძალა. სიმაღლითავე მეტი იყო. მოსლოდნელობისაგან დავიყვირე და ბარონებს ხელი ნავავლე. ნამი, რა ავისათვის დამჭირდა, საკმარისი გახდა - ადამიანი გაქრა. გრანიტის სვეტის წვეტიანი წვერი უნინდებურად ჩამჭდარიყო მთვარის დისკოში, მაგრამ უძრავი, უტყვი ფიგურა იქ აღარ იყო.

მაშინვე გადავწყვიტე, რომ საჭიროა მისვლა და ამ სვეტის დათვლიერება, მაგრამ ჩვენ საკმაოდ შორს ვიყავით, ხოლო ბარონებს თავგადასავლები თავი აღარა ჰქონდა. - ჯერა ვერ დამშვიდებულყო სამხელეო ყმულის გავონების შემდეგ, რამაჩ ბნელით მოწყული საგვარეულო გადმოწყემა მოაგონა. ამას გარდა, თვითონ არაფერი დაუნახავს და მაშასადამე, ისე ვერა ააღლევიდა ეს საკვირველი სანახაობა.

- აღნათ გუშავია. კატორღელის გაქრევის შემდეგ ჭაობი სავსეა დარაჯებით, - თქვა გულგრილად.

შეიძლება სერ ჰენრი მართალი იყო, მაგრამ ვერ წარმოიდგენთ, როგორ მინდოდა ამაში საბოლოოდ დავრწმუნებულიყავი. დღესვე შევატყობინებთ პრინსტაუნის ხელისუფალთ, სად იმალება კატორღელი. მაგრამ მაინც სანყენია, რომ თვითონ ვერ მოვახერხეთ მისი შეპყრობა და ხელახლა რხეში ზეიმით დაბრუნება!

ასეთია უკანასკნელი ღამის ამბები, და თქვენ, ძვირფასო ჰოლომს, უნდა აღიაროთ, რომ გაქვთ ამის თაობაზე სრული ანგარიში. ჩემი მოთხრობების მეტ ნაწილს, რა თქმა უნდა, არაფერი საერთო არა აქვს ჩვენს საქმესთან, მაგრამ საჭიროდ მიმაჩნია შეგატყობინოთ ჩემს წერილებში ყველა ფაქტი, - ამოარჩიეთ მათგან ისეთები, რომლებიც სამსახურს გავინევენ. რაღაც წარმატებანი მაინც გვაქვს. ამოვხსენით ბერიმორების ურნაური ქრევის მიზეზი, ამან კი ბევრ რამეს მოჰფინა ნათელი. მაგრამ ჭოროფის ჭაობების საიდუმლო, მის ურნაურ ბინადართა საიდუმლო უნინდებურად ამოუხსნელია. იქნებ მომდევნო წერილში ოღნავ მაინც შევძლო ჭანჭრობში ჩამონოლილო უკუნეთში სინათლის შეტანა. ყველაზე უკეთესი კი ის იქნებოდა, რომ აქ თვითონ ჩამოსულიყავით.

თავი X

ნანყვეტები ექიმ უოტსონის დღიურიდან

აქამდე სრულიად იოლად ვართმევდი თავს იმ ამბების გადმოწყემას, რომელითავე ბასკრვილი-ჰოლოში ჩემი გამგზავრების პირველ დღეებში შერლოკ ჰოლომსს ვნერდი. ახლა კი იძულებული ვარ ეს ხერხი მივატოვო, ისევე ჩემს მესხიერებას დავნდო და ამბები საკუთარი დღიურიდან ამონაწერებით დავამონმო. ქვემოთ მოყვანილო ორ ნანყვეტს მიყვარათ იმ მოვლენებთან, რომლებიც საყყუნოდ ჩამებეჭდა ტვინში.

მე კატორღელის უშედეგო დევნასა და იმ ამბებზე შევჩერდი, რა ავ დევნას მოჰყვა. განვაგრძობ თხრობას მომდევნო დღილიდან.

16 ოქტომბერი. ნისლიანი უღიმღამო დღეა, რის. ბასკრვილი-ჰოლოზე მიმიედ ჩამონვენენ ღრუბლები, რომლებიც დროდადრო წრიატდებიან და მაშინ შორს მოჩანს ჭოროფის ჭაობების პირქუში სივრეები. აქა-იქ ვერხვლისფრად იელვებენ ხოლომე გორაკთა ფერდობები და სველი კაჭრები. შინაჯ და ღია რის ქვეშაჯ ერთნაირი მონყენილობაა. იმის შემდეგ, რაჯ ღამით განიჯდა, ბარონეტი უხასათოდაა. მე თვითონაჯ რაღაჯ სიმიმიე მანვეს გულზე და გარდუვალი უბედურების წინათგრძობა სულის მიხუთავს - ეს წინათგრძობა მით უფრო სამხელეოა, რომ მისი ახსნა არ შემიძლია.

და განა მოუსვენრობის საფუძველი არა გვაქვს? საკმარისია გავიხსენოთ ჭაჭვი იმ მოვლენებისა, რომლებიც ამტკიერებენ, რომ აქ არსებობენ და მოქმედებენ ბნელი ძალები.

ზასკრვილი-პოლის უკანასკნელი მეპატრონის სიკვდილი, რაზე ზუსტად ემთხვევა ოჯახურ გადმოცემას: ფერმერთა შორის მოარეული ხმები უჩნაურ არსებზე, რომელიც დროგამოშვებით გამოჩნდება ხოლმე ჭაობებში... მე თვითონაც ხომ საკუთარი ყურით ორჯერ მოვისმინე ძაღლის შორეული ყმუილის მსგავსი ხმები. ზოლოს და ზოლოს, არ შეიძლება, რომ ყოველი აქ მომხდარი ამბავი ზუნების კანონთა გარეშე გამოვარჯადოთ! თქვენ თვითონ განსაკუთრებით! მოჩვენება და ლანდია ძაღლი, რომელიც კვალს ტოვებს მინაზე და ხმამაღლა ყმუის? არა, ეს აუტანელია! სტეპლოტონს და თუნდაც მორტიმერს შეეძლოთ აპოლოდონის საერთო განწყობილებას, მაგრამ მე თუ რაიმე ღირსება გამაჩნია, ესაა სალი აზრი, და ვერასოდეს ვერ დავემორჩილები წრურნებებს! ამისათვის საჭიროა აქაურ ფერმერთა განვითარების დონეზე დაშვება - ფერმერთა, რომლებიც არ კმაყოფილდებიან გადმოცემით რაღაც სასტიკ ძაღლზე და მონაყოლს რეცხლის ალსავე უმატებენ, რასავე ის არნახელი საშინელება თურმე პირიდან და თვალებიდან აფრქვევს. პოლისი ყურსავე არ მიაპრობდა მსგავს ზოდვას, მე კი მისი პიროვნების ნარმოძღვრელი ვარ. მაგრამ ფაქტი ფაქტად რჩება: მე ორჯერ მოვისმინე ეს ყმუილი. ხომ შეიძლება, რომ ჭაობებში მართლაც დარბოდეს რომელიმე უზარმაზარი ძაღლი? მაშინ ხომ ყველაფერი ნათელი გახდება! მაგრამ სად იმალება, რას ჭამს, საიდან მოვიდა, რატომ ვერაფერს ხედავს მას ღლისით? უნდა ვაღიარო, რომ თუ ყოველივე ამას დამატებელი ახსნას მივცემთ, არანაკლები სიძნელეების წინაშე აღმოვჩნდებით. მაგრამ თუნდაც ძაღლი განზე დავტოვოთ - როგორ ავხსნათ ის, რაზე ლონდონში მოხდა? უჩინო კემში. ნერილი, რომლის ავტორი აფიქრებდა სერ ჰენრის არ გამოჩენილიყო ჭაობებში? ამაში ხომ არაფერია ზებუნებრივი, თუმცა ერთი და მეორე შეიძლება მიენეროს როგორც მეგობრულ, ასევე მტრულ ძაღლებს. მაგრამ სად არის ახლა ეს მტერი თუ მოყვარე? ლონდონში დარჩა თუ აქეთ გამოგვყავს? ნუთუ... ნუთუ სწორედ ის ვიხილე გრანტიის სვეტის თავზე?

მართალია, მხოლოდ თვალი შევასწარი, მაგრამ ზოგი რამ მაინც გარკვევით შევნიშნე და მზად ვარ ეს ფიქრით დავამტკიცო. აქაური მცხოვრები არაა - ახლა სერ ჰენრის ყველა მეზობელს ვიწვინებ. სტეპლოტონზე ძალად და ფრენკლენდზე საგრძობლად ვამბდარი. შეიძლება ეს კარი ბერიმორად მიგველო, მაგრამ ბერიმორი მე და სერ ჰენრიმ შინ დავტოვეთ, გარდა ამისა, ვერც შეძლებდა შეუმჩნევლად გამოგვყოლოდა. მაშასადამე, აქაურ, ისევე როგორც ლონდონში, ჩვენი კვალის მიგნებას ვიღაც უჩინო რდილობს. დღემდე ვერ შევძელით მისგან თავის დაღწევა. რომ შემიძლოს ამ კარის დაჭერა, ყველა ჩვენს გაუგებრობას ფარდა აებდებოდა. აი ჩემი მიზანი, და მთელი ჩემს ძალ-ღონეს ვიხმარ, რომ ამას მივაღწიო.

ჩემი პირველი ნადილი იყო საკუთარი გეგმები სერ ჰენრისათვის გამეზიარებინა, მაგრამ რომ დავფიქრდი, გადავწყვიტე თამაში დამოუკიდებლად განმეგრძო და რაზე შეიძლება ნაკლები მელაპარაკა ამაზე. ბარონეტი სიტყვაძვირი და თავის ფიქრებში გართული კარია. ყმუილმა, რაზე ჭაობებში გაიგონა, მასზე ძალიან იმოქმედა. მერ უმჭობესად ჩავთვალე აღარ გამეღრმავებინა მისი მოუსვენრობა, მაგრამ იარაღს არა ვყრი, ჩემი პასუხისმგებლობით მინდა ვიმოქმედო.

ღღეს საუზმის შემდეგ ჩვენთან პატარა სერენა გათამაშდა. ბერიმორმა სთხოვა სერ ჰენრის, ნება მომეურთ რაღაც მოგელაპარაკოთ, და ორივენი კაბინეტში გავიდნენ. საბლიარდოში ვიჯექი, მესმოდა მათი ანეული ხმა და მშვენივრად ვხვდებოდი, რაზედარ იყო ლაპარაკი. მალე კაბინეტის კარი გაიღო და ბარონეტმა დამიძახა.

- ბერიმორი ნახყენია ჩვენზე, - მითხრა სერ ჰენრიმ. - ნარმოძღვრეთ, რომ დევნა მისი რელისძმისა, რომლის საიდუმლო თავისი ნებით გავგანდო, ჩვენის მხრივ უპატიოსნობა ყოფილა.

- შეიძლება მე გავცხადო, სერ ჰენრი, ვთხოვთ მაპატიოთ. მაგრამ მე მაინც ძალიან გავოცდი, როცა განთიადისას თქვენი ნაბიჯის ხმა გავიგონე და შევიტყვე, რომ სელდენის შეპრობა გქონდათ გადაწყვეტილი. მაგ უნდურს ისედაც რუდი დღე ადგას და ისლა აკლია, რომ კვალში ჩავუყენო ვინმე.

- სელდენი რომ ნამდვილად საკუთარი სურვილით გაგეწათ, ეს სულ სხვა საქმე იქნებოდა, - თქვა ბარონეტმა. - მაგრამ თქვენ, უფრო სწორად თქვენმა რელობა აღიარა სიმართლე მხოლოდ მას შემდეგ, რაზე ჩვენ გაიძულეთ. სხვა გზა არც გქონდათ.

- არ მეგონა, თუ სიტყვაზე დამიჯერდით, სერ ჰენრი. არაფრით არ მეგონა.

- სელდენი საშიშია საზოგადოებისათვის. ეს ხომ ისეთი კარია, არაფრის წინაშე უკან რომ არ დაიხევს. ამას მისი გამომეტყველება თვალნათლივ ადასტურებს. გაიხსენეთ, რა მწიროდ არის აქაურობა დასახლებული. აიღეთ თუნდაც მისტერ სტეპლტონი - თავდასხმის შემთხვევაში რისი იმედი უნდა ჰქონდეს, მხოლოდ საკუთარ მკლავს თუ დაენდობა. არა! ვიდრე ამ კარს ზორკილს არ დაადებენ, თავს უშიშრად ვერ ვიგრძნობთ.

- სელდენი ხელსაყრ არავის ახლებს, გეფიქრებთ! აქაური მწიროვრებლებისათვის ახლა იგი არ არის საშიში. დამიჯერეთ, სერ ჰენრი, რამდენიმე დღის შემდეგ ყველაფერი მოგვარდება, ის სამხრეთ ამერიკაში წავა. გვედარებით, ნუ შეატყობინებთ ჰოლიოდას, რომ სელდენი აქ იმყოფება, ჟაბნებში. მას უკვე აღარ ეძებენ და შეუძლია გემს დამშვიდებით დაელოდოს. თუ ჰოლიოდას შეატყობინებთ, მე და ჩემს როლს ავი საქმე დაგვემართება. გთხოვთ, სერ, ნუ მიმართავთ ჰოლიოდას!

- უოტსონ, რას იტყვით ამაზე?

მხრები ავიჩეჩე.

- თუ ეს კარი ამერიკაში წავა, გადასახადის გადამხდელი უფრო თავისუფლად ამოისუნთქავენ.

- ვთქვით, რაიმე უზღვევრება მოახდინა გამგზავრების წინ?

- არა, სერ! გიჟი ხომ არ არის! ჩვენ მივერთ ყველაფერი, რაც საჭიროა. ახალი დანაშაული კი ხიფათში ჩააგდებს.

- ეს მართალია, - თქვა სერ ჰენრიმ. - კარგი, ზერიმორ...

- უფაღმა დავლოურთ, სერ! რა მადლობელი ვარ! თუ სელდენი კიდევ დაიჭირეს, ჩემი როლი ამ დარღს ველარ გადაიჭანს.

- ისე გამოდის, უოტსონ, რომ მე და თქვენ სისხლის სამართლის დამნაშავეს ვფარავთ. მაგრამ ახლა აღმათ გამბედაობა აღარ მეყოფა, რომ ის კატორღელი გავრე. კეთილი, ამით დავასრულოთ. შეგიძლიათ ნახვიდეთ, ზერიმორ.

ლამბამ კიდევ ნაილულოლუა მადლობის ნიშნად ორიოდ სიტყვა და ნავიდა კარისაკენ, მაგრამ ზღურბლოზე უერრად შეჩერდა.

- თქვენ ისე კარგად მომეტყერით, სერ, რომ მინდა როგორმე მადლობა გადაგიხადოთ, - დაიხუცა გაუბედავად. - მე როცა რამ ვიყრი, სერ ჰენრი... შეიძლება აქამდე ტყუილად ვლუმდი, მაგრამ ეს გამოირკვა მაშინ, როცა ძიება უკვე დამთავრებული იყო. ჯერ კიდევ არავისთან არ მილაპარაკია ამაზე... ლაპარაკია სერ ჩარლზის სიკვდილზე.

მე და ზარონეტი ადგილზე შევხვით.

- თქვენთვის რწობილია სიკვდილის გარემოებანი?

- არა, სერ.

- მაშ, რა იყით.?

- მე ვიყრი, რაჭომ იდგა ჭიშკართან ასე გვიან ღამით - პაემანი ჰქონდა ქალთან.

- პაემანი ქალთან! სერ ჩარლზს!

- დიახ, სერ.

- ვინ არის ის ქალი?

- სახელს ვერ გეტყვით, სერ, ვიყრი მხოლოდ პირველი ასოები: ლ. ლ.

- სერ ჰენრი, იმ დღით ზიდათქვენმა ნერილი მიიღო. მის სახელოზე ჩვეულებრივ მრავალი ნერილი მოდიოდა, რწობილი კარი იყო და თავისი სიკეთით სახელი ჰქონდა განთქმული. ყველა შესჩიოდა თავის დარღს. მაგრამ იმ დღით მხოლოდ ერთი ნერილი მოვიდა, ამიტომარ დავიმახსოვრე. მისამართი ქალის ხელით იყო დანერილი, ბეჭედი კი აღნიშნული იყო „კუმბ-ტრესი“.

- მერე?

- არც მომაგონდებოდა მერე ეს ნერილი, ჩემი როლი რომ არა. სერ ჩარლზის სიკვდილის შემდეგ რამდენიმე კვირა გავიდა, ჩემმა მეუღლემ მისი ყოფილი კანინეჭის დალაგება დაიხუცა. ზუხრის სიღრმეში რალარ ქალაღლის ფურრელი იპოვა. ფურრელის მეტი ნანილი ფერფლად იყო ქრეული, მაგრამ ერთი პაჭარა ნავლეტი - სნორედ ზოლო - გადარჩენილიყო და კარი სიტყვემს გარჩევდა, თუმცა მელანი მხურვალეებისაგან გაუფერულებულიყო და ქალაღდერ სანახევროდ გარუჭული აღმოჩნდა. ჩანდა, მხოლოდ

მინანერი გვეჯირა ხელში. აი, რა ნავიკითხეთ: „გთხოვთ, როგორც ჯინჯლომენს, დანვით ეს ნერილი და იყავით ჭიქართან საღამოს ათ საათზე“. დაბლა ენერა ორად ორი ასო: „ლ. ლ.“.

- ეს ნავლეჯი შენახული გაქვთ?

- არა, სერ, ხელში შემომეფშვნა.

- მანამდე თუ იღებდა სერ ჩარლოზი იმავე ხელით ნანერ ნერილებს?

- არ ვიყრი, სერ. არ მიმიქრევიან ყურადღებამ. ეს ნერილიერ იმიტომ დამამახსოვრდა, რომ ერთადერთი იყო იმ დღეს.

- და თქვენ არ იყით, ვინ არის ეს „ლ. ლ.“?

- არა, სერ, წარმოდგენა არა მაქვს. მაგრამ მე ვფიქრობ, ეს ლედი რომ გვეპოვა,

გავიგებდით ზოგიერთ წვრილმანს სერ ჩარლოზის სიკვდილზე.

- ჰირდაპირ არ მესმის თქვენი, ბერიმორ! როგორ შეიძლებოდა აქამდე დაგემაღლათ ასეთი მნიშვნელოვანი წნობები?

- იყით, სერ, ამის შემდეგ ანაზად დაგვატყდა თავს უბედურებამ. გარდა ამისა, მე და ჩემს წოლს ძალიან გვიყვარდა სერ ჩარლოზი და ვერ ვივინყებდით მის სიკეთეს.

ვიფიქრეთ, რატომ უნდა გავქექოთ ძველი ამბავი-თქო? ჩვენს ბატონს ეს სულ ერთია უკვე აღარ უშველის, ხოლო როცა საქმეში ჩარეულია ქალი, საჭიროა ფრთხილად მოქმედება. აკი თვით ყველაზე უფრო ღირსეული ადამიანებერ...

- თქვენი აზრით, ეს შეურაცხებებს მის ხსოვნას?

- დიას, სერ, გადავწყვიტე, რომ აქედან კარგი არაფერი გამოვიდოდა. მაგრამ თქვენ ისეთი სიკეთე გამოიჩინეთ ჩვენდამი... აღარ შემიძლია დაგიფაროთ ის, რა ვიყრი.

- კარგი, ბერიმორ, შეგიძლიათ ნახვიდეთ.

როცა ლაქია გავიდა, სერ ჰენრი მე მომიბრუნდა:

- ანა, უოტსონ, რას იტყვით სინათლის ამ ახალ სხივზე?

- ჩემი აზრით, ამ სხივმა კიდევ უფრო დააბნელა ყველაფერი.

- ჰო. მართალია. მაგრამ ეს „ლ.ლ.“ რომ გვეპოვა, მაშინ ყველაფერი ნათელი გახდებოდა.

ჩვენ ვიყით, რომ არსებობს ქალი, რომელმაც ბევრი რამ იყის, ხოლო ეს უკვე სერიოზული მიღწევაა! საჭიროა მხოლოდ მისი მიგნება. ახლა როგორ მოვიქრეთ?

- დაუყოვნებლივ შევატყობინოთ ყოველივე ჰოლმსს. იქნებ ამან დააყენოს სწორ კვლეზე. დარწმუნებული ვარ, მაშინვე აქ გაჩნდება.

ჩვენს ოთახში შევედი და იმდღევანდელი ამბებზე დანვრილებითი ანგარიში დავნერე.

შევატყობინე, თუ რა მოხდა იმ დღით. ჩემი მეგობარი ბოლო დროს, ეტყობა, ძალიან მოურლელია, რადგან ბეიკერსტრიტიდან იშვიათი და მოკლე პასუხები მოდის. მათში ერთი სიკვარ არ არის ნათქვამი ჩემს ანგარიშებზე, ხოლო ჩემი აქ ჩამოსვლის მიზანზე - მხოლოდ გაკვრით. შანტაჟის იმ საქმემ, ეტყობა, მთლიანად შთანთქა ჰოლმსი, მაგრამ უკანასკნელი მოვლენები უსათუოდ მიიპრობენ მის ყურადღებას და ისევ გაუღვიძებენ ინტერესს ჩვენი ძიებისადმი, როგორ მინდა, რომ აქ იყოს!

17 ოქტომბერი. დღეს მთელი დღე წვიმს. მძიმე წვეთები აშრიანებენ ხშირ ფათალოოს, ერეშიან ლავვარდანს და მიედინებიან დაბლა. მომაგონდა ღია რის ქვეშ ტორფის ჭაობების სიღრმეში დამალული კატორლელი. საბრალო! რა მძიმე არ უნდა იყოს მის მიერ ჩადენილი დანაშაული, ახლანდელი ტანჯვა რამდენადმე მანერ გამოისყიდის ყველა შეროდებას. მერე მომაგონდა ის, მეორე ადამიანერ... კუნის ფანჯარაში გაეღვივებული სახე, თითქოს მთვარის დისკოზე ამოკვეთილი ბნელი ფიგურა. ნუთუ ის ბნელეთის თანამგზავრი, მოუსხელთებელი მზვერავი, ამ დღეგამაში დაეხეჭება?

საღამოს სანვიმარი ნამოვიგდე მხრებზე და ჭაობების სიღრმისაკენ გავეშარეთ. საშინელი სურათები მესახებოდა, წვიმა სახეში მერედა, ქარი ყურებში მინიოდა. ვინერ ახლა გრიმპენის ჭანჭრობში დაეხეჭება, ღმერთი იყოს მისი მფარველი. ასეთ ამინდში აქ გორაკებერ კი ერთიან საფლოზად იქრევიან. ვიპოვე გრანიტის სვეტი, რომელზედარ იდგა ის მარტოხელა მჭვრეტელი, და მისი უსწორმასწორო დაკბილული თავიდან დავათვალერე ძირს გადაშლილი პირქუში ჭაობები. ამ ჩამუქებულ დაბლობს კოკისპირულად აწვიდა. მძიმე, ტყვისფერი ღრუბლები დედამინაზე ეშვებოდნენ, ხოლო მათს ნავლეჯებს სვეტებად შესდგომოდნენ გორაკების ურჩაური მოხაზულობანი. შორს მარეხნივ, ხეების კენერობების

ზემოთ ნისლში ძლივს ჩანდა ზასკერვილ-პოლის ვინრო კოშკები. მხოლოდ ისინი მეტყველებდნენ ამ მიდამოებში ადამიანის არსებობაზე, თუ არ ჩავთვლით წინაისტორიულ ქობისებებს გორაკთა ფერდობებზე. და არსად არავითარი კვალი იმ უცნობისა, ამავე სვეტზე ორი ლამის წინ რომ ვნახე.

ყუან რომ ვბრუნდებოდი, ექიმი მორჭიმერი წამომენია, რომელიც თავისი ექლით მოდიოდა დამპალი საფლორის მხრიდან. მთელი ამ ხნის განმავლობაში ექიმი ჩვენს მიმართ ძალიან გულისხმიერი იყო, და თითქმის დღეურ არ გავიფიქრებია, რომ არ შემოევლო ზასკერვილ-პოლში იმის გასაგებად, თუ როგორ ვიყავით. ექიმმა ექლში ჩამსვა და შინ გაწილება შემომთავაზა. ძალიან შენუხებული იყო თავისი სპანიელის დაკარგვის გამო. ჭაობებისაკენ ნასული ძაღლი ყუან აღარ დაბრუნებულყო. ვანუგებდები ექიმს, როგორც შემეძლო, თვითონ კი ვიგონებდი, როგორ ჩაიძირა გრიმპენის ჭანჭრობში პონი, და ვფიქრობდი, რომ მორჭიმერი ძნელად თუ იხილავდა თავის პაჭარა ძაღლს.

- სხვათა შორის, ექიმი, - ვუთხარი მე და თან მასთან ერთად ვხტოდი ოღროჩოღრო გზაზე, - თქვენ აღბათ ყველას იცნობთ, ვინც კი ამ არემარეში წხოვრობს.

- ვფიქრობ, რომ ყველას.

- მაშინ, იქნება მითხრათ სრული გვარი და სახელი ქალისა, რომლის ინიციალებია „ლ. ლ.“?

მორჭიმერი დაფიქრდა და მერე თქვა:

- ვერ გეტყვით. მართალია, ზოძებსა და ფერმის მუშებზე თავდებობას ვერ ვიკისრებ, მაგრამ თვით ფერმერებსა და ჯენჭრის შორის ასეთი ინიციალები თითქოს არავის არ უფიქრებია. თუმცა მოითმინეთ, - დასძინა პაუზის შემდეგ, - არის ერთი ლაჟურა ლაიონსი - ესეუ თქვენი „ლ.ლ.“, მაგრამ ის კუმბ-ტრესიში წხოვრობს.

- ვინ არის ეს ქალი?

- ფრენკლენდის ქალიშვილი.

- როგორ! ამ ახირებული მოხუცის?

- სავსებით სწორია! მხატვარს გაჰყვა რაღაც, გვარად ლაიონსს, რომელიც აქ ეტიუდებისათვის ჩამოდიოდა. ის არამზადა გამოდგა და მიატოვა ქალი, თუმცა, როგორც გამიგონია, ყველფერში მხოლოდ ერთი მხარის დადანიშაულებია არ შეიძლება. მაშინ თავის ასულზე ხელი აიღო, რადგან ქმარს უნებართვოდ გაჰყვა. ისიც შეიძლება, რომ მიზეზი მარტო ეს არ იყოს. ერთი სიტყვით, ორთავე რადვილმა - მოხუცმარ და ახალგაზრდამარ - ამ ქალს სიწოწხლე გაუმწარა.

- მერე, როგორღა წხოვრობს?

- მოხუცი ფრენკლენდი, აღბათ, როცა რამეს აძლევს, რაღა თქმა უნდა, ძალიან როცას, რადგან საქმე თვითონარ ვერა აქვს კარგად. მაგრამ რა მძიმე როდვარ არ უნდა ჩაეფინა, საკუთარი შვილის ასე განირვა მანერ არ შეიძლებოდა. როცა ეს ისტორია წობილი გახდა, მეზობლები - სტეპლტონი და სერ ჩარლზი - დაეხმარნენ ქალს და საშუალება მისცეს პატიოსნად ეწხოვრა. ამ საქმეში როცა წვლილი მერ მიმიძღვის. გვინდოდა მანქანაზე ზეჭვად შეესწავლა.

მორჭიმერმა მკითხა, რაგომ გაინტერესებს ეს ამბავი და მერ დავაკმაყოფილე მისი წონისმოყვარეობა, თანარ შევეუარე არ გამემხილა ყველა წვრილომანი, რადგანარ სრულიადარ არ არის საჭირო ჩვენი საიდუმლოებანი უწხო ადამიანებს გავუზიაროთ.

ხვალ დლით კუმბ-ტრესიში გავემგზავრები, და თუ მოვახერხე ამ მეტად საეჭვო რეპუტაციის ქალის, მისის ლაიონსის ნახვა, ამით გადავდგამთ წინ დიდ ნაბიჯს. რათა ჩვენი თავსატეხების რიხვი ერთით შემერდეს.

სხვათა შორის, თქვენი მორჩილი მსახური ნელ-ნელა გველივით ზრძენი ხდება. როცა მორჭიმერმა მეტისმეტად დანვრილებით დამიწყო გამოკითხვა, მე სიტყვა ზანზე ავუგდე: რომელ ტიპს ეკუთვნის-მეთქი ფრენკლენდის თავის ქალა, ამან გადამარჩინა: გზის მთელი დანარჩენი ნაწილი კრანიოლოგიის ლექქრას მიეძღვნა. შერლოკ პოლმსთან გაჭარბულ წლებს ჩემთვის ამაოდ არ ჩაუვლიათ.

ამ ნაღვლიანი წვიმიანი დღის აღწერა რომ დავასრულო, კიდევ ერთ საუბარს გავიხსენებ, ამჯერად ზერიმორთან. ამ საუბარმა კიდევ ერთი კვანძის წვერი მომწა ხელში, რასარ საჭირო შემთხვევაში გავყვები.

მორტიმერი ჩვენთან დარჩა, და სადილის შემდეგ მან და ბარონეტმა ეკარტეს თამაში წამოიწყეს. ლაქიამ ყავა ბიზლიოთეკაში მოგვართვა და აქ შემთხვევა მქონდა მისთვის რამდენიმე კითხვა დასვლა.

- აბა, ბერიმორ, რას აკეთებს თქვენი კეთილი ნათესავი? გაემგზავრა, თუ ჯერ კიდევ იმალება ჭაობებში?

- არ ვიცი, სერ. ნეტავი, მალე ნავიდოდეს! რამდენ ხიფათს გადაგვკიდა. მას შემდეგ, რაც უკანასკნელად ნაფულე საჭმელი, მისი არა ვიცი რა. ეს კი ამ სამი დღის წინათ გახლდათ.

- მაშინ კი ნახეთ?

- არა, სერ, მაგრამ შემდეგ შევამონხე - საჭმელი ადგილზე არ იყო.

- რაკი საჭმელი ადგილზე არ აღმოჩნდა, მაშასადამე, ჯერაჯ ჭაობებშია.

- თითქოს ასეთა, სერ, თუ მეორე კარმა არ აიღო.

ხელი, რომლითაა ფინჯანი მიჭირა, მუა გზაზე გამიშეშდა, და მე მთელი გულისყურით ბერიმორს დავამტერდი.

- მაშ, თქვენ ამბობთ, რომ იქ კიდევ მეორე ადამიანი იმალება?

- დიას, სერ, ჭაობებში კიდევ ერთი ადამიანი უნდა იყოს.

- თქვენ ნახეთ?

- არა, სერ.

- მაშ, აბა საიდან იქნა მისი ამბავი?

- ამ ერთი კვირის წინ თვითონ სელდენმა მიხსრა, ვილარ კარი კიდევ იმალებაო ჭაობებში, მაგრამ ჩემი ფიქრით, სერ უოტსონ, ის მეორე კატორღელთაგანი არ უნდა იყოს... არ მომწონს ეს ამბავი, სერ უოტსონ, სულაჯ არ მომწონს! - მოულოდნელი ძალით წამოსწრდა ბერიმორს.

- ჩემო მეგობარო! აქ მე ვმოქმედებ მხოლოდ და მხოლოდ თქვენი ბატონის სასარგებლოდ. მხოლოდ იმ მიზნით ჩამოვედი, რომ სერ ჰენრის დავეხმარო. პირდაპირ მიხსარი: სახელოდობ რა არ მოწონთ?

ერთი ნუთით ბერიმორი უწყძანობდა, თითქოს ნანობდა თავის აფეთქებას ან იმას, რომ თავისი მშფოთვარე გრძობების გამოსახატავად შესაფერი სიტყვები ვერ იპოვა.

- არაფერი, რაჯ იქ ხდებ, სერ! - შესძახა ბოლოს და ხელი გაიშვირა ნვიძის ნაკადებით დაფარული ფანჯრებისაკენ, რომლებიც ჭაობებს გადაწყურებდნენ.

- ეს რაღაჯ კარგის მომასწავლებელი არ უნდა იყოს. იქ, ჩემი აზრით, შავ-ბნელ საქმეს იზრახავენ, მერნმუნეთ! ახლა მხოლოდ ეს მინდა: რომ სერ ჰენრი რაჯ შეიძლება მალე ნავიდეს აქედან ლონდონში!

- ასე რამ შევაძინათ?

- გაიხსენეთ სერ ჩარლზის სიკვდილი! იმას ნუ უყურებთ, რა თქვა იმ გამომძიებელმა! ყური მიუგდეთ, რა ხდება ლამით ჭაობებში! ადამიანები ხომ არაფრის გულისათვის არ დათანხმდებიან დაღამების შემდეგ იქ გასვლაზე... ახლა ის კარი, ჭაობებში რომ დიდის და ვილარას ზვერაჯს, - ვის ზვერაჯს? რას ნიშნავს ყოველივე ეს? არა! მათთვის, რომელნიც ბასკრვილოების გვარს ატარებენ, ეს საქმე კარგად არ გათავდება, და მოუთმენლად ველი იმ დღეს, როჯ სერ ჰენრის ახალი მსახური მოვა. ჩემს ადგილს დაიჭრის და მე შემიძლება აქაურობას გავყუარო!

- მიაშვით იმ კარის ამბავი, - ვუთხარი ლაქიას. - რა იქნა იმ ადამიანზე? რა თქვა სელდენმა? ხომ არ იქნა, სად იმალება და რისთვის?

- სელდენმა ორჯერ ნახა, მაგრამ ფრთხილი და ეშმაკი ყოფილა. ჯერ პოლიციელად მიიღო, მაგრამ მერე დარწმუნდა, რომ სულ სხვა ვინმეა. გარეგნობით ჯენჭლომენია, მაგრამ რა უნდა ამ ჭაობებში, ძნელი სათქმელია.

- მაინჯ სად იმალება?

- სელდენი ამბობს, ძველ ქოხებში, ფერდობზეო. იქნა, იქ გორაკებზე გამოქვამულენია, სადაჯ ძველ დროს ადამიანებს უწხოვრიათ.

- მერე, რას ჭამს?

- სელდენს შეუნიშნავს, რომ მასთან ვილარ პატარა ბიჭი დიდის, აღმათ ის თუ უზიდაჯს საჭმელსა და ყველაფერს, რაჯ ესაჭიროება. კუმ-ტრესიდან უნდა დადიოდეს.

- კეთილი, ზერიძორ. როგორმე სხვა დროსაჲ მოვილაპარაკებთ ამაზე. - როჲა ლაქია გავიდა, ფანჯარასთან გავჩნდი და დაზინდულ მინაში გავხედე ჲაზე მსრბოლო ღრუბლოებსა და ქარში მოქანავე ხეებს. თჲ ასეთ ამინდში სახლოძიჲ კი არ არის მჲყდროება, რა გჲნებაზე უნდა იჲოს ჲაობებში ქვის ქობმახში მჲოფი ადამიანი? რა სიძულვილი უნდა გენთოს გჲლოში, რომ ადამიანს ჩაჲსაფრდეთ ასეთ ადგილას და ისიჲ ასეთ ამინდში! ან რამ აამხედრა ეს კარი, რომ თავს ასეთი სასტიკი ტანჲვა არგჲნა? ჲაობის ერთ-ერთ ქობში იფარება თვით არსი იმ გამოჲანისა, რაჲ ასე მტანჲავს. ვფიჲავ, ერთი დღეჲ არ გავივლის, რომ გავაკეთებ ყველაფერს, რაჲ ადამიანს ძალოჲს და ამ საიდუმლოებას მაინჲ ამოგხსნი!

თავი XI
კარი გრანიტის სვეტზე

ჩემი დღიჲრის ჲყანასკნელი თავში აღნერიღმა ამებმა 18 ოქტომბრამდე მიგვიყვანეს, ეს ის რიჲხვია, საიდანაჲ ჲემოთ მოთხრობილი ყველა დაჲჲერებელი ამბავი სნრაფად დაიძრა საშინელი დასასრულისაკენ. ჲყანასკნელი დღეების მოვლენები ისე ჩამეჲედა მეხსიერებაში, რომ შემიძლია ჩანანერების დაჲხმარებლად მოგიოთხროთ.

ამრიგად, დავინჲოთ იმ დღიდან, რომლის კვირამალოზე გამოვარკვეე ჰირველხარისხოვანი მნიშვნელობის ორი გარემოება. ჰირველი: რომ მისის ლაჲრა ლაიონსმა კუმბ-ტრესიდან ნერილი მისნერა სერ ჩარლოზ ჲასკერვილოს და ჰაემანი დაჲნიშნა სნორედ იმ ადგილას, სადაჲ ამ ჲყანასკნელმა სიკვდილი ჰპოვა (ამასთან დატქმულ საათს), და მეორე: რომ ადამიანი, რომელიჲ ჲაობებში იმალება, უნდა ვეძიოთ ქვის ქობებში, ჲორჲვის ფერდობზე. ვგრძნობდი, რომ ახლა გაჲბედაობასა და მოჲსაზრებლობას მხოლოდ ხელის შემლა შემძლო ამ ორი გამოჲანის გადანყვეტაში.

იმ საღამოს ვერ მოვახერხე მისის ლაიონსზე მეტქვა რამე ჲარონეტიასთვის, რადგან მორტიმერი გვიანობამდე შეჰყვა მასთან ჲანქოს თამაშს. მაგრამ მეორე დღეს საჲბმეზე ჩემი აღმოჩენა გავჲიზარე და ვთხოვე, კუმბ-ტრესიში ნამომყვე-მეთქი. ჰირველად სიამოვნებით დამეთანხმა, მაგრამ როჲა დავფიქრდით და კარგად ავნონ-დავნონეთ, გადავნყვიტეთ, რომ უმჲობესი იქნებოდა, თჲ მარტო მე ნავილოდი. ჩვენი აზრით, რაჲ უფრო ოფიჲიალოჲრად იქნებოდა მონჲობილი ეს გამგზავრება, მით უფრო ნაკლებ ნარმატებას მივალნევიდით. ამიტომ სინდისის ქენჯნის გარეშე დავტოვე შინ სერ ჰენრი, თვითონ კი ამ ახალ სამებრო საქმეზე გავნიე.

კუმბ-ტრესიში რომ ჩავედი, ჰერკინსს ვჲბრძანე, რხენებს მიხედე-მეთქი და მაშინვე ვიპოვე ლედი, რომელიჲ უნდა დამეკითხა. მისი სახლის ჰოვნა არ გამჲირვებია - სოფლის შჲაგულში იდგა. მოსამსახჲრემ, რომელიმარ კარი გაალო, ჲედმეტი ჲერემონის გარეშე შემიყვანა სასტუმრო ოთახში, სადაჲ სანერ მანქანასთან მჲდარი ქალი დამხვდა. იგი სასიამოვნო ღიმილით ადგა, რომ მომგებნებოდა, მაგრამ როჲა ურნობი კარი დამინახა, მოილჲმა, ისეც მაგიდას მიჲჲდა და მოსვლის მიზეზი მკითხა.

ერთი შეხედვით მისის ლაიონსი განსაჲვიფრებელი სიღამაზის ქალი გახლოდათ. ღია თაფლისფერი თვალეზი ჰქონდა, ნაბლისფერი თმა, ვარდისფერ ღანვეზზე ოღნავ ჲორფლი ეჲარა, მაგრამ სახეზე ისეთი მომხიზველი ელოფერი დაჰ-კრავდა, როგორიჲ თეთრი ვარდის გჲლოში გვინახავს. ვიპეორებ, ჰირველი შთაბეჲდილება ძალიან ძლიერი იჲო. მაგრამ როჲა კარგად დავაკვირდი და უფრო კრიტიკული თვლით შევხედე, მის ჰიროვნებაში რაღარ არასასიამოვნო, იქნებ უხეშირ აღმოვარჩინე. არ ვიყი, რა ჩრდილოავდა ამ სრჲყოფილ სიღამაზეს - ჰირის ორსავე მხარეს არსებული ნაკეჲები, თჲ მკარრი გამოხედვა. მაგრამ ეს აზრი თავში უფრო გვიან მომივიდა. ჰირველ ნჲთს კი უბრალოდ ვიგრძენი, რომ ჩემს წინ ჲის ძალიან ღამაზი ქალი, და ეს ქალი მეკითხება, რისთვის მოხვედიო. მხოლოდ ახლა მივხვდი, რამდენად საჩოთირო იჲო ჩემი ვიზიტის მიზანი.

- მაქვს ჰატივი ვიჲნობდე თქვენს მამას, - ვუთხარი ჰასჲხად.
დასანჲისი საკმაოდ უხერიო გამოდგა და ლედიმ ეს დაჲყოვნებლივ მაგრძნობინა.

- მე არაფერი საერთო არა მაქვს ჩემს მამასთან, - თქვა ქალბატონმა. - არაფრით არა ვარ მისგან დავალებული და მის მეგობრებს არა ვთვლი ჩემს მეგობრებად. იგი ჩემზე ზრუნვით თავს არ იწყობს. სერ ჩარლზ ბასკრვილი და ზოგიერთი სხვა გულშემატკივარი რომ არა, შიმშილი მელოდა.

- მე სწორედ განსვენებულ სერ ჩარლზ ბასკრვილიზე მინდა გელაპარაკოთ. ფერნანსულო სახეზე ჯორჯული ნათლად გამოეხატა.

- სახელდობრ, რა გაინტერესებთ? - იკითხა და თითები ნერვულად შეათამაშა მანქანის კლავიშებზე.

- იწინააღმდეგეთ?

- აკი გეუბნებოდით, ბევრით ვარ-მეთქი დავალებული მისგან. თუ მოვახერხებ ფეხზე დადგომა, ეს უფრო იმის ნყალობით, რომ იმ კარმა ჩემდამი გულისხმიერება გამოიჩინა.

- მინერ-მინერა გქონდათ მასთან?

ლელემ სწრაფი მხერა მტყორჩა და მის თაფლისფერ თვალებში ბოროტმა ნაპერწკალმა გაიელვა.

- ამისხენით ამ დაკითხვის მიზანი, - მკარად თქვა ქალმა.

- მიზანი ერთია: ვაღარჩეთ თქვენთვის არასასიამოვნო გახმაურებას. მოდიოთ, ახლავ მთავილაპარაკოთ, თორემ ეს საქმე ჩვენზე აღარ იქნება დამოკიდებული და შედეგი უარესი იქნება.

მისის ლაიონსს კიდევ უფრო გაუკრთა ფერი და დიდხანს ღუძდა, მერე უერად შემომხედდა და თავხედური, გამომწვევი კილოთი მითხრა.

- კარგი, მე თანახმა ვარ. რა გნებავთ იწოდეთ?

- გქონდათ თუ არა მიმონერა სერ ჩარლზთან?

- დიახ, მივწერე ორჯერ, დიდსულოვნება და თავაზიანობა დავუძაღლე.

- ამ წერილების თარიღები გახსოვთ?

- არა.

- პირადად შეხვედრიხართ?

- სულ რამდენჯერმე, კუმ-ჭრესში მისი ჩამოსვლის დროს. სერ ჩარლზი ძალიან თავმდაბალი კარი იყო, არ უყვარდა თავისი ქველი საქმეების გამოშეხურება.

- იშვიათად სწერდით, იშვიათად ხვდებოდით და ამის მიუხედავად იმდენად ახლო იწინააღმდეგეთ თქვენს საქმეებს, რომ კიდევარ გეხმარებოდათ! რანაირად?

ჩემს ხრიკიან კითხვაზე დაუფიქრებლად მიპასუხა:

- საერთო ძალით მეხმარებოდნენ სხვა ჯენჯლომენები, რომელთაზე იწოდნენ ჩემი სამსუხარო ისტორია. ერთი მათგანი იყო მისტერ სტეპლტონი, სერ ჩარლზის მეზობელი და ახლო მეგობარი. ამ კარმა ჩემდამი განსაკუთრებული სიკეთე გამოიჩინა და მისი სამსუხაროთი გამეწერო სერ ჩარლზი.

უკვე ვიწოდო, რომ სერ ჩარლზ ბასკრვილს არა ერთხელ დაუვალვინა სტეპლტონისათვის ენარმოებინა მისი საქველმოქმედო საქმეები, ამიტომარ ასეთი ახსნა სავსებით დამაკმაყოფილებელი მიჩვენა.

- ახლა მითხარით: თქვენს წერილებში სერ ჩარლზს არ სთხოვდით პირად შეხვედრას? ქალი რისხვით აენთო.

- ასეთ კითხვას უადგილოდ ვთვლი, სერ!

- მაპატიეთ, ქალბატონო, მაგრამ მე იძულებული ვარ გავიმეორო ეს კითხვა.

- კარგი, გიპასუხებთ: რა თქმა უნდა, არა!

- სერ ჩარლზის სიკვდილის დღესარ კი?

ღანვებზე ვარდის ფერი გაუქრა და სახე მკვდარივით გაუფითრდა. გამშრალი ტუჩები აუჩახუხდა, და მე უფრო დავინახე, ვიდრე გავიგონე კიდევ ერთი „არა“.

- ამკარად გლალაჭობთ მეხსიერებას. შემოდის კიდევარ გავიმეოროთ თქვენი წერილის ერთი ფრაზა. იქ ნათქვამია: „გევედრებით, როგორც ჯენჯლომენს, დანვით ეს წერილი და იყავით ჭიშკართან სალამოს ათ საათზე“.

მომეჩვენა, კიდევ ერთი ნამიერ და მისის ლაიონსი გრძობას დაკარგავს-მეთქი, მაგრამ ნებისყოფის უზარმაზარი დამანვით თავს მოერია.

- მაშასადამე, არ არსებობენ ქვეყნად წესიერი ჯენჯლომენები? - აღმოხდა მას.

- თქვენ უსამართლო ხართ სერ ჩარლოზის მიმართ. მან შეასრულა თქვენი თხოვნა, მაგრამ ზოგჯერ შეიძლება დამნაშავე ნერილის ნაკითხვად. ახლა აღიარებთ, რა მისწერეთ იმ დღეს?
 - დიას, მივწერე, უარზე აღარ დავდგები! - შესძახა ქალმა და თავის სიწყევამი ჩააქსოვა მთელი გრძნობა. - არაფერს სამარცხვინოს არ ვხედავ იმ წერილში. დახმარებას ვითხოვდი, დარწმუნებული ვიყავი, რომ თუ მოველაპარაკებოდი, უარს არ მეტყობდა.
 - მაგრამ რატომ დანიშნეთ შეხვედრა ასე გვიან?
 - გავიგე, რომ მეორე დღეს ლონდონს მიემგზავრებოდა, იქნებ რამდენიმე თვითაჯერ. ამაზე ადრე კი არ შემიძლო მისვლა, მქონდა მიზეზები.
 - რატომ მაინცდამაინც პარკში დაუნიშნეთ შეხვედრა? განა არ შეიძლებოდა ეს სახლში მომხდარიყო?
 - თქვენი აზრით, შეიძლება ასე გვიან ქალი უწოლო კაერის სახლში მივიდეს?
 - კარგი. რა მოხდა მაშინ, როცა პაემანზე მიხვედით?
 - მე არსად არ ნავსულებარ.
 - მისის ლაიონს!
 - გეფიქრებთ ყველაფერს, რაც ჩემთვის ნმიდაა, არ ნავსულებარ! ხელი შემიძალეს.
 - რამ და ვინ შეგიძალათ?
 - ეს ჩემი პირადი საქმეა. არ შემიძლია ამაზე ლაპარაკი.
 - მაშასადამე, თქვენ დაუნიშნეთ პაემანი სერ ჩარლოზს იმ ადგილზე, სადაც სიკვდილი ჰპოვა, თანაურ იმავე საათს, თვითონ კი არც მისულხართ.
 - სრული სიმართლეა.
- მთელმა ჩემმა შემდგომმა წდამ ამაოდ ჩაიარა. ქალი ჭიუჭად იდგა თავისაზე.
- მისის ლაიონს, - ნარმოვთქვი ამ გრძელი და უშედეგო დაკითხვის დასასრულს, - თქვენ არ გსურთ გულახდილად ლაპარაკი და ამით იღებთ თქვენს თავზე დიდ პასუხისმგებლობას. თქვენი მდგომარეობა ფრთხილად საჩოთიროა. თუ დახმარებისათვის პოლიციას მივმართე, მაშინ ნახავთ, როგორ გავიჭებთ ამით სახელს. დავუშვათ, რომ თვითონ არაფერში არა ხართ დამნაშავე, მაგრამ მაშინ რატომ განაწხადეთ უარი თქვენს წერილზე, რაც სერ ჩარლოზს სიკვდილის დღეს გაუგზავნეთ?
 - მეშინოდა, რომ აქედან მერჯად დასკვნებს გააკეთებდნენ და არასასიამოვნო საქმეში ჩამიერთვდნენ.
 - რატომ ითხოვდით ასე დაუნიშნით, რომ სერ ჩარლოზს მოესპო თქვენი წერილი?
 - თუ ნაიკითხეთ, თვითონვე უნდა იწოდეთ ეს.
 - არ ვამბობ, რომ მთელი წერილი ნაკითხეთ.
 - თქვენ მთელი ფრაზა მითხარით ზეპირად.
 - მხოლოდ პოსტსკრიპტში, წერილი დაინვა, მთლიანად ნაკითხვა შეუძლებელი იყო. ისევ ვიმეორებთ კითხვას: რატომ ითხოვდით ასე დაუნიშნით, რომ სერ ჩარლოზს მოესპო თქვენი წერილი?
 - ეს მეხება მხოლოდ მე.
 - მაშინ მით უფრო უნდა მოერიდოთ საქვეყნო გამოძიებას და თავის მოჭრას.
 - კეთილი, ყველაფერს გეტყვით. თუ ჩემი მხარე ხვედრის ამბავი თქვენამდე მოვიდა, გეწოდინებათ, რომ დაუფიქრებლად გავთხოვდი და ყველა საფუძველი მაქვს ამას ვნანობდე.
 - კი, ზოგი რამ გამიგონია.
 - ქმარი, რომელიც მძაგს, ქორწინების დღიდან მოყოლებული განუწყვეტლივ მდევნის, ლამობს ხელში ჩამიგდოს, მემყურება. კანონი მის მხარეზეა, და მე ყოველდღე საფრთხე მომელოს. იგი მექადავება, რომ კვლავ ერთად ვიწხოვრებთ. ვიდრე სერ ჩარლოზს წერილს მივწერდი, გავიგე, რომ მოძალადისაგან თავის დაღწევას შევძლებდი, თუ საჭირო თანხა მექნებოდა. თავისუფლება მომეძღა სულიერ სიმშვიდეს, ზედნიერებას, საკუთარი თავის პატივისწემას, ქვეყნად ყველაფერს! სერ ჩარლოზის დიდსულოვნება კარგად იყო წნობილი, და მე ვფიქრობდი, რომ თუ ვუამბობდი ჩემს მდგომარეობას, დახმარებაზე უარს არ მეტყობდა.
 - მაშ, რატომ არ ნახვედით პაემანზე?

- იმიტომ, რომ ამასობაში დახმარება სხვისგან მივიღე.
- მაშინ მეორე ნერილით უნდა შეგეცხოვნივინათ, რაგომ არ შეგეძლოთ მისვლა!
- ასედაც მოვიქცეოდი, რომ მეორე დღეს დილით მისი სიკვდილის გამო დაბეჭდილი ნეკროლოგი არ ნამეკითხა.

საკმაოდ დალაგებული მოთხრობა გამოვიდა, და ჩემს კითხვებს აღარ შეეძლოთ შეერყიათ მისი სიმართლე. ყოველივე ამის შემომხება შეიძლებოდა მხოლოდ ერთი ხერხით: უნდა გამეგო, მისის ლაიონსმა განქორწინების საქმე სერ ჩარლოზის შემდეგ დაუყოვნებლივ დაიწყო თუ არა.

პაემანზე არ ვყოფილვარო, ამგვარ ტყუილის თქმას ეს ქალი ძნელად თუ განდევდა, რადგან ზასკერვილ-პოლში მხოლოდ შარბანით შეეძლო ნასულიყო და კუმბ-ტრესიში განთიადისას თუ დაბრუნდებოდა. ასეთ მოგზაურობას საიდუმლოდ ვერ შეინახავ. მაშასადამე, ან სიმართლეს ამბობდა, ან, ყოველ შემთხვევაში, სიმართლის ნაწილს. საგონებელში ჩავარდნილი და მარცხით შეწყბენული ნამოვედი ამ ქალის სახლიდან. ჩემ ნინ იგივე ყრუ კედელი იყო, რა დასახული მიზნისაკენ მიმავალ ყველა გზაზე მელღებოდა. როცა მისის ლაიონსთან ჩემი საუბარი მახსენდებოდა და მისი სახის გამოძეკვლეობასა და საქრეილოზე ვფიქრობდი, სულ უფრო ვრწმუნდებოდი, რომ ზევრი რამ არ გამომხილა. რაგომ წაუვიდა ფერი? რაგომ ვხდებოდი იძულებული ყოველი სიტყვა მაჯაგანით ამომეგლიჯა მისთვის? რაგომ არ წავიდა პაემანზე, რომელიც სერ ჩარლოზ ზასკერვილს დაუნიშნა? რაღა სწორედ დანიშნულ საათზე პპოვა სიკვდილი ჩარლოზ ზასკერვილმა? აღბათ, ყოველივე ამის მიზეზი არც ისე უბრალო უნდა იყოს, როგორც მისის ლაიონსი ლამობდა ჩემთვის ჩაეგონებინა. დიახ. ამ გზით ვერაფერს გავხდებოდი, საჭირო იყო ჭაობების ქვის ქობმანებისაკენ მიმავალი კვალის მიყოლა.

მაგრამ ეს კვალი უაღრესად ზუნდოვანი იყო, ამაში უკან დაბრუნებისას დავრწმუნდი, როცა ნინაისტორიული ადამიანების სახეობვრებლებით დასერილ გორაკებს ჩავყარე. ბერიმორმა თქვა, ის მეორე კარი ერთ-ერთ მიტოვებულ ქობში იმაღლებო, მაგრამ ასეთი ქობები ხომ აქ ყოველ ნაბიჯზე! თუძერა, ბერიმორის მითითებების ვარდა, ჩემი საკუთარი მოსაზრებარ მქონდა, რადგან გრანიტის სვეტზე მდგარი ადამიანი საკუთარი თვლით ვიხილე. მაშასადამე, იქიდან უნდა დავინყოთ ძებნა. ყოველ ქობს გამოვიკვლევე და ზოლოს და ზოლოს ვიპოვი იმას, ვინც მესაჭიროებდა. თუ უწინ ვიპოვებ, ვაიძულებ თავისი სახელით მითხრას და აღიაროს, რისთვის გვდევნის ასე დაუინებით, თუნდაც ამისათვის რეკოლვერით დამუქრება დამჭირდეს. იგი ხალხმრავალი რიჯენტსტრიტიდან გაექრა პოლმისს, მაგრამ აქ, უბედურ ჭაობებში, ისე ადვილად ველარ გაიპარება. თუ მის სახეობვრებელ ქობს მივავენი და თვითონ შინ არ დამიხვდა, იმდენ ხანს დაველოდები, ვიდრე არ მოვა. პოლმისს ლონდონში გაუსხლტა, მაგრამ, თუ მისი ხელში მოგდებდა მოვახერხებ და ჩემს მასწავლებელს ვაჭობე, მაშინ ნახეთ, როგორ ვიზიემო!

ბედნიერებამ ზევრჯერ გვაქრია ზურგი ამ ძიების გზაზე, მაგრამ ახლა თვითონვე შემობრუნდა ჩემკენ, და ნარმატების მაყნებლად თმაჭალარა, ლაყლაყა მისტერ ფრენკლენდი მომივლინა.

იგი გზატკეცილის პირად მდებარე თავის ზალის ჭიშკართან შემომეყარა.

- გამარჯობათ, ექიმო უოტსონ! - შესძახა მისთვის უჩვეულო თავაზიანობით. - დაასვენეთ რხენები! შემობრძანდით, მოიღობინეთ, თითო ჭიქა ღვინო გადაგვარათ.

ყოველივე იმის შემდეგ, რა საკუთარი ასულისადმი მისტერ ფრენკლენდის დამოკიდებულებაზე მსმენია, ამ კარის მიმართ არ შემიძლო რაიმე განსაკუთრებული მეგობრული გრძნობა მქონოდა. მაგრამ მინდოდა, რადარ არ უნდა დამჭდომოდა, პერკინსი შინ გამეგზავნა, და ასეთი საზაბი ძაღზე დროული გამოდგა. ეტლიდან გადმოვედი, მეეტლეს ვუბრძანე, სენ ჰენრისათვის გადაერა, რომ სადილობამდე დავბრუნდებოდი და ფრენკლენდს პირდაპირ სასადილო ოთახში შევეყვი.

- დღეს სადღესასწაულო დღე მატვს, სერ, ნამდვილი დღესასწაული! - განარხადა ფრენკლენდმა და მხიარულად ჩაიხიხითა. - ორი პროერესი მოვიგე. ახლა აქაური ხალხი გაიგებს, რომ კანონი არის კანონი და რომ ჩემი სახით საქმე აქვთ ადამიანთან, რომელიც არ მოერიდება ურჩთა თავებზე რისხვის დატეხვას. მე მოვიპოვე მოხურ მიდლტონის პარკში თავისუფლად გავლის უფლება - ზედ შუაგულ პარკში, სერ! - მისი

კარის წინ, რაღაჯერ ას ნაბიჯზე, ეტლს გავავრიალებ! ანა, რას იტყვი ამაზე? მოიწადონ, ჭკუას ვასწავლით ჩვენს მაგნატიკებს, ნეეულომერ იუოს მათი თავი! დე, გაიგონ, რომ არავინ არ დართავს ნებას შელახონ სათემო უფლებები! ამას ვარდა, იმასავე მივალნიე, რომ გზა ჩაკეტილი იმ ტყისაკენ, სადაურ აქაური ხალონი პიკნიკებს მართავს. ამ არამზადებს თავი ისე უჭირავთ, თითქოს კერძო საკუთრების უფლებები აღარ არსებობდეს! ასე ჰგონიათ, რომ ყველგან შეუძლიათ დატოვონ წარიღლი ბოთლები და ქალაქის ნაგლეჯები. ორივე საქმე დასრულებულია, ექიმო უოტსონ, და ორივე სასამართლო პროცესი მოვიგე. ასეთი სასინარყოლო დღე მას შემდეგ არ გამოეჩენება, რაჯერ საკუთარ მამულში კურდღლებზე მონადირე სერ ჯონ მორლენდს შრაკონიერობისათვის პასუხი ვაგებინე.

- ეს როგორღა მოახერხეთ?

- მიმართეთ სასამართლოს არქივებს, სერ. დაკარგული დრო არ დაგეგნებათ.

„ფრენკლენდი მორლენდის წინააღმდეგ“. საქმე გაიჩა ლონდონში. ორასი გირვანქა დამიჭდა, სერ, მაგრამ მანერ მოვიგე!

- მერე, რა მოგეათ ამან?

- არაფერი, სერ, სრულიად არაფერი! მე ვამაყობ იმით, რომ მთელ ამ საქმეებში არავითარი პირადი დაინტერესება არა მქვს. ამით მხოლოდ ჩემს საზოგადოებრივ მოვალეობას ვასრულებ. ეჭვი არ მეპარება იმაში, რომ ფერნვორსის მცხოვრებნი ამ საღამოს ჩემს ფიტულს კორონზე დანვავენ. როჯერ ასეთი რამ მოიგონეს, მოვითხოვე, რომ პოლიციას ბოლო მოეღო ამ უმსგავსებლისათვის. მაგრამ პოლიციის ხელისუფალთ ჩვენს საგრაფოში ძაღზე სამარცხვინოდ უჭირავთ თავი, სერ! მე უფლება მქვს იმედი ვიქონიო მათი დახმარებისა, ისინი კი არ მეხმარებნან! მოიწადეთ, საქმე „ფრენკლენდი პოლიციის წინააღმდეგ“ მიიპრობს საზოგადოების უსრადლებას. ვაფრთხილებდი, რომ ადგილობრივ ხელისუფალთ ძვირად დაუკლებოდათ თავიანთი აღმაშფოთებელი დამოკიდებულება ჩემდამი. და აი, ასრულდა ჩემი სიტყვა.

- რანაირად? - ვკითხე მე.

მოხურმა ბევრის მთქმელი მზერა მესროლა.

- საშინლად უნდათ ერთი ამბის ვაგება, ჩემთვის კი წნობილია ზოგი რამ. მაგრამ მავ არამზადებს არაფრის გულისათვის არ დავეხმარები.

უკვე დიდი ხანია ვეძებდი საბაზს, რომ რაჯერ შეიძლებოდა მალე დავშორებოდი ამ ყბედს, მაგრამ მისმა უკანასკნელმა სიტყვებმა დამაინტერესეს, თუმერ, ამ ინტერესის გამოჩენა არას მარგებდა, რადგან ჩემთვის წნობილი იყო წოდვილი მოხურის ჭირვეული ხასიათი - საკმარისი იყო შეენიშნა, რომ მისგან რაიმეს ვაგებას ვრდილობ და მაშინვე გაჩუმიდებოდა. ამიტომ სრულიად გულგრილი კილოთი ვკითხე:

- აღნათ ისევე შრაკონიერობის ამბავია, არა?

- ჰა-ჰა! არა, მეგობარო, აქ ბევრად უფრო სერიოზული საქმე ვახლავთ. რას იტყვი, თუ ეს ეხება გაქრეულო კაჭორლელს?

მოყოლოდნელოზისაგან შევკრთი.

- განა თქვენ ირთ, ის სად იმალენა?

- შეიძლება ადგილი ზედმინეცნით სწორად არ ვიყოდე, მაგრამ პოლიციის დაყენება მის კვალზე ნამდვილად შემიძლია. ნუთუ აზრადარ არ მოსვლიათ, რომ ამ კარის შეპრობა მხოლოდ მაშინ შეიძლება მოხერხდეს, თუ ვავიგებთ, ვინ უზიდავს საჭმელს და მის კვალს მივყავით.

მოხური იმდენად ახლო იყო ჭეშმარიტებასთან, რომ სულის სიმშვიდე დავკარგე.

- დიახ, მართალია, - ვთქვი გუნებამერველილმა, - მაგრამ რაჭომ გგონიათ, რომ კაჭორლელი ჭერ კიდევ ჭაობნებშია?

- იმიტომ, რომ საკუთარი თვალთ დავინახე კარი, რომელიერ მას საჭმელს უზიდავს. გული შემეკუმიშა, როჯერ ბერიმორი მომაგონდა, თუ ამ ბოროტი, გაიძვერა ბებრურყუნას ხელში მოხვდა, მისი საქმე ძალიან რუდად ნავა.

მაგრამ, რაჯერ შემდეგ მითხრა, იმან ერთგვარი შვება მომგვარა.

- თქვენ წარმოიდგინეთ, საჭმელი ბავშვს დააქვს! - განაგრძო ფრენკლენდმა. - იმ პაჭარა ბიჭუნას ჩემი სახლის სახურავიდან ჭოგრით ყოველდღე ვხედავ. ერთხელ

ამორჩეული გზით დადის, ერთსა და იმავე ღროს. ვისთან? – ისმება კითხვა. – რა თქმა უნდა, კატორღელთან!

აი, დაბოლოს, წარმატებულ! მაგრამ მე ფრენკლენდს არ ვაგრობინე, რამდენად ვიყავი ამ საქმით დაინტერესებული. ბავშვი! ზერიმორი ამბობდა, უწნობს ვიღაც ბავშვი ემსახურებაო. გამოდის, რომ ფრენკლენდმა მიაგნო ამ კარის კვალს, ხოლო კატორღელი აქ არაფერ შუაშია. რომ შეიძლებოდა მოხურისაგან ყოველივე იმის გაგება, რა იყო, ეს გამათავისუფლებდა ხანგრძლივი და მომქანრველი ძიებისაგან, მაგრამ ჩემი იარაღი ამ თამაშში უნინდებურად ურნშუნობა და სრული გულგრილობა გახლდათ.

– მე მგონია, რომ ეს რომელიღაც აქაური მწყემსის შვილია. ალბათ მამასთან სადილი დააქვს.

ძალაუფლების მოყვარე მოხურს მწირედენი წინააღმდეგობარ კი თვალთაგან ნაპერსკოებს აფრქვევინებდა. ამჯერადარ თვალენი ზოროტად დამბრიალა და, როგორც გააფთრებული კატა, ისე აიფხორა.

– ასე გგონიათ, სერ? – მკითხა და ხელი ჩვენ თვალნინ გადაშლილ ჭაობებისაკენ გაიშვირა. – აი, იმ გრანიტის სვეტს ხედავთ? ასე! ახლა მის უკან აღმართულ დაბალ გორაკსა და კვრინჩხნარს? ეს ყველაზე უფრო ქვიანი ადგილია მთელ ჭაობებში. რა უნდა ქნან იქ მწყემსებმა? თქვენი ვარაუდი პირდაპირ უაზროა, სერ!

მორჩილად დავეთანხმე, ვერ გავითვალისწინე ასეთი გარემოება–მეთქი. ჩემი დამყოლი ხასიათი ფრენკლენდს ძალიან მოეწონა და შეუჩერებელი ლაქლაქი განაგრძო.

– დარწმუნებული ბრძანდებოდეთ, სერ, რომ ნაჩქარევ დასკვნებს არასოდეს არ ვაკეთებ. ამ უმანვილს, რომელსაუ ხელში ფუთა უჭირავს, პირველად როდი ვხედავ. ყოველდღე, დღეში ორჯერარ კი ზოგჯერ... მოიწათ, ექიმო უოტსონ!.. თვალი მატყუებს, თუ იმ ზორწვის ფერდობზე რაღაც მოძრაობს?

და მართლარ, რამდენიმე მილის მანძილზეარ კი შევნიშნე პატარა მუქი ნერტილი, მომწვანო ზორწვის ფერდობზე რომ ჩანდა.

– ნავიდეთ, სერ, ნავიდეთ! – შესძახა ფრენკლენდმა, და სირბილით აპყვა კბეს, – თქვენი საკუთარი თვალით ნახავთ!

ბრტყელ სახურავზე სამფეხზე დამაგრებული კარგა მოზრდილი საჭურეჭი მილი იდგა. ფრენკლენდი ამ მილს მივარდა და საზეიმო კილოთი შესძახა:

– ჩქარა, ექიმო უოტსონ, ჩქარა! თორემ მალე ზორწვს მიეფარება!

მართლარ, ზურგზე ფუთამოკიდებული უმანვილი ფერდობს მიპყვებოდა. როცა ზორწვის თავზე ავიდა, მე რის ლურჯ ფონზე სრულიად ნათლად დავინახე მისი ძინძებში გახვეული უშნი ფიგურა. უმანვილმა ფრთხილად მიმოიხედა გარშემო, უთყოფ შეამომნა, ხომ არ მითვალთვალენო, და გორაკს მიეფარა.

– ანა, რას იტყვით, მართალი ვარ, თუ არა?

– მართლარ, უმანვილია, და ალბათ მიზეზიარ აქვს, რომ იქ საიდუმლოდ იაროს.

– რა საიდუმლო მიზეზიარ აქვს, ამას უბრალო პოლიციელიარ გამოიჩინებდა. მაგრამ მე მათ ერთ სიტყვასარ არ გავუშხელ. თქვენარ, ექიმო უოტსონ, გთხოვთ, იყუჩოთ. გესმით? არარ ერთი სიტყვა!

– როგორარ ინებებთ.

– ისინი ყოველად აღმაშფოთებლად უგულვებლყოფენ ჩემს პიროვნებას. როცა მზის სინათლეზე გამოვა საქმე „ფრენკლენდი პოლიციის წინააღმდეგ“, ქვეყანას გადაუვლის აღმაშფოთების ტალღა. არა, ნუ ექნებათ ჩემი დახმარების იმედი! თითსარ არ გაანძრევდენ, რომ ამ არამზადებს ჩემი ფიტყლის ნარვლად თვითონ მე დავენვი... როგორ! თქვენ უკვე მიზრძანდებთ? ნუთუ ამ საზეიმო მოვლენასთან დაკავშირებით სურის დაწლამი არ დამეხმარებთ?

მაგრამ მე მის მუდარას ყური არ ვათხოვე, ხოლო როცა ზერიკარმა განაჩხადა, მინდა სახლამდე მიგარელოთო, ამ განზრახვარზე ხელი ავალენინე. ვიდრე ჩემი დანახვა შეეძლო, გზას მივკვებოდი, შემდეგ კი პირდაპირ იმ ქვიანი ზორწვისაკენ შევხვიე, რომლის იქითარ ბავშვი მიიძალა. ყველაფერი ისე მოენყო, რომ უკეთესად აღარ შეიძლებოდა, და გულში დავიფიქრე, რომ თუ ვერ მოვახერხებდი იმ შედნიერი შემთხვევის გამოყენებას, რარ შედმა მიზმამ, ამისი მიზეზი ჩემი ენერჯის ნაკლებობა ან უყურადღებობა მინარ არ იქნებოდა.

როგორ მწვერვალზე ავედი, მზე უკვე ჩადიოდა. და ზორცის დამრეყი ფერდობები ერთ მხარეს მომწვანო-ოქროსფერი იყო, მეორე მხარეს კი მუქ ჩრდილში იძირებოდნენ. შორს, ზედა ჰორიზონტთან, მინამდე ეშვებოდა ნისლი და ამ ნისლში გამოკრთოდა მედიის სვეტის ფანტასტიკური მოხაზულობა. ირგვლივ სულიერის ჭაჭანება არ იყო. ჩამიჩუმი არსაიდან ისმოდა, მხოლოდ რომელიღაც დიდი, რუსი ფრინველი - თოლია თუ კრონშენკი - დანავარდობდა, ძაღლა, ლურჯ სივრცეში. მე და ეს ფრინველი ვიყავით ერთადერთი წოხნალი არსებანი უზარმაზარ წის თაღსა და მის ქვეშ განოლილ უდაბნოს შორის. ჭაობების შიშველი სივრცეები, უკარგობა, ამოუხსნელი საიდუმლოება და ჩემ მიერ დასახული ამოწანები - ყველაფერი ეს ყინავდა ჩემს გულს. ზავში არსად ჩანდა. მაგრამ ზორცემ შორის მიკაჭულიყვინძე ძველებური ქვის ქოხები, და მათ შორის იყო ერთი, რომლის გადარჩენილ სახურავს შეეძლო ავდრისაგან ადამიანის დაჯვ. გულმა რაღაც მიგრძნო, როგორ ქოხი დავინახე. ტანმა მიაზრა, რომ უწნობი სწორედ იმ სწორში უნდა მეძებნა და ზოლოს ასე ვიფიქრო: ფეხს გადავდგამ თუ არა მისი თავშესაფრის ზღურბლზე, იმნამსვე ხელში ჩავიგდებ-მეთქი.

ქოხისაკენ შეუმჩნევლად მივიპარებოდი - ზუსტად ისე, როგორც სტეპლოტონი, როგორ ზადეს ჰეპელას უმიზნებდა! როგორ ახლოს მივედი, ჩემდა სასიამოვნოდ დავრწმუნდი, რომ გუძანმა არ მიმტყუნა და აქ ადამიანი რხოვრობდა. კედელში დატოვებულ ხვრელამდე, რომელიც შესასვლელის მაგივრობას ეწეოდა, ქვეშ შორის ოდნავ შესამჩნევი ბილიკი გადიოდა. თვით ქოხიდან ჩქამიერ არ ისმოდა. უწნობი ან შიგნით იყო დამალული, ანდა ჭაობებში დაძრნოდა. სახიფათო შეხვედრის მოლოდინში ნერვები უკიდურესად დამეძაბა. პაპროსი განზე ვისროლე, რევოლვერის სახელურს ხელი მოვუჭირე, სწრაფად მივედი ქოხის შესასვლელთან და შიგნით შევიხედე. ქოხი წარიელი იყო.

მაგრამ ალლომ არ მომატყუა. აქ ნამდვილად ვიღაც რხოვრობდა. ქვის სანოლზე, რომელზედაც ოდესღაც ნეოლითურ ადამიანს სძინებია, ახლა ნყალოგაყვალ მოსასხამში გახვეული საბნები ელოგა. პრიმიტიული კერაზე ნარრის გროვა ჩანდა. მის გვერდით სამზარეულოსათვის განკუთვნილი რამდენიმე ნივთი იღო და ნახევარი სათლი ნყალი იდგა. კონსერვის წარიელი ქილები მონმობდნენ, რომ აქ არა ერთი დღე უწხოვრიათ. როგორ თვალენი ზინდებუნდას მივაჩვიე, კუთხეში შევნიშნე რკინის ტოლოჩა და ვისკის ზოთლი. ქოხის შუაგულში იღო ბრტყელი ქვა, რაც ალბათ მაგიდის მაგივრობას სწევდა. ზედა კი პატარა ფუთა მოჩანდა, სწორედ ის, მე რომ საჭვრეტი მილით დავინახე ყმანვილის ზურგზე. ფუთაში იყო პური და კონსერვის ორი ქილა, ერთ ქილაში ზოლში გამოყვანილი ენა შევნიშნე, მეორეში კი ვაჟინში ჩადებული ატმები დავლანდე, ყოველივე ეს გავსინჯე. მინდოდა ზოხა თავის ადგილზე დამედო, რომ უყურად გული შემეფრთხილდა - ქვაზე ეგდო ქაღალდის ფურცელი, რომელზედაც რაღაც ეწერა. ავიღე და ძლივს გავარჩიე ფანქრით გამოყვანილი შატიფეხური:

„ექიმი უოტსონი კუმ-ტრესიში გაემგზავრა“.

მთელი წუთი უძრავად ვიდექი. ნერილი ხელში მეჭირა და ამ მოკლე ზარათის შინაარსზე ვფიქრობდი. ლოგიკურად ერთი დასკვნის გაკეთება შეიძლებოდა: უწნობი ნადირობდა არა სერ ჰენრიზე, არამედ ჩემზე და თვით კი არ მწვერავდა, არამედ ვიღაც სხვა მომიჩინა - იქნება ეს ყმანვილი? აქ იყო მისი უკანასკნელი რხობა. მას შემდეგ, რაც აქ ვრხოვრობ, ალბათ ჩემს ყოველ ნაბიჯს ზვერავდნენ. მთელი ამ ხნის განმავლობაში ხომ განუშორებელი გრძნობა მქონდა, რომ აქ რაღაც უხილავი ძალები მოქმედებენ და ჩვენ გარშემო ფრთხილად და მარჯვედ ხლართავენ უწვრილეს ზადეს, რომლის მსუბუქ შეხებას ყველაზე უფრო კრიტიკულ მომენტებში ვგრძნობდით.

ეს არ იქნება ერთადერთი ზარათი-მეთქი, გავიფიქრე. ქოხს თვალი მოვავლე, მაგრამ მსგავსი ვერაფერი ვიპოვე. ვერც რაიმე კვალი აღმოვაჩინე, რომ იმის მიხედვით შემსჯელა ადამიანზე, რომელმაც საწხოვრობლად ასეთი უწნაური ქოხი აირჩია, ან მის ზრახვებზე. მხოლოდ იმის თქმა შეიძლებოდა, რომ უწნობი თავისი ჩვეულებებით სპარტანელს მიაგავდა და რხოვრობის მოხერხებულად მოწყობას ალბათ არავითარ მნიშვნელობას არ აძლევდა. უკანასკნელი დღეების კოკისპირული ნვიმები რომ მომაგონდა და პირდაღებულ სახურავს ავხედე, ვიგრძენი, რამდენად გართული იყო ეს კარი თავისი საქმით, რაკი მისი გულისათვის ასეთ სადგომსაც კი ურიგებოდა. ვინ არის? მოსისხლე მტერი, თუ მფარველი

ანგელოზი? და მე თავს ფიცი მივერი არ გავსულიყავი ამ ქობიდან, ვიდრე ყველაფერს
ბოლომდე არ გავიგებდი.

მზე უკვე ჩადიოდა და რა დასავლეთისკენ ოქროსფრად ზრნუნავდა. ჩამავალი მნათობის
ათინათი მონითალო ზოლონად წვეზოდა გრიძენის ჭანჭრობის შორეულ გუბებში. შორს
აღმართულიყვნენ შასკერვილ-ჰოლის კოშკები, ხოლო მათგან დაშორებით ძლივს ჩანდა
კვამლი, რა გრიძენის სახურავებიდან ადიოდა. ამ კვამლსა და შასკერვილ-ჰოლს შორის,
გორაკის იქით, სტეპლოტონების სახლი იდგა. საღამოს ოქროსფერი შუქი ყოველივეს ისეთ
მშვენიერ სახესა და იერს აძლევდა, ისეთ უშფოთველ სიმშვიდეს, რომ თვალი ტკბებოდა,
მაგრამ ჩემი გული ზუნებაში გამეფებულ სიმშვიდეს ვერ ერნმუნებოდა. უწინა გარემო,
რომელშია იფარებოდა რაღაც გარდუყვანი, ყოველ ნამს სულ უფრო მოახლოებული
შეხვედრის მოლოდინი ჩემს აფორიაქებულ გულს ერთიანად აჯახავებდა. ნერვები
დაძაბული მქონდა, მაგრამ ვიჭექი მტკივნეულადანყვეტილებით ზნელ ქობში და პირქუში
ჭიჭობით ველოდი მისი ზინადრის დაზრუნებას.

დაბოლოს, მომესმა კიდევარ ავისმანიშნებელი ხმაური. აი, მისი ფესსარმლის ქუსლი ქვას
მისვდა. ერთხელ კიდევ... კიდევ... სულ უფრო ახლოვდებდა.. უზნელეს კუთხეს მივამურე და
რევოლვერის ჩახმახი ფეხზე შევაცენე. გადანყვეტილი მქონდა, რომ ვიდრე უწინა
ნესიერად არ დავათვალიერებდი, არც გამოვჩინილიყავი. გარეთ ყველაფერი მინყნარდა.
ეტყობოდა, შეჩერდა. მერე ნაბიჯის ხმა ისევ გაისმა, და ქობის შემოსასვლელი ვიღარის
ჩრდილმა დაფარა.

- დღეს საუწყხო ამინდია, ძვირფასო უოტსონ, - თქვა ჩემთვის კარგად ნაწნობმა ხმამ. -
რისთვის ზინარს დახუთულ ქობში, განა სუფთა ჰაერზე ყოფნა არ სჭობია!

თავი X||

სიკვდილი ჭაობებში

მთელი ორი ნუთი მაინც ვიდექი და საკუთარ ყურს არ ვუჭერებდი. მოულოდნელობისაგან
სულის მოთქმა არ შემიძლო. შემდეგ მეტყველების უნარი დამიზრუნდა და ვიგრძენი, რა
უზარმაზარი სიმძიმე მომეხსნა მხრებიდან. ეს რივი, გესლიანი, გამჭირდავი ხმა დედამინის
ზურგზე მხოლოდ ერთ ადამიანს შეიძლება ეკუთვნოდეს.

- ჰოლმს! - შევძახე. - ჰოლმს!

- გამოდი, - მითხრა, - რატა ფრთხილად, გეთყვა, რევოლვერთან ხუმრობა როდი
ვარგა!

ვინრო ხვრელში გავძვერი და დავინახე იგი. ჰოლმსი ქვაზე იჯდა. რუს თვალებში
კადნიერი შუქი ჩასდგომოდა და შემეზარს ასე მიყურებდა. ამ ხნის განმავლობაში ძლიერ
გამხდარყო, მაგრამ მხნე, მშვიდი სახე ჰქონდა, მზით დამნვარი და ზრინჭაოსფერი.

სპორტულ ყაიდაზე გამოჭრილი კოსტიუმი ეყვა, ტურისტის კაპი ეხურა და ასე
დასეირნობდა ჭაობებში! აქარ ერთგული დარჩენილიყო თავისი ჭეშმარიტად კატისებური
გულმოდგინებისა სიკობჭავესა და სისუფთავეში - სახე ჩინებულად ჰქონდა გაპარსული,
პერანგს ერთი ლაქარ არ ეტყობოდა. თითქოს ყველაფერი ეს ზეიკრსტრიტზე ხდებოდა!

- სხვას ვის შეეძლო თავისი გამოჩენით ასე გავყნარებინე, - ვთქვი მე, რორა ხელს
ვართმევდი.

- და ამავე დროს ასე გაეკვირვებინეთ?

- დიახ, მართალი ხართ!

- მაგრამ გარნმუნებთ, მარტო თქვენ არ გაგკვირვებიათ. ვერც კი წარმოვიდგენდი, თუ
მოახერხებდით ჩემი დროებითი თავშესაფრის მიგნებას, და არც ველოდი აქ თქვენთან
შეხვედრას. ეს გაირკვა მხოლოდ ქობიდან ორ ნაბიჯზე.

- ჩემი კვალი იქნით?

- არა, უოტსონ! ვშიშობ, რომ თქვენი კვლის გარჩევა იმ სხვა მრავალთა

ნატრფალისაგან, რომლებიც ქვეყნად არსებობენ, დაუძლეველი ამოყნა იქნებოდა. თუ
მომავალში ჩემს მოტყუებას მოინდომებთ, პირველად გირჩევთ გამოიყვალთ თამაქოს
მალაზია, რადგან საკმარისია დავინახო პაპიროსი „ზრელლი ოქსფორდსტრიტის“ მარკისა,

რომ მამინვე გამოვიწყო, ჩემი მეგობარი უოტსონი სადმე მახლობლად იმყოფება-მეთქი. აი, თქვენი პაპიროსის ნამწვი, გზის მახლობლად ეგდო. ალბათ მამინ გადაავდეთ, როცა ჩემი ქობის იერიშით ალბა ვაღანყვით?

- სრული სიმართლეა.

- მერ ასე ვფიქრობდი... თანაჯ თქვენი გამობრძმედილი ხასიათი რომ ვიყი, მივხვდი, ქობში იქნებოდიო ჩასაფრებული, ამასთანავე რეგოლოვერმომარტვებული და მის ზინაღართა დაბრუნებას დაელოდებოდიო. ამრიგად, ნამდვილად დამნაშავედ მიმიღეთ, ხომ?

- არ ვიყოფი, ვინ იყავით, მაგრამ ვაღანყვითლი მქონდა, გამომერკვია.

- ჩინებულია, უოტსონ! ჩემი საწხოვრებელი როგორღა იპოვეთ? ალბათ მამინ დამინახეთ, როცა ჩემი დაუფევრობით მთვარისაკენ ზურგმქერევით ვიდექი და თქვენ კი კატორღელს მიღევდით?

- სწორედ მამინ დაგინახეთ.

- და თანმიღევრობით ყველა ქობის თვლიერებას მოჰყევით, ვიდრე არ მიპოვეთ, არა?

- არა, თქვენს კვალზე იმ ყმანვილმა დამაყენა, საჭმელს რომ გიზიდავდათ. ზოგიერთებმა მას უკვე ზვერვარ დაუნყეს.

- აჰ! მოხუცი ჰუნტლიმენი საჭვრევი მილით? მე ვნახე, როგორ წიმწიმებს მზის სხივებზე მისი ლუპა, და პირველად ვერწ მივხვდი, თუ რა უწნაურობა იყო ეს! - ადგა და ქობში შეიხედა. - აჰა! კარტრაიტი აქ უკვე ყოფიღა. ეს რა ქალღღია? მამ, თქვენ იყავით კუმბ-ტრესიში?

- ღიას.

- მისის ლაურა ლაიონისის სანახავად?

- სავსებით სწორია.

- ჩინებულია! ჩვენს ძიებაში მე და თქვენ, ეტყობა, პარალელური გზებით მივლიოდი, რაღას ვაკოვებთ, ერთმანეთს უნდა ვავუზიაროთ მოპოვებული წობები, და მამინ ამ საქმეზე მეტნაკლებად სრული წარმოღვენა გვექნება.

- ყველა იმ საიღუმლოებისა და პასუხისმგებლობის სიმძიმე, რაჯ მძიმე ტვირთად მენვა, თქვენი გამოჩენით ერთნაშად მომეხსნა და ძალიან მოხარული ვარ. ახლა ის მანტერესებს, აქ როგორ მოხვდით და რას აკეთებთ? მე კი ვფიქრობდი, რომ ჰოლომის უნინღებურად ზეიკერსტრიტზეა და შანტაჟის საქმეზე მუშაობს-მეთქი.

- მე მინღოდა, რომ სწორედ ასე გეფიქრათ.

- მამ, თქვენ სარგებლობთ ჩემი დახმარებით და იმავე ღროს არ მენღობით! - გავზრაზდი მე. - ეს არ დამიმსახურებია, ჰოლომს!

- ჩემო მეგობარო, ამ საქმეშიაჯ და ზვერ სხვაშიჯ თქვენი დახმარება ჩემთვის ფასდაუღებელი იყო. თუ გეჩვენებათ, რომ მოგატყუეთ, გვეღრებით, ნუ გენყინებათ! გულახდილად რომ გითხრათ, ახლა თუ აქა ვარ, ეს ნანღლობრივ თქვენივე გულისათვის ჩავიღინე. ვგრძობდი, რომ თავს საფრთხეში იღებდით და ძიება რომ პირადად მენარმოებინა, იმისათვის ჩამოვედი. მე რომ თქვენი და სერ ჰენრის გვერდით ვყოფილიყავი, ჩემი თვალსაზრისი არაფრით არ იქნებოდა განსხვავებული თქვენი მოსაზრებებისაგან და ჩვენი მონინაღმღევეგებირ უფრო ფიზღლად იქნებოღნენ. ზასკერვილ-ჰოლოში ჩამოსვლა ძალიან შემზოჭავდა. ასე კი თავისუფლად შემეძლო მოქმეღება, რადგან კულისებში ვრჩებოდი და სრენაზე გამოსასვღელად მხოლოდ ყველაზე უფრო ვაღამნყვეტ ნამს ველოდი.

- მაგრამ რამი დაგჭირდათ ჩემგან დამაღვა?

- თქვენ რომ გწოდნოდათ, მე აქ ვიყავი, ეს ვერაფერში დაგეხმარებოდათ და ამ ამზავს, შესადლოა, ჩემი აქ ყოფნის გამომუღავნებაჯ კი გამოენვა. ალბათ მოგინღებოდათ მოგეთხროთ ჩემთვის ზოგი რამ. ან თქვენთვის ჩვეული გულკეთილობით აქ ჩემს უკეთ მოსკობნასა და მომარაგებას მოისურვებდით. რა საჭიროა ზეღმეტი რისკის განევა? მე თან ნამოვიყვანე ყმანვილი კარტრაიტი. გახსოვთ, შიკრიკების კანტორაში რომ ზავშვი მუშაობს?

- აი, სწორედ ის, და შესანიშნავ სამსახურსაჯ მინეჯს. თქვენ კარგად იყით, რომ მე ღიდი მოთხოვნიღების კარჯ არა ვარ. ერთი ნაჭერი ჰური და სუფთა საყელო, სხვა რაღა უნდა ადამიანს? გარდა ამისა, კარტრაიტი ერთი ზეღმეტი ნყვილი თვლია, ერთი ზეღმეტი

ნყვილი ფეხი, და ისიერ ძაღვზე სწრაფი. ერთიერ და მეორეერ ჩემთვის მეტად საჭირო აღმოჩნდა, პირდაპირ საყნჯა!

- მაშასადამე, ყველა ჩემი ანგარიში ცყულიად ინერებოდა! - ვთქვი შემკრთალმა, როჯა გამახსენდა, რამდენი შრომა და სიამაყე იყო მათში ჩაქსოვილი.

პოლომსმა ჭიბიდან ნერილეების დასტა ამოიღო.

- აი, თქვენი ნერილები, ჩემო მეგობარო, შესწავლილი უაღრესი გულმოდგინებით, რაშიაერ ეჯვი არ უნდა შეგეპაროთ. ყველაფერი ისე მოვანყვე, რომ ეს ნერილები ჩემთან მხოლოდ ერთი დღის დაგვიანებით მოდიოდა. მიიღეთ ჩემი მხურვალე მოლოჯვა. შეუპოვრობა და დაკვირვების უნარი, რაერ თქვენ ამ არაჩვეულებრივად რთულ საქმეში გამოამჟღავნეთ, ყოველგვარ ქებას აღემატება.

ჯერაერ ვერაფრით შევრიგებოდი იმ ამბავს, რომ ასე მოხერხებულად პირში ჩაღა გამომავლეს, მაგრამ პოლომსის გულთბილმა სიტყვეებმა გაფანტეს ჩემი ეჯვები. ამას გარდა, გულის სიღრმეში ვგრძნობდი ჩემი მეგობრის სიმართლეს და ვაღიარებდი, რომ საქმის ინტერესები მოითხოვდნენ არ მწოდნოდა პოლომსის აქ ჩამოსვლის ამბავი.

- ჰოდა, ასე! - თქვა პოლომსმა ჩემი განათებული სახის დანახვაზე. - ახლა კი მომიყვით მისის ლაყრა ლაიონსთან შეხვედრის ამბავი. მაშინვე მივხვდი, რომ ამ ქალთან გაემგზავრეთ, რადგან ახლა ჩემთვის ყვე ერბაღია, კუმბ-ტრესიში იგი ერთადერთი ადამიანია, რომლისგანაერ შეგვიძლია რაიმე გავიგოთ. გულახდილად გეტყვით, თქვენ რომ მასთან ამ დღით არ შეგველოთ, აღბათ ხვალ დღით თვითონ ვესტყმინებოდი.

მზე ყვე ჩასული იყო, ჭაობებში ზინდი ჩამონვა. ჰაერში სუსხი ტრიალებდა და ჩვენ ქობში შევედით. იქ ნახევრად ზნელში მოვყუყვი პოლომსს მისის ლაიონსთან ჩემი საყრის შინაარსი და იგი ისე დაინტერესდა, რომ ზვერი რამის გამეორება დამჭირდა.

- ყველაფერი ეს ძაღვზე საყურადღებოა, - თქვა პოლომსმა, როჯა თხრობა დავასრულიე. - საქმე მეჭისმეტად რთულია და მასში იყო ერთი ხარვეზი, რისი შევსებაერ აქამდე არაფრით არ შემიძლო. თქვენ აღბათ იერთ, რომ სტეპლოტონი მისის ლაიონსთან მეგობრობს?

- არა, მეგობრობაზე არა ვიერი რა.

- ეს ფაქტია. ერთმანეთს ხვდებიან, მინერ-მონერაერ აქვთ. საერთოდ მათ შორის სრული თანხმობაა, რაერ შეგვიძლია საჭირო მომენტში გამოვიყენოთ. მათი მეგობრობა შეიძლება სტეპლოტონის რლოზე ზემოქმედებისათვის გამოგვადგეს...

- სტეპლოტონის რლოზე?

- ახლა, თქვენი აღმოჩენების სამაგიეროდ, მერ ზოგიერთ რამეს გავიზიარებთ. ქალი, რომელსაერ სტეპლოტონი მის სტეპლოტონს უნოდებს, სინამდვილეში მისი რლია.

- ღმერთო ჩემო! ამამი დარწმუნებული ხართ? მერე, სტეპლოტონმა როგორ მოყურა ყური და დაიბრმავა თვალი, როჯა სერ ჰენრი რლოს ეყურყურებოდა?

- სერ ჰენრის რომანტიკული გრძნობები უბედურებით მხოლოდ სერ ჰენრისავე ემუქრებინან. როგორერ შენიშნეთ, სტეპლოტონი ყოველნაირად რდილობს მოარიდოს ქალი ზარონეტის არშიყობას. ვიპეორებთ, ეს ლედი და კი არა, სტეპლოტონის რლია.

- მაგრამ რისთვის დასჭირდა ასეთი ქამანდები?

- აი რისთვის: სტეპლოტონმა გაითვალისწინა, რომ ეს ქალი მეტ სამსახურს გაუნედა თავისუფალი ქალიშვილის რლოში.

ყველა ჩემი გაურკვეველი ეჯვი, აღლოთი ნაკარნახევი, ყველა წინათგრძნობა ზედაპირზე ამოტივტივდა და ნატურალისტის გარშემო შეიკრა. ამ მშვიდი, უფერული კარისაგან, რომელსაერ ჩაღის ქუდი ეხურა და ხელში ჰებლებს საჭერი ზადე ეჭირა, რაღაერ სახიფათო ქარი ქროდა. თავშეკავებულსა და და მომთმენს, თურმე ზაგებზე რბიერი ღიმილი დასთამაშებდა, გულში კი ღვარძლი ეღო...

- მაშასადამე, ის არის ჩვენი მონინაღმდეგე! მაშასადამე, ეს კარი გვზვერავდა ლონდონში?

- დიახ, ასე ავხსენი ეს გამოჯანა.

- ხოლო გაფრთხილება... იმ ქალმა გამოგზავნა?

- სავსებით სწორია.

ნყვდიადიდან, რომელშიაერ აქამდე ვხეებებოდი, გამოჩნდა ნახევრად დანახული, ნახევრად კი ჩემ მიერ გამოჩნობილი საზღაპრო ზოროტმოქმედების კონტურები.

- ნუთუ ეს სიმართლეა, ჰოლომს? საიდან გაიგეთ, რომ ის ქალი სტეპლოტონის ქალია?
- თქვენთან პირველი შეხვედრისას სტეპლოტონი ისე გაიჭარა ლაპარაკმა, რომ თავისი ავტობიოგრაფიის ნაწილი გაგანდოთ, რასაც ალბათ დღესაც ნანობს. მას ნამდვილად ჰქონდა სკოლა ჩრდილოეთ ინგლისში. მასწავლებლის ჰოვანა კი ყველაზე იოლი საქმეა. სასკოლო სააგენტოები რომელი მასწავლებელიზე გინდათ ჩნობებს უნებ მოგანვდიან. ვიკითხე და მალე გავიგე, რომ ერთ სკოლაში ნამდვილად მოხდა ძალიან არასასიამოვნო ამბები და დირექტორი - რომლის ნამდვილი გვარიც სულ სხვაა და არა სტეპლოტონი - ქოლთან ერთად მიიძალათ. ყველა გარეგნული ნიშანი ზუსტად დაემთხვა სტეპლოტონის აღწერას, ხოლო როცა გავიგე მისი ენტომოლოგიით გაჭარება, უკვე ყოველგვარი ეჭვი გამეფანტა და დავრწმუნდი, რომ ეს გაქრული დირექტორი სწორედ სტეპლოტონია. ნყვდიადი, რითაც გარემორყული ვიყავი, თანდათან იფანტებოდა, მაგრამ ზევრი რამ ჯერ კიდევ ჩრდილში რჩებოდა.

- თუ ეს ქალი მისი ქალია, მაშინ რა შუაშია მისის ლაურა ლაიონსი? - ვკითხე ჰოლომსს.

- ესაა ამ ამბის ზნელით მოწყული კუნჭული, რასაც ნაწილობრივ თქვენ მოაწინებთ შუქი. კუმბ-ტრესიში თქვენი გამგზავრების შემდეგ, ზევრი რამ გაირკვა. მე, მაგალითად, არ ვიყოდი, რომ მისის ლაიონსს ქმართან გაყრა უნდოდა. ალბათ იმედი აქვს, რომ სტეპლოტონი ითხოვს - ამ ქალმა ხომ არ იყის, რომ სტეპლოტონი ქალიანია!

- მაგრამ, როცა გაიგე სიმართლეს?

- მაშინ ეს ლედი შეიძლება ჩვენთვის ძალიან სასარგებლო შეიქნეს. ხვალვე უნდა ვინახულო. ახლა კი, უოტსონ, როგორ ფიქრობთ, დრო არ არის მოვალეობის შესრულებას დაუბრუნდეთ? თქვენი ადგილი ხომ ზასკერვილ-ჰოლომია?

ჩამავალი მზის უკანასკნელი ნითელი ანარეკლი ჩაქრა დასავლეთით და ჭაობებზე ზინდი ჩამონვა. ჩამუქრული წაზე კანტიკუნტად აწმირიდნენ ვარსკვლავები.

- კიდევ ერთი, უკანასკნელი კითხვა, ჰოლომს, - ვუთხარი და ავდექი. - ერთმანეთთან დასამალი ხომ არაფერი გვაქვს. რას ნიშნავს ყოველივე ეს? რას ანუობენ?

ჰოლომსმა ყრუ ხმით მიპასუხა:

- მკვლელობას, უოტსონ... გულოგრძლად მოფიქრებულ მკვლელობას. ნუ მკითხავთ დანვრილებით. სტეპლოტონი თავის ზადეში ხვევს სერ ჰენრის, მე კი ჩემს ზადეში მინდა თვითონ სტეპლოტონი გავაბა. თქვენი დახმარებით იგი თითქმის ჩემს ხელთაა, ახლა გვემუქრება მხოლოდ ერთი საშიშროება - მას შეუძლია დაგვასწროს და პირველმა დაგვკრას. კიდევ ერთი დღე, შეიძლება ორივე, და ყველაფერი მზად მექნება, მანამდე კი გაუფრთხილდით სერ ჰენრის, როგორც მოყვარული დედა უფრთხილდება ავადმყოფ ზავძეს. თქვენი სხვაგან ყოფნა დღეს სავსებით ზუნებრივია და საპატიო, მაგრამ მე კი, გეტყვი, რომ ვამჭობინებდი, არ მიგეჭოვებინათ... გესმით?

ტანჯვითა და საშინელებით აღსავსე საზარელომა გამზულმა გმინვამ შესძრა უყრად მდუმარე ჭაობები. ვუსმენდი და ვგრძობდი, როგორ მეყინებოდა სისხლი ძარღვებში.

- ღმერთო ჩემო! რა უნდა იყოს?

ჰოლომსი ნამოვარდა ადგილიდან და მისმა ათლეტურმა ტანმა ქოხში შემოსასვლელი დაფარა. იგი ოდნავ დაიხარა, კისერი ნაიგრძელა, მთელი ყურადღებით მიაშტერდა სიზნელეს, და მხოლოდ ამის თქმა მოასწრო ჩურჩულით:

- ჩუმად! ჩუმად!

ეს გულისგამგმირავი ყვირილი, რამაც ასე გავგაორა, ჭაობების უყუნეთი სიღრმიდან მოდიოდა. მაგრამ აი, უფრო ახლოდან მოისმა და უფრო მკაფიოდ...

- ეს რა ხმაა, ან საიდან მოდის? - ჩურჩულით თქვა ჰოლომსმა, და იმის მიხედვით, თუ როგორ გაეზარა ხმა ამ რკინის ნერვებთან ადამიანს, მივხვდი, რომ ეს გოდება ჰოლომსს სულის სიღრმემდე ჩასწვდა. - სად ყვირიან, უოტსონ?

- მგონია, იმ მხარეს, - ხელი გავიშვირე სიზნელეში.

- არა, აი იქ!

მტანჯველი ყვირილი ისევ გაისმა მდუმარე ლამეში, მაგრამ ახლა უფრო ახლოს, უფრო ხმამაღლა. ამჯერად მას თან ერთვოდა რაღაც სხვა ხმები - ყრუ, ხმადაბალი ზღვინვა, გაბმული ზმუილი, რაც ზღვის ერთფეროვან ზმუხსაც ნაავადა.

- ეს ძაღლია! - შეჰყვირა ჰოლომსმა. - გავიქრეთ, უოტსონ, გავიქრეთ! ღმერთო ჩემო! ოლონდ არ დაგვაგვიანდეს!

ამ სიტყვებზე ზნელში გადახტა, მიერ უკან მივყვი. და უყრად სადღარ წინ, კაჭრების იქით, ადამიანის სასონარკვეთილი ამოძახილი გაისმა, რომელსაჲ ყრუ დარტყმების ხმა მოჰყვა. შევჩერდით. ყური მივუგდეთ. მაგრამ მეჭად აღარაფერს დაურღვევია უქარო ღამის მძიმე ღუძილი.

მე ვნახე, როგორ გიჟივით იჭარა ჰოლომსმა თავში ხელი და ფეხი მინას დაჰკრა.

- დაგვასწრო, უოტსონ! დაგვაგვიანეთ!

- არა! ეს შეუძლებელია!

- რას ვაყოვნებდი, მე სულელი! თქვენ კარგი ვინმე ხართ, უოტსონ! მიაჭოვეთ ზასკერვილი მარტო, და აი, რით გათავდა ყველაფერი! არა! თუ არაფრის გამოხსნორება აღარ შეიძლება, სულ ერთია, იმ არამზადას მწარედ გადავუხდი.

გზას ვინლა დაეძებდა, პირდაპირ იქით გავვარდით, საიდანაჲ საშინელი ყვირილი მოგვესმა.

ხან ფერდობზე მივბრუნდით, ხან დაბლა ვეშვერდით, ზნელში ლოდებს ვეჭახებოდით, შამშნარს მკერდით მივარღვევდით. ყოველივე ზორჯვის თავიდან ჩემი მეგობარი სწრაფად ათვლიერებდა გარემოს, მაგრამ ჭაობებზე გამეფებულიყო სრული ნყვინადი და მათს პირქუშ ზედაპირზე ვერავითარ მოძრაობას ვერ შენიშნავდით.

- ხედავთ რამეს?

- ვერაფერს.

- მოითმინეთ! ეს რა არის?

ყრუ კვნიას შემოგვესმა. მარჯხნიდან მოდიოდა ეს ხმა. ქვიანი ზორჯვის იქით უყრად ინყებოდა კაჭრებით მოფენილი ფერდობი, და იქ დიდრონ ლოდებს შორის რაღარ შავი საგანი მოჩანდა. ახლოს მივირბინეთ და შავმა საგანმა უფრო გამოკვეთილი მოხაზულობა მიიღო. ეს იყო ადამიანი, რომელიც მინაზე პირდაღმა ეგდო. თავი რაღარ სასწაულებრივად მოქრეოდა, მხრები წამოენია და ზურგიერ ამოხნეტილი ჰქონდა. ამ არაბუნებრივი სანახაობით შეძრწუნებული, პირველად ვერ მივხვდი, რომ კვნიას, რომელიც შემოგვესმა, მომაკვდავის უკანასკნელი გაბრძოლება იყო. თავდახრილნი ვიდეთ და არც ხროტინი გვესმოდა, არც რაიმე ჩქამი. ჰოლომსი შეეხო უძრავ სხეულს, შეჰყვირა და მამინვე ხელი მოაშორა. ასანთი გავკართო, სუსტმა შუქმა გაანათა გასისხლიანებული თითები და ის საშინელი გუბე, რასაჲ მიყვალბულის დამსხვრეული თავის ქალიდან გადმონადენი სისხლი აყენებდა. გული შეგვეკუმშა, - როჯა ასანთის შუქზე ჩვენ წინაშე სერ ჰენრი ზასკერვილი ვიხილეთ.

განა შეიძლებოდა ამ არაჩვეულებრივი მონითალო-ყავისფერი კოსტიუმის დავინყება - სწორედ იმ კოსტიუმისა, რომლითაჲ პირველად გამოჩნდა ზარონეტი ბეიკრსტრიტზე! ერთი წამიერ საკმარისი იყო იმისათვის, რომ გვეყრნო დალუპული, შემდეგ კი ასანთი ჩაქრა, როგორც ჩვენი უკანასკნელი იმედი. ჰოლომსმა დაიკვნიას და მე ზნელშიაჲ კი დავინახე, რა მკვდრის ფერი დაედო სახეზე.

- არამზადა! არამზადა! - ხელები თავისთავად შემეკუმშა მუშტებად. - ჰოლომს! არასოდეს არ ვაპატიებ ჩემს თავს, რომ სერ ჰენრი ზედის ანაზარა მივაჭოვე.

- ჩემი დანაშაული მეტია, უოტსონ. მე შევინირე კლიენტი, ვიმსხვერპლე მხოლოდ იმისათვის, რომ შემეტამენინა, ასე ვთქვათ, მომემთავრებინა ეს საქმე. მთელი ჩემი მუშაობის მანძილზე არ მახსოვს ასეთი მძიმე დარტყმა მოეყენებინოს ვისმეს, მაგრამ ვის შეეძლო ეთქვა, ვის შეეძლო სჯოღნოდა, რომ მიუხედავად ჩემი გაფრთხილებისა, იგი რისკს განსწევდა და ჭაობებში მარტო გამოვიდოდა.

- ჩვენ გავიგონეთ მისი ყვირილი, ღმერთო ჩემო, რანაირი ყვირილი! გავიგონეთ და ვერ მივეშველეთ! მაგრამ სად გაქრა ის სულთამსუთავი ძაღლი - მისი სიკვდილის მიზეზი? იქნებ ახლარ აქ არის სადმე? ან სად არის სტეპლოტონი? ყველაფრისათვის მივუზღავ სამაგიეროს!

- დიახ, ის აგებს ჰასხის ყველაფრისათვის, ამაზე მე ვიზრუნებ. ზიძარ და ძმინულიერ - ორივე მკვდარია. ერთი შიშით მოკვდა, როჯა თავის თვალნინ დაინახა ყრჩხული, რომელსაჲ ზეზუნებრივ არსებად სთვლიდა, მეორე კი მოკვდა მამინ, როჯა გაქრევით რდილობდა მისგან თავის დაღწევას. მაგრამ ახლა უნდა დავამტყორთო, რომ იმ ძაღლსა და

მის მსხვერპლს შორის არის მიზეზობრივი კავშირი. მართალია, ყმაყლი გავიგონეთ, მაგრამ ეს ჯერ კიდევ არ არის საბუთი, სერ ჰენრიმ შეიძლება დაწემის დროს გაიტყნა თავი. მე მანერ ვფერვ, რა წბერიერ არ უნდა იყოს ჩვენი მონინააღმდეგე, ხვალ ის ჩემს ხელთ იქნება!

ყურარი და გამოყსნორებელი უბედურებით შეძრნუნებულნი, დასახირებული გვამის ნინ ვიდექით. რა წყდად დასრულდა ჩვენი ხანგრძლივი და მძიმე შრომა. რორა ღრუბლებიდან მთვარემ გამოიხედა, ქვის გროვაზე ავედით, საიდანარ ჩვენი უბედური მეგობარი გადმოვარდა და იქიდან შევათვალიერეთ მთვარის შუქზე ვერცხლისფრად მზინავი ჭარბები. შორს, გრიმპენის მხარეს ჩანდა ყვითელი წერხლი. ეს შუქი შეიძლებოდა მხოლოდ სტეპლტონების განმარტოებულ საწხოვრებელში ნთებულიყო. ნყველა-კრულვა აღმომხდა და იმ მხარეს მუშტით დავემუქრე.

- რაღას ვურდით? დაყყოვნებლივ უნდა შევიპროთ!

- საქმე ჯერ არ არის დამთავრებული, ის კი ისეთი ფრთხილი და წბერი კარია! მერე რა, რომ ჩვენ ყველაფერი ვერით? ანა სრაღეთ და დაუმტკიცეთ! ერთი გაუფრთხილებელი ნაბიჭი და არამზადა ხელიდან გაგვისხლოტება.

- მაშ რა ვქნათ?

- ხვალ საზრუნავი ყელამდე გვექნება. დღეს კი ისლა დაგვრჩენია, ყანასკნელი სამსახური გავუნით სერ ჰენრის.

შვეულ ფერდობზე დავეშვით და მთვარის სხივებზე ვერცხლისფრად მოელვარე ქვეშ შორის დაგდებულ უფორმო შავ სხეულთან მივედით. ტანჯვით მოკრუნხული სხეულის დანახვაზე გული შემეკუმშა და სიმნისაგან თვალები წრემლით ამევსო.

- დავუძახოთ ვინმეს, ჰოლმს. მარტო ჩვენ გვამს სახლამდე ვერ მივიტანთ. ღმერთო ჩემო, რა მოგდით? ხომ არ შეიშალოთ?

ჰოლმსმა შეპყვირა და სერ ჰენრის გვამზე დაიხარა. ყურად რეკვას მოპყვა, ხარხარით ჩამავლო ხელში ხელი და ნტლრევა დამინყო. ნყთყ ეს ჩემი სასტიკი, მყდამ თავშეკავებული მეგობარია? აი თურმე რა ხდება, რორა დაფარული აღი ვარეთ გადმოხეთქავს ხოლმე!

- ნვერი აქვს! ნვერი!

- ნვერი?

- ეს სერ ჰენრი არ არის... ღმერთო, ეს ჩემი მეზობელია, - კატორლელი! - ელვის სისწრაფით ვერით გვამს, გადავარუნეთ გულაღმა და განისხლიანებული ნვერი ახლა ჰირდაპირ რევ, ნათელი მთვარის ზადრ სახეს მიაჩერდა. საეჭვო აღარაფერი იყო! დაბალი შუბლი, მაიმუნვით ღრმად ჩამჭდარი თვალები, - ეს იგივე სახე იყო, რომელმარ ჩემ თვალნინ იმ ღამეს ნაპრალში გაიელვა.

მოკლული ზოროტმოქმედი სელდენი ვახლოდათ. აქ კი ყველაფერს მივხვდი. მომაგონდა, რომ ზერიმორს ზარონეტმა თითქმის მთელი თავისი სამოსელი აჩყა. მაშასადამე, ზერიმორმა ეს ტანსარმელი მისრა სელდენს, რათა ნასასვლელოდ გამზადებულიყო. ფესსარმელი, პერანგი, კეპი - ყველაფერი ერთ დროს სერ ჰენრის ეყუთვნოდა. მართალია, ტრაველია ტრაველიად რჩებოდა, მაგრამ სელდენმა, ასე თყ ისე, მანერ დაიმსახურა სიკვდილი. სიხარულით აღარ ვიყავი, ისე ვყამბე ჰოლმსს, თყ როგორ მოხდა ყველაფერი.

- მაშასადამე, ეს უბედური კოსტიუმმა დალყა, - თქვა ჰოლმსმა. - ძაღოს, რა თქმა უნდა, სერ ჰენრის რაიმე ნივთი აყნოსეს - ყთყოდ სნორედ ის ფესსარმელი, ოტელში რომ მოიპარეს - და მერე კატორლელის კვალზე მიუშვეს, აყხნელი რჩება მხოლოდ ერთი რამ: როგორ დაინახა სინელიეში სელდენმა, რომ ვიღარ მისდევა?

- აღნათ, მოესმა.

- მოესმა ძაღლის ხმა ჭარბებში და მშველელს ყხმო ისე, რომ დაჭერის საფრთხეს არ მოერიდა? არა, კატორლელოს ამით ვერ შეაშინებ. აი, რა: როგორ დაინახა სელდენმა, რომ ძაღლი მისდევა?

- მე მგონია, ამაზე საკვირველი ამბებერ არის. თყ დავუშვეთ, რომ ჩვენი ყველა ვარაყდი სნორია, მაშინ ეს ძაღლი...

- მე არაფერს არ ვვარაყდობ.

- კეთილი. რაჭომ გაუშვეს ეს ძაღლი ჭაობში ამ ღამით. არა მგონია, ყოველთვის ასეთი თავისუფლებით სარგებლობდეს. სტეპლოტონი აღობათ ელოდა, რომ სერ ჰენრი დღეს ჭაობებისაკენ გამოივლიდა.

- ჩემი ამოწანა უფრო რთულია. თქვენსაზე პასუხს მალე მივიღებთ, ჩემი კი აღობათ ისევ ამოუსხნელი დარჩება. ახლაც კი გადავწყვიტეთ ამ უბედურს რა ვუყოთ. ხომ არ შეიძლება მელიებისა და ძიერების საძიებნად აქ დავტოვოთ?

- რომელიმე ქობში დავასვენოთ, ვიდრე პოლიციას შევატყობინებთ.

- მართალია, ქობამდე, ყოველ შემთხვევაში, მივიჭანთ. შეხედეთ, უოტსონ! ეს რა არის? ნუთუ თვითონ ისაა? არა, რა კადნიერებაა! არც ერთი სიტყვა ჩვენს ეჭვებზე, არც ერთი სიტყვა! თორემ ყველა ჩემი გეგმა ჩაიფუშება.

ჭაობების სიღრმიდან ადამიანი გვიახლოვდებოდა. მისი სიგარის მკრთალი კვამლი შორიდან გამოჩნდა. მოკაშკაშე მთვარე დასრემიერებდა და მანძიკე ვიწვანი სწრაფად, სტუნვა-სტუნვით მომავალი ნაჭურაღისტის კაფანდარა სხეული. დაგვიანხა, შეჩერდა, მერე ისევ ჩვენკენ წამოვიდა.

- ექიმო უოტსონ! ნუთუ ეს თქვენა ხართ? არაფრით არ ველოდი, რომ ამ ჭაობებში გნახავდით! ღმერთო ჩემო! ეს რა არის? რა მოხდა? არა! შეუძლებელია! ნუთუ ეს ჩვენი მეგობარი სერ ჰენრია!

სტეპლოტონმა ჩამიარა და გვამზე დაიხარა...

სურრად სიგარა ხელიდან გაუვარდა:

- ეს... ეს ვინ არის? - ზორბიკით ჩაილაპარაკა.

- სელდენია, კატორღელი, პრინსტაუნის წიხიდან გაქრული.

სტეპლოტონმა მკვდარივით გაფითრებული სახე მოგვაპყრო. ნებისყოფის უჩვეულო დაძაბვით სძლია თავს, არაფრით არ გაუყრა თავისი გაოქება და სასონარკვეთილება. ჯერ ჰოლმის მიაშტერდა, მერე მე.

- ღმერთო ჩემო! რა საშინელებაა! როგორ მოხდა?

- ეტყობა, აი იმ ფერდობიდან გადმოვარდა და კისერი მოიტყვა. მე და ჩემი მეგობარი ჭაობებში ვსერილობით და ვილარის ყვირილი გავიგონეთ.

- მერ ამ ყვირილმა გამომიყვანა სახლიდან. მანუხებდა სერ ჰენრის ზედი.

- რაღა სახელოდობრ სერ ჰენრის ზედი განუხებდათ? - ვერ მოვითმინე მე.

- დღეს საღამოს ჩვენსა უნდა შემოევილო და რაჭომღარ არ მოვიდა. ამან ძალიან გამაოჯრა, ხოლო როცა ჭაობებში ყვირილი გავიგონე, ბუნებრივია, სერ ჰენრი მომავონდა და შევწყბდი. სხვათა შორის, - სტეპლოტონმა მიხერა ჩემგან ისევ ჰოლმსზე გადაიტანა, - ამ ყვირილის გარდა არაფერი გავიგონიათ?

- არა, - თქვა ჰოლმსმა. - თქვენა?

- არც მე.

- მანინ რისთვის გვეკითხებით?

- თქვენ ხომ იყით, რომ აქ ძაღლის აჩრდილოზე და სხვა მსგავს სასწაულოზე ლაპარაკობენ! აქაური ფერმერები ყვებიან, ღამღამობით ძაღლი ჭაობებში დაძრნისო. აი, მერ მაინტერესებს: იქნებ თქვენც გაიგონეთ?

- არა ძაღლი ყფა არ გავიგონია, - ვთქვი მე.

- მან, ამ უბედურის დაღუპვას როგორღა ხსნით?

- დარწმუნებული ვარ, გამუდმებული შიშისაგან ვონება დაუბნელოდა და სულ იმას ფიქრობდა - ვაითუ დამიჭირონო. აღობათ სიგიჟის შემოტევის დროს ჭაობში დარბოდა, ბოლოს ფერდობზე დაგორდა და კისერი მოიტყვა.

- ჰო, ეს ნამდვილად დასაჯერებელია, - თქვა სტეპლოტონმა და აშკარად შეეცყო, რომ თავისუფლად ამოისუნთქა. - თქვენ რაღას ფიქრობთ ამაზე, მისტერ შერლოკ ჰოლმს?

- ძაღზე მიხვედრილი ადამიანი ყოფილხართ! - თქვა ჩემმა მეგობარმა და მდარლად დაუკრა თავი.

- რარ აქ ექიმი უოტსონი გამოჩნდა, იმ დღიდან ყოველ წისმარე დღე თქვენს მოლოდინში ვიყავით. სწორედ რომ კარგ დროს ჩამოხვედით, ტრაგედიას პირდაპირ სულზე მოუსწარით.

- მართლმადიდებელი აგრეთ! მაგრამ დარწმუნებული ვარ, რომ ჩემი მეგობარი მომხდარ ამბებს სწორად გარკვევს და ამიტომ ხვალ ლონდონს მივემგზავრები. ამ უსიამოვნო ამბებმა გული ჩამწყვიტეს, მაგრამ ლონდონს წასვლას მაინც არ ვადავლებ.

- როგორ! ხვალვე მიემგზავრებით?

- ვაპირებ.

- მაგრამ თქვენი ჩამოსვლა, რა თქმა უნდა, მსჯელს მოჰყენებს უკეთეს იმ მოვლენას, რომელთაგან პირდაპირ ჩიხში მოგვაქრის.

პოლმსმა მხრები აიჩეხა.

- წარმატება მუდამ იოლად როდი მოდის. გამოკვლევის დროს ფაქტებს უნდა დავუძვაროთ და არა ლეგენდებს. ამ საქმეს ვერც თავი გავუგე და ვერც ბოლო მივადევნე.

ჩემი მეგობარი სრულიად ზუნებრივი და მშვიდი კილოთი ლაპარაკობდა. სტეპლტონი კი უსრულდებოდა და დაჟინებით შეხსენებდა. მერე მე მომიბრუნდა და მითხრა:

- სიამოვნებით შემოგთავაზობდით გვამის ჩემს სახლში გადატანას, მაგრამ ჩემი და ისე შეშინდებთ, რომ უმჯობესია ამაზე ხელი ავიღოთ. მოდით, სახეზე რაიმე გადავფაროთ და აქვე დავტოვოთ. დილაზე არაფერი მოყვა.

ასე ვაკეთეთ. მე და პოლმსმა უარი ვუთხარით სტეპლტონს მერიტი-პასში მიპატივებზე, მინ მარტო გავუძვით და მასკრავილ-პოლისაკენ გავუშურეთ. რამდენიმე ნაბიჯი გადავდგით, უკან მივიხედეთ და ჭაობების სიღრმისაკენ ნელ-ნელა მიმავალი სტეპლტონი დავლანდეთ. იქით კი, მის უკან მთვარით განათებული ფერდობზე - ერთადერთი შავი ლაქა მოჩანდა, იმ ადგილას, სადაც ასეთი საშინელი სიკვდილით დაღუპული ადამიანი ეგდო.

- როგორ იქნა, ხელოვანი ზრდოლაში ჩავებით! - თქვა პოლმსმა, რომელიც ჩემს გვერდით მოაბჯებდა. - მაგრამ რა სიმტკიცეა! რა სწრაფად მოეგო გონს და როგორ შეიკავა თავი! დარტყმა კი ჭეშმარიტად თავბრუსდამხვევი იყო - დანახვა იმისა, რომ შენი მსხვერპლია არა ის, ვისაც უმიზნებდი, არამედ სხვა. უოტსონ, ლონდონშია მითქვამს და ახლაც გიმეორებთ: უფრო ღირსეული მონინაღმდეგე ჩვენ ჯერ არ შეგვხვედრია.

- მაინც ვნანობ, რომ დაგინახათ!

- პირველად ეს მერ ვინაზე. მაგრამ, ბოლოს და ბოლოს, რა მოხდა!

- როგორ ფიქრობთ, თქვენთან შეხვედრა მის გეგმებზე იმოქმედებს?

- დიახ. უფრო ფრთხილად მოიქნება, ან რაიმე გადამწყვეტსა და სახიფათო ნაბიჯს გადადგამს. როგორც არაჩვეულებრივ დამნაშავეთა უმრავლესობა, სტეპლტონიც ალბათ მეტიმეტიად დიდ იმედს ამყარებს თავის ექსპრობაზე და ფიქრობს, რომ პირში ჩალა გამოგვავლო.

- რატომ არ გინდათ მისი შეპყრობა?

- ჩემი ძვირფასო უოტსონ, თქვენ სწრაფი მოქმედება გიყვართ. თქვენი ინსტინქტები უკეთაზე უფრო გადამწყვეტი ზომების მიღებას გარწახიბენ: ანა, დავუძვით, რომ ლამით ეს კარგი დავიფიქროთ. რას მოგვერემს ეს? ვერაფერს ვერ დავუძვით. აი, სად არის მისი ჩანაფიქრის მთელი ჭოჭობითური ექსპრობა! სტეპლტონის თანამზრახველი რომ ადამიანი უოტსონი, საბუთებს მოვავროვებდით, კვალს მივავნებდით, მაგრამ ანა სრულად სამსჯავროზე უზარმაზარი ძაღლის გამოყვანა! განა ეს დავუძვით იმაში, რომ მის პატივს კისერზე სახრჩობელას საბელი ჩამოვარვათ?

- მაგრამ დანაშაულის შედგენილობა ხომ სახეზეა?

- სრულიებითა არა! ჯერ უკეთაფერი მხოლოდ სავარაუდოა. სასამართლოში თუ ასეთი ფანტასტიკური ისტორიების მოყოლა დავინწყით, მასხარად აგვიგდებენ.

- სერ ჩარლზის ამბავი?

- მკვდარი იპოვეს. ძალადობის კვალი არ აღმოუჩინიათ. მე და თქვენ ვიყავით, რომ შიშით მოკვდა, ვიყავით ისიც, თუ რამ შეაშინა. მაგრამ როგორ დავარწმუნოთ ამაში ის თორმეტი დამთხვეული, რომლებიც ნაფიქრ მსახუროთა როლში იქნებიან? რა საფუძველზე დავასკვნით, რომ ამ საქმეში გარეულია ძაღლი? სადაა მისი კბილების კვალი? მე და თქვენ ისიც ვიყავით, რომ ძაღლები მკვდრებს არ კბენენ და რომ სერ ჩარლზი მოკვდა უძაღო, ვიდრე ძაღლი თავს დაესხმოდა. მაგრამ ამას ხომ დამტკიცება უნდა, ჩვენ კი ვერაფრით ვერ დავამტკიცებთ.

- მერე, დღევანდელი ლამე?
- არაფერი განსაკუთრებული მას არ მოყურია. მიზეზობრივი კავშირი ძალღმობა და კატორღელის დაღუპვას შორის მაინც არ არის. არავის არ უნახავს ეს ძალღმობა. მართალია, უმუილი გავიგონეთ, მაგრამ ის ხომ არ გვინახავს, რომ ძალღმობის კატორღელს გამოეღვეცნა. საბუთები არ გვყოფნის! არა, მეგობარო, ფაქტი ფაქტად რჩება: დანაშაულის შედგენილობა ვერ დავადასტურებთ და დამამტკიცებელი საბუთების თავმოყრა ვერ შევძელით, მაგრამ დამნაშავეს რომ ზრადღებთ დავუმტკიცოთ, ყოველნაირი რისკი უნდა გავნიოთ.
- რას აპირებთ?
- მე დიდ იმედს ვამყარებ მისის ლაპურა ლაიონსზე. როცა მისთვის საქმის ნამდვილი ვითარება გახდება ცნობილი, ეს ქალი სერიოზულ სამსახურს გავვინევს. გარდა ამისა, მე მეორე, საკუთარი გეგმარ მაქვს, მაგრამ წინასწარ ზევრი ლაპარაკი არ არის საჭირო, თუმცა მაინც იმედი მაქვს, რომ ხვალ გამარჯვება ჩვენ დაგვრჩება.
- ჰოლმისისგან მეტი ვერაფერი გავიგე. ფიქრებში ჩანთქმულს ზასკრვილ-ჰოლის კარენამდე ხმა აღარ ამოჟღერია.
- შემოხვალთ?
- დიახ. ახლა უკვე აღარა აქვს აზრი დამალვას. მაგრამ კიდევ ერთი სიტყვა, უოტსონ. სერ ჰენრის ძალღმობა არაფერი უთხრათ. დე, სელდენის სიკვდილი იმავე მიზეზებს მიანეროს, რომელთა ჩაგონებასაც სტეპლოტონი ჩვენთვის ლამობდა. სერ ჰენრი ასე უფრო იოლად გადაიტანს ამ განსარჯელს, რაც ხვალ მოელოს, როცა მერიპიტ-ჰაუსში წავა სადილად - თუ სწორად გავიგე თქვენი უკანასკნელი ანგარიში.
- მაგრამ იქ მეც ვარ მინვეული.
- მაშინ თქვენ მინვევაზე უარის თქმა მოგიხდებათ. სერ ჰენრი მარტო უნდა წავიდეს. ამისი მონყოლა ადვილი საქმეა. ...დიახ, ასეა. სადილზე დავაგვიანეთ, მაგრამ ვახშამს კი სწორედ დროზე შევესწარით.

თავი XIII
მასე დაგებულა

ახალი სტუმრის ხილვა სერ ჰენრის ისე არ გაჰკვირვებია, როგორც გაუხარდა. მას ღრმად სჯეროდა, რომ როცა შერლოკ ჰოლმისი უკანასკნელი დღეების ამბავს გაიგებდა, ლონდონში აღარ გაჩერდებოდა. ამის მიუხედავად, როცა გამოირკვა, რომ ჩემი მეგობარი უხელონარგოდ იყო ჩამოსული და არც რდილობდა ეს ამბავი აეხსნა, ზარონეჭმა გაოქებით ასწია წარბები. ჰოლმისი მაშინვე მოამარაგეს ყველაფრით, რაც ესაჭიროებოდა, და გვიანი ვახშამის შემდეგ ზარონეჭს გავუმხილეთ ჩვენი თავგადასავლის ის ნაწილი, რისი წოდნარ მისთვის საჭირო იყო. მაგრამ მანამდე ერთი მეტად მძიმე მოვალეობის შესრულება მომიხდა - ზერიმორსა და მის მეუღლეს შევატყობინე სელდენის დაღუპვა. ლაქიას თითქოს ზურგიდან ძალიან მძიმე ტვირთი მოხსნესო, ისე თავისუფლად ამოისუნთქა, მაგრამ მისის ზერიმორმა სახე წინსაფრით დაარა და მწარედ აჭირდა. მთელი ქვეყნის თვალში სელდენი საქმეული ზოროტმოქმედი იყო, რაღაც საშუალო ეშმაკსა და ნადირს შორის, დას კი, ეტყობოდა, იგი უწინდებურად ოინზაზ ზავშვად მიაჩნდა, რომელიც ჰაჭარაობაში ხელოვ ებღაუჭებოდა. ჭეშმარიტად, ურჩხული უნდა იყოს სიროქხლეში ადამიანი, თუ სიკვდილის დროს მღუღარე რემელით დამტკირებელი ქალი არ გამოუჩნდება.

- მას შემდეგ, რაც თქვენ გაემგზავრეთ, უოტსონ, სულ მინ ვზივარ და მონყენილობისგან გავთავადი. - თქვა ზარონეჭმა. - იმედი მაქვს, ასეთი მორჩილება ჩამეთვლება? თქვენთვის მოწყობილი სიტყვა რომ არა, რხვირს გარეთ არ გამოვყოფ-მეთქი. ამ საღამოს ზევრად უფრო მხიარულად გავატარებდი ჭაობებში, რადგანარ სტეპლოტონმა დამაჭიყა.

- დიახ, საღამოს ზევრად უფრო მხიარულად გაატარებდით, - რევად თქვა ჰოლმისმა. - სხვათა შორის, თქვენ აღმათ არც დავგიფასებთ იმ დამსახურებას, რომ როცა ნელან კისერმოტეხილ კარს დავრქეროდით, თქვენ დაგვტიროდით?

სერ ჰენრიმ თვალები დააჭყიტა.

- ეს რაჭომ?
- იმიტომ, რომ ზედმეტი კატორღელი თქვენს კოსტიუმში იყო გამონყობილი. ზერიმორს, რომელმაც კოსტიუმი მისწა სელფენს, ამის გამო სერიოზული უსიამოვნებანი მოელოს პოლიციისაგან.
- არა მგონია, რამდენადარ მახსოვს, ტანისამოსზე არავითარი ნიშანი არ იყო.
- ჰო, მაშ მისი ზედი ყოფილა - და თქვენი, რამდენადარ ყველანი გარეული ხართ კანონის სანინაღმდეგო მოქმედებაში. კარმა რომ თქვას, მე, როგორც კეთილსინდისიერ მაძებარს, ყველანი უნდა დამეჭირეთ, თქვენს თანამზრახველებთან ერთად. მაშხილებელ დოკუმენტად უოტსონის წერილები გამომადგებოდა.
- უმჯობესია ის გვიამბოთ, როგორ არის საქმე? - უთხრა ზარონეჭმა. - მოახერხეთ თუ არა ამ დახლართულ საქმეში თავის და ზოლოს გარჩევა? მე და უოტსონმა, რარ ვიწოდით, იმაზე მეტი ვერა გავიგეთ რა.
- მე ვფიქრობ, რომ უახლოეს დროში ზევრი რამ გარკვევა. ეს საქმე ერთობ რთული და დახლართულია. ჩემთვისარ კი ზოგი რამ აქამდე ზურუსითაა მოწყული... მაგრამ ზურუსი გაიფანტება და ყოველივე კეთილად დასრულოდება.
- უოტსონმა აღბათ გვიამბოთ ის, რარ ჭაობებში გავიგონეთ. ასე რომ, ეს წარიელი წრუმორნმყნებარ არ არის. მე მქონია ისეთი საქმეები, რომლებშიარ ძალებიერ იყვნენ გარეულინი და ამიტომ ჩემი მოტყუება ძნელია - ძალების ყმული არ შეიძლება ვერ გაარჩიო. თუ თქვენ იმ ქოფაკს ჰირზე აღიკაპს გაუკეთებთ და ჭაჭვით დაბამთ, დედამინის ზურგზე უდიდეს მაძებრად ჩაგთვლით.
- თუ დამეხმარებთ, აღიკაპსარ გავუკეთებ და ჭაჭვითარ დავბამ.
- რასარ მიზრძანებთ, ყველაფერს გავაკეთებ.
- ჩინებულია! მაგრამ მე ვითხოვ ზრმა მორჩილებას, ყოველგვარი „რაჭომ“ და „რისთვის“ ზედმეტი იქნება.
- როგორც გენებოთ.
- თუ ამაზე მეთანხმებთ, მაშინ გადავჭრით ამ ამოყნას. ეჭვი არ მეპარება, რომ... ჰოლმის შუა სიტყვაზე შეჩერდა და ჩემს თავს ზემოთ რაღარას დაამტერდა. ლამაზ პირდაპირ ჰოლმისს ანათებდა. სახე ისეთი უძრავი და გაქვავებული გაყხდა, თითქოს კლასიკური ქანდაკებააო. მთელი თავისი არსებით შემფოთებასა და დამაზულოებას გამოხატავდა.
- რა მოხდა? - ერთხმად შევძახეთ მე და სერ ჰენრიმ. ჰოლმისმა მზერა ჩვენზე გადმოიტანა და ვიგრძენი, რომ მღელვარების დაფარვას რდილობდა. მისი სახე უნინდებურად არაფერს არ გამოხატავდა, მაგრამ თვლები საზეიმოდ ყიმყიმებდა.
- მაპატიეთ, მაგრამ არ შემეძლო აღტარების შეკავება, - თქვა და მოპირდაპირე კედელზე ჩამწყრივებულ სურათებზე მიგვითითა. - უოტსონი ამტკიერებს, რომ მე მხატვრობაში არაფერი გამეგება, მაგრამ ეს ჩემი ჭიბრთ მოსდის, რადგან ხელოვნების სფეროში ჩვენი აზრები ერთმანეთისას არ ემთხვევა. ეს პორტრეტები კი ნამდვილად ჩინებულია.
- მოხარული ვარ, - თქვა სერ ჰენრიმ და გაორებულმა შეხედა ჩემს მეგობარს. - სურათებისა ზევრი მეერ არაფერი მესმის. აი, წხენი ან ხარი სხვა საქმეა. მაგრამ ვინ იფიქრებდა, რომ თქვენ ხელოვნებით დატკობისათვის დროს შოყლობთ.
- თქვენ მაგის დარდი ნუ გაქვთ, კარგ საგანს ყოველთვის შევნიშნავ. სანაძლეოს ვდებ, რომ ის მანდილოსანი, რისფერი აზრეშუმის კაბა რომ არვია, ნელერის ფუნჯის ნაყოფი უნდა იყოს. ხოლო სქელი, პარიკიანი ტენტლომენი უეჭვლად რეინოლდის დახატული იქნება. ეს აღბათ საგვარეულო პორტრეტებია?
- დიას, ყველანი.
- მათი სახელები თუ იწით?
- ზერიმორი დიდხანს მავარჯიშებდა ამ დარგში და ვგონებ, გაკეთილოს ნაზობრიცხლად გიპასუხებთ.
- ვინ არის ის ტენტლომენი, ჭოგრიტი რომ უჭირავს?

- ესაა კონტრ-ადმირალი ზასკრვილი, რომელიც ოსტ-ინდოეთში მსახურობდა. ეს კი, ლურჯსურთყიანი, ხელში რომ გრავნილი უჭირავს, სერ უილიამ ზასკრვილია, უილიამ პიტ უფროსის დროს თეთა პალატის კომისიის თავმჯდომარედ ყოფილა.

- აი, ეს კავალერი ჩემ პირდაპირ, შავი ხავრდის ზაფთებიანი კამზოლი რომ აწვია?

- ო! ამას კი უნდა გაეწნოთ. ესაა ყველა უბედურების მიზეზი - სერ ჰუგო.

ზოროტმოქმედი, რომელმაც დასაბამი მისცა ლეგენდას ზასკრვილები ძალღოზე. აღზათ ბევრი ნყალი ჩავლის, ვიდრე მას დავივინყებთ.

პორტრეტს დიდი ინტერესითა და წოჭა შეშფოთებული შევრქეროდი.

- ღმერთო ჩემო! - თქვა ჰოლმსმა. - სახე კი ისეთი აქვს, მშვიდი, ნუნარი. მართალია, თვალეში ჯოჯოხეთური ნაპერწკალი უელავს, მარგამ მე თქვენი ჰუგო რალარ გოლიათად ნარმომედგინა, რომელსაც ყჩაღის გამოძეცველება უნდა ჰქონოდა.

- პორტრეტი ნამდვილად მისია. ამასი შეიძლება ეჭვი არ შეგეპაროთ. უკან ტილოს ანერია მისი სახელი და თარიღი - ათას ექვსას ორმოწდაშვიდი წელი.

მთელი დანარჩენი საღამო ჰოლმსმა მეტწილად მდუმარედ გაატარა, მაგრამ გარყვნილი ჰუგოს პორტრეტმა თითქოს მოაჯადოვა, და ვანშამზე სურათისათვის თითქმის თვალი არ მოუყრებოდა. მაგრამ ჰოლმის აზრთა მსვლელობა ჩემთვის მხოლოდ მას შემდეგ ვახდა ნათელი, როცა სერ

ჰენრი დასაძინებლად წავიდა თავის ოთახში. ჰოლმსმა ლამის პატარა მაგიდიდან სანთელი აიღო, სანადიმო დარბაზისაკენ ნამიძღვა და დროისაგან ჩამავებულ პორტრეტთან მიმიყვანა.

- ვერაფერს ამჩნევთ?

დიდხანს შევრქეროდი ფართოფარფლებიან ქუდს, თეთრ ზაფთიან საყელოს და გრძელ კულულებს, რომლებიც სასტიკსა და ვინრო სახეს თითქოს ჩარჩოდ შემოვლენობდნენ. ამ სახეს ვერავინ დასნამებდა ვერც ნაკვების უხეშობას, ვერც გამოძეცველების სიმკარეს, მაგრამ მის მოკუმულ თხელ ზაგეში, რევსა და შეუპოვარ მზერაში იყო რალარ გულქვა, სასტიკი და ქედმაღლოური...

- არავის არ მოგაგონებთ?

- სახის ქვედა ნახილი სერ ჰენრის მიუგავს.

- სრული ჭეშმარიტებაა. მაგრამ როცა მოიწადეთ!

ჰოლმის სკამზე შედგა, მარჯვენა ხელში სანთელი ეჭირა, მარჯვენათი კი სურათს ქუდის ფარფლები და გრძელი კულულები დაუფარა.

- რისო ძალნო! - შევძახე გაოწებისაგან ჭკუადაკარგულმა.

ტილოდან სტეპლტონის სახე შემომრქეროდა.

- აჰ! ნახეთ? ჩემი თვალეში ხომ მიჩვეულნი არიან თვით სახის გამოყოფას იმისგან, რარ გარშემო აკრავს. მზერით ნიღბის სიღრმეში ჩანვლომა - მამბრის მთავარი თვისებაა.

- განარვიფრებელია! თითქოს სტეპლტონის პორტრეტი იყოს!

- დიხ, სულიერად და ფიზიკურად ნარსულისაკენ დაბრუნების საგულისხმო რდაა. თუ საგვარეულო პორტრეტების შესწავლას შევუდგებით, სულთა ჩასახლება-გადასახლებას ვინამებთ. ისიც ზასკრვილია, ეს სავსებით აშკარაა.

- და მემკვიდრეობისათვის იზრძვის.

- უთუოდ. ეს შემთხვევით თვალში მოხვედრილი პორტრეტი დამეხმარა ერთი ყველაზე უფრო რთული ხარვეზის შევსებაში. ახლა კი ჩვენს ხელთაა, უოტსონ, ახლა კი დავიჭირეთ ეს სტეპლტონი! და გეფიქრებთ, ხვალ ამ დროს უკვე ჩვენს ზადეში იფართხალებს, როგორც პეპლები ფართხალებენ მის ზადეში. ქინძისთავი, საწობი, იარლიყი და ბეიკრსტრიტის კოლექტია კიდევ ერთი ეგზემპლარით შეივსება.

ჰოლმსმა ხიმამლლა გადაიხარხარა და პორტრეტს მოშორდა. იგი იშვიათად იწინოდა, მაგრამ გავიგონებდი თუ არა მის სიყლოს, ვიწოდო, რომ ვინმეს დიდი უბედურება ელოდა.

მეორე დღეს, დილით რომ ვდგებოდი, სარკმლიდან ჰოლმსს მოგკარი თვალი, ჩემზე ადრე ამდგარიყო, სადლარ ნასულიყო და უკან დაბრუნებარ მოესწრო.

- დიახ, დღევანდელი დღე ჩემთვის როცა დავიდარბიანი იქნება, - თქვა მხიარულად ჰოლმსმა და ხელები მოიფშვნიტა, თითქოს წინასწარ გრძნობდა მთელ ამ დავიდარბას. - მალე საქმეს შევუდგებით. მახე დაგებულია. საღამოს კი ვნახავთ, ეს კბილბასრი ღლავი გაება, თუ ხელიდან დავვისხლოტა.

- უკვე მოასწარით ჭაობების მონახულებას?
 - გრძობენაშდე მივედი და იქიდან პრინსტაყნში სელოდენის სიკვდილი დეპეშით ვაწრობე. ვფიქრობ, ამ საქმეზე არე ერთს აღარ შეგანახებენ. ამას გარდა, მე დავუყავშირდი ჩემს ერთგულ კარტრაიჭს, რომელიე ჩემი დარდით აღარ იყო. იგი ისეთი ერთგულია, რომ მზად იყო ქობის ზღურბლოზე მომკვდარიყო, როგორე ძალი დავკვდებ ხოლომე თავის პატრონის საფლავს.
 - საიდან დავინყებთ დღეს?
 - უპირველეს ყოვლისა, ვნახოთ სერ ჰენრი. აი, თვითონ ზარონეტი.
 - დილა მშვიდობისა, ჰოლომს! - თქვა სერ ჰენრიმ. - თქვენ იმ გენერალს მომაგონებთ, რომელიე ზრძოლის დანყების წინ შტაბის უფროსს ესაუბრებ.
 - ასედაე არის. უოტსონი ზრძანებების მისაღებად მოვიდა.
 - მეე მაგიტომ გეახელით.
 - ჩინებულია! თუ არა ვრდები, სტეპლოტონებმა დღეს სადილად მიგიპატიეს, სერ?
 - იმედი მაქვს, თქვენე ნამოხვალთ? სტუმართმოყვარე ხალობა და თქვენი მისვლა ძალიან გაახარებ.
 - სამსახაროდ, მე და უოტსონი ლონდონს უნდა გავემგზავროთ.
 - ლონდონს?
 - დიახ. ისეთი ვითარება შეიქმნა, რომ უმჯობესია იქ ვიყოთ.
- ზარონეტს თითქოს სახე მოექრაო.
- მე კი მეგონა, რომ ზოლომდე არ მიმატოვებდით! გულახდილად რომ გითხრათ, ზასკერვილი-ჰოლი ერთი ადამიანისათვის არე ისე სასიამოვნო სამყოფელია.
 - ჩემო მეგობარო, თქვენ უნდა დამემორჩილოთ უსიტყვოდ და გავკეთოთ ყველაფერი, რასაე თქვენგან მოვიხოვ. უთხარით თქვენს მეგობრებს, რომ სიამოვნებით ვენვოდით, მაგრამ გადაუდებელი საქმეები ლონდონისაკენ გვისმობენ. თუმეა დევონშირში ისეე ძალე დავბრუნდებთ. ხომ არ დავავინყებთ ამისი თქმა?
 - რაკი თქვენ ითხოვთ.
 - გარნმყნებთ, სხვა გამოსავალი არ არის.
- იმის მიხედვით, როგორ შეიკრა ამის გავგონებაზე ზარონეტმა შუბლი, მივხვდი, რომ განანყნდა და ჩვენი გამგზავრება დეზერტირობად მიიჩნია.
- როდის აპირებთ გამგზავრებას? - რევად იკითხა სერ ჰენრიმ.
 - როგორე კი ვისაუზმებთ. რხენებით გავემგზავრებით კუმ-ტრესიშდე. უოტსონი თავის ნივთებს დატოვებს წინდად, რომ უკანვე დარბუნდებ. უოტსონ, ზარათი მისნერეთ სტეპლოტონს და მიპატიყებაზე უარის თქმისათვის ზოდიში მოუხადეთ.
 - მეე მინდოდა ლონდონს ნამოსვლა, - თქვა ზარონეტმა. - რა უნდა ვაკეთო აქ მარტო?
 - თქვენი ადგილსამყოფელი და მამული ზასკერვილი-ჰოლია. თქვენ სიტყვა მომერით დამემორჩილოთ საქმის დამთავრებამდე და, ჩემი ღრმა რწმენით, ზასკერვილი-ჰოლში უნდა დარჩეთ.
 - კარგი, დავრჩები.
 - კიდევ ერთი თხოვნა. მერიპიტ-ჰაყსში ეტლით გაემგზავრეთ. ეტლი განსტუმრეთ და სტეპლოტონებს უთხარით, რომ შინ ფეხით დარბუნდებთ.
 - ფეხით, ჭაობებში?
 - დიახ, მაგრამ აკი თქვენ თვითონ არა ერთხელე გამაფრთხილეთ, რომ ასე არ მოვქრეულიყავი.
 - ახლა კი სრულიად დამშვიდდით და ისე გაემგზავრეთ სტეპლოტონებთან. მე მოვითხოვ ამას იმიტომ, რომ თქვენი ვაყარობის იმედი მაქვს.
 - კარგი, ასე მოვიქრევი.
 - და თუ ოდნავ მაინე რამეე გიღირთ სეროტხლე, არ გადაუხვიოთ იმ ზილიკიდან, რომელიე მერიპიტ-ჰაყსიდან ზასკერვილი-ჰოლამდეა გატკეპნილი. მით უმეტეს, რომ ეს არის უმოკლესი გზა.
 - ყველაფერს ისე გავაკეთებ, როგორე თქვენ მეუბნებთ.
 - აი, ეს კარგია. ჩვენ კი შევერდებით საყუმის შემდეგ მაშინვე გავემგზავროთ, რათა სადილობისას უკვე ლონდონში ვიყოთ.

მოქმედების ასეთმა პროგრამამ ძალიან გამაოჯნა, თუმცა მასსოვდა, როგორ აფრთხილებდა ნინა საღამოს ჰოლომის სტეპლოტონს თავის გამგზავრებაზე. მაგრამ ვინ იფიქრებდა, რომ იგი ჩემთან ერთად ირჩევდა გამგზავრებას და ისიც ისეთ დროს, რომელსაც თვითონვე სთვლიდა კრიტიკულ მომენტად! მაგრამ სხვა რა გზა მქონდა, მეგობრის ნება-სურვილს უსიტყვოდ უნდა დავმორჩილებოდი. მალე დავემშვიდობეთ კიდურ შენუხებულ ბარონებს. ორი საათის შემდეგ ეტლი უკანვე გავაგზავნეთ და კუმ-ტრესის სადგურის ჰლოტფორმაზე გავუდით. იქ ტანმორჩილი ყმანვილი გველოდა.

- რას მიზრძანებთ, სერ?

- კარტრაიტი, ჩაუქი მატარებელში და ლონდონში გაემგზავრე. როგორც კი ჩახვალ, სერ ჰენრი ბასკრვილის ჩემი სახელით დეპეშა გამოუგზავნე. მოსწერე, ხომ არ უპოვია სადმე ჩემი უბის ნიგნი, რომელიც დავკარგე. თუ იპოვა, ბანდეროლით ბეიკრესტრიტზე გამომიგზავნოს.

- მესმის, სერ.

- ახლა კი სადგურის კანტორაში იკითხე, ჩემს სახელზე ხომ არაფერია მოსული. იმნამსვე უკან მობრუნებულ ბიჭს ხელში დეპეშა ეჭირა. ჰოლომსმა ნაიკითხა თუ არა, მე ვადმიძღვრე. ტექსტს თვალი ვადავავლე და შემდეგი ამოვიკითხე: „დეპეშა მივიღე. მოვდივარ დაბატონების ორდერით. ვიქნები ხუთსა და ორმოცე... ლესტრეიდი“.

- ეს ჩემი დილანდელი დეპეშის პასუხია. ლესტრეიდი საუკეთესო პროფესიონალი მამებარია, შეიძლება მისი დახმარება დაგვჭირდეს. აბა, უოტსონ, დრო გვაქვს, და სწორედ ახლა უნდა ვესტყუროთ თქვენს ნაწილზე მანდილოსანს, მისის ლაურა ლაიონსს. ჰოლომის მიერ შედგენილი ძიების გეგმა ჩემთვის უოველ ნამს უფრო ნათელი ხდებოდა. ალბათ, ბარონეტის საშუალებით დაარსებულს სტეპლოტონს, რომ ჩვენ აქ არ ვიმყოფებით, ნამდვილად კი დავბრუნდებით უკან იმ დროისათვის, როცა ჩვენი დახმარება ყველაზე უფრო საჭირო იქნება. თუ სერ ჰენრი ჰოლომისაგან ლონდონიდან გამოგზავნილ დეპეშას ახსენებს, ეს ხომ სრულიად გაფანტავს სტეპლოტონის უკანასკნელ ეჭვს და ის იქნება, მე გონების თვალთ უკვე ვვკრეჭდი, როგორ თანდათანობით ეხვეოდა ჩვენს ბადეში კბილმასრი ქარიყლაპია.

მისის ლაურა ლაიონსი თავის სამუშაო ოთახში იჯდა. შერლოკ ჰოლომსმა ისეთი პირდაპირობითა და ისე გულლიად დაიხუო ლაპარაკი, რომ ქალს გაოჯნისაგან თვალეზი გაუფართოვდა.

- მე სერ ჩარლზ ბასკრვილის სიკვდილის გარემოებებს ვარკვევ, - დაიხუო ჩემმა მეგობარმა. - უოტსონმა ვადმიძღვრე ყველაფერი, რაც ამასთან დაკავშირებით მას გაუხილიეთ და ისიც, რაზედაც დუმილი ამჭობნეთ.

- რაზე ვამჭობნე დუმილი? - იკითხა ქალმა.

- თქვენ აღიარეთ, რომ სერ ჩარლზი საღამოს ათი საათისათვის ჭიქართან დაიბარეთ. როგორც ვიცი, ის მოკვდა სწორედ იმ დროს და იმავე ადგილას. თქვენ დაფარეთ კავშირი, რაც ამ ორ ფაქტს შორის არსებობს.

- მათ შორის არავითარი კავშირი არ არსებობს.

- ასეთ შემთხვევაში ეს ორი ფაქტი ერთმანეთს ჭეშმარიტად განსარჯიფრებლად დაემთხვა. მაგრამ მე ვფიქრობ, რომ ბოლოს და ბოლოს ამ კავშირს დავადგენთ. მე თქვენ წინაშე სრულიად გულახდილი ვიქნები, მისის ლაიონს... ლაპარაკია მკვლელობაზე, ხოლო საბუთები კი ამ საქმეში ისეთი ხასიათისაა, რომ შეიძლება ძიებაში მოხდეს არა მარტო თქვენი მეგობარი სტეპლოტონი, არამედ მისი ქოლიერ.

მისის ლაიონსი სავარძლიდან ნამოიჭრა.

- ქოლი!

- ეს უკვე აღარავისთვის აღარ არის საიდუმლო. ქალი, რომელიც სტეპლოტონი გაიძახოდა, ჩემი და არისო, სინამდვილეში მისი ქოლია.

მისის ლაიონსი ისე ჩაჭდა სავარძელში და ისეთი ძალით ჩასჭიდა ხელეზი მის სახელურებს, რომ ფრხილიეზი გადაუყეთრდა.

- მისი ქოლი! მისი ქოლი... მაგრამ ის ხომ უქოლია!

შერლოკ ჰოლომსმა მხრები აიჩეჩა.

- დამიმტკიერეთ! დამიმტკიერეთ! თუ შეძლებთ... - ქალის თვალითა მძვინვარე ელვარება ყოველგვარ სიტყვაზე უკეთ მიტყველებდა.

- დამიტკიერება არ ვაჭირდება, - თქვა შერლოკ ჰოლმსმა და ჭიბიდან რაღაც ქალაღმდეგ ამოიღო. - აი, ამ წოლ-ქმრის ფოტოსურათები, იორკში გადაღებული ამ ოთხიოდე წლის წინათ, უკანა მხარეს წარწერა: „მ-რ და მ-ს ვანდელერები“. მაგრამ თქვენ, რა თქმა უნდა, ამოიწონათ სტეპლტონს და იმ ქალსაც, თუ ოდესმე შეხვედრიხართ. შემდეგ იხილეთ ეს სამი ფოტომეტი, რომლებიც ხელმოწერილია იმ ადამიანების მიერ, ვინც ლირსნი არიან ყოველგვარი ნდობისა. ეს გახლავთ აღწერა მისტერ და მისის ვანდელერებისა, რომელთაც ოდესღაც კერძო სკოლა „სენტ-ოლივეტი“ ჰქონდათ. ნაიკითხეთ და თქვენ უუკველად მიხვდებით, რომ ეს ნამდვილად თქვენთვის ნაწილობა ადამიანები არიან.

მისის ლაიონსმა სწრაფად გადაავლო თვალი ქალაღმდეგს და მზერა ჩვენზე გადმოიჭანა. სასწრაფო კითხვებში მისი სახე უძრავ ნიღბად აქცია.

- მისტერ ჰოლმს, - ნამოიწყო მისის ლაიონსმა, - ამ არამზადამ სიტყვა მომერ, როგორ შევირთავ, თუ ქმარს გაეყრებიო. მაშასადამე, არ შეიძლება ვენდო მის არც ერთ სიტყვას? მაშასადამე, ყოველთვის მატყუებდა? რისთვის? რისთვის? მე მეგონა, ჩემთვის იფაგებოდა, ნამდვილად კი, მხოლოდ იარაღი ვყოფილვარ მის ხელში. რისთვის შევუწახო საიდუმლო იმას, ვინც ასე ტყუის? რისთვის უნდა დავაფარო ხელი? დე, პასუხი ავოს თავისი ზოროტმოქმედებისათვის! მკითხეთ, რა გენბავთ, აღარაფერს დავფარავ. ისე კი ფიქრით შემიძლია დავადასტურო, რომ ჩემს წერილს თუ ჩემი საუკეთესო მეგობრის სერ ჩარლზის დალუპვა შეეძლო, ვერ წარმომეფინა.

- ყოველი თქვენი სიტყვა მჭერა, ქალბატონო, - თქვა შერლოკ ჰოლმსმა. - ალბათ ძალიან გიძიძიმთ ამაზე ლაპარაკი. მოდიეთ, ასე გავაკეთოთ. მე თვითონ ვილაპარაკებ, და თუ რაიმე არსებობს შემიძალოს, შემისწორეთ. წერილი მისტერ სტეპლტონის კარნახით დაინერა, არა?

- სწორედ ასე გახლავთ.

- ალბათ გეუბნებოდათ, სერ ჩარლზი თვითონ გაიღებს ყველა ხარკს, რა დაკავშირებული იქნება განქორწინებასთან?

- დიახ.

- შემდეგ როგორ წერილი გაიგზავნა, დაგარწმუნათ, რომ პაემანზე არ უნდა წასულიყავით?

- მითხრა, საკუთარი თავისადმი პატივისცემის გრძობა სრულიად დამეკარგება, თუ პროცესისათვის საჭირო თანხას სხვა ვინმე გადაიხდისო. იფიქრებოდა, მთელი ჩემი სილარბის მიუხედავად, უკანასკნელ პენის გადავიხდი, ოღონდ მოვსპო ის დაბრკოლება, რა ჩვენ ერთმანეთს გვაშორებსო.

- საქრეველში ეტყობა, ძალიან თანმიმდევრული ადამიანია! ამრიგად, სხვა ამბებისა თქვენ არა გეუბნებოდათ რა და სერ ჩარლზის სიკვდილი მხოლოდ გაზეთებიდან შეიტყვეთ?

- დიახ.

- და სტეპლტონმა პირობა ჩამოგართვით, რომ სიტყვას არავისთან დასძრავდით პაემანზე?

- დიახ. მითხრა, სერ ჩარლზის სიკვდილი უაღრესად გაურკვეველ გარემოებაში მოხდა, და თუ წერილის არსებობას გაიგებენ, შენზე შეიძლება იეჭვიანონო. შემაძინა და მერ დუმილი ვარჩიე.

- მესმის. მაგრამ მერე ეჭვი ხომ მაინც გქონდათ?

მისის ლაიონსმა თვალები დახარა, ეტყობოდა, პასუხის გაქცევა უჭირდა.

- მე კარგად ვიწინებდი ამ ადამიანს, - თქვა ზოლოს. - მაგრამ რომ არ მოვეტყუებინე, არ გავუწმიდი.

- საერთოდ, კარგად გადარჩით. - თქვა შერლოკ ჰოლმსმა. - სტეპლტონი თქვენს ხელთ იყო, თვითონაც მშვენივრად იყოდა ეს და მაინც როცხალი დარჩით. უკანასკნელ თვეებში თქვენ შეიძლება უფსკრულში გადაჩეხილიყავით. ახლა კი, მისის ლაიონს, ნება მომეერთ ყოველივე კარგი ვისურვოთ. მაგრამ ჩვენ ალბათ კიდევ მოგვიხდება შეხვედრა.

- ამრიგად, საქმეს ნელ-ნელა ეფინება შუქი, - თქვა ჰოლმსმა, როცა ლონდონის ექსპრესის შესახებ ვიფიქრებდით ისევ გამოვედით სადგურის პლატფორმაზე. - მალე შევძლებ სრული თანმიმდევრობით აღვადგინო ზოროტმოქმედების მთლიანი სურათი. ვგონებ, ეს

იქნება ჩვენი დროის ყველაზე უფრო სენსაციური ზოროტმოქმედება: კრიმინალისტები აღწახი იტყვიან, რომ რაღაც მისი მსგავსი უკვე მომხდარია და, რა თქმა უნდა, გაიხსენებენ 1866 წ. უკრაინაში, ვროდნოში მომხდარ მკვლელობას, ანდა ჩრდილო კაროლინაში ანდერსონის მოკვლასთან დაკავშირებულ ფაქტებს, მაგრამ ახლანდელ ჩვენს საქმეში არის სრულიად თავისებური ნიშნები. ჩვენ ჯერაჯერ ვერ ნავსყენებთ პირდაპირ დამამტკიერებელ საბუთებს ამ ვერაგსა და წბიერ ეშმას. მაგრამ გახსოვდეთ ჩემი სიტყვა, უოტსონ: იმ დროისათვის, როცა დასაძინებლად დანვებით, ყველაფერი გარკვეული იქნება. ლონდონის ექსპრესი გრილით მოადგა სადგურის პლატფორმას, და პირველი კლასის ვაგონიდან ბაქანზე გადმოხტა ზულოდოვის მსგავსი, პატარა ჭმუხი კარი, რომელსაც დიდის ამბით მივსალამეთ. იმ მოკრძალებამ, რითაჯერ ლესტრეიდი ჩემს მეგობარს ექრეოდა, ჩემთვის ნათელი გახადა, რომ ეს პროფესიონალი მაძებარი ზევრ რამეს მიმხვდარიყო იმ დროიდან, რაჯ პოლიმსთან ერთად მუშაობა დაიწყო. საყრბოოდ მახსოვდა, ოდესღაც როგორ ავღებულად ურქეროდა ლესტრეიდი ჩვენი თეორეტიკოსის დედუქტიურ მეთოდს, ლოგიკურ დასკვნებს და მსჯელობებს.

- ანა, რას იტვით, დიდი საქმეა? - იკითხა ლესტრეიდი.
- ასეთი რამ კარგა ხანია არ მომხდარა, - თქვა პოლიმსმა.-ორი საათი თავისუფალი დრო გვაქვს. მოდით, ვისადილოთ, შემდეგ კი, ლესტრეიდი, ჩვენ გავიმასპინძლოდებით დარტმურის უნძინდესი პაერიით და დაგებმარებთ, რომ ლონდონის ნისლისაგან ყელი გაიხსუფთავოთ. აქ არასოდეს არ უოფილხაროთ? მაშინ დიდხანს დავამახსოვრდებოთ თქვენი პირველი გარნობა ამ ადგილოებთან.

თავი XV
ზასკერვილოების ძალოი

შერლოკ პოლიმსის ერთ-ერთი ნაკლი - თუ შეიძლება ამას ნაკლი ეწოდოს - ის იყო, რომ იგი არასოდეს არავის არ უზიარებდა თავის გეგმებს მანამ, ვიდრე მათი აღსრულების უამი არ დაპკრავდა. ასეთი გულოჩავეულომა აიხსნებოდა, ნანლოობრივ, ამ კარის ძლიერი ზუნებით, ზრძანებლობის სიყვარულითა და სურვილით განერვიფრებინა ადამიანები, ნანლოობრივ კი პროფესიონალური სიფრთხილით. ასე იყო თუ ისე, შერლოკ პოლიმსის ხასიათის ეს თვისება ზევრ უსიამოვნებას აყენებდა მათ, ვინჯ მასთან მუშაობდნენ, როგორჯ აგენტები და თანაშემეები. მე თვითონაჯ ხშირად ვუნვალეებივარ, მაგრამ ის, რაჯ იმ ზნელში მოგზაურობის დროს გადამხდა, ყველა ჩემს ნინანდელ ტანჯვას აღემატებოდა. მძიმე გამოჯდა გველოდა, მზად ვიყავით გადამსყვეტი იერიძისა და უკანასკნელი დარტყმისათვის, პოლიმსი კი ჯიუტად ღუმიდა, და მე მხოლოდ ვარაუდით შემეძლო მის გეგმებს ჩავნვდომოდი. ჩემმა ნერვულომა დაძაბულობამ უდიდურეს საზღვარს მიაღწია, როცა უერრად სახეში რივი ქარი გვეჯა. ზნელში მიმოვიხედე და გზის ორსავე მხარეს გადაჯიბული უფაზური სივრჯე რომ შევიგროძენი, მაშინ მივხვდი, ისეჯ ჭაონებში ვიყავით. რხენების უოველი ნაბიჯი, ზოობლოების უოველი გადაჭრიალება ამ მოვლონათა კვანძის გახსნასთან გვაახლოებდა.

კუმბ-ტრესიში დაქირავებული მეეტლის თანდასნრებით არ შეიძლებოდა ლაპარაკი და ამიჭომ მთელი ჩვენი ძლელოვარების მიუხედავად, მხოლოდ რაღაჯ ნვრილომანებზე ვსაუბრობდით. თავისუფლოად მხოლოდ მაშინ ამოვისუნთქე, როცა გზის იქით გამოჩნდა ფრენკლონდის კოტეჯი, საიდანაჯ სულ რაღაჯ ორი-სამი მილი რჩებოდა ზასკერვილო-პოლისა და იმ ადგილოამდე, სადაჯ ტრავედიის უკანასკნელი, შემაჯამებული სენა უნდა გათამაშებულიყო. მთავარ შესასვლოლოთან არ გავჩერებულვართ, ისე გავედით ურთხელის ხეივნის პატარა ჭიშკართან, მეეტლეს ანგარიში გავუსნორეთ. კუმბ-ტრესიში დავაბრუნეთ, ჩვენ კი მერიპიჭ-პაუსის მიმართულებით ნავედით.

- იარალი თან გაქვთ, ლესტრეიდი?
- ტანმორჩილომა მაძებარმა გაილიმა:
- რაკი შარვალი მარვია, მაშასადამე, უკანა ჯიბერ ექნება, ის კი წარიელი არ იქნება.
- ძალოან კარგი! მე და უოტსონიჯ მზადა ვართ ყველა მოულოდნელობისათვის.

- როგორ ვხედავ, ძალიან სერიოზული ამბავი უნდა იყოს. მისტერ ჰოლმს? მინდა ვიყოფი, ჩვენ ორს რაღა მოგვეთხოვება ამ თამაშში?
 - მოგვეთხოვებათ მოთმინება. უნდა ვიყავით.
 - მართალი ვითხრობთ, არც ისე მხიარული ადგილია! - მხრები აიჩეჩა მაქმარმა და ბორჯების პირქუს ფერდობებსა და გრიმპენის ჭანჭრობზე განოლილ ნისლს თვალი გააყოლა. - აგერ, სადღა რეუხლი ანთია.
 - ეს მერიპიტ-პაუსია - ჩვენი მოგზაურობის უკანასკნელი მიზანი. ახლა ვთხოვთ, რაქ შეიძლება ფრთხილად იაროთ და ჩურჩულით ილაპარაკოთ, - გვიჩიან ჰოლმსმა.
 - ქურდულიად მივანტივებდით იმ ბილიკზე, რომელიც სახლისაკენ მიდიოდა, მაგრამ მისგან ორასი იარღის მანძილზე ჰოლმსი შეჩერდა.
 - უფრო იქით ნასვლა აღარ არის საჭირო, - თქვა ჰოლმსმა. - აი, ეს კაჭრები მშვენივრად გაგვინევენ საფრის მავივრობას.
 - აქ ღავიყდით?
 - დიას, ჩავსაფრდებით. აი, აქ დადებით, ლესტრეიდ. უოტსონ, თქვენ ხომ ნამყოფი ხართ მაგ სახლში? ოთახების განლაგება იქით? აი, ეს ხლართიანი ფანჯარა რომ ჩანს - რა არის?
 - მგონი, სამზარეულო.
 - მომდევნო, კარგად განათებული?
 - ეს სასადილოა.
 - ფრდები ანუელია. ჩემზე კარგად იქით, როგორ შეიძლება იქ მისვლა. შეხედეთ ფანჯარაში და ნახეთ რას აკეთებენ. ოღონდ, ღვთის გულისათვის, ნუნარად! არაფერი გაიგონონ.
- ფეხის ნვერებზე მივედი იმ ქვის ყორესთან, რომელიც სტეპლოტონის მწირ ზალს ერტყა გარს და მის ჩრდილს გავყვი იმ ადგილამდე, საიდანაქ ფარდაგადანეულ ფანჯარაში შეიძლებოდა შეხედვა.
- ოთახში ორნი იყვნენ - სერ ჰენრი და სტეპლოტონი. სახე ორთავს ჩემკენ ჰქონდა მოქრული, ერთიპეორის გვერდით ისხდნენ მრგვალ მაგიდასთან, რომელიზექ ყავა და ღვინო იდგა, და სიგარებს ენეოდნენ. სტეპლოტონი გარხოველებით ლაპარაკობდა რაღაქაზე, მაგრამ ზარონეტი ფერნასული იჭდა და უყურადღებოდ უსმენდა. ეტყობოდა, მოსვენებას არ აძლევდა ის აზრი, რომ ძალე უკან უნდა დაბრუნებულიყო და საბედისწერო ჭაობებზე გაეცლო.
- უყურად სტეპლოტონი ნამოდგა და ოთახიდან გავიდა, სერ ჰენრიმ კი ჭიქაში ღვინო დაასხა, სავარძელში გადანვა და სიგარა მოქაჩა. მე გარკვევით გავიგონე კარის ჭრილი, შემდეგ კი ბილიკზე დაყრილი ხრემის ხმაური. ნაბიჭის ხმა მიახლოვდებოდა. კედლის იქიდან დავინახე, რომ ნაჭურალისტი ზალის კუთხეში ჰაჭარა ფარდულით შეჩერდა. კლიტეში გასაღები აჩხაკუნდა და ფარდულიდან რაღაქ ფუსფუსის ხმა მომესმა. სტეპლოტონმა იქ სულ ორი ნუთი დაპყო, ისევე გადააჭრილა გასაღები, გვერდით ჩამიარა და სახლში შევიდა. ვნახე, რომ თავის სტუმართან დაბრუნდა, ფრთხილად გამოვბრუნდი ამხანაგებისაკენ და ყველაფერი ვუამბე.
- მაშ, ქალი მათთან არ არის? - იკითხა ჰოლმსმა, როქ თხრობა დავასრულიე.
 - არა.
 - მაშ, სად უნდა იყოს? სამზარეულოსა და სასადილოს გარდა ხომ ყველა ფანჯარა ჩანელიებულია?
 - სნორედ არ ვიქი.
- მე უკვე ვთქვი, რომ იმ საღამოს გრიმპენის ჭანჭრობზე თერთი ნისლი იყო ჩამონოლილი, ნელა მოინედა ჩვენს მხარეს, და დაბალ, მაგრამ სქელ ტალღად გვერტეპოდა ირგვლივ. მაღლიდან დაღვრილი მთვარის შუქი ამ ნისლს აქრევდა მოქმიქიქე ყინულის ველად, რომელიზედაქ შავი პიკნივით აღმართულიყვნენ შორეული გრანიტის სვეტების კენწეროები. ჰოლმსი იმ მხარეს შებრუნდა, საიდანაქ ნისლის კედელი გვიახლოვდებოდა და მოუთმენლად ანუჭბუჭდა:
- შეხედეთ, უოტსონ, ნისლი პირდაპირ ჩვენკენ მოდის.
 - ეს რუღია?

- უარესი რა უნდა იყოს! ნისლი ერთადერთი რამ არის, რასაც შეუძლია ჩემი გეგმა ჩამალოს. მაგრამ სერ ჰენრი იქ არ დააყოვნებს. უკვე ათი საათია. ახლა ყველაფერი - ჩვენი წარმატებაც და მისი სიწოდებაც კი - იმაზეა დამოკიდებული, გამოვა თუ არა სახლიდან, ვიდრე ნისლი ზილიკამდე მოაღწევდეს.

ეს ისე იყო მოკრიალებული, რომ ღრუბლის ნასახიერ არ ჩანდა. ვარსკვლავები რვაჯერ წიშლინდნენ მაღალი ტყეობაზე. მთვარე ჭაობებს სუსტ, მქრქალ სხივებს აფრქვევდა... პირდაპირ ჩვენს წინ ზუნდოვნად ჩანდა ნვეტიანი სახურავის კონტურები, რომელზეც საკვამლე მიღები ყალბე შემდგარი ფაფარივით ამოჩრილიყვნენ ვარსკვლავებით მოჭედილი წის ფონზე. ქვედა სართულის ფანჯრებიდან ზღის და ჭაობს ფართო ოქროსფერი ზოლოები ეჩემოდა. სამზარეულოდან მსახურები გამოვიდნენ. ახლა ლამაზ მხოლოდ სასადილოში ენთო, სადაც ორნი - მკვლელობის განზრახვით შეპყრობილი მასპინძელი და სტუმარი, რომელსაც არაფრის ეჭვი არა ჰქონდა - სიგარებს ენეოდნენ და საუბრობდნენ.

თეთრი საფარველი, რამაც თითქმის მთელი ჭაობი დაფარა, სახლს ყოველ წამს უახლოვდებოდა. პირველი გამჭვირვალე ქსოვი უკვე ოქროსფრად განათებული ფანჯარასთან დაფარა დაფარდა. ზღის შორეული კედელი სრულიად ჩანთქმულიყო ბოლქვებზე დაშვებული ზურუსში, რომლის თავზედარ მხოლოდ ხეთა კენეროები მოჩანდა, აი, მოთეთრო რგოლები გამოჩნდა სახლის ორსაც მხარეს და ნელ-ნელა მჭიდრო რკალად შეერთდა. ზედა სართული სახურავიანად ამოწურდა ამ რკალის ზედაპირზე, როგორც ჯადოსნური ხომალდი მოლანდებული ზღვის ტალღებზე. ჰოლმსმა გაშმაგებით დაჰკრა მუშტი ქვაზე, რომლის უკანაც ვიდექით, და მოთმინებდაკარგულმა ფეხი დააბაკუნა.

- თუ თხუთმეტ წუთში არ გამოჩნდა, ზილიკი ნისლით დაიფარება, ნახევარი საათის შემდეგ ამ სიბნელეში საკუთარ ხელეშარ ველარ დავინახავთ.
- როტა უკან დავინიოთ, და იქ მაღლობზე დავდგეთ.
- მართლაც, ასე აჯობებს.

რაც უფრო გვიახლოვდებოდა ნისლი, ჩვენც უკან-უკან ვიხვედით, ვიდრე სახლიდან ნახევარ მილიზე არ აღმოვჩნდით. ერთიანი მღვრიე თეთრი ზღვა, რასაც ზემოდან მთვარის ნათელი ეფრქვეოდა, დაჟინებით გვიტეოდა.

- მეტისმეტად შორს წავედიოთ, - თქვა ჰოლმსმა. - ეს უკვე საშიშია: შეიძლება, ვიდრე აქამდე მოაღწევს, დაენიონ, რაც იქნება, იქნება, აქ შევჩერდეთ.

მუხლებზე დაეშვა და ყური მინას დაადო.

- მაღლობა ღმერთს, მგონი მოდის!

ჭაობის დუმილში სწრაფი ნაბიჯის ხმა გაისმა. ლოდებთან დახრილნი შევრქეროდით უფერულ-ვერცხლისფერ კედელს, რომელიც ჩვენკენ დინჯად მოინეოდა... ნაბიჯის ხმა ახლოვდებოდა, და აი, ნისლიდან, თითქოს ფარდა გადასწიაო, ისე გამოჩნდა ის, ვისაც ველოდით. მონმენდილი ვარსკვლავიანი ეს რომ დინახა, გარეშულმა მიმოიხედა. შემდეგ სწრაფად განავრძო გზა, ჩაგვიარა და ფერდობს შეუყვავა, იქვე კაჭრებთან რომ ინყებოდა. გზადაგზა გამუფდებით უკან იხედებოდა, ეტყობოდა, ზურგიდან თავდასხმისა ეშინოდა.

- ჩუ! - ნაიურჩულა ჰოლმსმა და ჩახმახი შეაყენა. - შეხედეთ! ძალი!

მოახლოებული ნისლის შიგ შუაგულში ზომიერი, აჩქარებული ფეხის ხმა გაისმა. თეთრი კედელი ჩვენგან უკვე ორმოყდაათ იარღზე იქნებოდა, და ჩვენ სამთავემ იქით მივაპყართ მზერა, ის კი არ ვიწოდით, რა ურჩხული გამოჩნდებოდა იქიდან. ჰოლმსის გვერდით ვიდექი და უყრად შევხედეთ - ფერმკრთალი და აღელვებული ჩანდა, მთვარის შუქზე

თვალეები რეწლივით უელავდა. მაგრამ აი, ჩემი მეგობრის სახე მოულოდნელად გარდაიქმნა... მზერა უფრო მკარრი და დაკვირვებული გაუხდა, გარეშისაგან პირი გაალო. იმავე წამს ლესტრეიღმა შეჰყვირა და ელდანაკრავი პირდაღმა დაეყრა. მე ნელში

გავიმართეთ და სანახაობით თითქმის გაქვავებულმა, აკანკალებული ხელი რევოლვერისაკენ ნავილე. დიახ! ეს იყო უზარმაზარი, კუპრივით შავი ნაგაზი. მაგრამ ასეთი ძალი ჩვენ, მოკვდავთ, არასოდეს არ გვინახავს. დაღებული ხახიდან რეწხლს აფრქვევდა, თვალეებიდან ნაპერწკლები სრვიოდა, დრუნჩხა და ფაფარზე მოყმიქიქე რეწხლი უელავდა. ვერა

სულდგმულის ვერავითარი რეწხლოვანი ფანჯარა ვერ წარმოიდგენდა უფრო საზარელო,

უფრო ზარდამერემ სანახაობას, ვიდრე ეს ჯოჯობეთის ქმნილება იყო, რომელიც ნისლიდან გამოვარდა და ჩვენცენ გამოეშურა.

ურჩხული ბილიკზე უზარმაზარი ნახტომებით მოჰქროდა და თან ჩვენი მეგობრის კვალს ენოსავდა. გონს მხოლოდ მაშინ მოვედით, როცა უკვე გვერდით ჩავვიქროლა. მაშინ მე და ჰოლომსმა ერთდროულად გავისროლოეთ და გულგამგმირავმა ღმუილმა, რაყ ამას მოჰყვა, დაგვარწმუნა, რომ ყოველ შემთხვევაში, ერთ-ერთის ტყვია მიზანს მოხვდა. მაგრამ ძალლი არ შეჩერებულა და წინ სრბოლას განაგრძობდა. ჩვენ მთვარის შუქზე დავინახეთ, როგორ მობრუნდა სერ ჰენრი, როგორ გადაჰკრა მკვდრის ფერმა, ელდანაკრავმა როგორ ასწია ხელები და ასე უძნეო მდგომარეობაში გაქვავდა, თანაყ თვალს არ აშორებდა ურჩხულს, რომელიც უკვე ეწეოდა.

მაგრამ ტკივილისაგან აღმუცლებულმა ძალღმა ჩვენი შიში თანდათან გაფანტა. რაყ მონყვლიადა, მოკვდავიც არის! და თუ დაჭრილია, მაშ მისი მოკვლიაყ შეიძლება. ღმერთო! როგორ გარბოდა იმ ღამეს ჰოლომსი! ყოველთვის კარგ მორბენლად ვითვლებოდი, მაგრამ გამისწრო ისეთი მანძილით, რამდენითაყ მე გავუსწარი ჰაჭარა მამებარ ლესტრეიფს. სირბილით მივყვებოდი ბილიკს და გვესმოდა სერ ჰენრის განუწყვეტელი ყვირილი და ძაღლის ყრუ ღმუილი. სწორედ იმ წამს მივუსწარი, როცა მხეყი თავის მსხვერპლს მივარდა, მინაზე დასყა და ყელში ჩაფრენას ედილობდა. მაგრამ ჰოლომსმა ზედიზედ ხუთი ტყვია დაახალა გვერდში. ძაღღმა უკანაკნელად დაიღმუცლა, გამამებნით დააღრჯილა კბილები, ზურგზე დაეყა, ოთხივე ფეხი უძნეოდ გაასავსავა და მოკვდა. სირბილისაგან აქომინებული, საზარელ მანათობელ დრუნჩს რეკოლვერის ლუციით შეეყხე, მაგრამ აღარ გამისროლია – ზუმბერაზი ძაღღი მკვდარი იყო.

სერ ჰენრი უგრძობლად ინვა იქვე, სადაყ ძაღღი წამოენია. საყულო მოველოიჯეთ და ჰოლომსმა ზედს მაღლოზა შესწირა, დარწმუნებულია, რომ დაჭრილი არაა და დახმარებამ დროზე მიუსწრო. შემდეგ სერ ჰენრიმ წარბები შეარხია და თვითონაყ სუსტად შეიწხა. ლესტრეიფმა კბილებს შორის ჰაჭარა ზოთლიდან კონიაკი ჩაანვეთა, ერთი წამის შემდეგ წყვილი შემინებული თვალი მოგვარჩერდა.

- ღმერთო ჩემო! - ნაჩურჩულა ზარონეჭმა. - რა იყო ეს? სადაა?

- უკვე აღარ არის, - თქვა ჰოლომსმა. - მოჩვენებასთან, რომელიც სდეცნიდა მთელ თქვენს გვარს, ერთხელ და სამუდამოდ გასწორებულია ანგარიში.

საზარელი მხეყი, რომელიც ჩვენს წინ ეგღო, ჭეშმარიტად თავისი ზომითა და ძალით ყოველ ყოყხალ არსებას შეაშინებდა. ეს არყ წმინდა სისხლის მეძებარი იყო და არყ წმინდა სისხლის მასჭიფი, არამედ, ეჭობა, წარევი - გამხდარი, საშინელი ძაღღი, ახალგაზრდა ძუ ლომის სიდიდისა. მისი უზარმაზარი ხახა ჯერ კიდევ ანათებდა მოყისფრო ალით. ღრმად ჩამჭდარი ველური თვალების გარშემო ყეყხლოვანი რგოლები ევლებოდა. ხელი შევახე ამ მანათობელ თავს, და როცა მოვარლიყ, შევნიშნე, რომ ჩემი ხელიყ ანათებდა.

- ფოსტორი, - ვთქვი მე.

- დიახ, და რაღაყ განსაკუთრებული ჰრეპარაჭია, - დაადასტურა ჰოლომსმა, ყხვირი ახლოს მიიჭანა და დაყნოსა. - სყნი არა აქვს, რომ ძაღღს გეში არ დაეკარგა. მაჰაჭიეთ, სერ ჰენრი, რომ ასეთი სასჭიკი გამოყდა მოგენყეთ. მე ძაღღის სანახავად მომზადებული ვიყავი, მაგრამ არაფრით არ მეგონა, რომ ასეთ ურჩხულს ვიხილავდი. ამასთან, ნისლმარ შეგვიშალა, და ჯეროვანი შეხვედრა ვერ მოვწყვეთ.

- თქვენ იხსენით ჩემი სიყოყხლე.

- ჯერ კი საფრთხეში ჩავადდეთ, აზა, როგორა ხართ, შეგიძლიათ ადგომა?

- ერთი ყლუპი კონიაკიყ შემასვით, და მაშინ ყველაფერი რიგზე იქნება. ასე! ახლა თქვენი დახმარებით ავდგები. ამის შემდეგ რაღას აპირებთ?

- ჯერ აქ დაგტოვებთ, - დღეისათვის გეყოფათ ის, რაყ განიყადეთ! - შემდეგ კი რომელიმე ჩვენგანი სახლში მიგარლიებთ.

ზარონეჭმა სყადა ადგომა, მაგრამ ვერ შეძლო. თეთრი ტილოს ფერი ეღო და მთელი ტანით ყახყახებდა, კაჭართან მივიყვანეთ, იქ დაჯდა და სახე ხელებში ჩარგო.

- ახლა კი წასვლა მოგვიხდება, - თქვა ჰოლომსმა. - უნდა დავასრულოთ დანყნული საქმე. ყოველი წუთი ძვირფასია. დანაშაულის შედგენილობა ხელთა გვაქვს, რჩება მხოლოდ დამნაშავის შეპყრობა.

სანაძლეოს ვღებ, სახლში აღარ იქნება, - განავრძობდა ჰოლომსი, რომელიც სწრაფად მიანტიკებდა ჩვენთან ერთად ბილიკზე. - რევოლვერის ხმას გაიგონებდა, იმნამსვე მიხვდებოდა, რომ თამაში წააგო და სახლიდან გაიპარებოდა.

- რას ამბობთ! სახლიდან კარგა მანძილით დაშორებულნი ვიყავით, როცა ვისროლიეთ, თანაერ ნისლი აყრუებდა ხმას.

- ეჭვი არ შეგეპაროთ, რომ ძაღლის კვალზე სტეპლოტონიერ გამოიქცეოდა - გვამისათვის ხომ უნდა მოერილებინა! არა! შინ უკვე ვეღარ მივავნებთ. მაგრამ ყოველ შემთხვევისათვის, ყველა კუთხე უნდა გადავჩხრიკოთ.

შესასვლელი კარი უერთამდე ღია დავგვხვდა, და როცა სახლში შევედი, მიხრწნილი მსახურის გასაოცრად, რომელიც ფრთხილად შემოგვხვდა, ოთახების თვალთვლას მოვუყვით. შუქი მხოლოდ სასადილოში ენთო, მაგრამ ჰოლომსმა იქიდან ლამაზ აიღო და ასე ლამაზი ხელში დაიარა სახლის ყველა კუთხე. ადამიანი, რომელსაც ვეძებდით, უკვალოდ გამქრალიყო. მაგრამ ზედა სართულზე ერთ-ერთი საწოლი ოთახის კარი მაინც დაკეტილი აღმოჩნდა.

- ოთახში ვიღაცა! - შესძახა ლესტრეიდი.

გაისმა სუსტი კენესა და შრიალი. ჰოლომსმა ფეხი ჰკრა კლიტის ოდნავ ზემოთ, და კარი მთლიანად გაიღო. რევოლვერებმომარჯვებულნი შიგ შევიჭერთ.

მაგრამ თავხედი არამზადა, რომელიც ვინადირობდით, არც აქ აღმოჩნდა. მის ნაცვლად იმდენი ურნაური და მოულოდნელი სურათი ვიხილეთ, რომ ადგილზე გავშეშდით.

ეს ოთახი პატარა მუზეუმს წარმოადგენდა. კედლებს მინის ყუთების რიგები ფარავდა. ყუთებში ინახებოდა ჰეპტონის კოლექტია - ამ რთული და ბოროტმოქმედი ადამიანის საყვარელი პირში. მუში აღმართული იყო მსხვილი ზიგვი, რომელიც ჭერის დამპალ ძელებს ამავრებდა. ამ ზიგვიზე ზენრებით მიკრული იყო ადამიანი. ზენრები თავიდან ფეხებამდე ისე ჰქონდა შემოხვეული, რომ პირველად ვერც კი გაარჩევდით, ვინ იყო ეს - ქალი თუ კარი. ერთი ზენარი ყელზე ჰქონდა შემოხვეული, მეორე სახის ქვედა ნაწილს უფარავდა, ისე რომ ღიად ჰქონდა მხოლოდ თვალები, რომლებიც მუხურად რაღაცას გვეკითხებოდნენ. სირხვილი და ელდა ჩამდგარიყო ამ თვალებში. სახვევები იმნამსვე მოგხსენით, პირიდან, ჩვარი გამოვუღეთ, და ჩვენს ფეხებთან მისის სტეპლოტონი დაეწა. თავი მკერდზე ჩამოუვარდა და მის კისერზე ნკეპლის წითელი ნაკვალავი დავინახე.

- არამზადა! - შეპყვირა ჰოლომსმა. - ლესტრეიდ, მისის სტეპლოტონი სკამზე დასვით, სადა გაქვთ კონიაკი? ასეთი ნამება გულის ვისაერ გნებავთ, იმას შეულონებს.

მისის სტეპლოტონმა თვალები გაახილა.

- გადარჩა? - იკითხა. - გაიქრა?

- ჩვენ ის ვერსაით გავგაქრევა, ქალბატონო.

- არა, არა, ქმარზე კი არ გვეკითხებით. სერ ჰენრი... გადარჩა?

- დიახ.

- ძაღლი?

- მოკლულია.

ქალმა ღრმად და შვეებით ამოისუნთქა.

- მაღლონა ღმერთს! მაღლონა ღმერთს! არამზადა! ნახეთ, რა მიყო! - ორთავე სახელო დაიკაპინა, და ჩვენ დავინახეთ, რომ ხელები მთლად დაღურჭებული ჰქონდა. - მაგრამ ეს კიდევ არაფერი... ეს არაფერი! გამანამა, ჩემი სული იმ არამზადამ შებილნა. ვიდრე ჩემს გულში იმედი ზუსტავდა და ვფიქრობდი, ვუყვარვარ-მეთქი, კიდევ ყველაფერს ვიჭანდი, ყველაფერს - უდიერ მოპყრობასაერ, მარტოობასაერ, სიწრუით აღსავსე რხოვრებასაერ... მაგრამ თურმე მაჭყუებდა. მე იარაღი ვიყავი მის ხელში. - ქალმა ვეღარ მოითმინა და აქვითინდა.

- დიახ, ქალბატონო, ჩვენ აღარავითარი საფუძველი არა გვაქვს, რომ სიკეთე ვუსურვოთ,

- თქვა ჰოლომსმა. - მამ, გავგანდეთ, სად უნდა ვეძიოთ. თუ თქვენ მისი თანამზრახველი იყავით, ისარგებლეთ შემთხვევით, შეამსუბუქეთ თქვენი დანაშაული და დავგვიხმარეთ.

- მას მხოლოდ ერთ ადგილას შეუძლია დამალვა, სხვაგან თავს ვერსად შეაფარებს, - გვიპასუხა ქალმა. - ჭანჭრობის შიგ შუაგულში არის ერთი პატარა კუნძული, სადა რ ოდესღაც საბადო ყოფილა. იქ ჰყავდა დამალული თავისი ძაღლი, იქვე ჰქონდა მომზადებული ყველაფერი იმ შემთხვევისათვის, თუ გაქრება მოყვებულა.

პოლმსმა ფანჯარას ლამპა მიანათა. ნისლი თეთრ ზამთარსავით ეკვროდა მინას.

- შეხედეთ, - თქვა. - ამაღამ ვერავინ გავა გრიმპენის ჭანჭრობში.

მისის სტეპლტონმა გაიყინა, ხელი ხელს შემოჰკრა, და მის თვალებში ავმა ნაპერწკალმა იეღვა.

- იქით კი იპოვის გზას, მაგრამ აქეთ ველარ გამოვა! - შესძახა მან. განა ასეთ ლამეში ვინმე გარჩევს სანიშნეებს? ჩვენ ერთად ჩავსვით ისინი მინაში, რათა ჭანჭრობის ზილიკი დაგვენიშნა. ახ! რაჭომ ვერ მოვისაზრე დღეს მათი ამოდრობა! მაშინ თქვენს ხელთ იქნებოდა!

ასეთ ამინდში დევნაზე ფიქრიერ ზედმეტი იყო. მერიპიტ-პაუსის სრულყოფილებიან მზრძანებლად დავტოვეთ ლესტრეიდი, ჩვენ კი სერ ჰენრისთან ერთად ზასკერვილ-პოლში დავბრუნდით. სტეპლტონების ისტორიის დაფარვას მისგან აზრი აღარ ჰქონდა. როცა საყვარელ ქალზე მთელი სიძარტლე შეიტყო, სერ ჰენრიმ ვაჟყარურად გადაიჭანა ყოველივე.

მაგრამ ზარონეტიისათვის ლამის მღელვარებამ უკვალოდ ვერ ჩაიარა. დილით იგი უგრძობლად ინვა ხურვებისაგან და თავს ექიმი მორჭიმერი ადგა. შემდგომში მათ ერთად იმოგზაურეს ქვეყნის გარშემო. და მხოლოდ ამის შემდეგ დაუბრუნდა სერ ჰენრის ის მხიარულება და სიჯანსაღე, რომლითაც გამოირჩეოდა, ვიდრე ინგლისში ჩამოვიდოდა და ამ ავბედით მამულს დაეპატრონებოდა.

ახლა კი ჩემი უყრანური მოთხრობა სწრაფად უახლოვდება დასასრულს. როცა ვნერდი, მინდოდა მკითხველსავე გაეზიარებინა მთელი ჩვენი შიში და ზუნდოვანი ვარაუდები, რომლებიც დიდხანს აზნელებდნენ ჩვენს წხოვრებას და ასეთი ტრაგედიით დასრულდნენ.

დილით ნისლი გაიფანტა და მისის სტეპლტონმა მიგვიყვანა იმ ადგილამდე, სადა რ ჭანჭრობში მიმავალი ზილიკი ინყებოდა. ეს ქალი ისეთი ხალისითა და სიხარულით მიგვიძლოდა ქმრის კვალზე, რომ მხოლოდ მაშინ გახდა ჩვენთვის ნათელი, რა სამინელი წხოვრება ჰქონია. ჩვენ მას ტორფის ვიზრო ზოლოთან დავმორდით, ნახევარკუნძულივით რომ იჭრებოდა ჭანჭრობში. პატარა ნუნელები, ხან აქ რომ ერთკო მინაში და ხან იქ.

სანიშნედ მიპყვებოდნენ დაკლაკნილ ზილიკს, რომელიც გადიოდა კოლმობიდან კოლმობამდე, ზელტიდან ზელტამდე, მწვანე გუბებზე შორის. ეს გუბები გადაულოზავდნენ გზას ყველას, ვინც ამ ადგილებზე არ იყნობდა. ჩამპალი ლელისა და შლამით დაფარული ნყალმყენარებისაგან ჭანჭრობში მძიმე ანაოროტელი იდგა. ნამდაყნუმი გვირდებოდა ფეხი, მუხლამდე ვეფლოზობით შავნებოვან ლიამში, რაც ზედაპირზე რზილ ტალღებზე ირნეოდა.

ზლანტი ნუშპე ფეხს ეკვროდა და ისე გვიჭყრდა, თითქოს ვილარის მარნუხივით ხელი გვეწეოდა ამაზრზენ სიღრმეში. თვალში მოგვხვდა მხოლოდ ერთადერთი საზუსთი იმისა, რომ პირველნი არ მოვდივართ ამ სახიფათო გზით. ჭაობის ზალახით დაფარულ ზელტზე რაღაც შავი სავანი ეგდო.

პოლმსმა იქით განიხა და ნელამდე ჩაეფლო ნუშპეში. ჩვენ რომ არა, ძნელად თუ ოდესმე იხილავდა ფეხქვეშ მაგარ მინას. ხელში გარვეთილი ნლა ეჭირა. შიგნით ნიშანი ვნახეთ: „მეიერსი. ტორონტო“.

- ასეთი ნაპოვნისათვის ღირდა ტალახის აზაზანის მიღება. აი, ჩვენი მეგობრის დაკარგული ნლა!

- აჩქარებამი სტეპლტონის მიერ დაკარგული?

- სწორედ ასეა. ძაღლს აყნოსა, როცა სერ ჰენრის კვალზე უშვებდა. მერე გაიქრა და ფეხსაწმელი ჭაობში დაავლო. ახლა, ყოველ შემთხვევაში, ვიყნო, რომ ამ ადგილამდე მშვიდობით მოაღნია.

მაგრამ მეტი ველარაფერი გავიგეთ, თუმცა ზევრი რამ შეიძლებოდა გვევარაუდა. ზილიკზე კვალის დანახვა შეუძლებელი იყო - მაშინვე ასწორებდა ლია. იმედი გვექონდა, რომ უფრო მშრალ ადგილზე ვნახავდით, მაგრამ ყველა რდა უშედეგოდ დამთავრდა. თუ მინა სიძარტლეს ამბობდა, სტეპლტონს ვერ უნდა მიეღნია კუნძულამდე, საითაც იმ ჩვენთვის

სამახსოვრო ღამეს მიიჩქაროდა. ეს გულწრვი, სასტიკი ადამიანი საყუყუნოდ ჩაიძარსა გრიმპენის უძირო ჭანჭრობის აუროლოგულ ნიაღში. ნუშით ვარძემოზღულულ პატარა კუნძულზე, საღარ თავის საშინელ თანამონანილეს მალავდა, კიდევ ვნახეთ სტეპლოტონისაგან დანაცოვები კვალი. უზარმაზარი ონიზარი და სანახევროდ ღორღით ამოვსებული ღრმული მონმობდა, რომ აქ ოდესღაც მალარო უნდა ყოფილიყო. იქვე იდგა მადნისმთხრელთა ნახევრად დაქრული ქობმახები, საიდანაჲ ადამიანები, ეჭობა, ჭაობის შხამიანმა ოხშივარმა განდევნა. ერთ ასეთ ქობში ვიპოვეთ კედელზე მიჭედებული რგოლი, ჭაჭვი და უამრავი გამობრული ძვლები. აღნათ აქ ჰყავდა სტეპლოტონს დამალული თავისი ძაღლი. ნავავში აღმოვაჩინეთ ძაღლის ჩონჩხი, რომელსაჲ მონითალო ზენვით დაფარული ჭყავის ნავლეჯი შერჩენოდა.

- ღმერთო ჩემო! - შეჰყვირა ჰოლომსმა. - ეს ხომ სპანიელია! საზრალლო მორჭიმერი ველარასოდეს ვერ იხილავს თავის საყვარელ ძაღლს. ახლა კი, ვფიქრობ, ამ კუნძულმა უკვე გაგვიძილა ყველა თავისი საიდუმლო. ძაღლის დამალვა ადვილი იყო, მაგრამ ანა, სრადეთ მისი გაჩუქება! აქედან მოდიოდა ეს ყმულირე, რომლის გამგონე ადამიანებს დღისითაჲ კი ელეფანტი მისდიოდათ. აყრილებელ შემთხვევაში სტეპლოტონს შეეძლო ძაღლის გადაყვანა ფარდულში, სახლთან უფრო ახლოს, მაგრამ ასეთი რისკის განეცა შეიძლებოდა მხოლოდ უკიდურეს კრიტიკულ წუთში იმ ანგარიშით, რომ საქმე მალე მოთავდებოდა. ხოლო ეს პასტა, კოლოფში რომ არის - სწორედ ის მანათობელი შემადგენლობაა, რასაჲ თავის ძაღლს უსვამდა. ამ აზრამდე იგი ზასკერვილები საზარელ ძაღლზე არსებულმა ლეგენდამ მიიყვანა და განიზრახა სერ ჩარლზს ამ გზით გასწორებოდა. ახლა გასაკვირი არ არის, რომ ის უბედური კატორღელი ღრიალითა და გოდებით გაიქრა ზარდაყმული, როჲა სიზნელიდან ასეთი მხერი გამოვარდა. ასევე მოიქრა ჩვენი მეგობარი სერ ჰენრი და კარგი დღე არე ჩვენ დაგვადგებოდა, რომ მარჯვე განროლით არ მოგვეკლა ის ურჩხული. სტეპლოტონმა ვერაგულად მოიფიქრა ყველაფერი! ძაღლი დაეხმარა მას თავისი მსხვერპლის მოკვლაში, და მე გარნმუნებთ, უოტსონ, რომ არე ერთი აქაური ფერმერი არ ისურვებდა იმ ურჩხულის ახლოს გარნობას. ასეთ არსებასთან ერთი შეხვედრაჲ საკმარისია. ეს ძაღლი ხომ ზევრმა ნახა ჭაობებში! ამაზე ლონდონშიაჲ მითქვამს, უოტსონ, და აქაჲ ვიძიორებ: არასოდეს გვექონია საქმე უფრო საშიშ ადამიანთან, ვიდრე სტეპლოტონი იყო, რომელიჲ ახლა მშვიდად განისვენებს იქ, - და ხელით გვიჩვენა რუხ-მწვანე ჭანჭრობი, რომელიჲ შორს, ჭორფის ჭაობების დამრეჲრ ფერდობებისაკენ იშლებოდა.

თავი XV

წარსულის თვალის გადავლენა

ნოემბრის მინსრული იდგა. ერთ რევ, ნისლიან საღამოს მე და ჰოლომსი მოგუგუნე ზუსართან ვისხედით მის კაზინეტში ზეიკერსტრიტზე. იმ ტრაგედიის შემდეგ, რითაჲ ჩვენი დევონშირში გამგზავრება დასრულდა, ჩემმა მეგობარმა ორი ძალიან სერიოზული საქმე გამოიკვლია. პირველი საქმით ამხილა პოლკოვნიკი ეპჲუდი, რომელიჲ ვარეული იყო „პატრიის“ კლუბში ზანქოს მაგიდის ვარშემო ატეხილ აურზაურში. მეორე საქმით კი სავსებით გამართლა უბედური მადამ მონპენსიე, რომელსაჲ ზრალად სდებდნენ თავისი გერის, ახალგაზრდა მადამუაზელო კარერის მკვლელობას. ეს კარერი, როგორ ეწობილია, ნახევარი წლის შემდეგ გამოჩნდა ნიუ-იორკში და ზედნიერადაჲ გათხოვდა. ასეთი რთული და სერიოზული საქმეების წარმატებით გამოკვლევის შემდეგ ჰოლომსი საყუყუნოდ ხასიათზე იყო, მეჲ ამით ვისარგებლე და ზასკერვილების საიდუმლოებით მოწყული ისტორიის ზოგიერთი წვრილმანი ვატქმევიე. მოთმინებით ვყრდიდი ამ ხელსაყრელ დროს. ვიწოდი, რომ ჰოლომსს არ უყვარდა თავში ერთდროულად რამდენიმე საქმის შენახვა და რომ მისი ნათელი, ლოგიკურად მოაზროვნე გონება წარსულის მოსაგონებლად მიმდინარე სამუშაოს არ მონყდებოდა.

სწორედ იმ დღეებში ლონდონში იმყოფებოდა სერ ჰენრი და ფოქტორი მორტიმერი. ისინი შორეული მოგზაურობისათვის ემზადებოდნენ. ექიმებმა ურჩიეს ზარონეტს ემოგზაურა და შერყეული ნერვული სისტემა გაემაჯვრებინა. დილით გვინახულეს კიდურ, ისე რომ, კარგი შემთხვევა მქონდა სიტყვა საჭირო თემაზე ჩამომეგდო.

- იმ კარის თვალთახედვით, რომელით თავს სტეპლოტონს უწოდებდა, მოვლენები ისე ვითარდებოდა, რომ უკეთესს ვერ ინატრებდი, სრულიად დალაგებულად და თანმიმდევრობით, - დაიწყო პოლმსმა. - მაგრამ ჩვენ ყოველივე ეს უაღრესად რთულად გვეჩვენებოდა, რადგანაც ოდნავი წარმოდგენაც არა გვქონდა იმაზე, თუ რით ხელმძღვანელობდა იგი თავის მოქმედებაში და მხოლოდ წალკეული ფაქტები ვიწოდით. მას შემდეგ ორჯერ მქონდა საუბარი მისის სტეპლოტონთან, და ყველაფერი ვაირკვა. ვფიქრობ, ახლა გამოყვანები აღარ დარჩენილა. ამ საქმეზე ჩემი შენიშვნები შეგიძლიათ ზარათსაყვავში ასო „ზანზე“ მოსძებნოთ.

- იქნებ ამბავთა მსვლელობა უბრალოდ მესხიერებით აღადგინოთ?

- სიამოვნებით, თუმა არა მგონია ყველა წვრილმანი გავისხენო, როცა ყურადღებას რაიმე ერთ საგანზე შეაჩერებ, წარსული ამბები გონებიდან ქრებიან. დამრველი, რომელმაც თავისი ხუთი თითივით იქის მორიგი საქმე და მისთვის სასამართლოში თავს შეაკლავს, რომ თავისი გაიტანოს, ორიოდე კვირის შემდეგ სრულიად ივინყებს მას. მიერ ასე ვარ: ყოველი მომდევნო კვლევა შლის გონებიდან წინა საქმეს და მადმუაზელ კარებმა თავისი პიროვნებით დაჩრდილა ჩემს თავში ზასკერვილ-პოლი. ხვალ ჩემ წინაშე დადგება ალბათ ახალი საქმე, გამოყვანა, რომელიც თავის მხრივ დაჩრდილავს მომხიბლავ ფრანგ ქალს და გაიძვერა ეპყუს. მაგრამ მე მაინც შევერდები გადმოგიშლოთ მთელი ეს ისტორია, ხოლო თუ რაიმე დამავინყდეს, მომაგონეთ.

ახალმა წიგნებმა სავსებით დამარწმუნეს, რომ საგვარეულო პორტრეტი არ ტყუოდა და ეს კარი ნამდვილად ზასკერვილების გვარიდან იყო. ის როჯერ ზასკერვილის შვილი აღმოჩნდა. სერ ჩარლზის უმცროსი ძმისა, რომელსაც სამხრეთ ამერიკაში გაქრევა მოუხდა. როჯერი იქ დაქორწინებული და დარჩენია შვილი, რომელიც მამის გვარს ატარებდა. ეს გახლდათ თქვენთვის არაფე უწინა სტეპლოტონი, რომელიც კოსტარიკელ მზეთუნახავზე დაქორწინებული, შეურთავს ვინმე ზერის გარსია, გაუფლანგავს სახელმწიფო თანხები, გამოურველია გვარი და, ვანდელერად მონათლული, ინგლისში გამოქრეულია. აქ იორკშირის აღმოსავლეთ ნაწილში სკოლა გაუხსნია. სამოღვაწეოდ ეს დარგი იმიტომ აურჩევია, რომ გზაში გამორდილი და მროდნე მასწავლებელი ფრენერი გაუყვანია. მისი განსწავლოლობა და პრაქტიკა ვანდელერს დრომდე კარგად გამოუყენებია. მაგრამ კომპანიონი ჭლექით დაავადებული ყოფილა და მალე გარდაეცვლილა, რის შემდეგაც სკოლის საქმე სულ უკან და უკან ნასულა. როლ-ქმარ ვანდელერებს კიდევ ერთხელ მიუჩნევიათ საჭიროდ გვარის გამოყვლა და იმ დროიდან სტეპლოტონებად ქრულან. გასულა ხანი და სტეპლოტონი თავისი დარჩენილი ქონებით, ახალი გეგმებითა და ენტომოლოგიით გატარებული, სამხრეთ ინგლისში დასახლებულია. მე ვიკითხე ზრიტანეთის მუზეუმში და გამოვარკვიე, რომ ვანდელერი თავის დარგში ითვლებოდა აღიარებულ ავტორიტეტად და მისი სახელი ერთ-ერთი ლამეული პეპელისათვის მიუყუთვებიათ, რომელიც ჯერ კიდევ იორკშირში აღუწერია. ახლა მივედით მისი წხოვრების იმ მომენტამდე, როცა იგი ჩვენთვის საინტერესო გახდა. ამ კარმა, ეტყობა, გაიგო, რომ მას შეუძლია, თუ ორ ადამიანს სიწოწხლეს მოუხსნაფუმს, დიდი მამულის პატრონი შეიქნეს. დევონშირში რომ მიემგზავრებოდა, მის გეგმებს ალბათ ჯერ კიდევ მეტად ზუნდოვანი სახე ჰქონდათ, მაგრამ ზოროტი განზრახვა მნიფდებოდა - შემთხვევითი ხომ არ არის, რომ საკუთარი წოლი თავიდანვე დად გაასაღა! ქალის მახედ გამოყენება, როგორ ჩანს, წინასწარ განჭვრიტა, თუმა შეიძლება ჯერ კიდევ ნათლად არ იყოდა, საქმე როგორ ნაყვილოდა. მისი მიზანი იყო მამულის ხელში ჩაგდება, ამის გულისათვის არ ერიდებოდა არავითარ საშუალებებს და ყოველგვარ რისკს ენეოდა. ამრიგად, პირველ რიგში საჭირო იყო ზასკერვილ-პოლითან რაე შეიძლება ახლოს დასახლება, შემდეგ კი მეგობრული ურთიერთობის დამყარება სერ ჩარლზ ზასკერვილსა და სხვა მეზობლებთან.

ზარონეტმა თვითონ უამბო გადმოყვამა ძალღზე და ამრიგად საკუთარი ხელით გაითხარა სამარე. სტეპლოტონმა, მე მას უწინდებურად ამ სახელით მოვისხენიებ, იყოდა, რომ სერ

ჩარღო ზასკერვილი გულით ავადყოფი იყო და ძლიერ მღელვარებას შეეძლო მისი მოკვლა. ყველაფერი ეს გაგონილი ექნებოდა დოქტორ მორტიმერისაგან. გარდა ამისა, იყო, რომ სერ ჩარღოზი წრუმორნმყენე კარია და დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს ამ ზნელ ლეგენდას. გაქნილმა გონებამ მაშინვე უყარნახა ხერხი ზარონეცის თავიდან მოშორებისა, ისე რომ თვითონ უვნებლად დარჩენილიყო.

მოქმედების გეგმა რომ შეიმუშავა, სტეპლტონი მის განხორციელებას შეუდგა მთელი იმ განაფულობით, რაჲ მისი ზუნებისათვის იყო დამახასიათებელი. ჩვეულებრივი მკვლელი ასეთ შემთხვევაში უბრალოდ ავი ძაღლით დაკმაყოფილდებოდა. მაგრამ სტეპლტონს თავში მოუვიდა გენიალური აზრი - ექრია ეს ძაღლი ჯოჯობების მორქეულად. იგი გაემგზავრა ლონდონს და იქ ფულჰემროუფზე, როსისა და მენგლსისაგან იყოდა ყველაზე უფრო დიდი ავი ძაღლი. შემდეგ ჩამოვიდა დევონშირში ჩრდილოეთის გზით და კარგა დიდი მანძილი ჯაონებში ფეხით იარა, რათა ძაღლი შინ ყველასაგან შეუმჩნევლად ჩაეყვანა. ჰეპლენზე ნადირობის საბაბით მონყობილი ექსკუსიების დროს იპოვა გზა გრიმპენის ჭანჭრობის სიღრმეში, უფრო საიმედო ადგილის პოვნა კი ძაღლისათვის შეუძლებელი იყო. იქ დაბა ჯაჭვით და დაიწყო ხელსაყრელი დროის ლოდინი.

მაგრამ ასეთი შემთხვევა დიდხანს არ გამოჩნდა. სერ ჩარღოზს ლამით თავისი მამულის საზღვრებს გარეთ კარე ვერ გამოიტყუებდა. სტეპლტონი არა ერთხელ დარაჯობდა მოხუცრულის ძაღლის თანხლებით, მაგრამ ამაოდ. ჯაონებში ამ უნაყოფო ხეტილის დროს სტეპლტონი, უკეთ მისი თანამონანილე - ძაღლი - თვალში მოხვდა ორიოდ ადგილობრივ ფერმერს, და ლეგენდამ საზღაპრო ძაღლზე მიიღო ახალი დასაბუთება. მაშინ სტეპლტონმა მთელი თავისი იმედები დაამყარა როლოზე, მაგრამ ამჯერად ქალმა ხასიათის არაჩვეულებრივი სიმტკიცე გამოიჩინა. მისის სტეპლტონმა გადაჭრით უარი თქვა მოხუცის მოჭადოების რდაზე, რადგან იყოდა, რომ ამით სერ ჩარღოზს დალუპავდა. საქმეს ვერ უშველა ვერე მუქარამ, ვერე - სავალალოდ - რემამ. ქალმა არ ისურვა ქმრის ხრიკების მონანილედ გახდომა და სტეპლტონი დროებით ჩიხში მოექრა.

მაგრამ ჩიხიდან გამოსავალი მანერ იპოვა. სერ ჩარღოზი მეგობრული გრძობით განიმსჯავლა სტეპლტონისადმი და იგი შუამავლად მიუგზავნა მისის ლაურა ლაიონსს. სტეპლტონმა უროლო კარად გაასალა თავი და სრულიად დაიპყრო ამ უბედური ქალის გული, დაარნმყნა, რომ ითხოვდა, თუკი ქმარს გაეყრებოდა. უერრად აღმოჩნდა, რომ საჭიროა დაყოვნებლივ მოქმედების დანყება. ვინაიდან დოქტორ მორტიმერის დაჟინებითი რჩევით სერ ჩარღოზი ლონდონს ნასასვლელად ეშაადებოდა, რაზედარ მოსაჩვენებლად სტეპლტონიერ დათანხმდა. სტეპლტონმა იგრძნო, რომ ნყთის დაკარგვარ არ შეიძლებოდა, თორემ მსხვერპლი ხელიდან გაუსხლოტებოდა. და მან აძყლა მისის ლაიონსი მიენერა სერ ჩარღოზისათვის ნერილი, რომლითარ მოხუცს ევედრებოდა შეხვედროდა ლონდონს გამზავრების ნინ ზასკერვილი-პოლოში. შემდეგ საპატიო მიზეზით თვითონვე გადაათქრებინა მისის ლაიონსს პაემანზე მისვლა, და აი, დიდი ხნის ნანატრი შემთხვევარ მიერა.

სალამოს კუმბ-ტრესიდან რომ დაბრუნდა, სტეპლტონმა მოასწრო გაქრევა ძაღლის მოსაყვანად, ნარეხო რაღარ ჯოჯობეთური ნივთიერება და მიიყვანა იმ ადგილზე, სადარ უნდა მისულიყო მოხუცი ზასკერვილი. პატრონის მიერ დაგეძილი ძაღლი ლობზე გადახტა და უბედურ ზარონეცს დაედევნა. ზარონეცი ღრიალით გაიქრა ურთხელის ხეივანში. ნარმოდგენილი მატვს, რა სანახაობა იქნებოდა! გარშემო ზნელა და ამ სიზნელეში მოგდევს რაღარ საშინელება, რომელიერ ხახიდან რეხლოს აფრქვევს და რეხლოვან თვალეებს აშრიალეებს. ზარონეცს გულმა ვერ გაუძლო და ხეივნის ზოლოში დაერა. ძაღლი მისდევდა ზალახის ვინრო ზოლოზე და ამიჭომარ გზაზე არაფერი აჩნდა, ადამიანის ნაკვალევის გარდა. როჯ სერ ჩარღოზი დაერა, ძაღლმა აღბათ იყნოსა, მაგრამ პირიერ არ ახლო მკვდარს და გაიქრა. აი, ეს კვალი შენიშნა დოქტორმა მორტიმერმა. სტეპლტონმა დაუძახა თავის ძაღლს და საჩქაროდ ნაიყვანა უყანვე, გრიმპენის ჭანჭრობის სიღრმეში. ასეთია ის თავსატეხი, რამარ დააზნია პოლიერა, შეაშფოთა ყველა მეზობლად მრხოვრები და, ზოლოს, გამოსაკვლევად ჩვენს ხელში მოხვდა.

აი, ყველაფერი, რარ შეეხება სერ ჩარღოზ ზასკერვილის სიკვდილს. თქვენ გესმით, რა ჯოჯობეთური ეშმაკობით მოანყო ყველაფერი ამ კარმა! დამნაშავის მხილება ხომ შეუძლებელი იყო! თანამონანილე მხოლოდ ერთი პყავდა, თანარ ისეთი, რომ არ გასრემდა.

ხოლო მთელი ჩანაფიქრის ფანტასტიკური, ნარმოუდგენელი ხასიათი მთლად აზნევედა ძიებას. საქმეში ჩარეული ორი ქალი, მისის სტეპლტონი და მისის ლაურა ლაიონსი, ეჭვით თუ ხვდებოდნენ, ვინ იყო ნამდვილი მკვლელი. მისის სტეპლტონმა იყოფა, რომ მისი ქმარი რატარ ხრიკებს ანუშებს მოხუცის წინააღმდეგ, იყოფა ძალის არსებობა. მისის ლაიონსს არავითარი ნარმოდგენა არა ჰქონია არც ერთზე და არც მეორეზე, მაგრამ ის შეაძრუნა იმ ამბავმა, რომ სერ ჩარლოზის სიკვდილი ზუსტად დაემთხვა ჭიშკართან მის მიერ დანიშნულ პაემანს. ეს პაემანი ჩაიშალა, და არც არავინ არ იყოფა, სტეპლტონის გარდა. მაგრამ ორივე ქალი მთლიანად ზოროქმოქმედის ზეგავლენის ქვეშ იყო მოქრეული და არაფერს არ ამხედდნენ. ამრიგად, ამოწანის პირველი ნახევარი ნარმატებით იქნა შესრულებული, რჩებოდა მეორე – ზევრად უფრო რთული.

ადვილი შესაძლებელია, რომ სტეპლტონს სულა არაფერი სწოდნოდა იმაზე, რომ კანადამი იმყოფებოდა მეორე მემკვიდრე. მაგრამ ეს ძალე გაიგო თავისი ნაწილის, ექიმ მორტიმერისგან, რომელმაც სერ ჰენრი ზასკერვილის ჩამოსვლის დღეუ კი შეაწყობინა. პირველად თავში იმ აზრმარ გაუელვა, ხომ არ მოხერხდებოდა იმ კანადელთან ანგარიშის გასწორება თვით ლონდონში. სტეპლტონი წოლს აღარ ენდობოდა, რადგან ახსოვდა, რომ თავის მახეში მოხუც ზასკერვილის გამაზე მტკიერე უარი უთხრა. ქალის დიდი ხნით მარტო დატოვებარ არ უნდოდა – შეიძლებოდა მასზე სულა დაეკარგა ძალაუფლება. როგორ შემდეგ გავარკვიე, ისინი გაჩერდნენ ოტელში „მეკსბორო“, კრევენსტრიტზე. სხვათა შორის, კარტრაიტი აქარ ყოფილიყო, „ჭაიშის“ დაჭრილი გვერდის საძებრად. სტეპლტონი წოლს დაკეტილ ნომერში ცოვებდა, თვითონ კი ყალბ ზევრს იკეთებდა და ექიმ მორტიმერს კვალდაკვალ დასდევდა ზეიკერსტრიტზე, რკინიგზის სადგურზე, ოტელ „ნორთემბერლენდში“. მისის სტეპლტონს ეჭვი ჰქონდა, ქმარი რატარ გეგმებს ანუშბო, მაგრამ ქალს ისე ეძინოდა თავისი ქმრისა – ეს შიში შედეგი იყო მისი სისასტიკისა, – რომ ვერც კი გაზედა მიენერა სერ ჰენრისათვის, საფრთხე გემუქრებო. ნერილი რომ სტეპლტონის ხელში მოხვედრილიყო, ვინ იყო თავდებნი მისი სიწოწხლისა? ზოლოს და ზოლოს, როგორ უკვე ვიწოთ, ეშმაკობას მიმართა: ამოჭრა საჭირო სიკვებნი გაზეთებდან და მისამართი შერვლილი ხელით დაანერა. ნერილი მივიდა ზარონეტამდე და გამოადგა პირველ გაფრთხილებად.

სტეპლტონს აუწილებლად უნდა ეშოვა რაიმე ნივთი სერ ჰენრის ჩარმულობიდან იმ შემთხვევისათვის, თუ დასჭირდებოდა, რომ ძალლი მის კვალზე მიეშვა. მოქმედებდა, როგორც ყოველთვის, სწრაფად და გაზედულად, არც ახლა დააკვანა, და ეჭვი არ უნდა შეგვეპაროს, რომ ოტელის მსახურებმა განეული სამსახურისათვის უხვი გასამრჯელო მიიღეს. მაგრამ აი, უზედურება! – პირველი წლა ჩაუქმელი აღმოჩნდა და, ამრიგად, გამოუსადეგარი. სტეპლტონმა ის დააბრუნა და სამაგიეროდ მიიღო მეორე. ამ ფაქტიდან გავაკეთე ძალიან მნიშვნელოვანი დასკვნა. აშკარა გახდა, რომ საქმე გვაქვს ნამდვილ ძალლთან, რადგანარ მხოლოდ ამით ახსნებოდა სტეპლტონის რდა, მიელო უთყოლ ძველი ფესსარმელი. რარ უფრო სულელური და უაზრო ჩანს რაიმე დეჭალი, მით უფრო მეტი უწრადღების ღირსია. ის გარემოებნი, რომლებიერ პირველად მხოლოდ ართულებნ საქმეს, ყველაზე უფრო ხშირად საქმის გასაღებად იქრევიან ხოლმე. საჭიროა მხოლოდ შესაფერისად, არა დილეტანტურად მიდგომა და გარჩევა.

მეორე დღეს ჩვენმა მეგობრებმა გვინახულეს, ხოლო კებში მჭდარი სტეპლტონი მათ შორიახლოდან ზევრავდა. ზევრი ნიშნით, და სხვათა შორის იმითარ, რომ სახით მიწნობდა, იყოფა ჩემი მისამართიერ. მისი კარიერა არ განისაზღვრებოდა მხოლოდ ზასკერვილების საქმით, ამამი თითქმის დარწმუნებული ვარ. ასე, მაგალითად, უკანასკნელ სამ ნელინადში დასავლეთის საგრაფოებში მოხდა ოთხი დიდი ძარწვა, ხოლო დამნაშავეთა პოვნა არ მოხერხდა. უკანასკნელ მათგანს, რომელიერ მისის თვეში მოხდა ფოლკსტაუნკორტში, სისხლის ღვრარ კი მოპყვა. მძარწველმა რევილოვერის გასროლით დასრა ყმანვილი მოსამსახურე, რომელიერ ნამოენია. ახლა ეჭვიერ არ მეპარება, რომ სტეპლტონი ამ გზით გამოასწორებდა ხოლმე თავის ნამხდარ ფინანსურ მიდგომარეობას და უკვე დიდი ხანია სამშიში დამნაშავე იყო.

ამ კარის საზრიანობასა და თავხედობამი დავრწმუნდი იმ დილით, როწ ასე მოხერხებულად დავვისხლტა ხელიდან და მერე თავი შერლოკ ჰოლმსად გაასალა, რადგან

მშვენივრად იყოფა, რომ კებმენს ვიპოვნიდი. შემდეგ დარტყურში გაემგზავრა და ზარონეცის ჩამოსვლას დაურადა.

- მოითმინეთ! - შევანყვეტინე ჰოლმისს. - თქვენ სავსებით სწორად ვადმოუერთ საქმის მთელი მსვლელობა, მაგრამ ერთი მუხლი ჩემთვის მაინც ზუნდოვანია. რა იქნა ძალლი, როცა მისი პატრონი ლონდონს წავიდა?

- კითხვა ფრიად არსებითია, ამით თვითონარ დავინტერესდი. სტეპლტონს, რხადა, ჰყავდა თანამზრახველი, თუმცა სავსებით, რომ ყველა გეგმა მისთვის გაენდო - ეს იმას ნიშნავს, რომ თავისი თავი მთლიანად სხვის ხელში ჩაეგდო. გახსოვთ მოხუცი ანტონი, მსახური, მერიპიტ-ჰაუსში რომ ვნახეთ? ეს ბერიკატი რამდენიმე წელი რხოვრობდა სტეპლტონების სახლში, ჯერ კიდევ მაშინ, როცა სკოლა ჰქონდათ, და რა თქმა უნდა, იყოფა, რომ ისინი და-ძმა კი არა, წოლ-ქმარი იყვნენ. ჰოდა, აი ეს ანტონი ყუვლოდ გაქრა, ინგლისში არ იმყოფება. მიაქრეთ ყურადღება იმასაც, რომ სახელი ანტონი საკმაოდ იშვიათად გვხვდება ჩვენში, ესპანეთსა და ლათინურ ამერიკაში კი ამ სახელს ყოველ ნაბიჯზე ვაიგონებთ.

მოხუცი ინგლისურად მისის სტეპლტონზე რუდად როდი ლაპარაკობდა, მაგრამ მასაც ურნაური აქრენტი ჰქონდა. მე თვითონ ვნახე, როგორ მიდიოდა გრიმპენის ჭანჭრობის სიღრმეში, ბილიკზე, რომელიც სტეპლტონს დაენიშნა. ამიტომ სავსებით შესაძლებელია, რომ პატრონის არყოფნის დროს ძალღს კვებავდა მოხუცი ანტონი, თუმცა, შესაძლებელია, არც კი იყოფა, რა მიზნით ჰყავდათ ეს ძალლი.

ამრიგად, სტეპლტონები დაბრუნდნენ დევონშირში, ძალე იქ თქვენ და სერ ჰენრი ჩახვედი. ახლა რამდენიმე სიტყვას ვიტყვი ჩემს თავზე. აღბათ გახსოვთ, რომ როცა ნერილს ვათვლიერებდი, რომელიც სერ ჰენრის გამოუგზავნეს, დავინტერესდი, იყო თუ არა მასზე ჭვირნიშანი. ფურრელი თვალებთან მივიტანე და შევნიშნე, რომ „თეთრი იასამნის“ სუნამოს სუნი უდიოდა. არსებობს სუნამოს სამორდარამეტი სახეობა, რომელთა ერთიმეორისაგან ვარჩევა გამოყრდილ მეძებარს უნდა შეეძლოს. საკუთარი გამოყრდილებით დავრწმუნდი, რომ ძიების წარმატება ხშირად ამაზეა დამოკიდებული. თუ იასამნის სუნი აქვს, მაშასადამე ავტორი ქალია, ხოლო იმ დროისათვის სტეპლტონები ყუვე მაინტერესებდნენ. ამრიგად, მე დავრწმუნდი, რომ ძალლი ნამდვილად არსებობს, და დევონშირში ჩემს ჩამოსვლამდე ყუვე გამოვირანი, თუ ვინ იყო დამნაშავე.

საჭირო იყო სტეპლტონზე თვალყურის დაჭრა. მაგრამ ეს რომ თქვენთან ერთად აშკარად ყოფნის დროს გამეკეთებინა, ვაფრთხილდებოდა. ამიტომ მომიხდა ყველას მოტყუება, მათ შორის თქვენიც. ვთქვი, ლონდონში დავრჩები-მეთქი, სინამდვილეში კი თქვენ გამოგყვიით. ვაჭირვება, რაც გამოვიარე, სულაც არ იყო ისე საშიში, როგორც გეგონათ. საერთოდ, ასეთმა წვრილმანებმა არც უნდა შეგვიძალოს ხელი მუშაობაში, ასეთია ჩვენი საქმე. არსებობდა, კუმ-ტრესიში ვრხოვრობდი, ხოლო ქოხს ჭაობებში მაშინ მივაკითხავდი, როცა საჭირო ხდებოდა მოქმედების ადგილთან ახლოს ყოფნა. კარტრაიტი დევონშირში ჩამოვიდა ჩემთან ერთად, ყველგან დადიოდა, როგორც სოფლელი ბიჭი, და დიდი სამსახურიც გამინია. ამას ვარდა, მამარაგებდა საჭმლითა და სუფთა თეთრეულით, ამავე დროს თვალყურს ვადევნებდათ თქვენ, როცა თვითონ სტეპლტონით ვიყავი ვართყლი. ასე რომ, როგორც ხედავთ, ყველა რგოლი ჩემს ხელთ იყო.

თქვენ ყუვე ირთ, რომ თქვენი ანგარიშები დაყუვნებლივ იგზავნებოდა ბეიკრისტრიტიდან კუმ-ტრესიში. მათგან ძალიან ბევრი რამ გამოვიყენე. განსაკუთრებით ის, რომელიც იარ სტეპლტონების ბიოგრაფიის ერთადერთი სწორი ეპიზოდი მარნობთ. ამის შემდეგ ჩემთვის ყუვე ადვილი გახდა ორივე პიროვნების ვინაობის ვარკვევა, და ვავიგე კიდევარ. ვისთან მიქონდა საქმე. მაგრამ კვლევას ართულებდა ერთი მეორეხარისხოვანი, გვერდითი ვარემოება - კატორლელის ვაქრევა და მისი კავშირი ბერიმორებთან. მაგრამ თქვენ ეს კვანძი ვახსენით, თუმცა მე იმავე დასკვნამდე ჩემი საკუთარი დაკვირვებით მივედი. იმ დროისათვის, როცა თქვენ მიპოვეთ ქოხში ჭაობებს შორის, დანაშაულის სურათი სავსებით ნათელი იყო, მაგრამ ამ საქმის გამოტანა სასამართლოზე, ნაფირ მსაჭულოთა ნინაშე, ნაადრევი იქნებოდა. თვით სერ ჰენრის მოკვლის ამაო რდა, რაც ბედმავე კატორლელის სიკვდილით დამთავრდა, უშუალო მამხილებელი საბუთად არ გამოდგებოდა. რჩებოდა ერთადერთი გზა: ბოროტმოქმედის შეპრობა დანაშაულის ადგილზე. მოსატყუებლად კი სერ ჰენრის გამოყენება. ბარონეტი მარტო უნდა წასულიყო, თითქოს

არავინ ირავდა. ასედაც მოვიქცეოთ, და მძიმე ნერვული ძნელობის ფასად, რაც ჩვენმა მეგობარმა გადაიჭანა, არა მარტო დავასრულებთ ძიებას, არამედ სტეპლოტონი დალუპვამდე მივიყვანეთ. თუძერა საქმის რუდად წარმართვის გამო საყვედური დავიმსახურე, მაგრამ ანა, ვის შეეძლო სრულნოდა წინასწარ, რა საზარელი, ზარღამქეში სანახაობა წარმოსდგებოდა ჩვენ წინაშე. ვის შეეძლო გაეთვალისწინებინა, რომ ღამით ნისლი ჩამონვებოდა და ძალიან პირდაპირ იქიდან მოგვარდებოდა! მიზანს მძიმე განსაზღვრის ფასად მივალნიეთ, მაგრამ ორივე – ნერვულ სნეულებათა სპეციალისტი და ექიმი მორტიმერი მარნმუნებს, რომ სერ ჰენრი მალე გამოკეთდებოდა. მოგზაურობა დაეხმარება ჩვენს მეგობარს არა მარტო შერყეული ნერვების გამაგრებაში, არამედ გულის ჭრილობის გამთელებაშიც. საბრალო ხომ ასე მოტყუვდა მისის სტეპლოტონში, რომელიც გულწრფელად და ღრმად უყვარდა! ეს ყველაზე მეტად ანუხებს.

ახლა მოსახსოვრები დამჩნა, თუ რა როლი ითამაშა ამ ქაღალდის მთელი სამსახურო ისტორიაში. არ მეფუტება, რომ სტეპლოტონმა სრულიად დაუმორჩილა ის თავის ზეგავლენას. რით ავხსნათ ეს? უყვარდა ის კარი, თუ ეშინოდა მისი? თუ ორთავე ერთად? ეს გრძნობები ხომ სავსებით შეიძლება შეუთავსდნენ ერთმეორეს! ყოველ შემთხვევაში, სტეპლოტონი უტყუარად მოქმედებდა. მისის სტეპლოტონი დათანხმდა, რომ თავი მის დად გაესაღებინა, მაგრამ მკვლელობაში თანამზრახველობაზე კი გადაჭრით უთხრა უარი, ქმარი იძულებული გახდა დარწმუნებულიყო, რომ მისი ძალაუფლება განუსაზღვრელი არ არის. ქალი არა ერთხელ უღილა გაუფრთხილებინა სერ ჰენრი, საშიშროება მოგელისო, მაგრამ ამას ისე აკეთებდა, რომ ქმარს არ იმეცებდა. სტეპლოტონი აღბათ არ იყო მოკლებული ეჭვიანობის უნარს, და როცა ბარონეტმა ნაზი გრძნობების გამომქლავებდა დაიწყო თავისი გულის რჩეულისადმი, თავი ვერ შეიკავა, თუძერა, ეს მის გეგმაში არ შედიოდა, ანთო და გასრა თავისი ბუნების მთელი სიფიქსე, რასაც აქამდე გულმოდგინედ ფარავდა. ამის მიუხედავად, იგი სერ ჰენრის აქეზებდა და არმეობაში ხელს აღარ უშლიდა. სტეპლოტონს იმედი ჰქონდა, რომ სერ ჰენრი ხშირად ივლიდა მათთან და ადრე თუ გვიან კლანჭებში ჩაუყარდებოდა. მაგრამ გადაძნედა ნუთში წოლმა გაუნია წინააღმდეგობა. გაქრეული კატორღელის დალუპვის ამბავი შეეცყო და გაეგო, რომ სწორედ იმ საღამოს, როცა სერ ჰენრი ჰყავდათ დაპატიუებული, ძალიან ჭანჭობიდან ფარდულში გადაიყვანეს. ამას მოჰყვა მშფოთვარე სრენა. მისის სტეპლოტონმა ქმარს ბოროტმოქმედი უნოდა და პირველად გაიგონა მისგან, რომ ჰყოლია მეტოქე. წინანდელი ერთგულება სიძულვილით შეირყავა. სტეპლოტონი მიხვდა, რომ წოლი გასწემდა და შეზოჭა, რათა სერ ჰენრის დალუპვაში ხელის შემშლელი თავიდან მოერილებინა. ყველა მისი ვარაუდი ემყარებოდა იმას, რომ ბარონეტის სიკვდილის ამბავს რომ გაიგებდნენ, საგრაფოში გაიხსენებდნენ ნეცვლას, რაც ბასკერვილების გვარს ანვა ტვირთად. მაშინ ისევ მიანღვდა წოლის მორჩილებას და აიძულებდა გაჩუმებულიყო. სტეპლოტონი აქაც შეერდა. მისი ზედი გადაწყვეტილი იყო ჩვენი ჩარევის გარეშე. ქალი, რომლის ძარღვებშიც ესპანური სისხლი სჩქეფს, ღალატს არ აპატიებდა...

აი ყველაფერი, ჩემო ძვირფასო უოტსონ. ხოლო თუ გნებავთ უფრო დანვრილებითი ანგარიში ამ არაჩვეულებრივ საქმეზე, მომიხდება ჩემს ჩანანერებში ჩახედვა. მაგრამ, მეგონი, არსებითი არაფერი გამომიტოვებია.

– ნუთუ სტეპლოტონს იმედი ჰქონდა, რომ სერ ჰენრიც მოკვდებოდა ამ საფრთხილო დასახლებაზე?

– ძალიან სრულიად ველოური იყო, ამას ვარდა, ნახევრად მშიერი ჰყავდა. თუ სერ ჰენრი ადგილზევე არ მოკვდებოდა, ყოველ შემთხვევაში, საშინელი სანახაობა ძალ-ღონეს გამოარლიდა და წინააღმდეგობას ველარ გაუნეცდა.

– დიას, რა თქმა უნდა. კიდევ ერთი კითხვა მჩნება. თუ სტეპლოტონი დაამტკიცებდა თავის უფლებას ბასკერვილ–

პოლის ადგილ-მამულიზე, როგორღა ახსნიდა იმ ფაქტს, რომ ის, მემკვიდრე, რხოვრობდა სხვისი გვარით, და ისიც ასე ახლო თავისი მამულიდან? ნუთუ ეს არ აღძრავდა ეჭვს?

– ამ კითხვაზე პასუხის მოცემა გამიჭირდება – თქვენ მეტად ზევრს ითხოვთ ჩემგან. ჩემი მოქმედების სფერო – წარსული და აწმყო, ხოლო რას აპირებს ადამიანი მომავალში, ამის ახსნას არ ვკისრულობ. წოლის სიტყვებით, მისი ქმარი ამაზე ხშირად ფიქრობდა.

ხედავდა სამ გამოსავალს. პირველი: გამგზავრებულიყო სამხრეთ ამერიკაში, იქ თავისი ვინაობა დაედგინა ზრიჭანეთის საკონსულოში და იქიდან მემკვიდრეობა გამოეთხოვა, ინგლისში ჩამოყვავდებოდა. მეორე: ყოველივე ეს გაეკეთებინა ლონდონში, ისე რომ პირველად სახე შეეცვალა და ვერავის ეჩინა. ზოლოს, მესამე: გაესაღებინა მემკვიდრედ გარეშე პირი. ნინასნარ მოემარაგებინა ყველა საჭირო დოკუმენტით, თავისთვის კი უზრუნველყო შემოსავლის გარკვეული ნაწილი. ჩვენ ვიწინებთ სტეპლტონს და შეგვიძლია დარწმუნებული ვიყოთ, რომ ამა თუ იმ გამოსავალს ის გამოახვდა.

ახლა კი, მეგობარო, მივაპროთ ყურადღება უფრო სასიამოვნო საგნებს. რამდენიმე კვირის ასეთი მძიმე საქმიანობა უფლებას გვაძლევს საღამო მხიარულად გავატაროთ. მე ლოუის ბილეთები ავიღე ოპერაში. მოგისმენიათ დე-რეკესათვის „ჰუგენოტებში“? ჰოდა, გეთაყვა, კეთილი ინებეთ და ნახევარ საათში მოემზადეთ, რომ შევძლოთ გზად მარწინისთან შევხვებით და იქ აუჩქარებლად ვისადილოთ.

ალისფერი კვალი

თავი |
შერლოკ ჰოლმსი

1878 წელს ლონდონის უნივერსიტეტის მედიცინის დოქტორის ხარისხი მოვიპოვე და სამხედრო ექიმთა მოსამზადებელ კურსებზე შევედი. კურსების დამთავრების შემდეგ ნორთუმბერლენდის მსროლელოთა მეხუთე პოლკში უმჯობეს ექიმად გამამნიესეს. იმხანად პოლკი ინდოეთში იდგა, და ვიდრე დანიშნულების ადგილზე მივიდოდი, ავღანეთის მეორე ომი ატყდა. კანდაპარამდე მშვიდობით ჩავედი, იქ ჩემი პოლკი მოვნახე და მაშინვე ახალი მოვალეობის შესრულებას შევუდექი.

ამ ომმა მრავალს მოუტანა პატივი და მრავალი ნასნია ნინ სამსახურში. მე კი მხოლოდ მარუხი და უბედურება დამატყდა თავს. მაივანდთან გამართულ საბედისწერო ზრძოლისას მხარში დავიჭერი. ტყვიამ ძვალი დამიმსხვრია და არტერია დამიზინა. უთუოდ სასტიკი ფანატისკისების ხელში ჩავვარდებოდი, ჩემი შიკრიკის ერთგულემა და სიმამარე რომ არა: რხენის ზურგზე გადამანვინა და ჩვენს პოზიციასზე მიმიყვანა, საიდანაჲ მერე პემეგარში გამიხიზნეს. ძლივს მომიჩა ჭრილობა, რომ ახლა მუჯლის ტიფი შემეყარა და რამდენიმე თვის შემდეგ საბოლოოდ გამოსაჯანსაღებლად ინგლისში გამაგზავნეს.

ინგლისში არც ნათესავები მყავდა, არც ვინმე მახლობელი, მაგრამ ქარავით თავისუფალი ვიყავი, ან უფრო სწორად რომ გითხრათ, თავისუფალი ვიყავი იმდენად, რამდენადარ ამის საშუალებას დღეში თერთმეტი შილინგისა და ექვსი პენსის შემოსავალი მაძლევდა.

რა უნდა მექნა? ლონდონში დავსახლდი და ერთ პატარა ოტელში დავმინავდი. ძალიან მოუხერხებლად და უაზროდ ვცხოვრობდი. ფულის იმაზე უფრო თავისუფლად ვხარჯავდი, ვიდრე ჩემი შეძლების პატრონს შეეფერებოდა. მალე დავრწმუნდი, ან სადმე ქალაქგარეთ უნდა გადავსახლებულიყავი, ან მკვეთრად შემეცვალა რხოვრების ნირი. მე ეს უკანასკნელი ვამჯობინე. გადავწყვიტე, მიმეყოვეზინა ოტელი და სადმე უფრო იაფფასიანი ზინა გამოემენახა.

იმ დღეს, როდესაჲ ასეთ დასკვნამდე მივედი, ზარში ვიდექი. ვილარამ მხარზე ხელი დამკრა. მოვბრუნდი და ჩემი ძველი მეგობარი სტემფორდი დავინახე. ორივეს გაგვეხარდა შეხვედრა და მაშინვე საუბრეზე მივიპატიყე.

– რა მოგვკლიათ, უოტსონ? – მკითხა დაუფარავი გაკვირვებით. – ლერნამზე წვრილი ხარ და ნენგოიან კაკალოზე უფრო მუქი.

მოკლედ ვუამბე, თავს რა ხიფათიერ გადამიხდა.

– სანყალი კარი! – თქვა. – ახლა რას აპირებთ?

– ზინას დავექებ და შეუძლებელს ვრდილობ, როცა იაფად მინდა წესიერი ოთახი დავიქირავო.

- უყნაყრია, - შენიშნა ჩემმა თანამგზავრმა. - ასეთი სურვილი დღეს უკვე მეორედ მესმის.
- ჰირველად ვისგან მოისმინეთ? - ვკითხე მე.
- ერთი ყმანვილისაგან, რომელიერ ქიმიურ ლაბორატორიაში მუშაობს. დღეს დილით შემომჩვივლა, ვერანაირად ვერ მიპოვნია ამხანაგი, რომელთან ერთად ვიქირავებდი რიგთან ოთახს, მარტობელას კი ქირის გადახდა გამიჭირდებო.
- ეშმაკმა დალახვროს! სწორედ მე ვარ ასეთი კარგი.
- სტემფორდმა რატარ უყნაყრად გადმოხედა.
- თქვენ არ იწობთ შერლოკ ჰოლმსს, - მითხრა მან, - შეიძლება არ მოგეწონოთ და ვერც შეეგუოთ მასთან მუდმივად ერთ ჭურჭელს ეხოვრებას.
- რაო, რუდი ზნის კარია?
- ო, სულარ არ ვამბობ, რუდი ზნისაა-მეთქი. როცა უყნაყრი იდეები აქვს. მეურნიერების ზოგიერთი დარგის ენთუზიასტია. მაგრამ ეს ხელს არ უშლის, რომ სრულიად წესიერი ადამიანი იყოს.
- როგორც ვაჭობ, სტუდენტი-მედიკოსი იქნება, არა? - ვკითხე მე.
- არა, წარმოდგენარ არა მქვს, რა პროფესიის კარგი დადგება. ჩინებულად ერკვევა ანატომიაში და შესანიშნავი ქიმიკოსია, მაგრამ, რამდენადარ ვიერი, მედიცინა არასოდეს უსწავლია. მისი კვლევა უაღრესად ექსტრემული ხასიათისაა, მაგრამ აქვს არაჩვეულებრივი წოდება, რითარ თავის პროფესორებს პირდაპირ აოჯებს.
- არ გიკითხავთ, რა მიზანს ისახავს?
- არა, გულის ასე იოლად არავის გადაუშლის, თუმარ ზევრი ლაბარაკი უყვარს, როცა ხასიათზეა ხოლო.
- სიამოვნებით გავყრნობდი, - ვუთხარი მეგობარს. - თუ ვინმესთან ერთად ეხოვრება მომიხდება, ისეთი კარგი მიჩვენია, რომელსარ სიმშვიდე და მუშაობა უყვარს. როგორ შევხვდე თქვენს მეგობარს?
- ალბათ ლაბორატორიაში იქნება. თუ გინდათ, საუზმის შემდეგ შევაროთ.
- ჰოსპიტალისაკენ ნავდიოთ და გზადაგზა სტემფორდმა კიდევ მიაშო ზოგიერთი წვრილმანი იმ ჭენტომენზე, ვისთან დასახლებასარ ვვარაუდობდი.
- თუ ვერ შეეცობით, მე ნუ დამემდურებით. ჩემი აზრით, ჰოლმის მეტისმეტად გატარებული თავისი კვლევა-ძიებით. ამ კარს შეუძლია თავის მეგობარს მერიე დოზით ალკოლოდი მიაღებინოს, რუდი განზრახვით კი არა, უბრალოდ, კვლევისათვის, რომ ამ შხამის ზემოქმედების ძალა გაიგოს. დარწმუნებული ვარ, თვითონარ უყუყმანოდ მიიღებს შხამის ამდენიე დოზას. ეტყობა, ზუსტი მეურნიერებით მეტისმეტად გატარებულია.
- ეს ძალიან კარგია.
- დიახ, მაგრამ უკიდურესობამდე არაფრის მიყვანა არ ვარგა. ის კი პროზექტურაში ზოგარ გვამებს ჭობით სრემს კიდერ.
- გვამებს სრემსო?
- დიახ, რომ დაადგინოს, შეიძლება თუ არ სიკვდილის შემდეგ სისხლჩაქრვის გამოწვევა. ეს ჩემი საკუთარი თვალებით ვნახე.
- თქვენ კი ამბობთ, მედიკოსი არ არისო.
- არა, მედიკოსი არაა. ეშმაკმა უწყის, რა მიზანს ისახავს. მაგრამ აერ მოვედიო კიდერ. თვითონვე შეიმუშავეთ იმ კარზე საკუთარი აზრი.
- ვინრო ჩიხში შევუხვით, პატარა კარი შევალეთ და ჰო-სპიტლის შენობაში აღმოვჩნდიო. დაბალი, თლიანი ტალანი გავიარეთ და ქიმიურ ლაბორატორიაში შევედიო.
- ფართო, მალალჟერიან ოთახში მხოლოდ ერთი კარგი აღმოჩნდა. იგი მაგიდაზე დახრილიყო და გატარებით მუშაობდა.
- ვიპოვე! ვიპოვე! - ძახილით ამერო ჩემს თანამგზავრს და სინჯარით ხელში შემოგვეგება. - ვიპოვე რეაქტივი, რომელიერ მხოლოდ ჰემოგლობინის შენაერთში ილექება. ოქროს საბადო რომ აღმოეჩინა, ალბათ მაშინარ არ გაუბრწყინდებოდა ასე სახე.
- დოქტორი უოტსონი, მისერ შერლოკ ჰოლმისი, - გავვარნო ერთმანეთი სტემფორდმა.
- როგორ ზრძანდებით? - მკითხა ჰოლმსმა და ხელი ისე ძლიერად ჩამომართვა, რომ სახტად დავრჩი. - როგორც ვხედავ, ავლანეთში ყოფილხართ.

- ეს საიდან გაიგეთ? - ვკითხე გაოცებულმა.

- უბრალო დაკვირვების ამბავია, - მიპასუხა და თავისთვის ჩაიჩინა. - ახლა ჰემოგლობინზეა ლაპარაკი. ალბათ აფასებთ ჩემს ალმოჩენას?

- მიერწიერი თვალსაზრისით უფავეოდ საინტერესოა, - ვუპასუხე მე. - მაგრამ პრაქტიკულად...

- მომიტევეთ! მაგრამ სასამართლო მედიცინაში ამ უკანასკნელი წლების მანძილზე ეს ყველაზე უფრო პრაქტიკული ალმოჩენაა, განა არ გესმით, რომ ეს ალმოჩენა სისხლის ლაქების ამოწმების უტყუარ ხერხს გვაძლევს? - ამ სიტყვებზე პალტოს სახელოში ხელი ჩამავლო და მაგიდისაკენ ძალით ნამათრია.

- ავიღოთ ახალი სისხლი, - მითხრა მან, თითქმის გრძელი ნემსი იხვლიტა და პიპეტით წვეთი სისხლი ამოიღო. - ნახეთ, ამ წვეთ სისხლს მე გავხსნი ლიტრ წყალში. როგორ ხედავთ, ნარევი სუფთა წყალსა ჰგავს. სისხლის პროტეინები არ აღემატება ერთ მეგილიონედს და მანერ ეჭვი არ მეპარება, რომ დამახასიათებელი რეაქციის მიღებას შევძლებთ.

ჭურჭელში რამდენიმე თეთრი კრისტალი ჩაავლო, შემდეგ კი გამჭვირვალე სითხის რამდენიმე წვეთი ჩამატა. ჭურჭელში მდგარი წყალი იმნამსვე მუქ-ალისფრად შეიღებდა, მინის ქილის ძირზე კი ყავისფერი ნანილაკები დაილექა.

- ჰა! ჰა! - შეჰყვირა მან და სათამაშოთი გახარებული ყმანვილივით შემოჰკრა ცაში. - ამაზე რას იტყვიან?

- ეს, როგორ ეტყობა, ძალიან საინტერესო რაა უნდა იყოს, - შევნიშნე მე.

- საყურბო! ჩინებული! განსაზღვრის ძველი მეთოდები მეტისმეტად რთული და არასამედიკო იყო. ასე, მაგალითად, სისხლის შურთულების მიკროსკოპული ანალიზი არაფრის მაქნისი არაა, თუ სისხლი სრულიად ახალი არ იქნა. ჩემი მეთოდი კი სამედიკოა, იმის მიუხედავად, ახალია სისხლი თუ არა. ეს მეთოდი რომ ადრე აღმოჩინათ, ასობით დამნაშავე, დღეს რომ ქვეყნად თავისუფლად დატანტალებს, დიდი ხნის წინ წარსდგებოდა მართლმსაჯულების წინაშე. სისხლის სამართლის საქმეები მუდამ ამ ნერტილის გარშემო ტრიალებდა. როცა ადამიანს ზრადღებოდა რამდენიმე თვის წინ ჩადენილი დანაშაული, იკვლევდნენ მის თეთრეულს, სამოსელოს, აღმოაჩენდნენ მუქ ლაქებს და ექსპერტების წინაშე ისმებოდა კითხვა: რა იყო ეს? სისხლის ლაქები, თუ ჭყუარია? იქნებ უანვისა ან ხილის? ეს კითხვა აზნევედა მათ, რადგან არ არსებობდა გამოკვლევის სამედიკო მეთოდი. ამიერიდან კი იარსებებს შერლოკ ჰოლმის მეთოდი, და ყველა სიძნელე გადალახულია.

- მოსალოოვი საქმე მოგიკვარახსენებიათ, - ვუთხარი მე, ასეთი ენთუზიაზით აღტყარებული.

- მაგონდება ფონ ზიშოფის საქმე, შარშან რომ მოხდა ფრანკფურტში. ზიშოფს, რა თქმა უნდა, ჩამოახრჩობდნენ, ეს მეთოდი რომ აღმოჩენილი ყოფილიყო. ახლა მეზონის საქმე ზრადფორდში, სახელოვანთქმული მიულოერის, ლეფევერისა მონპელიეში და სამსონისა ახალ ორლეანში?! შემოძლია დავასახელოო რი შემთხვევა, სადაე გამოკვლევის ამ მეთოდს გადამწყვეტი მნიშვნელოზა ექნებოდა.

- თქვენ სისხლის სამართლის საქმეების რეზხალი კალენდარი ხართ, - შენიშნა სტემფორდმა. - შეგეძლოთ გაზეთურ გამოგურათ ასეთი სათაური: „წარსულ წლებში მომხდარი სისხლის სამართლის ახალი ამბები“.

- ეს ძალიან საინტერესო იქნებოდა, - თქვა ჰოლმსმა და ნახვლევე ადგილზე საღმუნის პატარა ნაჭერი დაიდო. - დიდი სიფრთხილე მმართებს, რადგან ათასწირ შხამთან მაქვს საქმე.

შერლოკ ჰოლმსმა ამ სიტყვებზე ხელი უნებლიეთ წინ წამოსწია და შევნიშნე, რომ იგი ერთიანად აჭრელებული ჰქონდა საღმუნის ასეთივე ნაჭრებითა და ძლიერმოქმედი მუავების ლაქებით.

- ჩვენ საქმეზე მოვედით, - შენიშნა სტემფორდმა, სამფეხა სკამზე ჩამოჯდა და ფეხით მეორე სკამი მოაჩოჩა. - ჩემი მეგობარი ზინას დაეძებს, და რაკი თქვენერ შემომჩივლეთ, ამხანავი ვერ მიშოვნიაო, გადავწყვეტე უოტსონი თქვენთვის შემეხვედრებინა.

შერლოკ ჰოლმსს, ეტყობა, ჭყუარა დაყუდა ჩემთან ერთად დასახლებების იდეა.

- ერთი პატარა ბინა მომივიდა თვალში ბეიკრესტრიტზე. დანუნივით ვერაფერს დაუწყებთ. იმედი მაქვს, მაგარი თამბაქოს სუნის სანინალმდეგო არაფერი გექნებათ.
- მე თვითონ ყოველთვის მაგარ თამბაქოს ვენევი.
- ჰოდა, ჩინებულია. საქმე ქიმიურ ნივთიერებებთან მაქვს და ხშირად ვანარმოებ რდემს. ეს ხომ არ შეგიძლიათ ხელს?
- სრულიადაც არა.
- სხვა რა ნაკლი მაქვს? ხანდახან ვმუხუდები და მთელი დღეების განმავლობაში კრინტს არ ვძრავ ხოლმე. ასეთ შემთხვევაში არ იფიქროთ, რომ ვიზუტები. ყურადღებას ნუ მომაქრევთ, მალე მუშაობი ისევ გამეხსენება. თქვენ რა რუდი ზნე გჭირთ? ვიდრე ერთად დავსახლდებოდეთ, ჯობია ვიყოფეთ, რა გვჭირს დასაძრახი.
- ამ დაკითხვაზე გამეყრინა.
- მე ლეკვი მყავს და ხმაურს ვერ ვენუობი, ნერვები მაქვს მოშლილი. სრულიად უჩვეულო დროს ვდგები ხოლმე და უაღრესად ზარმარი ვარ.
- ვიოლინოს დაკვრას თუ მიაკუთვნებთ ხმაურთა კატეგორიას? - მკითხა მოულოდნელად ჰოლომსმა.
- ეს დაკვრაზეა დამოკიდებული, - ვუპასუხე მე. - ვიოლინოს კარგი დაკვრა - ღმერთების ზიარია, რუდი დაკვრა...
- ყველაფერი რიგზეა, - მხიარულად გაიყრინა ჰოლომსმა. - შეგვიძლია საქმე მოგვარებულად ჩავთვალოთ, თუ ბინაზე მოგვინებთ.
- მაშ, ნამოვიდე და გავსინჯო?
- შემოიარეთ სვალ, ასე, თორმეტი საათისათვის, ერთად ნავალთ.
- ძალიან კარგი, ზუსტად თორმეტი. - ვუპასუხე და ხელი ჩამოვართვი.
- ჰოლომსი დავტოვეთ და სტემფორდთან ერთად ჩემს ოტელს მივაშურეთ.
- სხვათა შორის, - ვკითხე ამხანაგს. - ძალიან მაინტერესებს, საიდან გაიგო, რომ ავლანეთიდან ჩამოვედი?
- ჩემმა თანამგზავრმა უყრნაურად გაილიმა.
- სწორედ ეს გახლავთ ამ კარის თავისებურება. ბევრმა უკვე სწადა იმის გამოჩნობა, თუ რანაირად გეზულობს ასეთ რამეებს.
- ეს ჰირდაპირ საიდუმლოებით მოწყობილი ამბავია. ძლიერ მაღლობელი ვარ, რომ ერთმანეთს შეგვახვედრეთ.
- დააკვირდით და შეისწავლეთ ეს საინტერესო კარი, - მითხრა სტემფორდმა გამომშვიდობებისას. - ეს იოლი ამოცანა როდია... სანაძლეოს დავდებ, მას ახლა უკვე მეტი ეროდინება თქვენზე, ვიდრე თქვენ მასზე შემდეგ შეიჭყობთ. ნახვამდის!
- ნახვამდის! - ვუპასუხე მე და ჩემი ნაწილობით ძაღვზე დაინტერესებულმა ოტელს მივაშურე.

თავი II
დასკვნის გამოჭანის ხელოვნება

მეორე დღეს ერთმანეთს შევხვდით და დავათვალიერეთ ბეიკრესტრიტზე მდებარე ბინა №221-ბ. ორი კარგი სანოლი ოთახი იყო და კობჭად მონყობილი ფართო სასტუმრო, რომელსავე ორი დიდი ფანჯარა ჰქონდა. იმავე საღამოს გადავედი ოტელიდან, მეორე დღეს კი შერლოკ ჰოლომსმა გადმოიჭანა თავისი ყუთები და პორტპლედები. ჰოლომსთან შეწყობა ადვილი საქმე აღმოჩნდა. ხმაური არ უყვარდა და ნესიერ წხოვრებას ენეოდა. წხრაზე ადრე იშვიათად ნებოდა და საუბომბას ჩემს ადგომამდე ასწრებდა. ზოგჯერ მთელ დღეს ქიმიურ ლაბორატორიაში ატარებდა, ხან პროპეტყურაში დადიოდა, ხან კი საათობით დაეხეებოდა ქალაქში და თანავე სასტირონოდ ლონდონის ყველაზე საეჭვო უბნებს ირჩევდა. როცა თავისი გუნების საქმე შეხვედებოდა, წარმოუდგენელი გაჭარბებით შეუდგებოდა მუშაობას, მაგრამ დროგამოშვებით გუნება ერვლებოდა და მაშინ მთელი დღეები ინვა ხოლმე სასტუმროში დივანზე, დანა პირს არ უხსნიდა და სიტყვას მაჭაგანით ვერ ამოართმევდი.

ჩემი დაინტერესება ჰოლომსით და წნობისმოყვარეობა იმ მიზნებით, რომელთაგან ის წხოვრებაში ისახავდა, დღითი დღე იზრდებოდა. იგი თავისი გარეგნობითა და იქნედა ყურადღებებს. ექვსი ფუჭი სიმაღლე ჰქონდა და ისეთი აღნაგობისა იყო, რომ უფრო მაღალი მოგეჩვენებოდათ. წოწხალი, გამჭრიახი თვალები და ვინრო ქორისებური ქვირი მის სახეს სიფხიზლისა და შეუპოვრობის იერს აძლევდა. თვალში გეყმოდათ მისი წინ ნამონვლენილი, კუთხოვანი, ძლიერი ნებისყოფის ადამიანებისათვის დამახასიათებელი ნიკაპი. ხელები ყოველთვის დალაქავებული ჰქონდა მეღნითა და ყოველგვარი ქიმიური ნივთიერებით, მაგრამ მიუხედავად ამისა, არაჩვეულებრივად ფაქიზი შეხების გრძნობა გააჩნდა, რა არა ერთხელ შემინიშნავს, როცა მყიფე ხელსაწყობზე მანიპულაციებს აწარმოებდა.

მედიცინას არ სწავლობდა. მგონი, არც ერთი ისეთი სასწავლებელი არ ჰქონდა დამთავრებული, სწავლულთა სამყაროსაკენ გზას რომ გაუხსნიდა. ამის მიუხედავად, განსაკუთრებული გულმოდგინებით აწარმოებდა თავის კვლევას-ძიებას, და, მართალია, გარკვეულ ჩარჩოებში, მაგრამ მისი როდნა განსაჯიფრებლად ფართო და დეტალური იყო. რა თქმა უნდა, ასე შეუპოვრად ზუსტი წნობების კვლევაზე მუშაობას არავინ გამოეღვენება, თუ გარკვეული მიზანი არა აქვს.

ბეიკრისტრიტზე ჩვენი წხოვრების პირველ კვირას არავის შემოყვლით, და ის იყო გავიფიქრე, ჰოლომსიერ აღნაგობით ჩემსავით მარტოხელთა, უფვისტომო კარია-მეთქი, რომ მალე დავრწმუნდები, მას მრავალი ნაწილი ჰყავდა, და თანაურ სულ სხვადასხვა წრეებში. ერთი პატარა ფერმკრთალი კარი დაიარებოდა, ვირთხასავით სახე ჰქონდა და შავი თვალები. მისტერ ლესტრეიდად გამაჩნო. კვირაში ორჯერ-სამჯერ მაინც ნახულობდა ჰოლომსს. ერთხელ დილით კარგად ჩაქმული ქალიშვილი მოვიდა, ნახევარი საათი დარჩა, თუ მეტი არა. იმავე დღეს ჭაღარა კარი გვესტუმრა, საწოლადვი გარეგნობა ჰქონდა და ძლიერ აღელვებული ჩანდა. მაშინვე ხნიერი დედაკარი მოჰყვა. როცა ხნის შემდეგ ჩემს თანამონიწარმისთან საშაასოდ ვიღარ მოხუცი ჯენტლმენი მოვიდა, მეორე დღეს კი - რკინიგზის დარაჯი. როცა მნახველები მოდიოდნენ, შერლოკ ჰოლომსი ჩვეულებისამებრ მთხოვდა, სასტუმრო დამითმეო, და მეც ჩემს ოთახში გავდიოდე. ასეთი უხერხულობისათვის ყოველთვის ზოდიშს მიხდიდა.

ამ ოთახს სამუშაო კაბინეტად ვიყენებ, სხვა გზა არა მაქვს, ეს ადამიანები კი ჩემი კლიენტები არიანო, მეტყობდა ხოლმე.

შემედლო პირდაპირ მეკითხა ჰოლომსისათვის, რა მუშაობას ეწევი-მეთქი, მაგრამ ვერ გამებნედა, ვერ შევკადრე, გულახდილობა გამოეჩინა ჩემ წინაშე. მაშინ ჯერ კიდევ მეჩვენებოდა, რომ მას სერიოზული საფუძველი ჰქონდა დუმილისათვის, მაგრამ შემდეგ თვითონვე ჩამომიგდო ამაზე სიტყვა.

ერთხელ დილით, როგორც მახსოვს, ეს იყო 4 მარტს, ჩვეულებრივზე ადრე ავდექი და შერლოკ ჰოლომსს საუბრეზე შევესწარი. დავრეკე, ყავა მოვიტხოვე და მაგიდაზე დაგდებული გაზეთი ავიღე. ერთ-ერთი სტატია ფანქრით იყო განსაზუსტო და, რაღა თქმა უნდა, თვალის გადავავლე. როცა არ იყოს, უწყნარი სათაური ჰქონდა: „წხოვრების ნიგნი“. ლაპარაკი იყო იმაზე, თუ რა გეგრი რამ შეიძლება გავიგოს კარმა, თუ ყურადღებით იქნება, ზუსტად და სისტემატურად ადევნებს თვალყურს ყველაფერს, რა გზაზე შეხვდება. გამაორცა გამჭრიახობისა და აშსურდულობის საკვირველმა ნარევემა. მსჯელობა თანმიმდევრული და დამატრებელი იყო, მაგრამ დასკვნები მეტისმეტად ფართო და გაზვიადებული მეჩვენა. ავტორი ირწმუნებოდა, შეიძლება ადამიანის იდუმალები აზრების გამოწნობა მისი სახის ნამიერი გამომეტყველებით, კუნთის მოძრაობით, უწყნადი მზერითო. შეუძლებელია დაკვირვებასა და ანალიზის საქმეში გამოწრდელი ადამიანის მოტყუება. ჩემი დასკვნები და განაჩენი ისევე შეუმრდარი იქნება, როგორც ეკლიდეს გამოანგარიშებანიო. უწოდინართათვის ჩემი დასკვნები და დაკვირვებათა შედეგები შესაძლოა, მიუწვდომელი იყოს და ჭადოქრობარ კი დამნაშაონ, ვიდრე არ შეიტყობნენ, თუ რა გზით მივედი ასეთ დასკვნამდეო.

„წვეთ წყალზე დაკვირვებით, - ნათქვამი იყო სტატიაში, - ლოგიკურად მოაზროვნე გონება იოლად დასკვნის ატლანტის ოკეანისა და ნიაგარის არსებობას, თუნდაც წინასწარ არაფერი იწოდეს ერთის ან მეორის არსებობაზე. მთელი სიწოწხლე ერთი დიდი ჭაჭვია,

რომლის ზუნებას იოლად შევიწროებთ მისი ერთი რგოლის მიხედვით. მსგავსად ყველა სხვა ხელოვნებისა, დასკვნებისა და ანალიზის მიერნიერება შეგვიძლია ავითვისოთ მხოლოდ ხანგრძლივი და შეუპოვარი მიერადინებობის შედეგად, ხოლო წხოვრება მეტისმეტად ხანმოკლეა, რომ ადამიანმა შესაძლებელი სრულყოფილების თუნდაც საზღვარს მიაღწიოს. ამიტომ მკვლევარმა უფრო ელემენტარული პრობლემიდან უნდა დაიწყოს. დე, ისწავლოს პირველი შეხედვითვე ადამიანის ნარსულის, მისი ხელობის და პროფესიის გამოწერება. რა ზავშეზრიერ არ უნდა გვეჩვენოს ასეთი ვარჯიში, იგი აღრმავეებს დამკვირვებლობას და გვასწავლის, როგორ უნდა შევხვდეთ, რას უნდა მივაქროთ ყურადღება. ხელის თითების ფრჩხილები, კოსტიუმის სახელოები, ფეხსაწმელი, შარვლის ცოტები, კაჟრები შუა და საჩვენებელ თითებზე, სახის გამომეტყველება, პერანგის სამაჯები თუ სახელოები – ყველა ეს ნვრილმანი საშუალებას გვაძლევს გამოვიწეროთ ადამიანის პროფესია. თითქმის დაუჭერებელია, რომ რომელსამე შემთხვევაში ყველა აქ ჩამოვლილი ნიშანი, ერთად აღებული, გამოწერილი მკვლევარისათვის საკმარისი არ იყოს”.

- რა ნარმოუდგენელი აზრებდა! – შევძახე და გაზეთი განზე ვისროლე. – ჩემს სიწოწმეში არ ნამიკითხავს ასეთი სისულელი!

- რაზე ლაპარაკობთ? – მკითხა შერლოკ ჰოლმსმა.

- აი, ამ სტატიაზე, – ვუპასუხე და ჩანს კოვზით გაზეთზე მივუთითე. – თქვენც ნაგიკითხავთ, ფანქრით დაგინიშნავთ. არ უარყოფთ, საუწხოოდაა დანერილი. მაგრამ თვითონ სტატია აღმაშფოთებელია და მაღიზიანებს, ეტყობა, რომელიღაც უსაქმურის თეორიაა, თავისი კანტონების მყდროებაში რომ პარადოქსებს თხზავს. ყველაფერი ეს მეტისმეტად შორსაა წხოვრებისაგან. ერთი მენახა ავტორი მინისტრებმა გზის მესამე კლასის ვაგონში, მიგზავრებს შორის ჩაკვებულნი და მთხოვა მისთვის თავისი თანამგზავრების პროფესიის გამოწერება. სანაძლეოს დავდებ, რომ ვერაფერს გახდებოდა.

- ნაგებდით მაგ სანაძლეოს, – მშვიდად მიპასუხა ჰოლმსმა. – ხოლო რაე შეეხება ამ სტატიაას, ჩემი დანერილია.

- თქვენი?

- დიას. მე მაქვს დაკვირვებისა და დასკვნების გამოჭანის მიდრეკილება. აქ გადმოწემული ჩემი თეორია, თქვენ რომ ქიმერად გეჩვენებათ, სინამდვილეში მეტისმეტად წხოვრებისეულია, იმდენად წხოვრებისეული, რომ მისი ნყალობით მაქვს მოპოვებული ჰური ჩემი არსობისა.

- ეს რანაირად?

- რას იზამთ, მე ჩემი ხელობა მაქვს. ვფიქრობ, მთელ ქვეყნიერებაზე ერთადერთი მაძებარ-კონსულტანტი ვარ. ლონდონში მრავალი სახელომნიფო მაძებარია და მრავალიერ კერძო. როცა ეს ზატონები საქმეს თავს ვერ მოაზამენ, ჩემთან წხადღებთან და მიერ სნორ გზაზე ვაყენებ ხოლმე. ყველა ფაქტს მომიყვებიან და ჩვეულებრივ, მიერ დანაშაულობათა ისტორიის წოდნის საფუძველზე ვახერხებ მათ გამოყვანას ძნელი მდგომარეობიდან. არსებობს დიდი მსგავსება დანაშაულობათა სახეობებს შორის, და თუ ათასობით დანაშაულის ნვრილმანები იერთ, რაღა თქმა უნდა, ათას მიერთეში გარკვევასაერ მოახერხებთ. ლესტრეიდი – წნობილი მაძებარია. ამას ნინათ ერთი თაღლითობის საქმეში ჩაფლავდა და მე მთხოვა დახმარება.

- თქვენი სხვა მნახველები?

- მათ ჩვეულებრივ კერძო აგენტები მიგზავნიან. ეს ის ადამიანები არიან, რომელთაერ უბედურება შემთხვათ და შველას ითხოვენ. მე ვუსმენ მათს მონათხრობს, თვითონაერ მისმენენ და განეული სამსახურისათვის ჰონორარს ვღებულობ.

- ნუთუ იმის თქმა გინდათ, რომ ოთახიდან გაუსვლელიად შეგიძლიათ გახსნათ კვანძი, რასაერ ვერ ხსნიან ის ადამიანები, რომელთა თვალნიერ ხდებოდა ყველაფერი?

- სრულიად მართალი ხართ. ამ საქმეში კარგად განაფული გახლავართ და როჭაოღენი ინტუიერაერ მაქვს. ზოგჯერ უფრო რთული საქმეებერ მხვდება. მაშინ როჭა ჟახირიერ მიხდება და პირადად ვერობი საქმის ვითარებას. იერთ, საქმის გასაწნობად და ამოწანის გადასანყვეტად სპერიაღური წოდნით ვსარგებლობ და ეს ძალიან მშველის მუშაობაში, მიმარტივეებს საქმეს. ამ სტატიაში გადმოწემული დედუქერის მეთოღენი ფასდაუღებელ დახმარებას მინევენ პრაქტიკულ მუშაობაში. დაკვირვება იქრა ჩემს მეორე ზუნებად. აი,

თქვენ განრვიფრებული დარჩით, პირველსავე შეხვედრისას რომ გითხარით, ავლანეთიდან ჩამოსულხართ-მეთქი.

- ეს ამბავი, რა თქმა უნდა, ვინმესგან მოისმინეთ.
- ძალიან რდებით, მაგას რომ ამბობთ. დარწმუნებული ვიყავი, რომ ავლანეთიდან ჩამოსვდით. ჩემი გონება ხანგრძლივი ვარჯიშის ნაყოფით ისე სწრაფად მუშაობს, რომ შეაღწეოთ რეგულაციის შეუქნობლად ერთბაშად დავასკვნი: „აი, მედიცინის მსახურის ტიპი, ოღონდ მხედრული იყავით. აშკარაა: სამხედრო ექიმი. ახლახან ჩამოსულა ტროპიკებიდან, რადგან მეტისმეტად შავგვრემანია, ეს კი მისი კანის ბუნებრივი ფერი არ არის, რადგან მაკუმზე თეთრია. დიდი გაჭირვება და ავადმყოფობა გადაწყვიტა, რაზედაც მისი გატანა უკლებლივ სახე მეტყველებს. მარჯვენა ხელი დაზიანებული აქვს, რადგან არაბუნებრივად უჭირავს. სად გამოივლიდა ინგლისელი სამხედრო ექიმი ამდენ ჭირ-ვარამს და სად დაიჭრებოდა? რა თქმა უნდა, ავლანეთში“. მთელმა ამ აზრთა მსვლელობამ სეკუნდი დრო მოითხოვა, და მერე გითხარით, ავლანეთიდან ჩამოსულხართ-მეთქი. თქვენ გაგიკვირდათ.

- ყოველივე ეს საკმაოდ უბრალო ამბავია, - ვუთხარი ღიმილით. - თქვენ მაძებარ დიუპენს მაგონებთ, ედვარ ალან პოს გმირს. არაფრით არ მეგონა, რომ ასეთი ადამიანები სინამდვილეში არსებობენ.

შერლოკ ჰოლმსმა ჩიბუხს მოუკიდა.

- თქვენ, რა თქმა უნდა, ფიქრობთ, რაკი დიუპენს შემადარეთ, ამით მათეთ, - შენიშნა ღინჭად. - არა, სულაჩ არა ვარ დიდი წარმოდგენისა თქვენს დიუპენზე. თუმცა, უსათუოდ ჰქონდა ანალიზის ერთგვარი ნიჭი, მაგრამ ისეთი ფენომენი არ ყოფილა, როგორადაც პო ხატავს.

- გაზორიოს თხოვლებანი თუ წავიკითხავთ? - კითხე მე. - ლეკოკი შეეფერება მაძებრის იდეას?

შერლოკ ჰოლმსმა ავღებულად ჩაიჩინა.

- ლეკოკი უბედური დოცენტია იყო, - თქვა გაზრახვით. - მხოლოდ ერთი უპირატესობა ჰქონდა - ენერგია. ეს ნიგნი პირდაპირ გულის მირევს. მისი ამოწმან ის იყო, რომ უნებურად პატიმარი უნდა გამოეყრნო. ამას ერთ დღე-ღამეში გავაკეთებდი. ლეკოკს კი ექვსი თვე დასჭირდა. ეს ნიგნი შეიძლება მა-ძებრებს გამოადგეთ სახელმძღვანელოდ, საიდანაც გაიგებენ, თუ რას უნდა მოერიდონ.

„ეს უმანვილო კარი მეტად ჭკვიანია, - ვთქვი ჩემთვის. - მაგრამ მეტისმეტად დიდი წარმოდგენა აქვს თავის თავზე“.

- ჩვენს დროში აღარ ხდება დანაშაული და აღარ არიან დამნაშავენი, - განაგრძობდა გაზრახვითი ჰოლმსი. - აღარ ხდება-მეთქი ისეთი დანაშაული, რომლის ძიებაც იქნება საჭირო. თუ მანრედამანრე მოხდა, შეიძლება ისე იოლი გამოსაწერონ ნვრილმანი საძაგლოდა და სიფლიდე იყოს, რომ სკოტლენდ-იარდის აგენტებზე კი ვარამევენ თავს.

მალიზიანებდა მისი ზვიადი კილო და უმჯობესად ჩავთვალე საუბრის თემა შემეყვალა.

- საინტერესოა, რა უნდა უნდოდეს იმ უნებურს? - კითხე და ვუჩვენე სამოქალაქო სამოსელში გამოწყობილი წარმოსადგევი კარი, რომელიც ქუჩის მოპირდაპირე მხარეს მიუყვებოდა და სახლებს ნომრებს ავავლიერებდა. მას ხელში დიდი ლურჯი კონვერტი ეჭირა.

- ფლოტის გადამდგარ სერჟანტზე ამბობთ? - მკითხა ჰოლმსმა.

„მკვებარა! - გავიფიქრე ჩემთვის. - იყის, რომ მის ვარაუდს ვერ შევამომებ“.

ამის გაფიქრება ვერც კი მოვასწარი, რომ კარმა, რომელიც ვლანარაკობდით, ჩვენი სახლის ნომერი ნიკითხა და მისვე ქუჩა გადმოჭრა. მაშინვე ზარის ხმაძალალო წკრიალი მოგვესმა. ამას მოჰყვა ხმადაძალი ლანარაკი შემოსასვლელ კართან და მძიმე ნაბიჯის ხმა კიბეზე.

- ჰაკეტია მისტერ შერლოკ ჰოლმსის სახელოზე, - თქვა შიკრიკმა და ოთახში შემოვიდა. შემთხვევა მომერა ჰოლმსისათვის ნიშნი მომეგო.

- ნება მიბოძეთ გკითხოთ, - ვუთხარი შემოსულს თავზიანად, - რა საქმიანობას ეწევი?

- შიკრიკი ვახლავართ, სერ, - მიპასუხა ხრინინიანი ხმით. - ჩემი ფორმა დასაკრებლადაა ჩაბარებული.

- ადრე რა საქმიანობას ეწეოდით? - ვკითხე სტუმარს და დამერინავი თვალეზით ჩემს თანამომბინადრეს გადავხედე.

- სერჟანტი ვახლდით, სერ. სამეფო ფლოტის ფეხოსანი, სერ. პასუხი არ იქნება?

- არის, სერ!

ქუსლი ქუსლზე მიარტყა, ხელი ქუდის წინაფრასთან მიიღო და გავიდა.

თავი |||

საიდუმლოებით მოწყული ამბავი

ლაჟურისტონგარდენზე

გამოვიტყდებოდი, რომ ჰოლმისის თეორიის პრაქტიკულმა ვარგისიანობამ და საბუთით დადასტურებამ გამაორა. მისკენ გავიხედე. ნერილის კითხვა ის იყო დაემთავრებინა და სივრცეში იყურებოდა. ეტყობოდა, მისი გონება სადღაჯერ შორს ქროდა.

- მაინც რანაირად მიხვედით ასეთ დასკვნამდე? - ვუთხარი მე.

- რა დასკვნამდე? - მკითხა გაჭავრებული.

- რომ ის კარგი ფლოტის გადამდგარი სერჟანტია?

- ნვრილმანებისათვის არა მწყლია, - მიპასუხა მკვახედ. შემდეგ ღიმილით დაუმატა: -

მაპატიეთ ჩემი უხეში საქრელი. თქვენ ფიქრის ძაფი გამინყვიტეთ, მაგრამ არა უშავს.

ამრიგად, თქვენ მართლაც ვერ მიხვდით, რომ ის კარგი ფლოტის სერჟანტია?

- კერა.

- გამოჩნდა ისე არ მიჭირს ხოლომე, როგორც იმის ახსნა, თუ როგორ გამოვიყვანი. ქუჩის

მეორე მხარეზე კი შევნიშნე მის ხელოზე დიდი ლურჯი ჯვარის სვირინგი. ეს ზღვის

ლუზა უნდა ყოფილიყო. მხედრული მისრა-მოსრა ჰქონდა და ქილვაშებოთ ისეთი,

როგორც ფლოტის ნესდებითაა გათვალისწინებული. ესეუ თქვენი სამხედრო-საზღვაო

ფლოტი. იგრძნობოდა საკუთარი ღირსების შეგნება და ზრძანებლობის ჩვევა. საშუალო

ასაკის დარბაისელი, პატივსაყრემი ადამიანი - ყოველივე ამან მაფიქრებინა, რომ ის კარგი

სერჟანტია.

- საკვირველია! - შევძახე მე.

- სრულიად უზრალო ამბავია, - მიპასუხა ჰოლმისმა. - ეს არის ვთქვი, დამნაშავენი აღარ

არაინ-მეთქი. როგორც ჩანს, შევყვდი. შეხედეთ! - და შიკრიკის მოჭანილი ნერილი

გადმომიგდო. - ხმამალლა ხომ ვერ წამიკითხავთ?

აი, ნერილი, რომელიც ჰოლმისს წავუკითხე:

„ძვირფასო მისტერ შერლოკ ჰოლმის! ამ ღამეს ლაჟურისტონგარდენზე, ზრიქსტონ-როუდის

№3 სახლში საშინელი ამბავი მოხდა. ჩვენმა პოლიციელმა შემოვლის დროს, ასე ღამის

ორ საათზე, ერთ მიტოვებულ სახლში მსუქი შენიშნა და რაკი სახლი უკარგური იყო,

დაეჭვდა, რაღაჯერ ურიგო საქმე უნდა ხდებოდა. კარი ღია დახვდა და პირველსავე,

სრულიად წარიელო ოთახში კარგად ჩაწყობილი მამაკაცის გვამს ნახდა, რომლის ჯიბეშიც

აღმოჩნდა სადარბაზო ზარათები: „ენოქ ჯ. დრებერი, კლივლენდი, ოპაიო, აშშ“. ძარწვის

კვალი არ ჩანს. სიკვდილის მიზეზიუ აუხსნელია. ოთახში არის სისხლის კვალი, მაგრამ

გვამზე ჭრილობა არა ჩანს. გაუგებარია, რანაირად მოხვდა ადამიანი წარიელო სახლში.

ძალიან უწყნარო საქმეა. თუ დღის თორმეტამდე რომელსამე დროს მოზრძანდებით,

მითითებულ მისამართზე მნახავთ.

თქვენი ერთგული ცომბას გრეგსონი“.

- გრეგსონი სკოტლენდიარდელი აგენტებიდან ყველაზე მარტვე და მოსაზრებელი კარია. -

შენიშნა ჰოლმისმა. - ის და ლესტრეიდი სხვებს სჯობიან. ორივე მკვირცხლია და

ენერგიული, მაგრამ ზანალოური, საშინლად ზანალოური. ამას ვარდა, კრიჭაში უდგანან

ერთმანეთს და ისე ქიშპობენ, როგორც ორი მშვენიერი ზანოვანი. ძალიან თავშესაქრევი

იქნება, თუ ორივე ერთ კვალზე მიუშვეს.

მე გაოყრებული ვიყავი მისი სიმშვიდით, ის კი ლაქლაქს განავრძობდა.

- ნუთის დაკარგვარ არ შეიძლება, - შევძახე ზოლოს. - გნებავთ, ჩავალ და კებს

დავუძახებ.

- ჯერ არ ვიცი, ნავალ, თუ არა. ნარმოიდგინეთ, რომ ეს საქმე გავხსენი. სულ ერთია, გრეგსონი, ლესტრეიდი და კომპანია მთელ პატივს თვითონ მიიწერენ, თუმცა, ნავიდეთ და ვნახოთ. მე ძიებას ჩემებურად ჩავატარებ, ყოველ შემთხვევაში, მათი სერიოზულობით მინერ შევიქცევ თავს. გავიმეზავროთ!

ერთი ნუთის შემდეგ ეტლიში ვისხედით და ზრიქსტონროუფისაკენ გიჟური სიჩქარით მივეშურებოდით. ჩემი თანამგზავრი კარგ გუნებაზე იყო და რაზე არ ყბელობდა.

კრემონელ მევიოლინოებზე, სტრადივარიუსისა და ამატის ვიოლინოების განსხვავებაზე.

- როგორც ვაჭობ, არც თუ ისე ზევს ფიქრობთ საქმეზე, რომლის ხელის მოკიდებაზე იკისრეთ. - შევანყვეტინე ზოლოს ჰოლომის მუსიკალური ლატლაქი.

- ჯერ არავითარი ფაქტი არ ვიცი, - მიპასუხა მან. - უხეში შეყდომა თეორიული სჯა-ზასნი, როდესაუ არაა მონაყემები. ასეთ დროს სწორად აზროვნება ჭირს და დანაშაულის გახსნაუ ზრკოლდებ. - შეჩერდი, მეეტლეუ, შეჩერდი!

ასი იარდით ვიყავით დაშორებული სახლიდან, მაგრამ ჰოლომის ეტლიდან გადმოვიდა და გზა ფეხით განვაგრძეთ.

ლაურისტონგარდენზე მდებარე №3 სახლი პირქუში და ავბედიით იერთ გადმოიჩეოდა. ეს იყო ერთ-ერთი იმ ოთხ სახლთაგანი, გზის შორიხლო რომ იდგა. ამ ოთხი სახლიდან ორში ჩასახლებული იყვნენ, ორიუ უკარყური გახლდათ. ყოველ სახლს ქყრის მხრიდან პატარა ზალი ეკრა, ზალებში გაღეული ზუჩქები მიმოფანტულიყო და მათზე ვინრო გზა გადიოდა. ყვითელი ნიადაგი, ეტყობოდა, თიხისა და ხრემის ნარევისაგან შედგებოდა. ლამით ნვიმდა და მინა ძალიან სველი იყო. ზაღს ვარშემო ევლებოდა სამი ფუტის სიმაღლის აგურის ზღუდე, რომელსაუ ზემოთ ხის ლობე გასდევდა. ლობეზე ნარმოსადეგი კონსტებლი იდგა, რნობისმოყვარეთა ჭგუფით ვარშემორტყმული, კისერნაგრძელებული და თვალბდაჭყეილნი რომ ლამობდნენ იმის დანახვას, რაუ სახლში ხდებოდა.

საქმე ისე მქონდა ნარმოდგენილი, რომ ჰოლომის მაშინვე შევარდებოდა სახლში და მონდომებით შეუდგებოდა საიდუმლოებით მოყული შემთხვევის გამოკვლევას. მაგრამ თქვენუ არ მომიკვდეთ! უდარდელი კარის იერთ მოპყვა ქვაფენილოზე ზოლოთის ქემას, უაზროდ ისელებოდა რისკენ, ხან მინას დაპყრობდა და ხან ქყრის მიღმა სახლებს ათვალიერებდა. დათვალიერებას რომ მორჩა, ნელა გაპყვა გზას, უფრო გზის გასწვრივ ნავიდა ზაღახზე და თან მინას თვალს არ აყილებდა. ორჯერ შეჩერდა და შევამჩნიე, კმაყოფილების ნამოძახილოთან ერთად ვაელიმა. სველ თიხნარში აშკარად ჩანდა ნაფეხურები, მაგრამ ჰოლოიყილეებს უკვე დაეტკაპნათ გზა და არავითარი იმედი არ მქონდა, რომ ჰოლომის რაიმეს აღმოაჩენდა.

სახლის კარებში ერთი მაღალი, ფერმკრთალი, მოყვითალო სახის კარი შემოგვხვდა, ხელში უბის ნიგნაკი ეჭირა. ჰოლომს მივარდა და მხურვალედ ჩამოართვა ხელი.

- დიდი თავაზიანობა თქვენი მხრივ, რომ მოზრძანდით, - უთხრა მან. - ყველაფერი ხელუხლებლად დავტოვე.

- ამას ვარდა! - უპასუხა ჩემმა მეგობარმა და ვათელილო გზაზე მიუთითა. - კამეჩენის ჭოგიუ ვერ არევ-დარევდა აქაურობას ასე. მაგრამ, რხადია, თქვენ უკვე ვაკეთეთ თქვენი დასკვნები, გრეგსონ, ვიდრე ამას ჩაიდენდით?

- შიგნითაუ თავზე საყრელად მქონდა საქმე, - ზანზე აუგლო სიტყვა მაძებარმა. - ჩემი კოლეგა ლესტრეიდი აქ იყოფება და იმედი მქონდა, რომ ამ საქმეს ის მოავარებდა. ჰოლომსმა შემომხედა და ნარბები გესლიანი ლიმილით აზიდა.

- ორი ისეთი გამოყრდილი კარის ნამუშევრის შემდეგ, როგორიუ თქვენ და ლესტრეიდი ზრძანდებთ, - თქვა ჰოლომსმა, - ძალიან როტა რამ დარჩებოდა განაკეთებელი.

გრეგსონმა თვითკმაყოფილებით მოიფშვნიტა ხელები.

- ვფიქრობ, უკვე ვაკეთეთ ყველაფერი, რისი ვაკეთებარ შეიძლებოდა, - თქვა მან დასასრულს.

- აქ კებით ხომ არ მოსულხართ?

- არა, სერ.

- არც ლესტრეიდი?

- არა.

- მაშ, შევიდეთ ოთახში.

პოლმის გრეგსონის თანხლებით სახლში შევიდა. გრეგსონის სახეზე უკიდურესი გაოცება აღმუცდილიყო.

პატარა მტკრიანი ფერყლი ღერეთანი სამზარეულოში გადიოდა. ღერეთანს ორი კარი ჰქონდა. ერთ-ერთი კარი, აშკარა იყო, ამ უკანასკნელი კვირების განმავლობაში არავის გაეღო. მეორე კარი გადიოდა სამზარეულოში, სადაც უწყნარო ამბავი მოხდა. პოლმის ოთახში შევიდა და მიერ უკან მივყავი.

დიდი, კვადრატული ფორმის ოთახი კიდევ უფრო მოზრდილი ჩანდა იმის გამო, რომ შიგ ავეჯი არ იდგა. კედლებზე მდარე და ჭყეტელა შპალერი იყო გაკრული, ალაგ-ალაგ სინესტეს გამოეყონა და ლაქებით აუჭრელდებოდა თეთრი ქალღი. ზოგან კიდევ შპალერის მთელი ზოლები ავლუტილი ეკიდა, ქვეშ მოყვითალო ზატქაში ჩანდა. კარის პირდაპირ ჩინებული ზუსარი იყო, რომელსაც ნინა ნანილს თეთრი ხელოვნური მარმარილოს ფილა უმშვენიერდა. ფილის კიდეზე წვილის ნითელი სანთლის ნამწვი იყო მიკრული. მქრქალი მუქი აღნედა ერთადერთ ჭუჭყიან ფანჯარაში და ყველა საგანს რუს ფერად ზურავდა.

ირგვლივ ყველაფერი მტვრის სქელი ფენით იყო დაფარული.

მაგრამ ეს მე გვიან შევნიშნე. პირველსავე წუთს ჩემი ყურადღება მიიპყრო კუშქმა, უძრავმა გვამმა, იატაკზე რომ ეგდო. ეს იყო ასე ორმოყდასამი-ორმოყდაოთხი წლის მამაკარი, საშუალო ტანისა, ფართო მხარბეჯიანი, შავი ხუჭუჭა თმა ჰქონდა და აჯაგრული პატარა ნვერი. სქელი მათის სერთუკი და უილეჭი ერვა, ღია ფერის შარვალი, თოვლივით ქათქათა სამაქები და სუფთა საყლო მოუჩანდა: კარგად განმენდილი, ახალი რლინდრი მის გვერდით იღო იატაკზე. ხელები გამლილი დარჩენიდა, თითები ერთმანეთზე მიდებულნი, ფეხი ფეხზე გადადებული. გეგონებოდათ, სიკვდილის წინ მის გაქვავებულ სახეზე აღმუცდილიყო შიშის ზარი, და როგორც მეჩვენა, ისეთი სიძულვილი, როგორც მანამდე არასოდეს არ შემენიშნა ადამიანის სახეზე. ავბედიდად მოკრუნხული პოზა, დაბალი მუბლი, ჩაყლოეტილი რხვირი და წინ ნამოშვერილი ყბა მივწვლელს მამიყნს ამსგავსებდა. ჭერ არასოდეს არ მომჩვენებია სიკვდილი ეგზომ ზარდამქემი სახით, როგორც აქ, ამ ზნელ, ჭუჭყიან ოთახში ვნახე, საიდანაც ფანჯრები გადიოდა ლონდონის გარეუბნის ერთ-ერთ მთავარ ქუჩაზე.

ლესტრეიდი, გამხდარი და ქრწვინის მსგავსი მამებარი, კარებში იდგა და ისე მოგვესალმა. შერლოკ პოლმის გვამს მიუახლოვდა, დაიჩოქა და დათვალიერებდას შეუდგა.

- დარწმუნებული ხართ, რომ ჭრილობა არა აქვს? - იკითხა მან და მამებრებს სისხლის ლაქებზე მიუთითა.

- უუჭველად! - ერთხმად მიუგო ორთავემ.

- მაშინ ეს სისხლი მეორე პირისაა, აღზათ მკვლელისა, თუ ეს მკვლელობა იყო.

პოლმის ნვრილი თითები ხან აქ გაილეკებდა ხან იქ, ჩქმეჭდა, აჭერდა, ხსნიდა, იკვლევდა, ამავ დროს კი მისი თვალები ინარჩუნებდა იმ განურჩეველ გამომეტყველებას, რაც ადრე შევნიშნე. ზოლოს პოლმსამ მივწვლელის ცუჩები დაყნოსა და მისი ფეხსარმელის ძირები გასინჯა.

- სრულიად არ დაგიძრავთ ადგილიდან? - ჰკითხა მოყლოდნელად მან მამებრებს.

- გასინჯვისას დავძარი.

- ახლა შევიძლიათ საყხედრეში გადასვენოთ. მეტს ვლარაფერს გავიგებთ.

გრეგსონს საკარე გაემზადებინა, მის ზრძანებაზე ოთხი მეჭინბე შემოვიდა, გვამი ახნიეს და გაიჭანეს. გვამს რომ სნევენენ, ზეჭედი დავარდა და იატაკზე გაგორდა. ლესტრეიდი ბეჭედს ხელი სტარა და დააშტერდა.

- აქ ქალი ყოფილა! - შესძახა მამებარმა. - ეს ქალის ნიშნობის ბეჭედი!

მან ბეჭედი ხელისგულზე დაიდო. ყველანი გარს შემოვეხვიეთ ლესტრეიდს. საეჭვო არ იყო, რომ ეს პრიალა ოქროს ბეჭედი ქალს ეკუთვნოდა.

- ეს ბეჭედი საქმეს ართულებს, - თქვა გრეგსონმა, - ამბავი კი უამისოდარ საკამოდ დახლართულია!

- თქვენ არ ფიქრობთ, რომ ეს, პირიქით, ამარტივებს საქმეს? - შენიშნა პოლმსამ. - რა ნახეთ ჭიბეებში?

- ყველაფერი აქაა თავმოყრილი, - თქვა გრეგსონმა, და პოლმის ნინკარში შეიყვანა. - ოქროს საათი №97163, ლონდონური, ზეროს ფორმისა; ოქროს ძენკვი, ძალიან მძიმე და

მსხვილი; მასონთა ნიშნისანი ოქროს ზეჯედი; ზულდოვისთავიანი ოქროს ქინძისთავი, რომელსაჲრ თვალეზი ლაღისა აქვს; ტყავის საფულოე სადარბაზო ზარათებთ „ენოქ დ. დრებერი, კლივლენდი“, რაჲრ შეესაზამება თეთრეულის ნიშანს ე.დ.დ. დიდი ქისა არ ჩანს, მაგრამ ჭიბეში ფული აქვს – შვიდი გირვანქა და წამეჭი შილინგი; ზოკაჩიოს „დეკამერონი“ პატარა ჭიბის ფორმატით გამოწეშული, რომლის სატიტულო ფურცლოზე ჯოზეფ სტანგერსონის სახელი აწერია; ორი წერილი, ერთი ე.დ.დრებერის, მეორე კი – ჯოზეფ სტანგერსონის სახელოზე.

– რა მისამართით?

– ამერიქან-ექსჩინგ სტრენდი, მოკითხვამდე. ორივე წერილი ჰიონის სახომადლო საზოგადოებრიდანაა და ლივერპულიდან მიმავალი ხომადლოდების რეისთან აქვთ კავშირი. აშკარაა, ეს შედასლი კარე ნიუ-იორკში დაბრუნებას აპირებდა.

– სტანგერსონზე წნობები მიიღეთ?

– ეს მაშინვე გავაკეთე, სერ, – უთხრა გრეგსონმა. – განცხადებები დავაგზავნე ყველა გაზეთში და ერთი ჩემი აგენტთაგანი გავუძვი ამერიქან-ექსჩინგში, მაგრამ ჯერ არ დაბრუნებულა.

– კლივლენდში გავგზავნეთ დეპეშა?

– დიას, დღეს დილით.

– როგორ გააფორმეთ თქვენი მოთხოვნა?

– დანვრილებით შევატყობინეთ საქმის გარემოება და შევუთვალეთ, რომ მაღლობელი ვიქნებით ყოველგვარი წნობისათვის, რამაჲრ შეიძლება დახმარება გავგინიოს.

– ხომ არ ვითხოვიათ ზოგიერთი წვრილმანი რაიმე ისეთ ამბებზე, რაჲრ ამ საქმეში გადაძწყვეტი გეჩვენათ?

– ვთხოვე სტანგერსონზე.

– სხვა არაფერზე? განა აქ არაფერია ისეთი, რაჲრ შეიძლება მთელი საქმის ზერკეტი აღმოჩნდეს? კიდევ ხომ არ აპირებთ დეპეშის გავგზავნას?

– უკვე მოვითხოვე ყველაფერი, რისი მოთხოვნაჲრ საჭიროდ მიმაჩნდა, – თქვა გრეგსონმა ნაწყენი კილოთი.

შერლოკ ჰოლმსმა გაიყინა და რაღაჲრის თქმა დააპირა, რომ ამ დროს ოთახში დარჩენილი ლესტრეიდი წინკარში გამოჩნდა. კმაყოფილი ჩანდა და ხელეზს იფშენეჭდა.

– მისტერ გრეგსონ, – მიმართა კოლეგას. – ეს არის აღმოვაჩინე უაღრესად

მნიშვნელოვანი გარემოება, რაჲრ შეუძინეველი დარჩებოდა, რომ კედლების გულმოდგინე კვლევა არ ჩამეტარებინა.

პატარა კარუნას თვალეზი ისე ურემიქიმებდა, რომ ეგზალტაციას ძლივს იკავებდა.

– შემოდით აქ! – თქვა და უკან შევარდა. – დადექით აქ!

ასანთი ჩექმაზე გაჰკრა, ანთო და კედელთან მიიჭანა.

– ერთი შეხედეთ! ადრე ვამბობდი, ალაგ-ალაგ შპალერი კედელს მოსრილებია-მეთქი.

ოთახის ამ კუთხეში შპალერის დიდი მოზრდილი ნანილი მოგლეჯილი იყო და ყვითელი ზატქაშის კვადრატე ჩანდა. წარიელ ადგილოზე წითელი, სისხლისფერი ასობით ეწერა ერთი სიტყვა: „კფსრუ“.

– რას იტყვით ამაზე? – შესძახა მამებარმა. – ეს ოთახის ყველაზე ზნელი კუთხეა და ფიქრად არავის მოსვლია აქ შემოხედვა. მკვლელომა ეს სიტყვა თავისი სისხლით დანერა.

შეხედეთ, წარწერის ქვეშ გუზება. ეს, ყოველ შემთხვევაში, აქარწყლებს თვითმკვლელობის ვარაუდს. რატომ შეარჩია წარწერისათვის სწორედ ეს კუთხე? მოგახსენებთ, ხედავთ

სანთელს ზეხარზე? იმ დროს ეს სანთელი ანთებული იყო და სწორედ ეს კუთხე იყო ყველაზე უკეთ განათებული.

– რა მნიშვნელობა აქვს თქვენს აღმოჩენას საქმისათვის? – ჰკითხა განზრახებულმა გრეგსონმა.

– რა მნიშვნელობა აქვს? ეს გვიჩვენებს, რომ დამნერს უნდოდა გამოეყვანა ქალის სახელი კფსრუდ, მაგრამ მკვლელოს წერაში ხელი შეუშალეს. დამახსოვრეთ, როჲრ ამ საქმეს შუქი მოეფინება, აღმოჩნდება, რომ მასში გარეულია ვიღაჲრ ქალი, სახელად რაშელი. ტყუილად იწინით, მისტერ შერლოკ ჰოლმს. თქვენ ძალიან გამჭრიახი გონების პატრონი ხართ, მაგრამ ნუ დავინეებთ, რომ მოხუცი ადამიანები იშვიათად რდებიან.

- გთხოვთ მაპატიოთ, - თქვა შერლოკ ჰოლმსმა, რომელმაც თავისი თავშეყავებული სიწილით ეს პაჭარა კარუნა ნონასნორობიდან გამოიყვანა. - თქვენ, რა თქმა უნდა, აქ მყოფთა შორის პირველმა აღმოაჩინეთ და სწორად შენიშნეთ, რომ წარწერა ამ საიდუმლოებით მოწყობილი ამბის მეორე მონაწილემ გააკეთა. ჯერ კიდევ არ მქონია დრო ოთახის შესასწავლად, მაგრამ თქვენი ნებართვით ამ საქმეს ახლა შევუდგები.

ჰოლმსმა ჭიბიდან ამოიღო რულოეტი და გამაღიღებელი შუშა. ამ ორი ხელსაწყოთი შეიარაღებული, უხმაუროდ დადიოდა ოთახში. დროდადრო შეჩერდებოდა და დაიჩოქებდა ხოლმე. ერთხელ პირქვერ კი დანვა იატაკზე. თავისი საქმიანობით გართულმა, მგონი, კიდევარ დაივინა ჩვენი არსებობა, - და განუწყვეტილვ რაღაწას ბუჭბუჭებდა. ორიოდე წუთი გაგრძელებდა მისი კვლევა-ძიება, თან ზუსტად ზომავდა მანძილებს ნაკვალევებს შორის, რომელთაზე მე სულ ვერ ვამჩნევდი. თავისი რულოეტით კედელზე ჩემთვის სრულიად გაუგებარ გაზომვებს ახდენდა. ერთგან მტკერი აიღო და კონვერტში ჩადო. ბოლოს ლინზის შემწეობით შეამოწმა წარწერა კედელზე, შემდეგ ლინზა და რულოეტი ჭიბეში შეინახა.

- ამბობენ, რომ გენიალობა შრომისა და გარჯის დაუშრეტელი უნარია, - შენიშნა მან ლიმილით.- ეს ძალიან რუდი განსაზღვრავა, მაგრამ სრულიად გამოსადეგი კია მამებრისათვის.

გრეგსონი და ლესტრეიდი დიდი ყურადღებითა და ერთგვარი სიძულვილით ადევნებდნენ თვალყურს მოყვარული მამებრის მანევრებს. ამჟამად არ ესმოდათ ის, რა ახლა ჩემთვის ნათელი ხდებოდა: ვერ ამჩნევდნენ, რომ შერლოკ ჰოლმსის მთელი მოქმედება მიმართული იყო ერთი გარკვეული პრაქტიკული მიზნისაკენ.

- რა აზრისა ხართ მკვლელობის ამბავზე? - იკითხა ორთავემ ერთდროულად.

- ჩემი მხრივ თავის ამაო დაიმედება იქნება იმის ვარაუდი, რომ შემძლია რაიმე დახმარება გავინოთ, - შენიშნა ჩემმა მეგობარმა. - თუ მარნობნთ ხოლმე, როგორ მიმდინარეობს თქვენი კვლევა-ძიება, სიამოვნებით დაგეხმარებით, რითაუ შევძლებ. ჯერ კი მინდა მოველაპარაკო იმ კონსტებლს, რომელმაც გვამი აღმოაჩინა. ხომ ვერ შევუცხვით იმის სახელსა და მისამართს?

ლესტრეიდმა თავის უბის ნიგნაკში ჩაიხედა.

- ჯონ რენსი, - თქვა მან. - ახლა თავისუფალია, სწავლია. შეგიძლიათ ნახოთ ოფლი-კორტში, კენსინგტონ პარკ-გეიტის №46 სახლში.

ჰოლმსმა მისამართი ჩაინერა.

- ნავიდეო, უოტსონ, - მომიზრუნდა. - მოვნახოთ. რაღაუ მინდა ვითხრათ, გამოგადგებათ,

- მიმართა მამებრებს. - ჩადენილია მკვლელობა, მკვლელი მამაკარია, ექვს ფუტზე მაღალი, ახალგაზრდა, თავისი სიმაღლისათვის მეტისმეტად პაჭარა ფეხები აქვს. უხეში ფეხსაწმელი აწვია, ფართო ლანჩებიანი და ტრიქინოპოლოურ სიგარებს ეწევა. აქ თავისი მსხვერპლის თანხლებით ჩამოვიდა ოთხბორბლიანი კბით, რომელშიაუ შემძული იყო რხენი, დაჯდომილი სამი ძველი და ერთი ახალი ნალით. ახალი ნალი წინა ფეხზე აქვს... მგონი, მკვლელი ლოყუნდაჟღაჟა, მარჯვენა ხელის ფრჩხილები კი მეტისმეტად გრძელი უნდა ჰქონდეს.

ლესტრეიდმა და გრეგსონმა ერთიმეორეს გადახედეს და უნდობლად გაიღიმეს.

- თუ ეს კარე მოკლეს, რანაირად? - ჰკითხა ლესტრეიდმა.

- მხამით, - მოკლედ მიუგო შერლოკ ჰოლმსმა და გასასვლელისაკენ გაემართა. - ერთიუ, ლესტრეიდი, - დაუმატა მან, კართან რომ მივიდა. - „კფსრუ“ გერმანული სიტყვაა და ნიშნავს „შურისძიებას“. ამიტომ მეტისმეტად მეგრ დროს ნუ დაგვარგავთ ვინმე რაშელის მოსაძებნად.

ისარივით გესლიანი სიტყვა რომ წარმოთქვა, ჰოლმსი გარეთ გავიდა და გაკვირვებისაგან პირდაღებული მამებრები უკარურ სახლში დატოვა.

თავი | V

რა გვიამბო ჯონ რენსმა

დღის პირველ საათზე გამოვედით ლაურის ტონგარდენის №3 სახლიდან. შერლოკ ჰოლმის ტელეგრაფის უახლოეს განყოფილებაში შევიდა და გრძელი დეჰემა გაგზავნა. შემდეგ კები დაიბარა და უბრძანა იმ მისამართით წასვლა, ლესტრეიდი რომ მოგვრა.

- ვერაფერი შეეღრება პირად შთაბეჭდილებას, - თქვა მან. - მე უკვე მაქვს სრული წარმოდგენა ამ საქმეზე, მაგრამ რას დავკარგავთ, თუ ყველაფერს გავიგებთ, რისი გავებარე კი შეიძლება?

- თქვენ მარჯებთ, ჰოლმს, - შევნიშნე მე. - რა თქმა უნდა, თქვენი ვარაუდისა თქვენთვის არაა გჯერათ, მაგრამ ისეთ სახეს იღებთ, ვითომ ამ წვრილმანებიდან გამოჭანილი ყველა დასკვნა სრულ ჭეშმარიტებად მიგაჩნიათ.

- აქ არ შეიძლება დაკვირვებული და ფსიხიკი კარის გონებამ მრდარი დასკვნა გამოიჭანოს, - მიპასუხა ჰოლმსმა, - პირველი, რაც მე შევნიშნე ჩამოსვლისას, ეს იყო კების ზორბლები ორი კვალი. გუშინდელ ღამემდე მთელი კვირა არ ყოფილა წვიმა. მაშასადამე, ეს ღრმა კვალი კებს ღამით დაუტოვებია. ვნახე აგრეთვე ნაღების კვალი, ამასთან ერთი უფრო გარკვეულად ჩანდა, საიდანაც აშკარაა, რომ ეს ერთი ნალი დანარჩენებზე ახალი ყოფილა. რამდენადაც კები აქ იყო წვიმის დანებამდე და დილას აღარ გახლდათ, რისი თავდებურა გრეგსონი, აქედან დავასკვნი, რომ კები აქ ყოფილა ღამით, და მაშასადამე, მიტოვებულ სახლში მოუყვანია ეს ორი სუბიექტი.

- ამის დადგენა საკმაოდ იოლია, - ვუთხარი მე. - მაგრამ მეორე კარის სიმაღლე როგორღა დაადგინეთ?

- უბრალოდ, ათი შემთხვევიდან რხრაში სიმაღლის განსაზღვრა ხერხდება ნაბიჯის მიხედვით. მე გავზომე იმ ყმანვილის ნაბიჯი თიხნარ გზაზე და იატაკის მჭკვრშირ... ამას გარდა, შევამოწმე ჩემი ანგარიში. როცა ადამიანი კედელზე წერს, ინსტინქტურად წერს თავისი თვალების სიმაღლეზე. წარწერა იატაკიდან დაახლოებით ექვსი ფუტის სიმაღლეზე იყო გაკეთებული.

- ასაკი?

- თუ მამაკარი ყოველგვარი ძალდატანების გარეშე ოთხნახევარფუტის ნაბიჯს დგამს, არც ძუძუმწოვარი იქნება და არც ბერიკარი. ამ ზომისა იყო გუნე ზაღში, მომავალ გზაზე, რომელზეც მკვლელს გადაუბიჯებია. ძვირფასი ტყავის ჩექმებს ტბორისათვის შემოყვლიათ, ფართოლანჩებიან, უხემ ფეხსაქმელებს კი ზედ გადაუბიჯებიათ. კიდევ გოჯრებთ რამე?

- ფრჩხილები და ტრიქინოპოლოური სიგარები?

- კედელზე წარწერა გაკეთებულია მამაკარის სისხლში ამოვლოებული საჩვენებელი თითით, ჩემი ლუპით გავარკვიე, რომ ზატქაში გაჩაპნილია, რაც არ მოხდებოდა, დამწერს ფრჩხილები ნაკვეთილი რომ ჰქონოდა. იატაკიდან რეკაოდენი ფერფლი ავხვეტე, მუქი და ფანტელის მსგავსი. ასეთი ფერფლი მხოლოდ ტრიქინოპოლოურ სიგარებს აქვთ.

სპერიალურად მაქვს შესწავლილი ეს სიგარა და შრომარ კი დამინერია ამაზე. ვამაყობ იმით, რომ ფერფლის მიხედვით შემიძლია გავარკვიო ყოველგვარი თამბაქოს ან სიგარის ხარისხი.

- ლაქლაქა სახე?

- აა! ეს კი უფრო თამამი მტკიურება იყო, თუმცა დარწმუნებული ვარ, რომ არ შევძრდარვარ.

- თავში ისე მერევა ყველაფერი, რომ ერთი გარკვეული აზრი ვერ გამომიჭანია, - შევნიშნე მე. რაც მეტს ვფიქრობ, ჩემი აზრით, მით უფრო მეტი იდუმალებითაა მოწყული ეს საქმე. როგორ მოხვდა ეს ორი კარი - თუ მართლა ორნი იყვნენ - უკარურ სახლში? რა მოუვიდა კებმენს, რომელმაც ისინი აქამდე მოიყვანა? როგორ აიძულა ერთმა ადამიანმა მეორე, რომ შხამი დაეღო? საიდანაა სისხლი? რა მიზანი ამოქმედებდა მკვლელს, თუ გაძარცვის განზრახვა არ ჰქონია? საიდანაა ქალის ბეჭედი? და, უპირველეს ყოვლისა, რისთვის დასჭირდა მკვლელს წასვლის წინ გერმანული სიჭყვის „კფსრუ“-ს დანერა?

ჩემმა თანამგზავრმა თავმოწონედ გაიღიმა.

- თქვენ ძალიან მარჯვედ და ზუსტად ჩამოთვალეთ შექმნილი მდგომარეობის სიძნელენი,

- მიხნრა მან. - ბევრი რამ ჭერ კიდევ ბუნდოვანია, თუმცა მთავარი ფაქტების სისწორეში ეჭვი არ მეპარება. რაც შეეხება საბრალო ლესტრეიდის აღმოჩენას, ეს

მხოლოდ იმისი წყაპი, რომ პოლიცია მყდარ გზაზე დაეყენებინათ. ისე ასო ა, როგორც შენიშნეთ, გოთურსა ჰგავს. ამასთან ნამდვილი გერმანელი ყოველთვის ლათინური შრიფტით წერს. მე სხვა რამეს გეტყვით: ძვირფასი ტყავისა და ფართოლანჩიანი იაფფასიანი ფეხსაწმლის პატრონები კებით ერთად ჩამოსულან, გზაზედარ ერთად უვლიათ, მხარდამხარ, შეიძლება ხელიხელჩაკიდებულითა. სახლში რომ შესულან, ნინ და უკან ერთად უვლიათ, ან უფრო სწორად რომ ვთქვათ, ძვირფასი ტყავისჩექმებიანი კარი ერთ ადგილზე მდგარა, ფართოლანჩიანი ფეხსაწმლის პატრონი კი, ეტყობა, ზოლთას სწემდა. ეს ყველაფერი მტკერზე ამოვიკითხე, და ისიერ ნავიკითხე, რომ მოსიარულე კარი სულ უფრო ლელავდა, ნინმაჭდებოდა. ამაზე მეტყველებს მისი ნაბიჯის სიგრძე, რომელიც სულ უფრო და უფრო იზრდებოდა, ეტყობა, იგი განსუყვეტლივ ლაპარაკობდა და გამმაგებამდე მისულა, მაშინ გათამაშდა ტრაგედია. უკვე ყველაფერი ვითხარით, რა ვიყრი. ჩვენ კარგი ზაზა გვაქვს შემდგომი მუშაობისათვის.

ასე ვსაუბრობდით, ვიდრე კები ტალახიან ქუჩებსა და პირქუშ მოსახვევებში მიიკვლევდა გზას. ყველაზე უფრო ტალახიან და პირქუშ ადგილას კებმენმა უერად შეაჩერა ეტლი. - აი, ოფლიეკორტი, - ნარმოთქვა და გვიჩვენა ვინრო გასასვლელი აგურის შემობებს შორის. - აქ დაგელოდებით.

ამ ვინრო გასასვლელს გავყვით და უნადრუკი ნამყერა სახლებით გარშემორტყმულ პატარა მოედანზე გავედით. ჩავყარეთ პირდაუბანელი ზავშევების გუნდს, გავედით სარეების თოკებზე გაფენილ ლარიბულ თეთრეულს და მივალნიეთ №46 სახლამდე, რომლის სპილენძის ფირფიტაზე ეწერა რენისის სახელი. კონსტებლი ლოგინში ინვა და ჩვენ პატარა სასტუმრო ოთახში დარდა გვიბრძანეს.

მასპინძელი მაშინვე გამოვიდა. ეტყობოდა, უკმაყოფილო იყო იმით, რომ სიმშვიდე დავურღვიეთ.

- განყოფილებაში უკვე ყოველივე მოვასხენე, - გვითხრა მან.

პოლმსმა ჭიბიდან ოქროს მონეტა ამოიღო და შეათამაშა.

- ჩვენ გვიბოლოდა ყოველივე ეს თქვენგან მოგვესმინა, - უთხრა მან.

- სიამოვნებით მოგიყვებით, რა ვიყრი, - მიუგო კონსტებლმა და მხერა ოქროს დისკოს მიაპყრო.

რენისი დივანზე მოკლათდა და ნარბები შეიკრა, თითქოს შეეყადა თავისი მოთხრობიდან არაფერი გამოეყოფებინა.

- ჩემი მორიგეობა გრძელდება საღამოს ათი საათიდან დილის ექვსამდე, - დაინყო მან. -

საღამოს შემოვლისას ყველაფერი თავის რიგზე იყო. ღამის პირველ საათზე განვიბოდა.

პარი მარშერს შევხვდი, ერთად ვიდებით ჰენრიეტასტრიტზე და ვსაუბრობდით.

მოგვიანებით, ორ საათზე, თუ როტა უფრო გვიან, გადავწყვიტე, გამევილო და გამეგო, ყველაფერი წესრიგში თუ იყო ზრიტსტონროუდზე. გზად კარიშვილი არ შემხვედრია, თუმცა ერთმა თუ ორმა კებმა ჩამიარა. უყრებ, სწორედ იმ სახლში მუქი დავინახე. ვიყოდი, რომ ამ ორ სახლში ლაურისტონგარდენზე არავინ ქხოვრობდა. ამიჭომ ძალიან შემამშინა რეჩხლმა, ფანჭრიდან რომ დავინახე, და გავიფიქრე, უნდფურება ხომ არაფერი მომხდარა-მეთქი. როცა კართან მივედი...

- თქვენ შეჩერდით და უკანვე ნახვედით ჭიშკრისაკენ, - შეწყვეტინა ჩემმა მეგობარმა. - რატომ მოიქერით ასე?

- ვერაფერს ვიტყვი, ეს ასე იყო, სერ, - მიუგო კონსტებლმა. - თუმცა ვერაფრით გამიგია, საიდან იყრთ ეს! კართან რომ მივედი, ისეთი სიჩუმე იდგა და ისეთი თავზარი დამერა, რომ გავიფიქრე, ხომ არავის დავუძახხო-მეთქი. ჰოდა, უკან ნახვედი ჭიშკრისაკენ, იქნებ სადმე მარშერი ვნახხო-მეთქი, მაგრამ ვერც ის ვნახე და ვერც სხვა ვინმე.

- ქუჩაში არავინ იყო?

- კარის ჭაჭანება არ ჩანდა, ძალდიერ კი არსად იყო. შემდეგ გული გავიმავრე, სახლისაკენ გამოვბრუნდი და კარი შევალე. შიგ სინყნარე სუფევდა და მერ შევედი ოთახში, სადარ მუქი ენთო. ზუსარზე სანთელი რიბრიმებდა - ნითელი რვილის სანთელი - და მის მუქზე მე დავინახე...

- დიახ, ყველაფერი ვიყრი, რა დანახეთ. თქვენ რამდენჯერმე შემოყარეთ ოთახს, დაიჩოქეთ გვამის წინ, მერე გამოხვედით, სამზარეულოს კარის შეღება სწადეთ, შემდეგ...

- სად იმაღლებოდი? - შეპყვირა რენსმა. - თქვენ ზევრად მეტი იყით, ვიდრე უნდა იყოფით.

ჰოლომსმა გაიყინა და მავიდაზე თავისი საღარბაზო ბარათი დაავლო.

- ნუ დააპირებთ ჩემს დაპატიმრებას მკვლელობაში ეჭვმიტანის გამო, - უთხრა მან კონსტენტლოს. - მე ძალღებნის ბრალიდან გახლავართ და არა მგელი. განაგრძეთ! შემდეგ რა გააკეთეთ?

რენსი ისევ დაჟღა ღივანზე.

- ჭიშკართან დავბრუნდი და დავუსტვინე. სასტვენის ხმაზე მოვიდა მარშერი და ორი სხვა.

- ქუჩაში ამ დროს არავინ იყო?

- ჰო, შეიძლება ითქვას, რომ არავინ, თუ რაიმეში გამოსადეგ ადამიანებს მივიღებთ მხედველობაში.

- ამით რა გინდათ თქვან?

- ზევრი მთვრალი მინახავს ჩემს რეზერვში, - თქვა რენსმა, - მაგრამ არასოდეს არ მინახავს, რომ ადამიანი ასე გაღიქილი ყოფილიყო. ჭიშკრიდან რომ გამოვბრუნდი, ის კარი ზღუდეზე იყო მიყრდნობილი და ხმაჩახლეჩილი გაპყვიროდა რალარ სიმღერას. ფეხზე ვერ იდგა და ჩვენ მით უმეტეს რა დახმარებას გავგინევდა!

- როგორ გამოიყურებოდა? - ჰკითხა შერლოკ ჰოლომსმა.

- ერთი გამტყვრალ-გაღიქილი ახმახი კარი იყო. ასე მოყრდენილი რომ არ ვყოფილიყავით, განყოფილებაში მოხვდებოდა.

- რანაირი სახე ჰქონდა, რა ერვა, ნუთუ ეს არ შეგინიშნავთ? - მოუთმენლად შეანყვეტინა ჰოლომსმა.

- როგორ არა, შევნიშნე. მე და მარშერმა ხომ ხელით შევაკავეთ. მალალი იყო, სახე უღაჟღაჟებდა, მოსასხამში გახლდათ გახვეული...

- საკმარისია! - შესძახა ჰოლომსმა. - საით წავიდა?

- უძიხოდარ გყოფნიდა საქმე, - ვაბრაზებთ მიუგო კონსტენტლოსმა, - თავდები ვარ, შინ მშვიდობით მივიდოდა.

- რა ერვა?

- ყავისფერი მოსასხამი.

- ხელში ნუნელი ეჭირა?

- ნუნელი? არა.

- ჩანს, დავინუდა აღება, დარჩა ნუნელი, - ჩაბწყტყტა ჰოლომსმა. - ამის შემდეგ არ დავინახავთ კები? ბორბლები ხმა არ გავიგონიათ?

- არა.

- ინებეთ ეს ნახევარი სოვერენი, - უთხრა ჩემმა თანამგზავრმა და წამოდგა. - მე მგონია, რენს, რომ სამსახურში ვერასოდეს წინ ვერ წაინევთ. თავი ადამიანს საქმისათვის უნდა ებნას, მარტო სამკაულად კი არა. თქვენ შეგეძლოთ გუშინ ღამით სერჟანტის ნიშანი დაგვეკრებინათ. კარი, თქვენ რომ ხელთ გეკავათ, სწორედ ის გახლავთ, რომელსაც ვეძებთ. ამაზე დავა აღარ ღირს. ნავიდეთ, ექიმო.

ნავედით ისე, რომ ჩვენი მასპინძელი მაინც საკმაოდ გუნებანამხდარი დავტოვეთ.

- რა გამოთავყვანებული ღივანია! - მწარედ ჩაილაპარაკა ჰოლომსმა, შინ რომ მივეშურებოდით, - ასეთი შეუღარებელი შემთხვევა მიერა, თვითონ კი, დოყლაპიობა გამოიჩინა და ვერ გამოიყენა.

- არაფერი მესმის. მართალია, იმ კარის აღწერა შეესაბამება თქვენს წარმოდგენას დრამის მეორე მონაწილეზე. მაგრამ რისთვის დასჭირდა იმავე სახელში დაბრუნება? განა დამნაშავეები ასე იქრევიან?

- ზეჟუდი! ზეჟუდი! გაიგეთ! ზეჟუნათვის დაბრუნდა. თუ მკვლელის შეპყრობის სხვა ღონისძიება ვერ გამოინახა, ეს ზეჟუდი შეგვიძლია გამოვიყენოთ სატყუარად. მე დავიჭერ იმ ვაჟბატონს, ექიმო! შემიძლია ნაძლევი დავლო, რომ შევიპყრობ. თქვენი მადლობელი უნდა ვიყო. თქვენ რომ არა, არ ნავიდოდით და ხელიდან გავუშვებდი ამ ფრიად საინტერესო დევნას, როგორც კი ჩემს პრაქტიკაში შემხვედრია, აღისფერი კვალის მიყოლასა და დევნას. მკვლელის კვალი აღისფერი ძაფვიერ გასდევს რეზერვების

დახლართულ ქსელს, და ჩვენი ვალია მივყვეთ ამ ძაფს, აღმოვაჩინოთ იგი და გამოვამყლავნოთ ძაფის უწვრილოესი ნაწილაკები. ახლავ კი ვისაუბროთ და მერე ნორმან ნერუდის მოსასმენად კონცერტზე წავალ.

თავი V

ჩვენს განცხადებას სტუმარი გამოეხმაურა

ჰოლომსი ძალიან გვიან დაბრუნდა. ამდენ დროს კონცერტი ვერ წაართმევდა. როცა დაბრუნდა, სადილი უკვე მაგიდაზე დაყუბდა.

- რა მოგსვლიათ? - მომიბრუნდა მე. - რადი გამომეტყველებთ გაქვთ. ბრიქსტონროუდის ამბავმა ხომ არ შეგანსებათ?

- გამოგიტყდებით, და სწორედ ასეა.

- მესმის. ეს საქმე საიდუმლოებოთაა მოწყული, საიდუმლოებმა კი გვალელოვებს. ნახეთ საღამოს გაზეთები?

- არა.

- საკმაოდ ვრცელადაა აღწერილი მომხდარი ამბავი. მაგრამ ქალის ნიშნობის ბეჭედზე არაფერია ნათქვამი. ძალიან კარგი, რომ ნახსენებოთ არაა.

- რითაა კარგი?

- ნახეთ განცხადება? - მკითხა ჰოლომსმა. - მე გავაგზავნინე განცხადების ეს ტექსტი ყველა რედაქციაში მანძივს, როგორც კი ლაპარაკობდნენ სახლიდან დავბრუნდით. გაზეთი გადმოიჭრა და ნავიკითხე პირველი განცხადება იმ სვეტში, რომლის სათაური იყო: „ნაპოვნია“.

„ბრიქსტონროუდის რაიონში, უაიტგარტის ტრაქტირსა და ჰოლანდგროვს შორის გამავალ გზაზე ნაპოვნია საქონინო ოქროს ბეჭედი. მიმართეთ დოქტორ უოტსონს 221-ბ, ბიკინსტრიტი, საღამოს რვიდან ოთხ საათამდე“.

- მაპატიეთ, რომ თქვენი სახელით ვისარგებლე, - მითხრა ჰოლომსმა. - ჩემი სახელი რომ მომეთავსებინა, რომელიმე სკოტლენდიარდელი შტერი შეერდებოდა ამ საქმეში ჩარევას.

- საწინააღმდეგო არაფერი მაქვს, მაგრამ დავუშვათ, რომ ვინმე მოვიდა. მე ხომ ბეჭედი არა მაქვს!

- ო, ბეჭედი გაქვთ, - მითხრა ჰოლომსმა და ბეჭედი გადმოიჭრა. - საუცხოოდ გამოდგება. თითქმის ზუსტი ასლია.

- თქვენი აზრით, ვინ გამოეხმაურება ამ განცხადებას?

- ყავისფერმოსასხამიანი კარი, ჩვენი ლოკებლასუა მეგობარი, ზღაგვრევირიანი ჩექმების პატრონი. თუ თვითონ არ მოვა, თავის თანამშრომლებს გამოგზავნის.

- მერე ასეთ საქრელოს სახიფათოდ არ მიიჩნევს?

- სრულიადარ არა. თუ საქმის შინაარსი სწორად გავიგე, და საფუძველი მაქვს, ასე ვიფიქრო, მაშინ ის კარი ყველაფერს სასწორზე დადებს, ოღონდ ბეჭედი დაიბრუნოს. ჩემი ვარაუდით ბეჭედი მაშინ დაუვარდა, როდესაც დრებერის გვამზე დაიხარა. ხოლო მისი დაკარგვა მაშინლა შემჩნია, როცა სახლიდან გამოვიდა. იმნამსვე უკან გაეშურა, მაგრამ შეეფთა პოლიციელებს, რომლებიც ანთებული საბთლით საკუთარ კვალზე თვითონვე დააყენა. ეჭვი რომ თავიდან აერილოებინა, სიმთვრალე მოიგონა. თქვენი თავი წარმოიდგინეთ მის მდგომარეობაში. მოგვიანებით ყველაფერი რომ განსაჯა, რაც მოხდა, შესაძლებელია, იმ აზრამდე მივიდა, რომ ბეჭედი სადმე გზაში დაკარგა, მას შემდეგ, რაც სახლიდან გამოვიდა. რას იზამს ასეთ შემთხვევაში? მოუთმენლად დაელოდება საღამოს გაზეთებს იმ იმედით, რომ დაკარგული ბეჭედი იპოვის. ამ განცხადებას ნაიკითხავს და აღჭარბული დარჩება. რატომ უნდა შეეძინდეს ხაფანგის? არავითარი საფუძველი არა აქვს იფიქროს, რომ ნაპოვნი ბეჭედი შეიძლება ვინმემ მკვლელობას დაუკავშიროს. ერთი საათის შემდეგ თქვენ მას ნახავთ.

- მაშინ? - ვკითხე მე.

- ო, მე მომანდეთ მასთან ანგარიშსწორება. იარალი გაქვთ?

- ჩემი რეკოლვერი მაქვს და რამდენიმე ვაზნა.

- კარგს იზამდით, თუ განმეზღვდით და სასროლოდ მოამზადებდით. იგი თავზე ხელადღებული კარია, და თუმიჯ თავს მოყოლოდნელად დავესხმი, მაგრამ სიფრთხილეს თავი არ სჭკივს.

ჩემს ოთახში გავედი და ჰოლომის რჩევას მივყევი. უკან რომ დავბრუნდი, მაგიდა აულაგებული დამხვდა. ჰოლომი თავის საყვარელ ვიოლინოს უკრავდა.

- კვანძი შეიკრა, - თქვა მან. - ეს-ესაა ამერიკაში გავზავნილ დეპეშაზე პასუხი მივიღე, ჩემი თვალსაზრისის მართლდება.

- სახელოდობრ?

- რევოლუციური ჭიბეში ჩაიდეთ, როცა ის ვაჟნატიკონი გამოჩნდებოდა, სრულიად ძალდაუტანებელი კილოთი ელაპარაკეთ. დანარჩენი ჩემზე იყოს. მეტისმეტად ჩარევილი მხერით არ შეაძინოთ.

- უკვე რვა საათია, - ვთქვი და საათი ვუჩვენე.

- დიას. ალბათ რამდენსამე ნუთში აქ გაჩნდებოდა. ოდნავ გამოაღეთ კარი. კმარა. გასაღები შიგნიდან ჩაჭოვთ. გმადლობთ! მეონი, მოდის.

ამ დროს გაისმა ზარის ნკრიალი. შერლოკ ჰოლომი ადგა და თავისი სავარძელი კართან მისწია. გავიგონეთ ვესტიბულისაკენ მიმავალი მოსამსახურე ქალის ნაბიჯის ხმა, მერე გარე კარის ურდულმა ხმამაღლა გაიხსაკუნა.

- აქ რხოვრობს დოქტორი უოტსონი? - იკითხა მკაფიო, მაგრამ საკმაოდ უხეშმა ხმამ.

მოსამსახურის ხმა არ გავიგონია, მაგრამ გავიგონეთ, როგორ გაიჭრიალა კარმა შემოსასვლელში. ვიღარ კიბეზე ამოდიოდა. უთანაბრო, გაუბედავი ნაბიჯის ხმა იყო, უწნობი ფეხებს მოაფლავებდა. ჩემს მეგობარს სახეზე გაოცების ჩრდილმა გადაუქროლა.

ნაბიჯების ხმა ფერფტანში ახლოვდებოდა, ზოლოს კარზე სუსტად დააკაკუნეს.

- შემობრძანდით! - დავიძახე მე.

მრისხანე მამაკარს ველოდით, მაგრამ მის ნარვლად კარებში კოჭლი, დაღმევილი მოხუცებული დედაკარი გამოჩნდა. ეტყობოდა, კაშკაშა შუქმა თვალი მოსჭრა, და რამდენჯერმე თავის დაკვრის შემდეგ შეჩერდა, უსიროვნო თვალები დანახმამა და თან არახსახებული თითებით ჭიბის ქექვა დაიწყო. ჩემს მეგობარს გადავხედე და მის სახეზე ისეთი სასონარკვეთილება ამოვიკითხე, რომ თავის შეკავება გამიჭირდა. კუდიანმა ბებრუყუნამ, როგორ იქნა, ამოიღო საღამოს ვაზეთი და ჩვენი განცხადება გვიჩვენა.

- იმისათვის მოვედი, კეთილო ბაჭონებო, - და ისევ დავვიკრა თავი, - ოქროს საქონრნიო ბეჭედი გიპოვნიათ ბრიქსტონროუფზე. იგი ჩემს ასულის სალის ეკუთვნის, რომელიც სულ ამ ერთი წლის წინ გათხოვდა, მისი ქმარი კი გემზე მიმტანად მსახურობს. იმის გაფიქრებარ კი მაშინებს, რას იტყვის, შინ რომ მოვიდეს და სალი უბეჭდოდ დაინახოს. ისედაც ავი ზნისაა და რომ დათვრება, მაშინ ხომ პირდაპირ უბედურებას გადავუყრებით. გუშინ წირკში ნავიდა სალი და...

- ეს არის მისი ბეჭედი? - ვკითხე მე.

- მაღლი შენდა, უფალო! - შეპყვირა დედაბერმა. - სალი ბედნიერი იქნება. სწორედ იმისი ბეჭედი გახლავთ.

- თქვენი მისამართი? - ჩავუკითხე ისევ მე.

- სახლი №13 ფუნკანსტრიტზე, ჰუნდსდიში. აქედან ძალიან შორს გახლავთ.

- ბრიქსტონროუდი არ არის ჰუნდსდიშიდან წირკში მიმავალ რომელიმე გზაზე, - მკვახედ უთხრა ჰოლომსმა.

დედაბერი მობრუნდა და თავისი პატარა ანთებული თვლებით გამჭოლი მხერა მიაპრო ჩემს მეგობარს.

- ბაჭონმა მისამართი მკითხა, - აუხსნა ჰოლომსს. - სალის შინა აქვს დაქირავებული მეთილდ-პლეისზე, პეკემზე, №33 სახლში.

- თქვენი გვარი?

- სოიერი, მისი გვარი კი დენისია, რადგანარ ტომ დენისზეა გათხოვილი. მკვირხელი, სანდომიანი ყმანვილია, ვიდრე ზღვაზეა, და მასზე უკეთესი მიმტანი მთელ სახომალდო კომპანიას არა ჰყავს. მაგრამ როცა ნაპირზეა, სულ ქალებსა და დალევაზე ფიქრობს.

- აი, თქვენი ბეჭედი, მისის სოიერ, - შევანყვეტინე ჰოლომის ნიშნის თანახმად. - უეჭველია, თქვენს ასულის ეკუთვნის, და ძალიან მოხარული ვარ, რომ სამუალოება მეძლევა თავის კანონიერ მფლობელს დავუბრუნო დაკარგული ნივთი.

დედაბერმა ლორეა-კურთხევის ბუჭბუჭით ჩაიღო ბეჭედი ჭიბეში და კუსკუსით ჩაიარა კიბე. როგორც კი დედაბერი ნავიდა, შერლოკ ჰოლომსი ნამოვარდა და თავის ოთახში გაიქრა. რამდენსამე სეკუნდში გრძელ პალტო მოსხმული დაბრუნდა.

- გავყვები, დავზვირავ, - თქვა აჩქარებით, - უთუოდ იმ კარის თანამზრახველია და მასთან მიმიყვანს. მელოდეთ!

შემოსასვლელი კარი დედაბრის ზურგს უკან ჯერ კიდევ არ იყო დახურული, რომ ჰოლომსი უკვე დაბლა გაჩნდა. ფანჯრიდან დავინახე ჩვენი სტუდარი: ქუჩის მოპირდაპირე მხარეს მიდიოდა კოჭლობით, ჰოლომსი კი ფეხდაფეხ მიჰყვებოდა.

კიდევ რომ არ ეთხოვა, დაბრუნებამდე დამელოდეთო, ვგრძნობდი, ვერ დავიძინებდი, ვიდრე მისი ვასეირნების შედეგებს არ შევიტყობდი.

ჰოლომსი სახლიდან დაახლოებით ოცნა საათზე გავიდა. ნარმოდგენა არა მქონდა, როდის დაბრუნდებოდა. მოთმინებით ვიჯექი და ჩიბუსს ვაბოლოებდი. ათმა დაჰკრა, მსახური გოგონის ფეხის ხმა შემომესმა, დასაძინებლად მიდიოდნენ. თერთმეტზე კარს იქით უფრო დინჯი ნაბიჯის ხმა გავისმა. ეს უკვე ჩვენი დასახლის მიდიოდა დასაძინებლად. თითქმის თორმეტი სრულდებოდა, როცა ამერიკული კლიტის მკვეთრი ჩხაკუნის გავიგონე. როგორც კი ჰოლომსი შემოვიდა, სახეზე შევატყვე, რომ მარჯვი განეწადა. მის სახეზე სიწილი და ნყენა ებრძოდა ერთმანეთს, ზოლოს სიწილმა გაიმარჯვა.

მხიარულად გადაიხარხარა.

- აი, ეს აშშ-ში კი არ მინდა გაიგონ სკოტლენდიანდში! - შესძახა და სავარძელში ჩაეშვა.

- რა მოხდა? - ვკითხე მოუთმენლად.

- ო, არ მოვერიდებოდი ჩემი მარჯვის აღიარებას. იმ ნყელმა დედაბერმა ერთი უბანი რომ გაიარა, კოჭლობას უმატა. ზოლოს გაჩერდა და იქვე გაჩერებულ კენს დაუძახა. ახლოს ვიდექი და გავიგონე, შემეძლო გულდამშვიდებით ვყოფილიყავი, ისე ხმამაღლა დაუყვირა, რომ ქუჩის მეორე მხარეს გაიგონებდა კარი: „ნადით დუნკანსტრიტზე №13-ში, ჰუნდსდში“. - მომეჩვენა, რომ ეს თვალის ახვევა არ იყო, და როგორც კი კენში ჩაჭდა, მერ უკან ავეკიდე. ამ ხელოვნებას ყოველი მაძებარი ზედმინეცნით უნდა ფლობდეს. შეუჩერებლივ მივქროდი, ვიდრე ნაჩვენებ მისამართს არ მივალნიეთ. ვიდრე სახლთან მივიდოდით, ვადმოვხტი და დაუდევრად, ტაჭით გავყვი ქუჩას. დავინახე, როგორ გაჩერდა კენი №13 სახლთან. კენმენი ვადმოხტა, კარი გააღო და დაელოდა. მაგრამ არავინ ვადმოსულა. როცა ახლოს მივედი, იგი გამშაგებით დაეძებდა ვიღარას წარიელო კენში და თან ჰირიდან ლანძღვა-გინებას აფრქვევდა. დედაბრის კვალი კი არ ჩანდა და ვშიშობ, კენმენი მალე ვერ მიიღებს დამსახურებულ გასამრჯელოს. კითხვა-კითხვით გავიგე, რომ სახლი №13 ეკუთვნის პატივრემულ ნაყაშს კესვიკს და მათ სოიერისა და დენისის გვარი არასოდეს სმენიათ.

- თქვენ იმას ფიქრობთ, რომ ეს აკანკალელებული სუსტი დედაბერი კენიდან ისე ვადმოხტა, რომ ვერც თქვენ და ვერც კენმენმა ვერ შენიშნეთ?

- ეშმაკმა დალახვროს! - მკვახედ თქვა ჰოლომსმა. - რომელი დედაბერი! ეს მე და თქვენ აღმოვჩინდით დედაბრები და დავრჩით ჰირში ჩალოვამოვლებულნი. ეს ვახლოდათ ახლოგაზრდა კარი, მეტად მარჯვე და თანაურ შეუდარებელი მსახიობი. რა თქმა უნდა, მან შენიშნა, რომ უთვალთვალევენ, და ხელიდან დავგისხლოტა. მაშასადამე, ახლოგაზრდა კარი, რომელსაურ ჩვენ ვეძებთ, არც ისე მარტოხელია, როგორც მეგონა, ჰყავს მეგობრები, რომლებიც მზად არიან მისი გულისათვის ნყალში გადაეშვან. აბა, ექიმო, თქვენ განამებული სახე გაქვთ, მიჰყვით ჩემს რჩევას, დანეტით და დაიძინეთ.

ძალიან მოტეხილად ვგრძნობდი თავს და დავნექი. ჰოლომსი კი დარჩა ზუსარში ჩაფრთხილ ნაკვერხვლებთან. დიდხანს მესმოდა ლამის დუმილში მისი ვიოლინოს ნყნარი, მელანქოლიური ჩივილი, ვგრძნობდი, რომ მისი გონება კვლავ უჭრიალევდა უწყნარ თავსატეხს, რომელიც ვადანყვეტილი ჰქონდა ამოეხსნა, რადარ არ უნდა დასჯდომოდა.

მეორე ფლეს გაზეთები გაჭედული იყო წიგნებით „ბრიქსტონის საიდუმლოებაზე“. ყველა გაზეთი ვრცლად აღწერდა მომხდარ ამბავს. ზოგიერთი ფაქტი ჩემთვის ახალი აღმოჩნდა. „დეილი ტელეგრაფი“ წერდა, დანაშაულებათა ისტორიამ ბევრი არ იყის ეგზომ დიდი იდუმალებით მოწყული საქმე. მსხვერპლის გერმანული სახელი, ანგარების მოჭვივის არარსებობა და ავტობიო ნარწერა კედელზე – ყოველივე ეს გვიჩვენებს, რომ მკვლელობა ჩაუდენიათ ემიგრანტებსა და რევოლუციონერებს. სოციალისტებს განშტოებული ორგანიზაციები აქვთ ამერიკაში. განსვენებულმა, ეტყობა, დაარღვია მათი დასწერული კანონი, მის კვალს მიაგნეს და მოკლესო.

დასასრულ სტატია მოუწოდებდა ხელისუფლებას, გაეძლიერებინათ ზედამხედველობა ინგლისში მწიგნობრებ უჩიბელებზე.

„სტანდარტი“ მიუთითებდა იმაზე, რომ ასეთი მკვლელობა ჩვეულებრივ თან სდევს ქვეყნის ლიბერალურ მიმართულებას. მოკლული ამერიკელი იყო და სულ რამდენიმე კვირით უფროსა ჩამოსული ინგლისში, წიგნობრება ლონდონში, მაღამ შარპანტიეს პანსიონში, ტორკვი-ტერასზე, კემბერუელში, მას თან ახლდა პირადი მდივანი, მისტერ ჯოზეფ სტანგერსონი. სამძაბათს, ამ თვის სამ რიქვში ორთავე დაემშვიდობა პანსიონის დიასახლისს და ეუსტონის სადგურისაკენ გაემართნენ, რათა ექსპრესს ლივერპულში გაჰყოლოდნენ. ბაქანზე ორივე უნახავთ. სხვა რამ ამ ორ პიროვნებაზე არაფერი იწოდნენ, ვიდრე მისტერ დრებერის წახდარი ეუსტონის სადგურიდან რამდენსამე მიღზე ბრიქსტონროუდის რაიონში, ერთ უკარურ სახლში არ იპოვნეს. სტანგერსონის ადგილსამყოფელზე არაფერს წერდნენ. შემდეგ გამოთქმული იყო რწმენა, რომ მისტერ ლესტრეიდი და მისტერ გრეგსონი, რომელთაუ სკოტლენდ-იარდში ამ საქმის გამოძიება აქვთ დავალებული, მალე მოჰყენენ შუქს ამ იდუმალებით მოწყულ ტრაგედიასო.

გაზეთი „დეილი ნიუსი“ აღნიშნავდა, რომ დანაშაული უდავოდ პოლიტიკური ხასიათისააო. „კონტინენტური სახელმწიფოების დესპოტიზმი ინგლისში იზიდავს ადამიანებს, რომელთაუ თავიანთ ქვეყნებში სდევნიან. ამ ადამიანთა შორის არსებობს პატიოსნების უსასტიკესი კოდექსი, და მისი ყოველგვარი დარღვევა სიკვდილით ისჯება. ყველა ღონისძიება უნდა ვიხმაროთ, რომ გავიგოთ სტანგერსონის ადგილსამყოფელი. დადგენილია იმ პანსიონის მისამართი, სადაუ მოკლული წიგნობრება. ეს აღმოჩენა მთლიანად უნდა მიენეროს სკოტლენდიარდელ მისტერ გრეგსონის გამჭრიახობასა და ენერგიას“.

შერლოკ ჰოლმსმა საუბრებზე ჩემთან ერთად ნაიკითხა ეს წიგნა.

– აკი გეუბნებოდით, უოტსონ, რომ ლესტრეიდი და გრეგსონი ყოველთვის მოგებულნი დარჩებიან–მეთქი.

– ეს დამოკიდებულია იმაზე, როგორი მიმართულება მიეწევა საქმეს.

– რას ბრძანებთ! ამას არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს. თუ მკვლელს შეიპყრობენ, ეს მათი ნყალობით მოხდება: თუ ზოროტომქმედი თავს დაიძვრენს, ეს მოხდება მათი წდის მიუხედავად, სკოტლენდიარდელმა მაძებრებმა, რაუ არ უნდა გააკეთონ, ყოველთვის მართალი აღმოჩნდებიან.

– რა ამბავია მანდ? – შევყვირე გაორებულია, როუა ვესტბიულიდან ფეხების ბაკუნი მომესმა და ჩვენი ბინის დიასახლისის აღმყოფებულ ნამოძახილებსაუ მოკარი ყური.

– ეს სამძებრო პოლიციის ბეკრსტრიტის განყოფილებაა, – სერიოზულად მიპასუხა ჰოლმსმა.

იმ ნყათას ოთახში ექვსიოდე ჭყუყუანი, დაძინილი ყმანვილი შემოიჭრა.

– სმე–ნა! – მკარად ყყვირა ჰოლმსმა, და ექვსი მოზარდი ერთ მწყრივად დაენყო. – ამიერიდან მოხსენებით გამოავზავნეთ ხოლომე ვიგინსი, დანარჩენებმა კი ქყჩაში დაიწადეთ. იპოვეთ?

– არა, სერ! – მიუგო ერთმა ყმანვილმა.

– ასერ ვიწოდო. განავრძეთ ძებნა, ვიდრე იპოვით. აი, გასამრჯელო, – ყველას თითო შილინიგი მისრა. – ახლა ნადით და ერადეთ ყყეთესი ამბავი მოიჭანოთ.

ჰოლმსმა ხელით ანიშნა და ყმანვილები ვირთხებივით ჩაწვიდნენ კბზე.

ერთი წუთის შემდეგ მათი წკრიალა ხმა მთელი ქუჩას მოეფინა.

- ამ პატარა მათხოვრებით მეტს მიაღწევ, ვიდრე სკოტლონდონარდელთა მთელი რაზმებით,
- შენიშნა ჰოლომსმა. - პროფესიული ადამიანის ერთი შეხედვარე კი ყველას პირზე კლიტეს ადებს. ეს ბარტყები კი ყველგან დაძვრებიან, ყველაფერს უსმენენ. ყველგან გაძვრებიან, მხოლოდ ორგანიზაცია აკლიათ.

- ბრიტსტონროუდის მკვლელობის საქმეზე გაგზავნეთ?

- დიას. მე მინდა შევამოწმო ერთი ვარაუდი, ეს მხოლოდ დროის საკითხია. ალო! ახლა ახალ ამბებს გავიგებთ! გრეგსონი ჩვენკენ მოდის და სახე უყრის. ვიყი, ჩვენსას მოდის.

ჰო, რა თქმა უნდა, აი, გაჩერდა კიდურ!
ზარის წკრიალი გაისმა, და რამდენიმე წუთის შემდეგ მოყვითალო სახის მადებარი ჩვენს სასტუმრო ოთახში შემოფრინდა.

- ძვირფასო კოლეგა, - შესძახა და გაშმაგებით ჩაბლუჯა ჰოლომსის ხელი. - მომილოურეთ. ეს საქმე გავხსენი.

მომეჩვენა, რომ ჩემი მეგობრის სახეზე შემფოთების ჩრდილმა გადაირბინა.

- თქვენ გინდათ თქვათ, რომ სწორ გზას მიაგენით? - ჰკითხა ჰოლომსმა მისულის.

- სწორ კვალს! მკვლელი უკვე ოთხ კედელს შუა ზის.

- მისი სახელი?

- არტურ შარპანტიე, სამეფო ფლოტის უმცროსი ლეიტენანტი, - შესძახა გრეგსონმა, თან თვითკამყოფილებით ნამოსნია მკერდი და ხელები მოიფშვინა.

შერლოკ ჰოლომსმა თავისუფლად ამოისუნთქა და გაიღიმა.

- დაბრძანდით და სიგარა აიღეთ, - უთხრა პოლიციელს. - ძალიან გვანტერესებს იმის მისმენა, თუ რანაირად მოახერხეთ ეს. გენავთ წულიანი ვისკი?

- უარს არ ვიტყვი! - მიუგო მადებარმა. - ამ უკანასკნელ ხანს უზარმაზარმა დაძაბულობამ სრულიად გამინყვიჭა ქანრი. არა იმდენად ფიზიკურმა, რამდენადაც გონებრივმა დაძაბულობამ. თქვენ ამას გამოგებთ, მისტერ ჰოლომს, რადგან ჩვენ ორივე გონებრივად მომუშავე ადამიანები ვართ.

- თქვენ მეტისმეტად დიდ პატივს მღებთ, - სერიოზულად უპასუხა ჰოლომსმა. - მაგრამ მიაშზეთ, რანაირად მიაღწიეთ ასეთ ბრწყინვალე შედეგებს?

მადებარი სავარძელში ჩაჯდა, სიგარა მოქაჩა და უსაზღვროდ გამხიარულებულმა უყრად ხელი მუხლზე დაიკრა.

- სასერიო ისაა, რომ ლესტრეიდი, ასე დიდი წარმოდგენა რომ აქვს თავის თავზე, სრულიად მჯდარი გზით ნავიდა. სტანგერსონს დაეძებნა, რომელსავე არავითარი დამოკიდებულება არა აქვს ამ მკვლელობასთან.

- თქვენ როგორღა მიაგენით ძაფს?

- ყველაფერს მოგახსენებთ. მაგრამ, რა თქმა უნდა, მხოლოდ ჩვენ შორის უნდა დარჩეს. ჩემი პირველი ამოწმანა ის იყო, რომ ამერიკელებზე რწობები შეიქცეობა. გახსოვთ რელინდრი, გვამის გვერდით რომ იღო?

- დიას. ფირმა ჯონ ანდერვუდი და შვილი, 220 კემბრუელროუდი.

გრეგსონი მთლად გაშტერდა.

- აი, ამას კი აღარ ველოდი, რომ ფირმის მისამართსავე შენიშნავდით, - ჩაილაპარაკა გაკვირვებულმა. - იქ იყავით?

- არა, - უპასუხა ჰოლომსმა.

- ა-ჰა! - გაუხარდა გრეგსონს. - არასდროს არ უნდა უკუაგდოთ ზედმეტი შანსი, რა უმნიშვნელოურ არ უნდა იყოს იგი. ამრიგად, ანდერვუდთან ნაველი და კითხე, ხომ არ გავიყდიათ ამა და ამ ზომისა და ფასონის რელინდრი-მეთქი. თავის ნიგნებში ჩაიხედა და მითხრა, რომ ნამდვილად გაუგზავნა ასეთი რელინდრი მისტერ დრენერს, რომელიც შარპანტიეს პანსიონში რბოვრობს, ტორკვიტერასზეო. ასე დავადგინე მისამართი.

- მარჯვედ მოქრეულხართ! ძალიან მარჯვედ! - ჩაიბუჭბუჭა ჰოლომსმა.

- შემდეგ მადამ შარპანტიეს ვესტუმრე, - განაგრძო მადებარმა. - ფერწასული და ძალიან გუნებანამბდარი იყო. ოთახში ვნახე მკვლელის და, მეტისმეტად სანდომიანი ქალიშვილი.

ნამჭირალოევი თვალეზი ჰქონდა, და როჯა მელაპარაკებოდა, ტუჩეზი უთრთოდა. ნადირის სუნი ვიგრძენი. თქვენთვისარ ხომ წნობილია ეს გრძნობა, როჯა სნორ კვალზე დგებთ? გაიგეთ თქვენი მდგმურის, მისტერ ენოქ ღრებერ კლივლენდელის ურნაური სიკვდილის ამბავი-მეთქი? – ვკითხე. დედამ მხოლოდ თავი დამიქნია, სიტყვა ვერ მიხსნა. ქალიშვილი აჭიროდა. უკვე ეჭვიარ არ მიპარებოდა, რომ მათ რაღარ იყოფნენ ამ საქმის შესახებ.

„რომელ საათზე გავიდა მისტერ ღრებერი სახლიდან?“ – ვკითხე მე.

„რვა საათზე, – ჩაილაპარაკა დედამ და სული მოითქვა, რომ მღელვარება დაეფარა. – მისმა მდივანმა, მისტერ სტანგერსონმა თქვა, რომ იყო ორი მაჭარებელი – ერთი, რომელიერ წხრა საათსა და თხუთმეტ წუთზე გადიოდა და მეორე თერთმეტ საათზე. მას პირველი მაჭარებელით უნდოდა წასვლა“.

„იმის შემდეგ აღარ გინახავთ ღრებერი?“

ამ კითხვამ ქალი ძლიერ გამოწვავდა, სახეზე სიკვდილის ფერი დაედო. რამდენიმე წამი გავიდა, ვიდრე ხმას ამოიღებდა და იტყოდა ერთ სიტყვას „არაო“. ეს სიტყვარ ხრინინანი და არაზუნებრივი ხმით წარმოთქვა. დუმილი ჩამოვარდა, მერე ქალიშვილმა წკრიალა ხმით თქვა:

„ტყუილი კარგს არასოდეს არ მოიჭანს. ვიყოთ გულახდილი ამ ჯენტლმენტან. ჩვენ კიდევ ვნახეთ მისტერ ღრებერი“.

„ღმერთმა მოგიტყვოს! – შესძახა მადამ შარპანტიემ, ტაში შემოჰკრა და სკამის საზურგეს გადაეყრდნო. – შენ შენი ძმა მოკალი!“

„არტური თვითონვე ამჯობინებდა, რომ სიმართლე გვეთქვა“, – მტკიერდ მიუგო ქალიშვილმა.

„გიჯობთ სრული სიმართლე მიხსნათ, – შევნიშნე მე. – ნახევრად აღიარება ყველაზე უფრო რუღია. გარდა ამისა, თქვენ ხომ არ იყით, რომ ამ საქმის საიდუმლო უკვე გაგებული გვაქვს“.

„ყოფა შენს სულის ენიოს, ალისა! – შეპყვირა დედამ და მერე მე მომიბრუნდა: – ყველაფერს გეტყვით, სერ. არ იფიქროთ, რომ შვილზე ვნუხვარ იმის გამო, რომ ამ საშინელ საქმეში უფევს ნილი. იგი სრულიად უდანაშაულოა. მეშინია მხოლოდ იმისა, რომ თქვენს გაზეთებში და სხვენის თვალშიერ სახელი გაუტყდებ“.

„გიჯობთ დანვრილებით გამარნოთ საქმის ვითარება“, – გავაფრთხილე ქალი.

„ალისა, იქნებ მარტო დავგვტოვო? – მიუბრუნდა ასულის. ქალიშვილი ოთახიდან გავიდა. – სერ, – განაგრძო დიასახლისმა. – არ მინდოდა ამისი თქმა, მაგრამ ახლა, როდესარ ჩემმა საბრალო ქალიშვილმა გაიხსენა ღრებერის დაბრუნება, – სხვა არჩევანი აღარა მაქვს. მისტერ ღრებერმა ჩვენთან სამი კვირა დაჰყო. ევროპაში მოგზაურობდა თავისი მდივნის, მისტერ სტანგერსონის თანხლებით, რომელიერ წყნარი, თავშეკავებული კარე იყო. მაგრამ თვითონ ღრებერი, სამნუხაროდ, სხვანაირი გახლდათ: უკულტურო და მეტისმეტად უხეში ადამიანებთან ურთიერთობაში. ჩვენთან ყოფნის პირველსავე დღეს დათვრა და იმ დღიდან იშვიათად მინახავს ფხიზელი. მოსამსახურე გოგონებთან ხომ სულ თავაშვებული იყო. მაგრამ ყველაზე რუღი ის გახლდათ, რომ ასევე იქნეოდა ჩემს ქალიშვილთან – ალისასთან. ერთხელ ხელი სტარა და აკორა. მისი მდივანი ძალიან აღშფოთდა და უსაყვედურა“.

„მაგრამ რისთვის ითმენდით ამას? – ვკითხე ქალს. – მდგმური ხომ, როჯა მოგესურვებთ, მაშინვე შეგიძლიათ გაავლოთ. ასე არ არის?“

მადამ შარპანტიე განითლოდა.

„აჰ, პირველსავე დღეს რომ მეთქვა უარი! მაგრამ რთუნება მეტისმეტად ძლიერი იყო. ორივე თითო გირვანქას იხდიდა დღეში, თოთხმეტე გირვანქას კვირაში და ამ დროს ხომ სახლის მუშტარი იშვიათი ამბავია. მე კი ქვრივი გახლავართ. შვილის შენახვა ფლოტში ძვირი მიჯდება. მენახებოდა ფული და ვითმენდი. მაგრამ მისტერ ღრებერის უკანასკნელმა საქრეილომ მოთმინებიდან გამომიყვანა და მაშინვე წინადადება მივერი, გამშორდით-მეთქი. ზურგს უკან კარი რომ მივუხურე, გულზე მომიქვა. ვაგლახ! ერთი საათის შემდეგ გაისმა ზარის ხმა და შევიტყვე, რომ მისტერ ღრებერი დაბრუნებულიყო. თანარ ძაღზე აღელვებული და გაღიქილი. შემოიჭრა ოთახში, სადარ მე და ალისა ვიჯექით და უაზროდ ნაბურტყუნა მაჭარებელზე დავავვიანეო. მერე ალისას მიუბრუნდა, არე კი მომიერიდა და

უთხრა, ერთად გავიქრეთო. „თქვენ უკვე სრულწლოვანი ხართ, – ეუბნებოდა იგი, – შეგიძლიათ მოიქრეთ ისე, როგორც მოგესურვებათ. ფული ზევრი მატკვს. გავიქრეთ და ისე გარბოვრებთ, როგორც პრინცესას“. საბრალო ალისას ისე შეეშინდა, რომ ვაქრეკვა დააპირა. მაგრამ ღრებერმა ხელი ჩავლო და კარისაკენ წაათრია. მე ვიკვილე. ამ ღროს ოთახში ჩემი შვილი არტყური შემოვიდა. რა მოხდა ამის შემდეგ, არ ვიყრ. მესმოდა ლანძღვა–გინება და ღარტყმის ხმა, მაგრამ ძლიერ შეშინებული ვიყავი და თავი არ ამინევია. როტა გონს რომ მოვედი, თვალეზი გავახილე და დავინახე, არტყური კარებში იღვა და ხელში ჭობი ეჭირა. „არა მგონია ის არამზადა კიდეც დაბრუნდეს“, – თქვა არტყურმა. – „ახლა წავალ და ვნახავ რას აკეთებს“. ამ სიტყვეზზე ქუდი აილო და ქუჩაში გავიდა. მეორე დღეს დილით კი მისტერ ღრებერის სიკვდილის ამზავი გავიგეთ“.

მე სტენოგრაფიულად ჩავწერე მისის შარპანტიეს ჩვენება, – დაასრულა თავისი მოთხრობა გრეგსონმა.

– ფრიად საინტერესო ისტორიაა, – თქვა ჰოლმსმა და წამოღვა. – ამის შემდეგ რა მოიმოქმედეთ?

– როდესაყ მისის შარპანტიემ თავისი ჩვენება დაასრულა, – განაგრძო მადებარმა, – ისეთი მზერით ჩავამტერდი, მუდამ რომ მოქმედებს ქალეზზე, და ვკითხე, რომელ საათზე დაბრუნდა თქვენი შვილი–მეთქი.

„არ ვიყრ“, – მიპასუხა.

„არ იყრთ?“

„არ ვიყრ. თავისი ვასალები აქვს“.

„თქვენ უკვე ინექით?“

„ღიახ“.

„რომელ საათზე დანექით?“

„დაახლოებრთ თერთმეტზე“.

„მაშ, თქვენი შვილი შინ მთელი ორი საათი არ ყოფილა?“

„ღიახ“.

„იქნებ მთელი ოთხი ან ხუთი საათიყ?“

„შეიძლეება“.

„რას აკეთებდა ამ ხნის განმავლობაში?“

„არ ვიყრ“, – მიპასუხა დიასახლისმა და მკვდრისფერი დაელო.

რა თქმა უნდა, ამის შემდეგ აღარაფერი მრჩებოდა განაკეთებელი, გავიგე, სად იყოფებოდა ლეიტენანტი შარპანტიე, ორი პოლიურიელი წავიყვანე და დავიჭირე. როყ მხარზე ხელი დავადე და წინადადებამ მივეყრ, უხმაყროდ გამოგყოლოდა, დამშვიდებული სახით მიპასუხა: „აღბათ იმ არამზადა ღრებერის მკვლელობის თანამონანრილედ მთვლით და ამისათვის მაპატიობრებთ?“ ამაზე არაფერი გვითქვაძმს, რადგან მისი სიტყვეზი, რა თქმა უნდა, ეჭვს ინვეკს.

– უეჭველად, – დაყმონმა ჰოლმსმა.

– ჭურ კიდეც ხელში ეჭირა ის მავარი კომბალი, რომლითაყ დედამისის ჩვენების თანახმადა, ღრებერს დაეღვენა.

– ახლა როგორლა გესახებათ საქმე?

– ჩემი წარმოდგენით, არტყური ზრიქსტონროყდამდე მი–ჰყვა ღრებერს. იქ ხელახლა იხსუნეს, ღრებერს ჭობი მოხვდა, ვთქვათ, მყურლის არეში. დარტყმას კვალი არ დაყტოვეზია, მაგრამ დანაშაყლოებრივი შეღვევი კი უკვე დადგენილია. წვიმიანი ღამე იყო, გარშემო კარის ჭაჭანება არ ჩანდა და შარპანტიემ გვამი ყყარრიელ სახლში შეათრია. რაყ შეეხება სანთელს, სისხლსა და წარწერას კედელზე, ეს მხოლოდ ხერხებია, რომ პოლიურიისათვის გზა–კვალი აებნია.

– ჩინებული ნამყმევარია! – თქვა ჰოლმსმა ნაქეზების კილოთი. – მართლაყ, გრეგსონ, წარმატებები ნამდვილად გაქვთ. თქვენ კარგი მომავალი გელით!

– მიხარია, რომ მარტყედ მოვეყრე საქმეს, – ამაყად მიყვო მადებარმა. – ახლოგაზრდა კარმა სიამოვნებით მოგყრა ჩვენება, რომლის თანახმადაყ ერთ ხანს ღრებერს მიჰყვებოდა კვალდაკვალ, მაგრამ ღრებერს შეყნიშნავს და კები დაყქირავებია, რათა დევნისაგან თავი დაეძვრინა. გზად შარპანტიე ამხანავს შეხვედრია და ლეიტენანტს მასთან დიდხანს

უსერიწია. იმ კარის მისამართი რომ კკითხე, დამაკმაყოფილებელი პასუხი ვერ მომერა. ყველაფერი ჩინებულად ენუობა. მართლმაც ის აზრი, რომ ლესტრეიდი თავიდანვე არასწორ კვალს გააპყვა. ვშიშობ, რომ ვერაფერს მიაღწევს. მაგრამ აგერ თვითონაერ!

და მართლმაც, ეს იყო ლესტრეიდი, რომელიერ ჩვენი საუბრის დროს კიბეზე ამოდიოდა. მაგრამ ამჟერად აღარ ჩანდა უწინდებულად მსუბუქად მავალი და თავდაჟერებული. სახე დაღმეჟილი და შეშფოთებული ჰქონდა, სამოსიერ აწენილი და როჭა უსუფთაო. ეტყობოდა, შერლოკ ჰოლმსთან რევისათვის მოვიდა და გრეგსონთან შეხვედრამ, როჭა არ იყოს, შეარბუნა. იგი შუა ოთახში შეჩერდა, ნერვიულად ჟმუჟნიდა ქუფს და არ იეროდა, რა ექნა.

- ეს ყველაზე უჩვეულო, ყველაზე მიუწვდომელი საქმეა! - ამოლერლა მან ზოლოს.

- ა-ა! თქვენ უკვე ასე ფიქრობთ, მისტერ ლესტრეიდი! - საზეიმო კილოთი შესძახა გრეგსონმა. - ასედაერ ვიეროდი, რომ ამ დასკვნამდე მიხვიდოდიოთ, დრებერის მდივანი, მისტერ სტანგერსონი ხომ არ მოგინახავთ?

- დრებერის მდივანი, მისტერ ჯოზეფ სტანგერსონი, - მიუგო ლესტრეიდმა, - დღეს დილის ექვს საათზე ჰელიდის ოტელში მოკლეს.

თავი VII

სინათლის სხივი წყვილადში

ლესტრეიდის მოტანილი წობა იმდენად მოულოდნელი და ავბედიოთი იყო, რომ სამივეს ენა მიუერლში ჩავვივარდა. გრეგსონი სკამიდან წამოიჭრა, ვისკი და წყალი დაღვარა. მე უსიტყვოდ ვაკვირდებოდი ჰოლმსს, რომელსაერ წარბები შეეყარა და ტუჩებმოკუპული იჟდა.

- სტანგერსონიერ! - დუფუნებდა თავისთვის ჰოლმსი. - წრე სულ უფრო ვინროვდება.

- წრე ისედაერ ვინრო იყო. როგორერ ჩანს, აქ სამხედრო საბჟო გავიმართავთ, - თქვა ლესტრეიდმა.

- თქვენ... თქვენ სრულიად დარწმუნებული ხართ, რომ სტანგერსონი მოკლულია? - ენის ზორძიოთ იკითხა გრეგსონმა.

- ეს-ეს არის მის ოთახში ვიყავი, - მიუგო ლესტრეიდმა. - მე პირველმა აღმოვაჩინე მკვლელობა.

- ჩვენ მოვისმინეთ გრეგსონის თვალსაზრისი, - შენიშნა ჰოლმსმა, - იქნებ თქვენერ გვარწობოთ, რა ნახეთ და რა გააკეთეთ?

- გამოგიტყდებით, - დაიწყო ლესტრეიდმა და დაჟდა, - მე ზოლომდე იმ აზრის ვიყავი, რომ მკვლელობაში სტანგერსონის ხელი ერია. უკანასკნელმა ამბებმა დამარწმუნა, რომ შემერდარი ვყოფილვარ. ჩემს იდეას მივყვი და გადავწყვიტე გამეგო, რა მოუვიდა დრებერის მდივანს. სამ ივნისს, ასე, საღამოს წხრა საათზე ორთავე ერთად ნახეს ეუსტონის სადგურზე. ორ საათზე კი, ლაურისტონგარდენში, დრებერი მკვდარი იპოვნეს.

უნდა გამეგო და დამეღვინა, რას აკეთებდა მდივანი წხრის ნახევარზე მკვლელობამდე და რა მოუვიდა შემდეგ. გავაგზავნე დეპეშა ლივერპულში, ვარწობე სტანგერსონის გარეგნული ნიშნები და ვთხოვე გაეძლიერებინათ ზედამხედველობა ამერიკის გემებზე. შემდეგ შემოვიარე ყველა ოტელი და ავეჯით განყოზილი ოთახი ეუსტონის რაიონში, იმ ვარაუდით, რომ თუ დრებერი და მისი თანამგზავრი ერთიეორეს ასრდენ, მდივანი სადმე მახლობლად გაათევედა ლამეს და დილით სადგურზე დაბრუნდებოდა.

- აღბათ წინასწარ დათქვეს შეხვედრის ადგილი, - შენიშნა ჰოლმსმა.

ასედაერ აღმოჩნდა. მთელი გუშინდელი საღამო ძებნაში დავკარგე და სრულიად უშედეგოდ.

დღეს დილით ადრე შევუდექი საქმეს და რვა საათზე ჰელიდის ოტელში მივედი ლიტლ ჯორჯსტრიტზე. ჩემს კითხვაზე, წხოვრობს თუ რა აქ მისტერ სტანგერსონი-მეთქი, მაშინვე მივიღე დადებითი პასუხი.

„აღბათ, თქვენა ხართ ის ჟენტლმენი, რომელსაერ ის კარე ელოდება, - მითხრა პორტიემ.

- უკვე ორი დღეა, ვიღარას ელის“.

„ახლა სად არის?“ - კკითხე მე.

„ზემოთ, სძინავს. წხრა საათზე გამაღვიძეთო, გვთხოვა“.

პორტოემ მეორე სართულზე ამიყვანა, პატარა ღერეფანზე გადამატარა და კარი მიჩვენა. ის უკვე დაბნა ჩასული იყო, როცა ანაზღად ისეთი რაღაც შევნიშნე, რამაჲ, მიუხედავად ძიებაში ჩემი ოწნლიანი მუშაობისა, კინაღამ გული ამირია. კარის ქვემოდან სისხლის პატარა ნაკადი გამოდიოდა, ღერეფის მეორე მხარეს გადიოდა და კედლის პლინტუსთან პატარა გუბეს ქმნიდა. მე შევეყვირე და ჩემს ყვირილზე პორტოემ მოიბრინა. კინაღამ გული შეუღონდა. კარი შიგნიდან იყო დაკეტილი. მივანექით და ჩამოვავდე. ფანჯარა ღია იყო და ფანჯრის ქვეშ მოკრუნჩხული ადამიანის გვაში ეგდო. სიკვდილი რამდენიმე საათის წინ დაუფლონდა და გვაში უკვე გარეგნულიყო. როცა სხეული ვადმოვანრუნეთ, პორტოემ შეიწრო ჯენკლომენი, რომელიორ მათთან ჯოზეფ სტანგერსონის სახელით დასახლდა. სიკვდილი გამოეწვია მარჯვენა გვერდში მიყენებულ ღრმა ჭრილობას. ახლა კი საქმის ყველაზე უფრო უყნაური მხარე: აბა, გამოიყნით, რა ნარნერა აღმოვჩინე მოკლულის გვამს ზემოთ?

რაღაჲ საშინელომა წინათგროძობამ მომიყვა უმაღ, ვიდრე შერლოკ პოლომსი მიუგებდა:

სიჭყვა კვსრუ, სისხლით დანერილიო.

- დიახ, ეს სიჭყვა, - დაუძონმა ლესტრეიღმა ყრუ ხმით.

ერთ ხანს ღუმილი ჩამოვანდა.

- მკვლელი დანახეს, - ისეე დანყო ლესტრეიღმა. - თურმე საჭინბოდან გამოსული მერძევეს სწორედ მაშინ გაუვლია ოტელიის უკან მოსახვევში და შეუნიშნავს, რომ ჩვეულებრივ ყოველოვის მინაზე დადებული კიბე მეორე სართულზე ერთ-ერთი ფანჯრისათვის მიეყუდებინათ. ფანჯარა მთლიანად ღია ყოფილა. როტა რომ გაუვლია, მოუხედავს და დაუნახავს კიბეზე ჩამოძვალი კარი, რომელსაჲ თავი მშვიდად, დაუფანავად სჯერია და მერძევეს უფიქრია, აღნათ ოტელში მომუშავე დურგალი ან ზეინკალი იქნებო. ყმანვილს ეს დიდი ყურადღების ღირსად არ ჩაუთვლია, მხოლოდ ეს გაიფიქრა თურმე, რა ადრე გამოსულა ოსტატი სამუშაოზე! მაგრამ ერთი კი შეუნიშნავს, რომ კიბეზე მდგარი კარი ტანმაღალი ყოფილა, ლოყუნდაჲჲაჲ და ყავისფერი პალტო სქია. მკვლელი, ჩადენილი დანაშაულის შემდეგ, ეტყობა, როტა ხნით კიდევ დარჩენილა ოთახში, რადგან ტაშტში, რომელშიაჲ ხელონი დაუნანია, სისხლიანი წყალი ვნახეთ. სისხლი ეყხო აგრეთვე ზენარს, რომელიზედაჲ დანა გაუნმენდია.

მკვლელის აღნერას რომ ვისმენდი, პოლომსის აღნერასთან ასე შეთანხმებულს, ჩემს მეგობარს გადავხედე. საზეიმო კმაყოფილების ან სიამაყის ნახახიერ არ იყო მის სახეზე.

- ოთახში ვერაფერი ნახეთ ისეთი, რომ გზის მაჩვენებელი ძაფად გამოდგეს?

- ვერაფერი. სტანგერსონს ჯიბეში დრებერის საფულე ედო, მაგრამ აღნათ მუღამ ასე იყო, რამდენადჲჲ ყოველოვის სტანგერსონი ასწორებდა ანგარიშს. საფულეში თვრამეკ-ნახევარი გირვანქა აღმოჩნდა. რა მოჭივებერ არ უნდა პქონოდა ამ უყნაურ მკვლელომას, ყოველ შემთხვევაში ძარჯვის მოჭივი გამოორიხებულია. მოკლულის ჯიბეში ვერავითარი ქალღდი და ჩანანერი ვერ ვიპოვეთ, გარდა ერთი დეჲქმისა. იგი გამოგზავნილია კლივლენდიდან. ასე ერთი თვის წინ მიღებული ეს დეჲქმა იუნყებოდა: „ჯ.პ. ევროპაშია“. დეჲქმას ადრესატი არ აწერია.

- ამის გარდა იყო კიდევ რაიმე? - იკითხა პოლომსმა.

- არაფერი არსებითი. წიგნი, რომელიორ ძილის წინ უკითხავს, ლოგინში ეგდო, ჩიბუხი კი სკამზე იდო. პატარა მაგიდაზე ჭიქა წყალი იდგა, რაფაზე კი - პატარა კოლოფი, რომელშიაჲ მალამოს ნარჯლოდ ორი აბი იდო.

შერლოკ პოლომსი ადვილიდან ნამოვანდა და თან სიხარულის ნამოძახილი აღმოხდა.

- უკანასკნელი რგოლი! - შეჲყვირა აღტარებით. - ჩემი სამუშაო შესრულებულია.

გაკვირვებული მაძებრები შესქეროდნენ პოლომსს და ვერაფერი გაეგოთ.

- ახლა ყველა ძაფი ხელში მიჭირავს და დახლართული გორგალი გახსნილია, - თქვა დაიმედებულმა პოლომსმა. - რა თქმა უნდა, ზოგიერთი ნვრილომანი კიდევ არის ჩასამატებელი, მაგრამ ჩემთვის ყველა ძირითადი ფაქტი, იმ მომენტიდან, როცა დრებერი სტანგერსონს დაშორდა სადგურზე, გვამის აღმოჩენის მომენტამდე, ისევე ნათელია, თითქოს ყველაფერი ჩემი საყუთარი თვალენით მენახოს. ამას ახლავე დავამტკიცებ. აბენის ნამოღება მოახერხეთ?

- აქ მაქვს, - მიუგო ლესტრეიდმა და პატარა თეთრი კოლოფი ამოიღო. - საფულებურ ნამოვიღე და დეპეშარ. ანები სრულიად შემთხვევით გამოძევა, რადგან არავითარ მნიშვნელობას არ ვაძლევ.

- მიზოძეთ აქ! - უთხრა ჰოლომსმა. - ანა, ექიმო, მითხარით, ეს ჩვეულებრივი ანებია? რა თქმა უნდა, ეს არ იყო ჩვეულებრივი ანები. რუსი-მარგალიტისებრი უფერული, პატარა, მრგვალი, თითქმის გამჭვირვალე ანები გახლდათ.

- ისე მსუბუქი და გამჭვირვალეა, რომ, ჩემი აზრით, კარგად უნდა გაიხსნას წყალში, - შევნიშნე მე.

- სავსებით სწორია, - მიპასუხა ჰოლომსმა.

- ახლა კი, გეთყვან, ჩადით დაბლა და ამომიყვანეთ საწოდავი ტერიერი. ჩვენი ბინის დიანახლისმა ჯერ კიდევ გუშინ მთხოვა, დააძინე, რომ საჭანჯველს თავი დააღწიოსო. ჩავუდი და ტერიერი ამოვიყვანე. გაძნელებული სუნთქვა და ჩამქრალი თვალები მონიმოდა, რომ მისი ალსასრულის დღე მოახლოებული იყო. ტერიერი ხალიჩაზე დავსვი და თავქვემ ბალიში ამოვუდღე.

- ახლა ერთ-ერთ ანს ორ ნაწილად გავყოფ, - თქვა ჰოლომსმა, ჭაყვა ამოიღო და ანი გაჭრა.

- ერთ ნახევარს უკანვე ჩავდებთ კოლოფში შემდგომი ექსპერიმენტებისათვის, მეორეს კი - თანში, რომელშია ერთი ჩანის კოვზი წყალი ახსნია. ხომ ხედავთ: ჩვენი მეგობარი ექიმი მართალია, ანი ადვილად გაიხსნა.

- ეს ალბათ ძალიან საინტერესოა, - თქვა ლესტრეიდმა ნაწყენი კარის კილოთი, რომელიც ფიქრობდა, დამყინიანო. - მე მაინც არ მესმის, რა საერთო უნდა ჰქონდეს ამას მისტერ ჯოზეფ სტანგერსონის სიკვდილთან?

- მოთმინება, ჩემო მეგობარო, მოთმინება! თქვენ დარწმუნდებით, რომ სრულიად უშუალო დამოკიდებულება აქვს. ახლა დავუმატებ როტაოდენ რძეს, რომ მიქსტურა უფრო გემრიელი გამოვიდეს, მივრემ ტერიერს, და დავინახავთ, რომ დიდი სიამოვნებით ალოკავს. ჰოლომსმა ჭიქიდან სითხე ლაშქაზე გადმოღვარა და ტერიერს წინ დაუდგა. ძალღმა ისე ამოსვლია, წვეთი არ დაუტოვებია. შერლოკ ჰოლომსის სერიოზულმა გამომეტყველებამ ჩვენზე ისე იმოქმედა, რომ ყველანი ხმაამოულებლივ ვისხედით, შევწყეროდით წხოველს და რაღაც განსარჯიფრებელ ეფექტს ველოდით. მაგრამ არაფერი არ მომხდარა. ტერიერი ისევ ისე ინვა ბალიშზე, ღრმად სუნთქავდა, - მიქსტურას მისთვის არც ზიანი მოუტანია, არც სარგებლობა.

ჰოლომსმა საათი ამოიღო. წუთი წუთს მისდევდა, ანი არ მოქმედებდა. ჰოლომსს სახეზე ღრმა წყენისა და იმედგარეუბნის გამომეტყველება გამოესახა. ცუჩებს იკვნიტდა, თითებს ათამაშებდა და უკიდურესი მოუთმინლობის ყველა ნიშანს ამჟღავნებდა. ისე აღელვებული იყო, რომ გულწრფელად შემეწოდა. ამავე დროს ორთავე მადებარი დაწინვით ილიმებოდა და სულაყ არ სწყინდათ ჰოლომსის მარჯბი.

- ეს არ შეიძლება დამთხვევა იყოს, - შესძახა ზოლოს ჰოლომსმა, ზეზე ნამოვარდა და გააფთრებით მოჰყვა ოთახში წინ და უკან სიარულს. - არ შეიძლება დავიჯეროთ, რომ ეს უბრალო დამთხვევა იყო. იგივე ანები, რომელთა მოქმედებაზე უკვი მქონდა დრებერის სიკვდილის შემთხვევაში, ნაპოვნია სტანგერსონის სიკვდილის შემდეგ. და მათ ზიანი არ მოაქვთ! ეს რას უნდა ნიშნავდეს! არ შეიძლება, რომ ჩემი მსჯელობის მთელი ჭაჭვი მრდარი აღმოჩნდეს! ეს შეუძლებელია! და მაინც ამ უბადრუკ ძალს არაფერი მოუვიდა! ა-ა! მესმის! მესმის!

საზეიმო შეძახილით მივარდა კოლოფს, მეორე ანი ორად გაჰყო, წყალში გახსნა, დაუმატა რძე და ძალღს დაუდგა. როგორც კი უბედურმა წხოველმა მიქსტურა მოლოკა, კიდურებში კრუნჩხვამ დაუარა, - ძალღი უსიეროხლოდ დაეგდო, თითქოს მეხი დაეწყო. შერლოკ ჰოლომსმა ღრმად ამოისუნთქა და შუბლიდან ოფლი მოინმინდა.

- საკუთარი თავის მეტი რწმენა მმარებდა! - თქა მან. - დროა ვიყოფეთ, რომ თუ ფაქტი ენინაღმდეგება დასკვნების მთელ ჭაჭვს, ყოველთვის აღმოჩნდება, რომ შეიძლება მას სხვანაირი ახსნა მივრეთ. ამ კოლოფში შენახული ორი ანიდან ერთი შეიწავს სასიკვდილო შხამს, მეორე კი სრულიად უვნებელია. ეს ადრე უნდა მრდნოდა, ვიდრე კოლოფს ვნახავდი.

მისტერ გრეგსონმა მოთმინება დაკარგა.

- იყით, მისტერ შერლოკ ჰოლმს, - თქვა მან ზოლოს. - ჩვენ ყველანი ვაღიარებთ, რომ თქვენ ნიჭიერი ადამიანი ხართ, რომ გაქვთ საკუთარი მეთოდები, მაგრამ ამჟამად მარტო თეორიით ვერაფერს გავხდებით, საჭიროა მკვლელის შეპყრობა. მე თავისებურად ვანარმობდი ძიებას და შევწყდი. ლესტრეიდი შარპანტიეს არ შეეძლო მონანილოვონის მიღება სტანგერსონის საქმეში. ლესტრეიდი სტანგერსონის კვალს მიაგნო და ეტყობა, ისიც შეერდა. თქვენი ლაპარაკიდან ჩანს, რომ რატომღაც იყით ჩვენზე, მაგრამ დადგა დრო, როცა უფლებს გვაქვს პირდაპირ გკითხოთ, - რა იყით ამ საქმისა? შეგიძლიათ მკვლელის დასახელება?

- უნდა გამოგიტყუდეთ, რომ გრეგსონი მართალია, სერ, - შენიშნა ლესტრეიდი. - ფლეს ჩემი თანდასწრებით არა ერთხელ თქვით, რომ გაქვთ ყველა საჭირო მონაცემი. აღმათ აღარ ისურვებთ დაფარვას და გავგანდობთ.

დაპატიმრების ყოველგვარი გადადება, - შევნიშნე მე, - მკვლელს აძლევს საშუალებას მოახდინოს ახალი დანაშაული.

ჰოლმსი ყოყმანობდა. ზოლოს სხედდა ოთახში, თავი დაბლა დაეხარა და ნარბეზი შეეკრა.

- მკვლელი აღარ მოხდება! - თქვა ზოლოს. - ეს ვარაუდი გამოირიხსულია. თქვენ მკითხეთ, ვირი თუ არა, ვინაა მკვლელი. დიას, ვირი. მაგრამ მისი სახელის როდნა ნვრილმანია მის შეპყრობასთან შედარებით, მე კი იმედი მაქვს, რომ ეს მალე მოხდება. ოღონდ აქ საჭიროა დიდი სიფრთხილე, რადგან საქმე გვაქვს მოხერხებულსა და თავზე ხელაღებული ადამიანთან, რომელსაც, როგორც დავრწმუნდი, ეხმარება მეორე, მისებრ ჭკვიანი კაცი. ვიდრე ის კაცი არ დაეჭვებულა, რომ მის კვალს მივაგენით, შეიძლება ვიქნეთ მისი შეპყრობის იმედი, მაგრამ თუ ოდნავდაც კი ეჭვი აიღო, სახელს გამოირყვლის, ლონდონის ოთხმილიონიან მოსახლეობას შეერევა და თვალთავან დაგვეკარგება. სულაჯ არა მსურს განეყნინოთ, მაგრამ უნდა ვაღიარო, რომ ასეთი ადამიანები სკოტლენდიარდელი აგენტებისათვის მოუხელოთებელი არიან. ამიტომაც არ მითხოვია თქვენთვის დახმარება. მაგრამ შემძლია დავპირდეთ, რომ ასეთი თხოვნით მოვმართავთ, როგორც კი დავრწმუნდები, რომ ეს საფრთხეს არ შეუქმნის მკვლელის შეპყრობის ჩემულ გეგმას.

გრეგსონი და ლესტრეიდი არ მოუხიზლავს ასეთ დაპირებას, არც სამძებრო პოლიციის ასეთ საჩოთირო შეფასებას გამოუწვევია მათი აღტყუება. გრეგსონი თავისი ყვითელი თმის ძირებამდე განილდა, ხოლო ლესტრეიდის ლილისებური პანანინა თვალები წრობისმოყვარეობამ და ნყენამ აარქმინდა. მაგრამ ვერც ერთმა ვერ მოასწრო ხმის ამოღება და ვერც მეორემ, რომ კარზე კაკუნი გაისმა და გამოჩნდა ქუჩის ზიჯების ფლეგატი, თხუპნია ვიგინსი.

- ნება მიბოძეთ, სერ, - თქვა და ხელი ქუდთან მიიღო. - დაბლა კები გელოდებათ.

- კარგი, ყმანვილო, - ნყნარად მიუგო ჰოლმსმა.

- რატომ არ შემოიღებთ ხმარებაში სკოტლენდ-იარდში ამ ხელსაწყოს? - განავრძო ჰოლმსმა და ყუთიდან ფოლადის ორი ხელბორკილი ამოიღო. ნახეთ, რა კარგად მუშაობს ეს ზამბარა. ერთ ნაბიში იკეტება.

- ჩვენებური ნიმუში საკმაოდ კარგია. - შენიშნა ლესტრეიდი. - ოღონდ მივაგნოთ დასაჭერს და ისედაც გავყსნორდებით.

- ჩინებულია, ჩინებული, - ლიმილით თქვა ჰოლმსმა. - კემენი დამეხმარება ჩემოდნების ჩატანაში. სთხოვეთ, ვიგინს, ამოვიდეს.

გამაკვირვა ამ კარმა. ისე ლაპარაკობდა, თითქოს სამგზავროდ ემზადებო. ჩემთან რომ მუსაიფობდა, გამგზავრებაზე კრინტიერ არ დაუძრავს. ოთახში პატარა ჩემოდანი ედგა. ამოიღო და ლკედის მოჭერას შეუდგა. იგი გულმოდგინედ ფყსფყსებდა ჩემოდანთან, როდესაც კემენი შემოვიდა.

- ერთი მომეშველით, მოუჭირეთ ეს, კემენ! - უთხრა კემენს ჰოლმსმა ისე, რომ მუხლმოყრილს თავიერ არ აყნევიან.

კემენი როტა პირქუში, უნდო სახით მივიდა და ხელი გაყნოდა, რომ მიშველებოდა. იმავე ნამს რევად გაიჟლარყუნა ლითონმა და შერლოკ ჰოლმსი ისევ ზეზე ნამოიჭრა.

- ჭენჭლომენებო, - შეჰყვირა და მოელოვარე თვალებში მოგვაპყრო, - ნება მიბოძეთ, წარმოგიდგინოთ მისტერ ჯუფერსონ ჰოუპი, ენოქ ფრენერისა და ჯოზეფ სტანგერსონის მკვლელები.

ყველაფერი ერთ ნამძი მოხდა. სამუდამოდ ჩამრჩა მესხიერებაში ის საზიემო გამომეცხველებმა, ჰოლომისის სახეზე რომ აღბეჭდილიყო, მისი ფოლადივით ნკრიალა ხმა, და ასე მოსლოდნელად მორგებული ხელობრიკლების მარქერალი კუმენის დაღრეჯილი სახე. ერთი თუ ორი სეკუნდი ასე გაქვავებულივით ვიდექით. შემდეგ კუმენი არააღამიანური ღრიალით დაუსხლოჭა ხელიდან ჰოლომისს და ფანჯრისაკენ გაშმაგებით გაექანა. ჩარჩო ჩაამტვრია, მინები დაამსხვრია, მაგრამ ვიდრე გადახტებოდა, გრეგსონი, ლესტრეიდი და ჰოლომისი მწვეარი ძაღლებით დაესხნენ თავს, უკანვე ჩამოათრიეს და ოთახში დაიხსო საძინელი ზრძოლა. ისეთი ღონიერი და მძვინვარე იყო, რომ პანტაპუნტით გვისროდა ოთხთავეს აქეთ-იქით. სახე და ხელები მინის ნამსხვრევებისაგან საძინელად დასერილი-დასისხლიანებული ჰქონდა და ჭრილობები ასუსტებდა მისი წინააღმდეგობის უნარს. მხოლოდ მაშინ, როცა ლესტრეიდი მოახერხა და ხელები ყელში ნაყჭირა, ჰოუპმა იკადრა და დაიჭრა, რომ წინააღმდეგობის განევა უსარგებლო საქმე იყო. მაგრამ ზრძოლა დამთავრებულად მხოლოდ მაშინ ჩავთვალეთ, როცა ხელ-ფეხი შევუკარით და იატაკიდან მძიმე ხვნეშით ნამოვდექით.

- მისი კები ჩვენს ხელთაა, - თქვა შერლოკ ჰოლომსმა. - გამოვიყენოთ და პატიმარი სკოტლენდ-იარდში ჩავიყვანოთ. ახლა კი, ჭენჭლომენებო, გორგალი გახსნილია. შევიძლიათ მკითხოთ, რა გნებავთ, არხეინად იყავით, უარს აღარ გეცხვით, პასუხს გავრეშთ.

თავი VIII

ჯუფერსონ ჰოუპის მოთხრობა

პატიმრის გაათვრებული წინააღმდეგობა, ეტყობა, ჩვენდამი განსაკუთრებული სიძულვილით არ იყო გამოხვეული. როცა დარწმუნდა, უძლური ვარო, ჰოუპმა თავაზიანად გაიღიმა და იმედი გამოთქვა, ჩემი მიზეზით აღნათ არავინ დაზიანებულიაო.

- აღნათ ჰოლომისის განყოფილებაში წამიყვანთ, - უთხრა ჰოლომსს. - ჩემი კები დაზღა დგას, ხოლო თუ ფეხებს გამიხსნით, თვითოვე ჩავალ ძირს. ჩემი ანევა, როცა არ იყოს, გავიჭირებდათ.

გრეგსონმა და ლესტრეიდი ერთიმეორეს გადახედეს. ჰოუპის ეს წინადადება მათ მეტისმეტად სარისკოდ ეჩვენათ. მაგრამ ჰოლომსმა მაშინვე მოხსნა პირსახორი, რითაც ჰოუპს ფეხები ჰქონდა შეკრული. პატიმარი ადგა და ფეხების გავარჯიშებას მოჰყვა. იშვიათად მინახავს ასეთი მაგარი აღნაგობის კარი. მის მუქ, მზით გარუჯულ სახეზე სიმტკირე და ენერგია იხატებოდა.

- თუ ჰოლომისის უფროსის ადგილი თავისუფალია, თქვენ უნდა მოგყენ. - თქვა და დაუფარავი აღტარებით შეხედა ჩემს მეგობარს. - მარჯვდ კი დამიჭირეთ.

- უნდა წამოძვდეთ, - მიმართა ჰოლომსმა მაძებრებს. - თქვენ, ექიმო, ეს საქმე ძალიან გაინტერესებდათ.

მისმა წინადადებაში გამახარა და ოთხივენი გზას გავუდექით. ლესტრეიდი კოფოზე დაჯდა.

პატიმარი გაქრევის არავითარ სურვილს არ ამჟღავნებდა, დამშვიდებული შევიდა თავის კუმში, ჩვენ მივყევით და მალე დანიშნულ ადგილზე აღმოვჩნდით. პატარა ოთახში შეგვიპატიჟეს, სადაც ინსპექტორმა ჩაინერა მკვლელებისა და მისი მოკლული ადამიანების სახელი. ფერმკრთალი, გულგრილი კარი ჩანდა და თავის მოვალეობას მეტანიკურად ასრულებდა. - ერთ კვირაში პატიმარი სასამართლოს წინაშე წარსდგება, - თქვა მან. - ჯერ კი, მისტერ ჯუფერსონ ჰოუპ, ხომ არ ისურვებთ რაიმეს თქმას?

- ზევრი რამ მინდა ვთქვა, - ნელა დაიხსო პატიმარმა. - მინდა ყველაფერი გიამბოთ, რა კი ამ საქმესთან არის დაკავშირებული.

- ხომ არ გადავლოთ ეს სასამართლომდე? - ჰკითხა ინსპექტორმა.

- შეიძლება ჩემი გასამართლება არ მოგიხდეთ. ნუ მიყურებთ ასე შეშინებულნი.

თვითმკვლელობას არ ვაპირებ. თქვენ ექიმი ხართ?

ამ კითხვას რომ მაძლედა, თავისი მკარრი შავი თვალებით შემომხედა.

- ღიას, ექიმი ვარ.

- მაშინ მომადეთ აქ ხელი, - მიხსრა ღიამილით და მკერდი მიჩვენა.

ხელი რომ მკერდზე მივაფე, ისეთი არაჩვეულებრივი ხმაური და მომძლავრებული ჰულისაჟია ვიგრძენი, მომეჩვენა, თითქოს მკერდი ისე ურახურახებდა და ერყყოდა, როგორც მყიდვე შენობას, რომლის შიგნითაც ძლიერი ძრავა მუშაობს.

- თქვენ აორტის გაგანიერება გაქვთ! - შევძახე მე.

- ღიას, ექიმები ასე ამბობენ. წინა კვირას ერთ ექიმთან ვიყავი და მიხსრა, რამდენიმე დღის სირცხლე დაგრჩენიაო. ჩემი მდგომარეობა ნღების განმავლობაში უარესდებოდა. ეს დავიმსახურე უჭიმელობითა და გადაღლილობით, მლანშე ტრის მთებში რომ ვრხობობდი. ახლა ჩემი საქმე გავაკეთე და სულ ერთია, როდის მოკვდები, მაგრამ გულით მინდა ჩემი წარსული მოგიხსროთ. არ მინდა ისე მომიგონონ, როგორც ჩვეულებრივი მკვლეელი. ინსპექტორი და ორივე მძებარი თათბირობდნენ, ნება მივერეთ თუ არა, რომ თავისი რხობვრების ამბავი გვიამბოსო.

- როგორ ფიქრობთ, ექიმო, პაციმარს მართლაც უშუალო საფრთხე ემუქრება? - მომამართეს მე.

- უეჭველად.

- ამ შემთხვევაში, ჩვენი ვალია, მართლმსაჯულების ინტერესებისათვის მოვისმინოთ მისი ჩვენება, - თქვა ინსპექტორმა. - შეგიძლიათ, სერ, მოგვწეთ ჩვენება.

- თქვენი ნებართვით, დავუკვები, - თქვა პაციმარმა და სკამზე დაეშვა. - ავადმყოფობის მიზეზით ძალე ვილღეები, ხოლო ჩვენმა ჭიდაობამ ამ ნახევარი საათის წინ მდგომარეობა კიდევ უფრო გამიყარესა. სამარის პირას ვდგავარ და რისთვის უნდა ვიწყო? ყოველი ჩემი სიტყვა - წმინდა სიმართლეა, ხოლო როგორ გამოიყენებთ ჩემს ჩვენებას, ჩემთვის სულ ერთია.

ამ სიტყვებზე ჯეფერსონ ჰოუპი სკამის საზურგეს გადაეყრდნო და ჩვენების მიცემა დაიწყო. ისეთი ნუნარი, ზომიერი ხმით ლაპარაკობდა, თითქოს სრულიად ჩვეულებრივ ამბავს უკვებოდა.

- თქვენთვის არა აქვს მნიშვნელობა, რისთვის მძულდა ასე ძლიერ ის ადამიანები. ისინი საკმარისია, რომ ისინი იყვნენ ორი ადამიანის სიკვდილის მიზეზი, - მამისა და ასულის, - რისთვისაც საკუთარი სირცხლეით აგეს პასუხი.

მათ მიერ ჩადენილი დანაშაულიდან ისე დიდი დრო გავიდა, რომ სასამართლოს გზით ვერაფერს გავხდებოდი. გადავწყვიტე, თვითონ გავმხდარიყავი მათი მოსამართლე, მსაჯული და განაჩენის აღმსრულებელი. ჩემს ადგილზე რომ ყოფილიყავით, თქვენც ასე მოიქცეოდით.

ქალიშვილი, რომელიც ახლა მოვისხენიე, ამ ოცი წლის წინათ ჩემი დანიშნული იყო. იგი ძალით მიახლოეს დრენერს და ქალი სასონარკვეთილებას გადაჰყვა. მე მირვალეზულის თითიდან ნავაძერე საქორწინო ბეჭედი და ფიცი მივერი, რომ სიკვდილის ნუთებში დრენერი ჩასაქრობად გამზადებული მზერით ამ ბეჭედს შეხედავდა და მისი უკანასკნელი ფიქრი იქნებოდა ის დანაშაული, რომლისთვისაც ისტებოდა. ამ ბეჭედს მე თან დავაჭარებდი და ქვეყნიდან ქვეყანაში დავაკვებოდი დრენერსა და მის თანამზრახველს, ვიდრე ხელში არ ჩავივდე. იმედი ჰქონდათ, რომ დამქანრავდნენ, მაგრამ ვერ მოახერხეს. თუ ხვალ სიკვდილი მინერია, მოკვდები იმ შეგნებით, რომ ამქვეყნად ჩემი საქმე გაკეთებულია, და გაკეთებულია კარგად. სიკვდილი კი ისედაც მომელოდა. ორივე ჩემი ხელით დაილუპა. არაფრის იმედი არა მაქვს და არაფერს არ ვითხოვ.

ისინი მდიდრები იყვნენ, მე - ღარიბი, ადვილი არ იყო ჩემთვის მათი დევნა. ლონდონში რომ ჩამოვედი, ჭიბეში გავხრეტილი გროშიერ არ მეზადა. რაიმე საქმისათვის უნდა მომეკიდა ხელი, რათა თავი მერჩინა. რხენების მართვა და რხენზე ჭლობა ისევე იოლი საქმეა ჩემთვის, როგორც ქვეითად სიარული. ამიტომ სამგზავრო კებთა კანტორას მივმართე და ადგილიერ მივიღე. პატრონისათვის ყოველკვირეულად გარკვეული თანხა უნდა მიმერა. დანარჩენი შემოსავალი კი ჩემი იყო. ჩვეულებრივ როჭა მრჩებოდა, მაგრამ როგორღაერ იოლად გავდიოდი და ვრხობობდი რის ვაინაჩრობით. ყველაზე ძნელი იყო ქურების შესწავლა. მაგრამ ქალაქის გეგმამ მიშველა, და როცა ამ გეგმაზე მთავარი ოტელები და სადგურები აღვნიშნე, საქმე ნაღმა ნამივიდა.

წოჭა დრო როდი გავიდა, ვიდრე გავიგებდი, თუ სად წხოვრობდნენ ჩემი ჯენკლომენები. ისინი კემბერსელოს პანსონში ჩამომხდარყვენ, მდინარის გაღმა, როჯა ვიპოვე, ვიგობენი, რომ ჩემს განკარგულებაში იყვნენ. წვერი მოვუშვი. და აღარ მეძინოდა, რომ მიწობდნენ. ვივერავდი და ხელსაყრელ შემთხვევას ვუყრდი.

საითარ არ უნდა ნასულიყვენ, კვალდაკვალ მივყვებოდი, - ხან ჩემი კებით, ხან ფეხით. პირველი ხერხი ჭობდა, რადგან ხელიდან ვერ დამისხლოტებოდნენ. მხოლოდ ადრე დილით და გვიან ღამით ვახერხებდი რაიმეს შოვნას. ამიტომ სახლის პატრონის ვალში ჩავვარდი. მაგრამ ეს არ მალელოვებდა, - ოღონდ საძულველი ადამიანების ჭავრი ამომეყარა.

ძალიან მოხერხებული ვაჟბატონები კი იყვნენ. მგონი, გრძობდნენ, რომ მათს ყოველ ნაბიჯს ვიღარ ვივერავდა, რადგან ყველგან ერთად დადიოდნენ და გვიან საღამოობით გარეთ არ გამოდიოდნენ. დრებერი ყოველთვის ნასვამი იყო, მაგრამ სტანგერსონი არასოდეს მინახავს შემარხოშებული. ორი კვირა დილიდან საღამომდე, შეუძინველოდ დავყვებოდი. მაგრამ შემთხვევა არ მომეწა, რომ განზრახული სისრულეში მომეყვანა. გულს მანერ არ ვიჭებდი, რადგან ვგრძობდდი, რომ შურისძიების უამი ახლოვდებოდა, მეძინოდა, რომ ამ შემოჩენილს, მკერდში რომ მიზის, უფროო დროს არ მოელო ჩემთვის ზოლო და ამით ჩემი საქმის აღსრულებაში ხელი არ შეეშალა.

როგორღარ საღამოს ტორკვისტერასზე ზოლოთას ვრემდი. ამ ქუჩაზე წხოვრობდნენ, და დავლანდე, რომ მათ კართან კები გაჩერდა. მაშინვე გამოიჭანეს რაღარ ზარგი, ხოლო წოჭა ხნის შემდეგ დრებერი და სტანგერსონი გამოვიდნენ. კები დაიძრა. წხენი ავაჩქარე და ერთი ნაბიჯითარ არ ჩამოვრჩენილვარ. ელოთმელოთი მომდიოდა. მეძინოდა, ვითუ ლონდონი მიატოვონ-მეთქი. ეუსტონის სადგურზე კებიდან გადმოვიდნენ. მე ეტლოთან უმანვილი დავტოვე და უკან მივყევი იმ ჯენკლომენებს, რომლობიერ ზაქანზე გავიდნენ. გავიგონე, როგორ იკითხეს ლივერპულის მატარებლის ამბავი. დარაჯმა უთხრა, მატარებელი ესაა გავიდა, შემდეგი კი რამდენიმე საათში იქნებაო. სტანგერსონი ამან, ეტკობა, ძალიან შეახუხა, მაგრამ დრებერი, პირიქით, გახარებული ჩანდა. ხაღხში ისე ახლოს მივედი მათთან, რომ თითოეული მათგანის ყოველი სიტყვა მესმოდა. დრებერმა უთხრა, ერთი პატარა პირადი საქმე მაქვს მოსაგვარებელი და დამელოდეო. სტანგერსონმა საყვედურებით აავსო და მოაგონა, ჩვენ ხომ დავთქვით, რომ ერთმანეთს არასოდეს დავშორებოდიო. დრებერმა მიუგო, ძალიან საჩოთირო საქმეა და უსათუოდ მარტო უნდა ნავიდეო. ვერ გავიგონე, რა უთხრა ამაზე სტანგერსონმა, მაგრამ დრებერმა ლანძღვა-გინება დაუნყო და თავის მდივანს უბრძანა, მხოლოდ და მხოლოდ დაქირავებული მსახური ხარ ჩემი და ბრძანების არავითარი უფლება არა გაქვსო. სტანგერსონი დარწმუნდა, რომ დავა უსარგებლო იყო და უბრალოდ შეუთანხმდა, თუ დრებერი უკანასკნელ მატარებელიერ დაავიანებდა, მაშინ ოტელო ჰელიდენში უნდა მოსულიყო სტანგერსონთან. ამაზე დრებერმა უპასუხა, თერთმეცზე ადრე დავბრუნდებო, და ნავიდა.

დამლოოს, დადვა წუთი, რასარ ასე დიდხანს ველოდი. ვიდრე ერთად იყოფებოდნენ, შემლოთ ერთმანეთი დაერვათ. მაგრამ რალოლოკე უძლოური იყვნენ ჩემს ნინალომდეგ. ჩემი გეგმა ასრულიდა. შურისძიება მხოლოდ გვანიჭებს კმაყოფილებას, როდესარ მჩაგვრელს რჩება დრო შეიგნოს, ვინ მიაყენა დარტყმა და რისთვის უნია აღსასრულია. ნინასნარვე მოვიფიქრე, როგორ ამეხსნა მტრისათვის, რომ იგი ძველი როდვისათვის ისტებოდა. მოხდა ისე, რომ რამდენიმე დღის ნინ რომელიღარ ზატონი ბრიქსტონროყდის რაიონში სახლოებს ათვლიერებდა და ჩემს ეტლოში გასაღები დაკარგა. იმავე საღამოს გამოვარებადე და პატრონის გასაღები დავუბრუნე. მაგრამ დაბრუნებამდე მოვასნარი და მეორე სნორედ იმდაგვარი გასაღები გავაკეთებინე. ამის ნყალოობით ახლო უზარმაზარ ქალოაქში მეგულოებოდა ერთი კუთხე, სადარ შემეძლო დაუბრკოლოებლოდ ამესრულოებინა მოფიქრებული საქმე. ჩემს ნინაშე რთული ამოუნა იდგა - ამ სახლოში უნდა შემეცყუებინა დრებერი. სადგურიდან დრებერი ფეხით ნავიდა და დასალოვად ორ ადგილას შეუხვია. ერთგან მთელი ნახევარი საათი დარჩა და უკან ძლიერ შემარხოშებული გამობრუნდა, ფეხზე ძლივს იდგა. ჩემს გვერდით მდგარი ეტლი დაიქირავა. მე კუდში მივყვებოდი: ჩემი წხენის ქიქვირი მისი ეტლის ზურგს ეხებოდა. თემზა გავიარეთ, რამდენიმე ქუჩარ მოვიტოვეთ უკან და ჩემდა გასაორად აღმოვჩნდით პანსონთან, სადარ ის წხოვრობდა. გზა განვარძე და

სახლიდან ასიოდე იარღზე გავჩერდი. გადმოვიდა თუ არა ეტლიდან, მეეტლეს ანგარიში გაუსწორა და გაუშვა.

მეოთხედი საათი ვყურადე, თუ მეჭი არა. ყურად სახლში ისეთი ხმაური ატყდა, თითქოს ჩხუბი გაიმართათო. ერთი წუთის შემდეგ კარი გაიღო და ზღურბლზე ორი მამაკაცი გამოჩნდა: ერთი ღრებერი იყო, მეორე – ახალგაზრდა კაცი, რომელიც უნინ არასოდეს მენახა. იმ უმანვილს საყელოში ჩაველო ხელი ღრებერისათვის და ისე ეჭირა. კიბის ზოლო საფეხურს რომ მივლნიეს, ისეთი პანდური ამოჰკრა, რომ ღრებერი შუა ქუჩაში გაიშხლართა. „ძაღლო!“ – ყუვიროდა ახალგაზრდა კაცი და ჯობს უქნევდა. – „მე შენ გასწავლი, როგორ უნდა ნესიერი ქალიშვილების ატორლიალება“. უმანვილი ისე ალელვებული იყო, რომ ღრებერს ალბათ კომბლით სწყემდა, რომ ის არამზადა თავქუდმოგლეჯილი არ გაქრულიყო. კუთხემდე მიიზნინა, მერე ჩემი კეზი შენიშნა, მიძიხმო, შიგ ჩახტა და ჰელიდიის ოტელში ნამიყვანეო, მიყვირა.

როჯ კეზის კარი ჯახუნით დაიხურა, გული ისე ვამბავებით ამიძებრდა სიხარულისაგან, რომ შემეშინდა, ამ ვადამწყვეტ უამს აორტამ წუდი ოინი არ მომინეოს–მეტქი. მაგრამ ღრებერი დამეხმარა ჩემი ამოჯნის შესრულებაში. ისევ მოისურვა დაღევა, ლუფხანასთან მისვლა და მოჯდა მიზრძანა. იქ დარჩა ლუფხანის დაკეცვამდე და ისე გაილეძა, რომ სავსებით ჩემს ხელთ იყო.

არ იფიქროთ, რომ გულოგრილად ვაპირებდი მისთვის ზოლოს მოღებანს. თუმჯ ეს სამართლიანი საქმე იქნებოდა, მაგრამ ვერ ვავბედე. კარვა ხანია მოფიქრებული მქონდა მისთვის ზოლოს მოღების ჩემეული გეგმა. ამერიკაში ხეტილის წლებში ერთ ხანს იორლო კოლეჯში ლაზორატორიის დამლაგებლად ვმუშაობდი. ერთხელ პროფესორი სტუდენტებს შხამებზე უკითხავდა ლექტრას და უჩვენა სამხრეთამერიკული შხამისაგან მის მიერ მიღებული ალკალიოდი, რასაჯ ისრების მოსანამლადა ხმარობენ. ეს იყო ძლიერმოქმედი შხამი, რომლის უმერესი დოზაჯ კი საკმარისია, რომ ელვისებური სიკვდილი გამოიწვიოს. დავინიშნე ზოთლი, რომელშიაჯ ეს შხამი ინახებოდა და როჯ ყველა ნავიდა, როჭაოღენი ფხვნილი ვადმოვილე. ამ ალკალიოდისაგან დავამზადე პაჭარა ანები, რომლებიჯ წყალში იოლადა ისხნებოდნენ. ყოველი ასეთი აზი ჩავდე კოლოფში მეორე ასეთივე სახის ანთან ერთად, რაჯ შხამს არ შეიჯვდა. მამინვე ვადავწყვიტე, როჯ შესაფერისი დრო დადგებოდა, ორივე ჯენტლმენისათვის შემეთავაზებინა არჩევანი, რომ ორიდან ერთი აზი აელოთ. დარჩენილ აზს თვითონ ვადავკლავავდი. ჩემი ანები მომაკვდინებელი იყო. ოლონდ ზევრად უფრო უხმაურო, ვიდრე, მაგალითად, დამზარის ტყვია. მას შემდეგ ჩემი კოლოფები მუდამ თან დამქონდა. ახლა კი დადვა მათი გამოყენების დრო.

დაახლოებით ლამის პირველი საათი იქნებოდა. პირქუში, ავდრიანი ლამე იდვა, ქარი ქროდა და კოკისპირულად ნვიმდა. მე თავს ზედნიერად ვგრძნობდი და მზად ვიყავი მიყვირა. სიგარას მოვუკიდე და მოქვაჩე, ვრდილობდი მშვიდადა ვყოფილიყავი, მაგრამ ხელები მიკანკალებდა, საფეთქლებში კი სისხლი მანვეებოდა. მიჩვენებოდა, რომ სინელიდან ლუსი მილიმოდა, ჩემი საჯოლე.

ლაურისტონგარდენზე ნავედი, უკარნიელ სახლში. კაქიშვილი არ ჩანდა, ხმა არსაიდან ისმოდა, მხოლოდ ნვიმა შხაპუნობდა. კეზის სარკმელში შევიხედე, ღრებერი ვაღეშილი ეგდო, მოკრუნჩხულიყო და ეძინა, მკლავში ხელი ვჭარე და ვუთხარი: „გამოსვლის დროა!“ „კარგიო“, – თქვა.

ღრებერს ალბათ ეგონა, ოტელთან მივედიოთ, რადგან ზალის გზას უსიტყვოდ დაადვა. მივევი და თან ხელით ვაკავებდი, იგი ჯერ კიდევ არ იყო გამოფხიზლებული. სახლთან რომ მივედიოთ, კარი ვავადე და ოთანში შევიყვანე.

„რა ჯოჯობეფურად ზნელა“, – თქვა ზანჯალით.

„ახლავე იქნება სინათლე, – ვუპასუხე და ანთებული ასანთი სანთელთან მივიჭანე. – ახლა კი, ენოქ ღრებერ, – ვანვავრძე მშვიდადა და სანთელი ჩემსავე სახესთან მივიჭანე. – აზა თუ მიჯნობ, ვინა ვარ“.

ამღვრეული, მთვრალი კარის თვალებით მომამტერდა. შემდეგ სახე ელოდამ დაუმახინჯა. მიჯნო. მკვდრისფერი დაელო, უკან დაიხია. შუბლზე რივმა ოფლომა დაასხა, შიშისაგან კბილს კბილზე აჯემინებდა. ზურგიოთ კარს მიეჯრდნო. მე კი დიდხანს, დიდხანს ვიჯინოდი.

ყოველთვის ვიწოდებ, რომ შურისძიება ტყვეობა იქნებოდა, მაგრამ ასეთ სულოვან სიმშვიდეს კი არ ველოდი.

„ძაღლო! – შევძახე. – მე კვალდაკვალ ვდევდი მლაშე ტბის ქალაქიდან სანკე-პეტერბურგამდე, და ყოველთვის ხელიდან მისხლტებოდი. ახლა შენი მოგზაურობა დასრულდა, რადგან ერთი ჩვენგანი ხვალ დღის სინათლეს ველარ იხილავს“.

ყუან-ყუან დაინია, და მის თვალებში ამოვიკითხე, რომ გიჟად მივაჩნდი. დიას, იმ ნუსეთში ვიყავი კიდურ შეშლილი. სისხლი ჩაქუჩივით მქემდა საფეთქლებში. აღმათ შეტევა მიმსხვერპლებდა, რომ წხვირიდან სისხლს არ ეფეთქა, – ამან მიშველა.

„რას ფიქრობ ახლა ლუსიზე? – შევძახე ყვირილით, კარი ჩავკეტე და თვალნინ გასალენი დავუჭირა. – შურისძიებამ დაიგვიანა, მაგრამ ზოლოს და ზოლოს, ხომ ნამოგენია“.

დავინახე, როგორ აუთრთოლოდა შიშისაგან ზაგე. სიწოვრეს არ ითხოვდა, რადგან იწოდა, ამით თავს ვერ უშველიდა.

„მომიკლავ?“ – მკითხა ენის ზორძიკით.

„აქ მკვლელობაზე როდია ლაპარაკი, – ვუპასუხე მე. – როდის ლაპარაკობენ მკვლელობაზე, როცა საქმე წოფიან ძაღლს ეხება? – განა შენ შეიწოდებ სანკელო ლუსი, როცა მოკლული მამის გვამს მოავლიჯე და შენს ნყულ ჰარამხანაში წაათრიე?“

„მე არ მომიკლავს მამამისი! – შეპყვირა დრებერმა. – სტანგერსონმა მოკლა“.

„მაგრამ შენ დამსხვრიე ქალის უმანკო გული, – შევძახე მე და კოლოფი გავუწოდე. – უზენაესმა გავასამართლოს. აირჩიე ერთ-ერთი აზი და გადაყლაპე. ერთში სიკვდილია, მეორეში სიწოვრე. დარჩენილს მე ავიღებ. ვნახოთ, არსებობს თუ არა ქვეყნად სამართალი, ჩვენ ზრმა განგების ხელში ვიმყოფებით!“

ველოური ყვირილით დაინია ყუან, შენარალებას ითხოვდა. მე კი დანა ვიშიშველე, ყელთან მივუჭანე და ასე მიჭირა, ვიდრე ჩემი ზრძანება არ შეასრულა. შემდეგ მერ გადაყლაპე ჩემი აზი. მთელი ერთი ნუსი, თუ მეტი არა, ასე უსიტყვოდ შევერქეოდი ერთი-მეორეს და ვრდილობდით გაგვეგო, რომელს მოგველოდა სიკვდილი. არასოდეს არ დამავინუდებდა მისი სახის გამომეცხველებმა, როცა ტკივილის პირველმა შემოტევაზე აგრძობინა, რომ მის სხეულში შხამია. მე ვიწინოდი და განწირულის თვალნინ ლუსის საქორწინო ზეჟედს ვათამაშებდი. ეს მხოლოდ ერთი ნამით ვაგრძელებდა, რადგანარ ალკალოიდი სწრაფად მოქმედებს. ტკივილის კრუნჩხვამ სახის ნაკვთები დაუმახინჯა, ხელი ნინ გამოიშვირა, ნაბრძნაყდა და ხრინინანი შეძახილით იატაკზე გაიშხლართა. ჩექმის ნვერით გადავბრუნე და გულზე ხელი დავადე, გული აღარ ურემდა. კარი გათავებული იყო!

წხვირიდან სისხლი მდიოდა, მაგრამ ამას უყრადლებას არ ვაქრევდი, თვითონარ არ ვიყრი, საიდან მომივიდა აზრი, რომ კედელზე ჩემივე სისხლით წამენერა „შურისძიება“. იქნებ პოლიციისათვის კვალის აზნევა მინდოდა. მახსოვს, ნიუ-იორკში ერთი გერმანელი იპოვნეს მკვდარი, და მის თავს ზემოთ ენერა სიტყვა კუსრუ. გაზეთები აწხადებდნენ, რაღარ საიდუმლო ორგანიზაციის საქმეაო. თითი საკუთარ სისხლში ჩავანე და კედელზე იგივე სიტყვა წავანერე. შემდეგ ჩემს კებთან დავბრუნდი და დავრწმუნდი, რომ მახლობლად არავინ იყო. საკმაო მანძილი გავიარე, რომ უყრად ჭიბეზე ხელი ვიტარე და აღმოვაჩინე, რომ ლუსის ზეჟედი თან არა მქონდა. თითქოს მეხი დამერა, რადგან ეს იყო მისი ერთადერთი სახსოვარი. გავიფიქრე, ზეჟედი აღმათ მამინ დაკარგე, როცა დრებერის გვამთან დავინარე-მეთქი, მზად ვიყავი გამებედა რარ გნებავთ, ოღონდ კი ზეჟედი დამებრუნებინა. სახლში რომ დავბრუნდი, პირდაპირ პოლიციელის ხელში აღმოვჩნდი. იგი ბალიდან გამოვიდა, და ეჯვი რომ არ აღმიძრა, თავი ვაღიშელად მოვაჩვენე.

ასეთი იყო ენოქ დრებერის აღსასრული. ახლა ისღა დამრჩენოდა, სტანგერსონთან გამესწორებინა ანგარიში და ლუსის მამასთან გამეგზავნა. ვიწოდებ, რომ ოტელ ჰელიოფიში წხოვრობდა, მაგრამ სახლიდან არ გამოდიოდა. ვფიქრობ, როდესარ დრებერი თავის დროზე არ დაბრუნდა, სტანგერსონს ტანმა უაზრა. მეტისმეტად ეშმაკი იყო ეს სტანგერსონი და ყოველთვის დარქვეტილი ჰქონდა ყურები. იმედოვნებდა, რომ თავის ოთახში ჯდომით ხიფათს აიწდებდა, მაგრამ შეერდა. მისი საწოლის ფანჯარა ძალე ვიპოვე. მეორე დღეს, დილაადრიან, კიბით ვისარგებლე, მოსახვევთან რომ ეგდო, ოტელის ყუან, კუთხეში, და გამთენიისას მის ოთახში გადავიდი. გავაღვიძე და ვუთხარი, შენი აღსასრულის საათმა დაჰკრა-მეთქი. პასუხი უნდა აგო იმ სიწოვრისათვის, მრავალი წლის წინათ სხვას

რომ ნაარავი-მეთქი. ღრეზერის სიკვდილი ავყენერე და ასარჩევად შევთავაზე ერთ-ერთი ანი. იმის ნარვლად, რომ გადარჩენის ერთადერთი შანსი გამოეყენებინა, ლოგინიდან ნამოვარდა და ყელში მწვდა. თავს ვერავდი და დანა გულში გავყუარე.

მეტი თითქმის არაფერი მაქვს სათქმელი, და ეს კარგია, რადგან ძალ-ლონე მეღევა.

ერთი თუ ორი დღე კიდევ ვიჯექი კოფოზე, ვფიქრობდი, ამით გავიტან-მეთქი თავს.

ფულის მოგროვებას და ამერიკაში დაბრუნებას ვაპირებდი. ეზოში ვიდექი, როცა ჩამოძინდილმა უმანვილმა მკითხა, აქ ხომ არ წხოვრობს კებმენი, ჭეფერსონ ჰოუპიო.

მერე დასძინა, მისი კები უნდა ერთ ჯენტლმენს, რომელიც ბეიკერსტრიტზე წხოვრობს

№221-ბ სახლშიო. ეჭვი არაფერზე ამიღია, ნამოვადი, და ერთი ნუთის შემდეგ ამ ახალგაზრდა კაქმა ხელეზზე ბორკილეები დამადო. აი, მთელი ჩემი ისტორია,

ჯენტლმენებო. შეგიძლიათ მკვლელად ჩამთვალათ, მე კი ვფიქრობ, რომ

მართლმსაჯულების ისეთივე მსახური ვარ, როგორც თქვენ.

ისე გავვიტარა პატიმრის მოთხრობამ, რომ უსიტყვოდ ვისხედით, ჩვენს ფიქრებში

ჩაფლულნი. მხოლოდ ლესტრეიდის ფანქრის ფხაჭყნი არღვევდა დუმილს. მაძებარი

სტენოგრაფას ამთავრებდა.

- რჩება მხოლოდ ერთი ვარიანტი, რომლის ახსნასაც უფრო დანვრილებით ვისურვებდი,

- თქვა ბოლოს ჰოლმსმა. - ვინ იყო თქვენი თანამზრახველი, ბეჭდის ნასაღებად რომ მოვიდა?

პატიმარმა ჩემს მეგობარს ეშმაკურად ჩაუკრა თვალი.

- შემიძლია გულახდილად გავანდოთ ჩემი საიდუმლოება, - თქვა მან, - მაგრამ მეგობრის გარეშად არ ვაპირებ. მე ნავიკითხე განჩხადება და ვიფიქრე, შეიძლება ეს მახეა-მეთქი.

ჩემმა მეგობარმა იკისრა მოსვლა და აშბის გაგება. ვგონებ დამეთანხმებით, რომ ეს საქმე მარჯვად გააკეთა.

- უეჭველად, - გულწრფელად მიუგო ჰოლმსმა.

- ანა, ჯენტლმენებო - მედიდურად შენიშნა ინსპექტორმა. - პატივი უნდა ვცეთ კანონს.

ოთხშაბათს პატიმარი სასამართლოს წინაშე წარდგება, და მაშინ საჭირო გახდება თქვენი დახმარება. მანამდე კი მასზე სავსებით ვაგებ პასუხს.

დარეკა და ორმა ზედამხედველმა ჭეფერსონ ჰოუპი გაიყვანა. მე და ჩემმა მეგობარმა

სკოტლენდ-იარღი დავტოვეთ და კებით დავბრუნდით ბეიკერსტრიტზე.

თავი IX

დასასრული

ოთხშაბათისათვის ყველამ მივიღეთ სასამართლოში გამოჩნადების უწყება, მაგრამ ჩვენებების მიხედვით არ მოგვიხდა. უზენაესმა მოსამართლემ საქმის გაძლოლა თვითონ ითავა

და ჭეფერსონ ჰოუპი სხვანაირი სასამართლოს წინაშე წარდგა. დაპატიმრების მეორე ღამეს ჭეფერსონ ჰოუპს შეტევა ჰქონდა და დილით მისი უსულო გვამი სენაკის იატაკზე იპოვეს.

მისი მშვიდი ღიმილი მონიმოდა, რომ სიკვდილის ნუთებში ფიქრობდა სირიოხლოზე, რაც ადამიანთა სასარგებლოდ გააჭარა, და ვალზე, რომელიც პირნათლად მოიხდა.

- გრეგსონსა და ლესტრეიდს ჰოუპის სიკვდილი სასონარკვეთილებამში ჩააგდებს, - შენიშნა ჰოლმსმა. - მათ ხომ რეკლამის შექმნის შემთხვევა დაკარგეს.

- ვერაფერს ვხედავ ისეთს, რომ ჰოუპის დაპატიმრების საქმეში მათი გპირობა გამოსჭვივოდეს, - ვუპასუხე მე.

- რას ვაკეთებთ ამ ქვეყანაზე, ამას მნიშვნელობა არა აქვს, მწარედ ჩაილაპარაკა ჰოლმსმა. - მთავარია აიძულოთ ადამიანები იფიქრონ, რომ თქვენ რაღაც ვაკეთებთ.

მაგრამ ეს არაფერია, - განავრძო მაშინვე. - მე არაფრის გულისათვის არ ვიჭყოდი უარს ამ საქმის გამოძიებაზე. ჩემს ხსოვნაში ეს ყველაზე უფრო საინტერესო შემთხვევაა.

მთელი მისი უბრალოების მიუხედავად მასში იყო რამდენიმე ჭკუის სასწავლო მომენტი.

- მაპატიეთ! - შევძახე მე.

- სწორედ ვითხრათ, სხვა გამოთქმა ვერ მიპოვნია. მისი უბრალოების საბუთად ის გამოდგება, რომ რამდენიმე, ფრიად უბრალო დასკვნის დახმარებით რაღაც სამ დღეში მოვახერხეთ დამნაშავეს შეპყრობა. უკვე ავიხსენით, რომ დანაშაულის არაჩვეულებრივი

ხასიათი ადვილდებოდა ძიებას. ასეთი ხასიათის ამოწმების გადასაწყვეტად ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანია ანალიტიკური განსჯის უნარი.

- გამოვიტყუებოდა და თქვენი მსჯელობის აზრი ვერ გავიგე.
- შევერდები ავიხსნათ. როცა ამბავს თანმიმდევრულად აუწერო ვინმეს. მსმენელები თვითონ ხვდებიან, როგორი იქნება შედეგი. ასე ხდება უფრო ხშირად. ისინი ამ ფაქტებს გონებაში ერთმანეთს უკავშირებენ და აკეთებენ დასკვნას, თუ რა მოხდება შემდეგ. მაგრამ ძალიან იშვიათად გვხვდებიან ადამიანები, რომელთა აქვთ უნარი დაასახელონ ან აგვიწერონ შედეგის საფუძველზე წარსული ფაქტები, რომელთა ეს შედეგი გამოიწვიეს. ამ საქმეშიერ წინააღმდეგობა იყო მხოლოდ შედეგი, ყველაფერი დანარჩენი კი ჩვენ უნდა დაგვედგინა. შევერდები დავანახოთ ჩემი მსჯელობის წარსული რგოლები. დავინყებ თავიდან. სახლთან, როგორც იქნა, ფეხით მივედი და თავისუფალი ვიყავი ყოველგვარი წინასწარ რწმენისაგან. მუხრებრივია, გზის კვლევა დავინყე და აშკარად ვნახე კერის კვალი, რომელსავე ჩემი ვარაუდით იმ ღამეს უნდა ჩაველო. ნაკვალევს სიგანეზე შევატყუე, რომ ეს იყო სწორედ კერა და არა კერძო ეტლი, რადგან ჩვეულებრივი დაქირავებული ეტლის კვალი საკუთარ ეტლთან შედარებით ვიწროა.

შემდეგ ნელა გავყვი ზღის გზას. თიხნარი მინა იყო და ნაკვალევი ძალიან მკაფიოდ შეენახა. ჩემი გავარჯიშებული თვალისათვის ყოველგვარ კვალს თავისი მნიშვნელობა ჰქონდა. ძიების მიერნიერებაში არ არის მეორე უფრო მნიშვნელოვანი და უფრო შეუსწავლელი უბანი, ვიდრე ნაკვალევს ვარჯიხის ხელოვნება. საბედნიეროდ, ამას ყოველთვის დიდ მნიშვნელობას ვაძლევდი და დიდი გამოწვლვებზე დამიგროვდა. მე შევნიშნე კონსტანტის მძიმე ნაბიჯები, აგრეთვე იმ ორი კარის კვალი, პოლიციელებზე ადრე რომ გაეთელათ ზღის ზილიკი. ადვილი იყო იმის დადგენა, რომ ეს ორი კარი სხვენზე ადრე ყოფილა აქ, რადგან ალაგ-ალაგ მათი ნაკვალევი სრულიად გადამშლილი აღმოჩნდა სხვენის ნაფეხურებით. ამრიგად, ჩემს ხელთ აღმოჩნდა მეორე რგოლი, იმის მაჩვენებელი, რომ ღამით ორი ადამიანი ყოფილა, ერთი ტანმალაღი (როგორც გამოვთვალე მისი ნაბიჯის სიგრძის მიხედვით), მეორეს კი მოღაზე ერვა, რაც მისი ფეხსაწმელის პატარა და მოხდენილი ნაკვალევიდან ჩანდა.

სახლში რომ შევედი, ჩემი ვარაუდი გამართლდა. კოხტად გამოწყობილი და ღამისაფეხსაწმელიანი კარი მკვდარი იწვა. მაშასადამე, მკვლელობა ტანმალაღმა ჩაიდინა, თუ მოხდა მკვლელობა. მიწვალეზღის ტანზე არ აჩნდა ჭრილობა, მაგრამ სახის შეძრწუნებული გამომეტყულება მონიშნავდა, რომ თავისი ზედი უფრო ადრე შეიტყო, ვიდრე იგი ენოდა. მიწვალეზღის ზაგეზე რომ დავიხარე და ჰაერი ჩავისუნთქე, ოდნავ მომჟავო სუნი მერა და დავამტკიცე, რომ სიკვდილის წინ იძულებული გაუხდიათ სანამლავი დაეღია. იგივე დასკვნა გამოვიტანე მისი სახის გამომეტყულებიდან, რომელზედაც სიძულვილი და შიში აღწევდა. ამ დასკვნამდე გამოიწვიეს მეთოდით მივედი, რადგანარ ვერავითარი სხვა ჰიპოთეზა ვერ ხსნიდა ფაქტებს. არ იფიქროთ, რომ ეს რაღაც გაუგონარი რამეა. დანაშაულობათა მატიანეში ასეთი შემთხვევები მრავლადაა.

ახლა კი მთავარი საკითხი: მკვლელობის მოტივი უნდა განმეხსნავდეს. ძარწვა გამოიწვიეს იყო, რადგანარ წაღებული არაფერი აღმოჩნდა. ხომ არ გვქონდა საქმე პოლიტიკურ მოტივებთან ან ამ საქმეში ქალი ხომ არ იყო გარეული? თავიდანვე ამ უკანასკნელი მოტივისაკენ ვიხრებოდი. პოლიტიკური მოტივით მკვლელობის შემდეგ მკვლელები, ჩვეულებრივ, სწრაფად გაქრევას რდილობენ. ეს მკვლელობა, პირიქით, გულდინჯად იყო ჩადენილი, და მკვლელობა მოყრიდებლად წარწერარ კი დატოვა ოთახში. ეს კი იმას მონიშნავდა, რომ მკვლელი ამ ოთახში დიდხანს ყოფილა. ასეთ მეთოდურ შურისძიებას იწვევს პირადი მტრობა და არა პოლიტიკური, კედელზე აღმოჩენილიმა წარწერამ ამაში კიდევ უფრო დამარწმუნა. ეს აშკარა ნიღაბი იყო. როცა ზეჯედი ვიპოვეთ, საკითხი სრულიად ნათელი გახდა. მკვლელობა უსათუოდ გამოიყენა ეს ზეჯედი იმისათვის, რომ თავისი მსხვერპლისათვის მოეგონებინა რომელიმე განსვენებული ან სხვაგან მყოფი ქალი. ამან მაიძულა მეკითხა გრეგსონისათვის, ხომ არ მოითხოვა თავის დეპეშაში წინააღმდეგობის პირად წხოვრებაზე წარსულში. როგორც ვახსოვთ, ამაზე გრეგსონმა უარყოფითად მიპასუხა.

მაშინ ოთახის დანვრილებით შესწავლას შევუდექი. ამან დაადასტურა ჩემი ვარაუდი მკვლელის ტანადონაზე და მომწა დამატებითი წნობები მისი სიგარების ხარისხისა და ფრჩხილების სიგრძეზე. რაკი ბრძოლის ნიშანწყალი არ ჩანდა, მაშასადამე, სისხლის ლაქები იატაკზე რომ იყო, მონიშნა, რომ მკვლელს მღელვარებისაგან რხვირიდან სისხლი წასკდომოდა. შევნიშნე, რომ სისხლის წვეთები მისი ნაბიჯების კვალს ეფარებოდა. სისხლისდენის ეს შემთხვევები მღელვარების შედეგია და ჩვეულებრივ სისხლჭარბ ადამიანებს აქვთ ხოლმე. ამიტომარ გამოვთქვი მოსაზრება, რომ მკვლელი ალბათ მაგარი აღნაგობის, ლოყებლახლახა კარია-მეთქი. ამზავთა მსვლელობამ დაადასტურა ჩემი სიძარტლი.

სახლი რომ მივატოვე, გავაკეთე ისე, რარ არ გაუკეთებია გრეგსონს, - ღებეშა გავაგზავნე კლივლენდის პოლიციის უფროსთან და შემოვიფარგლე კითხვით ენოქ დრებერის ქორნიების თაობაზე. შემატყობინეს, რომ დრებერს ერთხელ უკვე მიუძართავს კანონისათვის და თავისი ძველი მეტოქის ჯეფერსონ ჰოუპისაგან დაჯვა უთხოვია. მომწერეს ისიც, რომ ამჟამად ჰოუპი ევროპაში იმყოფება. მაშინ გავიგე, რომ ამ საიდუმლოებით მოწყული საქმის გასაღები ხელთ მქონდა. რჩებოდა მხოლოდ მკვლელის მიკვლევა. ჩემს გულში უკვე გადავწყვიტე, რომ დრებერის თანხლებით სახლში შესული კარი სხვა არავინ იქნებოდა, თუ არა ის, ვინც კებით იქ მიიყვანა. კვალი მიჩვენებდა, რომ კებში გაბმული რხენი თავისუფლად დასეირნობდა. ამას პირუტყვი ვერ მოახერხებდა, თუ კოფოზე პატრონი ან ვინმე იჯდებოდა. მაშ, სად იქნებოდა მეტელი, თუ არა სახლში? ამას გარდა, პირდაპირ სისულელე იქნებოდა იმაზე ფიქრი, რომ ვინმე ასეთ დანაშაულს ჩაიდენს მესამე პირის თანდასწრებით, რომელიც უსათუოდ გასწემდა. დაბოლოს, დავუშვათ, რომ ერთმა კარმა განიზრახა მეორის გატყუება სადმე ქალაქგარეთ. საამისოდ ყველაზე უფრო მოხერხებული იქნება, თუ კებმენად დადგება. ყველა ამ მოსაზრებამ იმ მტკიერ დასკვნამდე მიმიყვანა, რომ ჯეფერსონ ჰოუპი სადმე ლონდონელ კებმენებს შორის უნდა მომეტენა.

არავითარი საფუძველი არ მქონდა მეფიქრა, რომ ის კარი დაუყოვნებლივ მიატოვებდა თავის საქმეს. მისი აზრით, პროფესიის ასეთი ანაზღაურელი გამორგვლა, პირიქით, მის წინააღმდეგ ეჯვს აღძრავდა. ალბათ რამდენიმე ხნით მაინც ამჯობინებს მუშაობის გავრძელებას-მეთქი, ვიფიქრე. არც იმისი მიზეზი არსებობდა, რომ მკვლელი სახელსა და გვარს გამოირგვლიდა. რისთვის უნდა გამოერგვალა სახელი იმ ქვეყანაში, სადა არ მისი ნამდვილი სახელი არავინ იყოდა? ამიტომ დავიბარე უსახლკარო ბიჭების ჩემი დივიზია და დავავალე მთელ ლონდონში ეძებნათ კებმენი ჯეფერსონ ჰოუპი. თქვენ გახსოვთ, რა კარგად გართავს თავი ამ დავალებას, და რა სწრაფად გამოვიყენე მათი აღმოჩენა? სტანგერსონის მკვლელობა ჩემთვის სრულიად მოულოდნელი ამზავი იყო. მისი ნყალონით მივიღე აზი, რომლის არსებობარ უკვე ვარაუდით ვიყოდი. თქვენ ხედავთ, რომ ყველაფერი ეს განუწყვეტელი ლოგიკური დასკვნების ჯაჯვს შეადგენს.

- განსარჯიდრებელია! - შევძახე მე. - თქვენი დამსახურება ოფიციალურად უნდა იქნას აღიარებული. უნდა გამოატყუყნოთ ანგარიში ამ საქმეზე. თუ გნებავთ, ამას თქვენ მავიერ მე გავაკეთებ?

- თქვენ შეგიძლიათ გააკეთოთ, რარ გნებავთ, ექიმო, - მიპასუხა ჰოლმსმა, - აი, შეხედეთ! - განაგრძო და გაზეთი გადმომწა.

სტატია, რომელიც მაჩვენა, ჯეფერსონ ჰოუპის საქმეს ეხებოდა.

„მისტერ ენოქ დრებერისა და მისტერ ჯოზეფ სტანგერსონის მკვლელობაში ეჯვმიტანილო ჰოუპის უერარმა სიკვდილმა საზოგადოებას მოაკლო სიამოვნება თვალყური ედევნებინათ სენსაციური სასამართლო პროცესისათვის. ამ დანაშაულის დანვრილებითი ისტორია ალბათ არასოდეს არ იქნება გამოქვეყნებული, თუმარ საიმედო ნყაროებიდან ვიერთ, რომ მკვლელობა გამონვეული იყო მრავალწლიანი და რომანტიკული მტრობით, რამიარ ჩარეული იყო სიყვარული და მორმონიზმი. ჩანს, ახალგაზრდობაში ორივე მსხვერპლი ეკუთვნოდა „უანასკნელ დღეთა წმინდანების“ სექტას და ჰოუპსარ, რხეში გარდარვლილო მკვლელს, მლაშე ტმის რაიონში ურხოვრია. ეს საქმე, ყოველ შემთხვევაში, ბრწყინვალედ გვიჩვენებს ჩვენი სამძებრო პოლიციის ენერგიასა და უნარიანობას. არავისთვის არ არის საიდუმლო, რომ დამნაშავის აღმოჩენისა და შეპრობის პატვი მთლიანად ეკუთვნით

სკოტლენდ-იარღის წინააღმდეგობა აგენტებს - მისტერ ლესტრეიდსა და მისტერ გრეგსონს. დამნაშავე შეიპყრეს ვინმე შერლოკ ჰოლმისის ბინაში. ჰოლმისმა მოყვარული მამულის სახით ერთგვარი ყნარი გამოამყლავა ძიების საქმეში. შეუძლია იმედი იქონიოს, რომ საქმის ასეთი ოსტატების გვერდით დროთა მანძილზე ერთგვარ წარმატებასავე მიაღწევს. უნდა ვივარაუდოთ, რომ განუყოფელი სამსახურისათვის ორივე აგენტი ჯილდოს მიიღებს".

- განა კუდიანივით ეს თავიდანვე არ ვინიანსწარმეტყველო? - შესძახა შერლოკ ჰოლმისმა.
- აი, „აღიარებელი კვალის“ მთელი ჩემი ძიების შედეგები, - სხვისთვის ჯილდოების მოპოვება.
- ფიქრი ნუ გექნებათ, - ვუპასუხე მე. - ჩემს დღიურში ჩანერილია ამ საქმესთან დაკავშირებული მთელი სიმართლე და თავის დროზე ხალხი ყველაფერს გაიგებს.

მოწყობა კარგები

შერლოკ ჰოლმისი რამდენიმე საათს ისე იყო გაყურსული, სიტყვა არ დასრუდებია. იგი თავდახრილი დასრუტეოდა მინის სინჯარას, რომელშიავე საოჯარო მყარალი რაღაც იხარშებოდა. თავი იმგვარად გადაეხარა გვერდზე, რომ შავქოჩიანს, შიმშილისაგან გაღიჟღერებულ, რუსთვრთიან ფრინველს მიაგავდა.

- უოტსონ, - მითხრა ანაზღადა, - თქვენ აღარ აპირებთ სამხრეთაფრიკულ ფასიან ქალაქებში თქვენი დანაზოგის დაბანდებას?

გაკვირვებისაგან შევკრთი. მართალია, უკვე ვიწოდო, რომ მას მიხვედრილობის არაჩვეულებრივი ნიჭი და ყნარი ჰქონდა, მაგრამ ეს მოულოდნელი შეჯრა ჩემს ფიქრთა სამყაროში სრულიად ამოუხსნელი მერჩენა.

- ეს საიდანღა გაიგეთ? - ვკითხე მე.

მზრუნავ სკამზე მჯდომი ჰოლმისი ჩემკენ შემოტრიალოდა: ხელში სინჯარა ეჭირა, საიდანარ ორთქლი ამოდიოდა. მის ღრმად ჩამჯდარ თვალეებში დამერინავი ნაპერკეცალი გამოკრთა.

- აღიარეთ, უოტსონ, რომ თავგზა აგებნათ.
- მართალი ხართ! მართლაც დავინებნი.
- რომ გაიძულოთ ამის ქალაქებზე დანერა და ხელიერ მოგანერინოთ, კარგი იქნება.
- რისთვის?
- იმისათვის, რომ ხუთი ნუთის შემდეგ იტყვიოთ, ყოველივე ეს ძალზე უბრალო საქმე ყოფილა და რამ დამაბნიაო.
- დარწმუნებული ვარ, ამას არასოდეს არ ვიტყვი.
- ძვირფასო უოტსონ... - ჰოლმისმა სინჯარა სადგარზე დაამაგრა და ლექერის კითხვა ისე დამინყო, თითქოს პროფესორია და აუდიტორიას მიმართავსო, - დაცვების გაკეთება არც ისე ძნელია, თუ ყოველი მომდევნო დასკვნა სრულიად უბრალოდ გამოდინარეობს წინა დასკვნიდან. თუ ამის შემდეგ ყველა შუათანა რგოლს გამოვტოვეთ და მსმენელამდე მხოლოდ ამბის დასაწყისსა და ბოლო დასკვნას მივიტანოთ, შეიძლება მასზე თავზარდამერეში მთაბეჭდილება მოვახდინოთ. მას შემდეგ, რაც თქვენი მარჩენა ხელის ერრსა და საჩვენებელ თითს შორის არსებულ ჩაღრმავებას დავუკვირდი, აღარ გამჭირვებია იმ დასკვნის გამოტანა, რომ თქვენი მერრე კაპიტალით ოქროს საბაღოების აქერების შეიქნა გაიფიქრეთ.
- მაგრამ მე ამ ორ გარემოებას შორის ვერავითარ კავშირს ვერ ვხედავ.
- სავსებით შესაძლებელია. მე კი რამდენსამე ნუთში დავარწმუნებთ, რომ ასეთი კავშირი არსებობს. აი, ამ უბრალო ჯაჯვის რგოლები: ჯერ ერთი, როჯა გუშინ საღამოს კლუბიდან დაბრუნდით, თქვენი მარჩენა ხელის ერრსა და საჩვენებელ თითს შორის ჩაღრმავებული ადგილი ერრრით იყო დასვრილი; მეორე, როჯა თქვენ ბილიარდს თამაშობთ, ამ ადგილზე ერრრს ისვამთ, რათა ბილიარდის ჯოხმა ხელზე არ ისრიადლოს; მესამე, ბილიარდს ეთამაშებით მხოლოდ სერსტონს; მეოთხე, ერთი თვის წინ მითხარიოთ, რომ სერსტონმა შემოგთავაზათ, მასთან ერთადშეიძინოთ სამხრეთაფრიკული ფასიანი ქალაქები, რომელთავე ერთი თვის შემდეგ გაყიდინ: მესხეთე, თქვენი ჩეკის წიგნაკი ჩაკეტილია ჩემი საწერი

მაგიდის უკრაში, და თქვენ არ გითხვიათ ჩემთვის ამ უკრის გასაღები: მეექვსე, აქედან გამომდინარე, თქვენ აღარ აპირებთ ფულის დაბანდვას სამხრეთაფრიკულ ქალაქებში.

- რა უბრალო რამეა! - შევძახე მე.

- ჩხაღია, - მიპასუხა მან და წყენა ოდნავ დაეცყო, - ყოველი ამოხსნილი ამოცანა იოლი გვეჩვენება. მაგრამ აი კიდევ ერთი თავსატეხი, იგი ჯერ არაა გადაწყვეტილი. ვნახოთ, ჩემი მეგობარო, როგორ გართმევთ მას თავს.

ქალაქის ფურცელი მაგიდაზე დაავლო და თვითონ ისევ სინჯარასა და ქიმიურ ანალიზს დაუბრუნდა.

გაოწმებულმა შევხედე ქალაქზე გამოხატულ რაღაც უაზრო იეროვლიანებს.

- მომიტყვეთ ჰოლმს, ეს ხომ ზავშვის ნახატია! - შევძახე მე.

- თქვენ ასე ფიქრობთ?

- მაშ, თქვენი აზრით, რა უნდა იყოს?

- ნორფოლკელ მისტერ ჰილტონ კუბიტსავე სწორედ ეგ აინტერესებს. ეს პატარა რეზუსი მან ფოსტით გამოგვიგზავნა. აღმათ სადავრა თვითონავე აქ გაჩნდება. გესმით ზარის ხმა, უოჭსონ? ნამდვილად ისაა.

კიბზე მძიმე ნაბიჯების ხმა გაისმა და წყის შეძლევე ჩვენთან მაღალი, ლოყებულაყლაყა, სუფთად გაპარსული ჯინტლომენი შემოვიდა. მისი ნათელი გამოხედვა და სახის იერი იმას მეტყველებდა, რომ ეს ადამიანი ნისლიანი ლონდონის მკვიდრი არ იყო. ისე მომეჩვენა, თითქოს ჩვენს სტუმარს თან მოჰყვა აღმოსავლეთის სანაპიროს მაგარი, გრილი ქარის ქროლვა. ხელი ჩამოგვართვა და ის იყო ჩამოჭდომას აპირებდა, რომ უყრად სწორედ იმ ურნაური ნიშნებით აჭრელბულ ფურცელს მოჰკრა თვალი, როგა ხნის ნინათ ხელში რომ მიჭირა და მაგიდაზე დავავდე.

- რას ფიქრობთ ამ იეროვლიანებზე, მისტერ ჰოლმს? - ნამოიძახა სტუმარმა, - მე მიხსრეს, რომ თქვენ გიჭაგრებთ საიდუმლოებით მოწყული ამბები, ურნაური შემთხვევების ამოწმება და კვანძების გახსნა. ჩემი აზრით, ამაზე უფრო ურნაურ შემთხვევას ვერსად ნაანუდებთ. ეს ფურცელი ნინდანის იმიტომ გამოგვიგზავნეთ, რომ ჩემს მოსვლამდე მასზე გამოხატული ნიშნები შეგესწავლათ.

- მართლაც ძალიან საგულისხმო ნახატებია, - თქვა ჰოლმსმა. - ერთი შეხედვით შეიძლება ადამიანს ზავშვის რელიქტად მოეჩვენოს. არ ვიცი, რა აზრი უნდა ჰქონდეს ასეთ პანანინა მოწყვავავე კარუნების სატვას, ან თქვენ რაგომ აძლევეთ რაიმე მნიშვნელობას ასეთ ურნაურ ნვრილობას?

- ჩემი როლი რომ არაა, ასეთ ურნაურ ნახატს მართლაც არავითარი ყურადღების ღირსად არ მივიჩნევდი, მაგრამ მას შიშისაგან ლამის გული გაუსკდეს. არაფერს მეუბნება, მაგრამ ვხედავ, მის თვლებში ელდამ დაისადგურა. აი, რაგომ მივიჭანე ეს საქმე ასე ახლოს გულთან.

ჰოლმსმა ქალაქი სარკმელთან მიიტანა. ეს იყო უბის ნიგნიდან ამოხეული ფურცელი. ზედ ფანქრით იყო გამოყვანილი აი ასეთი პატარა ფიგურები:

ჰოლმსმა ფურცელი ყურადღებით დაათვალიერა და საფულებში ფრთხილად შეინახა.

- ეს საქმე ზევრს საინტერესოსა და უჩვეულოს გვპირდება, - თქვა მან. - ზოგი რამ უკვე მიაშზეთ თქვენი ნერილით, მისტერ ჰილტონ კუბიტ, მაგრამ ძალიან მაღლობელი დაგრჩებით, თუ თავაზიანად დათანხმდებით მის გამეორებაზე, რათა ჩემმა მეგობარმა, ექიმმა უოჭსონმავე, საკუთარი ყურიით მოგისმინოთ.

- ვრატყერი შვილი მთხრობელი ვახლავართ, - თქვა ჩვენმა სტუმარმა და თან თავისი დიდი, ლონიერი ხელები ნერვიულად შეკუმშა და გაშალა. - თუ ჩემს მონათხრობში რაიმე ბუნდოვნად მოგეჩვენებათ, კეთილი ინებეთ და კითხვები მომეერთ. დავინყებ იქიდან, რომ შარშან როლი შევირთე. ნინასნარ უნდა ვითხრათ, რომ თუმერა მდიდარი არა ვარ, მაგრამ ჩვენი გვარი რიდლინგ-ტორპში უკვე ხუთი საუკუნეა ჩხოვრობს და მთელ ნორფოლკის საგრატოში ყველაზე ნარჩინებულად ითვლება. შარშან დღესასწაულებზე ლონდონში ჩამოვედი და რასელსკერზე მდიდრულად მორთულ ოთახებში გავჩერდი, რადგანარ იქ

ჩვენი მრევლის მოძღვარი პარკერი დაბნევადა. იქვე ერთი ახალგაზრდა ამერიკელი ლედი, გვარად პატრიკი, იღისი პატრიკი წხოვრობდა. მე და ეს ქალიშვილი მალე დავმეგობრდით. ერთი თვეერ არ გასულა, რომ ის მგზნებარედ შემიყვარდა. დავქორწინდით და საწხოვრებლად ჩემს მამულში, ნორფოლკში გადავედი.

აღმათ ურნაურად მოგეჩვენებათ, მისტერ ჰოლმს, რომ ნარჩინებული გვარის კარი თხოვლობს ქალს, რომლის ნარსულსა და ოჯახზე არაფერი იყის, მაგრამ იღისი პატრიკი რომ გენახათ და გავერნოთ, ჩემი საქრეელის გავება არ გავიჭირდებოდათ. იღისი ჩემთან ძალიან გულახდილი გახლდათ. მან სრული უფლებება მომეცა უარი მეთქვა ქორწინებაზე, თუ ამას ვისურვებდი. „ნარსულში ზევრი არასასიამოვნო ნაწინი მყავდა, – მითხრა იღისიმ, – მინდა ყოველივე დავივიწყო. არ მინდა დავზრუნდე ჩემს განვლილ წხოვრებას, რადგან ნარსულის უბრალო გახსენებარე კი ტკივილს მგვრის. თუ მე შეძირთავ, ჰილტონ, შენ დაქორწინდები იმ ქალზე, რომელსარე თვითონ ურიგო არაფერი ჩაუდენია, მაგრამ ჩემს სიტყვას უნდა ერნმუნო და ნება მომეცე გავჩუმდე ყველაფერზე, რარ იყო მანამდე, ვიდრე შენი გავხდებოდი. თუ ეს პირობა ძალიან მძიმედ გეჩვენება, დაზრუნდი ნორფოლკში და ნება მომეცე, ისევე მარტოხელად ვიწხოვრო“.

ეს ქორწინებამდე ერთი დღით ადრე მითხრა. მე ვუპასუხე, რომ მზად ვიყავი დავმორჩილებოდი მის ნებას და ჩემი სიტყვა არე გამიტეხია. უკვე ერთი წლის წლო-ქმარი ვართ და ეს წელიწადი ძალიან ზედნიერად გავატარეთ. მაგრამ ამ ერთი თვის წინ, ივინისის მინსრულს, შევამჩნიე მოახლოებული უბედურების პირველი ნიშნები. ჩემმა წლომა ამერიკიდან გამოგზავნილი წერილი მიიღო. ეს იმით დავადგინე, რომ კონკერტზე ამერიკული მარკა ეკრა. იღისიმ წერილი ნაკითხა თუ არა, წერხლში შეავდო და სახეზე სიკვდილის ფერმა გადა-ჰკრა. მას მერე იმ წერილზე ერთხელარე არ დაუძრავს სიტყვა და არე მე მიკითხავს რაიმე, რადგან სიტყვა სიტყვაა. მაგრამ წერილის მიღების შემდეგ ვერ იქნა და ველარ დამშვიდდა. ერთთავად შეძინებულია და ყველაფრიდან ჩანს, რომ რალარე უბედურებას მოელოის.

ახლა გავავალ ჩემი ამბის ყველაზე ურნაურ ნაწილზე. ამ ერთი კვირის წინ, მგონი სამშაბათს, ერთ-ერთი ფანჯრის რაფაზე ვნახე წარწით დახატული მოწყვავე კარუნები, სწორედ ისეთები, ამ ქალადზე რომ არიან გამოსახულნი. ვიფიქრე, კარუნები საჭინიზომში მომუშავე ყმანვილმა დახატა-მეთქი, მაგრამ მან მითხრა და შემომფირა კიდრე, მაგ ამბისა არაფერი ვიყო. ნახატი ლამით გაჩნდა. რაფა გავრერხე და იღისთან საუბარში ვითომ შემთხვევით სიტყვა ამ კარუნებზე ჩამოვადდე. ჩემდა გასაორრად, წლომა ეს ამბავი გულთან ძალიან ახლოს მიიჭანა და მთხოვა, თუ იმნაირ კარუნებს კიდევ ნახავ, მაჩვენეო. მთელი კვირა ისე გავიდა, მსგავსი არაფერი შემომჩნევია. გუშინ დღით კი ზალში მზის საათზე აი, ეს ფურრელი დავინახე. იღისის ვაჩვენე და მაშინვე გული შეუნსხდა. მას შემდეგ სიზმარეულივით დაზორიალობს და თვალებში გამუდმებით შიში აქვს ჩამდგარი. აი, რატომ მოგწერეთ, მისტერ ჰოლმს, და რისთვის გამოგიგზავნეთ ეს ფურრელი. პოლიწიაში ნასვლა არ შემეძლო, რადგან იქ უსათუოდ სასარელოდ ამიგდებდნენ. თქვენ კი მირჩიეთ, როგორ მოვიქრე, მდიდარი კარი არა ვარ, მაგრამ თუ ჩემს წლოს საფრთხე ემუქრება, მზად ვარ უკანასკნელი გროში დავხარჯო, ოღონდ იმას არა ევნოს რა.

კარგი შესახედავი ვაყკარი კი იყო ეს რისფერთვალემა ზუმბერაზი! წლოს სიყვარული და ერთგულებმა მისი სახის ყოველ ნაკვთზე იყო აღზეჭდილი. ჰოლმსმა ამ კარის მონათხრობი გულისყურით მოისმინა, მერე ჩაფიქრდა და დიდხანს დუმდა.

– ხომ არ გგონიათ, მისტერ კუბიტე, – თქვა ზოლოს მან, – რომ ყველაზე სწორი იქნებოდა პირდაპირ მიგემართათ თქვენი წლოსნათვის და გეთხოვათ, საიდუმლო თქვენთვის გაემუღავნებინა?

ჰილტონ კუბიტმა უარის ნიშნად თავი გააქნია:

– დაპირება დაპირებაა, მისტერ ჰოლმს. თუ იღისი მოისურვებს, თვითონვე ყველაფერს მიაშრობს. ხოლო თუ არ ინდომებს, ძალით ვერ მოვთხოვ, გული გადამიშალოს.

– ასეთ შემთხვევაში მთელი სულით და გულით დავემარებთ. მითხარიო, თქვენს მეზობლად ახალი ზინადარი ხომ არავინ გამოჩინილა?

– არა.

- რამდენადარ ვიცი, თქვენ ძალიან მიყრუებულ კუთხეში წხოვრობთ. ახალი კარის ჩამოსვლა, იმედი მქვს, შეუძინეველი არ დარჩება.

- ახლომავლო ვინმე უნდა რომ გამოჩენილიყო, რა თქმა უნდა, გავიგებდი. მაგრამ ჩვენს მახლობლად არის რამდენიმე ზღვისპირა სოფელი კარგი პლაჟებით. ფერმერები ჩამოსულ მოაგარაკებებს აქირავებენ ხოლმე ოთახებს.

- ამ ურნაურ ნახატებში უსათუოდ რაღაც დაფარული აზრი უნდა იყოს. იმ წარწერას, რომელიც თქვენ გამომიგზავნეთ, სიმერის გამო, ვერაფერი გავუგე, ხოლო ფაქტები, თქვენ რომ მაყუყუთ, ისე გაურკვეველია, რომ მათგან რაიმე დასკვნის გამოტანა ძალიან საძნელო საქმეა. ჩემი აზრით, ისევ ნორფოლკს უნდა მიაშუროთ და ყველაფერს, რაც გარშემო ხდება, თვალყურს ადევნოთ. როგორც კი ახალ მოწყვეტე კარუნებს შეამჩნევთ, უაღრესი გულმოდგინებით გადახატეთ. რა სამსახაროა, რომ არ გადახატეთ ის ფიგურები, წარწერა რომ დაუხატავთ ფანჯრის რაფაზე! შეკრბეთ წიგნები ყველა ახლად ჩამოსულზე, რომელთაც არ იწიბობთ. როგორც კი რაიმე ახალს შენიშნავთ, მაშინვე ჩემთან გამოემართეთ. აი, საუკეთესო რჩევა, მისტერ ჰილტონ კუბიტი, რომლის მოხმარებაც ახლა შემიძლია. თუ საჭირო გახდება, ყოველთვის მზად ვარ, ჩამოვიდე ნორფოლკში და ვინახულო თქვენი სახლი.

მისტერ ჰილტონ კუბიტთან შეხვედრის შემდეგ შერლოკ ჰოლმსი ხშირად იყო ღრმად ჩაფიქრებული. არა ერთხელ მინახავს, საფულოდან როგორ ფრთხილად ამოიღებდა ხოლმე ფურცელს და ზედ გამოხატულ თავშესაქრევე ფიგურებს დიდხანს დასრქროდა. მაგრამ ჩემთან ამ საგანზე მხოლოდ ორი კვირის შემდეგ ჩამოავლო სიტყვა. ერთხელ სადღარ ნახვლა დავაპირე, უნდად შემაჩერა:

- უმჯობესი იქნება, შინ დარჩეთ, უოტსონ.

- რატომ?

- იმიტომ, რომ დღეს დილით ჰილტონ კუბიტისაგან დეპეშა მივიღე. გახსოვთ ჰილტონ კუბიტი და მისი მოწყვეტე კარუნები? პირველი საათსა და ორ ნუთზე ლონდონში იქნება. ყოველ წამს შეიძლება კარზე მოგვიკაკუნოს. მისი დეპეშიდან შევიტყუე, რომ ჩვენთვის უაღრესად საგულისხმო ახალი ამბები აქვს.

რდა დიდხანს არ მოგვიხდა, რადგან ნორფოლკელი სკვადრი, ეტყობა, სადგურიდან პირდაპირ ჩვენკენ გამოემართა. ნაოჭებისაგან დაღარული შუბლი და ფიქრისანი, უგუყნებო სახე ჰქონდა. დაქანრული თვალებით ხან მე შემომხრქროდა, ხან ჰოლმსს აკვირდებოდა.

- ეს ამბავი ნერვესს მიძლის, მისტერ ჰოლმს, - თქვა კუბიტმა და სავარძელში მოხრელილივით ჩაეშვა. - საზიზღარი მდგომარეობაა, როცა ყოველი მხრიდან გარემორყული ხარ უნდა, უნდა, უხილავი ადამიანებით, რომლებიც რდილობენ რაღაც უფსკრულში ჩავითრიონ, მაგრამ კიდევ უფრო აუჭანელი ამბავია - უყურებდე, როგორ თანდათანობით კლავენ შენს რლოს! ქალი თვალსა და ხეოს შუა დნება.

- სრულიად არაფერი უთქვამს?

- არა, მისტერ ჰოლმს, არაფერი უთქვამს. არის ნუთები, როცა იმ საწოდავს ძალიან უნდა ყველაფერი მიამბოს, მაგრამ გამბედაობა არ ჰყოფნის. ვრდილობდი დავხმარებოდი, მაგრამ ყველაფერი ისე უხედად გამომივიდა, რომ მხოლოდ დავაფრთხე. ილსი ხშირად ჩამომიგდებს ხოლმე სიტყვას იმაზე, რა ძველებურიყოველთვის ვგრძნობ, რაღაც უნდა დასძინოს, მაგრამ სათქმელს შუაზე წყვეტს და დუმდება.

- თქვენ თვითონ ვერაფერი აღმოაჩინეთ?

- ზევრი რამ აღმოვაჩინე, მისტერ ჰოლმს. გამოსაკვლევად მოგიტანეთ ახალი მოწყვეტე კარუნების მთელი დასტა. და, რაც მთავარია, ვნახე ის...

- ის, ვინც ამ კარუნებს ხატავს?

- დიას, ვნახე მუშაობაში გართული. მაგრამ ნება მომეერთ, ყველაფერი დანვრილებით და თანმიმდევრობით გიამბოთ... თქვენგან რომ დავბრუნდი, მეორე დილითვე ვიპოვე ფარდულის შავი ხის კარზე დახატული ახალი მოწყვეტე კარუნები. ეს ფარდული ძალიან კარგად ჩანს ჩვენი სახლის ფანჯრიდან. ყველანი გადავიხატე, ნახეთ...

ქალაღდის ფურცელი ამოიღო, გაშალა და მაგიდაზე დადო. აი, რა იეროგლიფები იყო ზედ გამოხატული:

ჩინებულია! – თქვა ჰოლომსმა. – ჩინებულია! განაგრძეთ, გეთაყვა.

– გადავიხატე კარუნები და მერე კარზე დახატულები ნავშალო, მაგრამ ორი ფლის შემდეგ იმავე კარზე გაჩნდა ახალი წარწერები. აი, ისიყ:

– ჰოლომსმა ხელი მოიფშვნიჭა და სიხარულით გაიყინა.

– ჩვენი მასალა სწრაფად იზრდება, – თქვა მან.

– სამი ფლის შემდეგ მზის საათზე აღმოვაჩინე ქალაქობე დაწერილი მთელი ეპისტოლე, რომელსაც ზედ ქვა ედო. აი, ეს ქვარ. როგორც ხედავთ, ამაზე დახატულია იგივე ფიგურები, რაც წინა წერილში იყო. მაშინ გადავწყვიტე, ამ უწონ მხატვარს დავდარაჯებოდი. რევოლვერი ავიღე და ჩემს კანბინეტში დავკეტი. ფანჯრიდან კარგად ჩანდა კორდონ და ზალიყ. ლამის ორ საათზე, როცა ფანჯარასთან ვიკეტი და მთვარის შუქით განათებულ ზალს ვავერქებოდი, ჩემს ზურვს უკან ნაბიჯის ხმა გაისმა, შემოვბრუნდი და ხალათმოსხმული ჩემი მეუღლე დავინახე. მან ვეფრება დამინყო, დანექიო. გულახდილად ვუთხარი, მინდა შევიტყო, ამ სულელურ ოინებს ვინ სჩადის–მეთქი. ყველაფერი ეს უაზრო ხუმრობაა, რაც შენი ყურადღების ღირსი არ არის და თუ ეს ასე ვალიზიანებს, ნავიღეთ სამოგზაუროდ და არავინ აღარ შეგვანუხებებსო, – მითხრა.

„როგორ! ნება მივეყ ვიღარ მასხარას საკუთარი ზინიდან გაგვადგოს? ასე ხომ მთელი საგრაფო ყბად აგვიღებს“. – ვთქვი მე.

„ნადი, დაიძინე და ამაზე დილით ვილაპარაკოთ“, – მიპასუხა მან.

ყურად სახე ისე გაუფითრდა, რომ ეს მთვარის შუქზედარ კი შევამჩნიე. ფერმიხდილმა იღისიმ თითები ისე მომიჭირა, ლამის მხარში ჩამასო. ფარდულის ჩრდილში რაღარ მოძრავი სხეული შევამჩნიე. მერე დავინახე, როგორ გამოძვრა კუთხიდან შავი, მოხრილი ფიგურა და კარის წინ ჩაჯდა. რევოლვერზე ხელი ვიჭარე და წინ ვავიჭერი, მაგრამ როლმა აწახუნებულო ხელები ჩამჭიდა და ადგილობევე შემჩინა. თავის განთავისუფლებმა ვერადე, მაგრამ იღისი კიდევ უფრო მეტი სასონარკვეთილებით ჩამაფრინდა მკლავში. ზოლოს, როგორც იქნა, მოვახერხე თავის დაღწევა, მაგრამ ვიდრე კარი გავალე და ფარდულამდე მივირბინე, ის კარი უკვე გაქრა, თუმცა კვალი მაინც დატოვა: კარზე რამდენიმე მოწყვეტე კარუნა მიეხატა. მთელი ზალი შემოვირბინე, მაგრამ მისი ასავალ–დასავალი ველარსად ვიპოვნი, თუმცა, ღრმად მნამდა, რომ იქვე ახლოს იმყოფებოდა. დილით, ფარდულის კარის დათვალეირების დროს, აღმოვაჩინე, რომ იმ წარწერაზე კიდევ რამდენიმე ახალი კარუნა მიემატებინა.

– გადაიხატეთ?

– დიახ. ძალიან როჭა რამ კი იყო გადასახატი. აი, ნახეთ.

ისევე ქალაქობის ფურწელი გვაჩვენა. ახლა რეკვას ასეთი სახე მიელო:

მითხარით, – ჰკითხა ჰოლომსმა, რომლის თვალთა გამომეტყველებზე მივხვდი, რომ ძალიან ღელავდა, – ეს კარუნები დამატებული იყო წინა წარწერაზე, თუ შემდეგ დახატეს?

– ისინი დახატულები იყვნენ კარის ქვედა ნაწილზე.

– ჩინებულია! ეს ჩვენთვის ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანია. ეს იმედს მინერგავს.

გთხოვთ, მისტერ ჰილტონ კუბიტი, განაგრძოთ თქვენი საინტერესო თხრობა.

– დასამატებული არაფერი მაქვს, მისტერ ჰოლომს, გარდა იმისა, რომ ძალიან გავზრახიდი როლზე იმის გამო, რომ იმ არამზადას შეპარობაში ხელი შემეშალა. მარწმუნებდა, შენზე ვნუხდიო. ჯერ ვშიშობდი, ჩემზე კი არა, იმ უწონზე ნუხს–მეთქი, რადგან ეჭვი აღარ მეპარება იმაში, რომ ჩემმა როლმა იყის, ვინც არის უწონი მხატვარი და რას ნიშნავს მისი უწაყრი იეროგლიფები. მაგრამ ჩემი მეუღლის ყოვლისშემძლე ხმა და გამოხედვა, მისტერ ჰოლომს, მყისვე მიფანტავს ხოლომე ყოველგვარ ეჭვს და ახლა დარწმუნებული ვარ, რომ მართლაც ჩემზე სნუხდა... აი ყველაფერი, რაც მოხდა. ახლა კი ველი თქვენს რჩევას, თუ როგორ მოვიქვე მომავალში. გული არ მაძლევს ნებას, თორემ ზუჩქებში დავმალავდი ხუთ–ექვს ჩვენს მარჯვე თანასოფლელოს და იმ უწონს ისე გახდიდნენ, სამუდამოდ მოგვეშვერბოდა.

- ჩემი აზრით, ამნაირ რთულ საქმეს ასეთი უბრალო ნამლით ვერ განკურნავთ, - თქვა ჰოლმსმა. - რამდენი ხნით შეგიძლიათ დარჩეთ ლონდონში?

- დღესვე უნდა გავბრუნდე. ღამე არ შემიძლია ქოლის მიტოვება. ძალიან ღელავდა და მთხოვდა, მაღლე დავბრუნებულიყავი.

- ჰო, თქვენ მართალი ხართ. მაგრამ დარჩენა რომ შეგძლებოდათ, ერთი ან ორი დღის შემდეგ თქვენთან ერთად მეც გამოვიმგზავრებოდი. ყოველ შემთხვევაში, ეს ქალაქლები დამიჭოვეთ. მაღლე ჩამოვალ და იმედი მაქვს, ამ საქმეს როგორც შექვს მოვხვენ. შერლოკ ჰოლმსს ჩვეული პროფესიული სიმშვიდით ეჭირა თავი, მაგრამ მე, ვინც ასე კარგად ვიცი რომელი ამ ადამიანს, ვაჭყობდი, რომ ძლიერ აღელვებული იყო. როგორც კი ჰილტონ კუბიტის ფართო ზურგი კარს მიეფარა, ჩემი მეგობარი მაგიდას მივარდა, ქალაქლები გადაშალა, მოხუცებულ კარსებს დააკვირდა და გამოთვლა დაიწყო. მთელი ორი საათი რიფრინითა და ასოებით აჭრებდა ყველაფერს. ამ სამუშაოში ისე გაიტყა, რომ ჩემი არსებობა სულაც ვერ გავიწყდებოდა. როცა კვლევა-ძიების საქმე კარგად მიუდიოდა, სტვენასა და სიმღერას იწყებდა, ხოლო როცა ჩიხში ექრეოდა, დიდხანს იჯდა მუზონტეკრული, თვალეებს მოუსვენრად აჭრიალებდა და მზერას ერთ საგანზე ვერ აჩერებდა. ბოლოს კმაყოფილებით შეჰყვირა, სკამიდან წამოიჭრა, ოთახში სირბილს მოჰყვა და თან ხელეებს იფშვნიედა. შემდეგ გრძელი დეჰემა შეადგინა და სადღარ გაეგზავნა.

- თუ ისე მიპასუხებენ, როგორც ვვარაუდობთ, უოტსონ, თქვენი წინეი ახალი სათავგადასავლო ამბის აღწერით გამდიდრდება, - მითხრა ჰოლმსმა. - ხვალ აღწათ ჩვენ ერთად ნავალთ ნორფოლკში და საბოლოოდ ამოვხსნით იმ საიდუმლოებას, რამარ მისტერ ჰილტონს ამდენი უსიამოვნება მიაცენა.

უნდა ვალიარო, რომ წინებისმოყვარეობა მტანჯავდა, მაგრამ ვიწოდი, ჰოლმსს ახსნა-განმარტების მიწემა მხოლოდ მაშინ ყუვარდა, როცა ამას თვითონ ჩათვლიდა საჭიროდ და მოუთმენლად ველოდი, როდის გამიზიარებდა თავის აზრს.

დეჰემაზე პასუხმა დაიგვიანა. მთელი ორი დღე ჰოლმსი მოუთმენლად აპრობდა ყურს ზარის ხმას. მეორე დღეს საღამოს მოვიდა ჰილტონ კუბიტის წერილი. გვატყობინებდა, სრული სინყნარეა, მხოლოდ მზის საათის სადგამზე დღეს დილით ყაღრესად გრძელი წარწერა გამოჩნდაო. წერილს ამ წარწერის ასეთი ასლი ერთვოდა:

ჰოლმსი ამ უჩვეულო ნახატს დააკვირდა, ყურად ზეზე წამოვარდა, გარეშულმა გატავრებით შეჰყვირა და სახე მოეწყფრა.

- მეტისმეჭად მივუშვით ეს საქმე, - თქვა მან, - რომელი მატარებელი გადის ნორფ-ყელშიმისაკენ საღამოობით?

განრიგი გადავთვლიერე. ყუანასკნელი მატარებელი ახალი გასული იყო.

- ადრე მოგვიხდებდა საუბომბა, დილის პირველსავე მატარებელს უნდა გავყუეთ, - თქვა ჰოლმსმა. - ჩვენი იქ ყოფნა აყრილებელია. აჰა! აი დეჰემა, მე რომ ველოდი. ერთი წყითით მომითმინეთ, მისის ჰადსონ, იქნებ საჭირო გახდეს პასუხის გავზავნა. არა, ყველაფერი ისეა, როგორც ველოდი. ეს დეჰემა საბოლოოდ ადასტურებს, რომ ყფლებმა აღარა გვაქვს, არ ვარწობოთ მისტერ ჰილტონ კუბიტს საქმის ვითარება, რადგანარ ჩვენი გულუბრყვილო ნორფოლკელი სკვარი მეტისმეჭად სახიფათო ქსელშია მომწყდელი. თავდაპირველად მთელი ეს ამბავი სულიელური და თავშესაქრევი მეგონა, მაგრამ ახლა, როცა ჩემი ნაამბობი დასასრულის უახლოვდება, ხელახლა განვირდი მთელ იმ საშინელებას, რისი გადატანარ მაშინ მომიხდა. როგორ მინდოდა, შესაძლებლობა მქონოდა და მკითხველებნათვის შემეტყობინებინა, ყოველივე საყოველთაო კეთილდღეობით დამთავრდა-მეთქი, მაგრამ ჩემი წინეი უტყუარი მატინაეა ფაქტებისა, და იძულებული ვარ მივყუ დასასრულამდე მთელ ყურნაურ ჯაჭვს მოვლენებისა, რომელთა წყალობითარ რამდენიმე დღის შემდეგ რიფლინგ-ტორპ-მენორის მამულზე მთელი ინგლისი აღაპარაკდა. ძლივს მოვასწარით ნორფ-ყელშიმში გასვლა და იმის თქმა, თუ საით მივმეგზავრებოდი, რომ ჩვენთან სადგურის ყფროსმა მოიწინა:

- თქვენ აღწათ ლონდონელი მამებრები ხართ? - იკითხა მან.

ჰოლმსმა შემფოთებით გადახედა.

- რატომ გგონიათ?

- იმიტომ, რომ ნორვიჩის ინსპექტორი ეს-ეს არის ნავიდა, ან, იქნება, ექიმები ხართ? ქალი ჯერ კიდევ წოწხალია. იქნებ მოასწროთ მისი გადარჩენა... სახრჩობელინათვის. ჰოლმისი პირქუში და შეჭირვებული მეჩვენა.

- ჩვენ რიფლინგ-ტორპ-მენორში მივდივართ, - თქვა მან, - მაგრამ იმის თაობაზე, რა აქ მოხდა, არაფერი ვიცი.

- საშინელი საქმეა! - შესძახა სადგურის უფროსმა, - მისტერ ჰილტონ კუბიტორა და მისი წოლიერ ტყვიის ნერა შეიქნენ. ქალმა ჯერ ქმარს ესროლა, მერე თვითონ დაიხალა ტყვიანო, ასე ამბობენ მოსამსახურე გოგონები. კარი მკვდარია, ქალი კი სულთმობრძავი. ღმერთო, ნორფოლკის უძველესი გვარი აღიგავა პირისაგან მინისა. მისტერ ჰილტონ კუბიტს ჩვენს მხარეში ყველა ძალიან დიდ პატივს სწემდა.

შვიდიოდე მილი ისე გავიარეთ, ჰოლმისს კრინტირ არ დაუძრავს. ასე რყდ გუნებაზე მყოფი იშვიათად მინახავს. ლონდონიდან რომ მივდიოდით, ჰოლმისი მთელი გზაზე რაღაც მოუსვერად იყო და შევნიშნე, დილის გაზეთებს როგორღაც მოუთმენლად ათვლიდებოდა. მაგრამ ახლა, როცა ყურად მისი მოლოდინი გამართლდა, თითქოს დარდმა გააქცავაო. იჭდა, თავი უკან გადაეგდო და ნაღვლიან ფიქრებში ჩანთქმულიყო.

ამასობაში კი ეტლი ინგლისის ერთ-ერთ ყველაზე საინტერესო მხარეში მიგვპროლონდა. ამ მხარის მთელი თანამედროვე მოსახლეობა შორი-შორს მიმოფანტულ პატარა სახლებში ბინადრობს, მაგრამ ამ მხვანე მინდვრის გაყოლებით ყოველ ნაბიჯზე შეგხვდებოდა აღმოსავლეთ ინგლისის ძველი დიდებისა და კეთილდღეობის უტყვი მონბე, ეკლესიების უზარმაზარი ოთხკუთხოვანი კოშკები.

დაბოლოს, მხვანე სრამის მიღმა გამოჩნდა გერმანიის ზღვის ლილისფერი ზოლი.

მეეტლემ წნელი გაიშვირა და გვიჩვენა ორი წვეტიანი სახურავი, ხეების ტალავურიდან რომ იყო ამოშვერილი, და გვითხრა:

- აი, რიფლინგ-ტორპ-მენორი.

სახლთან რომ მივდიეთ, მის გვერდით შევამჩნიე შავი ფარდული. ფარდული ჩოგბურთის მოედნის იქით იდგა. ამაღლებულ ადგილზე მზის საათიერ ღავინახე. უღვაძმელენილი, მკვირვლი კარი მარდად გადმოხტა ძალადი, ორთავლა ეტლიდან. ეს იყო ნორფოლკის პოლიციის სამმართველოს ინსპექტორი მარტინი. როცა ჩემი მეგობრის გვარი შეიტყო, ძალიან გაოჯდა:

- მომიტყვეთ, მისტერ ჰოლმს, დანაშაული ხომ დილის სამ საათზე მოხდა! რანაირად მოახერხეთ ამის გაგება ლონდონში და ჩემთან ერთად ჩამოსვლა?

- წინასწარ ვივარაუდე ის, რა მოხდა. მოვდიოდი, რომ საფრთხე თავიდან ამერიდებინა.

- მაშასადამე თქვენ გაქვთ წნობები, რომელთა შესახებ ჩვენ არაფერი ვიცი, რადგანარ მეზობლებსა და მსახურთა აზრით, წოლ-ქმარს ძალიან მეგობრულად, უფრო მეტი, სრული სიმტკბილოებით უწხოვრიათ.

- მე მაქვს მხოლოდ ის წნობები, რომლებიც მოწყვავე კარუნებისაგან მივიღე, - თქვა ჰოლმსმა. - ამაზე მერე ვიამბობთ. დავაგვიანე: ტრაგედია მოხდა და მისი თავიდან არიღებ ვერ მოვახერხე... რა გაენწყობა, ასეთ შემთხვევაში, ჩემი წნობები მართლმსაჯულებას დაეხმარება. ხომ არა გნებავთ, ძიება ჩემთან ერთად ანარმოოთ? ან იქნებ ამჟობინებთ, რომ მე დამოუკიდებლად ვიმოქმედო?

- ჩემთვის დიდი პატივი იქნება თქვენთან ერთად მუშაობა, მისტერ ჰოლმს, - გულწრფელად უთხრა ინსპექტორმა.

- რაკი ასეა, დაუყოვნებლივ მოვუსმინოთ მონბეებს და დავათვლიეროთ დანაშაულის ადგილი.

ინსპექტორი მარტინი იმდენად ჭკვიანი აღმოჩნდა, რომ ჩემს მეგობარს ნება დართო სურვილისამებრ ემოქმედა. თვითონ კი იმით დაკმაყოფილდა, რომ ჰოლმისის კვლევა-ძიებას თვალყურს ადევნებდა. ადგილობრივი ექიმი, თეთრნვერა მოხური, მის ჰილტონ კუბიტის ოთახიდან გამოვიდა და გვაუნყა, ქალის მდგომარეობა სერიოზულია, მაგრამ უიმედო არააო. გონს კი აღბათ ძალე ვერ მოვა, რადგან ტყვია ტვიხს შეხებიაო. კითხვაზე, თვითონ დაიხალა ტყვია, თუ სხვა ვინმემ ესროლა, რაიმე გარკვეული პასუხის მოქემა ვერ გადაწყვიტა. ის კი ამოღერდა, ტყვია ძალიან ახლო მანძილიდანაა ნასროლიო, ოთახში ერთი რევოლვერი იპოვს. ორივე ლულა წარიელი აღმოჩნდა. მისტერ ჰილტონ კუბიტს

პირდაპირ გულში მოხვედრია ტყვია. სრულიად თავისუფლად შეიძლება იმის დაშვება, რომ მან ჯერ წოლს ესროლა, მერე კი თვითონ იკრა ტყვია. ასევე სავარაუდოა, რომ დამნაშავე წოლია, რადგანარ რევოლვერი იატაკზე ორივესაგან თანაბარ მანძილზე აგდიაო.

- თქვა ეს და დადუმდა.
- მკვდარს ხომ არ შეხებინხარ? - იკითხა ჰოლომსმა.
- არა. ჩვენ მხოლოდ ლედი გადავიყვანეთ სანოლში. დაჭრილს იატაკზე ხომ ვერ დავტოვებდით?
- დიდი ხანია, რაჯ აქა ხართ, ექიმო?
- დილის ოთხი საათიდან.
- თქვენ გარდა აქ კიდევ იყო ვინმე?
- დიას, კონსტენლი.
- აქ რაიმეს გადაყენარვლეს ადგილი?
- არაფერს.
- გონივრულად მოქრეულხართ. ვინ გამოგიძახათ?
- მოახლე სონდერსმა.
- მან პირველმა ატეხა განგაში?
- მან და მზარეულმა მისის კინგმა.
- ახლა სად არიან?
- ალბათ სამზარეულოში.

პირველ რიგში მათი ჩვენების ჩამორთმევა გადანყდა.

მუხით მოპირკეთებული, მალაღმანჭრებანი ძველებური დარბაზი სავამომძიებლო ოთახად იქრა. ჰოლომსი დიდ, ძველებურ სავარძელში ჩაჯდა. გამოხედვა შეუპოვარი ჰქონდა, სახეზე კი სიმკარე აღბეჭდოდა. მის თვალეში შეიძლებოდა ამოგკითხათ მტკიერე გადანყეტილება: თუ საჭირო იქნება, თუნდაჯ მთელ სიწოწხლეს მივუძღვნი და შურს მაინჯ ვიძიებ იმ ადამიანისათვის, რომლის გადარჩენა ვერ მოვახერხებო. ჩვენს კრებას ესწრებოდნენ: ინსპექტორი მარტინი, მოხური, თეთრბვერა ექიმი და სოფლელი ჩლოხვი პოლისმენი. ქალემა ერთხანრი ჩვენება მოგვეეს: ორივე სროლის ხმამ გააღვიძა. ნუთის შემდეგ მოისმა მეორე გასროლა. მეზობლად მდებარე ოთახეში ეძინათ და მისის კინგი მაშინვე სონდერსისაკენ გაიქრა. კიბეზე ერთად დაეშვნენ. კაბინეტის კარი ღია დახვდათ, მაგიდაზე სანთელი ენთო. მათი ბატონი შუაგულ ოთახში პირქვე ეგდო. იგი უკვე მკვდარი იყო. ფანჯარასთან თავით კედელს მიყრდნობილი მათი ქალბატონი იკრუნჩხებოდა. ჭრილობა სამზარელო ჰქონდა - სისხლს სახის ნახევარი დაეფარა. სუნთქავდა, მაგრამ არაფრის თქმა არ შეეძლო. დერეფანსა და ოთახში ბოლი და დენთის სუნი იდგა. ფანჯარა ურდულით შიგნიდან იყო დაკეტილი, ამას ორივე ქალი დაბეჭითით ამტკიერება, მაშინვე უხმეს ექიმსა და პოლიციელს. შემდეგ მეტინიბისა და საჭინიბოში მომუშავე ყმანვილის დახმარებით დაჭრილი ქალბატონი ასნიეს და თავის ოთახში გადაიყვანეს. ქალი კაბის ამარა იყო, ქმარს კი ღამის პერანგზე ხალათი გადაეყვა. წოლ-ქმარს შორის არასოდეს არ ყოფილა უსიამოვნება. ყველანი შეხმატკნილებულ მეუღლეებად თვლიდნენ. აი, მსახურთა მთავარი ჩვენება. ინსპექტორ მარტინის კითხვებზე ქალემა უპასუხეს, ყველაფერი შიგნიდან იყო დაკეტილი და სახლიდან გაპარვას ვერავინ მოახერხებდაო. ჰოლომსის კითხვებზე განარხადეს, როგორჯ კი ზედა სართულოზე ჩვენი ოთახეშიდან გამოვედით, დენთის სუნი მაშინვე ვიგრძენითო.

- გირჩევთ, განსაკუთრებული ყურადღება მიარქროთ ამ ფაქტს, - უთხრა ჰოლომსმა ინსპექტორ მარტინს, - ახლა კი, ჩემი აზრით, საჭიროა შევეუდგეთ იმ ოთახების შემოწმებას, სადაჯ დანაშაული მოხდა.

უბედურების ადგილი სრულიად პატარა ოთახი აღმოჩნდა. მისი სამი კედელი ნიგნის თაროებს ეჭირა. ფანჯარასთან, ბალს რომ გადაპყრება, საწერი მაგიდა იდგა. ჩვენი ყურადღება, უპირველეს ყოვლისა, უბედური სკვანის გვამმა მიიპყრო. მისი სამოსის უნესრიგობა მონმოზდა, რომ მოულოდნელად მოუხდა ლოგინიდან ნამოვარდნა. ტყვიას მისთვის გული გაეგმირა და სხეულში ჩარჩენილიყო. კარე მოკვდა ნამიერად და უმტკივნეულოდ. არჯ ხალათზე, არჯ ხელოებზე თოფის ნამლის არავითარი კვალი არ

აღმოაჩნდა. სოფლის ექიმი ამტკიცებდა, მისის კუბიჭს ღენთის ლაქები სახეზე ჰქონდა, მაგრამ ხელებზე არ შეიმინძნავსო.

- ხელებზე ლაქების უქონლობა არაფერს არ ამტკიცებს; ხოლო ლაქები სახეზე - ეს უტყუარი საბუთია, - თქვა ჰოლმსმა, - თუ რუდად მორგებული ვაზნიდან ღენთი შემთხვევით არ გამოიყარა, რამდენი არ უნდა ისროლოთ, ხელს არ გაისვრიოთ... ახლა შეიძლება გაიტანოთ მისტერ კუბიჭის გვამი. ექიმი, ხომ არ გიპოვინათ ტყვია, რომლითაა იგი მოკლეს?

- ამისათვის რთული ოპერაციის გაკეთება დაჭირდებოდა. მაგრამ რევოლვერში კიდევ დარჩა ოთხი ვაზნი. სულ ორჯერ ისროლეს, ჭრილობაზე ორია, მამასადაძე, ორივე ტყვიის ზედის გარკვევა იოლია.

- ეს მხოლოდ ერთი შეხედვით გვეჩვენება, - თქვა ჰოლმსმა. - რას იტყვი იმ ტყვიაზე, რომელიმე ფანჯრის ჩარჩო გახვრიტა?

აქ უყრად შებრუნდა და თავისი მოგონებები, ნვრილი თითოთ გვიჩვენა ნახვრეტი ფანჯრის ჩარჩოს ქვედა ძეგზე.

- ეშმაკმა დალახვროს! - შეჰყვირა ინსპექტორმა. - როგორ მიაგენით ამას?

- მივაგენი, რადგანაა ვეძებდი.

- გასაოწრია! - თქვა სოფლის ექიმმა. - თქვენ სავსებით მართალი ზრძანდებით, სერ. გამოდის, რომ სამჯერ უსვრიათ და, მამასადაძე, აქ ვიღაც მესამე უფილა. მაგრამ ვინ არის ეს მესამე და სად გაქრა?

- ამ კითხვაზე ახლავე უნდა გავუეთ ვასუბი, - თქვა შერლოკ ჰოლმსმა, - თუ გავგონდებთ, მისტერ მარტინ, როცა მოსამსახურებმა განაწახადეს, ოთახიდან გამოსვლისთანავე ღენთის სუნი ვიგრძენითო, მე გითხარით, ამას განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქერიოთ-მეთქი.

- მახსოვს, სერ. მაგრამ უნდა ვაღიარო, ვერ მივხვდი, რას გულისხმობდით.

- ეს იმის დამამტკიცებელი საბუთია, რომ კარი და ფანჯარა მთლიანად ღია უფილა. სხვა შემთხვევაში ღენთის სუნი მთელ სახლში ასე სწრაფად ვერ გავრეულიდებოდა.

მხოლოდ გამჭოლ ქარს შეეძლო სუნის ასე შორს გატანა. ამ ოთახში ძალიან რთვა ხნით, მაგრამ მაინც, კარი და ფანჯარა გაღებული უფილა.

- რატომ რთვა ხნით?

- იმიტომ რომ ამ სანთლიდან სტეარინი არ ჩამოლვეთილა.

- სწორია, სწორია! - შესძახა ინსპექტორმა.

- როცა დავრწმუნდი, რომ ფანჯარა ტრაგედიის დროს ღია უფილა, იმ დასკვნამდე მივედი, რომ საქმეში გარეულია მესამე პირი, რომელიც გარეთ მდგარა და იქიდან ფანჯარაში უსვრია. ამ მესამე კარისათვის ნასროლი ტყვია კი შეიძლება ფანჯრის რაფას მოხვედროდა. კარგად დავათვალიერე და მართლაც აღმოვაჩინე ნატყვიარი.

- მაგრამ სარკმელი ვინღა დახურა?

- უსათუოდ ქალმა ინსტინქტურად მიჰკრა ხელი და მიხურა... მაგრამ ეს რა არის? აჰ! კანინეტის მაგიდაზე იღო ნიანგის ტყავის, მშვენიერი, ვერხელით მოჭედილი, ქალის პაჭარა ჩანთა. ჰოლმსმა ჩანთა აიღო და გადმოაპირქვავა. მაგიდაზე ზონრით შეკრული ორი ორმოკლეაფირვანქიანი საკრედიტო შილეთი გადმოვარდა. ჩანთაში სხვა არაფერი აღმოჩნდა.

- აიღეთ, ეს საჭირო იქნება სასამართლოზე, - თქვა ჰოლმსმა და ინსპექტორს ჩანთა ფულთან ერთად გადასწავ. - ახლა აუცილებელია იმის გარკვევა, თუ ვის ესროლეს მესამე ტყვია. ფანჯრის ჩარჩოს ნახვრეტის მიხედვით, ნასროლი ოთახიდანაა. მინდა ისევ მზარეულ ქალს მისის კენგს გამოველაპარაკო... თქვენ თქვით, მისის კენგ, გამაყრუებელმა სროლის ხმამ გამოძლიძიდაო. ამით ის გინდოდათ გეთქვათ, რომ პირველი გასროლა მეორეზე უფრო მჭეტარე იყო?

- მე მეძინა, სერ, და ამიტომ მიჭირს ამისი განსჯა. მეჩვენა, რომ ძალიან მაგრად იჭეტა, სერ.

- ხომ არ ფიქრობთ, რომ ორივე გასროლის ხმა თითქმის ერთდროულად შემოგესმათ?

- ვერაფერს მოგახსენებთ, სერ.

- დარწმუნებული ვარ, რომ ასერ იყო. მე მგონია, მისტერ მარტინ, ამ ოთახში მეც ველარაფერს გავიგებთ. თუ თანახმა ხართ, გამოიყვიტო, ზალში შევიხედოთ და ვნახოთ, ხომ არაფერია იქ საინტერესო.

სწორედ კანინეტის ფანჯრის ქვეშ აღმოჩნდა ყვავილნარი. როცა იქ მივდივით, ხმაძალდა შევყვირეთ. ყვავილები გათელილი იყო. რბილ მინაზე აშკარად ჩანდა ნაკვალევი. ეს იყო მამაკურის ძაღზე ნვრილოწვირიანი და გრძელი ფეხსაწმლის კვალი. ჰოლომსი ისე იქექებოდა ზალახსა და ფოთლებში, როგორც მამებარი ძაღლი, რომელსაყ დაჭრილი ფრინველის პოვნა ყნდა. ყურადა შეპყვირა და მინიდან პაჭარა სპილენძის წილინდრი აილო.

- ასედაყ ვფიქრობდი! - თქვა მან. - აი, მესამე მასრა: მე მგონია, ინსპექტორო მარტინ, რომ ძიება დასრულეზულია.

პროვიწრიელი ინსპექტოროის სახეზე გაოყრება აღიბეჭდა. ის აშკარად აღჭარეზული იყო ჰოლომსის ოსტატობითა და სწრაფი მოსაზრებულობით. თავდაპირველად მან თითქოს სყდა თავისი საყუთარი მოსაზრების დაყვა, მაგრამ ჰოლომსმა ძალე მოინადირა და სავსებით დაიმორჩილა იგი.

- ვისზე გაქვთ ეჭვი? - ჰკითხა პოლიწრიელმა.

- შემდეგ გეტყვით. ამ საქმეში არის რამდენიმე ისეთი მომენტი, რომელთა თქვენთვის გადმოძლა და ახსნა ჟერ კიდევ არ შემიძლია. ჩემი დაკვირვებითა და აღმოჩენებით ისე შორს ნავედი, რომ ყფრო გონივრული იქნება, თუ დროებით გავჩუმდები და მერე კი ყველაფერს ერთბაშად მოგახსენებთ.

- როგორც გენებოთ, მისტერ ჰოლომს, ოლონდ მკვლელი არ გავკვექყეს.

- არ იფიქროთ, რაიმე დავფარო, მხოლოდ ესაა, რომ ამ გახურებული მყშარბისას ყზრალოდ შეუძლებელია დროის დაკარგვა და გრძელი და დანვრილებითი ახსნა-განმარტებების გადმოძლა. ამ დანაშაულის ყველა ძაფი ჩემს ხელთაა. თყნდაყ ლედი გონს აღარასლოდეს მოვიდეს, ჩვენ მოვახერხებთ ნყხანდელი ლამის ყველა მოვლენის აღდგენასა და დამნაშავეთა მართლმსაყულოების ნინაშე ნაყენებას. ყნინარეს ყოვლისა, მინდა დავადგინო, სადმე ახლომახლო ხომ არაა სასტყუმრო „ელრიჯი“.

მოსამსახურეთა ჟვარედინი დაკითხვა მოვანყვეთ, მაგრამ, ასეთი სახელწოდების სასტყუმრო არყ კი გავვიგონაო, გვითხრეს. საჟინბოში მომყშავე ზიყყნამ კი ყურადა გაისხენა, რომ სოფლიდან რამდენიმე მილის დაშორებით, ისტ-რესტონის მახლობლად წხოვრობდა ფერმერი, გვარად ელრიჯი.

- იმ კურის ფერმა სხვებისაგან განწალკევეზულია?

- დიახ, მოშორებით გახლავთ, სერ.

- და იქნებ, იქ ჟერ კიდევ არ იყიან ის ამბავი, რაყ აქ ნყხელ ლამით მოხდა?

- აღბათ არ იყიან, სერ.

ჰოლომსი ჩაფიქრდა და ყურადა სახეზე რბიერი ლიმილი გამოეხაჭა.

- შეკაზმე რხენი, ჩემო ზიყყნა! - თქვა მან სწრაფად. - ძალიან მინდა, რომ ელრიჯის ფერმაში წერილი ნაილო.

ამ სიტყვეზზე ჰოლომსმა ჟიბიდან ამოილო რამდენიმე ქალაღი, რომელზედაყ მოწყკვავე კარყნები იყო გამოხატული. კანინეტში შევიდა, მაგიდას მიყუდა, ნინ კარყნებინი ქალაღები დაილოგა და საქმეში ჩაეფლო. ზოლოს ზარათი ზავშეს ჩააბარა, ყზრძანა სწორედ იმ პირისათვის გადაყრა იგი, ვისთვისაყ განყუთვნილი იყო და ამასთან არავითარ შემთხვევაში არ გაყრა პასყხი კითხვეზზე. ზარათზე წარწერილო მისამართს მინერ მოვკარი თვალი. წარწერა ყსწორმასწორო, მოქრეული ხელით იყო შესრულეზული, რაყ ჰოლომსის ჩვეულებრივ ლამაზ ნანერს სრულიად არა ჰგავდა.

აი, ეს წარწერაყ: ელრიჯის ფერმა, ისტ-რესტონი, ნორფოლკი, მისტერ აზ ლენის.

- მე მგონია, ინსპექტორო, - შენიშნა ჰოლომსმა, - რომ თქვენ გამართებთ დეპეშით ზადრავის გამოძახება, რადგან თუ ჩემი ვარაყდი გამართლოდა, საგრათოს რხეში ძალიან საშიში დამნაშავის ნაყვანა მოგიხდებათ. ყმანვილს, რომელსაყ წერილს ვაჭან, შეუძლია დეპეშაყ ნაილოს. ყოტსონ, ჩვენ ნასადილევეს მაჭარებლით ქალაქში გავზრყნდებით, რადგან ამ საღამოს აყრილებლად ყნდა დავასრულო ერთი ქიმიური ანალიზი. ის საქმე კი, რამაყ ჩვენ აქ მოგვიყვანა, დასასრულოს სწრაფად ყახლოვდება.

როგორც ბავშვმა ბარათი გააქროლა, შერლოკ ჰოლმსმა მსახურებს უხმო და უბრძანა, ვინც მისის კუბიჭის ნახვა მოისურვებს, დაუყოვნებლივ გაატარეთ სასტუმრო ოთახში, ისე რომ, არ შეატყობინოთ, რა აქ მოხდაო. ჰოლმსმა დაუინებთ მოითხოვა ამ ბრძანების განახრებად შესრულება. შემდეგ სასტუმრო ოთახში შევიდა და დასძინა, ახლა ყველაფერი უჩვენოდ მოხდება და ისლად დაგვრჩენია, დავჯდეთ და ვუყრდით, ჩვენს კაცანათში რა ფრინველი მოხვდებაო. ჰოლმსთან მხოლოდ მე და ინსპექტორი დავრჩით.

- მე დაგეხმარებით იმაში, რომ ეს ერთი საათი უფრო საინტერესო და სასარგებლოდ გაატაროთ, - თქვა ჰოლმსმა, სკამი მაგიდასთან მისნია და ზედ უამრავი მოწყობა კარუნებიანი ქალღივი გაშალა. - თქვენ ნინაში, მისტერ უოტსონ, აურელივლად უნდა გამოვიხსილო ჩემი დანაშაული: ძალიან დიდხანს ვალიზიანებდი თქვენს წიგნისმოყვარეობას. თქვენთვის კი, ინსპექტორო, მთელი ეს ამბავი იქნება ბრწყინვალე პროფესიული გაკვეთილი. უნინარეს ყოვლისა, უნდა გიამბოთ ჩემი შეხვედრების ამბავი მისტერ ჰილტონ კუბიჭთან, ბეიკერსტრიტზე.

აქ მოკლედ უამბო ინსპექტორს ის, რა ჩვენთვის უკვე წიგნილია.

- აი, ჩემს ნინაშია ეს გასართობი ნახატები, რომელთაზე შექმნილი ღიმილის გამონკვა, რომ ასეთი საძინელი ტრაველიის მაყუნებელი არ იყენებ. ზედმინებებით ვიწონებ საიდუმლო დამწერლობის ყველა სახეობას და თვითონ ვითვლები ავტორად ნიგნისა, სადაც ას სამოცი შიფრის ანალიზია მოქმედი, მაგრამ უნდა ვაღიარო, რომ ეს შიფრი ჩემთვის სრულიად ახალია. ამ სისტემის გამოგონებლის მიზანი აღბათ ის იყო, რომ ამ შიფრის ნამდვილი მნიშვნელობა დაეფარა და ნიშნები დამწერლობად კი არა, ბავშვის ნახატებად გაესაღებინა. მაგრამ ყველა, ვინც მიხვდება, რომ ეს ნიშნები ასობს შეესაბამება, განსაკუთრებული სიძნელის გარეშე ამოიწონებს მათ, თუ შიფრის ამოწონის ჩვეულებრივ ნესებს გამოიყენებს. პირველი ჩანანერი ძაღზე მოკლე იყო და მხოლოდ ერთი ისეთი ვარაუდის დაშვების საშუალება მომეცა, რა, ჩემი აზრით, სიმართლესთან ახლოს იყო, და რა მერე სავსებით სწორი აღმოჩნდა. მე ვლავარაკობ დროშებზე. ეს დროშები გამოყენებულია მხოლოდ იმისათვის, რომ აღნიშნონ სიტყვების დასასრული. ამის გარდა, პირველი წერილიდან სხვა ველარაფერი გავარკვიე, მესაჭიროებოდა ახალი მასალა. მეორედ რომ მინახულია, მისტერ ჰილტონ კუბიჭმა გადამომეცა ახალი ბარათები, რომელთაგან უკანასკნელი უდავოდ შეიჯავდა მხოლოდ ერთ სიტყვას, რადგან მასში დროშები აღარ იყო. ორი სხვა ბარათი უყველად ინყებოდა ერთი და იმავე სიტყვით, რომელიც ოთხი ასოსაგან შედგებოდა. აი ეს სიტყვა.

როგორც ხედავთ, ეს სიტყვა თავდება იმავე ასოთი, რომლითაც ინყება. აქ ბუნდინერმა აზრმა გამიელვა. წერილები ჩვეულებრივ ინყება იმ ადამიანის სახელით, რომლის მისამართითაც წერენ. კარგი, რომელიც ამ წერილს უგზავნიდა მისის კუბიჭს, უსათუოდ ახლოს იწონდა მას. სრულიად ბუნებრივია, რომ უბრალოდ სახელს ეძახდეს. მისი სახელი კი სწორედ ოთხი ასოსაგან შედგება და თავდება იმავე ასოთი, რომლითაც ინყება: ქალის სახელია ილსი. ამრიგად, მე აღმოვჩინდი სამი ასოს მფლობელი: ი, ლ და ს. ამგვარად, ორ წერილში სახელით მიმართავს მისის კუბიჭს და, ეტყობა, რაღაწას ითხოვს მისგან. რა უნდა მოსთხოვოს? ხომ არ უნდა, რომ ქალი მივიღეს სადმე ისეთ ადგილას, სადა შეიძლება მასთან ლაპარაკს? ურადლება მივაქრე მესამე წერილის მეორე სიტყვას. აი ისიც:

აქ რვა ასოა: მეოთხე და უკანასკნელი ასოებია „ი“. მე ვივარაუდე, რომ აქ წერია, „მოდი, გელი“ და უურად კიდევ რამდენიმე ასოს მფლობელი გავხდი. მაშინ მივუბრუნე იმავე ბარათს, რომელშიც მხოლოდ ერთი სიტყვა ეწერა. როგორც თქვენთვის წიგნილია, ეს სიტყვა გამოჩნდა ფარდულის კარის ქვედა პანელზე, დანარჩენი წარწერისაგან მოშორებით. ვივარაუდე, რომ ეს იყო პასუხი და ის დანერა მისის კუბიჭმა:

წნობილი ასოები ჩავსვი უწნობ ადგილზე და მივიღე:

„არაოდეს“

რას უნდა ეპასუხა მისის კუბიჭს მის თხოვნაზე, მოდი, გელოო? ქალმა უპასუხა: „არაოდეს“. ახლა უკვე ვიწოდო იმდენი ასო, რომ შემძღო დამეხედა პირველი ზარათისათვის. თუ ამ წარწერაში ჩავსვამთ ჩვენთვის უკვე წნობილ ასოებს, მივიღებთ: „მე აქ ვარ. ან ლენი“.

დავუშვათ, რომ მეორე სიტყვაა „აქ“. მაშინ ბოლო სიტყვაა „ლენი“. ეს გვარი ძალიან გავრცელებულია ამერიკაში. ორი ასოსაგან შემდგარი სიტყვა, რა გვარის წინ ეწერა, ალბათ სახელი იქნებოდა. რომელი სახელი შედგება ორი ასოსაგან? ამერიკაში ძალიან გავრცელებულია სახელი „ან“. ახლა გამოსაწერო რჩება მხოლოდ ფრაზის პირველი სიტყვა. იგი მხოლოდ ორი ასოსაგან შედგება. ესაა ნარვალსახელი „მე“. ამრიგად, პირველ წერილში წერია: „მე აქ ვარ. ან ლენი“. აი, ახლა კი საკმაოდ ზევრ ასოს ვიწნობ, სრულიად იოლად შემძღო ნაკითხი მეორე წერილი: „ვუწნობ ელრიჭისას“. აზრად მომივიდა, რომ „ელრიჭი“ – სახელწოდებაა სახლის ან სასტუმროსი, სადაც წნობრობს ყოველივე ამის დამწერი.

მე და ინსპექტორმა მარტინმა ღრმა გულისყურით მოვისმინეთ დანვრილებითი და ნათელი ანგარიში იმაზე, თუ როგორ ხსნიდა ჩვენი მეგობარი თანდათანობით მოწყვეტე კარუნების გამოწვანას.

– შემდეგ როგორ მოიქცეო, სერ? – ჰკითხა ინსპექტორმა.

– რაკი სახელი „ან“ იხმარება მხოლოდ ამერიკაში და მთელი საქმერ იქიდან დაიწყო, რომ წერილი ამერიკიდან მოვიდა, სრული საფუძველი მქონდა მეფიქრა, რომ ან ლენი ამერიკელია. ამას გარდა, ეჭვი მქონდა, რომ ყოველივე ამის უკან რაღაც დანაშაული იფარება. ჩემი ეჭვი გამონვეული იყო იმით, რომ მისის კუბიჭი ასე ჭიუჭად უმაღლავდა ქმარს თავის წარსულს. მე დეპეშა გავუგზავნე ნიუ-იორკის საპოლიციო სამმართველოში მისტერ უილსონ ჰარგრივს, რომელიც ხშირად სარგებლობდა იმით, რომ მე კარგად ვიწნობ ლონდონის დამნაშავეთა სამყაროს. ვკითხე, ვინ არის ან ლენი-მეთქი. ასეთი პასუხი მომერ: „ყველაზე უფრო საშიში ზანდიგი ჩიკაგოში“. იმ საღამოს, როცა ეს წერილი მივიღე, ჰილტონ კუბიჭმა ლენის უკანასკნელი წერილი მომანოდა. ჩემთვის უკვე წნობილი ასოები მივუყენე და გამოვიდა ფრაზა, რამერ ორი, ჭერ კიდევ უწნობი ასოს გამოწნობის შემდეგ ასეთი სახე მიიღო:

„იწოდე, მოკვდები“

ამრიგად, არამზადა თხოვნიდან მუქარაზე გადავიდა, ჩემთვის კი წნობილია, რომ ჩიკაგოს ზანდიჭების სიტყვა და საქმე ერთია. მაშინვე გამოვეშურე ნორფოლკისაკენ ჩემი მეგობრისა და თანაშემწის, დოქტორ უოტსონის თანხლებით, მაგრამ საუბედუროდ, მხოლოდ მაშინ ჩამოვედი, როცა ეს საზარელი ამბავი უკვე მომხდარი იყო.

– დიდი პატივია თქვენთან ერთად დანაშაულის გამოაშკარავება, – თავაზიანად თქვა ინსპექტორმა, – მაგრამ იმედი მაქვს, ნებას მომერეთ, მერ გითხრათ რამდენიმე გულახდილი სიტყვა. თქვენ პასუხს აგებთ მხოლოდ საკუთარი თავის წინაშე, მე კი პასუხს ვაგებ ჩემი უფროსების წინაშე. თუ ეს ან ლენი, ელრიჭში მწხოვრები, მართლად მკვლელია, და თუ ის გაიქრევა, ვიდრე მე აქ ვიმყოფები, მაშინ დიდი უსამოვნება მომელოს.

– ნუ გეშინიათ, ის არ შეერდება გაქრევას.

– ეს საიდან ირით?

– გაქრევა დანაშაულის აღიარებას ნიშნავს.

– თუ ასეა, ნავიდეთ და დავაპატიმროთ.

– აქ ველოდები, სადაც არის, მოვა.

– რაჭომ ფიქრობთ, რომ მოვა?

– იმიტომ, რომ მივწერე და ვთხოვე, აქ მოსულიყო.

- ეს ძალიან მოუფიქრებელი ნაბიჯია, მისტერ ჰოლმს! ნუთუ ის ზანდიჭი აქ იმისათვის მოვა, რომ თქვენ სთხოვეთ? განა უფრო იოლი არ არის ვივარაუდოთ, რომ თქვენი ნერილი ეჭვებს ალყობავს და დამალვას შეეწყობა?

- ყველაფერი დამოკიდებულია იმაზე, როგორ არის შედგენილი ნერილი, - თქვა ჰოლმსმა. - თუ არ ვრდები, ის ჯენტლმენი უკვე მოზრძანდება.

სახლისაკენ მომავალი გზაზე მართლაც ვილარ უნობი ადამიანი მოაზიკუნდა. ეს იყო მალალი, ლამაზი, შავგვრემანი მამაკაცი. რუხი კოსტიუმი ეწვა და ფართოფარფლებიანი ქუდი ეხურა. შავი, უხეში ნვერი და დიდი, არნივისებური რხვირი ჰქონდა. გზად მომავალი ხელჭოხს აქნევდა და ისეთი სახით მოაზიკუნდა, თითქოს გარშემო ყველაფერი მისი საკუთრება ყოფილიყო. ზოლოს გაისმა ზარის ხმამალალი ნკრიალი.

- მე ვფიქრობ, ჯენტლმენებო, - მშვიდად თქვა ჰოლმსმა, - რომ თქვენ კარს უკან დამალვა გმართებთ. როცა საქმე ასეთ ადამიანთან გვაქვს, სიფრთხილის ყველა ღონისძიება უნდა გამოვიყენოთ: ინსპექტორო, ხელნორკილი მოამზადეთ, მასთან საუბარი კი მე მომანდეთ.

დუმილში მთელი ნუთი გავიდა, ერთი იმნაირ ნუთთავანი, რომელსაც არასოდეს არ დაივიწყებ.

მერე კარი გაიღო და ჩვენი სტუმარი ოთახში შემოვიდა. ჰოლმსმა თვალის დახამამებაში რევოლვერის ლულას შუბლში დაუმიზნა, მარტინმა კი მაჯებზე ხელნორკილი დაადო.

ყველაფერი ეს ისე სწრაფად მოხდა, რომ ჩვენი ტყვე შეზოჭილი აღმოჩნდა უმალ, ვიდრე თავდამსხმელებს შენიშნავდა. იგი შავი, მორმიქიმი თვალეზით ხან ერთს მისჩერებოდა, ხან მეორეს, მერე კი ხმამალლა გაიჩინა:

- ჰო, ჯენტლმენებო, ამჯერად თქვენ დამიჭირეთ! ახლა ველარსად ნაგივართ, მაგრამ მე აქ ნერილით მისის ჰილტონ კუბიჭმა მომიწვია... ნუ მეტყვი, რომ ის ქალიერ შეთქმულთავანია. ნუთუ ამ ხაფანგში მან შემომიტყუა?

- მისის ჰილტონ კუბიჭი მიძიედ არის დაჭრილი და სულთმოზრძავი ნევს.

დაპაჭირებულმა ხმამალლა შეჰყვირა, მისმა ხმამ მთელი სახლი შესძრა.

- თქვენ ხომ არ შეიშალეთ! - დაიღრიალა გაროფებულმა. - ეს კარია დაჭრილი და არა ქალი! განა ვინმეს გამბედაობა ეყოფოდა, რომ დაეჭრა პატარა ილსი? მე ვემუქრებოდი, მაგრამ ლმერთმა დამიფაროს, თმის ერთ ლერსაც კი არ შევურხევი. უკან ნაილეთ თქვენი სიტყვები, ჰეი, თქვენ! მითხარი, რომ ილსი არ არის დაჭრილი!

- ის მიძიედ დაჭრილი იპოვეს ტყვიით განგმირული ქმრის გვერდით.

კარც გულის სიღრმიდან კენესა აღმოხდა. დივანზე დაემვა და სახე ხელეზით დაიფარა.

მთელი ხუთი ნუთი დუმიდა. შემდეგ ხელეზი ჩამოიღო და სასონარკვეთილმა რევი სიმშვიდით თქვა:

- არაფერი მატვს თქვენგან დასაფარავი, ჯენტლმენებო. მე ვესროლე, მაგრამ მანარ მესროლა, - მამასადამი, ეს არ შეიძლება მკვლელობად ჩათვალოს, ხოლო თუ ფიქრობთ, რომ მე შემედლო დამეჭრა ის ქალი, მამასადამი, არც მას იწნობთ და არც მე. არასოდეს არც ერთ მამაკარც არ ჰყვარებია ქალი ისე ძლიერ, როგორც მე, და ყველა უფლებარ მქონდა ამ ქალზე. იგი უკვე დიდი ხნის წინათ იყო ჩემთვის განკუთვნილი. რა საფუძველზე ჩადგა ეს ინგლისელი ჩვენს შორის? პირველად მე მივილე მისი ხელის თხოვნის უფლება, და მე მოვითხოვი მხოლოდ იმას, რაც კანონით მეკუთვნოდა.

- ის ჩამოგშორდა, როცა ვაიგო, ვინც იყავით, - მკარად თქვა ჰოლმსმა. - ქალი გამოიქრა ამერიკიდან, რომ თქვენგან თავი დაელნია, ის გათხოვდა ინგლისში პაჭივრემული ადამიანზე. თქვენ ემუქრებოდით, ავინროებდით და რდილობდით იძულებული გაგესადათ მიეყოვენინა ქმარი, რომელიერ უყვარდა, რომელისაც პაჭივსა სრემდა, და გაქრულიყო თქვენთან ერთად... თქვენ კი მას სძულდით, არ უყვარდით და პაჭივს არ ვრემდათ. საქმე იმით დაამთავრეთ, რომ მოკალით ეს კეთილშობილი კარე და თვითმკვლელობამდე მიიყვანეთ მისი როლი. აი, თქვენი დამსახურებანი, მისტერ აზ ლენ, რისთვისაც პასუხისმგებლობა გეკისრებათ.

- თუ ილსი მოკვდება, ჩემთვის სულ ერთია, რა მომივა, - თქვა ამერიკელმა.

მუშტი გამალა და ჩახიედა ზარათში, ხელისგულზე რომ ედო.

- მომისმინეთ, მისტერ, - შესძახა ან ლენმა და მის თვალეზში ნაპერსკალომა გაიჩინა, - ხომ არ ფიქრობთ, შემაძინოთ? თუ ლედი ასე მიმიღდაა დაჭრილი, მაშ, ეს ნერილი ვინ დანერა?

ამ სიტყვებზე ზარათი მაგიდაზე ისროლა.

- მე დავნერე, რათა აქ მომეყვანეთ.

- თქვენ დანერეთ? დედამინის ზურგზე ჩვენი ზანდის ნევრების გარდა, არ მოიპოვება ადამიანი, რომ მორეკვავე კარუნების საიდუმლოება იყოფეს. როგორ შეგეძლოთ ამის დანერა?

- ის, რა გემოიგონა ერთმა ადამიანმა, შეიძლება გაიგოს მეორემ, - მიუგო ჰოლმსმა.- აი, ახლოვდება კები, რომელითავე ნორვიჩში გავაგზავნიან, მისტერ ლენი... მაგრამ თქვენ ჯერ კიდევ გაქვთ პაჭარა შესაძლებლობა, რამდენადმე გამოასწოროთ თქვენს მიერ ჩადენილი ზორობება. წნობილია თუ არა თქვენთვის, რომ მისის ჰილტონ კუბიტი უკვირებელია ქმრის მკვლელობაში და მხოლოდ ჩემმა აქ ყოფნამ, ჩემს მიერ შეკრებილია წნობებმა იხსნეს ამ ზრადღებისაგან? თქვენ მოვალე ხართ მთელ ქვეყანას განუჩადოთ, რომ ის ამ მკვლელობაში არც ნებთ და არც უნებლიეთ დამნაშავე არ არის.

- ასედაც ვიზამ, - თქვა ამერიკელმა. - ვხედავ, ჩემთვის ყველაზე უფრო ხელსაყრელი იქნება სრული სიმართლის აღიარება. უნდა იყოფეთ, ჯენტლმენებო, რომ ლედი მე გავიყვანი მაშინ, როცა ის ჯერ კიდევ ზავში იყო. ჩვენი ჩიკაგოს ზანდა შვიდი კარისაგან შედგებოდა. ილსის მამა ჩვენი მეთაური იყო. ჭკვიანი მოხური ვახლდათ. სწორედ მან გამოიგონა ის ასოები, რომელთავე ყველა ზავშივის ნახატებად თვლიდა, ვიდრე თქვენ არ გაგიღიმათ ზედა და იმ შიფრს გასაღები არ მოარგეთ. ილსი იწინებდა ჩვენს ზოგიერთ საქმიანობას, მაგრამ ჭირივით სძულდა ჩვენი პროფესია. და რაკი მას ჰქონდა პაჭიოსანი გზით მოპოვებული ფული, ხელიდან გაგვისხლტა და ლონდონს ჩამოვიდა. ჩემი დანიშნული იყო და წოლადაც გამომყვებოდა, თუ პროფესიას გამოვირცვლიდი. ჩემი ხელობის ხალხთან კი ილსის არ სურდა რაიმე საერთო ჰქონოდა. მის კვალს მივაგენი მხოლოდ მას შემდეგ, რა ამ ინგლისელს გაჰყვა. ნერილი მოვწერე, მაგრამ პასუხი არ მიმიღია. მაშინ აქ ჩამოვედი და რადგან ვშიშობდი, შესაძლოა, მან ჩემი ნერილები არც კი ნაიკითხოს-მეთქი, დავინწყე წერა ფანჯრის რაფაზე და ფარდულის კარზე.

ყვე მთელი თვეა, რა აქ ვცხოვრობ. ფერმაში დავსახლდი. ჩემი ოთახი იმით იყო კარგი, რომ ქვედა სართულზე ვახლდათ, ლამაზობით ისე შემეძლო გამოსვლა, რომ სახლის პატრონთა ყურადღებას არ მივიქრევდი. რა არ ვიღობე, რომ ილსი ჩემს მხარეს გადმოემბრებინა. ვიწოდე, კითხულობდა ჩემს აჩხაჩხას ნანერს, რადგანავე ერთხელ ჩემს ნანერს ქვეშ პასუხი მიანერა. ზოლოს მოთმინება დავკარგე და მუქარაზე გადავედი. მაშინ მომწერა ნერილი, რომელშიავე მევედრებოდა, ამერიკაში დავბრუნებულიყავი, მარნმუხებდა, თავს მოვიკლავ, ჩემი ქმარი რაიმე სკანდალურ საქმეში რომ გაერიოსო. აღმიტქვა, ლამის სამ საათზე, როცა ქმარი დაიძინებს, ფანჯრიდან დაგელაპარაკები იმ პირობით, რომ ამის შემდეგ გაემგზავრები და მომასვენებო.

მოლაპარაკების დროს ფული შემომთავაზა, რომ ჩემგან თავი დაეხსნა. ამან გამაშმაგა, ხელი ვჭარე და მინდოდა ფანჯრიდან გადამეყვანა. სწორედ იმ წამს მოიბრინა მისმა ქმარმა, ხელში რევოლვერი ეჭირა. ილსი უგრძობლად დაეშვა იატაკზე, მე და ის კარი კი ერთიმეორეს პირისპირ შევრჩით. მეუ შეიარაღებული ვიყავი და რევოლვერი შევმართე, რათა შემეშინებინა და ნასვლის შესაძლებლობა მომეშოდა. მესროლა და ამარდინა. მეუ თითქმის მასთან ერთად გავისროლე და ჩემი მონინალმდევე იატაკზე დაეწა. იქაურობას ვავშობდი, ზალი გადავირბინე და გავიგონე, როგორ დახურეს ფანჯარა. ყველაფერი ეს სიმართლეთა, ჯენტლმენებო, და მეტი ამ საქმისა არაფერი ვიწოდე, ვიდრე ჩემთან ერთი პაჭარა უმანვილი არ გამოჩნდა და ზარათი არ გადმოქრა. ნერილი ნავიკითხე, აქეთ გამოვიქერი და თქვენს ხელში ჩავვარდი...

ამასთანავე სახლთან კები მოვიდა. შიგ ორი პოლისმენი იჭდა.

ინსპექტორი მარტინი ნამოდგა და დაპაჭიმრებული მხარზე ხელი შეახო.

- დროა ნავიდეთ!

- არ შეიძლება ნასვლის წინ იღოს ვნახო?
- არა, ჯერ კიდევ გრძობაზე არ მოსულა... მისტერ შერლოკ ჰოლმს, მე ისღა დამრჩენია, იმედი ვიქონიო, რომ როჯა ისევ გამაგზავნიან რაიმე დიდი საქმის გამოსარკვევად, ზედნიერება მექნება კვლავ თქვენთან ერთად ვიმუშაო. ფანჯარასთან ვიდექით და მიმავალ კენს გავხრწეროდი. როჯა მოვბრუნდი, შევნიშნე ზარათი, რაჯ დამნაშავეს მაგიდაზე დაეჭოვებინა. ეს სწორედ ის ზარათი გახლდათ, ჰოლმსმა მას რომ გაუგზავნა.
- სწადეთ ამისი ნაკითხვა, უოტსონ, - მითხრა ღიმილით ჰოლმსმა. ფურცელზე დახატული იყო აი, ასეთი მოწყობავე კარუნები:

- თუ ჩემს ახსნა-განმარტებას გაიხსენებთ, აქ წერია: „მოგელი, არ მალოდინო“. ეჭვი არ მეპარებოდა, რომ ასეთი მოპატიუება ამერიკელს ჩვენთან მოიყვანდა, რადგანარ დარწმუნებული იყო, რომ მისის კუბიჭის გარდა ასე წერა არავის შეეძლო. ერთი სიტყვით, ჩემი ძვირფასო, უოტსონ, ეს კარუნები, რომლებიც ასე დიდხანს ემსახურებოდნენ ბოროტებს, ახლა ვაიძულეთ, სიკეთეს ემსახურონ... მგონია, შეგისრულით დანაპირები და თქვენი უბის წიგნი ახალი ჩანაწერებით გავამდიდრე. ჩვენი მატარებელი სამ საათსა და ორმოც წუთზე გადის და ზეიკერსტრიტზე სწორედ სადილობისას ვიქნებით. კიდევ რამდენიმე სიტყვარ და დავასრულებთ. ამერიკელ აბ ლენის ნორვიჩის სასამართლოს ზამთრის სესიამ სიკვდილით დასჯა გადაწყვიტა, მაგრამ მხედველობაში მიიღო რა დანაშაულის შემამსუბუქებელი მოტივები, და რაჯ მთავარია, ის გარემოება, რომ ჰილტონ კუბიჭმა პირველმა ესროლა, სიკვდილი საკატორლო სამუშაოებით შეუწყვალა. მისის ჰილტონის შესახებ ჩემთვის წინაშე მხოლოდ ის, რომ იგი სრულიად განიკურნა, ჯერ კიდევ ქვრივია და თავის სირიქხლეს ღარიბებზე ზრუნვას ახმარს.

ურლო დიდგვაროვანი

ლორდ სენტ-საიმონის ქორწინება ძალიან უჩნაურად დასრულდა, მაგრამ იმ წარჩინებულ წრეში, რომელშიც თვითონ უბედური საქმრო ტრიალებდა, ამ ამბავზე მიტქმა-მოტქმა დიდი ხანია შეწყდა. უფრო მფოთიანმა და აურზაურის გამომწვევმა პიკანტურმა დეკლემმა და ამბებმა დავინყების ფერფლით დაფარა ლორდ სენტ-საიმონის ქორწინების გარშემო ატეხილი ჭორები და ლაქლაქი, მით უმეტეს, რომ მას მერე ზარე ოთხმა წელიწადმა განვლო. უნდა ვალიროთ, რომ ჩემი ღრმა რწმენით, ფართო საზოგადოებრიობისათვის ამ ამბის გარშემო არსებული ყველა ფაქტი წინაშე არ არის. ვინაიდან ეს საქმე ჩემმა მეგობარმა გამოიძია და ყოველივეს მან მოჰფინა ნათელი, ჩემს მოვალეობად მიმაჩნია ჰოლმსის თავგადასავალს, მისი სრულყოფის მიზნით, კიდევ ერთი მოთხრობა დავუძაჭო. თვითონ ჩემს ქორწინებამდე რამდენიმე კვირით ადრე, - მაშინ ჯერ კიდევ ჰოლმსთან ერთად, ერთ ჟურნალში, ზეიკერსტრიტზე ვრეზვრობდი, - ჩემი მეგობარი ნასადილოვეს სასეირნოდ გავიდა. მინმოზრუნებულს, მის სახელოზე, მაგიდაზე დადებული წერილი დაუხვდა. მე მთელი ის დღე მინ გავატარე, ვინაიდან ამინდი უწყებ შეიწყვალა, რა მოიქუფრა და კოკისპირული ნვიმა ნამოვიდა. ავლანეთიდან საკუთარი ფეხით ნამოღებულ ძვირფას რელიქვიას - ტყვიასა და ნაჭრილობებს მეჭირ არ უნდოდა, თავი შემასხენა და მთელი დღე ყრუ ტკივილები მტანჯავდა. სავარძელში მოკალათდი, ფეხი ფეხზე გადავიდე და ყოველდღიური საჭირბოროტო ამბებით გადაჭრელებული გაზეთების კითხვას შევუდექი. კითხვა რომ მომწყინდა, თვალი მაგიდაზე დადებული წერილისაკენ გამექრა. კონვერტზე გამოსახული უზარმაზარი ღერბი და მონოგრამა მზერას თავისთავად იტარებდა და თავი საგონებელის მივეყრი. ნეტავ რომელ ზობოლასთან აქვს მიმონერა-მეთქი, სულ იმას ვფიქრობდი.

- ვილარ მალალი წრის კარის ნამოღვანარი ეპისტოლე გელით. აი, იქ მაგიდაზე დევს, - შევეხმიანე ჰოლმსს, როგორც კი ოთახში შემოვიდა. - თუ მეხსიერება არა მლალატობს, გარდა ამ უსტარისა, დილით თევზით მოვაჭრისა და ნავსადგურის საზაჭო მოხელის წერილებიც მოგივიდათ.

- მთელი სიხალისე სწორედ კორესპონდენციების მრავალფეროვნებაშია, - მითხრა გალიმენულომა ჰოლომსმა, - და ჩვეულებრივ, უბრალო ადამიანების ნერილოები უფრო საინტერესოა ხოლმე. ამ ნერილოში კი, მიპატუების ზარათი უნდა იყოს და, ალბათ ისეთ ადგილას მიმინვევენ, სადა არ მონყენილობა მომკლავს, ანდა სადა არ აურილოვლად უნდა ვიწყო.

მან დალოქული კონვერტი გახსნა და ნერილი თვალის დახამამებში გადაიკითხა.

- რატარ საინტერესო ამბავი უნდა იყოს, - თქვა ჰოლომსმა.

- მაშ, მინვევის ზარათი არა ყოფილა?

- არა.

- და ვილარ დიდგვაროვნის პირადი ნერილია, არა?

- დიახ.

- გილორავთ, ჩემო ძვირფასო მეგობარო.

- მერნმუნეთ, უოტსონ, გულწრფელად გთხოვთ ჩემს ნათქვამს მოჩვენებით სიტყვებდ ნუ მიიღებთ. გულახდილად უნდა ვალიარო, რომ მე კლიენტის საზოგადოებრივ მდგომარეობაზე უფრო მაღლა იმ შემთხვევისა თუ ამბის ისტორიას ვაყენებ, რომელიც მას თავს გადახდა. ეს შემთხვევა კი, მართლარ, რხოველი ინტერესის აღმძვრელი უნდა იყოს. მე მგონია, ამ ზოლო დროს, თქვენ დიდი გულისყურით კითხულობდით გაზეთებს.

- მერ ასე მგონია, - ვთქვი ნაღვლიანად და კუთხეში დაყრილი გაზეთების დასტაზე ვანიშნე, - ან კი მეტი რა საქმე მქონდა.

- ზედად, იქნებ, სწორედ თქვენ გქონდეთ ნაკითხული ამ ამბის გარშემო გამოქვეყნებული მასალები, თორემ მე ხომ კრიმინალური საქმეებისა და უგზო-უკვლოდ დაკარგულთა თაობაზე გაზეთების პირველ გვერდებზე მოთავსებული განუხადებების გარდა აღარაფერს ვკითხულობ. ჭკუის სასწავლი ამბები ხომ სწორედ იქ იბეჭდება. თუ ყველა გაზეთს გულისყურით კითხულობდით, ალბათ ლორდ სენტი-საიმონისა და მისი ქორწინების ამბავიც მოგხვდებოდათ თვალში.

- დიახ, თვალშიც მომხვდა და დიდი ინტერესითარ გადავიკითხე.

- ეს ძალიან კარგია. ნერილი სწორედ ლორდ სენტი-საიმონისაგანაა. მე ნავიკითხავთ ნერილს, თქვენ ერთხელ კიდევ გადაათვალთ ერთ გაზეთები და მერე მიაბმეთ, რარ ამ საქმეს შეეხება. აი, რას მწერს:

- „ჩემო ძვირფასო მისტერ შერლოკ ჰოლომს, ლორდმა ზეიკუოტერმა მითხრა, რომ სავსებით შემოძლია ვენდო თქვენს გამჭრიახობას. მანვე გადმომწა, რომ როგორც ჯენტლმენს შეჭერის, თქვენ სხვის საიდუმლოს არავის გაუძხელოთ. ამიტომ უსიტყვოდ გადავწყვიტე, რჩევინათვის მოგმართოთ და ვაგომილოთ ის სამსუხარო ამბავი, რარ ჩემს ქორწინებას მოჰყვა. მართალია, ამ საქმეს მისტერ ლესტრეიდი იკვლევს, მაგრამ იგი არათუ წინააღმდეგია თქვენერ ჩაერიოთ ჩემს საქმეში, არამედ მიაჩნია კიდერ, რომ ეს საქმისათვის სასარგებლო იქნება. მე თქვენთან, ნაშუადღევის ოთხ საათზე ვავჩნდები, და გთხოვთ, ამ დროისათვის სხვა საქმეებიდან მოიწალოთ, ვინაიდან ჩემი ამბავი ძალიან სერიოზული და ყურადსაღებია.

თქვენი ერთგული რობერტი სენ-საიმონი“.

- ნერილი გამოგზავნილია გროსვენორის სასახლიდან, დაწერილია ზატის ფრთით და სახელოვან ლორდს მარჯვენა ნეკი მელნით დაუსვრია, - ჩამიკენჭა თავისებურად ჰოლომსმა და ნერილი დაკურა.

- ოთხ საათზე მანდ ვავჩნდებიო, ახლა სამია, ასე რომ მის მოსვლამდე ერთი საათილა დარჩა.

- ეს დრო სრულიად საკმარისია, რომ თქვენი დახმარებით ამ საქმეში გავერკვიო.

გადახედეთ გაზეთებს და თარიღების მიხედვით გაამზადეთ გადასათვალთებლად, მე კი მანამდე ლორდ რობერტი სენტი-საიმონის ვინაობას ვავეწრობი. ჰოლომსმა ზუსტის გვერდზე მოთავსებულ თაროდან წითელყდიანი წიგნი ჩამოილო, სავარძელში ჩაჭდა, წიგნი მუხლოებზე დაიდო და ფურცლას შეუდგა. რასარ ეძებდა, მაღე მიაგნო და ხამაღლა

ნაიკითხა: - რობერტი უილსინგემ დე ვერ სენტი-საიმონი, ჰერროგ ზალმორალის მეორე ვაჟი - ჰმ! სავგარეულო ტერბი: ლურჯ ფონზე გეზად სისამურის ზოლი და ზედ გამოსახული სამი ეკატავა ლილილო. დაზადებულია 1846 წელს. ამჟამად ორმოცდაერთი

ნლის გამოდის. სწორედ რომ დროზე გადაწყვეტია წოლის შერთვა. მთავრობის ყოფილ მემადგენლობაში კოლონიების საქმეთა მინისტრის მოადგილე. ჰერროგი, მამამისი ერთ ხანს სავარეო საქმეთა მინისტრი ყოფილა. აღმავალი შტოთი პლანტაგენეტიკების ჩამომავალია, დაღმავალით - კი ტიულორებისა. ჰა! აქ ისეთი საინტერესო ვერაფერი ამოვიკითხე. მე მგონია, თქვენ მაინც ნაანუდებოდით გაზეთებში ყურადსაღებ წიგნებს.

- სრულიად არ გამჭირვებია იმის ჰოვნა, რასაც ვეძებდი, - ვუთხარი მე, - ფაქტები ჯერ კიდევ რხელია და ამბავი იმდენად სენსაციური, რომ ყველას ყურადღება ერთბაშად მიიპყრო. თუ ამ ამბის თაობაზე თქვენთან კრინტი არ დამიძრავს, მიზეზი ადვილი მისახვედრია: ჩველებრივ, თქვენ როცა ერთ რომელიმე საქმეს იძიებთ, სხვა საქმეში გარევა კი არა, მისი მინაარსის მოხმენარ არ გინდათ ხოლმე.

- ოჰ, თქვენ გროსვენორსკვერიდან ფურგონით რომ ავეჭი გაიტარეს, იმ საქმეზე ამბობთ, არა? ის საქმე ამჟამად დამთავრებულია, თუმცა იქ დასამთავრებელი არა იყო რა, თავიდანვე ყველაფერი დღესავით ნათელი გახლდათ. ახლა კი სმენად გადაქრული ველი, ამ საქმის ირგვლივ თქვენს მიერ გაზეთებში ამოკითხული ამბების დანვრილებით მოყოლას.

აი, პირველი წიგნა ამ საქმეზე, რომელიც „მორნინგ პოსტში“ პირადი რეპორტების საქმეთა სვეტებში ამოვიკითხე. გაზეთის ეს ნომერი ამ რამდენიმე კვირის წინ გამოვიდა: „მოხდა ნიშნობის თაობაზე გარიგება და თუ მითქმა-მოთქმას დავუჯერებთ, ამას მალე მოჰყვება ქორწინება. ბალმორალის ჰერროგის მეორე ვაჟი - ლორდ რობერტ სენტ-საიმონი ჯვარს დაინერს სანფრანცისკოელი ესკავირის, ალოიზიუს დორანის მხოლოდშობილ ქალიშვილზე, მის ჰეტი დორანზე“.

- მოკლედ და მკაფიოდ, - შენიშნა ჰოლმსმა, - და გრძელი გამხდარი ფეხები რეცხოს მიუფიქრა.

- ნინა კვირას, ერთ-ერთ, მაღალი წრებისათვის განკუთვნილ გაზეთში, ამ საქმეზე უფრო დანვრილებით იყო ლაპარაკი. აი, ისიც: უკვე მოთხოვნილებად იქნა ქორწინების ბაზრის დასაწავი კანონის გამოყენება, ვინაიდან ამ საქმეში არსებული თავისუფალი ვაჭრობა-გარიგების პრინციპები ჩვენს სამამულო პროდუქციას ძალიან მძიმე დაღს ასვამს. დიდი შრიტანეთის დიდგვაროვან ოჯახისშვილებს თანდათანობით ხელთ იგდებენ ოკეანისგალმელი მშვენიერი ასულნი და მათზე ბატონობენ. ნარსულ კვირას მათ ნაალაფევს დაემატა კიდევ ერთი უძვირფასესი შენაძენი. ლორდმა სენტ-საიმონმა, რომელიც აგერ ოცი წელია ამჟამის მიერ ნაწყობრენ ისრებს გულურვად იგერიებდა, საქვეყნოდ განაცხადა, რომ წოლად ირთავს კალიფორნიელი მილიონერის მხოლოდშობილ ასულს - მის ჰეტი დორანს. მის დორანმა, მომხიზლავმა ტანკენარმა და მშვენიერმა ასულმა, უისბერის სასახლეში გამართულ მეჯლისზე ყველას ყურადღება მიიპყრო, იგი გახლავთ მხოლოდშობილი ქალიშვილი ამერიკელი ესკავირისა, და მისი მზითვის ოდენობა ექვსნიშნა რიფრით გამოიხატება. ყველასათვის წიგნილია, რომ ჰერროგმა ბალმორალმა თავისი სურათების გაღერება ამ რამდენიმე წლის წინათ გაყიდა და ლორდ სენტ-საიმონს, ბირჩმურის სასახლის გარდა სხვა უძრავ-მოძრავი ქონება არ გააჩნია. სავსებით ნათელია, რომ ეს ქორწინება მომგებანია არა მარტო რესპუბლიკელი ქალიშვილისათვის, რომელიც ინგლისელი ლედი გახდება, არამედ მეორე მხრისთვისაც ძალიან სასარგებლო და სარფიანი საქმე იქნება.

- კიდევ სწერენ რამეს? - მთქნარებით იკითხა ჰოლმსმა.

- ოჰ, როგორ არა. „მორნინგ პოსტში“ კიდევ არის ამ საქმეზე გამოქვეყნებული საკმაოდ მოზრდილი შენიშვნა, იწყებან, რომ ქორწინება ნაწვლად დიდი ზარზეიმისა მშვიდად ჩაივლის, ჯვარისნერა ჰანოვერსკვერზე, წმინდა გიორგის ტაძარში მოხდება, მიპატიუბული იქნებან ყველაზე უახლოესი მეგობრები და მათი რიწხვი ექვსს არ აღემატება. მექორწინენი დაბრუნდებან მისტერ ალოიზიუს დორანის მიერ დაქირავებულ სავარძლებით განყოფილ სახლში, ლანკასტერ-გეიტზე. ორი დღის უკან, ნარსულ ოთხშაბათს, გაზეთში ამოვიკითხე კიდევ ერთი პატარა წიგნა, საიდანარ შვეიცარე, რომ ქორწინება შედგა და ჯვარდანიერილი თაფლობის თვეს, პიტერსფილდის ახლოს, ლორდ ბეიკოტერის მამულში გაატარებენო. აი, ყველა წიგნა, რაც პატარძლის გაყჩინარებამდე დაიბეჭდა გაზეთში.

- პატარძლის გაუჩინარებამდე? ასე თქვით, არა? - იკითხა პოლომსმა და ფეხზე წამოიჭრა.

- დიას, პატარძლის გაუჩინარებამდე, - გავუძეოლე მე.

- მერედა, როდის გაუჩინარდა?

- საქორწინო ვახშმობის დროს.

- ამ საქმეს ჭეშმარიტად იმაზე საინტერესო პირი უჩანს, ვიდრე ვფიქრობდი. ძალიან დრამატული ამბავი კია.

- დიას, ამ სამსუხარო ამბავმა ჩემზე ძლიერი შთაბეჭდილება მოახდინა.

- ქალები ხშირად ქორწინების დღემდე მიიმალეობიან ხოლმე, ხანდახან თვით თავსწილის თვეში გაუჩინარდებიან, მაგრამ საქორწინო ვახშმობის დროს რომ ვინმე გადაკარგულიყოს, ამნაირ შემთხვევა არა და არ მაგონდება. ძალიან გთხოვთ, ყველა წვრილმანი გაიხსენოთ.

- წინასწარ ვაფრთხილებთ, რომ ეს წვრილმანი ამბები სრული არ იქნება.

- იქნებ თვითონვე შევავსოთ.

- გუშინდელ გაზეთში ამ საქმის თაობაზე კიდევ გამოქვეყნდა ერთი წიგნი, რომელსაც ნავიკითხავთ და ყველაფერი ამით დამთავრდება. წიგნის სათაური გახლავთ: „ძალა საზოგადოებაში ქორწინების დროს მომხდარი უჩინარე შემთხვევა“... - „ლორდ რობერტ სენტი-საიმონის ოჯახი შესძრა იმ საშინელო და უჩინარე ამბავმა, რაც თან მოჰყვა მის ქორწინებას. ჯვრისნერის ქრემონიალი, როგორც ვაზეთები იტყობინება, გუშინ დილით შედგა, მაგრამ მხოლოდ დღეს შეიძლება დავადასტუროთ იმ უჩინარე მითქმა-მოთქმის საფუძვლიანობა, საზოგადოებაში რომ დაირხა. ლორდის მეგობრების გულწრფელია რამდენიმე მიუჩქმალათ საქმის გარშემო ატეხილი აურზაური, სასურველი შედეგი ვერ გამოიღო და ხალხის წიგნისმოყვარეობა კიდევ უფრო გააღვიძრდა. ამჟამად არავითარი აზრი აღარ აქვს იმის დამალვას, რაზე უკვე მთელი საზოგადოება ლაპარაკობს.

ჯვრისნერის ქრემონია, პანოვერსკერზე, წმიდა გიორგის ტაძარში შედგა. ყველაფერი ძალიან უხმაუროდ და მშვიდად ჩატარდა. ჯვრისნერას ესწრებოდნენ საპატარძლოს მამა, მისტერ ალოიზიუს დორანი, ქალბატონი ბალმორალი, ლორდი ბეიკორტი, ლორდი იუსტასი, ლედი კლარა სენტი-საიმონი (ნეფის უმცროსი და-ძმა) და ლედი ალისა უიტიგტონი. ჯვრისნერის ქრემონიის დამთავრების შემდეგ მექორწინენი უკლებლივ გაემართნენ მისტერ ალოიზიუს დორანის მიერ დაქირავებული სახლისაკენ, სადაც მათ საქორწინო ღვინო ელოდათ. როგორც ამბობენ, იქ ყველასათვის მოულოდნელად, მექორწინეთათვის გზა გადაუჭრია ვიღაც უჩინარე ქალს, რომელსაც განუჩინებია, ლორდ რობერტ სენტი-საიმონის თავს არავის დავანებებო. სახლის მოურავსა და ლაქიას დიდი გარჯა და დავიდარაბა დასჭირვებიათ, რომ უჩინარე ქალი თავიდან მოეჩინებინათ. საბედნიეროდ, მის დორანს არაფერი გაუგონია, ვინაიდან იგი უჩინარე ქალის გამოჩენამდე შესულა სახლში. პატარძალი სხვებთან ერთად მისჯლომია მაგიდას, მაგრამ მალე დადლილობა მოუმიზეზებია და თავისი ოთახისათვის მიუშურებია. იგი კარგა ხანს არ გამოჩენილა, რასაც ყველა იქ დამსწრე შეუშფოთებია. მისტერ ალოიზიუს დორანი ქალიშვილის გამოსაყვანად მისი ოთახისაკენ დაძრულა, მაგრამ საპატარძლოს მსახურ გოგოს მისტერ დორანისათვის უთქვამს, ჰეტი ოთახში ერთი წუთით შემოვიდა, პალტოს და ქუდს დასტარა ხელი და გასასვლელისაკენ გაიქრა. ერთ-ერთ ლაქიას განუჩინებია, სახლიდან საგარეო ტანსაცმლით მორთული ქალის გამოსვლა მერ შევნიშნე, მაგრამ, აბა, რას წარმოვიდგენდი, თუ პატარძალი საქორწინო მაგიდიდან ადგებოდა და გარეთ გამოვიდოდაო. მისტერ ალოიზიუს დორანი და სიძე, როგორც კი დარწმუნებულან, პატარძალი სადღაც გაუჩინარდაო, იმნამსვე პოლიციაში გაქრულან. სამძებრო ორგანო აღბათ ძალიან მალე გარკვევს მის მორანის გაუჩინარების მიზეზს და ყველაფერს ფარდა ახედება. ჯერჯერობით ლტოლვილის ადგილსამყოფელი უჩინარეა. ხმები დადის, ამ საქმეს ლაღატისა და შანტაჟის სუნი ასდისო. პოლიციამ დააპატიმრა ქალი, რომელიც სახლში შეჭრას რეგობდა. ფიქრობენ, ეჭვიანობისა, თუ სხვა რაღაც მოტივით ის ქალი შეიძლება პატარძლის გაუჩინარების მიზეზი იყოსო“.

- სულ ესაა, რაც ვიცი ამ ამბის გარშემო?

- არა, ერთ-ერთ დღის გაზეთში ძალიან პატარა, მაგრამ საგულისხმო წიგნი მოთავსებული.
- რაო, რას ნერენ?
- აურზაურის ამტყეხი ნამდვილად ფლორას მიღწერია და იგი დაპატიმრებულიაო. ირაკლია, რომ იგი „ალეგროში“ ყოფილა მოხუცებულად და ლორდ სენტი-საიმონთან რამდენიმე წლის ნაწილობა ჰქონია. გაზეთში ამის მეტი არაფერი გამოქვეყნებულია, ასე რომ, რაწ ნავიციობე, ყველა წიგნი თქვენს ხელთაა.
- ძალიან საინტერესო საქმე უნდა იყოს და კიდევ კარგი, რომ უჩემოდ არ „მოახრჩვენ“. მაგრამ ზარის ხმა, უოტსონ, უკვე ხუთის ხუთი წუთია და ალბათ ჩვენი დიდგვაროვანი კლიენტი მოვიდა. ოთახიდან გასვლაზე არც იფიქროთ, უოტსონ. მიჩვენია ყველაფერი მონმის თანდასწრებით მოხდეს, მით უმეტეს, რომ იქნებ რამე გადამაწინყდეს.
- ლორდი რობერტი სენტი-საიმონი, - გვაუწყა ჩვენმა მოსამსახურე ზიჟმა და კარი ფართოდ გამოაღო. ოთახში შემოვიდა სასამოვნო შესახედაობის, დახვეწილ ნაკეთიანი, დიდრხვირა, ცუქრებაზუბული, მტკიცედ გამოძირალი საშუალო ხნის მამაკარი. მისი მედიდური და ამყი გამომეტყველებმა მონმობდა, რომ იგი ზრძანებლობას და უსიტყვო მორჩილებას იყო ჩვეული. თუქრა, მკვირხელი და მოძრავი კარი ჩანდა, მაგრამ თავის ასაკთან შედარებით უფრო ხნიერად გამოიყურებოდა, ვინაიდან ზეჯებში ოდნავ მოხრილი იყო, თანაც სიარულისას მუხლები შეუმჩნევლად ეღუნებოდა. საფეთქლებთან თმა შევერხებოდა, და როცა დახვეულფარფლებიანი ქუდი მოიხადა, შევნიშნე, რომ კუფასთან თმა ღარიბი კარის ყანასავით შემეჩხერებოდა. ყელსა და კისერზე ძალიანი საყულო მოუჩანდა, შავი სეროყუი, თეთრი ყილეტი, ყვითელი ხელთათმანი, სანდალოზის ფეხსარმელი და ღია ფერის გეტრები ეყვა. ოთახში დინჯად შემოვიდა, მიმოხივდა და მარჯვენა ხელში ოქროსბუდიანი ლორწევი ათამაშა.
- გამარჯობათ, ლორდ სენტი-საიმონ, - ნარმოთქვა ჰოლომსმა და სტუმრის შესაგებებლად ნამოდგა. - აი, ამ მონწულ სავარძელში ჩაბრძანდით: ეს ჩემი მეგობარი და კოლეგა უოტსონი გახლავთ. ქუჩიდან ახლოს დაბრძანდით და მოვილაპარაკოთ თქვენს საქმეზე.
- როგორი სამსუხარო და საშინელი ამბავი შემემთხვა, მისტერ ჰოლომს, მოულოდნელობისგან გაოგნებული ვარ. ვიყრი, რომ ამგვარი საქმეები თქვენთვის უჩო ხილი არ არის, მაგრამ არა მგონია ოდესმე საქმე ჩემი წრის კარგან გქონოდე. იმ კლასის ღვიძლ შვილთან, რომელსაც მე ვეყუთვნი.
- დიახ, მართლაც ზრძანებთ. მე ახლა დაბლა ვეშვები.
- მაპატიეთ, ეგ როგორ გავიგოთ?
- ჩემი უკანასკნელი კლიენტი მეფე გახლდათ.
- მართლაც?! არ ვიყოდი, ნამდვილად არ ვიყოდი. რომელი ქვეყნის მეფე?
- სკანდინავიისა.
- რაო, მანარ ქოლი დაკარგა?
- რა თქმა უნდა, თქვენ გესმით, - შთაგონებული ხმით ნამოინყო ჰოლომსმა, - რომ მე მევალებმა ჩემი კლიენტის საიდუმლოების დაყვა და ისევე უნდა გავუფრთხილდე სხვა კლიენტების საიდუმლოს, როგორც პირადად თქვენსას.
- მართალი ზრძანდებით, მისტერ ჰოლომს! ზაჭონი ზრძანდებით, იმეღია მაპატიებთ. რაწ შეეებმა ჩემს პირად უბედურებას. მზადა ვარ გაგანდოთ ყოველივე წვრილმანი წიგნი, რომელიც კი საქმის ნათელსაყოფად გამოგადგებათ.
- გმადლობთ, უნდა მოგახსენოთ, რომ გამოქვეყნებული მასალები გულოდასმით შევისწავლე. საქმის გარშემო მეტი არაფერი ვიყრი. მე მგონია, გაზეთებში სიმართლეა მოთხრობილი. მაგალითად, აი, თქვენი მეუღლის გაუჩინარების ამბავი ხომ მართალია?
- ლორდ სენტი-საიმონმა გაზეთში მოთავსებული წიგნი გადათვალა და ნელა ნარმოთქვა: დიახ, ეს ასე თუ ისე, სიმართლეს შეეფერებაო.
- თქვენს საქმეს, ჯერ კიდევ, ზევრი კვლევა-ძიება და დამატებითი საბუთების მოპოვება სჭირდება, ვიდრე გარკვეულ აზრს გამოვიჭანდე. მე ვფიქრობ, უმჯობესი იქნება, თუ დასმულ კითხვებზე მიპასუხებთ.
- თანახმა ვარ.
- როდის შეხვდით პირველად ჰეტი ღორანს?

- ერთი წლის წინ, სან-ფრანცისკოში.
- თქვენ რა, ამერიკაში მოგზაურობდით?
- ღიას.
- იქ ხომ არ დაინიშნეთ ჰეტი ფორანზე?
- არა.
- მაგრამ ხვდებოდით და ეარშიყებოდით, ხომ?
- ღიას, მე მასთან ყოფნა მსიამოვნებდა და ის გრძნობდა ამას.
- მამამისი ძალიან მდიდარია?
- ღიას, წყნარი ოკეანის სანაპიროზე ის ყველაზე მდიდარ კარად ითვლებოდა.
- ხომ არ ირით, როგორ გამდიდრდა?
- სამთამადნო საქმემ აქცია იგი უმდიდრეს კარად. რამდენიმე წლის წინ თურმე გროში არ ებადა. მერე ოქროს საბადოს ნაპყდა, ფული დააბანდა და ამა სოფლის ძლიერთ ქეჩოზე მოექცა.
- თქვენი შთაბეჭდილების მიხედვით როგორი ხასიათი აქვს ახალგაზრდა ლედის - თქვენს მეუღლეს?

ლორდ სენტი-საიმონმა უფრო სწრაფად შეაჭრილა ლორნეტი ხელში და წყნარად დააშტერდა. - ჩემი მეუღლე უკვე ორი წლისა გახლდათ, მისტერ ჰოლმს, როცა მამა გაუმიღიდა. იგი თავისუფლად დანავარდობდა ტყეებში და მისი აღზრდა დაქირავებული მასწავლებლების ნაწვლად ბუნებას ჰქონდა მინდობილი. ღიას, მის ჰეტი ფორანი ერთი ახტაჯანა, ქალაბიჭა, თავნება, ძლიერი ხასიათის, ქარავით თავისუფალი ქალია. მისი, მე ვიტყობდი, ველური ბუნება არავითარი ტრადიციით არაა შეზღუდული. იგი მძაფრია, როგორც ამოსაფრქვევად გამზადებული ვულკანი. სწრაფად ირის გადანყვეტილების მიღება და არც მის სისრულეში მოყვანის გადაღება და გაჭიანურება უყვარს. მაგრამ მე დარწმუნებული ვარ მის კეთილშობილურ ბუნებასა და ხასიათში. ამიტომაც გადავწყვიტე მივყე მას ის სახელი, - აქ ლორდ სენტი-საიმონმა ოდნავ ჩაახველა, - რომლის ტარების პატივიც მაქვს. მე მჯერა, რომ მის ღორანს შეუძლია გმირული თავგანწირვა, და ვერავითარი უმინდური საქრიელი მის გულს ვერ გაეკარება.

- მისი ფოტოსურათი ხომ არა გაქვთ?
- ღიას, მოვიტანე. - ლორდმა მედალიონი გახსნა და იქიდან ძალიან ლამაზი ქალის სახემ შემოგვანათა. მაგრამ ეს არ იყო ფოტოგრაფიული სურათი. ეს იყო სპილოს ძვალიზე ამოკვეთილი მის ჰეტი ფორანის სახე. ეტყობოდა, მხატვარს მთელი მონდომებითა და შთაგონებით ემუშავა მშვენიერი მზონავი შავი თმის, ღიღრონი შავი თვალებისა და შესანიშნავი მოყვანილობის ზაგეების მინიატურის შესაქმნელად. ჰოლმსი კარგა ხანს, დიდი ყურადღებით უმზერდა მის ჰეტი ფორანის მინიატურას, მერე მედალიონი დახურა და პატრონს დაუბრუნა.
- ...შემდეგ ახალგაზრდა ლედი ლონდონში ჩამოვიდა და თქვენი ნაწილობა აქ განაახლოეთ, არა?
- ღიას, მამამ ჰეტი ლონდონში ჩამოიყვანა, რამდენჯერმე შევხვდით ერთმანეთს, დავინიშნეთ და მერე ვიქორწინეთ კიდევ.
- აღბათ კარგა მოზრდილი მზითვერ მოჰყვა.
- ღიას, მაგრამ ეს ჩვენს ოჯახში ჩვეულებრივი ამბავია.
- ვინაიდან ქორწინება უკვე „მომხდარი ფაქტია“, მზითვერი, რაღა თქმა უნდა, თქვენ დაგრჩებათ.
- ამის თაობაზე ვერას გეტყვით.
- ბუნებრივია ასე იქნება. ქორწინების წინა დღით თუ ნახეთ საჯოღო?
- ღიას?
- როგორ ხასიათზე იყო?
- ამაზე უკეთეს ხასიათზე წინათ თითქმის არც მინახავს. სულ იმაზე მეტიტინებოდა, როგორ უნდა მოგვენყო ჩვენი მომავალი ქხოვრება.
- ეს მართლა საინტერესო ამბავია. მეორე დილას?
- ძალიან მხიარულად გახლდათ, ყოველ შემთხვევაში, ქორწინების რიტუალის დამთავრებამდე სულ ასე იყო.

- მერე, ქორწინების რიტუალის დასასრულს შეამჩნიეთ რამე?
- მართალი უნდა ვთქვა, პირველად მაშინ შევნიშნე, რომ ჰეჭის რაღაც ფხუკიანი, გულფიჩხი ხასიათი უნდა ჰქონოდა. მაგრამ ეს ისეთი უმნიშვნელო რამ იყო, რომ მასზე ლაპარაკურ არა ღირს და ამას, ჩემი აზრით, საქმისათვის არავითარი მნიშვნელობა არ ექნება.
- ყოველ შემთხვევაში მაინც მიაშვეთ.
- დიდი სიამოვნებით, მაგრამ ეს ისეთი ზავშეური ამბავია... ეკლესიის საღვთისმამის რომ ჩავუარეთ, ჰეჭის ხელიდან თაიგული დაუვარდა. სწორედ ამ დროს მლორველთა მერხების პირველ რიგს გავუსწორდით და თაიგული სკამქვეშ შევსრულდა. ერთ წამს ყველანი შევვრბით და შევკოვდით, მაგრამ ვიღაც ჯინჯლომენმა, რომელიც იქვე იჯდა, უცნებლად გადარჩენილი თაიგული ჰეჭის დაუბრუნა. როცა ჰეჭის თაიგულის დავარდნის თაობაზე სიტყვა ჩამოვუგდე, მკვახედ მიპასუხა და მერე მთელი გზა ეტლში ძალიან აღელვებული, გულმოსული და გაფიქრებული ჩანდა.
- მაშ, სამლორველოს სკამზე ვიღაც ჯინჯლომენი იჯდა... ერთი სიტყვით, ეკლესიაში თქვენ გარდა სხვა ხალხი იყო?
- რაღა თქმა უნდა, მლორველთ ხომ ღია ეკლესიაში შესვლას ვერ აუკრძალავ.
- ის ჯინჯლომენი თქვენი წოლის ნაწინააღმდეგე ხომ არ იყო?
- ოჰ, არა, არა, - იტყვიან ლორდმა, - მე ის ჯინჯლომენად ზრდილობის გულისთვის მოვხატული, თორემ ვიღაც უბრალო კარი ჩანდა. ისე ჩავუარე გვერდით, რომ შეხედვის ღირსად არ ჩამიგდია. მაგრამ, მე მგონი, ჩვენ საუბრის ძირითადი თემადან გადავხვევი.
- ასე რომ, ლედი სენტ-საიმონი ქორწინების რიტუალის დამთავრების შემდეგ მინ აღელვებული დაბრუნდა, არა? ხომ ვერ მეტყვი, რას აკეთებდა, როცა მამის მიერ ნაქორწილ სახლში შემოდგა ფეხი?
- იგი თავის შინამოსამსახურე გოგოს ელაპარაკებოდა.
- ვინ არის მისი მოსამსახურე?
- სახელად ალისა ჰქვია, ამერიკელია, იმათ ჩამოჰყვა კალიფორნიიდან.
- ხომ არ შეგიძინებიათ, ენდობოდა თუ არა თქვენი მეუღლე მოსამსახურეს?
- მე მგონია, ენდობოდა კი არა, ერთმანეთს სულში უსხდნენ. ჩემი მეუღლე მოსამსახურე გოგოს ძალიან ზევრი რამის უფლებას აძლევდა. თუმცა ამერიკელები ამ ამბავს როცა სხვაგვარად უყურებენ.
- დიდხანს ლაპარაკობდნენ?
- მგონი, როცა ხანს მასწავლობდნენ. მე სხვა საქმერ ზევრი მქონდა და ყურადღება არ მიმიქრეცია.
- რაზე საუბრობდნენ, ყური ხომ არ მოგიკრავთ?
- მახსენდება, ლედი სენტ-საიმონმა, რაღაც ამერიკული გამოთქმა იხმარა, მგონი, „სხვისი კუთვნილის ხელში ჩავდებარ“, თუ რაღაც ამდაგვარი. იგი მეტყველებაში ხშირად ხმარობს ხოლომე კუთხურ გამოთქმებს. ნამდვილად არ ვიცი, რას გულისხმობდა, ან რისი თქმა სურდა.
- ხშირად ამერიკული უარგონი აზრს ძალიან მკაფიოდ გამოხატავს. რას აკეთებდა თქვენი მეუღლე მას მერე, რაც მსახურ გოგოსთან ლაპარაკი მოამთავრა?
- სასადალო ოთახში გავიდა.
- ხელკავით შეიყვანეთ სასადალო ოთახში?
- არა, წალ-წალკე შევედით. ასეთ რამეებს ჩემი მეუღლე დიდ ყურადღებას არ აქრევდა. იგი ძალიან თავისუფლად და დამოუკიდებლად იქრევა. როცა დავსხედით, ერთი ათი წუთის შემდეგ, სწრაფად წამოგვა, მოიბოდიშა, ოთახიდან გავიდა და მას მერე აღარც მინახავს. როგორც გადმოძრეს, მოსამსახურე გოგომ ძიებას უჩვენა, ქაღალდის თავის ოთახში შევიდა, საქორწინო კანაზე გრძელი პალტო შემოიწვია, ქუდი დაიხურა და სადღაც წავიდა.
- სწორედ აგრე ამბობენ. მერე ჰაიდ-პარკში ფლორა მილერთან ერთად უნახავთ. ეს ხომ ის ფლორა მილერია, რომელმაც მისტერ დორანის სახლთან აყალიბებული ატეხა და ამჟამად დაპატიმრებულია. ახლა კი მიაშვეთ, გეთყვან, იმ ახალგაზრდა ქალთან თქვენი ურთიერთობის ამბავი.

ლორდ სენტი-საიმონმა მხრები აიხურა და წარბები მალლა აზიდა.

- ჩვენ რამდენიმე წელია ვმეგობრობთ. დიას, მე ვიტყობდი, ძალიან ახლო მეგობრობა გვაქვს. იგი „ალეგროში“ წეკვავს. ის ქალი მე უგულისხმოდ არ მიმიტოვებია, ასე რომ, მასთან ვალში არ დავრჩენილვარ, მაგრამ, ხომ იყრთ ქალების ხასიათი, მისტერ ჰოლმს. ფლორა ძალიან ლამაზი არსება გახლავთ, ძალიან მხურვალედ ვუყვარვარ და წოჭა თავმუკავებელიყაა. როჯა შეიტყო, ჯვრისწერისათვის კემზადებოდი, სამხიელი მუქარის წერილები მომწერა. სიმართლე რომ გითხრათ, ასე მორიდებული ქორწილი იმიტომ გადავიხადე, რომ ეკლესიაში, ფლორას მხრივ, საქვეყნო აყალიმაყალს მოვერიდე. როგორც კი ეკლესიიდან დაბრუნებულნი, მისტერ დორანის სახლს მივადექით, ფლორა, თითქოს მინიდან ამოძვარაო, იქ გაჩნდა და სახლში შეჭრა მოინადინა. თან ვაბმული ხმით კიოდა, ჩემს მუხლს ლანძღავდა და ემუქრებოდა. მაგრამ ეს ყველაფერი წინასწარ მქონდა გათვალისწინებული. მსახურები ადრევე გავაფრთხილე და ფლორას თავიდან მოშორება არ გავგვირვებია. რაკი დარწმუნდა, დაკარგულს ყვირილით ველარ დაბრუნებდა, იმნამსვე დანყნარდა.

- თქვენმა მეუღლემ გაიგონა თუ არა იმ ქალის წივილი-კივილი?

- მაფლორა ღმერთს, არა გაუგონია რა.

- და მერე სწორედ იმ ქალთან ერთად მოსეირნე ნახეს, არა?

- დიას. სწორედ ამიტომ მიიჩნია ეს გარემოება მისტერ ლესტრეიდმა ძალიან შემამფოთებელ ფაქტად. ის ფიქრობს, რომ ფლორამ ჩემი მეუღლე სახლიდან გამოიტყუა და რაღაც საშიშ ამბავს გადაჰკიდა.

- საფუძველს მოკლებული ეჭვი არ გახლავთ.

- თქვენც ასე ფიქრობთ?

- ჩემის აზრით, ეგ საფუძველს მოკლებული ეჭვი არაა, მაგრამ მე ამ ეჭვს არ ვიზიარებ. თქვენ თვითონ რას ფიქრობთ?

- მე მგონია, ფლორა ზუსტად არავის აუფრენს.

- ეჭვიანობა ადამიანს ძალზე ურველის ხასიათს. მე მაინც მაინტერესებს, თქვენ თვითონ როგორ ხსნით წოლის გაუჩინარების ამბავს?

- მე თქვენთან იმიტომ მოვედი, რომ თქვენგან მოვისმინო საქმის ასავალ-დასავალი და არა ჩემი ვარაუდები მოგახსენოთ. მე რა ვიწოდო, ყველა ფაქტი გარწობეთ. თუ მართლაც ძალიან გაინტერესებთ ჩემი აზრი, გეტყვით. ვფიქრობ, რომ უბრალო გვარისშვილობიდან ურებ აგრერიგად აღზევებამ ძალიან ააღელვა ჩემი მეუღლე და მასში მწირე წერყული მოშლილობა გამოიწვია.

- მოკლედ რომ ვთქვათ, თქვენი აზრით, იგი ურებ შეიძალა?

- როჯა იმაზე ვფიქრობ, თუ რას შეაქრია ზურგი... ჩემზე არ მინდა ვთქვა, მაგრამ ყოველივე იმას, რაზეც ათასობით ქალიშვილი მხოლოდ ოწენბობს... მისი მოქმედების სხვა ასხნა ვერ მიპოვია...

- ესერ ძალიან საგულისხმო ჰიპოთეზაა, - ღმილით თქვა ჰოლმსმა.

- ახლა კი, ლორდ სენტი-საიმონ, ყველა წნობა ხელთა მათქვს. მხოლოდ ერთ რამეს კიდევ შეგეკითხებით: შეგეძლოთ თუ არა მაგიდასთან მჭდომს დაგენახათ, რა ხდებოდა ქუჩაში?

- ჩვენ მხოლოდ გზის მეორე მხარეს და პარკს გავყურებდით.

- ძალიან კარგი. მე თქვენ აღარ დაგაკავებთ, და საქმის თაობაზე წერილს მოგწეროთ.

- ღმერთმა ინებოს, რომ საქმე შოლომდე მიგეყვანოთ და ყოველივესთვის ნათელი მოგეფინოთ, - თქვა ლორდმა და ფეხზე წამოდგა.

- მე უკვე ყოველივეს მოვფინე ნათელი.

- რაო? რა თქვით?

- მე თქვენი საქმე თითქმის გადავწყვიტე-მეთქი.

- მაშინ, მიხხარით, სადაა ჩემი წოლი?

- ამასერ მალე შეგატყობინებთ.

ლორდ სენტი-საიმონმა თავი გააქნია.

- ვშიშობ, რომ ჩვენზე ჯკვიან ხალოს კარგა ხანს მოყხდება გონების ჯყლეტა, ვიდრე ამ საიდუმლოებით მოწყულ ამბავში გაერკვევიან, - თქვა ეს, ძველებური მანერიით დაგვიკრა თავი და კარი გაიხურა.

- ლორდ სენტი-საიმონმა დიდი პატივი დამლო, როცა ჩემი და თავისი თავი ერთნაირად შეაფასა, - სიერილით მიხსრა ჰოლომსმა. - მე მგონია, ასეთი ნაყოფიერი ჯვარედინი დაკითხვის შემდეგ სოლიანი ვისკი და სიგარა ძალიან მარგებს. ამ საქმეზე დასკვნა ადრევე მქონდა გამოცანილი, ვიდრე ეს პატივცემული გვამი ჩვენს ზღურბლს გადმოაბიჯებდა.

- თქვენ აჯარბებთ, ძვირფასო ჰოლომს!

- ასეთი შემთხვევები აღნიშნული მაქვს ჩემს ჩანაწერებში. თუმცა თქვენთვის ადრე მითქვამს, ქალის გაუჩინარება, ამ შემთხვევაში, ყურე არ მომხდარა-მეთქი. დაკითხვამ ეჭვი რწმენად მიქცია. არაპირდაპირი სამხილი, ხშირად ძალიან დამაჯერებელი და სარწმუნოა.

- მეუხსოვრება მოვისმინე, რა ლორდმა სენტი-საიმონმა ვითხრა?

- მაგრამ თქვენ ამ შემთხვევის ანალოგიური ამბები არ იყით და მე კი ყოველივეს მათზე დაყრდნობით ვსჯი. რამდენიმე წლის წინათ სწორედ ასეთი ამბავი მოხდა ანერდინში. საფრანგეთ-პრუსიის ომის დამთავრების მეორე წელს მიუნ-ჰენშირ ასეთ შემთხვევას ჰქონდა ადგილი. ესეუ სწორედ იმგვარი შემთხვევაა. დახეთ საოცრებას, თვითონ ლესტრეიდი გვესტუმრა. საღამო მშვიდობისა, ლესტრეიდი! განჯინაში ღვინო გვაქვს და სიგარა კი აი, ამ ყუთში გახლავთ.

ჰოლომის ოფიციალურ გამომძიებელს მუხუდოსფერი ფრენჩი და იმავე ფერის ყელსახვევი ეკეთა, რა მას მეზღვაურს ამგვარებდა. ხელში ტილოს შავი ჩანთა ეჭირა. იგი უხმოდ მოგვესალმა, სავარძელში ჩაჭდა და შეთავაზებული სიგარა გააბოლდა.

- რა მოხდა? - ჰკითხა ჰოლომსმა და თვალები ეშმაკურად აყრმიყრდა. - რაღა მოჰამული სახე გაქვთ.

- ამდენი უსიამოვნება რომ შეგხვდებოდა, სახე მოგელუშებდა და უპყრირ შეგეყრება. სენტი-საიმონის ქორწინების ამბავი რაღა ჯოჯობეთური, სანამებელი საქმეა, რომელსაე თავი და ბოლო ვერ გავუყე.

- ნუთუ? თქვენ მე მაკვირებთ.

- ამნაირი არეულ-ფარეული და უყრნაური ამბავი აღბათ ძეხორრელოს არ შეხვედრია. ყველა ძაფი ხელიდან გამისხლტა და საქმის სარგო გასაღები ველარ მიპოვია. მთელი დღეა დავნანწლოდ და სულ ამოად.

- მართლარ ძალა დავდგომიათ, რომ ასე დასველენბულობართ, - უთხრა ჰოლომსმა, როცა ლესტრეიდის ფრენჩის სახელოებს შეავლო ხელი.

- დიახ, სერპენტიანის ფსკერი თითქმის ფეხდაფეხ მოვიარე.

- ღვთის გულისათვის, პირდაპირ მიხსართ, იქ რას დაეძებდით?

- ლედი სენტი-საიმონის გვამს.

მერლოკ ჰოლომსი სავარძელში გადაწვა და გულიანად გადაიხარხარა.

- ტრაფაღარსკვერზე რომ აუზია, გვამი იქარ ხომ არ გიძებნიათ?

- მაგით რისი თქმა ვსურთ? - მწყრალად იკითხა ლესტრეიდი.

- თუ ლედი სენტი-საიმონის გვამს სერპენტიანის ტბაში დაეძებდით, მაშინ არე ტრაფაღარსკვერის აუზი უნდა დავგვინყებნათ.

ლესტრეიდი კოლეგა ავისმეყყველი მზერით შეათვლიერა და გულმოსულმა ჩაიქირქილა:

- თქვენ აღბათ ყვე შეისწავლეთ ეს საქმე.

- არა, ფაქტები მხოლოდ ახლა გამარწეს, მაგრამ ჩემი ვარაუდი სულ სხვაგვარია.

- მართლა! ნუთუ თქვენი აზრით, სერპენტიანის ტბა არაფერ შუაშია?

- ვფიქრობ, რომ არა.

- მაშინ კეთილი ინებეთ და ამისხენით, ეს საგნები როგორ გაჩნდა ტბის ფსკერზე? - თქვა ლესტრეიდი და ჩანთიდან მყარის ანრეშუმის საქორწინო კაბა, ქალის თეთრი ფეხსარმელი და საქორწინო პირბადე პირდაპირ იატაკზე დაყარა. ყველაფერი სველი და დასვრილი იყო. - აი, კიდევ, ინებეთ, - მქირდავი ხმით წარმოთქვა მან და ძვირფასი საქორწინო ბეჭედი სველ კაბას ზედ დაადო. - დიახ, ეს საქმე ასე იოლად გასატეხი კაკალი არ გახლავთ, მისტერ ჰოლომს.

- ჭეშმარიტად, - მიუგო ჰოლომსმა და თამბაქოს ბოლი პირიდან ბოლქვებად გამოუშვა, - ყველაფერი ეს სერპენტიანის ტბის ფსკერზე იპოვნეთ?

- არა, დარაჯს შეენიშნა ტყის ნაპირას მოჭივჭივე და ნულიდან ამოელო. ლეღის ახლობლივმა ტანსაწმელიწა და სხვა საგნებზე ამოიწინეს. ჩემის აზრით, თუ ტანსაწმელი ტანის ნაპირზე აღმოჩნდა, ლეღის გვაშირ სადმე მახლობლივად იქნება.
- თუ თქვენს ზრწყინვალე თეორიას გავყვებით, ყველა ადამიანის გვაში საკუთარი ტანსაწმელის კარდასთან უნდა ვეძიოთ. მაგრამ მე მანერ ის მანტერესებს, რას გამოელით ლეღი სენტ-საიმონის ტანსაწმელიდან?
- იმას, რომ ლეღი სენტ-საიმონის გაუჩინარებაში ზრალი დავლოთ ფლორა მილეოს.
- მეუყვება, რომ ეგ დაადასტუროთ.
- გეუყვებათ? - გამნარებით შეჰყვირა ლესტრეიღმა. - მე კი ვფიქრობ, რომ თქვენმა დეფუქტიურმა მეთოდმა და თეორიებმა საბოლოოდ მოგნყვიტეს პრაქტიკულ რხოვრებას. ამ რამდენიმე წუთში ორი შერდომა დაუშვით. სნორედ ეს კაბა ამხელს ფლორა მილეოს.
- ძალიან მანტერესებს, მანერ როგორ ამხელს?
- კაბას აქვს ჭიბე, რომელიშიაერ აღმოჩნდა უბის ნიგნაკი. მასში კი აი, ეს წერილი იღო. - თქვა თუ არა ეს ლესტრეიღმა, წერილი მაგედაზე, ჰოლომსის მხარეს დაავდო. მერე ისეც ხელი დასტარა და კითხვას შეუდგა: „თქვენ მანინ მნახეთ, როერ ყველაფერი მანად იქნება. იმნამსვე გამოლით. ფ.ჰ.მ.“ მე ხომ თავიდანვე იმ აზრს ვადექი, რომ ფლორა მილეომა ლეღი სენტ-საიმონი სახლიდან გამოიტყუა-მეთქი. ჯერ, რა თქმა უნდა, გამოიტყუებდა და მერე თავის თანამზრახველებთან ერთად სადღარ გააქრობდა. აი, წერილი, რომელსაერ ფლორა მილეოსის ინირიალები აქვს მინერილი. აღნათ საწყალ ქალს შესასვლელოში თუ ჩასჩარა უჩუმიად ხელში, რითარ თავისივე თავი გაბა მახეში.
- ძალიან კარვად მსჯელობთ, ლესტრეიღ, - სიწლით უთხრა ჰოლომსმა. - მართლარ, რომ ყველაფერს შესანიშნავად უკავშირებთ ერთმანეთს. აბა, ერთი, წერილი მიჩვენეთ. მან წერილი დაუდევრად ჩამოართვა ლესტრეიღს, მაგრამ ურებ უურადღება გააფარერა და კმაყოფილების შეძახილი აღმოხდა.
- ეს ჭემმარტად საყურადღებო ამბავია, - ნარმოთქვა ჩემმა მეგობრმა.
- აბა! ახლალა ჩანვლით?
- დიას, სნორედ მაგრე გახლავთ და გულთბილად გილოერავთ, ლესტრეიღ!
- გახარებული ლესტრეიღი ნამონია და წერილს დააქერდა. - მაგრამ თქვენ ხომ წერილის მეორე მხარეს დაჰ-ყურებთ, ჰოლომს?
- დიას, მეორე მხარეს ვაკვირდები და აქ ამოვიკითხე სნორედ ის, რისი მიგნებარ გულით მენდა.
- თქვენ აღნათ ჭყუიდან შეიძალიეთ, ჰოლომს! წერილი ფანქრითაა ნანერი და ისიერ მეორე მხარეს, რომელსაერ თქვენ ზედარ არ უყურებთ.
- დიას, მართალი ზრძანდებით, მაგრამ მეორე მხარეს ამ ქალადღს ოტელის ანგარიში აწერია, რომელიერ ჩემთვის მეტად საყურადღებოა.
- საყურადღებო და საინტერესო მასში არაფერი გახლავთ, ვინაიდან იგი თქვენზე ადრე ვნახე, - თქვა ლესტრეიღმა. - ქალადღის ნავლეუზე დანერილი ანგარიში კი შემდეგნაირად გამოიყურებოდა: „4 ოქტომბერი, ოთახი - 8 შილინგი, საყუბე - 2 შილინგი და 6 ჰენსი, კოკელილი - ერთი შილინგი, საღილი - 2 შილინგი და 6 ჰენსი, ერთი ჭიქა ლვინო - 8 ჰენსი“. მორჩა და გათავდა, მერედა რაა აქ საინტერესო?
- თქვენ თქვით, რომ ოტელის ანგარიშს არავითარ უურადღებას არ აქრევთ, მაგრამ იგი ძალიან დიდი მნიშვნელობის დოკუმენტია. რარ შეხება წერილს და ინირიალებს, მათარ აქვთ გარკვეული მნიშვნელობა. ასე რომ, კვლავ გილოერავთ ნარმატებას, ლესტრეიღ.
- ისედაერ ზერი დრო დავკარგე, - თქვა ლესტრეიღმა და ადგილიდან ნამონია.
- საქმე მუშაობაა, თორემ ზუხრის პირას ლამაზ-ლამაზი თეორიების შემნას რა დიდი ამბავი უნდა. გემშვიდობებით, ჰოლომს, და იმასარ ვნახავ, საქმეს ზოლოს ვინ მოადევნებს.
- ლესტრეიღმა ნამოკრიფა ჩანთიდან ამოყრილი „ნივთმტკირებანი“, უკანვე ჩანთაში ჩანყო და გასასვლელისაკენ გაემართა.
- მხოლოდ ერთი რამ უნდა ვითხრათ, ლესტრეიღ, - დაადევნა სიტყვა ჰოლომსმა, - ლეღი სენტ-საიმონი მითია. ასეთი ვინმე არერ არსებობს და ზუნებაში არერ ყოფილია.

ლესტრეიღმა ნაღვლიანად შეთვალთიერა ჩემი მეგობარი. მერე ჩემკენ მოზრუნდა, შუბლზე თითები სამჯერ მიიკაკუნა, თავი მრავალმინიშვნელოვნად გადააქნა-გადმოაქნია და ოთახიდან სწრაფად გავიდა.

პოლმისი იმნამსვე წამოღვა და პალტოში გაეხვია. - იმ ყმანვილის სიტყვებში: შინ ჭფომას მუშაობა სჯობიაო, არის რაღაც სიმართლე. ახლაც მე როცა ხნით მარტო დავტოვებთ, უოტსონ.

პოლმისი სახლიდან დაახლოებით ექვსის ნახევარზე გავიდა. მაგრამ, ეტყობოდა, იმ დღეს მარტო დარჩენა არ მენერა. ერთი საათიერ არ იყო გასული, რომ სამაქარლოამოდან გამოგზავნილი კარი და ზიჟი შეხლნენ და თან დიდი შეფუთული ყუთი მოიტანეს. ზიჟის დახმარებით კარმა შეფუთული ყუთი გახსნა და ჩემდა გასაოწრად, ჩვენს ღარბულ სუფრაზე ნუგბარი რივი სასუმე გაჩნდა. აქ გახლდათ ორი ტყის ქათამი, ხობობი, შაჭის ჭიგრის პამტეტი და სიძველისაგან ობმოკიდებული ღვინის ბოთლების ჭგრო. ეს მარყუნებელი საჭმელ-სასმელი სუფრაზე დაანყვეს თუ არა, კარერა და ზიჟიერ, ათას ერთი ღამიდან მოვლენილ სულოთა მსგავსად გაუჩინარდნენ. მანამდე კი მხოლოდ იმის თქმა მოასწრეს, ყველაფრის ფული გადახდილია და შემკვეთმა ამ მისამართზე გამოგვავიგზავნაო. რბრა საათიერ არ იქნებოდა, როერა პოლმისი გამარჯვებული კარის იერით შინ დაბრუნდა. სახე არ უყინოდა, მაგრამ მისი თვალეზიდან იმნამსვე ამოვიკითხე, რომ ვარაუდი არ გამტყუნებოდა.

- ვახშიმი უკვე გაანყვეს? - იკითხა პოლმისმა და მოუთმენლად შეიმშრალა ხელოები.
- აღბათ სტუმრებს ელოდებით, რაკი ხუთი ადამიანისათვის გამტლევიეთ სუფრა.
- შეიძლებმა მართლერ გვესტუმროს ვინმე, - მიპასუხა პოლმისმა. - ძალიან მიკვირს, რომ ღორღ სენტ-საიმონი ამდენ ხანს არა ჩანს. ჰა! კიბეზე აღბათ მისი ფეხის ხმა ისმის.

კიბეზე ამომავალი ადამიანი გამოჩნდა თუ არა, ჩვენი დილანდელი სტუმარი ვიერანი. იგი უფრო ენერგიულად ატრიალებდა ღორბეჭს და არისტოკრატიულ, მშვიდ სახეზე ამკარად ეტყობოდა მღელვარება.

- აღბათ ჩემმა გამოგზავნილმა შიკრიკმა შინ მოგისწროთ, არა? - ჰკითხა პოლმისმა.
- დიახ, მაგრამ ნერილის შინაარსმა უსაზღვროდ განმარვიფრა. გაქვთ კი იმის დამამტკიერებელი საბუთი, რა ამბავიერ შემატყობინეთ?
- დიახ, მაქვს.

ღორღი სენტ-საიმონი სავარძელში ჩაეშვა და ხელი შუბლზე გადაისვა.

- რას იტყვის ჰერროგი, როერა შეიტყობს, რომ მისი ოჯახის ერთ-ერთი ნევრი ასე დამარერეს?
- ეს ხომ შემთხვევაა და მეტი არაფერი. მე ამ საქმეში დამამერებელს ვერაფერს ვხედავ.
- თქვენ ასეთ საქმეს სულ სხვა პოზიერიდან სჯვრეტთ?
- დიახ, ეს ისეთი შემთხვევა გახლავთ, რომ ბრალი ვერავისათვის დამიღია. ჩემი აზრით, ის ქალი სხვაგვარად ვერ მოიქეროდა. მართალია, მისი მოქმედება როცა ტლანქი აღმოჩნდა, მაგრამ მას ხომ დედა არა ჰყავდა, რომ კრიტიკულ მომენტში რჩევისათვის მიემართა.
- ეს ხომ საზოგადოების თვალში ჩემი გამასხარავება და აბუჩად აგდებმა, სერ, - თქვა ღორღ სენტ-საიმონმა, თან თითები აკაკუნა მაგიდაზე.
- მაგრამ თქვენ უნდა გაითვალისწინოთ იმ საეროდავი გოგონას გამოყვალი მდგომარეობა.
- მე მხედველობაში მისაღები და გასათვალისწინებელი არა მაქვს რა. მე შეურარხმყვეს და ძალიან აღმფოთებული გახლავართ.
- მგონი, ზარის ხმა მომეყურა, - თქვა პოლმისმა. - დიახ, ფეხის ხმარ მომესმა. თუ მე ვერ დავიყოლიეთ და ვერ დავატერეთ, რომ ყოველივეს, რარ მოხდა, გულის მოსვლა და აყლომაყალი ველარ უშველის, ამას გავაგებინებთ ჩემს მიერ მონვეული ადვოკატი, რომელიერ ჩემზე მამარერა და მოხერხებულიერ. - პოლმისმა კარი გამოაღო და ოთახში ღედისა და ჭენტლომენს შემოუძღვა. - ღორღ სენტ-საიმონ, ნება მომერეთ, ნარმოგიდგინოთ მისტერ და მისის ფრენისის ჰეი მასულტონები. ღედის, ჩემის აზრით, უნდა იერობღეთ.

ახლო მოსულთა დანახვაზე ლორდი ადგილიდან წამოიჭრა და წელში ამაყად გამართული დადგა. თვალები დაზღა დახარა. ფრენჩი გულის ჭიბესთან გაიხსნა, მარჯვენა ხელი შიგ ჩაიყო და შეურაცხყოფილი, მაგრამ ისეთი ადამიანის პოზა მიიღო, რომელსაც გაჭირვების უკმაღლო ღირსეული თავდაჯერება შეუძლია. ლედი სასწრაფოდ მიეახლა და ხელი გაუწოდა. მაგრამ ლორდი სენტი-საიმონი შეუვადლად იდგა და ქალისათვის არ შეუხედავს, თორემ ქალის სახეზე ისეთი ხეივანა და მუდარა იხატებოდა, რომ არათუ ლორდი, მის მავდრებელ სახის ქერას ძე-ხორციელი ვერ გაუძლებდა.

- თქვენ გაჯავრებული ხართ, რობერტ? - უთხრა ქალმა, - საამისო მიზეზიერა გაქვთ.
- უძორჩილესად გთხოვთ, თავის მართლებას ნუ მოჰყვებით, - გამწარებით ჩაილაპარაკა ლორდმა.

- მართალია, საჭანჯველში ჩაგაგდეთ და ვალდებული ვიყავი, ვიდრე მიგაჭოვებდით, წინასწარ გამემხილა ყოველივე თქვენთვის, მაგრამ მას მერე, რა ფრენკი დავინახე, თავგზა ამენა და რას ვამბობდი, ან რას ჩავდიოდი, აღარ მესმოდა. ისე კი მიკვირს, თავი როგორ შევიკავე და საკურთხეველის წინ გულშემოყრილი არ გავიშვლართე.

- ვიდრე მისტერ სენტი-საიმონს ყოველივეს აუხსნიდეთ, იქნებ გერჩიოთ, რომ მე და ჩემმა მეგობარმა დროებით დავტოვოთ? - ჰკითხა მისის მასულტონს ჰოლმსმა.

- თუ ჩემს აზრს მოისმენთ, - წამოიწყო უწონებმა ჯენტლმენმა, - მე მგონია, დროა ჩვენს საიდუმლოებებს ფარდა ავხადოთ. ჩემის ღრმა რწმენით, საჭიროა ევროპაში და ამერიკაში ჩვენი ამბის თაობაზე სრული სიძარტლე იწოდნენ.

უწონობი, მომერო ტანის, კარგად ჩასკვნილი, მზისგან გარუჯული, გამოკვეთილნაკვეთიანი და წოწხალი ახლოგაზრდა ჩანდა.

- მე მოგიყვებით, როგორ მოხდა ყოველივე, - თქვა ლედი და ჩვენს სმენად ვიქერით. - ფრენკი 1881 წელს, როკის მახლობლად, მარკვიერის ბანაკში გავიყვანი, იქ, სადა მამას მალარო ჰქონდა. მე და ფრენკმა ერთმანეთს სიტყვა მივეყვით. ამ ამბის შემდეგ დიდი ხანი არ გასულა, რომ მამა ძალიან შეძლებული კარი შეიქნა, ფრენკის ნაკვეთი კი თანდათან იფიტებოდა და ბოლოს აღარავითარ შემოსავალს აღარ იძლეოდა. რამდენადაც მამა მდიდრდებოდა, ფრენკის საქმე სულ უკან-უკან მიდიოდა და უფრო და უფრო ღარიბდებოდა. გამდიდრებულ მამაჩემს ჩვენს ნიშნობაზე სიტყვის გაგონებარ არ უნდოდა. ერთ დღეს პატარა ბავშვივით ხელი ჩამავლო და სან-ფრანცისკოში ჩამიყვანა. ფრენკს ჩემთვის თავი არც სან-ფრანცისკოში მიუხედავია. მალულად იქარ ვხვდებოდი ერთმანეთს. მამას რომ ჩვენი შეხვედრების თაობაზე გაეგო რამე, აღნათ გაგიჟდებოდა, მაგრამ ჩვენ იდუმლად ვმოქმედებდით. ერთ დღეს ფრენკმა მითხრა, ფულის საშოვნელად უნდა გადავიხვენი და მხოლოდ მამინ დავბრუნდები, როცა იმოდენა კაპიტალი დამიგროვდება, რამდენიც მამაქმენს აქვსო. მე აღვუთქვი, რომ, ვიდრე მისი მოლოდინი მექნებოდა, არავის გავყვებოდი. „მამინ ახლაც დავტორწინდეთ და მე უფრო იმედინად ვიქნები, რა შეეხება ქმრის უფლებებს, ვიდრე არ დავბრუნდები, არ წამოგიყენებო“, - მითხრა ფრენკმა. ასე მოვიქვეყნეთ. ჭვარი დავინერეთ, ფრენკი ბედის საძიებლად გაემგზავრა, ხოლო მე მამასთან დავბრუნდი.

ფრენკის ამბავი პირველად მონტანადან მომივიდა. მერე მითხრეს, არიზონაში გადამარგდარო და უკანასკნელად კი ნიუ-მექსიკოში იყო. სწორედ, მამინ მოხდა ინდიელი აზაჩების თავდასხმა იმ მალაროზე, სადაც ფრენკი მეგულებოდა. ინდიელთა თავდასხმის ისტორია დანვრილებით იყო აღწერილი გაზეთებში, საიდანაც შევიტყვე, რომ ფრენკი მოეკლათ. ელდისაგან რუდად შევიქენი და რამდენიმე თვე ლოგინიდან არ წამოვმდგარვარ.

მამამ რომ ნახა, აღარაფერი მშველოდა, საექიმოდ სან-ფრანცისკოში ჩამიყვანა. წელიწადი ისე გავიდა, რომ ფრენკზე აღარაფერი მსმენია და იგი წამდვილად მკვდარი მეგონა. სწორედ ამ დროს ჩამოვიდა სან-ფრანცისკოში ლორდი სენტი-საიმონი. მერე ლონდონს ვენვიეთ. დაიწყო ქორწინების თაობაზე ლაპარაკი. ყველაფერი გადანყდა. მამა ჩემი გამოჭანმრთელებით ძალიან ნასიამოვნები იყო, მაგრამ მე აშკარად ვამჩნევდი, რომ დედამინის ზურგზე არც ერთ მამაკაცს არ შეეძლო ფრენკის დალუპვის შედეგად ჩემს გულში დასადგურებული სიწარისელის ამოვსება.

თუ როლად ლორდ სენტი-საიმონს გავყვებოდი, რა თქმა უნდა, ჩემი მოვალეობის ერთგული უნდა ვყოფილიყავი. ჩვენ გრძობებზე ბატონობა არ ძალგვიძს, თორემ ჩვენს

მოქმედებაზე ხომ პასუხისმგებელი ვართ. ლორდ სენტი-საიმონს საკურთხეველისაკენ იმ რწმენით მივყვებოდი, რომ მისი ერთგული წილი ვიქნებოდი. მაგრამ წარმოიდგინეთ, რა დღეში ჩავყარდი, როცა საკურთხეველთან მყოფმა პირველ რიგში მჭადარ ფრენკს მოვკარი თვალი. პირველად ასე ვიფიქრე, როცა ხელი არსებამ კი არა, მოჩვენება-მეთქი. მაგრამ მეორედ რომ შევხედე, მის კეთილ თვალებში უსიტყვოდ ამოვიკითხე: ესაა მოვინებს თუ არა ჩემი ხილვაო. ახლაც კი მიკვირს, მუხლები როგორ არ მომეკვითა. ჩემს ირგვლივ ყველაფერი წრიალებდა, და ლვთის მსახურის სიტყვები ყურში ფუტკრების ზუზუნით ჩამესმოდა. არ ვიწოდო, რა მეღონა, შემეჩერებინა ჯვრისწერა და აურზაური ამეჭება ეკლესიაში, თუ ჯვრისწერის დამთავრებამდე მომეთმინა? ერთხელ კიდევ გავაპარე თვალი ფრენკის მხარეს. მან თითქოს ჩემს სახეზე ამოიკითხა, რასაუ ვაპირებდი და ტუჩებზე თითების დადებით მანიშნა, ნუნარად იყავიო. მერე ისიერ შევნიშნე, ფრენკი გამალოებით ნერდა რაღაწას და იმნამსვე მივხვდი, რომ ნერილს ჩემთვის ამზადებდა. გვერდით ჩავლისას თაიგული ფრენკის ფეხებთან დავაგდე და ყვავილებს რომ მიბრუნებდა, ნერილიერ ხელში ჩამიწურა. იქ მხოლოდ ერთადერთი ფრაზა ენერა. ფრენკი მთხოვდა, როგორც კი ნიშანს მოგვრემ, ჩემთან მოდიო. რაღა თქმა უნდა, ერთ წუთსაუ არ შევყოყმანებულვარ.

გადავწყვიტე, ყველაფერში ფრენკს დავმორჩილებოდი. მინ დავბრუნდი თუ არა, ჩემს მსახურ გოგოს ვუამბე, რაუ თავს გადამხდა ეკლესიაში. იგი ფრენკს ჯერ კიდევ კალიფორნიაში იწნობდა და ძალიანაუ ყუვარდა. მსახურს ვუბრძანე, მომხდარ ამბავზე კრინტი არ დაეძრა, აუცილებელი საგნები ჩანთაში ჩაელაგებინა და პალტოუ მოემზადებინა. ვიწოდო, რომ ლორდ სენტი-საიმონისათვის ყველაფერი გულახდილად უნდა მეთქვა, მაგრამ მისი დედისა და ამდენი სტუმრის ნინაშე ყოველივე ეს შეუძლებლად და უხერხულად მივიჩნიე. გადავწყვიტე, ჯერ იქაურობას გავრლოდი და მერე ყველაფერი ამეხსნა. მაგიდასთან ათი წუთიერ არ ვმჭადარვარ, ქუჩის მოპირდაპირე მხარეს ფრენკი შევნიშნე. მან ხელი დამიქნია და პარკში შევიდა. მაგიდიდან იმნამსვე ავდექი, ჩემთვის მომზადებულ ჩანთას ხელი დავავლე, პალტო ჩავიერვი და ფრენკს დავდედე. ქუჩაში ვილარ ქალი მომეახლა და ლორდ სენტი-საიმონზე დამიწუო ლაპარაკი. ქალს არ ვუსმენდი, მაგრამ უნებურად მაინერ შევიტყუე, რომ ჩვენს დაქორწინებამდე, რაღაუ საიდუმლო თავგადასავალი ლორდსაუ გადახდენოდა. როგორც იქნა, აბეზარ ქალს თავი დავალნიე და ფრენკს ნამოვენიე - ეტლში ჩავსხედიო და ფრენკის მიერ ნაქირავებ სასტუმროსკენ გავნიეო. ამდენი წლის ლოდინის შემდეგ ეს იყო ჩემი ნამდვილი ქორწილი. ფრენკი აპჩემს ტყუედ ჩაეგდოთ. იქიდან როგორღაუ თავი დაეხსნა, სან-ფრანსისკოში ჩამოსულიყო, იქ შეეტყო ჩემი ამბავი და ლონდონისკენ გამოუწევია. და აქ, ეკლესიაში, ჩემი მეორედ ქორწინებისას, სწორედ სულზე მომისწრო.

- ყველაფერი გაზეთში ამოვიკითხე, - აგვისსნა ამერიკელმა, - იქ დასახელებული იყო ეკლესია, საპატარძლოს ვინაობა, მაგრამ სად იწოვრობდა იგი, ეს კი აღარ ენერა.

- ბევრი ვითაბირეთ, როგორ მოვქრულიყავით. ფრენკმა მთხოვა, ყველაფერი გულახდილად გამემჟლავებინა, მაგრამ თავს გადახდენილი ამბებით ისე ვიყავი შენუხებული, რომ არავის ნახვა აღარ მსურდა. მხოლოდ მამისათვის მინდოდა მიმენერა ნერილი და შემეტყობინებინა, რომ როცა ხელი ვიყავი. იმის გაფიქრებარ კი, რომ ლორდები და ამდენი ლედი მაგიდის გარშემო ისხდნენ და ჩემს დაბრუნებას ელოდნენ, შიშის ურუანტელს მგვრიდა. საქორწინო ტანსაცმლიოთ რომ არავის ვერე, ფრენკმა ჩემი ტანსაცმელი და ნივთები ერთ ბოლჩაში გამოკრა და ტბაში ჩაყარა. ხვალისათვის პარიზს უნდა გავმგზავრებულიყავით, მაგრამ ამ კეთილმა კარმა, მისტერ პოლომსმა, არ ვიერი, რა მანქანებით მოგვავნო, გადაგვადებინა მგზავრობა. მან თვალნათლივ დავვიმტკირა, რომ მე მართალი არ ვიყავი, ფრენკისათვის უნდა დამეტყობებინა და ლორდის ნინაშე ჩემი საქრიელი უნდა მომენანიებინა. მანვე ძალიან უბრალოდ დავვარწმუნა, რომ დამალოვით და ახლომელოთადმი თავის არიდებით ჩვენსავე თავს ვავნებდით. მერე გვითხრა, ვერდები, ლორდ სენტი-საიმონს მარტოს შეგახვედროთ, და ჩვენერ აქეთ გამოვემსურეთ. ახლა, რობერტი, თქვენ ყოველივე იერი, ძალიან ვნუხვარ, რომ ასეთი დიდი ტკივილი მოგაყენეთ და იმედი მაქვს, ჩემზე ძალიან რუდ რამეს აღარ იფიქრებთ.

ლორდ სენტი-საიმონი წარბებმეყრილი და ტუჩებმოკუძული ისმენდა ყოფილი წილის აღსარებას.

- მამაკაცი, - ნარმოთქვა მან, - მაგრამ ნესად არა მაქვს, ჩემს ინტიმურ ამბებზე სხვათა თანდასწრებით ვილაპარაკო.
- მაშ, თქვენ არ შეშინდობთ? ხელს არ ჩამოძარცვთ ნასვლის წინ?
- თუ თქვენ ეს ამბავი სიამოვნებას მოგგვრით, ინებეთ! - თქვა ეს და ლორდმა სენტი-საიმონმა თავისი ხელი რევად ჩამოართვა მისის მალუჭონს.
- იმედი მქონდა, ჩვენთან ერთად ივანშიმდით, - მიმართა ლორდ სენტი-საიმონს ჰოლმსმა.
- მე მგონია, თქვენ ძალიან ზევრ რამეს მოითხოვთ ჩემგან, - თავისი ღირსების შეგნებით უპასუხა ლორდმა, - მე იძულებული ვარ, შექმნილ ვითარებას შევურიგდე, მაგრამ ეს ამბავი რომ მიხაროდეს, ამას ჭკუათმყოფელი ადამიანი ვერ მომთხოვს. თქვენი ნებართვით ნავალ და კარგ დროსტარებას გისურვებთ, - მან ღირსეულად დაგვიკრა თავი და ოთახიდან გავიდა.
- იმედი მაქვს პატივს დავუღებთ და ჩვენთან ერთად ივანშიმდით, მისტერ მალუჭონ, - მიმართა ჰოლმსმა. - ამერიკელებთან შეხვედრა ძალიან მახელეებს ხოლმე.

7 7

- ძალიან საინტერესო შემთხვევა იყო, - თქვა ჰოლმსმა, როცა სტუმრები ნავიდნენ. - იგი თვალნათლივ ადასტურებს, როგორ უზრალოდ შეიძლება ახსნას ის ამბები, რომლებიც, ერთი შეხედვით, ამოუცნობი და იღუპალებით მოწყული გვეჩვენება. ანა, რა უნდა იყოს იმაზე ზუსტბრევად და ლაღად მდინარე, ვიდრე ის ამბები, რაც მისის მალუჭონმა გვიამბო. ხოლო იმ დღესავით ნათელი ამბებიდან როგორი არეულ-დარეული დასკვნები გააკეთა ლესტრეიდი.
- თქვენ რა, თავიდანვე ძიების სწორ გზას ადებთ? - ვკითხე მე.
- ჩემთვის თავიდანვე ორივე რამ იყო სრულიად ნათელი. პირველი, რომ საპატარძლო თავისი სურვილით მივიდა საკურთხეველთან. მეორე - რომ ქორწინების წერემონიალის დამთავრებისა და შინ დაბრუნების შემდეგ ის სინანულმა შეიპყრო. იმ დღით რაღაც ისეთი ამბავი მოხდა, რომ ლედის მიღებული გადანყვეტილებანი შეარველვინა. მაინც რა უნდა მომხდარიყო? იგი ვერავის დაელაპარაკებოდა, ვინაიდან საქმრო განუშორებლივ თან ახლდა. მაშასადამე, ვიღაც უნდა დაენახა. თუ ამ ვერსიას გავყვებოდი, ის, ვინც დაინახა, აურიღებლად ამერიკელი უნდა ყოფილიყო, რადგან ლონდონში ჰეტი დორანი როცა ხანს იყო, და შეუძლებელია ვინმეს მასზე იმდენი გავლენა მოეპოვებინა, რომ ქალს მის დანახვაზე თავისი გეგმები ერთიანად შეერვალა. ესე იგი, გამორიჩხვის მეთოდის წყალობით, ჩვენ იმ დასკვნამდე მივღვით, რომ ის, ვინც ჰეტი მორანმა დაინახა, ამერიკელი უნდა ყოფილიყო. ახლა გასარკვევი რჩებოდა ვინ იყო ის ამერიკელი? და საიდან ჰქონდა ქალზე ამდენი გავლენა? ის უნდა ყოფილიყო ქმარი ან შეყვარებული. რამდენადარ ვიწოდო, ახალგაზრდა ქალმა ზავშვობა და სიყმანვილის წლები თავისებურ, უწყნარ პირობებში გაატარა. ყველაფერი ეს მანამდე ვუწყობდი, ვიდრე სენტი-საიმონი მიამბობდა რამეს. მაგრამ, როცა სენტი-საიმონმა საკურთხეველიდან დანახულო, პირველ რიგებში მჭდარ მამაკაცზე, ჰეტის მიერ ძირდაგდებულ თაიგულოზე და მის უყურადღებობასა და მოსამსახურის მიერ ნარმოთქმულ - „სხვისი კუთვნილის“ მითვისებაზე გვიამბო, მთელი სიტყაყრია ჩემთვის დღესავით ნათელი შექნა, ვიწოდო, რომ ლორდის საწოლე გაიქრა, ან საყვარელთან ერთად, ანდა ეს უფრო შესაძლებელი იყო, ქმართან.
- მერედა, როგორ იპოვეთ მათი ადგილსამყოფელი?
- ეს, რა თქმა უნდა, ძალიან საძნელი საქმე გახლდათ, მაგრამ მათი პოვნა ჩემმა მეგობარმა ლესტრეიდიმა გამიადვილა. ლესტრეიდს ხელთ ჰქონდა სწორედ ის ქალაღი, რომლის ფასიერ თვითონ არ უწყობდა. რაღა თქმა უნდა, ინიყიალები ძალიან უყრადსაღები ამბავი იყო, მაგრამ ის, რომ ვიღაც სწორედ ამგვარი ინიყიალების პატრონი ლონდონში ჩამოვიდა და ერთ-ერთ რჩეულ ოტელში დაიღო შინა, უფრო საინტერესო რჩობა გახლდათ.
- როგორ მიხვდით, რომ იგი ერთ-ერთ რჩეულ ოტელში ჩასახლდა?
- ფასების მიხედვით. სანოლში რვა შილინგსა და ერთ ზიქა ღვინოში რვა პენსს მხოლოდ რჩეულთათვის განკუთვნილ სასტუმროებში იღებენ. ასეთი ოტელები კი ლონდონში ზევრი არაა. ნორთუმბერლოუნდავენიყზე, მეორე ოტელს მივადექი თუ არა, მაშინვე მითხრეს,

ფრენის 3. მაულტონი ამერიკიდანააო. როგორც კი მისი გვარის გასწვრივ დანახარჯსა და ოტელის მეპატრონის მიერ გამოყვანილ ანგარიშს დავეხედე, მაშინვე შევნიშნე, რომ ლესტრეიდის მიერ ნაპოვნ ქალაქზე იგივე რიფრები იყო და ის ქალაქი ოტელში არსებული ანგარიშის პირს წარმოადგენდა. ჩემს სახელოზე მოსული წერილები გორდონსკვერზე 226-ე ნომერში გამომიგზავნეთო, დაეზარებინა. მერ ამ მისამართზე გავეშურე. გარჯამ წუფ-უბრალოდ არ ჩამიარა და შეეკარებულეშს შინ მივუსწარი. გავკადნიერდი და ისინი მამაშვილურად დავარიგე. როგორც იქნა, დავარნმყენე, რომ მათთვის უმჯობესი იყო საზოგადოებისათვის, უფრო კი ლორდ სენტ-საიმონისათვის აეხსნათ საქმის ვითარება. მერე ჩემთან მოვიპატიუე და ლორდთან მარტო შეხვედრა აღვუთქვი. აქვე მოვიწვიე ლორდი სენტ-საიმონი, რომელიც დათქმულ დროზე გამოიხადდა.

- მაგრამ შეხვედრის შედეგი ვერაფერი ზრუნევაღე გამოდგა, - ვუსხარი მე, - ლორდმა ჰეტი დორანი არ შეინყალა.

- აჰ, უოტსონ, - სიცილით დაიხუო ჰოლომსმა, - არც თქვენ შეინყალეზღით ვინმეს, რომ ქალის უკან დევნასა და ხვანჯალს ამოდ ჩაევილო და ქორნინების რერემონიალის დამთავრების შემდეგ ხელში არც როლი შეგრჩენოდათ და არც მზითევი. ჩემი აზრით, ლორდ სენტ-საიმონზე მსჯელობისას ძალიან ლომბიერნი უნდა ვიყოთ და ზედს მადლოზა შევნიროთ, რომ მის დღეში არ აღმოვჩნდეთ. სავარძელი ჩემკენ მოსნიეთ, უოტსონ, და ვიოლინო მომანოდეთ. ჩვენი თავსატეხი ახლა ისაა, როგორ გავატაროთ შემოდგომის ეს გრძელი საღამოები და რით გავერთოთ.

ყვითელი სახე

ერთხელ, ადრე გაზაფხულზე, შერლოკ ჰოლომსმა ჩემი თხოვნა შეისმინა და სასერიროდ ჰარკში გამომყვა. თელა იფოთლებოდა. შტოების ოდნავ შესამჩნევი სიმწვანე მზერას იტარებდა. ნაზლის ახლად აფეთქებული ნებოვანი კვირტები ხუთნახნავოვან ფოთლებად იშლებოდა. მთელი ორი საათი დავხეიებოდიოთ ჰარკში და სიტყვარ არ დავგვრდენია, როგორც შეფფერება იმ ორ ადამიანს, რომლებიც ერთიმეორეს ძალიან კარგად იწნობენ. როცა ზეიკურსტრიტზე დავბრუნდიოთ, უკვე ხუთი საათი სრულდებოდა.

- მაპატიეთ, სერ, - უთხრა ჩემს მეგობარს ყმანვილმა მოსამსახურემ, კარს რომ გვიღებდა. - ერთი ჯენტლმენი მოვიდა... თქვენ გიკითხათ, სერ.

ჰოლომსმა საყვედურის თვლით გადმომიხედა.

- აი, ასეთია დღისით გასეირნება! - მითხრა და ყმანვილს მიუბრუნდა, - ჯენტლმენი ნავიდა?

- დიახ, სერ.

- არ უთხარიოთ, მობრძანდით და დაელოდეთ-თქო?

- დიახ, სერ, შემოვიდა კიდევ.

- დიდხანს მელოდა?

- ნახევარი საათი, სერ. ერთობ მოუსვენარი ჯენტლმენი გახლავთ, სერ. ვიდრე აქ იყო, სულ ზოლოთას სრემდა და ფეხებზე კი აზაკუნებდა. შემოსასვლელოში გახლოდით, სერ, ამიჭომ არ გამიგონია, თქვა რაიმე, თუ არა უთქვამს რა. ზოლოს დერეფანში გამოიჭრა და აყვირდა, მოვა თუ არა როდისმე ის კაროი? სწორედ ასე თქვა, სერ, სიტყვასიტყვით. როჭა კიდევ მოურადეთ-მეთქი, ვუსხარი. კარგი, დავუწდი, - თქვა, - ოლონდ აქ კი არა, სუფთა ჰაერზე, რადგანარ აქ სული მესუთებო! მალე დავბრუნდებო. ვეხვენე, დარჩით-მეთქი და არ გამიგონა.

- კარგი, კარგი. ყველაფერი გავიკეთებიაოთ, რარ შეგეძლოთ, - თქვა ჰოლომსმა და ორივენი ჩვენს ოთახში შევიდით. - თუმარ ძალიან სანყენი კია, უოტსონ, - განავრძო ჩემმა მეგობარმა. - ძალიან მომწყინდა უქმად ყოფნა. იმ კარის მოუთმენლოზიდან კი ჩანს, რომ რაღარ საგულისხმო საქმე უნდა ჰქონდეს. ოჰო! მაგიდაზე რომ ჩიბყხია, თქვენი არ უნდა იყოს. ეტყობა, იმ კარს დარჩა. მშვენიერი ძველებური ზრაიერია, კარგი გრძელი ტარიერ აქვს, ერთი იმნაირთავანი, თამაქოთი მოვარეები რომ ქარვისას ეძახიან. საინტერესოა, რამდენი ნამდვილი ქარვისტარიანი ჩიბყხი მოიძებნება მთელ ლონდონში. ამბობენ,

ნამდვილ ქარვამში ყოველთვის არის მწერის ანბეჭდი. ამიტომარ გამოჩნდნენ მწერები, რომლებიც სავანებოდ სვამენ ყაღვ მწერს ყაღვ ქარვამში... დიას, მაგრამ ის კარი, ეტყობა, ძალიან შენახებული იყო, რომ აქ დარჩა ჩიბუხი, რაჯ ასე ძვირად უღირს.

- საიდან იყით, რომ ძვირად უღირს? - დავინტერესდი მე.

- ახალი, მგონი, შვიდ-ნახევარი შილინგი უნდა ღირდეს. როგორც ხედავთ, ჩიბუხი ორჯერ შეუკეთებინებიათ. ჯერ შეუკეთებიათ ჩიბუხის ხის ნაწილი, მერე კი ქარვისა. ადვილი შესამჩნევია, რომ ჩიბუხი ორივეჯერ გაუმაგრებიათ ვერცხლის რგოლებით, რაჯ თვითონ ჩიბუხზე ძვირი ღირს. ეტყობა, ძალიან ძვირად კი უნდა უღირდეს პატრონს ეს ჩიბუხი, რომ კვლავ და კვლავ შეუკეთებინებია ნარვლად იმისა, რომ იმავე ფასად ახალი შეეძინა.

- კიდევ არის რაიმე? - ვკითხე მე, რაკი ჰოლოში ჯერ კიდევ ხელში აჭრიანლებდა ჩიბუხს და მისთვის ჩვეული ყურადღებით აკვირდებოდა.

ჩიბუხი ძალღა ახნია და გრძელი თლილი საჩვენებელი თითი ზედ ანატომიის იმ პროფესორივით მიაკაკუნა, რომელიც ძვალზე ლექქრას კითხულობს.

- ზოგჯერ საინტერესო ჩიბუხი გვხვდება ხოლომე, - თქვა მან. - საათებისა და ფეხსაწმლის ზონრების გარდა ასე აქარად გამოხატული ინდივიდუალობით არც ერთი ნივთი არ ხასიათდება. მაგრამ ამ ჩიბუხზე გამოხატული ნიშნები არაა ძალიან დამახასიათებელი და არც ძალიან საგულისხმო. მისი მფლობელი, ეტყობა, კუნთმაგარია და წარია, ჩინებული კბილები აქვს, უფარდელია და საკმაოდ შეძლებულია.

ამ წონებებს ჩემი მეგობარი ფრიად დაუფევრად მანვდიდა, მაგრამ ის კი შევნიშნე, რომ აღმაწერად მიყურებდა: ჩემი აზრით, სურდა დარწმუნებულიყო, ვადევნებდი თუ არ თვალყურს მის მსჯელობას.

- თქვენ ფიქრობთ, რომ შეძლებული კარია და ამას მხოლოდ იმის საფუძველზე ასკვნით, რომ შვიდშილინგინი ჩიბუხი აქვს? - ვკითხე მეგობარს.

- ეს გროსვენორის ნარევი თამბაქოა, უწრია რომ რვა პენსი ღირს, - მიპასუხა ჰოლომმა და ჩიბუხი მსუბუქად გადმოფერთხა ხელისგულზე. - ამ ჩიბუხის პატრონს შეეძლო ორჯერ უფრო იაფად შესანიშნავი თამბაქო მოენია, მაგრამ, ეტყობა, მისთვის მომჭირნობას არავითარი აზრი არ უნდა ჰქონდეს.

- სხვა დასკვნები?

- ჩიბუხს ლამპის ან გაზის სანათის ალოზე უკიდებს. შევიძლიათ ნახოთ, რა ძლიერ ჩამწვარა წალი მხრიდან. ასანთით ასე ვერ დანვავ. რისთვის დაიჭერს ასანთის ღერს ადამიანი ჩიბუხის ერთ მხარეს? სულ სხვა საქმეა, თუ ლამპაზე მოუკიდებ. ასეთ შემთხვევაში უდავოდ დანვავა ჩიბუხის ერთი რომელიმე კიდე. აქ ჩამწვარია მხოლოდ მარჯვენა მხარე. აქედან გამოყავს დასკვნა, რომ მისი პატრონი - წარია ყოფილა. ერთი სრადეთ ჩიბუხის მოკიდება ლამპის წერხლოზე. თქვენ ხომ წარია არა ხართ და ამიტომ, ბუნებრივია, წერხლოთან მიიჭანთ ჩიბუხის მარჯვენა მხარეს. რა თქმა უნდა, ზოგჯერ სხვანაირად მოიქცევი, მაგრამ ეს იქნება წმინდა შემთხვევითობა. ამ ჩიბუხს კი უკიდებდნენ ყოველთვის მარჯვენა მხრიდან. მერე, ნახეთ, ჭარი მთლიანად დაუკვნეცია. ეს შეუძლია მხოლოდ ისეთ ღონიერ და ენერგიულ ადამიანს, რომელსაჯ შესანიშნავი კბილები აქვს... მაგრამ, თუ არ ვრდები, კიბიდან სწორედ ამ ჩიბუხის პატრონის ნაბიჯების ხმა შემომესმა. ახლა შესასწავლად უფრო დიდს, საინტერესოსა და თავსატეხს მივიღებთ, ვიდრე მისი ჩიბუხია.

წუთიერ და ჩვენი ოთახის კარი ტანმაღალმა ახალგაზრდა კარმა შემოალო. სადად შეკერილი მუქი მოშავო კოსტიუმი ეწვა. ხელში ეჭირა მისაკისფერი თექის ქუდი. ორდაათზე მეტს არ მისწემდით, თუმჯა სინამდვილეში როტა უფრო ხნიერი უნდა ყოფილიყო.

- გთხოვთ მამაკით, - გვითხრა, როტა არ იყოს, დანუელმა. - აღბათ უნდა დამერეკა. საქმე ის არის, რომ როტა გუნებანამხდარი ვარ - ესაა და ეს! - თან ხელი მოისვა მუბლოზე, როგორც ადამიანმა, რომელსაჯ ოდნავ თავბრუ ესხმის, და სკამზე ისე დაჯდა, რომ დავარდაო, იტყოდით.

- გატყობთ, რომ მთელი ორი ღამე არ გიძინათ, - თქვა თანავრძობით ჰოლომსმა. - ეს უფრო ქანჯავს ნერვებს, ვიდრე მუშაობა და გართობა-თამაში. რით შემოძლია დაგეხმაროთ? - თქვენი რჩევა მჭირდება, სერ. არ ვირი, როგორ მოვიქცე. ასე მგონია ჩემი წხოვრების ხე გადამიხმა.

- თქვენ გინდათ დაგეხმაროთ, როგორც კონსულტანტი-დეტექტივი?

- ეს თავისთავად. მაგრამ, ამას გარდა, მინდა ვიწოდო თქვენი აზრი... თქვენ დიდი გონების კარი ხართ, გამოუღილი, წხოვრების მწოდნი. ჰოდა, მინდა მასწავლოთ, როგორ მოვიქნე. ო, როგორ მინდა მასწავლოთ, რანაირად მოვიქნე!

მოკლე, მკვეთრი, ნაწყვეტ-ნაწყვეტი ფრაზებით ლაპარაკობდა, და მომეჩვენა, რომ ლაპარაკი უჭირდა და იტანჯებოდა. მხოლოდ ნებისყოფის დიდი დაძაბვით ახერხებდა დაეთრგუნა თქმის სურვილი და უთქმელობა.

- ეს ძალიან საძნელო და საჭოჭმანო საკითხია, - თქვა უნობმა. - არავის არ უყვარს თავის ოჯახურ საქმეებზე გარეშე პირებთან ლაპარაკი. პირდაპირ საძინელებზეა - განსაკუთრების საქრელი ორ ურხო ადამიანთან, რომლებიც უნინ არასოდეს გინახავს. დიან, ეს საძინელებზეა! მაგრამ მე უკვე უკიდურესობამდე მივდი. კარგი რჩევა მესაჭიროებდა...

- ძვირფასო მისტერ გრანტ მონრო... - დაიწყო ჰოლომსმა.

ჩვენი სტუმარი სკამიდან წამოვარდა.

- როგორ! - შესძახა. - თქვენ იყით ჩემი სახელი?

- თუ ინკოგნიტოდ დარჩენა გსურდათ, - თქვა ლიმილით ჰოლომსმა, - თქვენი სახელი ქუდის სარჩულზე არ უნდა დაგენერათ, ან ქუდი ისე მაინც უნდა შეგებრუნებინათ, რომ თქვენს თანამოსაუბრეს წარწერა არ დაენახა. მე მინდოდა მეთქვა, რომ ამ ოთახში მე და ჩემს მეგობარს მრავალი საკვირველი საიდუმლოება მოგვისმენია და ზედნიერება გვქონდა მრავალი აღუვლებული სული დაგვემძვიდებინა. დარწმუნებული ვარ, რომ ახლაც იმასვე მივალწევთ. რაკი შეიძლება აჩქარება აუწილებელი შეიქმნეს, ამიტომ გთხოვთ დაუყოვნებლივ გამანდოთ ყველა ფაქტი.

ჩვენმა სტუმარმა კვლავ მოინმინდა მუხლიდან სიმწრის ოფლი. ამჯარად შენიშნავდით, როგორ უჭირდა სიტყვის დანყება: ყოველი ურტყი, სახის ყოველი მოძრაობა ამჟღავნებდა მასში გულჩათხრობილ, თავშეკავებულ, ამაყ ადამიანს, რომელიც სააშკარაოზე გამოჭანის ნაწვლად ამჭობინებდა დაეფარა თავისი ჭრილობები. მაგრამ უწერად გამძაგებით მოიქნია მუშტი, თითქოს თავშეკავების უკანასკნელი ნასახი განზე ისროლო და დაიწყო.

- აი, საით მივყავართ ფაქტებს, მისტერ ჰოლომს, - თქვა და განაგრძო. - უკვე სამი ნელია, რაც დავქორწინდი. მთელი ამ ხნის განმავლობაში მე და ჩემს წოლს ძალიან გვიყვარდა ერთმანეთი და ზედნიერებრი ვიყავით. ერთმანეთს არაფერს ვუძალავდით - არც აზრებსა და არც ქრევეებს, მაგრამ აი - წინა ორშაბათიდან ჩვენ შორის უწერად რალარ ჩამონვა, ზნარი გაჩნდა და ზღუდე აღიმართა. ჩემი წოლის წხოვრებაში მოხდა რალარ ჩემთვის გაუგებარი. ახლა ჩემს წოლზე ისევე წოტა რამე ვიყი, როგორც რომელიმე ქუჩაში გამვლელ ქალზე, რომელიც შემთხვევით გადამეყარა და ჩამიარა.

ერთიმეორისათვის სრულიად ურხონი გავხდით, და მინდა ვიწოდო - რატომ... ვიდრე ჩემს მოთხრობას გავაგრძელებ, მისტერ ჰოლომს, მინდა თქვენი ყურადღება ერთ გარემოებაზე შევაჩერო. ეფის ვუყვარვარ, ამაში ეჭვი არ შეგეპაროთ. ვუყვარვარ მთელი გულით და არასოდეს არ ვყვარებვარ ისე ძლიერ, როგორც ახლა. ეს ვიყი. ამას ვგრძობ. ეს საკამათოდ არ მიმაჩნია. ხომ აქვს ხოლმე მამაკარს რწმენა, რომ ქალს იგი უყვარს! მაგრამ ჩვენს შორის იდუმალებით მოწყული ამბავი ჩამონვა, და თუ ის არ გაიხსნა, ჩვენი უნინდელი ურთიერთობა აღარასოდეს აღდგება.

- გეთაყვათ, ფაქტებზე მიაბნეთ, მისტერ მონრო, - ერთგვარი მოუთმენლობით წარმოთქვა ჰოლომსმა.

- გამაბობთ იმას, რაც ვიყი ეფიზე... როცა პირველად შევხვდი, ქვრივი იყო, თუმარ ძალიან ახალგაზრდა გახლოდათ. სულ ორდახუთი წლისა თუ იქნებოდა. მისის ჰიბრონი - ყველა ასე იწობდა - სრულიად პაჭარა გამგზავრებულია ამერიკაში და ქალაქ ატლანტაში ურხოვრია. იქ მისთხოვებია იმ ჰიბრონს, ვექილს, რომელსაც კარგი კლიენტურა ჰყოლია. ზავშივე შესძენიათ. მაგრამ უწერად უფეთქია ყვითელ რიებას და ეფის ქმარ-ძვილი შეუწირავს. ჰიბრონის გარდაწვლებების დამადასტურებელი მონმობა ჩემი საკუთარი თვლით ვნახე. გამოვლილომა უბედურებამ, როგორც ჩანს, ეფის ამერიკაზე გული აყვარა. იგი შინ დარწმუნებულა დ ამიღლექსში გაუთხოვარ მამიდასთან დასახლებულა. უნდა მოგახსენოთ, რომ ქმრის გარდაწვლების შემდეგ ასე ოთხ-ნახევარი ათასი გირვანქა სტერლინგი დარჩენია და ამ თანხაში, თურმე შვიდ პროცენტ მოგებას იღებდა. ეფი სულ

ნახევარი წელიწადი არ იყო ნაწხოვრები პინერში, როცა მე შევხვდი. ერთმანეთი შეგვიყვარდა და რამდენიმე კვირის შემდეგ დავექორწინეთ კიდევ.

სვით ვვარდობ. ჩემი შემოსავალი შეიღას-რვას გირვანქას აღწევს წელიწადში, ასე რომ, ჩვენ არც ისე რყდად უზრუნველყოფილნი აღმოვჩნდით. წელიწადში ოთხმოც გირვანქად ჩინებული ავარაკი ვიქირავებთ ნორბერში. თუმცა ეს დაბა ზედ ქალაქთანაა, მაგრამ სოფლისაგან არაფრით განირჩევა. ჩვენი სახლიდან ორიოდე ნაბიჯზე, ზემოთ ორი სახლი და სასტუმროა. მეორე მხარეს - მინდვრები, მახლობლად კიდევ ერთი კოტეჯია, რომელიც წინა მხრივ პირდაპირ ჩვენ გადმოგვყრქვით. ამ სახლების გარდა ახლომხლო სადგურამდე მუა გზის აქეთ არავითარი ნაგებობა არ არის.

შემოდგომაზე და ზამთრობით ხშირად ქალაქში მიხდებოდა ყოფნა, ზაფხულობით კი ნაკლები საქმე მაქვს. ისე ბედნიერები ვიყავით, როგორც კი შეიძლება ადამიანმა ინაწროს. იმ წყაბადე, ვიდრე ეს წყეული ამბავი მოხდებოდა, ჩვენს წხოვრებას არაფერი ნისლავდა. უნდა მოვასხენოთ, რომ, როცა ჯვარი დავინერეთ, წლომა მთელი თავისი ქონება - ნანილობრივ ჩემი სურვილის წინააღმდეგ, მე ჩამაბარა. ჩემი სურვილის წინააღმდეგ-მეთქი, იმიტომ ვამბობ, რომ თუ ჩემი საქმე რყდად ნავიდოდა, წლის ფულით სარგებლობა ჩემთვის მანერ უხერხული ვახლდათ. მაგრამ ეფიმ არ დაიშალა და თავისი ვაჭანა. უყრად, ასე ექვსი კვირის წინ შემდეგი სიტყვებით მომმარათ:

- „ჯუ, როცა ჩემი ფული აიღეთ, ხომ მითხარით, რომ ყოველთვის შემიძლია უკან დავიბრუნო, რამდენიც დამჭირდება?“

„რა თქმა უნდა, - ვუპასუხე მე. - ეს ფული თქვენია“.

„პოდა, აი ახლა ასი გირვანქა მჭირდება“, - მიპასუხა მან.

წოჭა არ იყოს, გამიკვირდა, მაგრამ ვავიფიქრე, რომ საქმე უბრალოდ ახალ კანას ან რამე ამდაგვარს ეხებოდა.

„რისთვის?“ - ვკითხე მე.

„ო, - მიპასუხა დაბნეულმა, - თქვენ თქვით, რომ იქნებოდათ მხოლოდ ჩემი ბანკირი, ბანკირები კი არასოდეს არავითარ კითხვებს არ იძლევიან, თქვენ ეს კარგად ირთ“.

„თუ ფული ნამდვილად გესაჭიროებთ, მიიღებთ“.

„პო, რა თქმა უნდა, მესაჭიროებთ“.

„მანერ არ იტყვიან, რისთვის?“

„როდისმე, შემდეგ, ჯუ, ახლა კი არა“.

ასეთი პასუხით მომიხდა დაკმაყოფილება, თუმცა მანამდე არასოდეს არაფერს მიმალავდა.

ჩემი მივერი და მეტად არც მიფიქრია ჩვენს საუბარზე. იქნებ ამ შემთხვევას არც აქვს რაიმე კავშირი იმასთან, რაც შემდეგ მოხდა, მაგრამ ასე მგონია, თითქოს ამისი ვახსენებარ იყოს საჭირო.

პო, როგორც გითხარით, ჩვენი სახლის მახლობლად ერთი კოტეჯია ნამოჭიმიული, ჩვენ ერთმანეთს მხოლოდ მინდორი გვაშორებს, მაგრამ კოტეჯამდე რომ მიხვიდეთ, ჯერ გზას უნდა გაჰყვით, მერე კი ბილიკიდან გადაუხვიოთ და პირდაპირ კოტეჯს მიადგებით. სწორედ კოტეჯის უკან არის პატარა ნაძვენარი და მე ძალიან მიყვარდა იქ სეირნობა, სამწყხაროდ, მთელი უკანასკნელი რვა თვის განმავლობაში კოტეჯში არავინ წხოვრობდა. და პირდაპირ დასანანებლად მრჩებოდა, რომ სირვაძლას მხვიარა ლეროებით დაფარული, ძველებური ყაიდის კარბჭიანი ისეთი საყვარელი ორსართულიანი კოხჭა სახლი, ამდენ ხანს უყარრიელი ვახლდათ. ხშირად ვმდგარვარ მის წინ და მიფიქრია, რა კარგი პატარა მყდრო კარ-მიღამო გამოვიდოდა აქედან-მეთქი.

და აი, წინა ორშაბათს, შემინდებისას, სეირნობის დროს ვხედავ: გზაზე გამოდის წარჩეული ფურგონი, ხოლო მოაჭირის წინ მოღზე ნოხებისა და სხვა ნივთების ზვინი დგას. ჩემთვის რხადი ვახდა, რომ კოტეჯი ვაქირავდა. ჯერ გვერდით ჩავყარე, მერე კი შევჩერდი, და როგორც უსაქმურ ადამიანს სჩვევია, წქერა დავუწყე, თან იმაზე ვფიქრობდი, ნეტავ ჩვენს მეზობლად რა ხალხი იწხოვრებს-მეთქი. მოულოდნელად შევნიშნე, რომ ერთ-ერთი ზედა ფანჯრიდან ვიღარ მითვალთვალებდა.

არ ვიყრი, რა იყო განსაკუთრებული იმ სახეზე, მისტერ პოლომს, მაგრამ თმა ყალყზე დამიდგა და ტანში ურყანტელმა დამიარა. შორიდან ვერ ვავარჩიე რიგიანად, მაგრამ რაღარ არაბუნებრივ, არაადამიანურად კი მომეჩვენა. ამ შთაბეჭდილებით ფანჯარასთან

ახლოს მივდი. თან იმას ვრდილობდი, გამერკვია, ვინ მივალთვალვებდა. მაგრამ იმავე წამს სახე გაუჩინარდა, თითქოს ადამიანი ოთახის სიღრმისაკენ უერრად წათრეისო. მთელი ხუთი წუთი ვიდექი ასე ვაოგნებული და ვრდილობდი თავი მომიყარა ჩემი შეგრძენებისათვის. ვერ გეტყვით, კარის სახე იყო თუ ქალისა. მეჭად შორს ვიდექი და ვერ გავარჩიე. ყველაზე მეჭად გამაორა მისმა მკვდრისებრმა, ტყვისებრ ყვითელმა ფერმა. გაშეძებული და გაქვავებული, ის სახე ადამიანს აძრწუნებდა და თავისი არაბუნებრივი შესახედაობით ზიზღს იწვევდა. ისე შეშფოთებული ვიყავი, რომ გადავწყვიტე უფრო დანვრილებით გამეგო ჩვენი ახალი მეზობლების ამბავი. აივანზე ავედი და დავაკაკუნე, კარი მამინვე გამიღო მაღალმა ჰირსმელმა ქალმა. არასასიამოვნო, ჰირდაპირ საძაგელი ფიზიონომია ჰქონდა.

„რა გნებავთ?“ – მკითხა მკვეთრი შოტლანდიური აქცენტით.

„თქვენი მეზობელი ვარ, აი იქ ვუხოვრობ, – ვუთხარი მე, თან თავი გავიქნიე ჩემი სახლის მხარეს, – როგორც ჩანს, ახალხან ჩამოსულხართ?“

„თუ დაგვჭირდებით, დავიძახებთ!“ – მითხრა ქალმა და ქვირინი კარი მომიჯახუნა. უხეში დახვედრით გაჯავრებული შინ დავბრუნდი. მართალია, მთელი საღამო ვრდილობდი სხვა რამეზე მეფიქრა, მაგრამ ჩემი გონება უნებურად უბრუნდებოდა იმ სახეს, ფანჯარაში რომ გაიღვავა, და თავხედ ქალს, კარი რომ ქვირინი მომიჯახუნა. გადავწყვიტე წოლისათვის არაფერი მეფიქვა: ნერვიული ქალია, ადვილად უფუჭდებან ხასიათი, და რა საჭიროა–მეთქი ჩემი არასასიამოვნო შთანჭვლილებით მისი შეშფოთება. მხოლოდ როცა დასაძინებლად ვნებოდი, გაკვირით ვუთხარი, კოტეჯი გაუქირავებიათ–მეთქი. არაფერი არ მიპასუხა.

ჩვეულებრივ ძალიან მაგრად მიძინავს. ჩვენს ოჯახში ყველამ იცის, რომ ღამით ჩემი გავლივებან შეუძლებელია, და ჩემიანებში ეს გასუთვებული ხუმრობის სავანია. მაგრამ იმ ღამეს აღნათ მომხდარი ამბით როცა აღლევივბულს, ეტყობა, ჩვეულებრივზე ბევრად უფრო ფხიზლად მიძინა. ზურანში მყოფი ვგრძობდი, რომ ჩემს გარშემო რაღაც ხდებოდა. თანდათან ჩემს წნობიერებაში შეაღწია განრედა, რომ ჩემი წოლი ადგა, მოსასხამი მოისხა და ქუდი დაიხურა. მზად ვიყავი მიძინარეს გამომეხატა რაღაც პროტესტი ან გაკვირვება, მაგრამ თვალეზი რომ სანახევროდ გავახილე, და სანთლით განათებული მისი სახე ვიხილე, ისე განრვიფრებული დავრჩი, რომ ჰირდაპირ დავმუხუდი. ასეთი გამომეტყველებან არათუ არასოდეს არ მენახა მის სახეზე, არამედ ვერც კი წარმოვიდგენდი, რომ ასეთი რამე შესაძლებელი იქნებოდა. სიკვდილის ფერი ედო, ნანყვეტ–ნანყვეტად სუნთქავდა, და მოსასხამის ღილებს რომ იზნევდა, ჩუმიად ჩემი სანოლისაკენ იყურებოდა, რათა გაეგო, ხომ არ გამელვია. მერე აღნათ ის გაიფიქრა, ისეც სძინავსო და ოთახიდან უხმაუროდ გავიდა. ერთი წამის შემდეგ შემოსასვლელი კარის წყნარი ჭრიალი გავიგონე, ნამოვკექი და სანოლის საზურგეზე დავაკაკუნე, რათა დავრწმუნებულიყავი, რომ ნამდვილად გამელვია, შემდეგ კი ზალიძის ქვეშიდან საათი ამოვიღე. ღამის სამი საათი იყო. რა უნდა სდომებოდა ჩემს წოლის სოფლის გზაზე ამ ყრუ ღამეში?

ვიკექი მთელი ორი წუთი და ვიტეხდი თავს, რომ რამე ახსნა მეპოვა. რარ მეტს ვფიქრობდი, მით უფრო ამოუხსნელი და საიდუმლოებით მოწყული მეჩვენებოდა ეს ამბავი. ჯერ კიდევ სრულიად დაბნეული ვიყავი, როცა შემოსასვლელი კარი ისეც უხმაუროდ გაიღო და კიბეზე ჩემი წოლის ნაბიჯის ხმა გაისმა.

„სად იყავით, ეფი?“ – ვკითხე მე, როცა შემოვიდა.

შეკრთა და ყრუდ ნამოკივლა. ამ ნამოკივლებამ და ამ კანკალმა უფრო მეჭად შემამფოთეს: რაღაც ენით გამოუთქმელი დანაშაული ვიგრძენი. ჩემი წოლი ყოველთვის პატიოსანი და გულახდილი იყო – სისხლი გამეყინა, როცა ვნახე როგორ ქურდულად მოიპარებოდა თავის საყუთარ ოთახში. დამაფრა და შემზარა იმან, რომ ჩემს დაძახებაზე შეჭკივლა და აჯახახდა.

„თქვენ არ გძინავთ, ჭუკ! – შესძახა მან ნერვიული სიწილით. – მე ვფიქრობდი, რომ არაფერს არ შეუძლია თქვენი გამოლვებებან“.

„სად იყავით?“ – ვკითხე მე მკარრად.

„მესმის, გარეგნული რომ ხართ, – თქვა მან. როცა მოსასხამის ღილებს იხსნიდა, შევნიშნე, რომ თითები უთრთოდა. – უნინ არასოდეს არ მიფიქრია, ასეთი რამე თუ

შემემთხვეოდა. საქმე ისაა, რომ უყურად სული შემეხსოვა. აუწილებელი იყო სუფთა ჰაერი – გული შემინუსხდებოდა, რომ არ გავსულიყავი. კართან დავდექი რამდენიმე ნუთით და ახლა ისევ კარგად ვარ”.

ეს თქვა და ერთხელაურ არ მოსხედავს ჩემს მხარეს, ხმაურ სხვანაირად უხლერდა, უწინდელს აღარ ჰგავდა. აშკარა იყო, ტყუოდა. არაფერი არ ვუპასუხე და პირით კედლისაკენ შევბრუნდი, გული მტკუპშებოდა და მხამიანმა ეჭვებმა ერთიანად დამრიეს ხელი. რას მიძლოვდა წოლი? სად იყო? ვგრძობდი, ვერ დავმშვიდდებოდი, ვიდრე ყველაფერს არ გავიგებდი, მაგრამ იმის შემდეგ, რაერ ერთხელ უკვე მომატყუა, აღარ მინდოდა შეკითხვების მიწემა. მთელი ღამე წრიალსა და მოუსვენრობაში გავატარე, ერთიმეორის მიულოებით ვიგონებდი ათასგვარ ახსნას, და ყველა მათგანი ერთიმეორეზე დაუჯერებელი მეჩვენებოდა.

მეორე დღეს ქალაქში უნდა ნავსულიყავი, მაგრამ ისე აღელოვებული ვიყავი, რომ სრულიად უბრალო საქმის გაკეთების თავიერ აღარ მქონდა. წოლიერ გუნებანამხდარი ჩანდა. გაკვირვებული შემომარქერდებოდა ხოლომე და ჩემთვის აშკარა იყო, ჩემი მეუღლე გრძობდა, მისი მონაგონი ამბავი რომ არ დავიჯერე, მაგრამ ის კი აღარ იყოდა, როგორ დავჯირა ჩემთან თავი. საუბრეზე კრინტიერ არ დავვიძრავს, მერე კი მაშინვე სასერიწოდ ნავედი, რათა დილის სუფთა ჰაერზე მომეფიქრებინა, განმესაჯა და ამენონ-დამენონა ყოველივე.

ბროლის სასახლეიმდე მივიკალოდი, ერთი საათი ვიბორიალე და ნორბერიში დღის პირველ საათზე დავბრუნდი. კოტეჯს გვერდით რომ ჩავყარე, შევჩერდი, შევჩერდი და ფანჯრებს ავხედე, იქნებ ის უყნაური სახე კვლავ ვიხილო–მეთქი, რომელმარ წინა ღამეს იქ გაიელოვა და აგრერიგად აღმაშფოთა. ნარმოიდგინეთ ჩემი გაოწება, მისტიერ ჰოლომს, როწ მოულოდნელად კარი გაიღო და იქიდან ჩემი წოლი გამოვიდა! ელოდანაკრავით გავოგნდი, როწ ეს დავინახე, მაგრამ მე რა საკითხავი ვიყავი, თქვენ ეფის გაკვირვება უნდა გენახათ, როდესაერ ჩვენი თვალეები ერთმანეთს შეხვდნენ. ერთი წამით მომეჩვენა, რომ ჩემს წოლს უნდოდა ისევ სახლში შეესწოო, მაგრამ რაკი ნახა, გაქრევა ახლა უსარგებლოთა, ფერმიხდელი ჩემკენ წამოვიდა. მის შემინებულ თვალთა გამომეტყველებას სულ არ ეხამებოდა ზაგეზე დამკვდარი ღიმილი.

„აჰ, ჯუკ, – მითხრა, – ეს–ესაა შემოვიარე, მინდოდა გამეგო, ხომ არაფრით შემიძლია დავებმარო ჩვენს ახლო მეზობლეებს. რატომ მიყურებთ ასე, ჯუკ? ხომ არ მიჯავრდებთ?“

„მაშ ასე, – ვუპასუხე მე. – ღამითაერ აქ იყავით არა?“

„რაო, ეგ რა თქვით?“ – მომაძახა წოლიმა.

„ღიახ, ღამით აქ მოხვედით, დარწმუნებული ვარ და საინტიერესოა, ვინ არის ეს ხალხი, ასეთ დროს რომ ნახულობთ?“

„აქ არახოდეს არ ვყოფილვარ“.

„როგორ ზედავთ მოტყუებანს? თქვენ უფრო კარგად მოგეხსენებანთ, როგორწაა საქმე? – ვყვიროდი მე. – ხმარ კი არ გერვლოებანთ, როწა ღაპარაკობთ. განა ოდესმე რაიმე დამიძლოავს თქვენთვის? ახლავე შეკვარდები კოტეჯში და თვითონვე გავარკვევ“.

„არა, არა, ჯუკ! ღვთის გულისათვის!“

სული ეხუებოდა და მღეღვარების დასაფარავად ღონე აღარ შესწევდა. კოტეჯის კარს რომ მივვარდი, სახელოში მჭარა ხელი და ჩემთვის რაღაერ მოულოდნელი ძალით განზე გამათრია.

„გვედრებით, არ შეხვიდეთ, ჯუკ! – შემომძახა წოლიმა. – გეფიერბით ადრე თუ გვიან ყოველივეს გიამბობთ, ოლონდ მერე, შემდეგ... თუ ამ კოტეჯში შეხვალთ, დიდი უბედურება დატრიალოდებან!“

როწა მისგან თავის გამოხსნას შევერადე, მუდარით ჩამჭიდა ორივე ხელი.

„დამიჯერეთ ჯუკ! – ყვიროდა სასონარკვეთილი. – ოლონდ კი ახლა დამიჯერეთ! არახოდეს არ ინანებთ! თუ რაიმე დავიფარეთ, მხოლოდ თქვენივე გულისათვის. თქვენი სიწოწხლე ამაზეა დამოკიდებული. დავბრუნდეთ ერთად შინ და ყველაფერი კარგად მოგვარდებან.“

ხოლო თუ ჩემი ნების წინააღმდეგ კოტეჯში შეხვალთ, ჩვენ შორის ყველაფერი გათავდებან!“

მის ხმაში ისეთი გულწრფელი სასონარკვეთილება იყო, რომ გაურკვეველ მდგომარეობაში კარის წინ შევდექი.

„მხოლოდ ერთი პირობით დავიჯერეთ, – ვუთხარი ზოლოს. – მინდა ყოველივე ამას დაუყოვნებლივ მოეღოს ზოლო, შეგიძლიათ თქვენთვის დაიტოვოთ თქვენი საიდუმლოება, მაგრამ დამპირდით, რომ ღამდამოშით აქ აღარ ივლით და ჩემგან დაფარულად აღარაფერს მოიძიებდებთ. მზად ვარ ყველაფერი დავივიწყო, რაე იყო, მაგრამ დამპირდით, რომ ასეთი რამ აღარ განმეორდება“.

– ეჭვი არ მეპარება, რომ დამიჯერებთ! – შესძახა ეფიმ და ღრმად ამოიოხრა ნიშნად იმისა, რომ გულზე მოეშვა. – ყველაფერი ისე მოეწყობა, როგორც გნებავთ. ნავიდეთ ზარემ, შინ ნავიდეთ!“

კოტეჯიდან ისე ნამიყვანა, რომ ჩემთვის ხელი არ გაუშვია. უნებურად უკან მოვიხედე და ზედა სართულის ფანჯარაში იმავე მკვდრისფერ გაფითრებულ ადამიანის ყვირელ სანახს მოვკარი თვალი. იგი ჩვენ გვივლოვებდა. რა საერთო უნდა ყოფილიყო ამ არსებებსა და ჩემს წოლს შორის? ან რა საერთო ჰქონდა იმ უხემ ქალთან, რომელიც წინა დღეს ვნახე? ეს იყო თავსატეხი გამოჩნდა, და ვიწოდო, რომ ვიდრე ამას არ ამოვხსნიდი, სიმშვიდეს ვეღარ ვპოვებდი.

ამის შემდეგ ორი დღე შინ გავატარე. ჩემ წოლი თითქოს პატიოსნად იჯავდა ჩვენს პირობას. რამდენადაც ვიწო, სახლიდან არც გასულა. მაგრამ მესამე დღეს სრულიად აშკარა გახდა, რომ არავითარ ფიქს არ შეუძლია მისი გამოხსნა იმ საიდუმლო ზეგავლენისაგან, რაე ავინყებდა ქმარსა და მოვალეობას.

მესამე დღეს ქალაქში ნავედი, მაგრამ დავბრუნდი არა საღამოს იმ მატარებლით, რომლითაც ჩვეულებრივ ვმოგზაურობდი ხოლმე, არამედ უფრო ადრე. შინ რომ შევედი, წინ მოსამსახურე გოგო შემომეგება. სახე შიშისაგან გაფითრებული ჰქონდა.

„სად არის დიანახლისი?“ – ვკითხე მე.

„მგონი, სასერიზოდ ნავიდა“.

მაშინვე ეჭვი აღმეძრა. მალე ავვარდი, რათა დავრწმუნებულიყავი, რომ ნამდვილად შინ არ იყო. შემთხვევით ფანჯარაში გავხედე და მოსამსახურე გოგო დავლანდე, რომელიც წუთის წინ მელაპარაკებოდა. იგი მინდორში გარბოდა კოტეჯისაკენ. რხადია, მაშინვე მივხვდი, რასაც ნიშნავდა ეს ამბავი. ჩემი მეუღლე ისევ იქ ნაბრძანდა და მოსამსახურეს უბრძანა, დამიძახე, როეა ქმარი მოვიდესო.

ჯავრისაგან აქვხახებულო დაბლა დავეშვი და სწრაფი ნაბიჯით დავადექი გზას, რათა ერთხელ და სამუდამოდ მომეღო ზოლო ამ საქმისათვის. მალე დავინახე, როგორ გარბოდნენ სახლისაკენ მოსამსახურე გოგო და ჩემი მეუღლე ზილიკის გაყოლებით, მაგრამ მათთან სალაპარაკოდ არ შევმდგარვარ. კოტეჯში იფარებოდა ის საიდუმლოება, რამაც ჩემი რბოვრება დანისლა. დავიფიქრე: მოხდეს მოსახდენი, მაგრამ ამ საიდუმლოებას კი ფარდას ავხდი–მეთქი. არც კი დავაკაკუნე, ისე გადავატრიალე სახელოური და დერეფანში შევევარდი. პირველ სართულზე სინყნარე და სიმშვიდე სუფევდა. სამზარეულოში ჩაიდან იდგა რეწოლოზე, ნყალი ფულდა და იქვე დიდი შავი კაჭა მოკერილი ინვა კალათში. არავითარი კვალი არ ჩანდა იმ ქალისა, რომელიც წინა დღეს ვნახე. მეორე ოთახშიც არავინ აღმოჩნდა. მაშინ მალე ავვარდი, კიბეს ავყვი, მაგრამ ვერც ზედა ორ ოთახში ვიპოვნი ვინმე. მთელ სახლში კარის ჭაჭანება არ იყო. ოთახის მონყოზილობა და სურათები სრულიად ჩვეულებრივი და ვულგარული აღმოჩნდა, ვარდა იმ ოთახისა, რომლის ფანჯარაში ის უყნაური სახე დავინახე. ეს ოთახი მოხერხებულად და ფაქიზად მოეროთ: მთელი ჩემი ეჭვი იქნა გიჟურ, მწველ სიმშავედ, როეა ზუხარზე დავინახე ჩემი წოლის ფოტოსურათი, რომელიც იგი მთელი ცანით იყო გამოსახული. ეს სურათი ეფიმ სამი თვის წინ ჩემი თხოვნით გადაიღო.

რაკი დავრწმუნდი, რომ სახლი სავსებით წარიღო იყო, ჩემი უბედურების სათავე ისეთი გულისტკივილით დავტოვე, როგორც არასოდეს განმიწდია. შინ დაბრუნებულს წოლი ზღურბლოზე შემომეგება. აღელვებულმა და განანყენებულმა ხმა არ გავერი, გვირდით ჩავყარე და ჩემს კანბინეტში შევედი, მაგრამ ეფი ჩემთან ისე სწრაფად შემოვიდა, რომ კარის მიკეცვარ ვერ მოვასწარი.

„ძალიან ვნახვარ, რომ ჩემი დაპირება დავარღვიე, ჯუჯ, - მიხსრა მან. - მაგრამ საქმის ვითარება რომ იწოდეთ, დარწმუნებული ვარ ყოველივეს მაპატიებდით“.

„მერედა, მიაბნეთ ყველაფერი“.

„არ შემიძლია, ჯუჯ, შეუძლებელს მთხოვთ!“

„ვიდრე არ მეტყვიოთ, ვინ წხოვრობდა იმ კოტეჯში და ვის აჩუქეთ თქვენი ფოტოსურათი, მანამდე ვერაფერს დაგიჯერებთ“, - განუყრხადა მე, გავუსხლოჭი ხელიდან და სახლიდან გამოვედი...

ეს გუშინ მოხდა, მისტერ ჰოლმს, მეტად ჩემი წოლი აღარ მინახავს, და ამ უწყნაური საქმისა აღარაფერი ვიყრი. მანამდე ჩვენს შორის არავითარი გაუგებრობა არ ყოფილა, მისმა სიწრუემ კი ისე შემაძრწუნა, რომ აღარ ვიყრი, როგორ მოვიქნე. ამ დღით აზრად მომივიდა, რომ სწორედ თქვენ ხართ ის ერთადერთი ადამიანი, რომელიც რაიმე რჩევას მომიძიდა, და ხსნის გზას მიჩვენებს. აი, მერ თქვენთან მოვვარდი და ულაპარაკოდ თქვენს ხელთ ვარ. თუ რაიმე ნვრილმანი ბუნდოვანია თქვენთვის, გთხოვთ, მკითხოთ. მაგრამ უპირველეს ყოვლისა, მირჩიეთ, რა ვქნა! ამ მოძალეტულმა უბედურებამ ერთიანად დამთოგუნა, გამსრისა და ახლა აღარ ვიყრი, რა ნყაღს მივყე თავი.

მე და ჰოლმსი შეუხელებელი ინტერესით ვუსმენდით მის მონათხრობს. სტყუპარი მოუსვენრად, ნანყვეტ-ნანყვეტ ლაპარაკობდა, რომელიც იმ ადამიანს შეჭყერის, ვინც უკიდურეს მღელვარებას მოუწევს. ჩემი მეგობარი ჩაფიქრდა და ერთ ხანს ნიკაპით ხელოვ დაყრდნობილი უსიტყვოდ იჯდა.

- მიხსარიოთ, გეთაყვა, - თქვა ზოლოს. - შეგიძლიათ დანამდვილებით თქვათ, რომ ფანჯარაში მამაკაცის სახე დაინახეთ?

- ყოველთვის ისეთი სიშორიდან ვხედავდი, რომ ვერაფერს მოგახსენებთ...

- და მანერ არასასიამოვნო შთაბეჭდილებას ტოვებდა?

- მეჩვენებოდა, რომ ძალიან არაბუნებრივი ფერი ჰქონდა. ნაკვთები მიწვალეზულივით გაქვავებული და მიახლოებნისთანავე ქრებოდა ხოლმე.

- დიდი ხანია, რაერ წოლმა ასი გირვანქა გთხოვათ?

- თითქმის ორი თვეა.

- ოდესმე მისი პირველი ქმრის ფოტოსურათი ხომ არ გინახავთ?

- არა. მისი სიკვდილის შემდეგ ძალიან ძალე ატლანტაში დიდი ხანძარი მოხდა და ყველა ოჯახური ქალაღი დაინვა.

- მაგრამ ქმრის სიკვდილის მონმობა ხომ თქვენს მეუღლეს ხელოვ აქვს. თქვენ ხომ თქვით, რომ ნახეთ ეს მონმობა?

- დიახ, ქალმა ხანძრის შემდეგ ღუბლიკატი მიიღო.

- ხომ არავინ გინახავთ ისეთი, ვინც თქვენს მეუღლეს იწნობდა ამერიკაში?

- არა.

- არასოღეს უთქვამს, ამერიკაში წასვლა მსურსო?

- არა.

- ნერიღებს თუ იღებდა იქიდან?

- რაღენაღაერ ვიყრი, არა.

- მაღლობელი ვარ. ეს საქმე კარგა გვარიან ჩაფიქრებას მოითხოვს. თუ კოტეჯი სამუღამოღაა მიტოვეზული, ეს მდგომარეობას ართყლებს. მაგრამ მე ვფიქრობ, რომ მისი მწხოვრებლები თქვენი იქ ჩასვლის თაობაზე წინასწარ გააფრთხილეს და ვიდრე თქვენ იქ ჩახვიღოღით, ისინი წოტა ხნით აღრე იქაურობას გაერაღონენ. თუ ასეა, შეიძლება დაბრუნდნენ და მაშინ ყველაფერს აღვიღად გავარკვევთ. გირჩევთ, ყუან ნორბერიში დაბრუნდეთ და ისევე კოტეჯის ფანჯრებს აღვენოთ თვალყური. თუ საფუძველი გექნებათ ივარაყღოთ, რომ იქ ვინმე წხოვრობს, სახღში ნულარ შეიჭრებთ, ღეპემა გამოგვიგზავნეთ და მე ჩემს მეგობართან ერთად ერთ საათში იქ გავჩნდები. ვფიქრობ, ძალიან სწრაფად გავარკვევთ ერთი შეხეღვით ამ ძალიან დახლოართულ საქმის არსს.

- და თუ კოტეჯი წარიელა?

- მაშინ ხვალ მოვალ და თქვენთან ერთად მოვითათბირებთ ყველაფერზე. ნახვამღის, და უწინარეს ყოვლისა, სულით ნუ დაერემით, ვიდრე საამისოღ რაიმე რეალური მიზეზი არ გაქვთ...

- რამე ურიგო ამბავი არ იყოს, უოცსონ, - მიხერა ჩემმა მეგობარმა, რომელმაც ის იყო კარამდე მიაწილა მისტერ გრანტ მონრო. - თქვენ რას ფიქრობთ ამ საქმეზე?
 - მე მგონია, ეს საკმაოდ შინძური საქმეა, - ვუპასუხე ჰოლმსს.
 - ღიახ. ეს შანტაჟია, ან არადა დიდად ვრდები.
 - მერე ვინ ენევა შანტაჟს?
 - ყველაზე უფრო საფიქრებელია, რომ ესაა კარი, რომელიც ერთადერთ ფუფუნებით მორთულ ოთახში რხოვრომს და ზუხარზე მონროს წოლის სურათი აქვს. პატიოსნებას გეფიქრებთ, უოცსონ, რაჭომღაურ ძალიან მაფიქრებს ფანჯარასთან მდგარი ყვითელი სახე. და არაფრით არ ვისურვებდი ამ საქმის განზე გადადებას.
 - გაქვთ რაიმე ჰიპოთეზა?
 - ჯერჯერობით მხოლოდ სავარაუდო. მაგრამ სახტად დავრჩები, თუ არ დადასტურდება. კოტეჯში იმ ქალის პირველი ქმარია.
 - რაჭომ ფიქრობთ ასე?
 - აბა, რაჭომ ეძინოდა აგრერიგად ქალს, რომ მისი მეორე ქმარი კოტეჯში არ მესულიყო? მე მგონია, საქმე ასე იყო: ეს ქალი ამერიკაში გათხოვდა. მერე ქმარი შეიძულა - ვთქვათ, კარი რაიმე უკურნებელი სენით დაავადდა ან იდიოტად იქრა. ზოლოს და ზოლოს ქალი გაექრა, ინგლისში დაბრუნდა, აქ სახელი გამოიწვალა და როგორც თვითონ ფიქრობდა, ხელახლა რხოვრება დაიწყო. სამი წლის წინ მეორედ გათხოვდა და თავისი საქმე საბოლოოდ მოკვარახუნებულად ჩათვალა. ახალ ქმარს ვილარის გარდაწვალეების მონძობა უჩვენა, გვარიც იმისი უთხრა და დაარწმუნა, ჩემი პირველი ქმარი გარდაწვლილიაო. მაგრამ, აი მოულოდნელად მის ადგილსამყოფელს მიაგნო ამ პირველი ქმარმა, ან, ვთქვათ რომელიმე უსირწხვილო ქალმა, რომელიც ავადმყოფს აეკიდა. ქალს მოსწერეს მუქარის წერილი: ჩამოვალთ და ქვეყნის უბში ჩავგაღებთო. ქალიც ას გირვანქას ითხოვს ქმრისაგან იმისათვის, რომ არ ამხილონ. ამის მიუხედავად, ისინი ჩამოდიან, და როცა ქმარი შემთხვევით ეუბნება, კოტეჯში ხალხი დასახლდაო, მიხვდა, რომ ეს მისი მღევრები იყვნენ. ქალი დაელოდა, ვიდრე ქმარი დაიძინებდა, მერე კოტეჯში გაიქრა და წდილობდა შანტაჟისტები დაერწმუნებინა, მიღებული ასი გირვანქის მეტს ველარ გამოძრებით და ჩამომეხსენითო. რადგან პირველი მოლაპარაკებით ვერაფერს მიაღწია, დილით კვლავ კოტეჯისაკენ გაეშურა და იქიდან უკან დაბრუნებისას თავის ქმარს გადაეყარა. მერე მტკიცე პირობა მისცა ქმარს, იქ ფეხსარ აღარ მივადგამო, მაგრამ ორი დღის შემდეგ დაარწმუნებულმა, რომ საძინელო მეზობლებს თავს დააღწევდა, ხელახლა სრდა მათთან მოლაპარაკება. ფოტოსურათიც თვითონვე გადასწრა, რაც, რა თქმა უნდა, იმათ მოსთხოვეს. შუა ლაპარაკში რომ იყო, მოსამსახურე გოგომ შეაყუბინა, მონრო დაბრუნდაო. ქალი შეძინდა, ქმარი პირდაპირ კოტეჯში გამოემყრებო, რის გამო უკანა გასასვლელოთ, აღმათ მეზობელ ნაძვნარში საჩქაროდ გახიზნა ზინადარნი. ამრიგად, ჩვენმა კლიენტმა სახლი უკარრიელი ნახა. მაგრამ ძალიან გაკვირვებული დავრჩები, თუ ამ საღამოს სახლის დათვლიერების შემდეგად აღმოჩნდება, რომ კოტეჯი ისევ წარსულია... რას ფიქრობთ ჩემს ჰიპოთეზაზე?
 - ჩემი აზრით, ეს მხოლოდ კარგი ვარაუდია.
 - ღიახ, მაგრამ ის ყველაფერს შუქს ჰფენს. თუ ახალი ფაქტები გამოჩნდება, რომელთა ახნა ახლა ჭირს, ჩვენ დრო საკმაო გვექნება, რომ ჩემი ჰიპოთეზა გადავსინჯოთ. სულ ერთია, ვიდრე ჩვენი მეგობრისაგან რაიმე წნობას არ მივიღებთ, არაფრის გაკეთება არ შეიძლება.
- წდა დიდხანს არ დაგვჭირვებია. საუბრეს რომ მოვრჩით, დეჰემარ მოვიდა:
- „კოტეჯი დაკავებულია. ისევ ვნახე ფანჯარაში ის ყვითელი სახე. შვიდ საათზე სადგურზე დაგხვდებით. თქვენს ჩამოსვლამდე არაფერს ვიღონებ“.
- მონრო ზაქანზე გველოდა. სადგურის ფარნების შუქზე ადვილად შევნიშნე, რომ მღელვარებისაგან ფერი მიხდოდა და ერთიანად წახწახებდა.
- ჯერ კიდევ იქ არიან, მისტერ ჰოლმს, - თქვა და ჩემს მეგობარს ხელი მოჰკიდა. - გვერდით რომ ჩავყარე, კოტეჯში შუქი შევნიშნე. ამ საქმეს ერთხელ და სამუდამოდ უნდა ზოლო მოვულოთ.
 - რა გემა გაქვთ? - ჰკითხა ჰოლმსმა, ვიდრე ზნელ ხეივანს ქვემოთ მივყვებოდით.

- მე მინდა თუნდაც ძალით შევიჭრა კოტეჯში და ჩემი თვალებით დავინახო, ვინ არის იმ სახლში. გთხოვთ ორივეს, ჩემი მონშეები იყოთ.

- თქვენი მხრიდან ეს აღთქმის დარღვევა იქნება, - უთხრა ჰოლომსმა.

- მე მტკივნეულ გადაწყვეტილებას ვიღებ და უნდა დამიჯღეს, კოტეჯში შევიჭრა.

- კეთილი. ვფიქრობ, მართალი ხართ. ყოველნაირი სიძარტლე უკლებს და გაურკვევლობას. ყველაზე კარგი იქნება პირდაპირ გავუთქვით. რა თქმა უნდა, კანონს ვარღვევთ, მაგრამ ჩიჭი ზღვრულად ღირს კიდევ.

ძალიან ბნელი ღამე იყო. ფართო გზიდან იმ ბილიკისკენ შევუხვიეთ, ორსავე მხარეს რომ ნაკვალევები ჩაჰყვებოდა. უბნულვლა დაიწყო. მისტერ გრანტ მონრო მოუთმენლად მიისწრაფოდა წინ, ჩვენს თვალებდასრეწულნი ბორძიკით მივყვებოდით უკან.

- აი, იქ ჩემი სახლიდან გამოშვებული შუქი მოჩანს, - ნაილულოყლა მან და ხეებს შორის მოჩიქრებულ სინათლეზე მივვითითა. - ეს კი კოტეჯია და ახლა მე იქ შევალ.

ბილიკზე შევუხვიეთ და ზედა კოტეჯთან მივედით. კარი ნახევრად ღია იყო. შავ მინაზე ჩანდა შუქის ყვითელი ზოლი. ზედა სართულზე ერთი ფანჯარა კარგად იყო განათებული. ფარდაზე რაღაც ლაქასავით მოჩანდა.

- ის პირუტყვი იქაა! - შესძახა გრანტ მონრომ. - ხომ ხედავთ, რომ იქ ვიღაც არის! ახლა მომყვით და მალე ყველაფერს გავიგებთ.

კარს მივუახლოვდით. უეროდ სიბნელიდან ქალი გამოვიდა. მისი სახე ვერ შევნიშნე, მაგრამ დავინახე, რომ მავდრებელივით ხელები წინ გაიშვირა.

- ღვთის გულისათვის, ჯუ! - შესძახა ქალმა. - რად გინდათ ყველაფერი გაიგოთ. ასე ვერ იქნება, რომ მოხვიდოდით. დამშვიდდით, ძვირფასო! ისევე დამიჯერეთ და არასოდეს არ ინანებთ.

- მეტად დიდხანს გენდობოდით, ეფი, - მიუგო ქმარმა მკარრი კილოთი. - გამიშვით, გამაჭარეთ. ესენი ჩემი მეგობრები არიან. ჩემს დასახმარებლად მოვიდნენ, რათა ამ საქმეს სამყდამოდ მოულონ ბოლო.

რაც დაიჟინა, გაიჭანა კიდევ. ქალს ხელი ჰკრა, გზიდან ჩამოიწილა და ჩვენს მივყვით. როცა კარი გააღო, ვიღაც დედამერი ჩვენს შესახვედრად გამოეშურა. რდილობდა გზა გადაეჭრა, მაგრამ გრანტ მონრომ ისიც ჩამოიწილა და ერთი ნუთის შემდეგ კბნს ავუყვით.

ეს იყო მყდრო, კარგად მორთული ოთახი. ორი სანთელი მაგიდაზე რიქრემებდა. ორიც ბუხარზე. კუთხეში პატარა მაგიდასთან ჩვენსკენ ზურგშექრევი ვიღაც პატარა გოგონა იჯდა. ნითელი კაბა და გრძელი თეთრი ხელთათმანები ეყვა. ჩვენსკენ რომ შემობრუნდა, გარეშისა და შიშისაგან შევყვით. მკვდრის ფერი ეღო. მკრთალსა და ურნაურ სახეზე სიერხლის ნიშანწყალი არ შეინიშნებოდა.

თვალის დახამამებმაში საიდუმლოებებს ფარდა აეხადა. ჰოლომსმა გაიწინა და ზავშეს ყურზე ხელი ჩამოყვა. ნიღბი დავარდა, და ხელში შემოგვრჩა პატარა ნახშირივით შავი ზანგი გოგონა. გავვიღიმა და მისმა თეთრმა კბილებმა გაიეღვეს. ჩვენი გაკვირვებული სახეების ხილვამ გააწინა. მისი სინარყლის თანაგრძობის ნიშნად მერ გადავიხარხარე. მაგრამ გრანტ მონრო გაშეშდა. ზავშვისათვის თვალი არ მოუყრებია, ხელი კი მკერდზე მიღებულნი ჰქონდა.

- ღმერთო ჩემო! - შესძახა მან. - რას ნიშნავს ეს?

- მოგახსენებთ, რასაც ნიშნავს, - ნარმოთქვა ამ დროს ოთახში შემოსულმა, ამაყი და მტკივნეული გამოყვლებების ქალმა. - თქვენ მაიძულეთ ჩემი სურვილის წინააღმდეგ თქვენთვის ყველაფერი გამემხილა. ახლა ორივეს მოგვიხდება სინამდვილესთან შერიგება. ჩემი ქმარი ატლანტაში მოკვდა, ზავშვი კი გადარჩა.

- თქვენი ზავშვი?

ქალმა მკერდიდან მოიხსნა დიდი ვერხლის მედალიონი:

- არასოდეს არ გინახავთ ეს მედალიონი გახსნილი?

- მე ვფიქრობდი, რომ ის არ იხსნება.

მონროს წოლმა ზამზარას თითი დააჭირა თუ არა, მედალიონი გაიღო. შიგ განსარეფრებლად ლამაზი და ჭკვიანი აფრიკული იერის მქონე ადამიანის სურათი აღმოჩნდა.

- აი, ის ჯონ ჰინზონი ატლანტიკელი, - თქვა მანდილოსანმა. - მასზე უფრო სათნო ადამიანი არასოდეს შობილა დედამინაზე. მე ნათესავები დავკარგე, რომ ამ კარს გავულოდი, და ვიდრე წოწხალი იყო, ჩემი საქრეელი არც მინანია. როგორც ხედავთ, ჩვენი ზავძვი უფრო მისი ტომის ადამიანებს ჰგავს. მსგავს ქორწინებებში ასეთი შემთხვევები ხშირია და პატარა ლუსი თავის მამაზე ზევრად უფრო შავი გაჩნდა. მაგრამ თეთრია თუ შავი, იგი ჩემი ღვიძლი შვილია, ჩემი სისხლი და ხორცი და ჩემთან უნდა იყოს.

დედის სიტყვების გაგონებაზე გოგონამ მასთან მიიღწინა და მაგრად ჩაეხუტა.

- ამერიკაში დავტოვეთ, - განავრძო ქალმა, - მხოლოდ იმის გამო, რომ სუსტი იყო და ჰავის გამოწვლას შეეძლო მისი ჯანმრთელობისათვის ზიანი მიეყენებინა. ზავძვის აღზრდა მივანდე ჩვენს ერთგულ შოტლანდიელ ქალს, რომელიც ოდესღაც გვემსახურებოდა. არასოდეს, არც ერთი ნუთით არ მიფიქრია ლუსის დედობაზე უარი მეთქვა. მაგრამ როცა თქვენ შეგვხვდით, ჯუკ, და შევიყვარეთ, შემეძინდა ამისი თქმა, შვილი მყავს-მეთქი. მომიტყევე, ღმერთო! მაგრამ მე მეშინოდა თქვენი დაკარგვისა და სითამამე არ მეყო, ყოველივე გამემხილა. არჩევანის წინაშე დავდექი თქვენსა და ასულის შორის. ჩემი სულმოკლეობის ნყალობით შვილს დავემშვიდობე. სამი წელი გიძალავდით მის არსებობას. ძიძა ყველაფერს მატყობინებდა და ვიწოდო, რომ ზავძვი სრულიად ჯანმრთელია. ზოლოს, შვილის ნახვის დაუძლეველი სურვილი ვიგრძენი. ვიწოდო, რა საშიშიც იყო ეს, მაგრამ მაინც გადავწყვიტე რამდენიმე კვირით ზავძვის ჩამოყვანა. მე გავუგზავნე ძიძას ასი გირვანქა და ამ კოტეჯზე მივუთითე, რათა აქ უბრალო მეზობელივით დასახლებულიყო და ჩვენი ურთიერთობა არაფრით გაეწა. იმდენად ვფრთხილობდი, რომ ვუბრძანე, დღისით შინ ჩაეკეტა ზავძვი, თანაც ისე დაეფარა სახე და ხელები, რომ მეზობლებსარ არ დაეცოთ მითქმა-მოთქმა, აქ ზანგი გოგონა ეზოვრობსო. უმჯობესი იქნებოდა ნაკლები სიფრთხილე გამოემჩინა! ასე უფრო გონივრული იქნებოდა, მაგრამ მე თითქმის შეშლილივით ვიყავი და სულ იმას ვრდილობდი, ამ ამბავს თქვენს ყურამდე არ მოეღწია.

პირველად თქვენგან გავიგე, რომ კოტეჯი გაქირავებულია. სხვა რა ღონე იყო, დილაზე უნდა მიერადა, თუმირა მღელვარებისაგან დაძინება არ შემეძლო. ზოლოს გადავწყვიტე ზავძვის სანახავად ღამე გავპარულიყავი ღრმად დარწმუნებული, რომ კვლავინდებურად მაგრად გეძინებოდათ. მაგრამ თქვენ შენიშნეთ ჩემი გაპარვა, და ეს იყო მთელი ჩემი უბედურების დასაწყისი. მეორე დღეს უკვე თქვენს ხელთ იყო ჩემი საიდუმლოების გამომჟღავნება, მაგრამ კეთილშობილურად თქვით უარი და ძალა არ დამაჭანეთ გამემხილა რაიმე. სამი დღის შემდეგ კი ძიძამ და გოგონამ ძლივს მოასწრეს უკან კარიდან გასვლა, როცა სახლში თქვენ შეიჭერთ... აი, ახლა უკვე ირთ ყველაფერი, და გეკითხებით, რა მოგველის ჩვენ - მე და ჩემს ზავძვს?

მონროს მეუღლემ ხელი ხელს მოუჭირა და პასუხის მოლოდინში გაჩუქდა.

გავიდა ათი გრძელი ნუთი, ვიდრე გრანტ მონრო ხმას ამოიღებდა. მისი პასუხი ისეთი იყო, რომ ახლარ სინარულით ვიგონებ.

გოგონა აიყვანა, შემდეგ წოლს გაუნოდა ხელი და მასთან ერთად კარისაკენ გაემართა.

- უკეთესი იქნება ყველაფერზე შინ მოვილაპარაკოთ, - ესა თქვა მხოლოდ. - მე არა ვარ ძალიან კარგი ადამიანი, ეფი, მაგრამ ვფიქრობ, რომ იმაზე ზევრად უკეთესი კი ვარ, როგორც თქვენ წარმოდგენაში ვყოფილვარ.

მე და ჰოლმსი გავედიეთ. ჩემმა მეგობარმა ხელში ხელი ჩამავლო, უკან გამწინა და ხმადაბლა მითხრა:

- მეგონი, ლონდონში უფრო საჭირო ვიქნებით, ვიდრე ნორბერიში.

მეჭად ამ საქმეზე სიტყვა აღარ დაუძრავს, მხოლოდ გვიან საღამოს, დაძინების წინ თქვა:

- უოტსონ, თუ ოდესმე მოგეჩვენოთ, რომ მეტისმეტად დაჯერებული ვარ ჩემს თავში, ან იმაზე ნაკლებს ვმუშაობ საქმეზე, ვიდრე საჭიროა, - გეთაყვა, ყურში ჩამჩურჩულით: „ნორბერი“, და ძალიან დაგიმადლებთ.

ქრისტეშობის მეორე დღეს, დღესასწაულის მისალოცად ჩემი მეგობარი – შერლოკ ჰოლმისი მოვიხსნა. მას მინამუსი ფერის ხალათი ეყვანა და დივანზე ნამონოლილიყო.

ხელმარჯვნივ მისანვდომზე ჩინუბები ენყო, ხელმარჯვნივ კი დაჭმუჭნილი, დილის გაზეთების ზვინი იდგა. ეტყობოდა, გაზეთები ის-ის იყო, გადაეკითხა. ტახტთან შევნიშნე ზურვიანი ხის სკამი, რომელიმე დღე გარეუღელი და ხმარებისაგან ალოგ-ალოგ დაჭმული ქუდი ეკიდა. სკამზე დავდებულ ქუდი, ოპტიკური მინა და ქირურგიული საჭარე იმნამსვე მიგახვედრებდათ, რომ შერლოკ ჰოლმსს ქუდი დაკვირვებით დაეთვალიერებინა, კარგად გაესინჯა და გულდასმით შეემონებინა.

- ალბათ დაკავებული ხართ და ხელი შევიძალეთ, არა? - ვუთხარი მე.

- სრულიადარ არა. პირიქით, მოხარული ვარ, რომ ამ ნამს ჩემს გვერდით იქნებით და შესაძლებლობა მექნება, ჩემი დასკვნები გაგიზიაროთ. ამბავი როგორღა გრვეთილი ჩანს (და წერით ქუდზე მანიშნა), მაგრამ ამ საქმესთან, მე მგონი, ძალიან საინტერესო და ჭკუისსასწავლო თავგადასავალი უნდა იყოს დაკავშირებული.

მე სავარძელში ჩავჯექი და ხელები ზუსარში მოგიზიგე რეხლოს მივუფიქრე. გარეთ ისე საშინლად ყინავდა, რომ სარკმლის მინები ჭიროხის ერთიანად მოეხატა და კარგა გვარიანადარ გაესქვლებინა.

- ჩემი აზრით, - ნამოვინყე მე, - ამ ერთის შეხედვით უბრალო ქუდთან, რაღა უნდებოდა ამბავი უნდა იყოს დაკავშირებული. ალბათ ეს ქუდი იქნება თქვენთვის იდუმალებით მოწყობილი საქმის გასაღები და დამნაშავე დაიხატება.

- არა, არა. არავითარი დანაშაული, - თქვა შერლოკ ჰოლმსმა სიცილით. - ეს მხოლოდ ერთი პაჭარა, ურნაური შემთხვევაა, რომელიმე ყოველთვის მოხდება იქ, სადაც ოთხი მილიონი ადამიანი ძალიან პაჭარა სივრცეზე სახლობს და ერთმანეთში ირევა. ამ აყარება ხალხის ყოველ მოქმედებასა და უკუმოქმედებას თან ჭაჭვივით გადამხულ ათასგვარ შემთხვევათა კომბინარია ახლავს. ხშირად ზევრი პაჭარა ამბავი, ერთის შეხედვით, ძალიან ურნაური და საკვირველია, მაგრამ დანაშაულის ნიშნებს სრულიად არ შეიწავს. მე მქონდა ზევრი ასეთი შემთხვევა.

- სწორედ აგრეთ, - ჩავურთე მე, - ექვსი შემთხვევიდან, რომელიმე ჩემი შენიშვნების ნივთში შევიტანე, სამი არავითარ დანაშაულის ნიშნებს არ შეიწავს.

- მართალია. თქვენ აირე ადღერის, მის მერი საუთერლოუნდის და ტუჩგახეთქილი კარის თავგადასავლის საქმეებზე გადამიკარით ხომ სიტყვა? ძალიან კარგი. ეჭვი არ მეპარება, რომ ეს პაჭარა ამბავი, ამნაირ უროდველ საქმეთა კატეგორიას განეკუთვნება. თქვენ ხომ იწონბთ პეტერსონს, შიკრიკი რომაა?

- დიახ.

- ეს ნადავლი იმას ეკუთვნის.

- პეტერსონის ქუდია?

- არა, არა, პეტერსონმა იპოვა. პატრონი ვინაა, ურნობია. მე გთხოვთ, ქუდი ისე დაათვალიეროთ, როგორც ძნელად ამოსახსნელი ამოცანას შეჭერის და არა, როგორც რაიმე ძველმანი სავანი. პირველ ყოვლისა იმას ვიამბობთ, ეგ ქუდი აქ როგორ მოხვდა. პირველად იგი ვნახე ქრისტეშობის დილას, ერთ მსუქან ზაჭთან ერთად, რომელსავე ახლა ალბათ პეტერსონი რეხლოზე ატრიალებს. აი, ამ ამბის ისტორია: შობა დილით, დაახლოებით ოთხ საათზე, პეტერსონი, რომელსავე თქვენ კარგად იწონბთ, ძალიან პაჭიოსანი კარია, ოღნავ შექვიფიანებული ცოტენჰემ კორტის გზით შინ ზრუნდებოდა. გაზის ფარნის შუქზე მან შენიშნა, რომ ვიღარ აყლასუდას, თეთრი ზაჭი მხარზე გადაეკიდებინა და მის წინ ოღნავი ზარბარით მიდიოდა. გუჯის ქურის კუთხეს რომ მივლნია, ვიღარ ვარებმა ურნობს გაპამპულემა მოუხდომეს. ერთმა მათგანმა ქუდი მოხადა და გადაუგდო. ურნობმა თავდასარავად ჭოხი დაატრიალა, მაგრამ ურნებდად მალაზიის ვიჭრინას მოახვედრა და შუქა ერთიანად ჩალონა. პეტერსონი უურრად გამოვარდა წინ, რომ ურნობს გამოსარჩლებოდა, მაგრამ ეს უკანასკნელი შუქის ჩამსხვრევამ და ფორმამ გამოწყობილი კარის დანახვამ ისე შეაშინა, რომ ზაჭი ხელიდან გაავდო, უკან მოუხედავად მოპურხელა და ცოტენჰემ კორტ-როულის უკან მდებარე ქურის ლაბირინთებში გაყრინარდა.

პეტერსონის გამოჩენაზე ვარებირ აქეთ-იქით მიიძალენ. ზრძოლის ველის ზაჭონ-პატრონი

პეტერსონი შეიქმნა და გამარჯვების ნაყოფი: - გარვეთილი ქუდი და შესანიშნავი მსუქანი ზაჭირი, მანვე მოიძუო.

- რომელი მან პატრონს უკანვე დაუბრუნა, არა?

- სწორედ მანდაა ძაღლის თავი დამარხული. მართალია, ზაჭის მარჯვენა ფეხზე ჩამოკიდებული ქაღალდს, მისის ჰენრი ბეიკერი აწერია, ისიც სწორია, რომ ინიჩიალები პ.ბ. ქუდის წაზე შიგნიდანაა აღნიშნული, მაგრამ ვინაიდან ქალაქში ათასობით ბეიკერი უხოვრობს და ასობით მათგანს სახელად მონრო ჰქვია, ძნელია მათში ზაჭის ნამდვილი პატრონი აღმოაჩინო და დაკარგული ქონება დაუბრუნო.

- მაშ, როგორ მოიქცა პეტერსონი?

- რაკი იწოდა, რომ გამოსაკვლევი საქმის ყველა წვრილმანი მანიტერესებს ხოლმე, პეტერსონმა ზაჭირა და ქუდი ქრისტიანობის დღეს, სისხამ დილით, ჩემთან მოარბენინა.

ზაჭი დღევანდლამდე ჩემთან იყო. დღეს დილით კი, ყინვების მიუხედავად, გადავწყვიტე, რომ მისი ხორცი ყელის ჩაკოკლოზინება უფრო მიზანშეწონილი იქნებოდა და

პეტერსონს დავუბრუნე. იმ ზაჭს აღზათ ეწერა, რომ პატრონის ნაწვლად ზოლოს

პეტერსონი მოუღებდა. მე კი იმ უნობი ჯენჯლომენის ქუდი შემომჩა, ვინც ქრისტიანობის დღის სადღიო დაკარგა.

- დამკარგავს გაზეთში განცხადება ხომ არ მოუთავსებია?

- არა.

- ანა, რა გზითა და გასაღებით უნდა მიაკვლიოთ ზაჭის ყოფილ პატრონს?

- მხოლოდ ისლა დავგრჩენია, რომ გონება ავამუშაოთ, ვიფიქროთ და ჩვენი მიხვედრილობის ნყალობით ვაკეთოთ დასკვნები.

- და ყველა მიხვედრისა და დასკვნის ამოსავალი ნერტილი ეს ქუდი იქნება?

- რა თქმა უნდა.

- თქვენ ხუმრობთ, პოლმს. ანა ამ ჭუჭყიანი, გარყეული და ძველი ქუდიდან რა დასკვნები უნდა გამოვიტანოთ.

- აი, აქ არის ლინზა, კარგად დათვალთქეთ ქუდი და ჩემი მეთოდის გამოყენებით თამამად გამოთქვით თქვენი აზრი, იმ ადამიანის ინდივიდუალურ თავისებურებებზე, ვისაქ ეს ქუდი ეკუთვნის.

დაგლეუტილ-დაფლეუტილ ქუდს ხელი დავავლე და სასონარკვეთილმა დიდხანს ვუყირკიტე. იგი სავსებით ჩვეულებრივი, მრგვალი, ხეში და ხმარებისაგან ლაზათდაკარგული რამ გახლდათ. ქუდის ოდესღაც ნივთი აბრეშუმის სარჩული გარყეული და ფერგადასული გამოიყურებოდა. რომელი სახელოსნოს ნაწარმი იყო, იარლიყზე აღარ ეტყობოდა, თუმცა, როგორც პოლმსმა შენიშნა, პ. ბ. ინიჩიალები ერთ კუნჭულში ვილარას აჩხანაჩხად მიეჩხანა.

ქუდის კიდეში სანმენდი რეზინის ნასვრეტი აღმოვაჩინე, მაგრამ რეზინი შიგ ალარ იღო. ერთი სიტყვით, ქუდი ლაზათდაკარგული, ჭუჭყიანი და დალაქავებული იყო.

დაკვირვებისას შეიმჩნეოდა, რომ ამ ლაქების დასაფარავად პატრონს მელანი ეხმარა.

ვერაფერი შევნიშნე-მეთქი, წარმოვთქვი უხერხულად და ქუდი პოლმსს დავუბრუნე.

- პირიქით, უოტსონ თქვენ ყველაფერს ამჩნევთ, მაგრამ აზრის ხმამაღლა გამოთქმისა

გეშინიათ. თქვენი დასკვნების გამოტანისას სიძულეს იჩენთ და მეტი არაფერი.

- მაშინ თქვენ თქვით, რა დასკვნების გაკეთება შეგიძლიათ.

პოლმსმა ქუდს წამოავლო ხელი და დამახასიათებელი გულისყურითა და დაკვირვებით დაარქტოდა. - ბევრი რამ, - წამოიხყო ჩემმა მეგობარმა, - აქ სავარაუდებელი უფროა, ვიდრე გარკვეული. ერთი სიტყვით, ძალიან როტა რამაა წხადი და უფრო მეტი რამ

საეგემიო და საგულისხმო. ის ამბავი, რომ ქუდის პატრონი მალაონიჭიერი კარია, აშკარაა. ისიც წხადია, რომ სამი წლის წინათ ხელოვანილოდ უწხოვრია, მაგრამ, ამჟამად შავი დღე

დასდგომია და გასაჭირში ჩავარდნილა. - ეტყობა, საგნებს, მოვლენებს და მომავალს

წინასწარ ჭვრეტდა და წინდახედულებარ არ აკლდა, მაგრამ ეს უნინ ყოფილა. აშკარაა,

მერე რალარ ავი ზნე შეეყარა, რამარ მისი ბედი ჩარხუკულმა დააჭრიალა - აღზათ

გალოთდა და ამიტომ ნივთიერადარ დაქვეითდა. ისიც ნათელია, რომ მასზე როლსარ აყურია

გული.

- ძვირფასო პოლმს!.. - ჩავურთე მე, მაგრამ ჩემმა მეგობარმა სულმოთქმელად

განავრძო. - საკუთარი ღირსების გრძობა, ასე თუ ისე, მაინც შეუნარჩუნებია. თანარ

ეცუობა, ისეთ საქმიანობას ენევა, რომ დიდხანს ჯდომა უხდება. სახლიდან იშვიათად გამოდის, საშუალო ხნისაა, სხეულის ნვრთნას არ დაგიდევთ, ჭარბით მოსილია და ამ რეკა ხნის წინათ თმა შეუკრეჭინებია. ბარემ იმასაჲ გეცუვით, რომ სახლში გაზის განათება არა აქვს.

- თქვენ ნამდვილად ხუმრობთ, ჰოლმს.

- არავითარ შემთხვევაში. ნუთუ, როგორ ჩემი დაკვირვების შედეგად მიღწეული შედეგები ასე დანვრილებით გაგაწახნით, ახლარ ვერ ხვდებით, როგორ მივალნიე მათ ამოხსნას?

- შეტერი და მიუხევედრელი რომ ვარ, კარგად ვიყრი. მაგრამ მაინც უნდა ვალიარო, რომ თქვენს აზრთა დინებას ვერ მივცევი ხოლმე. ანა, საიდან აიღეთ, რომ ის კარი მაღალი ნიჭიერებით გამოირჩევა? - პასუხის მაგიერ ჰოლმსმა ქუდი საკუთარ თავზე დაიხურა, რომელმარე შუბლი დაუფარა და რხვირის კეხამდე უნია. - აქ კუბიკური ტევადობის საკითხია, - თქვა მან, - ასეთი დიდი მოწყულობის თავი წარიელი ხომ არ იქნება!

- ის საიდანლა მოიჭანეთ, ახლა შავ ღლეში ჩავარდნილაო?

- ეს ქუდი სამი წლისა გახლავთ. ბრტყელი და ბოლოში აპრეხილკიდებანი, ასეთი ქუდი მაშინ იყო მოდაში, თანარ უმაღლესი ხარისხისაა. ანა, ლენტსა და აბრეშუმის სარჩულის დაკვირდით. თუკი ადამიანმა ამ სამი წლის წინათ ასეთი ძვირფასი ქუდი შეიძინა და მას მერე ველარ გამოიყვალა, რხადია, საქმეები კარგად არ უნდა მიუდიოდეს.

- ის, რარ განმარტეთ, ნათელია, მაგრამ წინასწარ ჯვრეტასა და წინდახედულებას როგორ ახსნით, ან რალარ ავი ზნე შეჰყრილა, რომ სთქვით, საიდან მოიჭანეთ?

ჰოლმსმა გაიყინა. - წინასწარჯვრეტასა და წინასწარდახედულებას როგორ ახსნითო, მეკითხებით, არა? ახლავე გიჩვენებთ, - თქვა და უბის ქვეშ ამოსადებ პატარა რეზინისათვის განკუთვნილ ნაჩვრეტს თითი დაადო. ხომ მოგეხსენებათ, რომ რეზინი ქუდთან ერთად არ იყიდება. თუ ქუდის პატრონმა რეზინი ქუდის დასამაგრებლად შეიძინა, რომ ქარიან ამინდში უშიშრად ევლო - აქედან მხოლოდ ერთი დასკვნა გამოდინარეობს, რომ იგი წინდახედული და შორსმჯვრეტელი ადამიანი ყოფილა. მაგრამ, როგორც ხედავთ, რეზინს ელასტიურობა დაუკარგავს და პატრონს მის შერვლაზე აღარ უზრუნია. აქედან რხადია, რომ ქუდის პატრონი ამჟამად თავის თავს ნაკლებ ყურადღებას აქრევს და დაუდევარი ადამიანი გამხდარა. მეორეს მხრივ მას გულმოდგინედ ურდია ქუდზე არსებული ლაქები მელნით დაეფარა, რარ იმაზე მეტყველებს, რომ ქუდის პატრონს საკუთარი ღირსების გრძობა ჯერ კიდევ შერჩენია.

- თქვენი მოსაზრებანი დამაჯერებლად უღერს, - ვუთხარი მე.

- მაშ, მომდევნო ამბები, რომ ქუდის პატრონი საშუალო ხნისაა, ჭარბა შეღებილი თმა აქვს, რომელიერ ამას წინათ შეიკრიჭა, ქუდის სარჩულის გულმოდგინე დათვლიერებით დავადგინე. გამადიდებელ შემაში მშვენივრად მოჩანს შეკრეჭილი პატარ-პატარა თმა, რომლებსარ საღებავის სურნელი და ნებოვნება კიდევ შერჩენიათ. ქუდი ქუჩის რუსი ქვიშანარევი მტვერით კი არაა დაფარული, არამედ სახლის მტვრის რალარ ღინღლოვანი, ზუსუსიანი, ყავისფერი ნავლი და ზუქი აყრია. ეს იმის მაჩვენებელია, რომ ქუდი უმეტეს ნილად სახლში ეკიდა, ხოლო ქუდის შიგნითა მხარის დანოჭიება იმით უნდა აიხსნას, რომ მისი პატრონი მოძრაობას გადაეჩვია და სიარულისას მალე ოფლიანდება ხოლმე.

- მაგრამ, რელოზე რომ თქვით, ეცუობა, ქმრისადმი ძველებურ მზრუნველობას ველარ იჩენს და გაგულგრილებულაო?

- ქუდი უკვე რამდენიმე კვირაა, აღარავის გაუნმენდია, უოტსონ! ჩემო ძვირფასო მეგობარო, თუ შევნიშნე, რომ თქვენს ქუდს ერთი კვირის მტვერი ზედ ადევს, აურელიებლად ვიფიქრებ, რომ რელომა თქვენზე გული აიყარა.

- იქნებ ამ ქუდის პატრონი ურელოა?

- არა, ჩემო ტბილო მეგობარო, ბაჭი შინ სწორედ რელის გასახარებლად მიჰყავდა. გახსოვთ ის ბარათი, ბაჭს ფეხზე რომ ება?

- თქვენ პასუხი ყველაფრისათვის მომზადებული გაქვთ, მაგრამ ის საიდანლა დაასკვნით, ქუდის პატრონს შინ გაზის განათება არა აქვსო?

- სანთლის რხიმის ერთი ლაქა შეიძლება შემთხვევით იყოს, მაგრამ თუ ქუდზე ერთი ხუთი მაინც აღმოაჩინე, აქედან იმ დასკვნას გავაკეთებ, რომ მისი პატრონი ქონის სანთლით სარგებლობს. აღმათ ლამლამობით, მალლა სართულზე ასვლისას, რალ ხელში

ქუდი უჭირავს ხოლომე, ხოლო მეორეში სანთელი. როგორ არ უნდა იყოს, ქუდს გაზისაგან რხიმოვანი ლაქები არ გაუჩნდებოდა. კმაყოფილი ხაროთ თუ არა ჩემი პასუხით?

- პასუხები ძალიან მარტვე და საზრიანია, - ვუთხარი მე სიყრელით, - მაგრამ რაე თქვენ სთქვით, იმაში დანაშაულის კვალი არ მოჩანს, ზაჭის დაკარგვით ზარალი პატრონს გარდა არავის უნახავს და თქვენე რუდ-უბრალოდ გაისარტეთ.

მერლოკ ჰოლმსმა პირი გაალო, რომ ჩემთვის პასუხი გაეყრა, მაგრამ სწორედ იმ წამს ოთახში აღელვებული და ლოყებულაყლებული შიკრიკი პეტერსონი შემოვარდა.

- ზაჭი, მისტერ ჰოლმს! ზაჭი, სერ! - ძლივს ამოთქვა მან.

- რა იყო, პეტერსონ? რა ნახეთ ასეთი გასაოჯარი? ნუთუ ზაჭი გარეუბლოდა და სამზარეულოს ფანჯრიდან გავიფრინდათ?

ტახტზე მჯდომი ჰოლმსი შემოტრიალდა, რომ აღელვებული შიკრიკი უფრო კარგად შეეთვალეირებინა.

- ანა შეხედეთ, სერ! შეხედეთ ერთი, ჩემმა წოლმა ზაჭის ჩინჩახვში რა აღმოაჩინა! - მან წინ წამოსწია ხელი, რომლის შუაგულზე ჩვენ ლურჯად მოელვარე, ლობიოს მარცვლისოდენა ქვა შევნიშნეთ. ქვა პეტერსონის ჩამავებული ხელში ელექტრონის სხივივით რბიერებდა და ზზინავდა.

მერლოკ ჰოლმსმა გაოჯენისაგან დაუსტვინა. - ეშმაკმა დალახვროს ყოველი რუდი საქმე, პეტერსონ! - წამოიწყო მან, - თქვენ ჭეშმარიტი განძი გიპოვიათ, ირეთ, რაე იპოვეთ, არა?

- აღმასი, სერ! ძვირფასი ქვა! შუძას ყველივით ჭრის.

- ეს მარტო ძვირფასი ქვა კი არაა, სწორედ ის ძვირფასი ქვაა.

- ნუთუ გრაფის მეუღლე მორკარის რისფერი კარბუნკულია, - წამოვიძახე მე.

- სწორედ ისაა. ამ ძვირფას ქვაზე უკვე ყოველივე ვირი, ვინაიდან „ტაიშის“

განუხადებებს ყოველდღიურად კკითხლოზ. ეს აღმასის ძვირფასი ქვა აზსოლუტურად უნიკალურია და ის ათასი გირვანქა, რასაე მის მპოვენელს განუხადებებში ჰპირდებინა, მისი ნამდვილი ფასის მეოჯედ ნანილსაე არ შეადგენს.

- ათასი გირვანქა! გმადლოზთ, მალალო ღმერთო! - ესა თქვა შიკრიკმა, სავარძელში ჩაეშვა და ხან ერთს და ხან მეორეს გვაშტერდებოდა.

- მართალია, საჩუქრად ათასი გირვანქაა გამოუხადებული, მაგრამ მე ვირი, რომ სხვადასხვა მიზეზების გამო, გრაფის მეუღლე ამ რისფერი კარბუნკულისათვის თავისი ქონების ნახევარსაე არ დაიშურებს, - მშვიდად თქვა ჰოლმსმა.

- როგორე მახსოვს, კარბუნკული სასტუპრო „კოსმოპოლიტენში“ დაიკარგა, - ჩავურთე მე.

- სწორედ აგრეა, - წამოიწყო ჰოლმსმა, - ეს მოხდა ოჯდაორ დეკემბერს. ამ ხუთი დღის წინათ გრაფის მეუღლის ძვირფასეულობის ყუთის გახსნა და რისფერი კარბუნკულის მოპარვა ნყალსადენის მრჩილაე ოსტატს, ჭონ ჰორნერს დაზრალდა. ჰორნერის წინააღმდეე ისეთმა ძლიერმა მამხილებელმა საზუთებმა მოიყარა თავი, რომ იგი სამართალში მისწეს.

როგორე მახსოვს, ამ საქმის თაოზზე გაზეთში გამოქვეყნებული რწოზა ხელთ უნდა მქონდეს. - ჰოლმსი თარღის მიხედვით შეუდგა საჭირო გაზეთის ძებნას, და მანამდე

ქექავდა „ტაიშის“ გროვას, ვიდრე ის ნომერი არ იპოვნა, რომელსაე ეძებდა. მერე გაზეთი შუაზე გაკურა და ხმამალლა კითხვას მოპყვა: - „ძვირფასი ქვის მოპარვა

სასტუპრო „კოსმოპოლიტენში“ - ჭონ ჰორნერს, ოჯდაექვის წლისას, ხელოზთ ნყალსადენის მრჩილაე ოსტატს, შრალი ეღებ მასში, რომ ა.წ. 22 რიეხვში გრაფი

მორკარის მეუღლის ძვირფასეულობის ყუთიდან მოიპარა რისფერ კარბუნკულად ნოდებული აღმასის ქვა. ჰოტელის უფროსმა მსახურმა, ჭეიმს რაიდერმა ძიებას უჩვენა, რომ მან ჰორნერი ნახა გრაფი მორკარის მეუღლის საწოლ ოთახში გაძარჯვის დღეს, სადაე ის ზუსტის მოაჭირს რჩილაედა. რაიდერმა განაუხადა, რომ იგი ჰორნერთან ერთად როტა ხანს იყო ოთახში, მაგრამ შემდეე გამოუძახეს. დაზრუნებისას შენიშნა, რომ ჰორნერი არსად ჩანდა, მაგიდის უჭრა ძალით გაელოთ, და ტარსიკონის ყუთი, რომელიშიაე, როგორე შემდეეში გამოირკვა, გრაფის მეუღლე ძვირფასეულობას ინახავდა, რარიელი ეგლო ტუალეტის მაგიდაზე. რაიდერმა იმწამსე ატეხა განგაში და ჰორნერი იმ საღამოსეე დააპატიმრეს. მაგრამ აღმასის ქვა წამ ჩაყლაპა თუ მიწამ, ველარსად იპოვეს. გრაფის

მეუღლის მოახლე გოგომ - კატერინა კიუზაკმა ძიებას უჩვენა, რომ როგორე კი

რადიერის ყვირილს მოჰკრა ყური, ოთახში შევარდა და შენიშნა, რომ ძვირფასი ქვა გამქრალიყო, „-N“ ქვედანაყოფის პოლიციის ინსპექტორმა ზრედსტრიტმა ჰორნერის დაპატიმრების ზრძანება გასწავა. ეს უკანასკნელი ხელოსუფლების წარმომადგენლებს უძალიანდებოდა და თავის უდანაშაულობის დამტკიცებას უშვერი სიტყვების მოშველიებით რდილობდა. ვინაიდან ჰორნერი ქურდობისათვის წინათარ ყოფილა პასუხისგებაში, მოსამართლემ უარი თქვა მისი ზრალდების საქმის განხილვაზე და საქმე გასარჩევად ნაფიერ მსაჯულთა სასამართლოს გადასწავა. სასამართლო საქმის წარმოების დროს ჰორნერი ამუღვანებდა ძლიერ სულიერ აღელვებას, რარ იმით დამთავრდა, რომ საზოლოოდ გული შეუწახდა და გარეთ სულთმობრძავი გაიჭანეს”.

- ჰმ! აი, ყველაფერი, რარ პოლიციის განრებადებში წერია, - ჩაფიქრებით თქვა ჰოლომსმა და გაზეთი განზე გადადო.

- საკითხავი ახლას ის არის, ეს ძვირფასი ქვა გრადის მიუღლის ტარსიკონის ყუთიდან როგორ მოხვდა ზაჭის ჩინჩახვში. ხედავთ, უოტსონ, ჩვენი მოსაზრებანი არე ისე უწოდველი ყოფილა და არრთუ რუდუზრლოდ გავრჭილვართ. აი, აქ არის ეს ძვირფასი კარზუნკული, რომელიერ ჩვენთან ზაჭის ჩინჩახვიდან მოხვდა, ზაჭი კი ჰენრი ზეიკერს ეკუთვნის. ეს ის ზეიკერია, ვისი ძველი ქუდისა და ხასიათის ზოგიერთი თავისებურების აღწერითარ თავი შეგანყინეთ. ახლას კი ჩვენ სერიოზულად უნდა განვსაჯოთ, როგორ მოვძებნოთ ეს ჯენტლმენი და გავარკვიოთ, რას მონანილოვზა მიიღო მან ამ საიდუმლოებით მოწყულ ამზავში. მისი მოძებნა რომ შევძლოთ, უპირველეს ყოვლისას, ყველაზე უზრალლო მეთოდს უნდა მივმართოთ - ჩემის აზრით, ყველა სალამოს გაზეთში უნდა გამოვამქვეყნოთ განრებადებები. თუ ამ ხერხით სანადელს ვერ ვენიეთ, მაშინ სულ სხვა გზას დავადგებთ.

- რას უნდა გამოვარებადოთ გაზეთში?

- მომერიო ფანქარი, ქალაღი და ახლავე დავწერ: „გუტსტრიტის კუთხეში ნაპოვნია ზაჭი და ძველი შავი ქუდი. მისტერ ჰენრი ზეიკერს, თუ მოგვმართავს, შეუძლია დღესვე დაიბრუნოს დანაკარგი ზეიკერსტრიტზე ექვსის ნახევრიდან”. ყველაფერი ძალიან მოკლედ და გასაგებადაა ნათქვამი.

- მართლარ, მაგრამ ნაიკითხავს კი განრებადებას?

- აყრილოვლოდ ნაიკითხავს. მას ახლას სწორედ განრებადებზე უჭირავს თვალი, ვინაიდან ასეთი ვალარიზებული აღამიანისათვის ზაჭის დაკარგვა არრთუ ისეთი იოლი საქმეა. ის უბედური მინის ჩამსხვრევამ და მისკენ სირბილით მავალი ჰეიერსონის დანახვამ აღზათ ისე დააზნია, რომ გაქრევის გარდა ყველაფერი გადაავინყდა. მაგრამ ძალე მწარედ ინანებდა შიშის ზარისაგან ნაკარნახევ საქრიელს, რამარ ზაჭი დაკარგვინა. თუ თვითონ რას, ვინმე მისი ნარნობი მანერ ნაიკითხავს გაზეთში გამოქვეყნებულ განრებადებას, ვინაიდან ჩვენ მის სახელსა და გვარს ვუთითებთ. აზა, ჰეიერსონ! ახლავე გაეშურეთ განრებადებების გამოამქვეყნებელ ზიუროში და ერადეთ, რომ დღეს სალამოს გაზეთებში ჩვენს მიერ შედგენილი ტექსტი აყრილოვლოდ მოათავსონ.

- რომელ სალამოს გაზეთებში, სერ?

- ოჰ, ვითომ არ ირთ, „გლოზუსში“, „სტარში“, „ზედ მელში“, „სენტ ჯიმს გაზეთში“, „ივინგ ნიუსში“, „სტანდარტში“, „ექოში“ და ერთი სიტყვით, ყველა გაზეთში, რომელიერ მოგაგონდებათ.

- ძალიან კარგი, სერ. და ამ ძვირფას კარზუნკულს რას ვუყოთ?

- აჰ, დიას, ამ ძვირფას კარზუნკულს თვითონ შევინახავ. გმადლობთ. აი, კიდევ რას უნდა გითხრათ, ჰეიერსონ. უკან რომ დაბრუნდებით, ზაჭი იყიდეთ და ჩვენთან მოიჭანეთ. ეს იმ ზაჭის სანარველო იქნება, ახლას რომ თქვენთანები შეექრევიან.

შიკრიკი რომ გავიდა, ჰოლომსმა აღმასი აიღო, სინათლესთან მიიჭანა დ სინჯვა დაუნყო. - ძალიან ლამაზი რამაა, - ნამოინყო საუბარი ჩემმა მეგობარმა, - აზა, შეხედეთ როგორ ზრნყინავს და ელოვარემს. როგორე ყველა ძვირფასი ნივთი, რალს თქმა უნდა, რომ ასეთი ქვა დანაშაულობას გამარავლებს. ეს ეშმას დაგებულ მახეს მიაგავს. ყველა დიდი და ძვირფასი ქვის უმერიეს ნანილაკთან რაიმე სისხლიანი ამზავია დაკავშირებული. ამ ქვას ორი ნლის ისტორიარ არას აქვს. იგი სამხრეთ ჩინეთის მდინარე ამოის ნაპირის მკვიდრის და იმითაა შესანიშნავი, რომ კარზუნკულის ყველა თვისების გარდა ლურჯი ფერისაა და

თავის წითელი თანამოძმეთაგან სწორედ ამით გამოირჩევა. მართალია, წელთა სიმრავლით დამძიმებული არაა, მაგრამ ავი და ზოროტი საქმეებით უკვე საკმაოდ იჩინა თავი. ორი მკვლელიობა, ქერძაფის შესხმა, თვითმკვლელობა, რამდენიმე ძარცვა, აი, რა ზნელი საქმეებია დაკავშირებული ამ ნახევრად გამჭვირვალე ქვასთან, რომლის წონა სულ რაღაც ორმოცი გრამია. ვინ იფიქრებს, რომ ასეთი ძვირფასი სამშვენისი ადამიანებს წიხისა და სახარხოზელისაკენ უბიძგებს? ახლა კი კარბუნკულის ჩემს სეიფში ჩავუკვავ და გრაფის მეუღლეს შევატყობინებ, რომ ძვირფასი ქვა ჩვენთან ინახება.

- თქვენი აზრით, ჰორნერი არაა დამნაშავე?

- ვერ გეტყვით.

- ჰენრი ზეიკერი ხომ არაა იმ ზნელი საქმეში ჩათრეული?

- მე მგონი, იგი ნამდვილად უწოდველი გვრიტივით გამოიყურება. ასე ვფიქრობ, მას წარმოდგენა არა ჰქონდა, რომ ზაჭი, რომელიც სახლში მიჰყავდა, მთლიანად ოქროდ რომ ქრულიყო, სინამდვილეში იმაზე მეტად ფასობდა. ამას სწრაფად დავადგენ, თუ ჰენრი ზეიკერი გამოჩნდა.

- მანამდე არავითარი ზომების მიღება არ შეიძლება?

- არა.

- მაშინ ჩემს საქმეებს მივხედავ და საღამოს დათქმულ საათზე აქ გავჩნდები, რადგან ამბავი ძალიან დახლართულად და ანენილ-დანენილად გამოიყურება.

- ძალიან მოხარული ვიქნები, თუ შემოივლით. მე ჩვეულებრივ შვიდ საათზე ვსადილობ.

როგორც ვიცი, დღეს სადილად გარეული ქათამი უნდა გვექონდეს. თუ მომხდარ ამბებს მივიღებთ მხედველობაში, მისის ჰადსონს უნდა ვთხოვო, ჩინჩახვი კარგად გაუსინჯოს.

რაღაც გადაუდებელმა ამბავმა შემავიანა და უკვე შვიდის ნახევარს გადაწილებული

იქნებოდა, ზეიკერსტრიტზე რომ გავჩნდი. სახლს რომ მივუახლოვდი, იქ

შოკლანდიურქუდიანი ვიღაც ახმახი კარი შევნიშნე, რომელსაც ნიკაპამდე შეხვეული

სერთუკი ეცვა. ეტყობა, ზარი უკვე დარეკილი ჰქონდა, მაგრამ კარი ჯერ არ გაეღო.

ჩემი კართან მისვლა და მისი გაღება ერთსა და იმავე დროს მოხდა და ჩვენ ორივენი ჰოლმის ოთახში ერთდროულად აღმოვჩნდით.

- თქვენ მისტერ ჰენრი უნდა იყოთ, - წარმოთქვა ჰოლმისმა, სავარძლიდან წამოინია და სტუმარს იმ ძალდაუტანებელი თავისუფალი უშუალოდ შეეგება, რომელიც ჰოლმისსათვის

ავრერივად იყო დამახასიათებელი. - წერხლოთან ახლოს რომ სავარძელია, იმაში

ჩაბრძანდით, მისტერ ზეიკერ. რივი საღამოა და მე მგონია, თქვენ სიჩხეს უფრო უნდა

ეგუებოდეთ, ვიდრე სიჩხეს. ოჰ, უოტსონ, სწორედ რომ დროულად მოხვედით. ეს თქვენი ქუდია, არა, მისტერ ზეიკერ?

- დიახ, სერ, რა თქმა უნდა, ჩემი ქუდია.

მისტერ ზეიკერი ზორზოხი კარი გახლდათ, მხრებჩამრგვალებული და დიდთავა. ფართო, ინტელიგენტური სახე ჰქონდა, რომელსაც ყავისფერი, გაჭარბებული წვერი

უშმშვენებდა. ლანვის თავებსა და რხვირზე მოდებული ფორეტი, და ოდნავ აკანკალებული მარჯვენა აშკარად მიგახვედრებდათ, რომ ჰოლმისის ვარაუდი მართალი გახლდათ, და იგი

მსმელი კარი უნდა ყოფილიყო. შავი, მოძველებული, საყულოგამოყვანილი სერთუკი

ნიკაპამდე შეეხია. სახელოებიდან გამხდარი, დამჭლევიერი მაჯები გამოეჩინა და არა თუ

გახამებული მანუეტები, შიგნით პერანგი არ უნდა სქმოდა. ლაპარაკობდა დაბალი, ყრუ ხმით, სიტყვებს დიდი სიფრთხილით არჩევდა და განათლებული კარის შთანთქმულობას

სტოვებდა. ყველაფერზე აშკარად ეტყობოდა, რომ რხოვრებას ზეიკერისათვის თავისი

უღმონელი კლანჭი გაეკრა და რუდ დღეში ჩაეგდო.

- ჩვენ რამდენიმე დღე დავიჭოვეთ თქვენი ქუდი და ზაჭი, - წამოინყო ჰოლმისმა, -

ვიმედოვნებდით რა, რომ თქვენ განრხადებას გამოაქვეყნებდით გაზეთში და თქვენს მისამართს იქიდან შევიტყობდით. ახლაც ვერ ამიხსნია, რატომ არ გამოარხადეთ გაზეთში

და დანაკარგის უკან დაბრუნებას არ ერაღეთ?

ჩვენმა სტუმარმა მორჩხვად ჩაიჩინა. და პასუხად ესლა ამოღებულ: - ფული ისე ჩეჩქვით

როდღაც მაქვს, როგორც ეს ერთ დროს გამაჩნდა. ეჭვირ არ მეპარებოდა, რომ

თავდამსხმელებმა ფრინველიწა და ქუდიც გაიჭარეს. ანა, ამის მერე რაღა აზრი ჰქონდა

იმას, რომ ერთი-ორი შილინგი დანაკარგისათვის ზედ მიმეყოლებინა?

- ძაღვზე ზუნებრივი ახსნა, მავრამ იმაზე რას იტყვი, ზაჭი რომ მაინც დაკარგეთ.
- როგორ თუ დაკარგე? - ყურად ფეხზე ნამოიჭრა გაფორებული ბეიკერი.
- ისე, უბრალოდ, მოვხარბეთ და შევექერეთ.
- თქვენ შევექერეთ?
- ასე რომ არ მოვქრულიყავით, სულ ერთია მაინც გაფუჭდებოდა, - განაგრძო ჰოლომსმა,
- მე მგონია, აი, ზუფეჭზე რომ ზაჭია, იმავე წონისა უნდა იყოს, თანაურ სულ ახალია და თქვენი ზაჭის ნამდვილი მაგიერი იქნება.
- რა თქმა უნდა, რა თქმა უნდა, - შვებით ნამოიძახა ბეიკერმა.
- იმ ზაჭის ჩინჩახვი, ფეხები და ფრთები ყოველ შემთხვევისათვის მაინც შევინახეთ, თუ თქვენ გინდათ...
- ჰენრი ბეიკერმა გულიანად გადაიხარხარა.
- აღნათ ჩემი თავგადასავლის სამახსოვრო რელიქვიებზედ გამომაღგებ, არა? - თქვა მან,
- აბა, სხვა რა თავში სახლელად უნდა დამჭირდეს ჩემი ყოფილი ზაჭის ნამუსრევი? არა, ზაჭონებო, თქვენის ნებართვით, ჩემს ყურადღებას იმ შესანიშნავ ზაჭს მივაქრე, რომელიც ეს-ესაა მიჩვენეთ და ამჟამად ზუფეჭის თავზეა.
- შერლოკ ჰოლომსმა ეშმაკურად შემომხედა და მხრები აიჩეჩა.
- აი, აქაა თქვენი ქუდი, ესეუ თქვენი ზაჭის სამაგიერო - თქვა მან და დაკლული ზაჭი და ქუდი ბეიკერს ხელებში მიაჩეჩა. - სხვათა შორის, ძალიან მაინტერესებს ასეთი ნასუქი ზაჭი სად იყიდეთ?
- დიდი სიამოვნებით მოგახსენებთ, სერ, - ესა თქვა ბეიკერმა და თან ზაჭი ილლიაში ამოიჩარა, - სხვებთან ერთად, მიერ ხშირად ვარ ხოლომე სასტუმრო „ალოფაში“, მუზეუმის გვერდით რომაა. ნელს, ჩვენმა კეთილმა სასტუმროს პატრონმა უინდივიტმა დააარსა ზაჭის კლუბი, რომელშია თითოეულ ჩვენგანს ყოველ კვირას შეაქვს მერიუოფენი თანხა. ამ თანხის საფასურად ქრისტეშობის წინაღღეს ყოველი ჩვენგანი კარგად ნასუქ ზაჭს ღებულობს. მე მთელი გამოსაღები უკვე დაფარული მაქვს, დანარჩენი ამბავი კი უკვე ნვრილად ირთ. თქვენგან ძალიან დავალოებული ვარ, სერ, აბა, ჩემი ხნის კარს მოტლანდიური ქუდით სიარული როგორ ეკადრება, - თქვა ესა და კომიკური საზეიმო თავის დაკვრით დაგვემშვიდობა.
- ამ საქმეში ჰენრი ბეიკერი არაფერ მუაძია, - თქვა ჰოლომსმა, როცა ჩვენმა სტუმარმა კარი გაიხურა. - სავსებით ნათელია, რომ მომხდარი საიდუმლოებით მოწყული ამბის თაობაზე მან არაფერი ირის. მშიერი ხომ არა ხართ, უოტსონ?
- არა, შიმშილით კუჭი არ მიხმება.
- მაშინ გთხოვთ, სადილის ნაწვლად ვახშამს შევექრეთ და ახლა კი, რხელ კვალს გავყვით.
- აყრილენლად.
- სუსხინანი საღამო იყო. ორივენი პალკოუმსა და თბილ ყელსახვევებში გამოვეხვიეთ. მონმენდილ რაზე განლიკებული ვარსკვლავები რიმრემბდნენ და გამვლელოთა პირიდან ამოსული თბილი ჰაერი ისე მოჩანდა, თითქოს სროლის შედეგად დამდგარი კვამლი ყოფილიყოს. ჩვენი ნაბიჯების ხმაური ქუჩაში გარკვევით ისმოდა, გავიარეთ უიმპოლსტრიტი, ჰარლეისტრიტი, გადაკვეთეთ უიგმორსტრიტი და ოქსფორდსტრიტზე გავედით. თხუთმეტი წუთი დაგვჭირდა, ვიდრე ლუმსბერს მივალნევიდით. აქ გახლდათ ამენებული ბეიკერის მიერ ნახსენები სასტუმრო „ალოფა“. ეს იყო მოძროო სახალხო სახლი, რომელიც ჰოლომონისაკენ ჩამავალი ქუჩის კუთხეში ნამოეჭიმათ. ჰოლომსმა აბრის კარი შეაღო და ლოკუნდლუაქუა, თეთრინსაფრიან სასტუმროს პატრონს ორი ჭიქა ლუფი დაუკვითა.
- თუ ლუფიერ ისეთივე გაქვთ, როგორი თქვენი ზაჭებია, მაშინ შესანიშნავი უნდა იყოს.
- ჩემი ზაჭები? - გაიკვირვა ლუფის გამყიდველმა.
- დიახ, თქვენი ზაჭები. ნახევარი საათის წინ თქვენი „ზაჭის კლუბის“ ნევრ ჰენრი ბეიკერს ველაპარაკე.
- ჰო! ახლა მიგიხვდით, სერ, მავრამ ზაჭები ჩემი როდია.
- აბა, ვისია?
- ორდაოთხი ზაჭი კოვენტგარდენში ერთი ვაჭრისაგან შევიძინე.

- მართლაც, რამდენიმე მათგანს მე ვიყენებ, რომელთა მოგვიდათ?
- ზრეკინ რიჟმა.
- ზრეკინ რიჟს არ ვიყენებ. მასპინძელი! აბა, თქვენი გამარჯვებისა იყოს! ღოვლათი, სიკეთე და ჭანმრთელობა არ მოგკლებოდეთ. ღამე მშვიდობისა! - სუფთა ჰაერზე რომ გამოვედით, პოლმსმა პალტო შეიკრა და მიხსრა: - ახლა კი ზრეკინ რიჟისაკენ გავწივით, უოტსონ, და გავსოვდეთ, რომ ჭაჭვის იმ ერთ ზოლოზე, რომელსაც ჩვენ მივყავით, ძალიან უწყინარი ფრინველია გამოშვებული, მეორე ზოლოზე კი ადამიანია და მას ულამაზესად ელის შვიდი ნელი კატორლა, თუ მისი ურთველობა არ დაგვიმტკიცებია. შეიძლება პირიქითავე მოხდეს და ჩვენმა ძიებამ ის დაადასტუროს, რომ დამნაშავე სწორედ ზეიკრია; ყოველ შემთხვევაში კვლევა-ძიების წარმართველი ის ძაფი, რომელიც პოლიციას შემთხვევით გამოჩნდა, ჩვენს ხელთაა. რანაირ სამსახარო შედეგამდურ არ უნდა მიგვიყვანოს, ჩვენ უნდა ამ ძაფს ზოლომდე მივდიეთ. ახლა კი სასწრაფოდ ვიბრუნოთ პირი სამხრეთისაკენ და რხელ კვალს მივყავთ.
- ჩვენ გადავჭყრიეთ პოლმორნი, დავეშვით ენდელსტრიტისაკენ და რამდენიმე მიხვეულ-მიხვეული მიწურულული ქუჩის გავლის მერე, თავი კოვენტგარდენის ზაზარში ამოვყავით. ზრეკინ რიჟის სახელი ყველაზე დიდი ფარდულის აბრაზე ამოვიკითხეთ. სავაჭროს პატრონი რხენისთავა, ქილვაშენიანი კარი იყო. იგი ზიჯს დარბაზის დახურვას შევლოდა.
- საღამო მშვიდობისა. რევი ამინდია, არა, - გამოელაპარაკა პოლმსი.
- ფარდულის პატრონი დასტურის ნიშნად თავი დაუკანტურა და ჩემს მეგობარს გაორებული დააქერდა.
- როგორც ვხედავ, კარგად გივაჭრიათ, რომ ზატები სულ გავიყვით, - უთხრა პოლმსმა და მარმარილოს წარიღო დახლოზე ანიშნა.
- ხვალ დილით თუნდა ხუთას ზატს მოგვიღოთ.
- ხვალ უკვე გვიან იქნება.
- აი იქ, სინათლე რომ მოჩანს, კიდევ დარჩათ გაუყვით ზატები.
- მაგრამ მე თქვენთან გამომაგზავნეს.
- ვინ?
- ლუდხანა „ალფას“ პატრონი.
- ჰო, მე იმას ოქროსი ზაფი მივყიდე.
- შესანიშნავი ნაპატიები ფრინველები კი იყვენ. საიდან მოიყვანეთ?
- ჩემდა საოცრად, ამ კითხვამ ზატებით მოვაჭრე განარისხა.
- ზრეკინ რიჟმა თავი ასწია და დოინტემპორილითა მკარად იკითხა: - პირდაპირ თქვით, რისი თქმარ გინდათ და მიეთ-მოეთს თავი დაანებეთ!
- მგონი, ძალიან მიუკიბ-მოუკიბავად ვთქვი ჩემი სათქმელი. მე მინდა ვიყო, ვისგან იყიდეთ ის ზატები, რომლებიც მერე „ალფას“ პატრონს მიჰყიდეთ.
- რაკი ასეა, არაფერსა არ გეცხვით. მოვრჩით?!
- თუ არ იცხვით, თან ვერ გადაგყვებით; მაგრამ ვერ გამოვიან, ასეთი უბრალო რამ გულოთან ასე ახლოს რატომ მიგაქვთ და რამ ნამოგაპილილია?
- გულოთან ახლოს მიგაქვსო! ჩემს ადგილზე თქვენც ასე მიიჭანდით უბრალო ამბებს გულოთან, ვინმე რომ აგკვიატებოდათ და თავი მოებზრებინა. როცა მე კარგ საქონელში ხეირიან თანხას ვიხდი, საქმერ მოჭახრაკებული მგონია; მაგრამ თუ დაგინყებენ, „სად იყო ზატები?“ „ვისგან იყიდე ზატები?“ „ვის მიჰყიდე ზატები?“ „რა ფასი აილე ზატებში?“ კარგი იფიქრებს, რაკი მათ გარშემო ამდენი აურზაური და ფუსფუსი ატყდა, თითქოს ამქვეყნად მარტო ის ზატები ყოფილან და მეტი არაფერიო.
- ვინც თქვენ კითხვებით თავს განებზრებენ, მე იმათთან არავითარი კავშირი არა მაქვს.
- ნუნარად ნამოინყო პოლმსმა, - თუ არ გეცხვით, საიდან იყიდეთ ის ზატები, ჩვენი გზით ნავალთ და ის იქნება. მაგრამ მე დაზეტიებით ვიყავი და სანაძლოდ ხუთ გირვანქა სტერლინგსაჩ ჩამოვალ, რომ ის ზატები სოფელში გასუქებული იყვენ.
- თქვენ ნავეთ ხუთი გირვანქა სტერლინგი, ვინაიდან ზატები ქალაქში გასუქეს, - მოულოდნელად ნამოაყრანჭალა ვაჭარმა.
- აშკარა სიწრუა.
- ნადვილად ასეა.

- ნარმოყოფენელი ამბავია.
 - ხომ არ გგონიათ, რომ ფრინველებსა ჩემზე მეტი გაგეგებათ? ამ საქმეს მას მერე მივღვე, რა ღელამ აკვნის არტახები შემომხსნა და ჭიპირ ამ საქმეში მოვიჭერი. ვითხარით, ის ბატონი, რომლებიც ლუფხანა „ალფას“ პატრონის მივყიდე, ქალაქში დასუქებული იყვნენ-მეთქი და ნამდვილად ასეა.
 - ამას არაფრით არ დავიჭერებ.
 - მაშინ დავნაძლიერებ.
 - ეს იმას ნიშნავს, რომ ფული ნაგარეგან, რადგან ჩემს სიძარტლეში ეჭვი არ მეპარება. მაგრამ თქვენი ასეთი ჭიუჭობისათვის ახი იქნებოდა ერთ სოვერენზე დავნაძლიერებოდა და თქვენთვის ჭკუა მესწავლებინა.
 - ვაჭარმა პირქუშად ჩაიყინა და ზიჯს გაძახა: - აღრიცხვის ნიგნები მომიტანე, ზიჯო. მომერო ტანის ზიჯმა ორი ნიგნი მოუტანა, ერთი იმათგანი საკმაოდ თხელი გახლდათ. მეორე კი სქელი და საპოხავი ქონით დასვრილი. ზიჯმა ნიგნები ჭერზე ჩამოკიდებული ლამპის ქვეშ დაანყო.
 - აბა, მისტერ თავდაჭერებული, - დამრინავად დაინყო ვაჭარმა, - ვფიქრობდი, ყველა ბაჭი უკვე ვაყიდე-მეთქი, მაგრამ ვიდრე სავაჭროს დავხურავდე, ვხედავ, ერთი ბაჭი კიდევ მყოლია. ხედავთ ამ პატარა ნიგნს?
 - ძალიან კარგად.
 - აქ იმ ადამიანთა გვარებია, ვისგანაც საქონელს ვყიდულობ. ხედავთ? აი, ამ გვერდზე სოფლებთან სახელებია, ხოლო იქვე მინერილი რიფრები დიდი ნიგნის იმ გვერდზე მიუთითებს, რომელზედაც მათთან ანგარიშნარმოებდა მოხერხებული. ახლა ნითელი მელნით ნანერს დააკვირდით. ნახეთ? აქ ჩემი ქალაქელი მომმარაგებლების გვარებია აღნიშნული. აბა, მესამე ნომერზე მინერილი გვარი ხმაძალა ამოიკითხეთ!
 - „მისის ოუქშოტი 117, ზრიქსტონროუდი - 249“, - ნაიკითხა პოლმსმა. - მართალი ზრძანდებით. აბა, ახლა სქელი ნიგნის ორას ორმოცდათხუთმეტი გვერდი გადაშალეთ! პოლმსმა მინიშნებული გვერდი სწრაფად იპოვა და გადაშალა „აი, აქ არის, მისის ოუქშოტი, 117 ზრიქსტონროუდი, კვერჩხისა და შინაურ ფრინველთა მომმარაგებელი“.
 - აბა, მისი გვარის გასწვრივ ზოლო მინანერიც ამოიკითხეთ!
 - „დეკემბრის 22. ოქტობრივი ბაჭი 7 შილინგად და ექვს პენსად“.
 - ჭეშმარიტად აგრეთ. განავრძეთ, განავრძეთ.
 - „გაიყიდა „ალფას“ მეპატრონე მისტერ უინდიგვიტზე თორმეტი-თორმეტი შილინგად თითოეული“.
 - აბა ახლა რატან იტყვიან?
- შერლოკ პოლმსი გულმოსული და ნანყენი გამოიყურებოდა. მან ჭიბიდან ამოიღო სოვერენი, მარმარილოს დახლოზე დააგდო და გარეთ უსიტყვოდ გამოვიდა. რამდენიმე იარღი რომ გაიარა, ქუჩის ფარის ქვეშ შეჩერდა და თავისებურად უხმაუროდ, მაგრამ გულიანად ჩაიყინა.
- როცა ქილვაშებთან და ჭიბიდან ნითელი ხელსახოცამოჩრილი კარს გადაეყრებოთ, იმედი უნდა იქონიოთ, რომ სანაძლიერს გულისათვის ყველაფერს დააყაჭვინებთ, - თქვა პოლმსმა. - თამამად შემოძლია ვითხარათ, უოტსონ, რომ რა ზრეკინ რიჯს სანაძლიერს დადების შემდეგ ინფორმარია დავტყუე, ასი გირვანქარ რომ დამეხარჯა, ვერასგზით ვერ მოვიპოვებდი. ასე მგონია, უოტსონ, რომ ჩვენი ძიება დასასრულს უახლოვდება.
 - ერთადერთი გადასანყვეტი ამბავი ახლა ისაა, მისის ოუქშოტს დღესვე დავადგეთ თავზე, თუ ჩვენი სტუმრობა ხვალისათვის გადავდოთ. ზრეკინ რიჯის სიტყვებიდან სავსებით ნათელია, რომ ჩვენს გარდა ამ საქმით სხვაჯან დაინტერესებული და მე მგონია...
 - პოლმსს სიტყვა მოულოდნელად ხმაურმა შეანყვეტინა. იგი სწორედ იმ ფარდულიდან მოისმა, საიდანაც ის იყო გამოვდიოთ. ზურგისაკენ შევბრუნდით თუ არა, ფარდულში ლამპის ყვითელი შუქზე შევნიშნე ჩია კარი, რომელსაც სახე ვირთხას მიუგავდა. ზრეკინ რიჯი კი კარებში გახიდილიყო და შიშისაგან მოკუნტულ კარუნას, გაავებული მუშტს უქნევდა.
 - თავიდან მომწყდით თქვენც და თქვენი ბატონიც, - ღრიალებდა იგი. - ყველანი ეშმაკს ნაყლიხართ. თუ კიდევ მოსულხართ ჩემთან და ასეთი რეგენული ლაპარაკი

დაგინყიათ, ძაღლს მოგიქსევთ. მოიყვანეთ მისი ოყუძოჭი და პასუხს იმას გავრეშ. თქვენ რა გესაქმებდათ, ზაქები ვის მივყიდეთ! თქვენგან ვიყიდეთ, თუ რა?

- მაგრამ ერთ-ერთი იმათგანი ხომ ნამდვილად ჩემი იყო, - დაინწყუნა პატარა კარმა.

- თქვენი პრეტენზია ნაღით და მისის ოყუძოჭს განუყრხადეთ.

- სწორედ მან გამომაგზავნა თქვენთან.

- თუნდაც პრუსიის მიფეს მოპკითხეთ, ჩემთვის სულ ერთია. მე მაგ საქმეს მოვრჩი.

განსით აქედან და თვალით აღარ დამენახათ. - გამნარებული ზრეკენ რიჯი ნინ გავარდა და შიშისაგან მოკუნტული ჩია კარა კი ზნელში გაუჩინარდა.

- მგონია, ამ ამბავმა ზრიქსტონროუდში ნასვლისაგან დაგვისხნას! - ნაჩურჩულა ჰოლმსმა.

- მომყვით და ვნახათ, უოტსონ, იქნებ იმ ყმანვილმა ძიების საქმეში

ფასდაუდებელი სამსახური გაგვინიოს. - ესა თქვა და ჰოლმსი გრძელი ნაბიჯით დაედევნა

გაუჩინარებულ უნრძს. ჩემი მეგობარი განათებული ფუქნების ნინ შექურჩებულ ხალხში

გზას იდაყვების დახმარებით მიიკვლევდა. იგი მალე დაენია ლტოლვილს, მხარზე ხელი

დაადო და შეაჩერა. შემკრთალი უნრძი შემობრუნდა და გარის ფარნის შუქზე შევნიშნე, რომ ფერი სრულიად დაკარგოდა.

- ვინა ხართ და რა გინდათ ჩემგან? - მთრთოლვარე ხმით იკითხა უნრძმა.

- მაპატიეთ, - რბილად და ზრდილობიანად ნამოინყო ჰოლმსმა, - მაგრამ მე

ყური მოვკარი თქვენ რომ რამდენიმე წუთის ნინ იმ ვაჭარს რაღაქს ეკითხებოდით.

დარწმუნებული ვარ, მე შევძლებ თქვენ დახმარებას.

- თქვენ? ვინა ხართ? ან საიდან იყით, რა მინდა და რა გამჭირვებია?

- ჩემი სახელი და გვარი შერლოკ ჰოლმსია და სწორედ ჩემი საქმეა იმისი წოდება, რაჯ სხვებმა არ ირია.

- მაგრამ რაჯ მე მინდა, იმის თაობაზე თქვენ არაფერი გეროდინებათ.

- მაპატიეთ, მაგრამ ყოველივე ზედმინევიით სწორად ვიყრი. თქვენ გინდათ იმ ზაქების

კვალი აღმოაჩინოთ, რომლებიერ ზრიქსტონროუდელმა ოყუძოჭმა ვაჭარ ზრეკის რიჯს

მიპყიდა. ამ უკანასკნელმა ზაქები დიდი მოგებით ლუფხანა „აღფას“ მეპატრონე მისტერ

უნდერგეიჭზე გაპყიდა, მან კი თავის კლუზის ნევრთა გულიერ მოიგო და ფულიერ

ჰენრი ზეიკერიერ იმ კლუზის ნევრია.

- ოჰ, სერ, თქვენ სწორედ ის ადამიანი ხართ, ვისთან შეხვედრარ გულით მენდა, -

ნამოიყვირა ჩია კარმა. მან ხელიერ ჰოლმსისაკენ გაინოდა და შევნიშნე, თითები ერთიანად უყახხებდა.

- მე სიტყვები ვერ მიპოვია, სერ, რომ აგისხნათ, როგორ ვარ დაინტერესებული ამ საქმით.

შერლოკ ჰოლმსმა გზად მიმავალი ეჭლი შეაჩერა და უნრძს ასე მიმართა: - ყმჭობესია

ოთახში ვინაასოთ და არა აქ, ამ საზაზრო ადგილას, სადაჯ ქარიერ თავისუფლად

დანავარდობს. მაგრამ ვიდრე გავიმგზავრებოდეთ, გთხოვთ მითხრათ, ვის უნდა ვემსახურო.

უნრძი შეყოყმანდა. - ჩემი სახელი და გვარი ჭონ როზინზონია, - ამოლერილა მან და

თან ჰოლმსს თვალი აარიდა.

- არა, არა. მე ნამდვილ სახელსა და გვარს გეკითხებით, - ჭებილად უთხრა ჰოლმსმა. -

ფსევდონიმით მოქმედება ყოველთვის დასანანი ხდება ხოლმე.

უნრძის თერ ლანვეზს სინითლე მოერი. - რაკი ასეა, ნამდვილ გვარსა და სახელს

გეტყვით. მე ჭიერ რაიდერი გახლავართ.

- ჭეშმარიტად ასეა. თქვენ სასტუმრო „კოსმოპოლიტენში“ ყფროს მსახურად მუშაობთ.

გთხოვთ, ეტლში ჩაზრძანდეთ და მალე, რაჯ თქვენ გაინტერესებთ, ყველაფერს გიაშობთ.

ჩია კარი ხან მე შემომყურებდა და ხან ჰოლმსს აკვირებოდა. მის თვალებში ხან შიში

ჩადებოდა და ხან იმედის ნაპერკალი კიაფობდა, ისევე, როგორჯ ზედნიერებისა და

ყმედყრების ზღვარზე მდგომ ადამიანებს ემართებათ ხოლმე. დაბოლოს უნრძმა ყოყმანს

სძლია, ჩაჭდა და ნახევარ საათში ყკვე ზეიკერსტრიტზე სასტუმრო ოთახში ვისხედით.

გზაში, ზეიკერსტრიტამდე აღარაფერი თქმულია. მხოლოდ ჩვენი ახალი კომპანიონის

გახშირებული ღრმა სუნთქვა და ხელიერ ფშვენეჭა აშკარად მეტყველებდა, რომ იგი

ნერვიულობდა.

- უკვე მოვედით! - მხიარულად თქვა ჰოლომსმა. - ასეთ ამინდში აგიზვიზებული ზუსარი პირდაპირ მისწრება. თქვენ, გეჟყობათ ძალიან გრევათ, მისტერ რაიდერ. აი, სელოს იმ დანხულ სავარძელში ჩაჯექით. ვიდრე თქვენს საქმეს შევუდგებოდეთ, ფოსტლებს ჩავიწვამ და ერთ ნაშში აქ გავჩნდები. ახლა საქმეზე ვილაპარაკოთ. თქვენ გაინტერესებთ ზაჭების შემდგომი ისტორია, არა?

- დიას, სერ.

- თუძრა თქვენ ზაჭების ამბავი კი არა, ერთი ზაჭის ზედი გაინტერესებთ. თეთრი ზაჭისა, რომელსავე კუდთან შავი ზოლი დაჰყვებოდა...

რაიდერი მღელვარებისაგან აწახრახნდა. - ოჰ, სერ, - ნამოიყვირა მან, - თქვენ შეგიძლიათ მითხრათ, სადაა ამჟამად ის ზაჭი?

- აქაა, ჩვენთან, - მოკლედ მოუჭრა ჰოლომსმა.

- აქ არის?

- დიას, აქ არის და დამტკიცა კიდურ, რომ იგი არაჩვეულებრივი ზაჭი ვახლავთ. არრ მიკვირს, ასე ძალიან რომ გაინტერესებთ მისი ზედი. სიკვდილს მერე მან არაჩვეულებრივი კვერები დაგვიტოვა. დიას, ულამაზესი, უზრუნველვალესი და უმშვენიერესი ლურჯი კვერები. აი, აქა მატკვს შენახული ჩემს მუზეუმში.

ჩვენი სტუმარი ნამოდვა, მაგრამ რეკლასხმულივით ტორტმანებდა და მარჯვენა ხელით ზუსრის თავს ჩაეჭიდა. ჰოლომსმა სეიფი გახსნა და იქიდან წისფერი, მოკიაფე კარბუნკული გამოიღო. ვარსკვლავით მოწიმრძე ძვირფასი ქვა წერხლის შუქზე ათასნაირ ფერად ეღვარებდა. რაიდერს შიშისაგან სახე დაღრეჯოდა და აღარ იყოდა, მოეთხოვა ძვირფასი ნივთი, თუ სრულიად აელო მასზე ხელი.

- თამაშს უკვე წირვა გამოუვიდა, რაიდერ, - მშვიდად დაინყო ჰოლომსმა. - მყარად დადექით ფეხზე, თორემ წერხლში ჩავარდებით. უოტსონ, ხელი მიაშველეთ, გეთაყვა. ჯერ კიდევ ვერაა ისე გამოწრთობილი, რომ ასეთ ამბავს აუტელოვებლად შეხვდეს. როჭა ზრენდი მიერთ, გადაჰკრას და ეშველოდა. ეყოფა, მეჭი არ უნდა! ახლა უფრო ადამიანურად გამოიყურება. სინამდვილეში ადამიანი კი არა, ერთი ნამწერა, პანანკინტელა კარუნა და არარაობა!

ერთ ნამს რაიდერი ნაჭორტმანდა და კინლამ ჩაიკურა, მაგრამ ზრენდომ სახეზე ფერი მოჰგვარა და აღნათ ძალავე მისრა, რომ დაჭდა და შიშისაგან დაჰყუცილი თვალეში თავის ზრალმდებელს მიაპყო.

- დანაშაულის ყველა რგოლი და დამამტკიცებელი საბუთებერ ჩემს ხელთაა, ასე რომ, თქვენ ძალიან როჭა ლაპარაკი მოგინვეთ. მაგრამ ყველაფერი მართალი უნდა გვიამბოთ და ჩვენთვის ყოველი წვრილომანი ნათელი უნდა ვახდეს. ვინ გვიამბოთ გრაფინია მორკარის ამ წისფერ კარბუნკულზე, რაიდერ?

- კატერინა კიუზაკმა, - განზარული ხმით უპასუხა რაიდერმა.

- ვირი, ლედის პირისფარეში რომაა. და უერრად გამდიდრების რთუნებამ შეგიპყროთ, როგორე თქვენამდერ, ეს ზევრ თქვენზე ღირსეულ კარს დამართნია. მიზნის მისაღწევად კი არავითარ საშუალებას არ დაერიდეთ, არა? ასე მგონია, თქვენგან შესანიშნავი, მახვილგონიერი ზოროტმოქმედი დადგებოდა, რაიდერ! თქვენ იყოლით, რომ ის მრჩილავი ჰორნერი ერთხელ უკვე ნასამართლევი იყო ქურდობისათვის და ეჭვს ურილოდ მასზე მიიჭანდნენ, მერე რა მოიმოქმედეთ? თქვენს თანამზრახველ კატერინა კიუზაკთან ერთად ლედის ოთახში ვაჭეხეთ ზუსრის მოაჭირი და საქმე ისე მოანყვეთ, რომ მოაჭირის შესაკეთებლად სწორედ ჰორნერი გამოგზავნეს. რორა ის უბედური ჰორნერი ნავიდა, ტარსიკონის ყუთი გააღეთ და ძვირფასი ქვა მოიპარეთ, შემდეგ აჭეხეთ განგაში და ის საროდავი კარი დააჭერინეთ. მერე...

რაიდერი უერრად დაზლა დაემხო და ჰოლომსს მუხლებზე შემოეხვია: - ლვთის გულისათვის, შემირალეთ! - განწირული ხმით ქალივით დაინვილა მან, - იფიქრეთ ჩემს მშობლებზე! ეს ამბავი გულებს დაუხეთქავს იმ უბედურებს. ნინათ არასოდეს მიქურდია! ასეთ რამეს არრ არასოდეს ჩავიდენ. ვფირავ, რომ არ ჩავიდენ! თუ გინდათ, ხაჭზე დავიფიქრებ. ოლონდავე ამ საქმეს სასამართლომდე ნუ მიიჭანთ!

- დაჯექით თქვენს ადგილას, - მტკიურად უთხრა პოლომსმა, - ახლა ფეხქვეშ გაგება, ლაქური და პირფორმა ადვილია, მაგრამ ფიქრობდით საწოლზე პორნერზე, რომელსაც პასუხი უნდა ეგო იმ საშინელი დანაშაულისათვის, რა მას გონებამიერ არ გაუვლია?
- ინგლისიდან გადავიკარგე, მისტერ პოლომს! დიას, ავიბარებთ სამშობლოდან, სერ, მაშინ ხომ პორნერს შრატდებთ მოეხსენება...
- ჰმ! ამაზე კიდევ მოვილოპარაკებთ. ახლა კი ის ჭეშმარიტი ამბავი მოვისმინოთ, რა დანაშაულის ჩადენის მერე მოხდა. როგორ მოხვდა ძვირფასი ქვა ზაჭის ჩინჩახვში და ვინ გამოიყვანა ზაჭი ზაზარზე გასაყიდად? მხოლოდ მართალი გვიამბეთ, თქვენი ხსენა მხოლოდ სიმათლოეს შეუძლია.

რადღერმა გამხმარი ცუსები ენით დაისველა. - როგორც მოხდა, ყველაფერს ისე გიამბობთ, სერ. როცა პორნერი დააპატიმრეს, ვიფიქრე, უმჯობესია ძვირფასი ქვა გადავძვლო, ვიდრე პოლიციას ჩემი გაჩხრეკა მოუფიქრებია-მეთქი. რაკი ქვის დასამალად ოტელში შესაფერისი ადგილი არ მეგულენოდა, მოვიმიზეზე სამსახურის საქმეში, ოტელიდან გამოვედი და ჩემს დას ვესტყურე. იგი გათხოვილი გახლავთ ოუქსოჭზე, სახლობს შრიქსტონროუფზე და გასასყიდი ზაჭების გასუქებას მისდევს. ეს ხელობა გახლავთ მისი რხოვრების წყარო. ყველა შემხვედრი ადამიანი პოლიციელი და გამოძიებელი მეგონა. მიუხედავად იმისა, რომ საგრძნობლად ყინავდა, ვიდრე შრიქსტონროუფს მივალნევი, სახეზე ოფლი წურწურით ჩამოდიოდა. დამ დანახვისთანავე მკითხა, რა დაგემართა, რომ ასე ფერდაკარგული ხარო. ჩემი დაზნევისა და ფერწახლოების მიზეზი ოტელში მომხდარი ქურდობა არის-მეთქი, ვუთხარი. მერე უკანა ეზოში გავედი, ყალიონი გავაბოლოე და შემნილი მდგომარეობიდან გამოსავლის პოვნაზე ვფიქრობდი.

მე მყავდა ერთი მეგობარი გვარად მოუდსლი, რომელიც რუდ გზას დაადგა და კარგა ხანს პენტონვილის სტუპარიც იყო. რხიდან გამოსული, გზაზე შემხვდა და მიამბო, თუ როგორ ჰყიდიან ნაპარავს ქურდები. ვიროდი, არ გამეცოდა, თუ ჩემს ამბავს ვეტყოდი, რადგან მისი რამდენიმე შნელი საქმის ასავალ-დასავალი მერე კარგად ვუნყოფი. გულში გადავწყვიტე, ნავსულიყავი კილბურნში, სადაც ის რხოვრობდა და ჩემი საიდუმლო მისთვის მიმენდო. ის მასწავლიდა გზას, როგორ გამეყიდა ძვირფასი ქვა და მის ნარვლად ჭიბში ფულები ჩამეჩხრიბებინა. მაგრამ თავსატეხი ის იყო, როგორ ჩამელნია კილბურნამდე. როცა ვისხენებდი, რა ოტელიდან ჩემი დის სახლამდე გადამხდა, შიშისაგან ტანში მერდიდა და მიზარავდა. ყოველ წუთს შეედლოთ დავეჭირე, გავეჩხრიკე და ჩემი ჟილეტის ჭიბიდან ძვირფასი ქვა ნაერთმიათ. კედელს მიყრდნობილი ვიდექი და ჩემს გასაჭირზე ვფიქრობდი. დაზნა, ფეხებთან, უღარდელად დაზაჭაჭებდენ ზაჭები, უერად გონებამი გამოიღვა აზრმა, რომლის სისრულიში მოყვანით, მეგონა, ყველაზე უფრო დახელოვნებული მაძებრსავე გავარწურებდი.

ჩემმა დამ რამდენიმე კვირის წინ მითხრა, საშობაოდ ერთ გასუქებულ ზაჭს გაჩუქებო. ვიროდი, სიტყვას არ გადავიდოდა. გადავწყვიტე, დანაპირებით მესარგებლა, რომელიმე ზაჭისათვის ძვირფასი ქვა გადამეყლაპებინა და კილბურნის გზას გავდგომოდი. ეზოში პატარა ფარდული იდგა. ერთი კარგად ჩასუქებული მშვენიერი თეთრი ზაჭი, რომელსაც კუფთან ზოლი დასდევდა, იმ ფარდულს უკან მივიმწყვიდე, დავიჭირე, პირი გავაღებინე და რა შეიძლება უკან, სასაში, ჩავტენე ძვირფასი ქვა. ზაჭმა ქვა გადაყლაპა და ვიგოძინი, როგორ გადაყვიდა იგი სასიდან ჩინჩახვში. მაგრამ გადაყლაპა თუ არა ერთი ალიაქოთი ატეხა, ფრთებს ხელეზე მიტყლაშუნებდა და გამნარებული იბრძოდა. ამ ხმაურზე ჩემმა დამ გამოიხედა და ზაჭი რომ იმ ყოფაში დაინახა, მკითხა, რა ამბავიო. სავსახოდ მისკენ შევბრუნდი თუ არა, ზაჭმა დრო იხელოთა, ხელიდან გამისხლტა და სხვა ზაჭებში ამერია. „რა უყავი ზაჭს, ჭეიშს“, - იკითხა ჩემმა დამ.

„შენ ხომ დამპირდი, საშობაოდ ზაჭს გაჩუქებო, მე ყველაზე უფრო ჩასუქებული მინდოდა შემერჩია“.

„ოჰ, შენთვის ალტემული ზაჭი უკვე შერჩეულია, - მკვირცხლად მიპასუხა ჩემმა დამ, - ჩვენ მას „ჭეიშის ზაჭს“ ვუძახით. იგი ყველაზე დიდურ და მთლიანად თეთრია. აი, იქ

რომ მიზაჭაჭაებს. სულ ორდაეჭვის მყავს, ერთი შენია, ერთი ჩვენი და დანარჩენი ორდაოთხი უნდა გავყიდო”.

„მაღლორელი ვარ, მეგი, – ვუთხარი მე, – მაგრამ თუ შენთვის სულ ერთია, რომელი ზაჭის მაჩუქებ, მაშინ ის მაჩუქე, რომელიც ხელში მეჭირა”.

„შენთვის არჩეული ზაჭი მაგაზე სამი პაუნდით უფრო ძვირია და იგი საგულდაგულოდ შენთვის გავასუქეთ”.

„არა უშავს რა. მე სწორედ ის ზაჭი მინდა და ახლავ თან ნავიყვან”.

„შენი საქმე შენ უკეთ იყი, – მითხრა მეგიმ როცა ნანყენი კილოთი, – აბა, რომელი გინდა, რომ ნავიყვანო?”

„აი, მუაში რომ დგას და კუდთან შავი ზოლი დასდევს”.

„დიდი სიამოვნებით, დაკალი და ნაილე”, – მითხრა მეგიმ.

და მართლაც დაკალი და კილოზურნისაკენ გავემზავრე, ჩავალნიე თუ არა კილოზურნში, მეგობარი ვინახულე და ყველაფერი დანვრილოვით ვუამბე. მგონია, ვითხარით, რომ ჩემი მეგობარი ისეთი კარია, ამნაირი ამბავი არ გაუკვირდება–მეტეტი. ყველაფერი რომ ვუამბე, სიწლით კინაღამ დაიხრჩო. მერე დანა მოვიმარჯვეთ და ზაჭი გავჭერით. მეგონა, ეს ეს არის გული საგულედან ამომივარდება–მეტეტი, როცა დავინახე, რომ ძვირფასი ქვა ზაჭის ჩინჩახვში არ აღმოაჩნდა და შეიმხვევით სხვა ზაჭი დამეკლა და ნამომელო. ის ზაჭი იქვე მივატოვე და პაპარად დის სახლს მივაძურე. უკანა ეზოში შესულს იქ არჩერთი ფრინველი აღარ დამხვედრია.

„სად არიან ზაჭები, მეგი?” – ვიკვირე მე.

„ვაჭართან გასაყიდად გარეკეს”, – მომიგო მან.

„რომელი ვაჭართან?”

„ზრეკინ რიჯთან, კოვენტგარდენში”.

„თუ იყო იქ იმნაირივე ზაჭი, როგორც მე ავარჩიე – კუდთან რომ შავი ზოლი დასდევდა”. – ყვირილით ვიკითხე მე.

„ღიას, იყო, კუდთან ორივეს ერთნაირი შავი ზოლები დასდევდათ და მე მათ მუდამ ერთმანეთში ვურეკდი”.

– რა თქმა უნდა, ყველაფერს მივხვდი და რაე ძალა და ღონე მექონდა, ზრეკინ რიჯისაკენ მოვკურნებლე. ვაჭარს ზაჭები ერთიანად ვაყიდა და არაფრით არ მითხრა, ვის მიპყიდა. თქვენ თვითონვე მოისმინეთ, როგორც გამომაპანჩურა. იგი მუდამ ასე მისტყუმრებს ხოლომე. ჩემს დას ჰგონია, ჭყაზე შევერდი. როგორ გავამტყუნო, როცა ხანდახან მეე მგონია, რომ ჭყუიდან შევიძალე. და ახლა მე თავლაფდასხმული ადამიანი, ქურდი გახლავართ, თუმეა ნაპარავი სიმდიდრით არ მისარგებლია და მას მერე, რაე ის ამაზრზენი საქრეელი ჩავიღინე, შიშით აღარა ვარ. რისთვის დავილუპე თავი, რად ჩავიღინე ეს ზოროტემა, ღმერთო შემენიე! – სთქვა ეს და ხელებში თავჩარგული საწყალოზლად აქვითინდა.

ჩამონვა ხანგრძლივი დუმილი, რომელსაე რაიდერის სლოყუნი და მაგიდაზე პოლომისის თითების კაკუნი არღვევდა. ნუთიე და ჩემი მეგობარი ნამოდგა, კარი ყურთამდე გამოაღო და რაიდერს საზარელი ხმით დასჭყვილა: – გაეთრიე აქედან!

– რაო, სერ! ოპ, ღმერთმა გიშველოთ!

– არე ერთი სიტყვა, მომწყდი თავიდან!

მეტი სიტყვა აღარე იყო საჭირო. რაიდერმა კიბე აღზათ კისრისტეხით ჩაირზინა, მერე სადარზაზო კარის ჭახუნის ხმა გავიგონე და ზოლოს, ქუჩიდან, მისი აჩქარებით მიმავალი ფეხის ხმარე მომესმა.

– ზოლოს და ზოლოს, უოტსონ, – დინჯად დაინყო პოლომისმა, – მე იმიტომ კი არ ვმუშაობ, რომ პოლიციის მიერ ძიებაში დამეზღული ხარვეზები ვასწორო. პორნერს რომ სასჯელი მოელოდეს, მაშინ სხვა საქმე იქნებოდა, მაგრამ ეს უბედურ დღეზე გაჩენილი მის წინააღმდეგ კრინტსაე აღარ დასძრავს და საქმეს მოსპობენ. შეიძლება, ერთი შეხედვით ადამიანს ისე მოეჩვენოს, თითქოს მე ქურდს ვმფარველობდე, მაგრამ, ჩემის აზრით, მგონია, ადამიანის სული დალუპვისაგან ვიხსენი. იგი ისეა შეშინებული, რომ რხოვრებაში მერდარ ნაზიკს აღარ გადადგამს. ხოლო რხიეში რომ გამეგზავნა, ისეე რხის ფრინველად იქრეოდა, რომელსაე გლიის კარს ხან გაულეზდენ და გარეთ ინავარღებდა,

ხან კი მაგრად ჩაყრაზავდნენ და იქ იჭიკრიკებდა. გარდა ამისა ახლა ქოფების ერთმანეთისათვის მიტევენის სეზონი დგას და ამიტომაც ვაპატიე. შემთხვევამ გადასაწყვეტად ჩვენს წინაშე ძაღვზე უყრნაური და ახირებული პრობლემა დააყენა! რაკი ეს რთული პრობლემა ამოვხსენით, ეს თავისთავად სამაგიეროს მიზლვაა. თუ კეთილს ინებებთ და ზარს დარეკავთ, ჩვენ შევუდგებით ახალ კვლევა-ძიებას, რომელშიც ისევ ფრინველს ექნება მიჩენილი მთავარი ადგილი. მისის ჰაფსონს სადილად ხომ გნოლის ხორცი დავუკვთეთ!

შემთხვევა ინტერნეტში

ჩვენს პატარა წყნარ ოთახს ზეიკრსტრიტზე ბევრი დრამატული სენა ახსოვს, მაგრამ ტორნიკოფტ პაკსტიბლის გამოჩენაზე უფრო მოულოდნელი და განსაზღვრებელი ვერაფერი გამიხსენებია. ეს იყო ხელოვნების მაგისტრი, ფილოსოფიის დოქტორი და ა.შ. და ა.შ. სადარბაზო ბარათმა, რაც მეტისმეტად პატარა ჩანდა სამეცნიერო ხარისხების ისეთი მძიმე ტვირთისათვის, მხოლოდ რამდენიმე წამით შემოუსწრო მის პატრონს. ბარათს კვლავაცაღ შემოპყვა ტანადი, წარმოსადეგი, დიდებული კარი - თავდაჯერილობისა და სულიერი სიძლიერის განსახიერება. ჯერ შემოსულიყ არ იყო, რომ ხელებით მაგიდას დაეყრდნო, იატაკზე ნელა დაეშვა, გრძობა დაკარგა და ჩვენ წინ ზუხართან გამწლილ თავის ტყავზე გაიშხლართა.

ადგილიდან წამოვვარდით და გარეუბლნი, ერთ წუთს უსიტყვოდ შევრქეროდით დაღუპული გემის ამ შთამაგონებელ წამყარევეს, სადღაც შორს, რხოვრების უკიდევანო ზღვაში ავარდნილმა ქარიშხალმა ჩვენთან რომ შემოავლო. ჰოლმსმა სწრაფად დაულო თავქვეშ ბალიში, მე კი პირთან სასმისით კონიაკი მივუტანე. უყრბის სახე ღრმა ნაოჭებს დაელარა. დასიებული თვლებში მოლოურჯო ჩრდილები ჩანდგომოდა. ოდნავ ღია პირის კიდები ნაღვლიანად დაეშვა დაბლა. ლაბბიან ნიკაპზე ჯავარი წამოზრდოდა. ჩანდა, შორიდან იყო მოსული, რადგან გაჭყყიანებული საყლო და პერანგი მოყჩანდა, დაყვარჩხნელი თმა კი ლამაზი შუბლზე ზღუჭა-ზღუჭა ეყარა. ჩვენ წინ ინვა ადამიანი, რომელსაც თავზე რაღაც დიდი უბეფურება დასტეხოდა.

- რა სჭირს, უოტსონ? - მკითხა ჰოლმსმა.

- აღბათ შიმშილისა და დაღლილობისაგან ქანრი აქვს განყვეტილი, - ვუპასუხე და ხელი არ მომიჩილებია სტუმრის მაჭისათვის, რომელიყ ოდნავ უყრედა.

- უკან დასაბრუნებელი ბილეთი მეკლტონამდე. ეს ჩრდილოეთ ინგლისშია, - თქვა ჰოლმსმა და მოსულის საათის ჭიბიდან რკინიგზის ბილეთი ამოიღო, - ახლა თორმეტიყ არაა. ჩანს, ადრე მოუხდა გამოსვლა!

ჩვენს სტუმარს შემსუბუხელი ქუთუთოები შეუთრთოლოდა და ნაწრისფერი თვლები მოგვაშტერა. წუთიყ და სირჩხვილისაგან ერთიანად განითლებული ფეხზე დიდი გაჭირვებით წამოღდა.

- მომიტევეთ, მისტერ ჰოლმს. ეს გულნასვლა ნერვიული ძრნოლის შედეგია. არა, გმადლობთ... ჭიქა რძე, ორჩხობილა და ყველაფერი გაივლის. მისტერ ჰოლმს, აქ იმისათვის ჩამოვედი, რომ თან ნაგყვანოთ. ჩემი ჩამოსვლის გარდა, აღბათ ვერავითარი დეპეშა ვერ დაგარნმუნებთ, რომ ის, რისი გულისთვისაც მე გაახელით, გადაუღებელი საქმეა.

- როწყ საბოლოოდ მომჭობინდებთ...

- თავს ჩინებულად ვგრძობ. პირდაპირ არ ვიყი, ეს რა შემემთხვა. მისტერ ჰოლმს, დაბეჭიებთ გთხოვთ, პირველიყე მაჭარებლით წამოზრძანდეთ მეკლტონში. ჰოლმსმა თავი გადააქნია.

- ჩემი კოლეგა, ექიმი უოტსონი დაგიდასტურებთ, რომ ჩვენ ახლა თავის მოსაფხანადარ არ გვყალია. ფერერის დოკუმენტების დაკარგვის გამო დაწყებული ძიებისათვის ავანსი უკვე მივიღე: ამას გარდა, ამ დღეებში დანიშნულია აბერ-ჰავენში მომხდარი მკვლელობის საქმის გარჩევა. ლონდონიდან გასვლა მხოლოდ განსაკუთრებული მნიშვნელობის გარემოებამ შეიძლება მაიძულოს.

- განსაკუთრებული მნიშვნელობის გარემოებაში! - ჩვენმა სტუმარმა ხელები ალაპარაკა, - ნუთუ ჰერროვ ჰოლოდერნისის ერთადერთი შვილის გაჭაყრების ამბავი არ გსმენიათ?

- ჰერროვ ჰოლოდერნისის? ყოფილი მინისტრის?

- დიახ, დიახ! ყველაფერი ვილონეთ, რომ ეს ამბავი არ გახმაურებულიყო და გაზეთებში არ გამოექვეყნებინათ, მაგრამ გუშინდელ „გლობუსში“ უკვე გაივლია რადარ ხმებმა. მეგონა, ეს ხმები თქვენამდურ მოაღწევდა.

ჰოლოდერნისმა თავისი გრძელი, გამხდარი ხელი ასწია და თაროდან გადმოიღო ენციკლოპედიური წიგნი ასო „პაე“-ზე.

- „ჰოლოდერნისი, მიექვსე ჰერროვი, ლეკვერთხის ორდენის კავალერი, საიდუმლო მრჩეველი და საბჭოს წევრი... „ბარონი ზოვერლი, ჰერროვი კარლოსტონი... ლმერთო ჩემო რამდენი ტიტულია. „პელემშირის საგრაფოს სასამართლოს თავმჯდომარე (1900 წლიდან). დაქორწინებულია ედიტზე, სერ ჩარლზ ეპლოდორის ქალიშვილი (1888): ლორდ სოლტაირის ერთადერთი შვილი და მემკვიდრე. ორას ორმოცდაათი ათასი აკრი მინის მფლობელი. ლანკაშირისა და უელსის მალაროების მესაკრთვე. მისამართი: კარლოსტონ-პაუს-ტერასი.

ჰოლოდერნის-ჰოლო, პელემშირი: რხე-დარბაზი კარლოსტონი. ბანგორი, უელსი. საადმირალოს ლორდი (1872), სახელმწიფო მდივანი... „მოკლედ, ინგლისის ერთ-ერთი მესვეურთაგანი და ვგონებ ჩვენს ქვეყანაში ყველაზე უფრო სახელგანთქმული კარი ეგ ყოფილა“.

- ყველაზე უფრო წიგნი და, შესაძლოა, ყველაზე უფრო მდიდარი. რამდენადაც ვიცი, მისტერ ჰოლომს, თქვენ ძიების საქმეს ანგარების მიზნით არ ემსახურებით, მაგრამ ნება მიბოძეთ ვითხრათ, რომ მისი ბრწყინვალეობა ხუთი ათასი გირვანქის ჩეკს ჰპირდება მას, ვინც შვილის ადგილსამყოფელს უჩვენებს და დამატებით ათას გირვანქას, თუ გამჭაყრებელს ან გამჭაყრებლებს დაუსახელებენ.

- მართლაც, უხვი, თავადური გასამრჯელოა, - თქვა ჰოლომსმა, - უოტსონ, მგონი ჩრდილოეთ ინგლისში გავემგზავრებით დოქტორ ჰაკსტეინლთან ერთად. თქვენ კი, დოქტორო, ჯერ რძე და ნამრეზარი მიირთვით, შემდეგ კი დალაგებით მოგვიყვით, რა მოხდა, როდის მოხდა, სად მოხდა, და ბოლოს, რა დამოკიდებულება გაქვთ თქვენ, მეკლტონთან არსებული ინტერნაციის დირექტორს, ამ ამბავთან და რაგომ მხოლოდ სამი დღის შემდეგ გვატყობინებთ ამ საიდუმლოებით მოწყობილი საქმის ისტორიას. სამი დღის მერე-მეთქი იმიტომ ვამბობ, რომ ამას თქვენი მოუპარსავი ნვერი მაფიქრებინებს. ჩვენმა სტუმარმა ჭიქა რძე დალია თუ არა, ბავშვის გაჭაყრების ამბავს ადევნებთ მოყვად, მაგრამ არც ერთი ნვრილმანი არ გამოუყოვნია. თვალები მამინვე გამოუყოვნილდა, ლოყები აუღაყლაყდა.

- უნდა გაუნყოფ, ჯენტლმენებო, რომ მე ვახლავართ მეკლტონის სკოლა-ინტერნაციის დამარსებელი და დირექტორი. ჰაკსტეინლის „პორაჩისის კომენტარები“ ალბათ მოგაგონებენ, ვისთან გაქვთ საქმე. ჩემი საბავშვო ინტერნაციი ყუყუელად საუკეთესო და ყველაზე უფრო პრივილეგიური სასწავლო დაწესებულებაა მთელ ინგლისში. ლორდი ლევერსტოუკი, გრაფი ზლეკუოტერი, სერ კეტარტ სოუსი - აი, ვინ მანდობს ყმანვილებს. მაგრამ დიდების მწვერვალს ჩემმა სკოლამ მიაღწია სამი კვირის წინ, როცა ლორდმა ჰოლოდერნისმა თავისი მდივნის, მისტერ ჯიმს უაილდერის პირით შემომითვალა, რომ ათი წლის ლორდი სოლტაირი, მისი ერთადერთი შვილი და მემკვიდრე, ჩემს ინტერნაციაში ისწავლიდა. განა შემეძლო მეფიქრა მამინ: აი პრელუდია, რომელსაც ჩემს სეროვლებში თან ყველაზე დიდი უბედურება მო-პყვება-მეთქი?

ლორდი სოლტაირი პირველი მათგანია, ვინც უაილდერის დასაწყისში ჩამოვიდა. ეს მომავლოდელი ყმანვილი ძალიან მოკლე ხანში შეეფიცა ჩვენს წესებს. უნდა შევნიშნო, და იმედი მაქვს, ვერავინ დამნაშავეს, თავმჯდომარე არააო, თუმცა ამაზე დადუმება სისულელე იქნებოდა - ბავშვს ჩამნარებული ჰქონია შინ ყოფნა. არავისთვის არ არის საიდუმლო, რომ ჰერროვის ოჯახური წიგნებმა სიამტკბილობით აღსავსე არ გახლავთ. როლ-ქმარი თავიანთი სურვილის თანახმად დაშორდა ერთმანეთს და სოლტაირის მიუღწევი სამხრეთ საფრანგეთში დასახლდა. ყოველივე ეს ამ რეკამს ხნის წინ მოხდა. ბავშვი, როგორც გავიგეთ, მთლიანად დედის მხარეზე ყოფილა. ჰოლოდერნის-ჰოლოდანი მშობელი დედის ნასვლის შემდეგ, პატარა ლორდმა თურმე ძლიერ მოინყინა და მამინ ჰერროვს

გადაწყვეტია შვილი აღსაზრდელად ჩემს ინტერნატში მოეყვანა. ორ კვირაში ლორდი სოლოჭაირი სრულიად მოგვეჩვია და ყველაფრით ჩანდა, რომ თავს ჩინებულად გრძნობდა. უკანასკნელად უმანვილო წამეტ მანის საღამოს, ესე იგი, ორშაბათს ნახეს. მისთვის მიჩენილი ოთახი მეორე სართულზე გახლდათ, ხოლო დიდ გვერდით ოთახში ორი სხვა ბავშვი იწვა. იმ ორ ბიჭს, იმ ღამეს არც არაფერი უნახავს და არც გაუგონია. მამასადაძე, ლორდი სოლოჭაირი გარეთ თავისი ოთახის კარიდან არ გასულა. ფანჯარა ღია დავხვებოდა. კედელს კი სწორედ სარკმელთან მეტად მსხვილტოტეებიანი სურო ფარავს. ვერავითარი კვალი მინაზე ვერ ვნახეთ, მაგრამ ეჭვი არ არის, რომ ბავშვი ფანჯრიდან გადაძვრა. პატარა სოლოჭაირის გაქრევის ამბავი, სამშაბათს, დილის შვიდ საათზე შეიტყვეს. ლოგინი დაგებული იყო. ნასვლის წინ სასკოლო ფორმის – შავი იტონური ქურთუკისა და რუხი შარვლის ჩაწმა მოესწრო. ღამით მასთან ოთახში არავინ შესულა, ხოლო იქიდან რომ ყვირილის ან ჭიდილის ხმა გამოსულიყო, კონტერი, მეზობელ ოთახში მყოფი უფროსი ბიჭი, აყრდნობდა ვაიგონებდა, რადგან ფიზიკური ძილი იქნის.

როგორც კი ლორდი სოლოჭაირის დაკარგვა გამოაშკარავდა, მთელი ინტერნატი – ბავშვები, მასწავლებლები, მსახურები ფეხზე დავაყენე. მაშინვე დავრწმუნდით, რომ ლორდი სოლოჭაირი მარტო არ გაქრულა. არც ჰაიდგერი ჩანდა – გერმანულის მასწავლებელი. ჰაიდგერის ოთახი მეორე სართულის მოპირდაპირე მხარეს იყო, მაგრამ მისი ოთახის ფანჯრებზე კორდისაკენ გადიოდა. არც მისი ლოგინი იყო აღაგებული, მგრამ ნესიერად ჩაწმა მასწავლებელს, ეტყობა, ვერ მოუხერხდა, რადგანარ მისი ჰერანგი და წინდები იატაკზე ეყარა. ჩანდა, ფანჯრიდან გადაძვრალიყო და სუროს ჩაპოლოდა ძირს, რაზედაც დაშლად დარჩენილი კვალი მეტყველებდა. მისი ველოსიპედი, რომელსაც ჩვეულებრივ კორდის ზოლოს პატარა ფარდულში ინახავდა, ადგილზე არ აღმოჩნდა.

ჰაიდგერი, ჩემთან, სკოლაში მასწავლებლად ორი წლის წინ დადგა. საუკეთესო რეკომენდაციებით აღჭურვილი მეახლა, მაგრამ მდუმარე, პირქუში კარი იყო და განსაკუთრებული სიყვარული ვერც მოსწავლეთა და ვერც მასწავლებელთა შორის ვერ მოიპოვა.

დღეს ხუთშაბათია და ლტოლვილზე სამშაბათის შემდეგ ახალი არაფერი გავვიგია. რასაკვირველია, პირველი ჩემი ნაბიჯი იყო ჰოლოდერნეს–ჰოლოთან დაკავშირება. ჰერეროვის მამული სულ რამდენიმე მიწზეა სკოლიდან, და იმედი გვქონდა, რომ ლორდი სოლოჭაირის აღნაშთი სახლი მოენატრებოდა და იქ წავიდოდა, მაგრამ იგი ჰერეროვის სასახლეში არ აღმოჩნდა. მამა ძლიერ აღელოვებულია, ხოლო, რაც შემეხება მე, თვითონვე შეგეძლოთ დარწმუნებულიყავით, სადამდე მიპყავს ადამიანი ნუხილსა და თავისი აღსაზრდელისათვის პასუხისმგებლობის გრძნობას. მისტერ ჰოლომს, გვედრებით, ნუ დაიშურებთ თქვენს ძალ-ღონეს! ეს ისეთი საქმეა, რომ ღირს სულითა და გულით მოეკიდოთ.

შერლოკ ჰოლომსმა ყურადღებით მოისმინა უბედური დირექტორის მოთხრობა. მოლუშული ნარბები და შუბლის ღრმა ნაოჭი მონებდა, რომ ჰოლომსი არ საჭიროებდა დაყოლიებას და ყოველ ღონეს იხმარდა იმ საქმის საძიებლად, რომელიც თავისი სერიოზულობის გარდა, უჩვეულო და დახლოებული საქმეებისადმი თანდაყოლილ სიყვარულის უღვიძებდა. ჯიბიდან უბის ნიგნაკი ამოიღო და თავისთვის რაღაც ჩაინერა.

– თქვენ დიდი შეუდომა ჩაიდინეთ, რომ მაშინვე არ მომმართეთ, – მკარად თქვა ჩემმა მეგობარმა. – ეს ძალიან გაართულებს ძიებას. დარწმუნებული ვარ, რომ კორდი და კედელზე დახვეული სურო ზევრ რამეს ეტყოდნენ გამოუდილ თვალს.

– მე არაფერს შუაში ვარ, მისტერ ჰოლომს. მისი ზრუნვისვალება ყველანაირად ერიდებოდა გახმაურებას. ეშინოდა, რომ მისი ოჯახური არეულობა ჭორებისა და მიტქმა–მოტქმის საგნად იქრეოდა. ეს ყოველთვის გულს უმღვრევდა.

– ადგილობრივ ხელისუფალთ ხომ არ უძებნიათ ლორდი სოლოჭაირი?
– დიას, სერ, მაგრამ – ვაგლახ – არაფერი გამოვიდა. პირველად თითქოს მივაგენით გაქრულთა კვალს, შეგვატყობინებმა, იმ დილით ჩვენი სადგურიდან მაჭარებლით ახალგაზრდა კარი ბიჭთან ერთად გაემგზავრა. მაგრამ გუშინ საღამოს ისინი ლივერპულში დააკავეს და შეუდომა მსწრაფლ გამოაშკარავდა. აი, მაშინ კი სრულიად დაკარგე იმედი და უძილო ღამის შემდეგ პირველივე მაჭარებლით თქვენკენ გამოვეშურე.

- რაკი პოლიტიკა მყდარ გზას დაადგა, ადგილობზე ძიება აღნათ ისე გულმოდგინედ აღარ წარმართა?
- უბრალოდ, შეწყდა.
- მაშასადამე, სამი დღე დაიკარგა. ეს აღმამფოთებელია!
- ღიახ, ვნანობ. მართალი ზრძანდებით.
- მერე გამოყანის ამოსხნა როგორ იოლად შეიძლებოდა. სიამოვნებით მოკვიდებდი ხელს ამ საქმეს. მითხართ, ხომ არ დავიდგენიათ რაიმე კავშირი დაკარგულ მასწავლებელსა და ყმანვილს შორის?
- მათ შორის არავითარი კავშირი არ ყოფილა.
- ჰაიდვეერი მის კლასშირ ასწავლიდა გერმანულ ენას?
- არა, და რამდენადაც ვიყრი, ერთხელაყ არ დალაპარაკებია.
- ყუნაყური, ძაღზე ყუნაყური! ზავშვს ჰქონდა ველოსიპედი?
- არა.
- ყველა სხვა ველოსიპედი ადგილობზეა?
- ადგილობზეა.
- დარწმუნებული ხართ?
- დარწმუნებული ვახლავართ.
- არა მგონია იმას ფიქრობდეთ, რომ მასწავლებელმა წყვილად ლამეში ყმანვილი ხელში აიყვანა, ველოსიპეზე დაისვა და ისე გაემგზავრა.
- რა თქმა ყნდა, არა.
- მაშ, რანაირად ხსნით ყოველივე ამას?
- შესაძლოა, ველოსიპედი აიღეს თვალის ასახვევად, სადმე მიმალეს და თვითონ ფეხით წავიდნენ.
- შესაძლებელია, მაგრამ იმედია დამეთანხმებით, რომ ეს თვალის ასახვევად ყუნაყური ხერხი იქნებოდა. ფარდულში ხომ სხვა ველოსიპედებერ იყო?
- ღიახ.
- განა ყყეთესი არ იქნებოდა ორი ველოსიპედი გადაემაღათ, თყ ისურვედნენ ისეთი წარმოდგენის შექმნას, თითქოს ორთავე ველოსიპედით წავიდა და არა ფეხით?
- ღიახ, თქვენ მართალი ზრძანდებით.
- საქმერ ეს არის. არა, ეს ვერსია არაფრად არ ვარგა. მაგრამ თავისთავად ველოსიპედის დაკარგვა შეიძლება შემდგომი ძიების ამოსავალ წერტილად გამოგვადგეს. ზოლოს და ზოლოს, ეს ისეთი ნივთი არაა, რომ მისი დამალვა ან მოსპობა იოლად შეძლონ. კიდევ ერთი კითხვა: ვინმემ ხომ არ ინახყლა ზავშვი გაქყვის წინ?
- არავინ.
- იქნებ წერილები მოვიდა მის სახელობე?
- ღიახ, იყო ერთი წერილი.
- ვისგან?
- მამამისისგან.
- თქვენი მონაფების ფოსტას ხომ არ ხსნით?
- არა.
- მაშ, რაჭომ ფიქრობთ, რომ წერილი მამამ გამოყგზავნა?
- კონვერტი ლერზიანი ვახლდათ, მისამართი კი - ჰერროგის მოყხეშავი ხელით იყო დანერილი. ვარდა ამისა, ჰერროგმა თვითონაყ გაიხსენა, წერილი მივნერეო შვილს.
- მანამდე როდის მიიღო ზავშვიმა წერილები?
- ყყანასკნელ დღეებში მის სახელობე არაფერი მოსყლა.
- საფრანგეთიდან თყ სწერდნენ?
- არა.
- თქვენ, ყხადია, ხვდებით, რასაყ ვფიქრობ. ლორდი სოლჭაირი ან ძაღით ნაიყვანეს, ან საყყთარი სყრვიღით გაიქყა. ყყანასკნელი ჰაპოთეზა გყკარნახობს, რომ ყმანვილი ასეთი ნაზიჰის გადადგმას ვერ გაზედავდა, თყ ვარედან არ მოახდენდნენ ზეგავლენას. რაკი მასთან არავინ მოსყლა, მაშასადამე, ეს ზეგავლენა წერილების საშყაღებით მომხდარა. აი, რაჭომ მიმაჩნია მნიშვნელოვნად იმის ყრდნა, თყ ვინ იყო მისი ფოსტაღიონი.

- მეუკვება, რომ ამ საქმეში რაიმე დახმარება შევძლო. რამდენადაც რეზონანსი, ზავის მსოფლიო მამა სწერდა.
- და მამის ნერილი მიიღო გაქრევის დღეს. როგორი დამოკიდებულება იყო მამა-შვილს შორის: კარგი, მეგობრული?
- მისი ზრუნვითობა მნიშვნელოვანი სახელმწიფო საქმეებთანაა დაკავშირებული და თავისი მეგობრობის ღირსადაც არავინ მიაჩნია. მის გულს ჩვეულებრივი ადამიანური გრძობა ასე იოლად ვერ შეატოკებს. მაგრამ თავისებურად ყმანვილს რუდად არ ექრეოდა.
- მაინც როგორ შეატოკეთ, ყმანვილი მთლიანად დედის მხარეზე იყო?
- დიახ.
- თვითონ ამბობდა ასე?
- არა.
- მამ ვინ? ჰეროგოგი?
- არა, რას ზრძანებთ! რა თქმა უნდა, არა!
- მამ, ეს საიდან იყით?
- ხშირად მიხდებოდა მისი ზრუნვითობის მდივანთან, მისტერ ჯიმს უაილდერთან საუბარი. მან გამანდო საიდუმლოდ ლორდ სოლჭაირის განწყობილება.
- გასაგებია. ჰო, მართლა, ჰეროგოს უკანასკნელი ნერილი ზავის გაქრევის შემდეგ იპოვნეთ ოთახში?
- არა. ალბათ, თან ნაილო... მისტერ ჰოლმს, ხომ არ ვაგვიანებთ სადგურზე წასვლას?
- ახლაც ვუბრძანებ, კუბი მომგვარონ. თხუთმეტი წუთის შემდეგ თქვენს განკარგულებაში ვიქნებით. თუ შინ დეპეშის გაგზავნა გნებავთ, მისტერ ჰაკსტეიბლო, ერაღეთ იქ, თქვენსას, ისე იფიქრონ, რომ ძიება ჯერ კიდევ ლივერპულში მიმდინარეობს. თქვენი მამებრების ხროვა ხომ იქით გაფრინდა? მე კი ამასობაში დამშვიდებული, დაუბრკოლებლად ვიმუშავებ ზედ თქვენი სკოლის კართან და იქნებ ალბომი არ უმწყუნოს ორ ისეთ ნაწად მეძებარს, როგორიც არიან მორჩილი მსახური და უოჭსონი. იქნებ ყნოსვამ არ გვიღალატოს და ადგილზე კვალის მიგნება მოვახერხოთ.
- სალამოს დერზის საგრაფოს რევმა ჰაერმა ვაგვავრილა. ჩვენ ნინ დოქტორ ჰაკსტეილის სახელგანთქმული ინტერნატი აღმართულიყო. როჯა ჰაკსტეიბლის სკოლის კარიბჭის მივალნიეთ, უკვე ზნელოდა. ნინკარში მაგიდაზე დავგვხვდა სადარბაზო ზარათი. ლაქიამ რალარ ჩასჩურჩულა დირექტორს და ისიც აღელვებული მოგვიბრუნდა.
- ჰეროგოგი აქ არის, - თქვა ჰაკსტეიბლმა, - ჰეროგოგი და მისტერ უაილდერი კანინეჭში მიყრიან. ნამობრძანდით, ჯენტლმენებო, თქვენს თავს წარვუდგენ.
- მე, რა თქმა უნდა, ფოტოსურათებიდან ვიწინებდი ამ უაღრესად რეზონანსი სახელმწიფო მოღვაწეს, მაგრამ იგი სულაჯ არ აღმოჩნდა ისეთი, როგორიც სურათებზე იყო. ზუსრის ნინ ხალიჩაზე იდგა მოხდენილად ჩარმული, დიდებული გარეგნობის კარი. მოგრძო, გამხდარი სახე ჰქონდა და რალარ უაზროდ ნამოშვერილი გრძელი, მოკაუჭებული რხვირი. სახეზე მკვდრისფერი ეფო და ამ სიფერმკრთალებს კიდევ უფრო აძლიერებდა გრძელი, უღალი წვერი, რომლის მიღმარ თეთრ უილეტზე საათის ოქროს ძენკვი რიმჩიმებდა. ყოფილი მინისტრი დაუინებით შემოგვექრეოდა. გვერდით ჯერარ სრულიად ახალგაზრდა, ტანმომერო, მოძრავი, ნერვიული შესახედაობისა და ჯკვიანი გამომეტყველების რისფერთვალემა კარი ედგა. როგორც მივხვდი, ის მისი პირადი მდივანი, უაილდერი იყო. ლაპარაკი მან ნამოინყო, თანარ, უაღრესად ვადამწყვეტი და მკვეთრი ხმით:
- დოქტორო ჰაკსტეიბლო, მე ვიყავი დღეს დილით თქვენთან, მაგრამ, სამსახაროდ, დავაგვიანე და ვერ შევძელი ხელი შემეშალა თქვენთვის ლონდონს გამგზავრებაში. როგორც მიხსრეს, მისტერ შერლოკ ჰოლმსის ჩამოსაყვანად და მისთვის ამ საქმის გამოკვლევის დასავალეზლად გამგზავრებულხართ, დოქტორო ჰაკსტეიბლო. მისი ზრუნვითობა გაორებულია, რომ ნინასნარ მასთან მოყთათბირებლად ვაბედეთ ასეთი ნაბიჯის გადადგმა.
- როჯა ვავივი, რომ ჰოლიერის ძიებამ შედეგი არ გამოიღო...
- მისი ზრუნვითობა სულაჯ არ არის ამში დარწმუნებული.
- მაგრამ, მისტერ უაილდერი!..

- როგორც თქვენთვის უნებელია, დოქტორო პაკსტეინბლ, მის ბრწყინვალეობას არ სურს, რომ ეს საქმე გახმაურდეს. იგი უმჯობესად მიიჩნევდა, უცხო ხალხისათვის არ გაგენდოთ ეს ამბავი.

- ამისი გამოსწორება ადვილია, - ნაილსონს შეშინებულმა დოქტორმა, - მისტერ შერლოკ ჰოლმსს შეუძლია დილის მაკარებელით დაბრუნდეს ლონდონში.

- არ ვაპირებ, დოქტორო, არ ვაპირებ! - თავაზიანი ლიბლით თქვა ჰოლმსმა. -

ჩრდილოეთის ჰაერი ისე სასიამოვნო და კეთილისმყოფელია ჯანმრთელობისათვის, რომ გადავწყვიტე აქ, დაბლობში გავაჭარო რამდენიმე დღე. გავერთობი ისე, როგორც მოვახერხებ. რა შეიხება თავშესაფარს, თქვენს ჟურნალს ვიქნები, თუ სოფლის სასტუმროში, ეს უკვე თქვენზეა დამოკიდებული.

უბედური დოქტორი სრულიად დაიბნა, მაგრამ სწორედ მაშინ წამოეშველა ქერათმიანი ჰერროგის ბიხი ხმა, სადილოზე მიმხმობი გონგის ხმასავით რომ გაისმა.

- დოქტორი უაილდერი მართალია, დოქტორო პაკსტეინბლ, ჩემთან მოთათბირება გამართებდათ, მაგრამ რაკი მისტერ შერლოკ ჰოლმსს ეს საქმე გაანდეთ, ჩვენის მხრივ უგუნურება იქნებოდა მის სამსახურზე უარის თქმა. სოფლის სასტუმროში რა გქვია წასასვლელი, მისტერ ჰოლმს? მოხარული ვიქნები, თუ ჰოლდერნეს-ჰოლში მესტუმრებით.

- უაილდერსად ვმადლობთ, თქვენო ბრწყინვალეობავ, მაგრამ თქვენი საქმის ინტერესებისათვის, აქ, შექმნილი ადგილოზე თუ დავრჩები, აჯობებს.

- არ შემიძლია ძალა დაგაჭანოთ, მისტერ ჰოლმს, მაგრამ თუ რაიმე უნებელი დაგვირდებათ ჩემგან ან მისტერ უაილდერისგან, ორივენი მზად ვართ გემსახუროთ.

- აღბათ მომიხედება ჰოლდერნეს-ჰოლში ჩამოსვლა, - თქვა ჰოლმსმა, - ახლა კი, სერ, მხოლოდ ის მინდა ვიწოდო, როგორ ხსნით თქვენი შვილის ეგზომ იდუმალი გაუჩინარებას.

- მიძიძის პასუხის გარეშე, სერ.

- მაპატიეთ, თუ თქვენთვის არასასიამოვნო თემას შეეხები, მაგრამ უამისოდ არ შეიძლება. ხომ არ ფიქრობთ, რომ საქმეში ჩარეულია ჰერროგის ძეგლი?

მინისტრი პასუხს აგვიანებდა.

- არა, არ მგონია, - თქვა ზოლოს.

- მაშინ თავისთავად იჩენს თავს მეორე ახსნა: იქნებ უმანვილი გაიჭარეს იმ მიზნით, რომ გამოსასყიდი მიიღონ? ასეთი მოთხოვნა არ ყოფილა?

- არა, სერ.

- კიდევ ერთი კითხვა, თქვენო ბრწყინვალეობავ: გავიგე, შვილისათვის ნერილი მისი გაუჩინარების დღეს მიგინერიათ.

- არა, ნინა დღეს.

- სავსებით სწორია. მაგრამ ნერილი იმავ დღეს მიიღო?

- დიახ.

- ხომ არაფერი იყო იმ ნერილში ისეთი, რომ აელეკებინა ზავში და ჩაენერგა მისთვის გაქრევის აზრი?

- რა თქმა უნდა, არა, სერ!

- ნერილი თვითონ გავზავნეთ?

ჰერროგის ნარვალად გაჯავრებულმა მდივანმა მიუგო:

- მის ბრწყინვალეობას ჩვეულებად არა აქვს პირადად გზავნოს თავისი კორესპონდენტები. ეს ნერილი სხვებთან ერთად დატოვა მაგიდაზე და მე ჩავდე საფოსტო ჩანთაში.

- დარწმუნებული ხართ, რომ სხვა ნერილებთან ისიც იყო?

- დიახ, დავინახე.

- რამდენი ნერილი დანერეთ იმ დღეს, თქვენო ბრწყინვალეობავ?

- ორი თუ ორდაათი. დიდი მიმონერა მაქვს. მაგრამ ვფიქრობ, ჩვენ საქმის არსიდან გადავუხვიეთ.

- არა, რატომ! - თქვა ჰოლმსმა.

- თვითონვე ვურჩიე ჰოლიერას ძიება სამხრეთ საფრანგეთში წარემართა, - განავრძო ჰერროგმა, - ვიმეორებ: არა მგონია, ჰერროგის ქალს უნარი შესწევდეს შვილი ასეთი სამნიელი ნაბიჯის გადასადგმელად ნაქეზოს, მაგრამ თვითონ ზავში ისეთი ტიუტია, შეიძლება დედანთან გაქრულიყო, მით უფრო, თუ ამას იმ გერმანელის მხრივ

შეგულიანება და თანამოქმედება დაემატა. ახლა კი, დოქტორო პაკტივობა, ნება მომეერთ, გამოგემშვიდობოთ.

ვერძობდი, ჰოლმის კიდევ რამდენიმე კითხვა ჰქონდა, მაგრამ ჰერროგმა უნებ შეწყვიტა საუბარი. ჰერროგს დახვეწილი არისტოკრატიზმი არ აძლევდა ნებას დანვრილებით გაენდო ოჯახური საკითხები უნებო კარისათვის და, ეტყობოდა, ეშინოდა, რომ ყოველი ახალი კითხვა უწყალო შუქს მოჰფენდა მისი წხოვერბის ასე გულმოდგინედ ჩაბნელებულ კუნჭულში.

ჰერროგისა და მისტერ უაილდერის ნასვლის შემდეგ ჰოლმის მაშინვე მისთვის ჩვეული თავგამოდებით შეუდგა საქმეს.

ზავშვის ოთახის გულდასმით დათვლიერებამ ახალი არაფერი მოგვრა გარდა იმისა, რომ საბოლოოდ დავრწმუნდით: გაქრევა პატარა სოლოკარის მხოლოდ ფანჯრიდან შეეძლო.

გერმანელი მასწავლებლის ოთახშირ შევიხედეთ. არავითარი სამხილი არ აღმოჩნდა.

ფანჯრის ქვემოთ სუროს მისი სიმძიმისათვის ვერ გაეძლო და ფარნით განათებული კორდზე ვნახეთ ქუსლების ორი ღრმა კვალი – აი, ერთადერთი რამ, რა იმ ღამის ამოუხსნელ გაქრევას მონიშნავდა.

შერლოკ ჰოლმისი ნავიდა, მარტო დამტოვა და მხოლოდ ღამის თორმეტი საათზე დაბრუნდა.

სადღარ აქაური მიდამოების რუკა ეშოვნა, ჩემს ლოგინზე გაშალა ოთახში და შუა ადგილას ღამა დადგა. შემდეგ მოსწია და გულდასმით დაუხყო რქერა თავის გამოგონებას.

დროგამოშვებით კი მისთვის საინტერესო ადგილებს ჩიზხის ქარვის ტარით მიჩვენებდა.

– ეს საქმე სულ უფრო და უფრო მიზიდავს, უოტსონ, – ამბობდა ჩემი მეგობარი, – საინტერესო საქმეა, ძალიან საინტერესო... მაგრამ ახლა, როცა მხოლოდ ვინცებ ძებნას, მინდა თქვენი ყურადღება მივაქციო ზოგიერთ გეოგრაფიულ დეტალს, რომელთა შეიძლება არცთუ მერე მნიშვნელოვან ექნეთ ძიების მსვლელობაში. შეხედეთ ამ რუკას. აი, ეს შტრინიანი კვადრატია – სკოლაა. აქ ქინძისთავი დავარჯოთ. ესერ გზატკეპრილი. იგი სკოლას ჩაუვლის აღმოსავლეთიდან დასავლეთისაკენ და განშტოება მთელი მილის მანძილზე ორთავე მხარეს არსად არა აქვს. გაქრეულები შარავზას უნდა მიჰყოლოდნენ, სხვა გზა არც ჰქონდათ.

– მართალია.

– გარემოებათა ზედნიერი დამთხვევის ნყალობით, შეგვიძლია შევამოწმოთ, რა ხდებოდა იმ ღამეს ამ გზატკეპრილზე. აი, ამ ადგილას, სადარ ახლა ჩემი ჩიზხია, თორმეტიდან

ფილამდე ჰოლისმენი მორიგეობდა. როგორც ხედავთ, ესაა პირველი ჯვარედინი გზატკეპრილის აღმოსავლეთ მხარეზე. ჰოლისმენი ნამითარ არ მოსწილებია თავის პოსტს და

ამტკირებს, აურლებლად შევნიშნავდი მოზრდილ მამაკაცს, რომელსაერ ყმანვილი ახლდა, იქ რომ გაეცლოთო. დღეს საღამოს ველაპარაკე და ვგონებ, შეიძლება მის სიტყვებს ვნდოთ.

მამასადამე, გზატკეპრილის ეს ნანილი გამოორიქხულია. ახლა ვნახოთ, როგორ არის საქმე მის დასავლეთ ნანილში. იქ არის სასტუმრო „ნითელი ხარი“, რომლის დიასახლისი ავადაა და ნევს. მეტკონში ექიმის დასაძახებლად კარე უფრენიათ, მაგრამ ექიმი სხვაგან

ყოფილა და ავადყოფთან მხოლოდ ადრე დილით მისულა. ექიმის მოლოდინში

სასტუმროში მთელი ღამე არავის სძინებია. თურმე ნამდაუნუმ იხედებოდნენ

გზატკეპრილისაკენ, ხომ არ მოდისო. იმ ხალხის თქმით, სასტუმროსთან არავის ჩაუვლია.

თუ იმათ დავუჯერებთ, არც გზატკეპრილის დასავლეთი ნანილი ტოვებს რაიმე ეჭვს.

მამასადამე, ლტოლვილებს რაღარ სხვა გზა აურჩევიათ.

– მერე, ველოსიპედი? – ვკითხე ჰოლმისს.

– დიას, ველოსიპედი. ახლა იმაზე გადავალთ. ამრიგად, განვავრძოთ ჩვენი მსჯელობა. თუ

გაქრეულები გზატკეპრილზე არ გასულან, მამასადამე, ან ჩრდილოეთისაკენ ნავიდოდნენ, ან

სამხრეთისაკენ, ეს უდავოა. მოდი, ავონ-დავონით ორივე ეს ვარაუდი. სკოლის

სამხრეთით პატარა ნაკვეთებზე დახანვერებული დიდი მიწაა. ყოველი ნაკვეთი

მეორისაგან ქვის ზღუდით არის გამოყოფილი. ველოსიპედით იქ გავლა შეუძლებელია.

მამასადამე ეს ივარაუდოერ უნდა უარყოთ. ახლა ჩრდილოეთის დავაკვირდეთ. იქ ჭალაა,

სახელად „მრუდე სოლი“. მის იქით კი, ათ მილზე, გადაჭიმულია ჭაობიანი ველი, რომლის

ჩრდილოეთ მხარეს შორელები და გორაკები გვხვდებია. მის მარცხნივ ჰოლდერნეს-ჰოლია, სადამდერ, თუ გზატკეპრილით ვივლით, ათი მილი იქნება, ხოლო პირდაპირი გზით ექვსი მილიერ არ უნდა იყოს. ეს ველი პირქუში და უარყოფია. ზედ მესაქონლეობის რამდენიმე

პატარა ფერმა გაფანტულა, ქვრები, ძროხები, ჭაობის ფრინველი - აი, ამ მიღამოების ზინადადანი. შემდგომ, როგორც თვითონვე ხედავთ, გადის ჩესტერფილდის გზატკეცილი. მის გასწვრივ დგანან კოტეჯი, ეკლესია და სასტუმრო. უკან - ბორცვებია, მაღალი და დახრამილი. დარწმუნებული ვარ, ჩვენ ძიება ჩრდილოეთისაკენ უნდა ვანარმოოთ.

- მაგრამ ველოსიპედი! - გავიმეორე ჩემი მოსაზრება.

- რა შუაშია აქ ველოსიპედი! - მოსუთმენლად მიპასუხა ჰოლმსმა. - კარგი

ველოსიპედისტები მარტო გზატკეცილებზე როდი დადიან. ველი ბილიკებითაა დასერილი, გარდა ამისა, იმ ღამეს მთვარე კარგად ანათებდა... მოითმინეთ! ეს რა არის?

კარზე კაკუნი გაისმა და ამ ხმას ოთახში მაშინვე მოჰყვა დოქტორი ჰაკსტიინგი. ხელში ეჭირა რისფერი ქუდი, რომელსაც საჩიხზე თეთრი დანაკერები ჰქონდა.

- ნაპოვნია! - შესძახა მან. - მადლობა ღმერთს! როგორც იქნა, ჩვენი ყმანვილის კვალს ნავანყდით! ეს ლორდის კეპია!

- სად იპოვნეთ?

- ზოშათა საზიფარში. მათი ზანაკი ველზე იდგა. სამშაბათს აიშალნენ და გზას გაუფხვინეს. დღეს პოლიცია დაესხა თავს და მათი საზიდრების ჩხრეკის შემდეგ, აი, რა იპოვნეს.

- როგორ მოხვდა ქუდი ჩვენთანო, რა უთქვამთ?

- თავის დაძვრენა უწყდათ, მიუკიბ-მოუკიბავთ, კეპი სამშაბათ დილით ველზე ვიპოვეთო. არა, იმ არამზადებმა იყიან, სადაა ზავშვი. საზედნიეროდ, ყველანი ჩასვეს. კანონის შიში ენას გაუხსნით ან, იქნება, კანონის შიშია კი არა, ჰერროვის ქისამ ააღაპარაკოს ისინი.

- ჰო, რა გაეწყობა, კარგია, - თქვა ჰოლმსმა, როცა დოქტორი ოთახიდან გავიდა. -

ყოველ შემთხვევაში, ეს ადასტურებს ჩემს ვარაუდს, რომ მხოლოდ ველზე ძიება მოგვეძებს რაიმე შედეგს. პოლიციას არაფერი გაუკეთებია, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ ზოშების დაპატრონებას. შეხედეთ რუკას, უოტსონ. ველზე ნაკადული მიედინება. სკოლასა და ჰოლდერნეს-ჰოლს შორის ის ერთ-ორ ადგილას დაჭაობებულია. ამინდი ახლა ისე გვალვინანია, რომ კვალის ძეგნა სადმე სხვაგან უსარგებლო საქმეა, ჭაობებში კი შეიძლება აქა-იქ დარჩა ნაკვალევი, ხვალ ადრე შემოვივლით და შევერადლოთ მუქი მოვფინოთ ამ საიდუმლოებით მოწყულ საქმეს.

მეორე დღეს, განთიადის ზინდებში გამეღვიძა და ჩემს ლოგინთან ჰოლმსის მაღალი, გამხდარი ფიგურა შევნიშნე. ჰოლმსი უკვე ჩარმული იყო და როგორც ჩანდა, იქაურობა დაეთვალისწინებინა.

- კორდი და ველოსიპედის ფარდული გამოვიკვლიე, - მითხრა მეგობარმა. - შემდეგ მრუდე სოლში გავისერიე. ადექით, უოტსონ, გვერდით ოთახში კაკაო გელოდებათ, თანაურ გთხოვთ, იქნაოთ, რადგან დღეს ზევრი დავიდარაბა გველის.

ჩემს მეგობარს სახე ისე ნამოგზნებოდა და თვალეზირ იმ ადამიანივით უელავდა, რომელსაც გული არ უთმენს, რომ თავის საყვარელ სამუშაოს შეუდგეს. ჩემს ნინ უკვე სხვა ადამიანი იდგა - გამორორხლებული, ენერგიული, რომელიც სრულიად არ ჰგავდა თავის თავში ჩაკეტილსა და ფერმკრთალ ზეიკრისტრიტელ მეორენებს. შევექეროდი მის ზამზარასავით დაჭიმულ ჭან-ლონით აღსავსე სხეულს და ვგრძობდი, რომ ეს დღე დავიდარაბას გვიქადა.

მაგრამ ჩვენი საქმიანობა მნარე იმეფგარეუებით დაინყო. სრულიად დაიმეფებულნი გავემართეთ მუქ ჭორფიან დაზლოზისაკენ, რასაც ქვრების მიერ გაკვალული ბილიკები სერავდა. მალე გავედიეთ ღია მწვანე ფერის დაჭაობებული სამოვრებზე, რაც ჩვენსა და ჰოლდერნეს-ჰოლს შორის მდებარეობდა. თუ ზავშვს გეზი შინისაკენ ჰქონდა აღებული, მაშინ ამ ადგილს ვერ ასრებოდა და ჭენჭყობში უთყოფ უნდა დარჩენილიყო მისი, ან გერმანელი მასწავლებლის ფეხის კვალი. მაგრამ მსგავსი ვერაფერი ვნახეთ. ჩემი მეგობარი ამ მწვანე ველის კიდეს მიჰყვებოდა ნარბშეკრული და ყურადღებით აკვირდებოდა ყოველ შნელ ლაქას ხავსიან ზედაპირზე. უთვალავი ქვრის კვალი იყო, ხოლო რამდენიმე მილის იქით ძროხის კვლიერ ვნახეთ. ეს იყო და ეს.

- აშკარად გვიმტყუნა ზეღმა, - თქვა ჰოლმსმა და ნინ გადაჭიმულ ველს გახედა, - აი, იქარ არის ჭაობები და მათ შორის ვინრო გასასვლელია. შეხედეთ! შეხედეთ! ეს რა არის? შავ, დაკლავნილო ბილიკზე შევდექით. ბილიკის შუაგულში, სველ მინაზე, აშკარად ჩანდა ველოსიპედის ზორბლები კვალი.

- ვაშა! - შევძახე მე. - აი, ველოსიპედის ზორბლები ნაკვალევით.
 მაგრამ ჰოლმსმა თავი გადააქნია და მისი სახის გამომეტყველებმა იმდენად სიხარულის არ გამოხატავდა, რამდენადაც ვაგრძობდა და გამახვილებულ ყურადღებებს.

- ველოსიპედის ნაკვალევი კია, მაგრამ სხვა ველოსიპედისაა, - მიპასუხა მან. - ჩემთვის წინააღმდეგობა ველოსიპედის ორმოცი სხვადასხვანაირი საზურავის ანაბეჭდი. ეს, როგორც ხედავთ, „დანლოპის“ ფირმისაა, ისიც საკერებელია. ჰაიდელბერგის პალმერისა ჰქონდა, გასწვრივ ზოლებიანი. ასე მითხრა მათემატიკის მასწავლებელმა ეველინგმა. მაშასადამე, აქ გაუვლია არა ჰაიდელბერგის, არამედ ვიღაც სხვას.

- მაშასადამე, ზავშვს?
 - რომ შეგვეძლოს იმის დამტკიცება, რომ ზავშვს ველოსიპედი ჰქონდა! მაგრამ გვარნმუხნებენ, ველოსიპედი არ ჰქონიაო. ეს კვალი, როგორც თვითონვე შეგიძლიათ დარწმუნდეთ, სკოლასთან იწყება.

- ან სკოლისკენ მიდის.
 - არა, ჩემო ძვირფასო უოტსონ, უკანა ზორბლების კვალი მუდამ უფრო ღრმავა, რადგან მას მეტი სიმძიმე აწევს. აი, ხედავთ? რამდენიმე ადგილას დაემთხვა წინა ზორბლის უფრო მკრთალ კვალს და მოშალა. არა, ველოსიპედი უფროდ სკოლის მხრიდან მოდიოდა. შეიძლება არაფერი საერთო არ ჰქონდეს ჩვენს ძიებასთან, მაგრამ სულ ერთია, ვიდრე ძიებას განვაგრძობთ, ამ კვალს უნდა გავყვეთ.

ასე მოვიქცეთ და ორას-სამასი იარაღის შემდეგ, იქ, სადაც ბილიკი დაჭარბებული ნაკვალევით გვერდზე უხვევდა, ველოსიპედის ზორბლების ნაკვალევი გაქრა. მაგრამ შემდეგ ბილიკს ნაკადული კვეთდა და კვალი ისევ გამოჩნდა, თუმცა ძროხებს მოესწროთ იმ ადგილზე გავლა და გაეთელათ. შემდეგ ბილიკი მრუდე სოლში შეიშალა, ჭალაში, რა თითქმის ზედ სკოლას ეკვროდა. ველოსიპედზე მჭდომი, როგორც ეტყობა, ამ ჭალიდან გამოვიდა. ჰოლმსი კაჭარზე დაჭდა და ნიკაპით ხელს დაეყრდნო. ვიდრე ასე სრულიად გაუნძღველად იჭდა, ორი სიგარის მონევა მოვასწარი.

- შესაძლოა, - თქვა ზოლოს ჩემმა მეგობარმა. - წინდახედულმა ადამიანმა თავის ველოსიპედს საზურავები გამოუყვალოს, რომ მდევარი დააზნოს. საქმის დაჭერა დამინაშავესთან, რომელსაც აქვს ასეთი წინასწარხედვის ნიჭი, ჩემთვის დიდი პატივი იქნებოდა. დავტოვოთ ეს საკითხი გადაუჭრელად და დავუბრუნდეთ ჭაობს, რადგან იქ ჯერ კიდევ ყველაფერი გარკვეული არაა.

გულდასმით განვაგრძეთ დაბლომის დაჭარბებული უზნის გასინჯვა და მალე ჩვენი გარჯისთვის ღრისეულად დაჭიდდომეზულნი აღმოვჩნდით. ჰოლმსმა ნახა კიდევ ერთი სველი ბილიკი, მივიდა და სიხარულით შეჰყვირა. ბილიკს შუაზე ტელეგრაფის მავთულენივით ნვრილი ზოლები მიჰყვებოდა. ეს იყო პალმერის ველოსიპედის საზურავების კვალი.

- აი, რა გზით გამგზავრებულია ჰერ ჰაიდელბერი! - აღელვებით ჩაილაპარაკა ჰოლმსმა, - ჩემი დასკვნა არც ისე ურიგო გამოდგა, უოტსონ!

- გილორჯეთ წარმატებას.
 - მაგრამ ჯერ სადა ვართ. გთხოვთ ბილიკზე არ დადგეთ და დინჯად გავყვეთ ამ ნაკვალევს. აღბათ მალე დაიკარგება.
 ველის იმ ნაწილში ყოველ ნაბიჯზე გვეხედებოდა საფლომი ადგილები და, თუმცა ველოსიპედის კვალი წარამარა გვეკარგებოდა, მუდამ ხელახლა ვპოულობდით.

- ამჩნევთ თუ არა, - თქვა ჰოლმსმა, - რომ აქ ველოსიპედზე მჭდომს ჰედალზე ფეხი დაუჭერია? ეს სრულიად აშკარაა. შეხედეთ აქ, სადაც დარჩენილია წინა და უკანა ზორბლების კვალი. ორივე ერთნაირად მკაფიოდ ჩანს. ეს კი შეიძლება აიხსნას მხოლოდ იმით, რომ ველოსიპედზე მჭდომს სიმძიმის რენტრი გადაჰქონდა საჭეზე, როგორც შეჭრების დროს იქრევიან ხოლმე. ღმერთო ჩემო, დაწამულა!

ჭალახიან ბილიკზე ფართო გრძელი ზოლი გადიოდა. შემდეგ ჩანდა ფეხსაქმელების ანაბეჭდი, რასაც ისევ ველოსიპედის ნაკვალევი ეწვლიდა.

- ზორბლები გასრიალებულა? - ვკითხე მეგობარს.
 ჰოლმსმა მინიდან შავთავას მონყვეტილი ზუჩქი აიღო. ჩემდა შემადრწმუნებლად, ყვითელი ყვავილები წითლად იყო დანინკლული. ბილიკზე და შავთავას შამბნარში გამხმარი სისხლის მუქი ლაქები შევამჩნიეთ.

- წყადად არის საქმე! - თქვა ჰოლომსმა. - ძალიან წყადად! აქ ფეხი არ დადგათ, უოტსონ, გაინიეთ. ამრიგად, რისი ნაკითხვა შეიძლება? დაჭრილი დაეწ... ნამოდგა... ისევ დაჭდა ველოსიპედზე... გზა განავრძო. ბილიკზე ჯოგმა გაიარა. ხარმა ხომ არ ურქინა! აი, სხვა კვალი აქ არის. ნინ, უოტსონ! სისხლის ლაქები, ველოსიპედის ზორბლოების ანაბეჭდი - აი, ამ კვალის მიხედვით ალბათ ვიპოვნით გაქრეულენ!

ჩვენი ძიება დიდხანს არ გაგრძელდებოდა. ველოსიპედის კვალი ნესტისაგან მზონავ ბილიკზე კლაკნილად ნავიდა. ნინ გავიხედე და ანაზდად ჩემ თვალნინ რაღაერ ლითონმა გაიეღვა. თავშავას შამბიდან პალმერის საბურავებანი ველოსიპედი გამოვართიეთ. ერთი პედალი გალუნული ჰქონდა, საჭე და ნინა ზორბალი კი ერთიანად სისხლით მოსვრილი. როჭა იქით ზალახიდან ფესსარმელი იყო ამოჩრილი. იქით გავვარდით და ვნახეთ მინაზე გამხლართული, მალალი, წვეროსანი კარი, რომლის საფვალეს მარჯვენა მინა გატეხილი ჰქონდა. მისი სიკვდილის მიზეზი გამხდარიყო გამანადგურებელი დარტყმა, რასაერ თავის ქალა ორად გაეპო. ასეთი ჭრილობის შემდეგ რომ რამდენიმე მეტრის გავლა კიდევ შეძლო, ეს მის განსარვიფრებელ სეროცხლისუნარიანობასა და სულიერ ძალაზე მონმობდა. ფესსარმელი შიშველ ფეხზე ჩაეწვა, ხოლო პიჯაკის ქვეშ ლამის პერანგი მოუჩანდა. საეჭვო აღარაფერი იყო - ჩვენ ნინ ეგლო გერმანელი მასნავლელები.

ჰოლომსმა ფრთხილად გადააბრუნა გვამი და გასინჯა. შემდეგ დაჭდა და ჩაფიქრდა. ჩემი მეგობრის შემფოთებულ სახეს შევცქეროდი და ვხვდებოდი, რომ ამ საშინელმა ნაპოვნმა მანერდამანერ ნინ ვერაფრით ნასნია ძიების საქმე.

- პირდაპირ არ ვიყრი, როგორ მოვიქრეთ, უოტსონ, - თქვა ზოლოს ჰოლომსმა. - მინდა ნინ ნავიდეთ. ძიება ისე გავვიგრძელოდა, ნუთის დაკარგვარ აღარ შეიძლება. მეორე მსრივ, პოლირისა უნდა შევატყობინოთ. განა შეიძლება აქ ამ საეროდავი გვამის დატოვება?

- ზარათი გამაჭანეთ.

- ჰო, მავრამ თქვენი დახმარების ვარეშე მუშაობა გამიძნელებდა! დაიარდეთ, აგერ იქ ვილარ ტორფს ჭრის. დაუძახეთ იმ კარს, პოლირისა მოიყვანოს.

მეგობრის თხოვნა სასწრაფოდ შევასრულე. შიშით გონდაკარგულ ფერმერს ჰოლომსმა ნერილი ვაატანა დოქტორ ჰასკეტიბლოთან.

- ამრიგად, უოტსონ, - ისევ ჩაილაპარაკა ჩემმა მეგობარმა, - დღეს დილით ორ კვალს მივაგენით. პირველი პალმერის საბურავებანი ველოსიპედისაა და თქვენ ნახეთ, სად მოგვიყვანა ამ კვალმა. მეორე ნაპოვნი - დანლოპის ნაკერიანი საბურავების კვალია. ვიდრე ამ მეორე კვალს გავყვებოდეთ, მოდი, გავარკვიოთ, რა არის ჩვენთვის წონბილი და გავარჩიოთ არსებითი არაარსებთისგან... უნინარეს ყოვლისა, მინდა ხაზი გავუსვა იმას, რომ ყმანვილი თავისი ნებთ ვაიქრა. ფანჯრიდან გადაძვრა და დაიძალა მარტო, ან თანამზრახველთან ერთად. ეს უეჭველია.

დასტურის ნიშნად თავი დავხარე.

- ასე. ახლა მივხედოთ უბედურ გერმანელს. ზავშვმა მოასწრო ჩარმა, მამასადამე, ის ეშინებოდა გასაქრევად. გერმანელი კი, ეტყობა, აჩქარებით ირვამდა და ამიტომ მოუხდა უნინდებოდ გაქრევა.

- უეჭველია.

- რამ აიძულა ფანჯრიდან გადასულიყო? იმან, რომ გაქრეული ყმანვილი დაინახა. უნდოდა დასწეოდა და დაეროუნებინა. მაშინ იგი იღებს თავის ველოსიპედს, მისდევს ზავშვს და ჭაობებში ილუპება.

- დიახ, თითქოს ასეა.

- ახლა ვხეხენ ჩემი მსჯელობის ყველაზე უფრო სადავო ნაწილს. პატარა ზავშვს რომ დასწეოდა, მოზრდილი მამაკარი უბრალოდ უნდა დასდევებოდა. ყმანვილის დანევას ხომ დიდი არაფერი უნდა! მავრამ გერმანელი, რომელიერ, დოქტორ ჰასკეტიბლის თქმით, საყუთესო ველოსიპედისტი იყო, სხვანაირად მოიქრა - ესე იგი, ფარდულში ვაიქრა თავისი ველოსიპედის ასაღებად. აქედან დასკვნა: ნახა, რომ ზავშვმა მოძრაობის უფრო სრულყოფილ საშუალებას მიმართა, ვიდრე საყუთარი ფეხებია.

- სხვა სიტყვით, ვილარის ველოსიპედი აილო?

- აღვადგინოთ გაქრევის სურათი ზოლომდე. გერმანელი ილუპება სკოლიდან ხუთი მილის დაშორებით - და ილუპება, მიაქრით ამას ყურადღება, არა ტყვით, - ტყვია ხომ ზავშვსარ

შეძლო დაეხალა, - ეტყობა, ვიღარ ღონიერ მამაკარს უწყალოდ ჩაურტყამს მისთვის თავში. მაშასადამე, უმანვილოს ჰყავდა თანამგზავრი და ორივენი ისე სწრაფად მიჰქროდნენ, რომ კარგი ველოსიპედისტი მხოლოდ მიხუთე მიღზე დაენია. იმ ადგილზე, სადაც ეს ტრავმა დატრიალდა, ჩვენ აღმოვაჩინეთ ძროხის კვალი, მეტი არაფერი. უფრო ფართო ნრე შემოვიარე, ორმოცდაათიოდე ნაბიჯის დიამეტრით და გარშემო ვერავითარი ზილიკი ვერ შევნიშნე. მეორე ველოსიპედისტს არაფერი საერთო არ ჰქონია მკვლელობასთან, ადამიანის კვალი კი იქ არ ყოფილა.

- ჰოლმს! - შევძახე მე, - ეს დაუჯერებელია!

- ყოჩაღ! - მიპასუხა ჰოლმსმა. - დასკვნა ამომწურავია. მოვლენათა მსვლელობის ჩემივე გადმორემაში არის რაღაც დაუჯერებელი - მაშასადამე, შევლომა დავუშვი. მაგრამ თქვენ თან მახლოდით და ყველაფერი თვითონვე ნახეთ. სად ვრდები?

- იქნებ დაწყების დროს გაიხეთქა თავი?

- ჭაბჭაბუკი, უოტსონ?

- ველარაფერი მომისახრებია, ჰოლმს.

- კმარა, კმარა, უფრო ძნელი ამოცანებზე გადაგვიწყვეტია. ფიქრის მასალა საკმაოდ გვაქვს. საჭიროა მხოლოდ ჭკუითა და გონებით მიდგომა და გამოყენება... მაშ, განვაგრძოთ გზა, უოტსონ. პალომერის საბურავებმა ყველაფერი გვითხრეს, რისი თქმარ შეეძლოთ. ახლა ვნახოთ, სად მიგვიყვანს დანლოპის დაკერებული საბურავები.

ამ კვალს მივყავით, მაგრამ მალე ჩვენ წინ გადაიშალა მანანებით დაფარული დაქანებული გორაკები. ნაკადული უკან დარჩა. შემდგომ წინსვლას აზრი აღარ ჰქონდა, რადგან დანლოპის საბურავების ნაკვალევს შეეძლო მიგვიყვანეთ მხოლოდ ჰოლოდერნეს-ჰოლში, მარჯხნივ რომ აღმართულიყო თავისი დიდებული კოშკებით, ან კიდევ პაჭარა, დაბალ რუს სახლებთან, რომელთა მიღმარ რუსის მიხედვით ჩესტერფილდის გზატკეცილი გადიოდა. როგორ სულ რაღაც რამდენიმე ნაბიჯი გვაშორებდა დახავსებულსა და ფრიად შეუსხედავ სასტუმროს, რომლის აზრზე გვახსოვდა იყო მამალი, ჰოლმსმა უერად ამოიხარა. ფეხი ეღრძო და, როგორც წინააღმდეგობა, ასეთ შემთხვევაში ადამიანი სრულიად უმნეო ხდება. რის ვაი-ვავლახითა და კოჭლობით მილასლასდა სასტუმროს კარამდე. სადაც კბილებში ჩიბუხგაყრილი, ჭმუხი, შავგვრემანი შუახნის კარი იჯდა.

- გამარჯობათ, მისტერ რუზენ ჰეიზ, - უთხრა ჰოლმსმა.

- ვინა ბრძანდებით და საიდან იერთ ჩემი სახელი? - ჰკითხა ამ კარმა და ჰოლმსი იჯვნიული, ავი მზერით შეათვალიერა.

- თქვენი სახელი აზრზე ნერია, თქვენ თავს ზემოთ. სახლის უფროსი კი ყოველთვის იწინაა. მითხარით, ხომ არ გექნებათ რაიმე ორთავალა ეჭლი?

- არა.

- მარჯვენა ფეხს ვერ ვაბიჯებ.

- ნუ დააბიჯებთ, თუ არ შეგიძლიათ.

- მერე, როგორ ნავიდე?

- როგორმე, წალი ფეხით, ხტუნვა-ხტუნვით.

მისტერ რუზენ ჰეიზის პასუხები მეტისმეტი თავაზიანობით არ გამოირჩეოდა, მაგრამ ჰოლმსი მის უხეშობას საოწარი გულგრილობით ხვდებოდა.

- მომისმინეთ, უძვირფასესო, - უთხრა ჰოლმსმა, - ხომ ხედავთ, რა უბედურება შემემთხვა. ოღონდ ადგილზე ჩავიდეთ, რით და რანაირად, ჩემთვის სულ ერთია.

- ჩემთვის მით უფრო სულ ერთია, - მიუგო იმ პირქუშმა კარმა.

- აქ ერთი მნიშვნელოვანი საქმისათვის ვარ მოსული. მომერით თქვენი ველოსიპედი და მიიღეთ სამსახურისათვის ერთი სოვერენი.

მასპინძელმა ყურები დაქრვიტა.

- საით უნდა ნახვიდეთ?

- ჰოლოდერნეს-ჰოლში.

- თვითონ ჰერროგის სტუმარი ხომ არ ხართ? - უთხრა სასტუმროს პატრონმა და ჩვენს დასვრილ ტანისამოსს დაწინვით შეავლო თვალი.

ჰოლმსმა უდარდელად გაიჩინა:

- ჰერროგი ხელეზგაშლილი მიგვიღებს.

- რისთვის, რა დამსახურებისთვის?
- იმიტომ, რომ კარგი ამბები მიგვაქვს მის დაკარგულ შვილზე.
მისტერ ჰეიზი შეკრთა.
- ნუთუ მიაგენით?
- ლივერპულიდან გვაწოდებს, იქ არისო. სადაცაა იპოვნინან.
მისტერ ჰეიზის რაღაც ჩრდილომა გადასურროლა უხემ, ჭაგრით დაფარულ სახეზე და უყრად
გულკეთილი გახდა.
- ჰერროგზე მწყრალად ვარ, - თქვა მან. - მეტლედ ვიყავი და ძალიან მკარად
მომეტქა. მთიანეთი მთელი გუდა ტყუილები გადმოხლავა ჩემზე, გამაგლო და
რეკომენდაციარ კი არ მომქა, მაგრამ მაინც მოხარული ვარ, თუ ახალგაზრდა ლორდი
ლივერპულში მოიძებნა. რა გაენება, დაგეხმარებით, რომ კარგი ამბავი ჩაიჭანოთ
ჰოლოდერენეს-ჰოლოში.
- მაღლობელი ვარ, - უთხრა ჰოლომსმა. - მაგრამ ჯერ ვივანხმებთ, შემდეგ კი თქვენს
ველოსიპედს მომტყმთ.
ჰოლომსმა სოვერენი უჩვენა.
- გუბნებით, არა მძქვს ველოსიპედი! რხენებით ნახვალთ.
- კეთილი, - უპასუხა ჰოლომსმა. - ჯერ გვაჭამეთ და მერე ამაზე მოვილაპარაკოთ.
როცა ფილაქნით მოგებულ სამზარეულოში მარტონი დავრჩით, ჰოლომსს ფეხი ერთბაშად
მოუჩრა. დღე იწყებოდა. მოძიებული ვიყავით და სუფრიდან ადგომას არ ვჩქარობდით.
თავის ფიქრებში ჩანთქმული ჰოლომსი არა ერთხელ მივიდა ფანჯარასთან ისე, რომ
დუმილი არ დაურღვევია. ნაგავით სავსე ეზოს ერთ კუთხეში იდგა სამჭედლო, სადაც
ჭუჭყით მოსვრილი, ცვაპუჭიანი ყმანვილი მუშაობდა, მეორეში - საჭინბო. ეზოს ერთ-
ერთი ასეთი შეთვალეიერების შემდეგ ჰოლომსი ისევ მიუჯდა სუფრას. უყრად ადგილიდან
ნამოვარდა და შესძახა:
- უოჭსონ! ახლა ყველაფერი ნათელია. ნახეთ ძროხის ჩლიქების კვალი ამ დილით?
- ვნახე.
- სად?
- ყველგან. ჭაობზე, ბილიკებზე და იმ ადგილთანაც, სადაც საზრადლო ჰაიდვერი
სიროცხლეს გამოსალმებია.
- მართალია. ახლა კი, უოჭსონ, მითხარით. ბევრი ძროხა მოგხვდათ თვალში?
- ძროხები არ მინახავს.
- უყნაყრია, უოჭსონ! ყველგან ძროხის კვალია, ძროხა კი არსად ჩანს. უყნაყრია. ხომ
მართალია?
- დიას, მართლაც უყნაყრი ამბავია.
- ახლა, უოჭსონ, დაძაბეთ ყურადღებამ და სრულეთ ნარმოიდგინოთ, რანაირად
გამოიყურებოდა კვალი ბილიკზე.
- ჰო, ნარმოვიდგინე.
- გახსოვთ? ზოგჯერ ასეთები იყო... - ჰოლომსმა მაგიდაზე ჰურის ნამყრები დაალოგა: - :
: : : - ზოგჯერ კი ასეთები: - . : . : . : . - ხოლო ალაგ-ალაგ ასეთები: - . :
. : . : - გახსოვთ?
- არა.
- მე კი მახსოვს და მზად ვარ ფირით დავამტკიცო. თუმცა ჩვენ კიდევ დავზრუნდებით იქ
და ადგილზე შევამონებთ ყველაფერს. გონება დამიბნელოდა თუ რა, რომ მაშინვე არ
გამოვიჭანე აქედან საჭირო დასკვნები!
- რა დასკვნები?
- აი, რა: საკვირველი ძროხებია, როგორც გნებავთ, ისე აჭარებთ - თოხარიკით,
ნავარდით, ჭენებით თუ ნაბიჭით! დაიმახსოვრეთ, უოჭსონ, ჩემი სიტყვა, ასეთი ეშმაკური
ხერხი სოფლელი მედუქნის ჭკუის ნაყოფი არ არის! ეზოში არავინ ჩანს, იმ ყმანვილის
გარდა, სამჭედლოში რომ ტრიალოებს. მოდით, გავიდეთ, დავზვეროთ, როგორ მიდის იქ
საქმეები.
ნახევრად დანგრეულ საჭინბოში ორი ბალანაბურძენული, მოსვლელი რხენი იდგა.
ჰოლომსმა ერთი მათგანის უკანა ფეხი სწია და გაიჩინა:

- ძველი ნაღებია, სულ ახლახან კი დაუყვდავთ. ნაღები ძველი, ლურსმნები კი - სულ ახალი. ეს დიდი ეშმაკური გამოგონებაა. ახლას სამჯედლოში შევიხედოთ.

თავისი საქმით გართულმა ყმაწვილმა არავითარი ყურადღება არ მოგვქრია. შევნიშნე, რასწრაფად შეათვალიერა ჰოლომსმა მთელი სამჯედლო, რკინის ჯართით და ნაფოჭით რომ იყო სავსე. უნებ ყუნიდან ნაბიჯის ხმა მოგვესმა და მაშინვე დავინახეთ მასპინძელი. ზოროჭად მოეღვარე თვალების ზემოთ ხშირი ნარბები ერთ რიგად შეეკრა, შავგვრემანი სახე ნერვიულად ეკრუნჩხებოდა. ხელში ეჭირა მოკლე, რკინით შეჯდელი კომბალი და ისეთი მუქარის გამომხატველი სახით გვიახლოვდებოდა, რომ ვიდრე ჭიბეში რევოლვერი არ მოვსინჯე, ვერ დავნუნარდი.

- ჰოლომის მამბრებო! - შესძახა მან. - აქ რას აკეთებ?

- მისტერ რუბენ ჰეიზ, შეგვიწყნარეთ! - სრულიად დამშვიდებით მიუგო ჰოლომსმა. - კარგი იფიქრებს, თითქოს მართლაც გეშინოდეთ, რომ აქ რაიმეს ვიპოვნით. ნებისყოფის უზარმაზარი ძალდატანებით ჰეიზი გონს მოეგო, ტუჩებზე ყალბი ლიმილი შეუთამაშდა, რაჯ კიდევ უფრო საშინელი მეჩვენა მის სასტიკ სახეზე.

- ინებეთ, ეძიეთ, რასაჯ იპოვით, ყველაფერი თქვენი იყოს, მაგრამ არ მიყვარს, როჯა უნებო ხალხი დაუკითხავად დაძრის ჩემს ეზოში და იქექება. ამიტომარ, მისტერ, რაჯ უფრო ძალე მორჩებით ამ საქმეს და აქედან ნახვალთ, მით ყუეთესი იქნება.

- ნუ გვიჯავრდებით, მისტერ ჰეიზ, - უთხრა ჰოლომსმა. - უზრალოდ, თქვენი რხენების ნახვა გვინდოდა, მაგრამ, ვაჯყობ, ფეხითარ მივალ, ჰოლოდერნეს-ჰოლო აქედან ხომ ახლოსაა?

- აქედან ჰოლოდერნეს-ჰოლოს კარიბჯემდე ორი მილია. აი, იმ გზით, მარჯვივ გაყუვებით. ეზოდან კუშქი მზერით გაგვარლია.

არჯ ისე შორს მოგვიხდა ნახვლა, რადგან ჰოლომსმა ჰირველოსავე მოსახვევში შეჩერება ინება, დარნმუნებულმა, რომ აღარავინ გვითვალთვალებდა.

- იმ საყმანვილო თამაშობაში ძალიან „რხელი“ დლე კი დავჯადგა, - მითხრა მეგობარმა.

- და რაჯ უფრო ვშორდებით სასჯუმროს, უფრო და უფრო რვა. არა, აქედან ნახვლა ადრეა!

- დარნმუნებული ვარ, ამ რუბენ ჰეიზმა ყველაფერი ირის. უფრო ზოროჭი სახე ჩემს სიროჯბლეში არ მინახავს!

- ხომ მართალია? ნამდვილი ზოროჭმოქმედია, არა? ახლას რხენები, სამჯედლო? ჰო! მართლარ, საინჯერესო ადგილია ეს „მებრძოლი მამალი!“ მოდით, თვალყური ვადევნოთ, რა ხდება იქ, ოლონდ ძალიან ფრთხილად უნდა მოვიქრეთ.

ჩვენს ყუან რუხი კაჯრებით მოფენილი დამრეჯი გორაკი იყო აღმართული. როჯა მის ფერდობზე ასვლას შევუდექით, ჰოლოდერნეს-ჰოლოს მხარეს გავინადეთ და უერრად გზაზე სწრაფად მსრბოლი ველოსიპედისჯი დავინახე.

- დიკუხეთ, ყოჯსონ! - შესძახა ჰოლომსმა და თავისი მძიმე ხელი მხარზე დამადო. ძლივს მოვასნარით კაჯრების ყუან მიძალვა, რომ ველოსიპედისჯმა გვერდით ჩავიქროლია. ველოსიპედის ზორბლებსაგან ავარდნილ მჯევროში დავინახე, როგორ გაიელვა ჩემს წინ ფერმჯრთალმა, აღელვებულმა სახემ, რომლის ყოველი ნაკვთიდან გამოსჯვიოდა ელოდა: ეს იყო ჩვენი გუშინდელი ნარნობი ჭიბის ყაილდერი, რომელსარ ჰირი დაელო, ველყრად გადმოკარკლული თვალთა მზერა გაშექებოდა და რაღარ კობნია, სულელიყრ კარიკაჯყრას მიაგავდა.

- ჰეროგის მღივანი! - შესძახა ჰოლომსმა. - ჩქარა, ყოჯსონ! ვნახოთ, რა ესაქმებოდა იქ. ფერდობზე ქვიდან ქვაზე ხჯუნვით ავედით და იქიდან დავინახეთ სასჯუმროს კარი. ყაილდერის ველოსიპედი კედელზე მიყუდებული მოჩანდა. სახლში არავითარი მოძრაობა არ შეინიშნებოდა, ფანჯარაშიჯ არავინ იხედებოდა.

მზე ჰოლოდერნეს-ჰოლოს ძალალი კოშკის იქით ჩადიოდა და ველზე ნელ-ნელა ნვებოდა ზინდი. ძალე ჩამოზნელელებული ეზოში სასჯუმროს საჯინიზოდან გამოგორდა აქეთ-იქიდან ფარნებით განათებული ორთვალა, რომელსარ ერთი-ორი ნყთის შემდეგ დაოთხილი რხენი ჩესჯერფილდისაყენ მიაქროლებდა. ეჯლმა ჩვენ გვერდით ჩავირილია.

- ეს როგორ ავხსნათ, ყოჯსონ? - ჩყრჩყლით მკითხა ჰოლომსმა.

- გაქრევას ჰგავს.

- ორთავლაში რამდენად გავარჩიე, მხოლოდ ერთი მხედარი იჯდა. მაგრამ ეს არ იყო მისტერ ჯეიმს უაილდერი. კარის კარგად განათებული კვადრატში მდივანის ფიგურა შავად, თუქრა ვარკვევით მოჩანდა. მას კისერი წინ ნაეგრძელებინა, ზნელში იხედებოდა და აშკარად ვილარას ელოდა. რამდენიმე წუთის შემდეგ გზიდან ნაბიჯის ხმა მოგვესმა. კარებიდან გამომავალი შუქზე ვილარას ჩრდილმა გაიღვავა. კარი დახურეს და სასტუმრო სიბნელებში ჩაინთქა. შემდეგ ზემო სართულის ერთ-ერთ ფანჯარაში ლამპა აანთეს.
- უწყნარი მუშტრები მიდიან „მებრძოლ მამალში“, - თქვა ჰოლმსმა.
- სამიკიტნოში შესასვლელი სხვა მხრიდანაა.
- მართალია. ეს ორნი უბრალო მუშტრები კი არა, აღმათ მასპინძლის სტუმრები არიან. მაგრამ რა დასჭირდა მისტერ ჯეიმს უაილდერს ამ ზუნავში, ისევე ასე გვიან? ვის დაუნიშნა იქ პაემანი? უოტსონ, რისკი გავნიოთ და უფრო ახლოს მივიდეთ. გზაზე გავედიოთ და სასტუმროს კარებთან უჩუმრად მივედით. უაილდერის ველოსიპედი უნინდებურად კედელზე ეყუდა. ჰოლმსმა ანთებული ასანთი ველოსიპედის უკანა ბორბალთან მიიჭანა და გავიგონე როგორ აღმოხდა ვაოქების ნამოძახილი, როცა დანლოპის საბურავზე საკრებელი შენიშნა. ფანჯარა, რომლიდანაც ლამპის შუქი გამოდიოდა, პირდაპირ ჩვენ ზემოთ იყო.
- როგორმე სარკმელში უნდა შევიჭყიტოთ, უოტსონ. თუ კედელს მიეყრდნობით და ზურგზე შემოიყენებთ, რამენაირად მოვახერხებ ოთახში მყოფთა შეთვლიერებას. იმავე ნამს ფეხებით დამადგა ზურგზე და მაშინვე ძირს გადმოხტა.
- ნავიდეთ, ჩემო მეგობარო. - მითხრა, - დღესათვის გვეყოფა. ჩვენ გავაკეთეთ ყველაფერი, რაც შეგვეძლო. დროს ნულარ დავკარგავთ. სკოლა ხომ არც ისე ახლოსაა. ვიდრე ორივენი, დალლილ-დაქანწყლნი, ნელა მივანბიჯებდით ველზე, ჰოლმსს თითქმის სიკვარ არ დასრდენია და დეპეშების გასაგზავნად პირდაპირ სადგურზე წავიდა ისე, რომ სკოლისაკენ არ შეუხვევია. შემდეგ გავიგონე, როგორ ანუგეშებდა მასნავლეზლის ტრაგიკული სიკვდილით შეძრწუნებულ დოქტორ ჰაკსტეიზლს და უკვე გვიან ლამესლა ვნახე ჩემს ოთახში - ისეთივე მხნე და ძალ-ღონით სავსე, როგორც დილას იყო.
- ყველაფერი ჩინებულად მიდის, ჩემო მეგობარო, - მითხრა, - გპირდებით, ხვალ საღამოს ამოვხსნით ამ საიდუმლოს.

მეორე დღეს დილის თერთმეტ საათზე მე და ჰოლმსი ჰოლდერნეს-ჰოლის სახელგანთქმული ურთხელის ხეივანს მივყვებოდით. ლაქია დიდებულ კარიბჭესთან შეგვხვდა და მისი ზრნყინვალეზის კანბიეცში შეგვიძლვა. იქ ჩვენს წინაშე წარმოდგა მისტერ ჯეიმს უაილდერი. თავი უბრალოდ თავაზიანად ეჭირა, მაგრამ მის დაღმეჭილ სახეზე და თვალეზში, რომელთაც აქეთ-იქით აჩეჩებდა, ჯერ კიდევ გამოსჭვიოდა ელოდა.

- ჰერროვის ნახვა გინდოდათ? აფსუს! მისი ზრნყინვალეზა თავს შეუძლოდ გრძნობს. პირდაპირ გაათავა იმ ტრაგედიამ, რაც გუშინ დოქტორ ჰაკსტეიზლმა დეპეშით შეგვატყობინა.
 - მე აყრილელად უნდა ვნახო ჰერროვი, მისტერ უაილდერი.
 - მაგრამ ის თავისი ოთახიდან არ გამოდის.
 - მაშინ იქ შევალ.
 - ნეცს.
 - მიუხედავად ამისა, შეხვედრის ნებას მოვითხოვ.
- ჰოლმსის ყინულივით რევმა კილომ და შეუვლობამ მდივანი დაარწმუნა, რომ ამ კართან კამათი უსარგებლო იყო.
- კარგი, მისტერ ჰოლმს, მოვახსენებ.
- თითქმის საათი გავიდა, ვიდრე ჰერროვი კანბიეცში ვიხილეთ. თვალეზი კიდევ უფრო ღრმად ჩავარდნოდა, მხრები უმნეოდ დაეშვა დაბლა - გუშინდელი დღის შემდეგ თითქოს დაწერებულიყო. ნაჭიფი თავაზიანობით დავვიკრა თავი და სავარძელში ჩაჭდა.
- გისმენთ, მისტერ ჰოლმს.
- მაგრამ ჩემი მეგობარი შეუპოვრად შესრქეროდა მდივანს, რომელიც თავისი მზრძანებლის გვერდით იდგა.
- თქვენო ზრნყინვალეზავ, მისტერ უაილდერის აქ ყოფნა, როცა არ იყოს, მზოჭავს.

მდივანი გაფითრდა და ჰოლომსს ზოროჭი მზერა სტყორჩნა.

- თუ თქვენი ზრნყინვალოება ინებებს...

- ღიახ, ღიახ, დაგვტოვეთ... ამრიგად, მისტერ ჰოლომს, რა გაქვთ ჩემთვის სათქმელი? ჩემმა მეგობარმა დაირადა, ვიდრე მდივანმა კარი გაიხურა.

- თქვენო ზრნყინვალოება, - დაიწყო ჰოლომსმა, - მე და ჩემმა კოლეგამ, ექიმმა უოტსონმა დოქტორ ჰაკსტეინლის სიტყვიდან ვიწყით, რომ ფულად განსამრჯელოს დაჰპირდით მას, ვინც თქვენთვის საინტერესო საქმეს გამოიძიებს. მე ამის მოსმენას პირადად თქვენგანავე ვისურვებდი.

- სიამოვნებით, მისტერ ჰოლომს.

- თუ სწორად მიხერხეს, ხუთი ათას გირვანქას დაჰპირდით მას, ვინც თქვენი შვილის ადგილსამყოფელს გიჩვენებდათ.

- სავსებით სწორია.

- და ათასსავე იმას, ვინც დავისახელებთ იმ ადამიანს, ან ადამიანთა ჯგუფს, რომელთავე თქვენი ვაჟი ჰყავთ დამწყვედელი.

- სავსებით სწორია.

- აქ, რასაკვირველია, იგულისხმება არა გამტარებლები, არამედ ისინი, რომელთავე გატარება განიზრახეს.

- ღიახ, ღიახ! - მოუთმენლად შესძახა ჰერროგმა. - თუ ამ გამოჩენას ამოხსნით, მისტერ ჰოლომს, თქვენ ჩემს სიძუნუნეზე ჩივილი არ მოგიხდებათ.

ჩემმა მეგობარმა ხარბად მოიფშვნიტა ხელი, რამავე გამაოჯა, რადგან აქამდე, როგორც უაღრესად მყრე მოთხოვნილები ადამიანს, ისე ვიწნობდი.

- ეს ჩეკების ნიგნია მაგიდაზე? - ჰკითხა ჰერროგს. - თქვენს ზრნყინვალოებას ვთხოვ გამოძინეროს ექვსი ათასი გირვანქის ჩეკი! გადასარიქი ჩეკი ოქსფორდსტრიტის ზანკის იმ განყოფილებაში, სადავე პირადი ანგარიში მაქვს გახსნილი.

ჰერროგი სავარძელიში გასწორდა და ჩემი მეგობარი უნულოვანი მზერით გაზომა.

- თქვენ ხუმრობთ, მისტერ ჰოლომს? განა ეს შესაფერიისი თემაა ხუმრობისათვის?

- რასა ზრძანებთ, თქვენო ზრნყინვალოება! ასეთი სერიოზული ჩემს სიწრეხლეში სხვა დროს არე ვყოფილვარ.

- ეს რას ნიშნავს?

- ეს ნიშნავს, რომ განსამრჯელოს მივიღებ დამსახურებისამებრ. ჩემთვის წნობილია, სად იყოფება თქვენი შვილი და ვიქი ადამიანები - უკეთ, ადამიანი, რომელსავე ის შეჰყრობილი ჰყავს.

ჰერროგის ნითელი ნვერი თითქოს იქეხლად აენთო მის მიწვალეზულივით ფერნასული სახეზე.

- სადაა ჩემი შვილი? - ძლივს ჩაილთაპარაკა მან.

- სასტუმრო „მეზრძოლო მამალში“, ორ მიღზე თქვენი პარკიდან. ყოველ შემთხვევაში, იქ იყო გუშინ.

ჰერროგი სავარძლის საზურვეს მიეყრდნო.

- ვის სღებთ ზრალს?

შერლოკ ჰოლომსის პასუხმა გამაოჯა, ელვის სისწრაფით ნადგა წინ ნაბიჯი და ჰერროგის მხარს შეეხო:

- მე ზრალს ვღებთ თქვენ. ახლა კი, თქვენო ზრნყინვალოება, კეთილი ინებეთ და მომეყრით ექვსი ათასი გირვანქის ჩეკი.

ვერასოდეს დავივინყებ, როგორ ნამოვარდა სავარძლიდან ჰერროგი და ხელები კრუნჩხვით გაასავსავა ჰაერში, თითქოს უფსკრულის პირას თავის შეკავებას უდილობსო. შემდეგ არაადამიანური ნენისყოფის დამაზვით მოიხმო თავისი არისტოკრატული თავშეკავება, ისევე მიუჭდა მაგიდას და სახე ხელებში ჩარგო. გავიდა ნუთი, მეორე...

- რა იქით სახელოდობრ? - იკითხა უნეღყრმა ისე, რომ თავი არ აყნევა.

- მე გნახეთ მასთან გუშინ სალამოს.

- ვინ იქის ეს კიდევ, თქვენი მეგობრის ვარდა?

- მე არავისთვის არაფერი მითქვამს.

ჰერროგმა არახრახეზული ხელით აილო კალამი და ჩეკების ნიგნი გადაშალა.

- არ ღავარღვევ ჩემს სიტყვას, მისტერ ჰოლმს. თქვენ მიიღებთ დაპირებულ ჩეკს, თუმცა ეს ფული იმ წნობის გასამრჯელო იქნება, რამაჲ უზედყრების მეტი არაფერი მომიტანა. მაგრამ განა შეიძლო მუფიქრა გასამრჯელოს გამოწხადების დროს, რომ მოვლენები ასე წარიმართებოდა! ისე ვფიქრობ, მისტერ ჰოლმს, რომ თქვენ და თქვენი მეგობარი კუთილოგონიერი ადამიანები ხართ!

- არ მესმის, რისი თქმა გნებავთ ამით, თქვენო ზრნყინვალეზავ.

- კუთილი, ვილაპარაკოთ გულახდილად, მისტერ ჰოლმს. თუ ამ ამბის წვრილომანები თქვენ ორის გარდა არავინ იყის, მაშინ საქმეს შემდგომი მსვლელოზა არ უნდა მიეყეს. მე თქვენი თორმეტი ათასი გირვანქა მმართვეზს, ხომ მართალია?

მაგრამ ჰოლმსმა გაილიმა და თავი გააქნია:

- სამწყხაროა, თქვენო ზრნყინვალეზავ! მაგრამ ამ საქმის მოგვარება არე ისე ადვილია, როგორე შეიძლება ჰირველი შეხედვით გვეჩვენოს. ვინმემ ჰასყხი ხომ უნდა აგოს მასწავლეზლის მკვლელოზისთვის.

- მაგრამ ჯიმი აქ არაფერ შყაშია! არ შეიძლება დანაშაყლის მისთვის გადარღლება: მკვლელოზა - იმ მხერის საქმეა, იმ არამზადისა, რომლის დახმარებით სარგებლოზარე ჯიმიას თავისდა საყბედყროდ მოყხდა.

- მე კი იმ შეხედყლებიას ვარ, თქვენო ზრნყინვალეზავ, რომ თუ ადამიანი ერთხელ მანერ დადგება დანაშაყლის გზას, მან მორალოყრი ჰასყხი უნდა აგოს თავისი ქრევის ყველა შედეგისათვის.

- მორალოყრი - კი. მაგრამ ნყ აიძყლებთ ჰასყხი აგოს კანონის წინაშე! არ შეიძლება ადამიანის დასჯა მკვლელოზისათვის, რომლის ჩადენის დროს ის მკვლელოზის ადვილოზე არე კი ყოფილა, დანაშაყლისთვის, რამაჲ თქვენზე არანაკლებ აღაშფოთა. როგორე კი შეიჯყო, სინდისის ქენჯნას ვერ გაყძლო და ყველაფერში გამომიჯყდა. მისტერ ჰოლმს, იხსენით იგი, იხსენით! გვედრებით, დაიხსენით!

რა ქვესკნელიმა შთანთქა ჰერეოგის არისტოკრატყული თავშეყავება. იგი აქეთ-იქით აწყდებოდა ოთახში და სახედარეკილი, კრყხხხვით აქნედა ხელებს. ზოლოს ისეც სძლია თავს, მაგიდას მიყჯდა და თქვა:

- ვაფასებ, რომ ჰირველად ჩემთან მოხვედით. ყოველ შემთხვევაში, მოვითათზიროთ მანერ, რა ზომები მივილოთ, რომ სირყხვილს თავი დავაღწიო.

- მოვითათზიროთ,- მიყგო ჰოლმსმა, - მაგრამ მაშინ, თქვენო ზრნყინვალეზავ,

ერთმანეთთან ზოლომდე გულახდილნი უნდა ვიყოთ. მე ყველაფერს გავაკეთებ, რაჲ ჩემს ხელთ არის, თუ ამ ამბის ყველა გარემოებას გამანდობთ. რამდენადარე საქმის არსს ჩავწვდი, თქვენი სიტყვები ეხებოდა მისტერ ჯიმიას ყაილოდერს - მაშასადამე, თქვენ ამტყირებთ, რომ მკვლელი ის არ არის?

- დიახ, მკვლელიმა მოასწრო მიმალვა.

ჰოლმსმა თავშეყავებით გაილიმა.

- თქვენო ზრნყინვალეზავ, ჩანს, როგორე ძიების საქმის მერდნეს, არ მიწნობთ, თორემ არ იფიქრებდით, რომ ჩემგან დამალვა ასე ადვილია. გყშინ ჩემი მითითებით

ჩესტერფილოდში, სალამოს თერთმეჯ საათზე დაპაჭიმრეს მისტერ რყბენ ჰეიზი. იქაყრი ჰოლიერის ყფროსმა ეს ყკვე მარეზობა ამ დილით. მისი დეჰეშა სკოლიდან წამოსვლის წინ მივილე.

ჰერეოგი სავარძლის საზყრგეს მიყრდნო და ჩემს მეგობარს გარყებით მიამტერდა.

- აქვს თუ არა საზღვარი თქვენს შესაძლებლოზას, მისტერ ჰოლმს? - შესძახა მან ზოლოს. - მაშ, რყბენ ჰეიზი დაპაჭიმრეზულია? ვფიქრობ, ეს მხოლოდ სასინარყლო ამბავია, მაგრამ მისი დაპაჭიმრება ჯიმიასის ზედოყერ ხომ არ მოახდენს ზეგავლენას?

- თქვენი მღივნის ზედზე?

- არა, სერ, ჩემი შვილის ზედზე.

ამჯერად ჰოლმსი გარდა.

- უნდა მოგასხენოთ, თქვენო ზრნყინვალეზავ, რომ ეს არ გამოთვალისწინებია. იქნებ ყფრო დანვრილებით ამიხსნათ.

- არაფერს არ დავფარავ. თქვენ მართალი თქვით: თუმცა ეს ჩემთვის დამტანჯველი ამბავია, მაგრამ მხოლოდ სრყლ გულახდილოზას შეყძლია შეამსყბყოს საშინელი

მდგომარეობა, რომელშიც შური გავეყენებოდა ჯიშმა თავის თავი ჩააგდო და მეც ზედ მიმაყოლა. ახალგაზრდობის წლებში, მისტერ ჰოლმს, მეც მიყვარდა ისე, როგორც სიროზებში მხოლოდ ერთხელ ყუვართ ხოლმე, როცა საყვარელი ქალზე ქორწინება განვიზრახე, მან უარყო ჩემი წინადადება, რადგან ეშინოდა, რომ ასეთი ქორწინება კარიერას გამოეყუცებდა. ის რომ წოხნალი დარჩენილიყო, სხვას აღარავის შევირთავდი. მაგრამ გარდაიყვანა და ვაჟი დამიჭოვა. შევხაროდი მას, როგორც ჩემთვის ყველაზე ძვირფასი ქალის ხსოვნის სიმბოლო და შვედას მასზე ზრუნვაში ვხედავდი. საქვეყნოდ ვერ განვარჯნადე, ჩემი სისხლი და ხორცია-მეთქი, მაგრამ ჩემმა შვილმა საყუთესო განათლება მიიღო და როცა გაიზარდა, მუდმივად ჩემთან რბოვრობდა. ჩემმა ვაჟმა შემთხვევით გაიგო ჩემი საიდუმლო და იმ დროიდან ყოველწინადად რდილობდა გამოეყენებინა თავისი, როგორც ძისა და მემკვიდრის, უფლებები. მას მუდამ მხილები მძიში ვყავდი. ჰოლდერნეს-ჰოლმში მისი ყოფნა გახდა წოლთან ჩემი განშორების ნაწილობრივი მიზეზი. და რაც ყველაზე უფრო მძიმი იყო, - ჰირველი დღიდანვე მძვივარე სიძულვილით შეიჭვრა თავისი ნახევარი ძმა, ჩემი კანონიერი მემკვიდრე. მკითხავთ, ყოველივე ამის შემდეგ, რაჭომ თავიდან არ მოვიშორე ჯიშსი. ჩემი პასუხი ასეთი იქნება: იმიტომ, რომ მისი სახით ვხედავდი დედამისს და ვითმენდი მისი გულისათვის. მარტო სახის ნაკვთებით კი არა, მოძრაობითა და მანერებითაც ყოველ წამს დედამისის საყვარელი სახეს მაგონებდა. რაკი ვერ შეველოე, შევძინდი არტურს - ლორდ სოლტაირის არაფერი აუტყობს-მეთქი და ზავში დოქტორ ჰაკსტინგთან ინტერნაქტი ვავაგზავნე.

ჯიშსი ჩემი მამულის საქმეებს განაგებდა და ასე გაიწნო ჰეიზი, რომელიც ჩემი ერთ-ერთი მოიჭარადრე იყო. რა ჰქონდა საერთო იმ ჰირძავ არამზადსთან, არ ვიცი, მაგრამ დამეგობრდნენ კი. თუქმრ ჯიშსს ყოველთვის ვამჩნევდი რუდი საზოგადოებისაკენ მიდრეკილებას. ლორდ სოლტაირის გაჭარება რომ მოინდომა, თანამზრახველად ჰეიზი გაიხადა.

გახსოვთ, ზავძვის გაუჩინარების წინ ჩემი მინანური წერილი არტურთან? ჯიშსს კონვერტი გაუხსნია და შერველილ ზარათში არტურისთვის მიუწერია, რომ იგი მრუდე სოლის ჭალაში, სკოლის მახლობლად შეხვედროდა. ზავძვი დანიშნულ ადგილზე გამოჩნადებულა, რადგან წერილი თითქოს ჰერროგის მუყლის თხოვით ყოფილა ვავზავნილი. ჯიშსი ჭალაში მივიდა ველოსიპდით - რაქმე შემდეგ თვითონვე გამომიტყდა - დაარწმუნა არტური, რომ დედა იქვე ახლოს იმყოფებოდა და თუ იგი შუალამისას ჭალაში მოვიდოდა, რხენოსანი გამყოლი დახვედებოდა და მონატრებულ დედას შეახვედრებდა. უბედური ზავძვი მახეში გაება. დანიშნულ დროს დათქმულ ადგილზე მივიდა და იქ ჰეიზი დახვდა. ის არამზადა ჰონიზე მჭარა და სადავე ხელთ სჭერია. არტური უნავიროზე შემოსუდომია და ვზასარ გასდგომიან. როგორც შემდეგ გამოირკვა, ჯიშსმა ეს მხოლოდ გუშინ გაიგო - მათ მღევარი დასწევათ. ჰეიზს მღევარისათვის რამდენჯერმე დაუკრავს თავში კომბალი და სასიკვდილო ჭრილობა მიუყენებია. ჰეიზს არტური სასტუმროში მიუყვანია, ზემო სართულზე ჩაუმიყვდევია და ტყვექმნილზე თვალყურის დევნება წოლისათვის მიუწდვია. მის ჰეიზსარ კეილო, მაგრამ სასტუკი ქმრის სავსებით მორჩილო ქალს, მისი ზრძანება ჰირნათლად შეუსრულებია.

აი, მისტერ ჰოლმს, როგორი იყო საქმის ვითარება ამ ორი დღის წინ, როცა მე და თქვენ ერთმანეთს შეხვდით. ამ ამბისა მამინ თქვენზე მეტი არც მე ვიწოდი. თუ მკითხავთ, რამ აიძულა ჯიშსი, რომ ასეთი ნაბიჯი გადაედვა, ვიპასუხებთ: მას რაღარ ზრმად და ფანატუკურად სძულდა ლორდი სოლტაირი. ჯიშსი ფიქრობდა, რომ ყველა ჩემი მამული არტურის ხელში გადავიდოდა და არ შეედლო დამშვიდებით ლაპარაკი მემკვიდრეობის ჩვენში არსებულ კანონებზე. ისიც სწორია, რომ მას არა მარტო სიძულვილი, არამედ ზუსტი ანგარიშიც ამოძრავებდა. იგი მოითხოვდა ანდერძით დამეტოვებინა მისთვის სამემკვიდრეო მამულები მაიორატის საწინააღმდეგოდ და სამავიეროდ შვილის დაზრუნებას მპირდებოდა. იწოდა ისიც, რომ მის წინააღმდეგ ჰოლიურას არ მივმართავდი. ასეთი იყო ჯიშსის განზრახვა, მაგრამ განზრახვა განზრახვად დარჩა, რადგან მოვლენები ისეთი სისწრაფით განვითარდა, რომ მას თავისი გეგმის განსახორციელებლად დრო არ დარჩა.

თქვენ იპოვეთ მოკლული ჰაიდუგერის გვამი და ამით უკვე ზოლო მოუღეთ ამ ვერაგულ განზრახვას. ჭიშის თავზარი დასწრ მასწავლებლის ამბავმა. ეს ჩვენ გუშინ გავიგეთ. კანნიეტში ვისხედით, როცა დოქტორ ჰაკსტიბლის დეპეშა მოგვიტანეს. მან ისე დაანბნა ჭიშის, ისე შეანახა იგი, რომ ზუნდოვანი ვარაუდი, მუდამ თან რომ მდევდა, მანახებდა, მტკიერ რწმენად მექრა და ზრადღება პირდაპირ ნაყუყუნი. ყველაფერი გულწრფელად აღიარა, მოინანია, მაგრამ იქვე დაძინო ვედრება, რათა კიდევ სამი დღე მედროვებინა, რომ მის საზიზღარ თანამზრახველს თავის დაძვრება მოესწრო. დავუთმე, როგორც ვუთმობდი ყოველთვის ყველაფერში და მაშინ ჭიშის სასტუმროში გაიქრა, რათა ჰეიზისათვის შეეცუობინებინა და გაქრევამი დახმარებოდა. ჩემი იქ ნასვლა დღის სინათლეზე არ შეიძლებოდა, რადგან ეს ჭორების საბაბად გადაიქრეოდა. დაღამებას დავუწაფე და ჩემს საყვარელ პატარა არტურთან გავეშურე. იგი უვნებელი დამიხვდა, მაგრამ ვერ ნარმოიდგენთ, რა საძინელი მთეჭდილება მოეხდინა ზავშეზე მკვლელობას, რა მის თვალწინ მოხდა! მიყრმული სიტყვა მახსოვდა, გული გავიშავრე, არტური სამი დღით კიდევ დავტოვე სასტუმროში ჰეიზის მზრუნველობის ამარა. ყოველივე ამის შეცუობინება პოლიციისათვის ისე, რომ მკვლელი არ გავკერა, არ შეიძლებოდა, რადგან ჰეიზის შეპრობა ჩემს უბედურ ჭიშის დალუპავდა.

ერთმანეთის მიმართ გულახდილები ვიყოთ-მეთქი, მისტერ ჰოლმს, და ნება მომეერთ, მე იგივე მოგთხოვოთ. უკვე გიამბეთ ყველაფერი, არა დამიძლავს რა, არა შემიძლია რა. თქვენც ზოლომდე გულახდილი იყავით ჩემთან.

- კარგი, თქვენო ზრწყინვალეზავ, - მიუგო ჰოლმსმა. - უპირველეს ყოვლისა, უნდა გითხრათ, რომ კანონის წინაშე თქვენი მდგომარეობა უაღრესად სერიოზულია. თქვენ დაფარეთ სისხლის სამართლის დანაშაული, დაეხმარეთ მკვლელს გაქრევამი, რადგან მისი გაქრევისათვის საჭირო ფული ჭიშსმა უთუოდ თქვენი ჭიზიდან ამოიღო.

ჰეროგმა უსიტყვოდ დახარა თავი.

- დიხ, საქმე ფრიად სერიოზულია, მაგრამ, ჩემი შეხედულებით, უმწროსი შვილის წინაშე თქვენი საქრელი კიდევ მეტ კიხვას იმსახურებს, თქვენო ზრწყინვალეზავ. განა შეიძლება სამი დღით მისი მიტოვება იმ ზუნავში?!

- ფირთ დამარწმუნეს...

- განა შეიძლება ამ ხალხის ფირზე დანდობა?! დარწმუნებული ხართ, რომ სადმე უფრო შორს არ გადაძლავენ? დამნაშავე უფროსი შვილის საამებლად საფრთხეში ავღებთ სრულიად უდანაშაულო ზავშეს! არა, თქვენი საქრელის გამართლება არ შეიძლება! ამაცი ჰეროგი არ იყო ჩვეული ასეთი საყუდურების მოსმენას და მერე სად? საკუთარ სასახლეში! სახეზე სისხლი მოანვა, მაგრამ სინდისმა აიძულა გაჩუმებულიყო.

- დაგეხმარებით, ოღონდ ერთი პირობით: გამოუძახეთ მსახურს და ჩემი განკარგულება დაუყოვნებლივ აღასრულოს.

ჰეროგმა უსიტყვოდ დაჭირა თითი ელექტროზარს. კანნიეტში ლაქია შემოვიდა.

- აღმათ გესიამოვნებათ, - უთხრა ჰოლმსმა, - რომ ლორდი სოლჭაირი მოიძენა.

ჰეროგი გიზრძანებთ დაუყოვნებლივ გავზავნოთ მის მოსაყვანად ეჭლი სასტუმრო „მებრძოლო მამალში“... ახლა კი, - დასძინა ჰოლმსმა, როცა სიხარულით

სახეგაზრწყინებული ლაქია კანნიეტის სიზრბლით გავიდა, - როცა, უზრუნველყავით უახლოესი მოძავალი, შეგვიძლია უფრო ლმობიერად მოვექრეთ ახლო ნარსულს.

რამდენადაც სამართლიანობა აღდგება, მე, როგორც არაოფიციალურ პირს, არ მიმაჩნია აყრელიებლად შევატყობინო ხელისუფლებას ყველაფერი, რა ვიყრი. ჰეიზი - სხვა საქმეა. მას სახრჩობელა ელის და მე თითხარ არ გავანძრევ იმისთვის, რომ მისი სიყრუბლე ვისხნა. გაამელავნებს თუ არა თქვენს საიდუმლოს - არ ვიყრი, წინასწარმეტყუვლებას ვერ ვიკისრებ. მაგრამ თქვენ უტყუვლად შეგიძლიათ შეავგონოთ, რომ ზედმეტი ლაპარაკი სარგებლობას არ მოუტანს, პოლიციამ ჰეიზს ზრალად ნაყუყუნი

გამოსასყიდის მიღების მიზნით ზავშეს გავტარებთ. თუ იქ ამ საქმეს ღრმად არ გაქრევენ, მე გავჩუმდები და მათ გეხს არ მივყრე. მაგრამ თქვენს ზრწყინვალეზავს კი უნდა ვუთხრა, რომ მისტერ ჭიშს უაილდერის შემდგომი ყოფნა თქვენს სახლში სიტყეს არ მოიტანს.

- ეს თვითონარ ვიყრი, მისტერ ჰოლმს, და მისი ზედი საზოლოოდ გადავწყვიტე. სამუდამოდ დატოვებ მისტერინეს-ჰოლმს და ზედნიერების საძებნელად ავსტრალიაში გაემგზავრება.
- თქვენო ზრნყინვალეზავ, თქვენ ამზობდით, რომ მისტერ უაილოდერი იყო განხეთქილებების მიზეზი თქვენსა და მეუღლეს შორის. ხომ არ შეურიგდებით ახლა ჰერროვის ქაღალს და ხელახლა ხომ არ მოანესრიგებთ თქვენს ოჯახურ წხოვრებას?
- ამაზე მერ ვიფიქრე, მისტერ ჰოლმს და დღეს დილით უკვე წერილი მივწერე ჩემს წოლყოფილს.
- ამ შემთხვევაში, - თქვა ჰოლმსმა და ადგა, - მე და ჩემს მეგობარს შეგვიძლია ერთმანეთს მივულოროთ, რომ ჩვენმა ხანმოკლე ყოფნამ თქვენს მხარეში სასიკეთო ნაყოფი გამოიღო. გამოსარკვევი დამრჩა მხოლოდ ერთი საკითხი. ჰეიზის წხენები ისე იყო დაჭედილი, რომ ძროხის ჩლიქების კვალს ცოვებდნენ. ვინ ასწავლა ეს ჰეიზს, მისტერ უაილოდერმა ხომ არა?
- ერთი წუთით ჰერროვი დუმდა, წარბშეკრული და ერთ წერტილში მიჩერებული. შემდეგ გვერდითა ოთახის კარი შეაღო. ჩვენ თვალნინ ნამდვილი მუზეუმი გადაიშალა. მან შორეული კუთხის ვიტრინასთან მიგვიყვანა და მინის ქვეშ ამოღებული წარწერა გვიჩვენა: „ეს ნაღები, - გვაწყებდა წარწერა, - ნაპოვნია გათხრების დროს ჰოლდერინეს-ჰოლმის სიმაგრის თხრილში. განკუთვნილი იყო წხენებისათვის, მაგრამ ჟღერდნენ ძროხის გაორებული ჩლიქის ფორმისას. ეტყობა, ჰოლდერინესპოლელი ფეოდალები, რომლებიც შუა საუკუნეებში ძარჯვას ეწოდნენ, ამას კვალის ასაძნეველად სჩადიოდნენ“.
- ჰოლმსმა ასწია მინის სახურავი, თითი წერწყვიტ დაისველა და ერთ-ერთ ნაღს გააყოლა. თითზე მუქი ლაქა დარჩა - ჭაობის შლამი ჯერ კიდევ წესიერად არ იყო შემშრალი.
- მაღლობელი ვარ, - ყთხრა ჩემმა მეგობარმა. - აი, მეორე სავანი, რამარ თქვენს მხარეში მეჭისმეჭად დამაინტერესა.
- ჰირველი?
- ჰოლმსმა ფრთხილად დაკურა ჩეკი და ყზის წიგნაკში ჩადო.
- მდიდარი კარა არა ვარ, - თქვა და ყზის წიგნაკი ჰიჯაკის გულის ჭიბეში საიძელოდ შეინახა.

მეორე ლაქა

აღარ მეგონა, თუ ჩემი მეგობრის - შერლოკ ჰოლმსის სახელოვან სავიროო საქმეებზე წერა მომიხდებოდა. მასწავლა კი არ შემომკლებია. ჰირიქით, აუარებელი ჩანაწერი ისეთ საქმეებზე, რომლებიც არასოდეს მიხსენებია, ჯერ კიდევ შემონახული მაქვს. არც იმისი თქმა შეიძლება, რომ მკითხველებს ამ შესანიშნავი ადამიანის თავისებური კვლევა-ძიების უჩვეულო ხერხებისადმი ინტერესი განელებოდეთ. ჩემი დუმილის მიზეზი ის გახლდათ, რომ თვითონ შერლოკ ჰოლმსს აღარ სურდა პრესაში გამომხეყრებულიყო მოთხრობები მის თავგადასავალოზე. ვიდრე ძიების საქმეებს ჩამორილდებოდა, ამ დარგში მოპოვებულ წარმატებებზე დანერილი მოთხრობების გამოქვეყნება მისთვის ვარკვეულ პრაქტიკულ ინტერესს შეიწავდა, მაგრამ როცა ლონდონი მიატოვა და სასექსის გორაკებზე ფუტყარის მოშენებას მიჰყო ხელი, სახელი და დიდება შესძავდა და დაყინებით მოითხოვდა, მომეშვიტ და მომასვენეთო. მხოლოდ მას შემდეგ, რარ ჩემი დაპირება შევახსენე, თავის დროზე ამ მოთხრობას დავბეჭდავ-მეთქი, და დავარწმუნე, რომ დროული იქნებოდა მოთხრობების მთელი რეკლი ასეთი მნიშვნელოვანი ეპიზოდით დამესრულებინა, როგორც იქნა, მივიღე მისი თანხმობა დამესტამა და სააშკარაოზე გამომეჭანა დღემდე ასე გულმოდგინედ დაფარული ეს საქმე. თუ ჩემი მოთხრობის ზოგიერთი დეტალი ზურუსით მოწყული მოგეჩვენებათ, აღნათ იოლად მიხვდებით, რომ ჩემს თავშეკავებას საკმაოდ საფუძვლიანი მიზეზი გააჩნია.

ერთხელ, შემოდგომაზე, სამშაბათს დილით (წელი და ათეული წელიერ კი არ შეიძლება აღნიშნულ იქნას), ჩვენს კარის ზღურბლს ზეიკერსტრიტზე მთელ ევროპაში წხოზილმა ორმა კარმა გადმოაზიჭა. ერთი მათგანი, მკარრი, ზვიადი, არწივისებური იერიითა და უფლებებისმოყვარე ადამიანის მხერით აღჭურვილი, გახლდათ ლოოდ ზელინჯერი, რომელსარ

ორჯერ ეჭირა დიდი ზრიტანეთის პრემიერ-მინისტრის პოსტი. მეორე, კობცა, შავგვრემანი ახალგაზრდა, რომელსაც ჯერ კიდევ საშუალო ასაკისათვის არ მიეღწია, არა მარტო სახის სწორი ნაკვთებითა და სილამაზით იყო შექმნილი, არამედ ზუნებას მისთვის მავალი ჭკაურ მიემადლებინა. ეს გახლდათ ტრელონი ჰოუპი, ინგლისის პერი და ევროპის საქმეთა მინისტრი, სახელმწიფო მოღვაწე, რომლისგანაც ჩვენი ქვეყანა ყველაზე მეტს მიელოდა. მოსულები ქალღმერთთ სავსე დივანზე ერთმეორის გვერდით ჩამოსხდნენ. აღელვებულ და დაქანჩულ სახეებზე იოლად შეატყობდით, რომ ჩვენთან უაღრესად მნიშვნელოვან და სასწრაფო საქმეს მოეყვანა. პრემიერის გამხდარი, ძარღვიანი ხელები მოუსვენრად ეჭიდებოდნენ ქოლოვის ძვლის სახელოს. იგი ფრთხილად და პირქუშად შემოგვეყრუოდა ხან მე, ხან – ჰოლომსს.

ევროპის საქმეთა მინისტრი ნერვიულად იხინკნიდა უღვაშს და საათის ძენკვს კრილოსანივით ათამაშებდა.

- როგორც კი საიდუმლო დოკუმენტის დაკარგვა შევნიშნე, მისტერ ჰოლომს, - ეს კი ამ დილით რვა საათზე მოხდა, - დაუყოვნებლივ ვაწვებე ეს სამსახარო ამბავი პრემიერ-მინისტრს, და მისი წინადადებით ორივემ თქვენკენ გამოვნიეთ.

- ჰოლომსს შეატყობინეთ?

- არა, სერ! - თქვა პრემიერ-მინისტრმა მისთვის ჩვეული სისხარტით და გადამწყვეტი კილოთი. - არ შეგვიტყობინებია და ჩვენი აზრით, ასეთი საქრეელის ჩადენა

გაუძარტლებელი იქნებოდა. ჩვენ, უწინარეს ყოვლისა, საქმის გახმაურებას ვერიდებით.

- რატომ, სერ?

- ეს საიდუმლო დოკუმენტი, რის გაუჩინარების თაობაზე თქვენთან მოვედით, იმდენად მნიშვნელოვანია, რომ მისი დაკარგვის გახმაურება შეიძლება გახდეს, და, წარმოიდგინეთ, მოწყულ მომენტში უყველად გახდება კიდევ საერთაშორისო კონფლიქტის მიზეზი.

შემიძლია გაუზვიადებლად ვთქვა, რომ ქვეყნის მშვიდობის შენარჩუნების საკითხი იმ დოკუმენტზეა დამოკიდებული. თუ მისი დაკარგვისა და ძენის ამბავი სრული იდუმალებით არ იქნა მოწყული, უმჯობესია ძენაზე სრულიად ავილოთ ხელი, ვინაიდან ეს დოკუმენტი სწორედ იმ მიზნით მოიპარეს, რომ მისი შინაარსი საქვეყნოდ გაეხმაურებინათ.

- მესმის. ახლა კი, მისტერ ტრელონი ჰოუპ, ძალიან დაგიმადლებთ, თუ დანვრილებით მომიყვებით, რა გარემოებებში გაქრა ის დოკუმენტი.

- მისტერ ჰოლომს, ყოველივეს ორიოდ სიტყვით ვაძმოგვრეთ... ეს დოკუმენტი - ერთ-ერთი უწხოელი მონარქის ნერილი - ექვსი დღის წინ მივიღეთ. ნერილს იმდენად დიდი სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობა ჰქონდა, რომ მისი შენახვა სამინისტროს სეფში ვერ გავბედე და ყოველ საღამოს შინ მიმქონდა, უაღრესად ღირსეულად, და ვინახავდი საწოლ ოთახში, ოფიციალური ქალღმერთისათვის განკუთვნილ ჩაკეტილ ზარდახმაში. იქვე იყო გუშინ საღამოსაც, ამაში დარწმუნებული ვარ. როცა სადილის წინ ტანსაცმელს ვიცვლიდი, ზარდახმათან მივედი, გავაღე და დოკუმენტი ადგილზე იდო. დღეს დილით კი ნერილი გაქრა. ზარდახმა მთელი ღამე სარკის გვერდით, ჩემი ტყალეების მაგიდაზე იდგა. მეც და ჩემმა მეუღლემაც ფხიზელი ძილი ვიყით. ორივე მზად ვართ დავიფიქროთ, რომ ღამით ოთახში არავინ შემოსულა.

- რომელი საათზე ისადილეთ?

- რვის ნახევარზე.

- როდის დანექით დასაძინებლად?

- ჩემი მეუღლე თეატრში გახლდათ და გვიანობამდე ველოდი. დასაძინებლად ასე თორმეტის ნახევარზე დანექით.

- მაშასადამე, ოთხი საათის განმავლობაში ზარდახმას არავინ დარაკობდა?

- საწოლ ოთახში შესვლის უფლებად დილაობით მხოლოდ მოსამსახურე გოგოს აქვს, ხოლო კამერდინერი და მეუღლის პირისფარეში იქ მხოლოდ ჩვენი გამოსვლის შემდეგ შედის.

მაგრამ ის ორნი - ერთგული მსახურნი არიან და დიდი ხანია ჩვენს ოჯახში რთვობენ.

ამას ვარდა, არც ერთმა მათგანმა არ იყოფა, რომ ზარდახმაში უბრალო სამსახურეობრივ ქალღმერთზე უფრო ძვირფასი რამ ინახებოდა.

- ვინ იყოფა ამ ნერილის არსებობა?

- ჩემს სახლში არავინ.

- თქვენმა წილმა, რა თქმა უნდა, იყოფა?

- არა, სერ. წილისთვის ამ დღემდე არც გამოიხელოა დოკუმენტის არსებობა. პრემიერმა მონონების ნიშნად თავი დააქნია.

- ყოველთვის ვიწოდო მოვალეობის რა დიდი გრძობა გავაჩნდათ, სერ, - თქვა მან. - ეჭვი არ მეპარებოდა, რომ ასეთ მნიშვნელოვან და საიდუმლო საქმეში ეს გრძობა მტკივნეულ ოჯახურ კავშირზე უფრო ძლიერი აღმოჩნდებოდა.

ევროპის საქმეთა მინისტრმა თავი დაუკრა.

- სრულიად მარტალი ბრძანდებით, სერ. ამ დღემდე წერილის თაობაზე წილთან არც ერთი სიტყვა არ დამრღვენია.

- თვითონ ხომ ვერ გამოიწინებდა?

- ვერა, მისტერ ჰოლმს, ვერ გამოიწინებდა, ვერავინ ვერ გამოიწინებდა.

- უნინ თუ გეკარგებოდათ დოკუმენტები?

- არა, სერ.

- ვინ იყოფა ინგლისში ამ წერილის არსებობა?

- გუშინ წერილი კანტინის ყველა წევრს გააჩნეს. მაგრამ საიდუმლოს შენახვის მოთხოვნა, რაც თან კანტინის ყოველ სხდომას ახლავს, ამჟამად პრემიერ-მინისტრის მხრიდან განმტკიცებულ იქნა საზიემო გაფრთხილებით. ღმერთო ჩემო, ვინ იფიქრებდა, რომ რამდენიმე საათის შემდეგ წერილს თვითონვე დაგვარგავდი!

სასწრაფო კვლევებამ ტრელონი ჰოუპს სახე მოუქრია. მან თავში იჭარხ ხელი. ერი ნამით თვალნინ ფიქრი, მგზნებარე და მძაფრი შთაბეჭდილების ადამიანის ჭეშმარიტი გრძობები გადაგვეშალა. მაგრამ ტრელონი ჰოუპის სახეს მაშინვე ქედმაღლობის ნიღაბი გადაეფარა და უკვე მშვიდი ხმით განაგრძო:

- კანტინის წევრების გარდა წერილის არსებობის ამბავი დეპარტამენტის ორმა, იქნებ სამმა მოხელემ უწყობდა. დარწმუნებით შემიძლია ვთქვა, რომ მთელ ინგლისში ძე-ხორციელმა წერილის არსებობაზე არაფერი იცის.

- საზღვარგარეთ?

- მე მჯერა, რომ საზღვარგარეთ, გარდა იმისა, ვინც ის წერილი დანერგა, იგი კარგიველი არ უხილავს. მტკივნეულ ვარ დარწმუნებული, რომ თვით მისმა მინისტრებმა... ესე იგი, მე მინდა ვთქვა, რომ ამ წერილმა ჩვეულებრივ ოფიციალურ არსებს გვერდი აუარა.

ჰოლმსი ერთ ხანს გაჩუმდა, ჩაფიქრდა, მერე თქვა:

- ახლა კი, სერ, საქმისათვის ისა სჭირება, რომ უფრო ნათლად გამოგვინოთ, რა დოკუმენტი დაიკარგა და რატომ უნდა გამოიწვიოს მისმა დაკარგვამ ასეთი სერიოზული შედეგები.

ორი სახელმწიფო მოღვაწე შეერბა, მათ სწრაფად შეათვალთქრეს ერთმანეთი და პრემიერ-მინისტრმა ხშირი ნარბები შეიკრა:

- მისტერ ჰოლმს, წერილი დევს გრძელ, ვინრო ლურჯ კონვერტში. ნათელი ლუქის ბეჭედაზე გამოსახულია თავდასახსმელად მზადყოფი ლომი. მისამართი დანერგილია მსხვილი მტკივნეული ხელით...

- ეს წერილმანები, - შეანწყვტინა ჰოლმსმა, - რხადია, საინტერესოა და ძალზე არსებითი, მაგრამ მე უნდა ვიწოდო წერილის შინაარსი. რაზე იყო ლაპარაკი წერილში?

- ეს სრულიად საიდუმლო სახელმწიფო ამბავია და, მგონია, თქვენს კითხვას ვერ ვუპასუხებთ. თუ თქვენი არაჩვეულებრივი ნიჭის წყალობით მოახერხებთ ჩემ მიერ აღწერილი კონვერტისა და შიგ მოთავსებული წერილის პოვნას, თქვენ დაიმსახურებთ ჩვენი ქვეყნის მადლობას და მიიღებთ ყოველწინაირ გასამრჯელოს, რაც ჩვენს ხელთაა. შერლოკ ჰოლმსმა გაიღიმა, ნამოდგა და რაჯ შეიძლება თავმდაბლად მიუგო:

- რა თქმა უნდა, თქვენ მთელ ინგლისში ყველაზე უფრო საქმიანი ადამიანები ბრძანდებით, მაგრამ ჩემს პაჭარა პროფესიასაჯ ბევრი დრო სჭირდება. ძალიან ვნუხვარ, რომ არ შემიძლია ამ საქმეში დაგეხმაროთ და ჩვენი საუბრის შემდგომი გაგრძელება დროის უსაზმნო ხარჯვად მიმაჩნია.

პრემიერ-მინისტრი ფეხზე წამოიჭრა. მის ღრმად ჩამჯდარ თვლებში იელვა იმ არასასიკეთო რეწხლმა, რაც ხშირად აიძულებდა კანტინის წევრებს შიშისაგან მოკუნტულიყვნენ.

- მე არა ვარ მიჩვეული, სერ... - დანყო მან. მაგრამ იმავე ნამს გონს მოეგო და ისევ თავის ადგილზე დაჯდა.

ერთი წუთი ან იქნებ მეტიერ ყველანი ხმაამოუღებელი ვისხედით. მერე ძველმა სახელმწიფო მოღვაწემ მხრები აჩიქა:

- იძულებული ვართ მივიღოთ თქვენი პირობები, მისტერ ჰოლმს. თქვენ უფალოდ მართალი ხართ, და ჩვენის მხრივ უაზრობაა, დახმარება გთხოვთ მანამდე, ვიდრე საქმის შინაარსს რა ვაგაწნობთ.

- მერ გეთანხმებით, სერ, - თქვა ახლოგაზრდა დიპლომატმა.

- კეთილი, მე მოგიყვებით ყოველივეს, მაგრამ ვენდობი თქვენს თავდაჭერილობას და თქვენი მეგობრის, დოქტორ უოტსონის პატიოსნებას. ჯენკლომენებო, ჩემს მოვალეობად მიმაჩნია შევასხენოთ თქვენი პატრიოტული ვალი, რადგან ვერ წარმომიდგენია ჩვენი ქვეყნისთვის მეტი უნდფურება, ვიდრე ამ დოკუმენტის შინაარსის გახშიანება იქნებოდა.

- შეგიძლიათ სავსებით გვენდოთ, - ვუთხარიოთ ჩვენ ერთხმაად.

- დიახ, ეს არის ერთ-ერთი ურხოელი მონარქის წერილი. იგი ამ ახლო წარსულში ჩვენი ქვეყნის კოლონიების გაფართოებას აღუშფოთებია. წერილი დანერილი გახლდათ რხელო გულოზე და პასუხისმგებლობაზე მთლიანად მის დამწერს ეკისრება. რნობების შეგროვებად გვიჩვენა, რომ მონარქის მინისტრებმა ამ წერილის თაობაზე არაფერი იყოდნენ. წერილის ტონი საკმაოდ მკვახია, და ზოგიერთი ფრაზა ისეთი გამომწვევი ხასიათისაა, რომ მისი გამოქვეყნება უსათუოდ ააღელვებდა ინგლისის საზოგადოებრივ აზრს. მეტიერ მოხდება, სერ: უყოყმანოდ შემიძლია ვთქვა, რომ წერილის გამოქვეყნებიდან ერთი კვირის შემდეგ ჩვენი ქვეყანა ომში იქნება ჩათრეული.

ჰოლმსმა ქალაღდის ფურწელოზე თავისი ვარაუდით დანერა მონარქის გვარი და პრემიერ-მინისტრს უჩვენა.

- დიახ, დაკარგული წერილის ავტორი სწორედ ის გახლავთ. და გადაუჭარბებლად შეიძლება ითქვას, რომ იმ წერილმა შეიძლება მილიონობით აუნაზღაურებელი ხარჯი და ასი ათასობით ადამიანის დაღუპვა გამოიწვიოს.

- წერილის ავტორს თუ შეატყობინეთ მომხდარი ამბავი?

- დიახ, სერ, დაშიფრული დეპეშა გაიგზავნა.

- იქნებ თვითონვე ვარაუდობდა წერილის გამოქვეყნებას?

- არა, სერ! ყველა საფუძველი გვაქვს ვიფიქროთ: უკვე მიხვდა, რომ გაუფრთხილებლად და წინდაუხედავად მოიქრა. წერილის გამოქვეყნება მისთვის და მისი ქვეყნისთვის უფრო დიდი უნდფურება იქნებოდა, ვიდრე ჩვენთვის.

- რაკი ასეა, ვინაა დაინტერესებული ამ წერილის საქვეყნო სამსჯავროზე გაჭანით? ვის რისთვის დასჭირდა მისი მოპარვა?

- მისტერ ჰოლმს, თქვენ იძულებულს მხდით შევეხო ძალიან ძალიან საერთაშორისო პოლიტიკის სფეროს. თუ მხედველობაში მივიღებთ ევროპის ახლანდელ სიტუარას, დანაშაულის მოტივის გაგება არ გაგიჭირდებათ. ევროპა შეიარაღებულ ბანაკს წარმოადგენს. არსებობს ორი კავშირი, რომელთაზე თითქმის თანაბარი სამხედრო ძლიერება აქვთ. ჩვენ ნეიტრალიტეტს ვირავთ. თუ რომელიმე სამხედრო კავშირს მივემხრობით, ეს უზრუნველყოფს ამ კავშირის უპირატესობას მეორე მხარესთან. გამიგეთ?

- ახლო ყველაფერი ნათელია. ამრიგად წერილის მოპარვითა და მისი შინაარსის გახშიანებით დაინტერესებული არიან ამ მონარქის მტრები, რომლებიც მონადინებული არიან მის ქვეყანასა და ჩვენს შორის ძული დათესონ, არა?

- დიახ, სერ.

- ვისთვის შეიძლება გადაეგზავნათ ეს დოკუმენტი, თუ მტრის ხელოში მოხდებოდა?

- ევროპის, რომელიც ვენავთ, მთავრობისათვის. შესაძლებელია, რომ ამ მომენტში წერილი მიჭქრის კიდერ დანიშნულებიანამებრ ისეთი სისწრაფით, როგორიც კი შეიძლება გემა განავითაროს.

მისტერ ტრელონი ჰოუპმა თავი ჩაპკიდა და მიძიმედ ამოიხვნეშა.

პრემიერმა ალერსიანად დაადო თავი მხარზე:

- უნდფურება შეგვემთხვა, ჩემო ძვირფასო მეგობარო. ვინ გაზედავს, ევროპის საქმეთა მინისტრს ბრალი დასდოს - თქვენ უკვე მიიღეთ სიფრთხილის ყველა ღონისძიება...

მისტერ შერლოკ ჰოლმს, თქვენთვის ახლა ყველაფერი დღესავით ნათელია. რას გვიჩვენებ, როგორ მოვიქნეთ?

ჰოლმსმა ნაღვლიანად გადააქნია თავი:

- თქვენ ვარაუდობთ, სერ, რომ თუ ეს დოკუმენტი ვერ დაიბრუნეთ, ომი გარდუკალია?
- ვფიქრობ, რომ ეს სავსებით შესაძლებელია.
- მაშინ, სერ, ომისათვის ემზადეთ.
- ეს სასტიკი სიტყვებია, მისტერ ჰოლმს!

- მიიღეთ მხედველობაში ფაქტები, სერ. ნაკლებად სარწმუნო, და თითქმის დაუჯერებელია, რომ ნერილი ლამის თორმეტის ნახევარზე უფრო გვიან გაიტყვეს, რადგან ამ დროიდან იმ მომენტამდე, როცა მისი დაკარგვა შენიშნეს, მისტერ ჰოუპი და მისი მეუღლე სანოლ ოთახში იმყოფებოდნენ. მაშასადამე, ნერილი გუშინ საღამოს, რვის ნახევრიდან თორმეტის ნახევრამდე გაქრა. საფიქრებელია, უფრო რვის ნახევარზე, რადგან ქურდმა ირრდა, საღარ იღო და, რალა თქმა უნდა, მის დაუფლებას, რარ შეიძლება დროულად შეეფრდებოდა. რაკი ასეთი მნიშვნელოვანი დოკუმენტი გუშინ გაიტყვეს და ქურდი მას არ შეინახავდა, სავარაუდებელია, რომ იგი უმაღლე დაინტერესებულ პირს გადასწავ. რალა მანსი გვაქვს დავიჭიროთ ნერილი, ან თუნდაც მის კვალს დავადგეთ? ჩემი აზრით, დოკუმენტი ჩვენთვის უკვე მიუწვდომელია.

პრემიერ-მინისტრი დივანიდან ნამოდგა.

- ნაღვლიანად ლოგიკურად მსჯელობთ, მისტერ ჰოლმს. მე ვხედავ, რომ მართლარ გვიანაა და უკვე აღარაფრის გაკეთება არ შეიძლება.

- ვთქვამთ, რომ დოკუმენტი პირისფარეშმა ან ლაქიამ გაიტყვეს, რამდენადარ გავიგე. სანოლი ოთახი მეორე სართულოზეა და ქუჩიდან რალკე შესავალი არ გააჩნია. ნინა კარიდან კი სანოლი ოთახში შეუმჩნეველად ასვლა არ შეიძლება. მაშასადამე, ნერილი რომელიმე შინაურთაგანს აუნაპნია. მაგრამ ვის გადასწემდა ქურდი ამ ძვირფას ნაღვლს? აღბათ ერთ-ერთ ურხოელ ჭაშუშს და საიდუმლო აგენტს. მათი სახელები კი ჩემთვის რნობილია. არის სამი ადამიანი, რომლებიც შეიძლება ითქვას, ასეთ კომპანიებს მეთაურობენ. მე ძიებას იქიდან დავიწყებ, რომ დავადგენ, რა საქმით არის დაკავებული თითოეული. თუ რომელიმე მათგანი სადმე გაემგზავრა და განსაკუთრებით კი, თუ გუშინ საღამოს გაემგზავრა, ჩვენ გვეურობინება, სად გაქრა ნერილი.

- რისთვის უნდა გამგზავრებულიყო? - იკითხა ევროპის საქმეთა მინისტრმა. - აგენტს, რომელიმარ ნერილი ხელთ იგდო, შეეძლო იგი თავის საელჩოსათვის აქვე, ლონდონში გადაერა.

- არა მგონია. ჩვეულებრივ, აგენტები სრულიად დამოუკიდებლად მუშაობენ და ხშირად საკმაოდ დამაბულ ურთიერთობაში არიან თავიანთ ქვეყნების საელჩოებთან.

პრემიერ-მინისტრმა შერლოკ ჰოლმსს თავის დაქნევით დაუმონმა ნათქვამი:

- მართლლს ზრძანებთ, მისტერ ჰოლმს. აგენტი ასეთ ძვირფას დოკუმენტს დანიშნულ ადგილას საკუთარი ხელით ჩაიტანს. თქვენი მოქმედების გეგმა მე აზსოლუტურად სწორად მიმაჩნია. მაგრამ, მისტერ ჰოუპ, ამ უნდურების გამო ჩვენს სხვა მოვალეობებს ვერ დავივინებთ. მისტერ ჰოლმს, თუ დღის განმავლობაში რაიმე ახალი მოვლენა მოხდება, შეგატყობინებთ. თქვენც, რა თქმა უნდა, თქვენი საკუთარი კვლევა-ძიების შედეგებზე ინფორმარებს გვაახლებთ.

მინისტრებმა თავი დაგვიკრეს და ღირსებით აღსავსე სახით გავიდნენ სახლიდან.

როცა ჩვენი მაღალი მდგომარეობის სტუმრები ნავიდნენ, ჰოლმსმა უსიტყვოდ მოსწია ჩიბუხი და ერთ ხანს ღრმა ფიქრებს მიერა. მე დილის გაზეთი გავშალე და ნინა საღამოს ლონდონში მომხდარი ერთი სენსარეური დანაშაულის ამბის კითხვას შევუდექი. უერრად ჩემმა მეგობარმა ხამაღლა შეპყვირა, ფეხზე ნამოვარდა და ჩიბუხი ზუხარზე დავადო.

- დიახ, - თქვა მან, - უკეთესი გზა არ არსებობს. მდგომარეობა სასონარმკვეთია, მაგრამ უიდელო არაა. პირველ ყოვლისა, უნდა დადგინდეს, ვინ ანაპნა ნერილი. ხომ შეიძლება, რომ ნერილი ჯერ კიდევ არ იყოს მისი ხელიდან გასული?! ზოლოს და ზოლოს ამ ადამიანებს აინტერესებთ მხოლოდ ფული, ხოლო ჩემს ხელთაა დიდი ზრიტანეთის მთელი ხაზინა. თუ ნერილი იყიდება, მე მას ვიყიდი... თუნდაც მთავრობას საშემოსავლო გადასახადის გადიდება მოუხდეს. შეიძლება ის კარე ჯერ კიდევ ინახავს ნერილს. ვიდრე

საზღვარგარეთ წერილის მაზანდას დაადგენს, ხომ უნდა გაიგოს, რამდენს შესთავაზებენ აქ, ინგლისშიც. ასეთი გაზედული თამაშის უნარი კი მხოლოდ სამ კარს შესწევს: ობერშტაინს, ლა როტიერს და ედვარდ ლუკასს. ყველა მათგანს ვინახულენ.

კვლავ დილის გაზეთში ჩავრგე წხვირი:

- გოდოლფინსტრიტზე მწხოვრები ედვარდ ლუკასი?

- დიახ.

- ვერ ნახავთ.

- რატომ?

- გუშინ საღამოს თავის ბინაში მოკლეს.

თავისი მიხვედრილობითა და გერგილიანობით ჩემი მეგობარი ისე ხშირად მაოცებდა ხოლმე, რომ, როცა ვნახე, როგორ გააოცა ჩემმა ნათქვამმა, საზეიმო განწყობილება დამეუფლა. იგი განრვიფრებული მომამტყერდა და შემდეგ ხელიდან გამომჭარა გაზეთი, აი, ის წიგნი, რასაც იმ წუთში ვკითხულობდით, როცა ჰოლომის თავისი სავარძლიდან წამოიჭრა:

მკვლელობა ვესტმინსტერში

გუშინ საღამოს №16 სახლში გოდოლფინსტრიტზე მოხდა საიდუმლოებით მოწყობილი დანაშაული. გოდოლფინსტრიტი ერთი იმ ძველებურ ნუნარ ქუჩათაგანია, რომლებიც მდინარესა და ვესტმინსტერის სააბაჯოს შორის მიემართება. ეს ქუჩა თითქმის პარლამენტის შენობის დიდი კოშკის ჩრდილში იმყოფება. მისი სახლების უმეტესობა ჯერ კიდევ XVIII საუკუნეშია აგებული. ერთ-ერთ ამ სახლში, ჰატარა, მაგრამ რაღაც საწხოვრებელში, რამდენიმე წელიწადს მუდმივად წხოვრობდა მისტერ ედვარდ ლუკასი. იგი იყო მომხიზვლედი გარეგნობის ადამიანი, კარგად წნობილი საზოგადოებაში და მუსიკის მოთაყვანე, ინგლისელებისათვის რჩეული ტენორი, მაგრამ არაპროფესიული მომღერალი. მისტერ ლუკასს წელიწადი არა ჰყავდა. მის სახლში წხოვრობდნენ ხშირი მწე ქალი მისის პრინცი და ლაქია მიტონი. მწე ქალი ჩვეულებრივ საღამოობით არ მუშაობდა. იგი ადრინადად ავიდოდა ხოლმე თავის ოთახში, სახლის ზედა სართულზე. იმ საღამოს ლაქია მეგობრის სანახავად ჰამერსმიტში გამგზავრებულია.

ათი საათიდან მისტერ ლუკასი ბინაში მარტო დარჩენილა. ჯერ კიდევ არ არის გამორკვეული, რა მოხდა ამ ხნის განმავლობაში, მაგრამ თორმეტს რომ თხუთმეტი წუთი აკლდა, გოდოლფინსტრიტზე მიმავალ კონსტებლ ბერეტს შეუნიშნავს, რომ №16 სახლის კარი ნახევრად ღია იყო. დაუკაკუნებია, მაგრამ პასუხი არავის გაუყრა. პირველ ოთახში შექი იყო ანთებული. კონსტებლი დერეფანში შესულა და ხელახლა დაუკაკუნებია, მაგრამ პასუხი არავის გაუყრა. მაშინ კარი შეუღია და ბინაში შესულა. კონსტებლს ოთახი სამხილად არეული დახვედრია. მის სიტყვებს თუ გავიმეორებთ: მთელი ავეჯი მიწველ-მიწველი იყო. შუაში ეგდო პირქვე დამხობილი სკამი. ამ სკამთან იატაკზე გამხლართულიყო და ჯერ კიდევ სკამის ფეხს ებლაყუებოდა სახლის უზედური პატრონი. დანა შიგ გულში ჰქონდა გაყრილი. ამასთან სიკვდილი, ეჭობა, უერრად მოველინა. დანა, რომლითაც მკვლელობა იყო ჩადენილი, აღმოჩნდა მრუდე ინდური ხანჭალი, აღებული აღმოსავლური იარაღის იმ კოლექქრიდან, რაც ოთახის ერთ-ერთ კედელს ამშვენიებდა. მკვლელობა, როგორც ჩანს, ძარჯვის მიზნით არაა ჩადენილი, რადგან ძვირფასეულობა, რაც ოთახში იყო, ხელახლებული აღმოჩნდა.

მისტერ ედვარდ ლუკასი იმდენად წნობილი და ყველასათვის საყვარელი ადამიანი იყო, რომ მისი ძალადური და საიდუმლოებით მოწყობილი სიკვდილის ამბავს მისი მრავალრიცხოვანი მეგობრები გულწრფელი მწუხარებით შეხვდნენ”.

- ანა, უოტსონ, თქვენ რას ფიქრობთ ამ ამბავზე? - მკითხა ჰოლომსმა ხანგრძლივი დუმილის შემდეგ.

- განსარვიფრებელი დამთხვევაა!

- დამთხვევა? ერთი იმ სამთავანი, რომელთაც დრამის შესაძლებელი მონაწილე ვთვლიდით, გულგანგებირული სწორედ იმ საათს დაეჯა, როცა დრამის პირველი მოქმედება იწყებოდა და განა ეს დამთხვევაა! არა, არა, ჩემო ძვირფასო უოტსონ, ეს ორი მოვლენა რაღაც უხილავ კავშირშია, და ჩვენი ამოცანაა ვიპოვოთ ეს კავშირი.

- მაგრამ ახლა ხომ პოლიციარ ჩაერევა საქმეში და ყოველივეს შეიტყობენ.

- ჰოლოცოში მხოლოდ ის ეწოდებოდათ, რაც მათ თვალწინ გოლოლოფინსტრიტზე მოხდებოდა. იქ არ იყნან და ვერც გაიგებენ, რა მოხდა უაიჭპოლოტერასზე. მხოლოდ ჩვენთვის არის წინააღმდეგობა ორივე შემთხვევაში, და მხოლოდ ჩვენ შეგვიძლია მათი ერთმანეთთან შეპირისპირება. არის ერთი აშკარა გარემოება, რაც ყოველწინააღმდეგობაში ეჭვებს ლუკასის წინააღმდეგ აღმძვრავდა. გოლოლოფინსტრიტი ხომ რამდენსამე ნაბიჯზეა უაიჭპოლოტერასიდან. სხვა საიდუმლო აგენტები, რომლებზედაც გელაპარაკეთ, უესტ-ენდის შორეულ კიდეში წხოვრობენ. ამიტომაც, ზუნებრივია, ლუკასი სხვებზე იოლადა მოახერხებდა ევროპის საქმეთა მინისტრის სახლთან კავშირის დაჭერასა და საჭირო წინააღმდეგობის მიღებას. ეს უმნიშვნელო გარემოებაა, მაგრამ თუ გავითვალისწინებთ, რომ მოვლენები დიდი სისწრაფით განვითარდებოდნენ, შეიძლება არსებითიერ აღმოჩნდეს. აჰა! რაღაც ახალი ამბავია!

გამოჩნდა მისის პადსონი, რომელსაც ლანგრიით მოჰქონდა ვიღაც ქალის სადარბაზო ბარათი. ჰოლოცოში შეხედა, წარბები ასწია და ბარათი მე გადამოძრა.

- სხოვეთ ლედი პილდა ტრელონი ჰოუპს, მობრძანდეს, - თქვა მან. ნამიერ და ჩვენს უბრალო ბინას მეორედ დაედო პატივი, ამჯერად მთელი ლონდონში უმშვენიერესი მანდილოსნის მობრძანებით. ჰერროგ ბელმინსტერის უძრავი ასულის მშვენიერების ამბავი ადრევე მსმენოდა, მაგრამ არც ერთ აღწერასა თუ ფოტოსურათს არ შეეძლო გადმოეხსენებინა მისი ნატიფი სახის საკვირველი, სასიამოვნო მომხიზვლელობა და ნარმეტარი იერი. მანერ შემოდგომის იმ დილას, პირველ ნახვაზე, მისი მშვენიერება როდი მოგვხვდა თვალში. მომაჯადოებელი სახე კი ჰქონდა, მაგრამ მღვლევალებისაგან ფერი მიხდოდა; თვალები უბრწყინავდა, თუმცა მათი ელვარება ისეთი ჩანდა, რეზიანიო, იტყოფით. მეტყველი პირი მოეკუმა და რდილობდა როგორმე თავი დაეჭირა. მშვენიერება კი არა მის თვლებში ჩამდგარმა შიშმა გავვაოცა, როცა ლია კარებში ჩვენი მომხიზვლევი სტუმარი გამოჩნდა.

- ჩემი ქმარი ხომ არ ყოფილა თქვენთან, მისტერ ჰოლოცო?

- დიახ, მიღედი, გახლდათ.

- მისტერ ჰოლოცო, გვედრებით, არ გამამხილოთ, რომ მე თქვენთან მოვედი.

ჰოლოცოში რევადა დაუყრა თავი და სკამი შესთავაზა.

- თქვენი ბრწყინვალეობა ფრიადა საჩოთირო მდგომარეობაში მაყენებს. ვთხოვთ დაბრძანდეთ და ამისხნათ, რა განუხებთ. სავალალოდ უნდა ვითხრათ, რომ წინასწარ ვერაფერს დაგპირდებით.

მანდილოსანმა მთელი ოთახი გაიარა და ფანჯრისაკენ ზურგშექრევით დაჯდა. ეს იყო ნამდვილი დედოფალი - ძალაღი, მოხდენილი და ამავე დროს ძალზე ქალური.

- მისტერ ჰოლოცო, - დაიწყო მან და ვიდრე ლაპარაკობდა, თეთრხელთათმნიან ხელებს ერთთავად კუმშავდა და შლიდა, - გულახდილად ვილაპარაკებ და იმედი მაქვს, თქვენც ასევე მოიქრევით. ჩემსა და ჩემს ქმარს შორის არ არის არავითარი საიდუმლო, ერთი ამბის გარდა: ესაა პოლიტიკა... აქ ის დუმილოს ამჯობინებს და არაფერს არ მიამბობს ხოლმე. მაგრამ მე შევიტყუე, რომ გუშინ ჩვენს სახლში რაღაც უაღრესად არასასიამოვნო ამბავი მოხდა. ჩემთვის წინააღმდეგობა, რომ გაქრა რაღაც მნიშვნელოვანი დოკუმენტი, მაგრამ რამდენადაც საქმე პოლიტიკას ეხება, საიდუმლოს განდობაზე ქმარი უარს ამბობს. ამასთან ძალზე საჭიროა... მერნმუნეთ, ძალზე საჭიროა, რომ იმ ამბის თაობაზე ყველაფერი ვიყოფი. მთავრობის წევრების გარდა თქვენ ერთადერთი ადამიანი ხართ, რომელმაც სიმართლე იყის. გვედრებით, მისტერ ჰოლოცო, ამისხნათ, რა მოხდა და რა შეიძლება მოჰყვას ამ ამბავს. ყველაფერი მიაბნეთ, მისტერ ჰოლოცო. თქვენი კლიენტის ინტერესები ნუ შეგზღუდავენ და დაგადუმებენ. გარნმუნებთ, მხოლოდ მისთვის სარგებლობის მოჭანის სურვილი მამობრავებს, და ეს რომ ჩემს მეუღლეს ეხმოდეს, აღბათ ყოველივეს გამანდობდა. რა ქალაღი იყო, რომ გაიტყუეს?

- მიღედი, თქვენ ჩემგან შეუძლებელს ითხოვთ.

ქალმა ღრმად ამოიხრა და სახე ხელებში ჩარგო.

- უნდა გამიგოთ, მიღედი. თუ თქვენი ქმარი საჭიროდა თვლის, რომ თქვენთვის უმჯობესია ამ საქმისა არა შეიტყუოთ რა, როგორ შემიძლია მე, ვისაც საიდუმლოს შენახვის ფირი ჩამომართვეს, გავიხილოთ ის, რასაც თვითონ საკუთარი ქმარი გიმალოვთ? თქვენ

უფლებიერ არა გაქვთ ასეთი რამ მთხრობით – ქმარს უნდა შეეყვაროთ და ის ყოველივეს გაამბობთ.

– ვკითხე და რაკი პასუხი ვერ მივიღე, თქვენთან მოვედი. მაგრამ თუ თქვენ არ ვსურთ მითხრათ რაიმე გარკვეული, ერთ კითხვაზე მაინც მიპასუხეთ.

– რა კითხვაზე, მიღედი?

– შეიძლება თუ არა ამ შემთხვევაში ზიანი მიაყენოს ჩემი ქმრის პოლიტიკურ კარიერას?

– იქნა, მიღედი, თუ საქმე არ მონესრიგდება, რაღა თქმა უნდა, მას შეიძლება

სერიოზული შედეგები მოჰყვეს.

– ო!

ქალმა იმ ადამიანივით ამოიხსნა, რომელსავე ეჭვი გაუქარნყლა მწარე სიმართლეში.

– კიდევ ერთი კითხვა, მისტერ ჰოლმს. როგორც კი ეს უბედურება მოხდა, ჩემმა ქმარმა წამოიხსროდა ორიოდე სიტყვა, და გავიგე, რომ ნერილის დაკარგვას მთელი ჩვენი ქვეყნისათვის შეიძლება მძიმე შედეგები მოჰყვეს.

– რაკი თვითონ ასე უთქვამს, მე, რა თქმა უნდა, ამის უარყოფას აღარ შევუფდები.

– მაგრამ რა უბედურება შეიძლება ეს იყოს?

– აჰ, მიღედი, თქვენ ისევ მადლებთ იმ კითხვას, რაზედაც პასუხის გაცემა არ შეუძლია.

– რაკი ასეა, მისტერ ჰოლმს, მეჭად დროს აღარ წავარამებთ. ვერც იმის გამო გისაყვედურებთ, რომ გულახდილობაზე უარი მიხსართ. იმედი მაქვს, ჩემზე რუდს არას იფიქრებთ, რადგანარ გულწრფელად მინდა გავიზიარო ჩემი ქმრის საზოგადოებრივი, თუმცა თვითონ ამისი წინააღმდეგია. ერთხელ კიდევ გთხოვთ: ნუ ეტყვი, რომ თქვენთან ვიყავი. ზღურბლზე მდგარმა უკან მოიხედა, და მე ხელახლა დავინახე ლამაზი, აღელვებული სახე, შეშინებული თვალები და მჭიდროდ მოკუმული პირი. შემდეგ ქალი გაუჩინარდა.

– ანა, უოტსონ, მშვენიერი სქესი – ეს უკვე თქვენი საქმეა, – ლიბლით თქვა ჰოლმსმა, როცა სადარბაზო კარი ხმაურით დაიხურა და კანის შარბიშურის ხმა მიწყდა. – რა თამაშს ენება ეს ლამაზი ზანოვანი? რა უნდა სინამდვილეში?

– რას ზნაძნებთ, აკი ყველაფერი ასე გარკვევით აგვისსნა, ხოლო მისი მოუსვენრობა სრულიად ზუნებრივია.

– ჰმ! გაიხსენეთ მისი სახის გამომეტყველება, დაუყოვნებელი შიში, მოუსვენრობა და დაჟინება, რითაც კითხვებს იძლეოდა. ნუ დაგავინწყდებათ, რომ ეს ქალი ეკუთვნის იმ კასტას, რომელსავე თავისი გრძნობების დაფარვის უნარიერ გააჩნია.

– დიახ, მართლაც ძალიან აღელვებული იყო.

– გაიხსენეთ ისიც, რა მხურვალე გულით ლამობდა ჩვენს დარბაზებს, რომ მოქმედებს თავისი ქმრის ინტერესების გულისთვის და მხოლოდ ამიტომ სურს იყოფეს ყველაფერი. რისი თქმა უნდოდა ამით? და თქვენ აღბათ შენიშნეთ, უოტსონ, რომ სინათლისაკენ ზურგშექრული დაჯდა. ქალს სულაც არ სურდა, რომ მისი სახე გვეჩინა.

– დიახ, სწორედ ასეთი ადგილი აირჩია.

– ქალისას რას გაიგებ, უოტსონ, თუ გახსოვთ, ერთ მარბიეტელ ქალბურთ მივიტანე ასეთი ეჭვი. შემდეგ კი აღმოჩნდა, რომ მისი მღელვარების მიზეზი მხოლოდ ის იყო, რომ რხვიროზე პუდრის წასმა დაკლებოდა. ვარაუდის აგება ასეთ არასაიმედო მასალაზე ძალიან ძნელია. ქალის სრულიად ჩვეულებრივი ქრევის მიღმა შეიძლება იმალებოდეს ძალიან ბევრი რამ, ხოლო მისი დაბნეულობის მიზეზი ხშირად ხდება სარჯი ან თმის სახვევი... ნახვამდის, უოტსონ.

– მიღისართ?

– დიახ, დილას გოდოლფინსტრიტზე ჩვენს მეგობარ პოლიციელებთან გავატარებ. ჩვენი პრობლემის გადაჭრა ედვარდ ლუკასის მკვლევლობაშია, თუმცა, ვაღიარებ, რა ფორმას მიიღებს ეს საქმე, ამისი წარმოდგენარ კი ძალიან ძნელია. თეორიის აგება კი, თუ ფაქტები არა გვაქვს, დიდი შეუძლებელია: ფხიზლად იყავით, ჩემო ძვირფასო უოტსონ, და ჩემ მაგიერ თქვენ მიიღეთ მნახველები. მე კი, თუ მოვახერხე, საუბრისათვის დავბრუნდები.

მთელი ის დღე და ორი მომდევნო დღეერ ჰოლმსი იყო შეუპოვრად მდუმარე, როგორც იტყოდნენ მისი მეგობრები, და პირქუში, როგორც იტყოდა ყველა სხვა. იგი განუწყვეტლივ წრიადებდა, მიდი-მოდიოდა, ბევრს ენეოდა, ვილიონობე რაღაც მელიოდების ნახვევებს უკრავდა. ხშირად გარიინდებოდა ხოლმე, იკვებებოდა მხოლოდ ზუტერბროდებით, ისიც.

უფრო დროს, და უხალისოდ მპასუხობდა კითხვებზე, რომელთა დროდადრო ვაძლევდი, ვიწოდო, რომ ძიებას შედეგი არ მოჰყოლია. პოლმსი ამ საქმეზე საერთოდ არაფერს ამბობდა და ძიების მსვლელობის ამბავს მხოლოდ გაზეთებიდან ვგებულობდი. განსვენებულის ლაქის, ჯონ მიტონის დაპატიმრებისა და უყრარი განთავისუფლების ამბავი გაზეთებში ამოვიკითხე.

ძიებამ დაადგინა „განზრახ მკვლელობის“ ფაქტი, მაგრამ მკვლეელი ვერ შეიპყრეს. ვერ დაანაშაულის აღმძვრელი მოტივები დაადგინეს. ოთახში ზევრი ძვირფასი ნივთი იყო, მაგრამ მკვლელს არაფრისთვის ხელი არ ეხლო. განსვენებულის ქალადებრივ ადგილზე აღმოჩნდა. ყოველივე გულომოდგინედ გასინჯეს და დაადგინეს, რომ ლუკასი მონდომებით სწავლობდა საერთაშორისო პოლიტიკის საკითხებს, დაულაღვად ავროპებდა ყოველგვარ განავონსა და ჯორს, იყო გამოჩენილი ლინგვისტი და ჰქონდა უზარმაზარი მიმოხერა. ახლო ურთიერთობაში ყოფილა რამდენიმე ქვეყნის თვალსაჩინო პოლიტიკურ მოღვაწესთან. მაგრამ იმ დოკუმენტებში, რომლებითაა სავსე ჰქონდა მაგიდის უჭრა, ერთი ვერაფერი ნახეს სენსაციური. ქალთა შორის ზევრი ნაწილი ჰყოლია, მაგრამ როცა მეგობარი, და არა ერთი მათგანი არ ჰყვარებია. ეტყობა, მყუდრო წხოვრებას ენეოდა. მისი სიკვდილი აღმოჩნდა ის გადაუწყვეტი ამორანა, რომლის ამოხსნა არა და არ ხერხდებოდა.

რარ შეეხება ლაქია ჯონ მიტონს, პოლიციამ იმიტომ დააპატიმრა, რომ სრული უმწიბრა დაეფარა. მის წინააღმდეგ ვერავითარი შრალდება ვერ წამოაყენეს. იმ საღამოს თავის მეგობრებთან ყოფილიყო სტუმრად ჰამერსმიტში. ალიბი აშკარა იყო. მართალია, სახლიდან ადრე გასულიყო და შეეძლო ვესტმინსტერში დროზე დაბრუნება, მაგრამ ჯერ კიდევ მანამდე, ვიდრე დაანაშაულოს ფარდა აეხდებოდა, ძიებას აჩვენა გზის ნაწილი ფეხით გავიარეო, და ეს დასაჯერებელი იყო, თუ კარი გაიხსენებდა, რომ დაანაშაულის ჩადენის დღეს თან მომხიზველი საღამო მოჰყვა. გვიან ღამით შინ დაბრუნებული მიტონი, როგორც ეტყობოდა, შეაძრწუნა მომხდარმა ტრავმამ. იგი ყოველთვის კარგ დამოკიდებულებებში ყოფილა თავის ბატონთან. განსვენებულის კუთვნილი ზოგიერთი ნივთი – მაგალითად, საპარსი თავის ბუღანადა, – ლაქის ჩემოდანში აღმოჩნდა, მაგრამ მიტონმა განაწადა, ყოფილმა ბატონმა მაჩუქაო, და მნე ქალმარ დაადასტურა მისი ნათქვამი. მიტონს ლუკასთან უკვე სამი წელიწადი ემსახურა. საგულისხმოა, რომ ლუკასს მიტონი თან კონტინენტზე არასოდეს არ წაუყვანია. ზოგჯერ პარიზში ფეხმოყვრულად უჭარებია სამი თვე, მაგრამ მიტონს თურმე გოდოლოფინსტრიტში ტოვებდა ხოლმე, სახლს მიხედუო. რარ შეეხება მნე ქალს, იმ საღამოს, როცა მკვლელობა მოხდა, არაფერი გაუგონია. თუ ბატონთან ვინმე მნახველი იყო, აღბათ კარი თვითონვე გაუღოო, განუწხადებია. ამგვარად, გაზეთების მიხედვით საიდუმლოება ჯერ კიდევ ამოუხსნელი იყო. პოლმსი კი, თუნდაც გაზეთებზე მეტი სწოდნოდა, არაფერს არ მიზიარებდა, თუმარ გაკვრით მიხნრა, ინსპექტორმა ლესტრეილმა ძიების საიდუმლო გამანდოო. ვიწოდო, რომ პოლმსმა ყველა ახალი ამბავი ხუთი თითვით იწოდა. მეოთხე დღეს გაზეთში ნავიკითხე პარიზიდან გამოგზავნილი დეპეშა.

„პარიზის პოლიციამ, – წერდა „დეილი ტელეგრაფი“, – აღმოაჩინა ის, რარ შუქს ჰფენს მისტერ ედვარდ ლუკასის ტრავიკული დალუპვის ისტორიას. როგორც წნობილია, ლუკასი წარსულ ორმაბათს გოდოლოფინსტრიტზე, ვესტმინსტერში მოკლეს. ჩვენს მკითხველებს აღბათ ახსოვთ, რომ განსვენებული ჯენტლმენი საკუთარ ოთახში დანით გულოგანგმირული იპოვეს და ეჭვი მიიტანეს მის ლაქიაზე, რომელმარ დაამტკიცა თავისი ალიბი. გუშინ პარიზში, აუსტერლიერის ქუჩაზე მწხოვრებ მადამ ჰანრი ფურნეს მსახურებმა პოლიციას განუწხადეს, რომ მათი ქალბატონი შეიძალა. სამედიცინო შემომბებამ დაადასტურა, რომ ჰანრი ფურნე ნამდვილადაა სულიერად დაავადებული. კვლევა-ძიების შედეგად პოლიციამ დაადგინა, რომ მადამ ჰანრი წინა სამმაბათს დაბრუნდა ლონდონიდან, და არის საფუძველი ვიფიქროთ, რომ ამ მგზავრობას აქვს ერთგვარი კავშირი ვესტმინსტერში მომხდარ დაანაშაულობას. ფოტოსურათების შედარებამ გვიჩვენა, რომ მადამ ჰანრი ფურნეს ქმარი და მისტერ ედვარდ ლუკასი – ერთი და იგივე პიროვნებაა, და განსვენებული რატომლარ ორ ქალაქში – ლონდონსა და პარიზში წხოვრობდა. მადამ ფურნე, ჩამომავლობით კრეოლი, გამოირჩევა უკიდურესად ფიქვი ხასიათით, რარ ეჭვიანობის დროს სრულ პათოლოგიაში გადადის. სწორედ ერთ-ერთი ასეთი აძლილობის დროს ჩაიღინა, როგორც ვარაუდობენ, ეს

საშინელი ზოროჭმოქმედება, რამაჲ ააღელვა მთელი ლონდონი. აქამდე არაა გამორკვეული, რას აკეთებდა იგი ორშაბათ საღამოს, მაგრამ წინილია, რომ მისმა მსგავსმა ქალმა სამშაბათ დილით თავისი გიჟური სახითა და უწყური უესტებით ჩერინგ-კროსის სადგურზე მყოფი ადამიანების ყურადღება მიიქრია. ამიტომ სავსებით შესაძლებელია, რომ დანაშაული ჩადენილია მძიმე სულიერი აშლილობის დროს, და ამ ამბავმა უბედურ ქალზე ისეთი ზეგავლენა მოახდინა, რომ ჭკვიდან საზოლოოდ შეაჯდინა. ამჟამად მას არ შეუძლია მომხდარ ამბავზე ლაპარაკი და ექიმებს მისი გამობრუნების იმედი არა აქვთ. არის წინაშე, რომ ორშაბათ საღამოს რომელიღაც ქალი, შესაძლოა, მაღამ ფურნე, რამდენიმე საათის განმავლობაში იდგა გოდოლფინსტრიტზე, იმ სახლის ახლოს, სადაჲ დანაშაული მოხდა..." რას ფიქრობთ ამაზე, ჰოლმს?

ამ წინაშე ხმაშაღლა ვუკითხავდი, ვიდრე ჩემი მეგობარი საუბრეს მოათავებდა.

- ჩემი ძვირფასო უოტსონ, - მითხრა მან, სუფრიდან ნამოდგა და ოთახში ზოლოთის ქემას მოჰყვა, - თქვენ ანგლოზის მოთმინება გაქვთ, რადგან აგერ სამი დღეა თქვენთვის არაფერი მიტევათ და საყვედურიჲ არ დაგვრდენიათ. გულახდილად უნდა ვითხრათ, რომ მოსათხრობიჲ არაფერი მქონდა. არჲ ეს პარიზიდან მიღებული დეჰემა გვეხმარება იდუმალებით მოწყული ამბების ამოხსნაში.

- მაგრამ ლუკასის მკვლელობის ამბავი ახლა ხომ საზოლოოდ გადანყვეტილია, - ვუთხარი მე.

- იმ კარის სიკვდილი - უბრალო ეპიზოდია ჩვენს ნამდვილ ამოწანასთან შედარებით, რაჲ იმაში მდგომარეობს, რომ წერილს მივაკვლიოთ და ევროპა კატასტროფისაგან ვისხნათ. გასულ სამ დღეში მხოლოდ ის მოხდა, რომ არაფერი მომხდარა. თითქმის ყოველ საათს ვლენდონი წინაშე მთავრობიდან და ვიჲ, რომ ევროპაში ჯერ კიდევ არ შეინიშნება ომის მომასწავებელი ფურხუნი და იარაღის უღარაჲ. თუ წერილი დაკარგულია... თუმჲ, არ დაიკარგებოდა... მაგრამ თუ არ დაკარგულია, მაშ, სად არის? ვისთან? რაჲომ მაღავენ? აი, კითხვა, რაჲ ჩაქუჩით მქემს თავში. და მეჲ, როჲა წერილი დაიკარგა, რაღა იმ ლამეს მოკლეს ლუკასი: საერთოდ, ჰქონდა თუ არა ლუკასს ეს წერილი? თუ ჰქონდა, რაჲომ ვერ იპოვეს ქალაღებში? თან ხომ არ წაიღო ლუკასის გავიჲრებულია წოღმა? თუ წაიღო, მის სახღში ხომ არ ინახება პარიზში? ან რანაიღად შემიძღია ამ წერიღის ძენა იქ ისე, რომ საფრანგეთის პოღიღიას ეჭვები არ აღუჲძრა? ეს ის შემთხვევაა, ძვირფასო უოტსონ, სადაჲ კანონიერება ისევე საშინელია ჩვენთვის, როგორჲ მისი დარღვევა. ყვეღაფერი ჩვენს წინაღმდეგაა ამხედრებული, მაგრამ სასწოღზე მშვიღობისა და მთელი ქვეღნის ინტერესებია და უნდა ვიმოქმედოთ. თუ ამ საქმის წარმატებით დასრუღება მოვახერხე, რა თქმა უნდა, ის ღირსეულად დაავიღვიღებებს ჩემს კარიღრას... აჰა, აგერ უკანასკნელი წინაშე წინა პოზიღიღიდან! - ჰოღმსმა სწრაფად დახეღა ბარათს, რაჲ იმ ნამს გადასრეს. - ჩანს, ღესტრეიღმა რაღაჲ საინტერესო იპოღვა. დაიხურეთ ქუღი, უოტსონ, ახღავე ერთად გავემგზავრებით ვესტმინსტერში.

პირვეღად ვნახე ადღიღი, სადაჲ ზოროჭმოქმედება მოხდა: მაღღი, უშნო, ვინროფასადიანი, ზვიადად გაჯიღიღი, ოფიღრღიღი, და უზარმაზარი სახღი იმ საყუღნის ღვიღღი შვიღი გახღდათ, რომღღშიაჲ აშენდა. ფანჯრიღან ღესტრეიღის ზუღღოღისეღური სახე შევნიშნე, და როჲა ზუღღერაზმა კონსტეღღმა კარი გავღიღო, ღესტრეიღი მეგობრულად მოგვესაღმა. ამ ოთახში მოჰკღეს ლუკასი, მაგრამ დანაშაღღის კვღღი უკვღღოდ გამქრღღიღო. მხოლოდ ერთი უშნოდ ვაღღაღნიღღი ღაქა ჩანდა კვღღრღეღღ ხაღღიჩაზე. ჰაჭარა ხაღღიჩა მხოლოდ ოთახის შუაღუღს თუ ფარავდა. ხაღღიჩის ვარშემო იაჭაღი ეღვარენამდე ვაპრიღღეღღი ღღამაზი, ძვეღღეღღი კვღღრღეღღი პარკეღღი იყო მოგეღღიღი. ზუღღის თავზე ეღღა იარაღის შესანიშნავი კოღექრია. ამ კოღექრეიღან ჩამოღღო მკვღღღის პირბარღი ხანჯაღი იმ ტრავიღუღ საღამოს. ფანჯრასთან იდგა მღღღრღიღი საწერი მავიღა, და ყოვეღი სავანი ოთახში: სურათები, ხაღღიჩები, პორტეიღები - ყვეღაფერი მონმოდა პატრონის დახვეღღი, ნაჭიღ გემოღენბას.

- ვაიღეთ პარიზიღან მოსული ახაღი ამბები? - იკითხა ღესტრეიღმა.

ჰოღმსმა თანხმობის ნიშნად თავი დაჲქნია.

- ამჲრად ჩვენმა ფრანგმა მეგობრებმა მიზანში მოახვედრეს. მკვღღეღღმა უეჭვეღად, სწორედ ისე მოხდა, როგორჲ ისინი ამტკიღებენ. ქაღმა კარზე დააკაჲნა - ეს იყო

მოყოლოდნელი ვიზიტი, რადგან ლუკასთან არავინ არ დადიოდა. კარმა შემოჰყვა, ანა ქალს ქუჩაში ხომ არ დაჭოვებდა! წოლმა მოუხსნო, როგორ მიაგნო მის კვალს, და საყვდელურებით აავსო. შემდეგ, რაკი ხანჯალიერ იქვე აღმოჩნდა, მალე წირვარ გამოჰყვანა. ყველაფერი ეს, რა თქმა უნდა, ერთბაშად არ მომხდარა, რადგანარ სკამები გროვად ეყარა, ხოლო ერთი მათგანისათვის განსვენებულს ხელიერ კი ჩაუჭიდა, ალბათ იმით ლამობდა თავდაჯვას. ყოველივე ეს ისე ნათლად მაქვს წარმოდგენილი, თითქოს თვითონ ვყოფილიყავი იმ ტრაგიკული ამზის მონმე.

პოლმსმა წარბები ასწია:

- და მანერ მიხმეთ?

- ჰო, დიას, ეს პატარა წვრილმანია, მავრამ იმნაირთავანი, რომლონიერ თქვენ გაინტერესებთ ხოლომე: საეჯვო ამბავია, იყით, და როგორერ ალბათ თქვენ უწოდებდით, ძალიან უწნაური. ერთი შეხედვით არაფერი საერთო არა აქვს ამ შემთხვევასთან.

- რა არის ასეთი?

- თქვენთვის წნობილია, რომ მას შემდეგ, რარ დანაშაული გამოაშკარავდა, ზეჯითად ვრდილობთ, რათა ყველა ნივთს თავისი ადგილი მივუჩინოთ. აქ არავინ არაფერს არ შეხებია. ზინაში დღე და ღამე მორიგეობდა პოლირიელი. დღეს დილით, მას შემდეგ, რარ მოკლული დაკრძალეს და ამ ოთახის გამოკვლევა დაამთავრეს, გადავწყვიტეთ არეულ-დარეული ზინა წოჭათი დაგველაგებინა და აი, ხალიჩა... ხედავთ, იატაკზე კი არაა დამაგრებული, არამედ უბრალოდ ძირსაა დაფენილი. შემთხვევით ავნიეთ და აღმოვაჩინეთ...

- მართლა? აღმოაჩინეთ?... პოლმსის სახე გამოხატავდა უდიდეს ინტერესს.

- ოო, დარწმუნებული ვარ, რომ ასი ნელიერ არ გეყოფათ იმის გამოსაწნობად, რარ აღმოვაჩინეთ! ხედავთ ამ გადღაზნილ ლაქას ხალიჩაზე? ამ ხალიჩაში საკმაოდ ზევრ სისხლს უნდა გაეყონა, ხომ მართალია?

- უდავოდ.

- და წარმოიდგინეთ, რომ ღია ფერის პარკეტზე ამ ადგილას ლაქა არ არის.

- არ არის ლაქა? არა, უნდა იყოს!

- დიას, ჩვენერ ასე ვფიქრობდით, მავრამ იატაკი ერთ ადგილას დაულოქავებელია.

ხალიჩის კიდე ავნიე და დავრწმუნდით, რომ ლესტრეიდი მართლს ამბობდა.

- მავრამ ხალიჩის ქვედა მხარეს გაჟონილ სისხლს ხომ იატაკზეერ კვალი უნდა დაეტოვებინა!

სახელოვანი სპერალიისტის გაოჯება რომ ნახა, ლესტრეიდმა აღჭარებინაგან ჩაიხიხიოთა:

- ანა, ახლა ავისწნით, რარ არის. მეორე ლაქარ არსებობს, მავრამ პირველს არ ემთხვევა, თვითონვე შეხედეთ.

ამ სიტყვებზე ხალიჩის მეორე ზოლო ასწია და მართლარ, პარკეტზე, კართან ახლოს, ვნახეთ დიდი მუქი წითელი ლაქა.

- რას იტყვით ამაზე, მისტერ პოლმს?

- აქ ყველაფერი ძალიან მარტივი ასახსწელია. ორი ლაქა ემთხვევა ერთმანეთს, მავრამ ხალიჩა გადაწრწნებული იყო. რაკი ის კვადრატულია და არაა დამაგრებული იატაკზე, ამის გაკეთება სრულიად ადვილი რამ იყო.

- მისტერ პოლმს, პოლირიას არ ესაჯიროება თქვენი განმარტება იმის თაობაზე, რომ ხალიჩა გადაწრწნებული იყო. ეს სავსებით აშკარაა: თუ ხალიჩას ასე დავდებთ, ერთი ლაქა მეორის თავზე აღმოჩნდება. მე კი თქვენ გეკითხებით: ვინ აწია ხალიჩა და რისთვის?

პოლმსის უძრავ სახეზე შევნიშნე, რომ ძლივს იკავებდა დაუფლოებულ მღელვარებას.

- ლესტრეიდი, - თქვა ზოლოს, - დერეფანში რომ პოლირიელია, იგი განუწყვეტლივ მორიგეობდა აქ, თუ არა?

- დიას.

- ჰოდა, აი ჩემი რჩევა: ძალიან მკარად დაპკითხეთ. ოლონდ ჩვენი თანდასწრებით არა.

ჩვენ აქ დავიჯდით. გაიყვანეთ მეორე ოთახში. პკითხეთ, როგორ გაბედა აქ ადამიანის შემოშვება და ამ ოთახში მისი მარტო დატოვება. ნუ პკითხავთ, დაუშვა თუ არა მან ასეთი რამ. ჩათვალეთ, რომ ამას მტკიერება არ ესაჯიროება. დაარწმუნეთ, რომ თქვენთვის წნობილია ამ ოთახში ვილარ რომ იყო. დაემუქრეთ. უთხარით, რომ მხოლოდ გულახდილ

აღიარებდას შეუძლია მისი დანაშაულის გამოსყიდვა. გააკეთეთ ყველაფერი ისე, როგორც მე გითხარით.

- ვფიქრავ, მე გამოვწერავ მისგან ყველაფერს, თუ რაიმე იქნის! - ფიქვლად შესძახა ლესტრეილმა. ნინკარში გაიზინა, და წუთის შემდეგ გვერდითი ოთახიდან მისი გაავებული ყვირილი მოგვესმა.

- ჩქარა, უოტსონ, ჩქარა! - შეჰყვირა მოუთმენლობისაგან აკანკალებულმა ჰოლმსმა. ამ კარის მთელი ზეზუნებრივი ძალა, რაჯ აპათის ნიღბის ქვეშ იმალებოდა, მოზღვავებული ენერჯის წერხლად აგიზგიზდა. მან ხალიჩა გადაკურა, სწრაფად დაეშვა მუხლებზე და პარკეტის ყოველი კვადრატის ხელით მოსინჯვას შეუდგა. როგორც კი შეეხო კიდე, ერთი მათგანი განზე გადავარდა. ეს იყო პაჭარა ყუთის სახურავი. მის ქვეშ ჩაღრმავებული მწირე შნელი ადგილი გამოჩნდა. ჰოლმსმა მოუთმენლად ჩაყო შიგ ხელი, მაგრამ უკან რომ ამოიღო, ჭავრისა და მწარე იმეღვარწყუნისაგან ამოიოხრა. ყუთი წარეილი დაუხვდა.

- ამა, წოწხლად, უოტსონ, წოწხლად! უნდა მოვასწროთ და ხალიჩა ადგილზე დავაბრუნოთ! საიდუმლო საწავის დაფარვა და ზედ ხალიჩის გადაფარება ძლივს მოვასწარით, რომ დერეფანში ლესტრეიდის ფეხის ხმა გაისმა. როჯ იგი შემოვიდა, ჰოლმსი ზუსტარზე დაუდევრად მიყრდნობილი დაუხვდა. ჩემს მეგობარს ისეთი ნაღვლიანი და ტანჯული სახე ჰქონდა, თითქოს დაუძლეველ მტქნარებას ძლივს იკავებდა.

- მაპატიეთ, რომ მოგარდინეთ, მიტერ ჰოლმს. ვხედავ, საშინლად მოგზებრდათ ეს საქმე. დაბოლოს, აღიარა! შემოდით, მაკფერსონ! დაე, ჯენტლმენებმარ გაიგონ თქვენი მიუტყვებელი საქრეილის ამბავი.

ოთახში გვერდულად შემოვიდა ნითელი და შერწხვენილი ზუმბერაზი კონსტებლი.

- გარნმუნებთ, სერ, აზრადარ არ მქონია ურიგო საქრეილი. გუშინ საღამოს აქ ერთი ახლოგაზრდა ქალი გამოძერხადა. რაღარ უწყების სახლს დაეძებდა და ვერ კი ეპოვნა. ვილაპარაკეთ. მოგწყინდება კარს მთელი დღე მარტო დგომა...

- მერე, რა მოხდა?

- საღარ მკვლელობა მოხდა, იმ ადგილის ნახვა აინტერესებდა. გაზეთებში ნავიკითხეო, თქვა. ძალიან ნესიერი ახლოგაზრდა ქალი გახლდათ, სერ, და ისე დალაგებულად ლაპარაკობდა, რომ ვერც კი ავინერთ. გავიფიქრე: ისეთი რა უნდა მოხდეს, თუ შევუძვებ და შეხედავს-მეთქი. მაგრამ ხალიჩაზე სისხლის ლაქა დაინახა თუ არა, იატაკზე მკვდარივით გაიშხლართა. ურებ სამზარეულოში შევვარდი, წყალი მოვარბენინე, მაგრამ გონს ვერა და ვერ მოვიყვანე. მაშინ კონიაკისთვის კუთხეში გადავირბინე, ტრაქტირი „სუროს ტოტი“ რომაა, იქ, მაგრამ ვიდრე მოვზრუნდებოდი, ახლოგაზრდა ქალი გონს მოსულა და ადგილზე აღარ დამიხვდა... აღბათ შერწხვა ჩემთან შეხვედრა.

- ხალიჩას არავინ შეხებია?

- ირით, სერ, როჯ მე დავბრუნდი, მგონი, როჭა ადგილშენარვლებული დამიხვდა. ქალი ხომ ხალიჩაზე დაეჯრა, ხალიჩა კი იატაკზე დამაგრებული არ არის. მერე მე გავასწორე.

- ეს გაკვეთილი იყოს თქვენთვის, კონსტებლო მაკფერსონ, რათა მეჭად აღარავინ მოატყუოთ, - მედიფურად ჩაილაპარაკა ლესტრეილმა, - რა თქმა უნდა, თქვენ გეგონათ, რომ ნესრივის დარღვევა დაიფარებოდა. ჩემთვის კი საკმარისი გახდა ხალიჩის ერთი შეხედავა, რათა მაშინვე მივმხვდარიყავი, რომ ოთახში ვილაჯ იყო. თქვენი ზედი, მეგობარო, რომ არაფერი დაკარგულა, თორემ რუდი დღე დავადგებოდათ. ვნანობ, მისტერ ჰოლმს, რომ აქ ასეთი წვრილმანისათვის მოგინვიეთ, მაგრამ მეგონა, რომ ეს მეორე ლაქა, რარ არ ემთხვევა პირველს, დაგაინტერესებდათ.

- რა თქმა უნდა, ეს ძალიან საინტერესოა... კონსტებლო მაკფერსონ, ის ქალი მხოლოდ ერთხელ შემოვიდა აქ?

- დიას, სერ, მხოლოდ ერთხელ.

- სახელად რა ჰქვია?

- არ ვიცი, სერ. მზეჭდავი მემანქანის ადგილს დაეძებდა, მაგრამ სახლის ნომერი აღარ ახსოვდა, ძალიან სასიამოვნო, ნესიერი ახლოგაზრდა ქალი გახლდათ, სერ.

- მაღალი? ლამაზი?

- დიას, სერ, საკმაოდ მაღალი ახალგაზრდა ქალი. შეიძლება ითქვას, რომ არა მარტო ლამაზი, არამედ ძალიან ლამაზიც. „ოფიცრო, ნება მომეცით მხოლოდ შევხედოო!“ - ასე მომმართა. ისეთი სასიამოვნო, პირდაპირ ალერსიანი მანერები ჰქონდა, რომ გავიფიქრე. დიდი უბედურება არ იქნება, თუ კარიდან შეხედვის ნებას მივცემ-მეთქი.

- რა ეხება?

- ძალიან უბრალო სამოსელი, სერ! გრძელი ნამოსასხამი იატაკს სწვდებოდა.

- ეს რომელი საათზე მოხდა?

- სწორედ შეზინდებისას, ტრანქვირიდან რომ ვბრუნდებოდი, ფარნები მაშინ ანთეს.

- კარგი, - თქვა ჰოლომსმა, - ნავიდეთ, უოჭსონ, გადაუდებელი საქმე გველოდება.

როცა სახლიდან გამოვდიოდით, ლესტრეიდი ოთახში დარჩა, სინანულით აღსავსე კონსტებლი კი ჩვენთვის კარის გასაღებად გაიჭრა. ჰოლომსი ზღუარბლოზე შემობრუნდა და მკაცრად რაღაც გაუწოდდა. კონსტებლი დააშტერდა.

- ლმერთო ჩემო, სერ! - შესძახა გარეუბლში.

ჰოლომსმა ტყუილზე თითი მიიღო, ნივთი უკანვე ჩაიღო შიდა ჭიბეში, და როცა ქუჩაში გავედით, გადაიხარხარა.

- ჩინებულთა! - თქვა მან, - ნავიდეთ, ძვირფასო უოჭსონ. ფარდა ანუელია, და უკანასკნელი მოქმედება მაღე დაინწყება. შეგიძლიათ დამშვიდდეთ: ომი არ იქნება, ღირსპატივრემულ ლორდ ტრელონი ჰოუპის ბრწყინვალე კარიერას ჩრდილი არ მიაღებდა, ნინდაუხედავი მეთე აჩქარებისათვის არ დაისჯება და პრემიერ-მინისტრს გართულებული პოლიტიკური ვითარებიდან ევროპის დახსნა აღარ მოუხდება. ჩვენ დაგვჭირდება მხოლოდ ერთგვარი ტაქტი, საზრიანობა, და მაშინ მთელი ეს ისტორია, რაც ძალიან არასასიამოვნო შედეგებით იმუქრებოდა, შარშანდელი თოვლივით გაქრება.

ამ საკვირველი ადამიანის მიმართ აღჭარბების გრძობით განვიმსჯვალე.

- თქვენ ამოხსენით ამოცანა? - შევძახე მე მყისვე.

- ჯერ არა, უოჭსონ. ჯერ კიდევ არის რამდენიმე გაუგებრობა, მაგრამ ჩვენთვის უკვე რწობილია იმდენი, რომ პირდაპირ სახეები იქნება, თუ ყველაფერს არ შევიტყობთ. ახლა კი პირდაპირ უაიტჰოლოტერასზე ნავალთ და საქმეს ბოლომდე მივიყვანთ.

როცა ევროპის საქმეთა მინისტრის სახლში მივედით, შერლოკ ჰოლომსმა მსახურებს განუხრებადა, რომ ლედი ჰილდა ტრელონი ჰოუპის ნახვა სურდა. ორივენი მისაღებად შეგვიყვანეს.

- მისტერ ჰოლომს! - თქვა ლედი, და სახე აღმფრთხილებანი აეჭიერა. - ეს თქვენის მხრივ უბრალოდ უპატიოსნობა და არაკეთილშობილური საქმიანობაა. ხომ გთხოვთ, არ გამამხილოთ, თქვენთან რომ ვიყავი-მეთქი. ნინალმდეგ შემთხვევაში ქმარი იფიქრებს, რომ მის საქმიანებაში ვერევი. თქვენ კი თქვენი სტუმრობით სახელს მიტეხთ. ეს ხომ ამტკიცებს, რომ ჩვენს შორის საქმიანი ურთიერთობა არსებობს.

- სამსუხაროდ, მილედის, სხვა არჩევანი არა მქონდა. მე დამავალეს იმ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი დოკუმენტის პოვნა და იძულებული ვარ გთხოვოთ, წერილი მე გადმომიწეთ. ლედი ტრელონი ჰოუპი ფეხზე ნამოვარდა. სახეზე მკვდრისფერი ედო. თითქოს თვალთ დაუბნელობდა, ნაბრბარდა. მეგონა, გულიერ ნაყვილობდა, მაგრამ ნებისყოფის უზარმაზარი ძალდატანებით თავი შეიკავა და ბრაზისა და გარეუბისაგან სახე ნამოენთო.

- თქვენ... თქვენ შეურაცხყოფას მაცენებთ, მისტერ ჰოლომს!

- მომისმინეთ, მილედის, ეს სრულიად უსარგებლო ლაპარაკია. გთხოვთ წერილი გადმომიწეთ.

ქალმა ხელი ზარისაკენ გაიწვია:

- მსახური გაგაწოდებთ.

- ნუ დარეკავთ, ლედი ჰილდა, თორემ თუ მსახურს მოუხმობთ, ჩემი გულწრფელი რწა თავიდან აგარიდოთ საქვეყნო სკანდალი, ამაოდ ჩაივლის. დამიბრუნეთ წერილი და ყველაფერი მოგვარდება. თუ დამიჭირებთ, დაგეხმარებით, ხოლო თუ არ ისურვებთ, რომ მენდოთ, იძულებული ვიქნები გავრეთ.

ჰოლომსის წინ ამაყი და დიდებული ლედი ჰილდა ტრელონი ჰოუპი იდგა. მან თვალი გაუსწორა ჩემს მეგობარს, თითქოს სურდა გაეგო, გულში რა უდევსო, მაგრამ ზარისათვის ხელი არ მოუშორებია.

- თქვენ რდილობთ დამაძინოთ, არა? ეგ ვერაფერი კეთილშობილებაა, მისტერ ჰოლმს!

თქვენ ამბობთ, რაღა ვიციო. რა იციო?

- გთხოვთ, დაბრძანდეთ, მილოდი. არ ვილაპარაკებ, ვიდრე არ დაბრძანდებით. გმადლობთ.

- მისტერ ჰოლმს, მხოლოდ ხუთ წუთს გაძლევთ!

- ჩემთვის სულ ერთი წუთი კმარა, ლედი ჰილდა. მე ვიცი, რომ თქვენ იყავით ეღვარდ ლოკასთან, მიუერთ მას ეს დოკუმენტი, ვიცი, როგორ მოხერხებულად შეაღწიეთ მის ოთახში მეორედ და აიღეთ ნერილი ხალიჩის ქვეშ საწავიდან.

ლედი ჰილდას სახეზე მკვდრის ფერი დაეფო, მაგრამ ჰოლმისსათვის თვალი არ მოუყრილებია. სუნთქვა შეეკრა. სიტყვის ნარმოთქმის ძალაჯ აღარ ჰქონდა.

- თქვენ შეიძალეთ, მისტერ ჰოლმს... თქვენ შეიძალეთ! - შესძახა მან ზოლოს.

ჰოლმსმა ჭიბიდან მუყაოს პატარა ნაჭერი ამოიღო. ეს იყო ქალის ფოტოსურათი.

- აი, ეს თან ნამოვიღე, ვიწოდო, რომ დაჭირდებოდა, - უთხრა მან მინისტრის მეუღლეს. - პოლიციელმა გიწოთ.

ქალმა გაჭირვებით ჩაისუნთქა ჰაერი და თავი სავარძლის საზურგეს მიაყრდნო.

- მომისმინეთ, ლედი ჰილდა... ნერილი თქვენა გაქვთ, მაგრამ საქმის მოგვარება ჯერ კიდევ შეიძლება. არავითარი სურვილი არა მაქვს უსიამოვნება მოგაყენოთ. ჩემი ვალდებულება მოხდელი მექნება, როჯა დაკარგულ ნერილს თქვენს ქმარს დავუბრუნებ. დაჰყვით ჩემს რჩევას, მენდეთ და იყავით გულახდილი - ესაა თქვენი ხსნის ერთადერთი გზა.

ამ ქალის სიმაძაქრემ აღჭარებში მომიყვანდა. მას არ უნდოდა თავი დამარხებულად ეწო.

- ისევ გიმეორებთ, მისტერ ჰოლმს: თქვენ რაღაჯ სულიეოსური ფანტაზიის ტყვეობაში ხართ მოქრეული.

ჰოლმსი სკამიდან ნამოდვა:

- მეზრალეებით, ლედი ჰილდა. მე რაჯ შემეძლო, თქვენთვის ყველაფერი მოვიმოქმედე, მაგრამ ვხედავ, უქმად გავრჯილვარ.

ამ სიტყვეზზე ჰოლმსმა ზარის ლილაკს ხელი დააჭირა. მსახური იმნამსვე შემოვიდა.

- მისტერ ტრელონი ჰოუპი შინაა?

- შინ მხოლოდ თხუთმეტი წუთის შემდეგ იქნება.

ჰოლმსმა საათს დახედა.

- კიდევ თხუთმეტი წუთი, - თქვა მან. - ძალიან კარგი, დაველოდები.

მსახურმა ძლივს მოასწრო კარის გახურვა, რომ ლედი ჰილდამ ხელები გაშალა და ჰოლმისის ფერხით დაეჯა. მშვენიერ სახეზე რრემლი ლაპალუპით ჩამოსდიოდა.

- ოპ, შემიზრალეთ, მისტერ ჰოლმს! შემიზრალეთ! - ევედრებოდა სასონარკვეთილი ქალი.

- ღვთის გულისათის, ნუ ეტყვით! რომ იწოდეთ, როგორ მიყვარს ჩემი ქმარი. მისთვის თუნდაჯ მერიეოდენი უსიამოვნების მიყენება ჩემთვის აუტანელი სატანჯველი იქნება. ეს ამბავი კი მის კეთილშობილ გულის ერთიანად დამსხვრევს.

ჰოლმსმა ქალი ააყენა.

- მადლოზელი ვარ, მილოდი, რომ, თუნდაჯ უკანასკნელ ნამს მოეგეთ გონს. წუთის დაკარგვა აღარ შეიძლება. სადაა ნერილი?

ქალი ხანერ მაგიდას მივარდა, და იქიდან გრძელი რისფერი კონვერტი ამოიღო.

- ინებეთ, მისტერ ჰოლმს... ნეტავ, არასოდეს არ მეხილა იგი!

- როგორ დავუბრუნოთ? - ჩაფიქრებული ამბობდა ჰოლმსი. - საჭირო კია საჩქაროდ რაიმე მოხერხებული გამოსავალი ვიპოვოთ!.. სადაა დოკუმენტებისზარდახმა?

- სანოლ ოთახში გახლავთ.

- ძალიან კარგი. ზარდახმა ახლავე აქ მოიტანეთ.

ერთი წუთის შემდეგ ჰილდა ისევ ჩვენთან გაჩნდა და ხელთ ზრტყელი ნითელი ზარდახმა ეჭირა.

- აღობათ მორგებული გასაღები გაქვთ, მილოდი, აზა, გააღეთ!

ლედი ჰილდამ კორსაყიდან პატარა გასაღები ამოაძვრინა და ზარდახმა გახსნა. იგი ქალადებით სავსე აღმოჩნდა. ჰოლმსმა რისფერი კონვერტი იმ ქალადების შუაში მოაქრია. ზარდახმა კვლავ დაკეტეს და სანოლ ოთახში ისევ თავისი ადგილი მიუჩინეს.

- ახლა მზადა ვართ თქვენს ქმარს შევხვდეთ, - თქვა ჰოლომსმა. - მის მოსვლამდე კი მთელი ათი წუთი ჩვენს განკარგულებაშია, ჩემის მხრივ, ძალიან დიდ რისკს ვეწევი, რომ მდგომარეობიდან გამოვიყვანოთ, ლედი! ამის სანაზღაუროდ კი დარჩენილი დროის განმავლობაში პატიოსნად უნდა მომიტხროთ მთელი ეს ურნაური ამბავი.

- ყველაფერს ვიამბობთ, მისტერ ჰოლომს! - შესძახა ლედიმ. - ყოველგვარი გადაჭარბების გარეშე ვიყნობ, რომ ჩემი ქმრის წყენას თავის მოკვლა მიჩვევია. ალბათ მთელი ლონდონში არ მოიძებნება ქალი, რომელსაც ჩემსავით უყვარდეს თავისი ქმარი და მანერ, რომ გაეგო, რა მოვიმოქმედებ, ერთი სიტყვით, რისი გაკეთებაც მაიძულეს, არასოდეს არ მაპატიებდა. იგი ისე მალდა აყენებს თავის საკუთარ პატიოსნებას, რომ არ შეუძლია ვინმეს უპატიოსნო საქრეილი მიუტყვოს. დამეხმარეთ, დამიხსენით, მისტერ ჰოლომს! ჩემს ზედნიერებას, მის ზედნიერებასა და ორივე ჩვენგანის სიროჯბლეს საფრთხე ემუქრება.

- ჩქარა, მიღედი, დრო იწურება!

- ჯერ კიდევ გათხოვებამდე, მისტერ ჰოლომს, წინდაუხედავი, ქარაფშუტყული, გრძობამორეული შეყვარებული ქალიშვილის წერილი დავნერე. მართალია, წერილში რუდი არაფერი იყო, მაგრამ ჩემი ქმარი მის დანერას დანაშაულად ჩამითვლიდა. ის წერილი რომ წაეკითხა, აღარაფერს დამიჯერებდა. წერილის დანერიდან მრავალმა წალომა ჩაიარა და მეგონა, ყველაფერი დავინყებას მიერა. მაგრამ უყრად ან ტრაგიკულად დაღუპულმა ლუკასმა შემაწყობინა, რომ ის წერილი ჩემს ხელთაა და თქვენს ქმარს უნდა ვუჩვენო. ვევედრებოდი, შემინრალეთ-მეთქი. წერილს დავიბრუნებო, შემომითვალა, ოღონდ თავისი პირობები თან მოაყოლა. წერილის სანაწვლოდ მისთვის უნდა გადამერა ერთ-ერთი დოკუმენტი, რომელსაც ჩემი ქმარი დეპეშებისათვის განკუთვნილ ზარდახში იხანავდა. ალბათ სამინისტროში მოკალათებულმა ვილარ ჯამუშმა შეაწყობინა ასეთი დოკუმენტის არსებობა. ლუკასი მარნმუნებდა, რომ ეს არავითარ ვნებას არ მიაყენებდა ჩემს ქმარს. წარმოიდგინეთ თქვენი თავი ჩემს ადვილზე, მისტერ ჰოლომს! რა უნდა მექნა?

- ყველაფერი უნდა მოგეთხროთ ქმრისათვის.

- არ შემეძლო, მისტერ ჰოლომს, არ შემეძლო! ერთი მხრივ, მელოდა გარდაუვალი დაღუპვა, მეორე მხრივ კი, თუმცა ქმრის კუთვნილი დოკუმენტის აღება სანინელუნდა მიმაჩნდა, მაგრამ სავსებით წარმოდგენილი მანერ არა მქონდა, რა შედეგები შეიძლებოდა მოჰყოლოდა ამას საერთაშორისო პოლიტიკის არენაზე. და ქურდობა ჩავიდინე, მისტერ ჰოლომს. გასაღების ზომა ავიღე. ხოლო იმ კარმა, ლუკასმა, მეორე გასაღები გააკეთებინა. ზარდახმა გავაღე, დოკუმენტი ავიღე და გოდოლფინსტრიტზე ლუკასს მივუტანე.

- და რა მოხდა იქ, მიღედი?

- როგორც დათქმული გვქონდა, კარზე დავაკაკუნე. ლუკასმა გააღო. ოთახში შევეყვი და კარი ნახევრად ღია დავტოვე, რადგან იმ კართან მარტო დარჩენის მეშინოდა. მახსოვს: როცა სახლში შევდიოდი, ქუჩაში ვილარ ქალი იყო ატყუებული. ჩვენი მოლაპარაკება სწრაფად დასრულდა. ჩემი წერილი სანერ მაგიდაზე ედო. დოკუმენტი გადავეერი თუ არა, წერილიერ დამიბრუნა. იმავე ნამს კარებში ხმაური ატყდა და დერეფანში ფეხის ხმა გაისმა. ლუკასმა სწრაფად გადასნია ხალიჩა, დოკუმენტი სარავში ჩადო და ზედ ისევ ხალიჩა გადაათარა.

ის, რა შედეგ მოხდა, რაღაც კომშარს ჰგავდა. მე დავინახე შავგვრემანი გიჟური სახე, გავიგონე ხმა ქალისა, რომელიერ ფრანგულად გაპყვიროდა: „ტყუილად არ ველოდი! დაბოლოს მოგახელთე იმ ქალთან!“ რაღაც ველოური სრენის მონმე შევიქენი. დავინახე, როგორ სტარა ხელი კარმა სკამს, ხოლო ქალის ხელში ხანჯალმა იეღვა. თვალი ავარიდე საშინელუნას, გავიქერი, გამოვვარდი სახლიდან და მხოლოდ მეორე დღეს დილით გავივე საზარელი მკვლელობის ამბავი. იმ საღამოს ზედნიერი ვიყავი, რადგან ჩემი წერილი დავიბრუნე და ჯერ კიდევ არ მქონდა შეგნებული, რას მიმზადებდა მომავალი.

მაგრამ მეორე დილით გავივე, რომ ვანს თავდაღნეული, ვუის გადავეყარე. ქმარმა დოკუმენტის დაკარგვა შენიშნა, და მისმა სასონარკვეთილუნამ მერ შემაძრუნა. ძლივს შევიკავე თავი, ლამის ფერხითი ჩავყვარდი და ყველაფერი ვყამბე. მაგრამ მაშინ ხომ ისიერ უნდა მეამბნა, რა უნინ მოხდა! იმ დილით თქვენთან მოვედი და მხოლოდ მაშინ

შევიგნე ჩემ მიერ ჩადენილი დანაშაულის მთელი სიმძიმე. იმ წუთიდან სულ იმაზე ვფიქრობდი, როგორ დამებრუნებინა უკანვე დოკუმენტი. იგი ხომ იქვე უნდა ყოფილიყო, სადარ ლუკასმა იმ საშინელი ქაღალის მოსვლამდე შეინახა. ის ქალი რომ არა, საიდუმლო საჩუქრის ადგილსამყოფელს მე ვერ მივაკვლევდი. როგორმე უნდა შემეღწია ლუკასის ყოფილ ოთახში. მთელი ორი დღე ვუთვალთვადე იმ სახლს, მაგრამ კარი მუდამ მაგრად ჩარაზული იყო. უკანასკნელად გუშინ საღამოს ვწადე. თქვენ უკვე ირით, როგორ მოვახერხე ნერილის აღება. შინ მოვიტანე და გადავწყვიტე მომესპო, რადგან არ ვიყოფი, როგორ დამებრუნებინა ქმრისათვის ისე, რომ ყველაფერი არ გამებნდო... ღმერთო ჩემო, მისი ნაბიჯის ხმა მესმის, კიბეზე ამოდის!

ევროპის საქმეთა მინისტრი ალელვებულო შემოვარდა ოთახში.

- რა არის ახალი, მისტერ ჰოლმს, რა არის ახალი? - შეჰყვირა მან.

- მაქვს რაღაც იმედი.

- მაღლობა ღმერთს! - აღჭარებთ წარმოთქვა მან. სახე გაუბრწყინდა. - პრემიერ-

მინისტრი სადილადად მენვევა. შემძლია გავახარო? ფოლადის ნერვები აქვს, მაგრამ ვიცი,

რომ თითქმის არ სძინავს იმ დღიდან, რაჯ ეს ამბავი მოხდა... ჭეიკოზს, სთხოვეთ

პრემიერ-მინისტრს, აქ ამოზრძანდეს. რაჯ შეგებნათ თქვენ, - და მიუღღეს მიუბრუნდა, -

არა მგონია, ძვირფასო, თქვენთვის საინტერესო აღმოჩნდეს ეს პოლიტიკური ბანასი.

რამდენიმე წუთის შემდეგ ყველანი სასადილოში გეახლოებთ.

პრემიერ-მინისტრს თავდაჭერილობა არ აკლდა, მაგრამ თვალთა ელვარებასა და ხმელ-

ხმელი ხელების მოუსვენარ მოძრაობაზე შევატყვე, რომ თავისი ახლოგაზრდა კოლეგის

მღელვარება მასაჯ გადასდებოდა.

- როგორჯ ვამჩნევ, მისტერ ჰოლმს, რაღაჯ ახალი ამბის თქმას უნდა აპირებდეთ?

- ჭურჭრობით არწყო სახარბიელოდაა საქმე, - მიუგო ჩემმა მეგობარმა. - სადარ კი

ხელი მიმინვდებოდა, წნობები შევკრიბე და დავრბმუნდი, რომ მღელვარებისათვის

საფუძველი არ არსებობს.

- მაგრამ ეს არ კმარა, მისტერ ჰოლმს. ჩვენ ერთთავად ვულკანზე რბოვრება არ

შეგვიძლია. გვინდა გარკვეულად ვიყოფეთ ავირა და კარგი.

- იმედი მაქვს ნერილს ვიპოვით. რაჯ უფრო მეტს ვფიქრობ ამ საქმეზე, მით უფრო

ვრბმუნდები, რომ ნერილი ამ სახლის ფარგლებს არ გასრიღებია.

- მისტერ ჰოლმს!

- თუ მას გაიტარებდნენ, ახლა უკვე გამოქვეყნებულირ იქნებოდა.

- მაგრამ რა აზრი ექნებოდა ნერილის აღებას, თუ ისევ აქვე უნდა დაეჭოვებინათ?

- მე არჯ იმის მჯერა, რომ ნერილი დაიკარგა.

- მაშინ რანაირად გაქრა ზარდახშიდან?

- არჯ იმაში ვარ დარბმუნებული, რომ ზარდახშიდან გაქრა.

- მისტერ ჰოლმს, ახლა ხუძრობის დრო არ არის! გარბმუნებთ, ნერილი ზარდახში

არაა.

- ორბანათის შემდეგ ჩახედეთ?

- არა, მაგრამ ეს წულის ნაყვა იქნებოდა.

- შეიძლევა, ვერ შენიშნეთ.

- ეს შეუძლეებელია.

- ვინ ირის! ასეთი ამბები მომხდარა! იქ ხომ სხვა საბყოებირ იქნებოდა. შეიძლევა მათ

შორის გაიბნა.

- ნერილი ზემოდან იღო.

- შეიძლევა ზარდახში ვინმემ შეარხია და კონვერტმა ადგილი ირვალა.

- არა, არა, ყველაფერი ამოვიღე.

- მაგრამ ამის შემონმება ხომ ადვილია, ჰოუპ! - უთხრა პრემიერ-მინისტრმა. -

უბრძანეთ, მოიჭანონ აქ ზარდახში.

ევროპის საქმეთა მინისტრმა ზარს თითი დაჭირა.

- ჭეიკოზს, მომიტანეთ ჩემი ქალღლების ყუთი... სრულიად ამოდ ვკარგავთ დროს,

მაგრამ თუ თქვენ ეს დავკამყოფილებთ, რა გაენყოზა, შევამონმოთ... გმადლორბთ, ჭეიკოზს,

აქ დადგით... გასალეზი ყოველთვის საათის ძენკვზე მაქვს. აი ყველა ქალღღი, ხომ

ხედავთ: ლორდ მეროუს ნერილი, სერ ჩარლზ ჰარდის მოხსენება, მემორანდუმი ბელგრადიდან, წიგნები რუსეთ-აპონის ჰურის გადასახადებზე, ნერილი მადრიდიდან, ლორდ ფლანდერის პატივი... ღმერთო ჩემო! ეს რა არის? ლორდ ბელინჯერ! ლორდ ბელინჯერ!

პრემიერმა წისფერი კონვერტი ხელიდან გამოსტავა:

- დიახ, ის გახლავთ. ნერილი გაუხსნელია... გილორავთ, ჰოუპ!
- მაღლობელი ვარ! მაღლობელი ვარ! რა ტვირთი მომეხსნა მხრებიდან!.. მაგრამ ეს მიუწვდომელია... შეუძლებელია... მისტერ ჰოლმს, თქვენ ჯადოქარი ხართ, თქვენ მისანი ხართ! საიდან გაიგეთ, რომ ნერილი აქ არის?
- დავადგინე, რომ სხვაგან არსად არ იყო...
- საკუთარ თვალებს არ ვუჯერებ! - თქვა და ოთახიდან სწრაფად გავარდა. - სად არის ჩემი წილი? უნდა ვახარო, რომ ყველაფერი მოგვარდა. ჰილდა! ჰილდა! - მინისტრის ხმა კიბიდან ისმოდა.

პრემიერმა თვალეზი მოჭყა და ჰოლმსს ისე გადახედა.

- მომისმინეთ, სერ, - მშვიდად უთხრა მან ჩემს მეგობარს. - აქ სხვა რაღაც იმალვთ. როგორ აღმოჩნდა ნერილი ხელახლა ზარდახში?

ჰოლმსმა ღიმილით მოარიდა თვალი მის გამჭრიახ მხერგს და ისე უპასუხა:

- ჩვენს გვაქვს ჩვენი დიპლომატიური საიდუმლოებანი, - თქვა ეს, ქუფს ხელი წამოავლო და კარს მიანშურა.

შავი პიჭერი

ჩემი მეგობარი სულიერი და ფიზიკური ძალების ისეთი გაფურჩქვნის ხანაში, როგორც 1895 წელს, არასოდეს მინახავს. სულ უფრო მეტად იხვეჭდა სახელს, სულ უფრო ფართოვდებოდა მისი პრაქტიკა. სხვათა საიდუმლო ამბები რომ არ გავამუცავო, ჩემს თავს ნებას ვერ მივრეშ, თუნდაც ვაკვირთ ვახსენო იმ გამოჩენილ ადამიანთა სახელები, რომელთაზე ბევრჯერ ვაღმოვლახე ბეიკრისტრიტზე ჩვენი უბრალო ზინის ზღურბლი. უნდა ითქვას, რომ ჰოლმსს, როგორც ყველა დიდ შემოქმედს, მხოლოდ ძიების ხელოვნების სიყვარული ამოქმედებდა. არა მსმენია (ჰოლდერნისის ჰერროვის ერთადერთი შემთხვევის გარდა), რომ თავისი ფასდაუდებელი სამსახურისთვის დიდი გასამრჯელო მოეთხოვა. იმდენად უანგარო იყო და იმდენად დამოუკიდებელი, რომ ზოგჯერ მდიდარსა და წარჩინებულ ადამიანებს უარს ეუბნებოდა დახმარებაზე, თუ მათ საიდუმლოებათა ძიებაში საინტერესოსა და მიმზიდველს ვერაფერს ხედავდა. იმავე დროს მთელი კვირაობით გულმოდგინედ იკვლევდა რომელიმე ლარინის საქმეს, თუ ეს საქმე იმდენად იდუმალებით მოწყული და ამალეღვებელი იყო, რომ შეეძლო მისი წარმოსახვის აგზნება და საშუალებას აძლევდა გამოეყენებინა თავისი დახვეწილი ოსტატობა.

იმ ღირსსახსოვარ 1895 წელს ჰოლმსმა ბევრი საინტერესო და ნაირფეროვანი საქმე გამოიკვლია. ჯერ მარტო კარდინალ კოსკას უერარი სიკვდილის მიზეზების დადგენა რად ღირდა. ეს ვატიკანის დაჟინებითი სურვილით მოხდა. მერე ის იყო, დამნაშავე უილსონი დაპატიმრებინა. იაფონების ეს სახელოვანთქმული მწვრთნელი იმავე დროს ლონდონის ისტ-ენდის ნამდვილი ხორცმეტი გახლდათ. ამ საქვეყნოდ გახმაურებულ საქმეებს მოჰყვა უსდმენს ლიში მომხდარი ტრაგედია: ყოვლად საშინელსა და საიდუმლოებით მოწყული პირობებში დაიღუპა კაპიტანი კერი. ჩემი ჩანაწერები შერლოკ ჰოლმსზე სრული არ იქნებოდა და მკითხველი ბევრსავე დაკარგავდა, თუ არ ჩავურთავდი მოთხრობას ამ არაჩვეულებრივ ამბავზე.

ივლისის პირველი კვირის განმავლობაში ჩემი მეგობარი ისე ხშირად და ისე დიდი ხნით გადიოდა ხოლმე სახლიდან, რომ მივხვდი: რაღაც საქმეშია გართული-მეთქი. იმ დღეებში ჩვენთან ვიღაც სასტიკი შესახედაობისა და უგვანი სახის ადამიანები დაიარებოდნენ. ისინი კაპიტან შეზილს კითხულობდნენ. ამან მაფიქრებინა, რომ თავის ერთ-ერთ მრავალრიცხოვან ნიღბთაგანსა და გამოგონილ გვარს ამოფარებული ჰოლმსი თავის საკუთარ მრისხანე სახელს მალავდა და რაღაც ახალ კვლევა-ძიებას ისე ეწეოდა.

ლონდონის სხვადასხვა რაიონებში ჰოლმის სულ მერე ხუთი საიდუმლო ადგილი მანერ ჰქონდა ისეთი, სადაც სახის შეცვლა შეეძლო. თავის ახალ საქმეზე თვითონ არაფერს მუშენებოდა და არც მე მომიხსოვია მისგან გულის გადაშლა. თუ რა საქმის ძიებით იყო გატარებული, ჰოლმსმა საკმაოდ უჩვეულოდ მიმხვედრა.

ერთხელ, საუზმობამდე ბინიდან გავიდა. ის იყო სუფრას მივუჭექი, რომ მოულოდნელად კარი შემოხლო. თავზე ქუდი ეხურა და ილღიაში ქოლგასავით ამოჩრდილი უზარმაზარი ჭვილთი მოუჩანდა.

- ეშმაკმა დალახვროს, - შევძახე მე, - ნუთუ ლონდონში ამ ბარჯიანად დასეირნობდით?
- არა, მხოლოდ ახლა შევიარე ყასაბთან.
- ყასაბთან?
- და შინ საყუხოო მადაზე ვბრუნდები. ირით, რა სასარგებლოა საუზმის წინ ფიზიკური ვარჯიში? მაგრამ სანადლეოს ვდებ, ვერაფრით ვერ გამოიჩნობთ, სახელდობრ, რა ვარჯიში შევასრულებ.

- არც ვაპირებ გამოვიჩნო.

ჰოლმსმა ყავა დაისხა და თან დაწინვით გადმოძხედა.

- აღარდაისის ღუქნის უკანა ოთახში რომ შეგხვდეთ, ნახავდით: ჭერზე დაკიდებულ მთელ ლორს და რომელიღაც სერთუკავხილ კენჭლომენს, რომელიც გამშაგებით რდილობდა აი, ეს იარაღი გაეყარა ლორისათვის. ეს კენჭლომენი - მე გახლდით. და, სამწყხაროდ, აღმოჩნდა, რომ ერთი დაკვრით ვერასდღებთ ვერ გავყური. ხომ არ გინდათ თქვენც სწავლოთ ბედი?

- არაფრის გულისათვის. მაგრამ თვითონ თქვენ რისთვის დაგჭირდათ ეს ამბავი?

- ფიქრობ, ამას აქვს რაღაც კავშირი იმ იდუმალებით მოწყულ ამბავთან, რაც უწყდემენს ლიში დაჭრილდა... აჰ, ჰოპკინს, გუშინ მივიღე თქვენი ტელეგრამა და გელოდით. შემობრძანდით, ახლავე ვისაუბმებთ.

ოთახში შემოვიდა სეროუხლით სავსე, ორდაათიოდე წლის გამხდარი კარი. უბრალო შალის კოსტიუმი ეყვან, მაგრამ მისი მისრა-მოხრა მონობდა, რომ სამხედრო სამოსის ტარებან უნდა ყოფილიყო დაჩვეული. მაშინვე ვიწახი სტენლი ჰოპკინსი, ჰოლიერის ახალგაზრდა ინსპექტორი, რომელიც ჰოლმისს აზრით, ძალიან კარგი მაძებარი უნდა დამდგარიყო. თავის მხრივ, ჰოპკინსი, სახელოვანი ჰოლმისის მონაფედ თვლიდა თავს და მასწავლებლის მერნიერული მეთოდებით იყო აღტარებული.

სახემოლუშული სტუმარი სავარძელში ღრმად დაღვრემილი ჩაჭდა.

- არა, გმაღლობთ, სერ, უკვე ვისაუბმე. ღამე ქალაქში გავათიე, რადგან აქ საქმის მოსახსენებლად ჩამოვედი.

- მერედა რა მოახსენეთ?

- რომ საქმეში სრული მარჯხი განვიყრადე.

- ვერავითარ წარმატებას ვერ მიაღწიეთ?

- ვერა.

- ნუთუ? ჩანს, ამ საქმისათვის ხელის მოკიდება მე მომიხდებდა.

- ღვთის გულისათვის, მისტერ ჰოლმს! ხომ ირით, პირველად დამავალეს საძიებლად ასეთი რთული საქმე, მე უსუსური აღმოვჩნდი და იქნებ ფონს გამიყვანოთ.

- კარგი, კარგი. სწორედ ახლა დიდი გულისყურით გავყურანი ძიების ყველა მონაყემს.

სხვათა შორის, რას ფიქრობთ თამბაქოს იმ ქისაზე, დანაშაულის ადგილზე რომ იპოვეს? ქისაში ხომ არ უნდა იყოს ამ საქმის გასაღები?

ჰოპკინსის სახეზე გაოყრება გამოკრთა.

- ქისა ხომ მოკლულის საკუთრება გახლდათ, სერ, ამას მისი ინიწიალები ადასტურებს.

იგი სელაპის ტყავისაგანაა დამზადებული და განსვენებული კი, როგორც წნობილია, მრავალი წლის განმავლობაში ნადირობდა სელაპზეზე.

- მაგრამ ჩიბუხი რატომ არ აღმოჩნდა ადგილზე?

- ღიახ, სერ, ჩიბუხი ვერ ვიპოვეთ - აღნათ, ძალიან როტას ეწეოდა. თუმერა, ისიც შეიძლება დავუშვათ, რომ თამბაქო მეგობრებისათვის ჰქონდა.

- უეჭველად. ამაზე მხოლოდ იმ მიზნით ჩამოვაგდე სიტყვა, რომ გითხრათ: თვითონ რომ შევდგომოდო ამ საქმის ძიებას, ამოსავალ წერტილად სწორედ ამ ქისას გავიხიდი. მაგრამ

ჩემმა მეგობარმა უოტსონმა არ იყის ეს ისტორია, და არც მე ვიყყოდი უარს მის მეორედ მოსმენაზე. მოკლედ გვიამბეთ ის, რა უკვლავზე უფრო არსებობდა.

სტენლი ჰოპკინსმა ჭიბიდან ქალაქის ვინრო ნაჭერი ამოაძვრინა.

- ჩემს განკარგულებაშია ზოგიერთი წილი განსვენებულ კაპიტან პიტერ კერის წილი. დაბადებულია 1845 წელს და, მაშასადამე, რომორღათი წლისა ყოფილა. ვეძაპებსა და სელაპებზე მონადირეთა შორის წილილი იყო, როგორც ერთ-ერთი უკვლავზე უფრო გულადი და იღბლიანი. 1883 წელს ხელმძღვანელობდა დანდელ მონადირეთა ორთქლის გემს „ზღვის მარტორქას“. იმავე წელს წარმატებით მოიარა რამდენიმე რეისი, მომდევნო წელს კი სამსახურიდან გადადგა. შემდეგ კიდევ რამდენსამე წელს მოგზაურობდა. ზოლოს იყდა პატარა მამული „უწყდმენს ლი“, ფორესტ როუს მახლობლად, სასექსში. იქ გაატარა წილიების უკანასკნელი ექვსი წელი და იქვე მოკვდა ზუსტად ერთი კვირის წინ.

იყო დიდი ახირებული და უწყნარი ადამიანი. უკვლავლიურ წილიებში ეს გულჩათხრობილი და პირქუში კარი მკარნი ჰურიტანი გახლდათ. მისი ოჯახი შედგებოდა წილისა და ორი წლის ასულისაგან. სახლის მომვლელებად ორი ქალიშვილი ჰყავდა აყვანილი. მსახურები ხშირად ივლეობდნენ, რადგან მასთან წილიება ადვილი არ იყო და ზოგჯერ აუტანელირ ხდებოდა. კერი ხშირად სვამდა და როჯა თვრებოდა, თურმე ხორქმესხმულ ქაჯად იქცეოდა. ისეთი შემთხვევებირ ყოფილა, როჯა მუშტით ნაქემი წილისა და ქალიშვილისათვის ლამით მთელ პარკში უდევნია. ქალებს ხანდახან თურმე ისე ანიოკებდა, რომ მეზობელ სოფლებში მათ ყვირილზე მძინარე ადამიანებს ელვიძებოდათ.

ერთხელ კაპიტანი კიდურ გაყსამართლებიათ მოხური მღვდლის ქემისათვის, რომელირ მისთვის ჭკუის დარიგებას რდილობდა. უფრო მოკლედ რომ მოგახსენოთ, მისტერ ჰოლმს, ძნელია უფრო აბეზარი და საშიში ადამიანის მოძებნა, ვიდრე პიტერ კერი ყოფილა. დავადგინე, ხომალდის მეთაურობის დროსარ ასეთივე ხასიათი ჰქონია.

მეზღვარებმს მისთვის შეურქმევიათ შავი პიტერი - არა მარტო შავგვრემანი სახისა და უზარმაზარი შავი წვერისათვის, არამედ შავი ზნისთვისარ, რითარ თურმე, თავზარს სრემდა ვარქემო მყოფ ადამიანებს. რალა თქმა უნდა, ყველა მეზობელს სძულენია და ყველა გაურბოდა. არც ერთი სიზრალულის სიჭყვა არ გამიგონია, მისი საზარელი აღსასრულის გამო რომ ვინმეს ნამოსრდენოდეს.

მისტერ ჰოლმს, უყველად ნაიკითხვდით ძიების ოქმში ამ კარის „კაიუტის“ ამბავს, მაგრამ თქვენს მეგობარს იქნებ არაფერი სმენია ამაზე. სახლის მახლობლად კაპიტანს თავისთვის პატარა ხის ფანჩაჭური აუშენებია, რასარ თურმე „კაიუტას“ ეძახდა. იქ ატარებდა ლამებს. ეს გახლავთ პატარა ერთოთახიანი ქობახი, ზომით 160 ფუტი. გასალებს მუდამ ჭიბეში ატარებდა, ლოგინსარ თვითონ ალაგებდა და „კაიუტის“ ზღურბლოზე გადანიჭების ნება არავის ჰქონდა. იმ ქობის ორ კედელში გამოჭრილია ორი პატარა სარკმელი. ორივე ნიდავგ ფარდაჩამოფარებული და დავმანული ყოფილა. ქობის ერთი ფანჯარა სასოფლო გზაზე გადის. მომხდარა ხოლმე, როჯა ქობში მთელი ლამე ნთებულა შუქი, და გაკვირვებულ გამვლელთ უკითხვთ, ნეტავ რას აკეთებს ამ ფანჩაჭურში შავი პიტერი? სწორედ ამ სარკმელმა მოგვრა შესაძლებლობა ძიების დროს, მისტერ ჰოლმს, დავადგინა ზოგიერთი წერილობანი.

აღმათ გახსოვთ კალატრონი, სახელად სლეტერი. ჰოდა იგი, ლამის პირველ საათზე, მკვლევლობამდე ორი დლით ადრე, ფორესტ როუსდან რომ მოდიოდა, კაპიტანის მამულთან შეჩერებულია და ხეებს შორის მოჩიმიქმე შუქის კვადრატს დაკვირვებია. ახლა იფიქრება, ფარდაზე აშკარად ჩანდა მამაკარის პროფილი, მაგრამ ეს არ იყო პიტერ კერი, რომელირ კალატრონს ძალიან კარგად სწობოდა. ისირ წვეროსანი კარი ყოფილა, ოლინდ უფრო მოკლედ შეკრული წვერი ჰქონია, ვიდრე კაპიტანს. ასე ირწმუნება კალატრონი. თურმე, უნდა ითქვას, რომ ამაზე ადრე კალატრონი ორი საათი ტრაქტორში მჭდარა და მანძილირ გზიდან ფანჯრამდე საკმაოდ დიდა. ამას ვარდა, მისი ჩვენება ორშაბათს ეხება, მკვლევლობა კი ოთხშაბათს მოხდა.

სამშაბათს პიტერ კერი ყველავზე უფრო საძინელ მდგომარეობაში უნახავთ. თურმე მაგრად გალემილი დაძნობდა და მხერივით მძვინვარე და საშიში იყო. სახლის ვარქემო უხეტილია და როჯა ქალებს მისი ხმა გაუგონიათ, თავი სახლისთვის შეუფარებიათ. გვიან საღამოს

პიტერ კერი თავის ქოხში შესულა. მის ასულის, რომელსაც ლია ფანჯარასთან სძინებია, დაახლოებით ღამის ორ საათზე „კაიუჭიდან“ საშინელი ყვირილის ხმა გაუგონია. ქალიშვილის ამისთვის უსრადღებია არ მიუქრევია, რადგანარ სიმთვრალეში მამამისი ხშირად ყვიროდა და ილანძღებოდა. დილის შვიდ საათზე აღრიანად წამოდგარ მსახურ გოგოს შეუნიშნავს, რომ „კაიუჭის“ კარი ღია ყოფილა, მაგრამ პიტერ კერის შიშით შეადღემდე მის ქოხში შეხედვა ვერავის გაუბედავს. როჯა შიში დაუძლევიათ და ღიად დარჩენილ კარში შეუჯვრევიათ, თვალნინ საზარელი სანახაობა გადაძლიათ და შიშისავან ფერწასულნი სოფელში გაქრულან. ეს ამბავი შემაყობინეს თუ არა, ერთი საათის შემდეგ, ადგილზე გამოვრხადდი და ძიება დავინყე.

მისტერ ჰოლმს, თქვენ ირით, ნერვენი მაგრი მაქვს, მაგრამ იმ პაჭარა სახლში რომ შევიხედე, რახახი დამანყებინა. აყარება ლემის ზუზუნისავან ქოხი ფისპარმონისავით ერთიანად გუგუნებდა, ხოლო მისი იაჭაკი და კედლები საყასბოს მოგაგონებდათ. კაპიტანს თავის ქოხისათვის კაიუჭა შეურქმევიათ და იქაყრობათ, მართლარ, კაიუჭას ჰგავდა. შევედი და მართლარ, ისე მეგონა, გემზე ვიმყოფენი-მეთქი. ქოხის ზოლოში სანოლი იდგა, გვერდით - გემის ზანდუკი დავლანდე, კედლებზე - საზღვაო რუკენი და „ზღვის მარტორქის“ ფოტოსყრათი ევიდა. თაროზე სახომადლო უყრნალოთ კონენი ეყარა - ყველაფერი ზუსტად ისე, როგორე კაპიტანის კაიუჭას შემვენის. ქოხის შიგ შეაყულოში კედელს მიჭაჭყული, თვითონ კაპიტანი ვიხილე. სახე ისე დაღმეჭოდა, როგორ ჯოჯოხეთყრი ნამენით დაღდასმულ შემქროდეს. გრძელი, შავი, შეჭარარავებული ნვერი აღბათ სულთან ზრძოლის ნამს, ყალოზე დადგომოდა. ფართო მკერდი ფოლაღის ზარჯით ჰქონდა გაპობილი. ზარჯი სხეულში გამჭოლო გასულიყო, მძლავრად ჩასობოდა ხის კედელს და კაპიტანი ზარჯით ისეთნირად იყო კედელზე მიჭედილი, როგორე ქინძისათვით მყყაოზე დამაგრებული ხოჯო. რა თქმა უნდა, იმ ნყთიდან როჯა შეჰყვირა, კაპიტანი უკვე მკვდარი იყო. თქვენს მეთოდებს კარგად ვიყნობ, სერ, და მაშინვე ვრადე მათი გამოყენება. ადგილიდან არაფერი დავაძვრევიენე, ძალიან გულმოდგინედ გავსინჯე გარეთ მინა, შიგნით იაჭაკი, მაგრამ კვალი ვერსად აღმოვაჩინე.

- გინდათ თქვათ, რომ კვალი ვერ შენიშნეთ?
- გარნმყენებთ, სერ, იქ არავითარი კვალი არ გახლოდათ.
- ძვირფასო ჰოპკინს, მრავალი დანაშაული გამომიძინებია, მაგრამ ჯერჯერობით ფრთოსანი დამნაშავე არ შემხვედრია. თუ დამნაშავე რორხალი ადამიანია და დაღის, კვალს აყრლეებლად დაჭოვემს. ის კი, ვინე ძიების მეყნიერულ მეთოდებს ფლომს, უთყოდ აღმოაჩენს ყოვლად უშინძვენელო რველილებას გარემომრველო საგანთა ვანლაგებში. არ შეიძლება იმის დაჯერება, რომ იმ სისხლით მორნყულ ოთახში არ დარჩენილიყო კვალი, რარ დაგვემარებოდა დამნაშავის აღმოჩენაში... თუმეჯა, ძიების ოქმიდან ვხედავ, რომ ზოგიერთი ნივთისათვის უსრადღების მიქრევით თავი არ შეგინყუნებიათ. ახლოგაზრდა ინსპექტორმა რხვირი ჩამოყშვა და ყურენი ჩამოყარა. ეყუობოდა, ჰოლომის სხამინამა შენიშვნამ გული მიძიმედ დაყუოდა.

- სისულელე ჩავიღინე, მისტერ ჰოლმს, რომ მაშინვე არ მიგინვიეთ, - თქვა მან. - მაგრამ ახლა ამას აღარაფერი ეშველოება. მართლარ, ქოხში ვანსაკუთრებული უსრადღების ღირსი რამდენიმე ნივთი გახლოდათ. დავინყოთ იმ ზარჯიდან, რითარ მოკლეს კაპიტანი. ვილარამ ხომ ჩამოილო კედლიდან ის ზარჯი. ორი ზარჯი თავის ადგილზე ჰკიდია, მესამე კავი კი რარიელია. ტარზე წარწერაა: „ხომადლი „ზღვის მარტორქა“, „ღანდი“. ეს აღბათ მონმომს იმას, რომ დანაშაული ჩადენილი იქნა გამშაგების ნყთებში და რომ მკვლელომა გამოიყენა ის იარაღი, რარ ხელში მოხვდა. ხოლო ის გარემოება, რომ კერი ჩარმული იყო, თუმეჯა მკვლელომა ღამის ორ საათზეა ჩადენილი, გვაფიქრებინებს, რომ მკვლელოთან პაემანი ჰქონია. ამას თვალნათლივ მეტყველომს ის, რომ მაგიდაზე აღმოჩნდა ერთი ზოთლი რომი და ორი ნახმარი ჭიქა.

- დიახ, - თქვა ჰოლომსმა, - თქვენი ორივე დასკვნა ანგარიშგასანვეია. მერე, ოთახში სხვა მაგარი სასმელებიერ აღმოჩნდა?
- დიახ, ზანდუკზე ღანგარი იყო. ზედ იდგა გრაფინებით კონიაკი და ვისკი. მაგრამ ამას, ჩემი აზრით, არა აქვს მნიშვნელოზა. გრაფინენი სავსე გახლოდათ, მამასადამე, მათ არავინ შეხებია.

- სულ ერთია, იმასაც აქვს გარკვეული მნიშვნელობა, რომ ეს სასმელები იქ იყო, - თქვა ჰოლმსმა, - კიდევ რა ნივთებს აქვთ საერთო, თქვენი აზრით, საქმესთან?
- მაგიდაზე ის სათუთუნე ქისა იყო.
- მაინც რა ადგილას?
- ზედ მაგიდის შუაგულში. სელაჰის ტლანქი და მაგარი ტყავისა იყო, ტყავისაკე თასმით შეკრული. შიგნით ასოებია: „პ.კ.“ ქისაში წოჭოლოდები მაგარი თამბაქო ეყარა, მიზღვაურები რომ ეწევიან, ისეთი.
- ჩინებულია. კიდევ?
- სტენლი ჰოპკინსმა ჭიბიდან რუხ-ყვითელ ყდიანი წიგნაკი ამოიღო. უფა ხაოიანი და გარვეთილი ჰქონდა, სტრიქონები - გაყვითლებული და ფერგადასული. პირველ გვერდზე ჩანდა ინიციალები „ტ.პ.ნ.“ და თარიღი „1883“.
- ჰოლმსმა წიგნაკი მაგიდაზე დადო და მისთვის დამახასიათებელი გულომოდგინებით დაარქვრდა. მე და ჰოპკინსი წიგნაკს შორიდან ვათვალიერებდით. მეორე გვერდზე შევნიშნეთ ასოები „კ.ნ.ო.რ.“, შემდეგ ორ-სამ გვერდზე - მხოლოდ რიფრები იყო. ზოგ გვერდზე ეწერა სიტყვები: „არგენტინა“, „კოსტა-რიკა“, „სან-პაოლო“ და მერე ისევ რიფრებისა თუ რაღაც ნიშნების სვეტები.
- რას ფიქრობთ ამ ჩანანერებზე? - ჰკითხა ჰოლმსმა.
- მგონი, საბირჟო აქტივების ჩანანერებია. ვფიქრობ, რომ „ტ.პ.ნ.“ - მაკლეონის ინიციალებია, ხოლო „კ.ნ.ო.რ.“, ალბათ, მისი კლიენტია.
- ან „კანადის ნუნარი ოკეანის რკინიგზა“, - თქვა ჰოლმსმა.
- სტენლი ჰოპკინსმა, თავისი მისამართით, რაღაც ნყველა ჩაიბურჭყყუნა და მუხლოზე მუშტი დაიკრა.
- რა სულელი ვარ! - შესძახა მან. - რა თქმა უნდა, თქვენ სავსებით მართალი ხართ. ახლა გვრჩება „ტ.პ.ნ.“ ასოების ამოხსნა. უკვე გადავთვალიერე 1883 წლის ძველი საბირჟო რეესტრები, მაგრამ ვერც ერთი ბირჟის მაკლეონი ვერ ვიპოვე. ასეთი ინიციალები რომ ჰქონდეს. მაინც ისე მგონია, სწორ გზას ვადგავარ-მეთქი. ხომ შესაძლებელია, მისტერ ჰოლმს, რომ ეს იყოს იმ კარის ინიციალები, ღამით რომ მივიდა კაპიტანთან, ესე იგი, მკვლელის ინიციალები? ხოლო ეს წიგნაკი, რომელშია ჩამოთვლილი ამდენი ფასეული ქაღალდი, ალბათ დანაშაულის მოტივს აგვიხსნის.
- ჰოლმსის სახეზე ამოვიკითხე, რომ მისთვის სრულიად მოულოდნელი იყო ეს ახალი აღმოჩენა.
- უნდა ვაღიარო თქვენი დასკვნების სამართლიანობა, - თქვა ჩემმა მეგობარმა, - მართლაც, ეს წიგნაკი, რაზედარ არაფერია თქმული ძიების ოქმში, რამდენადმე რველის ჩემს ვარაუდებს. ამ დანაშაულის ჩადენის მოტივებსა და სავარაუდებელ დასაბუთებულ თეორიას რომ ვადგენდი, წიგნაკზე არ მიფიქრია. სწადეთ თუ არა აქ დასახელებული ფასიანი ქაღალდების მფლობელთა პოვნა?
- დიახ. მივმართე სხვადასხვა კანტორებს თხოვნით, მაგრამ ეს ხომ სამხრეთ ამერიკის საწარმოთა აქტივებია. ალბათ პასუხს მოგვიანებით, რამდენიმე კვირის შემდეგ მივიღებ. ჰოლმსმა წიგნაკის უღის სინჯვა გამაღიფებელი მინით განაგრძო.
- აქ, უფავოდ, ლაქა, - თქვა მან.
- დიახ, სერ, ეს სისხლის ლაქებია. ხომ მოგახსენეთ, წიგნაკი იატაკიდან ავიღე-მეთქი.
- სისხლიანი ლაქა ზემოდან იყო თუ ქვემოდან?
- იატაკის მხარეზე.
- მაშასადამე, წიგნაკი იატაკზე დავარდა უკვე მკვლელობის შემდეგ.
- მართალია, მისტერ ჰოლმს. ეს წიგნაკი მკვლელს ნაჩქარევი გაქრევის დროს თუ დაუვარდა. ზედ კართან ეგდო.
- ალბათ არც ერთი ეს ფასიანი ქაღალდი არ აღმოჩნდა განსვენებულის ქონებაში?
- არა, სერ.
- გაქვთ თუ არა საფუძველი ივარაუდოთ ძარცვა?
- არა, სერ. ვფიქრობ, არაფერი გაუჭარიათ.
- ეშმაკმა დაღახვროს, ძალიან საინტერესო შემთხვევაა! იქ დანარ იყო, არა?

- დანა ქარქაშში დარჩა, მისი ამოღება ვერ მოახსრეს. მოკლულის ფეხებთან ეგდო. მისის კერი ამბობს, რომ ეს მისი ქმრის დანაა.

პოლმისი ჩაფიქრდა.

- კარგი, - თქვა მან. - ალბათ შემთხვევის ადგილზე ჩასვლა და ყველაფრის საკუთარი თვალით ნახვა მომინევს.

სტენლი ჰოპკინსმა სიხარულით შესძახა:

- გმაღლობთ, სერ! ეს მე ძალიან მძიმე ტვირთს მომხსნის.

პოლმსმა თითი დაუქნია ინსპექტორს.

- ერთი კვირის წინ ყველაფერი უფრო იოლი იქნებოდა, - თქვა მან. - მაგრამ ახლარ შეიძლება სარგებლობა მოიქანოს ადგილზე ჩემმა ჩასვლამ, უოტსონ, თუ აუერილენელი საქმე არა გაქვთ, ძალიან მოხარული ვიქნებოდი თქვენი თანხლებით გავმგზავრებულიყავი შემთხვევის ადგილზე. დაიბარეთ ეჭლი, ჰოპკინს, თხუთმეტ წუთში ფორესტ როუსკენ გავმგზავრებთ.

მაჭარებლიდან პატარა სადგურში ჩამოვედით. რამდენიმე მილი ეჭლით გავიარეთ იმ კორმებში, რომლებიც გადარჩენილიყო უზარმაზარი უღრანი ტყეებიდან, ოდესღაც რომ საქსების შემოჭრისაგან ირავდნენ ქვეყანას. ეს მიუდგომელი მხარე მთელი სამორი წელი ასრულებდა ზრიტანეთის ზასტიონის მოვალეობას. ადგილ-ადგილ ტყე გაკაფეს, რადგან აქ ქვეყნის პირველი თუკსადნობი ქარხნები აშენდა, და, ლითონის გამოდნობამ ტყე დაინაჭიროვა. ახლა მრენველობამ ჩრდილოეთის უფრო მდიდარ რაიონებში გადაინარცლა, და წარსულს მხოლოდ ეს შეთხელებული ჭალები და მინაზე გავლებული უზარმაზარი ღარები მოგაგონებდათ. განაკაფში, გორაკის მწვანე კალთაზე გაუთლელი ქვის გრძელი სახლი იდგა. სახლისაკენ მიიკლავნებოდა სარჯლფეხო გზა, რომელიც მინდორში აქა-იქ მოჩანდა. გზასთან ახლოს სამი მხრიდან ზუჩქნარშემორტყმული ფლიგელი იდგა, რომელსაც კარ-ფანჯარა სწორედ იმ მხარეს ჰქონდა მოქრული, საიდანაც ჩვენ ვუახლოვდებოდით. აი, აქ მოხდა მკვლელობა.

სტენლი ჰოპკინსმა ჯერ კაპიტნის სახლში მიგვიყვანა და მოკლულის ქვრივი, პირქუში, ჭლარა ქალი წარმოგვიდგინა. გალუული, გასავათებული სახე, ღრმა ნაოჭები და ქუთუთოებშენიღებული ჩავარდნილი თვალების შიშნეული გამოხედვა იმაზე მეტყველებდა, რომ ტანჯვა და მწარე წლები გამოეცლო. კერის ქალიშვილმა, ფერმკრთალმა ქერა გოგონამ, თვალებს რომ გამომწვევად აწიმრამებდა, განაჩხადა, ძალიანაერ მიხარია მამაჩემის სიკვდილი, იმის მარჯვენა დაილორს, ვინც სასიკვდილო ჭრილობა მიაცენაო. პიტერ კერის ოჯახში საშინელი, გულისდამალონებელი განწყობილება შეუქმნია, და გულზე ოდნავ მოგვეშვა, როერ ხელახლა მზის სინათლეზე გამოვედით და განსვენებული კაპიტნის მიერ მინდორში გაკვალულ შილიკს გავყვიით.

ფანჯარა ალმოჩნდა სრულიად უზრალიო ხის ნაგებობა მსუბუქი სახურავითა და ორი ფანჯრით. ერთი სარკმელი კართან იყო, მეორე კი მოპირდაპირე მხარეს. სტენლი ჰოპკინსმა ჭიბიდან გასაღები ამოიღო და ზოქლომის გასაღებად დაიხარა. უერად ტყვიანაკრავით შეჩერდა და სახეზე დაძაბული ყურადღება და გორება გამოეხატა.

- ზოქლომი უნვალეზიათ, - თქვა მან.

დაეჭვება ზედმეტი იყო. კარი დაფხაჭნილი ალმოჩნდა და თეთრი ნაფხაჭნი ისე აშკარად ჩანდა საღებავზე, თითქოს ახლა გაეკანრათო. პოლმსმა ფანჯარა დაათვალიერა.

- ფანჯრის გაღებარ ურდია ვილარას, მაგრამ ვერ გაულია. როგორჩ ჩანს, ზინის გატეხვაში განაფული არაა.

- ძალიან უწნაური ამბავი კია, - თქვა ინსპექტორმა, - შემიძლია დავიფიერო, რომ გუშინ საღამოს ეს ნაფხაჭნი არ იყო.

- იქნებ რომელიმე რნობისმოყვარე, სოფლელი დოყლაპიას საქმეა? - წარმოვთქვი მე.

- არა, სრულიად სხვა ამბავი უნდა იყოს. ძნელად თუ ვინმე გაბედავს ამ კარ-მიღამოში ფეხის შემოდგმას, ხოლო „კაიუტის“ გატეხვა რომ გაბედოს, ასეთი ყოჩალი აქ არავინ მეგულია. თქვენ როგორ ფიქრობთ, მისტერ პოლმს?

- მე ვფიქრობ, რომ ზედი გვენია.

- გგონიათ, ის კარი კიდევ მოვა?

- ადვილი შესაძლებელია. პატარა ჯაყვით უყვია კარის გაღება. ვერ მოახერხებია. ახლა ისლად დარჩენია, მეორედ სწადოს ზედი და უფრო შესაფერისი იარაღით ალყურვილი დაუბრუნდეს ერთხელ დანყებულ საქმეს.

- სწორია.

- სისულელი იქნება, თუ არ დავუდარაჯებთ. ჯერ კი ნება მომეცით, „კაიუჭა“ შიგნიდან დავათვალიერო.

ჭრავდიის კვალი უკვე განადგურებული იყო. მაგრამ ავეჯი ოთახში ისევე იდგა, როგორც მკვლელიობის ღამეს. ორი საათი ათვლიერებდა ჰოლომის ყოველ ნვრილმან საგანს, მაგრამ უფიქსი ყურადღების მიუხედავად მისი სახის გამომეტყველებიდან ჩანდა. რომ ძიება უშედეგო იყო. მხოლოდ ერთხელ შეწყვიტა თავისი ზეჯითი კვლევა.

- ამ თაროდან აიღეთ რამე, ჰოპკინს?

- არა, ხელი არაფრისთვის მიხლია.

- აქ რაღაერ აკლია. თაროს ამ კუთხეში მტვერი ნაკლებია. შეიძლება იქ იღო ნიგნი, ან იქნებ კოლოფი... მგონი, აქ მეტი აღარაფერი მესაქმება. ნავიდეთ, გავისერიწოთ ამ მომხიზველელ ჭაღებში, უოჭსონ, დავაჭკობთ თვალი ფრინველთა და ყვავილთა რქერი. ჰოპკინს, ჩვენ აქ უფრო მოგვიანებით შევხვდებით. იქნებ უფრო ახლო გავყეროთ იმ ჯინჯლომენს, რომელიერ აქ ნუსელ მოსულა.

ღამის თორმეტი საათზე ჩავსაფრდი. ჰოპკინსს უნდოდა ქობის კარი ღიად დაეჭოვებინა, მაგრამ ჰოლომსმა განაერხადა, ეს უწნობს დააფრთხობსო. ზოქლომი იმდენად მარტივი იყო, რომ მისი გაღება მაგარი დანით შეიძლებოდა. ჰოლომსმა დაიჟინა, ჩასაფრება შიგნით ქობში კი არა, გარეთ, ზუჩქებში უნდაო, და მეორე ფანჯრის ქვემოთ ჩავსაფრდი. ამ გზით შევძლებთ იმ კარის დაზვერვას, თუ შუქს ანთებებს და მისი მოსვლის მიზანსაერ გავიგებთო. დანყო ხანგრძლივი მტანჯველი მოლოდინი. ნერვიულმა რახახმა ავეიჭანა. ასე რახახებებს მონადირე, ჭბაზე მომავალი, ნყურვილით დაჭანჯულ ნადირს რომ ელოდება. რომელი მტარებელი მოვა აქ სიზნელიდან? მოელვარე ეშვებიანი და კლანჯებიანი ვეფხვი, რომლის ძლევერ მხოლოდ მძიპე ბრძოლაში შეიძლება, თუ მხდალი ჭურა, რომელიერ მხოლოდ სუსტთა და უმწეთათვისაა საშიში.

უსიჭყვოდ გავისუსეთ ზუჩქებში. ჯერ დავგვიანებულ გამველილთა ნაბიჯების ხმა გვესმოდა, ხანაერ შეძახილები სოფლიდან, მაგრამ მალე ეს ხმები მინყდა. ზოლოს სრული სიჩუმი გამეფდა. მხოლოდ შორეული ეკლესიის ზარის ხმა გვაუნყებდა, რომ დრო გადიოდა. ნვიმა კი გულის გამანვრილოებლად რრიდა იმ ზუჩქების ფოთლებზე, რომლებიერ თავშესაფრის მაგიერობას გვინევენ.

სამის ნახევარმა დაჭრა. დადგა უზნელესი საათი, განთიადის ნინ რომ იერს. უყრად შევერთით, რორა ჭიშკრის ნყნარი ჭრიალი გავიგონეთ. გზაზე ვილარ მოდიოდა. ისეე ჩამოვარდა ხანგრძლივი დუმილი. უკვე გავიფიქრე, რომ ეს იყო რრუ განგაში, რორა უყრად უკან, ქობის იქით, გაისმა ფრთხილი ნაბიჯის ხმა, რასაერ ერთი ნამის შემდეგ ლითონის ნკრიალი და უღარუნი მოჭყა. ადამიანი რდილობდა ზოქლომის გაცხევას!

ამჯერად უფრო უნარიანად მოქმედებდა, თუ ხელოსანყო ჰქონდა უკეთესი - მალე მოძალადეს დანებდა კარი, ჭახანი გაისმა და ანჯამებმა დაიჭრიალეს. შემდეგ ასანთი ანთო, და მომდევნო ნამს უკვე სინათლის ზომიერმა შუქმა გაანათა ქობის შიდა მხარე. თხელ ფარდებში ჩანდა ყველაფერი, რაერ ქობში ხდებოდა.

ღამის სტყუმარი გამხდარი, ავადყოფური სახის ახლოგაზრდა კარი გახლოდა.

მიერვალეზულივით ფერნასულ სახეს შავი უღვაში უჩრდილავდა. ორ ნელზე მეტის იქნებოდა. არასოდეს მენახა უფრო საროდავ მდგომარეობაში მყოფი კარი. შიშისაგან კბილს კბილზე არემინებდა და მთელი სხეული ურახახებდა. ჯინჯლომენურად კი ერვა.

ნორფოლკური უაკეტი, მოკლე სპორტული შარვალი, თავზეერ მაუდის ქსუდი ეხურა.

ვხედავდი, რა შეშინებული არეებდა თვალებს აქეთ-იქით. შემდეგ საანთელი მაგიდაზე დადგა და ოთახის ერთ-ერთ კუთხეში გაუჩინარდა. მალევე გამოჩნდა. ხელში ეპყრა ერთ-ერთი სახომადლო უურნალი, რომლის მსგავსთა მთელი კონაერ ელოგა თაროზე. უურნალი მაგიდაზე დადო და გვერდების ფურეღლას მოჭყა. დიდხანს ფურეღლავდა და მერე უყრად შედგა, აღბათ ის ჩანანერი იპოვა, რასაერ ეძებდა. მამინ გაჯავრებით დაჭრა მუშტი უურნალს, მაგიდაზე დაავლო და საანთელი ჩააქრო.

გასავლელისაკენ ვაბრუნება ვერ მოახერხო, რომ ჰოპკინსმა საყულოში სტარა ხელი. შეშინარავმა ყვირილია იქაურობა შესძრა. სახლის გამტეხი მიხვდა, რომ დაიჭირეს.

სანთელი ისევ ანთეს. უბედური ტყვე წახრახუნდა და მადებრის ხელში იკრუნჩხებოდა. - ანა, უძვირფასესო, - უთხრა სტენლი ჰოპკინსმა. - ვინ ხართ და აქ რას ეძებდით? ყმანვილი გონს მოეგო და შეეყრდა ჩვენთვის თავი მშვიდად მოეჩვენებინა.

- თქვენ აღზათ მადებრები ხართ? - იკითხა მან, - და ფიქრობთ, რომ კაპიტან პიტერ კერის მკვლელობის მონაწილე გამოიჭირეთ. გარნმყნებთ, ამ საქმეში არ ვურეკვივარ.

- ეს გამოჩნდება, - თქვა ჰოპკინსმა. - უნინარეს ყოვლისა, თქვენი გვარი და სახელი გვანტერესებს.

- ჯონ ჰოპლი ნელიგანი.

შეცნიშნე, როგორ გადახედეს ერთმანეთს ჰოლომსმა და ჰოპკინსმა.

- აქ რას აკეთებთ?

- თუ იმედი მქონდა, რომ ჩემს საიდუმლოს არ გასრემთ?

- აყრილვლად გავრემთ, რაღა თქმა უნდა!

- მამ, რა მრჯის, რომ ვილაპარაკო?

- თუ არ ილაპარაკებთ, თქვენ თავს დააბრალეთ, რაჯ სასამართლოზე მოგივათ.

ყმანვილი აჯახუნდა.

- რა გაენყობა, ვიტყვი, - ჩაილაპარაკა უილაჯოდ, - ან რაჯომ არ უნდა ვილაპარაკო?

თუმჯა იმ აზრს ვერ შევრიგებვივარ, რომ ეს ძველი სამარჯხვინო საქმე ისევ ამოტვიტვივდება! ოდესმე გსმენიათ დაუსონისა და ნელიგანის სახელები?

ჰოპკინსის სახის გამომეტყველებამ დამარნმყნა, რომ ასეთი სახელები არ გაეგონა, მაგრამ ჰოლომსი გარჯრნისაგან შეკრთა და თქვა:

- დასავლეთის ზანკის ყოფილ პაჭრონებს გყლისხმობთ, არა? ისინი ხომ მილიონით გაკოჭრდნენ, კორნყელის საგრანფოს ნახევარი დააქრეს, და ნელიგანი უგზოყკვლოდ გაქრა.

- სავსებით სწორია. ნელიგანი - მამაჩემი ვახლოდათ.

თითქოს საქმეს რაღაჯ ნათელი მოეფინაო. მაგრამ გაქრყულ ზანკისა და კაპიტან პიტერ კერის, რომელიჯ მისივე საყუთარი ზარჯით მიჯჭედეს კედლოს, ერთმანეთისაგან უფსკრული ჰყოფდათ. ჩვენ მანჯ ყურადღებით განვაგრძობდით ახლოგაზრდა კარის მონათხრობის მოსმენას.

- გაკოჭრებით მხოლოდ მამაჩემი გაკოჭრდა. დაუსონმა კი საქმიდან თავი მშრალად დაიძვრინა. მე იმ ხანებში შემისრულდა ათი ნელი, მაგრამ იმდენი კი მესმოდა, რომ მეგრძნო, რა სამარჯხვინო და საშინელი იყო ის, რაჯ მოხდა. ხალხში ამბობდნენ, რომ მამაჩემმა ყველა ფასიანი ქალაღდი მოიპარა და გაიქრა. ეს არ იყო მართალი. მამას მტკიერედ სწამდა, რომ თუ ფასიანი ქალაღდების რეალიზებას აღროვებდნენ, ყველაფერი კარგად ჩავლიდა და შეძლებდა მენაბარეთა ვასყუმრებას. მან პაჭარა ორჩხომელით სულზე გაასწრო ნორვეგიაში მისი დაპატიმრების ზრძანებას. მახსოვს ყუანასკნელი ლამე, როჯა დედაჩემს ემშვიდობებოდა. იმ ფასიანი ქალაღდების სია დაგვიტოვა, რომლიერ ნორვეგიაში წაიღო. იფიქროდა, ჩემს კეთილ სახელს აღვაღვენ და არჯ ერთი მარნმყნებელი არ დაზარაღდებაო. მას შემდეგ მამაჩემის ამბავი აღარ გვსმენია.

ორჩხომელიჯ გაქრა და თვითონაჯ. მე და დედა დარნმყნებული ვიყავით, რომ მამა სადმე ზღვის ფსკერზე განისვენებდა. ჩვენი ოჯახის ერთმა საიმედო მეგობარმა, რომელიჯ საქმიან ხალხში ტრიაღლებს, ამას წინათ გაიგო, რომ ფასიანი ქალაღდები, რომლიერ მამამ თან წაიღო, ხელახლა გამოჩნდა ლონდონის ზაზარზე. შევიძლიათ წარმოიდგინოთ ჩვენი გარჯება! რამდენიმე თვე დაჯვარგე იმისათვის, რომ მათი კვლისთვის მიმეგნო, ზეგრი მარჯხი და დარჯკოღება გადავლახე, ვიღრე იმას დავაღვენდი, რომ მათ ყიღდა კაპიტანი პიტერ კერი, ამ ქოხმახის პაჭრონი.

ზუნებრივია, მისი ვინაობის დაღგენა გადავწყვიტე. როგორჯ მითხრეს, პიტერ კერი ვეშაპებზე სანადირო გემს მეთაურობდა, რომელიჯ ჰოლარული ზღვებიდან ზრყნდებოდა სწორედ იმ დროს, როჯა მამაჩემი ნორვეგისაკენ მიეშყრებოდა. შევიტყვე ისიჯ, რომ იმავე ნელს ავდრინაი შემოღგომა ყოფილა და ზღვაზე ავბედით ქარშიხალი მძვინვარებდა. მამის ორჩხომელი, ეტყობა, ქარმა ჩრდილოეთისაკენ გაიჭარა, საღარ ზედისწერამ კაპიტან

პიტერ კერის შეხვედრა. ეს აღმათ ასე უნდა იყოს, მაგრამ, სად გაქრა მამაჩემი? ყოველ შემთხვევაში, პიტერ კერი რომ დამხმარებოდა იმის გაგებაში, თუ რა გზით მოხვდა ის ფასიანი ქალღმერთი ზანარზე, მე დავამტკიცებდი, რომ მამაჩემს ისინი არ გაუყიდა და არც გამოიჩინა ჰქონია მიზნად, როცა ნორვეგიაში მიმავალმა ისინი თან წაიღო.

სასექსში ჩამოვედი, რომ კაპიტანი მენახა, მაგრამ სწორედ ამ დროს ჰპოვა მან საშინელი აღსასრული. ძიების ოქმში ამოვიკითხე მისი „კაიუტის“ აღწერილობა. სხვათა შორის, ნახსენებია იყო მისი ძველი სახომალდე უსრულეები, რომლებიც აქ ინახება. აზრად მომივიდა, რომ შეიძლებოდა უსრულეებიდან ამომეკითხა, რა ხდებოდა 1883 წლის აგვისტოში „ზღვის მარტორქის“ ზანზე და მამაჩემის იდუმალებით მოწყული ამბავი შემეცყო. ნუსხელ ვრადე ამ უსრულეების ხელში ჩაგდება, მაგრამ კარი ვერ გავაღე. დღეს ჩემი წდა წარმატებით დაგვირგვინდა, მაგრამ აღმოჩნდა, რომ სწორედ იმ დროისადმი მიძღვნილი გვერდები ამოგლეჯილია. მერე კი თქვენ გამოჩნდით და დამაპატიმრეთ.

- სულ ეს არის? - ჰკითხა ჰოპკინსმა.

- სულ ეს ვახლავთ, - ამ სიტყვებზე ყმანვილმა დაფანტულად მიმოიხედა.

- მეტი არაფერი გაქვთ სათქმელი?

ახალგაზრდა ყოყმანობდა.

- არაფერი.

- გუშინდელ ღამემდე აქ არ ყოფილხართ?

- არა.

- მაშ, ეს წიგნაკი ვისია? - შესძახა ჰოპკინსმა და ყმანვილს უჩვენა ავტოფილი უბის წიგნაკი, რომლის პირველ გვერდზე გამოსახული იყო ჩვენი ტყვის ინიერალები, ხოლო უფაზე სისხლის ლაქები აჩნდა.

უბედურ ჭაბუკს სასო წარეკვია. სახეზე ხელები აიფარა და ისევ აკანკალდა.

- საიდან მოიჭანეთ? - დაიკვნესა მან. - მე არც ვიყოფი... მეგონა, სასტუმროში

დავკარგე.

- კმარა! - მკარად თქვა ჰოპკინსმა. - თუ კიდევ გაქვთ რაიმე სათქმელი,

სასამართლოზე იტყვი, ახლა კი პოლიციაში წამოხვალთ. მისტერ ჰოლმს, დიდად მადლობელი ვარ თქვენი და თქვენი მეგობრისა, რომ აქ გამოძევით და დამეხმარეთ.

თქვენი მოსვლა არც ყოფილა საჭირო. საქმეს უთქვენოდარ დავბოლოვებდი, მაგრამ, ამის მიუხედავად, ძლიერ მადლიერი გრჩებით. თქვენთვის ოთახები ზრემზლოჭაის სასტუმროშია დაკავებული, შეგვიძლია სოფელში ერთად ნავიდეთ.

- აბა, უოტსონ, რა აზრის ხართ ყოველივე ამასზე? - მკითხა ჰოლმსმა, როცა მეორე დღეს დილით უკან ვბრუნდებოდი.

- ვხედავ, თქვენ არა ხართ კმაყოფილი.

- ო, არა, ჩემო ძვირფასო უოტსონ, მე სავსებით კმაყოფილი ვარ. მაგრამ პირდაპირ უნდა ითქვას, სტენლი ჰოპკინსის მეთოდები არაფრად ვარგა. მისი იმედი დავკარგე. ამ კარისაგან მეტს მოველოდი. ჩვენი პროფესიის საიდუმლოება ისაა, რომ შესაძლებელია, ამოწანას ყოველთვის მოეძებნოს მეორეგვარი გადანყვეტა. ეს სისხლის სამართლის ძიების უპირველესი ანბანია და მძებნარმა ეს არ უნდა დაივიწყოს.

- ვერ ვამიგია, ამოწანის რომელ მეორე გადანყვეტაზეა ლაპარაკი?

- ის, რაც საფუძვლად უდევს ჩემს საკუთარ ძიებას. შეიძლება მან არაფერი არ მოგვეყენა. არაფრის თქმა არ შემიძლია, მაგრამ ამ გზას ზოლომდე უნდა მივყვე.

ბეიკერსტრიტზე ჰოლმსს რამდენიმე წერილი დახვდა. ერთ მათგანს გახარებულმა სტარა ხელი, გახსნა და გამარჯვებული კარის ტონით გაიჩინა:

- ჩინებულისა, უოტსონ! საქმის მეორენაირი გადანყვეტა მნიშვნელოვანია. დეპეშის ზღვანები თუ გაქვთ? დამინერეთ ორი დეპეშა: „სემნერუ, სახომალდო აგენტს, რეტკლიფ-ზაივის.

მჭირდება სამი კარი, გაგზავნა ხვალ დილის ათზე. ზეილი“. ამ სახელით მიწნობენ იმ წრეებში. მეორე: „ინსპექტორ სტენლი ჰოპკინსს, ლორდსტრიტი, 46, ბრიქსტონი. ჩამოდიოთ ხვალ ათის ნახევრისთვის საუზმეზე. მნიშვნელოვანი ამბავია. მიღებამეთ, თუ ვერ ჩამოხვალთ. შერლოკ ჰოლმსი“... ამრიგად, უოტსონ, ეს ეშმაკეული საქმე მთელი ათი დღე მანამდებდა, ახლა მინდა თავი დავაღწიო. ხვალ, იმედი მაქვს, დავბოლოვებთ ყველაფერს და მოვისვენებთ.

ინსპექტორი სტენლი ჰოპკინსი ზუსტად დანიშნულ დროს გამოჩნდა და ყველანი მისი ჰადსონის მომზადებულ საყრბო საყზმეს მივყსხედით. ახალგაზრდა მამებარი აღჭარებულ იყო თავისი წარმატებით.

- მამ, მართლა დარწმუნებული ხართ თქვენი კვლევა-ძიების სიმართლეში? - მიუბრუნდა ჰოლმსი.

- ოღონდაც! ყველაფერი სრულიად ნათელია.

- მე კი ვფიქრობ, რომ ეს საქმე დამთავრებული არაა.

- თქვენ მარტებთ, მისტერ ჰოლმს! კიდევ რა უნდა ითხოვოთ?

- განა თქვენი ძიების მასალები მოიწვავს საქმის ყველა მხარეს?

- უუკვლავდ. მე გავიგე, რომ ახალგაზრდა ნელიგანი ბრემზლტაიში ჩამოვიდა იმ დღეს, როცა დანაშაული მოხდა. თითქოს გოლფის სათამაშოდ ჩამოზრძანდა. ოთახი პირველ სართულზე დაიჭირა და ოთხივე მხარეს შეეძლო წასულიყო, როცა ინებდა. იმავე ღამეს გაიარა უფლებს ლიში, შეხვდა ქობში პიტერ კერის, ნაეკიდა და ბარჯით კელელზე ხოჭოსავით მიალყრსმა. თავისი ნამოქმედართი შეშინებული მკვლელობის ადგილიდან გაიქრა და სწორედ მაშინ დაუვარდა თავისი უბის ნიგნაკი. იმ ფასიანი ქაღალდები ნომრები ნელიგანს უბის ნიგნაკში ენერა და პიტერ კერისთვის უნდოდა გამოეკითხა ყველაფერი. ალბათ შენიშნეთ, რომ ზოგი მათგანი ნიგნაკში ჯვრებითაა აღნიშნული. ეს ის ქაღალდებია, რომლებიც ლონდონის ბანარზე გაიყიდა. მაგრამ მათი უმეტესობა, ეტყობა, ჯერ კიდევ პიტერ კერის ჰქონდა. ახალგაზრდა ნელიგანი, მისივე აღიარებით, ოცნებობდა ხელთ ეგდო ისინი, რათა მამის ვალები გადაეხადა. გაქრევის შემდეგ ერთ ხანს ვლარ ბედავდა ქობთან მიახლოებას, მაგრამ ბოლოს გადაწყვიტა მისვლა და მისთვის საჭირო წნობების მიღება. უბრალო და ნათელი ამბავია, არა?

ჰოლმსმა გაიღიმა და თავი გადააქნია:

- თქვენს ვერსიაში აქილევისსი ქუსლის ვხედავ, ჰოპკინს. აბსოლუტურად დაუჯერებელია გალეული ადამიანისაგან ბარჯის ისე მარჯვედ სწოლა, რომ სხეული გააპოს და მერე ხის კელელში ღრმად ჩაერჯოს. თქვენ როგორ ფიქრობთ, ასეა, არა? ძვირფასო სერ, თქვენ მოგიხდებათ ამ წვრილმანზე უფრო მეტი ყურადღების შეჩერება. ჩემს მეგობარ უოტსონს შეუძლია გაამზოთ, როგორ ვვარჯიშობდი ბარჯის სწოლაში მთელი დღია. ეს არც ისე ადვილია. აქ საჭიროა ძლიერი და გავარჯიშებული ხელი. კაპიტანს კი ისეთი ძალით ჩაპკ-რეს, რომ ბარჯმა ჯერ სხეული გახვრიტა და მერე ღრმად ჩაერჯო კელელში. შეიძლება იფიქროს კარმა, რომ ის ჩია ნელიგანი ასეთი კუნთმადარი ყმანვილია? და რომ ნელიგანი სწორედ ისაა, ვინც გვიან ღამით შავ პიტერთან რომით ყელს იყოკლოზინებდა? და რომ სწორედ მისი პროფილი ნახეს ფარდის შიგნით, მკვლელობამდე ორი დღით ადრე? არა, არა, ჰოპკინს, იმ ჩია ნელიგანის ნარველად ჩვენ ვინმე უფრო საშიში ადამიანი უნდა ვეძიოთ.

ჰოლმსის მსჯელობის დროს ჰოპკინსს სახე ერთიანად შეერვალა. მისი ვარაუდი და იმედები ინგრეოდა, მაგრამ უომრად არ ნებდებოდა.

- ვერ უარყოფთ, მისტერ ჰოლმს, რომ ნელიგანი იმ ღამეს იქ იყო. ამის აშკარა დამამტკიერებელი საბუთია უბის ნიგნაკი. ჩემი აზრით, სასამართლოსთვის ეს მონარემები საკმარისია, თუნდაც მათში იყოს, როგორც თქვენ ფიქრობთ, სუსტი ადვილი. მათვარი კი ისაა, მისტერ ჰოლმს, რომ ჩემი დამნაშავე შეპყრობილია. ხოლო თქვენს „უფრო საშიშ“ ადამიანს ვერ ვხედავ.

- მე რატომღარ მგონია, რომ ის ახლა ჩვენს კიბეზე ამოდის, - მშვიდად მიუგო ჰოლმსმა. - მგონი, უოტსონ, აჯობებს, ეს რეკოლვერი ხელში დაიჭიროთ. - ჰოლმსი ადგა და ნანერით აჯრელებული ფურრელი იქვე პატარა მაგიდაზე დადო. - ახლა მზადა ვართ, - დასძინა მან.

გაისმა ტლანქი ხმები. მისის ჰადსონმა კარი გააღო და თქვა, სამი მამაკარი კაპიტან ბეზილის კითხულობსო.

- სათითაოდ შემოუშვით, - უთხრა ჰოლმსმა.

პირველად შემოვიდა პატარა, მრგვალი, ლოყებლაყლაყა, ხშირი ჭლარა ბაკებით დამშვენებული კარუნა. ჰოლმსმა კიბიდან ნერილი ამოიღო.

- თქვენი სახელი? - ჰკითხა.

- ჭეიშ ლანკასტერი.
- ძალიან ვნუსხვარ, ლანკასტერ, მაგრამ ადგილი უკვე დაკავებულია. აიღეთ ეს ნახევარი სოვერენი შენსუბინსთვის. იმ ოთახში გახვალთ და რამდენსამე ნუსოს დაიწვით. მეორე იყო მძლავრი ჩამომხმარი ადამიანი, სადაღ გადავარჩენილი თმა ჰქონდა და ავადმყოფური სახის კანი, სახელად ერქვა ჰიუ ჰეჭინო. მანარ მიიღო უარი, ნახევარი სოვერენი და დაწდის ზრძანება.

მესამე სტუმარს შესანიშნავი გარეგნობა ჰქონდა. მისი მრისხანე, ზუღდოვის სახე აზურძგნულ თმასა და ნვერს დაეფარა, ხოლო უხეშ, ხშირ ნარბებს ქვემოთ შეუპოვარი შავი თვალეები ურძიძრძებდა. მოგვესალმა, მეზღვაურის პოზაში დადგა და თან ხელში თავის კეპს ჭმუჭნიდა.

- თქვენი სახელი? - ჰკითხა ჰოლომსმა.

- ჰატრიკ კერნსი.

- ზარტის მტყორწნელი?

- ღიახ, სერ, ორდაექვსჯერ გაყოლივარ გემს, როგორც ზარტის მტყორწნელი.

- დანდიდან, მგონი?

- ღიახ, სერ.

- თანახმა ხართ საექსპედიციო გემის გაყოლაზე?

- ღიახ, სერ. ჯამაგირი?

- რვა გირვანქა თვეში. შევიძლიათ ახლავე გამგზავრება?

- როგორც კი აღჭურვილობას მივიღებ.

- ქალაღებში თან გაქვთ?

- ღიახ, სერ.

ჭიბიდან გარვეთილი და მარილით გაუღენთილი დოკუმენტები ამოიღო. ჰოლომსმა დაათვალიერა და დაუბრუნა.

- სნორედ ასეთი ადამიანი მჭირდება, - თქვა ჰოლომსმა, - აი, კონტრაქტი მაგიდაზეა, ხელი მოანერეთ და მოვრჩეთ.

მეზღვაური ზაჭმაჭით ნავიდა და კალამი აიღო.

- აქ მოვანერო? - იკითხა მოსულმა და ხელმოსანერად მოემზადა.

ჰოლომსი დაიხარა და ხელები ზარტის მტყორწნელის კისრის გაყოლებით გაიწოდა.

- ახლა ყველაფერი რიგზეა, - თქვა ჩემმა მეგობარმა.

ფოლადის ჟღარუნის და გამშაგებული ხარის ღმუილივით ხმა ერთბაშად შემომესმა. იმავე ნამს ერთიმეორეზე გადაჭდობილი ჰოლომსი და მეზღვაური იატაკზე გაგორდნენ.

მეზღვაურს რაღარ ზღაპრული ღონე ჰქონდა: თუმცა ჰოლომსის მიერ ხელებზე მარჯვედ ნამოწყული ზორკილები ზოჭავდნენ, მაგრამ ჩემს მეგობარს, ეჭყობოდა, მანერ მოერეოდა.

მე და ჰოპკინსი ჰოლომსის მისაშველებლად გავეშურეთ. და მხოლოდ მაშინ, როცა რევოლვერის რვი ღულა მეზღვაურს საფეთქელზე მივაბჯინე, როგორც იქნა, გაიგო, რომ ნინალმდეგობა უსარგებლო იქნებოდა. ფეხები თოკით შევყარით და ზრძოლისაგან სულშეგუბნულნი იატაკიდან ნამოვდექით.

- ზოღიში უნდა მოგიხადოთ, ჰოპკინს, - თქვა შერლოკ ჰოლომსმა, - ერბო-კვერჩხი აღბათ უკვე გარედა. მაგრამ ვფიქრობ, ძიების ასე ნარმატებით დამთავრება მადას მოგიმატებთ?

გაორებისაგან გაოგნებული სტენლი ჰოპკინსი დამუხჯდა.

- ნამდვილად არაფერი მეტქმის, მისტერ ჰოლომს! - ესლა ნამოილულულა მტანჯველი სირხვილით განითლებულმა. - ფაქტია, თავიდანვე ძიების არასნორი ვერსია ავირჩიე. ნუსითარ არ უნდა დამვინყებოდა, რომ თქვენ - მასნავლოებელი ხართ, მე კი - მხოლოდ მონაფე. ახლა კი, როცა თქვენს სიძარჯვეს ვუყურებ, მანერ ვერ გამიგია, როგორ გააკეთეთ ყოველივე და რას ნიშნავს ეს?

- კარგი, კარგი, - გულკეთილი კილოთი თქვა ჰოლომსმა. - ჩვენ ყველანი ვსნავლობთ შერდომებზე. აი, ახლა მტკიერედ დამახსოვრებთ, რომ მხედველობიდან არ უნდა გაუშვათ საქმის მეორეგვარი ამოხსნა. თქვენ დარწმუნებული იყავით, რომ მკვლეელი ახლგაზრდა ნელიგანია და მხედველობიდან გამოგრჩათ ჰატრიკ კერნსი. ჰიტერ კერის ნამდვილი მკვლეელი კი ის არის.

მეზღვარის ხრინინანმა ხმამ ჰოლომს ლაპარაკი გაანწყვტინა:

- მომისმინეთ, მისტერ! არა ვჩივი, რომ ასე უხეშად მომექვერით, მაგრამ საგნებს მაინც თავისი სახელი უნდა ვუწოდოთ. თქვენ ამბობთ: „პიტერ კერის მკვლელო“. მე კი ვარხადებ, რომ იძულებული ვიყავი მომეკლა ის კარი. აი, ეს კი სულ სხვა რამ არის. იქნებ არ დამიჯეროთ? იქნებ, ფიქრობთ, რომ ტყუილებს ვიგონებ?

- სულაჯ არა, - უთხრა ჰოლომსმა. - სიამოვნებით მოვისმენთ, ოღონდ სიძარტლე ილაპარაკეთ.

- თავს არ შევანყენო, და ღმერთს ვფირავ, ყოველი ჩემი სიტყვა სიძარტლე იქნება. მე ვიწოდებ შავ პიტერს, და როჯა ხელი დანაზე ნაივლო, ზარჯი დავიტარე, რადგანაჯ ვიწოდებ, რომ წოქხლად დარჩენა მხოლოდ ერთ ჩვენგანს ენერა. აი, ასე მოკვდა. იქნებ ამას მკვლელობა ერქვას. ჩემთვის სულ ერთია, როგორ მოკვდები, მხოლოდ შავი პიტერის მიერ გულში გაყრილ დანას ჯალათის ხელით კისერზე შემოჭოდნითი ყულოფი მიჩვენებ.

- როგორ მოხვდით მის სახლში? - ჰკითხა ჰოლომსმა.

- ყველაფერს დალაგებულად მოგიხსობთ, ოღონდ დამსვით და ლაპარაკი უფრო გამიადვილდება. ეს ამბავი 1883 წლის აგვისტოში დაიწყო. პიტერ კერი იყო „ზღვის მარტორქის“ კაპიტანი, მე კი - მისი სათადარიგო ზარჯის მკურორქელი. მწურავ ყინულოთ შორის მივიკვლევდით გზას და შინ ვბრუნდებოდით. პირქარი გვენავდა და გრიგალი მთელი კვირა არ ჩამდგარა. უნდა პატარა გემს შევეჩიხეთ. დრეფით მიდიოდა ჩრდილოეთისაკენ. მთელ ეკიპაჟს ერთი კარი შეადგენდა და ისიჯ მეზღვარი არ გახლდათ. მის ყოფილ თანამგზავრებს გემის გადარჩენის იმედი გადაენწყვტათ, კანჯოში ჩამსხდარიყვენ და ნორვეგიის სანაპიროსკენ მოექურქლათ. როგორჩ ჩანს, ყველანი დაილუპნენ. ის კარი კი ჩვენ ავიყვანეთ გემზე. ის და კაპიტანი დიდხანს ზასობდნენ კაიუტაში. მთელი მისი ზარგი, ერთი თუნუქის ყუთისაგან შედგებოდა. რამდენაჯ ვიწი, იმ კარის სახელი არვინ უწყოდა. მეორე ღამესვე ისე გაქრა, თითქოს არც არსებულოყო. ერთნი ღაყობდნენ, თითქოს თავისით გადაეშვა ზღვაში, მეორენი, ზანიდან გადავარდაო, - იმ ღამეს კი მართლაჯ ძლიერი ქარიშხალი მძვინვარებდა. მხოლოდ მე, ერთმა ადამიანმა ვიწოდებ, რაჯ მოყვიდა ზნელ ღამეში, ორი დღით ადრე, ვიდრე შოკლანდიის კუნძულებს მუქურებს ჩავყვლიდით, საკუთარი თვალებით ვიხილე, როგორ ჩავლო იმ სანყალს კაპიტანმა ხელი ფეხებში და ზღვაში გადაისროლა.

არავისთან არაფერი დამქდენია. ვიფიქრე - ვნახოთ, რა მოხდება-მეთქი. შოკლანდიამი ჩამოვედით. ის საქმე არც არავის ახლოვა და არც ის სანყალი მოყუთხავს ვინმეს.

შემთხვევით დალუპული კარი ვის რამი ანტერესებდა. მალე პიტერ კერი სამსახურიდან გადადგა, და მხოლოდ მრავალი წლის შემდეგ მოვახერხე იმის დადგენა, თუ სად დასახლოდა. მოვისაზრე, რომ იმ თუნუქის ყუთის გულისათვის როდვამი გაეხვია. ვიფიქრე, ახლო კი გამისწორდება, როგორ საჭიროა, რათა ენას კბილი დავაჭირო-მეთქი.

ერთი მეზღვარისაგან, რომელსაჯ ლონდონში ენახა, გავიგე, რომ კაპიტანი აქ რხოვრომს, და ჩამოვედი, რათა მისგან როჭა რამ გამომენყრა. პირველ ღამეს თავი

კეთილგონივრულად ეჭირა. ისეთ თანხას დამპირდა, სამყდამოდ შემეძლო ზღვისთვის თავი დამეღნია. საბოლოოდ მოსალაპარაკებლად მესამე ღამე დავნიშნეთ. მივედი, ვხედავ,

დაელია და საძაგელ ხასიათზე დამდგარა. დავჯექით, დავლიეთ და ძველი დრო გავისხენეთ. რაჯ მეჭს სვამდა, მით უფრო არ მომწონდა მისი სახის გამომეტყველება.

კედელზე ზარჯი შევნიშნე. ვინიწობა რამე იყოს, გამომადგება-მეთქი, ვიფიქრე. მართლაჯ, მალე დიდი დასაკერი დანა იშიშვლა, ღანძლვა-გინება დამიწყო და დორბლომორეულომა ჩემზე გამოინია. ვხედავდი, ჩემი მოკვლა ჰქონდა განზრახული. მაგრამ დანის გახსნაჯ ვერ მოასწრო, რომ ზარჯით კედელს მივაჯდე. ღმერთო, როგორ დაიღრიალა! მისი სახე დღემდე თან მდევს და მშვიდად ვერ დამიძინია... სისხლი შადრევნად მოსჩქედდა, მე კი ვიდექი და ველოდი. მაგრამ გარშემო სინყნარე იყო და დავმშვიდდი. მიმოვიხედე, ვხედავ, თაროზე თუნუქის ყუთია. ეს ყუთი მეჯ ისევე მეკუთვნოდა, როგორჩ პიტერ კერის, ამიტომ ავიღე და ქობიდან გავედი. მე ტყუყურს სათუთუნე მაგიდაზე დამჩა.

ახლო კი ამნის ყველაზე უფრო დაუჯერებელ ნაწილს გიამბობთ. ის იყო გავედი სუფთა ჰაერზე, რომ ვილარის ნაბჯის ხმა მომესმა. ზუჩქებში დავიმალე. ვხედავ, ქობისაკენ კარი

მიიპარება. შევიდა, შემლილივით შეჰყვირა და თავქუდმოგლეჯილი გაიქრა, გარბოდა, ვიდრე თვალთაგან დამეკარგა. მე კი ეშმაკობით ყველას ვაჭობე. ფეხით გავიარე ათი მილი, ტენბრიჯ უელსში მაჭარებელში ჩავატე და ლონდონში ჩამოვედი.

როცა ყუთი გავხსენი, აღმოჩნდა, რომ შიგ ერთი გავრეტილი გროშიერ აღარ იყო. შიგ მარტო ქალაღღები ეყარა, რომელთა გაყიდვა ვერ გავბედე. შავ პიტერზე ძალაუფლებმა დავკარგე და მშრალზე დავრჩი. ჭიბეგაფხეკილმა დავინყე ლონდონში ზორიალი. მხოლოდ ჩემი პროფესიის იმედი უნდა მქონოდა. ვნახე განცხადება, რომელშიც ზარჯის მტყორჩნელებს დიდ გასამრჯელოს აღუთქვამდნენ. მაშინვე საზღვაო აგენტებთან მივედი, მათ კიდევ აქ გამომაგზავნეს. აი ყველაფერი, რა ვიყრი. მართალია, შავი პიტერი მოკვალი, მაგრამ მართლმსაჯულება უნდა მიმადლოდეს – სახელმწიფოს რომ გასანთლოყო თოკის ხარჯი დაუზოგე.

- უაღრესად დამაჭერებელი ჩვენებაა, - თქვა პოლმსმა, ნამოდგა და ჩიბუხი გააბოლა. - ვფიქრობ, ჰოპკინს, ახლავე გმართებს პატიმრის უფრო საიმედო ადგილას გადაყვანა. ეს ოთახი ვერ არის მოხერხებული საკანი, ხოლო მისტერ პატრიკ კერნსი მეტისმეტად დიდ ადგილს იკავებს ჩვენს ხალიჩაზე.

- არ ვიყრი, როგორ დავიმადლოთ, მისტერ პოლმს, - თქვა ჰოპკინსმა. - ახლავ არ ვიყრი, როგორ მიაღწიეთ ასეთ წარმატებას.

- უბრალოდ, თავიდანვე სწორი გზა ავირჩიე. უბის ნიგნაკის ამბავი რომ ადრე მყოფნოდა, შეიძლებოდა მეც ისეთივე შეურდომა დამეძვა, როგორც თქვენ. მაგრამ ყველაფერს, რა ამ საქმეზე ვიკვლიეთ, ერთი მიმართულებით მივყავდი. უზარმაზარი ლონე, ზარჯის მტყორჩის უბადლო ხელოვნება, ზოთლი რომი, სელაპის ტყავის ქისა და მაგარი თამბაქო, რა ამ ქისაში აღმოჩნდა, - ყოველივე ეს ამკარად მიუთითებდა მეზღვაურზე, და ისიც ვეშაპზე მონადირეზე. დარწმუნებული ვიყავი, რომ ინიერალები „პ.კ.“ - უბრალო დამთხვევაა. ქისა არ შეიძლებოდა პიტერ კერისა ყოფილიყო, რადგან თამბაქოს იშვიათად ენეოდა და მის „კაიუტაში“ ჩიბუხი ვერ იპოვეს. გახსოვთ, გეკითხებოდით, იყო თუ არა „კაიუტაში“ ვისკი და კონიაკი-მეტეი. თქვენ მიპასუხეთ, იყო. მაგრამ ვინ დაინყებს, მეზღვაურის გარდა, რომის სმას, როცა აქვს კონიაკი ან ვისკი? დიახ, მე დარწმუნებული ვიყავი, რომ მკვლეელი მეზღვაური უნდა ყოფილიყო.

- როგორღა იპოვეთ ეს მეზღვაური?

- ეს სულ უბრალო ამბავია. მეზღვაური შეიძლებოდა ყოფილიყო მხოლოდ მათი რიჩვიდან, ვინც „ზღვის მარტორქით“ კერისთან ერთად წურავდნენ. რამდენადაც ჩემთვის წნობილი იყო, კაპიტანი სხვა გემით არ დაწურავდა. სამი დღე დავკარგე, რათა დეპტემბით დამეღვინა „ზღვის მარტორქის“ მეზღვაურთა 1883 წლის შემადგენლობა. როცა გავიგე, რომ ზარჯის მტყორჩნელთა შორის იყო პატრიკ კერნსი, ჩემი კვლევა-ძიება თითქმის დასრულებული იყო. ვვარაუდობდი, რომ ეს კარგი ლონდონში იქნებოდა და უარს არ იტყოდა დიდი გასამრჯელოს საფასურად ისევ ზარჯის მტყორჩნელობაზე. ამიტომ რამდენიმე დღე ვიყავი ისტ-ენდში, მოვიგონე არქტიკული ექსპედიცია, მარდუნებელი პირობები შევთავაზე ზარჯის მტყორჩნელებს, რომლებიც კაპიტან ბეზილის მეთაურობით იმსახურებდნენ - და აი შედეგურ.

- შესანიშნავია! - შესძახა ჰოპკინსმა. - პირდაპირ შესანიშნავია!

- რა შეიძლება მალე უნდა გაათავისუფლოთ ახალგაზრდა ნელიგანი, - თქვა პოლმსმა.

- ვფიქრობ, მის წინაშე ზოდიშის მოხდა დაგვირდებათ. თუნუქის ყუთი, რხაღია, უნდა დაუბრუნოთ, მაგრამ ის ფასიანი ქალაღღები, რომლებიც პიტერ კერიმ გაყიდა, რაღა თქმა უნდა, სამუდამოდ დაიკარგა... აი, კებურ, ჰოპკინს, შეგიძლიათ პატრიკ კერნსი წაიყვანოთ. თუ სასამართლოზე ჩემი ყოფნა გახდება საჭირო, ნორვეგიაში გვარნობეთ. უფრო ზუსტ მისამართს შემდეგ შეგატყობინებთ.

მესგრევივთა საგვარეულო წესი

ჩემი მეგობრის, პოლმსის, ერთი უცნაური თვისება სძირად მათხებდა: გონებრივ მუშაობაში იგი უფაქიზესი და ყოვლად წესიერი ადამიანი გახლდათ. მისი სამოსი გამოირჩეოდა არა

მარტო სისუფთავით, არამედ დახვეწილი გემოვნებითა, მაგრამ ყველა დანარჩენ საქმეში ჰოლომსი აღმათ ყველაზე უფრო დაუდევარი არსება იყო ქვეყანაზე, და მის ჩვეულებებს შეეძლოთ ჭკუიდან შექმალა ნებისმიერი ადამიანი, ვინც მასთან ერთად ჭერქვეშ იწხოვრებდა.

თუმცა ამ მხრივ უნაკლო არც მე ვყოფილვარ. ავღანეთში ჩემმა თავბრუსდამხვევმა მუშაობამ თანდაყოლილი მიდრეკილება მომთაბარე წხოვრებისადმი კიდევ უფრო გამძლიერა და იმაზე უგულისყურო გამხადა, ვიდრე ეს ექიმს შეეფერება. მაგრამ ჩემს უნესრიგობას მაინც აქვს ერთგვარი საზღვრები, და როცა ისეთ ადამიანს ვუყურებ, რომელსაც სივარები ნახშირის ჩასაყრელ ჭურჭელში უნყვია, თამბაქო – სპარსული ფესხარმლის ჭვინცში, ხოლო ნერილეები, რომელთაც პასუხი უნდა გასრეს, ჭაყვით დაუმაგრებია ზუხრის თავზე, მაშინ, მართალი ვითხრათ, ისე მეჩვენება, თითქოს ყველა სიკეთის ნიშში ვიყო. ამას გარდა, ყოველთვის მიმაჩნდა, რომ დამბაჩის სროლას უდავოდ ეკუთვნის ვართობის ისეთ სახეობას, რითაც თავის შექრევა მხოლოდ ღია რის ქვეშ შეიძლება, მაგრამ, როცა ჰოლომსს მოუვლიდა ხოლომე სროლის სურვილი, იგი სავარძელში ჭდებოდა და მოპირდაპირე კედელს პაჭრობეული ვენზელით „ღ.ვ.“ („დედოფალი ვიქტორია“) ამკობდა. ეს ორი ასო ტყვიების შემწეობით გამოპყავდა. რა თქმა უნდა, ვგრძობდი, რომ ეს საქმიანობა ჩვენი ზნის არც ატმოსფეროს და არც გარეგნულ სახეს არ აუმატებდა, მაგრამ დუმილს ვარჩევდი.

ჩვენი ოთახები სავსე იყო ხოლომე უწნაური ნივთებით. იმ ნივთებს ჩემი მეგობარი ან ქიმიური რეაქტივები იყენებდა, ანდა რაიმე სისხლის სამართლის საქმის კვლევა-ძიებაში. ეს რელიქვიები სრულიად მოულოდნელ ადგილას აღმოჩნდებოდნენ ხოლომე, მაგალითად, საზეთეში, ან უფრო ნაკლებად შესაფერის ადგილზე კი. ყველაზე მეტად მაინც ჰოლომსის აყარებელი ქალაქები მანუხებდა. იგი სათუთად ინახავდა დოკუმენტებს, მეტადრე, თუ ისინი იმ საქმეებთან იყვნენ დაკავშირებული, რომელთა გადაწყვეტაში პირადად ჰქონდა მიღებული მონაწილეობა, მაგრამ თავისი ქალაქების დალაგება და მონესრიგება კი – ნურას უყარავდა. ამისათვის ნელინაღმი სულ დიდი ორჯერ თუ მოიწლიდა. მეგობრივად, სადღარ ჩემს უთავბოლო ჩანაწერებში უკვე ვთქვი, რომ მჩქეფარე ენერჯის მოზღვავებას, რაც ჰოლომსს შესანიშნავი კვლევა-ძიების დროს ახასიათებდა და რითაც მისი სახელი საქვეყნოდ გახდა წინაშე, მოსდევდა ხოლომე ყველაფერზე ხელჩაქნევისა და ძალთა სრული დარქმის პერიოდი. მაშინ მთელი დღეები ინვა ხოლომე დივანზე, გვერდით საყვარელი ნივთები ელაგა და მხოლოდ დროგამოშვებით ნამოინევდა, რათა ვიოლინოზე დაეკრა. ამრიგად, ნლიდან ნლამდე ქალაქების ზვინი იზრდებოდა და ყველა კუთხეში დასტა-დასტად ეყარა ხელნაწერები. ამ ხელნაწერთა დანვის თაობაზე სიჭყვის გავრცელებარ არ უნდოდა. იმ ქალაქებზე, პაჭრონს გარდა, ხელი არავის მიუწვდებოდა.

ზამთრის ერთ საღამოს, როცა ზუხართან ვისხედით, ჰოლომსს სიტყვა გადავუყარი, მას მერე, რაც სამახსოვრო ნივთში ჩანაწერების შექმნას მორჩით, როდესაც არ ჩაგეფლენათ, თუ ორიოდე საათს დაკარგავთ და იმაზე იზრუნებთ, რომ ჩვენს ზნას ადამიანის საწხოვრებლის სახე მიეყრეს-მეთქი. მან იგრძნო ჩემი თხოვნის სამართლიანობა და საძინებელ ოთახში საკმაოდ დანალვლიანებული შევიდა. მალე უკანვე გამობრუნდა და თან თუნუქის დიდ ყუთს მოათრევდა. ყუთი მუა ოთახში დადგა, სკამი მიაჩოჩა, დაჭდა და სახურავი ახადა. ყუთი მესამედამდე იყო ამოვსებული ნივთი ზონრით შეკრული ქალაქის კონებით.

– აქ ზევრი რამ არის საინტერესო, უოტსონ, – მითხრა და ეშმაკურად გადმოხედა. – რომ იყოფეთ, რა საქმეები დევს ამ ყუთში, შეიძლება იქიდან მოითხოვოთ ზოგი რამის ამოღება და არა ქალაქის ახალი კონების შიგ ჩანყოზა.

– მაშ, ეს თქვენ მიერ წარმოებული ძველი საქმეების ანგარიშებია? – ვკითხე მე. არა ერთხელ მინანია, რომ ჰოლომსის უნიდელ საქმეებზე ჩანაწერები არა მქონდა.

– დიახ, ჩემო კეთილო. აქ აღწერილი ამბები მოხდა ჯერ კიდევ მანამდე, ვიდრე საყუთარი ზოგრაფი გამოიძინებოდა და მიზნად დაისახავდა კიდით კიდე გაეთქვა ჩემი სახელი. იგი მსუბუქი, ალერსიანი მოძრაობით იღებდა ყუთში ჩალაგებულ ქალაქის დასტებს.

- ყველა საქმე, რა თქმა უნდა, წარმატებით არ თავდებოდა, უოტსონ. მაგრამ, მათ შორის ზოგიერთი უაღრესად საგულისხმო და თავსატეხია. აი, მაგალითად, ანგარიში ტარლტონის მკვლელობაზე. ავერ ვაშერის, მელვინის საქმე, აი, კიდევ ერთი რუსი დედაბრის ამბავი. აი, უწყნარი ისტორია ალუშინის ყავარჯნისა, დანვრილებითი ანგარიში ფეხმოქრეულ რიკოლეტისა და მისი საძინელი მუხლდის საქმეზე. ეს კი... აი, ეს კი ნამდვილად წარმატებაა.

ჰოლმსმა ხელი თუნუქის ყუთის ფსკერამდე ჩაჭყო და იქიდან ხის პატარა ყუთი ამოიღო. ყუთს გამოსანევი სახურავი ჰქონდა და ისეთ ყუთებს მოგაგონებდათ, რომლებითავე ზოგიერთ საბავშვო სათამაშოს ჰყიდებენ ხოლმე. ჰოლმსმა იმ ყუთიდან ამოიღო: დაჭმუჭნილი ქალღმერთის ფურცელი, ძველებური სპილენძის გასაღები, ხის პალო, რომელიცეფარ მინძული იყო მანრის გორგალი, და სამი ძველი, დაუანგულო ლითონის რგოლი.

- ანა, რას იტყვი, ჩემო მეგობარო, როგორ მოგნონთ ეს განძეულობა? - მკითხა ლიმილით, როცა ჩემი შეყბუნებული სახე დაინახა.

- საინტერესო კოლექციაა.

- ძალიან საინტერესო. ხოლო მასთან დაკავშირებული ისტორია კიდევ უფრო საინტერესოდ მოგეჩვენებათ.

- მაშ, ამ რელიქვიებს თავიანთი ისტორია აქვთ?

- მეტი, ისინი - თვითონ არიან ისტორიული.

შერლოკ ჰოლმსმა ის ძველისძველი ნივთები მაგიდის კიდეზე დაალოგა, თავის სავარძელში ჩაჭდა და კმაყოფილებისაგან მოწონებულ თვალებით დაუნყო თვალთვალი.

- ესაა ყველაფერი, - თქვა მან, - რა სამახსოვროდ დავიტოვე „მესგრევიტის სახლის სავარეულო ნესთან“ დაკავშირებული საქმიდან. ჰოლმსს ადრე არა ერთხელ უსხენებია ეს საქმე, მაგრამ ამ საქმის თაობაზე მისგან დანვრილებითი წნობების მიღება ვერა და ვერ მოვახერხე.

მაშინვე ვთხოვე, ამ საქმის ისტორია მიაშვეთ-მეტი.

- და დაულაგებელი დავტოვო მთელი ეს ხარახურა? - დაწინებთ მიპასუხა ჰოლმსმა. - მერე თქვენ ხომ სანიმუშო ნესრიგის მოყვარული ადამიანი ზრძანდებით? თუმცა, მართალი რომ ითქვას, მეც ძალიან დანტერესებული ვარ, რომ თქვენს მათიანეს ეს ძაღზე საინტერესო ამბავიერ მიამატოთ, რადგან ამ საქმეში არის ისეთი დეტალები, რომლებიც ხდიან მას ერთადერთ შემთხვევად არა მარტო ინგლისის, არამედ სხვა ქვეყნების სისხლის სამართლის დანაშაულობათა ქრონიკაში. ჩემ მიერ გამოძიებული საქმეთა კოლექცია სრული არ იქნება, თუ ეს უაღრესად ორიგინალური ისტორია არ დაემატება.

თქვენ აღნათ გახსოვთ, რომ „გლორია სკოტთან“ მომხდარმა ამბავმა და ჩემმა საუბარმა იმ უბედურ მოხურთან, რომლის ზეფიერ გაამბეთ, პირველად ჩამავიხსენა აზრი იმ პროფესიაზე, რომელიც შემდეგ ჩემი რხოვრების გზად ავირჩიე. ახლა ჩემი სახელი ფართოდან წნობილი. მარტო უბრალო ხალხი კი არა, ოფიციალური წრეებიც კი სადავო საკითხების გადაჭრას მე მანდობენ ხოლმე. მაგრამ მაშინ, როცა ჩვენ ერთმანეთი გავიყვანით, უკვე მქონდა საკმაოდ მნიშვნელოვანი, თუმცა არაფერ ძალიან მდიდარი გამოწვლილება. თქვენ ვერც კი წარმოიდგენთ, უოტსონ, როგორ მიჭირდა პირველად და რა დიდხანს ველოდი წარმატებას.

როცა ლონდონში პირველად ჩამოვედი, ზრიტანეთის მუზეუმის კუთხესთან, მონტეგეისტრიტზე დავსახლდი. იწოწილეთ, მაშინ ზვერი თავისუფალი დრო მქონდა და ვენაფებოდი წოდნის ყველა იმ დარგის შესწავლას, რომლებიც ჩემს პროფესიაში გამომადგებოდნენ. დროდადრო ძიების დარგში რჩევისათვისარ მომმართავდნენ ხოლმე. ეს ამბავი, მეტწილად, ჩემი ყოფილი ამხანაგი სტუდენტების რეკომენდაციით ხდებოდა, რადგან კოლეჯში სწავლის უკანასკნელ წლებში ჩემზე და ჩემს მეთოდებზე უკვე ძალიან ზვერს ლაპარაკობდნენ. მესამე ამბავი, რისთვისაც მე მომმართეს, იყო „მესგრევიტის საქმე“. ის ინტერესი, რა გამოიწვია მოვლენების ამ უწყნარად გადახლოარული ჭაჭვის გახსნამ და ის მნიშვნელოვანი წარმატება, რა ჩემი ჩარევის უშუალო შედეგად მოხდა, აღმოჩნდა

ჩემი წხოვრების გზის განმსაზღვრელი პირველი ნაბიჯი და ჩემი ახლანდელი მდგომარეობის მყარი საფუძველი.

რეჯინალდ მესგრეივი და მე ერთ კოლეჯში ვსწავლობდით, და ერთმანეთთან კარგ ურთიერთობაში ვიყავით. იგი ჩვენს წრეში მაინერდამაინერ არ უყვარდათ, ამბობდნენ, ქედმაღლიაო. მე ვგრძნობდი, რომ რეჯინალდ მესგრეივს ამით თავისი უკიდურესი მორწებობა უნდოდა დაეფარა. გარეგნულად ის ტიპურ არისტოკრატს მოგავგონებდათ: ნაჭიფსახიანს კარგა გრძელი წვირი ამშვენივდა, დიდთვალებს გახლდათ და ხანდახან ავღებულად მოქრევა იყოფა, თუმცა დახვეწილი მანერები გააჩნდა. სინამდვილეშივე, მთელს სამეფოში ერთი უძველესი გვარის შთამომავალი იყო. ჯერ კიდევ მეთექვსმეტე საუკუნეში ჩრდილოეთ მესგრეივების გვარს უმრროსი შტო გამოეყო და დასავლეთ სასექსში დამკვიდრდა. ამასთან ჰერლსტონის რხე - მესგრეივების რეზიდენცია - ახლარ საგრაფოს ერთ უძველეს შენობად ითვლებოდა. რხეს, რომელშიავე რეჯინალდ მესგრეივი დაინადა, თავისი დღი დაეჩნა მისი გარეგნობისათვის, და როცა მის ფერმკრთალ, მკვეთრ ნაკვებთან სახესა და ამპარტავნულ მოყვანილობას შევექეროდი, უნებურად ჟამთა დინებისაგან ჩამუქებული რხის კოშკის თალი, რხაური ფანჯრები და ფოდადლური არქიტექტურის ყველა კეთილშობილური ნაშთი თვალნინ ნარმოძღვროდა ხოლმე. რეჯინალდ მესგრეივი ჩემი დაკვირვებისა და დასკვნების მეთოდებისადმი, ყოველთვის რორხალ ინტერესს იჩენდა.

ოთხი წელი ისე გავიდა, ერთმანეთი არ გვენახა და აი, ერთხელ დილით მონტევიუსტრიტზე მესტყმრა. თითქმის არ შეველოლიყო, საურხოოდ ერვა - მუდამ ასეთი სალუქი იყო - და შერჩენილი ჰქონდა მშვიდი მოხდენილობა, რითარ უნინარ გამოიჩინოდა. ერთმანეთს მეგობრულად ჩამოვართვით ხელი და გულოთბილად მოვიკითხე: - როგორ წხოვრობთ, მესგრეივ? - ვკითხე მე.

- აღნათ გაიგებდით ჩემი საბრლო მამის გარდაცვალებას, - მომიგო მან. - ეს დაახლოებით ამ ორი წლის წინ მოხდა, რა თქმა უნდა, მაშინვე ჰერლსტონის მამულის მართვის მთელი სიმძიმე მე დამანვა. ამას გარდა, ჩემი ოლქის დეპუტატი ვარ, ასე რომ, ძალიან როტა დრო მრჩება. თქვენ კი, ჰოლმის, როგორც ამბობენ, გადაგინყვეტათ პრაქტიკულად გამოიყენოთ ის გამორჩეული ნიჭი, რითარ ასე გვაორებდით ხოლმე?

- დიას, ვუპასუხე მე. - ახლა ვრდილობ, გონების დახმარებით მოვიპოვო პური არსობისა.

- ძალიან მახარებს ამისი მოსმენა, რადგანარ ჩემთვის თქვენი რჩევა ახლა პირდაპირ მისწრება იქნება. ჰერლსტონში ძალიან ურნაური ამბები დატრიალდა, და ჰოლირნამ ვერაფერი გამოარკვია. რა ურნაური თავსატეხია.

შეგიძლიათ ნარმოძღვინოთ, რა გრძნობთ ვუსმენდი, უოტსონ. აკი ხელთ მეძლეოდა შემთხვევა, რასარ ამდენი ხნის განმავლობაში ისეთი მწველი მოუთმენლობით ველოდი. სულის სიღრმეში ყოველთვის დარწმუნებული ვიყავი, რომ შემეძლო ნარმატების მიღწევა იქ, სადარ სხვებმა მარეხი განიერადეს, და ახლა საკუთარი თავის გამოყდის საშუალება მეძლეოდა.

- ყველაფერი დანვრილებით მომიყვით! - შევძახე მე მოუთმენლად.

რეჯინალდ მესგრეივს ჰაპროსი შევთავაზე. იგი ჩემს პირდაპირ დაჯდა და გააბოლრა.

- უნდა გითხრათ, - დაინყო მან, - რომ თუმცა ურლო ვარ, ჰერლსტონში უამრავი მოსამსახურის შენახვა მიხდება. რხე-დარბაზი მეტისმეტად დიდია, უთაურად არის ამენებული და ამიტომ გამუდმებული მოვლა-პატრონობა ესაჭიროება. ამას გარდა, მაქვს ნაკრძალი, და ხობებზე ნადირობის სეზონში ჩემს მამულში თავს იყრის დიდი საზოგადოება, რის გამოც მყავს რვა მოსამსახურე გოგო, მზარეული, უფროსი მსახური, ორი ლაქია, შიკრიკი ბიჭი, მეზღეები, მეჭინბეები და კიდევ ვინ მოსთვლის, ათასი ჯანდაბა და დოზანა.

ამათგან ყველაზე მეტ ხანს ჩვენს ოჯახში უფროსი მსახური ზრანტონია. როცა იგი მამამ მსახურად აიყვანა, უადგილოდ იყო. მოკლე ხანში, სკოლის ახლოგარდა მასწავლებელი, თავისი ძლიერი ხასიათითა და ენერგიით ჩვენს სახლში შეურველელ ადამიანად იქნა. ესაა ნარმოსადევი, ლამაზი მამაკარი, დიდებული მშბლი აქვს და, თუმცა ჩვენს ოჯახში ავერ უკვე ორი წელიწადია წხოვრობს, წლოვანებით ორმოწზე მეტის არაა. შიძლებდა

ყურნაურად გეჩვენოთ, რომ ასეთი მიმზიდველი გარეგნობისა და არაჩვეულებრივი ნიჭის პატრონი ახლოგაზრდა, რომელიც რამდენსამე ენაზე ლაპარაკობს და თითქმის ყველა მუსიკალურ საკრავზე უკრავს, ასე დიდხანს შეეგუა თავის უმნიშვნელო მდგომარეობას, მაგრამ, ეტყობა, თავს მუდამ კარგად გრძობდა და ჩვენი სახლიდან წასვლა ჯერჯერობით არსად უყრდა. ჰერლსტონელი მსახურთუფროსი ყოველთვის იქნებოდა ყველა ჩვენი სტუმრის ყურადღებებს.

მაგრამ ამ სრულყოფილებას აქვს ერთი ნაკლი: ქალების მოყვარულია და ჩვენს მივარდნილ მხარეში საკბილოურ ბევრი გამოუჩნდა.

ვიდრე წოლი ჰყავდა, ყველაფერი კარგად იყო, მაგრამ რაღაც დაქვრივდა, ძალიან ბევრ დავიდარბანს გადაგვიკიდა. მართალია, რამდენიმე თვის უკან როტა დავიმშვიდდით და გადავწყვიტეთ, რომ ყველაფერი ისევ მოგვარდა: ზრანტონმა ჯვარი დაინერა რეჩელ ჰაუელიზზე, ჩვენს უმწროს მოსამსახურე გოგონზე, – მაგრამ მალე მიატოვა და მას ჯენეტ ტრუტელისი ამტობინა. რეჩელი სანაქებო ქალიშვილი გახლავთ, მაგრამ, როგორც საერთოდ ყველა უელსელი მანდილოსანი, ძალიან ფიქვი და ნონასნობობას მოკლებულია. ამას ისიც ზედ დაერთო, რომ ტვინის ანთება დაემართა და ლოგინად ჩავარდა. ამ როტა ხნის წინ, თითქოს მომტობინდა და გუშინდლამდე ლანდაღქრული, ჩამომხმარი და გასარდავებული დაზორილებდა...

ასეთი იყო პირველი დრამა ჰერლსტონში, მაგრამ მეორემ მალე ნაშალა იგი ჩვენი ხსოვნიდან, მით უფრო, რომ ამ დრამას წინ უძლოდა კიდევ ერთი დიდი მოვლენა: მსახურთუხუცესი ზრანტონი შერეხვნილი გავავდე სახლიდან.

აი, როგორ მოხდა ეს. უკვე გითხარი, რომ ზრანტონი ძალიან ჯკვიანი იყო და როგორც ჩანს, სწორედ ჯკუა გახდა მისი დაღუპვის მიზეზი. ჯკუა-მეთქი, იმიტომ ვამბობ, რომ აღბათ სწორედ მან გაუღვიდა ზრანტონს მეტისმეტი ინტერესი იმ სავენებისადმი, რომელითავე არაფერი დამოკიდებულება მასთან არ ჰქონდათ. აზრადარ არ მომივიდოდა, რომ ეს ამბავი ასე შორს წაიყვანდა, მაგრამ უზრალე შემთხვევამ თვალი ამიხილა. როგორც უკვე გითხარი, ჩვენი სახლი უთაურადაა ამენებული. მეტისმეჭად ბევრი შესასვლელი და გასასვლელი აქვს. წინა კვირას – უფრო სწორად, ხუთშაბათს, ლამით – ვერაფრით ვერ დავიძინე, რადგან სისულელი ჩავიდინე და სადილის შემდეგ ერთი ფინჯანი მაგარი ყავა დავლიე. ლამის ორ საათამდე ვინვალე და როცა დავრბმუნდი, რომ მანერ ვერ დავიძინებდი, სანთელი ავანთე, რათა დანყებული რომანის კითხვა გამეგრძელებინა. სწორედ იმ დროს გამახსენდა, რომ წიგნი საბლიარდოში დამრჩა, ამიტომ ხალათი მოვისხი და მოსატანად წავედი.

საბლიარდოში რომ შევსულიყავი, საჭირო იყო კბით დაზლად დაშვება და იმ დერეფნის გადაკვება, რომელიც ბიბლიოთეკისა და იარალის საწავისაკენ გადიოდა. წარმოიდგინეთ ჩემი გაოყება, როცა ამ დერეფანში შესულმა, შევნიშნე სუსტი შუქი, რაღაც ბიბლიოთეკის ლია კარიდან გამოდიოდა! დანოლის წინ ჩემი ხელით ჩავაქრე იქ ლამპა და კარიც დავხურე. რხადია, ჩემი პირველი აზრი ის იყო, სახლში ქურდები შემოპარულან-მეთქი. ჰერლსტონში დერეფნის კედლებს ყველგან ძველებური იარალი ამშვენებს. ეს ჩემი წინაპრების სამხედრო დავლა-ალაფია. ერთ-ერთი კედლიდან ნათი ჩამოვიღე, სანთელი იატაკზე დავდგი, ფეხის ნვერებზე უჩუმრად გავიარე დერეფანი და ლია კარიდან ბიბლიოთეკაში შევიხედე.

მსახურთუხუცესი ზრანტონი ტანსაწმლიანი იჭდა სავარძელში. მუხლებზე გეორგაფიული რუკის მსგავსი ქალაღი გაემალა და ღრმად ჩაფიქრებული დასრქეროდა.

განრვიფრებისაგან გაქვავებული, უძრავად ვიდექი და სიბნელიდან ასე ვუსვალთვალელებდი. ოთახი სანთლის შუქით სუსტად იყო განათებული. უერრად ზრანტონი წამოღვა, მივიდა სანერ მაგიდასთან, კედელთან რომ იღვა, და ერთ-ერთი უჭრა გამოხსნა. იქიდან რაღაც ქალაღი აიღო, ისევ ძველ ადგილზე დაჭდა, ქალაღი სანთლის ახლო მაგიდაზე დაღო, ხელი გადაუსვა და გულმოდგინედ სინჯვა დაუნყო.

ჩვენი სავარეულო დოკუმენტების ასე სავულისხმოდ შესწავლამ ისე გამაშმაგა, რომ თავი ვერ შევიკავე და ნაბიჯი წინ წავდგი. ზრანტონის მზერა ქალაღის მონყდა. კარებში მდგარი რომ დამინახა, წამოვარდა, სახეზე მკვდრისფერი დაეღო და აჩქარებით იტაკა ჯბეში ის ქალაღი, რაღაც რუკას ჰგავდა.

- ჩინებულოია! - ვთქვი მე. - აი, როგორ ამართლებთ ჩვენს ნდობას! ხვალისადაც დათხოვნილი ხართ.

თავი დამიკრა და გვერდით ისე ჩამიარა, რომ სიტყვა არ დაუძრავს. სანთლის ნამწვი მაგიდაზე დარჩა და მის შუქზე დავხედე იმ ქალაქს, ზრანტონმა რომ მაგიდის უჭრიდან ამოიღო. ჩემდა განსაჯიფრებლად შევნიშნე, ეს იყო არა რომელიმე მნიშვნელოვანი დოკუმენტი, არამედ ასლი იმ კითხვა-პასუხისა, რომელსაც წარმოთქვამდნენ ერთ-ერთი ორიგინალური ძველებური ნეს-ჩვეულების შესრულებისას, რასაც ეწოდება „მესრგეივების სახლის საგვარეულო ნესი“. აი უკვე რამდენიმე საუკუნეა, რაც ჩვენს გვარში ყოველი სრულწლოვანი მამაკარი ასრულებს წილობილ წერილობრივს, რაც საინტერესოა მხოლოდ ამ ოჯახის წევრებისათვის და შეიძლება რომელიმე არქეოლოგიისათვისაც - როგორც მთელი ჩვენი ჰერალდიკა - მაგრამ არავითარი პრაქტიკული გამოყენება კი არა აქვს.

- ამ ქალაქს ჩვენ კიდევ დავუბრუნდებით, - ვუთხარი მე მესგრივს.

- თუ იგრძნობთ, რომ ეს ნამდვილად აუცილებელია... - ერთგვარი უწყძანით მიპასუხა თანამოსაუბრემ. - ამრიგად, განვადრძობ ფაქტების გადმოცემას. დავაკტე ზიურო გასაღებით, რაც ზრანტონს დარჩა და ნასასვლელოდ მოვეშინადე, როცა უყრად გაოჩრებულია შევნიშნე, რომ მსახურთუფროსი შემოზრუნებულია და ჩემ წინ დამდგარა.

„მისტერ მესგრივ, - შესძახა მლეღვარებისაგან ჩახრინინებული ხმით, - მე ვერ ავიჭან შერჩხვენას! პატარა კარი ვარ, მაგრამ თავმოყვარეობა გამაჩნია და შეურახყოფა ზოლოს მომიღებს, ხოლო ჩემი სიკვდილი როდვად დავანვებთ, სერ, თუ სასონარკვეთილებამდე მიმიყვანთ! გვედრებით, თუ შეუძლებლად მივაჩნიათ ჩემი დატოვება ამ სახლში, მას შემდეგ, რაც მოხდა, მომერით ერთი თვის ვადა, რათა შევძლო იმის თქმა, რომ თითქოს ჩემი სურვილით მივდივარ. ხოლო გავდებ ამ მსახურთა დასანახავად, რომლებიც ასე კარვად მიჩნობენ, ჩემს ძალ-ღონეს აღემატება!“

„თქვენ იმად არ ღირხართ, რომ კარმა ამდენი რიდი და თავაზი გამოიჩინოს, ზრანტონ, - ვუპასუხე მე. - თქვენი საქრელი ჰირდაჰირ აღმაშფოთებელია, მაგრამ რაკი ჩვენს სახლში ამდენი წელი გიმსახურიათ, საქვეყნო შერჩხვენას მოვერიდები. თვე კი - მაინც მეჭად დიდი ვადაა. შეგიძლიათ ნახვიდეთ ერთ კვირაში და რა საბაზიერ გინდათ, ის გამოიგონეთ“.

„ერთ კვირაში, სერ? - შესძახა სასონარკვეთილებით. - მომერით თუნდაც ორი კვირა!“

„ერთ კვირაში, - ვავუთერო, - და ჩათვალეთ, რომ ძალიან ღმობირად მოგექრენ“.

თავი დაზღა ჩაპკიდა და სრულიად განადგურებული, წელა გამშორდა. მე კი სანთელი ჩავაქრე და ჩემს საძინებელ ოთახს მივაშურე.

მომდევნო ორი დღის განმავლობაში ზრანტონი უაღრესად გულმოდგინედ ასრულებდა თავის მოვალეობას. არც შემისხენებია მისთვის, რაც მოხდა. წიობისმოყვარეობით მოველოდი, რას მოიფიქრებდა, რომ თავისი სირჩხვილი დაეფარა. მაგრამ მესამე დღეს, ჩვეულების საწინააღმდეგოდ, ზრანტონის მისაღებად ჩემთან არ შემოსულა. საუზმის შემდეგ, სასადილოდან გამოსვლისას, შემთხვევით მსახურ გოგოს რეჩელ ჰაყელის გადავეყარე. როგორც ვითხარით, იმ გოგომ როჭა ხნის წინათ მოიკეთა და ისეთი დაქანრული გამომეყველებნა ჰქონდა, რომ კიდევაც დავტუქსე:

„არ უნდა ამდგარიყავით ლოგინიდან, - მომჭობინდით და მერე შეუღეით საქმეს“, - ვუთხარი მე.

ისეთი უწნაური გამომეყველებით შემომხედა, რომ გავიფიქრე, ავადმყოფობამ აღბათ ამ ქალის გონებაზე იმოქმედა-მეთქი.

„უკვე მოვმავრდი, მისტერ მესგრივ“, - მიპასუხა ნავადმყოფარმა.

„ვნახოთ, რას იტყვის ექიმი, - შევსიტყვე მე. - ჟურჯერობით კი მიატოვეთ სამუშაო და ძირს ჩადით. ჰო, უთხარით ზრანტონს, ჩემთან მოვიდეს“.

„მსახურთუფროსი გაქრა“, - თქვა გოგომ.

„გაქრა?! როგორ თუ გაქრა?!“

„გაქრა. არავის უნახავს. ოთახში არაა. დიახ, დიახ, გაქრა!“

კედელს მიერღნო და ისტერიული ხარხარი მორთო. მისი ასეთი სულიერი აღელვებით შემხინებული, პატარა ზარს მივვარდი და მშველელს ვუხმე. ქალიშვილი თავის ოთახში ნაიყვანეს. საწოდავი განუწყვეტლივ ხარხარებდა და ქვითინებდა. მე კი ზრანტონის ამნის გამოკითხვა დავუწყე. ეჯვი არ იყო - ის მართლაც გაქრა. ლოგინი ხელახლებელი

დაეცოვებინა, და ნინა სალამოს მერე არავის ენახა. ძნელი წარმოსადგენი კი იყო, მაინც, რანაირად ნავიდა სახლიდან, რადგან დილით კარ-ფანჯარა შიგნიდან აღმოჩნდა დაკეტილი. ბრანტონის ქანისამოსი, საათი, ფულირ კი - ყველაფერი მის ოთახში ხელახლებული აღმოჩნდა, ყველაფერი, გარდა შავი კოსტიუმისა, რომელსაც ჩვეულებრივ ატარებდა. არც ფოსტლები ჩანდა, მაგრამ ჩექმები კი ადგილზე იყო. სად უნდა წასულიყო ღამით მსახურთაფროსი ბრანტონი და რა უნდა დამართოდა?

რალა თქმა უნდა, მთელი სახლი ფეხზე დავაყენეთ, მაგრამ მისი ასავალ-დასავალი ვერსად ვიპოვეთ. ვიმეორებ, ჩვენი სახლი - ნამდვილი ღაბიღინათა, მეტადრე მისი უძველესი ფრთა, ან უკვე უკარგილი, მაგრამ მაინც ყოველი ოთახი გადავჭოთეთ, სხვენზე კი ავაგზავნე ბიჭები. მთელი ჩვენი ძიება უშედეგო აღმოჩნდა, უბრალოდ არ მჯეროდა, რომ ბრანტონს მთელი თავისი ავლადიღების მიტოვება და ისე წასვლა შეეძლო, მაგრამ კარი არ ჩანდა და ამისათვის ანგარიში უნდა გავკენია. გამოვიძახე ადგილობრივი პოლიცია, მაგრამ ვერაფერს ვახდენ. ნინა სალამოს განვიძა და სახლის გარშემო კორდებისა და გზების დათვალიერებამ ძიებას არავითარი შედეგი არ მისწავ... ასეთი იყო საქმის ვითარება, როცა ახლომამა აშტავმა ჩვენი ყურადღება ამ გამოცხადებას სრულიად ჩამოაწილა.

ორი დღე-ღამის განმავლობაში რეჩელ ჰაუელზს ხან აზოღებდა, ხან ისტერიულად რალარ გაუგებარს გაჰკიოდა. ისე რუდად იყო, რომ ღამიღამიღამით მომვლელი ქალი მივუჩინე. ბრანტონის გაუჩინარების შესამე ღამეს, რაკი ავადმყოფმა დამშვიდებით დაიძინა, მომვლელმა ქალმარ თავის სავარძელში ჩასთვლია. სისხამ დილით გავვიძებულმა მომვლელმა ქალმა შენიშნა, რომ ღოგინი წარეილია, ფანჯარა ღია და ავადმყოფი კი სადღარ გამქრალა. მაშინვე გამაღვიძეს, ორი ღაქია ვიახლე და დაკარგულის საძებნელად წავედი. ადვილად განვსაზღვრეთ მიმართულება, რომლითაც ქალი გაქრულიყო: ფანჯრიდან დანყებული ზედ გუზურამდე გადიოდა კვალი, ქრებოდა მხოლოდ ხრემით დაფარულ გზაზე, რაც ჩვენი სამფლორბელოების საზღვრებს ჭრიდა. გუზურის სიღრმე ამ ადგილას რვა ფუჭამდეა, და წარმოიღვინეთ, რა გრძობა დაგვეუფლებოდა, როცა ვნახეთ, რომ საბრალლო შეშლილი ქალიშვილის ფეხის ნაკვალევი ზედ გუზურასთან ნყდებოდა. რხადია, დაყუცვებლივ ბარჯები მოვიმარჯვეთ და ნყალში დამხრჩვალის ძებნას შევუდექით, მაგრამ ვერაფერი ვიპოვეთ. სამაგიეროდ ნყლიდან ამოვიღეთ სრულიად სხვა სავანი. ეს იყო ახანგმოდებული, ფერგადასული ლითონის ნამტვრევებითა და კაჟისა და მინის რალარ უფერული ნამსხვრევებით გატენილი ტილოს ტომარა. ამ ყრნაყრი ნადავლის გარდა სრულიად ვერაფერი ვიპოვეთ. ერთი სიტყვით, ვერც რეჩელ ჰაუელზისა გავიგეთ რამე და ვერც რიჩარდ ბრანტონის კვალს მივაკვლიეთ. ადგილობრივი პოლიცია სრულიად დაიშნა და ახლა მთელი ჩემი იმედი თქვენა ხართ...

შეგიძლიათ წარმოიდგინოთ, უოტსონ, რა შეუხელებელი ინტერესით მოვისმინე შესგრევის მონათხრობი იმ არაჩვეულებრივ მოვლენებზე, როგორ მინდოდა მათი ურთიერთდაკავშირება, რათა ერთიანი შთაბეჭდილება მიმელო და მეპოვა გზის მაჩვენებელი ძაფი, რაც კვანძის გახსნამდე მიმიყვანდა!

მსახურთაფროსი გაქრა. მოსამსახურე გოგო გაქრა. ოღესღარ მსახურ გოგოს უყვარდა მსახურთაფროსი, მაგრამ შემდეგ შესძავდა, ქალი უელსის მკვიდრი იყო, ღალი ზუნებისა და ვნებანი. ბრანტონის დაკარგვის შემდეგ უაღრესად აღელოვებული ჩანდა. გაიქრა და გუზურამში ჩავგლო ფრად ურნაყრი ნივთებით სავსე ტომარა. ყველა ეს ფაქტი იმსახურებდა ყურადღებას, მაგრამ არც ერთი მათგანი არ ხსნიდა საქმის არსს. სად უნდა მეძებნა ამ მოვლენების დახლართული ჭაჭვის დასაწყისი? ჩემს ხელთ ხომ მისი მხოლოდ უკანასკნელი რგოლი იყო...

- შესგრევი, - მივმართე მე, - აყრილებლად უნდა ვნახო დოკუმენტი, რომლის შესწავლას თქვენი მსახურთაფროსი ისეთ დიდ მნიშვნელობას აძლევდა, რომ მისი გულისათვის მშვენიერი ადგილის დაკარგვასაც კი არ მოერიდა.

- არსებია, ეს ჩვენი „ნესი“ - ნმინდა ნყლის მიქარვაა, - მიპასუხა სტუმარმა, - და ერთადერთი რამ, რაც მას ამართლებს, ეს მისი სიძველეა. მე მაინც თან წამოვიღე კითხვა-პასუხის ასლი იმ შემთხვევისათვის, თუ მისი ნახვა მოგინდებოდათ.

ამ სიტყვებზე გამოძინოდა სწორედ ის ფურცელი, რასაც ახლა ჩემს ხელთ ხედავთ, უოტსონ. ეს ნესი – ერთგვარი გამოწვანა, რაც უნდა ჩააბაროს მესგრეივერის გვარის ყოველმა მამაკაცმა, რომელმაც სრულწლოვანებას მიაღწია. ახლა წავიკითხავთ კითხვა-პასუხს იმ მიმდევრობით, როგორც აქ წერია:

„ვის ეკუთვნის ეს?“

„მას, ვინც წავიდა“.

„ვისი ეკუთვნილება იქნება?“

„იმისი, ვინც მოვა“.

„რომელი თვეში იყო ეს?“

„მეექვსეში“.

„სად იყო მზე?“

„მუხის თავზე“.

„სად იყო ჩრდილი?“

„თელის ქვეშ“.

„რამდენი ნაბიჯი უნდა გადაიდგას?“

„ჩრდილოეთისაკენ – ათი და ათი, აღმოსავლეთისაკენ – ხუთი და ხუთი, სამხრეთისაკენ – ორი და ორი, დასავლეთისაკენ – ერთი და ერთი, და მერე ქვემოთ“.

„რას მივხვდით ამისათვის?“

„ყველაფერს, რაც გავაჩნია“.

„რისი გულისათვის მივხვდით ამას?“

„მოვალეობის გულისათვის“.

– დედანში თარიღი არაა, – შენიშნა მესგრეივემა, – მაგრამ ხელნაწერის ორთოგრაფიის მიხედვით მეჩვიდმეტე საუკუნეს უნდა ეკუთვნოდეს. მე კი მგონია, რომ ის ზევრს ვერაფერს დაგვეხმარება ჩვენი საიდუმლოს გამოჩენაში.

– სამაგიეროდ ჩვენ წინაშე მეორე ამოცანა წამოიჭრა, – ვუპასუხე მე, – კიდევ უფრო თავსატეხი და საინტერესო, შეიძლება მისი ახსნით ზრანტონის უცნაური საქრეილირ ავხსნათ. იმედი მაქვს არ გენყინებათ, მესგრეივ, თუ გეცხვით, რომ თქვენი მსახურთყფროსი ძალიან ჭკვიანი ადამიანია, მეტი გამჭრიახობისა და აღლოს მფლობელი, ვიდრე მის ზაჭონთა ათი თაობა“.

„სიმართლე გითხრათ, თქვენი ქარაგმული ლაპარაკისა არაფერი მესმის რა, – მიპასუხა მესგრეივემა, – მე მგონია, ამ ქალაქს არა აქვს არავითარი პრაქტიკული მნიშვნელობა“.

„მე კი უაღრესად მნიშვნელოვანი დოკუმენტი მგონია და როგორც ჩანს, ზრანტონი იმავე აზრისა გახლდათ. ვფიქრობ, იმ ლამეს დანაშაულის ადგილზე წასწრებადღერ ნანახი ექნებოდა“.

„სავსებით შესაძლებელია. ამ ქალაქს არასოდეს არ ვმალავდით. მოსალოდნელია, რომ უბრალოდ სურდა მესხიერებაში ზეჯითად აღედგინა მისი შინაარსი. რამდენადაც გავიგე, ხელში ეჭირა რალარ რუკა ან გეგმა, რასაც ხელნაწერს ადარებდა, და როგორც კი დაგინახათ, ჭიბეში შეინახა, არა?“

„სავსებით სწორია. მაგრამ რისთვის დასჭირდა ჩვენი ძველებური საოჯახო ნეს-ჩვეულებების გახსენება და რას ნიშნავს მთელი ეს ზოდვა?“

– იმედი მაქვს ამას იოლად ამოვხსნით, – ვუპასუხე მე. – თქვენი ნებართვით, პირველსავე მაჭარებელს გავყვებით სასექსში და საქმეს ადგილზე უფრო ღრმად გავყურნობთ“.

ჰერლსტონში იმავე დღეს ჩავდივით. აღმათ გქონიათ შემთხვევა, უოტსონ, გენახათ ამ სახელოვანთქმული ძველებური რხე-დარბაზის გამოსახულება ან მისი აღწერა წავიკითხავთ, ამიჯომ აღვნიშნავ მხოლოდ იმას, რომ აქვს ასო „ღ“ მოყვანილობა, ამასთან მისი გრძელი ფრთა უფრო თანამედროვეა, მოკლე კი – უფრო ძველი, ასე ვთქვათ, ჩანასახი, რაზედაც შემდგომში მთელი შენობა დაუფუძნებიათ: ძველებური ნანილის რენტრში, დაბალი მძიმე კარის ზემოთ, ამოკვეთილია თარიღი „1607“; მაგრამ სიძველეთა მროდენი ერთხმად ამტკიცებენ, რომ ქვის ზღაპარი და ხის ძელები ზევრად უფრო ძველია. შენობის ამ ნანილის ზღაპრულად სქელმა კედლებმა და პანანინა ფანჯრებმა გასული საუკუნეში აიძულეს მუჭარონეები ნაგებობისათვის მიემქნებინათ ახალი ფრთედი და ახლა ძველი

შენობა მხოლოდ საკუჭნაოს ან სარდაფის მოვალეობას ასრულებს და მისი ნაწილი ფართობი გამოყენებულია. შენობას გარშემო აკრავს გამოყენებული ბრწყინვალე პარკი, თვალს იჭარბენ მშვენიერი ძველისძველი მოძრიალე ხეები, ხოლო ტბა ან ვუზურა, ჩემმა კლიენტმა რომ მოიხსენია, სახლიდან ორას იარღზე ხეივანის ბოლოშია.

იმ დროისათვის, უოტსონ, უკვე მტკიერე რწმენა შემექმნა, რომ ჩემს წინაშე იყო მხოლოდ ერთი და არა სამი გამოჩანა. თუ მოვანებებდი მესგრივეების საგვარეულო ნესის აზრში ჩანვდომას, ეს იქნებოდა მსახურთუფროს ბრანტონისა და მსახურ გოგო ჰაუელზის გაქრობის საიდუმლოების ამოხსნა. მთელი ჩემი გონებრივი ძალაურ სწორედ ამ მხრივ წარვმართე. რატომ უდილობდა ასე დაჟინებით ბრანტონი ამ ძველბურთი ფორმულის არსში ჩანვდომას? ალბათ იმიტომ, რომ მასში ნახა რაღაც ისეთი, რა უმჩინებელი დარჩა წიხე-დარბაზის წარჩინებულ მფლობელთა ყველა თაობას, – რაღაც ისეთი, რისგანაურ რაიმე პირად სარგებლობას გამოელოდა. რა იყო ეს და რა ზეგავლენა უნდა მოეხდინა მსახურთუფროსის შემდგომ ბედზე?

როგორ ქალადი ნავიკითხე, ჩემთვის სრულიად ნათელი გახდა, რომ იქ ქარაგმულად იყო მინიშნება გარკვეულ ადგილზე. სწორედ იმ ადგილას იქნებოდა ის, რაზედაურ ლაპარაკი იყო დოკუმენტის პირველ ნაწილში. თუ იმ ადგილას აღმოვაჩენდით, საიდუმლოებით მოწყულ ამბავსაურ ფარდა ახედებოდა. ეს იქნებოდა ამოხსნა იმ საიდუმლოებისა, რომლის ეგზომ თავისებურ საბურველში გახვევარ მესგრივეების წინაპრებმა მიიჩნიეს საჭიროდ. ძიების საწყისისათვის მოწყული იყო ორი ორიენტირი: მუხა და თელა. რაურ შეეხება მუხას, აქ საუკვო არაფერი იყო. პირდაპირ სახლის წინ, ბლიკის მარჯვენა, იდგ ბერმუხა-პატრიარქი, ერთი უწარჩინებულესი ხე, როგორიურ კი ოდესმე მინახავს.

„ეს მუხა ალბათ უკვე არსებობდა, როგურ თქვენი „საგვარეულო ნესი“ დაინერა?“ – ვუთხარი მესგრივს.

„დანამდვილებით შეიძლება ითქვას, რომ ეს მუხა აქ ჯერ კიდევ ნორმანების მიერ ინგლისის დაპყრობამდე იქნებოდა, – მიპასუხა მესგრივმა. – იგი ორდასამი ფუტია გარშემო“.

ამრიგად, ჩემთვის საინტერესო ერთი მუხლი უკვე ამოხსნილი იყო.

„არის აქ ძველი თელინი?“ – ვკითხე მასპინძელს.

„აქვე იდგა ერთი ძალიან ძველი თელა, მაგრამ ამ ათი წლის წინ მები დაურა და ძირში მოვჯერით“.

„იწით ის ადგილი, სადაურ ის თელა იდგა?“

„რა თქმა უნდა, ვიწი“.

„ახლომახლო თელის სხვა ხეები თუ არის?“

„ძველი არა, ნორჩები კი – რამდენიურ გნებავთ“.

„მინდა ვნახო, სად იდგა ის ძველი თელის ხე“.

მესგრივმა შინ შეუსვლელად მიმიყვანა იმ ადგილას, სადაურ ის ბებერი თელა მდგარა. ეს იყო სახლიდან მუხისაკენ მიმავალ სწორედ შუა გზაზე. ჯერჯერობით ჩემი ძიება წარმატებით მიდიოდა.

„იმ თელის სიმაღლის გარკვევა ახლა ალბათ უკვე შეუძლებელი იქნება?“ – ვკითხე მესგრივს.

„ახლაცე შემიდლია გიპასუხოთ: სამორდაოთხი ფუტი გახლდათ“.

„ეს რანაირად გამოარკვიეთ?“ – შევძახე გარეუბლმა.

„ჩემი მოხუცი შინაური მასწავლებელი ტრიგონომეტრიაში ამორანებს მადლევდა, ყველა მათგანი კი სიმაღლის გაზომვაზე იყო აგებული. ამიტომ ბავშვობაშივე გავზომე ყველა ხე და ჩვენი მამულის ყოველი შენობა“.

ეს კი მოულოდნელი ბედი მენია! ჩემთვის საჭირო ცნობებს უფრო სწრაფად ვკრებდი, ვიდრე ოჩნება შემეძლო.

„მითხარით, გეთაცვა, თქვენს მსახურთუფროსს ხომ არ დაუსვამს თქვენთვის მსგავსი შეკითხვა?“ – ჩავუძიე მე.

რეჟინად მესგრივმა გაკვირვებით შემომხედა.

„ახლა, როცა შემიკითხეთ, - თქვა მან, - მაგონდება, რომ ამ რამდენიმე თვის უკან ბრანტონმა ნამდვილად მკითხა ამ ხის სიმაღლე. მეგონი, ამის თაობაზე ისა და გრუმი გარჯარებით დავობდნენ“.

ეს იყო ბრწყინვალე წიგნი, უოტსონ. მაშასადამე, სწორი გზით მივდიოდი. მზეს შევხედე. უკვე ჩადიოდა. თვალთ გავხსნა ზღვრე, რომ ერთ საათზე მოკლე დროში სწორედ ბენერი მუხის ზედა ტოტების თავზე აღმოჩნდებოდა. ამრიგად, დოკუმენტში მოხსენიებული ერთი პირობა შესრულებული იქნებოდა. რა შეხება თელის ჩრდილს, აღნაგობა ლაპარაკი იყო მის უძორეს ნერტილოზე - სხვა შემთხვევაში მიმართულებების მაჩვენებლად აირჩევდნენ არა ჩრდილს, არამედ ლეროს. მაშასადამე, ახლა უნდა განმეხსავლვრა, თუ სად ექნებოდა თელის ჩრდილის ბოლო იმ მომენტში, როცა მზე პირდაპირ მუხის თავზე დადგებოდა...

- ეს აღნაგობა არ იყო ადვილი საქმე, პოლმს? თელა ხომ აღარ არსებობდა!

- უნდა. მაგრამ ვიწოდო, რომ თუ ამას ბრანტონი გააკეთებდა, მეც შევძლებდი. გარდა ამისა, ეს არც ისე ძნელი იყო. მესგრევიტან ერთად შევედი მის კაბინეტში და გამოვჭერი აი, ეს პალო, რომელსაც მივანი გრძელი ბანარი და ზედა ნასკვებით იარღები ალვინში. შემდეგ ორი სადაც შევკარი და მივიღე ექვსი ფუტი. ამის შემდეგ მე და ჩემი კლიენტები უკან დავბრუნდით იმ ადგილზე, სადაც ოდესღაც თელა მდგარიყო. მზე ამ დროს სწორედ მუხის კენეროს გაყსნობდა. ჩემი ჭოკი მინაში ჩავარჯე, ჩრდილის მიმართულება ალვინში და გავბომე. უნდა ფუტი აღმოჩნდა.

ჩემი შემდგომი გამოთვლები სრულიად მარტივი იყო. თუ ექვსი ფუტის სიმაღლის ჭოკი უნდა ფუტის სიგრძის ჩრდილს აყენებდა, მაშინ სამოყდაოთხი ფუტი სიმაღლის ხეს ოთხმოცდათექვსმეტი ფუტის სიმაღლის ჩრდილი უნდა ჰქონოდა. ეს მანძილი გავბომე. გავბომე თითქმის ზედა სახლის კედელთან მიმიყვანა, და ეს ადვილი პალოთი დავინიშნე. ნარმოიდვინეთ ჩემი ზედი, უოტსონ, როცა პალოდან ორ ფუტზე მინაში კონუსის ფორმის ორმო აღმოვაჩინე! მივხვდი, რომ ეს ბრანტონის მიერ დასმული ნიშანი იყო. და მე მის კვალს მივყვებოდი.

ამ ამოსავალი ნერტილოდან დავინყე ნაბიჯების გადაზომვა, ისე რომ წინასწარ ჭიბის კომპანის შემწობით განვსაზღვრე, საით იყო ჩრდილოეთი და საით დასავლეთი. ათი ნაბიჯი და კიდევ ათი (აღნაგობა, იგულისხმებოდა, რომ საჭირო იყო ორივე ფეხის ათჯერ გადადგმა). მინიშნებულზე მიყოლა ჩრდილოეთის მიმართულებით სახლის კედლის პარალელურად მოგვიხდა. გადავბომე ეს მანძილი და პალოთი ალვინში. შემდეგ გულმოდგინედ გადავთვალე ხუთი და ხუთი ნაბიჯი აღმოსავლეთისაკენ, ორი და ორი - სამხრეთისაკენ. ასე მივედი ზედა ძველებური კარის ზღურბლთან. რჩებოდა ერთი და ერთი ნაბიჯის გადადგმა დასავლეთისაკენ, მაგრამ მაშინ ქვის ფილებით დაგებული დერეფანი უნდა გამეგლო. ნუთუ ეს იყო დოკუმენტში ნაჩვენები ადგილი?

ჩემს სიწოტებში არ განმიძლია ასეთი მწარე იმედგარეუება, უოტსონ. ერთ ნუთს მომიჩვენა, რომ გამოთვლაში რაღაც არსებითი შეცდომა დავუშვი. ჩამავალი მზე უბოველი სხივებით აშუქებდა დერეფნის იატაკს, და მე ვნახე, რომ ეს ძველებური გარეეთილი, ნახევრად დამტვრეული ქვის ფილები მტკიცედ იყო შედუღებული და რა თქმა უნდა, მრავალი წლის განმავლობაში ადვილიდან არ დაძრულან. უნდა იყო, ბრანტონი მათ არ შეხებია. იატაკზე დავაკაკუნე რამდენიმე ადგილას, მაგრამ ყველგან ერთნაირი ხმა ისმოდა. ზნარის ან ხვრელის არავითარი ნიშანწყალი არ ჩანდა.

საბედნიეროდ, მესგრევიტა, რომელიც უკვე ხვდებოდა ჩემი მოქმედების მნიშვნელობას და ჩემზე არა ნაკლებ იყო აღელვებული, დოკუმენტი ამოიღო, რათა ჩემი ვარაუდი შემოწმებინა.

„და ქვევით! - შესძახა ანაზად. - თქვენ დავავინყდათ ეს სიტყვები: „და ქვევით“. ვფიქრობდი, ამ ადგილას ის პატარა ორმო იგულისხმებოდა, მაგრამ ახლა ერთბაშად აშკარა გახდა, რომ ვცდებოდი.“

„მაშ, ამ ადგილას სარდაფი გაქვთ?“ - შევძახე მე.

„ღიან, ამ სახლივით ძველი სარდაფია. ჩქარა ძირს, ამ კარიდან!“

დაბლა ქვის ხვეული კიბით დავეშვი. ჩემმა თანამგზავრმა ასანთს გაპარა და კუთხეში კასრზე მდგარი დიდი ფარანი აანთო. იმავე წამს დავრწმუნდით, რომ სწორედ მინიშნებულ ადგილას მოვხვდით. და რომ ჩვენზე ადრე აქ ვიღარ ყოფილა.

ამ სარდაფში თურმე შეშას ინახავდნენ, მაგრამ ნაფოტები, რომლებიც ალბათ მთელი იატაკს ფარავდნენ, ახლა კედლებისკენ მიეყარათ, რათა შუა ადგილი გაეთავისუფლებინათ. სწორედ იმ ადგილას შევნიშნეთ ფართო და მძიმე ქვის ფილა, რომელსაც შუაში ახრებდნენ რკინის რგოლი ჰქონდა, რგოლზე კი ვილარას კუბოკრული მაგარი შარფი მიემა.

„ემშაკმა დალახვროს, ეს ხომ ბრანტონის შარფია! – შესძახა მესგრევიმა. – არა ერთხელ მინახავს ეს შარფი მის კისერზე. მაგრამ აქ რა უნდა გაეკეთებინა იმ არამზადას?“

შარფს დავებლაყუე, მაგრამ ქვა ადგილიდან ძლივს დავძარი.

ჩემი თხოვნით ორი ადგილობრივი პოლისმენი გამოიძახეს და მათი დახმარებით ვრადე ფილის ანევა. მხოლოდ კონსტებლის დახმარებით შევძელი უზარმაზარი ფილის განზე გაჩოჩება. ფილის ქვეშ შავ ორმოს დაელო პირი და ყველამ შიგ ჩავხიდე. მესგრევიმა ჩამიხვალა და ორმოში ფარანი ჩაანათა.

ორმო ვინრო კვადრატული ფორმისა იყო. სიღრმით შვიდიოდე და სივანით კი ოთხ ფუტზე დიდი არ იქნებოდა. კედელთან დაბალი, სპილენძით შემოჭყდილი ხის ზანდუკი შევნიშნეთ. სახურავი გადახდილი ჰქონდა. ბოქლომის ნასვრეტში ჩანდა აი, ეს ძველებური გასაღები. ზანდუკი გარედან მტვრის სქელ ფენას დაეფარა. სინეტესა და ჭიებს ხე ისე დაეჭამათ, რომ შიგნითავე კი ობი მოსდებოდა. რამდენიმე ლითონის რგოლი – ისეთივე, როგორსაც აქ ხედავთ – და ალბათ ძველებური მონეტები ძირზე ეყარა. მეტი ზანდუკში არაფერი არ იყო.

მაგრამ პირველ წყოს ძველ ზანდუკს არც ვუყურებდით. ჩვენი მზერა მიპრობილი იყო იმისადმი, რაც მის გვერდით ჩანდა. ვილარ შავ კონსტრუქციის გამოხედილი, ჩარყურქული მამაკაცს თავი ზანდუკის კიდეზე დაეხარა და მისთვის ორივე ხელი მაგრად ჩაეკლო. სახე გალურჯებული და ისე დამახინჯებული ჰქონდა, რომ საჩინაურობა დაკარგვოდა, მაგრამ როგორ ავნიეთ, რეკინალოდ მესგრევიმა ტანის მოყვანილობით, სამოსითა და თმით მაშინვე ამოიჩინო თავისი დაკარგული მსახურთუფროსი. ბრანტონი რამდენიმე დღის მკვდარი იყო, მაგრამ ტანზე არც ჭრილობები ჰქონდა და არც სისხლის ნაჟღერებები, რომელთაც მისი საშინელი აღსასრულის ახსნა შეეძლებოდა. როგორ გვამი სინათლეზე ამოვართიეთ, ჩვენ აღმოვჩნდით არა ნაკლებ თავსატეხი გამოყვანის ნინაში, ვიდრე იყო ის, რაც ესაა გადავწყვიტეთ.

უნდა ვალირო, რომ ჩემი ძიების შედეგებმა იხიბარნი გამიტეხეს. ვვარაუდობდი, საკმარისია ძველ დოკუმენტში ნაჩვენები ადგილი ვიპოვო, ყველაფერი თავისთავად ნათელი გახდებოდა – მეტი, და აი, ვიდრე მინიშნებულ ადგილას, მაგრამ ამოხსნა იმ საიდუმლოებისა, რასაც ასე გულმოდგინედ ფარავდა მესგრევივის ოჯახი, ისევე შორს ჩანდა, როგორც თავდაპირველად. მართალია, შუქი მოვფინე ბრანტონის ბეჭს, მაგრამ ახლა უნდა დამეფინა, რანაირად ჰპოვა მსახურთუფროსმა ასეთი აღსასრული და რა როლი ითამაშა ამ ამბავში დაკარგულმა ქალმა. კასრზე ჩამოვკეტი და გონების თვალთ მომხდარი ამბის ყველა ნვრილიმანი ავნიონ-დავნიონე...

თქვენ იწინებთ ჩემს მეთოდს ასეთ საქმეებში, უოტსონ: ჩემს თავს მოქმედი პირის ადგილზე ვაყენებ ხოლმე, და პირველ რიგში მისი გონებრივი დონის გათვალისწინებით ვრდილობ წარმოვიდგინო, როგორ მოვიქცეოდი ანალოგიურ შემთხვევაში. ბრანტონი, როგორც რამდენჯერმე უკვე გითხარი, იყო არაჩვეულებრივი გონების კარი. სწორედ ამიტომ ჩემსა და მის გონებრივ დონეთა შორის განსხვავების გათვალისწინება არ დამჭირდა. ბრანტონმა იწოდა, რომ სადღარ დამალულია რაღაც ძვირფასი განძი. კიდევარ განსაზღვრა, სად. დარწმუნდა, რომ ქვა, რაც მინისქვეშ ჩაღრმავდა ანკოლონდა, ასანევადა, ერთი ადამიანისათვის მეტისმეტად მძიმე რამ იყო. როგორ უნდა მოქრულიყო? გარემო დამხმარეს ვერ მოიყვანდა. ამიტომ თანაშემწე თვით სახლში უნდა ეპოვა. მაგრამ ვისთვის უნდა მიემართა ბრანტონს? რეჩელო ჰაყელოზი ოდესღარ მისი ერთგული ქალი იყო და ბრანტონმა აკი წოლადაც შეირთო. მამაკაცს, რა წუდადაც არ უნდა მოექრეს ქალს, არასოდეს არ სჯერა, რომ ქალის სიყვარული სამუდამოდ დაკარგა. ეტყობა, რაღარ ყურადღების ნიშნების საფუძველზე ბრანტონი შეეყვანა რეჩელოთან შერიგებას, შემდეგ კი თანამზრახველობაზე დაითანხმა. ღამით ერთად დაემშენნ სარდაფში და საერთო ძალით

მოახერხეს ქვის ადგილიდან დაძვრა. აქამდე მათი მოქმედება ჩემთვის ისე ნათელი იყო, თითქოს მათ მოქმედებას საკუთარი თვალთ ვხედავდი.

მაგრამ ორი ადამიანისათვისავე კი, მეჭადრე თუ ერთი მათგანი სუსტი ქალი იყო, ქვის გადაწევა ადვილი საქმე არ იყო. ჩვენ თვითონ ორს – მე და ლონიერ სასექსელ პოლისმენს გავგიჟირდა იმ ფილის გადაწევა. რა მოიმოქმედეს თანამზრახველებმა, რომ თავიანთი ამოყვანა გაეადვილებინათ? ალბათ იგივე, რასავე მათ ადგილზე გავაკეთებდი. ყურადღებით დავათვალიერე იატაკზე დაყრილი შუშის ნაპოვნები და ვიპოვე ის, რის პოვნასავე ველოდი. სამიოდე ფუტის სიგრძის ერთ-ერთ ნაჩებს თავი ოდნავ ნაჭებილი ჰქონდა, რამდენიმე სხვავე განრტყელებული აღმოჩნდა. ეტყობოდა, მნიშვნელოვანი სიმძიმე დასწოლოდათ. როგორც ჩანს, ფილის ანევის დროს ზრანტონი და მისი თანამშემე ქალი შუშის ლერებს ზერკეტებდნენ ხმარობდნენ. მათ იმდენზე გადასწიეს ქვა, რომ შესაძლებელი გახდა დაზღა ჩაღწევა. ჭერჭერობით ყველა ჩემი ვარაუდი სრულიად საფუძვლიანი იყო. როგორღა უნდა მიმსჯელა შემდეგ, რათა სავსებით აღმედგინა ლამით მომხდარი დრამის სურათი? აშკარაა, ორმოში ჩასვლა შეუძლო მხოლოდ ერთ ადამიანს, და ეს ერთი იყო ზრანტონი. ქალიშვილი ალბათ მალდა ირდიდა. ზრანტონმა ზანდუკი გააღო და ქალს ამოაწოდა ის, რავე შიგ ნახა (ეს აშკარა იყო, რადგან ყუთი წარიღო აღმოჩნდა), შემდეგ კი... რა მოხდა შემდეგ?

ალბათ შურისძიების ნყურვილი, რავე დიდი ხანი ღვიოდა ამ ფიქვი ქალის გულში, რეწხლის ალად აენთო, როჯა ნახა, რომ ის, ვინვე აწყენინა, – ხოლო ეს ნყენა კი ალბათ ზევრად უფრო მძიმე იყო, ვიდრე მე შემედლო წარმოდგენა – მის ხელთაა. ან იქნებ ქვას შემთხვევით გამოეწლა საყრდენი და უზარმაზარმა ფილამ ზრანტონი ქვის კუმში ჩაკეტა? ასე თუ ისე, რეჩელი დამნაშავეა მხოლოდ იმაში, რომ გაჩუმდა და მომხდარ ამბავზე არაფერი არა თქვა. ან იქნებ განზრახ გამოაწლა ქვას საყრდენი და ქვის ფილა თავის ადგილზე დაუშვა, რომ ზრანტონი რეწხლად დაემარხა. თვალნინ მედგა შურის მაძიებელი რეჩელი, ალბათ გააღმასტყული იკრავდა ნაპოვენ საყრტეს მკერდში და ხვეულ კინზე არბოდა, რათა კვალდაკვალ დაღვენებული ყრუ კვნესის, სასწონარკვეთილი ადამიანის გოდებისა და ქვის ფილაზე კაკუნის ხმისათვის თავი დაეღნია. იმ ქვის ფილის ქვეშ ხომ მისი მოღალატე მიჯნური იმთობოდა.

აი, რა ელო საფუძვლად მეორე დღით რეჩელის ფერნასულობას, მის მღელვარებას და ისტერიული სიწილის შემოტევემს. მაგრამ მაინვე რა იყო ზანდუკში? რა ყუო ქალმა მონაპოვარს? უეჭველია, ეს იყო იგივე ნამუსრევი ძველი ლითონისა და ქვის ნამჭვრევენი, რავე ჰირველსავე შემთხვევაში გუზურაში ისროლა, რათა თავისი დანაშაულის კვალი დაეფარა...

ოწიოდე ნყთი ღრმა ფიქრებში ნასული ყძრავად ვიჯექი. ფერმიხდილი მესგრევი იდგა, ფარანს არხედა და ძირს, ორმოში იწერიებოდა.

„ეს კარლოს ჰირველის მონეტებია, – მიხრა და ზანდუკიდან ამოღებული რამდენიმე ძველი ფული გამოძინოდა, – ხედავთ, სწორად გავვირკვევია ჩვენი „სავარეულო ნესის“ შემოღების დრო“.

„მგონი, კარლოს ჰირველის შემკვიდრობიდან ზოგ რაიმეს კიდევ ვიპოვით, – შევძახე მე, როჯა დოკუმენტის ჰირველი ორი კითხვა მომავონდა. – მიჩვენეთ ტბიდან ამოღებული ტომარაში ნაპოვნი ქონება“.

მესგრევის კანინეჭში ავეღით, მასპინძელმა წინ დამიღავა ნამჭვრევენი. როგორვე კი შევხედე, მივხვდი, რატომ არ მისწა მათ მესგრევიმ აწავითარი მნიშვნელობა: ლითონი ჩამავებული იყო, კნეტები კი მქრქალი და უფერული. მაგრამ ერთი მათგანი სახელოზე გადავისვი და ხელისგულზე ნაღვერდალივით აეღვარდა. ლითონის ნაწილებს ორმავე საღტის ფორმა ჰქონდათ, მაგრამ დაღუსულ-დაგრეხილები იყვნენ და თავდაპირველი ფორმა დაკარგოდათ.

„ალბათ გახსოვთ, – ვუთხარი მესგრევის, – რომ მეფის ჰარტია უფროსობდა ინგლისში მისი გარდაწვალების შემდეგვე კი. ადვილი შესაძლებელია, რომ მისმა ნევრებმა საღმე შეინახეს ყველაზე უფრო ძვირფასი ნივთები, რათა უფრო მშვიდობიან დროს დაბრუნებულიყვნენ და ნაელოთ“.

„ჩემს წინაპარს, სერ რალოფ მესგრეივს, თვალსაჩინო ადგილი სჭერია სასახლის კარზე და კარლოს მეორის მარჯვენა ხელი ყოფილა“.

„აჰ, აი, რა ყოფილა! – შევძახე მაშინვე. – ესაა ჭაჭვის ის უკანასკნელი რგოლი, რაჯ გვაკლდა. გილორავთ, მესგრეივ! თქვენ გახდით მფლობელი – მართალია, ფრიად ტრავიკულ გარემოებაში, – ერთი რელიქვიისა, რაჯ უზარმაზარ ღირებულებას წარმოადგენს თავისთავად, და ამას გარდა გააჩნია კიდევ უფრო მეტი მნიშვნელობა, როგორც ისტორიულ განძს და იშვიათობას“.

„რა არის ასეთი?“ – მკითხა საშინლად ალელვებულმა.

„არა მეტი, არა ნაკლები, ინგლისის მეფეთა ძველი გვირგვინი“.

„გვირგვინი?“

„ღიახ, გვირგვინი. გაიხსენეთ, რა არის ნათქვამი დოკუმენტში: „ვის ეკუთვნის ეს? – იმას, ვინც წავიდა“. ეს დაწერილია კარლოს პირველის დასაჯის შემდეგ. „ვისი კუთვნილება იქნება? – იმისი, ვინც მოვა“. ლაპარაკია კარლოს მეორეზე, რომლის ტახტზე ასვლა იმ დროს უკვე იყო მოსალოდნელი. ამრიგად, ყოველგვარ ეჭვს გარეშეა, რომ ამჟამად ეს დაჯუღიანებული და უფორმო დიადემა, ერთ დროს, სტუარტების დინასტიის მეფეთა თავებს ამშვენებდა“.

„მაგრამ რანაირად მოხვდა გუბურაში?“

„აი, ამ კითხვაზე კი ადამიანი უნებ ვერ უპასუხებ“.

მე თანმიმდევრობით ვადმოვუძალე მესგრეივს ჩემი ვარაუდები და საბუთები. მოსალამოვდა. მთვარე უკვე კარგა ხნის ამოსული იყო, როცა ჩემი მოთხრობა დავასრულე.

„მაგრამ საინტერესოა, რატომ არ მიიღო თავისი გვირგვინი კარლოს მეორემ, როცა დაბრუნდა?“ – იკითხა მესგრეივმა და ტილოს ტომარაში ჩააბრუნა ძვირფასი რელიქვია.

„ისეთი საკითხი წამოჭრით, მე და თქვენ ვერ გადავჭრით. ეტყობა, თქვენმა წინაპარმა მესგრეივმა, რომელიც საიდუმლოში განდობილი იყო, სიკვდილის წინ თავის პირდაპირ შთამომავალს დაუტოვა ის, რასაჯ თქვენ მესგრეივთა საგვარეულო წესს ეძახით, მაგრამ რატომღარ არ აუხსნა მემკვიდრეს მისი მნიშვნელობა. იმ დღიდან ჩვენს დრომდე დოკუმენტი მამიდან შვილზე გადადიოდა, ვიდრე ხელთ არ ჩაუვარდა იმ კარს, რომელმარ შეძლო მისთვის საიდუმლოს გამოგლეჯა, მაგრამ სირიოქხლის ფასად კი დაუჭდა...“

ასეთია „მესგრეივთა სახლის საგვარეულო წესის“ ისტორია, უოტსონ. გვირგვინი ახლარ ჰერლსტონშია, თუმარ რხე-დარბაზის მფლობელთ ზევრი დავიდარაბა დასჯირდათ და საკმაოდ ზევრი ფულადი თანხარ დახარჯეს იმისათვის, რომ მემკვიდრეობით მათი კუთვნილი განძი, ჩვენს მესვეურთ, მათთანვე დაეტოვებინათ. თუ აზრად მოგივათ მისი ნახვა, რა თქმა უნდა, საამოვნებით გიჩვენებენ, ოღონდ ჩემი სახელი უხსენეთ. რაჯ შეეხება იმ ქალს, იგი უგზო-უკვლოდ გაქრა. როგორც ჩანს, სამშობლო მიატოვა და ოკეანის გადაღმა რომელიმე ქვეყანაში წაიღო მოგონება თავის დანაშაულოზე.

უკარრელი სახლი

გრაფ რონალოდ ადერის მკვლელობამ, რაჯ, 1894 წლის გაზაფხულოზე, ძალიან უჩვეულო და იდუმალებით მოწყლო გარემოებაში მოხდა, მთელი ლონდონი უაღრესად დაინტერესა, ხოლო მალალი საზოგადოება შეაძრნუნა. ამ დანაშაულის რალოკულო დეტალოებს, რომელოთა მიკვლევა პოლიურამ მოახერხა, თავის დროზე ფართო საზოგადოებრიობა გაერხო, მაგრამ ძიების მასალოები ისეთი მნიშვნელოვანი გახლოდათ, რომ უმრავლოესობა დაფარეს და არ გამოუქვეყნებინათ. და მხოლოდ ახლოა, თითქმის ათი წლის შემდეგ, საშუალოება მეძლევა შევავსო ფაქტების ეს განსარვიფრებელი ჭაჭვი იმ რგოლებით, რომლებიერ ამ საქმეს აკლია. დანაშაულო ხომ თავისთავად იყო საინტერესო, მაგრამ მისი მიუწვდომელი შედეგები ჩემთვის ათასჯერ უფრო უწრადსალოები შეიქმნა. იმ შედეგებმა უფრო მეტად განმარვიფრეს და შემაძრნუნეს, ვიდრე უოველივე იმან, რაჯ ჩემს სირიოქხლოში გამომირდა. ჩემი რხოვრება კი ყოველად უწრარით თავგადასავლოებით გახლოდათ ალსავსე. ახლოარ, ამდენი წლის შემდეგ, თავზარი დამერება ხოლომე, როცა ამ საქმეს ვიხსენებ, ისევე უნდობლობა, გაოერება და სიხარული მეუფლოება, მაშინ რომ მოზღვადნენ და სული ამიფორიაქეს. დაე.

მკითხველებმა, რომელთა შერჩევა იქნა ადამიანის საქმეებსა და ზრახვებზე, ჩემ მიერ შექმნილი მოთხრობებისადმი წხოველი ინტერესი გამოიჩინეს, მაპატიონ, რომ ჩემი აღმოჩენა მაშინვე არ გავუზიარე. ჩემს უპირველეს მოვალეობად ჩავთვლიდი მთელი ამ ისტორიის გულწრფელად გადმოშლას, შემოჭილი რომ არ ვყოფილიყავი იმავე ადამიანის პირით ნარმოთქმული კატეგორიული აკრძალვით, რაჲ სულ ახლახან, გასული თვის სამი რიქვიდან მოიხსნა.

სრულიად ზუნებრივია, რომ შერლოკ ჰოლმსთან მეგობრობის დანყების დღიდან აღმეძრა სისხლის სამართლის სხვადასხვა საქმისადმი ღრმა ინტერესი, ხოლო მას შემდეგ, რაჲ ჩემი მეგობარი სარბიელიდან გაქრა, გაზეთებში გამოქვეყნებულ გაუხსნელ დანაშაულობათა ანგარიშების სინჯვა განსაკუთრებული გულმოდგინებით დავინყე. ხშირად, საკუთარი სიამოვნებისათვის ვრდილობდი მათ ახსნას, ამასთან, ვსარგებლობდი იმავე მეთოდებით, რომელთაჲ ჩემი მეგობარი იყენებდა, თუმიჯ ისეთივე ნარმატებებით ვერ დავიკვივნი. უნდა ვაღიარო, რომ ვერც ერთმა ზნელით მოწყულმა დანაშაულის ისტორიამ ვერ ამაღლევას ისე, როგორც რონალდ ადერის ტრაგიკულმა დალუპვამ. გულდასმით გავყურანი ძიების მასალებს. დადგენილი მხოლოდ ის იყო, რომ „მკვლელობა ჩადენილია განზრახ, ერთი ან რამდენიმე ურნობი პირის მიერ“, და უფრო ღრმად, ვიდრე ოდესმე, ვიგრძენი, რომ ჩვენმა საზოგადოებამ შერლოკ ჰოლმსის დაკარგვით ძალიან მძიმე დანაკლისი განიცადა. ამ ურნაჲრ საქმეში იყო ისეთი ამბები და გარემოებები, რომლებიჲრ აურელივლად მიიქრევედნენ ჰოლმსის განსაკუთრებულ ყურადღებას, და ჰოლიერის კვლევა-ძიება უთყოფ შეივსებოდა, ანდა ჰოლმსის რჩევა-დარიგების საფუძველზე სწორი გზით ნარიმართებოდა. რჩეულთა შორის რჩეულ ევროპელ მძებარს თავისი ფხიზელი ჭყუსა და დახვენილი დამკვირვებლობის ნყალობით ჭეშმარიტად შეეძლო ასეთი ამოყანის ნარმატებით დაძლევა. დავდიოდი ჩემს პარენეტებთან და აზრით ისეც და ისეც ადერის საქმეს ვუზრუნდებოდი, მაგრამ ვერც ერთი ისეთი ახსნა ვერ მოვანახე, რომ დამაკმაყოფილებლად მომჩვენებოდა. თუმიჯ რისკს ვენევი, რომ ვიმეორებ იმას, რაჲ ყველასათვის წნობილია, მაინც მინდა მოგავგონოთ ფაქტები იმ სახით, როგორც ძიების დამთავრების შემდეგ საზოგადოებამ შეატყობინეს.

სერ რონალდ ადერი ავსტრალიის ერთ-ერთი ჩვენი კოლონიის გუბერნატორის, გრაფ მენიუსის მეორე შვილი იყო. ადერის დედა ავსტრალიიდან ინგლისში იმ განზრახვით ჩამოვიდა, რომ ლიბრგადაკრული თვალი ქირურგის დანით მოერჩინა. ქალბატონი ადერი ვაჟიშვილითა და ასულით პარკლეინზე №427 სახლში დაბნავდა. ყმანვილი საყუყეთსო საზოგადოებამი ტრიალებდა, არც მტრები ჰყავდა და არც რაიმე რუდი მანკი ჰქონია. ერთ დროს იგი ედიტ ვუდლიზე იყო დანიშნული, მაგრამ ახალგაზრდები თავისი ნებით დასრილდნენ ერთყრთს და გული არც ერთს არ დასწყვეტია. ისე რომ, ახალგაზრდა ადერის წხოვრება შინაყრთასა და იმ ძალალ წრეში, რომელშიაჲრ ყოფნა უხდებოდა, მშვიდად და მყუდროდ მიედინებოდა. წყნარი ხასიათისას გემოვნება და ჩვევბიჲრ ზომიერი ჰქონდა. აი, სწორედ ასეთი უდარდელი ახალგაზრდა არისტოკრატის გული განგმირა ურნაჲრმა და სრულიად მოყლოდნელიმა ტყვიამ. ეს მოხდა 1894 წლის 30 მარტს თორმეტი ათიდან ორ წყთამდე.

რონალდ ადერი ზანქოს მოთამაშე იყო, მყდამ თამაშობდა, მაგრამ კეთილგონიერების საზღვრებდან არ გადადიოდა. იგი სამი კლუბის: ზოლდვინის, კევენდისისა და ზაგატელის ნევრად ითვლებოდა. დაადგინეს, რომ სიკვდილის დღეს, სადილის შემდეგ, რონალდს ერთი რობერი და რამდენიმე ხელი ვისტი ყთამაშია, ეს მომხდარა ზაგატელის კლუბში. ყთამაშია სადილობამდე. პარტნიორებმა – მისტერ მერეიმ, სერ ჯონ ჰარდიმ და პოლკოვნიკმა მორანმა – უჩვენეს, რომ სწორედ ვისტს თამაშობდნენ, და თამაში თითქმის ყნიმით დამთავრდა. ადერმა აღბათ ხყთ გირვანქამდე ნავგო, მაგრამ მეტი კი ნამდვილად არ ნაყგიაო. საკმაოდ დიდი შეძლების პატრონს ასეთი ნაგება ვერც განანყენებდა. იგი თყრმე, თითქმის ყოველდღე თამაშობდა და ჩვეულებრივ იგებდა. მონმეთა ჩვენებნიდან ვაირკვა ისი, რომ სიკვდილამდე ერთ-ნახევარი თვის წინ ადერმა, რომელიჲრ პოლკოვნიკ მორანთან ერთად თამაშობდა, ერთ სალამოს გოდფრი მილნერსა და ლორდ ზელმორანს ოთხას ორი გირვანქა მოყგო. აი, ყველაფერი, რაჲ წნობილი გახდა მისი სიყრუხლის ყყანასენელი რამდენიმე კვირის შესახებ.

იმ საბჭოთადად სალაშქროს კლუბიდან ზუსტად სალაშქროს ათ საათზე დაბრუნებულა. და და დედა სტუმრად ყოფილან ნასყლი და შინ არ დახვედრიან. მოსამსახურე გოგომ ფიქრით დაამტკიცა, ადერის ოთახში შესვლა გავიგო. ეს ოთახი მეორე სართულზე იყო, ფანჯრები ქუჩისაკენ ჰქონდა და პატრონი თურმე სასტუმროდ იყენებდა. ახალგაზრდა გრაფის მოსვლის წინ მოსამსახურე გოგოს ზუბარში რეწხელი დაუნთია და ფანჯარაზე გაუღია, რადგან ზუბარი ახრჩოლებულა. მოსამსახურეს თორმეტის ორ ნუთამდე ოთახიდან ჩქამიერ არ გაუგონია. ამ დროს დაბრუნებულან შინ ლედი მენიუსი და მისი ქალიშვილი. ლედი მენიუსს ვაჟთან შესვლა მოუხდომებია, რათა მისთვის ლამე ნებისა ესურვეინა, მაგრამ ოთახის კარი შიგნიდან ყოფილა დაკეტილი და თუმცა ზვერი უყვირია და უკაკუნებია, ხმა არავის გაურია. მაშინ განგაში აუტყხავს, კარი ძალით შეუღონიათ და თვალწინ საშინელი სურათი გადაძლიათ: ზედმეტი ჭაბუკი მაგიდის ახლოს იატაკზე გამხლართულიყო. თავი რევოლვერის ტყვიით ჰქონდა საშინლად დამახინჯებული, მაგრამ ოთახში არავითარი იარაღი არ აღმოჩნდა. მაგიდაზე იდო ორი ათვირვანქიანი საკრედიტო ბილეთი და ჩვიდმეტი გირვანქა და ათი შილინგი ოქროს და ვერცხლის ფული. მონეტები დანყობილი იყო სხვადასხვა სიდიდის პატარა სვეტებად. იქვე მაგიდაზე იდო ქალაქის ფურცელი, რომელზედაც რეფრები და ადერის კლუბის რამდენიმე ამხანაგის სახელი ეწერა. აქედან იმ დასკვნის გამოტანა შეიძლებოდა, რომ სიკვდილის წინ ახალგაზრდა კარი ზანქოში მოგებისა და ნაგების ანგარიშით იყო გართული.

ყველა გარემოების გულმოდგინე გამოკვლევის შემდეგ საქმე კიდევ უფრო იღუძალებით მოურული აღმოჩნდა. უპირველეს ყოვლისა, გაუგებრობას ინვესტა შიგნიდან კარის ჩარაზვა. მართალია, მკვლელსავე შეეძლო კარი შიგნიდან ჩაეკეტა და მერე ფანჯარაში გადამხტარიყო, მაგრამ ფანჯარა მინიდან ორ ფუტის სიმაღლეზე იყო. ამასთანავე აყვავებული ზაფრანის კვალი მის პირდაპირ სრულიად დაუზიანებელი აღმოჩნდა. ერთი ყვითელი ყვავილიერ კი არ იყო გათელილი. არავითარი კვალი არ ჩანდა არც კორდის ვინრო ზოლოზე, სახლოს რომ გზიდან ყოფდა. ეტყობოდა, სახლი თვითონ რონაოდ ადერს დაეკეტა. მაგრამ რანაირად ენვია სიკვდილი? ისე ხომ ვერავინ გადაძვრებოდა ფანჯარაში, რომ კვალი არ დაეცოვებინა? ხოლო თუ ვივარაუდებთ, რომ მკვლელმა მსხვერპლს ფანჯრიდან ესროლა, გამოჩენილი ჩუბინი უნდა ყოფილიყო, რადგან რევოლვერის ტყვიით ასეთ მანძილზე ადამიანის მოკვლა მეტისმეტად ძნელია. ამას გარდა, პარკ-ლეინი - ხალხმრავალი ქუჩაა, და სახლიდან რაღაერ ას იარღზე კი ეტლთა სადგომია. მაგრამ მთავარი მაინც ის იყო, რომ სროლის ხმა არავის გაუგონია. ამასთან ერთად - უტყუარი ფაქტები - მოკლული და რევოლვერის ტყვია, რომელიც მეორე მხარეს გასულიყო, სახეზე გახლდათ. ჭრილობის ხასიათის მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, ჭაბუკი ტყვიას ანაზღეულად უნდა მოეკლა.

ასეთი იყო პარკ-ლეინზე მომხდარი იღუძალი მკვლელობის გარემოებანი - მკვლელობისა, რომლის იღუძალებზე კიდევ უფრო ძლიერდებოდა იმით, რომ მკვლელობისთვის არავითარი თვალსაჩინო მოტივი არ არსებობდა: აკი, როგორც მოგახსენეთ, ახალგაზრდა ადერს თითქოს არავითარი მტერი არ ჰყავდა, ხოლო ფული და ძვირფასეულობა ოთახში ხელახლებული აღმოჩნდა.

მთელი დღე გონების სასწორზე ვნონიფი ყველა ამ ფაქტს, ვრდილობდი მიმეყენებინა მათთვის რომელიმე თეორია, რაერ ერთმანეთის საპირისპირო მოვლენებს შეათანხმებდა, მეპოვა „ნინააღმდეგობის ნერტილი“, რასაერ ჩემი საწყალი მეგობარი ყოველგვარი კვლევა-ძიების ამოსავალ პუნქტად მიიჩნევდა. უნდა ვალიარო, რომ ეს ვერ მოვახერხე. სალაშქროს პარკში ვსერიონობდი და ასე ექვს საათზე მოულოდნელად პარკ-ლეინისა და ოქსფორდისტრიტის კუთხეში აღმოვჩნდი. იქ, ტროტუარზე, თავი მოეყარათ უსაქმურებს, რომლებიერ დაუბნებთ აქქერდებოდნენ ერთ სარკმელს. მაშინ მომაგონდა, რომ მიერ სწორედ ამ სახლის სანახავად მოვედი. მაღალი, გამხდარი, შავსათვლიანი კარი, რომელიერ, ჩემი აზრით, გადაქმული მაძებარი უნდა ყოფილიყო, მომხდარ ამბავთან დაკავშირებით რაღაერ თეორიას აყენებდა, სხვები უსმენდნენ და გარშემო მჭიდროდ შემორტყმოდნენ. უფრო ახლოს მივედი, მაგრამ მისი მსჯელობა იმდენად სულელური მიჩვენა, რომ ზიზღი მომგვარა, უკან დავიხიე და განრიდებდა ვრადე. ამ დროს ურბედად დავეჭახე ჩემს უკან მდგარ ნელში მოხრილო ბერიკატს, რომელსაერ ილლიაში ამოჩრილი ნიგნები ძირს

დაყრვივდა. დასახმარებლად დახრილმა, შევნიშნე ერთი ნიგნის სათაური: „ხეების კულტის წარმოშობა“, და გავიფიქრე, ალბათ რომელიმე საწყალი ზიზღიოგრაფია, რომელიც გამორჩენის ან ხელოვნების სიყვარულით იშვიათ გამოჩენებს აგროვებს-მეთქი. ის იყო ზოდის მობდა დავაპირე, მაგრამ ნიგნები, რომელთაც საუბედუროდ ასე უკადრისად მოვექერე, ეტყობა, მათ მფლობელის ძალიან ძვირად უღირდა, ვინაიდან გაჭავრებულმა რაღაც ჩაიბურტყუნა, ზიზღით მიბრუნდა და ძალე მოხრილობებიანი და ჭაღარა ქილვაძებიანი ბერიკატი ზრბოში გაუჩინარდა.

ჩემი დაკვირვება, პარკ-ლეინზე მდებარე №427 სახლოზე, იმ ამოწანის გადანაცვლებაში, რამაც დამაინტერესა, ზევს ვერაფერს დამეხმარა. სახლო ქუჩიდან მესერიანი დაბალი კედლით იყო გამოყოფილი. ლობის სიმაღლე ხუთ ფუტსავე ვერ აღწევდა. მაშასადამე, ზაღში, ვინც მოისურვებდა, ძალიან იოლად შევიდოდა. სამაგიეროდ ფანჯარა სრულიად მიუდგომელი აღმოჩნდა. მის სიახლოვეს არც ნყარსადენის მილი იყო და არც მერიეოფენი შევრილი. ასე რომ, კედელზე არცერთს თვით ყველაზე უფრო დახელოვნებული ტანმოვარჯიშურ ვერ შეძლოდა.

უნინდელიზე უფრო შეფიქრებულნი შინ დავბრუნდი. კანინებში ხუთი ნუთიერ არ დამიხანებია, როცა მსახურმა გოგომ მომასხენა, ვიღაც უჩინო გელოდებოდათ. ჩემდა განსაჯიფრებლად, იგი აღმოჩნდა ის მოხუცი ზიზღიოფილი, რომელსაც პარკ-ლეინზე გადავეყარე. ჭაღარით მოსილი, გამოკვეთილი, დაღარული სახე ჰქონდა და ილღობის ქვეშ ათიოდე ძვირფასი ნიგნი ამოეჩარა.

- რა თქმა უნდა, ჩემი მოსვლა გავიკვირდებოდათ, სერ? - მითხრა მან თავისი უჩინარი, ჩხავანა ხმით.

დავუძომნე, გამოიწანით-მეთქი.

- ხედავთ, სერ, მიერ თავაზიანი კარი ვარ. კოჭლობით მოგვებოდიოთ უკან და ურბად შევნიშნე, რომ ამ სახლოში შემოხვედით. გადავწყვიტე, ასეთ ზოდის და წესიერ ადამიანთან უნდა შევიდე და ზოდის მოვისხადო-მეთქი. მართალია, როცა უხეშად მოგვექერით, მაგრამ თქვენი ნყენა ნამდვილად არ მქონია გულში და ძლიერ მადლობელი ვარ, რომ დაბლა დაყრილი ნიგნების აკრეფაში დამეხმარეთ.

- არ ღირს ლაპარაკი ასეთ ნვრილობანებზე, - ვუპასუხე. - ნება მიბოძეთ გკითხოთ, რანაირად გაიგეთ ჩემი ვინაობა?

- გავბედავ და მოგახსენებთ, სერ, რომ თქვენი მეზობელი ვახლავართ, ჩერჩხტრიტის კუთხეში ნიგნის სავაჭრო პატარა დუქანი მაქვს და ზედნიერი ვიქნები, თუ ოდესმე მინახულებთ. იქნებ თქვენც აგროვებთ ნიგნებს, სერ? აი „ბრიტანეთის ფრინველები“, „კატული“, „საღვთო ომი“. შეიძინეთ, სერ. მუქთად მოგვემთ. ხუთი ტომი სწორედ შეავსებდა წარიელ ადგილს თქვენი ნიგნების კარადაში, თორემ რაღაც ულამაზო იერი აქვს, ასე არ არის, სერ?

შეცვრილადი, რომ თაროზე ამეხედა. როცა თავი ხელახლა მოვბრუნე, ჩემი საწერი მაგიდის გვერდით მომლიმარი შერლოკ ჰოლმის იდგა. გოგონისაგან შევხტი და რამდენიმე ხანს მუნჯივით შევქეროდი, შემდეგ კი ალბათ გრძობა დავკარგე - ჩემს სიწოქხლეში პირველად და, იმედი მაქვს, უკანასკნელად. მასხოვს, რომ თვალეში რაღაც მუქი ნისლი ჩამიფდა, ხოლო როცა ზურანიდან გამოვერკვიე, საყულო ვახსნილი აღმომაჩნდა და ზაგეზე კონიაკის გემო ვიგრძენი. თავს ჰოლმის მადგა, რომელსაც ხელში კონიაკის ზოთლი ეჭირა.

- ჩემო ძვირფასო უოტსონ, - თქვა კარგად ნაწიობმა ხმამ, - ათასი ზოდის მომიტხოვია. ვერაფრით ვერ წარმოვიდგენდი, რომ ჩემი დაბრუნება თქვენზე ასე ძლიერ იმოქმედებდა. ხელი ჩავავლე და გოგონებულმა შევეყირე: - ჰოლმს! ეს თქვენა ხართ? ნუთუ მართლა როქხალი ხართ? განა შესაძლებელია, რომ იმ საშინელი უფსკრულიდან როქხალი ამოსულიყავით?

- ერთი ნუთი მადროვით, - მიპასუხა მან. მინდა გკითხოთ, შეგნევთ თუ არა უნარი საღად იმსჯელოთ? რადგან ჩემმა გამოჩნდებამ ძალიან ძლიერ აგაღელვათ.

- ახლა უკეთ ვარ, მაგრამ, სიმათლე ვითხრათ, ჰოლმს, ჩემს თვალეებს არ ვუჭერებ. ღმერთო დიდებულო! ღმერთო მონყალიო! ნუთუ ეს თქვენა ხართ? ისევ ნავავლე ხელი და მისი ნვრილი კუნთოვანი ხელი მოვსინჯე.

- არა, ეს ამბავი სულის გამოცხადებას არა ჰგავს, ეს უფავოა, - ვუთხარი მე. - ჩემო ძვირფასო მეგობარო, რამდენად ბედნიერი ვარ, რომ გიყურებთ! დაბრძანდით და მიაბნეთ, რანაირად მოახერხეთ იმ უფსკრულიდან თავის დაღწევა.

ჰოლომსი ჩემ პირდაპირ დაჯდა და დაუდევარი ნაწინობი მანერით პაპიროსი გაბოლდა, მას ბუკინისტიც გაწვეთილი სერთყვი ერვა, მაგრამ ამ მასკარადის მთელი დანარჩენი მონყობილობა - ბლუჯა ჭაღარა თმა და ძველი ნიგენტის შუკვრა - მაგიდაზე ეყარა. ჩემი მეგობარი კიდევ უფრო გამხდარიყო და მზერარ უფრო გამჭოლი ჰქონდა. სახეზე სამინელი ფერი დასდებოდა, ეჭყობოდა, ისეთი წხოვრება, რასაუკუნეო სუანასკნელი ნლოებში ენოდა, მისი ჭანმრთლობისათვის სიკეთის მომტანი არ უნდა ყოფილიყო.

- რა სასიამოვნოა ნელში გასწორება, უოტსონ! - მიხსრა ჰოლომსმა, - მალალი კარისათვის მთელი ფუტით დამოკლება და რამდენიმე საათს ასე დარჩენა, იოლი საქმე როდია. ახლა კი, ჩემო ძვირფასო მეგობარო, ვილაპარაკოთ სერიოზულ ამბებზე... საქმე ის არის, რომ მინდა დახმარება გთხოვოთ, და თუ თანახმა იქნებით, მთელ ღამეს მძიმე და სახიფათო მუშაობა მოგველის. ხომ არ აჯობებს ჩემი თავგადასავლის თხრობა იმ დრომდე გადავლოთ, როცა ეს სამუშაო უკვე დამთავრებული გვექნება?

- მართალი ვითხრათ, წინებისმოყვარეობა წერხლის ალივით მწვავს, ჰოლომს, და ვამჯობინებდი თქვენი ამბავი ახლავე მომესმინა.

- თანახმა ხართ მეთხროთ ამ ღამეს?

- ჯოჯობეთმძიარ რომ ჩახვიდეთ, თან ჩამოგყვებით.

- სწორედ ისე, როგორც დალორვილ ძველ დროს. მგონი, ნასვლის წინ დანაყრებასაუ მოვასწრებთ... ჰო, ახლა იმ უფსკრულის ამბავი გავისხენოთ. სიმართლე ვითხრათ, იქიდან ამოსვლა არრთუ ძალიან გამჭირვებია იმ უბრალო მიზეზით, რომ უფსკრულში არც ვყოფილვარ.

- არ ყოფილხარათ?!

- არა, უოტსონ, არ ვყოფილვარ. მაგრამ ჩემი ბარათი თქვენდამი სრულიად გულონრთელადაა დანერვილი. როცა ვინრო ბილიკზე ანაზღუელად განსვენებული პროფესორი მორიარტი გამოჩნდა და ხსნის ერთადერთი გზა ჩამიკეტა, სრულიად დარწმუნებული ვიყავი, რომ ჩემთვის ყველაფერი დასრულდა. მის რუხ თვალებში უწყალო გადანყვეტილება ამოვიკითხე. ერთმანეთს რამდენიმე სიტყვა გავუზიარეთ და მან თავაზიანად დამრთო ნება დამენერა მოკლე ბარათი, რარ თქვენ მიიღეთ კიდურ შემდეგში. ნერილი ჩემს პორტსიგარსა და ალაქნეშტოკთან ერთად დავეტოვე, თვითონ კი ბილიკს გავყევი. მორიარტი ფეხდაფეხ მომყვებოდა. ბილიკის ბოლოს რომ მივალნიე, შემჩერდი - იქით გზა აღარ იყო. ჩემს მონინააღმდეგეს იარალი არ უხმარია, ხელდახელ მეტა და თავისი გრძელი მკლავები შემომხვია. იყოდა, რომ მისი წირვა გამოსული იყო, და ჩემთვის სამაგიეროს გადახდა ენადა. ერთმანეთს ხელს არ ვუშვებდით, ვიდუქით და უფსკრულის პირას ვბღლაძუნობდით. მოგეხსენებათ, რომ მე ვიყი იაპონური ჭიდაობის „ბაროტსუს“ ილეფები, რომელთარ არა ერთხელ ვუხსნივარ. როგორც იქნა, პროფესორის ხელიდან დავუხსნოტი. მან გიყურად შეჰყვირა, რამდენიმე ნამი ზედ უფსკრულის პირას ბარბარებდა, პაროს ეჭიდებოდა, ხელეშს ასავსავებდა, რომ ნონასწორობა დაერვა, მაგრამ, ყოველგვარმა რდამ ამოღ ჩაყარა; დარღვეული ნონასწორობა ველარ აღადგინა და უფსკრულში გადაეშვა, ქვესკნელში გადავიხედე და კიდევ დიდხანს ვუწეროდი, როგორ მიფრინავდა ძირს ჩემი მონინააღმდეგე. შემდეგ კლდის შვერილს დაენარჩა და წყალში ჩაიძირა.

ღრმა მღელვარებით ვუსმენდი ჰოლომსს, რომელიც თავის ამბავს ისე მომიხსრობდა, თითქოს სხვისას ყვებოდა და თან პაპიროსს მშვიდად აბოლოებდა.

- მერე, კვალი? - შევძახე უერრად. - თვითონვე, ჩემი საკუთარი თვლით ვნახე ორი ნყვილი ფეხის კვალი, ძირს რომ მიყვებოდა ბილიკს და უკან აღარ ბრუნდებოდა.

- ეს ასე მოხდა. იმავე ნამს, როცა პროფესორი უფსკრულის სიღრმეში ჩაიკარგა, ვიგრძენი, რომ ბედის რჩეული მე ვიყავი. მაგრამ ისიც კარგად ვიერდი, მორიარტი არ იყო ერთადერთი ადამიანი, რომელსარ ჩემი სიკვდილი სურდა. სულ ქოტა, სამი მისი თანამზრახველი მანერ რჩებოდა. მეთაურის დალუპვას კი მათ გულოებში მხოლოდ მურისძიების წერხლის გავვივება შემძლო. სამივე უაღრესად სამიში ადამიანი იყო და

რომელიმე მათგანი უსათუოდ მოახერხებდა უახლოეს დროში ჩემთან ანგარიშის გასწორებას. გონების ძალით განვკვირიტე: თუ მათ ეროდინებოდათ, რომ ქოქხალი აღარა ვარ, უფრო იოლად გასწეიდნენ თავიანთ თავს, და ადრე თუ გვიან მათ განადგურებდას მოვახერხებდი. მერე კი შემიძლო თავისთავად გამოიქრებადებინა, რომ ქოქხალი ვარ! ადამიანის ტვინი სწრაფად მუშაობს. ვიდრე პროფესორი მორიარტი რაიხენბახის ჩანჩქერის ძირამდე ჩააღწევდა, ეს გეგმა უკვე მოფიქრებული მქონდა.

ჩემს უკან კლდოვანი კედელი იყო აღმართული. ჩემი დალუპვის ამბავი, რაჯ ესოდენ მსაჭვრულად დაგინერიათ, წხოველი ინტერესით ნავიკითხე რამდენიმე თვის შემდეგ. თქვენ ამტკირებთ, კედელი შვეული და სრიალა იყო. ეს მთლად ასე არ გახლდათ. კლდეს ჰქონდა რამდენიმე შვერილი, რომლებზედაც შეიძლებოდა ფეხის მოკიდება. გარდა ამისა, ზოგიერთი ნიშნის მიხედვით გავიგე, რომ როტა ზემოთ ღრმული არსებობდა... სიმაღლის გამო კლდის თავამდე არორება შეუძლებელი იყო, ასევე შეუძლებლად მიჩვენა დასველებული ზილიკის უკვალოდ გავლა. მართალია, შემიძლო ჩექმების უკულმა ჩაქმა, როგორც ეს კვალის ასაზნევად გამიკეთებია ხოლომე, მაგრამ ერთი მიმართულებით მიმავალი სამი ნყვილი კვალი მნახველს განზოახ მოტყუებაში აურლიებლად ეჭვს აღუძრავდა.

ამრიგად გზა ხსნისა კლდეზე არორება იყო. ეს არც ისეთი ადვილი აღმოჩნდა, უოტსონ. ქვემოთ ჩანჩქერი ღმუღა და კლდენი ზანს ეუზნებოდნენ. ფიქნი ჭკუის კარი არა ვარ, არც ქეხლოვანი ფანტაზია გამაჩნია, მაგრამ გეფიქრით, მომეჩვენა, თითქოს ჩემამდე აღწევდა პროფესორ მორიარტის ხმა, რომელიც უფსკრულიდან მიხმობდა. მერიეოდენი დაუდევრობა და შედეგიერ საზედისნერო გახდებოდა. რამდენჯერმე, ხელებში ზალახის ღეროები შემოჩა, ან კლდის სველ შვერილებზე ფეხი დამისხლოტა და, ვიფიქრე, ყველაფერი გათავებულა-მეთქი. მაგრამ მანერ მივროჯადი, ზოლოს, როგორც იქნა, საკმაოდ ღრმა, რბილი მწვანე ხავსით დაფარულ ნაპრაღს მივალნიე, იქ შემიძლო შეუძინეველად დავნოლილიყავი და დამესვენა. ამ დროს, კი თქვენ, ძვირფასო უოტსონ, და ყველანი, ვინც თქვენ მოიყვანეთ, ასე გულის ამაჩუყებლად, მაგრამ უშედეგოდ რდილოზდით აღგედგინათ ჩემი სიკვდილის სურათი.

ზოლოს მომხდარი ამნის მიხედვით გარდაყვალი, მაგრამ სრულიად მრდარი დასკვნები გააკეთეთ და სასტუპროში ნახვედით. დავრჩი მარტო და ნარმოვიდგინე, რომ ჩემი თავგადასავალი დასრულდა, თუმა ერთმა სრულიად მოულოდნელმა ამბავმა მიჩვენა, რომ კიდევ ზევრი სიურპრიზი მელიოდა. კლდის უზარმაზარი ნამსხვრევი გრუხუნით გადამეველო თავზე, ზილიკზე დაეჯა და ჩანჩქერთან ერთად უფსკრულში გრიალით ჩაქშვა. პირველ ნამს ეს უზრალე შემთხვევითობას მივანერე, მაგრამ მალლა რომ ავიხედე, ნახვერად მიზინდული რის ფონზე მამაკარის თავი შევნიშნე. იმავე ნამს, ჩემი სანოლიდან ოდნავ დაურილებით, მეორე ლოდი პირდაპირ იმ ნაპრაღის კიდეს მოხვედა, სადაც მე ვინექი. ჩემთვის ნათელი შექქმნა, რომ მორიარტი მარტო არ იყო. ეს თანამზრახველი გუშავად იდგა, როჯა მორიარტი თავს დამესხა. ჩემთვის შეუძინეველომა მტერმა თავისი მეგობრის სიკვდილი და ჩემი გადარჩენა შორიდან იხილა. მან ერთ ხანს დაიჯდა, მერე კლდეს შემოყარა, მეორე მხრიდან მწვერვალზე ავიდა და იმის გაკეთებას რდილოზდა, რაჯ ვერ შესძლო მორიარტიმ.

დიდხანს ფიქრის დრო არ იყო, უოტსონ. გავიხედე და ისევ შევნიშნე, კლდის თავზე ჩემი მოთვალთვალე ის მკარნი სახე. მივხვდი, რომ ეს იყო ახალი ქვის დაგორების მაუნყებელი ამბავი. მაშინვე ზილიკისაკენ დავეშვი და ეს ათასჯერ უფრო ძნელი აღმოჩნდა, ვიდრე არორება. მაგრამ ყოყმანის დრო აღარ მქონდა. როჯა ჰაერში დაკიდებულ ნაპრაღის კიდეს ვებლაყუებოდი, ჩემს გვერდით მესამე ქვამ გაიზუზუნა. შუაგზაზე კლდეს მოვნყდი, დავსრიალდი, მაგრამ რალარ სასნაულით მანერ ზილიკზე მოხვედი. დათხაპნილი და დასისხლიანებული, რაჯ ძალა და ღონე მქონდა, მივრბოდი. ასე ვირბინე ნყვდიადით მოწყულ მთებში ათი მილი და ერთი კვირის შემდეგ აღმოვჩნდი ფლოორენიაში, დარნმუნებული, რომ ქვეყნად არავინ უწყოდა, რა ზედი მენია.

ჩემი საიდუმლო მხოლოდ ერთ ადამიანს - ჩემს ძმას მაიკრფოტს გავანდე. ათას ზოდის ვიხდი, ძვირფასო უოტსონ, მაგრამ ჩემთვის უაღრესად საჭირო იყო, რომ მიწვალეებულად ჩავეთვალე ყველას, ხოლო თქვენ ვერასოდეს ვერ დანერდით დამაჯერებელ რნობას ჩემს

ტრადიციულ სიკვდილზე, რომ თვითონვე არ ყოფილიყავით დარწმუნებული, ნამდვილად მოკვდაო. ამ სამი წლის განმავლობაში რამდენჯერმე ნამძლია სულმა მომენერა თქვენთვის - და ყოველთვის თავს ვიკავებდი იმის შიშით, რომ თქვენი ვაჟკარსური ერთგულება ჩემდამი რაიმე დაუდევრობას ჩავადენინებდათ, რა თქვენი ვინაობა უნებურად გამჟღავნებდა, რომ ქოჩხალი დავრჩი. აი, რაჭომ გაქრეთ ზურგი დღეს საღამოს, როცა დამეჭახეთ და ხელიდან წიგნები გამაგდებინეთ. იმ წუთს ძალიან დიდ რისკს ვუნეოდი და თქვენ რომ გაოქრების ან სიხარულისაგან შეგეყვირათ, ზოგ ვინმეს შეიძლება მეტისმეტი ყურადღებით შევევალიერებინე, და ამ ამბავს, შეიძლება გამოუსწორებელი შედეგი მოჰყოლოდა. რა თქვებოდა მაიკროფტს, მისთვის საიდუმლოება უნებურად უნდა გამენდო, ვინაიდან ფული აყრილებლად მესაჭიროებოდა. ლონდონში საქმე უხეიროდ წარმართა, გარელებით რუდად, ვიდრე ველოდი. მორიარტის ბანდის გასამართლების შემდეგ საპრობლეტს გადაურჩა ორი ყველაზე უფრო საშიში ზოროტიმოქმედი, ისინი მორიარტის ბანდის წევრები და ჩემი მოსისხლე მტრები იყვნენ. ამიტომ ორი წელი ტიბეტში ვიმოგზაურე, წონისმოყვარეობა დავიკმაყოფილე, ლხასა დავათვალიერე და რამდენიმე დღე დალიანდამასთან ვავატარე. აღმათ გავიგონიათ ტიბეტის ნორვეგიელ სიგერსონისეულ გამოკვლევებზე, მაგრამ, რხადია, აზრადარ არ მოგვლიათ, რომ მისი ავტორი თქვენი მეგობარი გახლდათ. შემდეგ გადავხერე სპარსეთი, მოვინახულე მექა და ხანმოკლე, მაგრამ საინტერესო ვიზიტი მქონდა ხარეთუმის ხალიფთან... ამ ვიზიტის ანგარიში თავის დროზე საგარეო საქმეთა სამინისტროში წარვადგინე.

ევროპაში რომ დავბრუნდი, რამდენიმე თვე ვავატარე სამხრეთ საფრანგეთის ქალაქ მონპელიეში, სადაც ქვანახშირის ფისიდან მიღებული ნივთიერებების გამოკვლევაზე ვმუშაობდი. ლაბორატორიაში წარმოებული რეზინი დავვირგვინებული მქონდა, როცა შევიტყვე, რომ ლონდონში მხოლოდ ერთი მოსისხლე მტერიღა დამრჩა და შინ დაბრუნება განვიზრახე. ამას ზედ დაერთო პარკ-ლიენზე მომხდარი საიდუმლოებით მოწყობილი მკვლელობის ამბავი, რამაჯ კიდევ უფრო ამაჩქარა. ეს საქმე იმიტომარ მანტერესებს, რომ მისი გახსნა ჩემი პირადი გეგმების აღსრულებაშიც დამეხმარება. ერთი სიტყვით ლონდონში ჩამოვედი, საკუთარი ფეხით მივედი შეიკრესტრიტზე, სადაც ჩემამ გამოქხადებამ ისეთი ძლიერი შთაბეჭდილება მოახდინა, რომ მისის პადსონს ზნედა მოჰგვარა.

მაიკროფტის ზრუნვის შედეგად ჩემი ქალაქლები და ოთახები იმ სახით დამხვდა, როგორც დავტოვე. ამრიგად, დღეს, ორ საათზე, აღმოვჩნდი ჩემს ძველ ბინაში, ჩავჯექი სავარძელში, და ერთადერთი რამ, რა თქმეძლო მენატრა, იყო ის, რომ ჩემი ერთგული მეგობარი უოტსონიც ჩემს გვერდით მჯდარიყო.

ასეთი იყო განსარჯიფრებული მოთხრობა, რა 1894 წლის აპრილის ერთ საღამოს მოვისმინე. ამ მოთხრობას ვერ ვერწმუნებოდი, საკუთარი თვალით რომ არ მეხილა ჩემი მეგობრის გამხდარი სხეული და ჭკვიანი, ენერგიული სახე, რომლის ნახვას აღარასოდეს ველოდი. ჰოლმსს ჩემი წოლის გარდარვალების ამბის გაგება რაღაწინარად მოესწრო. მისი სამიძმარი და თანაგრძნობა უფრო ხმის კილოში გამოიხატა, ვიდრე სიტყვებში.

- შრომა ტანჯვის შემამსუბქებელი საშუალებაა, ძვირფასო უოტსონ, - მითხრა ჰოლმსმა.
- მე და თქვენ კი ამალამ ისეთი საშუალო გველის, რომ, ვინც მას დასძლევა, თამამად შეუძლია თქვას, ფუჭად არ მიწხოვრიაო.

ამოდ ვთხოვდი, ყველაფერი უფრო ნათლად მითხარი-მეთქი.

- დილამდე საკმაოდ გაიგონეთ და მოისმინეთ, - მიპასუხა. - ჯერჯერობით კი ისედაც ბევრი გვაქვს სალაპარაკო - ჩვენ ხომ სამი წელია არ გვინახავს ერთმანეთი! ვფიქრობ, ათის ნახევრამდე ეს თემა გვეყოფა, შემდეგ კი ძალიან საინტერესო თავგადასავლის შესახებდრად ერთი მიტოვებული სახლისაკენ გავუბურებთ.

როცა დანიშნულ საათს კებში ჩავსხედით, ვიგრძენი, რომ ყველაფერი ძველებურად ანეო. ჭიბში რევოლვერი მოვისინჯე, და არაჩვეულებრივი ამბების მოლოდინში გულმა ზავაზუგი დამინყო.

ჰოლმსი თავშეკავებული, პირქუში და მდუმარე იყო. როცა ქუჩის ფარების შუქმა ჩემი მეგობრის მრისხანე სახე გაანათა, დავინახე, რომ იგი წარბეშქრული და ზაგემოკუშული იჭდა. ჯერარ არ ვიწოდი, ლონდონის დანაშაულობათა სამყაროს ჭუნგლებში რომელი მტარებელი მხერის კვალს მივყვებოდი, მაგრამ ამ ყველაზე უფრო დახელოვნებული

მონადირის საქრედი უსიტყვოდ ჩამძახოდა, რომ იმღამინდელი თავგადასავალი უაღრესად საშიში უნდა ყოფილიყო, ხოლო მქირდავი ღიმილი, რაჟ ჩემს თანამგზავრის ასკეტურად მკარს სახეზე დროდადრო გაიღვივებდა, კარგს არას უქადა იმ ნადირს, რომლის კვალსაჟ დავადექით.

ჩემი ვარაუდით ზეიკერსტრიტისაკენ მივდიოდით, მაგრამ ჰოლმსმა მეტლეთ კევენდისის სკვერის კუთხეში შეაჩერა. იგი ეტლიდან ვადმოვიდა, ყურადღებით მიმოიხედა გარშემო და ფრთხილი ნაზიხით წინ გასწია. ვამჩნევდი, რომ ყოველ მოსახვევში უკან იხედებოდა, რათა დარწმუნებულიყო, გვითვალთვალებდნენ, თუ არა. რაღაჟ უწნაჟური გზით მივდიოდით. ჰოლმსი ყოველთვის მარჯებდა ლონდონის მიხვეულ-მოხვეული ჩიხების წოდნით. იგი ამჟურადაჟ თავდაჟრებული მიაზიჟებდა საჟინბოეზსა და მეტლეთა კარ-მიღამოებს შორის, ლანბრინთებში, რომელთა არსებობაჟ აქამდე არ ვიწოდო. ზოლოს და ზოლოს ერთ ვინრო ქუჩაზე, ძველი კუშტი სახლების ორ რიგს შორის აღმოვჩნდით. ამ ვინრო ქუჩამ ჟურ მანჩესტერსტრიტზე გავვიყვანა, მერე კი უწებ ზღენდფორსტრიტზე მოვხვედით. აქედან ჰოლმსმა სწრაფად შეუხვია ერთ პატარა ჩიხში, ხის ჟიშკარი გაიარა, უკარრელო ეზოში შევიდა და გასაღებით გააღო ერთ-ერთი სახლის უკან კარი. შევედით თუ არა, მაშინვე კარი შიგნიდან ჩარაზა.

ისეთი უკუნი იდგა, თვალთან თითს ვერ მიიტანდით, მაგრამ მაშინვე მიხვედი, რომ სახლი უკარრელო იყო. შიშველ იატაკს ფეხის დადგმაზე ჟრაჟაჟრუჟი გაჟქონდა, კედელზე კი, რომელსაჟ შემხვევით შევხე, დაგლუჟილი შჟალერის ნახევები ეკიდა.

ჰოლმსმა გაბლიკებული წვრილი თითები მაგრაღ ჩამჟიდა ხელში და თავის ნებაზე ნამიყვანა. გავიარეთ გრძელი ტალანი და მანამდე ვიარეთ, ვიდრე კარის თავზე ნახევრაღ მრგვალი ფანჯრის ზუნდოვანი მოხაზულოზა არ შევნიშნე. ამ ადგილას ჰოლმსმა უწერად მარჟვივ შეუხვია, რომლის კუთხეებში წყვდიადს დაესადგურებინა, შუაგულში კი ქუჩის სინათლეების მკრთალი შუქი აღწედა, მაგრამ იმის გამო, რომ ფანჯრის ახლო ფარანი არ იყო და მინებსაჟ მტვრის სქელი ფენა ფარავდა, ერთიმეორის დანახვაჟ გვიჟირდა. ჩემმა თანამგზავრმა მხარზე ხელი დამაღო და ზავით თითქმის ჩემს ყურს შეეხო.

- იერთ, სადა ვართ? - მკითხა ჩურჩულით.

- მგონი, ზეიკერსტრიტზე, - ვუპასუხე და მქრქალ მინაში გავიხედე.

- სავსებით სწორია, სწორედ ჩვენი ძველი ზინის ჰირდაჟირ, კემენდის სახლში ვიმყოფებით.

- მაგრამ რისთვის მოვედით აქ?

- იმიტომ, რომ აქედან ჩვენი სახლი მშვენივრაღ მოჩანს და მისი ქქერა თვალს ახარებს, ძვირფასო უოტსონ. გთხოვთ ფანჯარას მოუახლოვდეთ, ოლონდ ფრთხილად, არ უნდა დაგინახონ. აზა, შეიხედეთ ჩვენს ადრინდელ ზინაში, სადაჟ ძალიან ზევრი საინტერესო თავგადასავალი დატრიალებულია. ახლა კი, ჩემი თავი მინდა გამოვწადო, განვლილმა სამმა წელმა ხომ არ დამაკარგინა იმის უნარი, რომ გავაკვიროთ. წინ ნაზიხი ვადავდგი თუ არა, ნაწნობ სარკმელში შევიხედე და გარეების ნამოძახილი აღმომხდა. ფარდა ჩამოშვეებული გახლდათ, მაგრამ საყუხოოდ განათებული ოთახის სიღრმეში, ფანჯრის ნათელ ფონზე, ამჟურად ჩანდა სავარძელში მჟდარი კარის ჩრდილი. თავის დაჟერის მანერა, ფართო მხრების ფორმა, სახის გამოკვეთილი ნაკვთები - ყოველივე ეს იმ ჩრდილს ჰოლმსის ჟემმარიტ ორეულად ნარმოსახავდა. მისი ნახევრაღ შემობრუნებული თავი იმ შავ სილუეტებს მაგონებდა, ზებიები რომ უხატავენ ხოლმე ზავშვეშს. განრვიფრებულმა, უნებურად გავინოდე ხელი, რათა დავრწმუნებულიყავი, ჰოლმსი მართლა ჩემს გვერდით იდგა თუ იქ, ოთახის სიღრმეში სავარძელში მოკალათებულიყო. თვითონ ჰოლმსს კი უხმო სიწილისაგან მხრები უფრთოდა.

- აზა, რას იტყვით, უოტსონ?

- ჰირდაჟირ ნარმოუდგენელი ამზავია! - ვთქვი მე ჩურჩულით.

- ჩანს, წლებს ვერ ჩაუკლავს და დაუშრეტია ჩემი გამომგონებლობის უნარი, - თქვა ჰოლმსმა და მის ხმაში დავიჟირე სიხარული და სიამაყე იმ ხელოვანისა, რომელიჟ თავისი ქმნილებით ტკებდა. - ჰა, მართლა მგავს, ხომ?

- მზად ვიყავი დამეფიწა, რომ ეს თქვენა ხართ.

- ბატონ მენიეს ნახელავია. იგი რამდენიმე დღე თავაყლევლად მუშაობდა და რვილისაგან ჩამოქნა ჩემი ორეულო. ყველაფერი დანარჩენი კი ჩემი ხელით გავაკეთე, დღეს დილით ბიკერსტრიტზე ვიყავი.

- მაგრამ რისთვის დაგჭირდათ ეს ყოველივე?

- საამისოდ, ძვირფასო უოტსონ, სერიოზული მიზეზები არსებობს. მე მინდა ზოგიერთი ადამიანი დავარნმუხო, რომ ჩემს ოთახში ვიმყოფები, იმ დროს, როცა სინამდვილეში სხვა ადგილას ვარ.

- ფიქრობთ, რომ შინას უთვალთვალეებენ?

- კი არ ვფიქრობ, დარწმუნებული ვარ, რომ უთვალთვალეებენ.

- მერე ვინ?

- ჩემი ძველი მეგობრები, უოტსონ. ის მომხიბლავი კომპანია, რომლის მეთაური რაინენბახში ჩანჩქერის ფსკერზე განისვენებს. როგორც გახსოვთ, მხოლოდ მათ იწოდნენ, რომ მე წოხბალი ვადავრჩი. დარწმუნებული ვარ იყვნენ, რომ ადრე თუ გვიან ჩემს შინაში დავბრუნდებოდი. ყურყური, თვალთვალე და ზვერვა ამ ხნის მანძილზე არ შეწყვეტილა. და აი, დღეს დილით ნახეს, რომ მართლაც დავბრუნდი.

- მაგრამ როგორ გავიგეთ, რომ ვითვალთვალეებდნენ?

- ფანჯრიდან მათი უწყინარი მზვერავი პარკერი დავინახე. იგი პროფესიით მძარცველი და მკვლელია. ამავე დროს საუცხოო ორღანისტიცაა. პარკერი სრულებით არ მანტერესებს. უფრო საყურადღებო მეორე - სნორედ ის საშინელი ადამიანია, ვინც მის ზურგს უკან იმალება. იგი მორიარტის უახლოესი მეგობარი გახლავთ. ეს ის კარია, ვინც კლდის მწვერვლიდან ლოდები დამიშინა. იგი მთელ ლონდონში ყველაზე უფრო წბიერი და საშიში ზოროტმოქმედაა. სნორედ ეს ადამიანი ნადირობს ამაღამ ჩემზე, უოტსონ, და ის კი არ იყის, რომ ჩვენ თვითონ მასზე ვნადირობთ.

ჩემი მეგობრის გეგმებს ჩემს თვალში თანდათან მოეფინა შუქი. მოხერხებული თავშესაფრიდან საშალეობა გვეძლეოდა გვეთვალთვალა მათთვის, ვინც ჰოლმისის პიროვნებით იყო დაინტერესებული და მის ყოველ ნაბიჯს ზვერავდა. ფანჯარაში მისაგყურებლად ჩემი მეგობრის სილუეტი ჩანდა, ჩვენ კი მონადირეები ვიყავით.

უსიტყვოდ ვიდებოთ ერთმეორის გვერდით მწელში და გაფარეწებულნი ვაკვირდებოდით გამვლელებს. ჩვენს პირდაპირ ქუჩაში რომ წინ და უკან მიმოდიოდნენ. ჰოლმისი კრინტს არ ძრავდა, არც ირხეოდა, მაგრამ ვგრძობდი, რომ საშინლად დაძაბული იყო, და თვალმოშორებლად აკვირდებოდა ტროტუარზე მიმომავალ ადამიანთა ნაკადს. რევი და ავღრიანი ლამე გახლდათ, სუსხიანი ქარი თავისუფლად დანავარდობდა. მიუხედავად ამისა, ქუჩებში ხალხმრავლობა იყო და, თითქმის ყველა საყელოში ან ყელსახვევში რხვირჩარგული აჩქარებული ნაბიჯით მიმოდიოდა.

მომეჩვენა, რომ ერთმა და იმავე ადამიანმა სახლოს რამდენჯერმე აყარ-ჩაყარა.

განსაკუთრებით საყვო მეჩვენა ორი კარე, დიდხანს რომ იყვნენ ატყუბული ჩვენ მახლობლად ერთ შესასვლელოში, თითქოს ქარს მოერიდნენ და აქ შეაფარეს თავიო. ვრადე ჰოლმისის ყურადღება მათზე მიმექრია, მაგრამ ოდნავ გასაგონი ნყენის ამოძახილით მიპასუხა და ქუჩაში ყურადღებით წქერა განავრძო. ჩემი მეგობარი დროდადრო ფეხს ინარვლებდა, ჩანდა, ადვილს ველარ ჰოულობდა, წრიალებდა, და კედელზე თითებს ნერვიულად ათამაშებდა. ვხედავდი, რომ გუნება ნაყხდა, რადგან მოვლენები არც ისე ვითარდებოდა, როგორც მოელოდა. ზოლოს, როცა შალამე გახდა და ქუჩა თითქმის დაწარიეოდა.

ჰოლმისი ოთახში ზოლოს რემას მოპყვა, ისე რომ უკვე მღელვარებმას აღარ ფარავდა. რალარის თქმა მინდოდა, როცა ჩემი მზერა უერად განათებულ ფანჯარაზე შეჩერდა, და თითქმის ისევე გარეებული ვავრჩი, როგორც პირველად.

- თქვენი გამოსახულება შეირხა! - შევძახე მე.

და მართლაც, ჩემი მეგობრის გამოსახულება ახლა პრო-ფილში კი აღარ იდგა, არამედ ზურგით იყო მობრუნებული.

როგორც ჩანს, უამთა სვლას ვერ შეერბილენინა ჰოლმისის მკვეთრი ხასიათი, და იმ ადამიანებთან შეხვედრისას, ვისარ მისებრ დახვეწილი გონება ვერა ჰქონდა, იგი კვლავ მოუთმენლობას ამჟღავნებდა.

- რა თქმა უნდა, შეირხა, - თქვა მან. - ნუთუ ისე უჭვინო ხეპრე გგონივართ, უოცსონ, რომ ოთახში ნამდვილ ფიჭულს დავსვამდი და იმედი მექნებოდა, რომ მისი შემნეობით გავარწრებდი ყველაზე უფრო გაქნილ თაღლითებს, რომელნიც კი ევროპაში არსებობენ? ჩვენ ამ სოროში ვყურყუტებთ და მისის პაფსონმა ამ ხნის განმავლობაში რვაჯერ შეურვალა ჩემს სახეებს ადგილი - ესე იგი, ყოველ თხუთმეც ნუთში ურვლის ადგილსამყოფელს. ოსტატურად კი უახლოვდება ხოლომე, რომ ქალის ჩრდილი არ ჩანს... აჰა! - ნარმოთქვა მან, უერად სუნთქვა შეიკრა და გაირინდა. შინდით მოწყულ ოთახში შევნიშნე, რომ პოლმისი კისერნაგრძელებული იდგა და რაღაც დაძაბული მოლოდინში იყო. ქუჩა ახლა სრულიად უყაროიელი იყო და ადამიანის ჭაჭანება არ ჩანდა. შესაძლოა ის ორი კარი კიდევ იდგა შესასვლელში მიმალული, მაგრამ ვეღარ ვხედავდი. გარშემო დუმილი და ნეკდიადი გამეფებულიყო. კუნაპე სინელიებში თვალის მომჭრელად ჩანდა განათებული ფანჯარა და მის ქვეტრში ჩემი მეგობრის სახება. სრულ დუმილში გავიგონე პოლმისის მსჭვინავი სუნთქვა და ვიგრძენი, რა ძლიერ ღელავდა. უერად ოთახის სიღრმეში შნელ კუნჭულში მიმავლო და ნუთით ხელი დამაფარა სახეზე, რითარ სრულ დუმილს ითხოვდა. იმ ნუთს ვიგრძენი, როგორ ურახუნებდა თითები. ჯერ არასოდეს არ მენახა ასე აღელვებული, ამასთან შნელი ქუჩა ისევ უდაბური და მღუპარე ჩანდა. უერად გავიგონე ის, რასარ უკვე ჩემი მეგობრის მახვილ სმენამდე მიეღნია. რაღარ ნუნარი, ყოუ, შეკავებული ხმა მომესმა, მაგრამ არა ბეკერსტრიტის მხრიდან, არამედ იმავე სახლის სიღრმეში, რომელშიარ ჩვენ ვიმალეობდით. გავიგონე, როგორ გაიღო და დაიხურა შემოსასვლელი კარი. ნუთის შემდეგ დერეფანში ვიღარის შემპარავი ნაბიჯის ხმარ გაისმა. ეტყობოდა, უნობი ქურდული ნაბიჯით დაწარუნებდა, მაგრამ უყაროიელ სახლში ის ფრთხილი სიარულიერ გრგვინავდა.

პოლმისი კედელს აკრა, მერ იგივე გავაკეთე და თან რეკოლვერის ტარს ხელი მოვუჭირე. სინელიებში რომ კარგად დავაკვირდი, მამაკარის ბუნდოვანი სილუეტი შევნიშნე. ადამიანის შავი გამოსახულება ნუთით შეჩერდა, შემდეგ დაიხარა და შემპარავი ნაბიჯით წინ დაიძრა. მის ყოველ მოძრაობაში მუქარა იფარებოდა. ადამიანზე ავბეღითი მოხადირე სამ ნაბიჯზე იყო ჩვენგან, და მე მოსულზე თავდასხმისათვის გამზადებულია, ყველა კუნთი ზამპარასავით დავვიძე, როცა უერად ჩემს გონებაში იელვა, რომ უნობმა ჩვენი იქ ყოფნისა არა იყოდა რა.

ისე ჩავვიარა, კინალამ შეგვეხო. ფანჯარასთან მიპარვით მივიდა და ჩარჩო თითქმის ნახევარ ფუტამდე, ძალიან ფრთხილად, სრულიად უხმაუროდ ასწია. როცა დაიხარა, ღია ფანჯრიდან შემოჭრილმა სხივმა სახე გაუნათა. სახეზე უკიდურესი მღელვარება აღბეჭდოდა. თვალეზი რეინიანივით უელავდა და ნაკვთები დაღრეკოდა.

უნობი მონიფული კარი იყო, ნვრილი ქორისებური რხვირი, მალალი გამელოტებული შუბლი და შეჭარარავებული უღვამი ჰქონდა. რილინდრი კეფაზე გადასწნოდა, პალტო გადაღელოდა და ფრაკის გახამებული გულისპირი მოუჩანდა. მისი შავგვრემანი, პირქუში სახე ღრმა ნაოჯებს დაელარა. ხელში რაღარ დასამბენი ჯოხის მავვარი ეჭირა, მაგრამ როცა იატაკზე დადო, ლითონის ნკრიალა ხმა შემომესმა. შემდეგ, კიბიდან დიდი ზომის რაღარ საგანი ამოიღო და რამდენსამე ნუთს ჯახირობდა, ვიდრე რაღარ რკინებს ერთმანეთს მთარგებდა. მერე ჩამუხლისთავებული წინ გადაიხარა, მთელი სხეულით დაანვა აღმათ იმ გრძელ რკინის ჯოხს და ჩვენ ლითონის მკვეთრი ხანგრძლივი, ღრჯილათ ხმა გავიგონეთ. როცა ხელში გასწორდა, დავინახე, რომ ხელში რაღარ თოფის მავვარი ეჭირა, ოლონდ ურნაური, უხეშკონდახიანი. საკეტი გახსნა, აღმათ ლულაში ტყვია თუ ჩადო და ისევ დააჩხაკუნა. შემდეგ ჩარუქდა, ლულის ზოლო ფანჯრის რაფაზე დადო, და მისი გრძელი უღვამი ლულაზე დაეკიდა, ხოლო სამიზნის ნერტილოზე მიშტერებულია თვალეზმა შნელში ურნაურად გაიეღვეს. ზოლოს თოფი მხარზე მიიღო და შვენით ამოიოხრა: მიზანი მის წინ იყო - განსარვიფრებელი მიზანი, შავი სილუეტი, რარ თეთრ ფონზე ნათლად მოჩანდა. ერთი ნამით გაშეშდა, სახსლეტზე თითი დააჭირა, და ხმამალალი ზუზუნი გაისმა, რასარ მინის ნკრიალის ხმა მოჰყვა.

იმავე ნამს პოლმისი მსროლელოს, როგორც ვეფხვი, ზურგზე დაახტა და იატაკზე თავდაყირა დასწა. მაგრამ მომდევნო ნამს ნაქრული ფეხზე ნამოვარდა და ჩემს მეგობარს არაჩვეულებრივი ძალით ჩავლო ყელში ხელი. მამინ ჩემი რეკოლვერის ტარი ჩავკარი

თავში და ზოროტმოქმედი ისევ დაეწა. ნაქრეულს იმნამსვე ზედ დავანექი. ჰოლომსმა არ დააყოვნა და ხმამაღლა დაუსტვინა, ქუჩიდან ჩვენკენ გამოქრეულ ადამიანთა ფეხის ხმა მოისმა და მალე სადარბაზო კარიდან ოთახში ორი ჰოლისმენი შემოვარდა. მათვე შემოაყვით სამოქალაქო ტანსაცმლისში გამონყობილი მათქმარი.

- ეს თქვენა ხართ, ლესტრეიდ? - იკითხა ჰოლომსმა.
- დიას, მისტერ ჰოლომს. გადავწყვიტე ამ საქმეს ხელი თვითონ მოგვიდო. მოხარული ვარ, რომ ისევ გხვდავთ ლონდონში, სერ.
- ვიფიქრე, ჩემი უბრალო არაოფიციალური დახმარება ხელს არ შეუძლის-მეთქი. სამი გაუხსნელი მკვლელობა ერთ ნელინადში - საკმაოდ ზევრია, ლესტრეიდ. მაგრამ მოლსტის ძიების საქმე თქვენ არაფერ ისე... ესე იგი, მინდოდა მეთქვა, რომ ეს საქმე რაღადა არ ნავიშარათავთ...

ყველანი ფეხზე ვიდექით. ჩვენს ტყვეს ორი ჯანმავარი კონსტრუქციის აქეთ-იქიდან ამოსდგომოდა და მაგრად ჩაეზღუჯათ, რის გამოც მძიმედ ქმინავდა. ქუჩაში უსაქმურმა და დოყლაპია წნობისმოყვარეებმა ისევე თავშეყრა. ჰოლომსი ფანჯარასთან მივიდა და დახსურა. ლესტრეიდმა სანთლები ანთო, ხოლო ჰოლომსიველებმა თავიანთი ფარნები მოიშველიეს.

ახლა კი შემდეგო ჩვენი ტყვის რიგინად შეთვლიერება.

არაჩვეულებრივად ვაჟკარური და თან ზიზლისმოძვერელი სახე ჰქონდა. ფილოსოფოსივით გადაძლილი შუბლი და ლორმუწელას ყბა იმისი მაყუნებელი იყო, რომ ამ კარში, როგორც სიკეთის, ასევე ზოროტების უდიდესი ნიჭი იმალებოდა. ბუნებას თვითონ დაეჯილდოვებინა ეს კარი ისეთი გარეგნობით, რომ მსწრაფლო მისვლენობით, ვისთანავე გქონდათ საქმე. სასტყიკი, ფოლადის ელფერიანი თვალეები, მათი წინიკური გამოხედვა და ზედ ჩამონოლილი ნარბები, მტარებელი ქორისებური რხვირი და ღრმა ნოჭები, რომელოთარ დაესერათ მთელი შუბლი, იმას მონმობდნენ, რომ იგი საზოგადოებისათვის საშიშ ადამიანთა რიგებს მიეკუთვნებოდა. არც ერთ ჩვენგანს არავითარ ყურადღებას არ აქრევდა. მისი მზერა მიჭაჭვული იყო ჰოლომსზე, რომელოსარ გაოჯრებითა და მძულვარებით შესქეროდა.

- ეშმაკი! - ამბობდა ჩურჩულით. - წბიერი, წბიერი ეშმაკი!
- ამრიგად ჰოლოკოვნიკო, - უთხრა ჰოლომსმა და თან თავის დაჭმუჭნულ საყელოს ისწორებდა, - გულითადი მეგობრები, როგორც ძველებური ანდაზა ამბობს, ერთმანეთს ხელახლა ხვდებიან. მეონი, არა მქონია სიამოვნება მენახეთ მას შემდეგ, რარ თქვენი მონყალე ყურადღების ღირსად გამხადეთ, - აი, გახსოვთ, მაშინ, რახინებახის ჩანჩქერის თავზე ნაპრალში რომ ვინექი.

ჰოლოკოვნიკს, თითქოს მოჭადლოებულიაო, ჩემი მეგობრისათვის მზერა ვერ მოეყრებინა.

- ეშმაკი, ნამდვილი ეშმაკი! - იმეორებდა ისევ და ისევ.
- დროა ნარმოგედგინოთ, - ნამოინყო ჰოლომსმა. - ჯენტლმენებო, ეს გახლავთ ჰოლოკოვნიკი სენასტინ მორანი, მისი უდიდებულესობა დედოფლის ინდოეთის არმიის ოფიკერი და მსხვილო მხერებზე საყუთესო მონადირე. ვფიქრობ, არ შევრდები, ჰოლოკოვნიკო, თუ ვიტყვი, რომ თქვენს მიერ მოკლული ვეფხვების რაოდენობით ჯერ კიდევ პირველი ადგილი გიჭირავთ?

ტყვე გაჭირვებით იკავებდა ზრახს და კვლავ ჯიუტად დჰმდა. თვითონარ ვეფხვს ჰგავდა: პირგამეხებულს, თვალეები ზოროტად უელავდა და ულვაში აბურძვნოდა.

- მიკვირს, რომ ჩემმა მარტვიმა გამოგონებამ მოატყუა ასეთი გამოყრდილი მონადირე, - განავრძობდა ჰოლომსი. - თქვენთვის ეს ახალი რამ არ უნდა ყოფილიყო, ჰოლოკოვნიკო! განა არ მივიზამთ ხის ქვეშ თიკანი და კარბინით ხელში ფოთლებში ჩასაფრებულს არ გიყრიათ, როდის მოვიდოდა ვეფხვი მისატყუებლთან? ეს ყუარრიელი სახლი - ჩემი ხეა, თქვენ კი - ჩემი ვეფხვი. ვფიქრობ, ზოგჯერ მარტვად სხვა მსროლიელებიერ გახლდათ ხოლომე, იმ შემთხვევისათვის, თუ რამდენიმე ვეფხვი მოვიდოდა, - ან - რარ ნაკლებად დასაჯერებელია, თუ თვითონ აარდენდით. ეს ბატონები - და ჩვენზე უჩვენა, - ჩემი სათადარიგო მსროლიელები არიან. ჩემი შედარება ზუსტია, ხომ მართალია?

უყრად ჰოლოკოვნიკი მორანი გაშმაგებული ღმუილით გაიჭრა ნინ, მაგრამ კონსტრუქციებმა უფრო მაგრად გაქაჩეს. მისი სახე ისეთ სიძულვილს გამოხატავდა, რომ შეხედვარ საშინელი რამ იყო.

- უნდა ვაღიარო, რომ ნამდვილად პატარა სიურპრიზი მომიხსყვით, - განაგრძო ჰოლომსმა.
 - არაფრით არ ვიფიქრებდი, თუ ვფიქრობდი მონდომებდით ამ უკარგიო სახლისა და ფანჯრის გამოყენებას. მართლაც, ძალიან მოხერხებული კია ორივე. მეგონა, რომ თქვენ ქუჩიდან იმოქმედებდით, სადაც ჩემი მეგობარი ლესტრეიდი თავისი თანამშენებლის თანხლებით გელოდათ. ამ დეტალის გარდა ყველაფერი ისე მოხდა, როგორც გავიაზრე. ჰოლოკოვნიკი მორანი ლესტრეიდს მიუბრუნდა:
 - არ ვიყრი, გაქვთ თუ არა ჩემი დაპატიმრების რაიმე საფუძველი. მაგრამ მე აღარ შემიძლია ამ ვაჟბატონების ქირღვის ატანა. თუ კანონის ხელში ვარ, ყველაფერი კანონიერების ფარგლებში მოხდება.
 - ეს, მართლაც, სამართლიანი სიტყვაა, - შენიშნა ლესტრეიდი. - ვიდრე აქედან ნავიდოდეთ, დაგრჩათ კიდევ რაიმე სათქმელი, მისტერ შერლოკ ჰოლომს?
 - ჰოლომსმა იატაკიდან აიღო უზარმაზარი საპაეო თოფი და მექანიზმის სინჯვას შეუდგა.
 - დიდებული და ამასთანავე ერთადერთი თოფია! - თქვა მან. - ისვრის უხმაუროდ და გამანადგურებელი ძალა გააჩნია. მე ვიწვინებ ზრმა მექანიკოსს, გერმანელ ფონ შერდერს, რომელმაც ეს თოფი განსვენებულ პროფესორ მორიარტის დაკვეთით დაამზადა. აი, უკვე მრავალი წელია, რაც ვიყრი ამ თოფის არსებობა, მაგრამ არასოდეს არ მქონია შემთხვევა, რომ ხელში ამელო. განსაკუთრებით გირჩევთ, ლესტრეიდი, ყურადღება მიაქციოთ თოფსა და მის ტყვიებს.
 - ფიქრი ნუ გაქვთ, მისტერ ჰოლომს, უყურადღებოდ არ დავტოვებთ, - თქვა ლესტრეიდი, როცა ყველა იქ მყოფი კარისაკენ დაიძრა. - სულ ეს არის?
 - დიახ. თუმცა, მინდოდა მეკითხა, რა ზრადღებებს ნაყენებთ დამნაშავეს?
 - როგორ, თუ რა ზრადღებებს, სერ? რატა თქმა უნდა, შერლოკ ჰოლომსის მოკვლის რდას.
 - ო, არა, ლესტრეიდი, ამ საქმეში გარევა სრულებით არ მინდა. ჰოლოკოვნიკ მორანის დაპატიმრების პატივი მხოლოდ თქვენ გეკუთვნით. გილორწავთ, ლესტრეიდი! თქვენთვის დამახასიათებელი შორსმჭვრეტელობისა და სიმამარის შერწყმის ნყალობით, ზოლოს მანერ შეძელით ამ კარის შეპყრობა.
 - მერე, ვინ არის ეს კარი, მისტერ ჰოლომს?
 - ის, ვისაც ამაოდ ეძებდა მთელი პოლიცია, ჰოლოკოვნიკი სენასტიან მორანი, რომელმაც გასული თვის ორდაათ რიხებში პარკ-ლეინის №427 სახლის მეორე სართულის ფანჯრიდან საპაეო თოფის ტყვიით განგმირა სერ რონალდ ადერი. აი, რა უნდა დაელოს ზრადღად, ლესტრეიდი... ახლა კი, უოტსონ, თუ ტყვიით გახვრეტელი ფანჯრიდან შემოჭრილი გამჭოლი ქარისა არ გეძინათ, ერთი ნახევარი საათი ჩემს ოთახში დავსხდეთ და სიგარები მოვნიოთ - იმედი მაქვს ეს როცა გაგართობთ.
- მაკროფტ ჰოლომსის მეთვალყურეობისა და მისის ჰადსონის უშუალო ზრუნვის ნყალობით ჩვენს უნინდელ ზინაში არაფერი არ შერვლილიყო. მართალია, შესვლისას გამაკვირვა უჩვეულო სიკობტავემ, მაგრამ ყველა ნარბი ნივთი თავის ადგილზე დაგვხვდა. „ქიმის კუთხეში“ მწვავე სიმყავებისაგან დალაქული ფიჯვის სკამი ისევ უნინდებურად იდგა. თაროზე ძველებურად ელაგა გაზეთებიდან ამოჭრილი რბობების უზარმაზარი აღბომები და რბობარები, რა სიამოვნებით ისროდა რეწხლოში ყოველ მათგანს მრავალი ჩვენი თანამემამულე! უთვალავი ჩიბუხით გაჭედილი პატარა თარო, დიაგრამები, ვიოლინო თავის ზუდიანად, სპარსული ფეხსაქმელიერ კი, ჰოლომსი რომ სათუთყუნედ იყენებდა - ყველაფერი ხელახლა ჩვენს თვალწინ იყო. ოთახში ორნი დაგვისხდნენ: ჟერ ერთი, მისის ჰადსონი, რომელიერ მხიარული ლიმლით შემოგვეგება, მეორე მანეკენი, რომელმაც ილაბინდელ ამბებში მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა. ჩემი მეგობრის ორეული, შელებლი რვილის ბიუსტი, დამზადებული იყო არაჩვეულებრივი ხელოვნებით და განსარვიფრებლად მიაგავდა ორიგინალს. იგი დაბალ პატარა მაგიდაზე იდგა და ისე ოსტატურად იყო შენიღბული ჰოლომსის ხალათით, რომ თუ კარი ქუჩიდან შემოიხედავდა, სრული ილუზია იქმნებოდა.
 - მგონი, ყველა ჩემი მითითება ზუსტად შეასრულიეთ, მისის ჰადსონ? - ჰკითხა დიანახლისს ჰოლომსმა.
 - მუხლოებზე ხობვით ვყახლოვდებოდი, სერ, როგორც თქვენ მიზრძანეთ.

- ჩინებულობა. ყველაფერი ისე გააკეთეთ, ყველაფერს არ შეიძლება. შენიშნეთ, სად მოხვდა ტყვია?
- დიახ, სერ. თქვენს ლამაზ ბიუსტს თავში გაუარა და კედელს შეეჯახა. ნოსზე ეგდო. ინებეთ.
- პოლომსმა ტყვია მე გამომიწოდა.
- რევოლვერის მსუბუქი ტყვია გახლავთ - ნახეთ, უოტსონ. ეს ხომ პირდაპირ გენიადურია! აბა, ვინ იფიქრებდა, რომ საპაერო თოფით შესაძლებელი იქნებოდა ასეთი ტყვიის გასროლა? ჩინებულობა, მისტერ ჰადსონ, გამაღვიძოთ დახმარებისათვის... ახლა, უოტსონ, ძველებურად თქვენს ადგილზე მოკლათ დით. რამდენიმე საკითხი მინდა თქვენთან ერთად გავარკვიო.
- გარვეთილი სერთუკი გადავადო, თავის ორიუტს რუსი ფერის ხალათი მოხსნა, თვითონ მოიხურა და ჩემს თვალით ისევ უნინდელი პოლომსი წარმოგვა.
- ძველ მონადირეს ისეთივე მავარი ნერვები შერჩა და თვალთვალ ისევე საიმედოდ უჭრის.
- თქვა მან სიცილით, როცა რვილის ფიგურის გახვრეტილ შუბლს ათვალთვალდა, - შიგ მშაგულ კეფაში კი მოუხვედრებია ტყვია და ტვინთვალ გაუხვედრებია. მორანი სწორუპოვარი მსროლელი იყო ინდოეთის ჯუნგლებში, და ვფიქრობ, არც ლონდონში ეყოლება ბევრი მეტოქე. გავიგონათ უნინ ოდესმე მისი სახელი?
- არა, არასოდეს.
- თქვენ, როგორც მახსოვს, ისიც აღიარეთ, რომ არ გავიგონათ თვით პროფესორ ჯეიმს მორიარტის სახელი, ის კი ჩვენს საუკუნეში უდიდესი გონების ადამიანი გახლდათ.
- გთხოვთ, თაროდან ჩამოიღოთ ბიოგრაფიული საძიებელი...
- პოლომსი მოხერხებულად მოენყო სავარძელში, პაპიროსს ექაჩებოდა და თან ზანტად ფურცლავდა ნივსს.
- „მანზე“ ბრწყინვალე კოლექცია მაქვს, - წამოიწყო პოლომსმა. - მარტო მორიარტი იკმარებდა, რომ ესახელებინა რომელიღაც გენებავთ ასო, აქ კი მას ემატება მორგანი - მომწამვლელი, მერიდიუ, რომელიმე საზარელი ხსოვნა დატოვა, მეტიუზი - სწორედ ის, რომელიმე ჩარინგ-კროსის სადგურზე მოსაწყველ დარბაზში მარცხენა ლოჯი გამიციხა. დაბოლოს, ეს ჩვენი დღევანდელი მეგობარი.
- ნივნი გამოიწოდა და შემდეგი სტრიქონები წავიკითხე:
- „მორანი სენატთან, გადამდგარი პოლოკონიკი. მსახურობდა მესანგრეთა პირველ ბენგალორის პოლკში. დაიბადა ლონდონში 1840 წელს. შვილი ოგესტესე მორანისა, აბანოს ორდენის კავალერისა და ინგლისის ყოფილი ელჩისა სპარსეთში. დაამთავრა იტონის კოლეჯი და ოქსფორდის უნივერსიტეტი. მონაწილეობდა მეკავშირედ ჯოკავის, ავლანეთის, ჩარასიანის, შერპურის და ქაბულის ექსპედიციებში. ავტორი ნივნიისა: „მსხვილ მხერებზე ნადირობა დასავლეთ ჰიმალაებში“ (1881) და „სამი თვე ჯუნგლებში“ (1884). მისამართი: კონდუიტსტრიტი. კლუბები: ინგლის-ინდოეთისა, ტენკერვილისა და ზაგატელისა“.
- უწნაურია, - ვთქვი მე და პოლომსს ნივნი დავეუბრუნე. - კარგი იფიქრებდა, რომ ამ კარის გზა პატიოსანი ჯარისკარის გზა იქნებოდა.
- თქვენ მართალი ხართ, - მიპასუხა პოლომსმა. - გარკვეულ დრომდე რუსი არაფერი ჩაუფენია. ეს იყო რკინის ნერვებიანი კარი, ინდოეთში დღემდე დიდს ლეგენდა იმაზე, თუ როგორ გახობდა მდინარის მშრალ კლავოტში, კლავტებიდან გამოგლიჯა დაჭრილ ვეფხვს ადამიანი და უეჭველი სიკვდილისაგან დაიხსნა. არსებობს ისეთი ხეები, უოტსონ, რომლებიც გარკვეულ სიმაღლემდე ნორმალურად იზრდებიან და უყურად ნორმიდან რაღაც მახინჯურად გადაიხრებიან. ხშირად ასე ემართებათ ადამიანებსაც. ჩემი თეორიის თანახმად, ყოველი ინდივიდუმი თავის განვითარებაში იმეორებს თავისი წინაპრების განვითარების ისტორიას, და მე ვთვლი, რომ ყოველი მოულოდნელი გადახრა სიკეთის ან ბოროტებისაკენ დამოკიდებულია რომელიმე ძლიერ ზეგავლენაზე, რომლის საწყისი ადამიანის საგვარეულო ნუსხაში უნდა ვეძიოთ. მაშასადამე, მისი ბიოგრაფია მთელი ოჯახის ბიოგრაფიის რაღაც მინიატურული გამეორებაა.
- აი, ეს თეორია კი რამდენადმე ფანტასტიკურია.
- რა გაეწყობა, ნათქვამს არ ჩავუჭიდები. რა მიზეზიც არ უნდა ყოფილიყო, მთავარი ისაა, რომ პოლოკონიკი მორანი რუს გზას დაადგა. ყოველგვარი გახმაურებული

აყრზარის გარეშე ინდოეთში იმდენად აიძვებრა ზოგი ვინმე, რომ იქ მისი დარჩენა შეუძლებელი შეიქმნა. სამსახურიდან გადადგა, ლონდონში ჩამოვიდა და აქაურ გაიტყუა სახელი. აი, მაშინ აღმოაჩინა ის პროფესორმა მორიარტიმ, და მორანი მისი მარჯვენა ხელი გახდა. მორიარტი მას უხვად ამარაგებდა ფულით, დახმარებას კი იშვიათად სთხოვდა. მას ისეთ განსაკუთრებით ძნელ საქმეებს ავალებდა, რომელთა შესრულება ჩვეულებრივ დამნაშავეს გაუჭირდებოდა. იქნებ გახსოვთ მისის სტიპენდი ლაუდერელის ურნაური სიკვდილი 1887 წელს? არა? ვფიქრობ, ამ საქმეს უმორანოდ არ ჩაუვლია, თუმცა მის წინააღმდეგ არავითარი გარკვეული სამხილი არ ნამოყენებიათ. პოლიკოვნიკი ისე მოხერხებულად ფარავდა დანაშაულის კვალს, რომ იმის შემდეგაც კი, რა მორიარტის მთელი ზრბო გაფანტეს, ჩვენ კიდევ ვერ მოვახერხეთ მისი სამსჯავრო სკამზე დასმა. გახსოვთ, უოტსონ, ის საღამო, თქვენთან რომ მოვედი და დარაბები მივხურე. მაშინ საპაერო თოფის ტყვიისა მეშინოდა. თქვენ ჩემი საქრიელი ურნაურად მოგეჩვენათ, მაგრამ მე ვიწოდო, რასაუ ვაკეთებდი, რადგან ჩემთვის უკვე წიბილი იყო ამ შესანიშნავი თოფის არსებობა და ამას გარდა ვიწოდო, რომ ეს თოფი ხელთა აქვს ერთ ყველაზე უფრო დახელოვნებულ ჩუბინს. როცა მე და თქვენ შვირწარიაში გავემგზავრეთ, მორანი მორიარტისთან ერთად დაგვედევნა და სწორედ მას უნდა ვუმაღლოდო იმ არასასიამოვნო ნუთებს, რომლებიც რახიენბახის ჩანჩქერის თავზე ნოლისას კლდის ნაპრალოში განვირადე. შეგიძლიათ წარმოიდგინოთ, რა ხარბად ვკითხულობდი ინგლისურ გაზეთებს, როცა საფრანგეთში ვიყავი: იმედი მქონდა ოდესმე ვიპოვნიდი რაიმე შესაძლებლობას, რომ ეს ზოროტმოქმედი ოთხ კედელს შორის მომქერია. თავად განსაჯეთ: ვიდრე ის თავისუფლად დანავარდობდა, ლონდონში დაბრუნებაზე ფიქრიც კი არ შემეძლო. დღედაღამ სიკვდილის მუქარა ნისლავდა ჩემს წხოვრებას, მორანს ადვილად შეეძლო ეპოვნა შემთხვევა და მოვეკალი. რა უნდა მექნა? მისი ტყვიით მოკვლა მე არ შემეძლო. ასე ხომ თვითონ აღმოვიჩნდებოდი ზრალდებულის სკამზე! სასამართლოში საქმის აღძვრარ უსარგებლო ოქნება იყო. სასამართლოს უფლება არა აქვს მარტოოდენ დაუსაბუთებელი ეჯვის საფუძველზე აღძრას საქმე, ხოლო საბუთები მე არა მქონდა. ასე რომ, უძლური ვიყავი რაიმე მელონა. ერთილა მრჩებოდა – დაულალავად მედევენბინა თვლი დანაშაულობათა ქრონიკისათვის, რადგანარ დარნმუხნებული ვიყავი, რომ ადრე თუ გვიან მის შეპრობას ამ გზით მოვახერხებდი.

სწორედ ამ დროს ვერაგულად მოკლეს რონალოდ ადერი და ჩემი დროუ დადგა! იოტისოდენი ეჯვი არ შემპარვია იმაში, რომ ის კარე სწორედ პოლიკოვნიკმა მორანმა მოკლა! იგი ზანქო ეთამაშა ყმანვილს კარს, კლუბიდან ფეხდაფეხ მიპყვა და საპაერო თოფიდან ნასროლი ტყვიით სიწოწხლეს გამოასალმა. ახლა ტყვიარ კმაროდა სამხილად, რომ პოლიკოვნიკი მორანი სახრჩობელაზე გაეგზავნათ. მაშინვე ლონდონში გავჩნდი. პოლიკოვნიკის მზვერავმა მნახა და, რა თქმა უნდა, თავის ზატონს ეს ამბავი მისვე შეატყობინა. მორანს არ შეეძლო არ დაეკავშირებინა ჩემი უერარი ჩამოსვლა თავის დანაშაულოთა და შემფოთდა. დარნმუხნებული ვიყავი, ერდებოდა გზიდან ჩამოვერელებინე, რისთვისარ უეჯველად თავის მომაკვდინებელი იარაღს გამოიყენებდა. ამიტომ დავუმიზადე ჩემი კაზინეტის ფანჯარაში მისატყუებელი სამიზნე და პოლირარ გავაფრთხილე, რომ შეიძლებოდა მათი დახმარება დამჭირებოდა. თქვენ თვითონ გახსოვთ აღბათ, რომ ჩვენი სახლის მისასვლელში ორი პოლისმენი შენიშნეთ. ამის შემდეგ, საფვლოთვლოდ ავირჩიე ის უკარრიელი სახლი, რადგან თვალყურის სადევნებლად მოხერხებული მეჩვენა. მაგრამ, სწორი ვითხრათ, ის კი არ დამსიზმრებია, რომ ჩემი მონინაღმდეგეუ თავდასხმისათვის იმავე ადვილს აირჩედა. აი, ყველაფერი, ძვირფასო უოტსონ. ახლა, მეონი, თქვენთვის ყველაფერი ნათელია?

- არა, - ვუპასუხე მე. - ჯერ კიდევ არ ვითქვამთ, რისთვის დასჭირდა პოლიკოვნიკ მორანს სერ რონალოდ ადერის მოკვლა.
- აი, აქ კი, ჩემო მეგობარო, ჩვენ ვარაუდებს უნდა მივმართოთ. ყველა ადამიანს შეუძლია მორემული ფაქტების მიხედვით შექმნას საკუთარი პიპოთეზა, და შეიძლება მისი მოსაზრება გამართლოდეს და არა ჩემი.
- მაშ, თქვენი პიპოთეზა უკვე შექმნილია?

- ჰო, ჩემი აზრით, მოყვნილი ფაქტების ახსნა არც ისე ძნელია. ძიებამ დაადგინა, რომ მკვლელობის წინ პოლიკოვნიკმა მორანმა და ახლოგაზრდა ადერმა, რომლებიც პარტნიორები იყვნენ, საგრძობი თანხა მოიგეს. მაგრამ მორანი, უდავოა, პატიოსნად არ თამაშობდა. მე დიდი ხანია ვიყო, რომ იგი მსუბერ იყო. იმ დღეს, როცა მკვლელობა მოხდა, ადერმა უყვავლად შენიშნა მორანის ეშმაკობა. ადერი აღნაგობა პირისპირ ელაპარაკა პოლიკოვნიკს და დაემუქრა, რომ, თუ იგი ნებაყოფლობით არ გავიღოდა კლუბის ნეკროზიდან და სიტყუას არ მისჯებდა, რომ სამუდამოდ აიღებდა ხელს თამაშზე, ადერი მას ამხელდა. ისეთი ყმანვილი, როგორც რონალოდ ადერი იყო, ერთბაშად საჭაროდ არ ახლიდა პირში თავისზე უფროს კარს ასეთ სკანდალურ შრალდებთან, მით უმეტეს, რომ მორანს საზოგადოებაში თვალსაჩინო ადგილი ეჭირა. საფიქრებელია, რომ იგი პოლიკოვნიკს წალოკე, მონმეების გარეშე მოელაპარაკა. მაგრამ მორანისათვის, რომელიც მხოლოდ იმ ფულით ეხოვრობდა, რის შოვნასაც მსუბერობით ახერხებდა, კლუბიდან გარიცხვა გაკოტრებთან ნიშნავდა. ამიტომაც ადგა და მოკლა ადერი, და მოკლა იმ დროს, როცა ახლოგაზრდა კარს, რომელსაც არ სურდა გამხდარიყო უპატიოსნო გზით ნაშოვნი ფულის თანამოზიარე, ანგარიშობდა, რა თანხა უნდა დაეზრუნებინა თითოეული დაზარალებულისათვის. იგი ოთახში აღნაგობა იმ მიზნით ჩაიკეტა, რომ დღეს და ღას არ წაეხნოთ და გამოკითხვით არ შეეზრუნებინათ, რას ნიშნავდა, ან იმდენი ჩამონერილი სახელი, ანდა მონეტების სვეტები, მაგიდაზე რომ იყო დახროვილი... ანა, რას იტყვი, ჰგავს თუ არა სიმართლეს ჩემი განმარტება?

- დარწმუნებული ვარ, რომ ყოველივე სწორედ ასეა.
- ძიებან გვიჩვენებს, მართალი ვარ, თუ არა. ასე თუ ისე, პოლიკოვნიკი მორანი მეტად აღარ შეგვანახებს. ფონ პერდერის სახელოვანთქმული საპაერო თოფი სკოტლონდ-იარდის მუზეუმის კოლექციას დაამშვენებს, ხოლო მისტერ შერლოკ ჰოლმსს იმ პაჭარა საინტერესო გამოჩენების ამოხსნაში, რომლებითაც ასე მდიდარია ლონდონის რთული ეხოვრება, ამიერიდან ხელს ველარავინ შეუძლის.

ჭრელი ლენტი

ეხოვრების უკანასკნელი რვა წელიწადი განუყრელად გავატარე ჩემს მეგობართან ერთად და საშუალებამ მქონდა მისი კვლევა-ძიების მეთოდს დაგვირგვინო. ჰოლმსის უჩვეულო კვლევა-ძიებზე ჩემი უდიდესი ჩანაწერები სამოყდაათს აღემატება. მრავალი მათგანი ტრავგიულია, რამდენიმე კომიკურიცაა, ბევრი უჩინარ და შინისმომგვრელი გახლავთ, მაგრამ ჩვეულებრივი და საშუალო ამბავი მათში არ ყრევია. ჰოლმსი ხომ თავისი პროფესიის ტრფიალი იყო და მისი სიყვარულით სულდგმულებდა! ეს სიყვარული და არა სიმდიდრის მოხვეჭის სანადელი იყო იმის მიზეზი, რომ ჩემი მეგობარი მუდამ უჩინარ, უჩვეულო, დახლორთული, ფანტასტიკურ ამბებს იკვლევდა და ჩვეულებრივ შემთხვევებს სათოფიერ არ ეკარებოდა. იმ სხვადასხვა შემთხვევებიდან ყველაზე უფრო განსაკუთრებული, ჩემი აზრით, ინგლისის სამხრეთის სავრათო სერეში კარგად წნობილი ექიმის, როილოტის ამბავია აღსანიშნავი. ეს შემთხვევა ჩემი და ჰოლმსის დამეგობრების პირველ ხანებში მოხდა, ჟერ კიდევ მაშინ, როცა ორივენი უროლონი ვიყავით. ბეიკრისტრიტზე ვეხოვრობდით, რა ქუდად არ მიგვარჩნდა და დედამინა - ქალამნად. აღნაგობა, ამ ამბის ჩანაწერს უფრო ადრე დავბეჭდავდი, მაგრამ ერთ ქალნატონს აღვუთქვი, ამ შემთხვევას ქვეყანას არ მოვდებ-მეთქი და სიტყვა ავასრული. ახლა, იმ ქალნატონის უფრო სიკვდილიმა, რაც წარსული თვეში მოხდა, დადებული აღთქმისაგან გამათავისუფლა. შესაძლოა, ამ შემთხვევის დღის სინათლეზე დაგვიანებით გამოჭანა საქმისათვის სასარგებლოე კი აღმოჩნდეს, ვინაიდან ექიმი გრიმენბი როილოტის აღსასრულოზე, სერეში, იმაზე უფრო საშინელი მითქმა-მოთქმავ, ვიდრე სინამდვილეში მოხდა. 1883 წლის აპრილის ერთ დღით ახლად გამოღვიძებული დავინახე, რომ სავარეო ტანსაცმელში გამოწყობილი ჰოლმსი ჩემს საწოლთან მოსულა და თავზე დამდგომა. იგი, ჩვეულებრივ, გვიან დგებოდა ხოლომე და წარმოიდგინეთ ჩემი გაკვირვება, როცა ზუსტის თავზე საათის ისრებს მოკარი თვალი და გავარკვიე, რომ მხოლოდ რვის თხუთმეტი

ნუსთი იყო. წოჭათი ალვშფოთფი კიდერ და მინდოდა ჩემი გულისწყრომა გამოძეხატა, ვინაიდან ჩვეულებად მქონდა ლოგინიდან მოგვიანებით ადგომა.

- ძალიან ვწყხვარ, რომ გავალვიძეთ, უოჭსონ, - მოიბოდიშა ჰოლომსმა, - მაგრამ აღზათ ზეურაში ვადაწყდა, რომ დღევანდელ დღეს ჩვენი ხვედრი ასეთი უნდა ყოფილიყო. ჯერ ჰაიპარად მისის ჰადსონი გაუღვიძებიათ, მან მე გამაღვიძა და მიერ, მეტი ჩარა არ იყო, თქვენ გამოგალვიძეთ.

- რა მოხდა, ხანძარია?

- არა, კლიენტია. ვიღარ აფორიაქებულნი ახლოგაზრდა ლედი გვესტუმრა და დაუყოვნებლივ ჩემს ნახვას ითხოვს. იგი სასტუმროშია და იქ გველოდება. როგორ ახლოგაზრდა ლედი ასე სისხამ დილით დედაქალაქის ქუჩებში სიარულს გაბედავს და არა იმას მოერიდება, რომ სრულიად უცნობი ხალხი გარიჟრაჟზე ლოგინიდან ნამოყაროს, აღზათ რაიმე მნიშვნელოვან ამბავს გვაუწყებს. ჩემი აზრით, საქმე ძალიან საინტერესო უნდა იყოს, და მე არ მინდა, რომ მერე სანანებლად დავგრჩეთ. რატომ თავიდანვე არ მოვუსმინეო.

- ჩემო ძვირფასო მეგობარო, ახლავე მზად ვიქნები და ახლოგაზრდა ლედის თქვენთან ერთად მოვუსმენ.

აზა მითხარით, რა უნდა ყოფილიყო იმაზე უფრო სასიამოვნო, ვიდრე ჩემი მეგობრის მიერ კვლევა-ძიების წარმართვა, რასაერ თან სდევდა: დედუქტიური მეთოდის გამოყენება, მტკიცე ლოგიკური მსჯელობა, სწრაფი ორიენტაცია, მახვილოგონიერი ალოლიანობა და საბოლოო ანგარიშით პრობლემის გადაჭრა და დანაშაულის კვანძის გახსნა. სასწრაფოდ ჩავიწვი და რამდენიმე ნაშში უკვე მზად ვიყავი, რათა ჩემს მეგობარს სასტუმრო ოთახში გავყოლოდი. სასტუმროში რომ შევედი, შავებით მოსილი, პირბადიანი ლედი ფეხზე ნამოღდა.

- დილა მშვიდობისა, ქალბატონო, - მიესალმა ჰოლომსი. - მე ვახლავართ შერლოკ ჰოლომსი. ეს კი ჩემი მეგობარი და თანაშემწე უოჭსონია, რომელთანაერ ისევე თავისუფლად შეგიძლიათ ილაპარაკოთ, როგორც პირადად ჩემთან. ჰა, ძალიან გამეხარდა, რომ მისის ჰადსონს მოუფიქრებია და ზუსარი დაუბთია. გთხოვთ, ახლოს დაჯდეთ ზუსართან, ვუბრძანებ, რელი უავა მოგართვან. ვხედავ, ერთიანად გაკანკალებთ.

- სირვისაგან არ მაკანკალებს, - დაბალი ხმით ნამოინყო ქალმა და ჰოლომსის თხოვნისამებრ ზუსართან გადამოჭდა.

- აზა რა მიზეზით რახახებთ ასე?

- შიშისაგან, მისტერ ჰოლომს, ელოდისაგან, - თქვა ეს და პირბადე აინია. ჩვენ დავინახეთ, რომ საწყალი ქალი მართლარე საყოდავ დღეში იყო. ფერმიხდილი სახე შიშისაგან დაღრეჯოდა, მონადირეთაგან დევნილი ნადირივით თვალები მოენკურა და აქეთ-იქით არეწებდა. სახე და ტანი ორდაათი წლის ქალისა ჰქონდა, მაგრამ თმაში ნაადრევად შეპარვოდა ჭლარა. შერლოკ ჰოლომსმა თავისი ყოვლისმჭვრეტელი მზერით სწრაფად შეათვალთერა მოსული.

- საშიში არაფერია, - წყნარად უთხრა ჰოლომსმა, წინ გადახარა და ლედის მხრებზე ხელი მოუთათუნა. - ეჭვი არ მიპარება, ჩვენ შევძლებთ საშიშროება თავიდან აგარილოთ. თქვენ ამ დილით მაჭარებლით ჩამობრძანდით, არა?

- როგორ, თქვენ მე მიწნობთ?

- არა, მაგრამ თქვენს ხელთათმანში უკან დასაბრუნებელი ზილოთი შევნიშნე. ძალიან ადრე ამდგარხართ და მერე მაჭარებლის სადგურში მისვლამდე, ორბორბლიან ეტლს ძალიან რუდი გზებით უჭარებხართ.

ქალი ამ სიტყვებზე ადგილიდან ნამოიჭრა და ჩემს მეგობარს დაბნეული მიაჩერდა.

- აქ საკვირველი არაფერია, ძვირფასო ქალბატონო, - დაუვავებით თქვა ჰოლომსმა. - თქვენი ზედატანის მარხენა სახელო ერთ შვიდ ადგილას მაინრაა ლაფის მხეფებით დასვრილი, თანარე ტალახის წინსკლები ჯერ კიდევ არაა შემშრალი. ასე მხოლოდ ორბორბლიან ეტლში ჭდომისას შეიძლება დაისვაროს ადამიანი და ისერ, თუ შეეტლის მარხენივ ზის.

- არ ვიერი, რა გზით მიხვედით მაგ დასკვნამდე, მაგრამ ყველაფერი კი სწორედ ასე ვახლავთ, - თქვა ქალმა. - ჯერ ექვსი საათერ არ იყო, სახლიდან რომ გამოვედი, ორ ნუსთში ლეთერაქედში ვიყავი, პირველივე მაჭარებელს ლონდონისაკენ გამოვყვი და

ვატერლოოს სადგურში ჩამოვედი. მეჭის ატანა აღარ შემიძლია, სერ, თუ ეს დაძაბულობა ასე გაგრძელდება, ნამდვილად შევიძლოები. არავინ არა მყავს, რომ დამეხმაროს და ამ გასაჭირიდან გამომიყვანოს. მხოლოდ ერთი სანწყალი უძანვლია და ჩემი შველა იმასავე არაფრით შეუძლია. თქვენზე მისის ფარინტოშისაგან მსმენია. იგი ხომ უკიდურესი გაჭირვებისაგან დაიხსენით. მისის ფარინტოშმა მომწა თქვენი მისამართი. ოჰ, სერ, იმედია, მიერ დამიხსენით გასაჭირიდან, ანდა ყოველ შემთხვევაში წოჭა ნათელს მაინც მოაჭენთ იმ ნყვდიადს, რომელშიაჩ მე მოვექეერი! თქვენთვის გასამრჯელოს გადახდა ამჟამად არ შემიძლია, მაგრამ ერთ-ორ თვეში გავთხოვდები, ჩემი შემოსავლის გამგებლობის უფლებებს მივიღებ, და ნახავთ, რომ მე უმაღლური ადამიანი არა ვარ.

ჰოლომსი მალაღ საწერ მაგიდას მიუახლოვდა. უკრა გამოალო და იქიდან ჩანანერების ნიგნი ამოილო.

- ფარინტოში, ჰო, მაგონდებ. ეს ჩვენს გარეობამდე მოხდა, ყოცსონ, და საქმე ციარას ეხებოდა. მე მხოლოდ ის შემიძლია ვითხრათ, ქალბატონო, რომ თქვენს საქმეს ისეთივე თავდადებითა და გულისყურით მოვეკიდები, როგორც მაშინ იმ თქვენი მეგობრის საქმეს მოვეკიდე. რა შეეხება გასამრჯელოს, ჩემი პროფესია ჩემთვის თვითონაა ჭილოდორ და გასამრჯელოდ. თქვენ შევიძლიათ ვადამიხადოთ ის თანხა, რა ამ საქმეზე დამეხარჯება და ისიც მაშინ, როცა თქვენთვის მიზანშეწონილი იქნება. ახლა კეთილი ინებეთ და საქმის გარშემო ყოველივე დანვრილებით მომიყვიეთ.

- ვაი რომ, ჩემი მდგომარეობის საშინელება სწორედ ისაა, ბურანიდან ვერ გამოვრკვეულვარ და ჩემს შიშსა და ეჭვებს ძალიან მერე საფუძველი აქვს. სხვენისთვის ჩემი ეჭვების მიზეზი იმდენად უმნიშვნელოა, რომ თვითონ ისიც კი, ვისავე უფლებს მაქვს რჩევისა და დახმარებისათვის მივმართო, ყოველივეს ჩემი ფანტაზიის ნაყოფად ნათლავს და ნერვიული ქალის ნაზოდვარს უნოდებს. მართალია, ეს სიტყვები ჩემთვის არ უთქვამს, მაგრამ მისი ტკბილი დამამშვიდებელი სიტყვები და ჩემი მზერისაგან თვალის არიდება ყოველივეს უსიტყვოდ მაგრძობინებს. როგორც მიხსრეს, მისტერ ჰოლომს, თქვენ ღრმად იხედებით ადამიანის სულში და სამზეოზე გამოგაქვთ ზოგიერთი მათგანის არსებაში ღრმად დაბუდებული ზოროტი ზრახვები. სწორედ ამიტომ მოგმართეთ და მნამს, რომ აურელივლად მომქემთ რჩევა-დარიგებას, თუ როგორ დავაღნიო თავი გარსმოჭარულ უბედურებას.

- მე მთელი გულისყურით ვისმენთ, ქალბატონო.

- მე ელენ სტონერი ვახლავართ და მამინარვალთან ერთად ვცხოვრობ. იგი საქსონელია უძველესი გვარის უკანასკნელი ნამიერი ვახლავთ - სტოკს მორანელი როილოტი. მათი მამულები წინათ სერის საგრაფოს დასავლეთ კიდეზე ყოფილა.

ჰოლომსმა თავი დაუქნია, - ჩემთვის ეს ნაწნობი გვარიაო, - უთხრა. - ინგლისში ერთ დროს ეს ოჯახი უმდიდრესი იყო. მათი მამულები ჩრდილოეთით ბერკშირამდე აღწევდა და იქავე იჭრებოდა, ხოლო დასავლეთით ჰემპშირამდე იყო გადაჭიმული. ოთხმა უკანასკნელმა თაობამ თავიანთი ხელოვნებითა და უყარათობით ეს დიდი ოჯახი გალატაკებამდე მიიყვანა. აზარტულ თამაშობათა მოყვარულმა უკანასკნელმა მეტკვიდრემ კი, რეგენტობის დროს, საბოლოოდ დააქრია მთელი ოჯახი. ახლა მათ ბარონაზე რამდენიმე აკრი მინისა და ძველი, ორასწლოვანი სახლის გარდა აღარაფერია და ის ძველი სახლივე დაგირავებული ვახლავთ.

ამ გვარ-გუჯანის უკანასკნელ მემამულეს ლატაკი არისტოკრატის მძიმე ხვედრი ხვდა წილად და თავისი სიწოწხლის დღენი სიღუბნურში ვალია. მაგრამ მისმა მხოლოდშობილმა შვილმა, ჩემმა მამინარვალმა, ცხოვრებაში მეჭი ფხა გამოიჩინა. ერთი ნათესავისაგან ფული ისესხა, სამედიცინო განათლება მიიღო და სამუშაოდ კალკუტაში გაემგზავრა. იქ თავისი წოდებით, მოხერხებით, სიმარჯვით და ძლიერი ხასიათის ნყალობით კარგი პრაქტიკა იშოვა. მაგრამ ერთ დღეს მას სახლი გაუქურდეს. დანაკარგით შემწრუნებულმა და განრისხებულმა როილოტმა თავისი მოურავი ისე მაგრად სწემა, რომ იმ უბედურმა ფეხები გაჭიმა, რის გამოც ჩემი მამინარვალი დააპატიმრეს და სიკვდილის დასჯას ძლივს გადაურჩა. როილოტი ყველაზე და ყველაფერზე აღრენილი, პირქუში და იმედგარეუბული დაბრუნდა სამშობლოში. ინდოეთში ყოფნის დროს როილოტმა დედამეზე, ბენგალიის არტილერიის გენერალ-მაიორის ახლგაზრდა ქვრივ მისის სტონერზე დაინერა ჯვარი. მე

და ჩემი ცუპის რალი და ჯულია, მაშინ ორ-ორი წლისანიერ არ ვიყავით. დედას წლიურად კარგა გვარინი შემოსავალი ჰქონდა. მთელი წლიური შემოსავალი მან ფოქტორ როილოჭის განკარგულებაში გადასწა, იმ დრომდე, ვიდრე ჩვენ მასთან ერთად ვიწხოვრებდით. ჩემი, ან ჩემი დის გათხოვების შემთხვევაში, იმ წლიური შემოსავლიდან, გარკვეული თანხა ჩემსა და ჩემს დაზეერ უნდა განაწილდეს. ინგლისში დაბრუნების შემდეგ დედა მალე დაგვარგეთ. იგი, რვა წლის წინათ, რკინიგზაზე გრივთან მომხდარი კატასტროფის მსხვერპლი შეიქმნა. მისი დალუპვის შემდეგ, როილოჭმა ლონდონში დასახლებებისა და იქ სამედიცინო პრაქტიკის მოკიდების მრდელობას თავი მიანება, საწხოვრებლად საგვარეულო მამულში სტოკ მორანში გადავიდა და ჩვენ თან წაგვიყვანა. ის შემოსავალი, რარ დედამ დაგვიტოვა, სრულიად საკმარისი იყო ყველა ჩვენი სურვილის დასაკმაყოფილებლად და თითქოს ჩვენი ზედნიერებისათვის ხელი არაფერს არ უნდა შეეშალა.

მაგრამ იმ ხანებში ჩვენი მამინარვალი საშინლად გამოიყვალა. წარვლად იმისა, რომ მეგობრული ურთიერთობა დაემყარებინა მეზობლებთან, რომლებიერ მის გამოჩენას თავის მამაპაპეულ მამულში პირველ ხანებში დიდი სინარულით შეხვდნენ, იგი სახლში ჩაიკეტა და გარეთ იშვიათად გამოდიოდა. ხოლო თუ გამოვიდოდა, თითქოს იმიტომ, რომ გზად პირველივე შემხვედრისათვის თავს რისხვა დაეცემა და ერთი ვაი-უშველებელი დაენია. მანად ქრეული ხასიათის თანდაყოლილი სიმშაგე და მოუთმენლობა მისი გვარის მამაკარემბ მემკვიდრეობით ჰქონდათ ჟილაგში გამჭდარი და ვფიქრობ, ყველაზე მეტად იგი ჩემს მამინარვალს ტროპიკულ ქვეყანაში ყოფნამ გაუძლიერა.

ჩემს მამინარვალს მეზობლებთან ზვერი შეხლა-შემოხლა მოუხდა. ორმა შემთხვევამ იგი საპოლიერო უზნამდეერ მიიყვანა. ერთი სიტყვით, ექიმი როილოჭი მთელი სოფლის საფრთხილებლად გადაიქრა. მასთან პირისპირ შეყრას ყველა გარბოდა, ვინაიდან იგი არაბუნებრივი ფიზიკური ძალის პატრონია და მრისხანების უამს თავშეყავებელი გახლავთ. წარსულ კვირას მან ხიდიდან წყალში ისროლა სოფლის მჭედელი და სახალხოდ თავის მოჭრას ის ვამჭობნიე, რარ კი რამ მენადა, დამეხარჯა და საქმე მიმეჩქმალა. ერთადერთი, ვისთანარ საერთო ენა გამოხახა და მეგობრობს, მოხეტიალე რხოვრების მოყვარული ბოშენი არიან. მათ ნენას აძლევეს მის კუთვნილ ძაღლმაცვალათი გადავლილ მამულში დასრენ კარვები და თვითონარ მათთან ერთად კვირაობით იკარგება ხოლმე. ყველა სიკეთესთან ერთად ერთი ვნებარ სჭირს, ინდოეთიდან გამოგზავნილი რხოველების ნამდვილი ტრფიალი გახლავთ. ამ ნუთსარ მის კუთვნილ მინაზე თავისუფლად დანავრდობენ განვრთნილი მონადირე ავაზა და მაიმუნი, რომლებიერ პატრონივით, შიშის ზარს სრემენ გამვლეელ-გამომვლეელთ.

ჩემი მონათხრობიდან აღბათ თქვენთვის რხადი ხდენა, რომ მე და ჩემს დას კერაფერი სიამოვნებით აღსავსე რხოვრება გვქონდა. არრ ერთი მსახური არ გაგვიჩერდა და სახლის მთელი სამუშაო, კარგა ხანს კისრად ჩვენ გვანვა. საროდავი ჩემი და ორდაათი წლისარ არ იყო, რომ მოკვდა და თმაში, ჩემი არ იყოს, ნადრევად შეეპარა ზამთარი.

- თქვენი და გარდაიყვალა?

- დიახ, ორი წელია, რარ აღესრულა და სწორედ მის სიკვდილზე მინდა ვიამბოთ. რა თქმა უნდა, თქვენთვის გასაგებია, რომ იმ პირობებში, რომელშიარ ვრხოვრობდით, შესაძლებლობა არა გვქონდა ჩვენს ტოლებში გაგვეხარა და ახლოგაზრდა ვაყენს შეხვედროდით.

გვყავდა ერთადერთი დეიდა მის პონორია უესტვაილი, რომელიერ პერონუს მახლობლად რხოვრობდა. ჩვენ იშვიათად და ისიერ ძალიან მერიე ხნით გვეძლიოდა ნება დეიდასთან სტუმრად წავსულიყავით. ორი წლის წინათ, ჯულია დეიდასთან შობის დღესასწაულზე გაემგზავრა. იქ გაიერო ფლოტის გადამდგარი მაიორი, რომელიმარ ჩემი და დანიშნა. მამინარვალმა ეს ამბავი, ჯულია რომ დაბრუნდა, მაშინ შეიტყო და საწინააღმდეგო არაფერი უთქვამს. მაგრამ ქორწინების დანიშნულ დღეზე ორი კვირით ადრე, ლამით თავს დაგვარყვდა უდიდესი უზედურება, რომელიმარ რხოვრებაში ერთადერთი ნუგეშიერ ნამართვა... შერლოკ პოლმისი სავარძელში გადანოლილი, თვალდახუჭული ისმენდა ახლოგაზრდა ქალის ნაამბობს. ურენ წინ ნამოინია, თვალენი სანახევროდ გაახილა და სტუმარს დაყვავებით მიმარათა:

- გთხოვთ, ისე გაიხსენოთ ყველაფერი, რომ რაიმე წვრილმანიერ კი არ გამოგჩეთ.
- ჩემთვის იოლია ყოველგვარი წვრილმანის გახსენება, მისტერ ჰოლმს, ვინაიდან იმ საშინელი დროის ყველა განრდა ღრმად აღმებნუდა მესხიერებაში. როგორც ვითხარით, სახლი ძალიან ძველია და საჩხოვრებლად მხოლოდ ერთი ფრთა გვაქვს გამოყენებული. სანოლი ოთახები ამ ფრთის პირველ სართულზეა განლაგებული, სასტუმრო კი შენობის წინაგვეთ მთავრებული. პირველი საძინებელი ოთახი ზოილოტისაა, მეორე ჩემი დის იყო, მესამე კი ჩემი. ოთახებს შორის არავითარი კავშირი არაა, გარდა იმისა, რომ განსავლელი ყველა ოთახიდან ერთ დერეფანში გადის. განსაგებად გიყვებით?
- ნამდვილად კარგად ლაპარაკობთ.
- ოთახების ფანჯრები გუზურას გადასრქერის. იმ საბედისწერო ღამეს დოქტორი როილოტი ადრინად გაემართა თავის ოთახისაკენ, მაგრამ ჩვენ ვიწოდით, რომ დასაძინებლად არ დანოლიდა. ჩემს დას მისი ინდური მაგარი სიგარების ზოლი ანუხებდა ხოლმე. რომელსაერ იგი, ჩვეულებრივ, დაძინების წინ ეწეოდა. ჭულიამ თავისი ოთახიდან ჩემსაში გადმოინარცლა და თავისი მომავალი ქორწინების ამბებზე მეჭყუტყუებოდა. თერთმეტ საათზე ნამოდგა და კარისაკენ გაემართა. ურებ შემორჩუნდა და მოყოლოდნელად მკითხა: „ელენ, გეთაყვა, ღამლამობით სტვენა ხომ არ ჩაგესმის ხოლმე ძილში?“
- „არა, არასოდეს მსმენია“, - ვუპასუხე მე.
- „იქნებ თვითონ უსტვენ ხოლმე სიზმარში?“
- „არა, არასოდეს, მაგრამ რატომ მკითხებთ?“
- „იმიტომ, რომ ამ ზოლო დღებში, გამთენიისას, დაახლოებით სამ-ოთხ საათზე აშკარად მესმის ხოლმე სტვენა და სისინი. მე ხომ კურდღელივით ფრთხილი ძილი ვიწე, და იმ ხმაზე მელვიძება. მხოლოდ ის ვერ გამირკვევია, საიდან მესმის ის ხმები. მეზობელი ოთახიდან, გუზურიდან თუ... რამდენი ხანია მინდოდა შენთვის მკითხა, შენერ გესმოდა თუ არა ის ხმები“.
- „არა, მე არა მსმენია. იქნებ ზოძები სტვენენ ხოლმე?“
- „შეიძლება, მაგრამ თუ სტვენა გუზურის მხრიდან მოისმის, მაშინ, ჩემი აზრით, შენერ უნდა გაგეგონა“.
- „მაგრამ, მე რომ მაგრად მძინავს!“
- „თუძერ ამას რა მნიშვნელოზა აქვს“, - თქვა ეს, კარი გაიხურა, თავის ოთახში შევიდა და გავიგონე, როგორ გაიჩხაკუნა საკეტმა მის კარებში.
- მართლა? - იკითხა ჰოლმსმა, - ჩვეულებრივ თქვენ შიგნიდან იკეტებოდით ხოლმე ოთახებში?
- დიახ.
- რატომ?
- აკი, ვითხარით, რომ როილოტს მონადირე ავაზა და მაიმუნი ჰყავს, რომლებრერ ყველგან თავისუფლად დანავარდობენ. ჩვენ მშვიდად ძილი მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეგვეძლო, თუ კარს შიგნიდან ჩაკეტავდით.
- განსაგებია. გთხოვთ განაგრძოთ.
- იმ ღამეს ვერა და ვერ დავიძინე. გარდაყვალი უბედურების გაურკვეველმა, ზუნდოვანმა ნინათგრძნობამ ერთიანად შემზოჭა და თავის ტყვეობაში მომაქერა. მე უკვე ვითხარით, რომ ჩვენ ტყუპები ვიყავით და თქვენ კარგად მოგეხსენებათ, როგორ სათუთად და ფაქიზად უყვართ დედამამიშვილებს ერთმანეთი და ისიერ ტყუპებს. რალარ უქმური ღამე იდგა. ქარი მძვინვარებდა და ნვიძის ნვეთები ფანჯრებს ეხეთქებოდნენ. ურებ ეს გუგუნე ქალის ამზრზენმა კვილმა გაპკეთა. ჩემი დის ხმა ვიწანი. ლოგინიდან ნამოვხტი, თავმალში გავეხვიე და დერეფანში გამოვვარდი. ოთახიდან გამოვედი თუ არა, სნორედ ისეთი დაზალი სტვენის ხმა მომეყურა, როგორიერ ნინა სალამოს ჩემმა დამ ამინერა, მერე თითქოს ლითონის ნაჭერის დავარდნის ხმაერ გავიგონე. ჭულიას ოთახთან მივირზინე და ვნახე კარი ნახევრად ღია იყო. იქ შიშისაგან დაფეთებული შევყოყმანდი. არ ვიწოდი, რა უბედურება გვეწვია და რა უნდა მელონა. დერეფანში დადგმული ღამაძის სინათლეზე დავინახე, რომ კარის ზღურბლზე ჩემი და მთვარეულივით გამობარზარდა, იგი სრულიად ფერმიხდილი იყო და თითქოს მშველელის უხმობსო, ხელები წინ გამოენვდინა. მივვარდი და ხელები შემოვხვიე. სნორედ იმ დროს უმტყუნა მუხლებმა და იატაკზე დავარდა.

ეცუობოდა, საშინელი ტკივილებიხავენ იკრუნჩებოდა და კიდეურები ერთიანად უკანკალებდა და ეგრისებოდა. პირველად ის ვიფიქრე, ვერ მიწნო-მეთქი, მაგრამ მისკენ დავიხარე თუ არა, უკრებ ისეთი ხმით დაიკვილა, რომ იმ ხმას ჩემს სიეროხლებში ვერ დავივიწყებ. „ოჰ, ღმერთო ჩემო! ჰელენ! ის ლენტი იყო! ჭრელი ლენტი!“ კიდეც რაღაერ უნდოდა ეთქვა, თითი დოქტორ როილოჭის ოთახისკენ გაიშვირა, მაგრამ კრუნჩხვამ ახალი ძალით დარია ხელი და სათქმელი ჰირში შეაჭოვა. მე გარეთ გამოვვარდი და ჩემს მამინაწვალს ვუხმობდი, მაგრამ ის უკვე ხალათმოსხმული ჩემკენ მოიჩქაროდა. ოთახში შესულს ჩემი და უგრძობლად დაუხვდა. მან გონდაკარგულს შრენდი ჩაასხა ჰირში და სოფლის ექიმის მოსაყვანად კარე აფრინა. მაგრამ ყოველივე ამარ გამოდგა. ჭულია ისე გარდაიწვალა, რომ გრძობაზე აღარ მოსულა. ასეთი საშინელი აღსასრული ხვდა ნილად ჩემს საყვარელ დას...”

- ერთი წუთით შეგანყვეტინებთ, - ჩაურთო ჰოლომსმა, - დარწმუნებით შეგიძლიათ თქვათ, რომ სტვენა და ლითონის დაზღა დაქემის ხმაური გაიგონეთ? შეგიძლიათ ეს ფირით დაადასტუროთ?

- სწორედ ამას მეკითხებოდა გამომძიებელიერ. ჩემი მტკიცე რწმენით და შეგრძნებით კარგად მახსოვს, რომ ნამდვილად გავიგონე, მაგრამ ქარის სისინისა და ძველი სახლის ჭრატჭარუჭის გახსენებისას ეჭვები მერევა და ვიზნევი.

- თქვენი და ჩაქმული იყო?

- არა, საღამური ტანსაქმელი ემოსა. მარჯვენა ხელში დამწვარი ასანთის ლერი ეჭირა, მარჯხენაში კი ასანთის ყუთი.

- ეს იმას მიანიშნებს, რომ მან ასანთი გაჭრა და ნახა ის, რამაქ შეაშინა. ეს ძალიან საყურადღებო დეჭალია. რა დასკვნა გამოიჭანა აქედან გამომძიებელმა?

- ძიებას დიდი გულისყურით მოუკიდენ, ვინაიდან როილოჭის ანჩხლი ზუნების და ახირებული ხასიათის ამბავი ყველამ კარგად უნყოდა, მაგრამ ყოველივე უშედეგოდ დამთავროდა. მე ძიებას ვუჩვენე, რომ კარი შიგნიდან იკეტებოდა ხოლომე და ფანჯრებზე კი დარაბები რკინის ფართო საიძელო ურდულებით ირაზებოდა. კედლები და იატაკიერ დიდი ყურადღებით დაათვალიერეს, მაგრამ საეჭვოს ვერაფერს მიაგნეს. მართალია, ზუხრის ყელი საკმაოდ განიერია, მაგრამ ისიერ რკალებითა და ხუფებით ოთხგან გადაღობილი აღმოჩნდა. ამრიგად გარკვეული და დადგენილია, რომ თავის აღსასრულს ჩემი და სრულიად მარტო შესვდა. ამას გარდა ძალადობის ნიშნებიერ ვერ აღმოაჩინეს.

- მონამვლაზე თუ მიიჭანეს ეჭვი?

- ექიმებმა შეამონმეს, მაგრამ არე ამას მოჰყოლია რაიძე შედეგი.

- ამა რამ მოკლა, თქვენი აზრით, ის უბედური ქალი?

- ჩემი ღრმა რწმენით, მას შიშმა და ნერვიულობა შოკმა მოულო ზოლო, მაგრამ ვერ წარმოიძგენია, რამ, ან ვინ შეაშინა.

- ზოშენი თქვენს ახლო იყვენ დაზანაკებულნი?

- დიას, ზოშენი თითქმის მუდმივად რხოვრობენ ჩვენს ახლოს.

- თქვენი აზრით, რა უნდა ვიგულისხმოთ თქვენი დის სიჭყვებში: ლენტი, ჰელენ! ჭრელი, ნინკლებიანი ლენტო?!

- ხანდახან მეგონია, რომ ის მომაკვდავის ზოდვა იყო, ხან კი იმას ვფიქრობ, ჭრელიო, რომ წამოიძახა, ზოშენს ხომ არ გულისხმობდა-მეთქი. ზოშენს ხომ ნინკლებიანი რხვირსახორებით აქვთ ხოლომე ნაკრული თავები. აღრბათ ეს უწნაური ეპითეტი სწორედ იმ ნინკლებიანი რხვირსახორების გამო იხმარა.

ჰოლომსმა თავი იმგვარად გააქნია, ეცუობოდა, პასუხით კმაყოფილი არ იყო.

- არა, აქ წყალი ღრმა და ფონი იოლად საპოვნელი როდია, - ჩაილაპარაკა თავისთვის და მერე ხმამაღლა დაუმაჭა, - გთხოვთ განავროძოთ.

- ორი ნელია, რაქ სრულ სიმარტოვეში ვიძყოფები. ერთი თვის წინათ, ერთმა ჩემმა დიდი ხნის მეგობარმა პაჭივი დამლო და ხელი მთხოვა. ჩემი საქმრო გვარად ერმიტეუია და სახელად პერსი ჰქვია. იგი კრეინყოტერელი, რედინგის ახლოსაა, მისტერ ერმიტეუის მეორე ვაჟი გახლავთ. მამინაწვალი თანახმადაა რომ მას გავყვე და ჩვენ გაზაფხულოზე უნდა ვიქორწინოთ. ორი დღის წინათ სახლის დასავლოეთ ნაწილში, რაღაერ აღდგენითი სამუშაოები წამოიწყეს, ჩემი საწოლის კედელი დაანგრეს და მე ახლა ჩემი განსვენებული

დის ოთახში, სწორედ იმ სანოლოზე მძინავს, რომელიც იმ უბედურმა ჰპოვა სიკვდილი. წარმოიდგენთ ალბათ, როგორი ურყანტელის მომგვრელი იქნებოდა, როცა ძილვაშიფრთხალსა და აკანკალებულს მთელი ღამე არ მიძინა და სწორედ ის ავისმაყუნებელი სტვენა მომესმა, რომელიც წინ უსწრებდა ჩემი დის სიკვდილს. იმნამსვე ფეხზე ნამოვხტი და ლამპა ავანთე, მაგრამ ოთახში ჩემს გარდა არავინ იყო. შიშისაგან აყხახებულს კვლავ ლოგინში ჩანოლა აღარ შემძლო, ტანსაქმელი ჩავიყვი და ინათა თუ არა, თავი ჩვენი სახლის მოპირდაპირედ მდგარ სასტუმრო „გვირგვინში“ ამოყავი. ორთვალა დავიქირავე, ლეთერპელდში ჩავაღნიე, იქ მაჭარებელში ჩავჯექი და რჩევა-დარიგებისათვის თქვენსკენ გამოვეშურე.

- ძალიან ჭკვიანურადარ მოიქეერთ, - უთხრა ჩემმა მეგობარმა, - მაგრამ ყველაფერი მითხარით?

- დიას.

- არა, თქვენ ხელს აფარებთ მამინაცვლის ავკარბას.

- რატომ გგონიათ, ან რა იგულისხმებთ თქვენს სიტყვებში?

პასუხის ნაწვლად ჰოლომსმა ქალის მაჭას ხელი ნაატანა, სახელოზე სამშვენისად მიკერებული ყაითანი ვადაყნია და ხუთი ყხეში თითისაგან ჩასისხლიანებულ, ძალადობის ამქარა ნიშანზე მიყითათა.

- თქვენ ძალიან უხეშად მოგქევიან, - უთხრა ჰოლომსმა.

ქალი ნამონილოდა და გაშიშვლებულ ხელოზე სახელო ჩამოინია. - მამინაცვალი ძალიან მკარრი და არაჩვეულებრივი ფიზიკური ძალის პატრონია, - წარმოთქვა მან.

დუმილი ჩამონვა. იდაყვდაყრდნობილი ჰოლომსი ზუხარში მოგივიზე რეწხლოს მისჩერებოდა.

- ეს ძალიან ღრმადდაფარული ზნელი საქმეა, - წარმოთქვა მან ზოლოს. - ათასი წვრილმანი ამბავია, რარ წინასწარ უნდა ვიყოდე, ვიდრე ძიებას შევუდგებოდე. ამასთანავე დაყოვნებარ არ შეიძლება. თუ დღესვე სტოკ მორენში ვავჩნდებით, შევძლებთ თუ ვერა ისე დავათვალთიროთ სახლი, რომ თქვენმა მამინაცვალმა ვერაფერი შეიტყოს?

- დილით მითხრა, დღეს აყრილებელ საქმეზე ქალაქში უნდა ჩავიდეო. ვფიქრობ, ის ქალაქში მთელ დღეს დაყოვნდება და თქვენ ხელს ვერავინ შეგიშლით. მართალია, სახლში მნე ქალი გყავს, მაგრამ იგი მოხუცებულია და რატას მოისულოლებს კიდეყ. ასე რომ, მისი სახლიდან ვასტუმრება არ გამიჭირდება.

- შესანიშნავი ამბავია. თქვენ ხომ წამოხვალთ, უოტსონ?

- აყრილებლად.

- ორივენი გეახლებით. თქვენ თვითონ რას აპირებთ?

- რაკი ქალაქში ვარ, ზარემ პატარ-პატარა საქმეებს მოვავარებ და თორმეტი საათისათვის შინ ვიქნები, რომ თქვენ ადგილოზე დაგხვდეთ.

- სწორედ მაგ დროისათვის ალბათ ჩვენ მოვასწრებთ რალარ წვრილმანი ამბების მომთავრებას და სტოკ მორენში ვავჩნდებით. ხომ არ ისაყზიმდით ჩვენთან ერთად?

- არა, მე უნდა ნავიდე. რარ გული ვადავიშალეთ და ჩემი საჭანჯველი გითხარით, თითქოს დავარხეინდი. მოუთმენლად დაგელოდებით ადგილოზე.

მან შავი პირბადე ჩამოინია და ოთახიდან ვავიდა.

- თქვენ რას ფიქრობთ, უოტსონ, ყოველივე იმაზე, რარ იმ ქალმა გვიამბო? - მკითხა ჰოლომსმა და სავარძელში ვადაწვა.

- ძალიან ზნელით მოწყული, ზინძური საქმე უნდა იყოს.

- დიას, ნამდვილად აგრეა.

- თუ ჩვენმა სტუმარმა ქალმა მართალი მიაბზო, რომ იატაკი, ზუხარი, ფანჯარები და კარი უწოხათვის შეუვალი იყო, ისე გამოდის, რომ მისი და იდუმალებით მოწყულ სიკვდილს მარტოდმარტო შეხვედრია.

- მაშინ როგორ ავხსნათ ღამეული სტვენა და გარდაწვალეზულის სიტყვები?

- ვერაფერს საგულისხმოს ვერ გეტყვით.

- მაგრამ თუ მომხდარ ამბებს თავს მოვყურიო, მაშინ, მე მგონია შეგვეძლება ეს იდუმალებით მოხდარი ზნელი საქმე ვავხსნათ და ყველაფერს ნათელი მოვფინოთ, მაგალითად: ღამეული სტვენა, ზოშათა ყრდო, რომლებიც ძალიან ახლო ყრთიერთობაში არიან როილოტან. იმავე როილოტის სისხლხორრეული დაინტერესება, რომ გერები არ

გათხოვილიყვნენ და წლიური შემოსავალი არ შემერებოდა, გარდაჯვალელების სიჭკვიანი: ჭრელი, ნინკლოვნიანი ლენტი, და თვითონ ჰელენ სტონერის მიერ გაგონილი ლითონის დავარდნის ხმაური, რაჟ შიძლიება ფანჯრის ურდულებების ძალდატანებით გაღებისას მოხდა, ყოველივე ამას თუ გავაერთიანებთ, ვფიქრობ, კვანძს გავხსნით.

- მაგრამ რა შუაში არიან ზომები?

- ვერ გეტყვი.

- იმ ვარაუდში, რომელიც თქვენ გამოთქვით, ზევრი ნინალმდებობა.

- მე თვითონაც ასე ვფიქრობ და ამიტომ ყოველივე ადგილზე უნდა შემონმდეს. მაგრამ დალახვროს ეშმაკმა, ეს რალა ოხრობა!

ყურად კარი გაიღო და თავს ვიღარ ახმახი ნამოგვადგა. მისი სამოსი ექიმისა და მემამულის ტანსაცმელის ნარევეს ნარმოადგენდა. თავზე შავი რელინდრი ეხურა, ტანზე გრძელი სერთუკი შემოიწვია, ფეხებზე მალაქელიანი გეტრები შემოენმანნა და ხელზე მონადირის შოლტი შემოეხვია. ისეთი ზორზოხი იყო, რომ ქუდი კარის ზედა ჩარჩოს ებჭინებოდა და იმ სიგანე, რომ კარები მთლიანად ჩაეხერგა. ნაირევეებით დალარული, ფართო, მზემოკიდებული ტლანქი სახე, ფოსოებში ღრმად ჩამჭდარი ავისმეტყველი თვლები და თხელი კეხიანი რხვირი რომელიღაც ძველ მჭარებელ ფრინველს ამსგავსებდა. მან მზერა ჰოლომსიდან ჩემზე გადმოიჭანა და მერე პირიქით.

- რომელი თქვენთაგანია შერლოკ ჰოლმსი? - იკითხა ზოლოს მოჩვენებამ.

- ეს ჩემი სახელი და გვარია, - მშვიდად მიუგო ჩემმა მეგობარმა, - მაგრამ თქვენ ვინ ზრძანდებით?

- მე სტოკ მორენელი ექიმი გრიმსი როილოტი ვარ.

- დაზრძანდით, - შეეპატიჟა ჰოლმსი.

- დასაჯლომად არ მჯალია, აქ იყო ჩემი გერი. მე მას კვალდაკვალ მოვყვები. რაო, რა გითხრა?

- რა საშინელი სირივეები იყის ამ ღროს, - ჩალიაპარაკა ჰოლმსმა.

- რა გითხრა-მეთქი, თქვენ გუკითხებით, - გამოსწრა გამნარებით როილოტმა.

- მაგრამ ეს სირივე სოსანს ვერაფერს დააკლებსო, მითხრეს, - განავრძობდა ჰოლმსი.

- ჰა, ჩამოგეხსნათ არა? - ნამოინყო სტუმარმა, თან ნინ ნამოდგა და ხელში შოლტი შეათამაშა. - ვიწნობთ, რა არამზადარ ზრძანდებით! გამიგონია თქვენზე, ყველას საქმეში ერებო.

ჩემმა მეგობარმა ჩაიყინა.

- თქვენ დიდი გაიძვერა ვინმე ზრძანდებით!

ჰოლმსმა სირილს უმატა.

- სკოტლენდიარდელო პოლიციელი!

ჰოლმსმა გულიანად გადაიხარხარა. - თქვენ ძალიან კარგი გასართობი საუბარი გყვარებიათ. აქედან როჯა ნახვალთ, კარი გაიხურეთ, თორემ ორჯოლი ქარი უბერავს.

- როჯა სათქმელს მოვათავებ, მხოლოდ მაშინ ნავალ. ჩემს საქმეებში არ ჩაერიოთ! მე ვიყრი, რომ მის სტონერი აქ იყო, გითხარით, ფეხდაფეხ მოვყვები-მეთქი. მე ძალიან ავი და საშიში კარე ვარ! აი, შეხედეთ!

იგი სწრაფად მივიდა ზუხართან, რეხლის საჩხრეკი რკინა აიღო და მზემოკიდებული ხელებით თვლის დახამხამებში დაგრიხა.

- გაუფრთხილდით საკუთარ თავს და ეჯდეთ, ხელში არ ჩამივარდეთ, - სთქვა ეს, დაგრეხილი რკინა ზუხარში შეავლო და ოთახიდან გავიდა.

- ძალიან თავაზიანი ჩანდა, - სირილით სთქვა ჰოლმსმა. - მართალია, მისებრ ზორზოხი ტანის პატრონი არა ვარ, მაგრამ ოთახიდან რომ მალე არ გასულიყო, ვუჩვენებდი, მკლავებში მასზე ნაკლები ძალა რომ არე მე გამაჩნია. - ეს რომ სთქვა, დაგრეხილი რკინის საჩხრეკს ხელი ნამოავლო და ურებ გაასწორა.

- თავისი ქეჩერა ხასიათით პოლიციელს კი შემადარა! თუმჯა ეს ინრიდენტი ჩვენს ძიებას უფრო საინტერესოს და მიმზიდველს ხდის. იმედი მაქვს, ჩვენს პატარა მეგობარს, რომელიც ისე წინდაუხედავად მოიქრა, რომ ამ მხერს საშუალება მისრა კვალდაკვალ ახდევენბოდა, ვნება არ მოყვა. ახლა კი, ყოტსონ, ჟერ ვინაყუზით, მერე მე რამდენიმე

წილის დასაზუსტებლად და შესაკრებლად ერთ-ორ კარს მოვიხსნათ და შინ მალევე მოვბრუნდეთ.

დაახლოებით პირველი საათი იქნებოდა, როცა შერლოკ ჰოლმსი შინ დაბრუნდა. ხელში აჭრელბული ლურჯი ქალღი ეჭირა.

- ჩვენი უწყაური სტუმრის განსვენებული მუცლის ანდერძი ვნახე. საქმეში კარგად გარკვევის მიზნით, იძულებული ვიყავი, იმ ფასიანი ქალღების ახლანდელი ღირებულება შემიყუო, რომლებშია იმ საყოფაც თავისი კაპიტალი დაუბანდებია. ვინგარიძე და შემოსავლის საერთო თანხას, ქალის გარდაცვალებამდე, ათას ას სტერლინგამდე მიუღწევია, მაგრამ სოფლის მუხრნობის პროდუქტებზე ფასების დაკლებას წლიური შემოსავალი შვიდას ორმოცდაათ გირვანქა სტერლინგამდე შეუმცირებია. ანდერძის მიხედვით, გათხოვების დროს ქალიშვილებს თითოეულს ორას ორმოცდაათი გირვანქა სტერლინგი უნდა დანიშნოდათ. ნათელია, თუ ორივენი გათხოვდებოდნენ, მაშინ როილოჭის წლიური შემოსავალი აღარაფერი დარჩებოდა. ერთ-ერთი მათგანის გათხოვებარ კი მის წლიურ შემოსავალს საგრძობლად შეამცირებდა. ახლა თქვენთვის ნათელია, რომ მთელი ეს დილა რუდ-უბრალოდ არ დამიკარგავს. მე დავადგინე, რომ მამინაცვალს გერების გათხოვების სანინალმდეგოდ ძალიან სერიოზული მოცივები ამოძრავებდა. მდგომარეობა ძალზე დაძაბულია, უოტსონ, მით უმეტეს, რომ როილოჭმა იყის, ვინც არის დაინტერესებული მისი პირადი საქმეებით. თუ მზად ხართ, კვებს დავუძახოთ და ვატერლოოს სადგურისაკენ გავუძუროთ. ძალიან დავიმადლებთ, თუ რევოლვერს თან წამოიღებთ. ისეთი ჯენტლმენის შესაკავებლად, რომელიც ქუჩის საჩხრეკს იოლად ღუნავს, რევოლვერი ძალიან კარგი საშუალებაა. რევოლვერი და კბილის სანმენდი ჭაგრისი, აი, რა ჩვენ ახლა გვჭირდება.

ვატერლოოს სადგურში ბილეთები პირველსავე მაჭარებელზე ვიშოვეთ და ლეთერჰედისაკენ გავემგზავრეთ. ჩავდიხით თუ არა, სადგურის სასტუმროში რესორენიანი ორთვალა დავიქირავეთ და სერვის მშვენიერი ბუნების ნიაღში ოთხი, თუ ხუთი მილი გზა გავიარეთ. ენთუსტამელი მზიანი დარი მოგვესწრო. რაზე, აქა-იქ რიატებდნენ ღრუბლის ქსოვები. ხეებსა და როჩხალ ღობეებს მზვანე კვირტები დახეთქოდათ და ჰაერში სველი მინისა და გამოღვიძებულ მრენარეთა ნაზავი ამო სურნელი იდგა. იმ ბნელით მოწყულ ამაზრზენ საქმესა და გზაფხულის მოსვლით ბუნების გამოღვიძებას შორის რაღაც უჩვეულო კონტრასტი იქმნებოდა. ჩემი მეგობარი ორთვალის წინა დასაჯლომზე მიყუყულო, ხელები გადაეკვარეფინებინა, ქსოვი თვალებზე ჩამოეფხაჭა, ნიკაპი მკერდზე დაეყრდნო და თავი ღრმა ფიქრებისათვის მიერა. უყრად წამოინია, ხელი მხარზე მომიტათუნა და მდებლობებზე მიმიტითა.

- აბა, შეხედეთ! - მომმართა ჰოლმსმა.

ჩემს თვალწინ, ფერდობზე, ნარგავებით დამშვენებული ვუება პარკი გადაიშალა.

უზარმაზარი გაბარჯულტოტებიანი ხეები ძველისძველ შენობას თავის სიმვანეში მალავდნენ და მხოლოდ სახურავილა მოჩანდა.

- აღბათ სტოკ მორენია? - თქვა ჰოლმსმა.

- დიახ, სერ, ეს ღოქტორ გრიმესნი როილოჭის სასახლე ვახლავთ, - გვიტხრა მეეტლემ.

- იქ რაღაც მშენებლობა მიმდინარეობს და ჩვენ სწორედ იქ გვინდა მივიდეთ, - უტხრა მეეტლეს ჰოლმსმა.

- ჩვენ სოფლისაკენ გვიჭირავს გეზი, მაგრამ თუ თქვენ გინდათ სასახლეში უფრო სწრაფად მიხვიდეთ, მაშინ ეტლიდან უნდა ჩამოხდეთ, ღობეს გადაეცლოთ და მინდორ-მინდორ გაკვალულ ბილიკებს მიჰყუეთ. სწორედ იმ ბილიკებს, აი, ის ლედი რომ მიჰყუება. ჰოლმსმა თვალბზე ხელი მოიჩრდილა, მიმავალს დააკვირდა და მერე ნარმოთქვა: - მგონია, ის ლედი მის სტონერი უნდა იყოს. დიახ, ჩვენ სწორედ აქ ჩამოვხდებით. ჩვენ ორთვალისგან ჩამოვდით. მეეტლეს გასამრჯელო გადავუხადეთ და ორთვალა ისევ ლეთერჰედისაკენ ნახრიგინდა.

- ძალიან კარგად მოვიქეერთ, რომ მშენებლობა მოვიკითხეთ, - წამოინყო ჰოლმსმა, - მაგ მეეტლეს არქიტექტორები ვეგონებით და ჭორებსა და მიეთ-მოეთს მოეშვება. შუადღე მშვიდობისა, მის სტონერ, ხომ ნახეთ, რა მტკიცე სიტყვის ჰატრონებზე ვართ? ჩვენი დილანდელი სტუმარი მხარულად შემოგვეგება.

- ოპ, როგორ მოუხმენლად გელოდით, - თქვა მან და ხელი გულთბილად ჩამოგვარტვა.
- ყველაფერი ძალიან კარგად მოეწყო, დოქტორი როილოტი ქალაქში ნავიდა და ალბათ საღამომდე არე ჩამოვა.
- ჩვენ სიამოვნება გვქონდა თქვენი მამინაცვლი გავგეყნო, - ჰოლომსმა რამდენიმე სიტყვით მოკლედ მოუხსნო მის სტონერს როილოტის სტუმრობის ამბავი. მის სტონერი უსრადღებოთ გვისმენდა და თან ფერიფური მისდიოდა.
- ღმერთო მონყალო, - წამოიყვირა მან, - ისე გამოდის, ჩემთვის კვალდაკვალ უფეცნია.
- დიახ, სწორედ აგრეა.
- ისეთი წბიერი კარია, რომ მე ალბათ მის კლანჭებს თავს ვერასოდეს დავაღწევ. ნეტავ რას მეტყვის, როყა დაბრუნდებ?
- საკუთარ თავს მიხედოს, თორემ, იქნებ მასზე წბიერი და ვერაგი კარი ადგეს ახლა მის ნაკვალევს. თქვენ უნდა საკეით ჩარაზოთ საძინებელი ოთახის კარი და ღამე ისე გააჭაროთ. თუ გახელდა და გაშშავდა, მაშინ თქვენს დეიდასთან ნავიყვანთ. ახლა კი მის მოსვლამდე დარჩენილი დრო უნდა მაქსიმალურად გამოვიყენოთ და ნავიძეხით, რომ ოთახები, რარე შეიძლება მალე დავათვალიეროთ.
- შენობა რუხი ქვით იყო ნაგები, ხავსი მოსდებოდა და ორი ნახევრადწრიული მოყვანილობის ფრთედები კიბორჩხალას ფეხებივით ჰქონდა რენტრალური ნაწილისაკენ მოკაყუტებული. ერთ-ერთი ფრთედის ფანჯრები ჩაღებნილი იყო და მინის მაგივრად ფიწრით ამოქოლათ, სახურავი ალაგ-ალაგ ჩამონოლილიყო და ჩამოქრევას ალარაფერი უკლდა. შენობის რენტრალური ნაწილი შედარებით უკეთესად გამოიყურებოდა, მაგრამ მარჯვენა ფრთედი სულ ახლახან შეკეთებული ჩანდა. ფანჯრებზე ჩამოფარებული ფარდები და ბუხრიდან ამომავალი ზოლი კი იმის მაყწყებელი იყო, რომ ოჯახი სწორედ შენობის ამ ნაწილში რხოვრობდა. მარჯვენა ფრთედის ზოლო კედელზე ხარაჩო აღემართათ და ეტყობოდა, ქვის სამუშაოები წამოეწყათ, მაგრამ ჩვენი მისვლის დროს ხელოსნები არსად ჩანდნენ. ჰოლომსი ჭუჭყიან გუბურაში ნელ-ნელა დაბოტებდა და ფანჯრებს დიდი გულისყურით აკვირდებოდა.
- ეს ფანჯარა, - ჰოლომსმა სულ ზოლო სარკმელზე მიუთითა, - როგორე თქვენი ნაამბობიდან მახსოვს, იმ ოთახისაა, რომელშიარე თქვენ ადრე რხოვრობდით, შუა - თქვენი დის ოთახისაა და ჩემგან მარჯხნივ რომაა და შენობის რენტრალურ ნაწილს ეკვრის, დოქტორ როილოტისა, არა?
- ნამდვილად აგრეა, მაგრამ ამყამად მე შუათანა ოთახში ვრხოვრობ.
- დიახ, მახსოვს თქვენი ნაამბობიდან, კედლის შეკეთება დაინყეს და მამინაცვლომა დის ოთახში გადამიყვანაო. მაგრამ იმ ზოლო კედელს, ჩემი აზრით, არავითარი შეკეთება არ ესაჭიროებ.
- მერ ასე მეგონია, რომ ეს საბბი უნდა იყოს, რის გამოე შუათანა ოთახში გადამიყვანა.
- საფიქრელია. ოთახების იქითა მხარეს, როგორე მახსოვს, გრძელი ტალანი ჩაყყება და კარები იქითა მხარეს იღება. დერეფანს, ალბათ, ფანჯრებზე აქვს, არა?
- ფანჯრები აქვს, მაგრამ ძალიან მერე ზომისა. იმდენად ჰატარა, რომ შიგ გაძრომა ყოვლად მოუხერხებელია.
- ორივენი კარს შიგნიდან კეტავდით, ესე იგი, ტალანის მხრიდან თქვენი ოთახები შეყვალი იყო. ახლა გთხოვთ, თქვენს ოთახში შეხვიდეთ და დარაბები დახყოთ. მის სტონერმა დარაბები შიგნიდან ჩარაზა, როგორე ჰოლომსმა სთხოვა. ჰოლომსი ზევრს ეწვალა, როგორმე გელო დარაბა, მაგრამ ყოველგვარმა რდამ ამოღ ჩაყარა. არა თუ დანის პირის, დარაბებში ნემსის გასაძვრენი ღრიჭორე კი არსად იყო, რაზა რომ მაღლა აენია და დარაბა გელო. მერე გამადიდებელი შუშით ანჭამები დაათვალიერა. ესერე ამო შრომა გამოდგა, ვინაიდან ანჭამები მტკიერე რკინისაგან ნაჭედი აღმოჩნდა და ფანჯრებს კედელში მყარად ჩასმულ ჩარჩოებში მჭიდროდ კეტავდა.
- ჰმ, - თქვა ჰოლომსმა და ფიქრებში წასულმა ნიკაპი მოიფხანა, - ჩემი თავდაპირველი ვარაყდი არ მართლდებ. ამ დარაბებში ძეხორრელი ვერ შეძვრება, როყა დაკეტილია. იქნებ საქმეს ოთახების შიგნიდან დათვალიერებამ მოჭფინოს შუქი.
- გვერდითი კარიდან შევედით ახლად შეთფარებულ ტალანში, სადაე სამივე ოთახის კარი გამოდიოდა. ჰოლომსმა როილოტის ოთახს გვერდი ისე აყარა, რომ არ გაყსინჭავს და

პირდაპირ იმ ოთახში შევიდა, სადაც ამჟამად მის სტონერს ეძინა და სადაც მისმა დამ იდუმალებით მოწყულ ვითარებაში მიაბარა ღმერთს უმანკო სული. ეს იყო დაბლოკებული, უბრალო პატარა ოთახი, რომელსაც განიერი ზუსარი ამშვენებდა. ასეთი ოთახები სოფლად ძველმურ სახლებში გვხვდება. ერთ კუთხეში იდგა მიხაკისფერი კომოდი, მეორეში ვინრო, თეთრგადასაფარებელი სანოლი, ხოლო ფანჯრიდან მარჯვნივ სატყალეჭო მავიდა. ოთახის მორთულობას იატაკზე დაფენილი პატარა ნოხი და ორი სკამი ემატებოდა. კედლებზე აკრული იყო მიხაკისფერი მუხის ფურები, რომლებიც უამთა სვლას დაეფარებოდნენ, და ისეთი სიძველის იერი ჰქონდათ, რომ აღმათ შენობის აგების დღიდან მოყოლებული მათ გამოცვლაზე აღარავის ეფიქრა. ჰოლმსმა სკამი აიღო, ოთახის კუთხეში ჩუმად მიჯდა და კედლებს, იატაკს, ჭერს, ოთახის კუთხეებს, ყველაფერს გამჭრიახი თვალებით, გაფარებული ათვალიერებდა.

- ეს ზარი ვისთან არის გაყვანილი და შეერთებული? - იკითხა მან დიდი ხნის სიჩუმის შემდეგ და ზარის კარგა მსხვილ თოკზე მიუთითა, რომლის ზოლო პირდაპირ სანოლზე ეშვენებოდა და თითქმის ზალიშის პირს ეხებოდა.

- ეს მნე ქალის ოთახშია გაყვანილი.

- სხვა საგნებთან შედარებით ეგ რაღაც ახალი უნდა იყოს?

- დიახ, ეგ ორი-სამი წელია, რაღაც გაიყვანეს.

- აღმათ თქვენი დის დაუბნებით გააკეთეს, არა?

- არა, იგი ზარს არ რეკავდა, ვინაიდან ჩვენ თვითონ ვაკეთებდით ყველაფერს, რაღაც კი გვჭირდებოდა.

- ისე ამ ზარის არსებობა აუცილებლობით ნაკარნახევი არ უნდა იყოს. მაპატიეთ, როცა ხანს კიდევ დაგაბრკოლებთ, ვინაიდან იატაკის კარგად დათვალიერებარ მინდა. - მერე გამაღიღებელი მუხით შეიარაღებული, ჰოლმსი მუხლებზე დაემხო, დიდხანს ფორთხავდა იატაკზე და ფურებს შორის დარჩენილ პატარ-პატარა ადგილებს დიდი დაკვირვებით ათვალიერებდა. ასევე გულმოდგინედ შეამოწმა კედელზე აკრული მუხის ფურები. მერე სანოლის წინ კარგა ხანს შეჩერდა და ლოგინსა და კედელს შეჰყურებდა. ზოლოს, ზარის დასარეკი თოკის ზოლოს ნაავლო ხელი და მაგრად ჩამოჰკრა.

- ეს რა, მუნჯი ზარია, თუ რა? - იკითხა ჰოლმსმა.

- რა, არ რეკავს? - ვიკითხე მე.

- არა, მავთულთან შეერთებული კი არაა. ეს ძალიან საინტერესო ამბავია. აი, ხედავთ, მისი ზოლო სწორედ იქაა მიმაგრებული, სადაც სანიავოს პატარა ნასვრეცია.

- როგორი სისულელეა, წინათ არა კი შეიმინიშნავს, - წარმოთქვა მის სტონერმა.

- დიახ, ძალიან დიდი სისულელეა! - თავისთვის ზუჭბუჭებდა ჰოლმსი, თან თოკს ხელს არ უშვებდა და ხანდახან ძლიერად ჩამოჰკრავდა ხოლმე. - ამ ოთახში ძალიან თვალშისაყრეში ამბუნია. მავალითად, ვერ ამისხნია, სანიავო რაჭომ უნდა გადიოდეს მეორე ოთახში და არა გარეთ.

- ესეც არაა დიდი ხნის წინ გაკეთებული, - თქვა ლედიმ.

- აღმათ ზართან ერთად გააკეთეს, - ჩაურთო ჰოლმსმა.

- დიახ, მაშინ რაღაც-რაღაცები გადააკეთ-გადმოაკეთეს.

- ძალიან საინტერესოდ კი გადააკეთებ-გადმოაკეთებიათ ყველაფერი - ზარი გაყვანიათ, რომელიც არ მუშაობს და სანიავო არ ანიავეს. ახლა, თქვენი ნებართვით, მის სტონერს, სხვა ოთახებსაც ვენვიით.

დოქტორ გრიმესნი როილოტის საძინებელი ოთახი გერის ოთახზე დიდი ვახლოდათ, თორემ ისევე უბრალოდ გამოიყურებოდა, როგორც პირველი. სალაშქრო ნაწილი, ხის მომწრო ნიგნების კარადა, რომელიც ტექნიკური ნიგნებით იყო სავსე, სანოლის გვერდით დადგმული სავარძელი, კედელთან მიდგმული ჩვეულებრივი სკამი, მრგვალი მავიდა და რკინის დიდი სეიფი, აი, ეს ნივთები მოგხვდებოდათ თვალიში ოთახში შესვლისას. ჰოლმსმა ყველა ნივთი დიდი გულისყურით დაათვალიერა.

- ამაში რა არის, - იკითხა ჰოლმსმა და ხელი სეიფს დაადო.

- ჩემი მამინაცვლის საქმიანი ქალაქდებია.

- თქვენ დავითვალიერებიათ ოდესმე ეს სეიფი?

- მხოლოდ ერთხელ, რამდენიმე წლის წინათ. მახსოვს, ქალაქდებით იყო გამოტენილი.

- შიგ კაჭა ხომ არ ჰყავს დამწყვეტელი?
- არა, მაგრამ ეს რა უყენაური აზრები გენადებათ?
- ჰო, მაგრამ ანა, ამას შეხედეთ! - თქვა ჰოლომსმა და კარადიდან ლამაზაქზე დასხმული რძე გვიჩვენა.
- არა, კაჭა საერთოდ არა გყავს, მაგრამ პავიანი და სანადიროდ განვრთნილი ავაზა კი ზინადრობენ ჩვენს სახლში.
- ჰო, რა თქმა უნდა! ავაზა მოზრდილი კაჭაა და მეტი არაფერი, მაგრამ ლამაზაქზე დასხმული რძე როგორ ყოფნის, ეს უკვე აღარ ვიცი. აქაა სწორედ ის ძაღლის თავი დამარხული, რომლის ჰოვნასავე მე ვესწრაფვი, - ჰოლომსი ხის სკამის წინ ჩაწყურდა და დიდი ყურადღებით გასინჯა საჭალოში.
- გმადლობთ, ყველაფერი გასაგებია, - თქვა მან, ნამოდგა და გამადიდებელი შუშა ჭიბეში ჩაიდო. - აჰა! აქ კი რაღაც ძალიან საინტერესო საგანს გადავანუდიოთ. მისი ყურადღება ზოლოგაკვანძულმა პატარა შოლტმა მიიპყრო, რომელიც იმ სანოლის კუთხეში ეკიდა.
- თქვენ რა აზრისა ხართ ამაზე, უოტსონ? - მკითხა ჰოლომსმა.
- ჩვეულებრივი შოლტია, მაგრამ ვერ გამოვიტოვებო და გავანძა რად უნდოდა?
- არა, მთლად ჩვეულებრივი შოლტია არ გახლავთ. ოჰ, ამ ზინძურ ქვეყანაში ყველაზე საძაგლოა ისაა, როგორ ავ საქმეს ჭკვიანი კარა სჩადის. მგონია, აქ ყველაფერი დავაფაქტურებთ, მის სტონერ, და ახლა გუბურისკენ ნავალთ.
- ჰოლომსი ასე მოლუქული და შუბლმკერული არასოდეს მინახავს. ჩვენ რამდენიმე ხანს უბრუნებოთ დავდიოდით წინ და უკან, გუბურის ნაპირზე არც მე და არც მის სტონერს ჰოლომსის ფიქრთა დინებისათვის ხელი არ შეგვიშლია, ვიდრე თვითონვე არ დაარღვია სიჩუმე.
- ახლა მთავარია, მის სტონერ, ჩემი რჩევა-დარიგების ყველა ნვრილმანი არ გამოგრჩეთ და ზედმინეცნით ზუსტად შეასრულოთ ყოველივე.
- სწორედ ისე მოვიქცევი, როგორც დამარიგებთ.
- ასეთ რთულ ვითარებაში ყოყმანი ყოვლად დაუშვებელია. თქვენი სიეროვნა იმაზეა დამოკიდებული, თუ როგორ შეასრულებთ ჩემს ნათქვამს.
- მე თქვენს ხელთა ვარ, მისტერ ჰოლომს!
- პირველ ყოვლისა, მე და ჩემი მეგობარი თქვენს სანოლ ოთახში უნდა დავრჩეთ. მეც და მის სტონერმაც ჰოლომსს შემფოთებულგებმა შევხედეთ.
- დიახ, სწორედ ასე უნდა მოვიქცეთ. მე ვიცი, რომ აქ სადღაც სოფლის სასტუმროა.
- დიახ, სასტუმრო „გვირგვინი“ გახლავთ.
- ძალიან კარგი. თქვენი ფანჯრები ხომ მოჩანს სასტუმროდან?
- რაღა თქმა უნდა?
- როგორ თქვენი მამინარჯალი დაბრუნდება, თქვენ თავის ტკივილს მოიმიზეზებთ და ოთახში ჩაიკეტებით. როგორც კი იგი დასაძინებლად დანებდა, დარაბას გამოაღებთ და ლამაზს სარკმელში გამოდგამთ. ჩვენ სასტუმროდან ფანჯარაში გამოდგამულ ლამაზის სინათლეს დავინახავთ და ამ დათქმულ ნიშანზე თქვენი ოთახისაკენ გამოვეშურებით. თქვენ კი, რაჯ რამე მოგესურვებთ, აიღებთ და თქვენს ყოფილ ოთახში გადაბარგდებით. რაჯ არ უნდა დანგრეული იყოს იქაურობა, ერთი ლამის გათევა მანერ შეიძლება.
- ჩემს ოთახში უფრო თავისუფლად დავიძინებ.
- დანარჩენი ჩვენ მოგვანდეთ.
- მაგრამ ლამით თქვენ რაღა უნდა აკეთოთ?
- ჩვენ თქვენს ოთახში დავრჩებით და იმ ხმაურის მიზეზს გამოვიკვლევთ, რამაჯ თქვენი აგრერიგად შეგამფოთათ.
- მე ისე მგონია, მისტერ ჰოლომს, რომ თქვენ უკვე ყველაფერს მიხვდით და გადაწყვეტილებაჯ მიიღეთ, - თქვა მის სტონერმა და ჩემს მეგობარს ხელი ხელიზე მოუთათუნა.
- შეიძლება ასეჯ იყოს.
- მაშინ, ღვთის გულისათვის, მითხარით ჩემი დის სიკვდილის მიზეზი.
- ვიდრე ვიწყობე, მინდა ხელთ უფრო მტკიერე საბუთები გვაყარას.

- იმის თქმა ხომ მაინც შეგიძლიათ, სწორია თუ არა ჩემი ვარაუდი, რომ ჩემი უბედური და უყვარნი შიშის ელდისაგან გარდაიწვალა?

- არა, მე ასე არ ვფიქრობ. ჩემი აზრით, მისი სიკვდილის მიზეზი ხელშესახები იყო. ახლაც კი, მის სტონერ, ჩვენ უნდა დაგვტოვოთ, თორემ თუ დაბრუნებულმა როილოტმა აქ გვანახა, ჩვენი ჩამოსვლა უბრალოდ წყლის ნაყვან იქნება და მეტი არაფერი. ანა, ყოჩაღად იყავით და გარნებუნებთ, რომ ხიფათიდან წერილოდ დაგისხნით.

შერლოკ ჰოლმსსა და მე სასტუმრო „გვირგვინში“ სანოლი ოთახის შოვნა არ გავგვირვებია. ჩვენი სამყოფელი მეორე სართულზე გახლდათ და იქიდან კარგად მოჩანდა ძველთაძველი სასახლის პარკში შესასვლელი ჭიშკარი და საწხოვრებელი ფრთედის ფანჯრები. სიბნელეში შევნიშნეთ, როგორ ჩაგვიარა ღოქტორმა როილოტმა. მისი ზორზოხი ტანი გარკვევით მოჩანდა ეტლში მის გვერდით მჭადარ პატარა ზიჯის სხეულთან შედარებით, რომელიც ორთავლას მართავდა. ზიჯმა ურეზ ვერ გაალო რკინის უზარმაზარი ჭიშკარი და ჩვენ გარკვევით გვესმოდა ამის თაობაზე გულმოსული როილოტის წხენივით ფრუტყუნი. ასევე გარკვევით დავინახეთ, როგორ უტრიალებდა იმ საწოლზე ზიჯს წხვირნი ვეებ მჭიდს როილოტი.

ორთავლა ჭიშკარში შევიდა და რამდენიმე წუთის მერე, ხეების ჩრდილში, სასახლის სასტუმროს ერთ-ერთ ოთახში ანთებულმა სინათლის შუქმა იელვა.

- იქნა, გული მეთანადრება, რომ თან წაგიყვანოთ, უოტსონ. ეს საქმე ძალიან სახიფათოა,

- მიხსრა ჰოლმსმა, როცა ბნელში ვისხედით და ფანჯარაში დათქმულ ნიშანს ველოდით.

- შემძლია რითმე დაგეხმაროთ?

- თქვენი დახმარება ფასდაუღებელი იქნება.

- მაშინ უუჭველოდ მოვდივარ.

- ეს თქვენი მხრივ დიდი კეთილშობილებაა.

- თქვენ საშიშროება ახსენეთ. აღმათ დათვლიერებისას მეტი რამ შეამჩნიეთ, ვიდრე ეს მე შევძელი.

- არა, ნახვით მერ იგივე ვნახე, რა თქვენ, მაგრამ ჩემი მეთოდის საფუძველზე დასკვნები სულ სხვაგვარი გავაკეთე.

- გარდა დამუხტებული ზარის თოკისა, ოთახში უყნაური არაფერი შემიმჩნევია, მაგრამ რა მიზნით ჩამოკიდეს ის მუნჯი ზარი, ამისი ახსნა ნამდვილად ჩემს ძალას აღემატება.

- სანიავოს მიაქრეთ ყურადღება? - მკითხა ჰოლმსმა.

- დიახ, მაგრამ, ჩემი აზრით, ორ ოთახს შუა არსებული პატარა ხვრელი, რაიმე მნიშვნელოვან და საყურადღებოს არ უნდა წარმოადგენდეს. ის ნასვრეტი ისე ერთი რიქნა იყო, რომ შიგ თაგვიერ კი გაჭირვებით გაეჭოდა.

- ოთახებს შორის რომ ხვრელი იყო, ეს სტოკ მორენში ჩამოსვლამდურ ვიწოდო.

- თქვენ მე მარეებთ, ჰოლმს!

- რა თქმა უნდა, ვიწოდო. გახსოვთ, მის სტონერმა რომ გვიამბო, ჩემს დას როილოტის სივარების სუნი თავის ოთახში არ აყენებდაო. ეს ამბავი ულაპარაკოდ მიანიშნებდა იმას, რომ ოთახებს შორის იყო ხვრელი, მაგრამ ისეთი პატარა, რომ გამოძიებელმარ კი ვერ შეამჩნია. მე მაშინვე დავასკვენი, რომ ეს სანიავო იქნებოდა.

- მაგრამ სანიავოს რა ზიანის მოტანა შეუძლია?

- ანა დააკვირდით, უოტსონ, საოწარო თანმთხვევა არაა?! ჯერ აკეთებენ სანიავოს, მერე ჰკიდებენ თოკს ზედ სანოლის თავზე და ბალიშზე თავმიღებული მძინარე ლედი სიწოხლეს ეთხოვენ. განა ეს თქვენ არ გაოწმებთ, უოტსონ?!

- და მაინც მე ამ მოვლენებს შუა ვერავითარ კავშირს ვერ ვხედავ.

- არც სანოლისთვის შეგიმჩნევიათ რაიმე განსაკუთრებული?

- არა.

- სანოლი იატაკზეა დამაგრებული. ადრეც გინახავთ, ან გაგიგონიათ დამაგრებული სანოლი?

- არა, არასოდეს.

- ლედის არ შეეძლო გადაეგვა თავისი სანოლი. იგი ერთთავად ისე უნდა მდგარიყო, როგორც ეს სანოლის იატაკზე დამაგრებულს უნდოდა. სანიავო კი სწორედ მის ასწვრივ

იყო მალე და იქიდან სანოლამდე უბრალო თოკი (და არა ზარის დასარეკი) იყო ამვერუცი.

- ჰოლმს, - წამოვიყვირე მე, - ახლა ბუნდოვნად ვგრძნობ ყოველივეს, რა თქვენ ამკარად კარგა ხანია შევიმჩნევიათ. ჩვენ სწორედ დროზე მოგვისწრია, რომ ავირილოთ დახელოვნებული დამნაშავეს მიერ მომზადებული, განსაკუთრებით საშიში დანაშაული.

- დიას, განსაკუთრებით საშიში დანაშაული და ჭკვიანი კარის მიერ მომზადებული. როგორ დანაშაულს ექიმი სჩადის, რაღა თქმა უნდა, იგი ყველა დამნაშავეზე უფრო ოსტატურად ინიღბება და საშიშია. ექიმს აქვს რკინისებური ნერვები და წოდება. პალომერი და პრიტჩარდი თავის პროფესიაში ყველას სჭაბნიდნენ. ამ კარს ძალიან ღრმად აქვს ფესვები გადგმული, მაგრამ, ვფიქრობ, ჩვენ უნდა უფრო ღრმად ჩავყვინთოთ და ნყალმყენარეს ფესვები ძირშივე გადავუჭრათ. ამდღამ ძალიან მძიმე და საშიში განსაწყვეტილი მოგველის, ამიტომ ჩიბუხები გავაბოლოოთ და დარჩენილი დრო უფრო მხიარული ამბების მოგონებებით მოვკლათ.

წხრა საათი იქნებოდა, როგორ სასახლიდან მომდინარე, ხეებს შორის მოწრიატე სინათლის უკანასკნელი სხივი ჩაქრა და ირგვლივ უკუნამ დაისადგურა. ასე განვლო სრულმა ორმა საათმა და თერთმეტმა რომ დარეკა, ურემ სტოკი მორანის მხრიდან, ჩვენგან მარჯვნივ, დარაბაში დათქმულმა ლამპის შუქმა იელვა.

- ეს ის ნიშანია, რომელიც ჩვენ გვიხმობს, - თქვა ჰოლმსმა და ფეხზე წამოხტა. სინათლე მის სტონერის ოთახში ანთო. სასტუმროდან რომ გამოვდიოდით, ჰოლმსმა სასტუმროს პატრონი გააფრთხილა, ჩვენ ერთ ნაწილთან მივდივართ, შეიძლება შეგვაგვიანდეს და ღამე იქ გავათოთო. ნუთიერ და, ჩვენ სიბნელეში სასახლისაკენ მიმავალ გზას ვადექით. რივი ქარი სახეში გვერემდა და შუქურის მოვალეობას დარაბიდან გამომავალი სინათლის სხივები ასრულებდნენ.

სასახლისთან მიღწევა ძნელი არ იყო, ვინაიდან პარკს შემოვლოებული ყორე ალაგ-ალაგ გადაქრეულიყო. ხეებს შორის გზას ფრთხილად მივიკვლევდით. გუბურა გადავლახეთ და ის იყო ფანჯარაში უნდა გადავძვრალიყავით, რომ მწკრივად დარგული დაფნის ბუჩქებიდან, საზიზღარი და მახინჯი შავშვის მსგავსმა არსებამ ისკუპა, ერთხანს ბაღახებზე იკლავებოდა და მერე სწრაფად მიიძალა ნყვდიადში.

- ღმერთო ჩემო! - ნავიჩურჩულე მე, - დაინახეთ, ჰოლმს?

პირველად ჰოლმსი ჩემზე ნაკლებად არ შეძინებულა. აღელოვებულმა, ხელი წამავლო და მარწყხებივით მომიჭირა. მერე დაბალი ხმით გაიჩინა და ყურში ჩამჩურჩულა: ეს ხომ როილოჭის პავიანი იყო.

მე ნამდვილად გადამავინყდა მის სტონერის ნაპბობი, როილოჭის სანადიროდ განვრთნილი ავაზა და პავიანი პარკში თავისუფლად დანავარდობნენო. ყოველ ნუთს მოსალოდნელი იყო, ავაზა ზურგზე დაგვხტომოდა. გამოგიტყდებით და ვალიარებ, მას მერე, რა ჩემს მეგობარს მივბაძე, ფეხსაქმელი გავიხადე და მის სტონერის საძინებელ ოთახში გადავძვერი, თავისუფლად ამოვისუნთქე. ჰოლმსმა უხმაუროდ მიხურა დარაბა, ლამპა მაგიდაზე გადმოდგა და ოთახს დაკვირვებული თვალი მოავლო. ყველაფერი ისევე დაგვხვდა, როგორც დღისით ვიხილეთ. ჰოლმსი შიშველი ფეხებით, თითის წვერებზე შემდგარი მომიახლოვდა, ტუჩები ყურთან მომიტანა, პირზე ხელები აიფარა და ძლივს გავარჩიე, ისე მითხრა: ჩვენს გეგმას მერეოდენი ხმაური კი დალუპავსო.

ნიშნად იმისა, რომ მისი ნათქვამი გავიგონე, თავი დავუქნიე.

- ჩვენ უნდა ბნელში ვისხდეთ, თორემ იგი სინათლის სხივს სანიავოში შენიშნავს.

მე კვლავ თავი დავუქნიე.

- არ დაიძინოთ, თორემ თქვენს სიწოცხლეს საფრთხე დაემუქრება. რევოლვერი მზად იქონიეთ, ვინძლო დაგვჭირდეს. მე სანოლის ბოლოზე ჩამოვჭდები, თქვენ კი სკამზე მოიკლათეთ.

რევოლვერი ამოვიღე და მაგიდის კუთხეში დავდე.

ჰოლმსმა სასტუმროდან წამოიღო გრძელი ჯოხი და სანოლის ბოლოზე, თავისთან ახლო დადო. იქვე დაანყო ასანთი და სანთელი, მერე ლამპას ისე ჩაუწია, რომ ჩაქრო და ჩვენ სრულიად ბნელში დავრჩით.

ნეტავ, თუ ოდესმე დამავინყდებან ის თეთრად გათენებული ღამე? სამარისებურ სიჩუმეში ვისხედით. ჩემი მეგობრის სუნთქვარ კი არ მესმოდა. ვიწროდი, რომ იგი იქვე, სანოლის ბოლოში თვალუნდაჭყეტილი და ჩემსავით დაძაბული იჯდა, მაგრამ ყური ჩამიჩუქისთვისარ კი არ მომიკრავს. დარაბებში სინათლის სხივი ველარ აჭანდა და სრულ სიზნელოში ვისხედით. ხანდახან ჩემს ყურს ღამეული ფრინველის კვილი თუ სწვდებოდა. ერთხელ სწორედ ფანჯარასთან გაისმა კატის ჩხავილის მაგვარი ხმა, რარ იმაზე მეტყველებდა, რომ ავაზა, მართლარ თავისუფლად დანავარდობდა. ყოველ თხუთმეჭ წუთში შორეთიდან ისმოდა საეკლესიო საათის რეკვის ყრუ გუგუნე. ოპ, როგორ გრძლად მეჩვენებოდა დარეკვიდან დარეკვამდე არსებული დროის მერე მონაკვეთი! და-ჰკრა თორმეჭმა, ჰირველმა, ორმა, სამმა, ჩვენ კი ვისხედით და უსაზღვროდ ველოდით.

ყურად სანიავოდან სინათლის სხივმა გაიჭიაჭა და იმნამსვე გაქრა. მაგრამ მას თან მოჰყვა დამწვარი ზეთისა და გარეხლებული ლითონის სუნი. ვილარამ მეზობელი ოთახში მამუქა ანთო. მერე მერე ხმაური მომესმა, მაგრამ მალე ყველათერი ისევ მყდროებამ მოიწვა, ოღონდარ დამწვარი ზეთის სუნი თანდათანობით გაძლიერდა. ნახევარი საათი კურდღელივით ყურდარქვეტილი ვიჯექი. მერე კიდევ გაისმა ძალიან ნაზი ხმაური, რომელიერ წერხლზე მდვარი ქვანის ხუფიდან ამოძავალ ორთქლის შიშინს ნავავდა. ამ ხმის გავონებაზე ჰოლოში ადგილიდან ნამოვარდა, ანანთი გაჰკრა და რარ ძალი და ღონე ჰქონდა, სანიავოდან ჩამოშვებული თოკს ჭობით ქრმა დაუნყო.

- ხედავთ, უოტსონ? ხედავთ? - მიყვიროდა იგი.

მაგრამ მე ვერაფერს ვხედავდი. იმ მომენტში, როერ ჰოლოშიმა ანანთს გაჰკრა, ნათლად გავიგონე ხმადაბალი სჭვენის ხმა, მაგრამ ყურად ანთებულიმა სინათლემ თვალი მომჭრა და ველარ იმას მივხვდი, რატომ უშენდა ჭობს ასე გამამგებით ჰოლოში სანიავოდან დამშვებული თოკს. მხოლოდ ის შევნიშნე, რომ ჩემს მეგობარს სახე მკვდარივით გაფითრებული ჰქონდა და ზედ ღრმა ზიზლი აღბეჭდოდა.

ჰოლოშიმა ჭობის ქრმა შენყვიჭა და დაეინებით მიაქერდა სანიავოს. ყრებ ჰაერი განწირული ადამიანის ისეთმა გამაყრუებელმა ღრიალმა გააპო, როგორიერ ჩემს წხოვრებამი არასოდეს მომისმენია. ღრიალი თანდათანობით ძლიერდებოდა და მასში არა მარტო შიში და დრჭვინვა, არამედ მრისხანებარ გაისმოდა. მერე ყვებოდნენ, რომ ამ ღრიალმა არა მარტო სოფლელების, არამედ ძალიან შორს, განმარტოებით მდვარ მღვდლის სახლამდერ მიაღწია და ყველანი შიშისაგან დაფეთებული ფეხზე ნამოჰყარაო. ამ განწირულმა, სასონარკვეთილმა ღრიალმა ჩვენი გულეები შესძრა და მე და ჰოლოში ერთმანეთს მანამდე მივჩერებოდით, ვიდრე ღრიალის ექორ კი არ მინყდა.

- რა მოხდა? - ვიკითხე სულმეხუთულმა.

- ის მოხდა, რომ თამაში დამთავრდა, - მიპასუხა ჰოლოშიმა. - თუმერ, მართალი რომ ითქვას, ასე ჭობდა. აილეთ თქვენი რევილოვერი და როილოჭის ოთახში შევიდეთ.

ჰოლოშიმა ღამა ანთო და მე შევნიშნე, რომ სახეზე კვლავ მკვდრისფერი ელო. გარეთ გავედით და როილოჭის ოთახის მიმართულებით ტლანს გავყყვიით. იგი ორჯერ მიანყდა ექიმის საძინებელი ოთახის კარს, მაგრამ შიგნიდან არავინ გამოპასუხებია. მამინ სახელური გადაატრიალა და ოთახში შევიდა. ხელში სასროლად მომზადებული რევილოვერი დავიჭირე და მერ უკან მივყვი.

ჩვენს თვალწინ არჩვეულებრივი სანახაობა გადაიძალა. მაგიდაზე იდგა ფარანი, რომელიერ სეიფის ნახევრად ღიად დატოვებულ კარს სინათლის სხივებს აფრქვედა. მაგიდის გვერდით დადგმული ხის სკამზე ექიმი გრიმესნი როილოჭი მოკალათებულიყო. ტანზე ერვა გრძელი რუხი ფერის ხალათი, რომლის ქვეშ, შიშველ ფეხებზე, თურქული, ნითელი ფერის, უქუსლო ქოშები მოყრანდა. მუხლებზე ედო სწორედ ის შოლოტი, რომელმარ დღისით, ოთახის დათვალიერებისას, ჰოლოშის ყურადღება მიიქრია. ნიკაპი როგორლარ მალდა აენია და თვალეები უაზროდ ჭერისთვის მიეშტერებინა. მის გამოხედვამი საშინელი, გახევებული სისასტიკე ისახებოდა. თავზე, რლარ უჩვეულო, ყავისფრად დანინწყლოლი ჭრელ-ყვითელა ლენჭი ეხვია. ჩვენი შესვლა, თითქოს არრ კი გაყვიაო, როილოჭი არ განძრეულა და არრ ხმა ამოულია.

- ჭრელი ლენჭი! ნინწყლებიანი ლენჭი, - ჩურჩულებდა ჰოლოში.

ნაბიჭი ნინ ნავდგი თუ არა, როილოჭის უყნაური თავსამკაული ამოძრავდა და მისი თმიდან, თითქოს ალმასი ამოწყურდაო, თავი გველმა ნამოყო.

- ჭაობის ჭრელი გველი! - დაიყვირა ჰოლომსმა, - ეს ხომ სიკვდილის მთესველი ინდური უნმინდურია. კბენიდან ათი ნამის მერე აჩხებინებს სულს. ტყუილად არაა ნათქვამი: „ვინც მახვილს აღიღებს, მახვილითვე განიგშირებაო“. ჯერ უნმინდური თავისივე ზუნაგში შევაგლოთ, მერე მის სტონერი საიძელო ალავას დავაზინავოთ და მომხდარი ამბავი პოლიციას შევატყობინოთ.

თქვა ეს, გარდაწვლილის მუხლებიდან შოლოჭი აიღო, გველს ელვის სისწრაფით ჩამოაწვა კისერზე მარწყუი, გაჭიმული ხელით საზიზღარი ტვირთი სეიფთან მიიტანა, შიგ შეაგლო და კარი გადაუკეტა.

ასეთი გახლავთ ექიმ გრიძებსი როილოჭის სიკვდილის ნამდვილი ამბავი.

არა მგონია, მკითხველისათვის აუცილებელი იყოს იმის მოყოლა, როგორ შევატყობინეთ სამსუხარო ამბავი შეძინებულ მის სტონერს, როგორ გადავიყვანეთ იგი დილის მაჭარებლით ჰეროოში და თავის კეთილ, ღვიძლ დეიდას ჩავაბარეთ.

თავს აღარც იმისი მოყოლით შეგანსებთ, თუ რა გვიან მიხვდნენ გონებაჩლოყნი პოლიციელები, რომ ექიმმა გრიძებსი როილოჭმა თავისი სვე სამიშ ნებეირთან - ჭაობის ჭრელ გველთან უგუყურ თამაშში გამოსჭყდა. მერიეოდენ წვრილმანებს კი, რაჯ ჩემი იქ ყოფნის დროს ვერ შევიტყვე, ჰოლომსი უყანა გზაზე მომიყვა.

- მის სტონერის ნაამბობიდან, უოჭსონ, ძალიან მრდარი დასკვნები გავაკეთე. მრდარი დასკვნები კი უოველთვის მაშინ კეთდება, როჯ ხელთ არასწორი და არასაკმარისი მონაწემები გაქვს.

სტოკ მორენში ზოშათა ზანაკის ყოფნამ, მის სტონერის მომაკვდავი დის უყანასკნელმა სიტყვებმა, ჭრელი ლენტიო, და გარდაწვლილის მიერ სიკვდილის წინ, ასანთის ხმარებამ, მე, ჩემო ძვირფასო, საქმიდან ძალიან მრდარი დასკვნები გამომაჭანინა.

ჩემი არასწორი პოზიჯია მაშინ გადავსინჯე, როჯ ვნახე, რომ ოთახში მყოფ ადამიანს საშიშროება არც კარიდან და არც ფანჯრიდან არ ემუქრებოდა. როგორც ეს მაშინვე გითხარით, ჩემი ყურადღება იმნამსვე სანიავომ და იქიდან სანოლისაკენ დაშვებულმა თოკმა მიიპყრო. რა ნუთშიარ ნათელი გახდა, რომ სანოლი იაჭაკაზეა დამაგრებული და ზარი დამუნტებულია, მაშინვე მივხვდი, რომ სანიავოდან სანოლისაკენ დაშვებულ თოკს მხოლოდ შემაერთებელი ხიდის მოვალეობა ჰქონდა დაკისრებული. გუმანმა მითხრა, საქმე გველთან უნდა მქონოდა. მით უმეტეს, როგორც ეს მის სტონერის ნაამბობიდან ვიწოდი, ექიმ როილოჭს ინდოეთიდან ჩამოყვანილი ზევრი ტყიური სულიერი ჰყავდა. იღეა, რომ სანამლავად ისეთი საშუალება ეხმარა, რომელიურ ქიმიური შემონემების შედეგადარ კი არ დასტურდება, მხოლოდ აღმოსავლეთში ნანანნალებ, ისეთ უწყალო და შეურბალებელ ადამიანს შეიძლება მოსვლოდა თავში, როგორც ექიმი როილოჭი იყო. მისი აზრით, გერების თავიდან მოშორებით ასეთი გზის უპირატესობა იმაშიარ გახლდათ, რომ გველის ნაკბენი შეუმჩნეველი იქნებოდა და სიკვდილიურ - როილოჭისათვის სასურველი შედეგი - ერთნამად დადგებოდა.

მაძებარს, რომელიურ ძალადობით გამონვეული სიკვდილის მიზეზებს იკვლევდა, მარტლარ უზადო, და ყოველისმხილველი თვალი უნდა ჰქონოდა, რომ გველის ნაკბილარები შეემჩნია. მერე, - გარდაწვლილს სტვენის ხმა ესმოდაო, ისიერ მომაგონდა და გავიაზრე რომ, როილოჭი გველს სტვენით უხმობდა უყან, რათა კვლავ სეიფში ჩაეკეტა და დანამაჟლის კვალი დაეფარა. ეტყობა, გველი ასე განვრთნილი იმ რძით ჰყავდა, რომელიურ ჩვენ ლამბაქზე დასხმული ვნახეთ. იგი უნმინდურს სანიავოსა და თოკის საშუალებით გერების სანოლისაკენ აგზავნიდა, იმ განზრახვით, რომ ერთხელარ იქნებოდა, გველი სანოლზე მყოფ მსხვერპლს უკბენდა და როილოჭის მიზანიერ ხომ ეს იყო!

ამ დასკვნამდე ჯერ კიდევ მანამდე მივედი, ვიდრე როილოჭის ოთახს მოვინახულებდი. როჯ მისი საჭდომი სკამი დავათვალიერე, დავრწმუნდი, რომ მას ჩვეულებად ჰქონდა, სკამზე შემდგარიყო და სანიავოს მისწვდომოდა. ხოლო, როჯ სეიფი, ლამბაქზე დასხმული რძე და მარყუყიანი შოლოჭი ვნახე, ყოველგვარი ეჭვი გაქრა და მაშინელ სიმარტლემში დავრწმუნდი. ლითონის ღრჯილის ხმას კი, რომელიურ ძილ-მღვიძარ მის სტონერს ჩაესმოდა, აღნათ სეიფის კარის მიხურვა თუ გამოსწემდა.

თქვენ უკვე იყით, რა მოვიმოქმედო, ჩემი ეჭვების სიმართლეში რომ დავრწმუნდი. როგორ გველის სისინის ხმა გავიგონე, აღმათ თქვენ ასევე მოიქცეოდით, სინათლე ავანთე და ჯობით თავს დავცხი.

- და იძულებული ვახადეთ, უკან, სანიაგოსკენ დაბრუნებულიყო.
- დიას, იძულებული ვახადეთ, რომ პატრონისათვის ებინა. ჯობით რემამ გააღვიდა მასში მიძინებული გველური ინსტინქტები და უკან დაბრუნებულმა, როილოტს უბინა. ამგვარად, არაპირდაპირ მე ექიმი როილოტის მკვლელობაში ხელი მირევია, მაგრამ ეს ჩემს სინდისს მძიმე ტვირთად არ ანეცს.

აღოსფერი ბეჭედი

- მე მგონია, მისის უორენ, სულ ამაოდ ლელავთ, - თქვა შერლოკ ჰოლმსმა, - ჩემისთანა მოყვრელი კარისთვის კი ამ საქმეში გარეგან აზრი არა აქვს. ისედაც ბევრი თავსატეხი საქმე მანეცს. მერე თავის დიდ აღზომს მიუბრუნდა, რაღა ჩაანება, გაზეთიდან ამონაჭრებით შეავსო და საძიებელში რაღა ახალი მასალები ჩანერა. მაგრამ მისის უორენი, ბინის მეპატრონე, ჯიუტი და რბიერი, როგორც ყველა ქალი, მტკიუნედ იდგა თავის ნათქვამზე.

- ვასულ ნელს თქვენ ერთი ჩემი მდგმურის მისტერ ფერდელ ჰომის საქმე ვახსენით.
- ჰო, დიას, უმნიშვნელო საქმე ვახლდათ, - უთხრა ჰოლმსმა.
- მაგრამ ის განუწყვეტილად ამაზე ლაპარაკობდა - თქვენს გულკეთილობაზე, სერ, იმაზე, თუ როგორ საორად ამოხსენით საიდუმლო და ბნელს ნათელი მოჭინეთ. ახლა მომავონდა ის ამბავი, როგორ თვითონვე დავცხეტები ბნელში და რაღა იდუმალებით ვარ გარემორყული. მე მნამს, თუ მოისურვენთ, დროს გამონახავთ.

ჰოლმსს პირფერობა შიგ გულში შეუბიწინებდა ხოლმე, მლიქვნელური სიტყვის ამყოლი კარი იყო, მაგრამ სიმართლე უნდა ითქვას, თავისი საქმის დიდად მოყვარული ვახლდათ, გაჭირვებისას გულისხმიერი და ადამიანთა გულშემატკივარი. ამ ორმა ძალამ აიძულა ახლარ, ამოხვრით დაედო ნებოსთვის აღებული ფუნჯი და სავარძელი მაგიდიდან უკან მიენია.

- აბა, მისის უორენ, მომიყვით რა მოხდა; თუ მოვნეც, ლაპარაკში ხელი ხომ არ შეგეშლებათ? უოტსონ, ასანთი! რამდენადარ მახსოვს, თქვენ ის განუხებთ, რომ თქვენი ახალი მდგმური თავისი ოთახებიდან გარეთ არ გამოდის და მისთვის ვერასოდეს თვალი ვერ მოგიკრავთ? მაპატიეთ, მისის უორენ, მაგრამ მე რა თქვენი მდგმური ვიყო, ზოგჯერ კვირაობით ვერ მნახავდით.

- მართალს ბრძანებთ, სერ, მაგრამ აქ სულ სხვა რამ უნდა იმალებოდეს. ძლიერ მეძინია, მისტერ ჰოლმს. შიშით მთელი ლამები არა მძინავს. უსმინო, როგორ დიდის დილიდან სალამოდე ნინ და უკან, ერთხელარ ვერ მოჭრა თვალი, ვერ დანახო და ვერ შეხედო - ამისი ატანა მოუთმენელი ვახლავთ და მე არ შემიძლია. ქმარი ჩემსავით ნერვიულობს, მაგრამ ის მთელი დღე სამსახურშია, მე კი საღ ნავიდე? ანდა რატომ გვემალება? რა აქვს ჩადენილი? სახლოში მხოლოდ მე და ისა ვართ და კიდევ ერთი მისამსახურე გოგო მიგდია. ნერვები დამანყდა, მეტს ვლარ ვვიტან.

ჰოლმსი ქალისაკენ გადაიხარა და გრძელი, ნვრილი თითები მხრებზე დაადო. როგორ სურდა, ყოველის მომხსხველი უნარი გააჩნდა, ისე ანუნარებდა ადამიანს, თითქოს ჯადოს უკეთესო. ნამიერ და ქალის გამოხედვაში შიში აღარ იგრძნობოდა, მის აფორიაქებულ სახეს ჩვეულებრივი იერი დაუბრუნდა. იგი მშვიდად ჩაჯდა იმ სავარძელში, რომელზეც ჰოლმსმა მიუთითა.

- თუ მე ხელს მოვიდებ საიდუმლოს ამოხსნას, ყოველი ნვრილობანი უნდა ვიყოდე, - უთხრა ჰოლმსმა. - აზრი მოიკრიბეთ. ყველაზე უმნიშვნელო ნვრილობანი შეიძლება საქმეში ყველაზე ვადამწყვეტი აღმოჩნდეს. თქვენ ამბობთ, რომ ის კარი თქვენთან ათი დღის ნინ მოვიდა და ორი კვირის ქირარა და კვების საფასური ნინასნარ გადაიხადა?

- მან მკითხა, როგორი პირობები იქნებაო, სერ. მე ვუპასუხე, კვირაში ორმოცდაათი შილინიგი უნდა გადაიხადოთ-მეთქი. ზედა სართულზე ერთი სასტუმრო და პატარა საწოლო ოთახია - სრულიად წაღკე ბინაა, სერ.

- შემდეგ?

- მან მიხსნა: ორჯერ მეტს გადავიხდი, თუ გინდა, კვირაში ხუთ გირვანქას მოგწმით, თუ ჩემს პირობებზე დათანხმდებითო. ძლიერი ქალი არ გახლავართ, სერ, მისტერ უორენს მერე ხელფასი აქვს, და ასეთი ფული ჩემთვის დიდი შენევნაა. იქვე ამოიღო ათგირვანქიანი საკრედიტო ბილეთი. ამდენსავეს მიიღებთ ყოველ ორ კვირაში დიდი ხნის განმავლობაში, თუ პირობაზე თანახმა იქნებითო, - მიხსნა, - მეტი მე თქვენთან არავითარი საქმე არა მაქვსო.

- მერე, რა პირობები დაგიყენათ?

- სახლის გასაღები მთხოვა, სერ. ამაში საოჯარი არაფერია. მდგმურებს ხშირად აქვთ თავიანთი გასაღები. ავრეთვე მოითხოვა, ჩემთვის დამაყენეთ და არავითარ გარემოებაში არ შემანსუხოთო.

- მერე, ამაში რაღა განსაკუთრებული და საოჯარი?

- მართალი ზრძანდებით, სერ, მაგრამ ყველაფერს აქვს თავისი ზომა. აქ კი ყოველგვარ ზომაზე ლაპარაკი ზედმეტია. აგერ ათი დღეა ჩვენს სახლშია და არა მერე, არა მისტერ უორენს, არა ჩვენს მოსამსახურე გოგოს მისთვის თვალთვარ არ მოგვიკრავს. ჩვენ გვესმის, როგორ დადის და დადის - ლამით, დილით, დღისით, მაგრამ სახლიდან მხოლოდ პირველ ღამეს გავიდა.

- ესე იგი სახლიდან პირველ ღამეს გავიდა?

- დიახ, სერ, და ძალიან გვიან დაბრუნდა - ჩვენ მაინც დავნეტით. გაგვაფრთხილა, გვიან მოვალაო, და გვთხოვა, კარს ურღულს ნუ გაყურითო. გავიგონე, როგორ ამოდიოდა კიბეებზე, ეს იყო ყვე ნაშუალამეს.

- სადილის საქმე როგორაა?

- საგანგებოდ მოითხოვა, კარის წინ სკამზე დამიდგითო კერძი მას შემდეგ, რა ზარს დავრეკავო. რომ შეჭამს, კიდევ დავგირეკავს და ჩვენ იმავე სკამიდან ვიღებთ ჭურჭელს, ლანგრითვე მიგვაქვს. თუ დამატებით სხვა რაიმე დასჭირდა, იქვე გვიტოვებს ქალაღის ნაგლეჯზე, ნაბეჭდი ასოებით ნაწერს.

- ნაბეჭდი ასოებით?

- დიახ, სერ, ფანქრით. სულ ერთი სიტყვა და მეტი არაფერი. ერთი აგერ მოგართვით, ნახეთ: საპონი. ესეერ მერე: ასანთი. ეს ნარწერა: დილილი გაზეთი - პირველ დილას ეს ნაწერები დავგვიტოვა. ამ გაზეთს ყოველ დილით ვახვედრებ სკამზე, საუბმესთან ერთად.

- დახეთ! - თქვა ჰოლომსმა და ყურადღებით გადაათვალიერა ქალაღის ნაგლეჯები, მისის უორენმა რომ მოუჭანა. - ეს კი ნამდვილად უჩვეულო ამბავია, ადამიანებისაგან განზე დგომა გასაგებია, მაგრამ ნაბეჭდი ასოები რა საჭიროა? ნაბეჭდი ასოებით წერა - მომქანრველი ჭაფაა. რატომ არ წერს უბრალოდ? როგორ ახსნით ამას, უოტსონ?

- თავისი ხელნაწერის დაფარვას უფილომს?

- მერე, რისთვის? რა ენაღვლენა, თუ ბინის დიანახლისი უბრალო საქმიან ქალაღს მის საკუთარი ხელით ნაწერს მიიღებს? ან, იქნებ, მართალი ხართ, მაგრამ რატომ წერს ასე ლაკონურად?

- ნარმოდგენა არა მაქვს.

- ეს ფიქრისა და დასკვნებისათვის დიდ შესაძლებლობებს გვიძლის. დანერილია რუდად გათლილი სრულიად ჩვეულებრივი იისფერი ფანქრით. ყურადღება მიაქრეთ, ზარათისათვის კიდევ მოუხევიათ მას შემდეგ, რა დაუწერია. აკლია „ს“ სიტყვა „საპონს“. ეს რაღა დამაფიქრებელი ამბავია, უოტსონ, არა?

- რაღაწერს ეშინია?

- უსათუოდ. ეტყობა, ქალაღზე რაღა კვალი დარჩა, თითის ანაბეჭდი ან სხვა რამ, რითაერ შეეძლოთ ამოწობა. თქვენ ამბობთ, მისის უორენ, რომ ის კარგი საშუალო სიმაღლისაა, შავგვრემანი და წვერმოშვებული, რამდენი წლისა იქნება?

- ახლოვარდა, სერ, ორდაათზე მეტის არ იქნება.

- კიდევ რას მიაქრეთ ყურადღება?

- ინგლისურად სწორად ლაპარაკობდა, სერ, მაგრამ წარმოთქმის მიხედვით ისეთი შთაბეჭდილება შექმნიდა, თითქოს უცხოელი უნდა იყოს.
- კარგად ჩაქმულია?
- ძალიან კარგად, სერ, ნამდვილი ჯენტლმენია. შავი კოსტუმი აყვია, ისეთი არაფერია, რომ თვალში გეჩუთ.
- სახელი არ უთქვამს?
- არა, სერ.
- ნერიღებს არ იღებს და არავინ ნახულობს?
- არავინ.
- მაგრამ თქვენ ან მოსამსახურე ვოგო დილაობით ხომ შედიხართ იმის ოთახში?
- არა, სერ, თავის თავს თვითონვე ემსახურება.
- ნუთუ? ჭეშმარიტად, გასაოწრია. ახლა მიხვარით, რა ხელნაწი ჰქონდა?
- ერთი დიდი ყავისფერი ჩემოდანი, მეტი არაფერი.
- ვერ ვიტყვი, რომ ამოსაწნობად და გასაძიფრად ზევრი რამ გავაჩნია, მაგრამ ზედი მაინც უნდა ვრადოთ. მამ, თქვენ ამბობთ, რომ ოთახიდან არაფერი გავიჭანათ, სრულიად არაფერი?

მისის უორენმა ჩანთიდან კონვერტი ამოიღო, იქიდან ორი ნახმარი ასანთი და სიგარეტის ნამწვები მაგიდაზე წამოყარა.

- დღეს სულ ეს იყო ლანგარზე. მოვიტანე, რადგან გამიგონია, რომ თქვენ წვრილმანებიდანარ შეგიძლიათ სერიოზული დასკვნების გამოტანა.

ჰოლმსმა მხრები აიჩეჩა.

- აქედან ვერანაირ სერიოზულ დასკვნას ვერ გავაკეთებ. ასანთით, ჩანს, სიგარეტს უკიდებდა, რადგან მხოლოდ თავია დამწვარი. როჯა სიგარას ან ჩიბუხს ენევიან, ასანთის ნახევარი მაინც დაინვის. ჰე, ეს ნამწვი კი მართლაც საყურადღებოა. თქვენ ამბობთ, რომ ის ჯენტლმენი ნვერ-უღვამიანია?

- ღიახ, სერ.
- ამ სიგარეტის ასე ზოლომდე მონევა მხოლოდ ნმინდად გაპარსულ კარს შეეძლო.

უოტსონ, თქვენს მოკლე უღვამეშსარ კი დაიჭრუსავდით ასე.

- იქნებ მუდამტყუი ჰქონდა? - ვივარაუდე მე.
- არავითარ შემთხვევაში: ზოლო დაჭმუჭნილია. იქნებ თქვენს სახლში ორი ადამიანი რხოვრობს, მისის უორენ?

- არა, სერ. ისე როჭას ჭამს ჩემი მღემური, რომ პირდაპირ მიკვირს, როგორ ჰყოფნის ერთ კარს ეს საჭმელი.

- რა გენეობა, უნდა დავიწადოთ, ვიდრე დამატებითი მასალები გავვიჩნდებამ. ზოლოს და ზოლოს, სადავო და სადავიდარაზო არაფერი გაქვთ. ზინის ქირა მიგილიათ, მღემური ნყნარი კარია, თუქრა, რა თქმა უნდა, ძალიან უყნაური. ქირას კარგად იხდის, და თუ არ სურს გამოჩენა, ეს ზოლოს და ზოლოს, თქვენ არე გეხებამთ. არავითარი მიზეზი არ გავგაჩნია, სიმძვიდე დავურღვიოთ, ვიდრე არ არსებობს საზუთი, რომ კანონს ემალემა. ეს საქმე კარგად მეშასსოვრებამ. შემატყობინეთ, თუ მოხდებამ რამე ახალი, და იმედი გქონდეთ ჩემი დახმარებისა, თუკი დაგჭირდებამთ.

- ამ საქმეში უთყოფ არის ზოგი რალარ თავშესაქრევი თავისებურებამ, უოტსონ, - მიხნრამ ჰოლმსმა მას შემდეგ, რარ მისის უორენი ნავიდა, - შეიძლებამ აღმოჩნდეს სრულიად უბრალი რამე - ვთქვამთ, მღემური ახირებული კარია და მეტი არაფერი: შესაძლოამ, ზევრად უფრო სერიოზულირ გამოდგეს, ვიდრე ერთი შემედევით ჩანს. უნინარეს ყოვლისამ, აზრად მომდის, რომ მისის უორენის ოთახებში არ რხოვრობს ის კარი, ვინე ზინამ იქირავამ.
- რატომ ფიქრობამ ასე?

- ასეთი რამ სიგარეტის ნამწვემა მაფიქრებინამ და მერე განამ დადგენილი არამ, რომ მღემური მხოლოდ ერთხელ გავიდა სახლიდან, ისირ იმავე ლამეს, როჯა ზინამ იქირავამ? მერედა, ერთმა ლმერთმა ირის, თვითონვე დაზრუნდამ იმ დროს, როჯა სახლში მას ვერავინ ნახავდამ, თუ სხვამ ვინმე. ჩვენ არავითარი მტკიუნებამ არ გავგაჩნია, რომ შინ დაზრუნებული კარი და, ვინე ზინამ დაიქირავამ, ერთი და იგივე პიროვნებამ, მერე, ოთახების დამქირავებელი სწორად ლაპარაკობდამ ინგლისურად, ეს კი ნერს ნამტყლი ასოებით და

თანაჲ დაუნერია „ასანთები“. ეტყობა, სიტყვა ლექსიკონში უნახავს, ლექსიკონში ხომ უოველი სიტყვა მხოლოდითია. სიტყვის სიმოკლეჲ, აღზათ, იმისთვის სჭირდებდა, რომ ინგლისურის უროდინრობა დაფაროს. დიას, უოჭსონ, ჩვენი საკმაოდ ბევრი საბუთი გვაქვს ეჭვისთვის, რომ მოხდა შენარველება და დამქირავებელი და ზინაში მარხოვრებელი ერთი და იგივე პიროვნება არაა.

- მაგრამ რა მიზნით?

- ჩვენი ამოყვანარ ისაა, რომ ამისი მიზენი ამოვსენათ. ერთი საიმელო გზა კი, კარმა რომ თქვას, უკვე გვაქვს. - ჰოლომსმა თავისი დიდი აღზომი ამოილო, რომელსაჲ უოველოდღე ავსებდა ლონდონის გაზეთებიდან ამოჭრილი წრობებით, განუხადებებით, დაკარგულთა ძებნას, შეხვედრის ადგილებს და სხვა მისთანებს რომ ეხებოდა. - ლმერთო ჩემო! - შესძახა მან, აღზომს რომ ფურეღავდა. - რაოდენი ნაირფეროვნებაა კვნესისა, შეძახილებისა, ნუნუნისა! რა უძირო კალათაა უჩვეულო შემთხვევებისა! მერე და სნორედ ამ კალათიდან ამოკრებს უძვირფასეს წრობებს ადამიანი, რომელიჲ სნორედ უჩვეულოს ეძებს. მისის უორენის მდგმური განმარტოვდა. მას ველარ ნახულობენ და ველარე ნერილებს სწერენ იმისი შიშით, რომ გაშიშვლოდებ საიდუმლოება, რომლის დაფარვარ სურთ. რა გზით უნდა შეატყობინონ ის ამბები, რომლებიჲ სახლის კედლების გარეთ ხდებდა? რა თქმა უნდა, გაზეთების მეშვეობით. ეტყობა, სხვა გზა არ არსებობს, და, ჩვენდა საბედნიეროდ, შეგვიძლია მარტო „დეილი გაზეთის“ შესწავლით შემოვიფარგლოთ. აი, ამ გაზეთიდან უკანასკნელი ორი კვირის განმავლობაში ამოჭრილი განუხადებები. „შავ ზოაში მორთული მანდილოსანი რეგურებით სრზოლის კლუბ „პრინციესიდან“ - ეს გამოვტოვოთ. „ნუთუ ჭიმი თავის დედას გულს გაუხეთქავს!“ - არა მგონია, ამასარ რაიმე საერთო ჰქონდეს ჩვენს საქმესთან“. ქალი, რომელიჲ წრობა დაკარგა ზრიქსტონის ომინბუსში...“ არე ეს მაინტერესებს. „სული ჩიმი ნუსხს შენთვის...“ - გულის ნამლები ნუნუნია, უოჭსონ, სრულიად ჩვეულებრივი! აი, ეს კი უფრო ხელს გვაძლევს და საჩვენო უნდა იყოს. მისმინეთ: მოთმინება. ვიპოვი რაიმე უფრო საიმელო საშუალებას, რომ ურთიერთობები ვიქნოიო. ჯერ კი ეს სვეტი. ჯ. დაბეჭდილია მისის უორენთან მდგმურის დასახლებიდან ორი დღის შემდეგ. სრულიად გამოსადეგია, ხომ მართალია? საიდუმლოებით მოწყული უწრობი აღზათ კითხულობს ინგლისურად, თუქრა ნერა არ შეუძლია. შევერადოთ ისევე დავადგეთ მის კვალს. აგერ, ასეღარ მოხდა. სამი დღის შემდეგ: „საქმე კარგად მიდის. მოთმინება და კეთილგონიერება. ღრუბლები გაიფანტებან. ჯ.“ მერე მთელი კვირა არაფერი. აგერ, რაღარ უფრო გარკვეული: „ღრუბელი იფანტება, რა ინმინდება და გზა მოჩანს. თუ მოვახერხე გარეობო, დამიხსოვრე: პირობითი კოდი - ერთი ა, და ორი ბ და ასე შემდეგ. მალე გაიგებ. ჯ.“ დაბეჭდილია გუშინდელ გაზეთში, დღევანდელში - არაფერი. ყველაფერი ეს ძლიერ ესადაგება მის უორენის მდგმურის ამბავს. დიდი ლოდინი არ დაგვჭირდება, უოჭსონ, დარწმუნებული ვარ, რომ ვითარებას შუქი მოეფინება. ჩიმი მეგობარი მართალი გამოდგა. დილით ზუხართან ნავადექი თავს, პაჭარა ნოხზე იდგა, რეხლისკენ ზურგი ჰქონდა მიქრეული და სახეზე სრული კმაყოფილების ლიმილი უთამაშებდა.

- ანა, ახლა რას იტყვით, უოჭსონ! - შესძახა და მაგიდიდან გაზეთი აილო. „მაღალი ნითელი სახლი თეთრი ქვის ლავგარდანებით. მეოთხე სართული, მეორე ფანჯარა მარუხნიდან. როგრა შემინდდება. ჯ.“ ეს უკვე სრულიად გარკვეულია. საუზმის შემდეგ ჩვენი პაჭარა დაზვერვას ჩავატარებთ მისის უორენის სახლის შემოგარენში... ანა, მისის უორენიჲ, ჩვენსკენ მოზნის, მისის უორენ, რა ირთი ახალი?

იგი ისე გამაღებელი შემოვარდა ჩვენს ოთახში, რომ ამკარად რაღარ მნიშვნელოვანი ამბავი უნდა მომხდარიყო.

- ჩემგან მოთმინება კმარა, მისტერ ჰოლომს! - შესძახა გამწარებულმა, - ჰოლორისას უნდა შევატყობინოთ! ჩავლაგოს ჩემოდანში თავისი ზარგი-ზარხანა და მომწყდეს თავიდან! პირდაპირ ავიდოდი და ამას ვეტყოდი, მაგრამ ჯერ თქვენთან რჩევის საკითხავად მოსვლა ვარჩიე. ჩიმი მოთმინების ფიალა აივსო, რაკი საქმე იქამდე მივიდა, რომ მოხური ქმარი გამილახეს...

- მისტერ უორენს სწემეს?

- დიასარ, უოველ შემთხვევაში უდიერად და უხეშად მოექრენ.

- ვინ მოექცა უფიერად?
 - სწორედ, ეს გვინდა გავიგოთ! ეს ამ დღით მოხდა. მისტერ უორენი მეტაბოლოდ მუშაობს მორტონსა და უეილინგტონს ცოტენჰემ-კორტ-როუდზე. სახლიდან მიახლოებით დილის შვიდ საათზე გადის ხოლმე. ამ დღით, ქუჩაში ათი ნაბიჯი არ გაეცლო, რომ ნინ ორი უწინა გადაუდგა, თავზე პალტო ჩამოაყვეს და იქვე მდგარ კედელში ძალით ჩასვს. მთელი საათი უჭარბებდათ აღმა-დაღმა, მერე კედლის კარი გაუღიათ და ძირს გადაუდგიათ. ასე ნოლილია ქვაფენილოზე, შიშისაგან გონებადაკარგული, და რა თქმა უნდა, იმის გაგების თავი არ ექნებოდა, თუ საით ნავიდა კები. როცა ნამომდგარა, უნახავს, რომ ჰემსტედ-ჰიტზე იმყოფებოდა. შინ ომნიბუსით დაბრუნდა, მე იგი ტახტზე მინოლილი დავტოვე და აქეთ გამოვექურე, რომ რაღაც მოხდა, თქვენთვის შეუმეცობინებინა.
 - შეტისმეტად საინტერესო ამბავია, - თქვა ჰოლმსმა. - ხომ არ შეუმჩნევია, როგორ გამოიყურებოდა ის ხალხი, ხომ არ გაუგონია, რაზე ლაპარაკობდნენ?
 - არა, სრულიად გამომტყერებულა. მხოლოდ ის იყის, რომ რაღაც მავიურმა ძალამ ძალდა ასწია და იმავე მავიურმა ძალამ ძირს ისროლა. ორზე მეტი არ ყოფილან, თუმცა იქნებ სამხრე იყვნენ.
 - თქვენ კი თქვენს ქმარზე თავდასხმას თქვენს მდგმურს უკავშირებთ?
 - ამა ვის დავუკავშირო? ჩვენ აქ თხუთმეტი წელია ვრეზორებთ და მსგავსი არაფერი მოგვსვლია. მეტის მოთმენა აღარ შემიძლია. ფული ხომ ყველაფერი არაა რეზორებში! მე დღესვე გავადგებ იმას სახლიდან.
 - როცა კიდევ მოიწადეთ, მისის უორენ. არაფერი ნაჩქარევად არ გააკეთოთ. მე მგონია, რომ შემთხვევა ზევრად უფრო სერიოზულია, ვიდრე ერთი შეხედვით ჩანს. ახლა ამქარაა, რომ დილით მას მტერები კარებთან ელოდნენ და თქვენი ქმარი თქვენი მდგმური ეგონათ. თავიანთ შერდომას რომ მიმხვდარან, კებიდან ძირს გადმოუდგიათ. ჩვენ შეგვიძლია მხოლოდ ვიმარჩიელოთ იმაზე, თუ რას იზამდნენ, შევდომან რომ არ მოსვლოდათ.
 - მერე, მე რა მოვიმოქმედო, მისტერ ჰოლმს?
 - ძალიან მაინტერესებს თქვენი მდგმურის ნახვა, მისის უორენ.
 - თუ კარს არ შევამტკრევთ, არ ვიყრ, ეს როგორ უნდა მოხდეს? როცა საჭმელს სკამზე ვდგამ და კიბეებზე ჩავდივარ, ყოველთვის მესმის, კარს როგორ კეტავს.
 - მან ხომ ლანგარი ოთახში უნდა შეიტანოს. განა არ შეიძლება კარი სადმე დაიმალოს და თვალი ადევნოს?
- დასახლისი ჩაფიქრდა.
- სწორია, სერ. მოპირდაპირე მხარეს საკუჭნაოა. იქ შემიძლია სარკე დავდგა, და თუ კარის უკან დაიმალოებით...
 - დიდებულია! - შესძახა ჰოლმსმა. - როდისაა მეორე საუბრის დრო?
 - ასე პირველ საათზე, სერ.
 - მაშ, მე და ექიმი უოტსონი იმ დროისათვის მოვალთ. მშვიდობით ზრძანდებოდეთ, მისის უორენ.
- პირველის ნახევარზე უკვე მისის უორენის სახლთან ვიყავით. ეს იყო მაღალი, ვიწრო, ყვითელი აგურის სახლი და იგი პატარა ჩიხში, ზრიტანეთის მუხეუძის ჩრდილოეთით, გრეიტორმ-სტრიტზე იდგა. იქიდან უფრო სოლიდური შენობებით ჰაუ-სტრიტის სანახები იშლიებოდა. ჰოლმსმა სიწლით მიჩვენა ერთი მათგანი - დიდი მრავალბინიანი სახლი, სხვა თვალსაჩინო სახლებზე ოდნავ ნინ მდგარი.
- აი, უოტსონ, ის სახლი! საიდანაქ დათქმული სიგნალებით ნიშნება მოხდება. მე კარგად დავინახე თეთრი ქვის ლავგარდნიანი მაღალი ნითელი სახლი. აგერ ფანჯარა, საიდანაქ პირობით ნიშნებს გადმოსწემენ. ადგილი რნობილია, რნობილია კოდიყ. ჩვენი ამოწანა ძნელი არ იქნება. იმ ფანჯარაში განუხადება: „ქირავდება“. მაშასადამე, ზინა წარიელია და თანამზრახველს შეუძლია იმით ისარგებლოს... ამა, როგორაა საქმე, მისის უორენ?
- თქვენთვის ყველაფერი გავამზადე. დატოვეთ დაბლა ფეხსაწმელი, ამოდიოთ და მე საკუჭნაოში შევიშვებთ.
- ქალმა ყველაფერი ძალიან მოხერხებულად მოაწყო. სარკე ისე იყო დადგმული, რომ ჩვენ, ზნელში მყოფნი, მოპირდაპირე კარს კარგად დავინახავდით. ის იყო დავსხედით და მისის უორენმა დავეტოვა, რომ ზარის ხმარ განსმა. ძალე გამოჩნდა დასახლისი, ლანგარი

სკამზე დადგა და მიძიმე ნაზივით იქაყრობას გაშორდა. კარის ყუან მიყუნჯულები მივაძქერდით მოპირდაპირე კარს, რომელიყ სარკეში ჩანდა. დიასახლისის ფეხის ხმა მიწყდა თყ არა, გასაღების გაჩხაკუნების ხმა ვაისმა, კარის სახელოური ჩამოინია და ორმა ნაზმა ხელომა სკამზე დატოვეზული ლანგარი აილო. ნყთის შემდეგ ლანგარი ისეც სკამზე დადგეს, და ჩემს თვალნინ ქალოს მშვენიერმა შავგვრემანმა სახემ გაიელოვა. იგი შეძრწუნებული შესქქეროდა საყუნახოს ოდნავ მოღებულ კარს. შემდეგ ოთახის კარი ხმაყრით დაიხყრა, გასაღებმა ისეც გაიჩხაკუნა და ყველაფერი მიწყნარდა. ჰოლომსმა ხელი სახელოში ჩამავლო და ჩვენ სნრაფად დავეძვით კიბეზე.

- სალამოს ისეც მოვალ, - ყთხრა დიასახლისს, რომელიყ მოყთმენლად ყყურებდა. - მგონი, ყოტსონ, ეს საქმე შინ ყნდა განვსაჯოთ.

- ამრიგად, ჩემი ვარაყდი დადასტყრდა, - თქვა ჰოლომსმა და სავარძელში მოხერხებულად გადაწვა. - მოხდა შენაყვლემა. მხოლოდ ის ვერ განვკვრიტყ, ყოტსონ, რომ ჩვენ ქალოს შევხვედროდით და თანაყ შესანიშნავ ქალოს. - მან დავგინახა.

მან რაღაყ ისეთი შენიშნა, რამაყ შეაძრწუნა. ეს ყყველია. საერთოდ, საქმის ვითარება საკმაოდ ნათელია, ხომ მართალოს ვამბობ? ნყვილი ექემს ლონდონში თავშესაფარს, რდილომს დაემალოს რაღაყ საძინელი საფრთხეს, რაყ თავს დასტრიალოებს. რამდენად საძინია საფრთხე, ეს ჩანს სიფრთხილის იმ მკაყრი ლონისძიებებიდან, რაყ მიყლიათ. მამაკაყმა ყსათყოღ რაღაყ ყნდა მოიმოქმედოს და მანამდე სყრს ყზრყნველყოს ქალოსთვის ყშიშროება. იოლი ამოყნა როდია, მაგრამ კაყს ეს მეტად თავისებურად გადაყნყვეტია და იმდენად ნარმატებთაყ, რომ სახლოში ქალოს ყოფნა არ იყის თვიოთონ დიასახლისმა, რომელიყ მას კვებავს. ახლა აშკარაა, რისთვის არის საჯირო ნაბეჯდი ასოები: რათა არ გახდეს რნობილი, რომ ნყრს ქალი. მასთან შეხვედრა კაყს არ შეყძლია - ამით მტრემს თავის კვალზე დააყენებს. და რაკი ქალოს ნახვა არ შეყძლია, თავის ამბავს გაზეთის მეძვეობით ატყობინებს. ჯურჯირობით ყველაფერი გასავებია.

ყოტსონ, თქვენ როგორყ ყოველთვის, მეტისმეტად პრაქტიკული ხართ! რა იფარება ამის ყყან? მისის ყორენისაგან ნამბობი თითქოს თავშესაქრევი პრობლემა სყლ ყფრო რთყლდებდა და საბედისწერო ხასიათს იღებს. ჯურჯირობით გადაჯრით შეგვიძლია ვთქვათ ერთი რამ: ეს არაა ზანალოური სასიყვარული თავგადასავალი. თქვენ აღნათ შენიშნეთ ქალოს სახის გამომეტყველება, როყა საფრთხე იგროძო? ჩვენ გავიგეთ აგრეთვე მისტერ ყორენის კებით გატაყების ამბავი. ის ყთყოღ მდგმური ეგონათ. თვალით ნანახი და გავგონილი ყველაფერი ეს, აგრეთვე აყურილებლობა, რომ საიდყმლო მკაყრად შეინახონ, მეტყველებს იმაზე, რომ საქმე ეხება სიკვდილ-სიყორხლეს. თავდასხმა მისტერ ყორენზე იმ ამბავს გვიჩვენებს და გვიმტაყრებს, რომ მტრებმა, ვინყ არ ყნდა იყონ ისინი, ჯურ არაფერი იყიან იმაზე, რომ ზინის დამქირავებელი მამაკაყი შეყვლილია დედაკაყით. ეს ძალოზე საინტერესო და ძალოზე დახლოართყლი ამბავი ჩანს, მისტერ ყოტსონ.

- თქვენ რატომ ყნდა მისდით ამ საქმეს ზოლომდე? ის ხომ არავითარ სარგებლობას არ გიქადით, არყ სახელს შეგძენთ?

- მართლაყ, არაფერს შემიყნს, მაგრამ ხომ არის ხელოვნება ხელოვნებისთვის, ყოტსონ. თქვენყ, როყა საექიმო პრაქტიკას ენეოდით, განა მხოლოდ გასამრჯელოსთვის მკყრნალობდით?

- არა, ჩემი როდნის შევსების მიზნითაყ, ჰოლომს.

- სნავლა სიკვდილამდეო, ხომ გავიგონიათ, ყოტსონ. სნავლა - ესაა გაკვეთილების ჯაჯვი და ყველაზე დიდი გაკვეთილი ზოლოს მოდის. ჩვენი შემთხვევა ჯყყის სასნავლებელია. ის არყ ფყლს მოგვიტანს და არყ სახელს, მაგრამ საიდყმლო მაინყ ყნდა ამოვსნათ.

დალამდებდა და ჩვენ კიდევ ერთ ნაზიჯს გადავდგამთ ნინ ჩვენს კვლევა-ძიებაში.

როყა ისეც მივედით მისის ყორენის სახლოში, ლონდონში დაისის მწყხრი ჩამონვა.

ერთფეროვან რყხ საფარველოში მხოლოდ ფანჯრების მკვეთრად შემოხაზული ყვითელი კვადრატები და გაზის ფარნების მქრქალი ნრეები რრიატებდა. ჩაზნელებული სასტყმროდან რომ დაყინებით გავიქქირებოდით, ვხედავდით მხოლოდ ერთი მკრთალი მწყის ლაქას, მაღლა ნყვლიადში რომ რიძრიმებდა.

- იმ ოთახში ვიღაც დადის, - ჩურჩულით თქვა ჰოლომსმა და თავისი გრძელი, დაძაბული სახე მინასთან მიიჭანა, - დიას, მე ვხედავ მის ჩრდილს. აგერ, კიდევ გამოჩნდა. ხელოში სანთელი უჭირავს და ახლა აქეთ იყურება. სურს დარწმუნდეს, რომ ქალი თვალს ადევნებს. იგი შუქნიშნებს იძლევა. თვალი ადევნეთ და დაიმასხოვრეთ უოტსონ, რათა ჩვენი მონაწილეების შემონიშნა შევძლოთ. ერთხელ ანთო - წხადია, ესაა ა. ახლა რამდენი დათვალეთ? ორი? მერ. უთუოდ ეს ტ იქნება. ატ - მეტად საგულისხმოა. ისევ ტ. ეს უთუოდ მეორე სიტყვის დასაწყისია. გამოდის ტენტა. მორჩა. ნუთუ სულ ეს იყო, უოტსონ? ატტენტა - უაზრობაა. არც მაშინ აქვს აზრი, თუ სამ სიტყვად დავშლით - ატ, ტენ, ტა. ისევ დაინყო! ეს რაღაა? ატტე - ისევ ის? ურწაურია, უოტსონ, ძალიან ურწაური! და ისევ ყველაფერი ხელახლა! ატ-ის ხომ მესამედ ანიშნებს იმავს! სამჯერ - ატტენტა. კიდევ რამდენი იქნება? არა, მგონი დაასრულა. ფანჯარას მოშორდა. როგორ ახსნით ამას, უოტსონ?

- დაძიფრული წობაა.

მოულოდნელად ჰოლომსმა „აა“ - ისე შესძახა, თითქოს რაღაც მოისაზროს.

- თანაც შიფრი არც ისეთი თავსატეხია, უოტსონ. ეს ხომ იჭალოურია! „ა“ ზოლოში ნიშნავს, რომ მიმართავენ კარს: „ფრთხილად! ფრთხილად! ფრთხილად!“ რას იტყვი, უოტსონ?

- ვფიქრობ, მიზანს ზუსტად შიგ გულში მოახვედრეთ.

- უდავოდ. გაფრთხილება უაღრესად მნიშვნელოვანია, ამიტომაც სამჯერ გაიმეორა. მაგრამ რას გაუფრთხილდეს? დაიწა, კიდევ მოვიდა ფანჯარასთან.

ჩვენ ისევ დავინახეთ მრუმე სილუეტი დახრილი კარისა და ფანჯარაში ქუჩის შუქმა გაიეღვა, სიგნალები განმეორდა. ახლა სწრაფად გადასრეძენენ, ისე სწრაფად, რომ თვალის მიდევნება ჭირდა.

- ჰერიკოლო! ჰერიკოლო! - ეს რას ნიშნავს, უოტსონ? საფრთხე? ღმერთო მონყალო! ეს ხომ საფრთხის სიგნალია! ისევ დაინყო! ჰერი... ეს რა...

შუქი ურეზ ჩაქრა, მორიძრძე კვადრატი გაუჩინარდა, და მეოთხე სართული შავ ზაფთასავით შემოეცლო მოელვარე ფანჯრების სარტყელს მალალი სახლის თავზე. უკანასკნელი გამაფრთხილებელი სიგნალი უერად განყდა. რატომ? ვინ განყვიტა? ასეთი აზრი გავვიჩნდა ორივეს. ჰოლომსი ფანჯარას ფიქვლავ ჩამოსრეილდა.

- ეს ხუმრობა არ არის, უოტსონ! - შესძახა. - იქ რაღაც ჭოჭოხეთი ტრილოებს. რატომ შენყდა სიგნალები ასე უერად? უნდა დავუკავშირდეთ სკოტლენდ-იარდს, ჩვენი აქედან ნასვლა კი არ შეიძლება, დრო არ ითმენს.

- შეიძლება მე გავიქრე ჰოლომსში?

- აყრილებელია უფრო ზუსტად გავიგოთ, რა ხდება იქ. იქნებ მიზეზი სულ უბრალო რამეა. იჩქარეთ, უოტსონ, და შევერდოთ თვითონვე გავარკვიოთ ყველაფერი.

ჰაუ-სტრიტზე რომ ჰაიპარად მივანბნებდით, იმ სახლს მივხედეთ, რომელიც ის-ის იყო უკან მოვიტოვეთ. ზედა სართულის ფანჯარაში ჩანდა - ქალის თავის ჩრდილი, იგი ალბათ დაძაბული და სუნთქვაძეკრული გასრქეოდა სიზნელეს, რათა სიგნალების განმეორება არ გამოჩინებოდა.

ჰაუ-სტრიტის შენობის წინ რიკულეებზე დახრილი, გრძელპალტოიანი და შარფშემოხვეული კარი იდგა. როცა სადარბაზოში ფარნის შუქი ჩვენს სახეებს მოხვდა, ის შეკრა.

- ჰოლომს! - შესძახა.

- დიას, მე ვარ, გრეესონ! - შეეხმინა ჩემი მეგობარი და სკოტლენდ იარდელ მადებარს მიესალმა. მოგზაურობა შეყვარებულთა შეყრით დასრულდა. აქ რამ მოგიყვანათ?

- ალბათ იმანვე, რამაც თქვენ, - მიუგო გრეესონმა. - მაგრამ რანაირად გაიგეთ ეს საქმე, ნარმოდგენა არა მაქვს.

- მე და თქვენ აქ მოგიყვანა ორმა სხვადასხვა ძაფმა, რომელიც ერთი და იმავე დახლართული კვანძიდან მომდინარეობს. მე სიგნალებს ვაკვირდებოდი.

- სიგნალებს?

- დიას, ამ ფანჯრიდან. იგი უყურად განყდა. ჩვენ იმის დასადგენად მოვედით, ასე უყურად რა მოხდა. მაგრამ რაკი საქმე საიმედო ხელშია, მე აღარა მანქვს საფუძველი ძიება განვაგრძო.

- მოიწადეთ! - შესძახა ფიქვლავ გრეგსონმა. - პატიოსნად გეტყვი, მისტერ ჰოლმს, თქვენს გვერდით მე ყოველთვის უფრო დაჯერებულად ვმოქმედებ. ეს მისასვლელი მთელს სახლში ერთადერთია. ვერსაით ნაგვივა.

- ვინ? რომელია?

- როგორ იქნა, ამჯერად ბედი ჩვენ გვიღობის, მისტერ ჰოლმს. უნდა დაგვეთანხმობთ. ამის თქმაზე გრეგსონმა ძლიერ დაჰკრა თავისი ტროსტი ტროტუარზე, რის შემდეგაც ქუჩის ზოლოში მღვარი მათრახმომარჯვებული კარეტის მეტლე ჩვენსკენ გამოეშურა. - ნება მიბოძეთ წარმოგიდგინოთ მისტერ ჰოლმსი, - უთხრა გრეგსონმა. - ეს კი მისტერ ლივერტონია, ამერიკულ სააგენტო პინკერტონიდან.

- ლონგ-აილენდის გამოქვანულის საიდუმლოს გმირი! - შესძახა ჰოლმსმა. - მოხარული ვარ, რომ გაგიყვანით, სერ.

ამერიკელი ახალგაზრდა, მშვიდი, საქმიანი კარი, მკვეთრნაკვეთიანი სუფთად გაპარსული მოგრძო სახისა, ასეთი ქების გამგონე, ვანილდა.

- ის, რაჯ ახლა ჩვენ მოგველის, მთელი ჩემი რხოვრების საქმეა, მისტერ ჰოლმს. თუ ჯორჯიანოს შეპყრობა მოვახერხე...

- რაო? ჯორჯიანო „ალისფერი ბეჭდის“ ლიგიდან?

- ო, მას უკვე ევროპაში იწობთ? ამერიკაში მის შესახებ ყველაფერი ვიცი. ჩვენ ვიცი, რომ მის სინდისს ორმოცდაათამდე მკვლელობა აწევს, მაგრამ ჯერ სარწმუნო სამხილი არა გვაქვს და ამიტომ შეპყრობა არ შეგვიძლია. ფეხდაფეხ მოვდეგ ამერიკიდან, ნიუ-იორკიდან მოვყვები და ერთი კვირაა ლონდონში ვუფვალოვალემ, შემთხვევას ვეძებ, რომ საყელოში ხელი ჩავავლო. მე და მისტერ გრეგსონმა მის კვალს მივაგენით. ამ დიდ სახლშია, სხვა სადარბაზო კარი აქ არაა და ხელიდან ველარ დაგვისხლოტება. მას შემდეგ, რაჯ ის ამ სახლშია, სამნი გამოვიდნენ, მაგრამ ვფიქრავ, მათ რიქვში ჯორჯიანო არ იყო.

- მისტერ ჰოლმსი რაღაჯ სიგნალებზე ლაპარაკობდა, - ჩაურთო გრეგსონმა. - დარწმუნებული ვარ, მას, როგორც ყოველთვის, აქვს ისეთი დანვრილებითი რხოვრები, რომლებზე ჩვენ არ გავაჩნია.

ჰოლმსმა მოკლედ მოუთხრო ყოველივე. ამერიკელმა ხელის მტევენები ნყენით მომუჯა.

- გაუგია, რომ აქა ვართ!

- რაჭომ გგონიათ?

- განა რხადი არ არის? სახლში დაიმაჯა და ნიშნებს აძლევს თანამზრახველს - ლონდონში მისი ზანდის რამდენიმე ნევრია. მერე, როგორც თქვენ ინებეთ გერწობნებნათ, სიგნალები უყურად შეწყდაო. რას უნდა ნიშნავდეს ეს, იმის გარდა, რომ დაგვინახა, ან როგორღაჯ მიხვდა, რომ ჩვენ აქა ვართ, საფრთხე ემუქრება და დაყუვენებლივ თავს უნდა უშველოს? თქვენ რას გვირჩევდით, მისტერ ჰოლმს?

- მაღლა ავიდეთ. და იქვე გავარკვიოთ, ზემოთ რა ხდება.

- მაგრამ ჩვენ მისი დაპატიმრების ორდერი რომ არა გვაქვს?!

- ის კარი წარიელ ზინაში საეჯვო ვითარებაში იმყოფება, - თქვა გრეგსონმა.

დაპატიმრების პირველ მიზეზად კმარა. როჯა საპატიმროში ჩავსვამთ, ნიუ-იორკიდან აღნათ დაგვეხმარებნან, რომ იქვე გავაჩეროთ. დაპატიმრებისათვის პასუხისმგებლობას ჩემს თავზე ვიღებ.

ჩვენს მადებარი-პროფესიონალები იქნებ გონებას მკვირვლად ვერ ამუშავებენ, მაგრამ სიმაძაქრში ვერაფერს უსაყვედურებთ. გრეგსონი კიბებზე ადიოდა, რათა შეეპყრო გამობრძმედილი ზოროტმოქმედი, ადიოდა ისევე დამშვიდებული, თითქოს სკოტლონდ-იარდის სადარბაზო კიბეზე მიაბიჯებდა. პინკერტონელმა აგენტმა გადასწრება სჯადა, მაგრამ გრეგსონმა გადაჭრით გადაულობა გზა და უკან მოიჭოჯა. ლონდონური ფათერაკები - ლონდონის პოლიციის პრივილეგია გახლავთ.

მეოთხე სართულოზე მარჯვენა მხარის ზინის კარი ოდნავ გამოღებული იყო. გრეგსონმა სულ გამოაღო. შიგნით სინყნარე სუფევდა და ყიამეთი იდგა. ანანთი გავკარი და მადებრის ფარანს რეწხლი მოვუკიდე. როჯა მუქი ანთო, გაორებისაგან ყველამ ამოვიხვენქეთ.

იაჭაკის ფიჭვის ფიწრებზე სისხლის ახალი კვალი მოჩანდა. ჩექმების ნითელი ანაბეჭდები ჩვენს მხარეს გამოდიოდა შიდა ოთახიდან, რომლის კარიც დახურული იყო. გრეგსონმა ის ფართოდ გააღო და ფარანი ასწია. შუქი მთელს ოთახს ანათებდა და ჩვენ გრეგსონის ზურგს ამოფარებულნი წინ დაძაბულები და დარქვეტილნი ვიყურებოდით.

წარიელი ოთახის შუაგულში გაშხლართულიყო ჰერკულესის აღნაგობის კარი, შავგვრემანი, სუფთად გაპარსული სახის ნაკვებები საშინლად დამახინჯებოდა. ალისფერი სისხლის საშინელი ნაღვენი მისვრილი თავი ღია ფერის პარკეტზე სისხლის გუბეში ეგდო. მუხლებანეულსა და ხელებგაშლილს მძლავრ ყავისფერ კისერში დიდი დანა ჰქონდა გაყრილი, რომელსაც მხოლოდ ტარი მოუჩანდა. თუმცა გიგანტური აგებულებისა იყო, დანის მძლავრ დატყმას, ეტყობა, ისე დაუგდია, როგორც გამოყვანილი ყანბის ხელით დაკლული ხარი. მის მარჯვენა ხელთან ეგდო ორღესური მძიმე ხანჯალი, ძვლისტარიანი, გვერდით კიდევ – შავი ლაიკის ხელთათმანი.

- ღმერთო ჩემო! სწორედ ეს არის შავი ჭორჭიანო! - შე-ჰყვირა ამერიკელმა მადეზარმა - ამჯერად ვილაწამ დაგვასწრო.
- აგერ სანთელი ფანჯარაზე, მისტერ ჰოლმს. - თქვა გრეგსონმა. - მაგრამ თქვენ რას აკეთებთ?

ჰოლმის ფანჯარასთან მივიდა, ანთო სანთელი და საიდუმლო ნიშნების გადაწყობას მოჰყვა. შემდეგ სიბნელეში გაიხედა, სანთელი ჩააქრო და იაჭაკზე დააგდო.

- ვნახოთ, მგონი ეს დაგვებმარება.

შემდეგ ორივე პროფესიონალთან გამოზრუნდა, გვამს რომ ათვლიერებდნენ, და ღრმად ჩაფიქრებული მათ გვერდით დადგა.

- თქვენ ამზობთ, რომ ვიდრე დაზღა იდექით, სახლიდან სამნი გამოვიდნენ, - თქვა ზოლოს. - ხომ არ დაკვირვებხართ?

- დიახ, დავაკვირდი.

- ხომ არ იყო მათ შორის ორდაათიოდე წლის შავგვრემანი, შავნვერულვაშებანი, საშუალო ტანის კარი?

- დიახ, ჩემს გვერდით მან უკანასკნელმა ჩაიარა.

- ვფიქრობ, ეს ისაა, ვინც თქვენ გინდათ. შემოდის აგინეროთ და თან გვაქვს მისი ფეხის ჩინებული ანაბეჭდი. ვფიქრობ, ეს თქვენთვის კმარა.

- ზევი ვერაფერი მონაწეშია, მისტერ ჰოლმს, რომ ამის მიხედვით ვიპოვოთ მილიონ ლონდონელს შორის ის ერთი კარი.

- შესაძლებელია. ამიტომ ვიფიქრე, რომ კარგი იქნება, თუ ქალს მოვიშველიებთ.

ამ სიტყვებზე ყველანი კარისკენ მივბრუნდით. კარის სწორკუთხედში იდგა მაღალი ლამაზი ქალი. ის გახლდათ მისის უორენის საიდუმლოებით მოწყობილი მდგმური, რომელიც ნელა მოგვიახლოვდა. მისი ფერმკრთალი სახე შიშით იყო მოწყობილი. იგი დაძაბული, შიშნეული მზერით დასჩერებოდა ძირს დაგდებულ გვამს.

- თქვენ მოკალით ის! - ჩაიბუჭებუჭა ქალმა. - ნუ ვშნ ქშნ, თქვენ მოკალით ის!

შემდეგ ერთი ღრმად ამოისუნთქა და სიხარულის ყიჟინით შეხტა. ოთახში დარბოდა, ტაშს უკრავდა, თაფლისფერი თვალეები აღფრთოვანებისა და გაოცებისაგან უელავდა, მის ზაგეებს ათასი იტალიური ნარმტარი ნამოძახილი აღმოხდა. ყველა შემრწუნდებოდა და გაოცდებოდა ამ ქალის შემყურე. ის კი დაუოკებელ სიხარულს მოეყვამა ამ სანახაობის გამო. უყურად შეჩერდა და კითხვის ნიშნად შემოგვაქერდა.

- მაგრამ თქვენ! თქვენ ხომ პოლიცია ხართ? თქვენ მოკალით ჯუზეპე ჭორჭიანო? მართლა?

- ჩვენ პოლიცია ვართ, ქალბატონო.

ქალი ოთახის ბნელ კუთხეებს დააკვირდა.

- სადღაა ჯენარო? ჯენარო ლუკა, ჩემი ქმარი? მე ემილია ლუკა ვარ, ორივე ნიუ-იორკიდან გახლავართ. სადაა ჯენარო? ეს-ეს არის მანიშნა ამ ფაქრიდან, რომ მასთან მოვსულიყავი და მერ აქეთ გამოვეშურე.

- ეს მე ვიხმეთ, - თქვა ჰოლმსმა.

- თქვენ! მერედა თქვენ რა იყოდით, როგორ უნდა გენიშნებიათ ჩემთვის აქ მოსვლა.

- თქვენი შიფრი არც ისე რთულია, ქალბატონო. თქვენი აქ ყოფნა კი აუხრებელი იყო. აქ გვესაჭიროებოდა. დარწმუნებული ვიყავი, რომ თუ მოგვეძიებთ ნიშანს მშუკში (მოდი - იტ.), უთუოდ მოხვდებით.

მშვენიერმა იტალიელმა ქალმა პოლომის მოკრძალებული შიშით შეხედა.

- არ მესმის, საიდან გაიგეთ ეს ყველაფერი, - თქვა. - ჭუხეპე ჭორჭიანო, როგორ მან... - უეროდ გაჩუმდა, მაგრამ მაშინვე სახე სიხარულით და სიამაყემ გაუნათა. - ახლა გავიგე! ჩემმა ჯენარომ! ეს ყველაფერი მოიმოქმედა ჩემმა მშვენიერმა, ძვირფასმა ჯენარომ, რომელიც ყველა უბედურებისაგან მიფარავდა, მანვე მოკლა ზოროტმოქმედი თავისი ძლიერი ხელით! ო, ჩემო ჯენარო, რა შესანიშნავი ხარ! არის კი ამ ქვეყნად ქალი, ვინც მისი სიყვარულის ღირსია?

- მამ ასე, მისის ლუკა, - თქვა პროზაულმა გრეგსონმა და ხელი იდაყვზე მიადო ისევე გულგრილად, თითქოს ის ყოფილიყო ნოტინგ-ჰილელი ხულიგანი. - ჯერ ჩემთვის მთლად ნათელი ვერ არის, თქვენ ვინ ზრძანდებით, და რაჭომ ხართ აქ, მაგრამ, რა უკვე მითხარით, იმის მიხედვით სრულიად ნათელია, რომ თქვენით სკოტლენდ-იარდში დაინტერესდებიან.

- ერთი წუთით, მისტერ გრეგსონს, - ჩაერია პოლომისი, - მე მგონია, ეს ლედი ნინალმდეგი არ იქნება, რომ ზოგი რამ ჩვენ გვითხრას. თქვენ ირით, ქალბატონო, რომ თქვენს ქმარს დააპატიმრებენ და გაასამართლებენ იმ კარის მოკვლისთვის, რომელიც აქ ჩვენს წინ გდია? თქვენი სიტყვები შეიძლება თქვენი ქმრის ნინალმდეგ გამოიყენონ. მაგრამ თუ თქვენ ფიქრობთ, რომ თქვენი ქმრის მოქმედება კანონსაწინააღმდეგო არ იყო და მისი მოქმედება მისთვის საშიში არ იქნება, თუნდაც მართლმსაჯულებისათვის ყოველივე რწობილი შეიქმნას, მაშინ, გთხოვთ ყველაფერი ნვრილად გვიამბოთ.

- ახლა, როცა ჭორჭიანო მკვდარია, ჩვენ აღარაფრისა გვეშინია, - მიუგო იტალიელმა ქალმა. - ის იყო ეშმაკული და ურჩხული, რომლის მოკვლისათვის ქვეყნად არც ერთი მოსამართლე ჩემს ქმარს სასჯელს არ გამოუყვანს.

- ასეთ შემთხვევაში, - თქვა პოლომისმა, - გირჩევთ დავკეტოთ კარი და დავტოვოთ ყველაფერი ისე, როგორც არის, გავცეთ ამ ლედის მის შინაში და გადაწყვიტოთ გამოვიჭანოთ მას შემდეგ, რა ის ყველაფერს მოგვიყვება.

ნახევარი საათის შემდეგ ყველანი ვისხედით ლედი ლუკას პაჭარა სასტუმროში და ვისმენდით მის საოჯარო მოთხრობას იმ ავბედით მოვლენებზე, რომელთა დასასრულის მონმენიერ ჩვენ შევიქენით. ინგლისურად სწრაფად და სხაპასხუპით ლაპარაკობდა, თუმცა ძლიერ არასწორად და მეტი სიწხადისათვის მისი მონათხრობი როცა შევასწორე.

- მე დავიბადე პოსილიპოში ნეაპოლის ახლოს, - დანყო ქალმა, - ვარ ასული აუგუსტო ბარელისა, რომელიც იქ უფროსი იურისტი იყო და თანაურ ამ მხარის დეპუტატი. ჯენარო მამაჩემთან მსახურობდა და მე ის შემეყვარდა, რადგან არ შეიძლება კარს ასეთი ადამიანი არ შეუყვარდეს. ლარინი იყო, ხელმოკლედ რხოვრობდა და გარდა სიღამაზის, ძალისა და ენერგიისა არაფერი გააჩნდა. ამიტომ მამამ ქორწინების ნება არ მოგვცა. ჩვენ გავიქერით, ბარინი დავქორწინდით, გავყიდეთ ჩემი სამკაულები და ამერიკაში წავედით. ეს მოხდა ოთხი წლის წინ და მას შემდეგ ჩვენ ნიუ-იორკში ვრხოვრობდით.

პირველად ზეღმა გავვლიმა. ჯენარომ კეთილი სამსახური გაუნია ერთ იტალიელ ჯენტლმენს - ისხნა იგი თავზე ხელაღებული არამზადებისაგან იმ ადგილას, რომელსავე ჰქვია ზოვერი, და ასე შეიძინა გავლენიანი მეგობარი. მისი სახელია ტიტო კასტალოტი. იგი ვახლავთ მთავარი კომპანიონი რწობილი ფირმისა „კასტალოტი და ზამბა“, ამ ფირმას ნიუ-იორკში ხილი შემოაქვს და ხილის მთავარი მიმწოდებელია. სინიორ ზამბა ზევრს ავადმყოფობს და ყველა საქმე იმ ფირმისა, რომელიწავე სამსამდე კარია გაერთიანებული, ჩვენი მეგობრის ხელშია თავმოყრილი. კასტალოტემ ჩემი ქმარი თავის ფირმაში მიიღო, განყოფილების გამგედ დანიშნა და მის მიმართ ყურადღებითა და გულისხმიერებით გამოირჩეოდა. სინიორ კასტალოტი უროლო ვახლავთ და ჯენაროს, როგორც გითხარით, ღვიძლი შვილივით უყურებდა. ჩემს ჯენაროსავე ის კარი ისე უყვარდა, თითქოს ჩვენი მშობელი მამა ყოფილიყოს. ზრუკლინში ვიქირავეთ და მოვანყვეთ ერთი პაჭარა სახლი და ჩვენი მომავალი უზრუნველყოფილი გვეგონა, როცა უეროდ გამოჩნდა შავი ღრუბელი და მთელი რა დაბურა.

ერთ საღამოს, როცა ჟენარო შინ ზრუნდებოდა, გზაზე ვიღაც თანამემამულეს გადაჰყრიდა და შინ მოიყვანა. მისი სახელი იყო ჯორჯიანო, ისიც პოსილიპოდან აღმოჩნდა. კარე კი არა, ზუმბერაზი ვახლდათ, კოლოსალური სიმაღლისა, რაშიც თვითონვე დარწმუნდით – ხომ ნახეთ მისი გვაში! არა მარტო უზარმაზარი ცანი, არამედ ყველაფერი ფანტასტიკური, უზომო და შეშინარავი ჰქონდა. ჩვენს სახლში მისი ხმა ისე გაისმოდა, როგორც მების ქუხილი. სადაც ის ლაპარაკობდა, იქ ყველგან სივინროვე იყო, ადგილი არ ჰყოფნიდა უზარმაზარი ხელების საქნევად. აზრები, განწყობები, ვნებები, ყველაფერი დიდი და საშინელი ჰქონდა. ლაპარაკობდა, უკეთ ღრიალებდა ისეთი მღელვარებით, რომ დანარჩენებს ისლად დარჩენოდათ, დამჭდარიყვნენ და ესმინათ მისი სიტყვები, რომელთა ნაკადი მსმენელს აძრუნებდა. თვალები წერხლივით უელავდა და უნებურად გიმორჩილებდათ. საშინელი და საოწარი კარე იყო. მაღლოზა შემოქმედს, რომ ის მკვდარია!

სულ უფრო და უფრო მოუხშირა სიარულს. მაგრამ, არც მე და არც ჟენაროს მისი სტუმრობა არაფრად გვეპიჭნავებოდა. ჩემი უბედური ქმარი ფერმიხდილი იყო ხოლომე და გულგრილად ისმენდა უსასრულო ქადაგებას პოლიტიკასა და სოციალურ პრობლემებზე, რაც ჩვენი სტუმრის საუბრის თემას შეადგენდა. ჟენარო ღუძღა, მაგრამ მის სახეზე ამოვიკითხავდი ხოლომე განწყობას, რაც მისთვის უნინ უჩვეულო იყო. ჯერ ვფიქრობდი, რომ ეს იყო სიძულვილი, მერე გავიგე, რომ ეს რაღაც უფრო მეტი ვახლდათ. ეს იყო შიში, დაუძლეველი შიში, რასაც ძლივს იკავებდა. იმ ღამეს, როცა მის სახეზე კვლავ ძრწოლა და შიში ამოვიკითხე, მოვეხვიე და შევხიზვე, ჩემი სიყვარულის გულისათვის, ყველაფრისათვის, რაც ძვირფასი გაჩნდა, ეთქვა, რაჭომ გრძნობდა ამ ზუმბერაზის გვერდით თავის თავს დამაგრულად და დათრგუნულად. ქმარმა მითხრა და მისი მოთხრობის მსმენელს გული გამეყინა. ჩემი საბრალო ჟენარო, იმ სიფიქსის, იმ ყმანვილკარური მარტოხელობის დროს, როცა ეჩვენებოდა, რომ მთელი ქვეყნიერება მის ნინაღმდეგ იყო ამხედრებული, როცა უსამართლობის გამო წხოვრებაში ჭკუას კარგავდა, ნეაპოლიტანურ ლიგაში „ალიფერი ზეჯელი“ – რაღაც ძველი კარბონარიების მსგავს ნრეში ნევრად შესულა. ამ ორგანიზაციის საიდუმლოებანი, მისი ფიქრი, რასაც ნევრები ღებენ, საშინელია თურმე და, ვინც იქ შევა, გამოსვლა აღარავის ძალოუს. ჩვენ ხომ ამერიკაში გავიქვერით და საბრალო ჟენარო თურმე იმას ფიქრობდა, რომ ლიგას საბოლოოდ დააღწია თავი. ნარმოიდგინეთ, რა თავზარი დაერქმოდა, როცა ერთხელ ქუჩაში შეხვდა იმ გიგანტს ჯორჯიანოს, კარს, რომელმაც იგი ნეაპოლში „ალისფერი ზეჯლის“ ორგანიზაციაში ჩაითრია ნევრად და მთელ სამხრეთ იტალიაში დაიმსახურა მეტსახელი „სიკვდილი“, რადგან მისი ხელები მოკლულთა სისხლით იყო შეღებილი. ჯორჯიანო იტალიის პოლიციას ხელიდან დაუძვრა, ამერიკაში ჩავიდა და იქაც მოასწრო იმ საშინელი ლიგის განყოფილების შექმნა. ყველაფერი ეს მიაშრო ჟენარომ და მიჩვენა ქალღიმი, რომელზედაც დახატული იყო ალისფერი ზეჯელი. იქ ენერა, რომ გარკვეულ დღესა და საათს შედგება კრება, რომელსაც ჟენარო უნდა დასწრებოდა.

ეს კარგს არაფერს გვიქადა, მაგრამ უარესი ნინ გველოდა. გარკვეული ხნის შემდეგ მე თანდათან ვამჩნევდი, რომ ჯორჯიანო, რამდენჯერაც ჩვენთან მოვიდოდა, – მოდიოდა კი თითქმის ყოველ საღამოს, – მხოლოდ მე მელაპარაკებოდა, ხოლო თუ რამეს ჩემს ქმარს ეტყოდა, იმავე დროს არ მაშორებდა თავის წერხლოვან თვალთა საშინელ, მძვინვარე მზერას. ერთხელ მისი საიდუმლო გამომჟღავნდა. თურმე მე გამიღვიძებია მასში ის, რასაც თვითონ სიყვარულს ეძახდა – ურჩხულის, ველურის სიყვარული. ჟენარო ჯერ არ იყო მოსული, როცა ის მოვიდა. ახლოს მომიჭდა, ჩამავლო თავისი უზარმაზარი მხერური ხელები, მომიმწყვდია დათვის თათებში, მლომნიდა და მემუდარებოდა, რომ გავყოლოდი. სასონარკვეთილი ვცვიროდი და ვებრძოდი. ამ დროს ჟენაროც მოვიდა და ერა იმ ნადირს. ჯორჯიანომ ჩემს ქმარს ისე ლენა, რომ იგი დაერა და წნობა დაკარგა; ჯორჯიანო კი გაიქრა სახლიდან, რომლის კარიც მისთვის სამუდამოდ ჩაირაზა. იმ საღამოდან ის ჩვენი დაუძინებელი მტერი შეიქნა.

რამდენიმე დღის შემდეგ შედგა კრება. კრებიდან დაბრუნებულ ჟენაროს სახეზე შევატყვე, რომ მოხდა რაღაც საშინელი. ასეთი უბედურების ნარმოდგენარ კი შეშინარავდა. „ალისფერი ზეჯლის“ ორგანიზაცია თურმე სახსრებს ეძებდა და მანჭაჟს უნევდა მდიდარ

იჭალოილეებს. ორგანიზაცია ფულოან ხალხს ძალადობით ემუქრებოდა, თუ უარს ეტყოდნენ ფულის მიწემაზე. ამჯერად თავიანთ მსხვერპლად ჩვენი მეგობარი და კეთილისმყოფელი კასტელოტე ამოერჩიათ. კასტელოტე არ შეუძინდა მუქარას და მოთხოვნის ქალაქი პოლიციას გადასწავ. აი, მაშინ გადაწყვიტეს მასთან ანგარიშის ისე გასწორება, რომ დანარჩენებს წინააღმდეგობის განეცის ხალხის დაეკარგათ. კრებაზე დაედგინათ, რომ აუფეთქებინათ დინამიტით მისი სახლი და მასთან დაელუპოათ სახლის პატრონი. უყარეს კენჭი, თუ ვის უნდა ეკისრა ეს ჯოჯოხეთური საქმე. ჯენარომ ხელი ცომაში ჩაყო და ჯორჯიანოს სახეზე, რომელიც მისი მოსისხლე მტერი იყო, ვერაგული ღიმილი დაინახა, რა თქმა უნდა, ყველაფერი მონყობილი იყო, რადგან სწორედ ქმრის ხელისგულზე აღმოჩნდა ალისფერბეჭდიანი საბედისწერო რგოლი. ეს იყო მკვლელობის ზრძანება. ჯენაროს სიწარხლე უნდა მოესპო უახლოესი ადამიანისათვის. თუ არ შეასრულებდა, ლივის ნევრები დაგვსჭიდნენ მერა და ქმარსავე. ჯოჯოხეთური ლივა სჭიდა არა მარტო განდგომილებს, არამედ მათ ახლომდებარე. აი, ამ უბედურებას გადაჰკიდა ჩემი სანყალი ჯენარო ჯორჯიანომ და კარი ჭკუას კარგავდა.

მთელი ღამე ვიჯექით, ერთიმეორეს ვეხვეოდით და თავს დატყეხილი უბედურების მოლოდინში ერთმანეთს ვამხნევებდით. აფეთქება მომდევნო ღამისათვის იყო დანიშნული. მუადლისას მე და ჩემი ქმარი უკვე ლონდონის გზას დავადექით. რხადია, ჩვენს კეთილისმყოფელს ყველაფერი შევატყობინეთ და პოლიციას ვაწნობეთ, რომ უბედურება თავიდან აერიღებინათ.

დანარჩენი, ჯენკლემენებო, თვითონავე კარგად იყით. დანმუხებული ვიყავით, რომ მტრებს თავს ვერ დავაღწევდით, როგორც ვერ ვაქრევა კარი საკუთარ ჩრდილს. ჯორჯიანოს პირადული მიზეზებზე ჰქონდა მურისძიებისათვის, ჩვენ კი ვიწოდით, რა ულმობელი, ვერაგი და შეუპოვარი კარი იყო იგი. იჭალოაში და ამერიკაში ბევრს ლაპარაკობდნენ მის საზარელ ყოვლისშემძლეობაზე. ახლა კი, რაღა თქმა უნდა, ჩვენს წინააღმდეგ ყოველ ღონეს მოიხმარდა. იმის ნყალობით, რომ მტრებს დავასწარიით, რამდენიმე მშვიდი დღე დავგიდგა და ჩემმა საყვარელმა მეგობარმა საიდუმლო ზინა გამოხახა ჩემთვის. ამ თავშესაფარში გავატარე ორიოდე დღე. ჯენაროს მოქმედების თავისუფლების მოპოვება სურდა, რათა ინგლისისა და ამერიკის პოლიციასთან კავშირი დაეჭირა. ნარმოდგენა არა მატქვს, სად რხოვრობს, როგორ და რით იკვებება. მის ამბავს მხოლოდ გაზეთიდან ვგებულობდით. ერთხელ ფანჯარაში გავიხედე და ვნახე, როგორ უთვალთვალდნენ ამ სახლს. დაზღა ორი იჭალოიელი იყო და მივხვდი, რომ ჯორჯიანომ რაღაწნაირად მოაგნო ჩვენს ადგილსამყოფელს. ზოლოს ჯენარომ გაზეთის მიშვეობით მაწნობა, რომ სიგნალებს საშუალებით დაამყარებდა კავშირს ჩემთან. სწადა კიდურ პირობითი ნიშნებით ჩემთან გამოლაპარაკება და გამაფრთხილა, ფხიზლად იყავით. ახლა მესმის: ქმარმა იწრდა, რომ ჯორჯიანომ ჩვენს კვალს მიაგნო, და მადლობა ღმერთს, მასთან შესახვედრად მომიზადებულა. ახლა კი მითხარიით, ჯენკლემენებო, ჩავიდინეთ თუ არა ისეთი რამ, რაც კანონით ისჯება, და არის თუ არა ქვეყნად ისეთი სასამართლო, რომელიც ჯენაროს დასჯის იმისათვის, რაც გააკეთა?

- რა ითქმის, მისტერ გრეგსონ, - თქვა ამერიკელმა და ინგლისელ აგენტს გადახედა. - არ ვიყრი, როგორია თქვენი ზრიტანული მოსაზრება, ამერიკაში კი, კერძოდ, ნიუ-იორკში, უდიდესი უმრავლესობა ამ მანდილოსნის ქმარს მადლობას ეტყვის.

- ამ ქალს ჩემთან წასვლა მოუხდება, ჩვენს უფროსთან, - მიუგო გრეგსონმა, - თუ მისი ნაამბობი დადასტურდება, არა მგონია მასა და მის ქმარს რაიმე ემუქრებოდეს, მაგრამ ერთი რამ კი ჩემი ჭკუისათვის მიუხვდომელია: რანაირად აღმოჩნდით ამ საქმეში ჩახედული თქვენ, მისტერ ჰოლმს?

- სწავლა სიკვდიმდე, გრეგსონ, სწავლა და სწავლა, ჯერ კიდევ რხოვრების ძველ უნივერსიტეტში დავიარებთ. სხვათა შორის, ახლა ჯერ რვა საათიერ არაა, კოვენტ-გარდენში კი ვაგნერის ოპერა გადის. თუ ვიჩქარებთ, მეორე მოქმედებას მივუსწრებთ.

ზრიუს-პარტინგტონის ნახაზები

1895 წლის ნოემბრის მესამე კვირაში ლონდონის ისეთი ხშირი ყვირელი ნისლი ჩამოაწვა, რომ ორშაბათიდან ხუთშაბათამდე ბეიკერ-სტრიტზე, ჩვენი ბინის ფანჯრებიდან მოპირდაპირე მხარეს, შენობების სილუეტების გარჩევა შეუძლებელი იყო. პირველ დღეს ჰოლმისი თავის სქელ წნობარს უჯდა, ანესრიგებდა, შესატყვისი წნობებითა და საძიებლებით ავსებდა. მეორე და მესამე დღეს მთელი დრო მიუძღვნა შუა საუკუნეების მუსიკას – საგანს, რომელიც ზოლოდროს ამოიჩემა და ჩემი ჰობი ახლავს ეს არისო გაიძახოდა. მაგრამ მეოთხე დღეს, როცა ნასაუზმევს ნამოვდექით, სკამები მივდგი-მოვდგი და ვნახეთ, რომ ფანჯრის მიღმა ისევ ისე მიწყრავს თვალშეუფგამი რუხი ბურუსი, ზეთოვანი ნვეთების სახით რომ ჭფნობდა მინებზე, ჩემი მეგობრის მოუთმენელი და მოქმედი შინაგანი სამყარო გადაჭრით ალუფავს წინ დედამწინების ჭირვეულობას. უმოქმედობის გამო განანყენებული წინ და უკან მიმოდიოდა ოთახში, ძლივს იოკებდა ენერგიას, ფრჩხილებს იკვნივდა და გვერდზე ჩავლისას თითებს უკაცუნებდა ავეჯს.

- არის გაზეთებში რაიმე საინტერესო? - მკითხა.

ვიწოდო, „საინტერესო“ ჰოლმისს მიაჩნდა დანაშაულობათა სამყაროში მომხდარი ამბები. გაზეთებში იყო წნობები რევოლუციურაზე, ომის შესაძლებლობაზე; მთავრობის მოსალოდნელი შექცევაზე. მაგრამ ყველაფერი ეს ჩემი მეგობრის გონების არეს გარეთ რჩებოდა. ისეთი ვერაფერი აღმოვაჩინე, რაჩ სისხლის სამართლის სფეროს განეკუთვნებოდა და ჩემი მეგობრის დაინტერესება შეეძლო. გაზეთებში, გარდა ჩვეულებრივი პატარ-პატარა სამართალდარღვევებისა, არაფერი ეწერა. ჰოლმისმა ღრმად ამოიხორა და ნერვიული ზოლოთის ქემა განაგრძო.

- ლონდონელი დამნაშავე ზარმაჩი და ჩლოუნგია, - თქვა ბუზლუნით, როგორც მონადირემ, რომელსაც მსხვერპლი ხელიდან დაუსხლოდა. - გაიხედეთ ფანჯარაში, უოტსონ. ხედავთ, როგორ ნამოიძარბებან და ისევ ქრებან ნისლებში ბუნდოვანი ფიგურები? ასეთ დღეს ქურდსა და მკვლელს შეუძლია თავისუფლად, შეუმჩნევლად ინანალოს ქუჩებში, როგორც ვეფხვმა კუნგლებში, ნახტომისათვის რომ ემზადება. და მხოლოდ მაშინ... მხოლოდ მაშინ დაინახავს ხოლმე მისი მსხვერპლი.

- ბევრი წვრილმანი ქურდობა მომხდარა, - შევნიშნე მე.

ჰოლმისმა ზიზლით ამოიხვნეშა.

- ამ დიდებულსა და სიბნელით მოწყულ სწენაზე უფრო ღირსეული ამბები უნდა თამაშდებოდეს, - თქვა მან. - ბედი ჰქონიათ ლონდონელებს, რომ ზოროტმოქმედი არა ვარ.

- ოლონდარ! - ვთქვი გულწრფელად.

- ნარმოვიდგინოთ, რომ მე ვარ ერთი-ერთი იმ ორმოყდათათაგანი, რომელთაც აქვთ საფუძველი, რომ სიკვდილით დამემუქრონ. როგორ ფიქრობთ, დიდხანს დავრჩებოდი ქოჩხალი, საკუთარი თავის დევნას დავაღწევდი თავს? მოულოდნელი ზარი, მინვევა, შეხვედრის თხოვნა და მორჩა. კარგია, რომ ნისლიანი დღეები არაა სამხრეთის ქვეყნებში, სადაც დაუფიქრებლად კლავენ ხოლმე ადამიანს... ოჰ, ღმერთო! როგორ იქნა, გამოჩნდა რაღაც ისეთი, რა ჩვენი ქოვრების აუტანელი ერთფეროვნებას დაარღვევს.

მოახლე გოგო შემოვიდა დეპეშით ხელში. ჰოლმისმა გახსნა ტელეგრაფის შლანკი და გადაიხარხარა.

- არა, ერთი მოისმინეთ. ჩემთან ჩამოსვლა უნებნია მაიკროფტს, ჩემს ძმას!

- მერე, რა არის ამაში განსაკუთრებული?

- რა არისო განსაკუთრებული? ეს ხომ იგივეა, რომ ტრამვაიმ ლიანდაგიდან გადაახვიოს და თემშარაზე გასრიალდეს. მაიკროფტი ნრეში მოძრაობს: ბინა პელ-მელზე, კლოუნი „დიოგენი“, უაიტჰოლი - აი, მისი ურვლელი გზა-კვალის. აქ მხოლოდ ერთხელი იყო. რა სასწაულმა გადაახვივინა გზიდან?

- არაფერს არ განმარტავს?

ჰოლმისმა დეპეშა გამოძინოდა. მე ნავიკითხე:

„აუჩრებლად უნდა ვნახო კადოგენ უეისტის საქმეზე. ჩამოვდივარ დაუყოვნებლივ. მაიკროფტი“.

- კადოგენ უეისტი? ეს სახელი სადღარ გამიგონია.

მართალი ვითხრათ, მე არ ვიცი და არც მის შესახებ გამიგონია რამე, მაგრამ მაიკროფტმა რომ უყურად ასეთი ახირებული ნაბიჯი გადადგას...ნარმოყდგენელია! უფრო იოლია პლანეტა ორბიტიდან გამოვარდეს. სხვათა შორის, თქვენ იყით, ვინაა მაიკროფტი? ზუნდოვნად მომავონდა, რომ ჰოლომსმა თავის ძმაზე რაღაც მიაძმო, როცა „თარჯიმანის შემთხვევას“ ვარკვევდით.

- მგონი, ამბობდით, რომ ბრიტანეთის მთავრობაში რაღაც პატარა სახელმწიფოებრივი პოსტი უჭირავსო.

ჰოლომსმა გაიყინა.

- იმ დროს ჯერ ისე ახლოს არ გიწინდით. საჭიროა კარმა ენას კბილი დააჭიროს, როცა ლაპარაკია სახელმწიფოებრივ მასშტაბებზე. მართალია, ჩემი ძმა ბრიტანეთის სახელმწიფოს სამსახურშია. ასევე სწორია ისიც, რომ ზოგჯერ ის თვითონ ნარმოადგენს ბრიტანეთის მთავრობას.

- მაგრამ, ჰოლომს, მამაკითხეთ...

- ასევე ვიწოდით, რომ გავიკვირდებოდათ. მაიკროფტი ლებულომს ნელინაში ოთხასორმოცდაათ გირვანქას. უჭირავს ხელქვეითის ადგილი, პაცივმოყვარე არ არის, უარს ამბობს ტიტულებსა და ნოდებებზე, ყველაზე უფრო შეუმჩნეველი კარია ინგლისში.

- მაგრამ რანაირად?

- იყით, ნამდვილად უნიკუმი და ასეთი გამორჩეული მდგომარეობა მთავრობაში თავის თავს თვითონ შეუქმნა. არასოდეს ყოფილა და არც იქნება ის თანამდებობა, რასაც მაიკროფტი დაიჭირდა. უმაგალითოდ ზუსტად აზროვნებს და ფაქტების დამახსოვრების უჩვეულო უნარი გააჩნია; ის კოლოსალური ენერჯია, რასაც მე დანაშაულობათა მხილებას ვახმარ, მან სახელმწიფოს სამსახურში ჩააყენა. მას ანდობენ მოხსენებებზე დასკვნების დანერგას. იგი გახლავთ რენტრი, საანგარიშო პალატა, სადაც ჯამდებ ყველა საერთო ზალანსი. დანარჩენები ამა თუ იმ სფეროში კარგად გათვითნობიერებული სპერიალისტები გახლავან. მისი სპერიალობა კი ყველაფრის წოდებაა. ჩვენ ვერც კი ნარმოგვიდგენია, რომ ყოველდღიურად სამინისტროებსა და მის თავკარებს სჭირდებოდათ გარკვეული წილები, ვთქვათ, სამხედრო ფლოტსა და მის საქმიანობაზე, ინდოეთზე, კანადაზე, შიმეტილიზმის პრობლემებზე და ათასი, ვინ იყის რა. ჩემი ძმა თანმიმდევრობით დაპკითხავს ხოლომე შესაბამის დეპარტამენტებს და იღებს ყველა საჭირო წიბას, მაგრამ მხოლოდ მაიკროფტს შეუძლია იმ წიბების მოპოვება, მათი ანალიზი და ურთიერთკავშირის დადგენა. პირველად მის უნარსა და შესაძლებლობებს აფასებდნენ, როგორც გარკვეული სახის მოხერხებულ სამსახურს, მიზნის მისაღწევად უმოკლეს გზას. თანდათანობით მაიკროფტმა თავი დაიფასა და რენტრალურ ფიგურად იქცა. მის ძლიერ გონებაში ყველაფერი თავის ადგილზეა დალაგებული და ნებისმიერ დროს შეიძლება გამოვლინდეს. არანერხელ გადაწყვეტია მის ერთ სიტყვას სახელმწიფოებრივი პოლიტიკის ესა თუ ის საკითხი - ეს კარი მთლიანად ამ საქმით როცხლობს, მისი ყოველი აზრი იმითაა შეთნქმული. როცა ხანდახან რამე რჩევას ვკითხებთ, თავს არ იშურებს ხოლომე, რომ ჩემს რომელიმე პრობლემას შუქი მოჰფინოს. ამას იგი თავისი გონების ვარჯიშად რაჩებს. მაგრამ რამ აიძულა დღეს იუპიტერი, ოლიმპოდან რომ დაშვებულიყო? ვინაა კადოგენ უიესტი და რა საერთო აქვს მას მაიკროფტთან?

- მომავონდა! - შევძახე მე და დივანზე დაყრილ ვაზეთებში ქექვა დავინყე. - ჰო, რა თქმა უნდა, აგერ ისიც! კადოგენ უიესტი ის ახალგაზრდა კარია, რომელიც ორ რიხვში დილით მეტროპოლიტენის ხაზზე მკვდარი იპოვეს.

ჰოლომსი სავარძელში გასწორდა და მთლიანად სმენად იქცა. ხელი, რომლითაც ჩიბუხი ეჭირა, პირამდღე არ მიუჭანია.

- მამ, რაღაც სერიოზული ამბავი მომხდარა, უოტსონ. სიკვდილი კარისა, რამაც ჩემი ძმა აიძულა თავისი ჩვეულებებისათვის ელაღაჭა, უბრალო რამ არ იქნება. მაგრამ რა საერთო უნდა ჰქონდეს მასთან მაიკროფტს, დალახვროს ლმერთმა? შემთხვევა, რამდენადარ მახსოვს, სრულიად ჩვეულებრივი და არაფრით გამორჩეული არ იყო. ახალგაზრდა კარია, ეტყობა, ვაგონიდან გადმოვარდა და სასიკვდილოდ დაშავდა. არც ძარცვის ნიშნები, არც რამე ძალადობის კვალი - მგონი, ასე იყო, არა?

- მოკვლევაზე გვერი ახალი ფაქტი გამოავლინა, - მივუგე მე, - შემთხვევა, თუ მას უფრო დაკვირვებულად შევხედავთ, უაღრესად უჩინარია.

- იმ ზემოქმედების მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, რაზე მას ჩემს ძმაზე მოუხდენია, ჭეშმარიტად არაჩვეულებრივი ამბავი უნდა იყოს. - ჰოლმსი გასწორდა და სავარძელოში მოხერხებულად მოკლათდა. - ანა, უოტსონ, გადმოაღაგეთ ფაქტები რაზე ხელთ გვაქვს!

- ახალგაზრდა კარის სრული სახელია ართურ კადოგენ უიესტი. ორდამვიდი წლისაა, უწოდებოდა, უილვიჯის არსენალში უძროს კლერკად ყოფილა.

- სახელმწიფო სამსახურში იყო? ახლა გასაგებია, რატომაც ჩემი ძმა დაინტერესებული.

- ორძამათ საღამოს ის მოულოდნელად წასულა სამსახურიდან. უკანასკნელად საკუთარ დანიშნულს, მის ვაიოლეტ უესტბარის უნახავს; ისინი იმ საღამოს ერთად ყოფილან. რვის ნახევარზე ართურ კადოგენ უიესტს ქალიშვილი უყვრად მიუტოვებია ქუჩაში. ხშირი ნისლი მდგარა. დავა ან ნალაპარაკება არ ჰქონიათ და ქალიშვილს ვერაფრით აუხსნია მისი მოქმედება. შემდეგი წნობა ართურზე მოუტანია გზის მუშას მიესონს, რომელსაც მისი გვამი მეტროპოლიტენ ოლდგიეტის სადგურის მახლობლად უპოვნია.

- როდის?

- სამძამათს, დილის ექვს საათზე. სხეული თითქმის ზედ გაჩერებასთან გდებულა, სწორედ იქ, სადაც ლიანდაგი გვირაბიდან გამოდის, მარჯვენა მხარეს, თუ დასავლეთიდან აღმოსავლეთისაკენ გავიხედავთ, და ოდნავ განზე. თავის ქალა გახეთქილი აღმოაჩნდა, აღმათ ვაგონიდან გადავარდნის დროს გაუსკდა. კარმა რომ თქვას, სხვას ვერაფერს ვივარაუდებთ, გვამი ხომ გვირაბში მხოლოდ ამნაირად შეიძლება მოხვედრილიყო. რომელიმე მეზობელი ქუჩიდან იქ ვერ ნათრევიდნენ: ვერანაირად ვერ მიიტანდნენ იქ ისე, რომ კონტროლიორებს არ შეენიშნათ. მამსადაამე, საქმის ეს მხარე ეჭვს არ იწვევს.

- ძალიან კარგი. დიანა, შემთხვევა ერთობ უბრალოა. კარე, მკვდარი ან წოწხალი, გადავარდა ან გადაადგეს ვაგონიდან. ჯერ ყველაფერი ნათელია. განაგრძეთ.

- რკინიგზის იმ ხაზზე, რომელიცედავ კადოგენ უიესტი იპოვნეს, ის მაჭარებლები მიმოდიან, რომელნიც დასავლეთიდან აღმოსავლეთისაკენ მიემართებიან. ამ ხაზზე მოძრაობენ მეტროს მაჭარებლებიც და ქალაქგარეთ მიმავალი მაჭარებლებიც, რომელნიც უილსდენიდან და სხვა პუნქტებიდან მოდიან. დაბეჭივებით შეიძლება ითქვას, რომ ახალგაზრდა კარე ლამის მაჭარებლით მგზავრობდა, მაგრამ სახელდობრ რომელ სადგურში ჩაჭდა ვაგონში, ვერ გარკვევს.

- ზილეთის მიხედვით ვერ გაიგებდნენ?

- ზილეთი ვერ უნახეს.

- დახეთ, როგორ ყოფილა საქმე! უჩინარია! საკუთარი გამოყვლივებიდან ვიცი, მეტროს ბაქანზე უბილეთოდ გასვლა შეუძლებელია, ზილეთი ხომ უნდა ეჩვენებინა. უნდა ჩავთვალოთ, რომ ახალგაზრდა კარს ზილეთი ჰქონდა, მაგრამ ვილარამ აწარლა, რათა მისი მეტროში ჩაჭდომის ადვილი არ გამუღავნებულყო. იქნებ ვაგონში დაუვარდა? ესეც ადვილი შესაძლებელია. მაგრამ თვითონ ფაქტი, ზილეთი რომ არ ამოაჩნდა, უაღრესად საგულისხმოა. ამ შემთხვევაში გაძარცვის მიზნით მკვლელობაზე გამოიჩნებულა?

- მეც ასე მგონია. ვაზეთებში აღნერილია ყველაფერი, რაზე კადოგენ უიესტს ჭიბეში უპოვეს. საფულეში ორი გირვანქა და თხუთმეტი შილინგი აღმოაჩნდა. ჭიბეშივე უპოვნეს ერთ-ერთი დიდი ზანკის უილვიჯის განყოფილების საჩუკო ნიგნაკი. აღმათ სწორედ ამის მიხედვით დაადგინეს დალუპულის ვინაობა. იპოვეს, აგრეთვე, უილვიჯის თეატრის ბენუარის ორი ზილეთი იმავე ორძამათისათვის. ნაპოვნი ნივთების ჩამოთვლაში, რალარ ტექნიკური ხასიათის საბუთების შეკვრარა აღნერილი. ამის ვაგონებზე ჰოლმსმა კმაყოფილებით შესძახა: როგორც იქნა! ახლა ყოველივე გასაგებია. ბრიტანეთის მთავრობა - უილვიჯის არსენალი. ტექნიკური დოკუმენტები - ძმა მაიკროფტი. ახლა ყველაფერი ხელთა მარქს. დანარჩენს კი, თუ არ ვრდები, აგერ, მაიკროფტი მოდის და ის აგვისსნის. ნუთიც და ჩვენს წინაშე იდგა ზორზოხი მაიკროფტი ჰოლმსი. იგი ტანმალალი იყო, ზორბა, მკვრივი აგებულებისა, მეტად მძიმეც კი და, ერთი სიტყვით, უზარმაზარი პოტენციური ფიზიკური ძალის განსახიერება გახლდათ. ასეთი ტანდობის კარს მოაზროვნის გადაშლილი შუბლი, ფოლადისფერი, გამჭრახვი, ღრმად ჩამჭდარი თვალები და მტკიცედ გამოკვთილი პირი ამშვენებდა. მაიკროფტის მნახველს, აღმათ, მამინვე დაავინებებოდა მისი გარეგნული

მოუხეშაობა და მხოლოდ ყოველივეს დამჩრდილავ ძალუმ ინტელექტს იგრძნობდა, რა ამა პიროვნებაში ასე ფაქტობრივად მუქავდებოდა: მას თან ახლდა სკოტონდ-იარღველი ჩვენი ძველი ნაწილი, გამხდარი, ასაკური ფიგურის პატრონი ლესტრეიდი. მათი დაფიქრებული გამოქვეყნება აქარად ლაპარაკობდა, რომ მოსალოდნელი იყო ძალზე სერიოზული საუბარი. მაიკროფტი ჰოლმსმა პატრონი გაიხადა და სავარძელში ჩაჯდა. მაქნარმა ხელი ჩამოგვართვა და სიტყვა კი არ დაუძრავს.

- ძალიან არასასიამოვნო ამბავია, შერლოკ, - თქვა მაიკროფტმა. - ჭირვით მძულს ჩვეულების ღალატი, მაგრამ ხელისუფალნი ხომ იყენებენ, ქვა ავადებს და თავი შეუშვირებს, ასე რომ უარი არ გამოვიდა. იმ კონფლიქტის დროს, რა ახლას სიამში ნამოიჭრა, სამინისტროში ჩემი ყოფნა თითქმის აუხრებელია. მაგრამ ვითარება დაძაბულია, პირდაპირ კრიტიკული. არასოდეს არ მინახავს პრემიერ-მინისტრი ასე აღელვებული. საადმირალოში ხომ ყველაფერი ისე გუგუნებს, როგორც გადარწყინებული სკაში. საქმეს გაერანი?

- სწორედ ამ საქმით ვიყავით ახლანდელი გართული. რა დოკუმენტები უპოვეს კადოგენ უიესტს?

- ო, სწორედ ეს არის ახლანდელი მთავარი. საბედნიეროდ, არ გამოქვეყნებულა, თორემ პრესა ერთ ამბავს ასტყობდა. ქალაქები, რომლებიც იმ უბედურ ახალგაზრდა კარს ჭიბეში ედო, ბრიუს-პარტინგტონის ნაქვეშა ნავის ნახაზებია.

ეს ის საზეიმო იერით თქვა, რომ ჩვენ მაშინვე მივხვდით, რა დიდ მნიშვნელობას აქვს აძლედა მაიკროფტი იმას, რა მოხდა. მე და ჩემი მეგობარი სმენად ვიყავით ქრუსონი, რას იტყობდა კიდევ ეს კარ.

- თქვენ, რა თქმა უნდა, იყით, ვინაა ლორდი ბრიუს-პარტინგტონი? მე მეგობარს, ყველამ იყის-მეტეი მისი ამბავი.

- მხოლოდ სახელი გავიგონია.

- თქმარ კი ძნელია იმისა, თუ რა მნიშვნელობისაა სამხედრო საიდუმლოება, რომელიც გასრეს. ყველა სახელმწიფო საიდუმლოს შორის ეს ერთი განსაკუთრებით გულმოდგინედ იყო წინააღმდეგობაში ჩაკეტილი. შეგიძლიათ ჩემს სიტყვას ენდოთ: ბრიუს-პარტინგტონის ნავის მოქმედების არენაზე ზღვიდან თავდასხმა შეუძლებელია. ამ გამოგონების უფლებაზე გასულ ნელს უზარმაზარი თანხაა გადახდილი. ყველაფერი კეთდებოდა, რომ ეს მონოპოლია ხელშეუხებელი დარჩენილიყო. ნახაზები უაღრესად რთულია, ორდათამდე რაღაცეა პატენტს შეიწავს და ყოველი მათგანი აუხრებელია მთლიანი კონსტრუქციისათვის. ისინი საიდუმლო განყოფილების საიდუმლო სეიფში - არსენალის მახლობლად ინახებოდა. კარებსა და ფანჯრებზე ისეთი საკეტები იყო, რომ მძარცველი ვერას ვახდებოდა. დოკუმენტების გამოტანა ყოველგვარი საზღვრით იკრძალებოდა. თვითონ ფლოტის მთავარ კონსტრუქტორს რომ მოესურვებინა დოკუმენტების შემოწმება, პირდაპირ უილოვტი მოუხდებოდა ჩასვლა. და უერად ნახაზები ერთი წვრილი მოხელის გვამის ჭიბეში და ისიც შუა ქალაქში აღმოჩნდა. პოლიტიკური თვალსაზრისით, ეს თუ მეტი არა, შეიძლება ითქვას, პირდაპირ საშიშელია!

- მაგრამ ნახაზები ხომ იპოვეთ?

- არა, ძაო, არა! გაჭირვება სწორედ ეგაა, რომ არა. სეიფიდან გაჭარბებულია ათივე ნახაზი, კადოგენ უიესტის ჭიბეში კი მხოლოდ შვიდი აღმოჩნდა. უმთავრესი სამი ნახაზი კი მოპარულია, გაქრა, დაიკარგა. შერლოკ, შენ ყველაფერს თავი უნდა მიანებო, დროებით მთელი შენი წვრილმანი პოლიციური თავსატეხი ამბები გადადო და განაწყობო პრობლემა, რასაც საერთაშორისო მნიშვნელობა აქვს. რა მიზნით ნაილო უიესტმა დოკუმენტები სეიფიდან? რა გარემოებაში მოკვდა? როგორ მოხვდა გვამი იქ, სადაც ნახეს? სადაა სამი ნახაზი, რომლებიც გვაკლია? როგორ გამოვასწოროთ ჩადენილი ზოროტება? აი, რა კითხვებს უნდა მოუძებნო პასუხები, თუ გინდა, რომ სამშობლოს თვალსაზრისით სამსახური გაყნო.

- შენ თვითონ რატომ არ უნდა მოჰკიდო ხელი ძიებას, ანალიზის უნარი ჩემზე ნაკლები გაქვს თუ რა?

- შეიძლება, შერლოკ, მაგრამ ძიებისას მრავალი წვრილმანის გარკვევა იქნება საჭირო. მოუყარე თავი იმ წვრილმანებს ჩემს ხელში და მე სავარძლიდან არც კი ნამოვინევ ისე გამოვიწიებ ექსპერტის ზუსტ დასკვნას. მაგრამ აქეთ-იქით სირბილი, რკინიგზის

მოსამსახურეების ჯვარედინი დაკითხვა, პირქვე ნოლა და გამადიდებელი მუშით ნივთებისა და საგნების ჯვარეჭა და შესწავლა ნამდვილად არაა ჩემი საქმე. შენ და მხოლოდ შენს ერთს შეგიძლია ამ დანაშაულის ასავალ-დასავალს ნათელი მოჭვინო. და თუ გინდა შენი საკუთარი სახელი იხილო დაჯილდოებულთა მომდევნო სიაში...

ჩემმა მეგობარმა გაიღიმა და თავი გადააქნია.

- მე ყოველთვის სიამოვნებისათვის ვერევი ასეთ საქმეებში, - თქვა მან. მაგრამ ეგ საქმე ნამდვილად საინტერესო ჩანს და მე მზადა ვარ ძიება დავიწყო. შენ კი, ჩემო ძმაო, ფაქტები უფრო დანვრილებით უნდა ჩამომიყაჭო.

- მე მოკლედ ჩამოვწერე, ქალაქის ნაგლეჯზე, ყველაფერი მთავარი. რამდენიმე მისამართიერ დავუმატე - შეიძლება გამოგადგეს. დოკუმენტების მოვლა-შენახვაზე ოფიციალური პასუხისმგებელი წნობილი სახელმწიფო ექსპერტი სერ ჯიმს უოლტერია. საწნობრო ლექსიკონში მისი საჩუქრების, ტიტულებისა და ნოდებების ჩამოთვლას ორი სტრიქონი უჭირავს. იგი სახელმწიფო სამსახურში გაჭაღარავდა, ნამდვილი ინგლისელი ჯენტლმენია, ყველაზე უფრო ნარჩინებულთა სახლებში მიღებული საპატიო სტუმარი, და, რაც მთავარია, მისი პატივითი იმედი იქცა არ ინვესტ. ის ერთ-ერთი იმ ორთავან, ვისაერ სეიფის გასაღები ჰქონდათ მინდობილი. შეიძლება კიდევ მოგანოლო ერთი წნობა, ორშაბათს, მთელი სამუშაო დღის განმავლობაში დოკუმენტები თავის ადგილზე იყო, სერ ჯიმსმა გასაღები ჯიბეში ჩაიდო და დღის სამ საათზე ლონდონში წავიდა. მთელი საღამო ადმირალ სინკლერის სახლში ზარკლი-სკვერზე იმყოფებოდა.

- ეს შემონმეზულია?

- დიახ. მისმა ძმამ, პოლკოვნიკმა ვალენტინ უოლტერმა აჩვენა, რომ სერ ჯიმსი მართლაც გაემგზავრა უილვიჯიდან, და ადმირალმა სინკლერმა დაადასტურა, რომ ორშაბათი საღამო მასთან გაატარა. ამრიგად, სერ ჯიმს უოლტერს მომხდარ ამბავში უშუალო როლი არ უთამაშია.

- ვისთან ინახება მეორე გასაღები?

- სიღნეი ჯონსონის კონტორის უფროს კლერკთან. იგი ორმოცი წლისაა, რელიიანი, ხუთი შვილი ჰყავს. ჩუმი, მკაერი კარია. სამსახურში მასზე ჩინებული აზრისანი არიან.

კოლეგებს დიდად არაფრად ეპიჭნავებათ, მაგრამ ზრნყინვალე თანამშრომელია. ჯონსონის პირად ჩვენებას მხოლოდ მისი როლი ადასტურებს, „ორშაბათს სამსახურს შემდეგ მთელი საღამო შინ ვიყავი, გასაღებიერ თავის ადგილზე იყო და საათის ძენკვზე მეკიდაო“.

- გვითხარი კადოგენ უიესტის ამბავი.

- ჩვენთან ათი წელი იმუშავა, იმსახურა უმნიკვლოდ. ფიქრი, თავშეუკაცებელი, მაგრამ პირდაპირი და პატიოსანი კარის რეპუტარია ჰქონდა. მის შესახებ ურიგოს ვერაფერს ვიკვციოთ. უმწროს კლერკად ითვლებოდა, სიღნეი ჯონსონის ხელქვეითად და მის მერე მეორე კარად. სამსახურებრივი მოვალეობის გამო ყოველდღე ჰქონდა საქმე ამ დოკუმენტებთან, ნახაზებთან. მის გარდა არავის ჰქონდა უფლება ეს ნახაზები ხელში აეღო.

- ვინ დაკეტა უკანასკნელად სეიფი?

- უფროსმა კლერკმა სიღნეი ჯონსონმა.

- ჰო, ვინა აიღო დოკუმენტები, წნობილია. ისინი იპოვეს უმწროსი კლერკის კადოგენ უიესტის ჯიბეში. ამის თაობაზე საფიქრალიერ აღარაფერია, ყოველივე ნათელია.

- მხოლოდ ერთი შეხედვით, შერლოკ. სინამდვილეში ზევრი რამ რჩება გაურკვეველი. უნინარეს ყოვლისა, რისთვის გაიტარა უიესტმა ნახაზები?

- ვფიქრობ, მათი ღირებულება დიდი უნდა იყოს?

- იმ ნახაზებით რამდენიმე ათასის „გაიმასქნება“ შეეძლო.

- ნახაზების გაყიდვის გარდა კიდევ თუა რამე მოცივი?

- არა.

- ამ შემთხვევაში მივიღოთ ეს, როგორც სამუშაო ჰიპოთეზა. ამრიგად, ნახაზები გაიტარა ახალგაზრდა კადოგენ უიესტმა. ამისი ჩადენა მას მხოლოდ ყალბი, მორგებული გასაღებით შეეძლო.

- ამ შემთხვევაში მას რამდენიმე ყალბი გასაღები უნდა ჰქონოდა. ჯერ შენობაში უნდა შესულიყო, მერე ოთახში და შემდეგ სეიფი გაეღო.

- მაშასადამე, მას ჰქონდა რამდენიმე ყალბი გასაღები. გატყუებული ნახაზები მან ლონდონში წაიღო, რათა სამხედრო საიდუმლო გაეყიდა და უთუოდ ვარაუდობდა დედნების დაბრუნებას უძალ, ვიდრე ქურდობას მიუხვდებოდნენ. ამ მიზნით, ლონდონს ჩასულმა მოლაღალტემ, იქ თავისი ალხასარული ნახა.

- მაგრამ როგორ და რანაირად მოხდა ეს ამბავი, აი, ესაა საკითხავი?

- ჩემი ვარაუდით უკან, უილვიჯში რომ ბრუნდებოდა, მოკლეს და ვაგონიდან გადააგდეს.

- მაშინ როგორ მოხდა, რომ მისი გვამი ოლდგეიჭში აღმოჩნდა? ოლდგეიჭი ხომ „ლონდონის ხიდის“ იქითაა და თუ უიესტი უილვიჯში მიდიოდა, მაშინ იგი „ლონდონის ხიდის“ გაჩერებაზე უნდა ჩამოსულიყო.

- შეიძლება ვივარაუდოთ რამდენიმე გენბავთ იმდენი გარემოება, რომელითაა ის აიძულეს თავისი სადგურის „ლონდონის ხიდის“ გაჩერებაზე არ ან ვერ ჩამოსულიყო. აი, მაგალითად, წაელაპარაკა ვილარას, რაჯ რხარე შეტაკებითა და მოლაღალტის სიკვდილით დასრულდა. მეორე, კადოგენ უიესტს ვაგონიდან გასვლა ენადა, ლიანდაგებზე დავარდა და დაიმტვრა, იმ მეორემ კი კარი მიუხურა. ისეთ ხშირ ნისლში ვერავინ ვერაფერს დაინახავდა.

- რაკი ჭრჭრობით უკეთესი ვერაფერი მოგვიფიქრებია, ასეთი ვარაუდებით დაკმაყოფილდეთ, მაგრამ მიაქრე ყურადღება, შერლოკ, რამდენი რამ რჩება გაურკვეველი. დავუშვათ, კადოგენმა განიზრახა გატყუებული, დოკუმენტების ლონდონში წაღება. მაშინ, ბუნებრივია ისიც, რომ იქ ურბოელ აგენტთან შეხვედრა ექნებოდა დანიშნული. საამისოდ კი აუცილებლად დასჭირდებოდა იმ სალამოსთვის სამსახურიდან გათავისუფლება. ამის ნარვლად მან ორი ბილეთი აიღო თეატრში წასასვლელად და დანიშნულთან ერთად იქით გაეშურა. უფროად ქალი ქუჩაში მიატოვა და თვითონ უგზოუკვლოდ გაქრა.

- თვლის ასახვევად, - ჩაურთო ლესტრეიდმა, რომელიც უკვე დიდი ხანია ადგილზე რქმუტავდა და მოუსვენრობდა.

- რაღა ურნაური, განსაკუთრებული ხერხია, მეტი რომ არაფერი ვთქვა. და ეს პირველი შესიტყვებია. ამ ვარაუდს ნამდვილად აკლია დამაჯერებლობა. მეორე: დავუშვათ უიესტი ჩავიდა ლონდონში და აგენტს შეხვდა. რაჯ არ უნდა მომხდარიყო, საჭირო იყო დოკუმენტების თავის ადგილზე დაბრუნება. სეიფიდან მან ათი ნახაზი წაიღო, უნახეს მხოლოდ შვიდი. დანარჩენ სამს რა მოუვიდა? საეჯვოა უიესტს ნახაზები თავისი ნებით დაეთმო. ზოლოს, სადაა ფული, რაჯ სამხედრო საიდუმლოს გაქრემისთვის მიიღო? ლოგიკური იქნებოდა იმისი მოლოდინი, რომ ჭიბეში ძალიან დიდი თანხა აღმოჩენოდა.

- ჩემი აზრით, აქ ყველაფერი ძალიან ნათელია, - თქვა ლესტრეიდმა. - ეჯვირ არ მეპარება, რომ ყოველივე ისე მოხდა, როგორც ახლა მე გეტყვით. უიესტმა ნახაზები მოიპარა, რომ გაეყიდა. შეხვდა კიდევ აგენტს ლონდონში. ფასში ვერ მორიგდნენ. უიესტი შინისაკენ მოეშურება, აგენტი უკან აუღევნება. ვაგონში აგენტი მას სირიჯხლეს გამოასალომებს, ყველაზე უფრო საჭირო, ძვირფას ნახაზებს წაიღებს, გვამს კი ვაგონიდან გადმოაგდებს. თქვენი აზრით, ყოველივე, რაჯ მოგახსენეთ, ხომ ყველაფერ გაუგებრობას და კითხვას გვარელებს თავიდან.

- კადოგენ უიესტს რატომ არ აღმოაჩნდა ბილეთი?

მაგაზერ მოგახსენებთ ჩემს საკუთარ აზრს: ბილეთით შეიძლებოდა იმის გამოჩნობა, თუ რომელ სადგურთან იქნებოდა უფრო ახლოს აგენტის სამყოფელი. ამიტომ აგენტმა მოკლულს ჭიბიდან ბილეთი ამოაწალა.

- ყოჩაღ ლესტრეიდ, ძალიან კარგად ჩამოაყალიბეთ ყველაფერი, - თქვა ჰოლმსმა. - თქვენს თეორიასა და ვარაუდს თუ გავიზიარებთ, შეიძლება ძიება შევწყვიტოთ, რაკილა ყველაფერი მომთავრებულია. გამქრეში და მოლაღალტე უკვე მკვდარია. ბრიუს-პარტინგტონის ნყალქვეშა ნავის ნახაზები აღმათ უკვე კონტინენტზეა. რაღა რჩება?

- მოქმედება, შერლოკ, მოქმედება! - შესძახა მაიკროფტმა და სავარძლიდან წამოვარდა. - ინსტინქტურად ვგრძნობ, რომ, რაჯ მოვისმინეთ, სწორი არაა და იქ რაღაჯ სხვა ამბავი იფარება. მოუხმე შენს გონიერებას. შერლოკ, ნახე და დათვალიერე მომხდარი დანაშაულის ადგილი, ნახე სარქმეში გარეული ადამიანები, ქვა-ქვაზე არ დატოვო და

ყველაფერი თავდაყირა გადააბრუნე! არასოდეს არა გქონია ამდაგვარი შემთხვევა, რომ სამშობლოს ეგზომ დიდი სამსახური გაყუნო და გამოადგე.

- ეჰ, რა გაეწყობა, - თქვა ჰოლომსმა და მხრები აიჩეჩა. - ნავიღეთ, უოჭსონ. ნურც თქვენ დაიზარებთ, ლესტრეიდ, რომ ორიოდე საათი ჩვენთან ერთად იყოთ. ჩვენ სადგურ ოლდგეტიდან დავინყებთ. ნახვამდის, მაიკროფტ. ვფიქრობ, სალამოსთვის ჩვენგან უკვე ახალ წიბებზე მიიღებ, მაგრამ ნინასნარ გაფრთხილებ, ზევრს ნურაფერს ელი.

აღწერილი ამბიდან ერთი საათი არ იქნებოდა გასული, რომ ჩვენ სამნი - ჰოლომსი, ლესტრეიდი და მე, - ვიდექით მეჭროში სწორედ იმ ალაგას, სადაც გაჩერებასთან მიახლოებული მატარებელი გვირახიდან გამოდის. ჩვენი მხლებელი, ნითური და ძაღვი დაუზარელი მოხური ჯინტლმენი რკინიგზის კომპანიის ნარმომადგენელი იყო.

- ახალგაზრდა კარის სხეული ეგერ აქ ეგდო, - გვიჩვენა ადგილი, რაჯ ლიანდაგიდან სამიოდე ფუტის მანძილზე იყო. - სხვა სიმაღლიდან გადმოვარდნა არც წოწხალსა და არც მკვდარს არანაირად არ შეეძლო: ხომ ხედავთ, ყველგან ყრუ კედლებია აღმართული. მაშასადამე, იგი მხოლოდ მატარებელიდან უნდა იყოს გადმოვარდნილი და სწორედ იმ მატარებელიდან, რომელმაც აქ ორშაბათს შუალამისას ჩაიარა.

- ვაგონში ზრძოლისა და ძაღვადონის არავითარი კვალი არ აღმოჩნდა?

- არავითარი. არც ზილეთი.

- არც ერთი ვაგონიდან არ შეუძენევიათ ღია კარი?

- არა.

- დღეს დღით რაღაჯ ახალი წიბები მივიღეთ, - თქვა ლესტრეიდი. - მეჭროს მატარებლის მგზავრმა, რომელსაჯ ორშაბათს ღამით ოლდგეტის სადგურის მიხლოზლოდ ჩაუვლია დაახლოებით 11.40-ზე, განაჯხადა: მომეჩვენა, რომ გზაში, ზედ გაჩერებასთან თითქოს რაღაჯ მძიმე საგანი გადმოვარდა, მაგრამ სქელ ნისლში ვერაფერი გავარჩიეო. მაშინ ეს არ განუჯხადებია. მაგრამ რა ემართება მისჯერ ჰოლომსს?

ჩემს მეგობარს თვალები მიექტერებინა იმ ადგილისათვის, სადაჯ ლიანდაგები მრუდე ხაზით გამოდიან გვირახიდან. ოლდგეტი - საკვანძო სადგურია და ამიჯომ აქ მრავალი ისარია. სწორედ მათაჯენ მიემართა ჰოლომსს ფხიზელი, მაძიებელი მზერა და მის ჩაფიქრებულ, მოძრავ სახეზე შევამჩნიე ჩემთვის კარგად წიბილი გამომექყყველები: მჯიდროდ მოკუძული ზაგები, მოჯახჯახე ნესტოები და მალჯა აზიდული მძიმე, ხშირი წარზები.

- ისრები, - დუდუნებდა იგი, - ისრები...

- ისრები? რას გულისხმობთ?

- ამ გზაზე, მგონი, ზევრი ამდაგვარი ისარი არაა?

- სულ წოჯა.

- ისრები და მოსახვევი... არა, ვფიჯავ... ეს რომ ნამდვილად ასე ყოფილიყო...

- რა მოხდა, მისჯერ ჰოლომს? რაიმეს მიაგენით?

- ჯერ მხოლოდ ვარაუდები, მინიშნება, მეჯი არაფერი. მაგრამ საქმე, ყუჯველია, სულ უფრო მეჯ ინტერესს ინვეჯს. უნიკალური, ნამდვილად უნიკალური საქმეა... თუმიჯ, რაჯომაჯ არა? სისხლის კვალი არსად არ შემინიშნავს.

- თითქმის არც ყოფილა.

- მაგრამ თავში, მგონი, ძალიან დიდი ჭრილოზა ჰქონდა?

- თავი გაზობილი ჰქონდა, მაგრამ ვარეგნულად დაზიანება უმნიშვნელო იყო.

- მაინჯ უჯნაური - მთლად უსისხლოდ ხომ ვერ ჩავიჯლიდა! მითხარით, გეთაყვა, - მიმართა მან ლესტრეიდს, - ხომ არ შემიძლია დავათვალთურო მატარებელი, რომლითაჯ ის მგზავრი მიდიოდა, რაღაჯ მძიმე საგნის გადმოვარდნა რომ მოეჩვენა?

- მგონი ეს შეუძლებელი ამზავი უნდა იყოს, მისჯერ ჰოლომს. იმ მატარებლის ვაგონები სხვა შემადგენლოზაში მოხვდა.

- შემიძლია დავარწმუნოთ, მისჯერ ჰოლომს, რომ ყოველი ვაგონი დავთვალთურობული და გამოკვლეული გახლავთ, - ჩაერია ლესტრეიდი. - პირადად მე ვხელმძღვანელოზდი ამ საქმეს.

ჩემი მეგობრის ნაკლი გახლდათ აშკარა მოუთმენლოზის გამოხაჯვა იმ ადამიანებთან, რომელთაჯ არ გააჩნდათ მისებრი ინტელექტი, მოქნილოზა და გონების გამჯრიახობა.

- უნდა ვივარაუდოთ, - თქვა და მიბრუნდა, - მაგრამ მე, სხვათა შორის, ვაგონების დათვლიერებას არ ვაპირებდი. უოტსონ, ჩვენ აქ მეტი აღარაფერი გვესაქმება. რა საჭირო იყო, ყველაფერი გაკეთდა. მეტად აღარ დაგაყოვნებთ, მისტერ ლესტრეიდი. ახლა ჩვენი გზა უილვიჯში მიდის.

სადგურ „ლონდონის ხიდზე“ ჰოლმსმა დატოვა დეპეშა, რომელიც გაგზავნამდე წამაკითხა. ტექსტი ასეთი იყო:

„სიზნელეში შუქმა გაიკიაფა, მაგრამ შეიძლება ჩაქრეს. გთხოვთ ჩვენი დაბრუნების დროისათვის შიკრიკის ხელით გამოგვიგზავნოთ ზეიკერ-სტრიტზე სრული სია უწყბოელი ჭამუშებისა და აგენტებისა, რომელნიერ ამჟამად ინგლისში იმყოფებიან, მათი სრული მისამართებით.

შერლოკი“.

- ეს შეიძლება გამოგვადგეს, - მიხსნა ჰოლმსმა, როცა მატარებელში ჩავჯექით და უილვიჯის გზას დავადექით. ჩვენ მაღლობელნი უნდა ვიყოთ მაიკროფტისა. მან დავაყენა იმ საქმის კვალზე, რომელიც შეიძლება ძალზე საინტერესო გამოდგეს.

ჰოლმსს წოწხაღას და ჭკვიანურ სახეზე, თითქოს ჯერ კიდევ ეფინა დაძაბული ყურადღებისა და დაჭიმული ენერჯის გამომეტყველება, და მე მივხვდი, რომ რაღაც ახალმა, ჩემთვის შეუძნეველმა, მკვერმეტყველმა ფაქტმა მისი მახვილი გონება განსაკუთრებული ძალით აამუშავა. ნარმოიდგინეთ მნეგარი, როცა საძაღლეში ნევს გაშლართული, ყურები და კუდი ძირს დაუშვია, და შემდეგ, როცა დაძაგრული და გეშაღებული წხელ კვალზე გარბის, - სწორედ ასეთი წვლილება განიერდა ჰოლმსმა. ახლა ჩემს თვალწინ იდგა სულ სხვა ადამიანი. როგორ არ ჰგავდა იგი იმ დუნე, მომჩვარულ კარს, სულ რამდენიმე საათის წინ თავისთავი ხალათი რომ ეყვანა და ოთახში ზოლოთას სწემდა.

- ო, როგორ იდუმალებით აღსავსე საქმეა და მოქმედების რა ფართო ველი იშლება, - თქვა ჰოლმსმა. გამჭრიახობა ვერ გამოვიჩინე და მაშინვე ვერ შევნიშნე, თუ რა შესაძლებლობანი იშლება ჩვენს თვალწინ.

- მე კი ახლარ ვერაფერში ვერკვევი.

- ზოლო ჩემთვისარ ზნელითაა მოწყული, მაგრამ ერთი ვარაუდი მაქვს, მას შეუძლია წინ ნავგნიოს. დარწმუნებული ვარ, რომ კადოგენ უიესტი სადღარ სხვა ადგილას მოკლეს და მისი სხეული ვაგონის შიგნით კი არა, სახურავზე ეგდო.

- სახურავზე?

- დაუჯერებელია, ხომ მართალია?! მაგრამ ყოველივე ავონ-დავონით და კარგად გავანალიზოთ. განა შეიძლება უზრალე შემთხვევითობად ჩავთვალოთ ის, რომ გვაში გადმოვარდა იმ ადგილას, სადარ მატარებელი ისარს ჩაყვლის, ინჰლრევა, ირყევა და საგნებს მალა ისვრის? ხომ იქ უნდა გადმოვარდეს საგანი, რომელიც ვაგონის სახურავზეა? შიგნით ვაგონში მღებარე საგნებზე ისარი ვერავითარ ზემოქმედებას ვერ მოახდენს. ან სხეული მალლიდან ჩამოვარდა, ან აქ რაღარ საოწარი დამთხვევაა. ახლა მიაქრეთ ყურადღება იმას, რომ სისხლის კვალი არსად არაა. წადა, არც გზაზე იქნება, თუ მკვლელობა სხვაგან მოხდა. ყოველი ეს წვრილმანი ფაქტი რალ-რალკე ადასტურებს ჩემს ვარაუდს, ერთად კი ყვე სამხილია.

- ახლა კიდევ ზილეთი! - შევძახე მე.

- სრული სიმართლეა. ჩვენ ეს ვერ აგვეხსნა. ჩემი ვარაუდი კი ამასარ ხსნის. ყველაფერი ერთიმეორეზე კარგად ლავდება.

- დავუშვათ, ასეა, და ჩვენ მაინც შორს ვართ უიესტის საიდუმლო მკვლელობის ამოუხსნელი გარემოებების გამომქვანებისაგან. მე ვიტყოდი, რომ საქმე კი არ გამარტვიდა, კიდევ უფრო დაიხლართა.

- შეიძლება, - ჩაილაპარაკა ფიქრით მოწყული ჰოლმსმა. - შეიძლება...

შემდეგ გაჩუმადა და საკუთარ ფიქრებში წასული დუმა იმ მომენტამდე, ვიდრე მატარებელმა, როგორც იქნა, უილვიჯის სადგურს არ მიანია. კებში ჩავჯექით და ჰოლმსმა ჭიბიდან მაიკროფტის დატოვებული ფურცელი ამოიღო.

- რამდენიმე ვიზიტი მოგველის, - თქვა მან. - ჩვენს ყურადღებას პირველად მგონი სერ ჯიმს უოლტერი ითხოვს.

ამ წნობილი სახელმწიფო მოღვაწის სახლი მდიდრული ვილა აღმოჩნდა. მისი მწვანე გაზონები თემზამდე აღწევდნენ. ნისლი უკვე იფანტებოდა, მის ქუსლებში სუსტი, თხევადი მუქი წრიატებდა. ზარი დავრეკეთ და მსახური გამოვიდა.

- სერ ჯემსი? - ჩაგვეითხა და მისმა სახემ მკარნი, საზეიმო გამომეტყველება მიიღო. - სერ ჯემსი ამ დღით გარდაიწვალა, სერ.

- ღმერთო ჩემო! - შესძახა ჰოლომსმა, ერთობ გაოცებული. - როგორ, რითი?

- იქნებ შინ შემობრძანდეთ, სერ და ნახოთ მისი ძმა, პოლკოვნიკი ვალენტიანი?

- დიახ, თქვენ მართალი ხართ, მეტი გზა არაა გვაქვს.

გაგვატარეს სუსტად განათებულ სასტუმროში და ერთი ნუსის შემდეგ იქ ძალიან მაღალი, ლამაზი, ორმოყდაათოდე წლის, ქერა, ნვერმოშვებული კარი შემოვიდა. ეს გახლდათ სერ ჯემსის უმცროსი ძმა. თვალეში გამოხატული დაბნეულობა, წრემლით სველი ლოყები, აჩეჩილი თმა - ყველაფერი მონიშნავდა, რომ ოჯახს მძიმე უბედურება დაატყდა. ამბავს რომ ჰყვებოდა, პოლკოვნიკს წრემლები ახრჩობდა.

- ყველაფერი იმ საშინელ სკანდალს მოჰყვა, - თქვა, - ჩემი ძმა მაღალი პატიოსნების განსახიერება გახლდათ, ასეთი სირწვილი ვერ გადაიტანა. ამან დაღუპა. ყოველთვის ამბავობდა მის ღებარებაში და მყარებული ნესრიგით და უერრად ისეთი დარტყმა...

- ჩვენ იმედი გვქონდა, რომ მისგან მივიღებდით ზოგიერთ წნობას, რაე საქმის გახსნას ხელს შეუწყობდა.

- გარნმყნებთ, ის, რაე მოხდა, მისთვისაე ისეეე ყოვლად გაუგებარი იყო, როგორე თქვენთვის, ჩემთვის და ყველასათვის. მან იჩქარა და უკვე მოახსენა პოლიციას ყველაფერი, რაე მისთვის წნობილი იყო. რა თქმა უნდა, ეჭვი არე შეპ-პარვია, რომ კადოგენ უიესტია დამნაშავე. მაგრამ სხვა ყველაფერი სრულ საიდუმლოდ უნდა დარჩეს.

- პირადად თქვენ არაფრის დამატება არ შეგიძლიათ?

- მე ვიერი მხოლოდ ის, რაე სხვერისაგან მსმენია და გაზეთებში ნამიკითხავს. არ მინდა იფიქროთ, თავაზიანობა აკლიათ, მისტერ ჰოლომს, მაგრამ თქვენ უნდა გაგვიგოთ, ჩვენ ახლა დიდი და სამსახურო ამბავი შეგვემთხვა და იძულებული ვარ, გთხოვოთ რომ ეს ლაპარაკი მაღე დავასრულოთ.

- აი, მართლარე მოულოდნელი შემობრუნება საქმისა, - მითხრა მეგობარმა, როე კებში ისეე ჩავსხედით, - სანყალი მოხური. როგორ მოულოდნელად მოკვდა. - ნეეავ, ზუნებრივი აღსასრულით ნავიდა ამ ქვეყნიდან თუ თავი მოიკლათ? თუ ეს თვითმკვლელობაა, სამშობლოს ლაღატის გამო სინდისის ქენჭის შედეგად ხომ არ მოხდა? მაგრამ ეს კითხვა შემდეგისათვის გადავდოთ. ახლა კი კადოგენ უიესტს მივხედოთ.

შვილის დამკარგავი დედა წხოვრობდა გარეუბანში, ერთ პატარა სახლში, სადაე სამაგალითო ნესრიგი სუფევდა. მოხური ქალი სრულიად განადგურებული იყო დარდისაგან და ვერაფრით დგევიმარა. სამაგეეროდ, მის მეზობლად აღმოჩნდა ერთი ძაღზე ფერმკრთალი ახალგაზრდა ქალიშვილი. იგი გაგვეერო, როგორე მის ვაიოლეტ უესტბარი, განსვენებულის საეოლე და უანასკნელი, ვინე იმ საბედისნერო საღამოს უიესტი ნახა.

- მომხდარი ამბავი ვერაფრით ამიხსნია, მისტერ ჰოლომს, - თქვა მან, - მას მერე, რაე უბედურების ამბავი გავიგეთ, თვალი არ მომიხუჭავს, სულ ვფიქრობ, ვფიქრობ და სიმართლეს ვეძებ. ართური კეთილშობილი კარი იყო, გულილია, თავისი საქმის ერთგული, ჭეშმარიტი პატროიტი. უმაღ მარტვენას მოიჭრიდა, ვიდრე მისდამი მინდობილ სახელმწიფო საიდუმლოს გაყიდა. ყველასათვის, ვინე მას იწნობდა, ეს აზრი დაუშვებელი და უაზროა.

- მაგრამ ფაქტები, მის უესტბარი...

- დიახ, დიახ. მე არ შემიძლიათ მათი ახსნა, ამას ვაღიარებ.

- ფულის გასაჭირს ხომ არ განიყდიდა?

- არა. ართუ დიდი მოთხოვნილებების კარი იყო, ჭამაგერი კი საკმარისი ჰქონდა.

დანაზოგებრი რამდენიმე ასეულ გირვანქას აღწევდა და საახალწლოდ ჭვარი უნდა დგვენერა.

- ხომ არ შეგიმჩნევიათ, რომ ლეღავდა და ნერვიულობდა? გთხოვთ, მის უესტბარი, ჩვენთან აზსოლუტურად გულახდილი იყოთ.

ჩემი მეგობრის მახვილმა თვალმა ქალიშვილს რაღაც რველილება შეაგყო, - იგი თითქოს ყოყმანობდა, ნამონითლდა.

- კი, მიჩვენებოდა, რომ რაღაც აშფოთებდა.

- დიდი ხანია, რაჯ ეს დაენყო?

- ერთი კვირის წინ. ზოგჯერ ღრმად ჩაფიქრდებოდა ხოლმე. მოინყენდა. ერთხელ ვრადე გამოტყვავა, ჩავეძიე, ხომ არაფერი მომხდარა-მეთქი. გამომიტყვავა, მოსვენება დამეკარგა და ეს სამსახურის საქმეს ეხებაო. „ისეთი ვითარება შეიქმნა, რომ შენჯ კი ვერაფერს გეტყვიო“, თქვა. მეტს ვერაფერს გავხდი.

ჰოლომისის სახემ სერიოზული გამომეტყველება მიიღო.

- განაგრძეთ, მის უცებარი. თუნდაჯ ერთი შეხედვით თქვენი ჩვენება მის სასარგებლოდ არ მეტყველებდეს, მხოლოდ სიმართლე ილამარაკეთ. წინასწარ ჩვენ არასოდეს არ ვიქნით, სად მიგვიყვანს სიმართლე.

- მერნმყნეთ, მეტი არაფერი დამჩენია სათქმელი. ერთი ორჯერ მომიჩვენა თითქოს სათქმელ-საფიქრალი ჩემთვის უნდა გეზიარებინა. როგორღაჯ ერთ სალამოს ლამარაკი იმანე ჩამოავდო, თუ რა დიდი მნიშვნელობისაა დოკუმენტები, რომელნიჯ სეიფში ინახება. შემდეგ, მახსოვს, დაუმატა, რომ ურხოელი ჯამუშები, რხადია, ამ სამხედრო საიდუმლოსათვის დიდძალ თანხას გაიღებდნენ.

ჰოლომისის გამომეტყველება კიდევ უფრო სერიოზული გახდა.

- მეტი არაფერი უთქვამს?

- მხოლოდ ის დასძინა, რომ ჩვენ რამდენადმე დაუდევრად ვექრავით სამხედრო საიდუმლოების შენახვის საქმეს, სათანადო ყურადღებას ვერ ვაქრავთ მას და რომ მოლალატყესა და გამრემს ამითშეუძლია ისარგებლოს.

- ასეთ თემებზე ლამარაკი მხოლოდ ამ ზოლო დროს დაინყო?

- დიას, მხოლოდ უკანასკნელ დღებში.

- მიაშბეთ, რა მოხდა იმ სალამოს.

- ჩვენ თეატრში წასასვლელოდ მოვეშადეთ. ისეთი სქელი წისლი ჩამონვა, რომ კების დაქირავებას აზრი არა ჰქონდა. ფეხით გავუყვით. ჩვენი გზა არსენალის მახლოზლოდ გადაიოდა. უერრად ართურმა მიმატოვა, განზე გადახტა და წისლში მიიშალა.

- სიტყვა არ უთქვამს?

- მხოლოდ რაღაც შესძახა და მორჩა. ვიდექი, ველოდი, მაგრამ არ დაზრუნდა. მაშინ მე შინ წავედი. მეორე დღეს დილით დეზარტამენჭიდან მოვიდნენ და მისი ამზავი იკითხეს. დაახლოებრით თორმეტ საათზე საშინელი რნობები შევიტყე. მისტერ ჰოლომს, გაფიქრებთ: თუ ეს თქვენს ხელთ არის, გადაარჩინეთ მისი პაჭიოსანი სახელი. იქნით, რა ძვირად უღირდა პაჭიოსნება?

ჰოლომისი შენყხდა, თავი გადააქნია.

- აზა, უოტსონ, დროა დავიძრათ და სხვაგან წავიდეთ, - თქვა. - ახლა იქ მივალთ, საიდანარ დოკუმენტები გაიჭარეს.

- თავიდანვე ახლოგაზრდა კარის წინააღმდეგ ზევრმა სამხილმა მოიყარა თავი. დაკითხვების შემდეგ კი მათი რიჯბვი კიდევ უფრო გაიზარდა, - შენიშნა ჰოლომსმა, როჯ კები დაიძრა.

- მოახლოებრული ქორწინება - საკმარისი მოტვივია დანაშაულისათვის. კადოგენ უიესტი, ზუნებრივია, ფულის საჭიროებდა. ნახაზების მოჭარენების აზრი ჰქონია თავში, რაკი საროლეს ამანე ლამარაკი დაუნყო. თითქმის კინალამ თანამზრახველოდარ გაუხდია, განზრახვა ქალისათვის ლამის გაუშხელია. საძაგელი ამზავია.

- მაგრამ მომისმინეთ, ჰოლომს, ნუთუ კარის რეპუტარას არავითარი მნიშვნელოზა არა აქვს? მერე და რა აურელიებელი იყო საპატარძლოს ქუჩაში მიტოვება და თავკისრის ტეხვით დოკუმენტების მოსამარავად ვაქრავა?

- თქვენ სწორად მსჯელობთ, უოტსონ. საპირისპირო აზრი, რაჯ თქვენ გამოთქვით, ძალოზე არსებრითია. მაგრამ ზრალღების უარყოფა ძალიან ძნელი იქნება.

მისტერ სიდნეი ჯონსონი შეგვხვდა ისეთი პაჭივით, რასარ გამოხატავდა ყველა, ვინჯ ჩემი მეგობრის სადარზაზო ზარათს ნახავდა. უფროსი კლოერკი აღმოჩნდა გამხდარი, პირქუში მამაკარი, შყახნის სათვალთან კენტკლომენი. მომხდარი ამზისაგან როჭა მოკუხტულიყო და

ხელოები უკანკალოებდა.

- არასასიამოვნო ამბავია, მისტერ ჰოლმს, ძაღვზე არასასიამოვნო. თქვენ გაიგეთ შეფის გარდაცვალება?
- ჩვენ ესაა მისი სახლიდან მოვდივართ.
- ჩვენთან დიდი არეულობაა. დეპარტამენტის მეთაური მოკვდა, კადოგენ უიესტი მოკვდა, საბუთები გატარებულია. ხოლო ორშაბათ საღამოს, როცა სახლს ვკეტავდით, აკი ყველაფერი თავის რიგზე გახლდათ - დეპარტამენტი დეპარტამენტს ჰგავდა. ღმერთო ჩემო, ღმერთო ჩემო! ფიქრიერ კი საშინელია. ასეთი დანაშაული რომ სახელდობრ უიესტს ჩაედინა!
- მაშ, თქვენ დარწმუნებული ხართ მის უდანაშაულობაში?
- სხვა არავინაა, რომ ეჭვი მივიტანოთ. მე კი მას ისე ვენდობოდი, როგორც საკუთარ თავს.
- რომელ საათზე დაკეტეთ სახლი ორშაბათს?
- ხუთ საათზე.
- სად ინახებოდა დოკუმენტები?
- სეიფში. თვითონ მე ჩემი ხელით შევანეცე ისინი.
- შენობას დარაჯი არა ჰყავს?
- დარაჯი არის, მაგრამ მარტო ჩვენს განყოფილებას კი არ იყავს. ძველი ჭარისკარია, ამბოლოყურად სანდო. არაფერი უნახავს. იმ საღამოს, მართალია, საშინელი ნისლი იყო, დაუჯერებლად ხშირი.
- დავუშვათ, კადოგენ უიესტმა განიზრახა შენობაში შესვლა არასამუშაო დროს. მას სამი გასაღები დასჭირდებოდა, რომ საბუთებამდე მიეღწია, ხომ ასეა?
- სწორედ ასე გახლავთ: შემოსასვლელის გასაღები, კონტორის გასაღები და სეიფის გასაღები.
- გასაღებები მხოლოდ თქვენ და სერ ჯეიმს უოლტერს გქონდათ?
- შენობაში შემოსასვლელის გასაღები მე არა მაქვს, მხოლოდ სეიფისა მანაა.
- სერ ჯეიმსი ხასიათის სიმტკირითა და დისკრიპლინის მოყვარულობით თუ გამოირჩეოდა?
- ნესრიგის მოყვარული კარი იყო. მხოლოდ ის ვიყრი, რომ სამივე გასაღები ერთ რგოლში ჰქონდა. ხშირად მინახავს მის ხელში ის აქმა.
- ეს რგოლი თან მიჰქონდა ხოლმე, როცა ლონდონში მიდიოდა?
- მუდამ თან დამატკვსო, იტყუოდა ხოლმე.
- არც თქვენ ტოვებთ სადმე თქვენს გასაღებს?
- არასოდეს.
- მაშასადამე, უიესტს, თუ დამნაშავე მართლა ისაა, მეორე მორგებული გასაღები გაუკეთებია. მაგრამ მას გასაღები არ აღმოაჩნდა. მე მაინც ის უნდა ვთქვა, რომ, თუ ამ სახლში მომუშავე რომელიმე კლერკი სამხედრო საიდუმლოს გარემას მოინდომებდა, მისთვის უფრო მოხერხებული იქნებოდა ნახაზების ასლის გადაღება, ვიდრე ორიგინალების გატარება, როგორც სინამდვილეში მოხდა.
- ასლების რიგინად გადაღებას დიდი ტექნიკური წოდება უნდა.
- ასეთი წოდება, ეტყობა, სერ ჯეიმსსავე ჰქონდა და კადოგენსაც. ასეთი წოდება თქვენც ხომ გაგაჩნიათ?
- რასაკვირველია. მაგრამ მე ვთხოვთ ამ ამბავში რუდ-უბრალოდ მე ნუ მიმატმასნით, მისტერ ჰოლმს, ან რა საჭიროა ფუჭად მარჩიელობა, როცა წნობილია, რომ ნახაზები კადოგენ უიესტს უპოვეს ჭიბეში!
- მაგრამ, სიმართლე რომ ითქვას, ძალიან ურნაური კია, რომ ასეთ რისკზე წავიდა, ორიგინალები ნაილო, როცა შეეძლო დამშვიდებით დამჭდარიყო, გადაელო ასლები და ისე გაეყიდა.
- რა თქმა უნდა, ურნაურია, მაგრამ დედნებია ნაღებული.
- რაე მეტს იკვლევ, ამ საქმეში მით უფრო მეტი თავსატეხი ჩნდება. სამი ნახაზი რომ აკლია, ჯერარ არაა ნაპოვნი. რამდენადაც ვიყრი, სწორედ ის სამი ნახაზია მთავარი!
- დიახ.

- ნიშნავს თუ არა ეს იმას, რომ ვის ხელშია ის სამი ნახაზი მოხვდა, შეუძლია აავსოს ბრიუს-პარტინგტონის ნყალქვეშა ნავი, ისე რომ დანარჩენი შვიდის გარეშე იოლად გავა?

- სწორედ ამაზე მოვასხენე საადმირალოს. მაგრამ დღეს ისევ გადავსინჯე ნახაზები და დავუკვიდი. ერთ-ერთ დაზრუნებულ დოკუმენტზე მოხედავია ნახაზი სარქველებისა და ავტომატური საკეტებისა. ვიდრე იქ, ურხოეთში, მათ თვითონ არ გამოიგონებენ, ბრიუს-პარტინგტონის ნავს ვერ აავებენ. მართალია, ასეთი დაზრკოლების გადალახვა განსაკუთრებულ სიძნელეს არ წარმოადგენს.

- მაშ სამი დაკარგული ნახაზი მაინც მთავარია?

- უუკვლოდ.

- თუ სანინალმდევო არაფერი გექნებათ, შენობაში წოჭაოდენ კვლევა-ძიებას ჩავატარებ. მეტი კითხვა არ მექნება.

ჰოლმსმა სეიფის საკეტი დაათვალიერა, მთელი ოთახი დაიარა და ბოლოს ფანჯრებზე რკინის დარბები შეამოწმა. მხოლოდ მაშინ, როცა შენობის წინ გაზონზე აღმოვჩნდით, ინტერესი ისევ გაურხოველდა. ფანჯრის ქვეშ დაფხის ხე იზრდებოდა, - ზოგი მისი ტოტი დალუნული ამოჩნდა, ზოგიერ მოტეხილი. ჰოლმსმა ისინი გულმოდგინედ გამოიკვლია, ძლივს შესამჩნევი კვლიერ კი გასინჯა მინაზე. ბოლოს უფროს კლერს სთხოვა დაეკეტა რკინის დარბები და ჩემი ყურადღება მიაქრია იმას, რომ საგდულები შუაში მჭიდროდ არ უერთდებოდა ერთმანეთს და ქუჩიდან შეიძლებოდა იმის შემჩნევა, რა შეგნით ხდებოდა.

- კვალი, რხაღია, თითქმის გამქრალია, სამი დღის დაყოვნებამ რხელ კვალზე მიყოლა შეუძლებელი გახადა. აბა, უოტსონ, უილვიჯში ჯერჯერობით ყველაფერს მოვრჩით, თუმცა ბევრი ვერაფერი დავიჭირეთ. ვნახოთ, იქნებ ლონდონში ვაგვიღიძოს ბეჭდა.

და მაინც, ვიდრე უილვიჯს დავტოვებდით, ჩვენს ბაღში რაღაც გაემა. მოლარემ სადგურში უყოყმანოდ განაჩხადა, რომ ორშაბათ საღამოს მან ნახა კადოგენ უიესტი, რომელსაც სახით კარგად იცნობდა. ახლოგაზრდა კარმა მესამე კლასის ბილეთი მომთხოვა მატარებელიზე, რომელიც 8 საათსა და 15 წუთზე გადიოდა. მოლარეს ისიც ახსოვდა, რომ უიესტმა ბილეთი სადგურ „ლონდონის ხილამდე“ აიღო. იგი სრულიად მარტო იყო, მე მისმა ნერვულმა, მოუსვენარმა განწყობილებამ შემამფოთათო. უიესტი კი იმ ზომამდე იყო აღელვებული და შეშფოთებული, რომ ვერანაირად ვერ მოუყარა თავი ხურდას და მე მისი შველა მომიხდაო; განრიგის მიხედვით ვავარკვიეთ, რომ ეს მატარებელი იყო ფაქტიურად პირველი, რომლითაც უიესტს შეეძლო ლონდონს გამგზავრება მას შემდეგ, რაც რვის ნახევარზე ქუჩაში დანიშნული მიატოვა.

- ვრადოთ მოვლენების აღდგენა, - ორდაათიოდე წუთის დუმილის შემდეგ მიხსრა ჰოლმსმა. - არა, ღმერთმანი, მე და თქვენ ჯერ ასეთი საძნელო საქმე არ შეგვხვედრია. ყოველ ნაბიჯზე ახალ ნყალქვეშა მეჩრებებს ვანყდები და მაინც საგრძობლად ნავინიეთ წინ.

უილვიჯში დაკითხვის შედეგი, ძირითადად, უიესტის წინააღმდეგ მეტყველებს, მაგრამ ის, რაც კონტორის ფანჯრის ქვეშ შევამჩნიე, ნებას გვაძლევს, ზოგი რამ ბრალდებულის სასარგებლოდარ ვივარაუდოთ. დავუშვათ, რომ მას უშუალოდ მიმართა ურხოელმა აგენტმა. იგი ისეთი ფიქრით დაამუნათებდა უიესტს, რომ ეს უკანასკნელი იძულებული გახდებოდა ხმა აღარ ამოელო. ეტყობა, ამ აზრმა უიესტი დააინტერესა, მისი დანიშნულის ნახვეტ-ნახვეტი შენიშვნები და მინიშნებანი საიმისო საბაშს გვაძლევენ, რომ ასე ვიფიქროთ. კეთილი. შემდეგ დავუშვათ, რომ თეატრში მიმავალმა უიესტმა ნისლში შენიშნა ის აგენტი, რომელიც არსენალის შენობისაკენ მიდიოდა. უიესტი იმპულსური ახლოგაზრდა კარი იყო, მოქმედებდა დაუფიქრებლად. როცა საქმე მის მოქალაქეობრივ მოვალეობას ეხებოდა, ყველაფერი სხვა მისთვის მნიშვნელობას კარგავდა. იგი აგენტს კვალდაკვალ მიჰყვა, ფანჯრის ქვეშ დადგა, ნახა, როგორ იპარავდა აგენტი, ქურდი, დოკუმენტებს და აუღევნა. ამრიგად იხსნება კითხვა, რატომ აიღეს დედნები და არა გადაღებული ასლები. გარეშე კარი ამას ვერ გააკეთებდა. ხედავთ, თითქოს ლოგიკურია.

- მერე?

- აქ მაშინვე ვანყდებით დიდ სიძნელეს. შეიძლება ადამიანმა წარმოიდგინოს, რომ უიესტის მდგომარეობაში მოხვედრილი კარსათვის უმჯობესი იყო, განგაში აეჭეხა და არამზადისათვის მაგრად ჩაეკლო ხელი. ბუნებრივად იბადება კითხვა. რატომ არ მოიქრა

ასე? იქნებ გამტარებელი მასზე თანამდებობრივად მაღლა მდგომი პირია, მისი უფროსი? მაშინ უიესტის მოქმედების ახსნა იოლი საქმეა, ან ასე: ქურდმა მოახერხა ნისლში გაუჩინარება. უიესტი მაშინვე მიეშურება მისი სახლისაკენ ლონდონში, რომ დოკუმენტების გატარებაში როგორმე ხელი შეუძალოს, რაღა თქმა უნდა, იმ შემთხვევაში, თუ ავტის მისამართი ეროდინებოდა. ერთი რამ უნდა, მხოლოდ რაღა განსაკუთრებულმა, რა გდადებას არ ითმენდა, აიძულა, რომ საწოლი ქუჩაში მიეჭოვებინა. მერე ქალიშვილს ველარე თავისი ამბავი შეატყობინა. შემდეგ ყოველგვარი კვალი იკარგება და ვიდრე უიესტის გვაში ვაგონის სახურავზე არ აღმოჩნდება, ჩვენ წინ სრული წყვილია. ახლა ძიება მორე ზოლოდან დავიწყეთ. თუ მაიკროფტმა უკვე გამოგზავნა სახელები და მისამართები, იქნებ მათ შორის აღმოჩნდეს ის, ვინც ჩვენ გვინდა და მაშინვე ორ კვალს მივყვებით.

ბეიკერ-სტრიტზე ნამდვილად გველოდა სია, რომელიც საგანგებო შიკრიკს მოეჭანა.

პოლმსმა თვალი გადაავლო და მე მომივლო. მე ნავიკითხე:

„წინააღმდეგობრივად მრავალი წერილობითი თაღლითი, მაგრამ – როგორც ისეთი, ვისაც ასეთი დიდი საქმის „გაიმასქნება“ შეეძლო. ყურადღების ღირსია სამი: ადოლფ მაიერი – გრეიფ-ჰორჰსტრიტი, 13, ვესტმინსტერი; ლუი ლა როტიერი – კემდენ-მენშენზი, ნოტინგ-ჰილი; პუგო ობერშტანი, კოლფილდ-გარდენსი, 13, კენსინგტონი. ამ უკანასკნელის შესახებ წინააღმდეგობრივად ის ლონდონში იყო, ახალი წინააღმდეგობრივად – ნავიდა. მოხარული ვარ, რომ გავიგონე: „ბნელში შუქი ზუსტავს“. მინისტრთა კაბინეტი უდიდესი მღელვარებით ელის შენს დასკვნით მოხსენებას. მიღებულია მითითებული უმაღლესი სფეროებიდან. თუ საჭირო გახდება, მთელი ინგლისის პოლიცია შენს განკარგულებაში იქნება მაიკროფტი“.

– მე ავრე მგონია, რომ „მთელი სამეფოს უხელოანთა ჯარი და დედოფლის ლაშქარი“ ამ საქმეში ვერაფერს დამეხმარება, – ღიმილით თქვა პოლმსმა. ლონდონის დიდი გეგმა გაშალა და უდიდესი ინტერესით დაჰყურებდა – კარგია! კარგია! ჩაილაპარაკა როგორც ხნის შემდეგ კმაყოფილმა. – ჩანს, ბედი გვექონია, იქნებ, უოტსონ, აზრად მომდის, რომ ამ საქმეს ჩვენ ზოლოს მივაღებებთ. – მოულოდნელად გამხიარულდნა პოლმსმა მხარზე ხელი დამკრა. – ახლა მე დაზვერვაზე ნავალ. ვფიქრებ ვენას, არაფერ სერიოზულს არ მოვიმოქმედებ, ვიდრე ჩემს გვერდით არ იქნებით. თქვენ აქ დარჩით და ერთი ან ორი საათის შემდეგ შემოვივლით. თუ დროის სიმძიმე იგრძნობთ, ავერ ქალაქების დასტა და კალამი: დანერეთ მკითხველთა გულის მოსაფხანად და საღმრთოდ, თუ როგორ დავისხენით გასაჭირიდან სახელმწიფო. რამდენადმე მისი ანუელი გუნება-განწყობა მეტად მომელო. კარგად ვიწოდო, რომ საკმარისი საფუძვლის გარეშე პოლმსი ჩვეული თავშეკავების საზღვარს არ გადავიდოდა და რუდ-უბრალოდ აღტარებას არ გამოხატავდა. ნოემბრის გრძელი საღამო მეგობრის ლოდინში გავლიე. უხელოდან უკვე გადასული იყო, როცა შიკრიკმა მისი ასეთი ზარათი მომიჭანა:

„ვსადილომ გოლდინის რესტორანში გლოსტერ-როუდზე, კენსინგტონში. გთხოვთ გაუყოვნებლივ მოხვიდეთ აქ. თან ნამოილეთ პატარა ძალაყინი, დახურული ფარანი, ხვენი და რევოლვერი.“

შ.პ.“

ვერაფერს იტყვი, აღზათ ღირსეულმა და პატივცემულმა მოქალაქემ ბნელსა და დანისლულ ქუჩებში ასეთი აღფურვილობა უნდა აჭაროს. რა გაენწყობოდა, ყველა დასახელებული საგანი პალტოს ჭიბუხებში ჩავიტენე და პოლმსის ნაჩვენებ ადგილს მივაშურე. ჩემი მეგობარი ამ მყვირალა, მორთულ-მოკაზმულ იტალიურ რესტორანში, შესასვლელის მახლობლად, მრგვალი პატარა მაგიდასთან იჯდა.

– მოგშვიდათ? არა? მაშინ ყავა მანერ დალიეთ. ერთი სიგარეტ მოსინჯეთ აქაურობის მფლობელისა. არც ისე საძაგელია, როგორც წარმოძღვინა. ყველაფერი მოიჭანეთ?

– ყველაფერი. პალტოში მაქვს დამალული.

– ჩინებულია. ახლა მოდით, ორი სიტყვით გადმოგვრეთ იმას, რა ამ ხანში გავაკეთე და კიდევ რა გვაქვს გასაკეთებელი. ვფიქრობ, უოტსონ, თქვენთვის ამქარა უნდა იყოს, რომ ახალგაზრდა კარის გვაში სახურავზე ვინმემ დააგდო. ამაში მაშინვე დავრწმუნდი, როგორც კი დავადგინე, რომ ის ვაგონიდან არ გადაუგდიათ.

- რომელიმე ხიდიდან ხომ არ ისროლეს სახსრავზე?
- ჩემი აზრით, ეს შეუძლებელია. ვაგონების სახსრავები მომრგვალებული და დამრეწია, არავითარი სახელსური და მოაჭირი მას არ გააჩნია, ზედ გვაში ვერ გაჩერდებოდა. მაშ, დაბეჭდვით შეიძლება ითქვას, რომ ის სახსრავზე დადეს.
- ძეგლი, როგორ?
- ამ კითხვაზე პასუხი უნდა გავცეთ. არის მხოლოდ ერთი შესაძლებლობა, რაჯ სიმართლეს ჰგავს. თქვენთვის ცნობილია, რომ მეტროს მატარებლები უესტ-ენდის ზოგიერთ ადგილას გვირავიდან გამოდიან. მე ზუსდოვნად მახსოვს, ამ გზით რომ მივემგზავრებოდი, სახლების სახსრავები პირდაპირ ჩემს თავს ზემოთ მოჩანდა. ახლა წარმოიდგინეთ, რომ მატარებელი გაჩერდა ერთ-ერთი ასეთი სახლის ფანჯარასთან. განა ისე ძნელი იქნება გვამის დადგენა ფანჯრიდან ვაგონის სახსრავზე?
- ჩემი აზრით, ეს სრულიად წარმოუდგენელია.
- ძველი აქსიომა უნდა გავიხსენოთ: როცა ყველა შესაძლებლობა გამორიცხებულია, ერთი გარდა, მაშინ ეს ერთი, რაჯ არ უნდა დაუტყურობელი გვეჩვენოს, უდავო ფაქტია. ყველა სხვა შესაძლებლობა გამოვრიცხეთ და ეს ერთი დარჩა. როცა მე გავარკვიე, რომ ერთ-ერთი დიდი საერთაშორისო ჯამში, რომელიც ეს-ეს არის ლონდონიდან წავიდა, რბოვრობდა ერთ-ერთ იმ სახლში, რომლის ფანჯარა პირდაპირ მეტროს ხაზზე გადის. ეს ამბავი იმდენად გამეხარდა, რომ უბრალო ზომიერებარ კი დავკარგე, ფაქტობრივად მოგეტყუე და მხარზე ხელი დავკარი.
- აი, თურმე რა ყოფილა!
- საერთაშორისო ჯამში, ჰუგო ობერშტაინი, რომელსაჯ ზინა კოლფილდ-გარდენსზე ჰქონდა ნაქირავები, წამეტ ნომერში, ჩემი სათვალთვლო ობიექტი შეიქნა. მე გლოსტერ-როუდის სადგურიდან დავინყე ზევრა. იქ ერთი ძალიან თავაზიანი რკინიგზელი თან გამყვა. დათვლიერებისას დავრწმუნდი, რომ კოლფილდ-გარდენსზე კიბის ფანჯრების უკანა გასასვლელი პირდაპირ ხაზზე გადის. მაგრამ კიდევ უფრო მნიშვნელოვანია ის, რაჯ ადგილზე გავიგე: სწორედ იქაა გზაჯვარედინი, უფრო დიდი სარკინიგზო შტო გადის და მეტროს ვაგონები ხშირად რამდენიმე ნუთით იმ ალაგას ჩერდებიან.
- ზრწყინვალია, ჰოლმს! თქვენ შეაღწიეთ რბრაკლიტულში!
- ჯერჯერობით შეღწევისა რა მოგახსენოთ, უოტსონ, შედეგი შორსაა, მაგრამ ჩვენ წინ მივინევთ. მე დავათვლიერე უკანა კედელი მერამეტე სახლისა კოლფილდ-გარდენსზე, შემდეგ მისი ფანჯალი, და დავრწმუნდი, რომ ჩიტი მართლა გაფრინდა. სახლი ერთობ დიდია, ზედა სართულზე რალკე ზინებია. ობერშტაინი სწორედ იქ რბოვრობდა, თან ჰყოლია მხოლოდ ერთი ლაქია, ალბათ თანამზრახველი, რომელსაჯ სავსებით ენდობოდა. ამრიგად, ობერშტაინი კონტინენტზე გაემგზავრა, რათა ნადავლი გასაღოს, მაგრამ ეს არაა გაქრევა - არავითარი საფრთხე არ მოელოდა, რომ დაპატიმრებისა შინებოდა. ხოლო თუ კრძო დეტექტივი შემოიჭრებოდა მის საკუთარ სახლში, ამ ჯენტლმენს ასეთი აზრი არე მოსვლია. მაგრამ მე და თქვენ სწორედ ასეთ რამეს მოვუწყობთ.
- განა არ შეიძლება ოფირიალური ჩხრეკის ორდერი ავიღოთ, რომ ყველაფერი კანონიერად მოხდეს?
- ჩვენი მონარემების მიხედვით - გავვიჭირდებამ.
- მაგრამ რას მოგვერემს ჩხრეკა?
- იქნებ ხელთ რაიმე კორესპონდენცია მოვიგლოთ.
- ჰოლმს, ეგ ამბავი მე არ მომწონს.
- ჩემო ძვირფასო, თქვენ მოგიხდებამ მხოლოდ ქუჩაში დგომა და თვალთვალი, რომ ურებ თავს არავინ წამოგვადგეს, ყოველგვარ უკანონობაზე პასუხს მე ვაგებ. ახლა ასეთი წვრილმანი ამბების გამო უკან დახევის დრო არაა. გაიხსენეთ, რას წერს მაიკროფტი, გაიხსენეთ შემფოთებული სადმიწალი და მინისტრთა კაბინეტი, და ზოლოს, აღვზნებული ხელისუფალი, რომელიც ჩვენგან ახალ ამბავს ელის. ჩვენ მოვალე ვართ ეს ჩავიდინოთ. პასუხის ნარელოდ მაგიდიდან წამოვიჭერი. - თქვენ მართალი ხართ, ჰოლმს, ეს ჩვენი მოვალეობაა.
- ისიჯ წამოხტა და ხელი გამომინოდა.

- ვიწოდო უკანასკნელ ნუსთს არ გამანზნლოებდით, - მითხრა და მის თვალებში სინაზის მსგავსი რაღარ ამოვიკითხე. მომდევნო ნუსთს იგი ისევ ის ჰოლომსი იყო - თავდაჯერებული, საქმიანი, მზრძანებული. - იქამდე ნახევარი მილი იქნება, მაგრამ საჩქარო არა არის რა, ფეხით ნავალთ, - განავრძო მან. მთავარია იარაღები არ დაკარგოთ, ხოლო თუ როგორც საეჭვო პირს დაგაპატიმრებენ, ეს ამ ანენილ-დანენილ საქმეს კიდევ უფრო გართულებს. კოლოფილდ-გარდენსზე ჩამწკრივებული, სვეტებიანი და კარიბჭებიანი თანაბარფასადებიანი სახლები, ესენი ვახლავთ უესტ-ენდში ვიქტორიანული ეპოქის შუა ხანების ტიპიური ნაგებობანი. როგორც იქნა, სახლოს მივადექით. მეზობელი ზინიდან მხიარული ახლოგაზრდული ხმები და ჰიანინოს ულარუნი მოისმოდა. ჩანს, ვახურებული ზეიმი იყო ყმანვილებსა. ნისლი ჯერ არ გაფანტულიყო და თავისი შეუვლოობით გვფარავდა. ჰოლომსმა ფარანი ანთო და მძიმე შესასვლელ კარს მიანათა.

- ნინ მძიმე დაბრკოლება გველოდება, - თქვა. - აქ, ეტყობა, მარტო კლიტე კი არა, ურდულენიერა. ვრდოთ უკანა შესასვლელით სარდაფში ჩაღწევა. თუ ვინმე, ძლიერ გულმოდგინე ნესრიგის დამრველი გამოჩნდება, ეგერ დაბლა ჩვენს განკარგულებაში, ჩინებული მნელი კუთხეა და იქ შევიყუყუებთ. მომერით ხელი, უოტსონ, ზღუდზე გადასვლა მოგვიხდება, შემდეგ მე მოგეძველებით.

ერთი ნუსთი და უკვე დაბლა ვიყავით, სარდაფში შესასვლელთან. ძლივს მოვასწარიით სიბნელეში შესვლა, რომ ჩვენს ზემოთ, ნისლში, პოლიციელის ნაბიჯის ხმა გაისმა. როცა ის ხმა შორს მიიკარგა, ჰოლომსი საქმეს შეუდგა. ვნახე, როგორ დაიხარა, დაიძაბა, კარი ხმაურით გაიღო. ჩვენ ზნელ დერეფანში შევედით და კარი მოვიხურეთ. ჰოლომსი ნინ მიდიოდა, ხვეული კიბის შიშველ საფეხურებზე. მისი ფარნის ყვითელი შუქი ძირს, კიბის ქვევით გამოჭრილ ფანჯარას დაერა.

- ეგერ ის ფანჯარა. მგონი, ისაა.

ჰოლომსმა ჩარჩო გააღო და იმავე ნაშს გაისმა დაბაღობიანი, გულის გამანვრილებელი ზუზუნის, რომელიც სულ იზრდებოდა და ზოლოს გუგუნად იქნა, - სახლის გვერდით სიბნელეში მაჭარებელმა ჩაიქროლა. ჰოლომსმა ფარნის შუქი დარაბას გააყოლა. იქაურობა ორთქმავლის მილიდან აზოლებული ჭვარტლის ხშირ ფენას დაეფარა. ალაგ-ალაგ ჭვარტლი გადანმენდილივით იყო. ხედავთ, ეს იმიტომაა, რომ აქ იღო სხეული. შეხედეთ, უოტსონ, ეს რაღაა? ჰო, რა თქმა უნდა, ეს სისხლის კვალია. - ფანჯრის დარაბაზე მუქი, მრუდე ლაქები მიჩვენა. - ასეთები კიბის საფეხურებზე შევნიშნე. სურათი ნათელია. დავიწადოთ, ვიდრე აქ მაჭარებელი გაჩერდება.

დიდი ლოღინი არ დაგვკირდა. მომდევნო შემადგენლობა გვირანდიდან გრიალით გამოვიდა, თანდათან შეანელა სვლა და მუხრუჭების ღრავებით პირდაპირ ფანჯრის ქვეშ გაჩერდა. ფანჯრიდან სახურავამდე რაღარ ოთხი ფუჭი მანძილი იქნებოდა. ჰოლომსმა ნყნარად მიხურა ფანჯარა.

- ჯერჯერობით ყველაფერი დასტურდება, - ჩაილაპარაკა, - აბა, რას იტყვით, უოტსონ?

- ეს უკვე უმაღლესი ხელოვნებაა! ამ სიმაღლისათვის თქვენ არ მიგიღწევიათ!

- ამაში ვერ დაგეთანხმებით. აქ საჭირო იყო მარტო იმის მოსაზრება, რომ გვამი მაჭარებლის სახურავზე იღო, ეს, შესაძლოა, მართლაც კარგი მიხვედრა იყოს, დანარჩენი კი ყველაფერი მისგან გამომდინარეობს. სერიოზული სახელმწიფო ინტერესები რომ სასწორზე არ იყოს დადებული, მთელი ეს ამბავი, რამდენადაც ახლა ჩვენ ის ამოვხსენით და გავშიფრეთ, არაფერი განსაკუთრებული და საინტერესო არ იქნებოდა. სიძნელეები, უოტსონ, ნინ არის. მაგრამ ვინ იყის, იქნებ აქ რაღარ ახალი მასალები მოვიპოვოთ. უკანა კიბით ავედით და მეორე სართულის ზინაში აღმოვჩნდით. ძუნხად განყოფილი სასადილო ჩვენთვის საგულისხმოს არაფერს შეიწავდა. ვერც სანოლ ოთახში ვნახეთ რაიმე საინტერესო. მესამე ოთახი მეტის აღმოქმედი აღმოჩნდა და ჩემი მეგობარი სისტემატურ ჩხრეკას მოჰყვა. ოთახი, ეტყობა, კაბინეტის მოვალეობას ასრულებდა - ყველგან ნიგნები და ქალაღებები ეყარა. სწრაფად და მარჯვედ ყრიდა ჰოლომსი თაროებიდან და სანერი მაგიდის უკრიდან ქალაღებსა და ნიგნებს, მაგრამ მის მკარს სახეს წარმატების სხიარული არ აჩისკროვებდა. მთელი საათი გავიდა, შედეგი კი არ ჩანდა.

- წბიერი ძალი, კვალი დაუფარავს, - თქვა ჰოლომსმა. - არავითარი სამხილი. მამხილებელი მიმონერა ან განადგურებულია, ან თან ნაულია.

სანერ მაგიდაზე ლითონის პატარა ზარდახმა იდგა. ჩვენი უკანასკნელი იმედი ესააო – თქვა, აილო, ხვენით გახსნა. შიგ რიფრები და ანგარიშებით შევსებული დაგრაგნილი ფურცლები იპოვა, მაგრამ იქიდან რაიმეს ვარკვევა შეუძლებელი იყო. მხოლოდ სიტყვები „ნელის ნევა“ და „ნევა კვადრატულ ფიგურაზე“ იძლეოდნენ საშუალებას ვარაუდისათვის, რომ ყოველივე ამას რაღაც დამოკიდებულება ჰქონდა ნალოქვეშ ნავთან. ჰოლმსმა მოუთმენლად მოისროლა ფურცლები განზე. კიდევ ნახა რაღაც კონვერტი, რომელშია გავითიდან ამოჭრილი წიგნები იდო. ჰოლმსმა ისინი მაგიდაზე დაანყო და მის ანთებულ თვალეში ამოვიკითხე, რომ იმედის სხივი აუკიაფდა.

– რა არის ეს, უოტსონ, ჰა? სავაზეთო განცხადებები, და როგორც ქალაქისა და შრიფტის მიხედვით ჩანს, „დეილი ტელეგრაფიდან“ უნდა იყოს – მარჯვენა გვერდის ზედა კუთხიდან. თარიღები არაა ნაჩვენები, მაგრამ, ვფიქრობ, ეს პირველია: „იმედი მქონდა, ადრე გავიგონებდი. პირობები მიღებულია. დანერეთ უფრო დანერელებით ბარათზე ნაჩვენები მისამართით.

პიეროტ“.

მეორე ასეთია:

„მისი აღწერა ძალიან რთულია. სრული ანგარიშია საჭირო. გადახდა საქონლის ჩაბარების შემდეგ.

პიეროტ“.

მესამე:

„წინადადება მოიხსნება, თუ ხელშეკრულების პირობები არ შესრულდება. წერილში აღნიშნეთ შეხვედრის თარიღი. დავადასტურებთ განცხადებით.

პიეროტ“.

და ზოლოს უკანასკნელი:

„ორშაბათს საღამოს წხრა საათის შემდეგ. დააკაცუნეთ ორჯერ. ვიქნებით მარტო. ნუ ეჭვიანობთ. გასამრჯელოს მიიღებთ საქონლის ჩაბარებისას

პიეროტ“.

ყველაფერი თავმოყრილია – გამოქვეყნებულია სრულიად ამომწყურავი ანგარიში მოლაპარაკების მსვლელოზე! ახლა ერთი ის გვარდინა, მავთულს მეორე ზოლოზე ვინ იყო?

ჰოლმსი, ღრმად ჩაფიქრებული იჯდა და მაგიდაზე თითო აკაცუნებდა. უერად ნამოიჭრა.

– მგონი ეს არც ისე საძნელო საქმეა. აქ, უოტსონ, ჩვენ აღარაფერი გვესაქმება.

ნავიდეთ, „დეილი ტელეგრაფის“ რედაქციას მივაკითხოთ და ამით დავასრულოთ ჩვენი ნაყოფიერი დღე.

მაიკროფტ ჰოლმსი და ლესტრეიდი, როგორც დათქმული იყო, მეორე დღეს, ნასაუზმევს გამოცხადდნენ და ჰოლმსმა მათ უამბო ის, რაც წინა საღამოს გადაგვხდა. პოლიციის მაძებარმა რომ ზინის გაცხებისა და ქურდობის ამბავი გაიგო, თავი გადააქნ-გადმოაქნია.

– ჩვენთან სკოტლენდ-იარდში ასეთი რამეების გაკეთება არ ეგების, მისტერ ჰოლმს, – თქვა ზოლოს, – გასაკვირი როდია, რომ თქვენ სშირად აღწევთ იმას, რაც ჩვენთვის მიუწვდომელია. მაგრამ ერთ მშვენიერ დღეს თქვენ და თქვენი მეგობარი მეჭისმეტს იზამთ და მაშინ უსიამოვნებას თავს ვერ დააღწევთ.

– დავილუპებით „ინგლისისათვის, მშობლიური სახლისათვის და მშვენიერებისათვის“.

– ჩინებულია, შერლოკ! დიდებულია! მაგრამ რას გვაძლევს ეს?

ჰოლმსმა „დეილი ტელეგრაფის“ ახალი ნომერი აიღო მაგიდიდან.

– შენ ნახე „პიეროტის“ დღევანდელი განცხადება?

– როგორ? კიდევ?

– დიახ. აი:

„დღეს საღამოს. იგივე ადგილი, იგივე საათი. ორჯერ დააკაცუნეთ. საქმე უაღრესად მნიშვნელოვანია. სასწორზეა თქვენი საკუთარი სიურსხლე.

პიეროტ“.

– ეშმაკმა დალახვროს! – შესძახა ლესტრეიდი. – თუ პასუხს გასწემს, ჩვენ მას იმნამსვე გავქაჩავთ!

ამ მიზნით მოვათავსე გაზეთში ეს წერილი. თუ ორივე გაიჩვენებთ და არ დაიზარებთ ჩვენთან ერთად რვა საათისათვის კოლფილდ-გარდენსზე წამოსვლას, ჩვენი ამოყვანის პასუხს დავაჩქარებთ.

შერლოკ ჰოლმსის ერთ-ერთი შესანიშნავი თვისება იყო მისი უნარი, მოღლილი გონება უფრო იოლ საქმეზე გადაერთო. როგორც კი იგრძნობდა, რომ საქმის წარმატებით დასაგვირგვინებლად გონებრივი ძალა, ძლიერი დაძაბულობის გამო, აღარ ჰყოფნიდა, დროებით სხვა სამუშაოს შეუდგებოდა ხოლმე. მთელი ის ღირსსახსოვარი დღე მან შესწირა ადრევე მოფიქრებულ მონოგრაფიას „ლასუსის პოლიფონიური მოტეკები“. ასეთი ძალა და უნარი ერთი საქმიდან მეორეზე გადართვისა, როცა ის პირველი საქმე მომთავრებული არა გაქვს, მე არ გამაჩნდა და ის დღე ჩემთვის უსაძველოდ გაჭიანურდა. ჩვენი ძიების შედეგების უზარმაზარი სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობა, უმაღლეს სახელმწიფოებრივ სფეროებში გამეფებული დაძაბული ლოდინი, მომავალი სახიფათო ექსპერიმენტი - ყველაფერი მაღიზიანებდა და მანერვიულებდა. ამიტომ გულზე მომიქვა, როცა ნავიხემსეთ და, როგორც იქნა, კოლფილდ-გარდენისაკენ გავიქურეთ. ლესტრეიფსა და მაიკროფტს, როგორც შევთანხმდით, გლოსტერ როუდის სადგურთან შევხვდით. სარდაფის კარი იმ სახლისა, რომელშიაჯ ობერშტაინი წხოვრობდა, წინა ღამის შემდეგ ღია იყო, მაგრამ რაკი მაიკროფტ ჰოლმსმა ზღუდეზე გადაძვრომაზე გადაჭრით განაჩხადა უარი, წინ წასვლა და სადარბაზო კარის გაღება მე მომიხდა. წხრა საათისათვის უკვე ოთხივენი ვისხედით კაბინეტში და მოთმინებით ველოდით ჩვენთვის საჭირო პირის გამოჩენას.

გავიდა ერთი საათი, მეორეც მიჰყვა, როცა ეკლესიის კოშკზე თერთმეტმა დაჰკრა, ჩამოკრული ზარის ხმა ჩვენი იმედების დამსხვრევისა და გლოვის ჰანგად გვეჩვენა. ლესტრეიფი და მაიკროფტი სკამებზე წმუკავდნენ და წარამარა საათს დასწეროდნენ. შერლოკ ჰოლმსი მშვიდად იჯდა, სანახევროდ თვალდახუჭული, მაგრამ შინაგანად დაძაბული. ურებ თავი ასწია და თქვა:

- მოდის!

ვიღარამ ქურდული სიფრთხილით ჩაუარა კარს. ნაბიჯის ხმა ისევ მოახლოვდა. გაისმა ფეხების ფლატყუნი და კარზე ორჯერ დარტყმის ხმა. ჰოლმსი ადგა და ჩვენ გვანიშნა, უძრავად ისხედითო. გაზის სანათი ჰოლმში თითქმის ბუყუყავდა, ჰოლმსმა შემოსასვლელი კარი გააღო და როცა ბნელში მრუძე ფიგურამ ჩაიარა, კარი გასაღებით ჩაკეტა.

- გთხოვთ აქეთ მოზრძანდეთ, - გავიგონეთ მისი ხმა და ერთი წამის შემდეგ ჩვენს წინ სრულიად მოულოდნელი სტუმარი იდგა. ჰოლმსი ფეხდაფეხ მოსდევდა და შემოსული კარი შერბა, შიშისა და გაოცების წამომახილი აღმოაჩნდა და უკან გავარდნა დააპირა, ჩემმა მეგობარმა ქეჩოში ხელი ჩაავლო და ოთახში შემოავლო. ვიდრე ჩვენი ტყვე გონს მოვიდოდა, ჰოლმსმა ოთახის კარი ჩაუკეტა და განსასვლელს ზურგით მიუყრდნო.

შეპყრობილმა შიშით მოავლო თვალი ოთახს, ნაბარბარადა და მოწულილივით დაეურა.

დაწყობისას ფართოფარფლებიანი ქუდი დაუყარდა, ტუჩ-პირზე აფარებული შარფიერ ძირს დაუყურდა და ჩვენს წინ უღალღვერიანი და ნაჭიფი სახის ნაკვთებანი პოლკოვნიკი ვალენტინ უოლტერი წარმოსდგა. ჰოლმსმა გაოცებისაგან შეუსტვინა.

- უოტსონ, - თქვა მან, - ამჯერად შეგიძლიათ თქვენს მოთხრობაში ნამდვილ ვირად მომნათლოთ, რადგან დავიჭირე ის ფრინველი, რომლისთვის მახე სულაჯ არ დამიგია.

- ვინაა ეს? - მოუთმენლად შესძახა მაიკროფტმა.

- ეს გახლავთ უმეროსი ძმა განსვენებულ სერ ჯიმს უოლტერისა, ნყალოქვემა ფლოტის დეპარტამენტის მეთაურისა. დიახ, დიახ, მე უკვე ვხედავ, როგორ იყო ქალაღი დანყოზილი. პოლკოვნიკი გონს მოდის. ამ ჯენტლმენის დაკითხვა გთხოვთ მე მომანდოთ.

უძრავი სხეული დივანზე მოვათავსეთ, მაგრამ ჩვენმა ტყვემ წამოიწია, მიმოიხედა, მუბღოზე ხელი გადაისვა და გონს მოსვლა სჯდა, თითქოს საკუთარ თვალებს არ უჯერებდა.

- რას ნიშნავს ყოველივე ეს? - ჩაილაპარაკა. - მე მოვედი მისტერ ობერშტაინთან.

- ყველაფერი გამომამკარავებუღია, პოლკოვნიკო უოლტერ, - მიუგო ჰოლმსმა. მხოლოდ ის ვერ გავიგე, როგორ შეეძლო ინგლისელ ჯენტლმენს ასე მოქრეულიყო, ჩვენ ვიწით თქვენი მიმოწერისა და შეთანხმების ამბავი ობერშტაინთან, ვიწით, აგრეთვე, კადოგენ უიესტის მკვლელობასთან დაკავშირებული გარემოებების არსი. მაგრამ ზოგიერთი

წვრილმანი თქვენგან უნდა გავიგოთ. გთხოვთ, თქვენი გულწრფელი აღიარებით ოდნავ მაინც შეიმსუბუქოთ დანაშაული.

პოლკოვნიკმა ღრმად ამოიგმინა, თავი დახარა, ნიკაპი მკერდზე ჩამოყვარდა და სახე ხელოვნურად ჩარგო. ველოდით, მაგრამ ის დუმდა.

- შემიძლია დაგარწმუნოთ, რომ მთავარი ფაქტები ჩვენთვის ნათელია - უთხრა პოლკოვნიკმა.

- ვიცი, ფული დაგვირდათ. თქვენ დაამზადეთ ტვიფრები გასაღებებისა, რომლის ორიგინალური თქვენს ძმას ჰქონდა, გამართეთ მიმონერა ობერშტაინთან, რომელიც თქვენს ნერილებზე „დეილი ტელეგრაფის“ განცხადებების განყოფილებაში მოთავსებული თქვენთვის მისახვედრი წიგნებით პასუხობდა. იმ ორშაბათს, ნისლიან საღამოს, თქვენ შეაღწიეთ იმ შენობაში, სადაც სეიფი იდგა, რომ კალოგენ უიესტმა თქვენს კვალს მიაგნო,

- აღბათ უკვე ჰქონდა საფუძველი, რომ თქვენს მოქმედებაში ეჭვი შეეჭანა. იგი მონმე გახდა ნახაზების გატარებისა, მაგრამ განგაში არ აუტყვია, აღბათ ეგონა, რომ თქვენ დოკუმენტებს სეიფიდან ძმის დავალებით იღებდით. კალოგენ უიესტმა დაივიწყა პირადი საქმე და როგორც ჭეშმარიტი პატრიოტი, თქვენ დაგედევნათ. ამ სახლამდე გღიათ. აქ ის მოგიახლოვდათ და თქვენ, პოლკოვნიკო უოლტერ, ისედაც სახელმწიფო მოღალატემ, ჩაიღინეთ მეორე, უფრო საზარელი დანაშაული - მოკალით ახალგაზრდა კარი.

- არა! არა! ღმერთმანი მე არ მომიკლავს! - შესძახა უბედურმა ტყვემ.

- მაშინ აგვიხსენით, რანაირად დაილუპა, რა მოხდა მანამდე, ვიდრე მის გვამს ვაგონის სახურავზე მოათავსებდით?

- მოგიყვებით. ვფიქვ, ყველაფერს გეტყვით. ყველაფერი დანარჩენი ნამდვილად ისე იყო, როგორც თქვენ ზრძანეთ. ვაღიარებ, ვალში ჩავვარდი. უსამველო ბაღში გავვბი, როცა ბრწყინებულ ვთამაშობდი. ფული ჰაერივით მჭირდებოდა. ობერშტაინმა ხუთი ათასი შემომთავაზა. მიწოდდა თავი დამელნია ვალენისთვის და ფეხზე დავმდგარიყავი. მაგრამ მე არ მომიკლავს, ამაში ზრალი არ მიმიძღვის.

- მაშ რა მოხდა?

- უიესტმა ჩემზე რატომღაც ეჭვი აიღო და მიზეზი ვადა. იმ საღამოსაც კვალზე მომყვებოდა, როგორც თქვენა თქვით. მე ის მხოლოდ სახლის შემოსასვლელთან დავინახე. ისეთი ნისლი იდგა, სამ ნაბიჯზე ვერაფერს გარჩევდა კარი. ორჯერ დავაკაპუნე და ობერშტაინმა კარი გაძილო. ახალგაზრდა კარი ოთახში შემოიჭრა, მოგვვარდა, მოითხოვა აგვეხსნა, თუ რისთვის დაგვჭირდა ნახაზები. ობერშტაინს ყოველთვის თან დააქვს ტყვის მოკლე ჭოხი, რომელიც კალოგენ უიესტს თავში დაჰკრა. დარტყმა საბედისწერო აღმოჩნდა. კალოგენი ხუთ ნუთში გათავდა. ეგდო პოლში იატაკზე, ჩვენ სრულიად დავიბნით, აღარ ვიწოდით, რა გვექნა. ზოლოს ობერშტაინს მოაგონდა მატარებლები, რომლებიც სახლის უკანა ფანჯრის ქვეშ ჩერდებოდნენ. მაგრამ ობერშტაინმა ჯერ ნახაზები გასინჯა, სამი ყველაზე მნიშვნელოვანი შეარჩია და თქვა, რომ იმ ნახაზებს თავისთან იტოვებდა.

- არ შემიძლია ნახაზების დათმობა, - ვუპასუხე მე. - თუ დილით ისინი თავის ადგილზე ვერ ნახეს, უილვიტში საშინელი განგაში ატყდება”.

„არა, ისინი უნდა ნავილო, - გაიძახოდა ობერშტაინი. - ისინი ტექნიკურად იმდენად რთულია, რომ დილაამდე ასლის გადაღებას ვერ მოვასწრებ”. „ამ შემთხვევაში ნახაზებს დაუყოვნებლივ უკან დავაბრუნებ”, - ვუთხარი მე. როცა იფიქრა და მიპასუხა: „სამ მთავარ ნახაზს მე დავიტოვებ, დანარჩენები ჭიბჭი ჩავუტენოთ ამ ახალგაზრდა კარის გვამს. როცა მიაგნებენ, გატარებას, რხადია, მას დააბრალდებენ”. სხვა გამოსავალს ვერ ვხედავდი და დავეთანხმე. ნახევარი საათი ვიწადეთ, ვიდრე ფანჯრის ქვემოთ მატარებელი გაჩერდებოდა. ნისლი გვფარავდა და ჩვენ იოლად დავუშვით ვაგონის სახურავზე კალოგენის გვამი. ესაა სულ, რა მოხდა და რა ვიცი”.

- თქვენი ძმა?

- სიტყვა არ დაუძრავს, მაგრამ ერთხელ გასაღებები ჩემთან ნახა და დაეჭვდა. ამას მის გამოხედვაში ვიჭერდი. მას მერე უბედურს თავი მაღლა არ აუნეცია. აღარ შეეძლო ხალხისათვის თვალის გასწორება და...

დუმილი გამეფდა. ის მაიკროფტ პოლკოვნიკს დაარღვია:

- გსურთ რამდენადმე გამოისყიდოთ თქვენი დანაშაული? რომ შეიმსუბუქოთ სინდისი და იქნებ სასჯელი?

- რით შემიძლია მისი შემსუბუქება?
- სად არის ახლა ობერშტაინი, საით წაიღო ნახაზები?
- არ ვიცი.
- მისამართი არ დაუტოვებია?
- მხოლოდ ის თქვა, რომ მისი მისამართით გაგზავნილი წერილები, ოცეუ „ლუკრში“, ზოლოს მასთან მოხვდებოდა.
- მაშასადამე, თქვენ კიდევ გეძლევათ შესაძლებლობა გამოისყიდოთ დანაშაული, - უთხრა შერლოკ ჰოლმსმა.
- მზად ვარ გავაკეთო ყველაფერი, რასავე საჭიროდ ჩათვლით. იმ ვაჟბატონის მიმართ მხოლოდ სიძულვილი მაქვს გულში დაგუბებული. ისაა მიზეზი ჩემი დარწმუნისა და დაღუპვისა.
- აი, კალამი და ქაღალდი. დატეხით მაგიდასთან და ჩემი კარნახით წერეთ! კონვერტზე წაანერეთ პარიზის მისამართი, რავე ჯამშია მოგვრათ. დაიწყეთ:

„ძვირფასო სერ!

გწერთ ჩვენი შეთანხმების გამო.

თქვენ უეჭველია, შეამჩნიეთ, რომ აკლია ერთი არსებითი დეტალი. მე ვიშოვე აუწყებელი ასლი, რომელიც ხარვეზს ავსებს. ამან მოითხოვა ზევრი ზედმეტი დავიდარაზა და ჯაფა. იმედი მაქვს მორიგი გასამრჯელოს მიღებისა, ხუთასი გირვანქის ოდენობით. ფოსტას ვერ ვენდობი. არც მივიღებ არაფერს, გარდა ოქროსი და ზანკოტებისა, - შემედლო მენახეთ საზღვარგარეთ, მაგრამ მეშინია ეჭვს აიღებენ, თუ სწორედ ახლა გავემგზავრები სამშობლოდან. ამიტომ იმედი მაქვს, რომ შევხვდებით ერთმანეთს ჩარინგკროსის მოსანვე ოთახში შაბათს, დღის თორმეტ საათზე. ვიმეორებ, თანახმა ვიქნები მხოლოდ ინგლისურ ზანკოტებზე ან „ოქროზე“.

- ჩინებულია, - თქვა ჰოლმსმა. - ძალიან გამიკვირდება, თუ ასეთ წერილს არ გამოეხმაურა.

ჰოდა, ისიც გამოეხმაურა! მაგრამ სხვა ყველაფერი უკვე ისტორიის სფეროს განეკუთვნება, მის იმ საიდუმლო ანალებს, რომელიც ხშირად ოფიციალურ ქრონიკებზე უფრო საინტერესოა არიან. ობერშტაინი, რომელსავე სწყუროდა, ასე ზრნუნვალედ დანებებული და თავისი ყველაზე უფრო სარფიანი საქმე ზოლომდე მიეყვანა, მახეში გატანა და თხუთმეტი წლით საიმედოდ მოაყრჩეს ინგლისის რიხის კედლებში. მის ჩემოდანში იპოვეს ზრიუს-პარტინგტონის ფანდაყდებული ნახაზები, რომლებიც სურდა აუქციონზე გაეყიდა. მთელი ევროპის სამხედრო-საზღვაო რეზერვში.

ჰოლოკონიკი უოლტერი დაპატიმრების მეორე წლის ზოლოსვე მოკვდა: რავე შეეხება ჰოლმსს, მან წარმატებით განაგრძო მუშაობა მონოგრაფიაზე „ლასსუსის პოლიფონიური მოტეტები“. შემდეგ ის დაიბნედა მკითხველთა ვინრო წრისათვის და სპირიტუალისტებმა შეაფასეს, როგორც მეტყველების უკანასკნელი სიტყვა მორემულ საკითხზე. რამდენიმე კვირის შემდეგ შევიტყვე, რომ აღწერილი მოვლენების მერე, ჩემმა მეგობარმა უინძორის სასახლეში გაატარა ერთი დღე და იქიდან დიდებული ზურმუხტის ქინძისთავით საყულოდამშვენებული დაბრუნდა. როვე კითხე, სად იყიდე-მეტქი, მიპასუხა, რომ ესაა საჩუქარი ერთი დიდებული ლედისა, რომელსავე დიდად საყურადღებო სამსახური გაუნია. მეტი აღარაფერი უთქვამს, მაგრამ მივხვდი, რომ ლაპარაკი იყო უავგუსტოესზე და ჰოლმსს ეს ზურმუხტის ქინძისთავი მუდამ მოაგონებს ზრიუს-პარტინგტონის ნაღქვეშა ნავის გატარებულ ნახაზეშს, რომლებიც მან ზრიტანეთის სამეფოს დაუბრუნა.

შერლოკ ჰოლმსი სიკვდილის პირას

შერლოკ ჰოლმსის ზინის პატრონი მისის ჰადსონი ნამდვილად განამებული ქალი იყო. ჯერ იყო და მისი სახლის ზედა სართულზე ნებისმიერ დროს ათასი ჯურის ავან-ჩავანი მიდი-მოდიოდა, მერე იყო და თვითონ სახელგანთქმული მდგმური თავისი ექსტრენტულობითა და მოუნერებელი რხოვრებით დიასახლისის მოთმინებას მაჭლავუნასავით ანვა. უაღრესი უნერებობა, არე-დარევა, დღე-ღამის ყოველ შეუფერებელ დროს მუსიკის დაკვრა,

რევოლუციის სროლა ოთახში, გამოყენობი და ზოგჯერ ფრიად მყარლი ქიმიური წლები, ატმოსფერო დანაშაულობათა და საშიშროებებისა, რითაქ იქაურობა იყო გარემოწერილი, ჰოლომის ალბათ მთელს ლონდონში ყველაზე უფრო აუტანელ მდგომარად აქრევადა. მაგრამ, მეორე მხრივ, ქირას მეფურად იხდიდა. ეჭვირ არ მეპარება, რომ იმ ფულით, რაქ ჩემი მასთან ნაწილობის წლებში მისის ჰადსონს გადაუხადა, იმ სახლის შესაძენად სრულიად საკმარისი იქნებოდა.

მისის ჰადსონი ჰოლომის ნინაქე მონინებით იხდიდა ქელს და ერთხელაქ არ გაუბედავს დამდურება. მისის ჰადსონს მოსწონდა აგრეთვე უაღრესი სიფაქიზე და თავაზიანობა, რითაქ ჰოლომი მანდილოსნებს ექრეოდა. შერლოქ ჰოლომს ხომ საერთოდ არ უყვარდა ქალები, არ ენდობოდა მათ, მაგრამ მათთან თავი რაინდულად ეჭირა. ვიწროდი მისის ჰადსონის გულწრფელი კეთილგანწყობის ამბავი ჰოლომისადმი და მღელვარებით მოვუსმინე, როქ ერთხელ, ჩემი დაქორწინების მეორე წელს, მესტყუმრა და მითხრა, ჰოლომი ავად შეიქნაო.

- კვდება, ექიმი უოტსონ, - მეუბნებოდა, - უკვე სამი დღეა, სულ უარესად და უარესადაა. არ ვიცი, ხვალამდე თუ გაატანს. ექიმის გამოძახება ამიკრძალა. მაგრამ დღეს დილით რომ დავინახე, როგორ გამვალტყავებია სახე და როგორ უბრწყინავს თვალები, მეტი ვეღარ მოვითმინე. „თქვენი ნებართვით თუ უიძისოდ, მე ექიმთან მივდივარ“, - ვუთხარი. „მაშინ უოტსონს დაუძახეთ“, - დამეთანხმა. დრო არ დაკარგოთ, სერ, თორემ შეიძლება წოწხალს ვერქ კი მივუსწროთ!

ამ წიბამ შემადრწუნა, მით უმეტეს, რომ ჰოლომს ავადმყოფობაზე არასოდეს დაუჩივლია. რალა თქმა უნდა, მაშინვე ნამოვავლე ჰალტოს ხელი და ქუდიქ დავიხურე. მისის ჰადსონი გზადგზა კითხვებით გავაბრუე.

- ძალიან როჭა რამე შემიძლია გიამბოთ, სერ, - მიპასუხა, - რალაქ საქმეს იკვლევდა როზერჰაიტიში, მდინარე რომ უხვევს იმ ადგილას, და ალბათ იქ დასწეულდა. ოთხშაბათს, შუადღისას, დანვა და აღარ ამდგარა. მთელი ამ სამი დღის განმავლობაში არქ არაფერი უჭამია და არქ დაუღევია.

- ღმერთო ჩემო! რაჭომ ექიმს არ უხმეთ?

- ნება არ მომქა, სერ. ხომ იქით, როგორი მბრძანებლური ლაპარაკი იქის. ვერ გავბედე ურჩობა. მაგრამ თქვენ თვითონ ნახავთ, მისი დღეები დათვლილია.

ჰოლომის შესეღვა მართლაქ შეგზარავდათ. ნოემბრის ნისლიანი დღის მკრთალ შუქზე მისი საწოლი ოთახიქ საკმაოდ ქუფრი იყო, მაგრამ მე თუ რამემ შემადრწუნა, ეს იყო ბალიძებზე მისვენებული მისი დამტყნარი სახე. თვალები სწორედ რეზინიანივით უბრწყინავდა, ლოყებზე ავადმყოფური სინთლე გადაჰკრავდა, ტუჩები მუქად ჰქონდა დახორკლილი. ნაჭიფი ხელები საბანზე კრუნჩხვით მოძრაობდნენ, ხმა ჰქონდა ხრინინიანი და სიტყვებს ნანყვეტ-ნანყვეტად ისროდა. ოთახში რომ შევედი, უძრავად ინვა, მაგრამ მის თვალებში რალაქ ნაპერკალიმა იელვა - უეჭველია, მიწხო.

- აბა, უოტსონ, როგორქ ხედავთ, რუდი დრო დავვიღვა, - თქვა სუსტი ხმით, მაგრამ უნინდებური ხუმრობის კილო მაინქ შევნიშნე.

- ძვირფასო მეგობარო, - შევძახე და მივუახლოვდი.

- შეჩერდით! არ მომიახლოვდეთ! - შესძახა ისე მკვეთრად და მბრძანებლურად, როგორაქ მხოლოდ ყველაზე უფრო დამბულ ნუთებში სჩვეოდა.

- თუ კიდევ მომიახლოვდებით, მაშინვე გიბრძანებთ, ნახვიდეთ.

- რაჭომ?

- იმიტომ, რომ ასეთია ჩემი ნება. განა ეს საკმარისი არ არის?

ღიახ, მისის ჰადსონი მართლას ამბობდა, მბრძანებლური ლაპარაკი სჩვეოდა ჩემს მეობრს, მაგრამ ახლა მართლაქ საწოდავი სახახავი იყო.

- მე ხომ მხოლოდ დახმარება მინდა აღმოგიჩინოთ, - მივუგე.

- მართალია. თუ დახმარება გინდათ, ის გააკეთეთ, რასაქ გიბრძანებთ.

- კეთილი, ჰოლომს.

როჭა მოლბა.

- ხომ არ გენყინათ? - მკითხა სულშეხუთულმა.

საბრალო! რა უნდა მწყენოდა, როქ ასეთ დღეში იყო!

- თქვენი გულისთვის გეუბნებით, - თქვა ხრინინიანი ხმით.

- ჩემი გულისთვის?!

- ჰო, ვირი, რა მჭირს. ამ სნეულებების სამშობლო სუმატრას. ჰოლანდიელები ავადმყოფობას ჩვენზე კარგად იყნობენ, მაგრამ ჯერ არც მათ იყნობენ ბევრი არაფერი. ამჟამად მხოლოდ ის, რომ უცვლელად მომავლიდან და საშინელი გადაძვინები სენია. რებით შეპყრობილის ენერგიით ლაპარაკობდა, გრძელ ხელებს მოუსვენრად ამოძრავებდა, თითქოს ჩემი მოშორება უნდოდა.

- შეხებით გადადის, უოტსონ, მხოლოდ შეხებით! რა შეიძლება შორს დადებით და ყველაფერი კარგად იქნება.

- ღმერთო ჩემო, ჰოლმს! ნუთუ ფიქრობთ, რომ ამას ჩემთვის რაიმე მნიშვნელობა ექნება? თქვენს ადგილას უნდა იყოს რომელიმე უოფლიცი, მაშინაც კი ვერ შემაჩერებდა ეს მიზეზი და განა ეგ შემიძლის ხელს, დახმარება აღმოგიჩინოთ, თქვენ, ჩემს ძველ მეგობარს?

ისევე გადავფიქრე მისკენ ნაბიჯი, მაგრამ ლამის გაროფდა, ისე მომიშორა.

- მხოლოდ მაშინ დაგელაპარაკებით, თუ შორს დადებით. ნინააღმდეგ შემთხვევაში ნასვლა მოგიხდებოდა.

მე იმდენად პატივს ვცემდი მის არაჩვეულებრივ ნიჭს, რომ მის ნათქვამს მაშინაც კი ვასრულებდი, როცა ჩემთვის სრულიად გაუგებარი იყო. მაგრამ მე ხომ ექიმი ვიყავი. ჩემში გაიღვიძა პროფესიულმა ინსტინქტმა და თავმოყვარეობამ. ჩემს არსებაში ისინი ერთმანეთს გადაეხედა, აღდგა და მე ვიფიქრე: დაე, მიზრძანოს ჰოლმსმა ყველა სხვა შემთხვევაში, მაგრამ ახლა მე ექიმი ვარ, სნეულის სანოლოთან ვდგავარ და დამოუკიდებლად უნდა ვიმოქმედო.

- ჰოლმს, თქვენ თვითონ არ იყით, რას აკეთებთ, - ვუთხარი, - ავადმყოფი იგივეა, რა ბავშვი. გინდათ თუ არა, მე უნდა გავსინჯოთ და გიმკურნალოთ. ბრაზმორიულობა გადმოხედა.

- თუ ჩემი სურვილის ნინააღმდეგ დამაყენებთ თავზე ექიმს, ის მაინც უნდა მომიყვანოთ, ვისაუკუნებო.

- მაშ, მე არ მენდობით?

- თქვენს მეგობრობას - სავსებით, რა თქმა უნდა. მაგრამ ფაქტი ფაქტად რჩება. თქვენ, უოტსონ, ზოლოს და ზოლოს ჩვეულებრივი ექიმი ხართ, ძალიან მყარად გამოყვანილი და კვალიფიკაციისა. მიმიძის ასე ლაპარაკი, მაგრამ სხვა გამოსავალი არა მაქვს.

ღრმად შეურარხყოფილი ვიყავი.

როგორ კადრულობთ ასეთ ლაპარაკს, ჰოლმს. თქვენი ნათქვამი იმის დასტურია, რომ ნერვული სისტემა ძალიან მოშლილი გაქვთ. მაგრამ თუ არ მენდობით, ძალიან არ მოგახვევთ თავზე ჩემს სამსახურს. ნება მომეერთ, მოგიყვანოთ ჯასპერ მიკი ან პენროზი ფიშერი, ან ლონდონის სხვა რომელიმე ყველაზე უფრო წინაშე ექიმი. ასე თუ ისე, ვინმემ დახმარება უნდა აღმოგიჩინოთ, თუ იმას ფიქრობთ, რომ დავდებები და მშვიდად ვუყურებ, როგორ მოკვდებით, სასტიკად რდებით.

- თქვენ ჩემი სიკეთე გინდათ, უოტსონ, - თქვა ჰოლმსმა ნუნარი ამოკენებით. - მაგრამ გინდათ დაგიმტკიროთ თქვენი უმეურება? მითხარი, გეთაყვა, რა იყით ჭაპანსულის პროვინციის რეგულაციები ან ფორმოზის შავ ნელსონზე?

- არასოდეს არ გამიგონია არც ერთი და არც მეორე.

- აღმოსავლეთში, უოტსონ, ბევრი უნაყოფი სნეულება და ნორმიდან მრავალი გადახრება, - ჰოლმსი ყოველი ფრაზის შემდეგ ისვენებდა, რომ ძალიან მოეკრინა. - უკანასკნელ ხანებში მე ეს გავიგე ერთ სამედიცინო - სისხლის სამართლის დანაშაულის კვლევასთან დაკავშირებით. თქვენ, უოტსონ, მე ვერ მიმკურნალებთ.

- შესაძლოა ასე იყოს. მაგრამ შემთხვევით გავიგე, რომ ექიმი ენსტრი, ტროპიკულ სნეულებათა საუკეთესო მკურნელი მთელს მსოფლიოში, ამჟამად ლონდონში იმყოფება. ნუ დამიძლით, ჰოლმს, მე ახლა მასთან მივდივარ და მალე აქ მოგვკრიბები!

ვთქვი და გადაჭრით გავბრუნდი კარისაკენ.

არასოდეს არ განმიყვანია ასეთი ძრწოლა! მომავლად თვალის დახამხამებაში ვეფხვის ნახტომით ნინა გადამელოდა და კარის საკეციში გასაღების გადაჭრიაღობის მკვეთრი ხმა

გავიგონე. მომდევნო წყოს ჰოლომის ისევ ლოგინში ეგდო, ენერჯის ამ დაუჯერებელი მოზღვრებით სულშეგუბებული და არაქათდაშრეცილი.

- ძალით ვერ ნამართმევთ გასაღებს, უოტსონ. გაებით, ჩემო მეგობარო. აქ ჯდომამოგინევთ, ვიდრე გავიშვებთ. მაგრამ გულოს ნუ გაიტყებთ (ლაპარაკობდა ნანყვეტ-ნანყვეტად, ძლივს სუნთქავდა), იყოს ნება თქვენი, ოღონდ მარჯვლეთ, როტა სული მოვიტყვა, უოტსონ. ახლა ოთხი საათია. ექვსზე გავიშვებთ.

- მაგრამ ეს სიგიჟია, ჰოლომს!

- სულ ორი საათი, უოტსონ. ექვსზე ნახვალთ. მოითმენთ?

- არჩევანის უფლებას თქვენ არ იძლევი.

- სწორედარ ვიქრევი. გმადლობთ, უოტსონ, საზნის გასწორება თვითონარ შეიძლება. უფრო შორს იყავით ჩემგან - ავადმყოფი კარისაგან - და კიდევ ერთი პირობა, უოტსონ, თქვენ მოიყვანთ არა ენსტრის, არამედ იმას, ვინც მე მინდა, ხომ?

- თანახმა ვარ.

- აი, პირველი გონივრული სიტყვა, რარ თქვენგან მოვისმინე მას შემდეგ, რარ აქ შემოხვედით. ჯერ იმ წიგნებს მიხედეთ, თაროზე რომ აწყვია. მე როტა დავილაღე... საინტერესოა, რასა გრძობს ელექტრონაგრა, როტა რდილობენ მისი ღენი გაუტარ საგანში გაუშვან?.. ექვს საათზე, უოტსონ, ჩვენს საუბარს განვგრძობთ.

მაგრამ ჩვენი საუბარი ბევრად უფრო ადრე შედგა და ისეთ გარემოებაში მიმდინარეობდა, რომ ამ ამბავმა უფრო შემაძრწუნა, ვიდრე ჰოლომის საოწარმა ნახტომმა კარისაკენ.

რამდენიმე წყოს ვიდექი და ლოგინში მწლო გვამით მდუმარე მეგობრის სხეულს დაჟინებით ვუქრედი. ჰოლომის სახეს სანახევროდ საზანი ფარავდა. თვალენი მიეღულა და თითქოს ჩასძინებოდა. კითხვა არ შემიძლო და ოთახში ზორიარლს მიყავი ხელი, თან კედლებზე დაკიდებულ სახელგანთქმულ ზოროტმოქმედთა სურათებს ვათვლიერებდი. ასე უმიზნოდ გადავდიოდი ადგილიდან ადგილზე, ვიდრე ზოლოს ზუხართან არ მივედი. ზუხარის თავზე უნესრიგოდ ეყარა ჩიბუხი, თამბაქოს ქისენი, შპრიენი, ჭიბის დანენი, რეგოლვერის ვაზენი და სხვა წვრილმანი. ჩემი ყურადღება მიიპრო მავ-თეთრსამკაულენიანმა, გამოსანეესახურავიანმა სპილოს ძვლის კოლოფმა, ძალიან ლამაზი ნივთი იყო და ის იყო ხელი გავინოდე, რომ უკეთ დამეთვალერენინა, მაგრამ ანაზდად...

ჰოლომსმა ისე გულგამგმირავად შეპყვირა, რომ მის ხმას უთყოფ ქუჩის ზოლოშირ გაიგონებდენ. ტანში სუსხმა დამიარა, სმენისნამღებმა შეყვირებამ თმენი ყაღყზე დამიყენა. მოვბრუნდი და დავინახე ჰოლომის დაბლენჭილი სახე, კარგად შევნიშენე მისი გიჟური გამოხედვა. გავქვავდი და პატარა კოლოფს ხელი მოვუჭირე.

- დადქით ადგილზე! დაყყოვნებლივ უშვით ხელი, უოტსონ, ახლავე, შეასრულეთ, რასარ გეუბნებით!

როტა კოლოფი თავის ადგილზე დავაბრუნე, გულზე მოეშვა, ბალიშს როგორღარ ულონოდ მიყრდნო და თავი უკან გადაყვარდა.

- ვერ ვიტან, როტა ჩემს ნივთებს ხელს ტანტრავენ, უოტსონ, ეს ხომ იქით! და რა გაუთავებლად მიდი-მოდინართ, პირდაპირ აუტანელია. თქვენ, ექიმი კარე, პარენტს სიგიჟედე მიიყვანთ. დაჯექით და მომასვენეთ.

მომხდარმა ამბავმა ჩემზე ძალიან მძიმე შთაბეჭდილენა მოახდინა. ველური, უმიზეზო აღგზენმა, რარ სულარ არ ახასიათებდა, ჩვეულებრივ, თავშეკავებულ ჰოლომსს, მიჩვენებდა, თუ რა შორს წასულა მისი ნერვული მოშლილობა. კეთილშობილი გონენის დარქემა - რა უნდა იყოს ამაზე სავალალო და სამსუხარო? სრულიად დათრგუნვილი განწყობილენით ვიჯექი სკამზე, ვიდრე დანიშნული საათი დაპკრავდა. როგორე კი ისრებმა ექვსი აჩვენეს, ჰოლომის იმავე რენიანი აგზენით ამეტყველოდა:

- უოტსონ - მკითხა, - ხურდა გაქვთ თან?

- მაქვს.

- ვერუხელი?

- ჰო, საკმაოდ ბევრი.

- რამდენი ნახევარკრონიანი გიძევთ ჭიბში?

- ხუთი.

- როცაა, ძალიან როცა! - შესძახა - რა უბედურებაა და რა სანაცუნია! მაგრამ მაინც გადადევით საათის ჭიბეში, მთელი დანარჩენი ფული კი შარვლის მარჯვენა ჭიბეში იქონიეთ. ვმადლობთ. ეს თქვენ რამდენადმე გაგანონასწორებთ.

ეს უკვე აშკარა შექლილონა იყო. შეარახებდა და ჩაახველა თუ ჩაისლოყყუნა.

- ახლა გაზი ანთეთ, უოჭსონ. ძალიან ფრთხილად! გაზი მხოლოდ სანახევროდ უნდა გაალოთ. გეხვეწებთ, სიფრთხილად დაიწვიეთ. კარგია, ვმადლობთ. არა, ფარდებს ნუ გასწევთ. ახლა, უოჭსონ, შაქრის მამას ხედავთ? იმით აიღეთ ზუხარზე ის შავი ზარდახმა, გთხოვთ. ფრთხილად. დადგით აქ, მაგიდაზე ქაღალდებს შორის. ჩინებულისა! ჰო, ახლა კი ნადით და მომიყვანეთ მისტერ კელვერტონ სმითი - იგი ლოყურ-ბერკ-სტრიტზე, რამეტ ნომერ სახლში ეხოვრობს.

სიმაღლე რომ გითხრათ, ჩემი განზრახვა, ექიმისთვის დამეძახა და მომიყვანა, როცა განელდა, რადგან ჩემი საზრდალო მეგობარი ზოდავდა და მისი მარტო დატოვების მეშინოდა. მაგრამ ახლა ის დაჟინებით თხოვდა სმითის მოყვანას, მოითხოვდა ისევე გადაჭრით, როგორც უნინ ყოველგვარ დახმარებაზე უარს ამბობდა.

- ასეთი ექიმის სახელი და გვარი არასოდეს გამიგონია, - ვუპასუხე მე.

- ძალიან ადვილი შესაძლებელია, ძვირფასო უოჭსონ, და იქნებ გავიკვირდეთ, რომ ამ სნეულენის საყუთესო მწოდნეა არა ექიმი, არამედ პლანტატორი. მისტერ კელვერტონ სმითი სუმატრის მკვიდრია და იქ კარგად იცნობენ, ლონდონში კი მხოლოდ საქმეზეა ჩამოსული. ამ სნეულენის გავრცელებამ მის პლანტაციებში, სადაც ახლომასლო სამედიცინო დანესებულება არაა, აიძულა, რომ თვითონ მოეკიდა ხელი მისი შესწავლისათვის და თვალსაჩინო წარმატებასავე მიაღწია. სმითი მეტისმეტად თანმიმდევრული, პედანტი კარია. თქვენი გაშვება ექვსზე ადრე არ მინდოდა იმიტომ, რომ შინ არ დაგხვდებოდათ. თუ თქვენ მოახერხებთ და დაიყოლიებთ, რათა ჩემზე გამოიყენოს თავისი განსაკუთრებული როდნა მედიცინის ამ დარგში, უსათუოდ მიშველის.

მე გადმოგრეძით ჰოლომისის სიტყვებს ერთმანეთთან დაკავშირებულს. სინამდვილეში კი მისი ლაპარაკი ხშირად ნუღბოდა სულის ხუთვითა და ხელების კრუნხვით, რაც მონობდა, როგორ ტანჯავდა ავადმყოფობა. იმ მერზე ხანში, რაც მასთან დაგვაკვი, მდომარეობა გაუყარესდა. რეზიანის სინთლეე უფრო მკვეთრად გამოეხატა, ღრმად ჩამყრებული ფოსოებიდან თვალები კიდევ უფრო უბრწყინავდა, შუბლზე კი წარამარა რევი ოფლი ახსამდა. მიუხედავად ამისა ჩემმა მეგობარმა მაინც შეინარჩუნა თავისი მშვიდი, მკაფიო მეტყველება. ვატყობდი, რომ იგი უკანასკნელ ამოსუნთქვამდე გაუტყეხელი დარჩებოდა.

- დანვრილებით მოუთხრობთ ჩემს მდგომარეობას, - თქვა - აუნერთ შთანჯვდილებას, რაც თქვენზე მოვახდინე, ეტყვი, რომ მე ვბოდავ, რომ მე უკანასკნელ დღეში ვარ და კვდები. პირდაპირ გაუგებარია, რატომ არ წარმოადგენს მთელი ოკეანის ფსკერი ხამანკების ერთიან მასას, - ისინი ხომ ასე სწრაფად მრავლდებიან! ოჰ, მე კიდევ გადავუხვიე! სანტერესოა, როგორ უნევს ტვინი კონტროლს საკუთარ თავს... რას ვამბობდი, უოჭსონ?

- თქვენ მადლიერებით მითითებებს, როგორ უნდა ველაპარაკო მისტერ კელვერტონ სმითს.

- აჰ, მასსოვს. ჩემი სიწოწხლე იმაზე დამოკიდებული, უოჭსონ. ეწადეთ დაიყოლიოთ. მასთან რული ურთიერთობა მაქვს. მისი ძმისწული მოკვდა, უოჭსონ... რაღაც ურიგო ეჭვი შევიტანე. ეს იყნოსა და იგრძნო. ყმანვილი საშინელი ტანჯვით მოკვდა. სმითი ჩემზე განზრახებულია. როგორმე გული მოუღრბეთ, უოჭსონ. სთხოვეთ, შეეკედრეთ, რაიმე ლონისძიებით მომიყვანეთ აქ. მხოლოდ მას შეუძლია ჩემი ხსნა, მხოლოდ მას!

- გპირდებით, რომ კვებით მოგიყვანთ აქ, თუნდაც ძალით მომიხდეს მისი კვში ჩასმა.

- არა, ეს არ გამოდგება. უნდა დაარწმუნოთ, რომ მოვიდეს. თვითონ კი უფრო ადრე მოდით. რაიმე მიზეზი მოიგონეთ, რომ მასთან ერთად მოსვლა არ მოგიხდეთ. არ დაგავინყდეთ, უოჭსონ, არ მიმატოვოთ. თქვენ ხომ არასოდეს გავინბილებივართ. უეჭველია, რომელიღაც ზუნბრევი მტრები აფერხებენ ხამანკების გამრავლებას. მე და თქვენ, უოჭსონ, გავაკეთეთ ყველაფერი, რაც შეეკედლო. ნუთუ მთელი მსოფლიო ხამანკებით აივსება? არა, არა, ეს მეტად საშინელია. გადაეერთ სმითს თქვენი შთანჯვდილება ჩემს ავადმყოფობაზე, რაც შეიძლება დანვრილებით უამბეთ ყოველივე.

მე ნავედი და თან გამყვა სახე ამ უჭკვიანესი ადამიანისა, რომელიც ზავშვივით ტიტირებდა. გასაღები გადმოიქრა და მაშინვე მომივიდა ზედნიერი აზრი, რომ თან ნამელო გასაღები, რათა ჰოლომის ოთახი შიგნიდან არ ჩაეკეტა. თვალრრემლიანი მისის ჰაფსონი ვარეთ, ღერეფანში მელოდა. ნასვლისას გავიგონე, როგორ გააბა ჰოლომსმა რალარ გიჟური სიმღერა. ვიდრე ქუჩაში კეზს მოვუხმობდი, ნისლიდან გამოსული ვიღარ მნელით მოწყული კარი აჩრდილივით მომიახლოვდა.

- როგორაა მისტერ ჰოლომსი? - მკითხა.

იგი ჩემი ძველი ნაყნობი ინსპექტორი სკოტლენდ-იარდელი მორტონი აღმოჩნდა. სამოქალაქო სამოსელი ეყვა და ძლივს შევირანი.

- ძალიან რუფად, - ვუპასუხე მე.

რალარ უყნაურად გადმომხედა. რალარ ძალიან დაუჯერებელი რომ არ ყოფილიყო, ვიფიქრებდი, რომ მალედიდან მომავალ შუქზე მისი სახე კმაყოფილებით გაიზადრა.

- კი, გავიგე ეს ამბავი, - თქვა.

ლუერ ზარკ სტრიტი ვრძელი, ლამაზი სახლები რიგი იყო ნოტინგ ჰილსა და კესინგტონს შორის. შენობას, რომელთანარ კეზი გაჩერდა, რალარ ამპარტავნული და შთამავონებელი სახე ჰქონდა. სპილენძის ზრწყინვალესახელურებიანი მძიმე ორფრთიანი კარი ამშვენიებდა და ირგვლივ ძველმოდური რკინის ზღუდე იყო აღმართული. საერთო შთაბეჭდილებას შეეფერებოდა დიდებული მსახურთუფროსი, ელექტროჭაღის ვარდისფერ შუქზე ზღურპლოზე რომ გამოჩნდა.

- დიას, მისტერ კელვერტონ სმითი შინ ვახლავთ. დოქტორი უოტსონი? კეთილი, სერ, მიზოძეთ თქვენი სადარბაზო ზარათი.

ჩემი უზრალიო სახელი და პროფესია, ეტყობოდა, მისტერ კელვერტონ სმითს დიდად არ ეპიჭნავდა. ნახევრად ღია კარში გავიგონე ვალიზიანებული კარის გამყვანი ხმა:

- ეს ვინღა? რა უნდა? რამდენჯერ მითქვამს, სტეპლოს, რომ, როცა მე ვმუშაობ, ხელის შეშლა არ შეიძლება!

მერე მომესმა მსახურთუფროსის ნყნარი, დამამშვიდებელი ხმა.

- არ მივიღებ, სტეპლოს. ვერ ვიტან ასეთ დაბრკოლებებს. შინ არა ვარ. ასე უთხარით. თუ ვჭირდები, ხვალ დილით მოვიდეს.

ისევ ნყნარი ფუფუნია.

- ნადით, ნადით, ასე უთხარით. დილით მოვიდეს, ან სულარ ნუ მოვა.

მე თვალნიღ დამიდგა ჰოლომსი, როგორ ზორგავდა ლოგინში და ელოდა მხსნელს. აქ ხათრიჭამობის დრო აღარ იყო. ჰოლომსის სიეროხლე დამოკიდებული იყო ჩემს მონადინებასა და დაუინებაზე. ვიდრე მსახურთუფროსი თავისი ზაჭონის განმარტებას გადმოიქრებდა, განზე ვუზიძვე და ოთახში შევედი.

კარი, რომელიც ზუხართან იჭდა სავარძელში, გაზრახებული შეძახილით ნამოიჭრა. მე დავინახე დიდი, ყვითელი სახე, უხეში ნაკვებნი, მძიმე, ორმაგი ნიკაპი, ზრიალა და ზოროტი რუხი თვალეზნი, ნითური, ზანჯგვლიანი ნარბების ქვემოდან რომ რისხვით შემომქეროფენენ. ვარდისფერ მელოტ თავზე ხავერდის პაჭარა, გვერდზე კოხტად გადახრილი ქული დაეკოსებინა. თავის ქალა კი უზარმაზარი ჰქონდა. მაგრამ თვალი რომ დავაყოლე, განრვიფრებულმა შევნიშნე, რომ იგი დაბალი ტანისა იყო, გონჯი, ვალეული, მხრებსა და ზურგის მხარეს მოღრეკილი, აღმათ, ზავშვობაში რაქიტი ჰქონდა გადაჭანილი.

- ეს რას ნიშნავს? - ყვიროდა ხმამალლა, მკივანა ხმით. - რას ნიშნავს ეს შემოჭრა? მე ხომ გიზრძანეთ, რომ ხვალ დილით მოსულიყავით!

- მაპატიეთ, - ვუპასუხე, - მაგრამ გადაუღებელი საქმეა და მოთმინების თავი არა მაქვს, მისტერ შერლოკ ჰოლომსი... - ჩემი მეგობრის ხსენებამ კარუნაზე საოყარი ზეგავლენა მოახდინა. ზრახი მაშინვე გაუქრა. სახე დაეძაბა და დიდი ყურადღებით შემომარქერდა.

- ჰოლომსის გამოგზავნილი ხარო? - მკითხა.

- სნორედ იქიდან მოვდივარ.

- რა სჭირს ჰოლომსს?

- ძალიან, ძალიან მძიმედაა ავად, ამისათვის მოვედი თქვენთან.

მასპინძელმა სკამი მიჩვენა და თვითონ ისევ სავარძელში ჩაჯდა. ზუსტად თავზე, სარკეში გაივლია მისმა სახემ. ფირის ქვეშ შემოდის განვარდობა, რომ საზიზღარი, ზოროტი ლიმილი გადაეფინა სახეზე. მაგრამ იქვე დავაჯერე თავი, რომ ეს იყო მხოლოდ ნერვული კრუნჩხვა. ერთი ნუსხის შემდეგ, როცა ჩემსკენ შემობრუნდა, სახეზე გულწრფელი ნუხილი ჰქონდა გამოხატული.

- რა მითხარით, გული მეტკინა, - თქვა. - მისტერ ჰოლმსს მხოლოდ საქმიან ნიადაგზე შევხვედრივარ, მაგრამ ფრიალ პატივსა ვრემ ცლანციასა და პირადი ღირსებებისათვის. ის დანაშაულობათა მესაიდუმლოა, მე კი სნეულებათა მწოდნე ვარ. ის ებრძვის ზოროტიმოქმედებს, მე - მიკრობებს. აი, ჩემი ტყვეები, - განაგრძო და მიჩვენა ზოთლები და ქილები, კელეთან მაგიდაზე რომ ედგა... - ამ უელაჭინის დამუშავებულ ხსნარებში იხდიან სასჯელს ძალზე საშიში დამნაშავეები.

- ჰოლმსს თქვენი ხილვა სწორედ თქვენი სპერიალური წოდების გამო სწადია. ყალბესად დიდი აზრისაა თქვენზე და სჯერა, რომ მთელს ლონდონში მხოლოდ თქვენ ერთს შეგიძლიათ მისი შველა.

კარუნა ურუნ ნამოდგა და მისი კობცა ქუდი იატაკზე დავარდა.

- რაჭომ? - მკითხა. - რაჭომ ჰგონია მისტერ ჰოლმსს, რომ მე ვაჭირვებამი მისი შემწე ვიქნები და ვუშველი?

- იმიტომ, რომ თქვენ აღსავლურ სნეულებათა მწოდნე ხართ.

- მაგრამ რაჭომ ფიქრობს, რომ სნეულება, რაჩ მას ანუხებს, აღმოსავლურია?

- იმიტომ, რომ ჩინელ მეზღვაურებს შორის, ღოკებში მოყვდა მუშაობა.

მისტერ კელვერტონ სმითმა თავაზიანად გაიღიმა და ქუდი აიღო.

- აი, თურმე რა ყოფილა, - თქვა. - იმედი მაქვს, საქმე არც ისეთ დიდ საფრთხესთან გვაქვს, როგორც გგონიათ. რამდენი ხანია, რაჩ ავადაა.

- დაახლოებით სამი დღე.

- აზოდებს?

- დროდადრო.

- ეს არაა კარგი საქმე, არაა დამიანი ვიქნებოდი, რომ მისგან ხმობა ყურად არ მელო.

ძალიან არ მიყვარს, როცა მუშაობას მანყვეტინებენ, ექიმო უოტსონ, მაგრამ ეს გამოძახება, რხადია, განსაკუთრებული შემთხვევაა. ახლავე გამოგყვებით.

მე ჰოლმსის მითითება მომაგონდა.

- მე ერთ ადგილას მელიოდებინ, - ვუპასუხე.

- კეთილი, მარტო ნავალ. მისტერ ჰოლმსის მისამართი ჩანერილი მაქვს. ნახევარ საათში მასთან ვიქნები.

გული მეკუმშებოდა, ჰოლმსის სანოლო ოთახში რომ შევდიოდი. ამ ხანში შეიძლებოდა ყველაზე უარესი რამ მომხდარიყო. მაგრამ, ჩემდა სასიხარულოდ, მისი მდგომარეობა საგრძობლად გაუმჯობესებულიყო. მართალა, სახე მკვდარივით ფერნასული ჰქონდა, მაგრამ ზოდვის კვალიურ აღარ დარჩენილიყო. თუმცა ისევ სუსტი ხმით ლაპარაკობდა, მაგრამ ჩვეულებრივზე ნათლად და წოწხლად.

- ნახეთ, უოტსონ?

- კი, ახლავე მოვა.

- ჩინებულია, უოტსონ, ჩინებული. თქვენ გამორჩეული დესპანი ხართ.

- ჩემთან ერთად ნამოსვლა მოინდინა:

- ეს არ შეიძლებოდა, უოტსონ. ამკარად შეუძლებელი იქნებოდა. სნეულების მიზეზები გკითხათ?

- მე ვუთხარი, ისტ-ენდის ჩინელი მეზღვაურები ვუხსენე.

- სწორია! თქვენ გააკეთეთ ყველაფერი ისე, როგორ ნამდვილ მეგობარს შეჭფერის. ახლა, უოტსონ, თქვენ შეგიძლიათ სწენიდან გახვიდეთ.

- უნდა დავიჯადო და მისი აზრი მოვისმინო, ჰოლმს.

- რხადია, მაგრამ მე მაქვს საფუძველი ვიფიქრო, რომ თავის აზრს ზევრად უფრო გულახდილად იტყვის, თუ მე და ის მარტონი ვიქნებით. ჩემს სასაყმაღს ყუან საკმაო ადგილია, რომ დაიმალეთ, უოტსონ.

- ძვირფასო ჰოლმს!..

- მეშინია, რომ არჩევანი აღარაა გაქვთ, უოტსონ. ოთახში დასამალავი ადგილი არ არის და იქ უკეთესია, სადაც მე გეუბნებით. იქ ყოფნა არავითარ ეჭვს არ გამოიწვევს. უყურად ლოგინში წამოხვდა. მის ლონემიხილვას სხეზე სრული სიმტკიცე და გამბედაობა იყო გამოხატული.

- ზორბლონის ხმა, უოტსონ. თუ გიყვარდეთ, იჩქარეთ და არ გაინძრეთ, რა არ უნდა მოხდეს, რა არ უნდა მოხდეს, გასაგებია? არც ილაპარაკოთ, არც იმოძრაოთ. ოღონდაც ისმინეთ ყოველივე გულდასმითა და, რა უნდა შეიძლება, დიდი ყურადღებით. უყურად ისევ გამოელთა ღონე და მისი მკაფიო, მზრუნველური სიტყვა იქნა სუსტ, ზუნდოვან ზუჭბუჭად. კარი ნახევრად ზოდავდა.

ჩემს სამალავში, სადაც ასე მოულოდნელად აღმოვჩნდი, ჯერ კიდევან მომავალი ნაბიჯების ხმა შემომესმა, შემდეგ სანოლი ოთახის კარის გაღებისა და დახურვის ხმა მოსწვდა ჩემს ყურთასმენას. მერე ჩემდა გასაკვირველად, გამიფადა ხანგრძლივი დუმილი, რასაც დროდადრო ავადმყოფის მძიმე სუნთქვა არღვევდა.

აღმათ ჩვენი სტუმარი სანოლითან იღვა და ავადმყოფის ტანჯვას შესწეროდა. ზოლოს და ზოლოს უჩვეულო დუმილი დაირღვა.

- ჰოლმს, ჰოლმს! - ჩანდახოდა სმითი დაჟინებითა და შეუპოვრად. ჰოლმს, გესმით ჩემი?
- მერე მომესმა შრიალი, აღმათ ჩვენი სტუმარი უხეშად ჩააფრინდა მხრებში სნეულს და ანჯღრევდა.

- ეს თქვენა ხართ, მისტერ სმით? - ჩურჩულით თქვა ჰო-ლმსმა - არ მეგონა, რომ მოხვიდოდით.

სმითმა გაიჩინა.

- ოღონდაც, - თქვა, - და მანერ აქა ვარ, როგორც ხედავთ. აქა ვართ. მინდა სიავისათვის სიკეთე მოგაგოთ, დიას, სიავისათვის - სიკეთე.

- ეს ძალიან სასახელო და ძალიან კეთილშობილური საქრეელია თქვენის მხრივ. მე ძალიან ვაფასებ თქვენს წოდებას.

ჩვენი სტუმარი ქირქილებდა.

- საბედნიეროდ, მთელს ლონდონში თქვენს ერთს აღმოვაჩნდათ უნარი ჩემი წოდების შეფასებისა. თქვენ ირით, რა გჯერათ?

- იგივე, - თქვა ჰოლმსმა.

- ხედავთ? დაავადების სიმპტომები გამოიყვანით?

- დიას, მეჭისმეჭად კარგად გამოვიყვანი.

- რა გაენყოზა, ჰოლმს, არ გამიკვირდებოდა და სავსებით შესაძლებელია, რომ სწორედ ის დაავადება იყოს. თუ ასეა, თქვენი საქმე ძალიან რუფადაა. საწყალი ვიქტორი მეოთხე დღეს მოკვდა, ის კი მაგარი და ჭანიანი ახალგაზრდა იყო. თქვენ მაშინ უნაყრად მოგეჩვენათ, რომ ის ლონდონის შუაგულში დაავადდა უწყნარი აზიური სნებით, რომელსაც მე სავანგებოდ ვსწავლობ. საოწარმო დამთხვევაა, ჰოლმს. თქვენ ეს მარჯვედ შენიშნეთ, რომ თქვენის მხრივ მეჭისმეჭი სიმკარვე იყო მტკიცება, რომ ასეთ შემთხვევაში შეიძლება დავინახოთ მიზეზი და დამდგარი შედეგი.

- ვიწოდო, რომ ეს თქვენი ნამოქმედარი იყო.

- თქვენ ეს იყნოსეთ, მაგრამ დამტკიცება არაფრით შეგეძლოთ: ჯერ ჩემს წინააღმდეგ საქმე აღძრით და ახლა თვითონ აღმოჩნდით გასაჭირში, ჩემს წინაშე იხლაკნებით და დახმარებას მელრიკებით, არა? რა ვუნდოთ ყოველივე ამას? ა? როგორი თამაშა გამოვიდა?

მე გავიგონე ავადმყოფის ხრინინანი, გაძნელებული სუნთქვა. - მომერით წყალი, - თქვა ისე ჩურჩულით სნეულმა, თითქოს იგუდებოდა.

- ძალიან ძალე გამოგივათ წირვა, უძვირფასესო. მაგრამ ისე არ წავალო, რომ ერთი-ორი სიტყვა არ ვითხრათ. მხოლოდ ამისათვის გაძლევათ წყალს. დაიჭირეთ! არ გადმოაფურთხოთ.

აი, ასე. გესმით, რასაც გეუბნებით?

ჰოლმსმა დაიკვნესა.

- მიშველეთ, რითაჲ შეგიძლიათ. დავივინყოთ, რაჲ იყო, - ჩურჩულებდა ჰოლომსი, მე თავიდან ამოვიქანთავ მთელ ამ საქმეს. ვფიქვ, ოღონდ განმკურნეთ, ყველაფერს დავივინყებ.
- რას დავივინყებთ?
- ვიქტორ სევეტის სიკვდილის ამბავს. ახლა არ აღიარეთ, რომ ეს თქვენი მონყობილი საქმე იყო? ამას დავივინყებ.
- შეგიძლიათ დავივინყოთ ან, თუ გნებავთ, გახსოვდეთ, მე აღარ მენატვლენა. მონმეებს შორის თქვენ ველარ იქნებით. თქვენ მალე სულ სხვა ადგილას გადაზარდებთ, ჩემო ძვირფასო ჰოლომს, თქვენ ირით, რითაჲ მოკვდა ჩემი ძმისშვილი, ჰოდა, კეთილი. ახლა თქვენზეა ლაპარაკი და არა იმაზე.
- დიას, დიას.
- თქვენმა მეგობარმა, რომელიც ჩემთან გამოაგზანეთ, - სახელი დამავინყდა, - თქვა, რომ სნეულენა ისტ-ენდში, მეზღვაურებისაგან შეგეყარათ.
- მე ნამდვილად აგრე მგონია.
- და მერე თქვენ ამყობთ თქვენი ჭკუა-გონებით, ჰოლომს! თქვენ თქვენს თავს თვლით ძალიან საზრიანად, ხომ ასეა? მაგრამ ვილარ თქვენზე გონიერი აღმოჩნდა. კარგად დაფიქრდით, ჰოლომს, სნეულენა რაიმე სხვა გზით ხომ არ შეგეყარათ?
- ფიქრი არ შემიძლია. თავი აღარ მუშაობს, ღვთის გულისათვის, მიშველეთ და გადამარჩინეთ.
- დიას, გიშველით და დაგეხმარებით იმის დადგენაში, თუ რა და როგორ მოხდა. მე მინდა ეს გაიგოთ, ვიდრე მოკვდებით.
- მომეერთ რამე, რომ ეს ტკივილი შემიძისწყოს!
- აბა, თქვენ უკვე ტკივილები დაგეყარათ? კი, ჩემი ყულიებურ კოდნენ სიკვდილის წინ. ისეთი განრდა გაქვთ, როგორც კრუნჩხვის დროს, არა?
- ჰო, ეს კრუნჩხვაა.
- არა უშავს, მოსმენაში არ შეგიძლის. მამ მისმინეთ! ხომ ვერ გაიხსენებთ რაიმე უჩვეულო შემთხვევას თქვენს რხოვრებაში, ვიდრე ეს ავადმყოფობა შეგეყარებოდა?
- არა, არაფერი არ მახსენდებ.
- კარგად დაფიქრდით.
- მეტისმეტად მძიმე ავად ვარ და ფიქრის თავი არა მაქვს.
- მაშინ მე დაგეხმარებით. ფოსტით ხომ არაფერი მიგიღიათ?
- ფოსტით?
- მაგალითად, კოლოფი.
- მე მგონი ჩემი აღსასრულის ნამები დადგა.
- მომისმინეთ, ჰოლომს! - ჩანდა, ეს ჭკუა ლოგინში მწოლ ჰოლომსს ანტლრეცდა. მე მოუთმენლობამ შემიპყრო და მიჭირდა საფარში გაჩერება.
- თქვენ უნდა გამიგონოთ! გახსოვთ კოლოფი სპილოს ძვლისა? თქვენ ის ოთხმზათს მიიღეთ. თქვენ ის გააღეთ... გახსოვთ?
- დიას, დიას, იქ იყო რაღაჲ მახვილი ზამბარა. რაღაჲ ხუმრობა...
- ის რომ ხუმრობა არ გახლავთ, ამაში მალე დარწმუნდებით. რაჲ შეგემთხვათ, თქვენს თავს დააბრალეთ, შრიყვო. რაჭომ გადამიღექით გზაზე? ის თქვენი ახირება რომ არაა, თქვენ არაფერს დავიშავებდით.
- მომაგონდა! - ჰოლომსი იხრჩობოდა. - ზამბარა! ხელი გავიკანრე, სისხლი დამეღინა. აი, ის კოლოფი, მაგიდაზეა.
- სწორედ ისაა! ახლა ჩემს ჭიბეში ჩაეშვება, ჩასრიალდება და გაქრება. ამრიგად, ჩემს წინააღმდეგ არც ერთი სამხილი აღარ დაგრჩებათ. აბა, ჰოლომს, ახლა სიმართლე ირით და შეგიძლიათ მოკვდეთ იმ შეგნებით, რომ შოლო მე მოგიღეთ. თქვენ მეტისმეტად შვერი რამ იყოფით ვიქტორ სევეტის სიკვდილზე, ამიტომ გაგხადეთ მისი ზედის ზიარი. თქვენ ძალიან მალე მოკვდებით, ჰოლომს. მე აქ დავჯდები და დავლოდები, როგორ ამოგხდებთ სული.
- ჰოლომსის ხმა ღამის მინყდა. ჩურჩულიც ძლივს ისმოდა.

- რა ვქნა? - ჰკითხა სმითმა - სინათლეს მოვუმატო? ლანდები უკვე გამოჩნდნენ? ჰო, გადავტყობავ გარის ასანვე-დასანვეს, რომ უკეთ დაგინახოთ. - ოთახი გადაკვეთა და უყრად შუქმა ოთახი გააჩახახა. - კიდევ ხომ არ აღმოგიჩინოთ რაიმე დახმარება, ჩემო ძვირფასო მეგობარო?

- წერხლი და სიგარეტი.

სიხარულით კინალამ შევყვირე. ჰოლომსი თავისი ჩვეულებრივი ხმით ლაპარაკობდა.

მართალია, როცა მისუსტებულით, მაგრამ მე ხომ ვცნობდი მის ხმას. ამას მოჰყვა გრძელი პაუზა და მე ვიგრძენი, რომ კლავერტონ სმითი უხმო გაოცებით დასრქეროდა ჰოლომსს.

- რას ნიშნავს ეს? - ჰკითხა ზოლოს მშრალი, მკაფიო ხმით.

- იმისათვის, რომ კარგად შეასრულო როლი, უნდა გაითავისო, შეისისხლოხორწო ის.

პატიოსან სიტყვას გაძლივეთ, რომ სამი დღეა არაფერი მიჭამია და არაფერი დამიღვევია, სანამ თქვენ არ მომანოდეთ ჭიქა ნყალი თავაზიანად, მაგრამ ყველაზე ძნელი მონვევაზე ხელის აღება უოფილა. სიგარეტურ აქაა! - მე გავიგონე ასანთის გაკვრა-გატყარუნების ხმა.

- აი, ერთბაშად უკეთ გავხდი. ოჰო, მგონი ჩემი მეგობრის ნაბიჯის ხმაურ შეიმომესმა!

გარედან მართლმოდ მოისმა ნაბიჯების ხმა, კარი გაიღო და ზღურბლოზე ინსპექტორი მორტონი გამოჩნდა.

- ყველაფერი რიგზეა, შეგიძლიათ შეიპყროთ, - თქვა ჰოლომსმა.

- თქვენ დაპატიმრებული ხართ ვიქტორ სევეტის მკვლელობის ზრალდების გამო! - მიუბრუნდა ინსპექტორი ჭუჭას.

- და შეგიძლიათ დაუმატოთ, მერლოკ ჰოლომსის მკვლელობის წდისათვის! - დაუმატა ჩემმა მეგობარმა, სიწლით, - ავადმყოფი რომ ზედმეტად არ შეენუსებინა, - მიმართა ინსპექტორს ჰოლომსმა, - კლავერტონ სმითმა თვითონვე მოგრათ ნიშანი, სინათლეს რომ აყნია. სხვათა შორის, პატიმარს პიჯაკის მარჯვენა ჯიბეში ერთი პატარა კოლოფი უდევს. ის უნდა ნივთმტკიცებდა დავიჭოვოთ, მაგრამ ამის ნივთებთან ძალიან ფრთხილად უნდა ვიმოქმედოთ. დადევით კოლოფი მავიდაზე, სასამართლოში გამოგვადგება.

ურეზ უყრადი ნახტომის ხმა შეიმომესმა, რასაყ თან ზღლადყნისა და რკინის ჩხარყნის ხმები ახლდა. მერმე ტკივილისაგან გამნარებული კარის შეძახილიყ გავიგონე.

- მხოლოდ თავს დანახიჩრებთ - ყთხრა ინსპექტორმა. - იდექით მშვიდად!

- ეს ხომ ძახია! შესძახა წრიპინა ხმით კარყნამ. საზრალდებო სკამზე მე კი არა, თქვენ დავსვამენ, ჰოლომს. გამომიძახა, მიმყრნაღეო, მერ ვყახელი, ახლა, რა თქმა უნდა, იტყვის, რომ რაღაყ სისყლეღეებს ვროშავდი, რაყ თვითონვე მოიგონა თავისი გიყური ეყვენის დასადასტურებლად. რამღენიყ გენებოთ, იმღენი იყრყეთ, ჰოლომს. ჩემს სიტყვენს თქვენსაზე არნაკლები ნონა და გასავალი ექნება.

- ღმერთო ჩემო! - შესძახა ჰოლომსმა. - მე ხომ სყო გადამავინყდა ჩემი მეგობარი.

ძვირფასო ყოტსონ, ათას ზოღიშს გიხდიოთ. ნარმოგიდგენიათ? როგორ გამომჩა მხედველობიდან, რომ თქვენ ამ ამბების თვლიოთ მხილველი ზრძანღებით და ყველაფერი თქვენი საყყთარი ყურიოთ მოისმინეთ. კლავერტონ სმითს აღარ გავაყნობთ, კარგად იყრთ, დღეს უკვე ნახეთ, კენი გაქვთ, ინსპექტორო? ყყან გამოგყვენით, როგორყ კი ჩავიყვამ, აღბათ დავჭირღები ჰოლიყრისა.

ჩარმისას რამღენიმე ნამყრვარი შეჭამა და ჭიქა კლარეტიო ნყურვილი მოიკლათ.

- ასეთი კმაცოფიღებოთ არყ არასოდეს მიჭამია და არყ მისვამს, - თქვა მან. - თყმყ ჩემი რხოვრების წესი რაიმე განსაკყთრებული წესრიგით არ გამოიჩიყვა და ასეთი საგმირო საქმეების ჩაღენა ჩემთვის ყფრო იოლია, ვიდრე სხვენისათვის. აყრლონელი იყო, მისის პადსონს ერნმყნა ჩემი ავადმყოფობა, რადგან ეს ახალი ამბავი მას უნდა ეყნყნებინა თქვენთვის, ყოტსონ, თქვენ კი, თქვენის მხრივ, მისტერ სმითი უნდა დაგერნმყნებინათ. ხომ არაფერი გენყნათ, ყოტსონ? თქვენ ძალიან ნიჭიერი კარი ხართ, მაგრამ აღიარეთ, რომ ავადმყოფის როლის შესრულებმა ჩემსავით არ შეგიძლიათ. თქვენ რომ ჩემი საიდყმლო წინასწარ გერონოდათ, ვერასოდეს დაარნმყნებოთ მისტერ სმითს, რომ საჭირო იყო მისი ჩემთან მოსვლა. ხოლო მისი მოსვლა ჩემი გეგმის მთავარი ნანილი იყო.

ვიყრდი მისი მყრისმამიებლოური ხასიათი და დარნმყნებული ვიყავი, რომ მოვიდოდა, რათა თავისი წინასწარგანზრახყლი მოქმედების დანაშაყლებრივი შედგეი თავისი თვლიოთ ეხილა.

- მაგრამ თქვენი გარეგნობა, ჰოლომს, სიკვდილის მაყნყბელი ფერი და დამყნარი სახე?

- სამი დღის სრული მარხვა ადამიანს უნებ ახდუნებს. დანარჩენს კარი იოლადა მოახერხებს, როგორც ვაზელინი შუბლოზე, ზელადონას წვეთები თვალში, ფერუშარლიო ლანკებზე, ქვილის თხელი ფენა ტუჩებზე - ყველაფერი ამით სრულიად დამაკმაყოფილებელი ეფექტის მიღწევა შეიძლება. სნეულებით სიმულარეას, ალბათ, ერთ კარგ მონოგრაფიას მივუძღვნი. ხოლო ზოდვა ხანმანსკებზე, ნახევარკრონებზე და სხვა საგნებზე, რომელთაზე საქმესთან კავშირი არა აქვთ, ისეთ ჩინებულ მთაბუფილოებას ახდენს, ვითომ მართლა ზოდვა, ხომ ასეა, უოცსონ?

- მაგრამ რატომ არ მიმიძვით ახლოს, როცა არავითარი გადაძებნი ავადმყოფობა არ გჭირდათ.

- ამას როგორ მეკითხებით, ძვირფასო უოცსონ! თქვენ მართლა ხომ არ გგონიათ, რომ თქვენს სამედიცინო წოდებას არ ვაფასებდეთ? განა შემდეგ იმის იმედი მქონოდა, რომ თქვენს გამოყვანილ თვალს შეუმჩნეველი დარჩებოდა მომაკვდავი კარის მატისა და ტემპერატურის ურველოობა? ხოლო თუ ჩემს ავადმყოფობას ვერ დაგაჯერებდით, მაშინ სმითს ვინ მომიყვანდა? იმ კოლოფს კი თუ გვერდიდან შეხედავთ, ნახვრეტს აშკარად შეამჩნევთ. კოლოფს რომ გააღებთ, იმ ნახვრეტიდან ზამზარა ისარს გამოახტყუნებს და გველივით დაგვესლავთ. ეტყობა, რაღაც ამნაირი მონსტრობით იქნა მოკლული საზრდო სევეტი, რომელიც ამ ურჩხულსა და სამემკვიდრო ქონებას შორის იდგა. თქვენ კარგად ირთ, რომ ძალზე მრავალფეროვან კორესპონდენციებს ვიღებ და უკვე მივეჩვიე საფრთხეს. ყოველ ურნაურ ამანათს ეჭვით ვუყურებ. მე წინასწარ ვვარაუდობდი, თუ სმითს დავარნმუხებდი, რომ მისი ზოროტი განზრახვა წარმატებით დაგვირგვინდა, აღსარებას იტყოდა და ყველაფერს ამოღებდა. ჩემი მოგონილი სნეულება კი ისე გავითამაშე, როგორც ნამდვილია არტისტმა.

თქვენი დიდად მაღლობელი ვარ, უოცსონ, ახლა კი დამეხმარეთ, პალტო ჩავიცვა. როცა პოლიურაში საქმეს მოვრჩებით, ვფიქრობ, არ გვანყენდა, თუ დასანაყრებლად სიმპსონთან შევივლიდით.

ლედი ფრენსის კარფექსის გაუჩინარება

- მაგრამ რაღა თურქული? - მკითხა შერლოკ ჰოლმსმა და დაუინებით შეათვლიერა ჩემი ნაღები. მე მალაღ წნულ სავარძელში, ფეხებგაჭიმული ვიჯექი და მისი მუდამ ფხიზელი მზერა ჩემმა ფეხსაწმელმა მიიპყრო.

- ინგლისურია, - გაოჯებით გამოვეპასუხე მე. - ლატიმერთან ვიციდე ოქსფორდ-სტრიტზე. ჰოლმსმა გაიღიმა და სახეზე დიდად მომთმენი კარის გამომეტყველება გამოეხატა.

- აზანო, აზანო თურქული და არა ნაღები! რატომ მიმასუსტებელი და ძალიან ძვირად ღირებული თურქული აზანო და არა ჩვენი საკუთარი აზანა, შინ?

- იმიტომ, რომ დახანებული რევმატიზმი მანუსებს, თურქული აზანო კი სწორედ ისაა, რასაუ ჩვენ, მედიკოსები ასეთ შემთხვევაში ვურჩევთ ადამიანებს. კარგა ლაზათიანი დაზელა კუნთებისა და ტანის შეხურება, რის შემდეგაუ თითქოს ხელახლა იზადები, ყველას უხდება.

- სხვათა შორის, ჰოლმს, - განვაგრძე მე, - ლოგიკურად მოაზროვნე ადამიანისათვის ჩემს ფეხსაწმელსა და თურქულ აზანოს შორის კავშირი თავისთავად რხადია, მაგრამ ძალიან დავიმაღლებთ, თუ მანერ ამისხნით თქვენ რას გულისხმობთ და სწორ კვალზე დამაყენებთ.

- მიხვედრა, გონისა და ჭკუის მოხმობა, სწავლება და ყოველივე ეს არერ ისე მიუნვდომელი რამაა, ძვირფასო უოცსონ. ჰოლმსის თვალებში დამერნავი ნაპერსკლები გაკრთა. - ამ საქმეში სრულიად უზრდო დასკვნების გამოტანაა საჭირო. რითაუ მე ხშირად ვსარგებლობ ხოლმე. შეიძლება ასეთი კითხვაუ დაიზადოს: ვინ მგზავრობდა დღეს კებით თქვენთან ერთად?

- ეს უკვე დაკითხვაა და არა ახსნა, - როტა საყვედურგარეული კილოთი მივეუე მე.

- უოჩაღ, უოცსონ, პირადი ღირსების გრძნობით და სავსებით ლოგიკურადაა ნათქვამი.

მაშ, საიდან დავინყუთ? მოღით, გავარჩიოთ ჭერ კების ამბავი. თქვენი პალტოს მარჩენა

მხარზე და სახელოზე ცვლახის შხეფებია. შუა ადგილას რომ მჭდარიყავით, აღბათ სულაჯ არ მოისვრებოდით, ან პალტოს ორივე კალთა ერთნაირად დაგესვრებოდათ. მაშ, მარჯვენა მხარეს იჯექით, და მაშასადამე, მარტო არ ყოფილხართ.

- ჰო, ახლანა ყოველივე ნათელია.
- ისე ჩვეულებრივი ამბავია, რომ სასაყრილოჯ კია, არა?
- მაგრამ აზანო და ნაღები?

- ო, ეს კიდევ უფრო ზავშვურ გასართობად მოგეჩვენებათ. თქვენ ხომ ფეხსაქმელის ყაითენებს ყოველთვის ერთნაირად იკრავთ. ახლანა კი ვხედავ იკლიკანტყური ორმაგი მარყუყი გაგიკეთებიათ. რომელიჯ სულაჯ არა ჰგავს თქვენს ნახელავს. ვის შუეძლო თქვენი ყაითენების შექვრა? ან ხარაზს, ან მოსამსახურეს აზანოში. ხარაზი გამოორიქხულია, რადგან ფეხსაქმელი სრულიად ახალია. რა რჩება? რჩება აზანო. ძალიან უზრალო ამბავია, არა? მაგრამ როგორჯ არ უნდა ყოფილიყო, უოტსონ, თურქულია აზანომ მაინჯ კეთილი საქმე გიყოთ.

- რას გულისხმობთ?
- თქვენ აღიარეთ, რომ იქ ნახვედით სხეულის შესანკტრევად, კარგა ლაზათიანად დაზილვისა და გამოორიქხლების მიზნით. ნება მიბოძეთ კვლავ მოგვრეთ ტანის შენკტრევისა და გამოორიქხლების შესაძლებლობა. რას იტყვით ლოზანანაში გამგზავრებაზე, ძვირფასო უოტსონ, - პირველი კლასის სალონ-ვაგონით, ყველა ხარჯი უკვე გადახდილია და თანაჯ პრინცივით იმგზავრებთ, ჰა?

- ჩინეზულია! მაგრამ რისთვის?

ჰოლომისი თავისებურად გადაწვა სავარძელში და ჯიბიდან უბის ნიგნაკი ამოიღო.

- ამქვეყნად ადამიანთა მოდგმის ყველა ნარმომადგენელს შორის - დაინყო ჩემმა მეგობარმა, - ყველაზე უფრო საშიშია მარტოხელია ქალი, უსახლკარო და უმეგობრო. ეს, ერთი შეხედვით, ყოვლად უწყინარი და შესაძლოა ყველაზე უფრო სასარგებლო ნევრიჯ კი საზოგადოებისა ურვლეელი მიზეზია ზევრი და ზევრი დანამაყლისა. ეს უმნეო არსება დღეს აქაა და ხვალ სხვაგან, მას საკმაო სახსრები აქვს, ქვეყნიდან ქვეყანაში ხეჭიალომს, ერთი სასტუმროდან მეორეში გადადის და აი, რომელიმე რნობილ საეჭვო პანსიონში, ან ტოლეში, მისი კვალი გაქრება: თითქოს ნინილა იყოს, მელიების ქვეყანაში გზააზნეული. და თუ გადასანსლა ვინმემ, მომკითხველიჯ არავინ აღმოყჩნდება. აღბათ, ლედი ფრენსის კარფექსის თავს ფათერაკი უნდა იყოს.

ზოგადი მსჯელონიდან კონკრეტული ამბავზე ასეთმა სნრაფმა გადასვლამ გამახარა. ჰოლომისი ფურრლავდა უბის ნიგნაკის პაჭარა ფურრლეებს და განავრძობდა:

- ლედი ფრენსისი - ერთადერთი პირდაპირი შთამომავალია გრაფ რაფტონისა. ამ გვარში, მინები, იქნებ გახსოვთ კიდევ, ვაყიშვილების ხელში გადადიოდა. ლედი ფრენსისმა მერიჯ ქონება მიიღო, მაგრამ მას დარჩა უიშვიათესი ძვირფასეულომა, ძველი ესპანური ნამუშევრები, არაჩვეულებრივი ოსტატობით დანაზნაგებული, ვერხვლში ჩამჭდარი ზრილიანტები. ეს სამკაულები ქალს იმდენად უყვარდა, რომ არ სურდა მათი დატოვება თავის ზანკირთან და ყოველთვის თან დაჰქონდა. ძალიან მანაღვლეებს ლედი ფრენსისის ყისმათი. გუნებისა თუ ლვთის ურნაური ახირებით ამ ლამაზ, ჯერაჯ ახალგაზრდა ქალს ზედის განჩინებაში უნერია იყოს ამ რალაჯ ოჯი ნლის ნინ ჯერაჯ მძლავრი და გაფურჩქნული ხის უკანასკნელი ტოტი, რომელიჯ ხმება.

- კი, მაგრამ, რა მოყვიდა?

- რა მოყვიდა ლედი ფრენსის კარფექსს? როჯახლია თუ მკვდარი? აი, ამ დილემის ნინაშე ვიმყოფებით. იგი მკარრი ჩვეულებების მქონე ადამიანია. ოთხი ნელია, ორ კვირაში ერთხელ თავის მოხურ გუვერნანტ ქალს, მის დომნის, რომელიჯ კამბერუელში რხოვრომს და უკვე დიდი ხანია აღარ მუშაობს, ნერილეებს სნერს. ამჟამად საქმის ვითარება ასეთია: მის დომნიმ მომძარათა და მითხრა: აი, უკვე ხუთი კვირაა, რაჯ ლედი ფრენსისს არჯ ერთი სტრიქონი აღარ მოყნერიაო. უკანასკნელი ნერილი ლოზანიდან, ოტელ „ნარიონალიდან“ მოვიდაო, საიდანაჯ ისე ნასულია, რომ მისამართი არ დაუტოვებია.

ახლოზლები შფოთავენ. მეტისმეტად შეძლებული ხალხია და რა თქმა უნდა, არავითარ ხარჯს არ დაერიდებიან, თუ გავარკვევთ, რა მოხდა.

- და ეს მის ღობნი - ერთადერთი წყაროა, საიდანაც წნობების მიღება ძალგვიძის? ნუყო ლედი ფრენსისის სხვა კორესპონდენტები არ ჰყოლია?

- ჰყავდა, ყოფსონ, ჰყოლია ერთი კორესპონდენტი, და სწორედ მისგან გავიგე ზევრი რამ საგულისხმო. ეს კორესპონდენტი ზანკი გახლავთ. ლედი ფრენსისის ფული სილვესტრის ზანკში ძევს. მე გავსინჯე მისი ანგარიში. უკანასკნელის წინ ფული გამოყვანია ლოზანის ოტელში ანგარიშის გასასწორებლად, მაგრამ დიდი თანხა აყლია, ასე რომ ხელზე კაი ძალი ფული დარჩებოდა. შემდეგ გასანაღებლად მხოლოდ ერთი ჩეკი იქნა წარდგენილი.

- ვის მიერ და სად?

- მადმუაზელ მარი დევინიასა, მაგრამ სად გამოწერეს, არ ჩანს. ის თანხა სამი კვირის წინ ზანკ „ლიონის კრედიტის“ მონპელიეს ფილიალს დაუხურავს. ჭამი - ორმოცდაათი გირვანქაა.

- მადმუაზელ მარი დევინი ვინლია?

- ამისი ვარკვევარ მოვახერხე. დავადგინე, რომ მადმუაზელ მარი დევინი ლედი ფრენსის კარფექსს ემსახურებოდა, როგორც მოახლე, მაგრამ რისთვის დასჭირდა მის ფრენსისს, რომ თავისი ფული მოახლოსთვის გადაეყრა, ეს ჯერ კიდევ ვერ დამიდგენია. ისე, ერთი ნუთითარ არ შეპარება ეჭვი, რომ თქვენი ძიება მოკლე ხანში ამის ვარკვევაშიერ დაგვეხმარება.

- ჩემი ძიება?

- დიახ, თქვენ ხომ ლოზანაში მიემგზავრებით, რათა წოჭა გავარკვიებდეთ. ჩემი ნასვლა კი ლონდონიდან არ შეიძლება, ვიდრე აზრაჰამისის სიწოწხლეს საფრთხე ემუქრება. ისედაც, მრავალი მოსაზრებით, ჩემი ნასვლა ინგლისის საზღვრებს იქით ამჟამად შეუძლებელია. სკოტლენდ-იარდი უჩემოდ მოინყენს, სისხლის სამართლის სამყაროში კი გამორჩეულია დანწყება. თქვენ გაემგზავრეთ, ჩემო ძვირფასო მეგობარო, და თუ ჩემი მორიდებული რჩევის ყოველი სიწყვისათვის ორი ჰენსი გადასახადი მეტისმეტად ძვირი არ მოგეჩვენებათ, დღისა და ღამის ნებისმიერ დროს მზად ვიქნები თქვენდა სამსახურად კონტინენტური ტელეგრაფისათვის მისანვლოდ ფარგლებში.

ორი დღის შემდეგ ლოზანის ოტელ „ნაწიონალის“ კარი შევალე. ოტელის სახელგანთქმული მმართველი მუსიე მოზერი განსახიერებული თავაზიანობა იყო. დიახ, ლედი ფრენსისმა მათთან რამდენიმე კვირა იწხოვრა ოტელში. ყველა მოხიბლდა. მადამი ჰა და ჰა, ალბათ, ორმოცისა თუ იქნება, მეტის არაა. ახლარ ძალიან კარგი შესახედავია, და ანა წარმოიდგინეთ, ჯელოზისას რა მშვენიერი იქნებოდა; ოჯახური განძისა მუსიე მოზერმა არაფერი იყოდა, მაგრამ მსახურებისაგან გაუგონია, რომ მადამ კარფექსის მიძიე ჩემოდანი საწოლ ოთახში მუდამ დაკეტილი იყო. მოახლე მარი დევინიერ ყველას ისე უყვარდა, როგორც მისი ქალბატონი. მარი დევინი დანიშნულიერ კი ყოფილა ოტელის ერთ-ერთ ოფიცინტზე და მისი მისამართის გაგება სულაერ არ აღმოჩნდა რთული საქმე.

„მონპელიე, ტრანანეს ქუჩა, სახლი 11“, - ჩავნერე ჩემს ნიგნაკში და გავიფიქრე, რომ თვითონ ჰოლომსს შეშურდებოდა ის სიმარჯვე, რითაერ ეს წნობები მოვიპოვე.

ერთი რამ რჩებოდა მნელით მოწყული და ვერა და ვერ მოვახერხე ამ კუთხისათვის ნათელი მიძეყენებინა, რაჭომ ნავიდა ასე მოულოდნელად ლედი ფრენსისი ლოზანიდან? მისი რხოვრება აქ ხომ ძალზე სასიამოვნოდ აენყო! ზუნებრივი იქნებოდა, რომ მთელი სეზონი ლოზანაში გაეჭარებინა. ის კი, ერთ მშვენიერ დღეს, უნებ მოემზადა და ნავიდა, დაკარგა ერთი კვირის გადახდილი ქირა მშვენიერი ზინისა, რომლის ფანჯრებერ ტბას გადაჰყურებდა. ამ ამოჯანის ამოხსნა ვერავინ შეძლო. ერთადერთი ვარაუდი გამოთქვა მოახლის საქმრომ ჯიულის ვიზარმა: ფრენსისის უყვარი ნასვლა ოტელიდან

დაკავშირებულია ერთი შავგვრემანი, ნვერმოშვებული, მაღალი მამაკარის გამოჩინასთანო, ოტელში ის კარე წინა დღეს მოსულა. „გჭ თფგმფჰჰ გჭ მუკშეფიფუ თფგმფჰჰ1“

(ველური, ნამდვილი ველური) - გაიძახოდა ჯიულის ვიზარი. ის კარე ჩვენს ქალაქში სადღარ დაქირავებულ ზინაში უნდა რხოვრობდესო. ზევრს დაუხანავს, რომ, ერთხელ, როჯა მადამი სანაჰიროზე სეირნობდა, ის კარე მიუახლოვდა და ალელგებით ლაჰარაკი დაუხყო. ინგლისელიაო, ამზობდნენ, მაგრამ მისი სახელი არავინ იყოდა. მეორე დღეს მადამი სადღარ გაემგზავრა. ჯიულის ვიზარიერ და რარ მთავარია, მისი დანიშნულიერ ამტკირებდნენ, რომ იმ ვაჰბატონის გამოჩნდებდა იყო მიზეზი მადამის ნასვლისა. ლედი ფრენსის

კარფექსის გაყჩინარება მომხდარი ამბების შედეგია. ჭყლის ვინარმა უარი თქვა მხოლოდ ერთი რამის ახსნაზე: თუ რაჭომ ნავიდა მარი, რისთვის მიაჭოვა თავისი ქალბატონი. ან არ იყო, ან არ სურდა ამაზე ლაპარაკი. „თუ ეს გაინტერესებთ, ჩაბრძანდით მონპელიეში და თვითონ მას ჰკითხეთო“, – თქვა.

ასე დასრულდა ჩემი ძიებისა და კვლევის პირველი ნაწილი. ახლა უნდა გამერკვია, საით ნავიდა ლედი ფრენსის კარფექსი ლოზანიდან. რაკი ეს გარემოება დამალა, მაშასადამე, განზრახული ჰქონდა, თავისი ნასვლით ვილარისათვის კვლი აეშენა. სხვაგვარად როგორ უნდა აგვეხსნა, რომ მისი ზარვის ფურცლაკზე ზადენი არ იყო აღნიშნული? თვითონარა და მისი ზარვი რანის დასახელებულ კურორტზე არა პირდაპირი, არამედ შორი გზით, შემოვლით გაემგზავრნენ. კუკის ადგილობრივი განყოფილების ბიუროში რომ ეს გავიგე, მე ზადენში გავეშურე, წინასწარ კი ჰოლომს შევატყობინე ტელეგრაფით მთელი ჩემი მოქმედება, რა მან გულკეთილი ხუმრობით მომიხონა და შემაქო.

ზადენში იოლად ვიპოვე თითქოს დაკარგული კვალი. ლედი ფრენსისი გაჩერებულია ოტელ „ალბიონში“ და იქ ორი კვირა უჩხოვრია. იქვე გაუყვანია ვილარ ექიმი შლეზინგერი, სამხრეთ აფრიკელი მისიონერი და მისი წოლი. როგორც თითქმის ყველა მარტოხელა ქალი, ლედი ფრენსისი ნუგეშსა და შვეპანს რელიგიაში ეძიებდა. ამ ქალზე არაჩვეულებრივი ზეგავლენა მოეხდინა დოქტორ შლეზინგერის პიროვნებასა და მის მტკიერ რწმენას. იმ ხანებში შლეზინგერს თურმე ტანჯავდა ის სნეულება, რომელიც მაშინ ძეგროდა, როცა სამხრეთ აფრიკაში თავგანწირვით მოღვაწეობდა. ლედი ფრენსისი გულმოდგინედ ეხმარებოდა მისი შლეზინგერს წმინდანის მოვლაში, როგორც ეს ამბავი ოტელის მმართველმა მიაშბო. წმინდანი მთელი დღე აივანზე იჯდა ხოლმე, ღრმა სავარძელში, ორ მანდილოსანს შორის და წმინდა მინის რუკის შედგენაზე მუშაობდა. იგი განსაკუთრებით მიდიელების ისტორიით ყოფილა დაინტერესებული, რაზედარ თურმე მონოგრაფიას ამზადებდა. ბოლოს დოქტორის ჯანმრთელობა საგრძობლად გაუმჯობესებულია და ის წოლთან ერთად ლონდონში დაბრუნებულია. ლედი ფრენსისიერთ მათ გაპყლიათ. ეს ამბავი სამი კვირის წინ მომხდარა და შემდეგ იმ სამის თაობაზე მმართველს აღარაფერი სმენია. რა შეეხება მოახლე მარის, ლედი ფრენსისის გამგზავრებადღე სამი დღით ადრე, ის ქალბატონისაგან ნამჭირალევი გამოსულა, ოტელის მოსამსახურე გოგონისათვის შეუჩვილია, ქალბატონთან აღარ ვიძახებო და საშინლად დანაღვლიანებული გამგზავრებულია. დოქტორ შლეზინგერს თავისი ანგარიშირა და ლედი ფრენსის კარფექსის დანახარჯებზე თვითონ გადაუხდია.

– და ირით, – თქვა ბოლოს ოტელ „ალბიონის“ მმართველმა, – ლედი ფრენსისს მარტო თქვენ კი არა, სხვებზე დაეძებნო. ერთი კვირის წინ მისი ამბის საკითხავად ჩვენთან ვილარ მამაკარი მოვიდა.

– სახელი თქვა?

– არა. ინგლისელია, თუმცა გარეგნობა ტიპური ინგლისელისა არა აქვს.

– ველურს ჰგავს, არა? – ვკითხე და ამით ჩემი მეგობრის სახელოვანი ჰოლომის, მეთოდის თანახმად, შევაპირისპირე ჩემთვის წნობილი ფაქტები.

– ღიახ, ღიახ, სწორედ ველურსა ჰგავდა. ეს სიტყვა მის საქრიელსა და გარეგნობას ძალიან შეეფერება. აუღაყუდა, მზით დამწვარი, ნვეროსანი, ასეთის ადგილი სოფლის ტრატქირია და არა ფემენელური სასტუმრო. კარი კი არა, რაღაც მრისხანე ურჯუცია, სულ წოფებსა ყრის, ჩემდათავად ასეთის განაწყენებას მოვერიდებოდი.

როგორც იქნა, იღუმალების ფარდის ახდა დაინყო – ასე თანდათან უფრო ნათლად და მკაფიოდ ვხედავთ ქუჩებში მოსიარულეებს, როცა ნისლი იფანტება. ღვთისნიერ ქალს, ყველას რომ ენდობა, კვალდაკვალ დასდევს ზედიითი აჩრდილი. ქალს ეშინია თავისი მღვერისა, თორემ ლოზანიდან ასე ანაზად არ ნავილოდა. ადრე თუ გვიან დაენევა. ან იქნებ უკვე დაენია? ამით ხომ არ აიხსნება ლედი კარფექსის ხანგრძლივი დუმილი? მაშადასამე, ზადენში გარწობილ კეთილ დამიანებს არ შესძლებიათ დაეყვანათ ქალი მუქარისა და დევნისაგან. რა საშინელი საიდუმლო, რა მიუწვდომელი განზრახვა აიძულებს იმ ველურ კარს, რომ ლედი ფრენსისს კვალდაკვალ სდიოს? ეს კითხვები მთელი სიგრძე-სიგანით აღიმართნენ და ჩემს წმინდა გადაწყვეტილებას ელოდნენ.

ყველაფერი მივწერე ჰოლომსს, კმაყოფილმა, რომ საქმის არსს ასე მალე ჩავწვდი. პასუხად მიღებული დეპეშაში ჰოლომსი მთხოვდა, ამენერა დოქტორ შლეზინგერის მარცხენა ყური. რაღა თავისებური იუმორის გრძობა მოეკლინება ხოლომე ჰოლომსს, ზოგჯერ სხვისი შეურარებყოფელი. მე, რა თქმა უნდა, უყურადღებოდ დავტოვე მისი უაღრესო სუპრობა, - სხვათა შორის, მისი დეპეშა მივიღე უკვე მონპელიეში, სადაც მარი დევიზის სანახავად წავიქცე.

ყოფილი მოახლის სახლი იოლად ვიპოვე. მან ყველაფერი, მიაშბო, რაე იყო. მარი დევიზს ძალიან ჰყვარებოდა თავისი ქალბატონი და მხოლოდ იმიტომ დამშვიდობებია, რომ, მისი აზრით, ახლა ლედი კარფექსს გარს მეგობრები ეხვია. ამაში მარი დევიზი დარწმუნებული იყო, ისედაც ჩემი ქორწინების დღე ახლოვდებოდა და მაშინ, სულერთია, ქალბატონს უნდა დავშორებოდიო, მითხრა. შენუხებულმა ყოფილმა მსახურმა აღიარა ისიც, რომ მისის ფრენსისი ბაღში ყოფნის დროს ხშირად მინყებოდა, თითქოს ჩემს ერთგულებაში ეჭვი ეპარებოდა და ერთხელ დაკითვარე კი მომიწყობა. ამიტომ მასთან განშორება არც ისე მიძიმს, როგორც ვფიქრობდიო. ლედი ფრენსისს საქორწინო საჩუქრის სახით მარი დევიზისათვის თურმე ორმოცდაათი გირვანქა გაუმეცებია. როგორც მე, ისე მოახლე გოგოსავე სერიოზულ საფრთხელ მიგვაჩნდა ის უწრობი კარი, რომელსავე ქალბატონი ლოზანიდან გაეწვლა. მოსამსახურე გოგომ თავისი თვლით ნახა ის ველური ლედი კარფექსს ყველას თვალწინ ხელში როგორ ჩააფრინდა. საშინელი კარია, ვიღაც წოფიანი და ოხერი. ლედი ფრენსისი აღბათ იმიტომ გაემგზავრა ლონდონში შლეზინგერებთან ერთად, რომ იმ კარისა ეძინოდაო. ქალბატონს ჩემთან იმ კარზე არასოდეს ულაპარაკია, მაგრამ ბევრი ნიშნის მიხედვით ვხედავდი, რომ ქალბატონს ერთთავად მიძიმე შიში ტანჯავდაო.

- ეგერ, შეხედეთ! - ურებ შეწყვიტა ლაპარაკი გოგომ და სკამიდან წამოვარდა, - ნაძირალა კიდევ იმის კვალს ეძებს.

სასტუმროს ღია ფანჯარაში მე დავინახე ძალიან მალე კარი, რომელსავე შავი ხუჭუჭა წვერ-სულვაში ჰქონდა. ნელა მიდიოდა ქუჩაში, ქვაფენილოზე, და სახლების ნომრებს გულმოდგინედ ათვალიერებდა. უეჭველია ისიც ლედი კარფექსის მოსამსახურეს დაეძებდა. დაუფიქრებლად გავიჭერი გარეთ და შევაჩერე.

- თქვენ ინგლისელი ხართ? - ვკითხე.
- მერე თქვენ რა, თუნდაც ინგლისელი ვიყო? - აგდებულად მითხრა უწრობმა.
- ნება მომიყრით გკითხოთ, რა გქვიათ?
- რა თქვენი ჭკუის საქმეა, - მომიჭრა სიტყვა თავხედმა.

ვითარება დაიძაბა. გადავწყვიტე ჭიქურ მისვლა - პირდაპირი გზა ხომ ყველაზე მოკლია!

- და მკარად ვკითხე:
- სადაა ლედი ფრენსის კარფექსი?

გაოწებული მომაშტერდა.

- რა დაატყვევებ თავს? რაჭომ დევიზით იმ ქალს? მე პასუხს ვითხოვ!

როგორც ვეფხვი, ისეთი გაშმაგებული ღმუხლით მერა ის კარი. არაერთხელ გამილახავს მონინალმდევე ჩხუბში. მაგრამ იმ გიჟს რკინის თათები და წოფიანი ხარის ლონე აღმოაჩნდა. სამი წამიც არ გასულა, რომ ყელში მწვდა, ნამიჭირა და უკვე გრძობას კარგავდი, რომ ჩემს ზედს, ურებ, იქვე სამიკიჭნოდან გამოვარდა ვიღაც გაუპარსავი ფრანგი, ლურჯხალათიანი შევირდი, ჩემს დამჯანბნელს მარჯვლად ჩასწხო მხრებში კეჭი და ხელი გააშვებინა. ის ოხერი ნუთით კიდევ იდგა, მერყობდა წოფმორეული და აღბათ ფიქრობდა, კიდევ ხომ არ ვერეო, შემდეგ ზოროჭად ჩაიბურტყუნა რაღა და იმ კანარესკენ წავიდა, საიდანაც ის იყო გამოვედი. შემოვბრუნდი, რომ მაღლობა მეტქვა ჩემი მხსნელისათვის, რომელიც ჯერ კიდევ ქვაფენილოზე იდგა, და უერად გავიგონე:

- აბა, გილორავ, უოჭსონ, საქმის ასე გაფუჭებას მოფიქრება არ უნდა? ჩანს, ჩემთან ერთად მოგიხდებათ ღამის ექსპერსით ლონდონს დაბრუნება.

ერთი საათის შემდეგ შერლოკ ჰოლომსი, უკვე თავისი საკუთარი სახით, როგორც ყოველთვის სუფთა და ელეგანტური, ჩემს გვერდით იჯდა ოტელში. მისი მოულოდნელი ბედნიერი გამოჩენა უბრალოდ არ მომხდარა: გარემოებებმა საშუალება მისცეს, ლონდონიდან წამოსულიყო და გადაწყვიტა გამოვეჭირე იქ, სადაც, მისი ვარაუდით,

იმჟამად უნდა ვყოფილიყავი. მუშის სამოსი ჩაყრვამს და ჩემს მოლოდინში სამიკიტნოში მოკალათებულა.

- და როგორ თანმიმდევრულად მოქმედებდით, ძვირფასო უოტსონ! ყველა იმ შენდომიდან, რა შეიძლებოდა კარს მოსვლოდა, ხელიდან არ ერთი არ გაუშვით. საბოლოოდ ყველა დააფრთხეთ და ვერ ვერაფერი გარაკვიეთ.

- იქნებ ვერ თქვენ მოახერხებდით მეტის გაგებას, - ნყენით მივუბე მერ.

- არავითარი „იქნება“ არ არსებობს, რაკილა მე მართლაც მეტი მოვახერხე. აგერ დიდად პატივცემული ფილიპ გრინიერ გამოჩნდა, იგი თქვენი მეზობელია სასტუმროში. შესაძლოა, მისი დახმარებით საქმე უფრო წარმატებით წავიყვანოთ.

ლაქიამ სინით მოგვარება სადარბაზო ბარათი და ოთახში შემოვიდა ის ნვეროსანი ხულიგანი, რომელიც ქუჩაში თავს დამესხა, მე რომ შემომხედა, შეკრთა და შეჩერდა.

- ეს რას ნიშნავს, მისტერ ჰოლმს? - იკითხა მან. - თქვენი ბარათი მივიღე და აქეთ გამოვეშურე. მაგრამ როგორ ავხსნა აქ ამ კარის ყოფნა?

- ეს კარი - ჩემი ძველი მეგობარი და კოლეგა, ექიმი უოტსონია, იგი ჩვენს სამძებრო საქმეში დახმარებას გვინევს.

ყურბობა მზით დამწვარი მიხაკისფერი თათი გამოძინოდა და რამდენიმე საზღოში სიტყვა მითხრა: - მგონი დიდი ზიანი არ მოგაყენეთ. როცა თქვენ ბრალი დამდეთ, ვითომ იმ ქალის წინაშე რაიმე დამეშავებინოს, ვლარ მოვითმინე. ამ დღეებში ისე ვწხოვრობ, რომ ჩემი მოვალეობა და პასუხისმგებლობა კარგად აღარ მესმის. ნერვებმა მილალატა, მაგრამ ყველაზე ძალიან ის მანიტერესებს, მისტერ ჰოლმს, საერთოდ როგორ გავიეთ ჩემი არსებობა?

- მე ველაპარაკე ლედი ფრენსისის გუვერნანტ ქალს, მის დობნის.

- საყვარელი მოხური სუსან დობნი თავისი უზარმაზარი ჩაჩით! კარგად მახსოვს!

- იმასაჩ ახსოვხართ. ისეთი, როგორიც იყავით უნინ, აფრიკაში წასვლამდე.

- მაშ, თქვენ მთელი ჩემი წხოვრების ამბავი ირთ! კარგია, რომ დამალვა და დაფარვა არაფრისა მჭირდება, მისტერ ჰოლმს. გეფიქრებთ, ქვეყნად არ მოიხსება კარი, რომელსაჩ ეყვარებოდა ქალი უფრო ძლიერ, ვიდრე მე მიყვარდა ლედი ფრენსისი. მაგრამ ახალგაზრდობაში თავაშვებულ წხოვრებას ვენეოდი, როგორჩ ჩვენი წრის მრავალი ახალგაზრდა კარი, თუშერ სხვებზე რუდი არ ვყოფილვარ. იმ ქალის სული კი უბნო თოვლივით სპეტაკი იყო. ყოველივე ტლანქი და მდამალი, მოუთმენელი და აუტანელი იყო მისთვის. როცა ჩემგან ჩადენილი ამბები მის ყურს მისწვდა, ჩემი ნახვა აღარ მოისურვა. არადა მე ვუყვარდი ამ ნმინდა ქალს - აი, რა საკვირველი! ვუყვარდი ისე, რომ ჩემი გულისათვის მთელი სიეროხლე გაუთხოვარი დარჩამე ბარბერტონში ნავედი. გავიდა მრავალი წელი, მოვიხვეჭე სიმდიდრე და ბოლოს გადავწყვიტე ძველი სატრფოს ჰოვნა, იქნებ გული მოვულობო-მეთქი. ვიროდი, რომ არ გათხოვილა. ლოზანაში აღმოვაჩინე, წარსული გავახსენე, შევეკვდრე, პატიება ვთხოვე. მგონია, ჩემს თხოვნას ყრუდ არ შეხვედრია, მაგრამ გაუტყებელი ნებისყოფისა იყო და, როცა მეორე დღეს მასთან მივედი, შევიტყვე, რომ ლოზანა მიეტოვებინა: მოვახერხე იმის გაგება, რომ ბადენში წასულა, ხოლო როტა მოგვიანებით ისიერ დავადვინე, რომ აქ წხოვრობს მისი მოახლე. უბეში, ტლანქი კარი ვარ, გამოვლილომა წხოვრებამ გამხადა ასეთი და, როცა დოქტორმა უოტსონმა იმ ქალზე ლაპარაკი დამიწყო, ვიფეთქე. მაგრამ, ლვთის გულისათვის, მითხარით, რა შეემთხვა ლედი ფრენსისის?

- სწორედ ეს გვინდა გავიგოთ, - თქვა ჰოლმსმა ძალიან სერიოზულად. - თქვენ სად გაჩერდებით ლონდონში?

- ოტელი „ლანგჰემში“.

- მაშინ ვთხოვთ დაუყოვნებლივ გაეშურეთ ლონდონს და, თუ დაგვჭირდებით, მზად იყავით. ახლებელი იმედებით არ მინდა აგავსოთ, მისტერ გრინ, მაგრამ ლედი ფრენსისის გადასარჩენად, გარნმუნებთ, გაკეთება ყველაფერი, რაქ შესაძლებელია. ახლა მეტის თქმა არ შეიძლია. აი, ჩემი სადარბაზო ბარათი. როცა გენებოთ, დამიკავშირდით. ახლა კი, უოტსონ, თუ თქვენ გაემზადდებით, მე გავვარდები ტელეგრაფში და ვთხოვ მისის პაფსონს, ხვალ რვა საათზე ორ დამშეულ კარს თავისი, როგორჩ მზარეულის, ხელოვნება გვიჩვენოს.

ბეიკერ-სტრიტზე დეპეშა გველოდა. ჰოლომსმა ხარბი ინტერესით წაიკითხა და გამოძინდა. დეპეშა გამოგზავნილი იყო ზაფინიდან და სულ ერთ სიტყვას შეიწავდა: „მოგლუტული“.

- რა არის ეს? - გამოიკვირა.

- ამ ერთ სიტყვას უზარმაზარი აზრი აქვს, - თქვა ჰოლომსმა. - იმედი მაქვს, გახსოვთ ჩემი თხოვნა, რაჟ ერთი შეხედვით სულელური მოგეჩვენებოდათ: მე გთხოვდით, აგენერთა პატივცემული მისიონერის მარჯვენა ყური. თქვენ ის დეპეშა უპასუხოდ დატოვეთ.

- მე არა შეძელი მაგ წნობის მონოდება, მე ხომ იმ დროს ზაფინში არ ვიყავი.

- მართლაც ზრძანებთ. სწორედ ამიტომ გავუგზავნე იგივე დეპეშის ასლი „ალბონის“ მმართველს და აგერ პასუხი.

- მერე, რაზე მეტყველებს მისი პასუხი?

- იმაზე, ჩემო ძვირფასო უოტსონ, რომ საქმე გვაქვს უაღრესად ეშმაკ და საშიშ კართან. მისიონერი სამხრეთ აფრიკიდან, დოქტორი შლეზინგერი ჰოლომსის-წმინდანის, გახლავთ ერთ-ერთი ყველაზე უფრო გამოძრძმედილი ზოროქმოქმედთაგანი, რომელიც ავსტრალიიდან მოგვევლინა. ეს ახალგაზრდა ქვეყანა უკვე მრავალი სამაგალითო ნიმუშის აკვანია. პიტერსი მარტოხელა ქალებზე მონადირეა, იგი მათ თავის მახეში აბამს, ზოროქმად იყენებს მათს რელიგიურ გრძობებს, ხოლო ინგლისელი ქალი, სახელად ფრეიზერი, მისი ეგრეთწოდებული წოლი, ამ საქმეში ეხმარება. დოქტორ შლეზინგერის ტაქტიკამ მომწვა საფუძველი დავაჯგუფებულიყავი, რომ შლეზინგერი კი არა, პიტერს-წმინდანია, მისი მარჯვენა ყურის ის აღნერილობა კი, რომელიც დეპეშაშია მოწყობილი, ჩემს ეჭვს ადასტურებს.

პიტერს-წმინდანს მარჯვენა ყური მიაკინტეს მთვრალემა ქ. ადელაიდაში ჩხუბის დროს.

1889 წელს საბრალო ლედი ფრენსისი საშინელი ადამიანების ხელშია ჩავარდნილი, უოტსონ. ისინი არაფრის წინაშე არ დაიხვეწენ უკან. ძალიან ადვილი შესაძლებელია, რომ ქალი წორხალიერ აღარ იყოს. თუ წორხალია, აღმათ წხრაკლიტულში ჰყავთ გამოძნედილი და წერილის დაწერას ველარ ასერხებს. შესაძლოა, ლონდონს ვერჩ ჩააღწია, თუმცა ვინ იქნის, კონტინენტურ პოლიციასთან ხუმრობა სახიფათო რამაა, მათ რევისტრარის ისეთი სისტემა აქვთ, რომ შლეზინგერი და მისი ამფსონი ქალს ვერ გამოაპარებდნენ: ან იქნებ შორსაჟ ნავიდა, მაგრამ ეს ნაკლებად სარწმუნოა, რადგან ლონდონი ერთადერთი ადგილია მთელს ინგლისში, სადაჟ არამზადებს შეუძლიათ ქალი ისე შეინახონ, ეჭვი არავინ აიღოს. ინსტინქტით ვგრძობ, რომ ლედი კარფექსი ლონდონშია, მაგრამ ისიჟ არ ვიქრი, სად ვეძიოთ. ამიტომ გამოსავალი ერთია: მოთმინება. ახლა ვისადილოთ, მოგვიანებით კი სკოტლენდ-იარდში შევივლი და ჩვენს მეგობარ ლესტრეიდს გავცნაჟბრებნი.

დრო გადიოდა, მაგრამ ვერჩ ჰოლიერამ, ვერჩ ჰოლომსის ინფორმარის საკუთარმა ბიჟრომ

- პატარა, მაგრამ უაღრესად მოქმედა ორგანიზარამ - ვერ შეძლო ლედი კარფექსის

ადგილსამყოფელის აღმოჩენა. ადამიანები, რომელთაჟ ვეძებდით, ისე დაიკარგნენ

მრავალმილიონიან ლონდონში, თითქოს ამქვეყნად არე ყოფილიყვენენ. ვაქვეყნებდით

გაზეთებში განრხადებებს, ფხიზლად ვმეთვალყურებდით ყველა ბუნავს, სადაჟ შეიძლებოდა

პიტერსი გამოჩენილიყო, მხედველობის არეში გვეყავდა ხალხი, რომელთაჟ მას ოდესღარ

კავშირი ჰქონია, მაგრამ ყველაფერი ამაო იყო. მთელი კვირის უნაყოფო ძიებასა და

მტანჯველ ფიქრებს შედეგად ის მოჰყავა, რომ უერად ჩვენს რუფუნებასა და გარჯას

ნათელი მოეფინა. ბეკინგტონის ლომბარდში ვესტმინსტერ-როუდზე ძველი ესპანური

ნამუშევარი, ბრილიანტებით განყოზილი ვერჩხლის საკიდი მოიჭანეს. ნივთი ჩაწმულობით

სამღველომ, ტანმალაღმა, უწვერულოვამო კარმა დაავირავა. ეტყობა, მოგირავნეს სახელიერა

და მისამართიერ ყაღში დაუტოვა. მისტერ ბეკინგტონს არ შეუძჩნევია, დამგირავნელს

რანაირი ყური ჰქონდა, მაგრამ, სიტყვიერი პორტრეტის მიხედვით, იგი უდავოდ

შლეზინგერი იყო.

ჩვენი წვეროსანი მეგობარი ოტელ „ლანგჰემში“ წხოვრობდა, იგი სამჯერ გვესტუმრა ამბის

გასაგებად. მესამედ სწორედ იმ დროს მოგვადგა, როჟა ბრილიანტის ჩაბარების ამბავი

გავიგეთ. დარდმა იგი რამდენიმე წლით დააბერა, ტანსარქელი ტანზე ისე ეკიდა, როგორ

საკიღზე. „ნეტავ რამეთი შეძელიოს თქვენი დახმარება!“ - გვეუბნებოდა სასონარკვეთილი.

როგორე იქნა, ჰოლომსმა მისთვის საქმე გამოხახა.

- რაკი ძვირფასი ქვების დავირავებას მიჰყო ხელი, ახლა ნამდვილად შევიპრობთ.

- მაგრამ ეს ხომ იმას ნიშნავს, რომ ლედი ფრენსისს რაღარ უბედურება დაემართა?

ჰოლომსმა თავი რაღაც საეჭვოდ გადააქნ-გადმოაქნია.

უნდა ვივარაუდოთ, რომ ისინი აქამდე ცყვეობაში ტანჯავდნენ ქალს. მისი განთავისუფლებას მათ არ შეუძლიათ, რადგან ეს ამბავი დალუპავთ. მისტერ გრინ, ჩვენ უარესი და უარესი ამბების მოლოდინი უნდა ვიქონიოთ.

- მე რა უნდა გავაკეთო?
- თქვენ ხომ არ გიწინებენ ისინი?
- არა.

- შესაძლებელია, მეორედ ის სხვა ოქრომჭედელთან მივიდეს. მაშინ ყველაფერი თავიდან უნდა დავიწყოთ. თუმცა ბევინგტონთან კარგი ფასი აიღო და არც არაფერი უკითხავს ვინმეს, ამიტომ ჩემი ვარაუდით, როცა ფული ისევ დასჭირდება, ალბათ მასთანვე მიუხერხებულა. ბევინგტონს ნერილს გავუზავნი და გავაგებინებ, რომ ამ დღეებში მის მალაზიასში თქვენი ყოფნა აუხრებელია: თუ პიტერსი მოვა, მას სახლამდე უნდა მიჰყვებოდა და სდიოთ. ოღონდ ნაჩქარევი ნაბიჯი არ გადადგათ და, რაც მთავარია, არავითარი ძალადობა! მომერით კარგად სიტყვა, რომ ჩემთან შეუთანხმებლად არაფერს მოიმოქმედებთ. ორი დღე ისე გავიდა, პატივრემელ გრინისაგან არავითარი წნობა არ მიგვიღია (სხვათა შორის, ის სახელგანთქმული ადმირალის გრინის შვილი იყო. ადმირალი გრინი ხომ ყირიმის ომში აზოვის ფლოტს სარდლობდა). მესამე დღეს გრინი აკანკალებული და ფერდაკარგული შემოვარდა ბეიკერ-სტრიტის სასტუმრო ოთახში.

- ხელში ჩაგვივარდა, ხელში ჩაგვივარდა, - როგორც იყო ამოთქვა, რაც უნდოდა. მღელვარებისაგან ხმა უწყებოდა. ჰოლომსმა იგი სავარძელში ჩასვა და დასამშვიდებლად რამდენიმე ტკბილი სიტყვა უთხრა.

- ყველაფერი დალაგებულად გვიამბეთ, - სთხოვა ზოლოს.
- ქალი ამ ერთი საათის წინ მოვიდა. დიას, ამჯერად როლი მოზრძანდა და ზუსტად ისეთივე საკიდარი მოიტანა, როგორც პირველად. მაღალი, ფერმკრთალი ქალია, ქრწვინის თვალები აქვს...

- ეს ის ქალია, - დაუდასტურა ჰოლომსმა.

- გავყვი. კენინგტონ-როუდზე შეუხვია, კუდში მივდევი. უნებ მეკუთხვის დუქანში შევიდა...

ჰოლომსი შეკრთა. - მერე, - იკითხა მან ვაზნარული ხმით და გასწავს ის შინაგანი რეზბლოვანი მღელვარება, რასაც მისი რივი გამოძეგვლებს და ნარჩისფერი სახე ნიღბავდა.

- შევეცი. ლედი დახლთან მდგარ ქალს ელაპარაკებოდა, ჩემს ყურს მოსწვდა მისი სიტყვები: „რა დიდხანს აყოვნებთ!“ იმანარ თავი იმართლა: „ყველაფერი სათანადო მისამართით მოვა. ჩვენ ხომ საგანგებო შეკვეთით მოგვიხდა კეთება, ამან ოსტატები შეაფერხა...“ ამ დროს მე დამინახეს და გაჩუმდნენ. რაღაც-რუღაც ნვრილმანები მივიკითხე-მოვიკითხე და ქუჩაში გამოვედი.

- სწორად მოქრეულობათ. შემდეგ რა მოხდა?

- ქალიერ გამოვიდა, მაგრამ ვერ დამინახა, მე მიზობნელ შესასვლელში დავიმალე. ალბათ ეჭვი აიღო, რადგან სულ აქეთ-იქით იყურებოდა. შემდეგ კემს მოუხმო და ნავიდა. ბედზე მერე მაშინვე დავიჭირე კები და დავდევი. ბრიკეტონზე ამოვყავით თავი. სადაც შევიდა, მისამართი შემოდგოა გითხრათ: პოლტონი-სკვერი, სახლი 36. მე გზა განვაგრძე. კემენი გავუშვი და სახლის დაზვერვას შევუდექი.

- შუქი მხოლოდ ერთ ფანჯარაში ენთო, პირველ სართულზე, მაგრამ ფარდა დაშვებული იყო და ვერაფერი გავარჩიე. ვიდექი და ვფიქრობდი, რა მომემოქმედა. უნებ აივანთან დახურული ფურგონი გაჩერდა. ორი მამაკაცი ქვაფენილოზე გადმოხტა, რაღაც გამოათრიეს ფურგონიდან და აივანზე აიტანეს... მისტერ ჰოლომს, ეს იყო კუბო.

- აჰ...

- იმნამს მინდოდა მერე ოთახში შევვარდნილიყავი. კარი გაიღო, რომ კუბოს მიმტანი კარები შიგნით შექვით და კუბო შეეჭანათ. კარის ზღურბლზე მე იგივე ქალი დავინახე: იმანარ შემომხედა და მგონი მიწნო. შევამჩნიე, რომ შეკრთა და კარი ხმაურით მოხურა. მე მომავიწყდა, რასაც დავპირდით, და აქეთ გამოვეშურე.

- საქმის ასეთი სანაქებო გაძლიერებისათვის მადლობის მეტი რა მეტქმის, - ჰოლომსმა მაგიდიდან ქალაქის ნაგლეჯი აიღო და სწრაფად რაღაც დაწერა. - უორდეროდ დაპატიმრების ნება არა გვაქვს. ახლა ყველაფერს აჯობებს, მისტერ გრინ, ეს ჩემი ბარათი პოლიციის მიიტანოთ და ორდერი აიღოთ. შეიძლება ნამოიჭრას რაღაც სიძნელეები, მაგრამ, ვფიქრობ, დაკარგული ძვირფასეულობის გაყიდვა საქმარისი სანაბნა ექვიტიანილოზე დაჭერის ორდერის გასაქმად. ნვრილიმანებს ალბათ ლესტრეიდი გარაკვევს.

- ამასობაში ხომ იმ ლედის მოკლავენ! აბა, რაღ უნდოდათ ის კუბო და ვისთვისაა, თუ არა იმ ლედისთვის?

- მისტერ გრინ, ყველაფერს ვილონებთ, რაც ძალგვიძს. ნუსხაზე არ დავკარგავთ. გვენდეთ. აბა, უოტსონ, - მომიბრუნდა ჰოლომსი, როცა გრინი გაიქრა. - ახლა ის კანონის ძალას მოგვაშველებს, ჩვენ კი, როგორც ყოველთვის, კანონს გვერდს ავუვლით. ვშიშობ, საქმე ისე შევადგა, ყველა ზომა გამართლებას პოულობს. აბა, სწრაფად პოულოტისკვერისაკენ!

- ვრადოთ და მთელი სურათი ალვადგინოთ, - მითხრა ჰოლომსმა, როცა ჩვენი კები პარლამენტის გვერდით მიჰქროდა და მერე ვესტმინსტერის ხიდზე გადიოდა. - არამზადებმა უბედური ქალი ლონდონში გაიტყუეს, ნინასნარ კი აიძულეს, თავიდან მოეშორებინა ერთგული ქალიშვილი. თუ ლედი ფრენსისმა მოახერხა და ვინმეს რაიმე მისწერა კიდურ, ნერილოებს ალბათ ის გარენრები იგდებდნენ ხელთ. დანამდვილებით შემიძლია ვთქვა, რომ ვიღაც თანამზრახველმა ლონდონში მათ ბინა უქირავა, ალბათ მთელი სახლი. იმ კარის ზღურბლზე გადასული ლედი ტყვედ აქრეს და ძვირფასეულობა, რისი ხელში ჩაგდებარ თავიდანვე სურდათ, მათი ნაღავლი გახდა. ისინი თანდათანობით ყიდნან სხვის ქონებას და არავითარი საფრთხე არც ანაღვლებთ, რადგან დარწმუნებული არიან, რომ მათი მსხვერპლის ბედი არავის აინტერესებს, თუ ტყვე ხელიდან დაუსხლტებათ, რა თქმა უნდა, ის მათ ამხელს. ამიტომ ერდებინან, რომ იგი ხელიდან არ გაუშვან. მაგრამ მთელი სიწოქხლე ჩაკეტილი ხომ არ ეყოლებათ?! შექმნილი მდგომარეობიდან მათი ერთადერთი გამოსავალი მკვლელობაა.

- ყველაფერი უაღრესად ნათელია.

- ახლა საქმის მეორე მხრიდან შევხედოთ. სადაც აზრის განვითარების ორი გზა ერთიმეორეს გადაკვეთს, ეს ადგილი ყველაზე უფრო ახლოა ჭეშმარიტებასთან. ამოსავალ ნერტილად ავიღოთ არა ლედი ფრენსისი, არამედ კუბო და უკან დავიხიოთ. მე მგონია, კუბო იმის დამადასტურებელია, რომ ლედი ფრენსისი გარდაიქვალა. მაგრამ ამას გარდა ეს ნიშნავს ოფიციალურ დაკრძალვას, ექიმის მონაშობასა და პოლიციის ნებართვას. ლედი ფრენსისი რომ რომელიმე მარტივი საშუალებით მოეკლათ, გვამს ეზოში დაფლავდნენ. მაგრამ აქ ყველაფერი რხადი და დაუფარავია. რას ნიშნავს ეს? იმას, რომ ლედი ფრენსისი მოკლეს ისეთი უჩვეულო ხერხით, რომ ძალადობა ექიმმარ კი ვერ გამოიწნო. ალბათ რაღაც იშვიათი მხამით მონამლეს. მაინც ურნაურია, რომ დამნაშავეებმა ექიმს ნება დართეს, გვამი ენახა, იქნებ ექიმი მოისყიდეს? რაღაც დაუჭერელი ამბავია.

- ყალბ საბუთს ვერ დაამზადებდნენ?

- ეს საშიშია, უოტსონ, ძალიან საშიში. არა მგონია ასეთი რამ გაებედათ... ჰეი, კები შეაჩერეთ! ესაა ლობარდი გავიარეთ, მამ მომდევნო სახლი - მეკუბოვისაა. უოტსონ, თქვენი სახე ნდობას შთაავონებს ადამიანს. შედით და ჰკითხეთ, რა დროისთვისაა დანიშნული ხვალ გასვენება პოულოტნი-სკვერიდან.

მეკუბოვის ქალმა გულახდილად მითხრა, ხვალ დილით რვა საათზეა გასვენება.

- აი, ხედავთ, უოტსონ, არავითარი იდუმალება, ყველაფერს დღისით, მზისით აკეთებენ. როგორღაც მოუხერხებიათ ყველაფრის ოფიციალურად გაფორმება და ახლა აღარაფრის შიში არა აქვთ. რა გავნებობა, ჩვენ ერთი გამოსავალი გვაქვს: ჰქურ მივიდეთ, შინ შევეჭრათ, თქვენ შეიარაღებული ხართ?

- აი, ჩემი ხელჯობი.

- არა უშავს, ჩვენ მაგრები ვართ ჩვენი სიმართლით. ვისაუ სინდისი სუფთა აქვს, ის სამგზის შეიარაღებულია. საქმე ისეთი საშურია, რომ ახლა კანონიერების დარცა არ მოხერხდება, პოლიციას ვერ დავულოდებთ, გაეშურეთ, გთხოვთ, ერთად ვრადოთ ბედი, უოტსონ. პირველი შემთხვევა ხომ არ არის!

ესა თქვა და შავი, დიდი სახლის კართან ზარის თოკი მაგრად ჩამოქაჩა. კარი მაშინვე გააღეს. ნახევრად ზნელი ჰოლის კართან, ზღურბლოზე, მალაღლი ქალი იდგა.

- რა გნებავთ? - იკითხა რივად, თან რდილობდა ზნელში კარგად შევეთვალიერებინეთ.

- დოქტორ შლეზინგერს მინდა ველაპარაკო, - მიუგო ჰოლმსმა.

- ასეთი აქ არავინა წხოვრობს.

ქალს უნდოდა კარი მოეხსურა, მაგრამ ჰოლმსმა ფეხი კარსა და ზღურბლოს შუა ჩადგა.

- თუ ასეა, მაშინ ის კარი მელაპარაკოს, ვინც ამ სახლში წხოვრობს, რა სახელსაყრ არ უნდა იკუთვნებდეს! - შეუპოვრად უთხრა ქალს.

ქალმა შეგვყოვნა, მაგრამ მაინც შეგვიძვა.

- რა გაეწყობა, შემოდით, ჩემს ქმარს არავისი არ ეშინია.

სადარბაზო კარი ჩაკეტა, სასტუმრო ოთახში შეგვიძღვა, შუქი ანთო. მისტერ პიტერსი ახლავდა აქ გაჩნდებო, გვიხსნა და ოთახიდან გავიდა.

ქალის სიტყვები სრული სიმართლე გამოდგა. ნახევარი წუთის ლოდინიც არ დაგვჭირვებია.

ოთახის შეთვალიერებარ ვერ მოვასწარი, - მხოლოდ ჩრჩილისაგან დაჭმული ავეჯი შევნიშნეთ, - რომ კარი გაიღო და სასტუმროში მსუბუქი ნაბიჯით შემოვიდა სუფთად გაპარსული, მალაღლი მელოტი კარი. ფართო, ღაჟღაჟა, ღღლაში სახე და დაკიდებული ლოყები გადამეტყებული გულკეთილობით უყრინოდა, რასაყ არაფრით არ ესადაგებოდა ბაგეებზე აღბეჭდილი სასტიკი გამომეტყველებდა.

- აქ უთუოდ რაღარ შერდობა, ბატონებო, - ძალდაუტანებლად მოგვმართა, ყველაფრის შემსუბუქება რომ უნდათ ხოლომე, ისეთი კილოთი, - ჩანს, მისამართი შეგეძალათ და თუ როტას კიდევ გაივლით მარწხნივ...

- არსადარ არ ნავალთ, მტკიცედ მიუგო ჩემმა მეგობარმა. - ჩვენ არა გვაქვს ზედმეტი დრო, მისტერ ჰენრი პიტერს ადელაიდელი, ანუ უნინდელი ბადენელი და სამხრეთ აფრიკელი დოქტორი შლეზინგერი. თქვენი პერსონა ამოწმობილია და ეს ისევე უეჭველია, როგორც ის, რომ ჩემი სახელია შერლოკ ჰოლმსი.

პიტერსი - ამიერიდან ასე მოვიხსენიებ - შერახვანდა და თვალი მიაშტერა კვალში მდგომ მადევარს.

- რას იზამ, ყველაფერი ხდებდა, მისტერ ჰოლმს, მაგრამ თქვენმა მრისხანე სახელმა ვერ დამზაფრა, - თქვა მან. - როტა კარს სინდისი სუფთა აქვს, იმას არაფრის ეშინია. რა გნებავთ ჩემს სახლში?

- გვინდა გავიგოთ, რა უყავით ლედი ფრენსის კარფექსს, რომელიც ბადენიდან ჩამოიყვანეთ.

- ძალიან დიდ პატივს დამდებთ, თუ მეტყვით, სად იმყოფება იგი ამჟამად, - მშვიდად მიუგო პიტერსმა. - ასი გირვანქა ჰმართებს ჩემი, სანარვლოდ კი წყვილი ყალბქვებიაანი უგემოვნო საკიდარი შემომარჩეა. ლომბარდში მათი შეხედვარ არ ისურვეს. ლედი ფრენსის ბადენში ავეკიდა მე და მისი პიტერსს - იქ მართლარ სხვა სახელით ვწხოვრობდი - და ლონდონამდე არ ჩამოგვერილა. მე გავასწორე მისი ანგარიში სასტუმროში, გადავიხადე აგრეთვე ზილეთის საფასური. ლონდონში კი სადღარ გაუჩინარდა, და ვალში, როგორც მოგახსენეთ, რაღარ ძველმოდური სამკაულები დაგვიტოვა.

ლედი კარფექსს თუ იპოვნი, მისტერ ჰოლმს, ძალიან დამავალებთ.

- აყრილენდა, - მიუგო ჰოლმსმა. - არ მივატოვებ მის ძებნას ამ სახლში, ვიდრე არ ვიპოვნი.

- სად არის ჩხრეკის ორდერი?

ჰოლმსმა ჭიბიდან პისტოლეტს ამოაყოფინა თავი და პიტერსს უჩვენა. ჭერჯერობით ამით უნდა დაგკამყოფილოდეთ.

- თქვენ რა, ჩვეულებრივი ბანდიტი ხართ!

- სულარ არ მწყინს ასეთი შეფასება, - ვაიყინა ჰოლმსმა, - ჩემი თანამგზავრიც მეტად სამში და თავზეხელაღებული ადამიანია, ჩვენ ვინცებთ ჩხრეკას.

პიტერსმა შემოსასვლელის კარი გააღო.

- ენი, პოლიციაში გაიქერი!

კიბეზე კაბის შრიალი გაისმა, სადარბაზო კარი გაიღო და დაიხსრა.

- ძალიან როგორ გვაქვს, უოტსონ, - თქვა ჰოლმსმა. - ნავიდეთ! თუ ჩვენ ხელის შეშლას განიზრახავთ, ჰიტერს, უარესი იქნება. სადაა კუბო, რომელიც დღეს მოგაყენებს კარზე?
- რად გინდათ კუბო? მასში განსვენებული ნევს.
- უნდა ვნახო!
- არასოდეს! ნებას არ მოგცემთ!
- თქვენი ნებართვის გარეშე იოლია გავაღოთ, - ჰოლმსმა ელვის სისწრაფით უბიძგა ჰიტერსს, განზე მიავდო და ჰოლმში შევიდა. ჩვენ წინ ნახევრად ღია კარი დავინახეთ. შევედი. სასადილოში გაზის სანათის სუსტ შუქზე შევნიშნეთ, მაგიდაზე კუბო იდგა. ჰოლმსმა შუქს მოუმატა და კუბოს სახურავი ახადა. კუბოს სიღრმეში საროდავი და დამკანარი არსება ესვენა. ზებრულო, დანაოჭებული სახეს გაზის კაშკაშა შუქი მოხვდა. ვერც სნეულებს და ვერც ყოვლად მხეცური ნამება ასე მოკლე დროში ამ მიხრწნილ გვამად ვერ აქრევდნენ ლამაზი ქალს, რომლის სიროცხლიერ ჰყვოდა. ჰოლმის სახეზე გარეგან სიხარულმა შეგვალა.
- მადლობა ღმერთს, შესძახა, - ეს ის ქალი არაა!
- ღიახ, ამჯერად სასტიკად მოტყუდი, მისტერ ჰოლმს, - გაისმა ხმა ჰიტერსისა, რომელიც სასადილოში შემოგვეყოლოდა.
- ვინ არის ეს ქალი?
- რაკი ასე გაინტერესებთ, შემიძლია გითხრათ. ეს ქალი - მოხუცი ძიძაა ჩემი ქოლისა, სახელად როუზ სპენდერი, ზრიტონის ხანაგდან მოვიყვანეთ. მოვიხვეთ ექიმი ჰორსოში, რხოვრობს ფირბენკ-ვილასში, სახლი 13, - არ დავინსოთ ჩანერა, მისტერ ჰოლმს! - ზრუხვით დავტრიალებდით, როგორც გვიბრძანებს ქრისტიანული ვალი. მესამე დღეს გარდაიყვალა. მონობაში წერია „ზებრული მარაზით“, მაგრამ ეს მხოლოდ ექიმის აზრია,
- თქვენთვის, მისტერ ჰოლმს, მისი სიკვდილის ნამდვილი მიზეზი უკეთაა რხოზილი, ვიდრე ექიმისათვის! ჩვენ მივმართეთ ფირმას „სტიმონი და კომპანია“, კენინგტონ-როუდზე, დაკრძალვა ხვალ რვა საათზე გვაქვს გათვალისწინებული. რამე საჩოთიროდ და საჭოჭმანოდ ხომ არ გეჩვენებათ, მისტერ ჰოლმს? აღიარეთ, მისტერ ჰოლმს, რომ თქვენ ძალიან სულელოურ ყოფაში აღმოჩნდით. ოჰ, რა გულოხვად გავიღებდი გასამრჯელოს, რომ ახლა ფოტოგრაფი მყოლოდა აქ და თქვენი სახის გამოძეკველებს სურათზე აღმებეჭდა, ასე მხედრულად რომ შემოიჭერთ კუბოსთან და მისის ფრენსისის ნაწვლად ოთხმოცდაათი წლის დედანური დაგხვდათ კუბოში ჩანვენილი.
- ჰოლმის ჩვეული სიმშვიდით იდგა. აღბათ იმას ფიქრობდა, დარინვას კარი არ მოუკლავსო, მხოლოდ მუშტები ეკუმშებოდა და ამით საცხაურდებოდა, რომ ღელავდა.
- მე განვაგრძობ ჩხრეკას.
- ამასარ ვნახავთ! - შესძახა ჰიტერსმა. ამ დროს შემოსასვლელოში ქალის ხმა გაისმა და მალე მას მძიმე ნაბიჯების ხმარ მოჰყვა: - აქეთ ზატონებო, ეს ორი კარი ძალიან შემოიჭრა ჩემს სახლოში და ვერაფრით მოვიშორე თავიდან. გთხოვთ დამეხმაროთ! ზემდეგი და კონსტებლი ზლურზლოზე დადგნენ. ჰოლმსმა საფულოდან სადარზაზო ზარათი ამოიღო და გაუნოდა.
- აი, ჩემი სახელი და მისამართი. ეს კი ჩემი მეგობარია, ექიმი უოტსონი.
- როგორ გეკადრებათ, სერ, რად გვინდა თქვენი სადარზაზო ზარათი! ზრიყვები როდი ვართ, რომ თქვენ არ გიწნობდეთ! - თქვა ზემდეგმა. მაგრამ ორდერის გარეშე ხომ ჩხრეკა არ შეიძლება?!
- ვიწი, რომ არ შეიძლება.
- დააპტირეთ! - შესძახა ჰიტერსმა.
- ჩვენ ვიწით, სად ვიპოვოთ ეს ჯენტლომენი, თუ საჭიროება მოითხოვს, - მედიდური იერით მიუგო ზემდეგმა. - მაგრამ თქვენ მაინც ნასვლა მოგიხდებათ, მისტერ ჰოლმს.
- ჰო, უოტსონ, ჩვენ ნასვლა მოგვინებს.
- ერთი წუთის შემდეგ ისევე ქუჩაში ვიყავით. ჰოლმის მშვიდი ჩანდა, როგორც ყველოთვის, მე კი ლამის წერხლი მომელო ზრახისა და დამერრებისაგან. ზემდეგი ჩვენ გამოგვეყვა.
- გვაპტირეთ, მისტერ ჰოლმს. რას იზამ კანონია.
- ყველოფერი სწორია, ზემდეგო, სხვანაირად ვერ მოიქრეოდით.

- წაღია, თქვენ იქ ტყუილად არ მიხვიდოდით, მესმის. თუ შემოდის რაიმე დახმარება გაგინით...

- ქალია დაკარგული, ზემდეგო, და გვაქვს ეჭვი, რომ ამ სახლში ჰყავთ დამალული, ნუთი-ნუთზე ველი ორდერს.

- მაშ, მე აქაურობას თვალს არ მოვარელებ, მისტერ ჰოლმს, და თუ რაიმე შევნიშნე, მაშინვე გაწივებთ.

მხოლოდ წინა საათი იყო, მე და ჰოლმსი დაუყოვნებლივ გზას გავუდებთ. პირველ რიგში ბრიტანეთის ხანაგას მივაკითხეთ და გავიგეთ, რომ რამდენიმე დღის წინ იქ მართლაც ყოფილა წოლი-ქმარი და განუცხადებიათ სურვილი, რომ ნაუყვანათ ღრმად მოხუცი ქალი, რომელიც უნინ თურმე მათ ემსახურებოდათ. ნებართვა აუღიათ და მინ ნაუყვანათ. როგორ ვთქვით, რომ დედამერი მოკვდა, დავრდომილთა თავშესაფარში ეს არავის გაჰყვირებია.

ჯერი ექიმ ჰორსლომზე მიდგა. მან გვიხსნა, რომ წინა დღით გამოიძახეს ავადმყოფთან, რომელიც, მისი აზრით სიბერის მიხრწნილობით კვდებოდა. სწორედ ჩემს თვალწინ განუტევაო სული. მონობა ყველა წესისა და რიგის დაწვით შევადგინე და ხელიერ მოვანერეო.

- დარწმუნებით შემოდის განვიცხადოთ, იმ ქალის გარდაცვალება იყო ყველაზე უფრო ბუნებრივი რამ, და ყოველგვარი ეჭვი უბრალოდ გაუძარტლებელი იქნება, - დაასკვნა მან.

- არაფერი საეჭვო სახლში არ შეგვიძინებია, მხოლოდ იმ უცნაურ ამბავზე შემოდის მივაქროთ თქვენი ყურადღება, რომ ასეთი შეძლებული ხალხი მოსამსახურების გარეშე წხოვრობს. აი, ყველაფერი, რაც ჩვენ ექიმ ჰორსლომისაგან გავიგეთ.

ბოლოს ნაველით სკოტლენდ-ინარდში. აღმოჩნდა, რომ ორდერის გაფორმების ამბავი გაჭიანურებულიყო, მოსამართლის ხელმოწერას დილაამდე ვერ მივიღებდით. თუ მისტერ ჰოლმსი ხვალ წინა საათზე შემოვივლის, შეუძლია ინსპექტორ ლესტრეიდს გაჰყვას და დაპატიმრებას დაესწროსო. მეტი იმ დღეს არაფერი ისეთი არ მომხდარა, თუ შუალამისას ზემდეგის ვიზიტს არ ჩავთვლით. მან თქვა, რომ სახლის ბნელ ფანჯრებში რამდენჯერმე იღვავა შუქმა, მაგრამ სახლიდან არავინ გასულა და არც არავინ შესულაო. ისლა დაგვრჩენოდა, დილაამდე მოთმინებით დაგვეყრდა.

შერლოკ ჰოლმსი მეტისმეტად განზილბული იყო, ასე რომ საუბარი ვერ აენციობოდა. იგი ისე ლელავდა, რომ ვერც იძინებდა, მე ჩემს ოთახში ნავედი, ის კი სასტუმროში დარჩა. მუქი დაფანჩული ნარბები კიდევ უფრო დაბლა ჩამოეშვა, სავარძელში იჭდა, თითებით აკაკუნებდა მის სახელსურებზე, სივარეტს სივარეტზე ქაჩავდა და ეძებდა და ეძებდა საქმის გახსნისათვის მოსარგებ გასაღებს. ღამით რამდენიმეჯერ მომესმა მისი ნაბიჯების ხმაურ. დილით, პირს რომ ვიბანდი, ფერწასული შემოიჭრა ჩემთან, ლოყები ჩარვივნილი ჰქონდა, ნუთითარ ვერ მოეხუჭა თვალი.

- როდისაა დაკრძალვა? რვაზე, არა? ახლა რვის ორი ნუთია. - ლაპარაკობდა ნანყვეტ-ნანყვეტად, - სად ჯანდაბანში ნამივიდა აზროვნება, რომელმა უფალმა მომკურდა? ჩქარა, უოტსონ, ჩქარა! აკი ახლა ნუღება: სიროხლე ან სიკვდილი, სიროხლის გადარჩენის ერთი მანია, სიკვდილისა კი ან. თუ დავაგვივინებთ, ვერასოდეს თავს ვერ ვაპატიებ ამ ჩემს მიუხვედრელობას.

ხუთი ნუთიერ არ გასულა და ჩვენ უკვე კებით ბეიკერ-სტრიტზე მივქროდით. მაგრამ პარლამენტს რომ მივუახლოვდით, რვას ორდახუთი აკლდა. ბრიტანეთ-როყდზე ისრები უკვე რვასთან მივიდნენ. ბედზე მარტო ჩვენ არ აღმოვიჩნდით დაგვიანებულნი. წხრის ათ ნუთზე კენძმემა გაოფლილი წხენები შეაჩერა იმ აივანთან, რომელითანარ ჯერ კიდევ იღვა კაჭაფალკი, კარში კი სამი მუშას კუბო გამოაჭქონდა. ჰოლმსი წინ გაიჭრა და გზა გადაულობათ.

- შეჩერდით! - უყვილა და ტვირთისაგან დაძაგრულ პირველსავე კუბოსმზიდავს მკერდში ხელი მიაბჭინა, - დაუყოვნებლივ ნაილეთ უკან კუბო!

- რა ეშმაკი და ღოზანა გინდათ აქ?! სადაა თქვენი ორდერი, ახლავე მიჩვენეთ! - დაიღრიალა ჰოლიდან ჭარხალივით განითლებულმა პიტერსმა.

- ორდერი იქნება. კუბო კი სახლში დარჩება, ვიდრე ორდერი მოვა.

ჰოლომის მზრდენებლურმა ხმამ კუბოს შიდაგვებზე ზეგავლენა მოახდინა. პიტერსი მესმინველადა გაქრა რომელიღაც კარში, და კუბო უკანვე შეიჭანეს. – მალე, მალე, უოტსონ, აგერ სახრახნისი! – ნყეტილი ხმით მზრდენდა ჰოლომსი და მავიდაზე დადგმულ კუბოს გარშემო უჭრიალებდა. თქვენერ აილეთ სახრახნისი. თუ ერთ ნყთში სახურავს ახლით, სოვერენს მიიღებთ, მეგობრებო. არავითარი კითხვები! ჩქარა, ჩქარა! ასე, კარგია! ერთი ხრახნიერ!.. უკანასკნელი. ყველამ ერთად აქტაჩოთ, აჰა, სახურავი ეხლება, უფ! როგორე იქნა!

ხყთმა ავხადეთ სახურავი და მაშინვე ლამის გავვარყა ქლოროფორმის მწვავე სყნმა. განსვენებულის თავი ნარკოტიკებით გაულენთილი ზამზის სქელი ფენით იყო შეხვეული. ჰოლომსმა ის მოაწილა და ჩვენ დავინახეთ ორმოწიოდე წლის მშვენიერი ქალის ნაჭიფი სახე. ჰოლომსმა ქალს მხრებში ხელი მოხვია, წინ წამოსწია და ზოლოს დასვა.

– როქხალია, უოტსონ? ნყთყ დავაგვიანეთ? ნყთყ ყველაფერი გათავდა? ნახევარი საათი მძაფრ ლოღინში გავიდა. მეგონა, რომ მართლა ყველაფერი გათავდა, რომ ჰაერის ნაკლებობასა და ქლოროფორმის მხამიან ანაორთქლს სხეული ვერ აიტანდა, სიროქხლის ყუანასკნელი ნაპერკალი ჩაქრებოდა და ამაოდე ვშვერებოდი და ვირჯებოდი. ეთერს ვუშხაპუნებოდი, ხელოვნურ სუნთქვას მივმართეთ და, საერთოდე, ვაკეთებოდი ყველაფერს, რასაერ ასეთ შემთხვევაში ავადმყოფს თანამეღროვე მედიცინა უნიშნავს ხოლომე. ზოლოს ქალის ქყთყთოები ოდნავ შეიონა, ცყრებთან მიჭანილი სარკე დანისწია – მას სიროქხლე უზრუნდებოდა! აივანთან კები გაჩერდა. ჰოლომსმა ფარდა ასწია და ფანჯარაში გაიხედა. – როგორე იქნა, გამოჩნდა ლესტრეიფი ორდერიოთ, – თქვა, – მაგრამ მისი ჩიტები ყკვე გაფრინდნენ... როყა დერეფნიდან სწრაფი ნაბიჯების ხმა შემოესმა, ჰოლომსმა განავრძო: – მოღის ადამიანი, რომელიერ ლეფი ფრენისსსს ყკეთ მიეშველება, ვიდრე ჩვენ შველებოთ. გამარჯობათ, მისტერ გრინ! რაერ უფრო მალე ნავიყვანთ აქედან ლეფი ფრენისსსს, მით ყკეთესი იქნება. დაკრძალვის წერემონია კი გავრძელებეს, ოლონდე ახლა ეს სანყალი დედაბერი, კუბოში რომ დარჩა, თავის ყუანასკნელი გზაზე მარტოკა ნავა.

– თუ თქვენ გსურთ, ეს ეპიზოდი თქვენს ანალებში ჩაყრთოთ, ძვირფასო უოტსონ, – მესუნებოდა იმ სალამოს ჰოლომსი, – მოიჭანეთ იგი, როგორე ჩემი აზროვნებისა და გონის დროებითი დაზნელების მავალიოთ. ჭემშარიჭად შეიძლებმა, ასეთი რამ თვით ყველაზე უფრო ფხიზელო გონებას დაატყდეს თავს. არერ ერთი მოკვდავი არაა დაზლვეული ასეთი მარქხისაგან, მაგრამ ჰაჭივისწემის ლირსია ის, ვისაერ აქვს უნარი დროზე შენიშნოს ასეთი ჩავარდნა და გამოასწოროს. მთელი ლამე არ მასვენებმა აზრი, რომ იყო, იყო რაღაერ ნვრილმანი ამზავი, რასაერ სათანადო ყურადღება ვერ მივაქერიე, მონადირესავით კვალში ვედექი ნადირს, მაგრამ გამოომჩა რაღაერ არა მთლად ჩვეულებრივი, რაღაერ სიტყვა, მოძრაობა, გამოხედავა... და როყა გათენდა, ყურად მომაგონდა მეკუბოვის წოლის სიტყვები... „ყეთება მოგვიხდა განსაკუთრებული შეკვეთით, და ოსტატებსაერ იმიტომ შეავვიანდათო“. ისინი კუბოზე ლაჰარაკობდნენ. კუბოს ამზადებდნენ განსაკუთრებული შეკვეთით. რაღა თქმა უნდა, ზომებერ განსაკუთრებული იქნებოდა. მაგრამ რისთვის? ვისთვის? მაშინ თითქოს ხელახლა დავინახე უჩვეულო მალალი კუბო, რომლის ფსკერზეერ საროდავი მილეული დედაბერი ესვენა, რაჭომ შეყკვეთეს ასეთი ჰაჭარა არსებისათვის ამოღენა კუბო? რომ შინ კიდევ ერთი გვამისათვის დარჩენილიყო ადგილი! ორივეს ერთი მონმობით დამარხავდნენ. ყველაფერი თავიდანვე ამქარა იყო, მაგრამ მე როგორღაერ დავზრმავდი. დილის რვა საათზე ლეფი ფრენისსსს კუბოში ჩაასვენებდნენ და კატაფალკზე დაუდებდნენ. ერთადერთი ჩვენი იმედი ის იყო, რომ, ვიდრე სახლიდან გაიჭანდნენ მიწვალელებოს, დამმარხველები შეგვეჩერებინა. ვარაყდი, რომ ქალი ჭერ კიდევ როქხალი იქნებოდა, სიგიყე იყო, მაგრამ რაღაერ მანსი მაინერ არსებობდა. რამდენაღაერ ვიერი, იმ ადამიანებს მკვლელობა არასოდეს არ ჩაყდენიათ. ვფიქრობდი, რომ ისინი მკვლელობას არერ ახლა ჩაიდენდნენ. ისე მოინადინებდნენ ქალის დამარხვას, რომ არ დაეჭოვებინათ კვალი, რითაერ შესაძლებელი გახდებოდა ლეფი ფრენისსსს ძალადობით მკვლელობის დადგენა. თუნდაერ შემდეგ გვამი საფლავიდან ამოელთ ისინი მაინერ როგორმე თავს დაიძვრენდნენ. იმედი მქონდა, რომ დამნაშავენი სწორედ ამ მოსაზრებით ხელმძღვანელობდნენ. რაერ მოხდა შემდეგ – თვითონაერ იერი, და ნახეთ ის საშინელი

სხვენიერ, საღარ არამზადებს ქალი დამწყვეტული ჰყავდათ. ისინი ღლეს დილით ავიდნენ მასთან, ქლოროფორმი ასუნთქეს, ჩააძინეს, ძირს ჩამოიჭანეს, თავზე მოახვიეს ქლოროფორმით გაჟღერებული ზამბა, რათა ველარ ვალვიძებოდა და კუბოს სახსურავი ჩახრახინეს. ჭკვიანურად მოფიქრებული გევმაა, ვერაფერს იტყვი! არაფერი მსგავსი დანაშაულობათა ანალოგში მე არ შემიხვედრია. თუ დამნაშავენი ლესტრეიდს გაექრევიან, მათი კარიერა, უნდა ვივარაუდოთ, არანაკლებ ზრნისინვალე საქმეებით დაგვირგვინდება.

ემმაკის ფეხი

ჩემს ჩანანერებს ჩემს ძველ მეგობარზე, მისტერ შერლოკ ჰოლმსზე, დროდადრო ახალი საკვირველი მოვლენებითა და საინტერესო მოგონებებით ვავსებდი. მაგრამ მისი საკუთარი აზრი და შეხედულება ჩემი ჩანანერების გამოქვეყნების თაობაზე, რა რაღა თქმა უნდა, უშუალოდ მას შეეხებოდა, დიდ სიძნელეებს მიქმნიდა. ამ პირქუშ წინიკოსს ზიზლსა ჰგვრიდა გარშემო მყოფთა ხმაურიანი ქება-დიდება და დანაშაულის საიდუმლოების ფარდის ახდის შემდეგ დიდი ხალისით მიეყრებოდა ხოლმე შვედა-ლხენას და გართობას, თავის დაფნას კი გულგრილად უთმობდა რომელიმე სკოტლენდ-იარღელ მოსამსახურეს და დამინავი ღიმილით უსმენდა ხოლმე აურზაურთან მილოჯვებს, რა მათ მიმართ ნარმოითქმოდა. ჩემი მეგობრის ასეთმა საქრეილმა და არა იმ ამბავმა, რომ გამოსაქვეყნებელი მასალები არა მქონდა, განაპირობა ის, რომ უკანასკნელ წლებში იშვიათად თუ ვახერხებდი ახალი ჩანანერების შეჭდვას. საქმე ის გახლავთ, რომ მონანილოება მის მიერ ჩატარებული ძიების ზოგიერთ საქმეში, ყოველთვის პატივად მიმაჩნდა, მაგრამ ჩემი მეგობარი მერე ჩემგან კეთილგონიერებას, თავშეკაცებას ითხოვდა და მასალებს აღარ მაქვეყნებინებდა.

ნარმოიდგინეთ ჩემი გაოცება, როცა გასულ სამშაბათს ჰოლმსის დეპუტა მივიღე. ნერილს არასოდეს არ გზავნიდა, როცა საქმის მოგვარება ტელეგრაფითავე შეიძლებოდა. დეპუტა იუწყებოდა: „რატომ არ უნდა დაინეროს კორნუელის საქმეებზე – ჩემი რეზერვების ყველაზე უფრო უჩვეულო შემთხვევაზე?“ რამ ნამოატივტივა ჰოლმსის მესხიერებაში ეს შემთხვევა, ან რა უნაზრობამ გაუღვიძა სურვილი, რომ ჩემთვის დეპუტა გამოეგზავნა – ვერაფრით ავხსენი. მაგრამ იმის შიშით, ვათუ გამოქვეყნების ამბავი ისევ გადაიფიქროს – მეთქი, ძველ ჩანანერებს ვერ, ამ მოვლენის ზუსტი ნვრილმანები მესხიერებაში აღვიდგინე და ვჩქარობ, მკითხველს ყველაფერი მოვუთხრო.

1897 წ. გაზაფხულზე მძიმე, დაძაბული მუშაობის შედეგად ჰოლმსის რკინის ჯანმრთელობა რამდენადმე შეირყა. იგი არას დაგიდევდათ და თავს სულაჯ არ იზრალეობდა. მარტში ექიმმა მურ ეგერმა, რომელიც ჰოლმსს უალრესად დაძაბულ დრამატულ გარემოებაში გაეწრო, რაზედარ როგორმე სხვა დროს მოგითხრობთ, კატეგორიულად განაჩხადა, რომ სახელოვანმა მაძებარმა აუცილებლად უნდა შეწყვიტოს მუშაობა, ყველაფერი გვერდზე უნდა გადადოს და დაისვენოს, თუ არ სურს ჯანმრთელობა საბოლოოდ შეირყოსო. ჰოლმსი ამ ამბავსარ გულგრილად შეხვდა, რადგან მისი გონებრივი მუშაობა სრულებით არ იყო დამოკიდებული მის ფიზიკურ მდგომარეობაზე. მაგრამ როცა ექიმმა გულახდილად უთხრა, მაღე საერთოდ ვერ შეძლებო მუშაობას, რე გორე იქნა, გადანყვიტა რომ რეზერვების ნესი შეეწვალა. ჰოდა, იმ წლის ადრეულ გაზაფხულზე ჩვენ დავსახლდით ქალაქტის გარეუბნის ერთ პატარა კოტეჯში, ჰოლდუს ყურის მახლობლად, კორნუელის ნახევარკუნძულის უკიდურეს ზოლო კიდეში.

ეს თავისებური მხარე ყველაზე კარგად შეეფერებოდა ჩემი პარენტიის დაღვრემილ განწყობილებას. ჩვენი შეთეთრებული სახლის ფანჯრებიდან, მწვანე მოლით დამშვენებული კონრხის გორაკზე რომ იდგა, იშლებოდა მახუტს-ბეის უბის ავბედიოთი რკალი, უხსოვარი დროიდანვე რომ იალქნოსანთა დამლუპველ ადგილად იყო სახელდებული. რამდენმა მეზღვაურმა ნახა აღსასრული მის შავ კლდეებსა და ნყალქვეშა ზრავებზე! ჩრდილოეთის ქარის ქროლვისას ყურე გამოიყურებოდა უშფოთველ, ქარიშხლისაგან დაწყულ ნყნარ ადგილად, თავისკენ იზიდავდა ამოვარდნილი გრიგლისაგან თავდაღნეულ გემებს და მათ სიმშვიდესა და მყდრო სავანეს აღუთქვამდა. მაგრამ ანაზღად სამხრეთ-დასავლეთიდან

ლმუილით აღიძვროდა ქარაშოტი, გემებს ლუზიდან ნყვეჭდა, და ვითომ ქარისაგან დარყულ სანაპიროზე, აქაფებულ ტალღებში იწყებოდა სამკვდრო-სასიეროწილო ზრძოლა. გამოურდლი ზღვაოსნები ახლოსარ არ ეკარებოდნენ ამ ნყულ ადვილს.

ჩვენი პაჭარა სახლის შემოგარენში ხმელეთიერ ისევე უსინარულო შთაბეჭდილებას ახდენდა, როგორც ზღვა. ირგვლივ გადაშლილი იყო ჭაობიანი ვაკე. მოღუშული, უკარნიელი და მხოლოდ კენჭად აღმართული სამრეკლოებით თუ მიაგნებდით პაჭარა ძველებურ სოფლებს.

ყველგან ჩანდა კვალი რომელიღაც ძველი ტომისა, რომელიც დიდი ხნის წინ გადაქენებულია და თავის არსებობას გვაუწყებს მხოლოდ ურნაური ქვის ძეგლებით, უნესრიგოდ მიმოფანტული სასაფლაო ყორღანებით და საინტერესო მინური სიმაგრეებით, რომელნიერ მესხიერებაში წინარეისტორიულ ზრძოლებს აღადგენდნენ. ამ იღუმალებით მოწყული ადვილის ჯადო, დავინყებულ ტომთა ავბედითი აჩრდილები ჩემი მეგობრის წარმოსახვაზე ისე მომწყსხველად მოქმედებდნენ, რომ ღრმა ფიქრებით მოწყული ჰოლომის ტორფის ჭაობებში დიდხანს დაეხეტებოდა ხოლმე. იგი დაინტერესდა აგრეთვე ძველი კორნუელური ენით და, თუ მესხიერება არ მღალაჭობს, ამტკიცებდა, კორნუელური ენა ძველ ქალდეველთა ენის მონათესავეაო, საგრძობლად უსესხებიათო სიტყვები აგრეთვე ფინიკიელებისაგან, რომელნიერ აქ თურმე კალის მოსაპოვებლად ჩამოდიოდნენ.

ფილოლოგიური ნივნების მთელი დასტა გამოინერა და ის იყო უნდა დაენყო თავისი თეზისის დამუშავება, როჯა უერრად, ჩემდა ღრმად სამწყსაროდ და მისდა უსაზღვროდ გასახარებლად, ჩვენ ერთ საიდუმლო ამბავში ჩათრეულნი აღმოვჩნდით. უფრო ღრმა, რთული, უფრო ამბლელვებელი და, რაღა თქმა უნდა, უფრო იღუმალებით მოწყული გახლდათ ეს საიდუმლო, ვიდრე რომელიც გენბავთ იმათგანი, რომელთარ გვაიძულეს ლონდონი დაგვეტოვებინა. ჩვენი მოკრძალებული რხოვრება, მშვიდობიანი, ჭანსალი დასვენება უხეშად დაირღვა და მორევში ჩვენ დაგვარბუნ-დაგვატრიალეს მოვლენებმა, რომელთარ შეძრეს არა მარტო კორნუელი, არამედ მთელი დასავლეთი ინგლისიერ. ზევრ მკითხველს ახსოვს უთყოფ „კორნუელის საშინელება“, როგორც მაშინ უნოდებდნენ, თუმარ უნდა ვითხრათ, რომ ლონდონის პრესას სრული მონარეებნი არ გააჩნდა. და ახლთ, რამეტი წლის შემდეგ, დადგა დრო, როჯა შემძლით ამ მიუნვდომელი მოვლენის ნვრიღმანები მოგიტხროთ.

მე უკვე განვირხადეთ, რომ იშვიათი სამრეკლოები მუქურებვით გვიჩვენებდნენ კორნუელის ამ ნაწილში მიმოფანტულ სოფლებს. ჩვენგან ყველაზე ახლოს იყო ტრიდენიკულოესი, სადარ სოფლის მუხოვრებთა ასობით პაჭარა სახლი იდგა. იმ სოფლის მუხოვრებნი ძველი დახავსებული ეკლესიის კედლების გარშემო იყვნენ ხოლმე მიყუყული. ამ მრევლის მღვდელი, მისტერ რაუნდბაი არტეოლოგიის ტრფიალი გახლდათ. ამ ნიადაგზე გაერნო მას ჰოლომისი. ეს იყო მუახნის გულითა, სქელი კარნი, რომელიც აქარობას რიგან-პირიანად იწობდა. ერთხელ შინ მიგვიპატიყა და ჩაით გავვიმასპინძლდა. მასთან გავიერნით მისტერ მორტიმერ ტრიტენისი, შეძლებული კარნი, რომელიც მღვდლის მერრე შემოსავალს ბნის ქირით ზრდიდა. მღვდლის დიდსა და უთავბოლოდ ამენებული სახლში მისტერ მორტიმერს ოთახები ჰქონდა დაქირავებული, მარტოხელთა მოძღვარი ამით კმაყოფილი იყო, თუმარ როტა რამ ჰქონდა საერთო თავის მღვმურთან, სათვალთან, გამბდარ, შავგვრემან კართან, ვინერ ნელში იმდენად გადრეკილიყო, რომ ერთი შეხედვით კუზიანი გევონებოდათ. მასხოვს, ჩვენი ხანმოკლე სტუმრობისას, მღვდელმა დაულაღავი მოსაყრის შთაბეჭდილება დატოვა. სამავიეროდ, მისი მღვმური ურნაურობამდე უკარება, ნაღვლიან და ფიქრიან კარად მოგვეჩვენა. იჯდა და ერთ ნერტილს მიშტერებოდა, ეტყობოდა, საკუთარ ფიქრებში იყო ღრმად ჩაფლული.

სამშაბათს, თექვსმეტი მარტს, როჯა ნასაუზმევს თუთუნს ვაბოლებით და, ჩვეულებისამებრ, ტორფის ჭაობებში სასეირნოდ ვემზადებოდით, ჩვენს პაჭარა სასტუმრო ოთახში ეს ორი კარნი შემოიჭრა.

- მისტერ ჰოლომს, - თქვა აღლევებულია მღვდელმა, - ნუხელ ღამით საშინელი ტრაველია დატრიალდა, პირდაპირ გაუგონარი ამბავია! აღბათ თვითონ განგებამ მოგიყვანათ ასე დროულად ჩვენს მხარეში, ჩვენ ხომ ვიერთ, ინგლისში თუ ვინმეს შეუძლია ჩვენი დახმარება, ეს თქვენა ხარო!

არც თუ ძალიან მეგობრულად გადავხედე მღვდელს, მაგრამ ჰოლომსმა პირიდან ჩიბუხი გამოიღო და, როგორც გამოუფიქრებელი მეძებარმა მონადირის ძახილზე, ყურები დაწვევიდა. ჰოლომსმა მღვდელს ანიშნა, დაჯექო და ჩვენი ანრიკოლელი სტუმარი თავის თანამგზავრთან ერთად დივანზე ჩამოჯდა. მისტერ მორტიმერ ტრიკუნისს უფრო რიგიანად ეჭირა თავი, მაგრამ მისი გამხდარი ხელები უნებური კრუნჩხვა და მწყი თავლების რეზიანივით წიქრი მიწიდა, რომ ისიც გვარიანად შეფუცხუნებული იყო.

- ვინ მოუთხრობს, მე თუ თქვენ? - ჰკითხა მღვდელმა.

- მე ხომ არ ვიცი, რა მოხდა თქვენთან, - თქვა ჰოლომსმა, - მაგრამ რაკი ისე ჩანს, რომ პირველად ეს ამბავი თქვენ აღმოაჩინეთ, თქვენვე მოყვით: მღვდელმა ხომ ეს თქვენგან გაიგო.

სახელდახელოდ ჩაწმული მღვდელს გადავხედე, მერე მის კოხტად ჩაწმული მდგმურს შევავლე თვალი და გულში სასიამოვნო ხიფინი ვიგრძენი იმ გაოჩენის გამო, რაც მათ სახეებზე ჰოლომსის უბრალო ლოგიკურმა დასკვნამ გამოიწვია.

- ნება მიბოძეთ, რამდენიმე სიტყვა ვითხრათ, - დაიწყო მღვდელმა. - და მაშინ თქვენ თვითონ გადამხუცდით, მისტერ ტრიკუნისს მოუსმინოთ და საქმის ვითარება დანვრილივით შეიყუთოთ, თუ დაუყოვნებლივ უნდა გაეშუროთ ადგილობრივი დათვლიერების ჩასატარებლად, შემთხვევის ადგილზე. მე კი აი, რა მიხდა გაუწყობთ: გუშინ საღამოს ჩვენი მეგობარი სტუმრად იყო თავის ძმებთან, ოყენთან და ჭორჭთან. იქვე იყო მათი და ბრენდა. მათი სახლი ტრიდენიკ უორთში, ტორფის ჭაობებში, ძველი ქვის ტურის მახლობლად. თერთმეტი საათი რომ დაიწყო, მისტერ ტრიკუნისი უკან გამოზრუნდა. მანამდე სასადილოში ზანქოს თამაშობდნენ, თავს ყველა ჭანმრთელად და მხიარულად გრძობდა. დღეს დღით, ჯერ კიდევ საუზმობამდე, ჩვენი მეგობარი (რომელიც ყოველთვის ადრე დგება) სასერიზოდ წავიდა თავისი დედამამიშვილების სახლისაკენ. გზაზე ნამოენია ექიმ რიჩარდსის ეტლი. აღმოჩნდა, რომ ექიმი ის-ის იყო ტრიდენიკ უორთში გამოეძახათ. რა თქმა უნდა, მისტერ მორტიმერ ტრიკუნისიერ მასთან ერთად გაემგზავრა. ადგილზე მისულები რალერ გაუგონარი ამბის მონმენი შეიქნენ. და-ძმები მაგიდას ისევ ისე უსხდნენ, როგორც მორტიმერმა წინა ღამეს დატოვა. წინ ისევ ის ზანქო ჰქონდათ გაშლილი, მაგრამ სანთლები ზოლომდე ჩამწვარიყო. ბრენდა სავარძელში მკვდარი ეგდო, აქეთ-იქით კი ძმები ისხდნენ: ყვიროდნენ, მღეროდნენ, ხარხარებდნენ... ერთი სიტყვით ნამდვილი გიჟებივით იქნოდნენ. სამივეს, მკვდარ დასა და ორ ჭყუადკარგულ ძმას სახეებზე ჰქონდათ შეყინული გამოუთქმელი შიში და ზარი, რომლის ხილვარ საშიში და ელდის დამრეძია. არავითარი კვალი არა ჩანს, რომ სახლში ვინმე გარეშე ყოფილიყო. მისის პორტერმა, მოხურმა მზარეულმა, არაფერი იყის, მნემ განაჩხადა, რომ მთელი ღამე ეძინა და არაფერი გაუგია. მოპარული არაფერი არაა, ყველა ნივთი თავის ადგილზეა და ამიჭომ სრულიად გაუგებარია, ასე რამ დააშინა ის საბრალო ადამიანები, რომ ქალმა სირიქხლე დაკარგა, ხოლო ძმები კი ჭყუიდან შეიშალნენ. აი, მოკლედ ყველაფერი, მისტერ ჰოლომს და თუ თქვენ დაგვეხმარებით მომხდარი ამბის გარკვევაში, დიდ საქმეს გააკეთებთ. მე ჯერ კიდევ იმედი მქონდა, ჩემს მეგობარს დავიყოლიებდი, ეფიქრა დასვენებაზე, რაც ჩვენი იქ ყოფნის მიზანს შეადგენდა. მაგრამ ჰოლომსის ჩაფიქრებულ, დაძაბულ სახეს რომ შევხედე და მისი შეყრილი წარბები დავინახე, მაშინვე მივხვდი, რომ ყველა იმედი ფუჭი იყო. ჰოლომსი დუმდა. იგი მთლიანად შთაენთქა იმ არაჩვეულებრივ დრამას, რომელიც ჩვენს წყნარ რბოვრებაში შემოიჭრა.

- მე ამ საქმის კვლევას დაუყოვნებლივ შევუდგები - თქვა ზოლოს. - რამდენადარ მესმის, სრულიად განსაკუთრებული შემთხვევაა. თვითონ იყავით იქ, მისტერ რაუნდჰი?

- არა, მისტერ ჰოლომს. როგორც კი გავიგე მისტერ ტრიკუნისისგან ეს უბედურება, მაშინვე თქვენთან გამოვეშურეთ რჩევისთვის.

- შორსაა ის სახლი, სადაც ეს საზარელი ტრაგედია დატრიალდა?

- აქედან ერთი მილი მანძილი იქნება.

- მაშ ერთად წავიდეთ. მაგრამ ჯერ, მისტერ მორტიმერ ტრიკუნის, მინდა რამდენიმე კითხვა მოგეჩეთ.

ტრიკუნისი დუმდა, ხმა-კრინტი არ დაუძრავს, მაგრამ შევნიშნე, რომ სულის სიღრმეში ის უფრო შემოთრებული იყო, ვიდრე მრქმულავი და სიტყვაუხვი მღვდელი. ის უბედური

გაფითრებულ, დაბლნეკილ, მოუსვენარ მზერას ჰოლომსს არ აწილებდა და გამხდარი ხელები ნერვიულობისაგან ხან ეკუმშებოდა და ხან ეშლებოდა. მღვდელი რომ იმ საშინელ ამბავს ჰყვებოდა, ტრიჯენისს ფერხასული ზაგები უთრთოდა, და მომეჩვენა, თითქოს ის საშინელი სურათი მის თვალებში ირეკლებოდა.

- ყველაფერი მკითხეთ, რასაუ საჭიროდ ჩათვლით, მისტერ ჰოლომს, - თითქოს ხალისით წარმოთქვა ტრიჯენისმა. - ჩემთვის ძნელია ამაზე ლაპარაკი, მაგრამ არაფერს დაგიძალავთ.

- მომიყვით გუშინდელი საღამოს ამბავი.

- რაუ მისტერ რაუნდჰეიმ მოგახსენოთ, ყველაფერი ისე გახლდათ. ერთად ვისადილეთ, შემდეგ უფროსმა ძმამ ჯორჯმა ვისტის თამაში შემოგვთავაზა. ზანქოს რხრა საათზე მივუსხედით. თერთმეტის თხუთმეტზე შინ დასაბრუნებლად მოვემზადე. მაგიდას უსხდნენ, ჯანმრთელები და მხიარულები.

- თქვენ რომ წამოხვედით, ვინ გამოგაწილათ და კარი ვინ დახსურა?

- მისის ჰორტერი უკვე დანოლილი იყო, არავის გამოვუყრილებივარ, თვითონ მოვიხსურე კარი. ფანჯარა იმ ოთახისა, რომელშიაუ და-ძმები დავტოვე, დახსურული იყო, მაგრამ ფარდები არ ჰქონდათ ჩამოშვებული. დღეს დილითაუ კარ-ფანჯარა ისევე დახსურული აღმოჩნდა. რხაღია, დახსურულ კარსა და სარკმელებში ურხო ვინმე ვერ შეიპარებოდა. და მანერ აგრე მგონია, რომ შიშმა ჭყუიდან გადაიყვანა ჩემი ძმები, შიშმავე მოკლა ზრენდა... რომ გენახათ, როგორ ეგდო, სავარძლის სახელურიდან გადმოკიდებულ... სიკვდილამდე რა დამავინყებს იმ ოთახს!

- რასაუ თქვენ ამბობთ, უბრალოდ, გაუგონარი ამბავია, - თქვა ჰოლომსმა. - მაგრამ რამდენადაუ მესმის, მომხდარის მიზეზი ჩვენთვის სრულიად უწნობია? თქვენ ხომ არა გაქვთ რაიმე ვარაუდი, ან მოსაზრება მომხდარი უბედურების მიზეზსა და საზაზზე?

- ეს ეშმაკის საქმეა, ჰოლომს, ეშმაკის საქმე! - შესძახა მორტიმერ ტრიჯენისმა. - ამ საქმეში უწმინდური სულის ხელი ურევია, რაღაუ საშინელება მოხდა და ადამიანებმა ჭყუა დაკარგეს. განა ადამიანს შეუძლია, ასეთი რამ მოიმოქმედოს?

- თუ მომხდარი ამბის დასადგენად ადამიანური ძალა და უნარი არა კმარა, მაშინ გამოწნობა და გამოძიება მერ გამოიჭირდება, - შენიშნა ჰოლომსმა. - მაგრამ, ვიდრე თქვენს ვერსიას დავეთანხმები, ყველა რეალური მიზეზი, ვარაუდი, მოსაზრება და ეჭვი უნდა ავწნო-დავწნო, შევამოწმო, უარგყო, ანდა დავადასტურო, მხოლოდ და მხოლოდ სამხილითა და ფაქტებით. მისტერ ტრიჯენის, თქვენ რაღაუ უთანხმოებაუ გექნებოდათ თქვენს ნათესავებთან, - თქვენ ხომ რაღაუ რხოვრობთ, არა?

- დიახ, ასერ გახლდათ, მისტერ ჰოლომს, თუმეა ეს წარსულის საქმეა. ჩვენს წინაპრებს რედრუქში კალის საზადოები ჰქონდათ, მაგრამ შემდეგ კომპანიას მივყიდეთ, საშუალება მოგვეუა გვარინად გვერხოვრა და იქაურობას გავვერლოეთ. არ დავფარავ, რომ გაყოფის დროს ნავიჩხუბეთ და ერთხანს კიდევ ვემდუროდით ერთმანეთს. მაგრამ რაუ იყო, იყო, უკმაყოფილება წარსულს ჩავაბარეთ და ჩვენ ისევე ერთგულ მეგობრებად დავრჩით.

- ჩვენ მანერ გუშინდელ ამბავს მივუბრუნდეთ. ხომ ვერ გაიხსენებთ რაიმეს, რაუ ოდნავ მანერ, თუნდაუ არაპირდაპირი გზით, ამ იღუმალებით მოწულ ამბავს შუქს მოაჭენდა? კარგად დაფიქრდით, მისტერ ტრიჯენის, მომხდარი უბედურების ასახსნელად ყოველი მინიშნება გამომადგება.

- არა, სერ, არაფერი ასეთი არ მავონდება.

- თქვენ რომ წამოხვედით, თქვენი ნათესავები ჩვეულებრივ გუნებაზე იყვნენ?

- დიახ, ძალიან კარგ გუნებაზე.

- ხომ არ ნერვიულობდნენ. მეტისმეჭად აღეზნებულნი, აფორიაქებულნი ხომ არ იყვნენ, მოახლოებული საფრთხის წინათგროძნობა ხომ არა ჰქონდათ?

- არა, არა.

- მაშ, მეჭით არაფრით შეგიძლიათ დამეხმაროთ?

მორტიმერ ტრიჯენისმა მესხიერება დაძაბა.

- აი, რა მომავონდა, - თქვა ზოლოს, - როეა ზანქოს ვთამაშობდით, ზურგი ფანჯრისკენ მქონდა მიქრული. ხოლო ჩემი ძმა, ჯორჯი ჩემი პარტნიორი, ფანჯარაში იქტირებოდა.

ურებ შევნიშნე, რომ ჩემი მხრების უკან, დაძაბულად უმზერდა რაღაუ. მერ მოვბრუნდი

და გავიხედე. ფანჯარა დახსრული იყო, მაგრამ ფარდები არ გვქონდა ჩამოშვებული, და მინდორზე ზუჩქები შევნიშნე. მომეჩვენა, თითქოს იმ ზუჩქებში რაღაც მოძრაობდა. ვერ გავარკვიე, კარი იყო თუ ქოხელი, მაგრამ დარწმუნებული ვარ, რომ იქ ვიღაც იყო. როცა ძმას ვკითხე საით გაიყურები ასე დაუინებით-მეთქი, მიპასუხა, რაღაც მომეჩვენაო. აი, სულ ეს იყო.

- მერე, არ დაინტერესდით, რა იყო ეს?
- არა, იმნუთას დამავინყდა.
- როცა გზას გაუღებთ, რუდი ნინათგომონა ხომ არა გქონდათ? ხომ არ გეშინოდათ?
- სულაყ არა.
- კარგად ვერ გავიგე, როგორ შეიძლება ასე ადრინადად ახალი ამბავი?
- ჩვეულებრივ, ადრე ვდგები და საუზომომდე სასერიზოდ გავდივარ ხოლმე. დღეს დილით გზაზე ექიმის ორთვალა ეჭლი დამენია. ექიმა მითხრა, ეს არის, მოხუცმა მის პორტრეტმა ყმანვილი გამოგზავნა და სასწრაფოდ მიხმოო. მიერ ორთვალაში ჩავსტი და ერთად ნავდიით. როგორც კი ადგილზე მივედი, მაშინვე ოთახში შევრვივდი. სანთლები და ზუსარში წერხლი დიდი ხნის ჩამქრალი იყო, ოთახში გათენებამდე სვედიანი ყოფილა. ექიმა თქვა, ზრუნდა ექვსი საათის წინ მომკვდარაო. ძალადობის არავითარი კვალი და ნიშნები არ ემჩნეოდა. ინვა სავარძელში სახელურზე გადაკიდებულ და სახეზე შიშის ზარი ეხატა. ჯორჯი და ოყენი სხვადასხვა ხმაზე მღეროდნენ და რაღაცას მაიმუნებდით ზურცყუნებდნენ. ო, ეს საშინელი სანახაობა იყო! მე ძლივს მოვიმინე, ძლივს გავუძელი, ხოლო ექიმი ტილოსავით გათეთრდა, რუდად გახდა და სავარძელში ჩავარდა. კიდევ კარგი, ჩვენი მოსავლელები არ შეიქნა.

- ძალიან საყურადღებო ამბავია... ძალიან საყურადღებო! - წარმოთქვა ჰოლმსმა, ადგა და ქუდი აიღო. - ვფიქრობ, დრო რომ არ დაგვარგოთ, პირდაპირ ტრიდენიკ უორთში გავეშუროთ. უნდა ვალიარო, იშვიათად შემხვედრია საქმე, რომელიც თავიდანვე ესოდენ უჩვეულოდ მომჩვენებია.

იმ დილით ჩვენს ძიებას დიდი წარმატება არ ენერა. თუმცა დასაწყისშივე მოხდა ერთი შემთხვევა, რამაც ჩემს გონებაზე ძალიან დამთრგუნველად იმოქმედა. შემთხვევის ადგილისაკენ ვინრო შუკას მივუყვებოდი. მოულოდნელად, მიხვეულ-მოხვეულ გზაზე მორახრახე ეჭლი გამოჩნდა. გზისპირს გადავუხვიეთ, რომ გზა დავგურალა. ეჭლი რომ გავვისწორდა, ანეული მინის ქვემოდან გამოჩნდა თვალეზადმოკარკლული, კბილებდაკრეჭილი, მოქრული სახე. დაჯეტილმა თვალეზმა და გადმოყრილმა კბილებმა მართლაც საშინელი მოლანდებასავით ჩავვიქროლა.

- ჩემი ძმები! - შესძახა ერთიანად გათეთრებულმა მორტიმერ ტრიჯენისმა, - ისინი ჰელსტონში მიპყავთ!

შეძინუნებულეზმა გავაყოლოთ თვალი შავ კარეტას, გზას რომ გამაყრუებელი რახრახით მიუყვებოდა. შემდეგ იმ სახლისაკენ გავნიეთ, სადაც იმ უბედურებს მართლაც უნახარი ზედი ენიათ.

ეს იყო ფართო, ნათელი სახლი, უფრო ვილა ეთქმოდა, ვიდრე კოტეჯი, დიდი ზალით, სადაც, რბილი კორნუელი ჰავის ნყალობით, გაზაფხულის ყვავილები უკვე სურნელს აფრქვევდნენ. ამ ზაღში სასტუმროდან ვადიოდა ფანჯარა, საიდანაც, მორტიმერ ტრიჯენისის მტკიერებით, სახლში ავი სული შეიჭრა და სახლის ჰატრონები დაასაპყრა და მოკლა კიდევ. ვიდრე ავიანზე ავიდოდი, ჰოლმსმა ნელა, დაფიქრებულმა დაათვალიერა ყვავილნარები და ზალის გზები მიიარ-მოიარა. მახსოვს, იგი ისე იყო ფიქრებში ვართული, რომ სარწყულს წამოედო, ნყალი დაღვარა და ფეხები დაგვისველა. სახლში დაგვხვდა მოხუცი მნე, მისის პორტრეტი, რომელიც ახალგაზრდა მოსამსახურე გოგოს დახმარებით მიუწინდებს უძღვებოდა. იგი ხალისით პასუხობდა ჰოლმსს ყველა კითხვაზე. არა, ღამით არაფერი გამიგიაო, თქვა. ზატონები უკანასკნელ დროს ძალიან კარგ გუნებაზე იყვნენ. არ მახსოვს, ოდესმე ასე მიხარულები და კმაყოფილები ყოფილიყვნენ. დილით რომ ავდექი, ოთახში შევედი და ვნახე, რა ყოფაშიერ უსხდნენ ძმები მაგიდას, გულნასული ძირს დავყრიო. გონს რომ მოვედი, ფანჯარა გამოვალე, ოთახში ჰაერის გასანმენდად, მერე გზაზე გავვარდი, ფერმერის ყმანვილს დავუძახე და ექიმთან გავგზავნეო. თუ დახედავ გინდათ, დიასახლისი თავის სანოღში ასვენია. ოთხი ჯანმავარი სანიტარი ძლივს მოერია ორ გავიჟებულ ძმას

და ეტლში რის ვაივავლახით ჩასვს. ხვალამდურ ველარ დავრჩენი ამ სახლში, დაყუოვნებლივ სენჭაივსში, ჩემს სახლში უნდა ნავიდეო, განაჩხადა ზოლოს მნემ. ზემოთ ავედით და ვნახეთ ზრენდა ტრინეჯისის გვამი. მართალია, შუახანს გადაწილებული იყო, მაგრამ ახლარ ყველა მხილველი იტყოდა, ახალგაზრდობაში მზეთუნახავი ყოფილაო. სიკვდილის შემდეგარ კი მის მშვენიერ, თუშერ შავგვრემან, სახის ნაჭიფ ნაკვთებზე შიშის დალი ირეკლებოდა - ეს იყო მისი უკანასკნელი განრდა სიკვდილის ნინ. სანოლიდან ჩამოვედით სასტუმროში, სადარ მოხდა ეს უმაგალითო ტრაგედია. ზუხარში რეჩხლი ჯერ კიდევ ზუჭავდა. მაგიდაზე ოთხი ჩამწვარ-ჩაღვენთილი სანთელი მოჩანდა. ზანქო აქეთ-იქით იყო მიმოზნეული. სკამები კედლებთან იყო მიდგმული, სხვა ნივთებს არავინ შეხებოდა. ჰოლომსმა მსუბუქი, სწრაფი ნაბიჯებით დაიარა ოთახი. სკამებზე ჯდებოდა, სხვა ადგილზე გადაჭქონდა და დგამდა ისე, როგორც ნინა სალამოს იქნებოდნენ მიდგმულ-მიდგმულნი. არკვედა, რამდენად ჩანდა ზალი სხვადასხვა კუთხიდან. განინჯა იატაკი, ჯერი. ზუხარი, მაგრამ ერთხელარ ვერ შევნიშნე მის თვალებში ის გავლევბა, ვერც მოკუმული ზაგებნი, რარ ჩემთვის იმისი დასტური იქნებოდა, რომ თავსატეხის გასაღები მიგნებული ჰქონდა. - რისთვის ენთო ზუხარში რეჩხლი? - იკითხა ურრ, - ნუთუ ასეთ ჰატარა ოთახს გაზაფხულზეერ ათბობენ?

მორჭიმერ ტრიჯენისმა განმარტა, რომ სალამოს რიოდა და სინესტე იყო. ამიტომ, როცა ის მივიდა, ზუხარში რეჩხლიერ გაჩაღეს.

- შემდეგ რას აზირებთ, მისტერ ჰოლომს? - ჰკითხა მერე თვითონ.

ჩემმა მეგობარმა ლიმილით დამაღო ხელი მხარზე.

- იერთ, უოტსონ, მე აღბათ ისევ მომიხდება ჩიბუხის ქაჩვა და თქვენი სამართლიანი საყვედურების მოსმენა. თქვენი ნებართვით, ზატონებო, ჩვენ შინ დავბრუნდებით, რადგან აქ რაიმე ახალის ჰოვნის იმედი აღარა მატვს. ყველა რნობილ ფაქტს დიდი ყურადღებით გავანალიზებ, მისტერ ტრიჯენის, და, თუ რაიმე დამიჯდება ჯუჰაში, დაყუოვნებლივ შეგატყობინებთ თქვენა და მღვდელს. ჯერ კი, ნება მიბოძეთ, დაგემშვიდობოთ.

კოტეჯში რომ დავბრუნდით, ჰოლომსი დამაბულ დუმილს მიერა. ღრმა სავარძელში იჯდა, თამბაქოს ზოლქვებით გარემორული. შავი ნარბები დაბლა დაეშვა, შუბლს ისე ჭმუხნიდა, რომ ნაოჯები გაუჩნდა, განდევილის ნაჭანჯ სახეზე ფიქრის დაღმა იელვა და თვალები ჯიუჭად აშტერდებოდნენ ერთ ნერტილს. ბევრი ფიქრის შემდეგ ჩიბუხი გადაავლო და ზეზე ნამოიჭრა.

- არაფერი არ გამოდის, უოტსონ! - გაიჩინა, - ჯობს, ნავიდეთ, გავიაროთ, კაჟიანი ისრები ვიპოვოთ. უმაღ ასეთ იშვიათობას ვნახავთ, ვიდრე ამ თავსატეხის პასუხს. ტვინი რომ აიძულო, მაშინ იმუშაოს, როცა არაა საკმაო მასალა სამუშაოდ - ეს იგივეა, რომ მოჭორი გაახურო და გადაწვა. ტვინი ნამსხვრევებად იქრევა. ზღის ჰაერი, მზე და მოთმინება - აი, რა გვეჭირდება, უოტსონ, დანარჩენი კი მოგვარდება.

- ახლა კი დამშვიდებით განვსაჯოთ შექმნილი მდგომარეობის აკარგი, - განავრძო მან, როცა ხრამის თავზე ზილიკს მივუყვებოდით. - მტკიუნედ უნდა დავიმახსოვროთ ის მაინც, რარ გავგაჩნია, იმ დროისათვის, როცა ახალი ფაქტები გამოჩნდება. ჯერ ერთი, შევთანხმდეთ, რომ ეშმაკის მანქანები აქ არაფერ შუაშია. ეს აზრი თავიდან უნდა ამოვიგდოთ. ჩინებულია. ჩვენს თვალწინაა სამი უბედური მსხვერპლი რომელიღარ განაზრახი ან უნებური დანაშაულისა, რარ ადამიანმა ჩაიდინა. აი, ესაა საყრდენი ნერტილი ჩვენთვის. ახლა ნავიდეთ ნინ. როდის მოხდა უბედურება? თუ მორჭიმერ ტრიჯენისს ვერნმუხნით, სახლიდან მისი ნასვლისთანავე. ეს ძაღზე მნიშველოვანი ნვრილმანია. ეტყობა, ყველაფერი მისი ნასვლიდან რამდენიმე ნუთის შემდეგ დაინყო და დასრულდა. თურმე მავ დროისათვის, ჩვეულებრივ, დასაძინებლად ნვებოდნენ ხოლომე. ისინი კი ისევ სხედან, სკამებოერ კი არსაით მიუღვ-მოუღვამთ. ამრიგად, ვიმეორებ: ეს მოხდა დაყუოვნებლივ სტუმრის ნასვლის შემდეგ და არა უგვიანეს სალამოს თერთმეტი საათისა. ახლა კვალდაკვალ მივყვით, რამდენად არის შესაძლებელი ის, რარ მორჭიმერ ტრიჯენისმა ჩაიდინა, ოთახიდან რომ გავიდა. ეს სულარ არაა ძნელი საქმე და იგი თითქოს ეჭვს გარეშე დგას. თქვენ იყნობთ ჩემს მეოლოდებს და სარწყავზე დაუდევრობით ფეხის ნამოკვრარ იმისათვის დამჭირდა, რომ მისი ფეხის მკაფიო ანაბეჭდს დავკვირვებოდი. სველ ქვიშაზე ჩინებული ანაბეჭდი დაუჭოვებია. გუშინ სალამოსარ, როგორც გახსოვთ, ნიადაგი

სველი იყო და მე იოლაოდ მივყვი მის ნაკვალევს. ყველაფრიდან ჩანს, რომ ის კარი მღვდლის სახლისაკენ მიისწრაფოდა.

რაკი მორჭიმერ ტრიტენის სრენიდან ქრება, მაძასადაძე, ზანქოს მოთამაშებებს ვილარ სხვა გამოიქნადათ. ვინ იყო ის კარი და რით გამოინვია ასეთი ელდა? მისის პორტერი გამოიჩნებოდა. იგი აშკარად არაფერ შუაშია. შეიძლება თუ არა იმის მტკიცება, რომ ვილარა ზალიდან გამოვიდა, ფანჯარას მიადგა და თავისი გამოჩენით ასეთი უბედურება დააჭრიალა? ჩვენ ამის თაობაზე ერთადერთი ჩვენება გვაქვს და ის ჩვენებარ ისევ მორჭიმერ ტრიტენის ეკუთვნის. ეს მან შეამჩნია, რომ მისმა ძმამ ზურქებში ვილარა დალანდა. ზღში ვილარა თუ რალარა მოძრაობდა. ეს უჩნაურია, რადგან ზნელი სალამო იყო, ნვიძა, და თუ ვინმე მართლა აპირებდა ტრიტენისების დაშინებას, იმ ადამიანს ფანჯრის მინაზე რხვირი და პირი ზედ უნდა მიეყლიტა. ფანჯრის ქვეშ კი დიდი ყვავილონარია და იქ ფეხის არავითარი ნაკვალევი არაა. ძნელი წარმოსადგენია, როგორ უნდა მოეხერხებინა უჩნობს ასე შორიდან ეგზომ საზარელი შთაბეჭდილება მოეხდინა. ამას გარდა, ვერა ვხედავ შესაფერის მოტივს ასეთი ამოუხსნელი საქრეელისათვის. ხვდებით, რა სიძნელეებია ჩვენ წინ, უოტსონ?

- ოლონდარ! - დაბეჭითებთ ვუპასუხე მე.

- და მანერ, თუ მერეოდენი ახალი მონარემები მოვიპოვეთ, ამ სიძნელეებს იოლაოდ დავძლევთ. ჩემი ფიქრით, ჩვენს უზარმაზარ არქივებში, უოტსონ, ზევრი იქნება ასეთივე ამოუხსნელი შემთხვევა. ეს საქმე მანამდე უნდა გადავლოთ, ვიდრე უფრო ზუსტ რნობებს შევკრებთ. ეს დილა კი ნეოლითის ადამიანის ძებნას შევნიროთ.

მგონი, მოგახსენეთ, რომ ჩემი მეგობარი ძიებდან სხვა საქმეზე გადართვის საოწარი უნარით განიროყოდა. მაგრამ არასოდეს ეს ამბავი ისე ძლიერ არ გამკვირვებია, როგორც იმ გაზაფხულის დილას კორნუელში, როცა თითქმის მთელი ორი საათი იგი კელტებზე, თავის ქალებზე და კაჟის ზუნიკებზე მსჯელობდა და თანარ ისე უდარდელად ირტებოდა, თითქოს ავბედითი საიდუმლო სულარ არ ანუხებდა. შინ დაბრუნებულემს ისეთი სტუმარი გველოდა, რომელმარ მაშინვე სინამდვილის სარბიელოზე დაგვარბუნა. ჩვენ მას კარგად ვიწნობდით. ახმახი აღნავობა, ტლანქი ნაოჭებით დალარული სახე, რეწლოვანი თვალეები, არნივისებური კეხიანი რხვირი, შეჭარარავებული თავი, თითქმის ჭერს რომ უსწორდებოდა, ოქროსფერი ნვერი აქა-იქ შეთეთრებული და ზაგებების ვარშემო სივარისავან ჩაყვითლებული - ეს ნიშნები კარგად იყო რნობილი ლონდონსა და აფრიკაში და შეიძლებოდა მხოლოდ ერთი ადამიანისათვის მიგვეუთვინებინათ, ეს გახლოდათ ექიმი ლეონ სტერნდელი, სახელგანთქმული მკვლევარი და ლომებზე მონადირე.

გავგონილი გვექნდა, რომ იგი სადლარ ჩვენს მახლობლად რხოვრობდა და არაერთხელ დავგინახავს კიდერ ეს ზორზოხი კარი ტორფის ჭაობებში. ჩვენი გარნობა მას არ ურდია, და მიძალება გასარნობად არრ ჩვენ მოგვსვლია აზრად, რადგან ვიწოდით, რომ განმარტოებისადმი სიყვარულია აიძლებდა მოგზაურობიდან მოგზაურობამდე დრო ამ მიურუბულ კუთხეში გაეჭარებინა, აქ რხოვრობდა იგი სრულიად მარტო, ნიგნებითა და რუკებით გარემორული, თვითონვე აწარმოებდა თავის მარტივ მიურნიობას და სულარ არ აინტერესებდა, რით სულდგმულებდნენ მისი მიზობლები. ამიტომ ძალიან გამაოწა მისმა სიფიჩემი, რითარ პოლმსს ეკითხებოდა, მოახერხეთ თუ არა ამ მიუნვდომელი საიდუმლოებიდან რაიმეს გამოჩნობაო.

- პოლირია ჩიხში მოექრა, - თქვა მან, - მაგრამ იქნება თქვენმა მდიდარმა გამოყრდილემამ იძალოს და საქმის გამოძიება შეიძლოთ. ვთხოვთ, მენდოთ, რადგან ამ მხარის ხშირი სტუმარი ვარ, ტრიტენისების ოჯახს ახლოს ვიწნობ, დედის მხრიდან ნათესავებდარ კი მომხვდებიან. თავდარ მოგესსენებათ, მათმა საშინელმა ზეღმა დამამნუნა. აფრიკაში მივემგზავრებოდი, უკვე პლომუტში ვიყავი, როცა ამ დილით ეს შემზარავი ამბავი გავიგე და მაშინვე აქეთ გამომინა გულმა, რომ ძიებამი დაგხმარებოდი.

პოლმსმა წარბები აზიდა.

- ამისათვის ჩამოხვედით გემიდან?

გემებს რა გამოლოვს, სხვას გავყვები.

- ლმერთო ჩემო, აი მეგობრობარ ასეთი უნდა!

- აკი მოვასხენეთ, ნათესავები ვართ-მეთქი.
- დიას, მასსოვს, დედის მხრიდან. ბარგი უკვე გემზანზე იყო?
- ნაწილი. მეტი წილი ჯერ კიდევ სასტუმროში მქონდა.
- მესმის. მაგრამ თქვენი ნათესავების დალუპვის რწობა დღეს დილითვე ხომ ვერ მოხვდებოდა პილმუჭის გაზეთებში?
- არა, სერ, დეპეშა მივიღე.

- ნება მომეცით, გკითხოთ, ვისგან მიიღეთ დეპეშა?

მკვლევარს გამხდარი სახე მოექუფრა.

- თქვენ მეტისმეტად რწობისმოყვარე ხართ, მისტერ ჰოლმს.

- ასეთი გახლავთ ჩემი პროფესია.

ექიმმა სტერნდელილმა ძლივს დაიბრუნა უწინდელი სიმშვიდე.

- რაჭომ უნდა დაგიძალოთ სიმართლე, - თქვა მან. - დეპეშა გამომიგზავნა მისტერ რაუნდჰეიმ, მღვდელია.

- მაღლობელი ვარ, - სიტყვა ჩამოართვა ჰოლმსმა. - რაჯ შეეხება თქვენს კითხვას, შემოდის ასეთი პასუხი გაგნეთ, ჯერ კიდევ ვერ გავრკვეულვარ საქმის არსში, მაგრამ მტკიერედ მნამს, რომ ჭეშმარიტებას მივავნებ. ჯერჯერობით სულ ესაა.

- ხომ ვერ მეტყვი, ეჭვი თუ გაქვთ ვინმეზე?

- ამაზე პასუხს ვერ გაგნებთ.

- მაშინ ცუდილად მოვსულვარ, მეტს აღარ შეგანუხებთ.

სახელგანთქმული ექიმი ფართო ნაბიჯებით გავიდა ოთახიდან, იგი საგრძნობლად შენუხებული გახლდათ. ხუთ წუთში ჰოლმსიერ თან გაპყვა. ჩემი მეგობარი საღამომდე აღარ გამოჩენილა. როჯ დაბრუნდა, დაღლილი და უცმაყოფილო გამომეტყველებს ჰქონდა, რითაჯ დავრწმუნდი, რომ ძიებამ კვლავ უშედეგოდ ჩაიარა. შინ დეპეშა ელოდა. თვალთ გადაავლო და ზუსარში ისროლა.

- ჰლომუჭიდანაა, უოტსონ, სასტუმროდან, - ამიხსნა, - მღვდელს შეკითხვა გავუგზავნე და დეპეშით შევამონძე ექიმ სტერნდელილის სიტყვების სიმართლე. მას მართლა გაუთევია იქ ლამე და მისი ბარგის ნაწილი მართლაჯ აფრიკაში წასულა. თვითონ კი დაბრუნდა, რომ კვლევა-ძიებამ მონაწილეობა მიიღოსო. რას იტყვი, უოტსონ?

- ჩანს, ეს საქმე გულთან ახლო მიუჭანია.

- ძალიან. აი, ეს უნდა იყოს ის ძაფი, რასაჯ ჯერ კიდევ ვერ მივყოლივართ და რასაჯ შეუძლია ლაბირინთიდან გამოგვიყვანოს. მხნედ იყავით, უოტსონ, დარწმუნებული ვარ, რომ ყველაფერი ჯერ კარგად არ ვიქით. როჯ მეტს გავიგებთ, ყველა სიძნელე უკან დაგვრჩება.

ვერანაირად ვერ ვივარაუდებდი, რომ ჰოლმსის სიტყვა ასე ძალე აქნადდებოდა. ვერჯ იმას წარმოვიდგენდი, რა ურწაური და საზარელი აღმოჩნდებოდა ჩვენი აღმოჩენა, რომელომარ ძიება სულ სხვა, ახალი გზით წარმართა. დილით, როჯ პირს ვიპარსავდი, რხენის ფლოქვების ხმა შემომესმა. ფანჯარაში გავისედე და ორთვალა ეტლი დავინახე. ეტლი დიდი სისწრაფით მოჰქროდა. იგი ჩვენს ჭიშკართან გაჩერდა, ორთვალიდან მღვდელი გადმოხტა და, რაჯ ძალი და ღონე ჰქონდა, ზღის გზაზე გამოიქრა. ჰოლმსი უკვე მზად იყო და ჩვენ საჩქაროდ შევეგებეთ.

მღელვარებისაგან ჩვენი სტუმარი ძლივს ლაპარაკობდა, მაგრამ ზოლოს, როგორჯ იქნა, ქოშინით ამოღერლა:

- ჩვენ ეშმაკის ხელში ვართ, მისტერ ჰოლმს! ჩემი უზედური მრეკლი ეშმაკის ხელში მოხვდა! - გაიძახოდა და თან სული ეხუთებოდა. - თვითონ საჭანა დასახლოდა იქ.

დაგვიმონა, დაგვასაპყრა. მღელვარებისაგან ადგილზე რეკვავდა და ეს სასაწილო იქნებოდა, წარწისფერი სახე და გიჟური თვალეზი რომ არა. ნათქვამს საშინელი ახალი ამბავი

მოაყოლა:

- მისტერ მორტიმერ ტრიჭენისიერ ისევე მოკვდა წუხელ, როგორჯ მისი და-ძმანი დაიხოქნენ.

ნათქვამზე ენერგიით აღსავსე ჰოლმსი პირდაპირ შეხტა და შემოტრიალოდა.

- თქვენი ორთვალა ჩვენ ორს შემთხვევის ადგილზე ვერ მიგვიყვანს?

- როგორ არა!

- უოცსონ, მერე ვისაუზმოთ. მისტერ რაუნდჰაი, ჩვენ მზადა ვართ! ჩქარა, ჩქარა, ვიდრე იქ ყველაფერი ხელოვნობელია!

მორტიმერ ტრიტენის მღვდლის სახლში კუთხის ორი ოთახი ეჭირა, ორივე განრლოკვერული, ერთი მეორის თავზე. პირველ სართულზე სასტუმრო იყო, მეორეზე სანოლი. ფანტრები კროკეტის მოედანს გადაჰყურებდა. ჩვენ ექიმსავე გავყარნართ და პოლირისასავე. ასე რომ, შემთხვევის ადგილზე ყველაფერი მართლმართ ხელოვნობელი დაგვხვდა. ნება მომეერთ, აღვწერო მთელი სურენა, რაე მარტის თვის იმ ნისლიან დილას ვნახეთ. სამუდამოდ ჩამრჩა სსოვნაში ის სურათი და ჩემი გონებდან მას ვერა ძალა ვერ ამოშლის.

ოთახში დახუთული, მახრჩობელა-მგუდავი ჰაერი იდგა. მოსამსახურე გოგოს რომ დილით ფანჯარა არ გაელო, სუნთქვა შეუძლებელი იქნებოდა. ნანილოზრივ ეს იმით ახსენებოდა, რომ მაგიდის შუაზე იდგა და ჯერ კიდევ ხრჩოლავდა ნავთის ლამპა. მაგიდასთან მდგარი სავარძლის საზურგეზე მიყრდნობილი მკვდარი მორტიმერი იჯდა. თხელი წვერი აზურდგებოდა, სათვალე შუბლზე ჰქონდა ანეული, ხოლო ფანჯრისკენ მიქრეულ შავვერემან, გამხდარ სახეზე ისეთივე შიშის დალი შეჰყინვოდა მისი განსვენებული დის სახეზე რომ ვიხილეთ. დაკრუნხხული ხელ-ფეხითა და დაგრეხილ-დანმანხული თითებით იოლად გამოიყრდნობოდა, რომ შიშის პაროქსიზმით დაღუპულიყო. ჩარმული იყო, თუმცა ისიერ შეინიშნებოდა, რომ ტანსაქმელი ჰაიპარად ჰქონდა გადაქმული. რაკი ვიწროდით, რომ სალამოს დანვა, უნდა გვევარაუდა, რომ აღსასრული ალიონზე ენვია.

როგორე კი საბედისწერო ოთახში შევედი, პოლომსი გარდაიქმნა. მისი გარეგნული ფლეგმატურობა უნებ შერვალა მოზღვავებულმა ენერგიამ. იგი ჯერ მთლად ყურადღებდა იქრა, თვალეზი გაუზრნყინდა, სახეგაქვავებული რეზიანივით სწრაფად მოძრაობდა, აღვზნებულად და გამაღებულად. იგი გარეთ, მოლზე გაიჭრა, მერე ფანჯრიდან უკან, ოთახში შემოძვრა, შემოიბრინა ოთახი, აირბინა ზემოთ, - მოკლედ, მწევარივით იქრეოდა, რომელმარ ნადირის სიახლოვე იგრძნო და გეში აილო. სწრაფად მოათვლიერა სანოლი ოთახი და ფანჯარა გამოალო. ეტყობა, რაღარ ახალი მიზეზი აღმოაჩინა. ისევე აღევზნო, ფანჯარაში თავი გაჰყო და სიხარულის ხმამალალი შეძახილი აღმოხდა. მერე დაბლა დაეშვა, ზღში გავარდა, ზღახში გაიშხლართა, ნამოხტა და ისევე ოთახში შევარდა. ყველაფერი ეს მოიმოქმედა იმ მონადირის მღელვარებით, რომელიერ ნადირის კვალზე მიდის. განსაკუთრებით დაინტერესდა ლამპით, რომელიერ, ერთი შეხედვით, სრულიად ჩვეულებრივი იყო, გაზომა მისი რეზერვუარი, შემდეგ ლინზის მეშვეობით გასინჯა შუქფარი, რომელიერ ლამპის მინას ზემოდან ფარავდა, გარეთა ზედპირიდან როჭა ჭვარტლი ჩამოფხიკა, კონვერტში ჩაყარა, კონვერტი კი საფულეში შეინახა. ზოლოს, პოლირისას და ექიმის გამოწხადების შემდეგ, მღვდელს ანიშნა და ჩვენ მოლზე გავედით.

- მოხარული ვარ შეგატყობინოთ, რომ ჩემმა ძიებამ უქმად არ ჩაიარა, - განუწხადა ყველას. - არ ვაპირებ ამ საქმის განსჯას პოლირის თანდასწრებით, მაგრამ თქვენ, მისტერ რაუნდჰაი, გთხოვთ ჩემი ღრმა პატივისრემა ინსპექტორის მიმართ დამიდასტუროთ სიტყვიერად და მისი ყურადღება სანოლი ოთახის ფანჯარასა და სასადილოს მაგიდაზე მდგარ ლამპას მიაქერიოთ. ერთიერ და მეორერ გარკვეულ ეჭვს ზადებს, ორივე ერთად კი გარკვეული დასკვნის საფუძველს იძლევა. თუ ინსპექტორს რაიმე რნობები დასჭირდება, მოხარული ვიქნები მისი ხილვით. ახლან კი, უოცსონ, ჭობს, აქაყრობას გავერწლოთ. შესაძლოა, ინსპექტორს თავმოყვარეობა შეუღახა კერძო მადებრის საქმეში ჩარევამ, იქნებ ეგონა კიდერ, რომ სწორ გზაზე იდგა, ყოველ შემთხვევაში, მომდევნო ორი დღის მანძილზე ის ჩვენთან არ გამოჩენილა. იმ დღეებში პოლომსი შინ იშვიათად რჩებოდა და, თუ რჩებოდა, თვლემდა ან ენეოდა. იგი ხანგრძლივად სერიზობდა სრულიად მარტო. კრინტს არ ძრავდა იმაზე, თუ სად იყო. მისმა ერთმა რდამ მაინერ მიმახვედრა, საღარ დადიოდა. მან ისეთივე ლამპა იყიდა, როგორიერ მორტიმერ ტრიტენისს ოთახში ტრავედის ლამეს ენთო. ლამპაში ნავთი ჩაასხა, როგორე ამას მღვდლის სახლში სჩადიოდნენ და ზუსტად გამოთვალა, რამდენ ხანს გაძლებდა ანთებული. მისი მეორე რდა ერთი შეხედვით ბევრად უფრო მარტივი იყო, მაგრამ არერ თუ ისე უწყინარი. მე ის აღსასრულის დღემდე არ დამავინყდება.

ერთ საღამოს პოლომსი ალაპარაკდა. – ალბათ გახსოვთ, უოტსონ, ყველა ჩვენებში, რა ჩვენ გვსმენია, არის რაღაც საერთო ხაზი. მხედველობაში მატებს ის, თუ როგორ მოქმედებდა ოთახში დაგუბებული ჰაერი ყველაზე, ვინც იქ პირველი შედიოდა. თუ გავიხსენებთ, როცა მორტიმერ ტრიჯენისი აღწერდა თავის უკანასკნელ მისვლას ძმების სახლში, თქვა, ექიმმა იქ შესვლისთანავე კინალამ გრძობა დაკარგა და სკამზე მოხრედილივით დავარდაო, ნუთუ დაგავინყდათ? მე კი მშვენივრად მახსოვს. მერე, ხომ გახსოვთ, მწე მისის პორტერი რომ გვეუბნებოდა, შევედი ოთახში და რუდად გავხდი, ფანჯარა გამოვალე, თორემ გავიგუდებოდიო! მორტიმერ ტრიჯენისის სიკვდილის შემდეგ, ნუთუ დაგავინყდათ, რა საშინელი შეხუთული ჰაერი იყო ოთახში, თუმცა მოსამსახურე გოგოს უკვე მოესწრო ფანჯრების გაღება. როგორც შემდეგ შევიტყუე, ის მოსამსახურე გოგო ისე რუდად გამხდარა, რომ ლოგინად ჩავარდნილა. დამეთანხმებით, უოტსონ, ეს ძალიან საეჭვო ამბავია. ორსავე შემთხვევაში ერთი და იგივე მოვლენაა: ჰაერის მონამვლა. ორსავე შემთხვევაში ოთახში რაღაც ენთო. პირველ შემთხვევაში – ზუხარი, მეორედ – ლამპა. რეწელი ურელოდ დაისაჭიროვებს, მაგრამ მეორეჯერ ლამპა ანთეს მას შემდეგ, რა გათენდა, – ამაზე მეტყველებს ნავთის დონე. რატომ? იმიტომ, რომ არის რაღაც კავშირი სამ საგანს შორის: წვა, ჰაერის მონამვლა და საბოლოოდ სიგიჟე, ან იმ უბედურთა სიკვდილი, რომლითაც ყველაფერი მოთავდა. იმედი მაქვს, გამიგეთ?

– კი, თითქოს გასაგებია.

– ყოველ შემთხვევაში, შეგვიძლია ეს სამუშაო ჰიპოთეზად დავიტოვოთ. დავუშვათ, რომ იქ ორსავე შემთხვევაში ენთო რაღაც ნივთიერება, რომელიც ჰაერს ნამლავს. ჩინებულია. პირველ შემთხვევაში ტრიჯენისებთან ეს ნივთიერება ზუხარში შეაგდეს. ფანჯარა დახურული იყო, მაგრამ შხამიანი ანაორთქლი, რაღაც თქმა უნდა, საკვამურში ადიოდა. ამიტომ ზემოქმედებდა უფრო სუსტი აღმოჩნდა, ვიდრე მეორედ, როცა ანაორთქლის გარეთ გამოსავალი არა ჰქონდა. ეს ჩანს დანამაჟლებრივი შედეგებიდან: პირველ შემთხვევაში მხოლოდ ქალი მოკვდა, როგორც უფრო სუსტი არსება, მამაკაცები კი დროებით შეიძალდნენ ან საბოლოოდ გაგიჟდნენ, რა მონამვლის პირველი ნიშანია. მეორე შემთხვევაში სასურველი შედეგი სავსებით მიღწეულია. ამრიგად, მომხდარი ფაქტები ადასტურებენ რაღაც ნივთიერების ნვით გამონვეულ მონამვლას.

აქედან გამომდინარე, მე ვრედილობდი მორტიმერ ტრიჯენისის ოთახში იმ ნივთიერების ნაშთისათვის მიმეკვლია. ყველაზე უფრო მოსალოდნელი იყო იმ ნივთიერების დანალექის პოვნა ლამპის ჭვარტელში, შუქფარზე. როგორც ვვარაუდობდი, იქ მართლაც იყო ჭვარტლის ფანტელები, იქვე აღმოჩნდა კიდევზე მისაკისფერი ფხვნილი, რომელიმაც დანვა ვერ მოასწრო. თუ გახსოვთ, ამ ფხვნილის ნახევარი ჩამოვფხიკე და კონვერტში შევიწახე.

– რატომ მარტო ნახევარი, პოლომს?

– პოლიციისთვის ხელის შეშლა და მათ გზაზე გადადგომა ჩემი რეზერვების ნესი არ გახლავთ, უოტსონ. მე მათ ყველა სამხილი დავუტოვე. ნახვენი რამეს შუქფარზე თუ ვერა, ეს უკვე მათი საზრიანობის საქმეა. ახლა კი, უოტსონ, ავანთოთ ლამპა, მაგრამ ჯერ ჩვენს საზოგადოებას, რომ ორი ღირსეული ნევრი არ დავუტოვოთ, ფანჯრები გავალოთ. დაჯექით ამ ფანჯარასთან ამ სავარძელში... თუ, რასაკვირველია, როგორც ჯანსაღად მოაზროვნე ადამიანი, თანახმა ხართ მონანილოებო მთელი ჩემს მიერ დაყენებულ რეაქტივში. როგორც ვხედავ, უკან დახევას არ აპირებთ! ტყუილად კი არ მნამდა თქვენი ყოველთვის, ძვირფასო უოტსონ! თვითონ თქვენს პირდაპირ დავჯდები, სახით თქვენკენ, და ჩვენ ერთნაირი მანძილით ვიქნებით დამორებული ლამპიდან. კარი ნახევრად ღია დავტოვოთ. ახლა შეგვიძლია ერთიმეორეს თვალი ვადევნოთ და თუ სიმპტომები საგანგაშო იქნება, რა მანძილზე უნდა შეწყდეს. გასაგებია? მამ ვიღებ კონვერტიდან ფხვნილს, ან უფრო სწორად, რა მისგან დარჩა, და ანთებულ ლამპაზე ვყრი. მზადა! ახლა, უოტსონ, დაჯექით და ურადეთ მოვლენათა განვითარებას.

რა დიდხანს არ მოგვიხდა. ძლივს მოვასწარი დაჯდომა, რომ მძიმე, მსუყე, გულისამრევი სუნი ვიგრძენი. პირველივე ჩასუნთქვის შემდეგ გონება თითქოს დამიზნელდა, თავს ვეღარ ვერეოდი. თვალნი ხშირი შავი ღრუბელი ჩამომეფარა და უერად ვიგრძენი, რომ მასში იმაღვოდა ყველაფერი საშინელი, კოჭოხეთური, ბოროტი, რა კი ქვეყნად არსებობს, და ეს უჩინარი ძალა მზად იყო ჩემს მოსაკვდინებლად. ამ შავ ნისლში ვტრიალებდი და

ვირნეოდი, ზუნდოვანი ლანდები მაყნებდნენ, რომ უყველაოდ გამოჩნდებან რაღაჯ საშინელი არსება და მარტო ამის გაფიქრებაზე ლამის გული ორად გამეპო. შიშისაგან გავიყინე.

თმა ყალყზე დამიდგა, თვალეზი გადმოძეკარკლა, პირი ფართოდ გავალე და ენა აზღვივით გამიხდა. თავში ისეთი არაჩვეულებრივი ხმაური ატყდა, რომ მომეჩვენა, ტვინი ველარ გაუძლიერს, თავი ნამსხვრევეზად იქრევა-მეთქი. დაყვირება ვრადე, მაგრამ სრინინანი ჩხავილილა აღმოძხდა. ძლივს მოვისაზრე, რომ ეს ჩემი საკუთარი ხმა იყო. იმავე ნამს გაჭირვეზით გავარღვიე ავზეღითი სუღარა და თვალნინ ნარმოძიღვა თეთრი ნიღაზნი, შიშისაგან დაღმეჭილი ისეთი სიფათი, ტრიტენისენის სახლოში რომ ვიხილე... ახლა ამას ჰოლოძის სახეზე ვხედავდი. აქ ნამით გონება გამინათდა. სავარძლიდან ნამოვხტი, ჰოლოძის ხელები შემოვხვიე და ზარზარით გასასვლელისაკენ გავემართე. მერე ზალახზე ვინექით და ვგროზნდით, როგორ ფანტავდა მზე შიშის ზარს, რამაჯ ასე შეგვბოჭა. ნელ-ნელა ტოვებდა ჩვენს სხეულებს ელოდა, მსგავსად დილის ნისლისა, ზოლოს გონიჯ დაგვიბრუნდა და მასთან - სულიერი სიმშვიდე. ზალახზე ნამოვჯექით, რეგ ოფლს ვინმენდღით და შიშით შევრქროდით ჩვენი სახიფათო რდის ნაკვალევს ერთიმეორის სახეებზე.

- ღმერთმანი, უოტსონ, ძალიან ვნანობ, რომ ასეთ ხათაზლა საქმეში გავხვიეთ, - მონანიე ხმით თქვა ზოლოს ჰოლოძისა, - პატეიბას ვითხოვ თქვენგან. არ შეიძლებოდა ასეთი რდის მონყობა. და მით ყმეტეს ასეთ საძაგელ საქმეში მეგობრის ჩათრევა. მერნმყნეთ, გულნრფელად ვნანობ.

- თქვენ ხომ ირეთ, - ვუპასუხე, ჰოლოძის გაუგონარი გულითადობით აღელვებულმა, - რომ თქვენი დახმარება ჩემთვის უდიდესი პატეივი და სიხარულია.

აქ ის კვლავ ჩვეულებრივი, ნახევრად ხუმრობის, ნახევრად სკაპტიკური ხმით ამეტყველოდა: - მანერ, ძვირფასო უოტსონ, ნამეტანი კი იყო ასეთ ხიფათში თავის ჩადღება: რა თქმა უნდა, გარედან მაყურებელი იფიქრებდა, რომ ჩვენ ყვე ამ რდის დაწყებამდე შევიძალეთ ტყუიდან. უნდა ვალიარო, არ ველოდი, რომ ფხვნილის მოქმედება ასეთი ყურარი და ძლიერი იქნებოდა. ეს რომ თქვა, - სახლოში შევარდა, ანთებული ლამაზა შორს განვდილი ხელით გარეთ გამოიტანა და მაყვლის ზურქებში ისროლა. - დანე, რეტა გასუფთავდეს ოთახი. ახლა, უოტსონ, აღზათ ეჭვი აღარ გეპარებათ, თუ როგორ გათამაშდა ტრიტენისენის სახლოში ის უზედყრება ორჯერ?

- არავითარი ეჭვი აღარ მაქვს.

- მაგრამ მიზეზი იმ უზედყრებისა ისევე აუხსნელია, როგორე აქამდე იყო. გავიღეთ ფანჩატყრში და იქ მოვილაპარაკეთ. მე ახლარ ყელს მიხუთავს იმ საზიზღარი ფხვნილის ანაოთქლი. ყველა ფაქტი იმაზე მიგვანიშნებს, რომ ზოროტმოქმედი პირველ შემთხვევაში მორტიმერ ტრიტენისი იყო. მეორედ კი იგი თვითონ აღმოჩნდა მსხვერპლი. არე იმისი დავინყება შეიძლებდა, რომ ოჯახში ჯერ ნაჩხუბნენ და მერე შერიგდნენ. მე, მორტიმერ ტრიტენისი, ის ნამდვილი კარუნა, მელოის ნრიპინა ნიკაპი რომ ჰქონდა და ეშმაკის თვალეზს აყუტდა სათვალის ქვემოდან, საკმაოდ ზოროტ ადამიანად და გულლოძოდ მეჩვენებოდა. გახსოვთ თანაჯ, მანვე გვითხრა, ზალში ვიღარ შევნიშნეო - ეს იყო რნობა, რამაჯ ჩვენი ყურადღება მთავარ მიზეზს დროებით ჩამოაშორა. მას სჭირდებოდა, რომ ჩვენთვის კვალი აერია. ეს მან ჩაყარა ფხვნილი ნასვლის ნინ ზუხარში. აკი ყველაფერი მისი ნასვლისთანავე მოხდა! ახალი სტყუმარი რომ მოსულიყო ვინმე, ოჯახი, რხადია, აიძლებოდა და სტყუმარს მიეგებებოდა. მაგრამ განა მშვიდობიან კორნყელში სტყუმრები საღამოს ათი საათის შემდეგ მოდიან? ამრიგად, ყველა ფაქტი იმას მონმობს, რომ მორტიმერ ტრიტენისი დამნაშავე იყო.

- მაშ, მან თავი მოიკლა?

- დიახ, უოტსონ, ძალაყნებურად ასე უნდა ვიფიქროთ. ისეთ მძიმე დამნაშავეს, რომელომარ დალყა დედამიშვილები, იოლად შეეძლო თვითმკვლელობამდე მისვლა. მაგრამ არის საინანაღმდეგო აზრისა და მისი მტკიუნების სარნმუნო მონაყემბიერ. საზედნიეროდ, ინგლისში არის ადამიანი, რომელომარ ყოველივე ნვრილად ირის ამ საქმის ირგვლივ, და მე ვიზრუნე იმისათვის, რომ ყველაფერი მისი პირიდან მოვისპინოთ, თანაჯ დღესვე. აგერ ისიერ! აქეთ, აქეთ, ამ ბილიკით, მისტერ სტერნდილო! ჩვენ კოტეცში ქიმიური რდა ჩავატარეთ და ისეთი გამოჩენილი სტყუმრის მისაღებად, როგორიერ თქვენ ზრძანდებით, ჩვენი სასტყუმრო აღარ გამოდგება.

ბაღის ჭიჭიკის ჭრილობა გავიგონე, და გზაზე გამოჩნდა აფრიკის წნობილი მკვლელები. მან ოდნავ გაოჩქარებულმა მოაშურა ფანჩატურს, სადაც ჩვენ ვისხედით.

- თქვენ გამოგიგზავნეთ კარი, მისტერ ჰოლმს. თქვენი ბარათი ამ ერთი საათის წინ მივიღე და თქვენც გამოვიშურე, თუმცა ნამდვილად არ მესმის, რატომ უნდა შევასრულო თქვენი მოთხოვნები.

- ვფიქრობ, ჩვენი საუბრის მსვლელობაში ყველაფერს გაიგებთ, - მიუგო ჰოლმსმა. - ახლა კი დიდხანს მადლიერი ვარ, რომ მოხვედით. გვაპატიეთ, რომ ამ ფანჩატურში გხვდებით, მაგრამ მე და უოტსონმა კინაღამ ახალი მსხვერპლი მივუმატეთ „კორნუელის სამხინელიებს“, როგორც უნოდებენ ამ უბედურებს გაზეთები, ამიტომ სუფთა ჰაერს ვამჟღავნებთ. იქნებ ასევე ჭაბჭაბუკებს, რადგან ისე ვისაუბრებთ, რომ ყუბო მსმენელის შიში არ გვექნება, მით უმეტეს, რომ ამას თქვენთან უშუალო დამოკიდებულება აქვს.

მოგზაურმა პირიდან სიგარა გამოიღო და ჩემს მეგობარს მკარადად შეხედა.

- ბოლოს და ბოლოს გამაგებინეთ, სერ, რას გულისხმობთ, როცა ამბობთ, რომ ამას პირდაპირი დამოკიდებულება აქვს ჩემთან?

- მორტიმერ ტრიტენისის მკვლელობას პირდაპირი დამოკიდებულება აქვს თქვენთან, - მიუგო ჰოლმსმა.

იმ წუთას ვინანე, რომ შეიარაღებული არ ვიყავი. სტერნდელი სახეზე ჭარბადივიტ ნამონივლიდა, გამშავდა, თვალები აუბრიალდა, შუბლზე ძარღვები დაეჭიმა, მტევნები მუშტებად შეკრა და პირდაპირ ჩემს მეგობარს ეწა. ბეჭზე იმავე ნამს გონს მოეგო, შედგა, ზებუნებრივი ძალდატანებით კვლავ დაიოკა თავი, დაბრუნდა სიმშვიდე, რომელშიაჩრ ალბათ მეტი საფრთხე იფარებოდა, ვიდრე იმ ნამიერ აფეთქებაში.

- მე ისე დიდხანს ვიწხოვრე ველოურთა შორის, რომ კანონი არ ვიყი - ჩემს თავს თვითონვე ვუდგენ კანონებს. არ დავინწყით ეს, მისტერ ჰოლმს და გაითვალისწინეთ ისიც, რომ თქვენი დასახიჩრება არ მოვინდინე!

- არც მე მსურდა თქვენთვის ზიანის მოყენება, დოქტორ სტერნდელი! ამის საბუთად ისიც კი არა, რომ ნერილი გამოგიგზავნეთ თქვენ და არა ჰოლირიას.

სტერნდელი დაჯდა, იგი მძიმედ ქშინავდა. მთელი მისი მდიდარი, ფათურაკებანი წხოვრების მანძილზე მან ალბათ პირველად იგრძნო მონინება, რიდი, კრძალვა და შიში. შეუძლებელი იყო ჰოლმსის უდრეკი სიმშვიდის წინაშე ქედი არ მოგებარათ. ჩვენი სტყუარი კი აყოვნებდა, ხელებს მუშტებად კრავდა და ისევ შლიდა.

- რას გულისხმობთ, - ჭიჭურ იკითხა ბოლოს. - თუ ეს ჩემი გამოწვევაა, მისტერ ჰოლმს, როცა შეგეძალათ, ჩემთან თამაშს არ გირჩევთ. მე ის კარი არა ვარ, ვისი გარყურაკებარ შეიძლება, ახლა პირდაპირ მითხარით, რას გულისხმობთ?

- ახლავ გეტყვით, მიუგო ჰოლმსმა. - გეტყვით იმიტომ, რომ იმედი მაქვს გულისხმობის გულისხმობით უპასუხებთ. თუ როგორი აღმოჩნდება ჩემი შემდომი ნაბიჯი, ეს დამოკიდებული იქნება მხოლოდ იმაზე, თავს როგორ იმართლებთ.

- მე ვიმართლებ თავს?

- დიახ, სერ.

- თავი უნდა ვიმართლო?

- დიახ, მორტიმერ ტრიტენისის მკვლელობაში უნდა იმართლოთ თავი.

სტერნდელი მან წხვირსახოცით შუბლი მოინმინდა.

- ეს ბრალდება საიდანადა შეითხინეთ, აღმფრთხილდით ბუმბერაზი. - ნუთუ მთელი თქვენი დიდება ასეთ ხელოვნურ ოინბაზობაზეა აგებული?

- ეს თქვენ ენევიტ ოინბაზობასა და უფრო მეტსა, დოქტორო სტერნდელი, და არა მე.

- მკარადად უპასუხა ჰოლმსმა. - ახლავ მოგახსენებთ ფაქტებს, რომელთარ ჩემი დასკვნა ემყარება. თქვენმა დაბრუნებამ პლიმუტდიან იმ დროს, როცა თქვენი ბარგი უკვე აფრიკაშია გაგზავნილი, იმ აზრამდე მიმიყვანა, რომ თქვენ ამ საქმით განსაკუთრებით ხართ დაინტერესებული.

- მე დავბრუნდი, რათა...

- უკვე მოვისმინე თქვენი განმარტება და ნათქვამი მიზეზები დამატრებლად არ მიმარჩნია, მაგრამ ამას მოვეშვით. შემდეგ ჩემთან მოხვედით, რათა გაგეგოთ, ვისზე მაქვს

ეჭვი. ამაზე არ გიპასუხეთ. თქვენ გაეშურეთ მღვდლის სახლში, იქ იყდით, შიგნით არ შესულხართ, შემდეგ კი შინ დაბრუნდით.

- საიდან ირით?

- თვალს გადავხედივით.

- მე არავინ შემიძინებია.

- დიას, თქვენ მე ვერ შემაძინებთ, მთელი ღამე მოუსვენრად ვააჭარეთ. თვალი არ მოგიხუჭავთ, გეგმებს ადგენდით, დღით როგორ გემოქმედათ. ის იყო ინათა, როცა სახლიდან გამოხვედით, თქვენს ჭიქართან დაყრილი ხრემიდან რამდენიმე წითელი კენჭი აიღეთ, ჭიბში ჩაიყარეთ და ჰაიპარად იქაურობას გაეწაღეთ.

სტერნდელილი შეკრთა და გაოცებული ჰოლომსს მიაშტერდა.

- შემდეგ სწრაფად ნახვედით მღვდლის სახლისაკენ, რომელსაც კარგა მანძილი გამოიწვიათ. სხვათა შორის, იგივე ტენისის დაღარულძირიანი ფეხსაწმელი გეწვიათ, ახლა რომ ვარჯიათ. იქ ზალი ვადაკეთეთ, ზღუდზე ვადახვედით და პირდაპირ ტრინეჯისის ფანჯარასთან ვაჩერდით. უკვე გათენებული იყო, მაგრამ სახლში ჯერაც ეძინათ. თქვენ ჭიბიდან კენჭები ამოიღეთ და მეორე სართულის ფანჯარას ესროლეთ.

სტერნდელილი ნამოხცა.

- თქვენ თვითონ ეშმაკი ხართ! - შესძახა ჩვენმა სტუმარმა.

ჰოლომსს გაეღიმა. - ორჯერ-სამჯერ ისროლეთ, ზოლოს ტრინეჯისის ფანჯარასთან მოვიდა. თქვენ ანიშნეთ, ძირს ჩამოდიო. მან საჩქაროდ ჩაიყვანა ტანსაცმელი და სასტუმრო ოთახში ჩავიდა. ფანჯარაში ვადაძვერით და თქვენ შორის გაიმართა მერე ღაპარაკი, ამასობაში ზოლოს სვედით. ზოლოს ისევ ვადაძვერით ფანჯრიდან და სარკმელი მიხურეთ. მერე მოლოზე დადევით, კარგა ხანს დაჰყავით, სიგარას ქაჩავდით და თვალს ადევნებდით, თუ რა ხდებოდა სასტუმროში. როცა მორტიმერ ტრინეჯისის მოკვდა, თქვენ იმავე გზით გამოიშურდით უკან. ანა, დოქტორო სტერნდელილი, რით ახსნით თქვენს ასეთ მოქმედებას და რა არის მიზეზი თქვენი ასეთი საქციელისა? რუფ-უბრალოდ არა სწადოთ თავის დაძვრება და ჩემი მოწყობა წბიერებით, ვაფრთხილებთ, მაშინ ამ საქმეს სხვები მოჰკიდებენ ხელს.

ჰოლომსს საბრალოდებო სიტყვა არ დაემთავრებინა, რომ ჩვენს სტუმარს სახეზე ნარრისფერი გადაეკრა. ახლა სახე ხელებით დაიფარა და ღრმა ფიქრს მიეწა. შემდეგ სწრაფი მოძრაობით შიდა ჭიბიდან ფოტოსურათი ამოიღო და გაურანდავ მაგიდაზე დაავლო.

- აი, ამის გამო ჩავიდინე ეს ამბავი.

- ეს იყო ძალიან ღამაში ქალის სურათი. ჰოლომსმა დიდხანს უყურა და მერე ნუნარად თქვა - ზრენდა ტრინეჯისია.

- დიას, ზრენდა ტრინეჯისია, - დაუმონმა სტუმარმა. - ნლოების მანძიზე მისი სიყვარულის სახმილი მწავდა. ნლოების მანძილოზე ვუყვარდი მასაჯ. ამიჭომ, რა გასაკვირია, რომ კორნუელში განდევილოური რხოვრება მომწონდა. მხოლოდ აქ ვიყავი ახლოს ქვეყნად ყველაზე უფრო ძვირფას არსებასთან. ზრენდაზე დაქორწინება არ შემიძლო, რადგან რლოიანი ვარ. თანამეურხედრემ რამდენიმე ნლის წინ მიმაჭოვა, მაგრამ სულოლოური ინგლისური კანონი განქორწინების ნებას არ მაძლევს. ნლოობით ველოდი ზრენდას. და აი, რას შევესწარი. - სტერნდელილის გიგანტური სხეული უწნაურად შეირხა და მან კრუნჩხვით იჭარა ყელოზე ხელი, რომ ქვითინი არ დაენყო. როგორც იქნა, შეიკავა თავი ტირილისაგან. და განავრძო: - მღვდელმა იყოდა ეს ამბავი. ჩვენი საიდუმლო გავანდეთ. ის ვიამბობთ, რა ანგელოზი იყო ის ქალი. აი, რაჭომ გამომიგზავნა დეპეშა მღვდელმა პლიმუტში და მერ აქეთ გამოვეშურე, რა ჯანდაბად მინდოდა ზარგი და აფრიკა, როცა შევიტყვე, ჩემს საყვარელ ადამიანს რა ზედირ ეროგო? აი, ჩემი საქციელის გამართლება, მისტერ ჰოლომს!

- განავრძეთ, - უთხრა ჩემმა მეგობარმა.

დოქტორმა სტერნდელილმა ჭიბიდან ამოიღო ქალადლის შეკვრა და მაგიდაზე დადო. ჩვენ ნავიკითხეთ: „კვებჩ ზუცში ვშფინდშ“, წითელი იარლიყზე ეწერა „შხამი“. შეკვრა ჩემკენ გამოაჩოჩა.

- ვირი, რომ ექიმი ხართ. ვაგიგონიათ ასეთი შხამ-სანამლოავი?

- ეშმაკის ფეხის ფესვი? პირველად მესმის.

- ეს ამბავი არ ამერებს თქვენს პროფესიონალურ წოდებას, - შენიშნა მისტერ სტერნდელიძე, - რადგან ესაა ევროპაში ერთადერთი ნიშნული, თუ არ ჩავთვლით იმას, რომელიც ზუფას ლაზარაჭორიძე იხატება. ეს შხამ-სანამღვამე უწინაა როგორც ფარმაკოპიაში, ასევე ტოქსიკოლოგიურ ლიტერატურაში. ფესვი ფორმით ფესს მოგვავიწყებს. იგი ადამიანის ფესსა და ჰეპატის და თხილსა, აი, რისთვის მისრა მისიონერმა ბოტანიკოსმა ასეთი უჩვეულო სახელწოდება დასავლეთ აფრიკის ზოგ რაიონში ჯადოქრები მას თავიანთი მიზნებისათვის იყენებენ და საიდუმლოდ ინახავენ. ეს ნიშნული უბანგვის ქვეყანაში ვიშოვე, ამ სიტყვებზე ქალაქის შეკვრა გაშალა და ჩვენ დავინახეთ მუქი-ნითელი ფხვნილი, რომელიც ზურნუთს მიაგავდა.

- განაგრძეთ, სერ, - მკარად უთხრა ჰოლმსმა.

- მე თითქმის უკვე დავასრულე, მისტერ ჰოლმს. თქვენ თვითონ ძალიან ბევრი რამ იყით ჩემზე, მაგრამ მაინც მინდა ბოლომდე ყველაფერი იროდეთ. მე უკვე გითხარი ტრიტინისებთან ჩემი ნათესაობის ამბავი. დის პაცივისრემით ძმებთან მეგობრობა მქონდა. ფულის გაყოფის ამბავს რომ ჩხუბი მოაყოლოეს, იმის შემდეგ მორტიმერი წაღკე გამოეყო და მარტო წხოვრობდა. შემდეგ თითქოს ყველაფერი მოგვარდა და მასარ ისევე ვხვდებოდი, როგორც მის ძმებს. იგი წბიერი, პირფერი ინტრიგანი იყო და სხვადასხვა მოსაზრებათა გამო არც ვენდობოდი, მაგრამ ჩხუბის მიზეზი არაა მქონდა.

ამ ორი კვირის წინ, მან კოტეჯში შემომიარა, მე ჩემი აფრიკული იშვიათი რამე-რუშები ვუჩვენე. როცა საქმე ამ ფხვნილამდე მივიდა, მოვუყუვი მისი უწინაური თვისების ამბავი, თუ როგორ აღაგზნებს ფხვნილი ნერვულ სისტემას, შიშის მაკონტროლებელ რენტრებს და როგორ იხორცილებს ან გიჟდებინს სარდავი ველურები, რომელთაც ჯადოქარი ამ ნამალს უნიშნავს. ვუთხარი ისიც, ევროპული მიქრობიოლოგი აზრი ჯერჯერობით იმ დონეზე არ არის, რომ ამ შხამ-სანამღვამის მოქმედებაზე კონტროლი დაანესოს-მეთქი. ვერ გამოვიდა, როგორ ანაზნა ფხვნილის ნაწილი, რადგან ოთახიდან არ გავსულვარ. ეტყობა, ეს მაშინ ჩაიდინა, როცა კარადღებს ვაღებდი ან ყუთებში ვიქექებოდი. კარგად მახსოვს, როგორ დამაყარა კითხვები, თუ რამდენია საჭირო ეს ფხვნილი ან როგორ უნდა ხმარება, რამდენ ხანში მოქმედებს, მაგრამ აზრადარ არ მომხვლია, რა განზრახვა ჰქონდა გულში. ამას მხოლოდ მაშინ მივხვდი, როცა პლიმუტში მღვდლის დეპუტამ მომიხსნო. არამზადა ტრიტინისმა აღბათ ის ივარაყდა, რომ მე უკვე ზღვაში ვიქნებოდი გასული და აფრიკის უღრან ტყეებში ისე გავაჭარებდი რამდენიმე წელიწადს, რომ მომხდარ ამბავს ვერ შევიტყობდი. მაგრამ მე დაყოვნებლივ დავბრუნდი. როგორც კი დანვრილებით გავიგე მომხდარი ამბავი, მივხვდი, მორტიმერმა ჩემი ფხვნილით დალუპა ბრენდა და მისი ძმები. შევიტყუე რომ ძიებას თქვენ უძღვებოდით და გამოკვეშურე, რათა დანამდვილებით გამეგო, მომხდარი ამბის სხვა ახსნა ხომ არ არსებობს-მეთქი. მაგრამ ამ დრამის მეორეგვარი ახსნა არ არსებობს. დავრწმუნდი, მკვლელობა მორტიმერ ტრიტინისმა ჩაიდინა ანგარებით. თუ მისი ოჯახის წევრები შეიძლებოდა, ან ამონყდებოდა, მთელს საგვარეულო ქონებას თვითონ დაეპატრონებოდა. ამიტომარ ისარგებლა ეშმაკის ფეხის შხამით, გააგიჟა ძმები და მოკლა ბრენდა, ერთადერთი, ვინც მე მიყვარდა და ერთადერთი არსება, ვისარ მე ვუყვარდი. აი, რა იყო მისი დანაშაული. რა ეკუთვნოდა ამისათვის სამაგიეროდ! სასამართლოში მეჩვილა? რა დამამტკიურებელი საბუთები გამაჩნდა? რაღა, ფაქტები უდავოა, მაგრამ დაიჯერებდნენ ნაფიერი მსაჯულები ასეთ ფანტასტიკურ ამბავს? ან - კი, ან - არა. მე საეგებოდ ვერაფერს გავხდი და სასწორის პინაზე ვერას დავდებდი. ჩემი სული მურისძიებას ითხოვდა. უკვე გითხარი, მისტერ ჰოლმს, რომ მთელი სიწოწილო კანონის გარეშე გავაჭარე, ბოლოს მე თვითონ დავინყე საკუთარი კანონების დადგენა ჩემთვის. ახლა სწორედ ასეთი შემთხვევა მომერა. მტკიერედ გადავწყვიტე, მორტიმერს უნდა გაეზიარებინა მისი ვერავობით დახორცილი და-ძმების ხვედრი. თუ ფხვნილით მისი დალუპვის გეგმას ვერ განვახორციელებდი, ჩემი საკუთარი ხელით უნდა გავსწორებოდი. მთელს ინგლისში არ მოიძებნება კარი, რომელიც თავის სიწოწილეს ჩემზე ნაკლებად აფასებდეს.

ახლა ყველაფერი იყით. მართალია ისიც, რომ უძილო ღამის შემდეგ სახლიდან გავიდი. ვიროდი, მორტიმერის გაღვიძება ადვილი არ იქნებოდა, ამიტომ ხრეშის გროვიდან კენჭები ნამოკრიფე და ისე ნავედი. ფანჯარაში კენჭების სროლით გავაღვიძე. ბრალი დავდე დანაშაულში. ვუთხარი, რომ მის წინაშე დგას მოსამართლე და ჯალათი. რეკოლვერი რომ

დაინახა, მოხელოილივით ჩავარდა სავარძელში. ლამაზ ავანთე, აბაჟურზე შხამი დაყვარე, ოთახიდან გავედი და გარეთ დავდექი. გაქრევა რომ დაეპირებინა, ცუციას ვესროდი. ხუთ წუთში გათავდა. ღმერთო, როგორ იტანჯებოდა! მაგრამ გული გამიქვავდა, რადგან ასევე იტანჯებოდა ჩემი საყვარელი შრენდა, მან რომ არ დაინდო. ესაა ყველაფერი, მისცერ ჰოლომს. თქვენ რამ ისე გყვარებოდათ, როგორც მე შრენდა მიყვარდა, ალბათ ასევე მოიქცეოდით. ასეა თუ ისე, მე თქვენს ხელთ ვარ. გადადგით ისეთი ნაბიჯი, როგორსავე საჭიროდ ჩათვლით. როგორც ვითხარით, სიწოწხლე არაფრად მიღირს.

ჰოლომსი ფუძა.

- შემდეგისათვის რა გეგმები გქონდათ? - ჩაკეთხა ზოლოს.

- სამუდამოდ დავრჩებოდი ენტრალურ აფრიკაში. ჩემი სამუშაო მხოლოდ სანახევროდაა შესრულებული.

- გაემზავრეთ და დაასრულოთ, - უთხრა ჰოლომსმა. - ყოველ შემთხვევაში, მე არ ვაპირებ ხელი შევიშალოთ.

ახმახი და მოსული სტერნდელი ნამოიძარათა, საზეიმოდ დაგვიკრა თავი და ფანჩატურიდან გავიდა. ჰოლომსმა ჩიბუხი გააბოლა, მომიბრუნდა და თუნუქის ქისა გამოიმინოდა.

- იმედი მაქვს, ამისი კვამლი ზევრად უფრო სასიამოვნოდ მოგეჩვენებათ, - მითხრა, - უოტსონ, ალბათ ჩვენ არა გვმართებს ამ ამბავში გარევა? ჩვენ კერძოდ ვიძიებდით ამ საქმეს და შემდეგარ ზუსტად ასევე შეგვიძლია განვაგრძოთ. ზრადს ხომ არ სდებთ ამ კარს?

- რა თქმა უნდა, არა, - მივუგე მე.

- მე არავინ მყვარებია, უოტსონ, მაგრამ ვინმე რომ ასე შემყვარებოდა, ალბათ მართლა ისევე მოვიქცეოდი, როგორც მოიქცა ეს ლომებზე მონადირე კარი, რომელსავე სძაგს კანონები. ვინ იყის... აბა, უოტსონ, არ მინდა განყენიოთ და ავიხსნათ ის, რავე ისედავე კარგად იყის. სანყისი ნერტილი, საიდანავე საქმის ძიება დავინყე, იყო კენჭები ფანჯრის რაფაზე. მღვდლის ზღში ხრეში არ ეყარა. კენჭების ამბავი კი მამინ გავიგე, როვე სტერნდელის პიროვნებითა და სახლით დავინტერესდი. დღისით-მზისით ანთებული ლამაზა და მის აბაჟურზე აღმოჩენილი ფხვნილი ყვე რგოლები იყო სავსებით ნათელი ჭაჭყისა. ახლა კი, ძვირფასო უოტსონ, მოვიშორეთ გონებდან ეს ამაზრხენი ამბავი და სუფთა სინდისით დავუბრუნდეთ ქალღესა და ქალღველთა ენის ძირების ძებნას, რავე დიდი კელტური ენის კორნყელის განტოტებაში უსათყოდ მოიძებნება.

გამოსახობვარი თავისდაკვრა

ორი აგვისტოს საღამოს რხრა საათი იყო. მთელს მსოფლიო ისტორიაში, ალბათ ამაზე უსამინლესი აგვისტო არვე ყოფილა. კარი იფიქრებდა, რომ სიბილენში ჩაფლულ დედამინას ყვე დააყდა თავს უფლის რისხვა. ირგვლივე ზარდამყემი დუმილი სუფევედა. უძრავი ჰაერი გამასავათებელ ლოდინს კიდვე უფრო აყტანელს ხდიდა. მზე კარგა ხნის ჩასული იყო, მაგრამ დასავლეთში, ზეღ ჰორიზონტზე, ღია ჭრილოზასავით ღვიოდა რაღავე სისხლისფერი ლაქა. რაზე მკაფიოდ რიყრემებდენ ვარსკვლავები, დაზლა ყურეში გემებიდან დაფრქვეული სინათლე კიაფობდა. ზღის ზილიკზე, ქვის ზღუდესთან, ორი სახელოვანი გერმანელი ზასაზბდა. მათ ზურგს უკან იღვა ქვისმოაჭირიანი გრძელი დაზალი, სახლი, ყოველ მხარეს რომ ფრონტონები ჰქონდა. გერმანელები შვებით დასქეროდნენ ფართოდ გაშლილ ზღვის მოლივლივე ზედაპირს რარის კლდის ძირას, რომლის თავზევე, ოთხი ნლის ნინ, მძლავრი გადამფრენი არნივის მსგავსად ერთ-ერთი მოსაყურე, ზატონი ფონ ზორკი, დაჭდა. ისინი ჩუმაღ მუსაიფობდნენ. მათი სიგარების ანთებული ზოლოები, თუ ქვევიდან შეხედავდით, შეიძლებოდა იმ სიბნელეში ჭოჭოხეთის მოყქული სატანის მოელვარე თვალეზად მიგეჩინათ.

არაჩვეულებრივი პიროვნება გახლდათ ეს ფონ ზორკი. კაიზერის უერთგულეს აგენტებს შორის ასეთს მეორეს ვერ ნახავდით. ყველაზე საპასუხისმგებლო „ინგლისის მისია“ სნორედ იშვიათი ნიჭის ნყალოზით მიანდეს. იმ ნუთიდან კი, რავე მის შესრულებას შეუდგა, მისი ნიჭი სულ უფრო მკაფიოდ იფურჩქნებოდა, რის მიწმერ იყო მხოლოდ ხუთი

განდობილი კარი. ერთ-ერთი იმ ხუთეულთაგანი იყო მის წინ მდგარი საელოჩოს პირველი მდივანი ზარონ ფონ ჰერლინგი. უზარმაზარი, ასი წების ძალის მქონე „ბენეი“ ფონ ჰერლინგს სოფლის თემშარაზე დაუყენებინა და ვოა მთლიანად ჩაეხერგა. იღვა დადუმებული მანქანა სოფლის თემშარაზე იმის მოლოდინში, როდის გააქროლებდა პატრონი ლონდონისკენ.

- თუ იმის მიხედვით ვიმსჯელებთ, როგორ განვითარდება მოვლენები, კვირის შოლოს, ალბათ, უკვე ბერლინში იქნებით, - თქვა მდივანმა. - შეხვედრა, რასაქ იქ გომზადებენ, ჩემო ძვირფასო ფონ ზორკ, გაგაოცებთ. ჩემთვის წნობილია, რა მალე შეფასებას აძლევენ თქვენს მოქმედებას ამ ქვეყნის მალე წრებში.

მდივანი იყო ძალზე სოლიდური, სერიოზული კარი, ახივანი და მხარბეჭიანი, ლაპარაკობდა ხმადაბლა, მძიმე-მძიმედ და დამაჯერებლად, რამაქ განსაზღვრა მისი ნინსვლა დიპლომატიურ სარბიელოზე.

ფონ ზორკმა გაიყინა.

- მათი გარყრება არე ისე ძნელია, - შენიშნა ფონ ზორკმა. - ნარმოუდგენელია უფრო დამყოლი და გულოია ხალხი.

- არ ვიყი, არ ვიყი, - ფიქრიანად ჩაილაპარაკა მისმა თანამოსაუბრემ. - მათ ხასიათში აქვს რალარ ზღვარი, მიჯნა, თუ სამანი, რომლის იქით ვერ შეაღწევ, რომლის იქითაქ ვერ გადაბიჭებ, და ეს უნდა გვახსოვდეს. ხალხის სწორედ ეს უბრალოება და გულოზრყვილობა უგემს უწხოლელებ ხაფანგს. პირველი შთაბეჭდილება მარფუნებელია. თითქოს ასეთი მორჩილი, რბილი ხალხია და უყრად ნაანყდები რალარ მტკიცესა და შეუვალოს. ხედავ, რომ ესაა მიჯნა, იქით ვერ გადახვალ. არ შეიძლება არ გავითვალისწინოთ ეს ფაქტი, ამასთან ყველაფერს უნდა შეგუება. მათ აქვთ საკუთარი, მხოლოდ მათთვის დამახასიათებელი ადათობრივი პირობითობა, რომელსაქ აუცილებლად ანგარიში უნდა გავუწიოთ.

- თქვენ მხედველობაში გაქვთ „კარგი ეტიკეტი“, „ყოფა-ქრევის ნესები“ და სხვა მისთანები?

ფონ ზორკმა ღრმად ამოიოხრა, რითაქ საყნაურყო, რომ ამ ქრემონიული ამბებიდან ბევრი უსიამოვნება ჰქონდა ნანახი და განყდილი.

- მე მხედველობაში მაქვს ტიპიური ბრიტანული პირობითობა მთელი თავისი მრავალფეროვნებით. მაგალითისათვის შემიძლია ვითხრათ ერთი ამბავი, რაქ მე შემიძებვა, როყა საშინელი შეყდომა დავუშვი. შემიძლია თავს ნება მივყე და ვილაპარაკო საკუთარ მარყბზე, რადგან საკმაოდ კარგად იყნობთ ჩემს მუშაობას და იყით, რაოდენ ნარმატებული და ნყოფიერი იგი. ეს ამბავი აქ ჩემი პირველი ჩამოსვლისას გადამხდა. „უიკენდზე“ ვიყავი მინვეული მინისტრთა კაბიეტის ნევრთან ქლოაქგარეთ სახლოში. საოყრად მოყრიდებელი და გაუფრთხილებელი ლაპარაკი გვქონდა.

ფონ ზორკმა თავი დაუქნია. - ვყოფილვარ იქ, - თქვა რივად.

- ჰოდა, ბუნებრივია, ჩემი დაკვირვების რეზიუმე ბერლინში გავაგზავნე. საუბედყროდ, ჩვენი ძვირფასი კანყლოერი ყოველთვის როდი იყავს სიფრთხილეს. ერთი ისეთი შენიშვნა დასყდა, რომელმარ გაამყლავნა, რომ მან იყოდა, რა სავანზე მიმდინარეობდა ჩვენი მოლაპარაკება. ინფორმაციის ნყაროს გაგება, ყხადია, ძნელი მისახვედრი არ იყო. ვერ ნარმოიდგენთ, რა ზიანი მომაცუნა ამ ამბავმა. სად გაქრა ჩვენი ინგლისელი მასპინძლების თავაზიანობა და ლობიერება! თითქოს ამდგვარი რამ არე არსებულა ოდესმე. ორი ნელი დამჭირდა, რომ ყველაფერი მინყნარებულიყო. აი, თქვენ თავი სპორტსმენად მოგაქვთ...

- არა, კი არ მომაქვს, ნამდვილად სპორტსმენი ვარ. დიახ, სპორტსმენად ვარ დანადებული. მე ვალმერთებ სპორტს.

- მერე რა, ამით თქვენი საქმიანობა უფრო ეფექტურია. თქვენ მათთან ერთად მონანნილოებთ იაღქნოსანთა შეჭიბრებაში, ნადირობთ, თამაშობთ პოლოს - მათ არაფერში ჩამორჩებით. თქვენი გამოსვლა ოთხყხენა ეტლით ოლიმპიაში პრიზით აღინიშნება. ყური მოგყარი, თითქოს კრივშიყ კი მონანნილოებთ, ახალგაზრდა ინგლისელი ოფიყრებთან ერთად. მერე, შედეგი? შედეგი ისაა, რომ სერიოზულ ადამიანად თითქმის არავინ გთვლით. ვინა ხართ? „კარგი ბიჭი“, „გერმანელობის კვლოზე სავსებით ნესიერი კარი“, მსმელი, ღამის კლუბების მყდმივი სტყუარი - მხიარული, უდარდელი ახალგაზრდა უსაქმური. ვის მოყვა

აზრად, რომ თქვენი წყნარი ქალაქგარეთა სახლი ის წენჭრია, საიდანაჲ გამოდის ინგლისის სამეფოს უბედურებათა ნახევარი, რომ თქვენთვის სპორტული სარბიელი და საიდუმლო სამსახური ერთი და იგივეა, რომ თქვენა ხართ ყველაზე გაქნილი და უნარიანი კარგი მთელს ევროპაში? თქვენ გენიოსი ხართ, ჩემო ძვირფასო ფონ ზორკ, გენიოსი!

- თქვენ პირფერობთ, მაგრამ მე ნამდვილად შემიძლია განვაცხადო, რომ ოთხი წელი ტყუილად არ გამიჭარებია ამ ქვეყანაში. თქვენთვის არასოდეს მიჩვენებია ჩემი პატარა საიდუმლო საწავი? იქნებ წყნით შინ შევიდეთ?

კანბიეტი პირდაპირ აივანზე გადიოდა. ფონ ზორკმა კარს უბიგა, შევიდა, ელექტრო ჩამრთველი გაატყარუნა და, როგორც კი მის უკან მიმავალმა ფონ ჰერლინგმა ზღურბლს გადააბიჯა, ფონ ზორკმა კარი დახურა და ფანჯრის მძიმე ფარდა ფრთხილად გააფარა. როცა სიფრთხილის ყველა ღონე იხმარა, მხოლოდ მაშინ მიანრუნა სტუმრისაკენ თავისი მზით გარუჯული, მკვეთრნაკვებნიანი სახე.

- საიდუმლო ქალაქდების ნაწილი უკვე გაგზავნილია, - თქვა მან, - უფრო ნაკლებად მნიშვნელოვანი რაჲ იყო, წოდება ნაილო. იგი გუშინ ფლოუშინგენში გაემგზავრა თავისიანებთან ერთად. ვიმედოვნებ, რომ დანარჩენის დაწვას საელჩო ითავებს.

- თქვენ უკვე პირადი შემადგენლობის სიაში ხართ ჩანერილი. ისე რომ, არც პირადად თქვენსა და არც თქვენი ზარგის მიმართ არავითარ გართულებასა და სიძნელეს ადგილი არ ექნება. ვინ იყის, იქნებ არც კი მოგვიხდეს გამგზავრება, თუ ინგლისი საფრანგეთს სამყალეზას მისწემს, თვითონ განაგებდეს საკუთარ ზედს. ჩვენ სარწმუნოდ ვიყით, რომ მათ შორის არავითარი ურთიერთდავალებების ხელშეკრულება არაა დადებული.

- ახლა ზელოვია?

- ზელოვის მიმართაჲ იგივე ამბავია.

ფონ ზორკმა თავი გააქნია.

- არა მგონია. ზელოვასთან ხელშეკრულება ნამდვილად არსებობს. თუ არადა, ასეთ სირცხვილს ინგლისი კარგა ხანს ვერ ჩამოირეწავს.

- ყოველ შემთხვევაში, მას ექნება დროებით სულის მოთქმის სამყალეზა.

- მაგრამ ქვეყნის ღირსება და პატივი...

- ე, ჩემო ძვირფასო, ჩვენ ხომ სარგებლისა და გამოჩენის ეპოქაში ვცხოვრობთ: სახელი და პატივი - შუა საუკუნეების რწებები გახლავთ, გარდა ამისა, ინგლისი არაა მომზადებული. ეს თითქოს პირდაპირ გაუგებარი ამბავია, მაგრამ თვითონ ჩვენმა სპერიალურმა სამხედრო ზეგარამ, რამაჲ ორმოცდაათ მილიონს გადააჭარბა, და რომლის მიზანიჲ ისევე ნათელია, თითქოს „ჭაიშის“ პირველ გვერდზე იყოს ყოველივე დაბეჭდილი, ვერაფერს მიახვედრა ეს ხალხი. დროდადრო დასმულ კითხვას მოჰკრავ ყურს. იმ კითხვებზე მე უნდა გავუე პასუხი. დროგამოშვებით უკმაყოფილებარ იფეთქებს ხოლომე. მე უნდა დავანყნარო ხალხი, ავუხსნა. მაგრამ რაჲ შეეხება ყველაზე მთავარს - საჭურველის მარაგს, წყალქვეშა ნავების თავდასხმების საწინააღმდეგო ღონისძიებებს, ფეთქებად ნივთიერებათა დამზადებას - არაფერი არაა ამ მხრივ გაკეთებული. როგორღა ჩანებება ინგლისი ნამდვილ პოლიტიკურ ქარტეხილებში, მეტადრე ახლა, როცა ასეთი ჯოჯობიუერი ფაფა ავადყლეთ, ირლანდიაში სამოქალაქო ომი მძვინვარებს, ფურები ფანჯრებს ამტვრევენ და კიდევ, ღმერთმა იყის, რას არ ვახდენთ, რათა ამ ქვეყნის მთელი ყურადღება შინაურ საქმეებს შეელოოს?

- ინგლისს თავის მომავალზე ფიქრი მოუწევს.

- აი, ეს სხვა საქმეა. მე ვფიქრობ, ჩვენ გვაქვს ჩვენი საკუთარი ძალიან გარკვეული გეგმები ინგლისის მომავლის თაობაზე. თქვენი ინფორმარია მაშინ ძალიან საჭირო იქნება. მისტერ ჯონ ზულის შეუძლია აირჩიოს - დღეს ან ხვალ. თუ სურთ, დღესვე მოხდეს ყველაფერი, ჩვენ მზად ვართ. თუ ხვალინდელ დღეს ამჯობინებენ, ხვალისთვის მოვემზადებთ. ჩემი თვალსაზრისით, ჭკვიანური იქნება, თუ მოკავშირეებთან ერთად იომებენ, მარტო კარგი ჭამაშიარ ზრალიაო. მაგრამ ეს მათი საქმეა. ამ კვირამ უნდა გადაწყვიტოს ინგლისის ზედი. მაგრამ თქვენ ხომ თქვენს საიდუმლო ქალაქებზე მელაპარაკებოდით? - ზარონი სავარძელში ჩაჭდა. მზის სხივები პირდაპირ მის მულოტ კუფაზე ზრწინავდა. იგი აუღელვებლად ქაჩავდა სიგარას.

მუხის ხით აკრულ და ნივინის თაროებით დამშვენებული დიდი, ფართო ოთახის ზოლოში ფარდა ეკიდა. ფონ ზორკმა ფარდა გადასწია და ფონ ჰერლინგმა თითბრით მოჩუქურთმებული კარვა მოზრდილი სეიფი დაინახა. ფონ ზორკმა საათის ძენკვიდან გასაღები მოხსნა, რამდენჯერმე გააჩხაკუნა საკეტში და მძიმე კარი გააღო.

- გთხოვთ, - უთხრა სტუშმარს, ხელს მოძრაობით მიიპატიჟა და გვერდზე გადადგა. ღია სეიფში მუქი ილვრებოდა და საელჩოს მდივანი დიდხანს წნობისმოყვარეობით ათვალთვლებდა მის მრავალრიცხოვან განყოფილებებს. მტრედების შესაძრომის მაგვარ ხვრელებზე იარლიყები ეკიდა და ფონ ჰერლინგი კითხულობდა: „ფონები“, „ნავსადგურების დაჯრა“, „ჰაერობლანები“, „იროლანდია“, „ეგვიპტე“, „პორტსმუტის სიმაგრე“, „ლამანში“, „როზაიტი“ და ათობით სხვა დასახელებს. ყველა განყოფილება სავსე იყო დოკუმენტებით, ნახაზებითა და გეგმებით.

- კოლოსალური! - თქვა მდივანმა. სიგარა გადასდო და მსუქანი ხელებით ტაში შემოჰკრა.

- და ეს სულ ოთხ ნელინადში, ზარონო. მერე როდია მემამულის, მსმელისა და მონადირისათვის მაგრამ ის ძვირფასი ქვა, რამაჟ ჩემი კოლექტია უნდა გაამდიდროს, აქ ჯერ კიდევ არაა - მალე ისე აქ გაჩნდება, ჩარჩო უკვე მომზადებულია. ფონ ზორკმა სტუშმარს უჩვენა განყოფილება წარწერით „სამხედრო-საზღვაო სიგნალიზაცია“.

- მაგრამ თქვენ აქ უკვე საკმაოდ სოლიდური დოზა გაქვთ...

- მოძველდა, ეგ ახლა უკვე წარივლი ქალაქებია. საადმირალომ რაღაც იყნოსა, განგაში ატეხა და ყველა კოდი შეიწვალა. დიახ, ეს იყო ნამდვილი დარტყმა! არასოდეს ასეთი ჩავარდნა არ მინვნივია. მაგრამ, ჩემი საჩუკო ნივინისა და ყოჩალი ოლტემონტის ნყალოზით, დღეს საღამოს ყველაფერი მოგვარდება.

ზარონმა საათს დახედა და მაშინვე სინანულის გამოძახველი ხორხისმიერი ზგერა აღმოხდა.

- არა, კმარა, მეტი ლოდინი არ შემიძლია. თქვენ წარმოიდგინეთ, ახლა როგორ ყველაფერი ფულს და გადაფულს კარლტონ-ტერასზე - თქვენ აქ თქვენს ადგილზე ხართ, ყველას თავისი პოსტი უნდა ეჭიროს. იმედი მქონდა, თქვენს ზოლო ნანადირეზე ნავილები წნობას. განა თქვენმა ოლტემონტმა ზუსტად ვერ დანიშნა მოსვლის საათი? ფონ ზორკმა დეჰეშა გაუნოდა.

„აყრდნობლად მოვალ. საღამოს ჩამოვიტან ფალოის ახალ სანთლებს. ოლტემონტი“.

- ფალოის სანთლებს?

- იქნით, თავს მექანიკოსად ასალებს, მე კი აქ მთელი გარაჟი მაქვს.

ჩვენი კოდის ყოველი სიტყვა ავტომობილის ტერმინებითაა დამიფრული. რადიატორზე რომ მწერს, იგულისხმება სახაზო გემი, ზეთი ტუმბოკრეისერია. ფალოის სანთლები - ესაა სამხედრო-საზღვაო სიგნალიზაცია.

- დეჰეშა პორტსმუტიდანაა შუადღისას გამოგზავნილი, - თქვა მდივანმა, ქალაქს რომ დახედა. - სხვათა შორის, რამდენს უხდით?

- ხუთას გირვანქას ვაძლევე მარტო ამ დავალებსათვის. ვარდა ამისა, რეგულარულ ხელფასსაჟ ხომ იღებს!

- ურიგოდ არ ხვეტავს. ისინი ჩვენთვის სასარგებლონი არიან, თავიანთი სამშობლოს გამყიდველები, მაგრამ მაინც სანყენია, გამყრემლობისათვის რომ ამდენ თანხას იჭიბავს, თუმეჟ რა - სისხლის ფასი ფულია.

- ოლტემონტისათვის ფული არ მენანება, ჩინებულად მუშაობს. მართალია, ზევოს ვუხდით, სამაგიეროდ, „ნაღდი საქონელი“ მოაქვს, მისივე გამოთქმა რომ გავიმეოროთ. ვარდა ამისა, ის სულაჟ არაა მოლაღატე. რაჟ შეხება ინგლისისადმი მის დამოკიდებულებას, იგი ჩვენი, ყველაზე უფრო თავგმოდებული მომხრე და მხარდამჭერი, წარმოძობით იროლანდიელი გახლავთ და ამერიკაშია ჩასახლებული.

- აი, რა ყოფილა! ის კარგი ამერიკელი იროლანდიელია?

- ერთი მოვასმენინათ, როგორ ლაპარაკობს და ეჭვირ აღარ შეგეპარებოდათ. ზოგჯერ მისი გაგებარ არ მიჭირს. თითქოს ომი აქვს გამოუხადებული არა მარტო ინგლისისათვის,

ინგლისურ ენასაუკუნე აუგად იხსენიებს. თქვენ მართლა აღარ შეგიძლიათ ლოდინი? ნუთი ნუთი ველი.

- არა, ძალიან ვნახვარ, მაგრამ ისედაც დავაგვიანე. ხვალ დილაადრიან დაველოდებო, თუ მოახერხებთ და სასიგნალო კოდებთან ქალაქის მოიჭანთ იორკის ჰერერგის ძეგლის წინ, ეს ამ კუნძულზე თქვენი მოღვაწეობის ბრწყინვალე ფინალად შეგიძლიათ ჩათვალოთ. ოჰო! ჭოკაყურია!

თავის ქნევით მიუთითა მაგრად დახუფულ, მჭვრით დაფარულ ზოთლოზე, რომელიც ორ ჭიქასთან ერთად ლანგარზე იდგა.

- ნება მომეცით ნასვლის წინ ერთი ჭიქა შემოგთავაზოთ.

- არა, გმადლობთ. თქვენთან, როგორც ვაჭყობ, ქეიფი მზადდებდა.

- ოლტერმონტი ჩინებულად ერკვევა ღვინოებში და ჩემი ჭოკაყური მოეწონა. ძალიან თავმოყვარე და ფხუკიანია. იოლად ირის განანყენება და სხვა რა გზაა, უნდა დავუყვავო. გარნბუნებთ, მასთან მუშაობა არც ეგრე იოლია. ისეც გავიფიქრე და აივინის ბოლომდე გაიარეს. იმავე ნამს ბარონის უზარმაზარი მანქანა, აივინის მხარეს რომ იდგა და ჩიხს ფარავდა, აძაგძაგდა, აგუგუნდა და შოფრის ხელის მსუბუქი შეხებისთანავე შეირხა.

- ეგერ, იქ, აღმათ, ჰარვიზის სინათლეები მოჩანს, - თქვა მდივანმა და სამგზავრო ლანგადა მოიხურა. - რა მშვიდად და ნუნარად გამოიყურება ყველაფერი! სულ რაღაც ერთი კვირის შემდეგ აქ სხვა რეუხლი გაჩაღდება და ინგლისის სახანაპრო თავის იდილიურ სახეს დაკარგავს. ასევე - ზურა, თუ ჩვენი სახელოვანი რეპელინი დაპირებას აასრულებს. ეს ვინღაა, იქ რომ მოყურებულა?

მუქი სახლის მხოლოდ ერთ ფანჯარაში ჩანდა. ლამაზ ენთო და მაგიდას უჭდა სათნო შესახედავი, ჭაღარა მოხური ქალი, მას სოფლური ჩაჩი ეხურა, ქსოვაში იყო გართული და დროგამოშვებით ნყვეჭდა ხოლომე მუშაობას, რათა მის გვერდით სკამზე მოკლათებული დიდი შავი კაჭისათვის ხელი გადაესვა.

- მართაა, მოსამსახურე ქალი. სახლში მხოლოდ ის დავიჭოვე. - მდივანს ჩაეყინა.

- ბრიტანეთის განსახიერებას ჰგავს - თავის თავში ჩანთქმულა და თველემს. აბა, ფონ ბორკ, ნახვამდის!

ხელის აქნევით დაემშვიდობა, მანქანაში ჩახტა და იმნამსვე ფარების სინათლემ სიბნელე გაჰკვეთა. მდივანი მდიდრული ლიმიზინის ბალიშებზე გადწვა და ევროპის მომავალ ტრაველიაზე ფიქრებში იმდენად ჩაეფლო, რომ ვერც შეამჩნია, მათმა მანქანამ როგორ კინაღამ გადათელა პატარა „ფორდი“, როცა სოფლის ქუჩაზე უხვევდნენ და პირისპირ შემოეყარათ.

როცა ლიმიზინის ფარების უკანასკნელი მუქიერ ჩაქრა შორეთში, ბარონი თავის კანინეცში ნელა შებრუნდა. მისი სამუშაო ოთახი ხომ ბაღში გადიოდა და მან შეამჩნია, რომ მოხურმა მოსამსახურემ ლამაზ ჩაქრო და დასაძინებლად დაწვა. დუმილი და ნყვდიადი, რამაერ ფართო სახლი აავსო, ფონ ბორკისათვის უჩვეულო რამ იყო. ბარონს დიდი ჭაღარა ჰყავდა და გულზე მოეშვებოდა ხოლომე, როცა ყველანი სამშვიდობოს ეგულენოდა. თუ სამხარეულოში მოფუსფუსე მოხურ ქალს არ ჩათვლიდით, იგი სახლში სრულიად მარტო იყო. გამგზავრების წინ კიდევ ბევრი რამ ჰქონდა მოსანესრიგებელი, ზოგი რამ საბუთი უნდა მოესპო კიდურ. საქმეს შეუდგა და მანამდე მუშაობდა, ვიდრე მისი საზრიანი, ლამაზი სახე ქალაქდებისაგან დანთებულმა რეუხლის აღმა არ გაანთლთა. მაგიდასთან იატაკზე იდგა ტყავის ჩემოდანი. ფონ ბორკმა სეიფში შემონახული ძვირფასი ქალაქდების ჩაღარებს მიპყო ხელი. ურებ შორით მომავალი ავტომობლის ხმა შემოესმა. მან სინარულით რაღაც შესძახა, ჩემოდანს ღვედები შემოაკრა, სეიფი დაკეტა და საჩქაროდ აივანზე გავიდა. სწორედ ამ დროს გაჩერდა ჭიქართან პატარა ავტომობილი. იქიდან გამოვარდა მალალი კარი და სწრაფად გამოემშურა ბარონისაკენ. მძლოლი, მკვრივი, ხანდაზმული, უღვაძებნიანი, შეჭარბავებული კარი თავის ადგილზე ისე მოხერხებულად დაჭდა, ეჭყობოდა, ლოდინი კარგა ხანს მოუნევდა.

- როგორაა საქმე? - ჰკითხა ფონ ბორკმა და სირბილით შეეგება მოსულს.

პასუხის ნარელოდ მალაღმა კარმა თავს ზემოთ ტრიუმფალურად შეათამაშა პატარა შეკვრა.

- კი, მისტერ, დღეს კმაყოფილი დარჩებით! - შესძახა, - საქმე გაიკვავა.

საიდუმლო კოდი?

- დიას, როგორც დეპეშაში ვნერდი. ყველა საიდუმლო ნიშანი აქ გახლავთ - ხელით სანიშნებელი ლამპით, მაროკნით - წხადია, ასლენი მოგიტანეთ, დედნები ძალიან საშიში იქნებოდა. მაგრამ საქონელი ნამდვილად ღირს ერთ რამედ.

მოსულმა ტლანქად, ვითომ შინაურულად დაჰკრა ხელი მხარზე გერმანელს. ზარონი მოიღუპა.

- შეიძლება, შინ მარტო ვარ, - უთხრა. - ასლენი, უეჭველია, დედნებზე უკეთესი რამ იქნება. ორიგინალი რომ დაკარგულიყო, ყველა კოდი მაშინვე შეივლებოდა. როგორი ასლენია? ყველაფერი სწორია? როგორ ფიქრობთ?

კანბინეტში რომ შევიდა, ამერიკელი ირლანდიელი სავარძელში ჩაჯდა და გრძელი ფეხები გაჭიმა. სამორ ნელს მისწემდით, ძალიან მაღალი, ხმელ-ხმელი კარი იყო, მკვეთრი, მკაფიო სახის ნაკვთები ჰქონდა. პატარა, თხასავით წვერი ძია სემს ამსგავსებდა, როგორც კარიკატურებზე ხატავენ ხოლმე. პირის ერთ კუთხეში მონეული სივარის ჩამქრალი ნარჩენი ედო. დაჯდა თუ არა, უმაღლვე მოუკიდა.

- გზას ადგებართ? - იკითხა მას მერე, რა თვალის ირგვლივ მიმოაჭარა. მზერა სეიფზე შეაჩერა, რომელიც აღარ იყო ფარდით დაფარული. ახლა არ მითხრათ, რომ ამ ყუთში ინახავთ თქვენს ყველა ქაღალდს!

- რატომღაც არა?

- ეშმაკმა დალახვროს - ამ ჯანახანაში? თანაურ უმაღლესი კლასის ჯანაშად ითვლებით. რომელიც გენბავთ ქურდი იანკი მას ჯიბის დანითარ კი გააღებს, მე რომ მერდნოდა, ჩემს ნერილებს ასეთ სკივრში ინახავდით, სულაურ არაფერს მოგნერდით.

- ამ სეიფს ვერწერთი ზაქრა ვერაფერს დააკლავს. - მიუგო ფონ ზორკმა. - ლითონი, რისგანაურ ისაა დამზადებული, არც ერთი ხელსაწყით არ იჭრება.

- კლიტეს რას უზამთ?

- კლიტე განსაკუთრებით, ორმაგი საკეტი აქვს, გაიგეთ?

- არაფერიც არ მესმის!

- ეს კლიტე რომ გააღო, უნდა იროდე განსაკუთრებული სიტყვა და გარკვეული რიფრი, - ფონ ზორკი ადგა და აჩვენა ორმაგი დისკი ზოქლომის ხვრელთან. - გარეთა წრე ასოებისაა, შიდა - რიფრებისა.

- დიდებულია, დიდებული!

- ისე უზრალაოურ არაა, როგორც გეგონათ. ოთხი წლის წინ შევუკვეთე, და ირით, რა სიტყვა და რიფრი ავარჩიე?

- საიდან მიერდინება?

- მამ მოისმინეთ: სიტყვა - „ავვისტოა“, რიფვი - 1914. გაიგეთ?

ამერიკელის სახეზე აღჭარება გამოიხატა.

- აი, ეს მარტუე მიგნებაა, ლმერთმანი! ესე იგი პირდაპირ გამოიწვინთ, - შესძახა გაორებულია.

- დიას, ზოგ ჩვენგანს უკვე მაშინ შეეძლო წინასწარ განეჭვრიტა ზუსტი თარიღი. აი, ახლა დრო დადგა და ხვალ დილით ყველა საქმეს მოვამთავრებ.

- მოისმინეთ, მისტერ, თქვენ მეც უნდა გამიყვანოთ აქედან. ამ წყულ ქვეყანაში ვერ გავჩერდები. ერთიერ ვნახოთ, ამ ერთი კვირის შემდეგ, ან უფრო ადრე, ჯონ ზული უკანა ფეხებზე შედგეს და აზობოქრდეს. ვამჯობინებ, ასეთ ამბავს ოკეანის გადაღმიდან ვუყურო.

- მაგრამ თქვენ ხომ ამერიკელი მოქალაქე ხართ!

- მერე რა? ჯუკ ჯუიმსიერ ამერიკელი მოქალაქეა, მაგრამ ახლა თავის სასჯელის ვადას პორტლენდში იხდის. ინგლისელ პოლიციელს უნებლივით განლიკებულ გულს ვერ მოუღობოთ იმით, თუ განუხადებთ, რომ ამერიკელი ხართ. „აქ ჩვენ საკუთარი კანონები გვაქვს, ზრიტანულიო“, - გეტყვის. ჰო, რაკი სიტყვა მისტერ ჯუკ ჯუიმსზე ჩამოვარდა, უნდა გითხრათ, მეჩვენება, რომ სრულიად არ უფრთხილდებით ადამიანებს, რომლებიც თქვენ გამსახურებია.

- რას გულისხმობთ და რა გინდა თქვით? - მკვახედ

ჰკითხა ფონ

ზორკმა.

- თქვენ ხომ მათი უფროსივით ხართ, არა? თქვენ ხომ უნდა იზრუნოთ, რომ ისინი არ გაეზან. სინამდვილეში კი ბევრი მათგანი უკვე გაება და ერთი კი არ გამოიხსენით? ავიღოთ თუნდაც იგივე ჭიქისი...
- ჭიქისი თვითონაა დამნაშავე, ეს თქვენ კარგად იყრით. საქმეში მეტად უგერვილოდ ირჩებოდა.
- ჭიქისი ლაყუ თავია, გეთანხმებით. მაგრამ ჰოლოისი?
- ჰოლოისი გიჟივით იქნებოდა.
- კი, ზოლო დროს წოტა აყრია. აყრევ, როჯა დილიდან დალაძებამდე თამაშობ, როგორც თეატრში, ირგვლივ კი ასობით პოლიციელი მეძებარი დაძრნის - სულ იმას უნდა ელოდე, რომ ჩავვლენ და მორჩა... რაჯ შეხება სტეინერს...
- ფონ ზორკი ისე შეკრთა, რომ ნითური სახე ერთიანად გაუთეთრდა.
- სტეინერს რა მოუვიდა?
- რა უნდა მოსვლოდა, ისიქ შეიპყრეს. გუშინ ლამით დაეყრენ მის ღუქანს, ახლა ისიქა და ყველა მისი ქალადიქ პორტსმუტის რიხეშია. თქვენ გაუჩინარდებით, იმ საწოდავს კი რხელი დღე მოეღოს, კიდევ ბედი, თუ რეჩხალი გადარჩა. აი, ამიტომიქ მინდა, დაუყოვნებლივ გადავბარგდე ოკანის გადაღმა.
- ფონ ზორკი ძლიერი ხასიათის კარი იყო, თავშეკავებული, მაგრამ სულ ადვილად შეამჩნევდით, რომ ამ ახალმა ამბავმა მას თავზარი დასწა.
- როგორ მიაგნეს სტეინერს? - ბუტბუტებდა იგი, - აი, ეს ნამდვილად თავზარდამქრეში ამბავია.
- შეიძლება უარესიქ მოხდეს, იქნება ჩემიუქ მოუნვდეთ ხელი და მექ დამიჭირონ.
- როგორ გუადრებათ!
- მერნმუქეთ. ჩემი ბნის დიასახლისთან ვილარ მაძებრები მისულან და თურმე ჩემს ამბავს ეთხებოდნენ. ეს რომ გავიგე, გავიფიქრე, დროა გუდა-ნაბადი ავიკრა და ავითესო-მეტიქ. აი, ეს კი ვერ გამიგია, მისტერ, როგორ ახერხებენ პოლიციის მაძებრები ასეთი რამეების დაყნოსვას? მას შემდეგ, რაჯ ჩვენ აქ შევთანხმდით, სტეინერი უკვე მესუთა, რომელსაქ ჩავვლეს, და მე ვირი, ვინქ იქნება მეექვსე, თუ დროით არ გავასწარი. როგორ ახსნით ყოველივე ამას? ანდა როგორ არა გრჩხვინათ, თავისიანებს რომ დასალუპად სწირავთ?
- ფონ ზორკი ბრაზისაგან აენთო.
- როგორ ბედავთ ჩემთან ასე ლაპარაკს?
- არ ვიქნებოდი ასე თამამი, მისტერ, ასეთ სამუშაოზე რომ არ აგეყვანეთ. მაგრამ მე ყველაფერს გულახდილად ვადმოვილაგებთ. გამიგონია, აგენტი რომ თავის საქმეს მორჩება, თუ მას გააქრობენ, თქვენ, გერმანელი პოლიტიკოსები, გლოვით თავს არ იტკიებთ. ფონ ზორკი სავარძლიდან ნამოჭრა.
- თქვენ გყოფით თავხედობა განაქხადოთ, რომ მე საყუთარ აგენტებს ვლალატომ?
- ამას არ ვამბობ, მისტერ, მაგრამ ვილარ მოლუღუნე მტრედი გამოჩნდა, რომელიქ ჩვენებსაქ ემსახურება და თქვენებსაქ. თქვენ კი მოვალე ხართ გამოჩხრიკოთ, ვინ არის იგი. ყოველ შემთხვევაში, მე ამ საქმიდან ხელი დამიბანია.
- ფონ ზორკმა სიფიქხე დაიქხრო.
- ჩვენ ძალიან დიღხანს ვიმუშავეთ ერთად და ახლა, გამარჯვების წინ, საჩხუბარი არა გვაქვს რა, - თქვა მან, - თქვენ მუშაობდით ბრწყინვალედ, მიღიოღით დიდ რისკზე და ამას არ დავივინყებთ. რალა თქმა უნდა, შეგიძლიათ პოლანღიაში გაემგზავროთ. როტერდამში გემში ჩაჯდეთ და ნიუ-იორკში ნახვიდეთ. ყველა სახომადლო ხაზი ერთი კვირის შემდეგ სახიფათო იქნება. ასე რომ, ამ თქვენს სიას ავიღებ და სხვა დოკუმენტებთან ერთად შევინახავ.
- ამერიკელი პაკეტს ხელიდან არ იშორებდა.
- მონეტის ამბავი როგორლა იქნება?
- რა თქვით?
- აი, ფულერის ამბავი. შრომის ანაზღაურებისა. ჯანდაბას ჩემი თავი, ჩემი ხუთასი გირვანქა მერგება და კეთილი. მაგრამ ვინქ ეს საქმე მომიკვარახვინა, ზოლო დროს ისე გაჯიქდა, დაყარულიქა მომიხდა. ასი დოლარი მივაშავე. არ მიმექა და მშრალზე

დაგვტოვებდა მეუღლე და თქვენ. „არ გამოვაო“, მიუბრუნებდა და, ვხედავ, არ ხუმრობს. ასე რომ მთელი ამ ნაჭაფისათვის ორასი დოლარი მივეყრი. ვიდრე ჩემსას არ მივიღებ, ქალაქში არ მოგვრემთ.

ფონ ზორკმა მწარედ გაიღიმა.

- თქვენ, ეჭობა, არ ისეთი მაღალი შეხედულებები გაქვთ ჩემს ნებისებრებზე, - თქვა მან
- ხომ არა გნებავთ ფული მანამ მიიღოთ, ვიდრე ქალაქში ჩამაბრუნდით?!
- რას იზამთ, მისტერ, საქმიანი ხალხი ვართ.
- კარგი, იყოს ნება თქვენი. - ფონ ზორკი მაგიდას მიუჯდა, ჩეკი შეავსო, ჩეკის ნიგნაკიდან ფურცელი ამოხია, მაგრამ გადაწყვიტა არ ჩქარობდა. - რაკი ჩვენ, მისტერ ოლტერმონტი, ასეთ ურთიერთობაზე გადავდივით, მე რაღად უნდა გენდოთ იმაზე მეტად, რამდენადარ თქვენ მენდობით? გესმით ჩემი? - დასძინა და მხარს უყან მჭადარ ამერიკელს გადახედა - მე ჩეკს მაგიდაზე დავდებ და უფლებას ვიტოვებ, პაკეტი გახვეული ქალაქში დავათვალიერო, მხოლოდ ამის შემდეგ მოგვრემთ ნებას, აიღოთ ჩეკი. ამერიკელმა უსიკვლოდ გადასწრა პაკეტი. ფონ ზორკმა ზონარი გახსნა და ორმაგი შესახვევი ქალაქი მოაშორა. რამდენსამე ნამს იგი თვალს არ აჩლიებდა და გაოგნებული დასრქროდა ლურჯ ვარეკანში ჩასმულ პატარა ნიგნს, რომელიცდარ ოქროს ასოებით იყო ამოტვიფრული: „პრეტექსტული სახელმძღვანელო მეფუტკრეობაზე“. მაგრამ ფონ ზორკს ამ ნარნერის რქერა დიდხანს არ მოუხდა. ვილარის რკინის მარნუხივით მაგარი ხელები უნებ შემოეჭდო კისერზე და სახეზე ქლოროფორმით გაუღებთილი ღრუბელა მიადეს.
- ერთი ჭიქარე, უოტსონ? - თქვა მისტერ შერლოკ ჰოლმსმა და ტოკაურის ზოთლი გაუნოდა.

მკვრივმა, ჩასკვნილმა შოფერმა, რომელიც მაგიდას უჯდა, ხალხით მისნა თავისკენ სასმისი.

- ღვინო ურიგო არაა, ჰოლმს.
- ჩინებულია, უოტსონ. ჩვენი მეგობარი, ახლა დივანზე რომ ნევს, მარნმუნებდა, ფრანკ-იოსების პირადი სარდაფისა არისო, შოენბრუნის სასახლიდან. ფანჯრის გაღებას გთხოვთ, თუ შეიძლება. ქლოროფორმის ანაროტელი ამო სურნელს არ აფრქვეს და სასიამოვნო გრძობებებს ვერ აძლიერებს.

სეიფი ღია იყო და ჰოლმსი იქიდან, დოსიეს დოსიეზე აღაგებდა, სწრაფად ათვალთვრებდა და მერე კობჭად ანყოზდა ფონ ზორკის ჩემოდანში. გერმანელს დივანზე ეძინა, ხვრინავდა და მძიმედ სუნთქავდა. ხელ-ფეხი კი ღვედით ჰქონდა შეკრული.

- შეგვიძლია არ ვიჩქაროთ, უოტსონ. ხელს ვერავინ შეგვიძლის. თუ შეიძლება, ზარის ღილაკს დააჭირეთ თითი. სახლში მოხუცი მართას მეტი არავინაა. თავისი როლი იმანარ ჩინებულად შეასრულა. იგი მაშინვე მოვანყვე აქ, როგორც კი ამ საქმის ძიებას მოვკიდეთ ხელი. აი, მართა, ეს თქვენა ხართ? აღზათ გესიამოვნებათ იმის გაგება, რომ საქმიე კარგად მიდის.

პატრივერემული მოხუცი ქალი კარებში იდგა. იგი ღიმილით მიუჯდა გვერდით ჰოლმსს, მაგრამ დივანზე გაშლართული ფონ ზორკის ფიგურას ერთგვარი შიშით გადახედა.

- ნუ ღელავთ, მართა. არავითარი ზიანი არ მოსვლია.
- ძალიან მინარია, მისტერ ჰოლმს. თავისებურად ურიგო ზატონი როდია. ისიერ კი უნდოდა, რომ მის რლოს გერმანიაში გავყოლოდი, მაგრამ ეს თქვენს დავალებასა და საქმეს ამკარად ხელს შეუძლია, ხომ მართალია, სერ?
- რაღა თქმა უნდა, ვერ ნახვიდოდით. თქვენ რომ აქ მეგულებოდით, დამშვიდებული ვიყავი. მაგრამ ნუხელო კარგა ხანს ველოდეთ თქვენს სიგნალს.
- მღვივის მიზეზით დავაგვიანე, სერ.
- ჰო, ვიერი, ჩვენ მის მანქანას გზაზე გადავყარეთ.
- მე უკვე ვფიქრობდი, ეს კარი თავის გზაზე არასოდეს აღარ ნაშავდება-მეთქი. ვიწოდო, სერ, მისი აქ დახვედრა თქვენს განზრახვას რომ არ ეთანხმებოდა.
- რა თქმა უნდა, არა. ნახევარი საათი ვიწადეთ, რა დაშავდა! როგორც კი თქვენი ღამა ჩაქრა, მიხვდოდი, რომ გვანიშნეთ, გზა თავისუფალიაო. მართა, ხვალ შეგიძლიათ ჩემთან შემოიაროთ, ოტელ „კლარეტი“.

- მესმის, სერ.
- ვფიქრობ, გასამგზავრებლად ყველაფერი გამზადებული გაქვთ.
- დიას, სერ. დღეს შვიდი წერილი გაგზავნა. როგორც ყოველთვის, მისამართები გადმოვინერე.
- ჩინებულია, მართა. მათ ხვალ გადავხედავ. ღამე ნებისა. ამ ქალაქდებს, - განაგრძო მან, როცა მოხუცი ქალი გავიდა, - დიდი ღირებულება არა აქვს. წნობები, რომელსაც ისინი შეიწვევენ, დიდი ხანია გერმანიაშია გადაგზავნილი. ესაა დედები, რომელთა გატანა საზღვარგარეთ არც ეგრე იოლია.
- მაშ უსარგებლო ქალაქდებია?
- ამას ვერ ვიტყვით, უოტსონ. ყოველ შემთხვევაში, ამ ქალაქდებით შეგვიძლია გავიგოთ, რა არის წნობილი გერმანული დაზვერვისათვის და რა არაა. უნდა შევნიშნო, რომ ზოგი მათგანი ჩემი ხელიდან გადიოდა და მათ არავითარი ფასი არა აქვთ. ხანდაზმულობაში სიამოვნებით მივადევნებ თვალს, როგორ შევა გერმანელთა კრესერ სოლენცში, დანაღმის იმ სქემით, რომელიც ჩემი შედგენილია. ანა, უოტსონ, ერთი შემოგხელოთ. ჰოლმსმა საქმე გადადო და მეგობარს ხელი მხრებზე მოუთათუნა. - მწყნე ვერ არ დამინახებარო, ხომ არ შეიწველეთ ამ ხნის მანძილზე? მგონი, ისეთივე სიროქხლით აღსავსე ჭაბუკად დარჩით, როგორც ყოველთვის იყავით.
- ახლა ორიოდე წლით ახლოგაზრდა მგონია თავი, ჰოლმს. ვერ წარმოიდგენთ, როგორ გამეხარდა, როცა მივიღე თქვენი დეპეშა წინადადებით, რომ თქვენთან პარვიკში ჩამოვსულიყავი. ჰოლმს, თქვენ თითქმის არ შეეცვლილხართ. მხოლოდ ეს საშინელი წვერი...
- სამშობლო მსხვერპლს ითხოვს, უოტსონ, - და ჰოლმსმა ნიკაპზე წამოზრდილი თხელი წვერი მოსწია, - ხვალ ეს მხოლოდ მოგონებად იქრება, წვერს მოვიპარსავ, კიდევ რაღაც შეიწველება გარეგნობაში და ისევ ის ჰოლმსი ვიქნები „კლარიჭში“, როგორც ვიყავი, ვიდრე ამერიკელ მოქალაქეს გავითამაშებდი. მაპატიეთ, ძვირფასო უოტსონ, მე აღნაათ სულ გადავეჩვიე ინგლისურად ლაპარაკს. მინდოდა მეტყვა, როგორც ვიყავი მანამდე, ვიდრე ამერიკელის როლში გამოვიდოდი.
- მაგრამ თქვენ ხომ სამძებრო საქმიეებს ჩამოსერილობით, ჰოლმს. ჩვენამდე ისეთი ხმები მოდიოდა, თითქოს თქვენ სამხრეთ დასუნი განდევნილის რხოვრებას ენეოდით, თქვენს ფუტკრებთან და წიგნებთან ერთად პატარა ფერმაში გამოკეტილი.
- სრული სიმართლეა, უოტსონ. და აი, ამ უკანასკნელი წლების ნაყოფი, ქვტვქ წზეთ (მთავარი ნაწარმოები). - მაგიდიდან წიგნი აიღო და ხმამაღლა წაიკითხა: „პრაქტიკული სახელმძღვანელო ფუტკრის მოშენებაზე, აგრეთვე დედაფუტკრის გამოხაყოფზე წარმოებული ზოგიერთი დაკვირვება“. - „ეს მე ერთმა მოვიმოქმედე“ (შექსპირი). შეხედეთ ღამეული ფიქრებისა და გრძელი დღეების შრომის ნაყოფს, ოფლის ღვრით მოპოვებულ შედეგს, როდესაც თვალს ვადევნებდი შრომისმოყვარე ფუტკრების გარჯას სწორედ ისევე, როგორც ოდესღაც ლონდონში ვაკვირდებოდი დამნაშავეთა მოქმედებას.
- მაგრამ როგორ მოხდა, რომ ისევ ამ სამუშაოს მოპკი-დეთ ხელი?
- თვითონარ არ ვიყრი. როგორ ვითხრათ: სავარეო საქმიეთა მინისტრის შემოკვევას კიდევ გავუძლებდი, მაგრამ, როცა თვითონ პრემიერ-მინისტრმა ინება ჩემს მყუდრო სახლში მოზრძანება... საქმე ისაა, უოტსონ, რომ ეს ჯენტლმენი, დივანზე რომ ნევს, მაგარი კაკალი აღმოჩნდა ჩვენი კონტრდაზვერვის მოსამსახურეთა კბილებსათვის. თავისებურად ეს უმაღლესი რანგის სპერიალისტია. ჩვენთან რაღაც საქმიეში ირეოდა და ვერავინ მიხვდა და გაიგო, რა ხდებოდა და რა მიზეზით. ვიღარ-ვიღარეებზე ჰქონდათ ეჭვი, იჯერდნენ კიდევ აგენტებს, მაგრამ ზოლოს წნობილი ხდებოდა, რომ მათ საქმიანობას ვიღარს ძლიერი ხელი წარმართავდა. აურელბელი იყო მისი მიგნება და უვნებელიყოფა. ძლიერი იერიში მოიჭანეს, პირდაპირ მოითხოვდნენ, რომ ამ საქმისათვის ხელი მომეკიდა. ორი წელი შევნირე ამას უოტსონ, და ვერ ვიტყვი, რომ სასიამოვნო მღელვარება არ განმარდევინა. ვერ ჩიკაგოში ჩავედი, საიდუმლო ირლანდიურ საზოგადოებაში, მუფალოში სკოლა გავიარე. მერე საზრუნავი როდი გავუჩინე სკიბერინის კონსტებლებს, ზოლოს და ზოლოს ფონ ზორკის ერთ-ერთი ყველაზე უფრო წვერილი აგენტის ყურადღება მივიქრე. ზორკმა, როგორც სრულიად შესაფერისი კარი, ჩემი თავი შეფს წარუდგინა. მალე მოვიპოვე

ფონ ზორკის ნდობა, თუმცა ზორკის საქმეები რატომღაც სულ იფუძებოდა, ხუთი საუკეთესო აგენტი საპატიმროში მოხვდა. მე ვზევრავდი და შეუნელებელი ინტერესით ვუთვალთვალედი აგენტებს, იმნამსვე ვიჯერდი მათ, როგორც კი საქმე მომნიფლებოდა ხოლომე... ანა, სერ, იმედი მაქვს, არც ისე რუდად გრძნობთ თავს?

ეს უკანასკნელი შენიშვნა მიმართული იყო ფონ ზორკისადმი, რომელიც თავდაპირველად ნულიდან ამოყვანილი ლოქოსავით ისუნთქავდა ჰაერს, სული ეხუთებოდა, თვალემს ხშირად ახამხამებდა, მერე კი მშვიდად ინვა და ჰოლომის მოთხრობას ისმენდა. უერრად სახე ზრახით მოელრიცა და მისი პირიდან გერმანული ლანძღვის ნიაღვარმა იფეთქა; ვიდრე ტყვე ილანძღებოდა, ჰოლომი სწრაფად და საქმიანად სინჯავდა ღოკუმენტებს.

გერმანული ენა თუმცა მუსიკალობას მოკლებულია, მაგრამ ყველა ენაზე უფრო გამომეტყველია, - შენიშნა ჰოლომმა, როცა ძალაგამოწლილი ფონ ზორკი გაჩუმდა. - ეჭი, ეტყობა კიდევ ერთი ჩიტი გაება მახეში! - შესძახა ჰოლომმა და დააკვირდა რაღაც ნახაზის პირს. - დიდი ხანია შენიშნული მყავს ეს ხაზინდარი, მაგრამ არ მეგონა, თუ ასეთი არამზადა აღმოჩნდებოდა. მისტერ ფონ ზორკ, თქვენ ძალიან ზევრამეზე მოგიხდებთ პასუხისგება.

ტყვემ დიდი ვაივავლახით ნამოინა და თავის მტერს შეხედა, ამ გამოხედვაში იყო გარეშისა და სიძულვილის ნაზავი.

- მე თქვენ ანგარიშს გავისწორებთ, ოლტემონტ, - დანიყო წყნარად ფონ ზორკმა, იგი ყოველ სიტყვას გამოკვეთილად წარმოთქვამდა. - თუნდაც ამას შენეროს მთელი ჩემი რხოვრება, აურელეზლად გავისწორდებით.

- კთილი ძველი სიმღერაა, - მიუგო ჰოლომმა. - რამდენჯერ მსმენია ის გარდასულ დროში! ეგ ნეტარხსენებული პროფესორ მორიარტის საყვარელი მოტივი იყო. როგორც რნობილია, ჰოლოკონიკ სენასტიან მორენსარ უყვარდა ეს სიმღერა. მე კი დღემდე რორხალი ვარ და საუთდაუნში ფუტკრებს ვუვლი.

- ნუყლიმერ იყავ, ორგონის მოლალატე! - შესძახა გერმანელმა, რომელიც ღვედებისაგან თავის დახსნას ლამობდა და ჰოლომს მძულვარე თვალებით ნთქავდა.

- არა, არა, საქმე არც ისე რუდადაა, - ვილიმა ჰოლომმა. - როგორც ჩემი ლაპარაკიდან გაიგებდით, მისტერ ოლტემონტ ჩიკაგოელი ფაქტიურად არ არსებობს, მე მისი სახელი გამოვიყენე და ახლა საპნის ზუშტივით ვაქრა.

- მაშ ვინა ხართ?

- საერთოდ, რა მნიშვნელობა აქვს ამას, მაგრამ თუ ასე გაინტერესებთ, მოგახსენებთ, მისტერ ფონ ზორკ, რომ თქვენი ოჯახის ნევრემს კარგა ხანია ვიწნობ. არაერთი საქმე გავხსენი გერმანიაში და იქნებ ჩემი სახელი თქვენთვის უწნობი არ იყოს.

- მინდა ვიწოდე, - თქვა კუშტად პრუსიელმა.

- ჩემი ხელშეწყობით განყდა კავშირი აირინ ადლერსა და ზოჰემის განსვენებულ მეფეს შორის, როცა თქვენი შიძამვილი ჰანრიხი ელჩად იყო. მე გადავარჩინე გრაფი ფონ გრაფენშტიინი, თქვენი დედის უფროსი ძმა, როცა ნიჰილისტ კოჰემის ხელით სიკვდილი ემუქრებოდა. მე...

განრვიფრებული ფონ ზორკი ნამოჯდა.

- არის მხოლოდ ერთი ადამიანი, - ნამოიყვირა ფონ ზორკმა, - რომელმარ...

ღიახ, ღიახ...

- სწორედარ - დაუმონმა ჰოლომმა.

ფონ ზორკმა დაიკვნესა და ისევ დივანზე დავარდა.

- და თითქმის მთელი ინფორმარია თქვენგან მოდიოდა! - შესძახა მან. - რა ფასი აქვს ასეთი ინფორმარია? ეს რა ჩავიდინე და რა მოვიმოქმედე? მე განადგურებული ვარ! ჩემი კარიერა სამუდამოდ დაილუჰა!

- თქვენი მასალა, რა თქმა უნდა, ვერ არის საიმედო, - თქვა ჰოლომმა. - იგი გადამონებნას მოითხოვს, მაგრამ საამისოდ ძალიან როჭა დრო გაქვთ. თქვენი აღმირალი შეიყვობს, რომ ახალი ქვემეხების ყელი ზევრად უფრო ფართო და დიდია, კრეისერები კი რამდენადმე უფრო სწრაფად დაწყრავენ, ვიდრე აღმირალი ფიქრობს.

სასწარკვეთილია ზორკმა ყელში ხუთვა იგრძნო.

- თავის დროზე ნათელი მოეფინება თქვენი ნარეკლებელი მუშაობის სხვა ზევირ
წვრილმან მხარესაჲ, - განაგრძობდა ჰოლომსი, - მაგრამ თქვენ გაქვთ ერთი ძვირფასი
ნიჭი, რაჲ ასე იძვიათი რამაა გერმანელებისათვის, თქვენ სპორტსმენი ხართ. ჩემდამი
პრეტენზია აღარ გექნებათ, როჲა ვაიგებთ, რომ თქვენ, ვინჲ მრავალი ვინჲე განბრიყვეთ
და ანკესზე ნამოაგეთ, თვითონ აღმოჩნდით ჩემგან განბრიყვებული და ანკესზე
ნამოგებული. თქვენ თქვენი ქვეყნის სიკეთისათვის მიუწადინებდით, მიერ - ჩემი
ქვეყნისათვის ვირჯებოდი. რა უნდა იყოს ამაზე უფრო ზუნებრივი? ამას ვარდა, - დასძინა
სრულიად უბოროტოდ და ხელი გართქმულ ფონ ზორკს მხარზე დაადო, - მანერ ჯობს
კეთილშობილი მტრის ხელით დალუპვა. უოტსონ, ყველა ქალღი გასინჯულია. თუ ტყვის
ანევაში მომქველებით, მგონი დროა, რომ პირდაპირ ლონდონს გავეშუროთ.

ფონ ზორკის ადგილიდან დაძვრა იოლი არ აღმოჩნდა. იგი ძლიერი იყო და საშიში, სასონარკვეთილებამ კი ორმაგი ძალა მისრა. ზოლოს, ორმა მეგობარმა გერმანელს ორსავე
მხარეს იდაყვებში ჩაავლო ხელი და ნელა ნაძყეპყეპ ზალის გზაზე. ეს სწორედ ის გზა
გახლდათ, რომელიზედარ ფონ ზორკი ამ ორიოდე საათის წინ ასე თავდაჯერებული
დააბიჯებდა და სახელგანთქმული დიპლომატის ქათინაურებს იფერებდა. ხანმოკლე ჭიდილის
შემდეგ ჯერ კიდევ შეკოჭილი გერმანელი პატარა მანქანის თავისუფალ ადგილზე დასვეს
და ძვირფასი ჩემოდანიერ მის გვერდით ჩატენეს.

- მე ვფიქრობ, რომ საკმაოდ მოხერხებულად მოგათავსეთ, რამდენადარ ვარემობა ამის
საშუალებას იძლევა? - მიმართა ჰოლომსმა, როჲა ყველაფერი დამთარდა, - კადნიერებად
ხომ არ ჩამითვლით, თუ სივარას მოვუკიდებ და პირში ჩავიდებთ?

მაგრამ გარეგნული გერმანელთან მთელი ეს თავაზიანობა ნყალში იყო გადაყრილი:

- თქვენ აღბათ გრძობთ, მისტერ ჰოლომს, რომ თუ თქვენი მთავრობა მოინონებს
თქვენს მოქმედებას ჩემს მიმართ, ეს ომს მოასწავებს?

- თქვენი მთავრობისა და მისი მოქმედების საქმე როგორღა იქნება? - თავისი მხრივ
ჰკითხა ჰოლომსმარ და მის ჩემოდანს დაჰკრა ხელი.

- თქვენ კრძო პირი ხართ. თქვენ არა გაქვთ ჩემი დაპატიმრების უფლება. თქვენ ჩემს
დასაპატიმრებლად ორდერი უნდა გქონდეთ. მთელი მოქმედება კანონსაწინააღმდეგო და
აღმამფოთებელია.

- აბსოლუტურად მართალი ზრძანდებით, - დაეთანხმა ჰოლომსი.

- გერმანიის ქვეშევრდომის გატარება...

- და მისი პირადი ქალღიების მოპარვა.

- საერთოდ, თქვენთვის ნათელი უნდა იყოს, რაჲ მოიმოქმედეთ, თქვენ და თქვენს
თანამოზახველს კარგი არა მოგელით რა, თუ მანქელს დავუძახებ, როჲა სოფელს
გავივლით...

- ძვირფასო სერ, თუ თქვენ ასეთ სისულიელეს ჩაიდენთ, ჩვენი სასტუმროების აბრებს
კიდევ ერთი განსხვავებული ნარწერა დაამქვენებს: „პრუსიელი თოკზე“ ინგლისელი -
მომთმენი სულიერი არსება გახლავთ, მაგრამ ახლა როტა აბურძენა და ჯობს მის
რთუნებას ერიდოთ. არა, მისტერ ფონ ზორკ, თქვენ წყნარად ნამოხვალთ ჩვენთან ერთად
სკოტლენდ-იარდში და იქიდან, თუ ვსურთ, თქვენს მეგობარ ზარონ ფონ ჰერლინგთან
გავზავნეთ ვინჲე: ვინ იყის, თქვენთვის იქნებ შენახულია ადგილი საელოჩოს პირადი
შემადგენლობის სიაში. რაჲ შეგებებათ თქვენ, უოტსონ, როგორჲ გავიგე, სამხედრო
სამსახურში ზრუნდებით და ლონდონი სწორედ თქვენს გზაზე იქნება. მოდიოთ, გავჩერდეთ
ეგერ, იმ ტერასაზე - იქნებ ეს უკანასკნელი მშვიდობიანი საუბარია, რითარ მე და თქვენ
შეგვიძლია დავტკბეთ.

მეგობრებმა გაისხენეს გარდასული დღეები, მათი ტყვე კი ამაოდ რდილობდა თავის
დაღწევას ლვედებიდან. რომლებითარ საიმედოდ იყო შეკოჭილი. როჲა ავტომობილთან
მოზრუნდნენ, ჰოლომსმა მთვარის შუქზე არემიემებული ზღვაზე მიუთითა და ფიქრიანად
გააქნია თავი:

- მალე აღმოსავლეთის ქარი ამოვარდება, უოტსონ.

- არა, მგონია, ჰოლომს... ძალიან თბილია.

- ეჰ, უოტსონ, მართლა ძველო!.. ამ რვალეზად დროში მხოლოდ თქვენ არ ირვლებით.

დიახ, მალე ამოვარდება ისეთი აღმოსავლური ქარი, როგორიერ ინგლისს ჯერ არ უხილავს.

ქვი, მსუსხავი ქარი, უოტსონ, და შესაძლოა ზევრი ჩვენგანი მისი გამყინავი სუნთქვისაგან დაილუპოს. მაგრამ ის მაინც ღმერთისაგან მოვლენილი იქნება და რომ გადავივლის, მზისქვეშეთი უფრო სუფთა, ძლიერი და უკეთესი შეიქმნება: დავიძრათ, უოტსონ, ჭიბეში ხუთასი გირვანქის ჩეკი მიღეც, ხვალ უნდა წარვადგინო, რა შეიძლება ადრე და მალე, თორემ, ერთი ვნახოთ, ვინც ის მომწა, გადახდაზე აღარ დათანხმდეს!

პოლმისს უკანასკნელი საქმე

გულდაძიმებული ვავსებ ჩანანერების ნივსს უკანასკნელი სტრიქონებით, რომლებიც ჩემი მეგობრის, მისტერ შერლოკ პოლმისს არაჩვეულებრივი ნიჭის ამბავს მოგვითხრობენ. თუმცა აგერ უკვე ორი წელი გავიდა, მაგრამ გამოვიტყდებით და გულახდილად გეტყვით, რომ მეგობრის დაკარგვამ ჩემს ქხოვრებაში ისეთი სიწარიელე დატოვა, ველარაფრით შემივსია. პოლმსზე მოთხრობების წერას აღარ ვაპირებდი, მაგრამ პოლკოვნიკ ჭეიმს მორიარტის უკანასკნელმა წერილებმა, რომლებშია იგი თავის განსვენებულ ძმას იწავს, ისევე ამაღვინეს ხელში კალამი. ჩემს მოვალეობად ვრახ, საზოგადოებას ამბავი ისე მოვუთხრო, როგორც სინამდვილეში მოხდა. სიმართლე მხოლოდ ჩემთვისაა წნობილი და მოხარული ვარ, რომ დადგა დრო, როცა მისი დაფარვის მიზეზი აღარ მატვს.

რამდენადაც ჩემთვის წნობილია, გაზეთებში გამოქვეყნდა მხოლოდ სამი წნობა: „უწრნაღ დე აენევის“ 1891 წლის 6 მაისის ნომერში მოთავსებული შენიშვნა, 7 მაისის რეიტერის სააგენტოს დეპეშა ინგლისურ პრესაში და ზოლოს, ახლახან გამოქვეყნებული წერილები, რომელნიც ზემოთ მოვისხენიეთ. ამ წერილებიდან პირველი და მეორე ძლიერ შემოკლებულია, ხოლო უკანასკნელი – როგორც ახლა დავამტკიცებ – ნამდვილ ფაქტებს ამახინჯებს. ჩემი, როგორც პოლმისის მეგობრის, პირდაპირი ვალია და მოქალაქეობრივი სინდისიც იმას ჩამძახის, რომ ზოლოს და ზოლოს ვაუწყო ქვეყანას, თუ რა მოხდა სინამდვილეში პროფესორ მორიარტისა და მისტერ შერლოკ პოლმისს შორის.

მკითხველს აღნათ ახსოვს, რომ ახლო ურთიერთობა, რაც ჩემსა და პოლმისს შორის არსებობდა, ჩემი დაქორწინების დღიდან რამდენადმე შეიწვალა. იმ ხანებში კერძო საექიმო პრაქტიკაზე ვადავდი. პოლმისი ჩემთან დროგამოშვებით შემოვივლიდა ხოლმე, ისიც მხოლოდ ისეთ დროს, როცა ძიებისას დამხმარე ესაჭიროებოდა. მაგრამ ეს სულ უფრო და უფრო იშვიათად ხდებოდა, ხოლო 1890 წელს მის თავგადასავლიდან მხოლოდ სამი ამბავი გამოვაქვეყნე.

1890 წლის ზამთარში და 1891 წლის გაზაფხულზე გაზეთები წერდნენ, რომ პოლმისი საფრანგეთის მთავრობამ ერთ უაღრესად მნიშვნელოვან საქმეზე მიიწვია, თვითონ პოლმისმა წარწონიდან და ნიმიდან ორი წერილი გამომიგზავნა, საიდანაც ის დასკვნა გამოვიტანე, რომ მისი ყოფნა საფრანგეთში ძლიერ გაჭიანურდებოდა, ამიტომ, როცა არ იყოს, გაოწებული დავრჩი, როცა 24 აპრილს საღამოს უეწრად პოლმისი ჩემს სამუშაო ოთახში გაჩნდა. მაშინვე თვალში მეწა, რომ კიდევ უფრო ფერმკრთალი და გამხდარი იყო, ვიდრე ჩვეულებრივ გახლდათ ხოლმე.

– დიახ, საგრძნობლად გამოვიფიტე, – მითხრა უმაღო ჩემი სახის გამომეტყველების, ვიდრე სიტყვის პასუხად. – უკანასკნელ დროს, როცა გამიჭირდა... რა იქნება, რომ დარაბები დავხსრო?

ოთახი განათებული იყო მხოლოდ მაგიდის ლამპით, რომლის შუქზეც ვკითხულობდი ხოლმე. პოლმისი ფრთხილად გაპყვა კედელს და ოთახს ირგვლივ შემოუარა, დარაბები ხმაურიან დახსურა და ურდულებით გულმოდგინედ ჩაკეტა.

– განა რამის გეშინიათ? – ვკითხე.

– დიახ, მეშინია.

– რისი?

– უხმაურო თოფიდან გასროლილი ტყვიის.

– ჩემო ძვირფასო პოლმის, ვერ გამიგია, რა საფრთხე გემუქრებათ?

- უოტსონ, მგონი, საკმაოდ კარგად მიწნობთ, და თქვენთვის წნობილია, რომ ლაჩარათა რიჩვს არ ვეკუთვნი, მაგრამ კარმა რომ ანგარიში არ გაუნოო საშიშროებებს, რა გეშეკრება - ეს უმაღლ სისულელეთა, ვიდრე სიმაძაწე. მომეერთ, გეთაყვა, ასანთი. პაპიროსი მოსნია და, ეტყობოდა, თამბაქოს კვამლია ოდნავ დაამშვიდა.

- ჰერ ერთი, ზოდიში უნდა მოვიხადო ასე გვიან მოსვლისათვის, - მითხრა ჩემმა მეგობარმა, - და ამას გარდა, ნებართვა უნდა გთხოვოთ იმ საქრელიისათვის, რის ჩაღენასაუ არა ვაპირებ. მინდა თქვენი ზალის უკანა კედელზე გადავძვრე, რადგანარ თქვენი სახლიდან სწორედ ამ გზით ნასვლა განვიზრახე.

- მაგრამ რისი გულისათვის? - ჩავკითხე მე.

ხელი ლამპის სიხლოვეს მიიჭანა და მაშინ დავინახე, რომ ორ თითზე სახსრები გადაჭრილი და სისხლით მოსვრილი ჰქონდა.

- როგორ ხედავთ, საქმე მთლად სახუმროდ არაა, - თქვა ლიმილით. - ასე კარმა შეიძლება მთელი ხელირ დაკარგოს. მისის უოტსონი სადაა? შინ არის?

- არა, ნარწობებთან ნავიდა სტყუმრად.

- აჰა! მაშ, თქვენ მარტო ხართ?

- სრულიად მარტო.

- რაკი ასეა, უფრო ადვილად შემოგთავაზებთ ერთი კვირით კონტინენტზე გაყოლას.

- სახელდობრ, საით?

- სულ ერთია საითარ ნავალთ. ჩემთვის ამ ამბავს არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს.

სულ ერთია საით ნავალთო, ეს აზრი უკიდურესად ურნაურად მეჩვენა. ზოლმის ჩვეულებად არ ჰქონდა უქმად დროის ტარება. ამავე დროს მისი ფერნასული, დაქანწყული სახე უსიწყვოდ ლაპარაკობდა უკიდურესობამდე მისულ ნერვულ დაძაბულობაზე. მხერაზე შემაცყო, რომ საგონებელში ჩავვარდი. იგი იდაყვებით დაეყრდნო მუხლებს, თითების ზოლოები შეკრა და საქმის ვითარების ასხნა დამინყო.

- ხომ არაფერი გსმენიათ პროფესორ მორიარტზე? - მკითხა მან.

- არაფერი.

- გენიალური და მიუნვდომელი ვინმეა. ადამიანმა თავის ზადეში გაახვია მთელი ლონდონი, და კარის შვილს მისი სახელი კი არ გაუგონია, აი, სწორედ ამ ამბავმა აიყვანა იგი სისხლის სამართლის სამყაროს კვარწხლბეკზე. გარნმხუნებთ, უოტსონ, მორიარტის დამარწხებას რომ მოვახერხებდე და იმ არამზადებისაგან საზოგადოებას დავისხნიდე, ეს იქნებოდა ძიების დარგში ჩემი მოღვაწეობის გვირგვინი, ჩემს კარიერას დასრულებულად ჩავთვლიდი და ხელს უფრო მშვიდ საქმიანობას მოგვიდებდი. ჩვენს შორის რომ ითქვას, უოტსონ, უკანასკნელმა ორმა საქმემ, რომელთარ შესაძლებლობა მომერეს ერთგვარი სამსახური გამენია სკანდინავიის სამეფო გვარისა და საფრანგეთის რესპუბლიკისათვის, მომერეს საშუალება ისე ვიწხოვრო, როგორ ჩემს მისწრაფებებს შეეფერება, და ჩემს საყვარელ პროფესიას, ქიმიურ რღებს დავუბრუნდე. მაგრამ მანამდე ვერ დავისვენებ და სავარძელში მშვიდად ვერ ჩავჯდები, ვიდრე ისეთი ადამიანი, როგორირ პროფესორი მორიარტია, ლონდონის ქუჩებში თავისუფლად დასეირნობს.

- რა ჩაიდინა ასეთი?

- ო, იმ კარს არაჩვეულებრივი ზიოგრაფია აქვს! კარგი ოჯახიდანაა, ზრწყინვალე განათლება მიულია და ზყნებისაგან ფენომენალური მათემატიკური ნიჭი აქვს მიმაღლებული. ორდაერთი წლისას ნიუტონის კანონზე დაუნერია ტრაქტატი, რითარ მთელ ევროპაში მოახვეჭია სახელი. ამის შემდეგ ჩვენს ერთ-ერთ პროვინციულ უნივერსიტეტში მათემატიკის კათედრა მიულია და ზედი ზრწყინვალე მომავალს უქადა. მაგრამ მორიარტის მემკვიდრეობითი მიდრეკილება აქვს არაადამიანური სისასტიკისადმი. მის ძარღვებში ზოროტმოქმედის სისხლი ჩქეფს. ეს სისასტიკე მისი არაჩვეულებრივი ჰყის ნყალობით კიდევ უფრო საშიში გახდა. ამ კარზე საუნივერსიტეტო ქალოქში, სადაარ ასწავლიდა, რყდი ხმები დაირხა. ზოლოს და ზოლოს, იგი იძულებული გახდა დაეჭოვებინა კათედრა და გადასულიყო ლონდონში, სადაარ ოფიერის ხარისხის მისაღები გამორღებისათვის ახაღვაზრღების მომზადება დაინყო... ეს საყოველთაოდ წნობილი ფაქტები გახლავთ. ახლა კი მოისმენთ იმას, რისი გავებარ მე თვითონ მოვახერხე.

როგორც თქვენთვის ცნობილია, ლონდონის სისხლის სამართლის სამყაროს ჩემზე კარგად არავინ იცნობს. დიდი ხანია ვგრძნობ, რომ ჩვენს ქალაქში, მრავალ დამნაშავეს ზურგს უმაგრებს რალარ ჩემთვის უცნობი ხელი – ძალუმი მარგანიზებული ძალა, რომელიც ყალბი პირების საფარვლის უკან კანონის საპირისპიროდ მოქმედებს. რამდენიმეჯერ სრულიად სხვადასხვა შემთხვევაში – ეს სიყალბის ჩადენა იყო, ძარწვა, თუ მკვლელობა, – ვგრძნობდი ამ ძალის არსებობას და ლოგიკური დასკვნების გზით ვაგნებდი მის კვალს იმ გაუხსნელ დანაშაულობებში, რომელთა გასარკვევად უშუალოდ არავის მივუხვევდით. მრავალი წლის მანძილზე ვრედილობდი იმ ფარდის უკან შეჭრას, რაც ამ ძალას ფარავს, და აი დადგა დრო, როცა დახლოებული ძაფის ზოლო ვიპოვე, დავინყე კვანძების გახსნა და ათასობით მზაკვრული მარყუჟის გახსნის შემდეგ სახელგანთქმულ მათემატიკოსს, ყოფილ პროფესორ მორიარტის მივაღებე.

ყოფსონ, ეს კარი – დანაშაულობათა სამყაროს ნაპოლიონია. ლონდონში მომხდარი ზოროტიმოქმედებების ნახევრის ორგანიზატორი სწორედ ისაა. მორიარტივთა სულისჩამდგმელი ყველა გაუხსნელი ზოროტიმოქმედებისა, რაც ამ ქალაქში ხდება. ესაა გენიოსი, ფილოსოფოსი. ესაა კარი, რომელსაც უნარი შესწევს ანტირაქტულად იაზროვნოს. იგი მალაღმკვირვებელი ჭკუის პატრონია. თვითონ, როგორც ობობა, ქსელის შუაგულში უძრავადაა, მაგრამ ქსელის ათასობით ძაფის რხევას იმნამსვე გრძნობს. პირადად იშვიათად მოქმედებს და მხოლოდ გეგმების შედგენითაა გაართული. მაგრამ მისი აგენტების რიხვი დიდია და საუცხოოდარ არის ორგანიზებული. თუ ვინმეს დასჭირდა დოკუმენტის მოპარვა, სახლის გაძარწვა, გზიდან ადამიანის ჩამოყრდნობა, – საკმარისია ეს სურვილი პროფესორს აუწყოს, და დანაშაული მისვე მომზადდება, მერე კი ელვისებურად ასრულდება. აგენტი შეიძლება დაიჭიროს. ასეთ შემთხვევებში ყოველთვის მოინახება ფული, რომ თავდებით გააშვებინონ ან დამკვლელი აუყვანონ. მაგრამ მთავარი ხელმძღვანელი, ის, ვინც საქმეზე გააგზავნა აგენტი, არასოდეს ჩავარდება – ეჭვი არასოდეს არ შეეხება ამ ადამიანს. ასეთია, ყოფსონ, ორგანიზატორი, რომლის არსებობა ლოგიკური გზით დავადგინე და მთელი ენერჯია იმისათვის გავნირე, რომ ის აღმოვაჩინო და გავტყუო.

მაგრამ პროფესორი ეშმაკურადაა შენიღბული და ისე ზრწყინვალედაა დაწყული, რომ მთელი ჩემი მონდომების მიუხედავად შეუძლებელი ხდება სასამართლოს განაჩენისათვის საკმარისი მტკიცებულების წარდგენა. მოგეხსენებათ, რისი უნარიც მაქვს, ძვირფასო ყოფსონ, და მანერ სამი თვის თავზე იძულებული გავხდი მელიარებინა, რომ ლირსეულ მეტოქეს გადავეყარე. საშინელებამ, რასაც მის მიერ მომზადებული დანაშაულობანი მინერგავდნენ, ადგილი დაუთმეს მისი ოსტატობით გამოწვეულ ალტაწებას. მაგრამ ზოლოს და ზოლოს პატარა შერდომა დაუშვა, პატარა, სრულიად პატარა შერდომა, – მაგრამ მორიარტის არც ეს შერდომა უნდა მოსვლოდა, რადგანარ განუწყვეტლივ თვითონ მე ვუთვალთვალდები. რალა თქმა უნდა, იმ შერდომით ვისარგებლე, სწორედ ეგ შერდომა გამოვიყენე ამოსავალ ნერტილად და მორიარტის ვარშემო ჩემი საკუთარი ზადის ქსოვას შევუღებე. ახლა ეს ქსელი თითქმის მზადაა, და სამი დღის შემდეგ, ესე იგი, ორშაბათს, ყველაფერი დასრულდება – პროფესორი თავის ზრწმოს მთავარ ნევერებთან ერთად მართლმსაჯულებას წარუდგება. მერე კი დაინყება ჩვენი საყუხის ყველაზე უფრო დიდი სისხლის სამართლის პროცესი, გახსნება ორმოცზე მეტი საიდუმლოებით მოწყული დანაშაული და ყველა დამნაშავე დაისჯება. მაგრამ ოდნავი აჩქარება, ერთი უმარტებულო ნაბიჯის გადადგმა და ზოროტიმოქმედნი მართლმსაჯულებას თვით უკანასკნელ წამს დაუსხლტებიან ხელიდან.

ყველაფერი კარგად იქნებოდა, მე რომ მომეხერხებინა და ისე შემოქმედა, რომ პროფესორი მორიარტის ამაზე არაფერი სწოდნოდა. მაგრამ ის ვაუბატონი მეტისმეტად რბიერი ზრძანდება. მისთვის ცნობილი გახდა ჩემი ყოველი ნაბიჯი, რაც კი გადამიდგამს, იმისათვის, რომ ჩემს ზადეში მომექრია. ზევრჯერ ურდა გასხლტომას, მაგრამ ყველა გზა გადავულობე. მერნმუნეთ, მეგობარო, ამ ჩემი ზრძოლის დანვრილებითი აღნერლიონის გაზეთებში გამოქვეყნება რომ შესაძლებელი ყოფილიყო, ის დეტექტივის ისტორიის უზრწყინვალეს და ყველაზე უფრო ამალელებელ ნიგნებს შორის ლირსეულ ადგილს დაიჭერდა. ძიებისას ასეთ მწვერვალამდე არ ავმალელებულვარ და არც მონინააღმდეგის მოქმედებას ჩავუვდივარ ასეთ გასაჭირში. მის ძლიერ დარტყმებს მოხერხების ნყალობით ვირდებდი. დღეს დღით უკანასკნელი საშადაისი ჩავატარე და კიდევ სამი დღე

მჭირდებოდა, რათა საქმე დამესრულებინა. ჩემს ოთახში ვიჯექი და სწორედ ამ ფიქრებში ვიყავი გართული, რომ უერრად კარი გაიღო და ჩემ წინ პროფესორი მორიარჭი აღიმართა.

ფოლადის ნერვები მაქვს, ყოცსონ, მაგრამ, ვალიარებ, შევკრთი, როჯა ჩემ წინაშე ის ადამიანი ვიხილე, რომელსაჯ მთელი ჩემი ფიქრი დასჭრიალოებდა. გარეგნულად მორიარჭის უწინაჯ კარგად ვიწნობდი. იგი ძალიან გამხდარი და მაღალია. თეთრი შუბლი აქვს, უზარმაზარი და გამობურჯული, თვალეზი – ღრმად ჩავარდნილი, სახე – სუფთად გაპარსული, ფერმკრთალი, ასკეჯური იერისა, – რაღაჯ ნაპერწკალი პროფესორ მორიარჭისა ამ ადამიანში კიდეჯ დარჩენილა. მხრებში მოხრილია – ალბათ საწერ მაგიდასთან მუღმივი ჭლომით, თავი გველივით აღერილი აქვს და აქეთ-იქით ასარსალოებს. შემოვიდა და მსუსხავი მზერა მომაპყრო.

– არჯ ისე განვითარებული გქონიათ შუბლის ძვლეზი, როგორჯ მეგონა, – ამოლერლა ჩემმა სჯუშარმა. – მისჯერ ჰოლომს, გაჯენილი რეკოლვერის ჭზით ჭარება ძალიან საშიში ჩვეულებმა.

პროფესორის დანახვისთანავე მივხვდი, რა უზარმაზარი საფრთხეჯ შემუქრებოდა: მისი ხსნის ერთადერთი გზა ხომ ის იყო, თუ მე სამუღამოდ დამაღუშებდა! ამიჯომ რეკოლვერი მაგიდის უჯრიდან ელოვის სისწრაფით ამოვილე და ჭზებში ჩავიდე. მორიარჭის შენიშვნის შემდეგ კი რეკოლვერი ჭზიდან ამოვილე, ფეხზე შევაყენე და მაგიდაზე დავდე. მორიარჭი კვლავ ილიებოდა და თვალებს ჭუჭავდა, მაგრამ მის თვალთა გამომეჯყველებში ისეთი ნაპერწკალი იმალოვდა, რომ იარაღის სიახლოვე განსაკუთრებით მახარებდა.

„ვაჯყომ, არ მიწნობთ“, – მითხრა პროფესორმა.

„პირიქით, – მივუგე მე, – მეონი, არ გაგჭირდებოდათ იმის გაგება, რომ ვიწნობთ. დანძძანდით, გთხოვთ. თუ რაიმე სათქმელი გაქვთ, შემიძლია ხუთი წუთი დავითმოთ“.

„ყველაფერი, რისი თქმარ მსურდა, უკვე გამოიწანით“, – მიპასუხა სჯუშარმა.

„ამ შემთხვევაში თქვენჯ ალბათ უკვე გამოიწანით ჩემი პასუხი“.

„მაშ, მიჯიყედ დგახართ თქვენს განზრახვაზე?“

„ღიახ“.

როგორჯ კი მორიარჭიმ ხელი ჭზისაკენ წაილო, მაგიდიდან რეკოლვერი ავილე. მაგრამ მან ჭზიდან ამოილო უზის წიგნაკი, რომელშიაჯ აჩხაბაჩხად იყო გამოყვანილი რაღაჯ თარილეზი.

„თქვენ გზაზე პირველად ოთხ იანვარს გადამელოებთ, – თქვა მან. – ოჯდასამ იანვარს კიდეჯ მომაყენეთ უსიამოვნება. თებერვლის შუა რიჯხვებში ფრიად სერიოზულად შემაშლოთეთ. მარჯის მინურულში სრულიად ჩაშალოთ ჩემი გეგმეზი. ახლა კი თქვენი განუხყვეჯელი თვალთვალის გამო ისეთ მდგომარეობაში აღმოვჩნდი, რომ თავისუფლეზის დაკარგვის რეალოური საფრთხე შემუქრება. ასე გაგროძელება არ შეიძლება“.

„რას მირჩევთ?“ – ვკითხე მე.

„მიაჯოვეთ ეს საქმე, მისჯერ ჰოლომს. თქვენ მეჭისმეჯად ჭკვიანი ხართ და გამიგებთ: აურილოებლად გზიდან უნდა ჩამომერილოდეთ. ინჯელეექჯუალოურად ვჯკებობდი, როჯა ვაკვირდებობდი თქვენი ზროძლის მეოღს და დამერნმუხეთ, ნანყენი დავრჩებობდი, თუ მაიძულეზდით უკიღურესი ღონისძიებისათვის მიმემართა... თქვენ ილიებზით, სერ, მაგრამ გარნმუხებთ, გულახდილად გელაპარაკებთ“.

„საფრთხე ჩემი პროფესიის განუყრელი თანამგზავრია“, – შევნიშნე მე.

„ეს საფრთხე კი არა, გარდუსვალი განადგურება, – ჩაურთო პროფესორმა. – თქვენ გზაზე გადაუღვეით არა ერთ ადამიანს, არამედ უზარმაზარ ორგანიზაციას, რომლის მთელს ძლიერებას, მიუხედავად თქვენი ჭკუისა, ვერ მისწვდებთ. განზე უნდა გადაგეთ, მისჯერ ჰოლომს, ან გადაგეთლავენ“.

„ვშიშობ, – ვთქვი წამოდგომისას, – რომ ჩვენი სასიამოვნო საუბრის მიზეზით გამომეპარება ერთი მნიშვნელოვანი საქმე, რაჯ სხვაგან მიხმობს“.

თვითონაჯ ადგა, უსიჯყვოდ მიუყრებდა და თავს ნაღვლიანად აქნედა.

„მაშ, რა გაენყობა! – თქვა ჩემმა დაუპაჯიუებელმა სჯუშარმა. – ძალიან ვნანობ, მაგრამ ყველაფერი, რაჯ შემიძლო, გავაკეთე. მე ვიერი თქვენი თამაშის ყოველი სვლა“.

ორმანათამდე უძლური ხართ. ეს ჩვენი ღყუელია, მისტერ ჰოლმს, თქვენ იმედი გაქვთ ბრალდებულის სკამზე დამსვამთ – გიყნადებთ, ეს არასოდეს არ მოხდება. თქვენ იმედი გაქვთ – დამამარცხებთ – გიყნადებთ, ამასვე ვერასოდეს მოახერხებთ. თუ გეყოფათ უნარი, რომ დამლუპოთ, გარნმყნებთ, თვითონავე ჩემთან ერთად დაილუპებით”.

„იმდენი ქათინაურიმიტხარით, მისტერ მორიარტი, რომ მინდა იმიტვე გიპასუხოთ, ამიტომ გეტყვით, საზოგადოების სიკეთის გულისათვის სიამოვნებით დავთანხმდებოდი მეორე ამბავზე, რომ საბრალდებულო სკამზე დამესვით”.

„ნურას უყარავად, მისტერ ჰოლმს, და ჩემი მხრით, სიამოვნებით გპირდებით, რომ გავანადგურებთ”. – მიპასუხა და ბოროტად გაიყნა. მერე მოხრილი ზურგი მომაქრია, გავიდა, თან უკან იხედებოდა და თვალს ჭყჭავდა.

ასეთი იყო ჩემი თავისებური შეხვედრა პროფესორ მორიარტისთან, და სიმართლე გითხრათ, ამ შეხვედრამ არასასიამოვნო გრძნობა დამიტოვა. მისი მეტყველების რბილი და ზუსტი მანერა გაიძულებთ ერნმყნოთ მის გულწრფელობას, რავე არ ახასიათებთ ჩვეულებრივ დამნაშავეებს. ეს არ არის ლაყე ბაქია. ყნადია, მეტყვით: „რატომ არ უნდა მიმართოთ დამმარტებისათვის პოლიყნასო?” მაგრამ დარტყმას მომაყნებებს არა თვითონ ის, არამედ რომელიმე აგენტი – ამბი დარნმყნებული ვარ. საამისო საბუთებოვე მაქვს.

– უკვე დავესხენ თავს?

– ჩემო ძვირფასო უოტსონ, პროფესორი მორიარტი არ გახლავთ იმთთავანი, საქმის გადადება რომ დიდი ხნით უყვართ ხოლმე; მისი ნასვლის შემდეგ, ასე თორმეტ საათზე ოქსფორდსტრიტისაკენ უნდა ნავსულიყავი. ბენტინკსტრიტისა და უელბეკსტრიტის კუთხეში ქუჩაზე რომ გადავდიოდი, დავინახე ორყნენა ეტლი, რომელივე საშინელი სისნრაფით პირდაპირ ჩემკენ მოჭქროდა. ძლივეს მოვასნარი ტროტყარზე გადახტომა. რაღავე ნამის პატარა მონაკვეთივე და სასიკვდილოდ დავშავდებოდი. ეტლმა კუთხეში შეუსვია და ელვასავით გაქრა. ახლა უკვე გადავწყვიტე აღარ გადავსულიყავი ტროტყარიდან, მაგრამ უირსტრიტზე ერთ-ერთი სახლის სახურავიდან აგური ჩამოვარდა და ჩემს ფეხებთან დაიმსხვრა. პოლიყნელს ვუსხე და ვუბრძანე დაეთვლიერებინა შემთხვევის ადგილი. სახურავზე რემონტისთვის გამზადებული აგურები და ფიქალის ფილები ენყო. ყველამ ის მიტხრა, აღნათ აგური ქარმა გადამოადლო. რა თქმა უნდა, მე უყეთ ვიყრდი, რავე ხდებოდა, მაგრამ დამამტყირებელი საბუთები არა მქონდა. კები ავიყვანე, ჩემს ძმასთან მივედი ჰელ-მელში და ლამე იქ გავათიე. იქიდან პირდაპირ თქვენკენ გამოვიე. გზაში რომელიღავე კომბლიანი არამზადა დამესხა თავს. ნავაქრეე და პოლიყნამ დააკავა. მაგრამ სიტყვას გაძლევთ, ვერავინ აღმოაჩენს კავშირს იმ ჭენტლიმენსა, რომლის წინა კბილებზევე ხელი დავისისხლიანე, და მათემატიკის უბრალო მასნავლებელს შორის, რომელივე ამ ნუსას აღნათ აქედან ათიოდე მილის მანძილოზეა და ამოყნებებს ნყვეტს გრიფელის დაფაზე. ახლა აღნათ გასაგებია, უოტსონ, რატომ დავხურე მოსვლისთანავე დარანები და რატომ გთხოვეთ გამიშვათ არა სადარბაზო კარიდან, არამედ მეორე, ნაკლებად შესამჩნევი გასასვლელოდან.

არა ერთხელ ვყოფილოვარ აღტარებული ჩემი მეგობრის სიმამართ, მაგრამ იმ დღეს განსაკუთრებით გამაოყნა მის მიერ სრულიადარ არა შემთხვევით მომხდარი ამბების მშვიდად ჩამოთვლამ.

– იმედი მაქვს, ლამეს ჩემსას გაათევეთ? – ვკითხე მე.

– არა, ჩემო მეგობარო, შეიძლება საშიში სტყუარი გამოვდგე. უკვე მოვიფიქრე მოქმედების გეგმა და ყველაფერი კარგად დასრულოდებ. ახლა საქმე იმ სტადიაზეა, რომ დაპატიმრება უჩემოდარ შეუძლიათ მოახდინონ. ჩემი დამმარტება მხოლოდ ძიების დროს დასჭირდებთ. იმ რამდენიმე დღით, რავე ჭერ კიდევ რჩება პოლიყნის გადამწყვეტ მოქმედებამდე, ჩემთვის ყველაფერს სადმე გამგზავრება აჯობებს, მოხარული ვიქნებოდი. თუ შემდებდით და ჩემთან ერთად კონტინენტზე ნამოხვიდოდით.

– ახლა ავადმყოფები როტა მყავს, – ვუთხარი მე, – ჩემი კოლეგა, რომელივე მეზობლად რხოვრომს, სიამოვნებით შემყვლის. ასე რომ, სიამოვნებით ნამოგყვებით.

– და შეგვიძლია ხვალ დილითვე გავემგზავროთ?

– დიახ, თუ ეს აყრღებელია.

- ნამდვილად გადაუდებელი ამბავია. ახლა მოისმინეთ ჩემი ინსტრუქცია და გემუდარებით, უოჭსონ, დაიწვიეთ იგი ზედმინეცნითა და დიდი გულომოდგინებით, რადგანარ ჩვენ ორს ზრძოლა უნიჭიერეს თაღლითთან და მთელ ევროპაში დამნაშავეთა ყველაზე დიდ გაერთიანებასთან მოგვინევს. მომპაპართი ყურნი და გულოდასმით მომისმინეთ. დღეს საღამოსვე საიმედო კარის ხელით, ვიქტორიას ვოგზალოზე ისე უნდა გააგზავნოთ თქვენი ზარგი, რომ ზედ დანიშნულებების სადგური არ აღინიშნოს, დილით მსახურს კების მოყვანა დაავალოთ, მაგრამ მკარად გააფრთხილოთ, რომ პირველ ორ გზად გადაყრილ ეჭვს ნუ აიყვანს. ეჭვში რომ ჩაჭდებით, კებმენს უზრძანეთ სტენდისაკენ ნაგიყვანოთ. საზოლოო გაჩერება ლოუსერის პასაჟზე გექნებათ. სად უნდა მიგიყვანოთ კებმა, ეს ქალაღდის ფურწელოზე გექნებათ დანერილი. მიეჭლოეს ხელში ჩასჩრით და გააფრთხილოებთ, არავითარ შემთხვევაში არ გადაავდოს. ფული ნინასნარ გადახადეთ და როგორც კი კები დანიშნულების ადგილას გაჩერდებთ, იმავე ნამს შეიძალოთ პასაჟში იმ ვარაუდით, რომ ზუსტად ათის თხუთმეჭ ნუთზე პასაჟის მეორე ზოლოში აღმოჩნდეთ. იქ ტროჭუარის კიდეზე, პატარა ეჭვს შენიშნავთ. ეჭვის სადავეები ხელ ექნება შავი ფერის მოსასხამიან კარს, რომლის საყელოზე ნითელ არძიას შენიშნავთ. მის ეჭვში ჩაჭდებით და სწორედ დროზე გახვალთ ვოგზალოზე, რათა კონტინენტისაკენ მიმავალ ექსპრესზე მოხვდეთ.

- სად უნდა შეგხვდეთ?
- სადგურზე. ჩვენთვის მზად იქნება პირველი კლასის მეორე კუბე.
- მაშ, ჩვენ უკვე ვაგონში შევხვდებით?
- ღიას.

ამაღდ ვთხოვდი ღამის გასათევაღ ჩემს სახლოში დარჩენილიყო. ნამდვილად ვიწოდო, ექმნოღა უსიამოვნება არ შეეხვედრებინა იმ ადამიანისათვის, ვინც თავშესაფარს სთავაზობდა და ეს იყო ერთადერთი მიზეზი, რარ ჩემი სახლიდან ნასვლას აიძულებდა. რამდენიმე ნაჩქარევი მითითება კიდეც მომერ მეორე დღის გეგმებთან დაკავშირებით. შემდეგ სხარტად ნამოიძარათა და ზაღში გავედიოთ თუ არა, კედელს პირდაპირ მორჭიძერსტრიტისაკენ გადაარორდა, სტვენიოთ მოიხმო კები და მაღე მიმავალი ზორზღების ხმაური გავიგონე.

მეორე დილით ჰოლომის მითითებათა ზუსტად შესრულებას შევუდექი. კები ძალიან ფრთხილად დავიქირავე. ისე, რომ ხაფანგში არ მოვხვედრილიყავი და საყზმის შემდეგ დანიშნულ ადგილოზე დაუყოვნებლივ გავემგზავრე. ლოუსერის პასაჟს რომ მივალნიე, რარ ძალა და ღონე შემწევდა, იმ სისწრაფით გავიქერი, და ვნახე კარეჭა, რომელიერ პირობისამებრ მელოდა. როგორც კი ჩავუქეი, შავ მოსასხამში გავხეულომა უზარმაზარი ტანის მიეჭლოემ რხენს მათრახი გადაპკრა და ერთ ნამში ვიქტორიას ვოგზალოში მიმქროლთ. ძლოვს მოვასწარი ჩამოსვლა, რომ ეჭლი მიაზრუნა და ისე გააქროლთ, რომ ჩემკენ არე მოუხედავს.

თითქოს ყველაფერი საყრხოოდ მიმდინარეობდა. ჩემი ზარგი ვოგზალოში მელოდა. ჰოლომის მიერ მინიშნებული კუბე იოლად ვიპოვე. აღზათ, ეს იყო ერთდაერთი კუბე, რომელსარ ენერა „დაკავებულია“. ახლა მხოლოდ ის მამფოთებდა, რომ თვითონ ჰოლომი არ ჩანდა. ვოგზლის საათს დავხედე და ეღდა მეერა, მაჭარებლის გასვლამდე სულ შვიდი ნუთი რჩებოდა. ამაღდ ვეძებდი მგზავრებისა და გამერილებლების ზრბოში ჩემი მეგობრის გამხდარ ფიგურას. რამდენიმე ნუთი იმაში მოკვალი, რომ ვეხმარებოდი ერთ პატვივსარემ იჭალიელ პატერს, რომელიერ დამჭვრეულ ინგლისურ ენაზე რდილობდა აეხსნა მუშისათვის, ჩემი ზარგი პირდაპირ პარიზში უნდა გაიგზავნოსო. შემდეგ ერთხელ უკვე ნარწონი მიხრწნილი იჭალიელი პატერი აღმოვარჩინე. მას ჩემი კუპის ზილეთი არა პქონდა, მაგრამ მუშას მინერ ჩემთან დაესვა. ამაღდ ვუსწიდი დაუპატვიუებელ თანამგზავრს, რომ მისი შემოჭრა არ მსიამოვნებდა, მე მისი იჭალიური არ მესმოდა და მას ჩემი ინგლისური. ამიჭომ მხოლოდ მხრები ავიჩეე და მეგობრის მოლოდინში შემფოთებით ვიქერიებოდი სარკმელოში. თანდათანობით შიში მეუფლებოდა: იქნებ მისი მოუსვლელობის მიზეზი ღამით შემთხვეული რაიმე უბედურება იყო, უკვე ექსპრესის ყველა კარი ჩაკეტეს და სასტვენის ხმაერ გავიგონე, რომ უერად, ჩემს გვერდით, ჩემი მეგობრის ხმა გაისმა:

- ძვირფასო უოჭსონ, თქვენ ჩემთვის საღმის მოწემარ კი არ ინებეთ!

განრვიფრებულმა მივიხედე. ხნიერი პატერი ჩემ პირისპირ იდგა. ერთ ნამში ნაოჯები გაუსწორდა, წვირი ნიკაპს დაშორდა, ქვედა ზაგე წინ ნამონეული აღარ მეჩვენებოდა, პირმა ჩიფჩიფი შეწყვიტა, მიმქრალ თვალებში ჰოლმისისებურმა წერხლმა იელვა, მოხრილი ნელი გასწორდა. მაგრამ ყველაფერი ეს ერთი თვალის დახამხამებამში მოხდა, და ჰოლმისი ისევე სწრაფად გაქრა, როგორც გამოჩნდა.

- ღმერთო მონყალო! - შევძახე მე. - მაგარი შიში კი მაჭამეთ!

- ჯერ კიდევ უდიდესი სიფრთხილე გვმართებ, - მითხრა ჩურჩულით ჩემმა მეგობარმა. - ასე მგონია, ჩვენს კვალს მოაგნეს. ეგერ, თვითონ მორიარტირ!

ამის თქმა და მატარებლის დაძვრა ერთი იყო.

ფანჯრიდან თავი გამოვყავი, უკან მივიხედე და დავინახე მაღალი კარი, რომელიც გამშაგებთ იკვლევდა ზრბოში გზას და ხელს აქნევდა, თითქოს მატარებლის შეჩერებას ლამობსო. მაგრამ უკვე გვიან იყო. მატარებელმა სვალს უმატა, და სულ მალე სადგური უკან დარჩა.

- აი, ხედავთ, - თქვა სიყრლით ჰოლმისმა, - მთელი ჩვენი სიფრთხილის მიუხედავად ამ ადამიანებს ძლივს გავუსხლოებით კლანჭებიდან.

აღვა, მღვდლის შავი ანაფორა გაიხადა, თავსაბურავი მოიძრო და ეს თავისი სამასკარადო სამოსელი ზარგში შეინახა.

- დილის გაზეთები ნაიკითხეთ, უოტსონ?

- არა.

- მაშასადამე, ჯერ კიდევ არ იყრთ, რა მოხდა ზეიკერსტრიტზე?

- ზეიკერსტრიტზე?

- ნუხელ ჩვენი ზინა გადანვეს, მაგრამ დიდი ზარალი არ მოგვსვლია.

- რა უნდა ვიღონოთ, ჰოლმის? ეს პირდაპირ აუჭანელი ამბავია.

- აღნათ მას შემდეგ, რა მათი კომპლიანი აგენტი დააპატიმრეს, ჩემი კვლი დაკარგეს, თორემ აბა, საიდან მოისაზრებდნენ, რომ შინ დავბრუნდებოდი. შემდეგ კი, ეტყობა, თქვენ დაგინყეს თვალთვალი - აი, რამ მოიყვანა მორიარტი ვიქტორიას ვოგზალზე. რაიპე შეწყდომა ხომ არ დაუშვით, უოტსონ?

- ყველა თქვენი მითითება ზუსტად შევასრულე.

- ეტლი ადგილზე დავიხვდათ?

- დიას, მელოდა.

- მიეცლო ირანით?

- ვერა.

- ჩემი ძმა იყო, მაიკროფტი. ასეთ საქმეებში დაქირავებულ კარს საიდუმლოება არ უნდა გაანდო. ახლა კი უნდა მოვიფიქროთ, რა ვუყოთ მორიარტის.

- რაკი ექსპრესით მივდივართ და გემირ, მატარებლის ჩასვლისთანავე გადის, მე მგონია, ვერანაირად ვერ დაგვენივან.

- ჩემო ძვირფასო უოტსონ. აკი ვითხარით, როცა ლაპარაკია გონიერებასა და გამჭრიახობაზე მორიარტის მოქმედება ისევე უნდა შევაფასოთ და ავნი-დავნიოთ, როგორც პირადად ჩემი. დავიჯერო გგონიათ, თუ მღვერის ადგილზე მე ვიქნებოდი, ასეთი უმნიშვნელო დაბრკოლება შემაჩერებდა? აბა, თუ ასე არ ფიქრობთ, რატომ გაქვთ პროფესორზე ასე რყდი წარმოდგენა?

- მაგრამ რა უნდა იღონოს?

- იგივე, რასაქ მე გავაკეთებდი.

- მაშინ მითხარით, მის ადგილზე თქვენ როგორ მოიქცოდით?

- საგანგებო მატარებელს შევუკვეთდი.

- მაგრამ სულ ერთია დაავიანებ.ს.

- არავითარ შემთხვევაში. ჩვენი მატარებელი კენჭენბერში შეჩერდება. გემი კი თხუთმეტი ნუთით ყოველთვის აგვიანებს ხოლმე. აი, იქ დაგვენივა.

- ისე გამოდის, რომ დამნაშავეები ჩვენა ვართ და არა ის. ვუბრძანეთ ჩამოსვლისთანავე დააპატიმრონ.

- ეს გაანადგურებდა სამი თვის მუშაობის ნაყოფს. ჩვენ დავიჯერდით დიდ თევზს,

წვრილი თევზები კი ზადიდან დაგვისხლოებოდნენ და სხვადასხვა მხარეს გარყრავდნენ.

ორშაბათს ყველანი ჩვენს ხელთ იქნებოდა. არა, ახლა მორიარტის დაპატიმრება ყოველად დაუშვებელია.

- მაშ, რა ვქნათ?

- კენჭებში უნდა გადმოვიღეთ.

- მერე?

- მერე ნიუპეცენში გამგზავრება მოგვიწევს, იქიდან კი - დიეპში. მორიარტი იმასვე მოიძიებდა, რასაც მე, მის ადგილზე რომ ვყოფილიყავი: პარიზში ჩამოვა, ჩვენს ჩემოდნებს დანიშნავს და ორი დღე დაგველოდება საბარგო კამერაში. ამასობაში ჩვენ ორ ნობისებრ საგზაო ტომარას შევიძინებთ, რითაც იმ ადგილების სავაჭრო მრეწველობას ნავაზაღისებრ, რომელ მხარეშიც მოგვიხდება მოგზაურობა და ლუქსემბურგისა და ბაზელის გავლით, შვეიცარიაში ჩავალთ.

ძალიან გამოყვანილი მოგზაური ვარ და ბარგის დაკარგვა არ დამნანებია, მაგრამ, უნდა გამოვტყუდე, და ვაღიარო, ის აზრი, რომ თავს ვარიღებდით და კვამლებოდათ ბოროტმოქმედს, რომელსაც აყარებელი საზოგადოებრივი დანაშაული ჰქონდა ჩადენილი, უსიამოვნო ურყინტელს მგვრიდა. რხადია, ჰოლმის ჩემზე უკეთ ესმოდა საქმის ვითარება. ამიტომ კენჭებშიც გადმოვიღეთ. აქ გავიგეთ, რომ მაჭარებელი ნიუპეცენისაკენ მხოლოდ ერთი საათის შემდეგ გავიდოდა.

ჯერ კიდევ ნაღვლიანად გავუქროდი ვაგონს, რომელიც თანდათან ეფარებოდა თვალს და თან მთელი ჩემი ვარდერობი მიჰქონდა, როდესაც ჰოლმისმა ანაზღაურებად ჩამავლო ხელი და მიხსრა:

- ხედავთ, რა სწრაფად მოჰქრის?

შორს, კენჭის ტყეებში კვამლის წვრილი სვეტი ირხეოდა. ერთი ნუთის შემდეგ სადგურისაკენ მსრბოლი მეორე მაჭარებელი შევნიშნე, რომელიც მხოლოდ ორთქმავალისა და ერთი ვაგონისაგან შედგებოდა. ძლივს მოვასწარით გამოკრული ფუთების უკან მიმალვა, რომ მაჭარებელმა გრიადით ჩაგვიქროლა და სახეში გახურებული ორთქლის ნაკადი შემოგვაფრქვია.

- ჩაგვიქროლა! - თქვა ჰოლმისმა და თვალი გააყოლა ვაგონს, ოდნავი ხტომითა და მსუბუქი რწევით რომ მიჰყვებოდა ლიანდაგს. - როგორ ხედავთ, ჩვენი მეგობრის გამჭრიახობასაც აქვს საზღვრები. ჭეშმარიტად, სასწაული იქნებოდა, რომ მასაც იგივე დასკვნები გაეკეთებინა, რაც მე გავაკეთე, და მათ შესაბამისად ემოქმედნა.

- რას იზამდა, რომ დაგვენოდა?

- უუკვლად ჩვენს თავიდან მოშორებას შეეცდებოდა. არც მე დაველოდებოდი გულხელდაკრეფილი. ახლა საკითხავი ისაა, აქ ვისაუზმოთ, თუ შიმშილით სიკვდილის რისკი გავნიოთ და ნიუპეცენამდე დავიწადოთ.

იმავე ლამეს ჩავედით ბრიუსელში, იქ ორი დღე დავყავით და მესამე დღეს სტრასბურგს გავემგზავრეთ.

ორშაბათს დილით ჰოლმისმა ლონდონის პოლიციას დეპეშა გაუგზავნა. საღამოს, ჩვენს სასტუმროში რომ მოვბრუნდით, უკვე პასუხი დაგვცხვდა. ჰოლმისმა დეპეშა ნაიკითხა და ნუკვლა-კრულვით ისროლა ბუხარში.

- ეს უნდა გამეთვალისწინებინა! - აღმოთქვა მან სინანულით. - გაიქრა.

- მორიარტი?

- იმ ერთის გარდა მთელი ბანდა იგდეს ხელთ! მეთაური კი პოლიციას დაუსხლტა! ჰო, რა თქმა უნდა, მე ნამოვედი, და ის ხალხი მორიარტის რას გაუსწორებოდა! თუმცა დარწმუნებული ვიყავი, რომ პოლიციას ყველა გზა ვუჩვენე. ირთ, უოტსონ, ჭობია ახლავე ინგლისში დაბრუნდეთ.

- ვითომ რატომ?

- ამიერიდან მე საშიში თანამგზავრი ვარ. თუ მორიარტი ლონდონში დაბრუნდება, იქნის, რომ დალუპულია. რამდენადაც მის ხასიათს ვიწინებ, ახლა მთელი თავის ძალას და მოხერხებას იქით მიმართავს, რომ ჩემზე მყრი იძიოს. ეს აშკარად მიხსრა ჩვენი ხანმოკლე შეხვედრის დროს, და დარწმუნებული ვარ, ეს არ იყო ლიტონი მუქარა. გულწრფელად გირჩევთ დაბრუნდეთ ლონდონს და თქვენს პარტნიერებს მიხედოთ.

მავრამ მე, ძველი ჭარისკარი და ჰოლმისი ერთგული მეგობარი ვახლოდით და ასეთ ღროს როგორ მივატოვებდი. ნახევარ საათზე მეტ ხანს ვდავობდით სტრასბურგის სასტუმროს რესტორანში, და იმავე ღამეს გზა შენევისკენ ვანავარდეთ.

მთელი კვირა სიამოვნებით დავეხეტივართ რაინის ხეობაში, მერე კი ლეიკა უკან მოვიტოვეთ, გავიარეთ ჯერ კიდევ ღრმა თოვლით დაფარული უღელტეხილი და ინტერლაკენის გავლით ჰაჭარა სოფელ მარინგენს მივამყურეთ. ეს იყო საყურბო გასეირნება. ნაზი გაზაფხულის სიმშვენიერ ფიანდაზად გვეგებოდა ფეხქვეშ და ქათქათა სპეციალური თოვლის საფარველი მალეოდან დავექროდა. ჩემთვის ამჟამად იყო, რომ ჰოლმისს ნუთითარ არ ავინყდებოდა მის თავს მოსალოდნელი განსარდელი. ჰაჭარა მყუდრო ალპურ სოფლებში, განმარტოებულ მთის ბილიკებზე – ყველგან ვამჩნევდი მის სწრაფ, დაკვირვებულ მზერას, ყურადღებით რომ სწავლობდა ყოველი შემხვედრი მგზავრის სახეს – ეტყობოდა, მტკიცედ სჯეროდა, რომ გარდუვალი საფრთხე კვალდაკვალ მოსდევდა. მასხოვს ასეთი შემთხვევა: უემის სანახებში მივდიოდით და დამაფიქვრელ დაუბნებებს ნაპირებს შევექროდით, უერად ქვის დიდი ლოდი მონყდა კლდეს, მარჯვენა მხარეს რომ იყო აღმართული ჩვენს თავს ზემოთ, ძირს დაგორდა და ჩვენს უკან ტბაში ჩავარდა. ჰოლმისმა ბრეკინან ბექობზე აირბინა, კისერი ნაიგრძელა და მიდამო კარგად შეათვალიერა. ამაოდ არნმყენებდა გამყოლი, გაზაფხულობით ამ ადგილებში ლოდების დაგორება სრულიად ჩვეულებრივი ამბავიაო. ჰოლმისმა არაფერი უპასუხა, მავრამ იმ კარის სახით გამიღია, რომელმარ უკვე კარგა ხანია განჭვრიტა მოსალოდნელი საფრთხე. მიუხედავად სიფრთხილისა, ჩემი მეგობარი სასონარკვეთილებას არ ეძლეოდა. პირიქით, არ მასხოვს ოდესმე ისეთ ხალისიან განწყობილებებზე ყოფი მხილოს. ხშირად იმეორებდა, საზოგადოება რომ განთავისუფლებული იყოს პროფესორ მორიარტისაგან, ჩემს მოღვაწეობას სიამოვნებით შევწყვეტდით.

– მგონია, უფლებს მაქვს ვთქვა, უოტსონ, რომ მთლად უქმად არ მიჩხოვრია. თუნდაც ჩემი სირიხლო დღეს დასრულდეს, ასე მგონია, განვლილი გზის გადახედვა სულიერ კმაყოფილებას მანიჭებს–მეთქი. ჩემი ნყალობით ლონდონის ჰაერი უფრო გასუფთავდა. ბევრ საქმეში მიმიღია მონაწილეობა და ჩემი გავლენით ბოროტად არასოდეს მისარგებლია. მტყუანის მხარე არ დამიჭერია და სიმართლისთვის ზურგი არ მიქრევია. მართალია, უკანასკნელ ხანებში ერთბაშად თვალში საყრემ მოვლენებზე უფრო იმ გამოჩანების ამოხსნა მიზიდავდა, რომელთარ ბუნება გვთავაზობს და რომელთა გამოჩნ პასუხისმგებლობა ჩვენს ჯერ კიდევ მოწყობილ საზოგადოებას ეკისრება, მავრამ იმ დღეს, უოტსონ, როცა ჩემს კარიერას მთელ ევროპაში ყველაზე უფრო საშიში და ყველაზე უფრო ნიჭიერი დამნაშავეს შეპყრობით ან განადგურებით დავავგირვინებ, თქვენი მემყარებერ დასრულდებან.

ახლა შევეუდებნი მოკლედ, მავრამ ზუსტად გადმოგვრემ ჩემი მეგობრის შესახებ ის რეკა რამ, რარ კიდევ უთქმელი დამრჩა. ამ ნვრილმანების გადმოგვრემა ძალიან მიმიძის, მავრამ ჩემს თავს მოვალედ ვთვლი, არც ერთი მათგანი არ გამოვტოვო.

3 მათს დაბა მარინგენში ჩავედით და შევეჩრდით სასტუმრო „ინგლისში“, რომლის ჰაჭრონიერ მაშინ ჰეტერ შტაილერ უფროსი ვახლოდათ. ჩვენი მასპინძელი ჭკვიანი ადამიანი იყო და საყურბოდ ლაპარაკობდა ინგლისურად, რადგან სამიოდე ნელს ლონდონის სასტუმრო „გროსვენორში“ მიმტანად ემუშავნა. ოთხ მათს, დღის მეორე ნახევარში მისი რჩევით ორივე მთებში ნავედით, რათა ღამე ჰაჭარა სოფელ როზენლაუში გავგეთია. მასპინძელი განსაკუთრებით რაინებნახის ჩანჩქერის დათვალიერებას გვირჩევდა. ეს ჩანჩქერი დაახლოებით აღმართის შუა ადგილასაა, ოლონდ გზიდან რეკა განზე უნდა გადაუხვიო. ჩანჩქერი საინტერესო და თან საშინელი სანახავიერ გამოდგა. გამდნარი თოვლისაგან მოდიდებული და აქაფებული მთის ნაკადი უძირო უფსკრულში ეშვებოდა და მხეფები იქიდან ისე ამოდიოდა, როგორც კვამლი აღმოდიებული სახლიდან. ხეობა, რომელშიერ ნაკადი ეშვება, მოელვარე, ნახშირივით შავი კლდეებითაა გარემორყული. იგი ძირს, მიუნვლომელ სიღრმეში ვინროვდება, იქ აქაფებული, მდულარე ჭად იქრევა, რომელიერ განუწყვეტილ ივსება და საშინელი ძალით ისვრის ნყაღს უკანვე, კბოლოვან მთებში. მწვანე ნაკადთა მუდმივი მოძრაობა, განუწყვეტელი ზათქითა და ღრიალით ძირს დაშვება და შეუკავებელ ქარბუქად მალღა ასვლა, – ყოველივე ეს ადამიანს თავბრუს ახვევს და

თავისი შეუსვენებელი ღმუილით აბრუებს. კლდის კიდეზე ვიდექით და ჩავყქეროდით უფსკრულის, სადაც მორიქი წყალი სადღაც დაბნა, შავ ქვეშე იმსხვროდა. ვიდექით და ვუსმენდით იღუმალ ხმაურს, ქვესკნელიდან რომ ამოდიოდა და ბრბოს შორეულ გუგუნს მოგვაგონებდა.

ბილიკი, რომელსაც აცყვიით, რკალივით იხრებოდა, რათა ცურისტებს საშუალება მისრემოდათ უკეთ დაენახათ ჩანჩქერი, მაგრამ ეს გზა ხრამით თავდებოდა და მგზავრები უკან იმავე გზით უნდა დაბრუნებულიყვნენ, რითაც მაღლა ამოდიოდნენ. ჩვენც უკან მივბრუნდით და წასასვლელად მოვემზადეთ, როცა უეცრად შევნიშნეთ უმანვილო - შვეიწარიელი, რომელიც ჩვენკენ მორბოდა. მან ხელში ნერილი მომაჩეჩა. კონვერტზე იმ სასტუმროს ზეჯედი შევიყვანი, რომელშიაქ შევჩერდით. ნერილი სასტუმროს პატრონს დაენერა და ჩემი მისამართით გამოეგზავნა. ნერდა, ნახვედით თუ არა, სწორედ რამდენიმე წუთის შემდეგ სასტუმროში მოვიდა ინგლისელი ქალი, რომელიც ჭლექისაგან დაფერფლილი და სულთმობრძავიაო. ზამთარი დავოსში გაუჭარებია, ახლა კი თავის მეგობრებთან მიდიოდა ლუცერნში, მაგრამ გზად მოსლოდნელად პირიდან სისხლის ნთხევა დასწყებიაო. ეტყობა, რამდენიმე საათის სიწოქხლედა დარჩენია, მაგრამ მისთვის დიდი ნუგეში იქნება სიკვდილის წინ ინგლისელი ექიმის ხილვაო, და თუ მოყსნრებთ... და ა.შ. პოსტკრიპტუმში კეთილი შტაილერი დასძენდა, დიდად დავალოებული დავრჩები, თუ სასწრაფოდ მოხვალთ, რადგან მომაკვდავი კატეგორიულ უარს აქნადებს შვეიწარიელი ექიმის სამსახურზე, და როგორც სასტუმროს პატრონი, უზარმაზარ პასუხისმგებლობას ვგრძნობო.

ჩემი პირდაპირი მოვალეობისა და ასეთი მგზნებარე მონოდების უგულისყუროდ დატოვება, რა თქმა უნდა, არ შემეძლო. არ შემეძლო არ შემეწყნარებინა თხოვნა იმ თანამემამულისა, რომელიც უცხო მხარეში კვდებოდა. მაგრამ ჰოლმის მარტო დატოვებაზე ფიქრიც ზაფრის მომგვრელი იყო. ბოლოს გადავწყვიტეთ, რომ მასთან გამყოლად და თანამგზავრად იქნებოდა უმანვილო შვეიწარიელი და მე მაირინგენში დავბრუნდებოდი. ჩემი მეგობარი ერთ ხანს ჩანჩქერის სიახლოვეს დარჩებოდა დამერე გორაკების გავლით გაემართებოდა როზენლაუში, სადაც საღამოს მერ შევუერთდებოდი. როცა გზა რომ გავიარე, უკან მოვიხედე და შევნიშნე, რომ ჰოლმის კლდეც მიყრდნობოდა, გულხელი დაეკრიფა და ძირს, ჩანჩქერის ფსკერს ჩაჰყურებდა. მაშინ არ ვიყოფი, რომ ჩემი მეგობრის ხილვა აღარ მენერა.

ძირს დავეშვი და ისევ მივიხედე. იმ ადგილიდან ჩანჩქერი აღარ ჩანდა, მაგრამ ვნახე მისკენ მიმავალი გზა, რომელიც მთის შვერილის გასწვრივ იკლავებოდა. ამ გზაზე ვილარ კარე სწრაფი ნაბიჯით ადიოდა მაღლა. მისი შავი სილუეტი გარკვევით ჩანდა ნათელ მწვანე ფონზე. შევნიშნე ეს კარე, შევნიშნე მისი ნაბიჯების არაჩვეულებრივი სისწრაფე, მაგრამ ჩემს ავადმყოფთან მიმეჩქარებოდა და ამიტომ მალე უოველივე დავინყებას მივეერი. დაახლოებით ერთი საათის შემდეგ მივალნიე ჩვენს სასტუმროს მაირინგენში. მოხური შტაილერი ზღურბლოზე იდგა.

- რას იტყვი? - ვკითხე და მასთან მივირბინე. - იმედი მაქვს, ავადმყოფის მდგომარეობა არ გაყარესტყულა?

სახეზე გაოქრება გამოეხატა და ნარბები ასნია. მე გული ჩამწყდა.

- მაშ, თქვენ არ მოგიწერიათ? - ვკითხე და ჭიბიდან ნერილი ამოვიღე. - სასტუმროში ავადმყოფი ინგლისელი ქალი არაა?

- რა თქმა უნდა, არა! - შესძახა მან. - მაგრამ ეს რას ნიშნავს? კონვერტს ჩემი სასტუმროს ზეჯედი აკრავს?.. აჰა, მესმის! ჩანს, ნერილი დაენერა მალაღმა ინგლისელმა, რომელსაც ერთი ფეხით გაასწარით. ასე თქვა...

მაგრამ მასპინძლის შემდგომი განმარტებისათვის აღარ დამიერდა. ელდანაკრავი გავრბოდი სსოფლის ქუჩაზე იმავე მთის ბილიკისაკენ, საიდანაც ის იყო დავეშვი.

ჩამოსვლას ერთი საათი მოვუწდი, და თუმცა აღმართზე თავდაუზოგავად ავრბოდი, კიდეც ორი საათი დავკარგე, ვიდრე ისევ რაიხენბახის ჩანჩქერთან აღმოვჩნდებოდი. ჰოლმის აღაქნეშტოკი კლდეზე მიყუდებული დამიხვდა ისევ იმ ადგილას, სადაც დავტოვე, მაგრამ თვითონ ჰოლმის არა ჩანდა, და ამოდ ვეძახდი. ერთადერთი პასუხი გახლდათ გარემო მომრველ ფრილო კლდეთა ექო, ომხინანად რომ იმეორებდა ჩემს ხმას.

აღპენშტოკის დანახვაზე სისხლი გამეყინა. მაშასადამე, ჰოლომსი როზენლაუში არ, ან ვერ
ნახულა. აქ დარჩენილა, სამი ფუტის სიგანის გზაზე, წაღო მხარეს რომ წირაბო კლდით
იყო შემოზღუდული და მეორე მხარეს ფრიალო ხრამით თავდებოდა. აქ ნამოენია მტერი.
ალარე უმანვილი შვეინარიელი ჩანდა. ეტყობა, მორიარტიმ მოისყიდა და მონინაღმდეგენი
ერთიმეორეს პირისპირ შეატოვა. მაგრამ რა მოხდა შემდეგ?

ორიოდე წუთი შიშის ზაფრისაგან გაქვავებული, უძრავად ვიდეთი და ვრდილოზდი გონს
მოვსულიყავი. მერე თვით ჰოლომსის მეოლოდი გავისხენე და ვრადე გამომეყენებინა, რათა
როგორმე ამეხსნა აქ გათამაშებული ტრაგედია. ვაგლახ, ეს ძნელი არ იყო! ჩვენი
საუბრის დროს მე და ჰოლომსი არ მივსულვართ ზილიკის ზოლომდე და მიტოვებული
აღპენშტოკი მიჩვენებდა იმ ადგილს, სადაჩ ჩვენ შევჩერდით. მოშავო ნიადაგი ნაკადის
უნყვეტი შხეფებისაგან აქ არასოდეს არ შრენა. ასე რომ ჩიტი რაა, ისიჩ კი კვალს
დატოვებდა. ზილიკის ზოლოს გარკვევით მოჩანდა ორი ადამიანის ნაფეხურენი. ორივე
კვალი ძალღა ადიოდა და უკან კი არე ერთი არ ზრუნდებოდა. იქიდან რამდენსამე
ნაზიჭზე მინა ერთიანად გათელილი და გადათხრილი გახლდათ, ხოლო უფსკრულის თავზე
მაყვლის ზარდენი და ამოგლეჯილი და ტალახით დასვრილი გვიძრის ლეროენი ეყარა.
პირდაღმა დანოლიღმა ჩავხედე აქაფებულ ნაადს. ლამდებოდა და მხოლოდ სინესტისაგან
მოყიძრემე შავი ქვის ტინენი, თუ სადღარ სიღრმეში მოელვარე ნაკადის ურიჩხვი შხეფენი
შევიძნენი. ერთი ძაღუმად შევევირე, მაგრამ მხოლოდ ჩანჩქერის იგივე, რაღარ ადამიანის
ხმის მინაგვარი ზათქი და გუგუნი მოსწვდა ჩემს სმენას.

მაგრამ ზეღმა ინება, რომ მეგობრისა და მოყვასის უკანასკნელი საღამი მაინე მოსულიყო
ჩემამდე. როგორე უკვე ვთქვი, ჰოლომსის აღპენშტოკი ზილიკზე გადმოძდგარ ძალღ
კლდეზე მიყუდებული დამრჩა. უერად ამ კლდის თავზე რაღარამ იელვა. მრიყახლოვდი
დავნახე, რომ ეს იყო ვერეხლის პორტსივარი, რასარე ჰოლომსი მყდამ თან ატარებდა. რორე
ავიღე, მის ქვეშ ამოდებული რამდენიმე პატარა ფურეელი მინაზე დაწვივდა. სათითაოდ
ავკრიფე. სულ სამი ფურეელაკი იყო, ზლოკნოტიდან ამოეხია, დაენერა და ჩემთვის
დაეტოვებინა. დამახსიათებელია, რომ მისამართი ჰოლომსის ისე მშვიდად და მკაფიოდ
დაენერა, თითქოს ეს თავის კაზინეტში გაეკეთებინოს.

„ძვირფასო ჩემო უოტსონ, – ნათქვამი იყო ზარათში. – ამ სტრიქონებს მისტერ
მორიარტის თავაზიანობის ნყალოზით ვნერთ. იგი აქვე მელოდება იმ საკითხების
საზოლოოდ გადასანყვეტად, რომლებიჩ ორივე ჩვენგანს ეხება. მორიარტიმ გაკვრით
დამისურათა ის ხერხენი, რომელთა შემნეობითარე დაყახლოტა ინგლისის პოლიციას და გაიგო
ჩვენი მარშრუტი. ეს ხერხენი ერთხელ კიდევ ადასტურენ ჩემს ძალღ ნარმოდგენას მის
გამორჩეულ ნიჭზე. ჩემთვის სასიამოვნოა იმაზე ფიქრი, რომ შემიძლია გადავარჩინო
საზოგადოება შემდგომი საფრთხისგან, რარე დაკავშირებულია მის არსებობასთან, მაგრამ
ვირი, რომ ეს მიღნეული იქნება იმ ფასად, რარე გულოს ატკენს ჩემს მეგობრებს და
მეტადრე თქვენ, ძვირფასო უოტსონ. თუძრა, მე უკვე ვითხარით, რომ ჩემმა რხოვრების
გზამ თავის უძაღლეს ნერტილოს მიანღია და უკეთეს აღსასრულოს არე ვინატრებდი. სხვათა
შორის, გულახდიღად რომ ვთქვა, ოდნავდაჩ არ მეპარებოდა ეჭვი, რომ მაირინგენიდან
გამოგზავნილი ნერილი – ხაფანგი იყო, და თქვენ რორა გაგიშვით, მტკირედ ვიყავი
დარწმუნებული, რომ რაღარ ამღაგვარი მოხდებოდა. გადაერით ინსპექტორ მეტერსონს, რომ
ზანდის მიღიღებისაგვის აყრიღებელი ქაღალდენი ჩემს მაგიდაშია, იმ ურამი, „მ“ ლიტიერის
ქვეშ, ლურჯ კონვერტში, რომელზედაჩ ანერია „მორიარტი“. ინგლისიდან გამგზავრების
ნინ ჩემს საკუთრებაზე ყველა აყრიღებელი განკარგულია მოვახდინე. მთელი ჩემი
უძრავ-მოძრავი ქონება დავუტოვე ჩემს ძმას მაიკროფტს. გთხოვთ გადასრეთ ჩემი
გულითადი საღამი მისის უოტსონს.

გულწრფელად თქვენი ერთგული

შერლოკ ჰოლომსი.

დანარჩენი ამზავი შემიღება ორი სიტყვით ითქვას. შემთხვევის ადგილის გასინჯვამ, რარე
ექსპერტებმა მოახდინეს, არავითარი ეჭვი არ დატოვა იმისა, რომ შეტაკება დამთავრდა
ისე, როგორე ამ ვითარებაში გარდუყვალად უნდა დამთავრებულიყო. ეტყობა, ჰოლომსი და
მორიარტი, ერთად გადავარდენს უფსკრულში. გვამების პოვნის ყოველგვარი რღა მაძინე

უიმელო საქმედ მიიჩნის, და იქ, იმ აქტუალურ ნულით სავსე საშინელი ქვანის სიღრმეში საუკუნოდ დარჩა თავისი დროის ყველაზე საშიში დამნაშავესა და მართლმსაჯულების ყველაზე უფრო დახელოვნებული დამრველის გვამები. ყმანვილი შვეიწარიელი უგზო-უკვლოდ გაქრა. რა თქმა უნდა, ეს იყო მორიარტის განკარგულებაში მყოფი ერთი მრავალრიცხოვანი აგენტთაგანი. რაქ შეეხება თვითონ ბრბოს, ლონდონში აღნათ ყველას ახსოვს, როგორ ამხილა მთელი ორგანიზარია ჰოლმისის მიერ შეგროვილმა წნობებმა, დამტკიცრა, თუ როგორ რკინის მარნუხით ეჯირა ეს ორგანიზარია განსვენებულ მორიარტის - მის მეთაურსა და შთამაგონებელს. პროცესზე ამ საშინელი დამნაშავესა და ბოროტმოქმედის პიროვნება თითქმის გაუშუქებული დარჩა, და თუქე აქ მომიხდა მთელი სიმართლის გადმოშლა მის დანაშაულებრივ მოქმედებაზე, ეს გამოინვიეს იმ არაკეთილსინდისიერმა დამრველებმა, რომლებიქ ლამობდნენ მორიარტისათვის ნამუსი მოენმინდათ და ლაფში ამოესვარათ სახელი იმ ადამიანისა, რომელსარ მუდამ ჩავფელი უკეთილშობილესად და უბრძნესად ჩემთვის წნობილ ყველა ადამიანთა შორის.

ქლათომიანთა კავშირი

შარმან შემოდგომაზე, ერთ მშვენიერ დღეს, ჩემს მეგობარ შერლოკ ჰოლმსს ვენვიე. იგი ვილარ უბოზოდ ზორზობს, წუწხლივით თმანითელ კართან საუბრობდა. უკან გამობრუნება დავაპირე, მაგრამ ჰოლმსმა ხელი მტარა, სავარძელში ჩამსვა და კარიქ დახურა.

- სნორედ რომ დროზე მოხვედით, უოტსონ, - გულითადი ხმით მითხრა ჰოლმსმა.
- ვიფიქრე, ძალიან დაკავებულია და ხელს შევუშლი-მეთქი, - ვუთხარი მე.
- ნამდვილად დაკავებული ვარ და ერთი ნამი დრო არა მაქვს.
- მეორე ოთახში დაგელოდებით, - ვუთხარი მე.
- არავითარ შემთხვევაში, მისტერ უილსონ, - მიმართა ჰოლმსმა ქლათომიანს, - ამ ჯენტლმენის დახმარებით ძალიან ბევრი საქმე გამომიძიება, მე მგონია, იგი თქვენს საქმეშიქ დამეხმარება და ლირსეულ ნვლილს შეიჭანს.

ქლათომიანი სკამიდან ოდნავ ნამოინია, თავი დამიკრა და სიმსუქნისაგან ფოსოებში ღრმად ჩამჭდარი თვალეი გამოქრელად მომაპურო.

- დაჯექით, - მითხრა ჰოლმსმა, თვითონ შესწორდა სავარძელში და, როგორც ფიქრისა და განსჯის დროს ჩვეულებად ჰქონდა, თითების ბოლოები ერთმანეთს მიბჯინა. - ჩემო ძვირფასო უოტსონ, ვიქი, რომ ჩემი არ იყოს, თქვენქ გიჭარებთ ისეთი ამბების კვლევა, რომლებიქ ჩვენს გამაბეზოებელ გულის მომწყვლელ ყოველდღიურობაში იჭრებან და ამ რუჭინადქრეულ მოსანყენ ერთფეოროვნებას არღვევენ. თქვენ რომ ამ საქმის ენთუზიასტი არ იყოთ, მაშინ ხომ იმ ჩანანერებსარ არ შექმნიდით, რომლებიქ ჩემს ჰატარა მოღვაწეობას ასახვენ. მაჰაჭიეთ ამას რომ გუჰბნებთ, მაგრამ თქვენს ქრონიკებში ჩემი თავგადასავალი ერთგვარად შელამაზებულია.

- თქვენი საქმენი, ძიების დაუწნრომელი ყინი, ბეჭითობა, დაკვირვების და განზოგადების უნარი, ალლო, გერგელიანობა და ვარაუდები ჩემთვის მუდამ იყო, არის და იქნება ნარმტარე და საინტერესო, - ვუპასუხე მე.

- თუ გახსოვთ, ამ რამდენიმე დღის წინათ, მის მერი საუთერლოენდის ამბავთან დაკავშირებით გუჰბნებოდით, რომ არავითარ ფანტაზიას არ შეუძლია ნარმოიდგინოს ისეთი არაჩვეულებრივი, ენით უთქმელი, დაუჯერებელი, გასაოწარი და საზღაპრო ათერაკები, რომლებსარ თვითონ წხოვრება გვთავაზობს.

- მე მაშინვე ეჯვი შევიჭანე თქვენი ნათქვამის სისწორობი.

- მიუხედავად ამისა, უოტსონ, მოგიხდებათ თქვენივე ეჯვების გაქარწყლება, თორემ იმდენ ფაქტს დაგისახელებთ, რომ მარტო მათი სიმძიმე გატეხს ნელში თქვენს უსაფუძვლო ეჯვებს, აი, თუნადრ ჯანუე უილსონის მონაყოლი ამბავი რად ლირს. ჩემგან ხშირად გავიგონათ, რომ ურნაური და უნიკალური ნივთები, ხშირად დიდზე უფრო ჰატარ-ჰატარა ბოროტმოქმედების ჩადენასთან არიან კავშირში. ხანდახან ეს ჰატარა ამბები თითქოს ისე უბრალო და უმნიშვნელოა, რომ ვერქ გარჩევ და ეჯვიარ არ შეგეპარება, რომ უთყო ბოროტმოქმედებასთან გაქვს საქმე. აი, ახლარ, ამ შემთხვევაში, რარ მისტერ

უილსონისაგან მოვისმინე, ვრე გეტყვით, შეიწავს თუ არა დანაშაულის ნიშნებს, ჩადენილი არის თუ არა ზოროჭმობქმედება, მაგრამ იმას კი გეტყვით, რომ ასეთი რამ ჯერ არ გამოიგონია. მე ვთხოვთ, მისტერ უილსონ, კვლავ გაიმეოროთ თქვენი ნაამბობი. ამას მარტო იმიტომ კი არა ვთხოვთ, რომ თქვენი ამბავი დოქტორმა უოტსონმა მოისმინოს, არამედ იმიტომაც, რომ ყოველი წვრილმანი კვლავ გავიგონო, გონებაში აღვწყსობ ავრონ-დავრონო. ჩვეულებრივ, როცა ჩემი კლიენტები ამბის მოყოლას იწყებენ, ჩემს გონებაში მსგავსი ათასი შემთხვევა ამოტივტივდება ხოლმე, ჩემს გონებაში მსგავსი ათასი შემთხვევა ამოტივტივდება ხოლმე, ახლა კი იძულებული ვარ განვარხადო, რომ უნიკალურ შემთხვევასთან მაქვს საქმე და მისი მსგავსი ჩემს სიროქბლეში არაფერი მომისმენია. ჩასუქებული კლიენტი ჰოლმისის ნათქვამმა, როცა არ იყოს, გააძაყა, მან მკერდი წინ წამოსწია, პალტოდან გაჭყუყუიანებული, დაჭმუჭნული გაზეთი ამოიღო და მუხლებზე გაიშალა. მე რე კისერი ნაიგრძელა და განუხადებნის კითხვას მოჰყვა. ვიფრე ის გაზეთში თავჩარგული ვაფარეწებით დაეძებდა რაღაწას, მე, ჩემი მეგობრის მეთოდის გამოყენებით, ვრდილობდი მისი ვარეგნობისა და ჩარქმულობის მიხედვით დამეფგინა, ვინ და რა პროფესიისა იყო ჰოლმისის სტუმარი.

მაგრამ გულახდილად უნდა ვალიარო, რომ ზევრი ვერაფერი დავადგინე. ჩემი დაკვირვებებიდან ისეთი შთაბეჭდილება დამრჩა, რომ ეს კურატივით ჩასუქებული, ზანტი და თვიტკმაყოფილი კარი ვაჭარი უნდა ყოფილიყო. მონაწრისფრო უჭრედებინა შარვალი ტანზე ტომარასავით ადგა, შეკურავ შავ სერთუკს შიგნით ეწვა მიხაკსფერი ჟილეტი, რომელიზედარ თთბრის მძიმე ძენკვი მოუჩანდა. ძენკვს ზოლოში მოსართავივით ჰქონდა ჩამოკონნიაღებული რომელიღარ ვახვრეტილი ოთხკუთხა ლითონი. ვარვეთილი რილინდრი და ხავერდის საყელოიანი, გამობუნებული ყავისფერი პალტო მოსულოს იქვე გვერდზე დაეწყო. რამდენიერ არ დავუკვირდი, ისეთი საყურადღებო ვერაფერი შევნიშნე, რაიმე დასკვნა გამეკეთებინა ვარდა იმისა, რომ რეწხლისფერი თმა ჰქონდა და სახეზე რაღარ წყენა და დარდი ეტყობოდა.

შერლოკ ჰოლმისის სწრაფ მზერას არ გამოჰპარვია ჩემი საქმიანობა. ჩემს სახეზე ამოკითხულ წონისმოყვარეობაზე გაელიმა და დინჯად დაინყო: სავსებით ნათელია, რომ ჩვენი სტუმარი ერთ დროს თავს ფიზიკური შრომით ირჩენდა, ზურნუთს ეტანებოდა, ფრიიმასონია, ჩინეთში ყოფილა და ამ ზოლო დროს ძალიან ზევრს წერს.

მისტერ ჯაბეზ უილსონი ადგილიდან წამოიჭრა, მაგრამ თითი გაზეთში ნაპოვნი რომელიღარ ადგილისათვის არ მოუშორებია. მზერა კი ჩემი მეგობრისათვის მიეპყრო.

- ლვთის გულისათვის, მითხარით საიდან შეიტყვეთ ეგ ყოველივე, მისტერ ჰოლმის? - იკითხა მან. - აბა, საიდან ვაიგეთ, რომ ფიზიკურად ვშრომობდი, თუმცა სახარებასავით მართალია, რომ გემზე ხუროდ ვმუშაობდი.

- ეს საიდუმლო თქვენმა ხელებმა გასწა, ჩემო ძვირფასო სერ. თქვენი მარჯვენა მარჯხენაზე ვარელებით ვრძელია. თქვენ მარჯვენით მუშაობდით და კუნთებიერ უფრო ვანვითარებული მარჯვენა ხელზე ვაქვთ.

- ზურნუთს ეტანებო? ფრიიმასონია? ეგ საიდანლა მოიჭანეთ?

- ეგერ ადვილი ვამოსარნობია. მიუხედავად ამისა, რომ წესდება სასტიკად ვიკრძალავთ, თქვენ მაინერ ატარებთ ფრიიმასონის წევრთა ემბლემას საკინძეზე.

- ჰო, დიახ, ეს სულ დამავინყდა.

- მაგრამ იმას საიდანლა მიხვდით, რომ ამ ზოლო დროს ზევრსა ვწერ?

- ამაზე ნათლად მიუთითებენ თქვენი სერთუკის მარჯვენა სახელო და მარჯხენა მხარეს იდაყვის თავის ადგილი. მასუდი ამ ადგილებში ერთთავად ვარრეწილი და ვაპრიაღებულია.

- ჩინეთში ყოფნაზე რაღამ მიგანიშნათ?

- თევზის ის სვირინგები, რომელიერ მარჯვენა ხელზე ვაქვთ, მხოლოდ ჩინეთში შეიძლება იყოს ვაკეთებული. სვირინგების საკითხი თავის დროზე საკმაოდ კარგად შევისწავლე და ამის თაობაზე მეწიერული გამოკვლევიერ მაქვს გამოქვეყნებული. თევზის ქიწვის ვარდისფრად შეღებვა მხოლოდ ჩინეთში იწიან. მას მერე, რარ თქვენი საათის ძენკვი ჩინური ფული შევნიშნე, დასკვნის გამოჭანა აღარ ვამჭირვებია.

მისტერ ჯაბეზ უილსონმა ხმამაღლა ვადიხარხარა და როცა სიწილს მორჩა, თქვა:

- მე მეგონა, ყოველივე ამას ათასი ზრახული მეთოდი და სამყაროება სჭირდება. თურმე ყველაფერი ასე ადვილად და უზრახლოდ მისახვედრი კი ყოფილა.

- ახლა კი ვგრძობ, უოტსონ, რა გზითაუ აღწევ ნარმატებას, ყველაფერი არ უნდა გათქვა, თორემ ხომ გახსოვთ: „ნქტუ შჭენეგქ ზუნ ქნჭჭმაშნ“ (რარ არ ვიყით, ყველაფერი დიდებულად გვეჩვენება) კვლავ ძალაშია და ჩემს სახელსა და დიდებას აყრილებლად დალუპვა მოელოს. მონახეთ განცხადება, მისტერ უილსონ?

- დიას, მოვნახე, - უპასუხა სტუმარმა და თან სქელი, ნითელი საჩვენებელი თითი გაზეთისათვის არ მოყრილებია. - აი, ის განცხადებარ, სერ. თქვენ თვითონვე ნაიკითხეთ, სერ, - თქვა ესა და გაზეთი მე გამომიწოდა.

გაზეთი ჩამოვართვი და მინიშნებულ ადვილას შემდეგი ამოვიკითხე:

„ჟღალთმიანთა კავშირი. ან გარდაწვლილი ლენანონელი (აქმ ჰენსილოვანის შტატი) იეზუკია ჰოპკინსის ანდერძის თანახმად, ამჟამად გვაქვს ერთი თავისუფალი ადვილი კავშირის ნევისათვის. ჭამავირი ნმინდა ნომინალური სამსახურისათვის კვირაში ოთხი ფუნტი სტერლინგი. სამუშაოზე შეიძლება აყვანილ იქნას ყველა ჟღალთმიანი, რომელსაუ შეუსრულოდა ოქტაერი ნელი და ფიზიკურად და გონებრივად ჭამრთელია. მთხოვნელებმა ორშაბათს, თერთმეტი საათიდან კავშირის კონტორაში პირადად დუხკან როსს უნდა მიმართონ. კონტორის მისამართი: ჰოუპსკორტი, ფლიტსტრიტი“.

- ღმერთმა არ იყის, რას ნიშნავს, - ნამოიძახე მე, როუა განცხადება მეორედაუ ნავიკითხე.

ჰოლმსმა უხმოდ ჩაიყინა და თითქოს სავარძელში გაიკლავა, ასე იყოდა ხოლმე, როუა რაიმე ესამოვნებოდა.

- როგორ ფიქრობთ, მეგონი, არ უნდა იყოს გარვეთილი განცხადება, არა? - იკითხა ჰოლმსმა. - აბა, მისტერ უილსონ, განავრძეთ თბრობა, გვიამბეთ თქვენს რხოვრებაზე, ოჯახზე და არუ ის დავინყოთ, რა ამბები შევამთხვიათ ამ განცხადებამ; თქვენ კი, უოტსონ, ჩაინიშნეთ, რა გაზეთია და რომელი რიქვისაა.

- „ფილის ქრონიკა“, 1890 წ. 27 აპრილითაა დათარიღებული, ესე იგი, სწორედ ორი თვის ნინანდელი გაზეთი გახლავთ.

- ძალიან კარგი, აბა, განავრძეთ, მისტერ უილსონ.

- როგორუ უკვე ვითხარი, მისტერ შერლოკ ჰოლმს, - ნამოინყო ჭამეზ უილსონმა და თან შუბლი მოინმინდა, - მე გოზორგსკერზე, სიტისთან ახლო, პატარა სავახშო სალარო მაქვს. ეს დიდ არაფერ შემოსავალს მაძლევს და თავი რის ვაი-ვავლახით გამაქვს. ნინათ სალაროში ორი დამხმარე მყავდა, მაგრამ ახლა იძულებული ვარ ერთს დავუტრდე. ამ ერთი ადამიანის გასასტუმრებული თანხის გადახდაუ ძალიან მიჭირს, მაგრამ საქმეს ის მიილოლებს, რომ იგი ნახევარ ხელფასზე თანახმაა, ოღონდაუ სავახშო საქმე შეისნავლოს.

- რა ჰქვია იმ თქვენს ხათრიან ახალგაზრდას? - ჰკითხა ჰოლმსმა.

- მისი სახელი და გვარია ვინსენტი სპაულდინგი, და არაფერი ახალგაზრდაუ არაა.

ძნელი სათქმელია, რამდენი წლისა უნდა იყოს. მაგრამ მაგდაგვარ საზრიან და მარჯვე დამხმარეს კარი იშვიათად თუ ნახავს. მჯერა, რომ უჩემოდაუ კარგად შეუძლია მუშაობა და ორჯერ მეტ ხელფასსაუ იშოვის, მაგრამ, ზოლოს და ზოლოს, თუკი თვითონ კმაყოფილია, ჩემდა საზარლოდ მე ხომ არ ჩავავონებ, სხვაგან იმუშავე-მეთქი?

- მართალი ზრძანდებით. თქვენ ზედმა გავიღიმათ და ნახევარ ფასად იშოვეთ დამხმარე, როუა სხვები მთლიან ხელფასს იხდიან. თქვენი თანაშემნის უანგარობა კი ისევე ურნაურია ჩვენს ღროში, როგორუ თქვენ მიერ მოჭანილი განცხადება.

- მაგრამ ჩემს თანაშემნეს თავისი ნაკლოვანებებიუ აქვს, - თქვა მისტერ უილსონმა. - ფოტოსაქმის ასეთი თავგადაკრული მოყვარული მთელ დუნიაზე მეორე არ მოიძებნება. ხანდახან სამუშაო საათებში მთელი დღე აჩხაკუნებს აპარატს, სურათებს იღებს და მერე, როგორუ კურდღელი სოროში, ისე ჩამვრება სარდაფში და ახლა მათ გამომუღავნებას უნდებ. აი, ეს ახირება სჭირს, თორემ სხვაფრივ კარგი და თავდადებული მუშაკია.

- ახლარ თქვენთან მუშაობს, არა?

- დიას, სერ, ისა და ერთი თოთხმეტი წლის გოგონა, რომელმარ როჭაოდენი

მზარეულომარ იყის და გარეუხვა-დასუფთავებასაუ ახერხებს. მეტი მე ქვეყნად არავინ

გამაჩნია. რული მომიკვდა, შვილები კი არა მყავდა. ჩვენ სამნი ერთად ძალიან ნუნარად

ვრცობრობთ. ჭერში ნყალი არ ჩამოგვდის, დანახარჯს ვიხდით, ჩვენთვის ვჯახირობთ და რხობრენას მივაჩანჩალოებთ. ჩვენი ყოველდღიური მყუდრო რხობრენა აი, ამ განჩხადებამ დაარღვია. სწორედ რვა კვირა გავიდა იმ დღიდან, რაჩ სპაულინგმა ეს გავითი შემომიტანა და მითხრა: ჩემს ზედს ძალი არ დაპყფდა, მისტერ უილსონ, მერ თქვენსავით ჟღალოთიანი რომ ცყოფილიყავიო.

„რატომ“? – ვკითხე მე.

„აი, ჟღალოთიანთა კავშირში თავისუფალი ადგილი გამოჩნდა. ზედს ის ენევა, ვინც იმ შემოსავლიან ადგილზე მოენყომა. იქ ადგილი ზლომადა აქვთ, ხალოხი კი არა ჰყავთ და ანდერძის აღმსრულოებლოებმა არ იყინ, რა უყონ ნაანდერძე ქონებას. თმის ფერის შერვლა რომ შემეძლოს, აურილოებლად იმ ადგილზე მოვენყოზოდი“.

„კი, მაგრამ რას ნარმოადგენს ეგ ჟღალოთიანთა კავშირი? – ვკითხე მე. – ხომ იყით, მისტერ ჰოლომს, მე ერთთავად შინ ვზივარ, ვინაიდან საქმეზე გარე-გარე სიარული არ მიხდებ, რამდენიმე კვირა ისე გავა ხოლომე, რხვიოსაჩ არ გამოცყოფ ქუჩაში. ამიტომ, რომ ნარმოადგენაჩ არა მაქვს, რა ხდება ქვეყნად და სწორედ ამიტომვე მიყვარს ახალი ამბების შეტყობა“.

„როგორ, თქვენ ჟღალოთიანთა კავშირზე სულ არაფერი გავიგონიათ?“ – მკითხა თვალეზდაყყეტილმა სპაულინგმა.

„არა“.

„ეგ მე ძალიან მაკვირვეს, რადგან თქვენ ერთი იმათთავანი ხართ, ვისაჩ უფლოება აქვს ის თავისუფალი ადგილი დაიკავოს“.

„მანერ ხელოფასს რამდენს იძლოვიან?“

„ნელინადში ორასი გირვანქა სტერლინგი, მაგრამ ახლა სამუშაოს არ იკითხავთ? საქმე სულ არაფერი აქვთ, ასე რომ კარს შეუძლია სხვაგანაჩ იმუშაოს“.

– რაღა თქმა უნდა, ყურები იმნამსვე დავრქვიე, რადგან ჩემი ხელობით ზოლო დროს ძალიან როტა რამეს ვშოულოზ და ის ორასი გირვანქაჩ კარგად ნამომეხმარებოდა.

„აბა, მიამბეთ, რაჩ იყით იმ კავშირის შესახებ“.

„როგორჩ თქვენ თვითონ განჩხადებდან მშვენივრად ხედავთ, კავშირში ამჟამად აქვთ თავისუფალი ადგილი, განჩხადებაში მისამართერ აღნიშნულია, ასე რომ, შეგიძლიათ გაიკითხოთ და ყველაფერი დანვრილოებით შეიტყოთ. როგორჩ ვიერი, კავშირი დაარსა ერთამ გამოთავყანებულმა ამერიკელმა მილიონერმა ეზეკია ჰოპკინსმა. იგი თვითონაჩ ჟღალოთიანი ყოფილა და თურმე ყველა ჟღალოთიანი ებრალოებოდა. სიკვდილის სარეწელოზე მყოფს, ანდერძის აღმსრულოებლონი დაუბარებია და ჟღალოთიანთა დასახმარებლად დიდძალი ქონება გადაურია. ასე გამიგონია, ამ ადამიანებს, სამუშაოს ძალიან როტას სთხოვენ და ჭამავირს კი კარგს აძლოვენო“.

„მაგრამ ჟღალოთიანები ხომ მილიონობით არიან და ყველა იმ თავისუფალ ადგილზე მოკალათებას მოინდომებს“.

„არჩ იმდენი არიან, თქვენ რომ გგონიათ, ამასთან, განჩხადება ეხება მხოლოდ ლონდონში მრხობრებ ჟღალოთიანებს, თანაჩ ორდაერთ ნელს გადარილოებულთ. ჰოპკინსი ლონდონში დაბადებულა, აქვე გაუტარებია ახლოგაზოლოზა და აღბათ ამიტომ მოინდომა თანამოქალაქეთა ჰატივისრემა მერე. როგორჩ ყური მოკარი, ვისაჩ ლია ფერის ჟღალოთი ამა აქვს, ანდა მუქი ჟღალოთი, ისინი თავს რუდუბრალოდ შეინუხებენ. თავისუფალ ადგილზე მიიღებენ მხოლოდ იმას, ვისაჩ რეწხლისფერი ჟღალოთი თმა გააჩნია. თუ თქვენ, მისტერ უილსონ, ეგ ამბავი გაინტერესებთ, ყველაფერს აჯობებს ჟღალოთიანთა კავშირის კონტორაში შეიაროთ. მაგრამ მე მანერ იმას ვფიქრობ, რომ თქვენთვის ასე მერრე თანხას არავითარი მნიშვნელოზა არა აქვს და დროს ტყუილად დაკარგავთ“.

– ჯინტლომენებო, თქვენ თვითონვე ამჩნევთ, რომ მე მართლაჩ რეწხლოვანი ჟღალოთი თმა მაქვს და, თუ საქმე ასეთი კარის შერჩევაზე მიდგებოდა, მაშინ ნარმატების იმედი უნდა მქონოდა. ვინსენტი სპაულინგმა, როგორჩ შევაჩჩნე, ამ კავშირზე ზევრი რამ იყოდა, ამიტომ გადავწყვიტე ისიერ თან ნამეყვანა. დარაბები დავახურიხე, და ისიერ, როგორჩ საჭირო კარე, თან გავიყოლიე. სამუშაოდან მთელი დღით განთავისუფლოებამ იგი ძალიან გაახარა და დიდი სიამოვნებით იკისრა ჩემი გამყოლოზა. არა მეგონია, ოდესმე კიდევ ვიხილოთ ისეთი სანახაოზა, რაჩ ადგილზე მისულს თვალნინ გადამეშალა. – ვისაჩ კი ოდნავ მანერ

ნითელი ფერის თმა ჰქონოდა, ზედის საძიებლად ყოველის მხრიდან აქ მოსულიყო. მთელი ფილოსტრიტი უღალთმიანებით იყო სავსე. ჰოპსკორტზე კი იფიქრებდით ფორთოხლის ყრუმი ჩამოწყარებით და ხალხი ზუზუნით მას დასვიაო. არ მეგონა, თუ ჩვენს ქვეყანაში ამდენი უღალთმიანი მოიძებნებოდა. ისინი ფილოსტრიტზე ერთადერთ განჩაღებებს შეეკრიბა. აქ იყვნენ უღალთმიანთა ყველა გვარეობის და სახის წარმომადგენლები, ისინი, ვისაქ ღია ჩაღის, ლიმონის, ფორთოხლის, აგურის, ირლანდიური სეტერის, ლვიძლის, ნითელი თხის ფერის თმა ჰქონდა. რა შეეხება ნამდვილ ქრესტისფერ თმის პატრონებს, ასეთები ძალიან რთვანი იყვნენ. როგორ ამდენი ხალხი დავინახე, სასო წარმეკვთა და ხელი ჩავიქნიე. სპაულოდინგმა კი ამდენი ხალხის შეკრების ამნავი აინუნშიარ არ ჩავადო. არ ვიყრი, როგორ მოახერხა, მაგრამ იმდენი იძრომიალა, რომ ზოლოს ორივენი კიბეზე აღმოვჩნდით. აქ ჩემი თვალთ ვიხილე ხალხის ორი ნაკადი: ერთი იმედიანად მალლა მიმავალი. ხოლო მეორე იმედგარსუბული ყურებჩამოყრილი და ქვირჩამოშვებული დაზლა ჩამომავალნი. უკანასკნელი ლონერ მოვიკრიბეთ და კონტორაში აღმოვჩნდით.

- ძალიან საინტერესო თავგადასავალი კი შეგვცდრიათ, - ჩაყრთო ჰოლომსმა, როგორ მისი კლიენტი შეჩერდა, რათა ზურნუთისათვის ეყნოსა და ქვირჩი შეეჭენა. - განავრძეთ, გეთაყვა, განავრძეთ.

- კონტორაში მხოლოდ ორი სკამი და ერთი მაგიდა დავლანდე. მაგიდასთან კი ჩემზე უფრო ქრესტოვანი თმის პატრონი ჩია კარე იჯდა. იგი რამდენიმე სიტყვით ინუნებდა და ისტუმრებდა თავისუფალი ადგილის მაძიებლემს. ეტყობოდა, იმ ადგილის დაკავება არც ისე იოლი იყო, როგორც სპაულოდინგს ეგონა. მაგრამ მაგიდას რომ მივუახლოვდით, ჩია კარე სხვეზე უფრო ლომბიერად გამომელაპარაკა. ამავე დროს კარი მიხურა, აღნათ იმისათვის, რომ ჩვენთან სხვეების თანდაუსწრებლად ემუსაიფა.

„ეს მისტერ ჯანეზ უილსონი გახლავთ, - წარმადგინა ჩემმა თანაშემნემ, - მისი სურვილია თავისუფალ ადგილზე მოენყოს“.

„მგონი, ნამდვილად შესაფერი კანდიდატი ვიპოვე, - წარმოთქვა ჩია კარმა, - ასეთი მშვენიერი თმა კარგა ხანია არ მინახავს!“

მან ნაბიჯი უკან გადადგა, თავი გვერდზე გადახარა და ჩემს თმებს იმდენ ხანს აკვირდებოდა, რომ თავი უხერხულად ვიგრძენი. მერე უერად წინ წამოვიდა, მარჯვენა ხელში მერა და მომილორა.

„ჩემი მხრიდან უსამართლოზა იქნებოდა, რომ შევყოყმანებულოყავი, მაგრამ იმედი მაქვს, სიფრთხილისათვის გადადგმულ ნაბიჯს მაპატიებთ“, - თქვა თუ არა ეს, ჩია კარე თმაში ჩამაფრინდა და ისე მომქაჩა, რომ ტკივილისაგან ამოვიგმინე. „თქვენ თვალზე რემელი მოგადგათ, ესე იგი, ყველაფერი რიგზეა. სიფრთხილეს თავი არა სტკივაო, ხომ გავიგონათ, იძულებული ვართ, ხალხი შევამონმოთ, რადგან ორჯერ პარკით, ხოლო ერთხელ საღებავით გავვაწურეს. შემედლო ზვერი ისეთი შემთხვევა მემზნა, რომ ადამიანთა მოდგმა შეგძულდებოდათ“. - იგი ფანჯარასთან მივიდა და რაქ ძალა ჰქონდა, იყვირა: ადგილი უკვე დაკავებულიაო. - იმედგარსუბულთა ამომახილმა იქაუროზა შესძრა. მალე მთელი ფილოსტრიტი დაწარიელდა და ჩემსა და იმ კარის გარდა ყველა უღალთმიანი თვალს მიეფარა.

„ჩემი სახელი და გვარია მისტერ დუნკან როსი. მერ იმ თანხიდან ვლენულოზ პენსიას, რომელიც სახელგანთქმულმა ჰოპკინსმა დაგვიტოვა, - მომმართა ჩია კარმა. - თქვენ როლშვილიანი ხართ, მისტერ უილსონი?“

ვუპასუხე, უშვილო ქვრივი ვარ-მეთქი. ჩია კარს სახე ნამსვე შეერვალა და სეტყვასავით დამაყრა: „ძვირფასო! ეს ძალიან სერიოზული ნაკლია! ვნუხვარ, რომ უშვილო ქვრივი უოფილხართ. ფონდი მარტო იმიტომ კი არ არსებოზს, რომ უღალთმიანებს და სიროქბლე გაუხანგროძლივოს, არამედ იმიტომარ, რომ ისინი გამრავლდენ. ძალიან საწყენია, რომ უშვილო აღმოჩნდით“.

- ის რომ ამ ლაპარაკში იყო, მე შიშისაგან, ვაითუ აღარ ამიყვანოს-მეთქი, სახე დამიგროძელდა, მისტერ ჰოლომს. მერე როტა ხანს იყუჩა და მითხრა: - სხვა შემთხვევაში გამონაკლისს არ დავუშვებდით და თქვენი ზედურ ოზიექტური მიზეზების გამო გადაწყვეტილი იქნებოდა, მაგრამ თქვენნაირი თმის პატრონისათვის ღირს თავის გამოდგნა. როდის შეგეძლებათ ახალი მოვლეობის შესრულებას შეუდგეთ?

„როცა უხერხულობას ის მიქმნის, რომ სხვაგანარ ვარ დაკავებული“, – ვუთხარი მე. „ოჰ, მაგნაირი დაბრკოლება რა სახსენებელია, მისტერ უილსონ, – მიხერა მაშინვე სპაულოდინგმა. – თქვენს სამუშაოს იქ მე შევასრულებ“.

„რომელი საათებში ვიქნები დაკავებული?“ – ვკითხე მე.

„ათიდან ორამდე“, – მიპასუხა როსმა.

რამდენადაც სავსებო სალოაროში მუშაობა, ძირითადად, დღის მეორე ნახევარშია და განსაკუთრებული გარეგნული შეინიშნება ოთხმუთოთა და პარასკეობით, გადავწყვიტე. ძვირფასო ჰოლომს, დღის საათებში ახალ ადგილზე შემუშავა. მით უმეტეს, რომ ჩემს თანაშემწეს თავისუფლად შეეძლო შევერვალე და სანდო კარერ არის.

„ჩემთვის სწორედ ზედგამოჭრილი დროა, – ვუთხარი მე. – ხელფასი რა მომეყება?“

„კვირამდე ოთხი ფუნტი სტერლინგი“.

„სამუშაო როგორი იქნება?“

„ნმინდა ნომინალური“.

„რას ეძახით ნმინდა ნომინალური სამუშაოს?“

„იმას, რომ თქვენ ათიდან ორამდე სამუშაოდან ფეხი არ უნდა მოიწვლოთ. თუ ერთხელაჯ არის, სამუშაო საათებში სადმე გახვალთ, სამუშაოს სამუდამოდ გამოეთხოვებით. ანდერძამაგის დამტოვებელმა ამ ამბავს განსაკუთრებით გაუსვა ხაზი. თუ სადმე გახვედით, ეს იმას ნიშნავს, რომ ანდერძის მოთხოვნას არ ასრულებთ და მყისვე დაგითხოვთ“.

„თუ მარტო ოთხი საათი უნდა ვიჯდე, მაშინ ადგილიდან ფეხსაჯ არ მოვიწვლი“.

„არაფერს არ მივიღებთ მხედველობაში, არჯ ხვენინა–მუდარას, არჯ სამსახურის მომიზეზებნას, არჯ ავადმყოფობას. ან კონტორაში იქნებით დანიშნულ ოთხ საათს, ანდა სამუშაოს დაემშვიდობებით“.

„რა სახის სამუშაოა?“ – ერთხელ კიდევ შევეკითხე როსს.

„თქვენ გადასწერთ ზრიტანეთის ენრიკლოპედიას. აი, ამ კარადაში დევს პირველი ტომი. მელანი, ქალაღი, საშრობი და სხვა მისთანანი თვითონ უნდა იშოვოთ. ჩვენ გთავაზობთ მაგიდასა და სკამს. შეგიძლიათ ხვალვე შეუდგეთ საქმეს?“

„რალა თქმა უნდა“, – ვუპასუხე მე.

„აბა, კარვად იყავით, მისტერ უილსონ, და ნება მომეერთ გამოთხოვებისას ერთხელ კიდევ მოგილოოროთ ის ნარმატება, რასაჯ ამ სამუშაოს შოვნით მიაღწიეთ“. მისტერ როსმა ოთახიდან გამოსვლისას თავი დამიკრა და ჩემი თანაშემწის შინისაკენ გამოვემართე. მომხდარი ამბით ისე ნასიამოვნები ვიყავი, რომ აღარ ვიროდი, რა მეტქვა.

მთელი დღე ამ ამბავზე ვფიქრობდი და საღამოს უქეთოდარ კი შევიქენი, ვინაიდან თავში გამიღვავა, ყოველივე ეს თვალთმაქრობა და მუხთალი საქმე უნდა იყოს–მეთქი, თუმჯ ვერასგზით ვერ მივმხვდარიყავი, სად იყო დამარხული ძაღლის თავი. დაუჯერებლად მეჩვენებოდა, რომ ასეთი ანდერძი არსებობდა და იყვენ ისეთი ადამიანებოჯ, რომლებოჯ ზრიტანეთის ენრიკლოპედიის გადაწერაში ასე დიდ თანხას იხდიდენ. ვინსენტე სპაულოდინგი ყოველწინარად რდილობდა ნაცექეზებინე, მაგრამ დანოლისას მაინჯ მტკიერედ გადავწყვიტე. უარი მეტქვა ახალ სამუშაოზე. მეორე დღით, ავდექი თუ არა, ვიფიქრე, საინტერესოა ფლიტსტრიტზე ისე მაინჯ გავიარო–მეთქი. ასერმოვიქერი. გზაზე მელანი, კალამი და სანერად საჭირო სხვა საგნებოჯ შევიძინე, და ახალ სამუშაოზე ისე გამოვეჩადდი. ადგილზე მისულს, ყველაფერი ნესიერად დამიხვდა, რამაჯ ძალიან გამახარა. მაგიდა მოემზადებინათ და მისტერ როსი ჩემს მისვლას ელოდა. მან მიხერა, რომ წერა ანბანის სანყისი ასოდან დამენყო და თვითონ სადლარ ნავიდა, თუმჯ დროდადრო შემოივლიდა ხოლომე და დამხედავდა, ვმუშაობდი, თუ არა. ორ საათზე დამემშვიდობა, შემაქო და კონტორის კარი გამოკეტა.

ასე მიდიოდა საქმე. შაბათს მისტერ როსმა ოთხი სტერლინგი ჩამითვალა. ასე გავიდა მეორე და მესამე კვირაჯ. ყოველ წისმარე დღე ათ საათზე გამოჩხადებულო, შინ ორზე ვბრუნდებოდი. დუნკან როსი ახლა მხოლოდ დილაობით მოდიოდა, მერე დილაობით სიარულიჯ შეწყვიტა. მე მაინჯ ვერ ვბედავდი ოთახიდან გამოსვლას, რომ ასეთი სარფიანი სამუშაო არ დამეკარგა.

ასე დაძაბულ შრომაში გავიდა რვა კვირა. ამასობაში მოვამთავრე „ა“ ასოზე ყოველი სიტყვის გადანერა და „ბ“-ზე გადასვლას ვაპირებდი, რომ საქმე სრულიად მოულოდნელად შეწყდა.

- შეწყდა?

- დიახ, სერ, შეწყდა. მე, ჩვეულებრივ, ათი საათისათვის ფილსტრიტიდან გავემართე, მაგრამ კიბეზე რომ ავედი, კარი დაკეტილი დამიხვდა, კარზე მიკრულ მუყაოს ნაჭერზე კი აი, ეს ნარწენა მიემარებინათ.

ყილსონმა მუყაოს პატარა ნაჭერი გამოგვიწვია, რომელიმე შემდეგი რამ ამოვიკითხეთ: „უღალთმიანთა კავშირი 1890 წლის 9 ოქტომბრიდან აღარ არსებობს“.

მე და შერლოკ ჰოლმსი კარგა ხანს ვათვალიერებდით მუყაოს ნაჭერსა და ჯაბებზე ყილსონის დამმარებელ სახეს, მაგრამ ზოლოს თავი ველარ შევიკავეთ და სიჩლილი ნაგვსკდა.

- მე აქ სასაჩლოს ვერაფერს ვხედავ, - ნამოიყვინა ჩვენმა კლიენტმა და თავისი თმასავით ნამონთლოდა, - თუ თქვენ ჩემი დარწმუნის მეტი არაფერი შეგიძლიათ, მაშინ დახმარებისათვის სხვას მივმართავ!

- არა, არა! - ხმაძალდა უთხრა ჰოლმსმა, და ყილსონი სავარძელში ჩასვა, - ამ საქმეს არაფრის გულისათვის არ მოვეშვები. ძალიან უწყნარია ამბავია. აღბათ, მაპატიებთ ასეთ გამოთქმას, და როგორი სასაჩლოა. ახლა ის მითხარით, რა მოიმოქმედეთ მას მერე, როცა კარზე მიკრულ მუყაოზე ეს ნარწენა ნაიკითხეთ?

- რეკლამისმულივით შევიქენი, სერ, და არ ვიწოდო, რა მექნა. მერე მეზობელი კონტორები შემოვიარე, მაგრამ მათ ამ საქმის ასავალ-დასავალი არ იყოფნენ. დაზოლოს, სახლის პატრონთან მივედი, რომელიც დაბლა სართულში წხოვრობდა. და ვკითხე, რა მოხდა „უღალთმიანთა კავშირში“ რომ კარი გამოუკეცავთ-მეთქი. მან კი მითხრა, არც ვიწოდო, ასეთი ორგანიზაცია თუ არსებობდა. მერე ისლად დამრჩენოდა მეკითხა, სად იყო ფუნკან როსი, მაგრამ, ჩემდა გასაოწრად, სახლის პატრონმა მიპასუხა, რომ ეს გვარირ პირველად ჩემგან ესმოდა.

„მე იმ ჯენკლმენზე გკითხებთ, რომელიც №4 ოთახში წხოვრობდა“.

„აა, უღალთმიანზე?“

„დიახ“.

„ის ხომ ყილიამ მორისია და არა ფუნკან როსი. იგი იურისტია და, ვიდრე მის კონტორას შეაკეთებდნენ, ჩემგან დროებით იქირავა ოთახი. გუშინ გადავიდა“.

„სადა ვნახავ?“

„თავის კონტორაში, მეფე ედვარდის ქუჩაზე № 17-ში, სადაც ნმიდა პავლეს ტაძარია“.

- მერე აღნიშნულ მისამართზე გავნე, მისტერ ჰოლმს, მაგრამ იქ ხელოვნური ნვივისა და მუხლის კვერის სახელოსნო დამიხვდა. მისტერ ფუნკან როსი და ყილიამ მორისი რომ ვკითხე, მითხრეს, ასეთი გვარი და სახელი პირველად გვესმისო.

- მერე რა მოიმოქმედეთ? - ჩაკითხა ჰოლმსი.

- მერე შინ დავბრუნდი და ჩემს თანამემენეს დავეთათბირე, მაგრამ ამაოდ. მან მხოლოდ ის მითხრა, აღბათ ფოსტით შეგაწყობინებენ, რა მოხდა, მაგრამ ეს ხელს არ მადებს, მისტერ ჰოლმს, ასეთ სარფიან ადგილს უბრძოლველად არავის დავუთმობ. ხშირად გამიგონია, რომ დაჩაგრული და გაუბედურებული ხალოხის დამმარე ზრძანდებთ და თქვენთან სწორედ ამიჭომ მოვედი.

- და ძალიან ჭკვიანურადარ მოიქრევით, რომ ჩემთან მოხვედით, - უთხრა ჰოლმსმა. - ის, რა თქვენ შეგემთხვათ, ყურადსაღები ამბავია. ზედნიერი ვარ, რომ მისი ძიება მე მომიხდება. თქვენი ნაამბობი უფრო სერიოზული საქმეა, ვიდრე ერთი შეხედვით ჩანს.

- მეტი სერიოზული რაღა უნდა იყოს, კვირაში ოთხი გირვანქა გამომწირეს.

- თქვენ პირადად უღალთმიანთა კავშირზე სამდურავი არ გეთქმით. პირიქით, იმ კავშირმა თქვენ ერთი ორდაათი გირვანქა შეგიძინათ, თუ აღარ ვიტყვით იმ როდნაზე, რა ამ რვა კვირაში გადაწერილი მიიღეთ. ასე რომ, თქვენ, თუ შეიძინეთ, თორემ არაფერი დაგიკარგავთ.

- მართალი ზრძანდებთ, სერ. მაგრამ მე მანერ მინდა ის ხალოხი ვნახო. გავიგო, ვინ არიან და ეს თამაშა რას ნიშნავს, თუ ნამდვილად თამაშაა და მეტი არაფერი. თუ ეს

ხუმრობა, მაშინ იგი საკმაოდ ძვირი ღაუჭდათ. ორდათორმეტი ფუნტი სტერლინგი არც ისე უბრალო თანხაა.

- ჩვენ შევერდებით მავ საქმეს ნათელი მოვფინოთ, მისტერ უილსონ. მხოლოდ ნება მომიყრით წინასწარ რამდენიმე კითხვით მოგმართოთ. დიდი ხანია, რაც თქვენი თანამემენე, ვინც განრხადებდა გიჩვენათ, თქვენთან მუშაობს?

- ვიდრე განრხადებდას მოიჭანდა, მანამდე ჩემთან ერთი თვე იმუშავა.

- საიდან მოიყვანეთ, ან ვისი რეკომენდაციით მიიღეთ?

- იგი მოვიდა იმ განრხადების საფუძველზე, რომელიც გაზეთში გამოვამუშავე.

- გამოქვეყნებულ განრხადებას მხოლოდ ის გამოეხმაურა?

- არა, ერთი თორმეტი კარი გამოემუშავა.

- რაღა მანრდამანრც ის ამოიჩიეთ?

- ჯერ ერთი, მარჯვია და, მეორეც, ნახევარ ხელფასზე დამეთანხმა.

- და თქვენც

ამიჭომ აიყვანეთ?

- დიახ.

- როგორი კარია თქვენი ვინსენტე სპაულდინგი?

- დაბალი ტანისაა, ჩაფსკვნილი, ჭმუხი, ძალიან რრრხალი, ქოსაა და ასე, ორდაათი წლისა იქნება. შუბლი მუავისაგან აქვს დამწვარი.

აღლვებული ჰოლმისი სანახევროდ წამოინია სავარძლიდან.

- ასეც ვივარაუდე, - ჩაურთო მან, - თუ შეამჩნიეთ, ყურის ბიბილოები დახვრეტილი ხომ არა აქვს?

- შევნიშნე, სერ, მავრამ ასე მითხრა, ვილარ ზოშამ გამიხვრიტა პატარაობისასო.

- ჰმ! - წარმოთვა ჰოლმსმა, და ფიქრებში წასული სავარძელში გადაწვა. - ეს სპაულდინგი ისეც თქვენთანაა?

- დიახ, სერ. ვიდრე თქვენთან წამოვიდოდი ვესაურე კიდერ.

- რარ თქვენ ადგილზე აღარ იყავით, როგორ შეატყვეთ, კარგად მუშავია?

- სამდურავს ვერ ვიტყვი, სერ, ვინაიდან დილაობით სავახშიო საღარო თითქმის არ მუშაობს.

- კარგი, მისტერ უილსონ, ორ-სამ დღეში ჩემს მოსაზრებას შეგატყობინებთ. დღეს მანათი დღეა და ვფიქრობ, ორმანათამდე ყველაფერში გავერკვევით.

- ანა, რას ფიქრობთ, უოტსონ, ამ ამბავზე? - მკითხა ჰოლმსმა, როცა ჩვენი სტუმარი წავიდა.

- იმდენად საიდუმლოებით მოწყულ ამბად მეჩვენება, რომ ვერაფერში გავრკვეულვარ, - ვუპასუხე მე.

- როგორც წესი, - თქვა ჰოლმსმა, - რარ უფრო ურნაურ საქმესთან გვაქვს საქმე, მით უფრო ნაკლები საიდუმლოებითაა მოწყული ყოველივე. ჩვეულებრივ, გარვეთილი, უსახო დანამაული უფრო საგონებელში აგდებს კარს და უფრო მეტ თავსატეხს უჩენს, ვიდრე ურნაური შემთხვევა. თქვენ თვითონვე განსატეხ: ბრბოში ჩვეულებრივი, უსახო კარი უფრო ძნელი მოსაძებნი არაა? ასეცა აქარ, მავრამ ამ საქმეს კი ბოლო მალე უნდა მოვადევნო.

- რას აპირებთ? - ვკითხე მე.

- გარბოლებას, - მიპასუხა ჰოლმსმა. - ამ ამოწანის გადაწყვეტას იმდენი დრო სჭირდება, რამდენიე ჩიბუხის სამ გარბოლებას და ამიჭომ, გთხოვთ, ერთი ათი წუთი წყ დამელაპარაკებით.

იგი ისე მოიკერა სავარძელში, რომ გამხდარი მუხლისთავები შევარდნისებრ კაუჭა რხვითან მიიჭანა, თვალეზი მილყლა და პირში ჩიბუხგაჭრილი მართლარ რომელიღარ მტარებელ ფრინველს მიაგავდა. ვიფიქრე, ჩაეძინა-მეთქი და თვითონარ თავის კანტური დავინყე, რომ ჩემი მეგობარი ურეწ ისე წამოიჭრა ადგილიდან, თითქოს მტკიურე გადანყვეტილები მიიღო და ახლა მის შესრულებას უნდა შესდგომოდა.

- ამ საღამოს სენტ ჯიბის ჰოლში სარასატე უკრავს, - თქვა ჰოლმსმა, - როგორ ფიქრობთ, უოტსონ, თქვენი ავადმყოფები გაძლებენ უთქვენოდ რამდენიმე საათს, თუ ვერა?

- არც ისე დიდი პრაქტიკა მაქვს და დღეს თავისუფალი ვარ, - ვუპასუხე მე.

- მაშ, ქული დაიხურეთ და გზას გავუფდეთ. პირველ ყოვლისა, სიტყვი უნდა მივიღეთ და გზად სადმე ნავიხეიშოთ. აფიშის ნაკითხვისას შევნიშნე, რომ სარასატეს პროგრამაში იტალიურსა და ფრანგულ მუსიკას გერმანული სჭარბობს, რაჟ ჩემი აზრით, უფრო მნიშვნელოვანია ამბავია და კონსერტის ღირებულებასაჟ ფასს მატებს. მას მერე, რაჟ საკუთარი თვლით ვნახავთ და დავუკვირდებით, ყოველივე ნვრილმანი საკუთარი ჭკუით უნდა ავნონ-დავნონოთ და გავანალიზოთ. აბა, ახლა კი გავნიოთ!

ჩვენ მეტროთი ოლდერსგეიტს მივალნიეთ დამერე სექს-კომპურგსკვერამდე ფეხით გავუყვით. აქ მომხდარიყო ყოველივე, რაჟ უილსონმა გვიამბო. ეს იყო ვინრო, პატარა, ლატაკი ადგილი, სადაჟ ოთხრიგად ჩემსკრივინათ ორსართულიანი, აგურით ნაგები ჭუჭყმოდებული სახლები. ამ გამჭვარტული სახლების ფანჯრები გადასრქეოდნენ პატარა ბაღს, რომელშიჟ სარეველა ბაღახს სამკედრო-სასირუხლო ბრძოლაში რამდენიმე დაფნის ბუჩქილა გადარჩენოდა. კუთხის სახლოჟ ოქროთი მოვარაყებული სამი ბურით და ყავისფერ აბრაჟე თეთრად ნარნერილი „ჭაბუხ უილსონი“ იუნყებოდა, რომ აქ იყო ჩვენი კლიენტის სავახში სალარო.

შერლოკ ჰოლმისი სახლის ნინ შეჩერდა. თავი გვერდოჟ გადაენია, სანახევროდ მოჭყყული თვალეები უბრწყინავდა და სახლს ისე ათვლიერებდა. მერე ქუჩას აყუვა, ისეე ყან გამომბრუნდა და თან სახლებს უკვირდებოდა. სავახში სალაროს ნინ შეჩერდა, ხელჭოხი სამჯერ ძლიერად დაჭკრა ქვაფენილს და მერე სალაროს კაროჟ დააკაკუნა. კარი იმნამსვე სუფთად გაპარსულმა ახალგაზრდამ გამოალო და შინ შეგვიპატიჟა.

- გამალობთ, - უთხრა ჰოლმსმა, - მე მხოლოდ ის მაინტერესებს, აქედან სტრენდში რა გოით გავალთ.

- მესამე შესახვევი მარტვინდან, ხოლო მარუხნივ ნახვალთ, მეოთხე შესახვევი შებრუნდებით. - თქვა ეს და კარი მაშინვე დახურა.

- ძალიან მარტვე ყმანვილი ჩანს! - თქვა ჰოლმსმა. - ვფიქრობ, სიმარტვით იგი მთელ ლონდონში მეოთხე ადგილოჟ უნდა იყოს, ხოლო განდულოებამი მესამე ადგილს არავის დაუთმობს. მის შესახებ რაღაჟ-რაღაჟ რნობები მატეს.

- რხადა, - ნამოვინყე მე, - მისტერ უილსონის თანაშემნე ამ საიდუმლოებით მოწყულ ჟღალთმიანთა ამბავში გარეული უნდა იყოს. აღბათ, სნორედ იმიტომ გამოიხმეთ, რომ მისი ნახვა გაინტერესებდათ.

- პირადად მისი სახისა არა და მისი შარვლის მუხლისთავების შეთვლიერება კი მინდოდა.

- მერე რა გამოარკვეით?

- რასაჟ მოველოდი, სნორედ ის შევნიშნე.

- ქვაფენილოჟ რაღას ურტყამდით თქვენს ხელჭოხს?

- ჩემი ძვირფასო უოტსონ, ახლა ადგილის დათვლიერება მოვამთავროთ და მერე ვიმასლაათოთ. ჩვენ ამჟამად მტრის ტერიტორიაოჟ მოქმედი მზვერავები ვართ და სექს-კომპურგსკვერში როტა რამ ვიუნოსეთ. ახლა ამ სახლებს გადაღმა მდებარე ქუჩები უნდა დავზვეროთ.

როგორჟ კი სექს-კომპურგსკვერის მოსახვევს გავრდით, ჩვენს თვალნინ ისეთი კონტრასტული სურათი გადაიშალა, როგორჟ ძფირფას მხატვრულ ნამუშევარს და მის ყანა მხარეს შორის არსებობს. სექს-კომპურგსკვერის მოსახვევიდან პირდაპირ ქალაქის მთავარ ქუჩაოჟ გავედით, რომელიჟ სიტის ქალაქის ჩრდილო და დასავლით მხარებთან აერთებდა. მთავარი ქუჩა სავე იყო ორივე მხარეს ორ-ორ ნყებად მავალი ეტლოებით. ტროტუაროჟ კი ყამრავი ხაღხი მიმოდიოდა. ძნელი ნარმოსადგენი იყო, რომ ამ მშვენიერი მალაზიებისა და ბრწყინვალე კონტორების ყან უსირუხლოდ ჩამკედარი, მიყრყებული სკვერი იყო.

- მინდა ძალიან კარგად დავათვლიეროთ ამ რიგში მდგარი სახლები, რომ დავიმახსოვრო რომელი შენობა რომელს მოსდევს. კარგად მოგეხსენებათ, ჩემი საყვარელი საქმე ლონდონის ყოველმხრივი შესნავლაა. ჟერ მორტ-მერის თამბაქოს სავაჭრო სახლია, მერე გაზეთებით სავაჭრო, მას მოსდევს ქალაქისა და გარეუბნის ბანკის კომპურგის განყოფილება, მერე ვეგეტარიანელითა რესტორანელითა რესტორანი, ის კი მარტფერლოენის ეტლების სახელოსნო სახლია, ამის მერე კი სხვა კვარტალი იწყება. ჩვენი სამუშაო უკვე

დამთავრებულია, უოტსონ, და შეგვიძლია წრტა გავერთოთ. ახლა სანდვიჩი და ყავა ძალიან მოგვიხდება. მერე კი ჩავფლოთ ვილინოს ტკბილი, ნაზ, ჰარმონიული ჰანგებში, იქ, სადა ვერ მოგწვდებიან ულალთმიანი კლიენტები და ველარ შეგვანსებებს მათი თავსატყეხი ამოყანები.

შერლოკ ჰოლმსს ძალიან უყვარდა მუსიკა. იგი არა მარტო კარგი შემსრულებელი, არამედ კარგი კომპოზიტორიც გახლდათ. მთელ საღამოს ხმამაღლა მუსიკა უკრავდა ხოლომე სავარძელში და თავის გრძელ თითებს მუსიკის ტაქტზე ამოძრავებდა. მისი ლიმიტგადაფენილი სახისა და სიამოვნების ზურანში ჩაძირულ თვალთა ისრის დანახვაზე სრულიად გადაგავინყდებოდათ, რომ იგი მაძებარი შერლოკ ჰოლმსი გახლდათ, ის გამჭრიახი შერლოკ ჰოლმსი, რომელიც დამნაშავეთა სამყაროს შიშის ზარს სრეშდა. მის ხასიათში დუალისტურად მონაცვლეობდნენ საკვირველი გამჭრიახობა და სავნების და მოვლენების ჰოტეპური ჭკრეცა. მის ხასიათში ერთმანეთს ერეოდნოდა უკიდრესი დაქანწყლოება და ყოვლისმთანთქვა ყუზარმაზარი ენერგია. როგორც შემოქმედს, საღამოობით, თავდავინყდებამდე სწავდა საკუთარი იმპროვიზაციები და ნოტები. მაგრამ მასში ყურადღე იფიქრებდა მონადირის ავხორწყული ვნება და მისი ზრწყინვალე ინტუიცია და შესანიშნავი გონებრივი ძალა ახლა ამ ასპარეზზე შეისხამდა ხორცს. ვინც არ იწნობდა ჰოლმსსა და მის მეთოდს, სწორედ ამიტომ თვლიდა მას უჩვეულო არსებად და, როგორც არაბუნებრივი ნიჭით დაჯილდოებული ადამიანს, ეჭვით უყრქროდა.

იმ საღამოს სენტ ჯიმს ჰოლმში მუსიკის ჰანგებში ჩაფლოულ ჰოლმსს რომ ვუყრქვოდი, ვგრძნობდი, რომ, ვინც მის კლანჭებში მოექრეოდა, კარგი დღე არ დაადგებოდა.

- აღნათ სახლში ნასვლას აპირებთ არა, უოტსონ? - მკითხა მან, როცა კონცერტის დასასრულის გარეთ გამოვედი.

- დიახ, რა თქმა უნდა.

- მე კი კომპურგსკვერზე უნდა დავბრუნდე და ერთი საქმე მოვამთავრო, რომელსაც ორი-სამი საათი დასჭირდება. ძალიან სერიოზული საქმეა.

- სერიოზული?

- იქ მზადდება ძალიან მნიშვნელოვანი დანაშაული. ჩემი აზრით, ჯერ კიდევ შეიძლება მისი თავიდან აჩილებ. მაგრამ საქმეს ის ართულებს, რომ დღეს შაბათი დღეა. თქვენი დახმარება დამჭირდება, უოტსონ.

- რომელი საათზე?

- ათზე.

- ათ საათზე ბეიკერსტრიტზე გავჩნდები.

- ძალიან კარგი. მხოლოდ გაითვალისწინეთ, რომ სახიფათო საქმე მოგველის და ჭიბში რეკლავერის ჩადება არ დავავინყდე. - ხელი დამიქნია, ქუსლებზე შემობრუნდა და ხალხში გაუჩინარდა.

მე მჯერა, რომ გონებრივად სხვებზე დაბლა არ ვდგავარ, მაგრამ ჰოლმსის სიახლოვეს საკუთარი თავის რწმენა მეკარგება. ყველაფერი, რაც მან მოისმინა, მიერ მოვისმინე, ყოველივე, რაც მან ნახა, მიერ საკუთარი თვლით ვიხილე, მაგრამ თუ რაიმე დანაშაული მზადდებოდა, ჩემი გონება ამას ვერ ჩასწვდა. აქედან დასკვნა, ჰოლმსმა არა მარტო ის იყის, რაც მოხდა, არამედ ისიც, რაც უნდა მოხდეს. მე კი ჯერჯერობით ყველაფერი მიუღწეველ ამოწანად მესახებოდა. კენსინგტონისაკენ რომ მივემგზავრებოდი, ყოველივე ნვრილად გავისხენე: უილსონის უწყნაური მონათხრობი ულალთმიანთა კავშირსა და ბრიტანეთის ენრიკლოპედიის გადაწერაზე და სექს-კომპურგსკვერში ჩვენი ვიზიტი, გავისხენე ჰოლმსის სიტყვებზე, ამაღამ სახიფათო საქმე მოგველისო. ბევრი ვიფიქრე იმაზე, რატომ უნდა შევიარაღებულიყავი და რას ნიშნავდა ჩვენი საღამოს ექსპედიცია? საით უნდა გავმგზავრებულიყავით და რა უნდა მოგვემოქმედა? გავისხენე ისიც, ჰოლმსმა რომ მიხსრა, უილსონის ქოსა თანაშემწე დიდი გაიძვერა და მისგან ძალიან მძიმე დანაშაულია მოსალოდნელი. ყველაფერზე ბევრი ვიფიქრე, თავი ვიმტვრიე, მაგრამ შედეგს რომ ვერ მივალნიე, გადავწყვიტე, ჰოლმსთან საღამოს შეხვედრამდე აღარაფერზე მეფიქრა.

9-დან თხუთმეტი ნუთი იყო გადასული, რომ შინიდან გამოვედი, ჰაიდპარკი გადავჭერი, ოქსფორდსტრიტზე გავედი და ბეიკერსტრიტზე გავჩნდი. სახლთან ორი კბი შევნიშნე. ჰოლმში შესულს ოთახიდან სხვადასხვა ხმ ამომიქმამა. ოთახში შევედი თუ არა, დავინახე.

ჰოლომსი ორ კარს ესაუბრებოდა. ერთი მათგანი სკოტლენდიანრდელი მამებარი, ჰიტერ ჯოუნზი, იმნამსვე ვიწანი. მეორე კი ვილარ მაღალ-მაღალი, გამხდარი, უყმურად გამოძეკველი, მზრნინავ რილინდრიანი და შქსანიშნავ ფრაკში გამონსობილი კარი იყო და რხოველ მონანილომბას იღებდა მათ საუბარში.

- ყველანი აქა ვართ, - ნარმოთქვა ჩემს დანახვაზე ჰოლომსმა, მოკლე ქურთუკის ლილონი შიბნია და ხელი მონადირის რკინისჭარიან მათრახს ნამოავლო. - უოტსონ, თქვენ ჰიტერ ჯოუნზს იწნობთ, არა? მაშინ ნება მომეყრით გავარნოთ მისტერ მერიუოთერი, ვისთან ერთადარ მოგვიხდებამაღამინდელი ექსპედიციის ჩატარება.

- როგორ ხედავთ, ექიმო, ჰოლომსთან ერთად ვნადირობთ, - ნამოინყო ჯოუნზმა. - ჩვენი მეგობარი დიდი ფასდაუფებელი მონადირეა, მაგრამ ნადირის გამოსაგდებად გამოყრდილი ზებერი ძალი სჭირდება.

- მე მეგონია ნადირის ნაწვლად ნადირობის დასასრულის ხელთ ზაჭი შეგვრჩება, - უყმურად ჩაილაპარაკა მერიუოთერი.

- ჰოლომსი ისეთი ჩიჭი არაა, ასე ადვილად შეყდეს, - გამოეპასუხა ჯოუნზი, - მას თავისი საკუთარი, თეორიული და, მართალია, როჭა ფანჭასტიკური მეთოდები გააჩნია, მაგრამ საკვირველ შედეგებს აღწევს. ვადაჭარბებული არ იქნება, თუ ვიტყვით, რომ ზევრჯერ ჩვენ შევმყდარვართ ხოლომე და ეგ კი მართალი გამომდგარა. მაგალითად, შოლოტოს მკვლელობის საქმე, აგრას განძის საქმე და სხვ.

- თუ თქვენ ამ აზრისა ხართ, მისტერ ჯოუნზ, მაშინ ყველაფერი კარგად ყოფილა, - უკვე სხვაგვარი სიმღერა ნამოინყო უწნობმა. - მაინც ძალიან ვნუსხვარ, რომ შაბათი დღეა და რობერს მოვრდები. ამ ორდამვიდ ნელინადში ეს ჰირველი შაბათი იქნება, როცა კარტს ვერ ვითამაშებ.

- ამღამინდელი თამაში უფრო დიდ თანხაზეა, ვიდრე მთელი ორდამვიდი ნლის მანძილზე ჩასულობართ, მისტერ მერიუოთერ, თანაჯ თამაში უფრო ნარმჭარი და მადის აღმძვრელი გველის. თქვენთვის ამ თამაშს რაღარ ორდაათი ათასი გირვანქა სტერლინგის ფასი ექნება, ხოლო თქვენთვის, მისტერ ჯოუნზ, იმ ადამიანის ფასი, რომლის შეპრობარ აგერ ამდენი ხანია გულში გიდევთ.

- ჯონ კლეი მკვლეელი, ქურდი, მოძალადე და ყაღმბისმქმნელია. მართალია, მისტერ მერიუოთერ, იგი ახლოგაზრდაა, მაგრამ თავის პროფესიაში დახელოვნებულია. მთელ ლონდონში ისეთი მონდომებით არავის შევპროკავდი ხელომს, როგორც კლეის. ახლოგაზრდა ჯონ კლეი მთლად განსაწვიფრებული კარია. მისი პაპა ჰერჯოგი გახლოდათ, თვითონ იჭონისა და ოქსფორდის უნივერსიტეტებში სწავლობდა. ჭყუარ ისევე მოქნილი აქვს, როგორც თითები და მიუხედავად იმისა, რომ მისი ნამოქმედარის კვალს ხშირად ვანყდებით, თვითონ ვერსად მოვიხელოთ. ერთ დანამაყუს რომ შოტლანდიაში ჩაიდენს, მეორე დანამაყუსზე უკვე კონსულში ვხვდებით. აგერ უკვე მერამდენე ნელია კვლოდაკვალ დავდეც და თვლით არც კი მინახავს.

- იმედი მაქვს დღეს საღამოს გავარნობთ. ერთ-ორ საქმეში მისტერ ჯონ კლეის მერ შევხვედრირარ და გეთანხმებით, რომ მთელი ინგლისში ძნელად მოიძებნება ასეთი დახელოვნებული ქურდი და გაიძვრა. ახლო კი, მე მეგონია, დროა გზას გავუდგეთ. თუ თქვენ ორნი ჰირველ ეტლში მოთავსდებით, მეორეში მე და უოტსონი ჩავჭდებით და უკან გამოგყვებით.

შერლოკ ჰოლომსს მთელი გზა ხმა არ ამოყლია და კონწერტზე მოსმენილ მელიოდებს სტვენდა. გზით განათებული ქუჩების ლაზირინთებში აღმა-დაღმა სიარულის მორჩით და, როგორც იქნა, ფარინგდონსტრიტს მივალნიეთ.

- ახლო კი ახლოსა ვართ, - შენიშნა ჩემმა მეგობარმა. - ეს ყმანვილი მერიუოთერი ზანკის დირექტორია და ამ საქმით სისხლობორწულადაა დაინტერესებული. ჯოუნზი რუდი ყმანვილი არაა, მართალია, თავისი საქმისა არა გაეგება რა, მაგრამ ზულოდოგივით მამარია და კიბორჩხალასავით მოეჭიდება რამეს, თუკი კლანჭი გამოსდო. აი, ჩვენც მოვედით, ისინი კი უკვე გველიან.

ჩვენ ისევე იმ ხალობრავლო ქუჩაზე ამოყავით თავი, სადარ დილით ვიდექით. მეეტლეები გავისტყმრეთ და მერიუოთერს მივყავით. რომელიღარ ძალიან ვინრო დერეფანი გავიარეთ და მერე გვერდით კარში შევედით, აქედან თავი მოკლე ტალანში ამოყავით, მის

ბოლოში კი რკინის მასიური კარი დაგვიხვდა. კარი გამოვალეთ, ხვეულ კიბეს დაბლა ჩავყვიეთ და კიდევ ერთ კარს მივადექით. მისტერ მერიუოთერი შეჩერდა, რათა სინათლე აენთო და მერე ზნელ ქალანში წავიძღვა. ქზვირს მინის სუნი მილიზიანებდა, კიდევ ერთი კარი მოვიტოვეთ უკან და თავი უზარმაზარ სარდაფსა თუ აკლდამაში ამოვყავით.

იგი მძიმე ყუთებითა და კალათებით იყო სავსე. ჰოლომსმა ფარანი ძალღა ასნია, ჭერი დაათვალიერა და მერე წარმოთქვა, - ზევიდან არც ისეთი ადვილი მისადგომა.

- არც ქვევიდანაა ადვილი შემოსაძრომი, - გამოეპასუხა მერიუოთერი და ხელჯობი ჰკრა ფილაქანს, რომელიც, ეტყობოდა, იატაკად იყო დაგეშული. - დასწყველის ღმერთი, ისეთი ხმა აქვს, თითქოს გამოფულრულიაო! - გავკირვებით წარმოთქვა მან.

- დაბეჭდებით ვახოვთ, ხმამაღლა ნუ ლაპარაკობთ, - მკაცრად უთხრა ჰოლომსმა. - თქვენი საქრელით კრიალოსანივით აწყობილი საქმე ჩავგვეფუშება. იმდენი სიკეთე გვიყავით, რომელიმე ყუთზე ჩამოკექით და ხელს ნუ შეგვიშლით.

ზევიადი მერიუოთერი ჰოლომსის ხმაში აუღერებულმა ფოლადმა მანერ დაიმორჩილა და განანწყენებული კარის იერით ყუთზე ჩამოკდა. ჰოლომსი მუხლებზე დაემხო და მამწყითა და გამაღიღებელი ღონით ფილემს შორის ნაპრალებს ძებნას შეუდგა. რამდენიმე წამის გაფარეწებული კვლევისა და ძიების შემდეგ იგი წამოდგა, ღონზე ჭიბეში ჩაიღო და სახეზე ისეთი იერი გამოეხატა, ეტყობოდა, თავისი კვლევის შედეგებით კმაყოფილი უნდა ყოფილიყო.

- ჩვენ ერთი საათი დრო მანერ გვაქვს, რადგან ისინი საქმეს მანამდე არ შეუდგებიან, სანამ უილოსონი ღრმა ძილს არ მიეყრება. მერე კი ნუთხარ არ დაკარგავენ, რადგან საქმეს მოამთავრებენ თუ არა, გაუჩინარებისათვის უფრო მეტი დრო მოიჭოვონ. თქვენ აღზათ უკვე მიხვდით, უოტსონ, რომ ჩვენ ახლა ვიმყოფებით ლონდონის ერთ-ერთი უმდიდრესი ზანკის სარდაფში. მისტერ მერიუოთერი ამ ზანკის დირექტორი გახლავთ და აგისხნით, რა სჭიდათ ინგლისის დამანაშავეთა სამყაროს განედულ წარმომადგენლებს, რომ თავიანთი ყურადღება ამ სარდაფზე გადმოეჭანათ.

- ამისი მიზეზი ის ფრანგული ოქროა, რომელსაც ზანკში ვინახავთ, - ჩურჩულით თქვა მერიუოთერმა. - ჩვენ რამდენჯერმე გავგაფრთხილებს, ოქროს გატარებას შეეყრდებიანო.

- საიდანაა გაქვთ ფრანგული ოქრო?

- ამ რამდენიმე ხნის წინათ შინა რესურსების შესავსებად ორდაათი ათასი ნაპოლეონდორი საფრანგეთის ზანკს დავესხებეთ. როგორც გამოირკვა, თურმე არავითარი შევსება არ გვესაჭიროებოდა და ეს ფული როგორც მივიღეთ, ისევე ისე ანყვია. ამ ყუთში, რომელიცაა ჩემი, მე ვზივარ, ტყვიის ფურცლებში ჩანს მისი ორი ათასი ოქროა. ჩვეულებრივ, ოქროს ამდენ მარავს არც ერთი ზანკის განყოფილება არ ინახავს და ჩემი შემფოთების მიზეზიც ესაა.

- შემფოთებისა და ხიფათის მოლოდინის მიზეზი ნამდვილად აქვთ, - ჩაურთო ჰოლომსმა.

- ახლა კი, ჩემი აზრით, დროა მოვემზადოთ. ჩემი ვარაუდით, ამ ერთ საათში ყოველივე უნდა დამთავრდეს. ეგ მამყურე უნდა ჩავაქროთ, მისტერ მერიუოთერ.

- და ზნელში დავრჩეთ?

- მეტი გზა არაა. მე თან წამოვიღე კარტი, რომ თქვენ დღევანდელი შანთი არ დაგეკარგათ და როზერი გეთამაშათ. მაგრამ, ვაჭყობ, მტერი ისე მომზადებულია, რომ სინათლის დატოვება სახიფათოა. პირველ ყოვლისა, ადგილები შევირვაპლოთ, ისინი ძალიან გამბედავი და თავზე ხელაღებული ხალხია. მართალია, თავს მოულოდნელად დავესხებებით, მაგრამ თუ ფრთხილად არ მოვიქნებით, შეუძლიათ დიდი ზიანი მოგვაცენონ. მე ამ ყუთის უკან დავიმალეობი, თქვენ კი აი, იმ ყუთს ამოეფარეთ. როგორც კი მუქს მივანათებ, მაშინვე ერით და ხელები შეუბორკეთ. თუ სროლას დაინებენ, უოტსონ, თქვენც ყუთს ამოიღეთ მიზანში.

ფესქემართული რევოლვერი ყუთზე დავდე და თვითონ ყუთს ამოვფარე. ჰოლომსმა ფარანას რაღაც გადააფარა და სრურ უკუნეთ სიზნელეში დაგვტოვა. გარეულებული ლითონის სუნმა მიმახვედრა, რომ მუქი ჩამბრალი არ იყო და საჭიროების შემთხვევაში სინათლის სხივი ერთნაშად იეღვებდა. ამ უკუნეთში დაძაბული მოლოდინისა და მინის სინოტივისაგან რაღაც ენით უთქმელ დეპრესიას განვირდიდი და თითქოს სული დამიმძიმდა.

- მათ ერთი გასაქრევი გზა რჩებათ, ესაა უკან გაბრუნება, - ნაიჩურჩულა ჰოლომსმა. - ალბათ შეასრულოთ, რა გთხოვთ, არა ჭოყნო?

- სექს-კობურსკვეროზე, უილსონის სახლის კართან მათ ინსპექტორი და ორი ოფიცერი ელოდებოდა.

- მას მერე, რა უკვლავ ხვრელი დაგვმანეთ, ისლარ დაგვრჩენია, ნადირთა გამოჩენას განაზღვრნი ველოდოთ.

ოპ, როგორ მიიზღაზნებოდა დრო. სინამდვილეში ერთი საათი არ იყო გასული და მე კი ისევე მიჩვენებოდა, რომ ღამე გაიწრიწა და ალბათ აღმოსავლეთი უკვე რისკარმა რეხლისფრად შეღება-მეთქი. გაუნძრევლად ჩაყურწულსა და დაძაბულად მოძლოდინეს ფეხები დამიბწყდა და ძარღვეებში სისხლი გამეყინა, მაგრამ მაინც არ ვინძრეოდი. ჩემამდე აღნევიდა ჩემს თანამოსანგრეთა სუნთქვა, მაგრამ იმდენად მოთენთილი ვიყავი, რომ ზორზობი ჭოყნობის ქშენა აყლავდა მერიუოთერის ფშვინისაგან ვერ გამეჩრია. ისეთი პოზირია მეჭირა, რომ პირდაპირ ფილაქანს შევრქეოდი. უერრად სინათლის სხივის რალი შევნიშნე.

პირველად ფილაქანიდან სინათლის პაჭარა სხივი გამოკრთა. როჭარ და ის სხივი უკვე დიდ სინათლედ გადაიქრა. მერე მთლად უხმაუროდ ფილაქანი ვილარის უხილავმა ხელმა აწყარა და მალე თეთრი, ქალური ხელირ ვიხილე. იაჭაკიდან ამოშვერილი ის ხელი თითქოს თითებთ რალარას დაემედა ზნელში. ამოშვერილი თეთრი ხელი ისევე ურეზ გაუჩინარდა, როგორც გამოჩნდა, და უკვლავთერი ისევე უკუნმა მოიწვა. ჩამტვრეული ფილაქნიდან, საიდანარ როჭა ხნის ნინათ თეთრი ხელი გამოჩნდა, ახლავ ოდნავ მბწყკავი სინათლე გამოკრთოდა.

უერრად ერთმა განიერმა ფილამ ისეთი ხმა გამოსწა, თითქოს გააპესო, თუ გაგლიჭესო, და მის ადვილზე კარგა მოზრიდილი ხვრელი გაჩნდა. იქიდან ფარნის შუქმა იელვა. იმ ხვრელის თავზე სუფთად გაპარსულ, შიჭურ სახეს მოვკარი თვალი. ან ირგვლივ გულდასმით შეთვალთიერა უკვლავთერი, მერ ეხვრელის ორივე მხარეს ხელემს დაეყრდნო და მალლა ამოძვრა. ამოვიდა თუ არა, ახლავ ვილარას უხმო და ამოძრომაში დაეხმარა. ისიერ ჩია ტანისა ჩანდა, ფერმკრთალი და ულალოთმიანი.

- უკვლავთერი კარგადაა, - ჩურჩულით თქვა მან, - საჭრეთელი და ტომრები ხომ შენა გაქვს?.. უკანვე ჩახტი, არჩი, უკანვე და ამათ მე მოვუვლი.

რორა შერლოკ ჰოლომსი მძარწველს კისერში სწვდა, მეორე მძარწველი ხვრელში ჩაძვრა და გაუჩინარდა. ჭოყნობს უნდოდა დაეჭირა, მაგრამ, ეტყობა, ვერ მოახერხა. ტანსარძლის ფხრენა-გლოჯის ხმა მოსწვდა ჩემს სმენას. ეს ალბათ მაშინ მოხდა, რორა მძარწველი ჭოყნობს ხელიდან გაუსხლტა. სინათლეზე რეკოლვერის ლულამ იელვა, მაგრამ ჰოლომსმა მძარწველს მათრახის რკინის ტარი დაპკრა ხელში და რეკოლვერმა ფილაქანზე მოილო ზრიალი.

- წნაღმდეგობას აზრი არა აქვს, ჭონ კლეი, - მშვიდად უთხრა ჰოლომსმა.

- ვხედავ, რომ ჩავვარდი, - უპასუხა მძარწველმა გულგრილად. - მაგრამ ჩემმა მეგობარმა მოასწრო გაქრევა და მის მაგიერ ხელში ფალასფულასი შეგრჩათ.

- იქ მას გამოსასვლელ კარში სამი კარი ელოდებოდა.

- ძალიან კი გიმუშავიათ, ნამდვილად ქების ღირსად მიმაჩნებართ.

- მერ იგივე უნდა გითხრათ, თქვენი გამოგნება ულალოთმიანთა კავშირის თაობაზე ახალი იყო და ძალიან ეფექტური.

- ახლავ ნახავთ თქვენს მეგობარს, - ჩაურთო ჭოყნობმა, - ის ჩემზე უკეთ დაძვრება ხვრელებში, მაგრამ რუდუბრლოდ გაისარჭა და ახლავ გაქაჩავენ. თქვენ კი ხელებზე ზორკილოები უნდა დაგადოთ.

- თავიდან მომაშორეთ თქვენი ზინძური ხელები, - წარმოთქვა დაპატომრებულმა, როგორც კი ხელზორკილი დაადო ჭონობმა. - იქნებ არ იყით, რომ ჩემს ძარღვეებში მეფური სისხლი ჩქეფს? კეთილი ინებეთ და მომართვისას მინოდეთ „სერ“ და „ინებეთ“.

- ძალიან კარგი, - დაეთანხმა ჭოყნობი: თან თვალეები დააჭყიჭა და ჩახიხიხათა. - კეთილი ინებეთ, სერ, მალლა აზრძანდით, იქ კემს დავიჭერთ, შიგ ჩავაზრძანებთ და თქვენს ზრწყინვალეებს პოლიურიაში მივიყვანთ.

- აი, ასე უნდა, - მძვირად წარმოთქვა ჯონ კლეიმი. მან მედიდურად დაგვიკრა თავი და მადებარს უძფოთველად გაჰყვა.

- მისტერ ჰოლმს, წამოიხსო მერიუოთერმა, სარდაფიდან რომ გამოგვიყვანა, - არ ვიცი, ჩვენმა ზანკმა რით უნდა ვადაგინადლოთ მადლომა, რომ თავიდან ააერილოთ ასეთი უბედურება. ჩემი აზრით, ეს ი ქნებოდა უდიდესი ძარცვა, რაჟ კი ოდესმე გამიგონია.

- მე ჯონ კლეისთან საკუთარი ანგარიშიერ მქონდა, - უთხრა ჰოლმსმა. - ფული ამ საქმეზე ზევრი არ დამიხარჯავს, ასე რომ იმეღია, თქვენი ზანკი ამინაზლაურებს, თუმერა უკვე დაჯილოდოებული ვარ იმით, რომ „ულალოთმინთა კავშირზე“ ასეთი შესანიშნავი ამბავი მვეიტყვე.

- ხეღავთ, უოტსონ, - წამოიხსო მეორე დილით ჰოლმსმა, როერა ზეიერსტრიტზე სოღიან ვისკის მვეკქეროღით, - ჩემთვის თავიდანვე ნათელი იყო, რომ ულალოთმინთა კავშირზე ფანტასტიკური განრხადებმა და ზრიტანეთის ენერკლოპედიის ვადანერა მხოლოდ იმისთვის მოიგონეს, რომ ის ჯკუისკოლოფი უილსონი სახლიდან რამდენიმე საათით გამოეკუყუნინათ ხოლომე. მართალია, ამის მისაღწევად ძალიან კურიოზული გზა აირჩიეს, მაგრამ ამოურანა ზრწინვადედ ვადანევიტეს. მთელი ეს გამოგონებმა, კლეის ვამჭრიახ გონებმა ალბათ მისი თანამზრახველის ულალოთა თამა ჩავგონა. კვირამი ოთხი ვირვანქა სტერლინგი მათ უილსონის საერყუნებლად ვადაყარეს. მაგრამ, ამა, რაა ოთხი ვირვანქა იმ ათასებთან მვედარებით, რასაერ გამოელოდნენ. მათ ვანრხადებმა ვამოაქვეყნეს ვაზეთში. ერთმა კონტორრა დაიქირავა, მეორემ თავისი უფროსი აერყუნა, ვანსაზღვრული საათებში უილსონი თავიდან მოიშორა და ორივენი თავისუფლად მვეუდგენ ვანზრახულის სისრულიში მოყვანას. რანამს ვავიგონე, უილსონის თანამშემნე ნახევარ ხელფასზე მუშაობსო, მაშინვე ეჯვი აღმეძრა, რომ მას სული სხვა, ხელფასზე უფრო ძლიერი მოტივი ამოძრავებდა.

- მაგრამ როგორ მიუხვდით ვანზრახულს?

- უილსონის სახლში რომ ქალი ყოფილიყო, ეჯვს ასეთ მემთხვევაში სასიყვარული ამბავზე მივიტანდი და ვიფიქრებდი, ქმრის გამოკუყუნმა რამდენიმე საათით იმის გამო სურთ, რომ რლოთან დრო ვაჭარონ-მეთქი. მაგრამ ეს ამბავი ვამორიქებული იყო, ხოლო ჩვენი ულალოთმინი კლეინტის სავახშო სალორო კი იმდენად პაჭარა დანესებულენაა, რომ არავისთვის არავითარ ინტერესს არ წარმოადგენდა. მაშასადამე, მიზეზი უნდა სახლის ვარეთ მეძია. რა უნდა ყოფილიყო ეს? მომაგონდა უილსონის ნაამბობი, რომ ჩემი თანამშემნე ფოტოსაქმეზე ჯკუას კარვავს, სული აპარატს აჩხაკუნებს და მერე სარდაფში იმის ვამომულავნებმა უნდებო. სარდაფი, აი, სად უნდა ყოფილიყო დამარბული ძაღლის თავი. მერე უილსონს ნვრილად ვამოკვითხე თავისი თანამშემნის ამბავი და დავადგინე, რომ იგი ლონდონის დამნაშავეთა სამყაროს ერთ-ერთი ყველაზე ვბედული და გულადი წარმომადგენელითაგანია. იგი ორი თვე ყოველდღიურად ჩადიოდა სარდაფში და იქ საათობით რჩებოდა. რა უნდა ეკეთებინა სარდაფში, თუ არა რომელიმე მენობის მისაღვომი საიდუმლო ვვირამი? მაშინ ვადავნევიტე დამეთვალვიერებინა მისი მოღვანეობის ადგილი. ვახსოვთ, ქვაფენილს ორმი ხელჯობი დავკარი? მინდოდა ვამეგო, ვვირამი სახლის ნინ ვამოდიოდა თუ სახლს უკან მიიძართებოდა. როგორე დავადგინე, იგი ნინ არ ვამოდიოდა. მაშასადამე, უილსონის თანამშემნეს ვვირამი სახლს უკან რომელიმე მენობისაკენ ვაჰყავდა. ზარი დავრეკე და რგორე მოველოდი, კარი თვანამშემნემ ვამილო. ჩვენ ნინათარ მვევდრივართ საქმეში ერთმანეთს, მაგრამ კლეის სახით არ ვიქნობდი. სახეზე არე ახლა მემიხეღავს. მე მხოლოდ მისი მუხლისთავების ნახვა მენადა. თქვენ თვითონვე ნახეთ, მუხლისთავებს როგორი ჯუყყინი და დავრეტილი მარვალი უფარავდა. სწორედ მარვლის ტოტეში იყო ვვირამში ვაჭარებული მრავალი საათის უტყვი მონმე. ახლა იმის დადგენა იყო საჭირო, რომელი მენობისაკენ მიიძართებოდა ვვირამი. როერა სკერიდან მვეყხვიეთ და სიჭიში უილსონის სახლის ვადალმა ზანკის მენობა დავლანდე, იმნამსვე მივხვდი, რომ მძარველოები სწორედ ამ მენობის ქვეშ თხრიდნენ ვვირამს. კონერტის დამთავრების მემდეგ თქვენ რომ შინ ნახვედით, მე სკოტლენდ-იარღში მვეკირაე, ჯოუნზს მოვეთათბირე, დროე დავუთქვი და მერე ზანკის დირექტორიერ ვნახე. დანარჩენი ამბავი კი თქვენ თვალნინ მოხდა.

- ის როგორღა დავადგინეთ, რომ მძარველოები სწორედ ნუხელ აპირებდნენ ზანკში ვვირამით შესვლას?

- მათ რომ უტალოთმინათ კავშირი დახურეს, ამით აშკარად მივხვდით, რომ მუშაობა დაამთავრეს, გვირავი გაამზადეს და უილსონის სახლიდან გატყუებას მათთვის უკვე აზრი აღარა ჰქონდა. რაკი გვირავი მზად იყო, ისინი ერდებოდნენ, რაჲ შვიდღება მალე გამოეყენებინათ იგი და ძირითადი მიზნისათვის მიეღწიათ. ჯერ ერთი, იმიტომ, რომ გვირავის არსებობა არ გამუქავებულყოფი და, მეორე, ხომ შვიდღებოდა, ოქროს სხვა ადგილზე გადაეჭანათ. შანათი დღე კი მათი საქმისათვის პირდაპირ ზედგამოჭრილი რამ იყო, ვინაიდან თავის გადასარჩენად მათ განკარგულებაში ორი დღე იქნებოდა. ყველა ამ მიზეზების გამო ვვარაუდობდი, რომ ძარწვა ნუხელ ღამით მოხდებოდა.

- თქვენი მსჯელობა ადამიანს ალტარებას ჰგვრის, - გულწრფელად წამოვიძახე მე, - რამისიგრძე ჯაჭვია და ყოველი რგოლი რა მტკიერე მარჯვენითაა ნაჭყელი.

- მაშ, საქმემ კარგა ხნით მიხსნა მონყენილოზისაგან, - მოქნარებით თქვა ჰოლომსმა. - მაგრამ ახლა ვგრძობ, რომ ჭმუნვა კვლავ მიძალედა და აღნათ დამჭანის კიდერ! მთელი ჩემი რხოვრება - ესაა ყოველდღიურ ერთფეროვნებასთან განუწყვეტელი ჭიდილი და ამ ერთფეროვნებით გამონვეულ სევდა-ნაღველთან ზრძოლა. ასეთი ჰაჭარ-ჰაჭარა თავსაჭეხი ამნები მიქარვებენ სევდას და გულიდან გადამიყრიან ხოლომე შემოჩვეულ დარღს.

- თქვენ ის ქველმოქმედი ხართ, რომლის მონყალოე გულიერ კარზრიობისათვის არის საჭირო.

ჰოლომსმა მხრები აიჩეჩა.

თითქოსდა ჩემი საქმიანობით მართლარ სარგებლობა მომაქვს ადამიანებისათვის, - დასძინა მან. -

„დომრქქუნ სძუთე კშუტ - დონყემკუნ სძუთე ენგე“ - „ადამიანი არარაა - საქმეა ყველაფერი“, როგორე თავის ზარათში სნერდა გულსტავ ფლოზერი უორუ სანღს.

გათეორებული მებრძოლი

ერთი მეგობრობის ამზავი, მოთხრობილი თვითონ შერლოკ ჰოლომის მიერ

როგორე მე მეჩვენებოდა, ჩემი მეგობრის უოტსონის შეხედულებანი ერთგვარი შეზღუდულობითა სწოდავენ. სამაგიეროდ, რაიმე გადანყვეტილებას რომ მიიღებს, თავს არ დაიზოგავს და დიდის დაჟინებით შეერდება ხოლომე მის განხორციელებას. ასე, დიდხანს ჩამჩიჩინებდა, რომელიმე შენი პროფესიონალური შემთხვევა მაინერ აღნერეო.

შესაძლებელია, მე თვითონ მივეყრე საამისო საზანი, სულო რომ ვსაყვედურობდი, ხაღის გემოვნებას ნუ კი მისდევე კუდში, მშრლო ფაქტებს დაეყრდენი-მეთქი.

- თქვენი აღნერა ნაჯახირეცია, - ვუზნებოდი ხშირად.

- თვითონ სწადეთ, ჰოლომს, მოჰკიდეთ საქმეს ხელი, - ასეთ ჰასუხს მაძლევდა ყოველთვის უოტსონი.

აი, მეერ ვწადე, მის რჩევას მივყევი. უნდა ვაღიარო, რომ ახლა უკვე მესმის ჩემი მეგობრის გასაჭირი, ასევე ყველა დანარჩენისა, ვინერ კალამს ხელოსა ჰკიდებს.

საინტერესოდ ნერა არერ ისე იოლი საქმე ყოფილა, როგორე პირველად მქონდა წარმოდგენილი, ხოლო ის შემთხვევა, რომლის მოყოლასარ ვაპირებ, ამ მოთხოვნილებას უნდა აკმაყოფილებდეს. ამას გარდა, ეს ამზავი ჩემს რხოვრებაში ყველაზე უფრო უწნაურ შემთხვევათა რიჯხვში შედის, თუმიერ უოტსონი თავის ჩანანერებში მას რაჭომღარ არ ახსენებს.

ჩემს უზის ნიგნაკში აღნიშნულია, რომ ის მოვლენები, რომელთა გადმოწყმითარ უნდა დავინყო ჩემი მოთხრობა, მოხდა 1903 წლის იანვარში, ინგლის-ზურების ომის დამთავრებიდან როჭა ხნის შემდეგ. იმ დროს უკვე მარტო ვრხოვრობდი. ჩემმა ერთგულმა უოტსონმა როლი შეირთო და ჩვენი საერთო ზინა, ზეიკერსტრიტზე რომ გვქონდა დაქირავებული, სამუდამოდ მიატოვა. უნდა ვითხრათ, რომ ჩვენი მეგობრობის მრავალი წლის მანძილზე, ეს ქორნინება, მისი მხრივ, ეგოიზმის ერთადერთ გამოვლინებას წარმოადგენდა.

პოდა, იმ დღეს მისტერ ჯიმს კ. მ. დოდი მესტყუმრა, მაღალი, ფართო მხარბეჭიანი, მზით გარუჯული ინგლისელი. მე ჩვეულებრივ, ფანჯრისგან ზურგმქექრევით ვუდებ ხოლმე. კლიენტს კი ჩემს პირდაპირ ვსვამ ისე, რომ მსუქი სახეზე სრემდეს. ახლარ ასე ვავაკუე. მისტერ დოდს, ეტყობოდა, უფირდა. ვერ გადაენცივტა, საიდან დაენყო თხრობა. არრ მე დავხმარებნივარ, რადგან მოგებული დრო საშუალებას მაძლევედა მის გარეგნობას დავკვირვებოდი. მერრე დუმილის შემდეგ ვადავნცივტე, ჩემი დასკვნებით გამეორებინა იგი. გამორდილებით ვიწოდო, ეს უაღრესად სასარგებლო იყო, რადგან კლიენტების გულახდილობასა და ნდობას ინვევედა მუდამ.

- ვგონებ, ახლახან უნდა იყოთ დაბრუნებული სამხრეთ აფრიკიდან, არა? - ვკითხე უწნობ სტყუმარს.

- დიახ, სერ, - მიპასუხა ვაკვირვებულმა.

- გეტყობათ, რხენოსანთა ნაწილში მსახურობდით.

- სავსებით სწორია, მისტერ პოლმს, თქვენ ჯადოქარი ყოფილხართ! - დაბნეულად წარმოთქვა მოსულმა.

გავიღიმე.

- ყველაფერი უბრალო ამბავია. ვანა რხადი არ არის, რომ ასეთი ვაჟკარური, წარმოსადგევი, მხედრული იერის კარგი, ისირ მზედაკარული, ლონდონელი არ უნდა იყოს და ეს არის ჩამოსულა ზრძოლის ველიდან, ესე იგი სამხრეთ აფრიკიდან? თანარ, ნვერი დავიყენებიათ, მაშასადამე, კადრის მოსამსახურე არა ხართ. მიხრა-მოხრა კი ისეთი ვაქვთ, უთუოდ კავალერისტი იქნებით და ასე შემდეგ.

- საკვირველია, მისტერ პოლმს! თქვენ ყველაფერს ხედავთ, თვით უმნიშვნელო ნვრილმანებსარ კი. - წამოიძახა დოდმა.

- მე თქვენზე მეტს ვერაფერს ვამჩნევ, მაგრამ თქვენზე უკეთ ვანალიზებ იმას, რასარ ვხედავ, - ვუპასუხე მე და ვანვავრძე: - მაგრამ არა მგონია, მხოლოდ იმისათვის მოსულიყავით, რომ ჩემს დაკვირვების უნარში დარწმუნებულიყავით. რა მოხდა ძველი ტაქსებრგის პარკში?

- ო, მისტერ პოლმს! - ჩაიბუჭბუჭა დოდმა.

- ჩემო ძვირფასო სერ, არაფერია ზებუნებრივია იმაში, რარ მე ვითხარით. თქვენი წერილის კონვერტზე აი, ეს ბეჭედა დასმული. სასწრაფოდ მიმიღეთო, მთხოვეთ. მაშასადამე, მოხლა რალარ მნიშვნელოვანი ამბავი.

- დიახ, მართალი ზრძანდებთ. მაგრამ მას შემდეგ ამბებმა კიდევ უფრო რუდი სახე მიიღო. პოლკოვნიკმა ემსუორდმა პირდაპირ გამომავდო...

- ესე იგი, როგორ გამოვავდოთ?

- სწორედ ასე. არრ არია, არრ არხელა და მაიძულა, რომ გუდა-ნაბადი ამეკრა. ერთი გაჩვენათ, რა კარია ეს პოლკოვნიკი ემსუორდი! გოდფრი რომ არა, მის სიახლოვეს ერთ ნამსარ არ ვავჩერდებოდი.

აუჩქარებლად მოვყვიდე ჩიბუსს და სკამის ზურგს ვადავყრდენი.

- იქნებ ამისნათ როგორმე, რა მოხდა, მისტერ დოდ?

ჩემმა სტყუმარმა თვალი ეშმაკურად მოჭყტა.

- მე კი მეგონა, ჩემზე უკვე ყველაფერი იწოდით, - მითხრა მან. - მაგრამ

ვილაპარაკოთ სერიოზულად: მე ვადმოგიშლით ყველა ფაქტს, თქვენ კი ამისხენით, რას უნდა ნიშნავდეს ეს. ნუხელ თვალი არ მომიხუჭავს, თავს ვიტეხბი, იქნებ რამეს მივხვდე-მეთქი. მაგრამ რარ მეტსა ვფიქრობ, მით უფრო წარმოუდგენლად და დაუჯერებლად მეჩვენება მომხდარი ამბავი.

ამგვარად, არმიამი მოხვდი 1901 წლის იანვარში, ზუსტად ამ ორი წლის წინათ. ჩვენს ესკადრონში მსახურობდა ვინმე გოდფრი ემსუორდი, ახლოგაზრდა მოხალისე. მის ძარღვეში წინაპარ თაობათა მეომრული სისხლი ჩქეფდა. მთელ პოლკში ერთი არ მოიძებნებოდა იმაზე უკეთესი ყმანვილი. ჩვენ ძლიერ დავმეგობრდით, ისევე, როგორრ იერან მეგობრობა ადამიანებმა, რომელთარ ერთი სასიეროხლო მიზანი აერთიანებთ.

მთელი ერთი წელი მხარდამხარ ვიბრძოდით, ერთად ვიტანდით ლაშქრული რხოვრების ყველა სიძნელეებს. შემდეგ კი გოდფრი დაიჭრა და პოსპიტალში ვავხვენეს. პოსპიტალი კუიპტაუნში იყო. იქიდან მივიღე ერთი წერილი, ერთი ინგლისიდან, საუტკუიმპტონიდან.

შემდეგ კი არც ერთი სიტყვა, გესმით, მისტერ ჰოლმს, არც ერთი სიტყვა.. ჩემი უახლოესი მეგობრისაგან.

როცა ომი დასრულდა და შინ დავბრუნდი, მაშინვე მივხერხე გოდფრისს, შვილის ამბავი ვკითხე. პასუხი არ მიმიღია. ხელახლა მივხერხე ამჯერად მოკლე და რივი პასუხი მივიღე. გოდფრისს მამა იტყობინებოდა, ჩემი შვილი სამოგზაუროდ წავიდა და ერთ წელზე ადრე მისი დაბრუნება მოსალოდნელი არ არისო.

ამ პასუხმა ვერ დამაჟმავოფილა. მთელი ეს ამბავი რაღაც ჯოჯოხეთურად უჩნაური მეჩვენებოდა. ვერ დამეჭერებინა, რომ ისეთმა ყმაწვილმა, როგორც გოდფრისი იყო, უახლოესი მეგობარი ასე მოკლე ხანში დაივიწყა. ერთი სხვა გარემოებარ მიკარგავდა მოსვენებას. გოდფრისი დიდი ქონების ერთადერთი მემკვიდრე იყო. მისი გადმოწყობით ვიწოდო, რომ მამას ვერ ეწყობოდა. შერიკარს საძაგელი ხასიათი ჰქონდა, გოდფრისი კი სრულებით ვერ ეგუებოდა მის სიფიქსს. არა, საშინლად არ მომწონდა მთელი ეს ამბავი და გადავწყვიტე, რაღაც არ უნდა დამჭლომოდ, ჭეშმარიტებისათვის მიმეკვლია. ერთ ხანს პირადი საქმეების მოგვარებას მოვუხდო. მაგრამ ახლა განზრახული მაქვს, მთელი დრო და ძალა ჩემი მეგობრის ბედის გარკვევას შევნიშო.

თქვა ეს და ჩემი სტუმრის თვალეში წერხლმა იელვა, თანაც კუთხოვანი ყბა გვერდზე მოექრა.

ინტერესით შევავლე თვალი ჩემს თანამოსაუბრეს. მისტერ ჯიმს დოდი ისეთი კარის შთაბეჭდილებას ტოვებდა, რომლის ხილვაც უსაზღვროდ უფრო სასიამოვნოა მეგობრებს შორის, ვიდრე მტრებს შორის.

- შემდეგ რაღა გააკეთეთ? - ვკითხე მე.

- ვიფიქრე, ყველაფერს ემტობინება, ტაქსბერგის პარკი მოვიხახულო ბედფორდში, სადაც ემსუორდების მამული და კარ-მიღამა-მეთქი. ამ მიზნით გოდფრისს დედას მივხერხე. სიმართლე რომ მოგახსენოთ, დავრწმუნდი, რომ მამამისთან საქმის დაჭერა ძნელი საქმე იყო. ქალს მივხერხე, გოდფრისი ჩემი უახლოესი მეგობარია და ერთად ვინძობდით სამხრეთ აფრიკაში: თუ სანინალმდეგო არაფერი გექნებათ, თქვენს შვილთან ლაპარაკი მინდა. მოკლე ხანში ბედფორდის მახლობლად მომიხვეს ჩამოსვლა და როცა ხნით ტაქსბერგში შემოვივლი-მეთქი. პასუხად თავაზიანი მინვევა მივიღე ემსუორდების მამულში. ჩავკექი მატარებელში და გავემგზავრე.

ვიდრე სადგურიდან მამულში ჩავაღწევი, დაღამდა კიდევ. ემსუორდების საგვარეულო რხე-სიმაგრე ერთი დიდი მთლიანი ნაგებობა გახლდათ, რომლის ხუროთმოძღვრებაშიც აღრეული იყო ყველა ეპოხის დამახასიათებელი სტილი. შენობის შუა ნაწილი ელისაბედის დროის სტილზე აეგოთ, მაგრამ გარშემო ვიქტორიას დროინდელ ყაიდაზე შემოემეხებინათ უჩნაური ნაგებობანი. რხე-კოშკის გარშემო მშვენიერი ფართო პარკი იყო გადაშლილი. შიგნით სახლის კედლები წითელი ხით მოპირკეთებინათ. თვით კედელი კი მძიმე ჩარჩოებში ჩასმული სურათებით იყო დაფარული. მთელ სახლში სიძველისა და იდუმალების სულს დაესადგურებინა.

წინ მსახურნი შემომეგებნენ: მოურავი რაღოფი, თვით ამ სახლის კედლებით ხნიერი მოხუცი და მისი წოლი, რომელიც მასზე დაჩანაკებული ჩანდა. მომავონდა, ოდესღაც ეს ქალი გოდფრისს ძიძა იყო. ჩემი მეგობარი ხშირად მეუბნებოდა, დედის შემდეგ ისე არავინ მყვარებია, როგორც ჩემი მოხუცი ძიძაო. გოდფრისს დედამ, პატარა, სუსტმა ქალმა, მაშინვე მოინადირა ჩემი გული. სამაგიეროდ მამა არ მომწონა.

მისვლისთანავე მიმინვია პოლკოვნიკმა თავის კაბინეტში. გამოგიტყდებით, მასთან საუბრის მომლოდინეს გუხნება შემეყვალა. ერთი ნამით გავიფიქრე, უარს ვიტყვი-მეთქი ასეთ ოინზე. მაგრამ მეგობრის გახსენებამ სულმოკლეობა დამაძლეინა.

პოლკოვნიკის პირქუშ, ავეჯით დამძიმებულ კაბინეტში უფრო გულდასმით მოვახერხე მისი შეთვლიერება. გოდფრისს მამა მალაღი, ფართო მხარბეჭიანი მოხუცი გახლდათ, წინ ნამონვდილი ნიკაპითა და გრძელი, ჭლარა წვერით. დიდი რხვირი სისხლძარღვებით დასერვოდა, ხოლო მისი წვერილი, მკარრი თვალეები ჭლარა, ბანჯგვლიანი ნარბების ქვემოდან იბღვირებოდნენ.

„ამგვარად, - სერ, - მომმართა ჭრიალა ხმით, - თუ სანინალმდეგო არ გექნებათ, მინდა გავიგო თქვენი სტუმრობის მიზეზები“.

მე თავაზიანად ვუპასუხე, რომ მისი მეუღლისადმი მინერილ ზარათში წერია მიზეზები, რომელითაჲ მიაძულეს მომენახულებინა ჩემი მეგობრის მშობლები-მეთქი.

„სხვათა შორის, - განაგრძო მოხუცმა, - გარდა თქვენი სიტყვიერი განცხადებისა, მე არ ვამაჩნია სხვა საბუთი იმისა, რომ ჩემს შვილს ნამდვილად ახლოს იყნობდით“.

„მე მაქვს გოდფრის წერილები“, - ვუპასუხე და შევერადე, შემენარჩუნებინა გულგრილი გამომეტყველება.

„ხომ ვერ მიჩვენებთ, სერ?“

„რა თქმა უნდა“.

მისტერ ემსუორდმა სწრაფად გადაავლო თვალი წერილებს და დაძინებულა.

„ჰო, კიდევ რას გვეტყვი?“ - მკითხა მოხუცმა.

„გამიგეთ, სერ, - ვუპასუხე აღელვებულია, - თქვენი შვილის გულითადაი მეგობარი ვარ და რაჭომ გიკვირთ, რომ ვერდილობ ჩემი უახლოესი მეგობრის კვალს მივაგნო?“

„მაგრამ მე მასსოვს, სერ, რომ ჩემს წერილში უკვე ვიპასუხეთ ყველა კითხვაზე.“

შემიძლია ვაგვიმეოროთ: აფრიკაში სამსახურის შემდეგ გოდფრის ჯანმრთელობა საგრძნობლად შეირყა. მას ესაჭიროებოდა სრული სიმშვიდე, დასვენება და ჰაერის გამოწვლა. ამიტომ ჩვენ, მე და დედამისმა, გადავწყვიტეთ სამოგზაუროდ გავვექვა. გთხოვთ, გადასრეთ ყველაფერი ეს ჩემი შვილის ყველა მეგობარს, ვისაჲ მასზე გული შესტკივა“.

„რა თქმა უნდა, ამ თხოვნას შევისრულებთ, სერ, - მშვიდად ვუპასუხე მე, - მაგრამ ჩემის მხრივ გთხოვთ, გამოიჩინოთ თავაზიანობა და მითხრათ, როდის და რომელი ხომალდით გაემგზავრა თქვენი შვილი. მინდა წერილი მივწერო“.

როგორც შევატყვე, ჩემმა სიტყვებმა საგონებელში ჩაავდო და თანაჲ განზრახა პოლკოვნიკი. პასუხი მაშინვე არ გაუჩნდა. კუჭი თვალეში ღრმად ჩამალა ზანჯვლიან ნარბეში და მარჯვენა ხელის საჩვენებელი თითი წერვიულად ააკაცუნა მაგიდაზე. ზოლოს იმ მოთამაშესავით შემომხედა, რომელიერ მოპირდაპირეს ეშმაკურ სვლას მიუხვდა.

„ჩემს ადგილზე, მისტერ დოდ, - ნარმოთქვა აუჩქარებლად, - სხვას მოთმინებას დააკარგვინებდით თქვენი უადგილო დაჲინებით, რომელიერ თავხედობას ედრება“.

„უნდა გამიგოთ კადნიერების მიზეზები, სერ, - ავლელდი მე, - ერთადერთი ჩემი განზრახვა ვახლავთ...“

„ვირი, ვირი, - შემანყვეტინა ემსუორდმა, - მხოლოდ ამიტომ ვარ ასე მომთმენი, მისტერ დოდ. იძულებული ვხდები, კატეგორიულად გთხოვთ, შეწყვიტოთ შემდგომი ჩარევა ჩემს პირად წხოვრებაში. ოჯახის საქმე მეკითხება მხოლოდ მე და სხვას არავის. გარეშე კარი, რარიგ კეთილმოსურნეჲ არ უნდა იყოს, სწორად ვერ შეაფასებს ამა თუ იმ მოვლენას, რაჲ სხვის ოჯახში ხდება. ეს დამახსოვრეთ. სულით და გულით გირჩევთ, შეწყვიტეთ ეს უსარგებლო ძიება და საქმე მონახეთ. ახლა კი, - განაგრძო მისტერ ემსუორდმა და ნამოდვა, - ჩემს წოლს ეახლებით. სიამოვნებით მოისმენს ყველაფერს, რასაჲ გაიხსენებთ და მოუთხრობთ გოდფრიზე“.

სულ ეს იყო, მისტერ ჰოლმს. გოდფრის მამის სასტკი სიკერპე თითქმის ყოველგვარ იმედს მიკარგავდა. მაგრამ გულში იქვე დავიფიქრე, არ მოვისვენებ, ვიდრე სრულ სიმართლეს არ მივაკვლევ-მეთქი.

უზარმაზარ, პირქუშ სსადილო ოთახში გამართულმა სადილობამ უღიმღამოდ ჩაიარა.

სუფრაზე მხოლოდ სამნი ვიყავით. გოდფრის დედა ხარბად მეკითხებოდა ყოველ წვრილმანს, რაჲ კი მის შვილზე ვიქრადი. მამა კი კუჭად ღჲმდა. ისეთ დამძარებულ გუნებაზე ვიყავი, რომ პირველსავე ხელსაყრელ შემთხვევაში მადლობა გადავუხადე დიასახლისს და ჩემთვის განკუთვნილ ოთახში შევედი.

ეს იყო დიდი, ძუნდად მორთული ოთახი, რომელიერ ისეთსავე მძიმე შთანჯვლილებას ტოვებდა, როგორსაჲ მთელი შენობა. მაგრამ თქვენ გამიგებთ, მისტერ ჰოლმს, ღამქრული წხოვრების შემდეგ. არრ ისე დახარბებული ვიყავი მორთულობას. ფანჯარაში გავიხედე. ნათელი, მთვარიანი ღამე იდგა.

შემაჲრჲოლა. ფანჯარა მივხურე. მერე ფარდები ჩამოვუქვი, წიგნი გადავქალე და მოგიზგიზე ზუხარს მივუჭექი.

მავრამ მარტო ყოფნა დიდხანს არ მომიხდა. კარზე ფრთხილი კაკუნი გაისმა. ოთახში მოხუცი მსახური შემოვიდა, შემა შემოიჭანა.

„მაპატიეთ, სერ, – მომმართა კრძალოვით, – ვაითუ ზუხარს შემა არ ეყოს-მეთქი, გავიფიქრე. ამ ოთახებში მეჭისმეჭი სინესტე იყის“.

კართან რომ მივიდა, მოხუცი შეჩერდა.

„იყით, სერ, – წარმოთქვა მორიდებით, თითქოს პატივებს ითხოვსო, – შემთხვევით გავიგე, რა გითქვამთ სადილობისას გოდფრიზე. საქმე ის გახლავთ, რომ ჩემი წოლი ძიძა იყო იმ ყმანვილისა. ორივეს ძალიან გვიყვარს ჩვენი ბაჭონი, ახალგაზრდა მისტერი. თქვენ, მგონი, ისიც გითქვამთ, მისტერ გოდფრიმ ომში თავი გამოიჩინა“.

„მთელს პოლკში ვერავინ შეედრებოდა სიამაყრითა და კეთილშობილებით, ვუპასუხე ხალისით, – ის რომ არა, მე ახლა აქ ჯდომა და თქვენთან საუბარი აღარ მენერა“.

მოხუცმა კმაყოფილებით მოიფშვნიჭა დანაოჯუბული ხელები.

„სწორედ ასე გახლავთ, სერ. ასეთი იყო მუდამ. მთელს პარკში ერთი ხერ არაა, რომ ჩვენი ყმანვილი კენეროზე არ მოქრეოდა. ვერაფერი შეაძინებდა. დიახ, – დაუმატა წრემლომორეულმა მოხუცმა, – არაჩვეულებრივი ყმანვილი იყო და... არაჩვეულებრივი ადამიანი“.

ამ სიტყვების გაგონებისთანავე ადგილიდან წამოვიჭერი.

„გამიგონეთ, რაღფ, თქვენ თქვით, იყო, თითქოს გოდფრი უკვე აღარ არის წოქხალი! ეს რას ნიშნავს? ახლავე მიპასუხეთ“.

მოხუცს ხელები მხრებში ჩავავლე. თავის დაღწევას ლამობდა, მავრამ ვერ ახერხებდა.

„არ ვიცი, რას გულისხმობთ, სერ, – ჩაიბურჭყუნა მან. – მე უფლება არა მაქვს, ჩავერიო სხვის საქმეში. ჯობს, ოჯახის უფროსს ჰკითხოთ“.

„ერთ კითხვაზე მაინც მიპასუხეთ, რაღფ, თორემ ისე ამ ოთახიდან ვერ გახვალთ. წოქხალია გოდფრი, თუ მკვდარი?“

სახეში ჩავარქერდი. ბერიკაქს სახე მოღრეერილი ჰქონდა, თითქოს ძლიერი ტკივილისაგან იჭანჯებო. თვალები წრემლით ავსებოდა, მჭიდროდ მოკუმული ბაგე ვერ გაეხსნა. ზოლოს ნაჩურჩულა:

„ჯობდა მომკვდარიყო“.

მოულოდნელობამ დამაზნია, მხარზე ხელი შევუძვი. ამით ისარგებლა და ოთახიდან გაქრა. შევიძლიათ წარმოიდგინოთ, მისტერ ჰოლმს, როგორ ამაფორიაქა რაღფის სიტყვებმა. „რა უნდა ჩაედინა გოდფრის ისეთი, რომ მოხუცი მსახური სიკვდილს ამჭობინებს მის სიწოქხლეს? – ვფიქრობდი გულანთებული. – ნუთუ დანაშაულში ჩაითრიეს, იმდენად სერიოზულში, რომ ოჯახის უფროსმა უმჯობესად ჩათვალა მისი გადაკარგვა, რათა ქვეყნად ვერავის ენახა იგი და სამარცხვინო ამბავი არ გახშიანებულიყო? გოდფრი მუდამ თავზე ხელაღებული ყმანვილ-კარი იყო. ამავე დროს იოლად ექრეოდა გარეშეთა ზეგავლენის ქვეშ. აღმათ რომელიმე არამზადის ხელში ჩავარდა, ყმანვილის ნდობითა და დიდსულოვნებით ისარგებლეს, ასეთ შემთხვევაში ჩემი მოვალეობაა, მისთვის მძიმე ნუთებში გოდფრის გვერდით ვიყო“.

ამ ფიქრში ვიყავი, როცა თავი ავნიე და... როგორა ფიქრობთ, მისტერ ჰოლმს, ვინ დავინახე ბაღში, ჩემი ფანჯრის წინ? სწორედ ის, გოდფრი ემსუორდი!

ამ ადგილას ჩემი სტუმარი ისე აღელდა, რომ ერთ ხანს თხრობის გაგრძელება ვლარ შეძლო.

– მე დიდი ყურადღებით ვისმენთ, მისტერ დოდ, – ვუთხარი ზოლოს. – თქვენი ამბავი თანდათან უფრო საინტერესო ხდება.

– გოდფრის სახე ფანჯრის მინაზე მოედო, – განავრძო დოდმა, – ფარდა მჭიდროდ არ ჩამომიფარებია და გარკვევით დავინახე გოდფრის სახე. იგი მკვდარვით გაფითრებული იყო. ასეთი სიეთრე წოქხალი ადამიანისა ჯერ არ მენახა. აღმათ ასე გამოიყურებინა მოჩვენებანი. უნდა ვთქვა, რომ გოდფრიმ ჩემზე საზარელი შთაბეჭდილება მოახდინა, მარტო უჩვეულო თეთრი სახით კი არა, მოჩვენებასავით რომ ანათებდა ლამის სიბნელეში. რაღა ერთი წამით ჩვენი თვალები ერთმანეთს შეხვდნენ. მისმა საწოდავმა, დამნაშავის მავგარმა მზერამ შემაძრწუნა. ეს იმდენად განირჩეოდა ჩემი მეგობრის ვაჟკარური და

უფარდელი გამოძეგვლებსაგან, რომ თავზარი დამერა. როგორც კი შენიშნა, რომ ფანჯარაში მას ვურქერდი, მაშინვე განზე გადახტა და სიბნელოში გაუჩინარდა. მაგრამ მე ცუდივარ როდი გამოვიღია ჯარისკარური რხევების სკოლა. იქ ადამიანი სწავლობს ელვისებურ მოქმედებას და სულიერი სიმშვიდის შენარჩუნებას. გოფფრემ ჯერ კიდევ ვერ მოასწრო გაუჩინარება, რომ ფანჯარასთან მივირბინე და ზაღში გადახტომა ვერადე. მაგრამ ანჯამები დაჟანგული ყოფილიყო და ფანჯარა ერთბაშად ვერ გამოვალე. ერთი წუთის შემდეგ მიერ იმ ზილიკზე გავრბოდი, რომლითაერ ჩემი ვარაუდით გოფფრემ აირჩია ნასვლა.

ზილიკი მთვარის მკრთალ ნათელს გაეშუქებინა და მომეჩვენა, რომ ჩემ წინ რალერ ლანდი იყო ატყუხული. გოფფრის დავუძახე, მაგრამ ჰასუსი ვერ მივილე. გზაჯვარედინამდე მივედი, გაუბედავად შევდექი და ურემ გარკვევით გავიგონე, როგორ მიისურა კარი. მივხვდი, რომ გოფფრი დამემალა. რალა უნდა მექნა? შენუხებული გავბრუნდი უკან. ლამის დარჩენილ დროის განმავლობაში ტანჯვით ვრდილობდი, როგორმე ამომეხსნა ურნაური ფაქტები, რომელთაერ ამ დღეებში ნავანყდი.

საუბმეზე სახლის ჰატრონი ნაკლებ სასტიკი მეჩვენა. მისის ემსუორდმა შენიშნა, რომ მამულის მეზობლად არის რამდენიმე ღირსშესანიშნავი ადგილი, რომელთა ნახვარ ღირსო. დაუყოვნებლივ ვისარგებლე ამ შემთხვევით და ვკითხე, ხომ არ შეიძლება ამ მიზნით ერთი დღე-ღამე კიდევ დავრჩე ტქვენსა-მეთქი. ჩემს გეგმას მასპინძლის აღჭარება არ გამოუხვევია, მაგრამ ნებარება მანერ მივილე.

გადავწყვიტე, მთელი დღე შემეჩინრა იმ საიდუმლო კარის ძებნისათვის, რომლის მიღმარ დამეკარგა მეგობარი. თუ გოფფრი მოისურვებდა, იოლად დამემალებოდა თვით სახლში. აქ მთელი ჰოლკი თავისუფლად მოთავსდებოდა. მაგრამ დარწმუნებული ვიყავი, გოფფრი ჰარკში იმალებოდა. ოღონდ რა ადგილას და რატომ - ეს ჩემთვის ამოურნად რჩებოდა. ნასაუბმევს ჩემმა მასპინძლებმა, როგორც ჩანს, თავიანთ საქმეებს მიხედეს და ურარდლებას აღარ მაქრევდენ. ამით ვისარგებლე და შევერადე ჰარკი გულმოდგინედ გამოძეგვია. ჩემი ურარდლება მიიქრია განმარტობულმა ფანჩატურმა, გვერდითი ხეივნის განაპირას რომ იყო გაშენებული. იქიდან ხომ არ მომესმა კარის ჰახუსი? ფანჩატურს უფარდელი სტვენით მივუახლოვდი, თანერ ისეთი სახე მივილე, ვითომ უმიზნოუ დავებეჭებოდი ჰარკში. ამ დროს ფანჩატურიდან საშალლო ტანის, ფართო წვერიანი მამაკარე გამოვიდა. ჩემდა გასაოურად, კარი დიდის გულმოდგინებით ჩაკეტა და მე რომ დამინახა, ადგილზე დაესო.

„ვინა ხართ, სტუმარი?“ - მკითხა ისე, რომ სალაში არ მოუქრია.

ავუსენი, ჩემი გულითადი მეგობრის გოფფრის მშობლების სანახავად ჩამოვედი-მეთქი. „რა სამწხაროა, რომ ჩემი მეგობარი გამგზავრებულია, - დავძინე წყენით, - ძალიან გაეხარდებოდა ჩემი ნახვა“.

„ჰო, ძალიან სანყენია. იმედი მაქვს, სხვა დროს გავილიმებთ ზედი“. - ამ სიტყვებზე თანამოსაუბრემ რევად დამიკრა თავი და სახლისაკენ ნავიდა. მიერ, სხვა რა გზა მქონდა, მის მაგალითს უნდა მივყოლოდი. რამდენიმე ნაბიჯი რომ გადავდგი, მოვიხედე და დავინახე, რომ წვეროსანი კარე იღვა და თვალს მადევნებდა.

ვიდრე გამოვბრუნდებოდი, ფანჩატურის დათვლიერება მანერ კარგად მოვასწარი. ფანჯარებზე მძიმე ფარდები იყო ჩამოფარებული, მთელი ნაგებობა უკარრელი მეჩვენა. ჩემთვის რხადი იყო, ფრთხილად ყოფნა მმართებდა. მერრეოდენი დაუდევრობა და - ჩავვარდებოდი. მაშინ უბრალოდ მიზრძანებდენ, გავრლოდი იქაურობას და ვერაფერს გავხდებოდი. ამიტომ გადავწყვიტე, ღამემდე დამერადა.

რორე ყველაფერი მიუყრდა, ჩუმად გამოვძვერი ფანჯრიდან და საიდუმლოებით მოურულ ჰავილიონისაკენ გავემართე. ფარდების გარდა ფანჯარებს დარაბებიერ ფარავდა. ერთ-ერთი დარაბიდან სინათლე გამოდიოდა. სწორედ ამ ადგილზე ფარდარ ოდნავ გადანეული იყო. ასე რომ, დიდი გაჭირვებით, მაგრამ მანერ გარჩევადა კარე ოთახის მორთულობას. ოთახი მყდრო და კარგად მონყობილი ჩანდა. მაგიდას ამ დილით გარწობილი კარე უჭდა, ჩიბუსს ენეოდა და რალარას კითხულობდა.

- მანერ რას? - შევანყვეტინე დოდს.

ჩემმა კითხვამ საგონებელში ჩაავლო.

- ნუთუ ამახარ აქვს რაიმე მნიშვნელობა?

- უარესად დიდი მნიშვნელობა.

მე კი არ მიმიქრევია ყურადღება.

- იქნებ ის მაინც შენიშნეთ, რა ეჭირა ხელოში - ნიგნი, გაზეთი თუ ჟურნალი?

- მგონი, რაღაც ჟურნალს უფრო ჰგავდა, - მიპასუხა დოდმა ფიქრის შემდეგ, - მაგრამ მამინ ასეთი ნვრილობის თავი აღარა მქონდა.

ოთახში კიდევ ერთი კაცი იმყოფებოდა. მისი სახე არ დამინახავს. და მაინც დარწმუნებული ვიყავი: ეს იყო გოდფრი. მიერაურა მისი ტანის მოყვანილობა: მხრები, კისერი. იგი იჭდა ღრმა მწყობრებით დაჩაგრული ადამიანივით ზუსრისაგან პირშექრული. ფანჯარასთან გავქვავდი. უერად ვიღარა მხარზე მძიმე ხელი დამადო: ჩემ გვერდით იდგა პოლოკონიკი ემსუორდი.

„აი, თურმე როგორ გიჭირავთ თავი სტუმრობაში, სერ, - ავბედიდად ნარმოთქვა ჩემმა მასპინძელმა, - ინებეთ, მომყვით“.

ამ სიტყვებზე შებრუნდა და სახლის მიმართულებით წავიდა. რვირპირჩამოშვებული გავყვი. პოლოკონიკს დუმილი არ დაურღვევია, სანამ ჩემთვის განკუთვნილ ოთახში არ აღმოვჩნდით. იქ რუდად დაფარული ღვარძლით შემომხედა და თვალების ზრიალით მითხრა:

„ხვალ დილით პირველი მაჭარებლით გაემგზავრებით. ეჭლი რვის ნახევარზე დაგელოდებთ. ჩემი სურვილია აღარასოდეს ვიხილო თქვენი სიფათი“.

პასუხის გასარემად ენა ვერ მოვიბრუნე, რაღაც ნავიზუტბუტე გაურკვევლად, ვითომ მოვუბრდიმე და კვლავ გავისხენე ჩემი მხურვალე სურვილი, მეგობრის პოვნა მინდა-მეთქი...

„გვეყოფა ამაზე მსჯელობა, - მკვახედ მიპასუხა ემსუორდმა, - თქვენ ყოვლად უმსგავსად გეჭირათ თავი, სერ. გაუგონარი თავხედობა გამოიჩინეთ, თქვენთვის ნაკლებად რნობილ ადამიანთა რხოვრებაში რომ შემოიჭერთ. ჩემი შვილის ზედისათვის თქვენი მეჭირრული თავგამოღებით ზევრი უსიამოვნება მოგვაყენეთ მე და ჩემს მეუღლეს. გარდა ამისა, თქვენ, სტუმარი, ისე იქრეოდით ჩემს სახლში, როგორც ჭაშუში. მეტი რაღა გინდათ?“

აქ ნერვებმა მიმტყუნა, მისტერ ჰოლმს, და მიერ მკარრი კილოთი ვუპასუხე:

„მისტერ ემსუორდი, მე ვნახე აქ გოდფრი, ამ პარკში. მეტიერ, მე ვიერი, რომ ის კარრი ძალადობის მსხვერპლია. მე არ ვიერი, რისთვის უმალავთ ხალხის თვალს თქვენს შვილს, მაგრამ ირადეთ: ვიდრე არ დავრწმუნდები, რომ გოდფრის საფრთხე არ ემყრება, მთელი ჩემი ძალ-ღონით შევერდები ამოვსხნა ის საიდუმლოება, რომლითაერ არის გარემოსილი ჩემი მეგობარი, რარ არ უნდა მითხრათ თქვენ და რარ არ უნდა გააკეთოთ“.

მოსურმა შემომიღრინა და მუქარით გამოინია. ერთი თვალის დახამხამებარ და დამარტყამს კიდერ-მეთქი, გავიფიქრე. პოლოკონიკი ნამდვილი ზუმბერაზი იყო, გამხდარი, ძარღვმაგარი, და მე უნებურად გავიფიქრე, რომ ამ კართან გამკლავება ადვილი საქმე არ იქნებოდა.

ერთ ხანს თავისი ნვრილი ფოლადისებრი თვალეებით შემომქრეოდა და გაჭავრებული მიზღვერდა, მიერე ქუსლეზე მონყვეტით შეჭრიალდა და ოთახიდან გავიდა.

რაღა თქმა უნდა, ტაქსბერგის პარკიდან იმავე დილით მომიხდა წასვლა, და აგერ თქვენ ნინა ვარ, მისტერ ჰოლმს, იმ იმედით, რომ დამეხმარებით იმ საქმეში, რარ ამაჭამად ქვეყნად ყველაზე მეტად მალეღვენს.

ასეთი იყო ფაქტები, ჭეიმს დოდმა რომ გადმომიშალა.

გამჭრიახი მკითხველი აღნათ უკვე მიხვდებოდა, რომ იმ პრობლემის გადაწყვეტა დიდ სიძნელეს არ შეადგენდა, რადგან ლოგიკური გადაწყვეტილების ვარიანტების რიხვი მეტად შეზღუდული იყო. ამის მიუხედავად ეს, ერთი შეხედვით, ელემენტარული ამოჯანა შეიჯავდა არრთუ ისე უმნიშვნელო მომენტებსა და მოულოდნელ ხრიკებს, რომელთარ მაიძულეს მისი აღნერა.

გადავწყვიტე გამომეყენებინა ჩემი ჩვეულებრივი ნარადი მეთოდი ლოგიკური ანალიზისა და უნინარეს ყოვლისა მიმერა სტუმრისათვის რამდენიმე კითხვა.

- რამდენი მსახურია სახლში?

- რამდენადარ გავიგე, მხოლოდ ორი: რაღფი და მისი როლი. ემსუორდების ოჭახი მეტად ხელმოკლე რხოვრობს.

- მაშასადამე, ფანჩატყურს არავინ ემსახურება?
- ჩანს, არავინ, თუ ნვეროსანს არ ჩავთვლით. თუმცა, ის მსახურს არა ჰგავს.
- ხომ არ შეგინიშნავთ, რა გზით მიაქვთ საკვები მის სამყოფელში, ან ვის მიაქვს?
- ერთხელ დავინახე, რაღონი მიდიოდა პარკში, კალათი მიჰქონდა, მაგრამ მაშინ ამისათვის არავითარი ყურადღება არ მიმიქრევია.
- გარეუბნებში ხომ არ გიწვიათ რაიმე წნობების შეგროვება?
- კი, როგორ არა. ვესაუბრე სადგურის უფროსსა და სოფლის სასტუმროს პატრონს. ორივე ერთხმად მიმტკიცებდა, ახალგაზრდა ემსუორდი შინ წოჭა ხანს დარჩა, შემდეგ კი სამოგზაუროდ წავიდაო. ეს ვერსია, ეტყობა, არავითარ ეჭვს არ იწვევს გარეუბნის მცხოვრებთა შორის.
- არავისთვის არაფერი გითქვამთ თქვენს ეჭვებზე?
- რა თქმა უნდა, არა.
- და სწორადარ მოქრეულობართ. ჰო, მაშ ასე, მისტერ დოღ, თქვენი ამბავი ღირს იმად, რომ კაქმა სერიოზულად მოჰკიდოს ხელი. იმ დროს სწორედ ორ სხვა საქმეს ვამთავრებდი. ერთი მათგანი აღწერილი აქვს ჩემს მეგობარს უოტსონს სახელწოდებით „სასულიერო სკოლა“. მეორე დაკავშირებულია თურქეთის სულთანის დავალებასთან. ეს იყო მეტად სასწრაფო და საკირკიტო საქმე, რადგან დაგვიანებას შეიძლებოდა არასასიამოვნო შედეგები მოჰყოლოდა. ამიტომ მხოლოდ მომდევნო კვირას მოვახერხე ხელი მომეკიდა გოდფრი ემსუორდის საიდუმლოდ გაქრობის საქმისათვის.
- ჩვენ სამნი წავდიით ბედფორდში: მისტერ დოღი, თქვენ მორჩილი მონა და კიდევ ერთი სიტყვაძენი, მკარნი იერის ჯენტლმენი, რომლის შესახებაც ჩემს კლიენტს შემდეგი ვუთხარი:
- ეს ჩემი ძველი ნაწილია. შეიძლება დავგვირდეს მისი დახმარება, შეიძლება - არა. ყველაფერი ადგილზე გაირკვევა.
- უოტსონის ანგარიშებმა მკითხველი აღბათ მიაჩვიეს ზოგიერთ თავისებურებას. მე არ მიყვარს ზედმეტი სიტყვები, კიდევ უფრო ნაკლებად მიყვარს ჩემი აზრების გადაშლა, ვიდრე ამა თუ იმ დახლართულ საქმეზე ვფიქრობ ხოლომე.
- დოღი ვაკვირებული იყო, მაგრამ დუმდა. და ჩვენ სამნი ვავემგზავრეთ. მატარებელში ჩემს კლიენტს რამდენიმე კითხვა მივეყრი, მათი პასუხი გათვალისწინებული მქონდა ჩვენი სიტყვაძვირი თანამგზავრისათვის.
- თქვენ სრულიად დარწმუნებული ხართ, იმ ღამეს თქვენი მეგობრის სახე დაინახეთ ფანჯრიდან?
- ამაში არავითარი ეჭვი არ მეპარება.
- მაგრამ თქვენ ხომ თქვით, გოდფრი ძლიერ გამოწვლილიაო?
- გამოწვლილი ჰქონდა მხოლოდ სახის ფერი: უჩვეულოდ ფერწასული იყო, მკვდრის ფერი ედო, თითქოს თეთრი საღებავი წაეწოთ.
- ხომ არ გახსოვთ, მთელი სახე ჰქონდა დაფარული ამ უჩინარი თეთრი ფერით, თუ მხოლოდ მისი ნაწილი?
- მგონი, სახის წალკეული ნაწილები უფრო გამოირჩეოდნენ სითეთრით. მე ყურადღება მივაქრე მუბლს, ფანჯრის მინაზე რომ ჰქონდა მიღებული: თითქოს ზოლონი აჩნდა ზედ.
- გამოეხმაურეთ თქვენს მეგობარს?
- მეტისმეტად აღუვებული ვიყავი. როგორც მოგეხსენებათ, დავდევენი განწვიფრებული, მაგრამ ვერ ვიპოვე.
- შემთხვევა ჩემთვის თითქმის უკვე ნათელი იყო. რჩებოდა ერთი დეტალი, რა ადგილზე უნდა გარკვეულიყო.
- ზოლოს მივალნიეთ უჩინარ შენობას, რომელიც ჩემმა კლიენტმა ამინერა. ჩვენი სიტყვაძვირი თანამგზავრი ეტლში დარჩა.
- მე და დოღმა სადარბაზო შესასვლელში დავრეკეთ. კარი მოხურმა რაღონმა გაგვიღო. მას ლივრეი ერვა. ვთხოვეთ შეეცოზნებინა მასპინძლისათვის ჩვენი მოსვლა. თვალში მეყრა ის ამბავი, რომ მოხურ მსახურს ხელოვნზე მიძე ცყავის ხელოთამანი ერვა. როგორც კი დავგინახა, გაიხდა და აჩქარებით დაღო პატარა მაგიდაზე, ჰოლოში.

არ ვიყრი, აღნიშნა თუ არა თავის ჩანაწერებში ჩემმა მეგობარმა უოტსონმა, რომ ზუსებით მეტისმეტად განვითარებული ჰნოსვა მატებს. მაშინვე ვიგრძენი სუსტი, მაგრამ რაღაჯერ სუსნი, რომელიც იმ მაგიდიდან მოდიოდა, სადაჯერ ხელთათმანი ენყო. სწრაფად მივედი პაჭარა მაგიდასთან და დავინარე, ვითომდა ფეხსაქმლის გახსნილი ზონრის შესაკრავად. დიახ, უდავო იყო, სუსნი ხელთათმანს ახდოდა. ამ დეტალმა საბოლოოდ გადაჭრა საკითხი. სამსუხაროვ, დროზე ადრე მიხდებდა საიდუმლოს გამხელა. აქ ხომ თვითონვე მოგიხრობთ საკუთარ საქმეს. იმ შემთხვევაში, როცა ამას უოტსონი აკეთებს, მე ვახეხებ თვითონ მის მოქრევას გაურკვეველ მდგომარეობაში საქმის დაბოლოებამდე. დაბრუნებულმა რაღაჯერ კანინეტში მიგვინვია, სადაჯერ დიდხანს არ მოგვიხდა მარტო დარჩენა, მოისმა მძიმე, აჩქარებული ნაბიჯის ხმა და ოთახში სახლის უფროსი შემოვიდა. სახე ზრახისაგან დაღრეჯოდა, თვალები რეხლოვით უბრალოდ და. ხელში ჩვენი სადარბაზო ბარათები ეჭირა. როგორც კი შემოგვიხდა, ბარათები დაფლოთა და ნაკუნები ფეხით გათელა.

- აკი ვითხარით, რომ ამ სახლიდან დათხოვნილი ხართ, ღვთისგან დანყველილო? - მიმართა ღრენით მისტერ დოდს. - იყოფეთ, თუ კიდევ გამოჩენილხართ ამ არემარეზე, ძალღვივით ჩაგკლავთ. ვფირავ, ამას გავაკეთებ. რაჯერ შეგებებთ თქვენ, სერ, - მომიბრუნდა მე. - რაჯერ აქ ითქვა, თქვენჯერ გეხებთ. ვიყრი, რა საქმიანობასაჯერ ენევით. შეგიძლიათ გამოიჩინოთ თქვენი ნიჭი, სადაჯერ გენბავთ, ოლონდ აქ, ჩემს კარ-მიდამოში კი არა.

- მე მაინჯერ არ დავტოვეთ თქვენს სახლს, - მტკიარედ მიუგო დოდმა, - ვიდრე გოდფრის პირით არ მოვისმენ, რომ აქ იმყოფება თავისი სურვილით და არა იძულებით. პასუხის ნაჯვლად ემსუორდმა გამშაგებით დაანკარუნა ზარი.

- რაღაჯერ, მიმართა შემოსულ მსახურს, - დარეკეთ პოლიციაში და სთხოვეთ ორი კონსტებლი გამოგზავნონ. უთხარით, რომ სახლში მძარჯველები შემომეჭრენ.

- ერთი ნუთით მოიჯადეთ, - ჩავერიე მე, - მისტერ დოდ, ერთ რამეში პოლოკონიკი ემსუორდი სრულიად მართალია. მისი სურვილის წინააღმდეგ აქ ერთი ნუთით უფლებაჯერ არა გვაქვს. მეორე მხრით, ჩვენმა პატივერემულმა მასპინძელმა უნდა გაიგოს, რომ ჩვენი აქ ყოფნა მხოლოდ და მხოლოდ მისი შვილის კეთილდღეობის სურვილთანაა ნაკარნახევი. მე ვფიქრობ, რომ თუ პოლოკონიკი რამდენიმე ნუთს მაჩუქებს მასთან საუბრისათვის, მისი შეხედულება ამ საკითხზე შეიჯვლება.

- თქვენ სასტიკად რეებთ! - შესძახა პოლოკონიკმა და თვალები მრისხანედ დამბრიალა.

- მე არასოდეს არ ვიჯვლი შეხედულებებს. რაღაჯერ, გააკეთეთ ის, რაჯერ გიბრძანეთ! რა ეშმაკს ურდით, დარეკეთ პოლიციაში!

- დარწმუნებული ვარ, სწორედ ამის გაკეთება არ ივარგებს, - ვუთხარი მე და რაღაჯერ კართან გადაველობე. - პოლიციის ჩარევა თქვენ სარგებლობას არ მოგიჭანთ, მისტერ ემსუორდ.

ამ სიტყვებზე ზლოკნოჭიდან ფურელი ამოვიხე, ორი სიტყვა დავნერე და ვაჩვენე.

- აი, რამ მოგვიყვანა აქ, - დავუმატე მე.

ჩემი ნაწერი რომ ნაიკითხა, პოლოკონიკი ჯერ კიბორჩხალასავით განითლოდა, მერე კი საფეთქლებში მონოლილი სისხლი უკანვე მიანყდა.

- ეს საიდან იქით? - ნაიჩურჩულა სულშეხუთულმა და მძიმედ დაეშვა სკამზე.

- ყველაფრის როდნა, - ასეთია ჩემი პროფესია, - მშვიდად ვუპასუხე მე.

ერთი ნუთით პოლოკონიკი გაირინდა, აღბათ ფიქრობდა, თანაჯერ ნერვიულად იწინინიდა ნვერს. ზოლოს ამოიოხრა და თქვა:

- რა გაენყომა, რაკი ასე გსურთ გოდფრისთან შეხვედრა, მოგწემთ ამის საშუალებას, მაგრამ გახსოვდეთ, ეს არ მინდოდა.

უსიტყვოდ მივეყვით მასპინძელს. ხეივნის ზოლომდე მივედი და სწორედ იმ საიდუმლოებით მოურელ ფანჩაჭურთან შევჩერდი, რომელიჯერ დოდმა მიაშმო.

- რაღაჯერ, - მიმართა პოლოკონიკმა მსახურს, რომელიჯერ უკან მოგვეყვებოდა, - ნადით, გააფრთხილეთ მისტერ გოდფრი, რომ უნდა ვინახულოთ.

რამდენიმე ნუთის შემდეგ საშუალო ტანის სქელნვერა კარე გამოვიდა. უკიდურესი გაოწება აღბეჭდილიყო მის სახეზე.

- არ ველოდი თქვენს ვიზიტს, პოლკოვნიკო ემსუორდ, - ნამოიძახა კარმა. - მეშინია, რომ ეს ჩვენს გეგმებს ხელს შეუშლის.

- ვერაფერს გავხდით, მისტერ კენტი, - უგუყნებოლ მიუგო პოლკოვნიკმა. - იძულებული გავხდით ეს ნაბიჯი გადამეფგა. შეუძლია მისტერ გოდფრის ჩვენი მიღება?

- კი, რა თქმა უნდა, გელოდებნათ.

ამ სიტყუებზე კენტი შებრუნდა სახლოში და შეგვიპატიუა. დიდ, ფართო ოთახში შევედით. ზუსნართან, ზურგშექრევიტ მამაკარ იფგა.

- გოდფრი, ძველო მეგობარო! ძლივს არ გიხილე, - შეპყვირა დოდმა და მივარდა. მავრამ გოდფრი სნრაფად გახტა განზე.

- არ შემეხო, ჭიმი. შორს დადექი, მეგობარო. შორიდან შეგიძლია დატკბე ჩემი მზერიტ.

ხომ ვგავარ იმ მამარ კაპრალს - გოდფრი ემსუორდს, კავალერიის ესკადრონის საყვარელო ყმანვილს?

გოდფრის ვარეგნობა მართლარ უჩვეულო იყო. მისი ოდესლარ მშვენიერი, მზედაკრული სნორნაკუთიანი სახე თეთრ ნაშრეკებს დაელარა. შუბლი არაბუნებრივად თეთრი პტონდა, ნიკაპი - მუქი, რხვირის ერთი ნახევარი - თეთრი, მეორე ნახევარი - შავი, რის გამორ კიდევ უფრო შავად მოჩანდა. შეძრნუნებული დოდი ვაორეებული მიაჩნდა თავის მეგობარს.

- აი, რატომ არ ვნყალობ ხოლომე მნახველებს, ჭიმი, - კუშტი იერთი ჩაილაპარაკა გოდფრიმ. - ჩემი დამახინჯებული ვარეგნობა მნახველს ზიზლსა პგვრის. ვიყრი, ეს შენზე არ იტქმის, ჭიმი, ჩემო ძველო მეგობარო, მავრამ მინერ მარტოობას ვამტობინებ.

- გოდფრი, მე კი როგორ მამინებდა შენი ზედი! მეჩვეებოდა, რომ საფრთხე გემუქრებოდა და უნდა დამეხსენი. პირდაპირ ჭყუას ვკარგავდი...

- რალოვისაგან შევიტყუე, რომ აქა ხარ. იყრი, რა ძლიერი იყო ეს რთუნება? გადავწყვიტე, რალი თვალით მინერ შევხედავ-მეთქი. მავრამ შენ შემინძნე. და იძულებული გავხდით, თავტუდმოგლეჯილი გამოვქრეულიყავი ჩემს ზუნავში.

- ღმერთო, გოდფრი, მერედა რას ნიშნავს ეს ყველაფერი?

- ოპ, რა ვაენყობა, ყველაფერს გიამბობ, რარ ვადამხდა. ეს დანყო პრეტორიაში, იმ ბრძოლის შემდეგ, სადარ დავიჭერი.

- ეს ვაგონილი მატქვს, მავრამ დანვრილოებით არაფერი ვიყრი.

- ჩვენი სამი მებრძოლი: სიმსონი, ანდერჩენი და მე ჩამოვრელოდით ნანნილს და ალყაში მოვხვდით. ორი მოკლეს, მე კი მძიმედ დავიჭერი. როგორე იყო, რხენზე შეჯლომა მოვახერხე და გავიქეყრი, არ ვიყოდი, საით. ვიქროლე, ვიდრე რნობა არ დავკარგე და რხენიდან არ ვადმოვვარდი.

გონს რომ მოვედი, ყუყე ღამე იყო. სისხლისაგან დარლილი მთლად დაუძლოურებული ვიყავი, თანარ ჭოჭოხეთურად რიოდა. ვახსოვს ის უჩვეულო სინესტე, ძვალსა და რბილში რომ გვატანდა და სულარ არა პგავს ჩვენი მხრის ტანსალ, სასიამოვნო ყინვას? მოკლედ, კბილს კბილზე მარემინებდა და ვგრძნობდი, როგორ მერელებოდა ძალ-ლონე.

ჩემდა ვასაორრად, ყრებ საკმაოდ მოზრდილი სახლი დავინახე, მრავალოფანჭრიანი. ვგრძნობდი, სიყოფხლის შენარჩუნების ერთადერთი იმედი ახლა ისლა იყო, რომ ხოხვით მიმელნია იმ სახლამდე. მერ იმ თავშესაფარს მივამურე. მივდიოდი ზარბარით, ხან ვერემოდი, ხან ვდგებოდი და ზოლოს, სასახევროდ გრძნობდაკარგულმა, მივალნიე სახლის აივანს. კარში შევედი, ზუნდოვნად ვავარჩიე დიდი ოთახები და რამდენიმე ლოგინი. ერთ-ერთ ლოგინთან მივედი, რარიელი იყო, ჩავნექი და გრძნობარ დავკარგე...

დილიტ, გამომელვიძა თუ ზურანიდან გამოვფხიზლოდი, არ ვიყრი. სასახაობა, რარ მამინ თვალნინ დამიდგა, დღემდე მამრნუნებს.

ნარმოიდგინე დიდი ოთახი, მზით ვახსივოსნებული, და შიგ ჩამნკრივეებული ერთნარი საწოლები, თეთრ კედლებს შორის ჩემ მახლობლად იფგა არსება, რომელსარ ძნელად თუ უნოდებდი ადამიანს. ეს იყო ჭყუა, უზარმაზარ თავიანი, თითქოს მხრებზე დაუდგამთ ზურთი და თანარ სრულიად მელიოტი. იგი რაღარაზე ვარხარებული ღაპარაკობდა, მგონი, პოლანდიურად და თანარ ძლიერ იქნედა ხელებს. მე ვაორეებული შევეყრებდი. ამან, ეტყობა, კიდევ უფრო ვააბრაზა, რადგან სამინელი შავი, მრუდე ხელები გამომინოდა, რომელიერ ვარეული მხერის საყრებს უფრო პგავდა.

ლოგინიდან წოჭა მოშორებით ადამიანთა ჯგუფი იდგა და წნობისმოყვარეობით შეიმომქეროდნენ. მათ დანახვაზე გული შიშისაგან გამეყინა.

ესენი იყვნენ შესაბრალონი, დამახინჯებული, გასიებული არსებანი, რომელთაღ დაჭმულ-გადაგვარებული კიდურები ჰქონდათ, სახეები კი ნელოლებით დაფარული. ყველანი ყაყანებდნენ, ხიხინებდნენ, შემომქეროდნენ და ისე ხალისიანად იწინოდნენ, რომ მუხრელი ხელით ეჭირათ. მათი ჯოჯობიერი ხარხარი ახლავს ჩამესმის ყურში.

სასტიკმა ჯუჯამ, აღზათ ლოგინის პატრონმა, თავისი საზარელი სახეები ჩამავლო მხრებში. ჩვენს შორის ბრძოლა გაიმართა. ჩემი ჭრილობიდან სისხლმა ითქრიალა. მაგრამ ჩემი მტანჯველი ამან ვერ შეაჩერა. ძალთა უპირატესობა აშკარად მის მხარეზე იყო. უნებ რეტი დამესხა და გრძობა დავკარგე.

გონს მეორე ოთახში მოვედი. ჩემს გვერდით ველარე ჯუჯა დავინახე, ველარე ის საფრთხილოები. ფანჯარასთან იდგა ხნიერი, ჩემთვის უწნობი ადამიანი. როცა დაინახა, რომ გონს მოვედი, მომიბრუნდა:

„თავს როგორ გრძობთ? ახლავე შეგისვეთ ჭრილობას“.

„სადა ვარ, ექიმო?“ – სუსტი ხმით ვკითხე მე.

ექიმს სახე მოეღრუბლა.

„ჯობს, არ იკითხოთ, ახალგაზრდავ. თქვენს ჭრილობებს განკურნავთ, მაგრამ აქ ბევრად უფრო დიდი საფრთხე გემუქრებათ, ვიდრე ბრძოლის ველზე. თქვენ კეთროვანთა თავშესაფარში მოხვდით. ბედშავნი, რომლებიერ დილას ნახეთ, კეთროვნი არიან“.

ელდანაკრავმა დავიკვნესე.

„მაშ ეს ღამე კეთროვნის ლოგინში გავატარე?“ – ჩურჩულით ვთქვი შემბრუნებულმა.

„ღიან, უაღრესად სარისკო საქრეელია, – დამიდასტურა ექიმმა. – მე კეთრისაგან შეუვალად ვთვლი თავს, მაგრამ ასეთ ნაბიჯს ვერ მე გადავდგამდი“.

ყველაფერი გათავებული იყო, ჭიმი. განწირული ვიყავი სასიროქლოდ, რომელსაღ სიკვდილი ჭობდა. და მაინც, მას შემდეგ, რაღ პრეტორიის პოსპიტალში მიმიყვანეს, სულ სასნაყლის იმედი მქონდა: იქნებ გადავურჩე სენს-მეთქი? – მეთასეღ ვკითხებოდი თავს.

პოსპიტლიდან რომ გამოვეწერე, შინ ნამოვედი. აქ კი ვნახე, რომ საზარელი სნეულების ნიშნებმა ჩემს სახეზე უკვე იჩინეს თავი. მშობლებს ყველაფერი ვუამბე. ერთადერთი გამოსავალი იყო ხმების დაყრა, ვითომ ხანგრძლივ მოგზაურობაში ვიყავი ნასული, თვითონ კი აქვე დავსახლდი, სახლის მახლობლად, ექიმის მეთვალყურეობის ქვეშ, იმ იმედით, რომ არ გასწემდა ჩემს საიდუმლოებას. სხვა შემთხვევაში მე თავს მიკრავდნენ ლეპროზორიუმში, სადაღ სიროქლოის დასასრულამდე უნდა დამეყო ჩემებრ უბედურ ადამიანთა შორის. კარგიშვილისათვის არ შეიძლებოდა ამ საიდუმლოს განღობა. არაღ შენთვის, ჭიმი, ჩემო მეგობარო. ვიყოდი: ჩემი დაშორება შენთვის მძიმე იქნებოდა, მაგრამ რა უნდა მექნა? აი, მთელი ჩემი თავგადასავალი.

გოდფრი დადუმიდა. მე დავინახე, რაოდენ შეაძრუნა დოდი მეგობრის მონათხრობმა. იჯდა ნელში მოხრილი და თავი ხელებში ჩაერგო.

– ჩემი ბრალი არ არის, რომ ამ ადამიანებმა ჩვენს საიდუმლოებას მიაკვლიეს, – ამეცყველოდა გოდფრის მამა. – აი, ეს კარი, – და ჩემზე მოუთითა, – ყველაფერს მიხვდა. მაშინ გადავწყვიტე, მისთვის ყველაფერი გამეზღო.

– სწორედ მოიქერით, პოლოკოვნიკო, – ვუპასუხე მე. – შეიძლება ჩემი ჩარევა სასარგებლო გამოდგეს. მითხარი, – მივუბრუნდი მე კენტს, – თქვენ ხომ ასეთ დაავადებათა სპერიალისტი ხართ?

– მე ამ დარგში იმდენივე წოდნა მაქვს, რამდენიერ ყოველ განათლებულ ექიმს, – რივად მიპასუხა მკურნალმა.

– ეჯვი არ მეპარება თქვენს კომპეტენცირობაში, ექიმო, – არ დავაყოვნე პასუხი. – მაგრამ ასეთ შემთხვევაში აუწილებელია კიდევ ერთი სპერიალისტის კონსულტარია.

ვფიქრობ, მისტერ გოდფრი არაღ ერთ სხვა ექიმისთვის არ გიჩვენებიათ, რადგან გეშინოდათ საიდუმლოს გაწემისა.

მისტერ ემსუროდმა თანხმობის ნიშნად თავი დააქნია.

- ეს გავითვალისწინებ, - განვაგრძე მე. - ეტლში იმყოფება ჩემი ძველი ნაწნობი სერ ჯემის სონდერსი, ამგვარ დაავადებათა წნობილი სპერიალისტი. ვფიქრობ, სერ ჯემისავე ვთხოვოთ, გასინჯოს ეს ავადმყოფი და გვითხრას თავისი აზრი.

- ვის არ სმენია სახელოვანი პროფესორის სონდერსის სახელი! - შესძახა განითვლებულმა დოქტორმა კენტმა. - სიამოვნებით გავუწერობოდი ასეთ შესანიშნავ ექიმს.

- მაშინ ვთხოვოთ სერ ჯემის, მობრძანდეს, - განვაგრძე მე. - და...

მაგრამ პოლკოვნიკმა შემანცვებინა.

- ჩვენ კი გადავიდეთ ჩემს კაბინეტში, სადა, იმედი მაქვს, მისტერ ძოლოში აგვიხსნის, რაწინადად ახდა ფარდა ჩვენს საიდუმლოებას.

აქ კი მივხვდი, როგორ მაკლდა თვალში ერთგული უოტსონი. მაგრამ სამსუხაროდ ჩემი მეგობარი ჩემთან აღარ იყო. ამიტომ თვითონ მომიხდა სიტყვით გამოსვლა პატარა აუდიტორიაში, რომელსავე გოდფრის დედა შემოემაცა.

- მე ჩვეულებრივ იქიდან ვინც, რომ გამოვრიცხავ ხოლმე ყველაფერს, რა შეუძლებელია, - დავინყე ისევ. - ის, რა ჩემს, სიმართლე უნდა იყოს, რა რიგ შეუძლებელია არ უნდა ჩანდეს. ამასთან ყოველი დარჩენილი ვარიანტი ფრთხილად უნდა გავარჩიოთ და შევამოწმოთ.

იგივე პრინციპი გამოვიყენე ამ სამსუხაროდ ამბავშია. შესაძლებლად მივიჩნე სამგვარი ახსნა ამ უჩინარი შემთხვევისა, რა მისტერმა დოქმა მიაბო. რისთვის უნდა ჰყოლოდათ ახალგაზრდა კარი კარჩაკეტილი და მთელი გარე სამყაროსაგან მოწყვეტილი?

უპირველეს ყოვლისა, რაღა დანაშაულში უნდა ყოფილიყო ჩათრეული. მეორე შესაძლებლობა იყო ის, რომ საქმე შემოიღოთან გვეტონოდა და მშობლებს არ სურდათ მისი მოთავსება საგუბოში.

დამლოს, მესამე. ახალგაზრდა კარი შეპრობილია სენით, რა სრულ იზოლაციას მოითხოვს. სამივე შესაძლებლობა ერთნაირად მოსალოდნელი იყო და ყველა მოითხოვდა გულმოდგინედ შემოწმებას.

დანაშაულის ვარიანტი სერიოზულ კრიტიკას ვერ უძლებდა. ჯერ ერთი, არავითარი დანაშაულის ამბავი არა მსმენია, ამ არემარეზე რომ ვინმეს ჩაედინოს. მეორე, ასეთ შემთხვევაში გოდფრის მშობლები შეეფრებოდნენ სადმე შორს გაეგზავნათ შვილი და არა აქვე ყურისძირში ჰყოლოდათ.

სიგიჟის ვარიანტი უფრო დამაჯერებელი ჩანდა. ამაზე მეტყველებდა ის გარემოება, რომ ახალგაზრდა კარი ვიღაცის მეფადლყურებობის ქვეშ იმყოფებოდა, აღნათ ექიმისა. გასხვავთ, მისტერ დოქ, მე რომ გკითხეთ, რას კითხულობდა-მეთქი თქვენს მეგობართან მყოფი კარი? იმედი მქონდა, რომ მის ხელში სამედიცინო უსრნაღს ნახავდით.

მაგრამ ამ ვარიანტის წინააღმდეგ ლაპარაკობდნენ შემდეგი ფაქტები. ახალგაზრდა ემსუორდი რომ გიჟი ყოფილიყო, ძნელად თუ ექნებოდა ასეთი თავისუფლება, რომ ჰარკში ევლო, თუნდაც ლამით. ამას გარდა, რაჭომ იყო ყველაფერი მის გარშემო ასეთი საიდუმლოებით მოწყობილი? ბოლოს და ბოლოს, არაფერი კანონის წინააღმდეგო არ არის იმაში, რომ სულით ავადმყოფი კარგი ექიმის მეფადლყურებობის ქვეშ იმყოფებოდეს პავილიონში. არა, არც სიგიჟის თეორია ვარგოდა.

ამრიგად, რჩებოდა მესამე ვარიანტი, მართალია, ყველაზე უფრო დაუჯერებელი, მაგრამ ფაქტებით ყველაზე უკეთ დადასტურებული.

ახალგაზრდა კარი სამხრეთ აფრიკაში იბრძოდა. კეთრი იმ ადგილებში ხშირი დაავადება გახლავთ. როგორ მოიქცეოდნენ მოყვარული მშობლები, თუ მათი შვილი ამ საძინელი სენით დაავადდებოდა?

უწინარეს ყოვლისა, საჭირო იქნებოდა, სასტიკი საიდუმლოებით დაეცა სნეულის ადგილსამყოფელისა. კანონის თანახმად კეთროვანი დაუყოვნებლივ უნდა გაეგზავნოს ლეპროზორიუმში. ამიტომ ახალგაზრდა ემსუორდი მშობლებმა საკმაოდ დაფარულ ადგილზე მოათავსეს, რომ გარეთ სამყაროსთან კავშირი არ ჰქონოდა. ბოლოს, მას მიუჩინეს საიმედო კარი, აღნათ ექიმში...

ასეთ შემთხვევაში გასაგებია სახის საოჯარი გათეთრება - საძინელი სენის ჩვეულებრივი შედეგი, აგრეთვე სნეულის სეირნობა ლამით და ზევრი სხვა ფაქტი.

გადავწყვიტე ისე შემოქმედა, თითქოს ეს მესამე თეორია სავსებით დადასტურებული უოფილიყო. მამულში რომ ჩამოვედი, მე შევნიშნე კიდევ ერთი დეტალი, რამაც ყველა ეჭვი გამოიფანა. რაღონი, რომელიც პავლიონში საჭმელს ეზიდება, ტყავის ხელთათმანებს ირვამს. კარი რომ გაგვიღო, ეს ხელთათმანი ერვა. ჩემი მახვილი ყნოსვით მივხვდი, რომ ხელთათმანები სადებიზინფექციო ნივთიერებით იყო გაყვნილი.

ამ ადგილას ჩემი თხრობა სერ ჯიმიზის მოსვლამ შეწყვიტა. სახელოვანი დოქტორის ჩვეულებრივად პირქუშ სახეს მსუბუქი ღიმილი დასთამაშებდა. სწრაფად მიუახლოვდა მისის ემსუორდს და ხელი მაგრად ჩამოართვა.

- უფრო ხშირად მუდამ უბედურების მასწავლებელი ვიყავი ხოლმე, - მოგვიბრუნდა ყველას სერ ჯიმიზი. - მაგრამ დღეს შემძლია გავახაროთ, ბატონებო. ეჭვირ არ შეგეპაროთ...

გოდფრი ემსუორდს არავითარი კეთრი არა სჭირს. ო, ვხედავ, დედამისი განწვიფრებულია ასეთი სანამოვნი ახალი ამბით. ექიმო კენტი, მიხედეთ, გეთაყვა, მისის ემსუორდს. მამ ასე, - განავრძო სერ ჯიმიზმა. - კანის გათეთრება მართლაც ხშირი შედეგია კეთრისა. მაგრამ ამ შემთხვევაში საქმე გვაქვს დაავადებასთან, რაც კანის არასწორ პიგმენტაციას იწვევს და რასაც ფსევდოკეთრი ეწოდება. ეს შეუპოვარი და ძნელად განსაკურნავი სნეულებია, მაგრამ სულაც არაა ინფექციური, და არაფერი აქვს საერთო კეთრთან.

საინტერესოა, რომ ამ დაავადებათა სიმპტომები საოცრად ჰგვანან ერთმანეთს, ხოლო დაავადების მიზეზები უცნობია. არ არის გამოჩენილი, რომ აქ დიდ როლს თამაშობს ფსიქოლოგიური ფაქტორები, რომელთაც ჯერ კიდევ ნაკლებად ვიწინებთ. შესაძლებელია, ფსიქიურმა ტრავმამ, უსაზღვრო დაძაბულობამ და შიშმა, რაც განიწყადა ახლოგარდა კარმა ხანგრძლივი დროის განმავლობაში იმ მომენტიდან, რაც კეთროვანთა შორის მოხვდა, ბოლოს და ბოლოს გამოიწვია სნეულის წვლილი, მსგავსი იმისა, რისიც ავადმყოფს ექნებოდა. მაგრამ მე ვხედავ, - დასძინა სერ ჯიმიზმა, - რომ მისის ემსუორდი უკვე გონს მოდის. რა კარგია, რომ ბედნიერებისაგან ადამიანები არა კვდებიან!

ექვსი ნაპოლეონი

სკოტლენდიარდელი მამბარი, მისტერ ლესტრეიდი, საღამოობით ჩვენი ხშირი სტუმარი იყო. შერლოკ ჰოლმსს სიამოვნებდა ხოლმე მისი მოსვლა. იგი ჩვენთვის იქნა პოლიციამში მომხდარი ყოველნაირი ამბების მარცხე, რასაც ჰოლმსი დიდად უმაღლიდა. ჩემი მეგობარი გულისყურითა და სიამოვნებით ისმენდა ლესტრეიდის მოთხრობებს იმ საქმეებზე,

რომლებიც დავალებული ჰქონდა მამბარს და თან თითქოს უნებურად აძლევდა რჩევა-დარიგებებს, თავისი გამოცდილებისა და ფართო წოდების სავანძურიდან.

ერთ საღამოს ლესტრეიდი მხოლოდ ამინდსა და სავაზეთო წინებზე ლაპარაკობდა. მერე უერად გაჩუმდა და ჩაფიქრებულმა სივარა დაფერფლა. ჰოლმსი დაჟინებით დააწყერდა:

- ჩემთვის რამე საინტერესო საქმე ხომ არა გაქვთ?
- არა, მისტერ ჰოლმს, საინტერესო არაფერი მომხდარა.
- მაინც მომიყვით.

ლესტრეიდმა გაიყინა:

- თქვენ ხომ კარი ვერაფერს დავიძალავთ, მისტერ ჰოლმს. მართლაც, მამბარს შენიშნული ერთი შემთხვევა, მაგრამ ისე უმნიშვნელო, რომ თქვენი შეწყება არ მინდოდა, თუმცა ერთი შეხედვით უბრალო და უმნიშვნელო ამბავია, მაგრამ საკმაოდ ურნაური კია და მე ვიყრი, ურნაური და უჩვეულო ყველაფერი გიზიდავთ. სიმართლე რომ ითქვას, ამ საქმემ უფრო დოქტორი უოტსონი უნდა დააინტერესოს, ვიდრე მე და თქვენ.

- ავადმყოფობა? - კითხე მე.

- სიგიჟე, თანაჲ საკმაოდ უყრნაჲ სიგიჟე. ძნელი წარმოსადგენია, რომ ადამიანს, რომელიც ჩვენს საუკუნეში ეხოვრობს, იმდენად სძულდეს იმპერატორი ნაპოლეონ პირველი, რომ ანადგურებდეს მის ყველა გამოსახულებას, რაჲ კი ხელთ მოხვდებან. ჰოლომსი სავაძლის საზურგეს მიეპრდნო:

- ეს ჩემი საქმე არ არის.

- აი, აკი გუჲბნებოდი. მაგრამ ის ადამიანი არ ერიდებან ქურდობას, სახლებს ტყებს და ანადგურებს ნაპოლეონის იმ გამოსახულებათ, რომლებიერ ეკუთვნიან არა მას, არამედ სხვებს.

ჰოლომსი წელში გაიმართა:

- სახლებს ტყებს და ძარცვავს? ეს ძალიან საინტერესო ამბავია. ზარემ ამ საქმის ყოველივე წვრილმანი კუნჭულებიერ გამაჯანიო.

ლესტრეიფმა სამსახურის საქმეთათვის განკუთვნილი უბის წინგაკი გადაფურცლა, რათა მესხიერებაში ყოველი წვრილმანი აღედგინა.

- ჰირველ შემთხვევაზე ამ ოთხი დღის წინ შეგვატყობინეს, - თქვა მან, - ეს ამბავი მოხდა მორზ ჰადსონის დუქანში. ჰადსონი სურათებითა და ქანდაკებებით ვაჭრობს კენიგტონროუდში. ნოქარი ერთი წუთით გავიდა მაღაზიიდან და უყრნად რალარ ჭახანი შემოესმა. უკან შემრუნდა თუ არა, ნახა, რომ ხელოვნების სხვა წანარმოებთან ერთად დახლოე მდგარი ნაპოლეონის თანაძირის ზიუსტი ნამსხვრევებად ქრეული ეყარა იატაკზე. ნობარი ქუჩაში გაიჭრა, და, თუმცა გამვლელები ამტკიცებდნენ, ამ წუთში დუქნიდან ვილარ კარე გამოვარდაო, უყნობი წამ ჩაყლაპა თუ მინამ, მისი ასავალ-დასავალი ველარ გაიგო. ეტყობან, ესერ ერთი ისეთი უაზრო ხელიგნობან, რომლის მსგავსიერ დროდადრო ხდებან ხოლომე... ასერ მოახსენეს ადგილოზე მისულ კონსტებლს. ნაპოლეონის თანაძირის ზიუსტი სულ რამდენიმე შილინგი ფასობს, და მთელი საქმე ისე წვრილმანი ჩანდა, რომ ძიების წარმოებდა არა ღირდა.

ახალი შემთხვევა კი უფრო სერიოზულია და თან არა ნაკებ უყრნაჲ. ეს წუხელ ღამით მოხდა. კენიგტონროუდში, მორზ ჰადსონის დუქნიდან სულ რამდენსამე ასეულ ნაბიჯზე, ეხოვრობს ენობილი ექიმი, დოქტორი ზარნიკოტი, რომელსარ თემზის სამხრეთ ნაპირზე კარგა გვარიანი პრაქტიკა აქვს. დოქტორი ზარნიკოტი ნაპოლეონის მხურვალე თაყვანისმერეულია. მთელი სახლი საფრანგეთის იმპერატორის წინგებით, სურათებითა და რელიქვიებით აქვს გამოჭედილი. ამას წინათ მორზ ჰადსონთან შეუძენია ფრანგი მოქანდაკე დევინის მიერ თანაძირისაგან ჩამოსხმული ნაპოლეონის თავის ორი ერთნაირი ასლი. ერთი თავის ზინაში დაუდგამს, კენიგტონროუდზე, მეორე კი ლაყერ-ზრიქსტონროუდზე მდებარე ქირურგიულ კაბინეტში ზუხრის თავზე. დღეს დილით შინ დაბრუნებულ დოქტორ ზარნიკოტს უნახავს, რომ ღამით მისი სახლი გაუძარცვავთ, ოლონდ არაფერი არ წაულიათ გარდა თანაძირის ზიუსტისა, შესასვლელოში რომ ედგა. მძარცველს გაუტარნა ზიუსტი და ზალის მესერზე დაუმსხვრევია. დილით ღობის ძირას ნამსხვრევთა ზვინი უპოვიათ.

ჰოლომსმა ხელები მოიფშენიჭა.

- შემთხვევა მართლარ არაჩვეულებრივია! - თქვა მან.

- დარწმუნებული ვიყავი, რომ ეს შემთხვევა დავაინტერესებდათ. მაგრამ ჯერ არ დამისრულებია. დოქტორი ზარნიკოტი თორმეჭ საათზე მისულა ქირურგიულ განყოფილებაში, და წარმოიდგინეთ მისი გოქება, როცა ქირურგიული კაბინეტის ფანჯარა ღიად დახვედრია და მთელი იატაკი ნაპოლეონის მეორე ზიუსტის ნამსხვრევებით მოფენილი უნახავს. ქანდაკებან ვილარის მსახვრალ ხელს სულ ნაწარტყუჭად უქრევიან. ორივე შემთხვევა გულოდასმით გამოვიკვლიეთ, მაგრამ დამნაშავის ვინაობა ვერ დავადგინეთ... გიჟი თუ, ასეთ საქმეებს როგორ სჩადის. მისტერ ჰოლომს, ყოველივე წვრილმანი ამ საქმის გარშემო, რარ გამშეთ, ესან.

- ორიგინალოური და თან უჩვეულო ფაქტებია, - თქვა ჰოლომსმა. - საინტერესოა, დავადგინეთ თუ არა, რა მსგავსებან დოქტორ ზარნიკოტსა და ქირურგიულ განყოფილებაში დამსხვრეულ ზიუსტებსა და მორზ ჰადსონის დუქანში გატეხილ ნეპოლეონის ზიუსტს შორის.

- ისინი ერთ ყალიბშია ჩამოსხმული.

- მაშასადამე, უაზრობაა იმის მტკიცება, თითქოს კარს, რომელმაც ეს ზიუსტები დაამსხვრია, ნაპოლეონის სიძულვილი ამოქმედებდა. თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ გარემოებას, რომ ლონდონში დიდი იმპერატორის გამოძახებული რამდენიმე ათასი ზიუსტია, ძნელი წარმოსადგენია, რომ უნებ ფანატიკოსს შემთხვევით დაენყო ეს ურნაური თამაში და სამი სრულიად ერთნაირი ზიუსტი გაენადგურებინა.

- ეს მიერ ვიფიქრე, - თქვა ლესტრეიდი. - თქვენ რას ფიქრობთ, დოქტორ უოტსონ?

- სულიერი აშლილობა უსაზღვროდ ნაირსახოვანია, - ვუპასუხე მაძებარს. - არსებობს მოვლენები, რომელთაც თანამედროვე ფსიქოლოგები უწოდებენ „აკვიატებული იდეებს“. ეს იდეა შეიძლება იყოს სრულიად უმნიშვნელო, და ამით შეპყრობილი ადამიანი ყველა სხვა ურთიერთობაში სრულიად ნორმალური გახლდეთ. დავუშვათ, რომ მანიაკმა ადამიანმა მეტისმეტად ზევრი რამ ნაიკთხა ნაპოლეონზე, ან შეიქცო რაიმე ნყენის ამბავი, მის წინაპრებს რომ ნაპოლეონის ომების დროს მიაყენეს. ასე შეიქმნება „აკვიატებული იდეა“, და მისი ზეგავლენით გამოიყვანება უნარი უაღრესად ფანტასტიკური ობიექტის ჩასადენად.

- თქვენი თეორია ჩვენთვის გამოუსადეგარია, ჩემო საყვარელო უოტსონ, - მითხრა თავის ქნევით ჰოლმსმა, - რადგან ვერავითარი „აკვიატებული იდეა“ ვერ უკარნახებდა იმ ურნაურ მანიაკს, რომელზეც ლესტრეიდი მოგვითხრო, თუ სად და ვის ზინებში უნდა ექმნა ნაპოლეონის ზიუსტები.

- თვითონ როგორღა ხსნით ამ ამბავს?

- მე არც ვცდილობ კვანძის წინასწარ გამოხსნას. მე მხოლოდ ვხედავ, რომ ამ ჯენკლმენის ურნაურ საქრეილში არის რაღაც სისტემა.

შემდგომ მოვლენები უფრო სწრაფად წარიმართა და უფრო ტრავმატულია დასრულდა, ვიდრე ვვარაუდობდით. მეორე დღით, როცა ჩემს საწოლ ოთახში ვიჯდამდი, ჰოლმსმა კარზე დამაკაკუნა და შემოვიდა. მას ხელში დეჰემა ეჭირა, რომელიც ხმამაღლა ნაიკთხა: „სასწრაფოდ ჩამოდით კენსინგტონში, პიტსტრიტის 131. ლესტრეიდი“.

- ეს რას ნიშნავს? - კითხე მეგობარს.

- არ ვიცი. რა გნებავთ, ყველაფერი მოსალოდნელია, მაგრამ მე მგონია, ესაა ზიუსტების ისტორიის გაგრძელება. თუ არ ვცდები, აქედან ჩანს, რომ ჩვენმა მეგობარმა მანიაკმა თავისი საქმიანობა ქალაქის მეორე ნაწილში გადაიტანა... ყავა მაგიდაზეა, უოტსონ, და კები კართან გველოდება.

ნახევარი საათის შემდეგ უკვე პიტსტრიტზე ვიყავით - ვინრო მოსახვევში, ლონდონის ერთი ყველაზე უფრო მღელვარე მაგისტრალის პარალელურად რომ მიემართება. სახლი №131 აღმოჩნდა ერთი ულახათო ნაგებობა, რომელშიც რომანტიკული ვერაფერი შევნიშნე. როცა სახლს მივალნიეთ, მისი ბაღის ღობესთან უსაქმურების ჯგუფი შემოგვხვდა, ჰოლმსმა დაუსტავინა:

- ეშმაკმა დალახვროს, აქ, მე ვფიქრობ, მკვლელია უნდა იყოს!

ლესტრეიდი შემოგვეგება და რხვირჩამოშვებულმა გაგვიყვანა სასტუმრო ოთახში, სადაც არაჩვეულებრივად გაჩეჩილი, თივთიკისხალათიანი ხნიერი კაცი ადგილს ვერ პოულობდა და იქეთ-აქეთ ანუდებოდა. გავვარენეს. ოჯახის უფროსი აღმოჩნდა, მისტერ ჰორეს ჰარკერი, ბეჭდვითი სიტყვის რენტრალური სინდიკატის გაზეთის მუშაკი.

- ნაპოლეონის ზიუსტების ისტორია გრძელდება, - თქვა ლესტრეიდი. - გუშინ საღამოს თქვენ ამ ამბით დაინტერესდით, მისტერ ჰოლმს, და ვიფიქრე, რომ გესიამოვნებოდათ ამ საქმის ძიებაში მონაწილეობა, მეტადრე ახლა, როცა მას ასეთი სავალალო შედეგი მოჰყვა.

- რა მოხდა?

- მკვლელია. მისტერ ჰარკე, გეთაყვა, უამბეთ ამ ჯენკლმენს ყველაფერი, რა მოხდა. ხალათიანმა, ხნიერმა ჯენკლმენმა თავისი დაზნეული სახე მოგვაპყრო.

- ურნაური ამბავია, - თქვა მან. - მთელი სიროუხლის განმავლობაში გაზეთებში იმ ამბებზე ვნერდი, რა თავს სხვებს გადახდენიათ, ხოლო როცა ბოლოს მე თვითონ გადამიხდა თავს ურნაური ამბავი, ისე დავიბენი, ორი სიტყვის დანერა არ შემიძლია. მაგრამ თქვენი სახელი ჩემთვის რწობილია, მისტერ შერლოკ ჰოლმს, და თუ შეძლებთ, ამოხსნათ ეს საიდუმლოებით მოწყული საქმე, ამით ამინაზღაურებთ ამ ამბის ხელახლა მოყოლის არასასიამოვნო აყრღელებლობას.

ჰოლმსი დაჯდა და სმენად იქრა.

- ეს მკვლევლობა დაკავშირებულია ნაპოლეონის ზიუსტთან, რომელიც ოთხი თვის წინ, ჰაისტრიტიის ვოგზლის ახლოს, ძმები ჰარდინგების მალაზიაში იაფფასად შევიძინე. საგაზეთო ნერილებს ჩვეულებრივ ღამით ვნერ და ზოგჯერ სანერ მაგიდასთან ვათენებ ხოლმე. ასე მოხდა წყხელ ღამითარ. ჩემს სოროში ვიჯექი, როცა დაახლოებით სამ საათზე ქვემოდან რაღაც ხმაური შემომესმა. ყური მივუგდე, მაგრამ ხმაური აღარ განმეორებულა, და მიერ ხელი ჩავიქნიე, აღბათ ქუჩიდან თუ მომეყურა-მეთქი. მაგრამ ხუთი წუთის შემდეგ საზარელი გოდება გავიგონე - ჯერ კიდევ არასოდეს არ მსმენია, მისტერ ჰოლმს, ასეთი საშინელი ხმა. ეს გოდება აღბათ სიკვდილამდე არ მოასვენებს ჩემს ყურთასმენას. ერთი თუ ორი წუთი მიძისაგან გარინდებული უძრავად ვიჯექი, შემდეგ გელო ავიღე და დაბლა დავეშვი. ამ ოთახში რომ შემოვდი, ვნახე, რომ ფანჯარა ღიაა და ზუსტარზე მდგარი ზიუსტი საღღარ გამქრალიყო. ვერაფრით ვერ გავიგე, რისთვის უნდა დახარბებოდა მძარცველი იმ ზიუსტს. ჩვეულებრივი ნივთი გახლდათ და მოსაპარად არა ღირდა. როგორც თვითონ კარგად ხედავთ, ვინც ამ ფანჯრიდან გადახტება, მოხვდება სადარბაზო შემოსასვლელის კიბის საფეხურებზე. რაკი მძარცველს სწორედ ეს გზა ერჩია, წინა ოთახი გავიარე და გარეთ გავედი. მხელში რომ მივანბიჯებდი, რაღაჯას ფეხი ნაკარი და კინალამ მიწვალეებულზე დავვარდი. უკან დავბრუნდი და სანათი ნავიღე. მოკლულს ყელზე ღრმად აჩნდა ნაჭრილობები. ყველა ზედა საფეხური სისხლით იყო მოსვრილი. ზურგზე იწვა, მუხლები აენია და პირი დაელო. საშინელი სანახაობა ვიხილე, აღბათ, ყოველღამე დამესიზმრება. ჩემი პოლიციური სასტყვენი დავუსტყვინე და მანინვე გრძნობა დავკარგე. მეტი აღარაფერი მახსოვს. გონს რომ მოვედი, შევამჩნიე, წინა ოთახში ვიყავი და გვერდით პოლიციელი მედგა.

- ვინაა მოკლული? - ჰკითხა ჰოლმსმა.

- ეს ვერ დავადგინეთ, - თქვა ლესტრეიდი. - შეგიძლიათ გვამი თვითონვე დათვალიეროთ ღაზარეთის მიწვალეებულთან ოჯახში გადაიჭანეს. ჩვენ უკვე ყველაფერი ვრადეთ, ვიკვლიეთ, მაგრამ ვერაფერი შევიტყვეთ. ჭანადი, მზით დამწვარი, ძალიან ღონიერი მამაკარა, ორდაათი წლისარ არ იქნება. ღარიბულად არცია, მაგრამ მუშას არა ჰგავს. მის გვერდით, სისხლის გუბეში, ის დასაკერი ძვლისჭარბანი დანა ეგდო. არ ვიცი, მკვდარს ეკუთვნოდა თუ მკვლელს. მიწვალეებულის სამოსელზე არ იყო არავითარი ნიშანი, რითარ შესაძლებელი გახდებოდა მისი სახელის გამოწნობა, გაჩხრეკისას ჭიბეში უპოვეს ვაშლი, თოკი, ღონდონის რუკა და ფოტოსურათი. აი, ეს სურათი.

ეს იყო, პატარა აპარატი, ნაურბათედად გადაღებული სურათი. ფოტოზე გამოსახული იყო გამოკვეთილნაკვეთებანი, ხშირნარბება, პავიანივით წინ ნამოშვერილი ყბების პატრონი ახალგაზრდა მამაკარი. საერთოდ მასში იყო რაღაც მამიუნისებური.

- რა მოუვიდა ზიუსტს? - იკითხა ჰოლმსმა, რომელიც ყურადღებით აკვირდებოდა ფოტოსურათს.

- ზიუსტის აღმოჩენა მხოლოდ თქვენი მოსვლის წინ მოხერხდა. კემპდენპაროუდზე, უკარური სახლის წინ, ზღში დამსხვრეული იპოვეს. სწორედ იქით მივდივარ, მინდა ჩემი თვლით ვნახო იქარობა. გენბავთ ნამოსვლა?

ადგილი, საღარ ზიუსტის ნამსხვრეები იპოვეს, სულ რამდენიმე იარდით იყო დაშორებული სახლიდან. პირველად ვნახე ისეთი შემთხვევა, როცა დიდი იმპერატორის გამოსახულებამ ასეთი გიჟური სიძულვილი გამოიწვია ვიღარ უწნობის გულში. ზიუსტი ზალახში ეგდო, დაქურქარებული. ჰოლმსმა რამდენიმე ნამსხვრევი აიღო და ყურადღებით გასინჯა. მის დაძაბულ სახეზე ამოვიკითხე, რომ კვალს მიაგნო.

- რას იტყვით? - ჰკითხა ლესტრეიდი.

ჰოლმსმა მხრები აიჩჩა.

- კიდევ ბევრი ჭახირი მოგვიხდება ამ საქმესთან დაკავშირებით, - თქვა ჰოლმსმა. - და მანერ... ზოგიერთი რამ... გვაქვს კვლევა-ძიების დასანყისასათვის. ეს რამდენიმეგროშიანი ზიუსტი იმ ახირებული დამნაშავის თვალში ადამიანის სიეროხლოზე ძვირად ფასობს. აი, პირველი ფაქტი, რარ ჩვენ დავადგინეთ. არის მეორე ფაქტი, არა ნაკლებ უწნაური. თუ დამნაშავის ერთადერთი მიზანი იყო ზიუსტის დამსხვრევა, რაჭომ არ დაამსხვრია სახლში ან სადმე სახლის მახლორღად.

- აღბათ თავგზააზნეული იყო იმ კარხან შებენდრით, რომელიერ შემოაკვდა და თვითონარ არ ესმოდა, რას აკეთებდა.

- ეგ ნათქვამი სიმართლეს ჰგავს. მაგრამ მინდა თქვენი უსრადლება მივაქრო იმ სახლს, ბაღში რომ დგას, იქ, სადაც ზიუსტი დაამსხვრია.

ლესტრეიღმა ირგვლივ მიმოიხედა.

- ეს სახლი უკარგიელია, - თქვა მან, - და დამნაშავემ იყოდა, რომ აქ ხელს არავინ შეუშლიდა.

- დიას, - გამოეპასუხა ჰოლომსი, - მაგრამ ამ ქუჩაზე არის მეორე უკარგიელი სახლი, და იმის წინ უნდა ჩავვლო, რომ აქამდე მოვლნია. რატომ არ დაამსხვრია ზიუსტი ჰირველ უკარგიელ სახლთან? ხომ იყოდა, ერთი ზედმეტი ნაბიჯი და შეიძლებოდა ვინმეს გადაჰყოდა!

- ამას კი ვერ მივაქრე უსრადლება, - თქვა ლესტრეიღმა.

ჰოლომსმა თითოთ ანიშნა ქუჩის ფარანზე, თავზე რომ დაგვანათოდა, და თქვა:

- აქ იმ კარხს შეეძლო დაენახა, თუ რას აკეთებს, იქ კი არ შეეძლო. აი, რამ მოიყვანა სწორედ ამ ადგილზე.

- თქვენ მართალი ხართ, დალახვროს ეშმაკმა! - თქვა მამებარმა. - ახლა მომაგონდა, რომ დოქტორ ზარნიკოტის კუთვნილი ზიუსტი მისი წითელი ლამპის ახლოს გატეხა.

მაგრამ რა ვუყოთ ახლა ამ ფაქტს, მისტერ ჰოლომს?

- დავიმასხვროთ. შემდეგში შეიძლება ისეთ ამბებს წავანუდეთ, რა გვაიძულებს ამ ფაქტს უკანვე დავუბრუნდეთ. რა ზომების მიღებას აპირებთ ახლა, ლესტრეიღ?

- ჩემი აზრით, ახლა ყველაზე უფრო საჭირო ის განლაგეთ, რომ მოკლულის ვინაობა დავადგინოთ. ეს საქმე არც ისე ძნელია. როცა გვეროდინება, ვინ არის და ვინ ჰყავს ამხანაგები, იმასავე გავიგებთ, რას აკეთებდა პიტსტრიტზე, ვის შეხვდა და ვინ მოკლა მისტერ ჰორეს ჰარკერის კბეზე. არ მეთანხმებით?

- გეთანხმებით. მაგრამ მე ამ ამოცანას სულ სხვა მხრიდან მივუდგებოდი.

- რა მხრიდან?

- მე არ მინდა თქვენზე ზეგავლენა მოვახდინო. თქვენ თქვენებურად წარმართეთ ძიება, მერ ჩემებურად ვიმოქმედებ. შემდეგ ჩვენი ძიების შედეგებს შევაერთებთ და ასე დავებმარებით ერთმანეთს.

- ჩინებულია! - თქვა ლესტრეიღმა.

- თქვენ ახლა დაბრუნდებით პიტსტრიტზე და, რა თქმა უნდა, მისტერ ჰორეს ჰარკერს შეხვდებით. გადაეერთ მას, რომ ჩემი აზრით, ნუხელ მისი სახლი ინახულა ნაპოლეონის მძლავრების მანით შეპყრობილმა სისხლისმსმელმა გიჟმა. ეს გამოადგება მას საგაზეთო სტატიისათვის.

ლესტრეიღმა გაოჯებით შეხედა ჰოლომსს.

- ნუთუ ნამდვილად ასე ფიქრობთ?

ჰოლომსმა გაიღიმა:

- იქნებ სრულიად სანინააღმდეგო აზრი მაქვს, მაგრამ ასეთი ვერსია ძალიან საინტერესოდ მოეჩვენებათ მისტერ ჰორეს ჰარკერს და ზეჟდვითი სიტყვის რენტრალური სინდიკატის ხელისმომწერლებს... აბა, უოტსონ, დღეს დავიდარაბიანი დღე მოგველის.

ზედნიერი ვიქნები, ლესტრეიღ, თუ სალამოს ექვსი საათისათვის, ზეიკერსტრიტზე შემოგვივლით. მანამდე კი ფოტოსურათს ჩემთან დავიტოვებ.

მე და შერლოკ ჰოლომსი ფეხით ნაველით ჰაისტრიტზე და შევედით ძმები ჰარდინგების დუქანში, სადაც ზიუსტი იყიდეს. ახალგაზრდა ნოქარმა გვითხრა, მისტერ ჰარდინგი მხოლოდ დღის ბოლოს იქნება, მე კი არაფერი წნობის მიხედა არ შემიძლია, რადგან ძალიან როტა ხანია, რა აქ ვმუშაობო. ჰოლომსის სახეზე იმედგაწყება და უმაყოფილება გამოიხატა.

- რას იზამთ, უოტსონ, ხომ არ შეიძლება ადამიანს მუდამ წარმატება ჰქონდეს, - თქვა ჩემმა მეგობარმა. - კიდევ მოგვიხდება აქ შემოვლა, რაკი მისტერ ჰარდინგი სალამოდღე არ იქნება. რხადია, მიმიხვდით, ამ ზიუსტების ჩამოსხმის ისტორია მინდა შევისწავლო.

უნდა დადგინდეს, იყო თუ არა მათი შექმნისას რაიმე ურნაური გარემოება, რამა რ იმპერატორის ზიუსტების საკვირველი ზედი განაპირობა. ჟერ კი კენინგტონროსფზე

ვენვიით მისტერ მორზ ჰადსონს და ვნახით, მისი დაკითხვა ხომ არ მოჰყენს წოჭოაღენ შუქს ამ თავსატეხს.

სურათებით მოვაჭრის დუქნამდე გზას მთელი საათი მოვუხდით. ჰადსონი ჩია ტანის, სქელი, ყუხვირპირო, ნითური კარი აღმოჩნდა.

- დიახ, სერ, ჩემს დახლოზე დაამსხვრიეს, - თქვა მან. - რისთვის ვიხდით გადასახადებს, თუ ყოველი არამზადა შემოიჭრება ჩვენს დუქანში და საქონელს გააფუჭებს! დიახ, სერ, დოქტორ ბარნიკოტს ორივე ზიუსტი მე მივყიდე. სირხვილი და თავის მოჭრა, სერ! ანარქისტული შეთქმულებას, თუ რა? ჩემი აზრით, მხოლოდ თავზე ხელაღებულ ანარქისტს შეუძლია დაამსხვრიოს ქანდაკება. საიდან ვიშოვე ეს ზიუსტები? არ მესმის, რა საერთო შეიძლება ჰქონდეს ამას საქმესთან. რა გაეწყობა, რაკი გაინტერესებთ, მოგახსენებთ. ჩერჩისტრიტზე, სტეპნიში ჰელდესა და კომპანიისაგან შევიძინე; კარგად წონილი ფირმა, უკვე ორი წელია არსებობს. რამდენი წელი ვიყიდე? სამი. ორი მივყიდე დოქტორ ბარნიკოტს, ერთი დღისით-მზისით დაამსხვრიეს ჩემს საკუთარ დახლოზე. ხომ არ ვიწონებ ამ ფოტოსურათზე გამოსატყულ ადამიანს? არა, არ ვიწონებ. თუმცა, ვიწონებ. ესაა ბეპო, იტალიელი ხელოსანი. ზოგჯერ ჩემს დუქანში ჰაჭარ-ჰაჭარა სამუშაოებს ასრულებს. შეუძლია ხეზე ფიგურების ამოკვეთა, ჩარჩოების მოვარაყება, როჭ-როჭა ყველაფერი ეხერხება. ერთი კვირის წინ ნავიდა ჩემგან და მას შემდეგ მისი ასავალ-დასავალი აღარ ვიყრი. არც ის ვიყრი, საიდან მოვიდა. სად იმყოფება ახლა? არც ეგ ვიყრი. მის წინააღმდეგ არაფრის თქმა არ შეიძლება. წუდად არ მუშაობდა. ორი დღით ადრე დემათხოვა, ვიდრე ზიუსტს დამიმსხვრევდნენ...

- რა გვეთქმის, მორზ ჰადსონმა იმაზე მეტი წონებში მოგვყრა, ვიდრე ველოდით, - თქვა ჰოლმსმა, როცა დუქნიდან გამოვედით. - ამრიგად, იტალიელი ხელოსანი ბეპო მონანილოვას იღებდა იმ მოვლენებში, რომლებიც კენინგტონში მოხდა. ასეთი ფაქტის დადგენისათვის ათი მილის გავლას არც იხანებ. ახლა კი, უოტსონ, სტეპნისაკენ გავწიოთ და ზიუსტების სამშობლოს, ჰელდესა და კომპანიას ვესტყუროთ. ეჭვი არ მიპარება, იქ ბევრს რასმე საგულისხმოს შევიტყობთ.

სწრაფად გადავსერეთ ფეშენებელური სასტუმროების, თეატრალური, ლიტერატურული, კომერციული და საზღვაო ლონდონი, და ბოლოს შევედით სანაპირო რაიონში, რომელიც შემოსავლიანი სახლებით არის დაფარული. აქ ზუსტით ირევა ევროპის ოთხივე კუთხიდან გადმოსროლილი ღარიბი ხალხი. აქ, ფართო ქუჩაზე, ვიპოვეთ ის ქანდაკებათა სახელოსნო, რომელსაც ვეძებდით. სახელოსნო სასაფლაოს ძეგლებით გაჭედოთ ფართო ეზოში იყო მოთავსებული. იგი შედგებოდა ერთი დიდი ოთახისაგან, რომელშიც ამოკვეთასა და დაყალიბებაზე დასაქმებული ორმოცდაათამდე ხელოსანი მუშაობდა.

ტანმალაღმა ქერა მასპინძელმა თავაზიანად მიგვიღო და ჰოლმსის ყველა კითხვაზე, ნათელი, ამომხურავი პასუხები მოგვყრა. მისი ჩანაწერების ნიგბი მონებოდა, რომ დევილის ნამუშევარი - ნაპოლეონის თავის მრავალი ასლი იქნა დაყალიბებული, მაგრამ ის სამი ზიუსტი, რომლებიც დაახლოებით ერთი წლის წინ გადაუგზავნეს მორზ ჰადსონს, შეადგენდა ექვსწლიანი წაკე პარტიის ნახევარს. ამ პარტიის დანარჩენი სამი წელი კენინგტონელი ძმები ჰარდინგებისათვის მიეციდნათ. არა, ის ექვსი წელი ზიუსტი არაფრით არ განირჩეოდა ყველა დანარჩენისაგან. მან არ იყის, რა მიზეზით შეიძლება თავში მოჰყვიდეს ვინმეს ზიუსტების განადგურება, მსგავსი აზრი მას უბრალოდ სასაწილოდ მიაჩნდა. ზითუმი ფასი ამ ზიუსტებისა - ექვსი შილინგია, მაგრამ სათითაოდ შეიძლება თითოში თორმეტის და მეტის აღებარე. ეს ზიუსტები ასე მზადდება. ჩამოასხამენ თანამხრის ორ ტვიფარს სახის ორი ნახევრისაგან და შემდეგ ორსავე პროფილს ერთად შეაკავშირებენ. მთელი ამ სამუშაოს ჩვეულებრივ ასრულებენ იტალიელები აი, ამ ოთახში, როცა ზიუსტი მზადაა, მას დერეფანში დგამენ მაგიდაზე, რომ გამოშრეს, შემდეგ კი საწყობში გზავნიან. მეტი მოსათხრობი არაფერი მაქვსო, თქვა.

მაგრამ, როცა ჰოლმსმა მასპინძელს ფოტოსურათი უჩვენა, ამ ამბავმა შემადრწუნებელი მთაბეჭდილება მოახდინა. მისი სახე შრაზისაგან აენთო, წისფერმა თვალებმა წერხლი დააკვესეს.

- აჰ, არამზადა! - შესძახა მან. - დიახ, ამას კარგად ვიწონებ. ჩვენი სახელოსნო საყოველთაო ჰატივისრემით სარგებლობს, მთელი მისი არსებობის მანძილზე აქ მხოლოდ

ერთხელ იყო პოლიტიკა... აი, ამ ვივინდარის მიზეზით! ეს ერთ ნელზე მეტი ხნის წინათ მოხდა. თურმე, ვიღარ თავის თანამემამულეს დანა ჩასწა, პოლიტიკა დაედევნა და ის კი ჩემს სახელოსნოში შემოვარდა. აქ დაიჭირეს. ზეპო ჰქვია. გვარი არ ვიცი. სამართლიანად დავისაჯე იმისათვის, რომ სამუშაოზე ავიყვანე კარი, რომელსავე ასეთი სახე ჰქონდა. თუმცა კარგი მუშა კი იყო, საყუთესო.

- რა მიუსაჯეს.

- დაჭრილი გადარჩა და ამიტომ მხოლოდ ერთი წლის პატიმრობა აკმარეს. ეჭვი არ მეპარება, ყვე თავისუფალი იქნება, მაგრამ აქ რხვირის შემოყოფას ვერ გაბედავს. ჩემთან მისი ზიძაშვილი მუშაობს. მე მგონია, მისგან შეიძლება გაიგოთ, სადაა ზეპო.

- არა, არა, - შესძახა პოლმსმა, - მის ზიძაშვილს არც ერთი სიტყვა არ უნდა ვუთხრა... არც ერთი სიტყვა! ეს საქმე ძლიერ სერიოზულია. რაც უფრო ღრმად ჩავუკრიკიძლოდი, მით უფრო სერიოზული მეჩვენება. თქვენს სავაჭრო წიგნში აღნიშნულია, რომ ეს ზიუსტები შარშან სამ ივნისს გაყიდეთ. ხომ ვერ მეტყვი, რომელი რიხვში დააპატიმრეს ზეპო?

- ეს შემიძლია სავაჭრისათვის უწყისის საშუალებით დავადგინო, - მიუგო მასპინძელმა. - დიას, - დასძინა თავის ქალღმერთში ჩარგულმა, - უკანასკნელი ვასამრჩელო ორ მაისს მიუღია.

- მადლობელი ვარ, - უთხრა პოლმსმა. - მეც დროს აღარ წაგართმევთ და თქვენი მოთმინებით ზოროჭად არ ვისარგებლეთ.

გამომშვიდობებისას ვთხოვეთ ჩვენი საუბრის თაობაზე არავისთვის არაფერი ეამბნა, შემდეგ სახელოსნოდან გავდით და დასავლეთისაკენ გავუხვიეთ.

შუადღე დიდი ხნის გადასული იყო, როცა საუბირობა მოვახერხეთ. რესტორანში

შესასვლელთან გაზეთებს ყიდდნენ. უკანასკნელ ამბებში მსხვილი შრიფტით ეწერა:

„დანაშაული კენსინგტონში. შემლილი მკვლელი“. გაზეთში რომ ჩავისედეთ, დავრწმუნდით, რომ მისტერ ჰორეს ჰარკერს მაინც მოეხერხებინა თავისი სტატიის დანერგა. ორი სვეტი ეთმობოდა იმ სენსაციური ამბის აღწერას, რაც ჰორეს ჰარკერის სახლში მოხდა. პოლმსმა გაზეთი მაგიდაზე გაშალა და კითხვა ისე დაიწყო, რომ ჭამა არ შეუნწყვეტია. ერთი-ორჯერ ნელა-ნელა ჩაიწინა კიდურ.

- ყველაფერი რიგზეა, უოტსონ, - თქვა მან. - სასიამოვნოა იმის შეგნება, რომ არ შეიძლება ამ მოვლენაზე ორი აზრი არსებობდეს, რადგან პოლიტიკის ერთი ყველაზე გამოწვეული მადეზარი მისტერ ლესტრეიდი და საქვეყნოდ რეზილი კონსულტანტი და ექსპერტი მისტერ შერლოკ ჰოლმსი იმაზე შეთანხმდნენ, რომ ასე ტრავიკულად დამთავრებული ურნაური მოვლენების ჭაჭვი მონაშობს სიგიჟეს და არა დანაშაულს. ჩვენ მიერ მოთხრობილი ფაქტები, თუ არა შემლილობით, სხვანაირად ვერ აიხსნება. ზეჟდვითი სიტყვა ძიებაში ნამდვილი საგანძურია, უოტსონ, თუ ადამიანი მას უნარინად გამოიყენებს. ახლა კი, თუ ყვე ისაუბმეთ, კენსინგტონში დავრწმუნდეთ და მოვისმინოთ, რას გვეტყვის „ძმები ჰარდინგების“ პატრონი.

ამ დიდი სავაჭრო სახლის დამაარსებელი აღმოჩნდა მკვირცხლი, მოუსვენარი, მოსაზრებული და უბედი კარი.

- დიას, სერ, სალამოს გაზეთებიდან ყვე ყველაფერი ვიცი. მისტერ ჰორეს ჰარკერი - ჩვენი მუდმივი მუშაურია. საფრანგეთის იმპერატორის ზიუსტი მას რამდენიმე თვის წინ მივიყიდეთ. სამი ზიუსტი ჰელდერსა და კომპანიისაგან მივიღეთ სტეპნიში. ყვე გავყიდეთ.

ვინ და ვინ იყიდა? ერთი ჩავიხედო ჩემს სავაჭრო წიგნში და მაშინ გიპასუხებთ. აგერ, ყველაფერი წერია. ერთი ზიუსტი - მისტერ ჰორეს ჰარკერისათვის მიგვიყიდნია, მეორე - მისტერ ჯოხაიე შრაუნისათვის, ჩიზიკში რომ სახლობს, მესამე კი - რედინგში,

ლაუერგროვროუფზე მუხოვრებ მისტერ სენდფორდისათვის.

ვიდრე მისტერ ჰარდინგი ლაპარაკობდა, პოლმსი რატარას იწერდა. მეტისმეტად კმაყოფილი სახე ჰქონდა. მაგრამ ახსნით კი არაფერი უახსნია ჩემთვის და მხოლოდ მითხრა, უნდა ვიჩქაროთ, რადგან ლესტრეიდი გვირდისო. მართლაც, როცა ზეიკრსტრიტზე მივედით, მაძებარი მოუთმენლად სრემდა ზოლთას ოთახში. მის საქმიან გამომეტყველებაზე შევნიშნე, რომ იმდღევანდელი დღე უნაყოფოდ არ დაეკარგა.

- როგორაა საქმე, მისტერ ჰოლმს? - ჰკითხა ჩემს მეგობარს.

- დაძაბული მუშაობა მოგვიხდა და დრო ფუჭად არჩევენ დაგვიკარგავს, - მიუგო ჰოლომსმა. - ორივე მეფუქნე და სახელოსნოს პატრონი მოვინახულებთ. ყოველი ზიუსტის ზედი თავიდან ბოლომდე გავიგე.

- ყოველი ზიუსტის ზედი? - შესძახა ლესტრეიდმა. - კარგი, კარგი, მისტერ ჰოლომს, ყველას თავისი მეთოდი აქვს, და თქვენთან დავას არ ვაპირებ, მაგრამ მეჩვენება, რომ ამ საქმის ძიებაში თქვენზე მეტს მივალნიე. მე დავადგინე მოკლულის ვინაობა.

- რასა ზრძანებთ!

- და გავარკვიე დანაშაულის მიზეზი.

- ჩინებულია!

- ერთი ინსპექტორი გვყავს, ლონდონის იტალიურ უბნებს თავისი ხუთი თითვიით იწნობს. მოკლულს ყელზე კათოლიკური ჭვარი აღმოაჩნდა. ამას გარდა, მისი კანის ჩამუქებულია ფერმა უნებურად გვაფიქრებინა, რომ სამხრეთელი უნდა ყოფილიყო. ინსპექტორმა ჰოლომსს მოკლულს დახედა თუ არა, იმნამსვე იწნო. იგი აღმოჩნდა პიეტრო ვენუჩი, ნარმოშობით ნეაპოლეელი, ლონდონის ერთი ყველაზე უფრო თავზე ხელაღებული ავაზაკი. როგორც ხედავთ, ყველაფერს შუქი ეფინება. აღნაშთ მკვლეელი იტალიელი იქნება. პიეტრო მკვლელს ვადარაჯებია, როცა ის სახლში შესულა, თან კი მისი ფოტოსურათი ჰქონია, რომ მის მაგიერ სხვა ვინმე არ შემოკვდომოდა. დიას, პიეტრო ვენუჩიმ თავისი მტრის კვალს მიაგნო, დანახა სახლში შესული, გარეთ დაელოდა, თავს დაესხა და შეჭაკების დროს სასიკვდილოდ დაჭრა... რას ფიქრობთ ამზე, მისტერ შერლოკ ჰოლომს?

ჰოლომსმა აღელვებით ჩამოართვა ხელი.

- ჩინებულია, ლესტრეიდ, ჩინებული! - შესძახა მან, - მაგრამ ნათლად ვერ გავიგე, ზიუსტების გაჭაყრებას, დამტკრევას და განადგურებას როგორღა ახსნით.

- ისევე ზიუსტები! ვერაფრით ვერ გამოგივლიათ თავიდან ეს ზიუსტები. ბოლოს და ბოლოს მათი ისტორია რა საყურადღებო ამბავია. ეგ ხომ ნვრილომანი ქურდბაქაყაყაა, რისთვისაც დამნაშავეს, სულ დიდი, ექვსი თვის პატიმრობას მიუსჯიან. აი, მკვლელობის საქმე კი ღირს ხელის მოკიდებად, და როგორც ხედავთ, საქმის გახსნას ზეკრი არაფერი მიკლია.

- რას აპირებთ, რა უნდა მოიმოქმედოთ?

- ძალიან უბრალო გეგმა მაქვს. ჰილს გავყვები იტალიურ უბანში, ვიპოვით სურათზე გამოსახულ კარს, დავაპატიმრობთ და მკვლეელი ხელში გვეყოლება, თან ხომ არ ნამომყვებით?

- რა მოგახსენოთ. მგონი, ვერ გამოგყვებით. მე მგონია, ჩვენ უფრო იოლად მივალნევთ ნარმატებას. დაბეჭდებით თქმა არ შემიძლია, რადგანაც ეს დამოკიდებულია... ერთი სიტყვით, ეს დამოკიდებულია ერთ გარემოებაზე, რაც ჩვენს ხელთ არ არის. ჩემი აზრით, მკვლეელი ამაღამ მახეში თავისი ფეხით უნდა გაეშას. თუ თქვენ გამოძევებით, ამაღამვე შევიპყრობთ.

- იტალიურ კვარტალში?

- არა. ჩემი აზრით, იგი ჩიზიკში უნდა ვეძიოთ. თუ დღეს ღამით ჩიზიკში გამოძევებით, ლესტრეიდ, ხვალ იტალიურ კვარტალში მე გეახლებით. დამერნმუნეთ, იტალიურ კვარტალში დღევანდელი ნაუსვლელობა არავითარ ზიანს არ მოიტანს. ახლა კი როტა ნავიძინოთ, რადგანაც თერთმეტი საათზე ადრე გასვლას აზრი არა აქვს, ხოლო დაბრუნება კი აღნაშთ, დილით მოგვინევს. ისაღილეთ ჩვენთან ერთად, ლესტრეიდ, და ამ დღევანზე დანეჭით. თქვენ კი, უოტსონ, დარეკეთ და შიკრიკი იხმეთ. ნერილის გავზავნა აუცილებელია და დაუყოვნებლივ უნდა გავაგზავნოთ.

ჰოლომსი მთელი საღამო იქექებოდა ძველ გაზეთებში, რითაც სავსე გვექონდა ერთ-ერთი საკუჭნაო. როცა საკუჭნაოდან გამოვიდა, თვალები საზეიმოდ უბრწყინავდა, მაგრამ თავისი ძიების შედეგებზე სიტყვა არ დასრულებია. ჩემი მეგობრის მეთოდებს ისე კარგად ვიყავი დაუფლებული, რომ უკვე ვხვდებოდი, რა გზით ფიქრობდა დამნაშავეს შეპყრობას, თუმცა იმ ნუთას მის ახალ ჩანაფიქრს ვერ ჩავნვდი. ეს ახირებული დამნაშავე ახლა აღნაშთ შეერდებოდა დანარჩენი ორი ზიუსტი მოესპო, რომელთაგანაც ერთი, როგორც დავიმახსოვრე, ამჟამად ჩიზიკში იდგა. უუჯვლია, ჩვენი ღამის ლაშქრობის მიზანი ის იყო, რომ ბოროტმოქმედი ადგილზე შეგვეპყრო. ჩემი მეგობრის ეშმაკობით აღჭარბებული ვიყავი. მან ხომ განზრახ გამოაქვეყნა საღამოს გაზეთში სრულიად შემქდარი ვრთაუდი, რათა

დამნაშავე დაერწმუნებინა, ყოველგვარი რისკის გარეშე შევიძლია მოქმედებო. თვითონ კი თავის საყვარელ იარაღს – მონადირის არგანს ნამოავლო ხელი, რომლის ქარში ტყვია იყო ჩასხმული.

თერთმეტ საათზე ჩვენს კართან ეტლი გაჩერდა, რომელმაც პამერსმითის ხილით თემზის მეორე ნაპირზე გაგვიყვანა. მიეჭლეს იქ დავარდევინეთ, ჩვენ კი ფეხით განვაგრძეთ გზა და მალე კობჭა სახლებით გარემორყულ უდაბურ გზაზე აღმოვჩნდით. პატარა-პატარა სახლები მზრუნველ ხელს ნაღვლოვში ჩაესვა. ქუჩის ფარნის შუქზე ერთი მათგანის ჭიშკარზე ასეთი ნარწერა ამოვიკითხეთ: „ვილა ღაბურნაში“. სახლის პატრონებს აღმათ უკვე ეძინათ, რადგან მთელი სახლი ნყვდიადს მოეყვა. მხოლოდ შესავალი კარის თავზე მრგვალი პატარა ფანჯრიდან ზუყვადა შუქი და ზღლის ზილიკზე ეფინებოდა. ჭიშკარში შევედით და ზღსა და გზას შორის მესერის ხშირ ჩრდილს ამოვეფარეთ.

ჩვენი მოლოდინი ხანგრძლივი არ აღმოჩნდა და სრულიად მოსლოდნელად და უწყურად დამთავრდა. ანაზად, ყოველგვარი სიფრთხილის გარეშე, ზღის კარი გაიღო და მაიმუნივით მოქნილი, შავი სხეული ზილიკს სირბილით გაჰყვა. ყველამ დავინახეთ, როგორ გაიღვია იმ სხეულმა ფანჯრიდან გამომავალ შუქზე და შავ ჩრდილში გაქრა. ხანგრძლივი დუმილი ჩამოწვა. ყველანი სუნთქვაშეკრულნი ვიდექით. ზოლოს ჩვენამდე სარკელის ანჭამების სუსტმა ჭრიალის ხმამ მოაღწია. ამას ისევ დუმილი მოჰყვა. დამნაშავე უკვე სახლში დაძვრებოდა. უყურად დავინახეთ, როგორ გაანათა ოთახში მისი ჭრბის ფარნის შუქმა. რასაჯრ ეძებდა, ეტყობოდა, იქ არ აღმოჩნდა, რადგან ნუთის შემდეგ შუქმა მეორე ოთახში გადაინაცვლა.

– ფანჯარასთან მივიდეთ და როჯრ გადმოხტება, მაშინვე შევიპყრობთ, – ჩურჩულით თქვა ლესტრეიღმა.

მაგრამ დამნაშავე ფანჯრიდან უფრო ადრე გადმოხტა, ვიდრე ადგილიდან დავიძროდით. იგი სინათლის შუქზე შეჩერდა. იღლის ქვეშ რაღაჯრ თეთრი სავანი ამოეჩარა. გარემო ქურდულად შეათვლიერა, მაგრამ უდაბური ქუჩის დუმილმა სიმშვიდე მოჰგვარა. ზურგი შემოგვაქერა, ტვირთი მინაზე დაუშვა, და ერთი ნამის შემდეგ ჩვენს სმენას ჯერ ძლიერი დარტყმის ხმა მოსწვდა, მერე კი კაკუნისა და მსხვრევის ხმაჯრ გავიგონეთ. იგი თავისი საქმიანობით იმდენად იყო გატარებული, რომ ჩვენი მიმპარავი ნაზიჯის ხმაჯრ არ გაუგონია. ჰოლომსი ვეფხვივით დაახტა ზურგზე, მე და ლესტრეიღმა კი ხელები გავუყარით და ზედ ხელზორკილები ჩამოვარჯით. როჯრ შემოტრიალდა, გონჯი, ფერნასული, დაღრეჯილსახიანი ადამიანი ნარმოგვიდგა. მე იმნამსვე დავრწმუნდი, რომ ეს იყო სნორედ ფოტოსურათზე გამოსახული მამაკაჯრი.

მაგრამ ჰოლომსმა შეპყრობილ მძარჯველს თავი ანეა და უაღრესად გულდასმით გამოიკვლია ის, რაჯრ ჩვენმა ტყვემ სახლიდან გამოიჭანა. ეს იყო ნაპოლონის დამსხვრეული ზიუსტი, ტყუპის წალი იმისა, რაჯრ იმ დილით ვნახეთ. ჰოლომსს რიგრიგობით მიჰქონდა შუქზე ყოველი ნამუსრევი, ერთიჯრ არ დაუტოვებია უყურადღებოდ, მაგრამ ისინი არაფრით არ განიჩეოდნენ თაზამიროის სხვა ნატყებისაჯრ. ჩემმა მეგობარმა თავისი კვლევის დამთავრება ძლივეს მოასწრო, რომ კარი გაიღო და ჩვენ ნინ ნარმოდგა სახლის პატრონი – ჰერანგითა და შარველით შემოსილი გულოკეთილი მსუქანი მამაკაჯრი.

– მისტერ ჯოზაია ზრაყნი, თუ არ ვჯრდები? – თქვა ჰოლომსმა.

– დიახ, სერ. თქვენ კ, უეჯველად, მისტერ შერლოკ ჰოლომსი უნდა იყოთ? შიკრიკმა მომიჭანა თქვენი ნერილი, და ისე მოვიქერე, როგორჯრ მიჩრეთ. ყველა კარი დავკეტეთ და ველოდით, რა მოხდებოდა. მოხარული ვა, რომ არამზადა ვერ გავექრათ. გთხოვთ, მენვიოთ, ჯენტლმენებო, ვიდრე გზას გაუდგებით, როჭა გადაჯკრათ.

მაგრამ ლესტრეიღს დროზე უნდოდა პატომის მიყვანა საიმელო ადგილოზე, და რამდენიმე ნუთის შემდეგ კები ოთხივეს ლონდონისაკენ მიგვაქროლოებდა. შეპყრობილს სიტყვაჯრ არ დაუძრავს, თუმჯრ ავი თვალით კი შემოგვექეროდა.

საპოლიერიო უზანში გულომოდგინედ გაჩხრიკეს, მაგრამ რამდენიმე შილინვისა და გრძელი ხანჯლის გარდა, რომლის ქარზეჯრ სისხლის ლაქები აღმოჩნდა, ვერაფერი უპოვეს.

– ყველაფერი რიგზეა, – თქვა ლესტრეიღმა, როჯრ გვემშვიდობებოდა, – ჰილი იწრობს ამ ხაღსს და არ გაუჭირდება მისი ვინაობის დადგენა. აი, ნახავთ, თუ ჩემი ვარაყდი მთლიანად არ დადასტურდება. მაგრამ მე დიდი მაღლობელი ვარ თქვენი, მისტერ ჰოლომს,

რომ დამნაშავეს ასე მოხერხებულად დაუგეთ მახე. მე ახლარ ვერ მივმხდარვარ, როგორ მოგივიდათ ეს თავში.

- ვგონებ, ძალიან გვიანაა და ახლა არა ღირს ახსნა-განმარტების მოწყობა, - - თქვა ჰოლომსმა. - ამას ვარდა, ზოგიერთი წვრილმანი ჯერარ არ არის დადგენილი. ამასთან ეს საქმე ისეთია, რომ ზოლომდე უნდა მივიყვანოთ. თუ ხვალ ექვსი საათისათვის ბეიკრესტრიტზე შემოიხედავთ, დაგიმტკიცებთ, რომ ეს თავისებური საქმე ჩვენთვის ჯერ კიდევ ზნელითაა მოწყული.

მომდევნო საღამოს რომ გვინახულო, ლესტრეიდმა შეგვატყობინა, დაპატიმრებულის ვინაობა დავადგინეთ. გვარი უწინაა, სახელიად ბეპო ჰქვიაო. თურმე იტალიური კოლონიის არამზადებში თავზეხელაღებულით გამოირჩევაო. ოფისლარ დახელოვნებული მოქანდაკე ყოფილა, მაგრამ შემდეგ გზას აჩვენია და რხეში ორჯერ მოხვედრილა: ერთხელ ბაქრაბისათვის დაუპატიმრებიათ, მეორედ - თავისი თანამემამულე დაუჭრია. ინგლისურად ჩინებულად ლაპარაკობს. ფლესარ გაურკვეველია, რისთვის ამხსვერევა ბიუსტებს. შეუპოვრად ფუმს და იმის თაობაზე ლაპარაკის გაგონებარ არ უნდა. მაგრამ ჰოლომსმა შეძლო იმის დადგენა, რომ თვითონ შეუძლია ბიუსტების კეთება და უკეთებია კიდურ, როცა ჰელდერისა და კომპანიის სახელოსნოში უმუშავებია.

ლესტრეიდის მონათხრობი ამბებიდან უმრავლესობა ჩვენთვის უკვე რჩობილი იყო, თუმცა ჰოლომსმა დიდი თავაზიანობით მოუხმინა, მაგრამ მე კარგად ვიწინააღმდეგე ჩემს მეგობარს და იოლად შევნიშნე, რომ რაღაცას ელოდა, რამე უნდა და მოუსვენრობდა. ზოლოს თვალეზარბრუნებულნი, სკამიდან ნამოვარდა. სწორედ ამ დროს ჩემამდე ზარის ხმა მოატყდა. ნუსხარ არ გაუვლია, რომ ნაბიჯის ხმა შემოგვესმა და ოთახში ხნიერი, ნიჟარტილივანისი კარი შემოვიდა, რომელსაც მარჯვენა ხელში ძველებური პატარა ჩემოდანი ეჭირა. მოსულმა ჩემოდანი მაგიდაზე დადგა და ხმადაბლა იკითხა:

- შეიძლება შერლოკ ჰოლომსის ნახვა?

ჩემმა მეგობარმა თავი დაუკრა და სახეზე ღიმილმა გადაურბინა.

- თუ არ ვრეღები, რედინგელი მისტერ სენდფორდი უნდა ზრძანდებოდეთ, არა? - ჰკითხა სტუმარს.

- დიახ, სერ. მგონი, როცა შემავიანდა, მაგრამ მატერებლების განრიგებამ ისე მოახერხებლადაა შედგენილი... თქვენ ნაპოლეონის ბიუსტზე მწერდით ხომ?

- მართალი ზრძანდებით.

- თქვენი ნერილი თან ნამოვიღე. თქვენ მწერთ: „მსურს შევიძინო დევიდის ნამუშევარი ნაპოლეონის ბიუსტის ტვიფარი და მზად ვარ გადავიხადო ათი სტერლინგი იმ ასლისათვის, რომელიც თქვენ გაქვთ“. ასეა?

- დიახ, ასე გახლავთ.

- თქვენმა ნერილმა პირდაპირ განმარტებია. ვერანაირად ვერ მივხვდი, საიდან გაიგეთ, რომ ეს ბიუსტი მქონდა.

- სავაჭრო სახლის „ძმები ჰარდინგების“ პატრონმა მისტერ ჰარდინგმა მიხსრა, რომ ამ ბიუსტის უკანასკნელი რალი თქვენ მოგიყვანა და თქვენი მისამართიც მომწერა.

- მესმის. ის თუ ვითხრათ, რამდენი გადაუხადე ამ ბიუსტში?

- არა, არ უთქვამს.

- მე პატრონის კარი ვა, თუმცა არაფერი ისეთი მდიდარი გახლავართ. ამ ბიუსტში მხოლოდ ხუთმეტი შილინგი მივეყრი, და ეს მინდა გაუნყოფო უმაღლეს, ვიდრე თქვენგან ათ გირვანქას მივიღებ.

- ასეთი კეთილსინდისიერება პატრიკსა ვეღებთ, მისტერ სენდფორდი, მაგრამ თვითონვე აღგიტყვით ეს ფასი და სიტყვას არ გადავალ.

- ეს, თქვენი მხრივ, მეტისმეტად კეთილშობილური საქრეელია, მისტერ ჰოლომს. აი, ბიუსტიც, იგი თან ნამოვიღე. - მისტერ სენდფორდმა ჩემოდანი გააღო. ზოლოს და ზოლოს გველირსა და დამხსვერეული ბიუსტისა და მისი ნატეხების ნარეულად, სრულიად მთელი ბიუსტი ვიხილეთ.

ჰოლომსმა ჭიბიდან ქალაქის ნაგლეჯი და ათვირვანქიანი საკრედიტო ბილეთი ამოიღო.

- კეთილ ინებეთ, მისტერ სენდფორდი და მონბეთა თანდასწრებით ხელი მოანერეთ ამ ქალაქს. აქ ნათქვამია, რომ მითმობთ ამ ბიუსტის მფლობელობის, სარგებლობისა და

განკარგულებების, ერთი სიტყვით, ყველა უფლებას. როგორც ხედავთ, ნინდახედილი კარი ვარ. შეუძლებელია ნინდანინ იმის წოდება, თუ რა მოხდება შემდეგში, როგორ იქცეობიან გარემოებანი... გმადლობთ, მისტერ სენდფორდ. ინებეთ თქვენი ფული. გისურვებთ ყოველივე კარგს.

როგორ ჩვენი სტუმარი გაგვეყარა, შერლოკ ჰოლმსმა ხელახლა გაგვაკვირვა. განტინიდან გაქაფებული სუფრა გადმოიღო და მაგიდას გადააფარა. შემდეგ ახლად ნაყიდი ზიუსტი ზედ შუა სუფრაზე დადგა. მერე ასწია თავისი სანადირო არგანი და მძიმე ტარი ნაპოლეონს შიგ კეფაში ჩაჰკრა. ზიუსტი ნამსხვრევებად იქნა და ჰოლმსმა მთელი გულმოდგინებით გასინჯა მისი ყოველი ნატეხი. ზოლოს საზეიმო შეძახილით გამოგვინოდა ერთი ნატეხი, რომელშიაზრ პუდინგში ჩარეული ქიშქის მარჯვლის მსგავსი რაღარ მუქი მრგვალი საგანი აღმოჩნდა.

- ჯენტლმენებო! - შესძახა მან, - ნება მიზომეთ წარმოგიდგინოთ ზორჭიების სახელგანთქმული მარგალიტი.

მე და ლესტრეიდი გაოცებული ვდუმდით. შემდეგ, უყრად აღვზინება დაგვეუფლა და ტაშის ქემას მოვყვიით ისე, როგორც ეს თეატრებში დრამის კარგად გახსნილი კვანძის პატივსაყრემად ხდება ხოლმე. ჰოლმსს ფერმკრთალი ლოყები აუვარდისფერდა და თავი ისე დაგვიკრა, როგორც დრამატურგმა, რომელსაც ტაშის ქუხილით კვლავ სენაზე ინვეკენ.

- დიას, ჯენტლმენებო, - თქვა მან, - ეს დედამინის ზურგზე ყველაზე უფრო სახელგანთქმული მარგალიტია და საბედნიეროდ, ჩემი მეთოდის ნყალობით მოვახერხე მისი ზედის კვლადკვალ მიყოლა თავად კოლონას სანოლი ოთახიდან სასტუმრო „დაკრში“, სადაც დაიკარგა, ვიდრე ნაპოლეონის იმ მეექვსე ზიუსტამდე, რომელიც ჰელდერისა და კომპანიის სახელოსნოში დამზადდა, და თქვენმა მონამორჩილომა, თქვენს თვალწინ დავამსხვრიე.

თქვენ, რა თქმა უნდა, გახსოვთ, ლესტრეიდი, ამ ძვირფასი ქვის დაკარგვის სენსაციური ამბავი და ლონდონის პოლიციის ამო რდა ეპოვათ იგი. - მაშინ დახმარებისათვის მიერ მომმართეს, მაგრამ მიერ უძლური აღმოჩნდა. ეჭვი თავადის ქალის პირისფარეში ჰქონდათ, რომელიც ჩამომავლობით იტალიელი იყო. მას ლონდონში ჰყავდა ღვიძლი ძმა, მაგრამ, იმხანაჲ, მათ შორის ნათესაური კავშირი ვერ დაადგინეს. იმ მოსამსახურე გოგოს ერქვა ლუკრერია, გვარად ვენუჩი და ეჭვი არ მიჰარება, რომ პიეტრო ვენუჩი, რომელიც ამ ორი დღის წინ მოკლეს, მისი ძმა იყო. ძველი გაზეთები გადავსინჯე და აღმოჩნდა, რომ მარგალიტი ზეპოს დაპატიმრებამდე ორი დღით ადრე გაქრა. ზეპო კი ჰელდერისა და კომპანიის სახელოსნოში სწორედ იმ დროს დაპატიმრეს, როგორც ეს ზიუსტები მოადდებოდა. ახლად თქვენთვის ნათელია ამბავთა თანმიმდევრობა. მარგალიტი ზეპოს ჰქონდა. შეიძლება პიეტროს მოჰპარა. შეიძლება პიეტრო ზეპოს თანამონანილოე იყო. ან პიეტროსა და მის დას შუამავლობდა. არსებითად, ჩვენთვის არ არის მთავარი, რომელი ამ ვარაუდთაგანია სწორი. ჩვენთვის მთავარია, რომ მარგალიტი თან ჰქონდა სწორედ მაშინ, როგორც პოლიცია მისდევდა.

ზეპომ თავი შეაფარა სახელოსნოს, სადაც მუშაობდა. მან მშვენივრად იყოდა, რომ სადაცაა გაჩხრეკდნენ და თუ ძვირფასი ნადავლის გადაძლავას ვერ მოასწრებდა, უდავოდ უპოვიდნენ. ამ დროს სახელოსნოში ნაპოლეონის თანამხრის ექვსი ზიუსტი შრებოდა. ერთი მათგანი ჯერ კიდევ სრულიად რბილი იყო. დახელოვნებულმა ოსტატმა ზეპომ ელვის სისწრაფით ჩადო ჯერ კიდევ სველ თანამხრში შავი მარგალიტი და ზიუსტს კარგა ხნის ჩამოსხმულის სახე მისწა. ეს იყო შესანიშნავი საწავი და მარგალიტს იქ ვერავინ იპოვნიდა. მაგრამ ზეპოს ერთი წლის წინ მიუსაჯეს, ამასობაში კი ექვსივე ზიუსტი გაყიდეს. ზეპომ არ იყოდა, რომელი მათგანში იყო მისი მარგალიტი. ამიტომ განიზრახე ყველა მათგანის დამტკიცება და განძის აღმოჩენა.

ზეპო ძებნას შეუდგა მთაგონებით და თანმიმდევრულად. ჰელდერთან მომუშავე ზიუსტილის დახმარებით გაიგო, რომელი ფირმებს მიჰყიდეს ზიუსტები. მორზ ჰადსონთან მოენყო და მოახერხა გაეგო სამი ზიუსტის ზედი. ამ სამში მარგალიტი არ აღმოჩნდა. ნათესავ-თანამემამულეთა დახმარებით დაადგინა, ვის მიჰყიდეს დანარჩენი სამი ზიუსტი. პირველი მათგანი პარკერთან იყო. სწორედ აქ ზეპოს კვალს მიაგნო მისმა თანამოზარემ, რომელიც

მას თვლიდა მარგალიტის დაკარგვის მიზეზად, და მათ შორის მოხდა ხელოვნური
ბრძოლა.

- თუ ჰიეტრო მისი თანამშრომელი იყო, რისთვის აჭარებდა მის ფოტოსურათს? - ვკითხე
მე.

- რათა გარეშეებისათვის გამოეყოფა ზეპოს ამბავი, ეს ყველაზე უფრო სარწმუნო
ვარაუდია. ერთი სიტყვით, იმ რწმენამდე მივდი, რომ მკვლელობის შემდეგ ზეპომ არა
თუ გადასდო, არამედ დააჩქარა კიდევ თავისი ძიება. იმით შეშინებული, რომ მისი
საიდუმლო არ გამოძიებულა და მარგალიტი არ დაეკარგა, ის წდილობდა დაესწრო
პოლიციისათვის და, რადგან უნდა დასტავდებოდა, მარგალიტისათვის მიეკვლია. რა თქმა უნდა,
მე არ შემიძლო მტკივნეულად, რომ ჰარკერის კუთვნილ ბიუსტში მარგალიტი არ უპოვია. რას
დაეძებდა, არც კი ვიყოფი. მაგრამ ჩემთვის ნათელი იყო, რომ რაღაც ძვირფას საგანს
დაეძებდა, რადგანარ მოტყუებულ ბიუსტებს ამსხვრევდა მხოლოდ ისეთ ადგილებში სადაც
შუქი იყო. როცა ჰარკერის ბიუსტი დაამსხვრია, ორი ბიუსტიღა დარჩა და აშკარა იყო,
დაინყებდა იმით, რომელიღა ლონდონში ეგულეობდა. მე გავაფრთხილე სახლის მცხოვრებნი,
რათა თავიდან ამერიდებინა მეორე ტრეგედია, და ბრწყინვალე შედეგებს მივალნიეთ. ამ
ფროისათვის უკვე მტკივნეულ მჯეროდა, რომ ჩვენ ბორჯების მარგალიტზე ვნადირობდით.
მოკლული ჰიეტრო ყველა ფაქტს ერთად აკავშირებდა. რჩებოდა მხოლოდ ერთი ბიუსტი -
ის, რომელიღა რედინგში გაიყდა და მარგალიტი შეიძლებოდა ყოფილიყო მხოლოდ იმ
ბიუსტში. მე ეს ბიუსტი თქვენი თანდასწრებით შევიძინე და მარგალიტი სწორედ შიგ
აღმოჩნდა.

რამდენსამე ნამს ვლყუდი.

- დიას, მისტერ ჰოლმს, - თქვა ლესტრეიდი, - თქვენი არაჩვეულებრივი ნიჭიერების
მონმე ბევრჯერ ვყოფილვარ, მაგრამ ასეთი ოსტატობით ამოხსნილი საიდუმლოება მაინც
გასაოცრად მიმაჩნია.

- გამაღლობთ! - თავმდაბლად წარმოთქვა ჰოლმსმა.

ფორთოხლის ხუთი კურკა

როცა 1882-1890 წლებში ჰოლმსის თავგადასავლის ჩემეულ ჩანანერებს ვათვლიერებ,
პირდაპირ აღარ ვიცი, რომელი ამოვარჩიო და მკითხველს რომელიღა მოვუთხრო. ზოგ
მათგანს მკითხველი უკვე იწნობს გაზეთებიდან, ხოლო ზოგი კი არ იძლევა იმის
საშუალებას, რომ საზოგადოებას მთელი ბრწყინვალეობით ვუჩვენო ჩემი მეგობრის
ღვთაებრივი ნიჭი და დაკვირვების საოცარი უნარი, რომელიღა ჰოლმსს ასე უხვად ჰქონდა
მიმადლებული.

მე პირუთვნელად მოვუთხრე მკითხველს იმ შემთხვევებზე, რომლებმარ ჩიხში
მოამწყვდიეს ჩემი მეგობრის ანალიტიკური კვლევის მეოდი და ძიების ხელოვნება.
მაგრამ უმრავლესობა იმ საქმეთგან, რომლებმარ შერლოკ ჰოლმსი იკვლევდა, ძალზე
ბუნდოვანი, არეულ-დარეული, დახლართული და საიდუმლოებით მოწყული გახლდათ და
მათი ხსნის ერთადერთი გზა მის მიხვედრილობაზე, მსჯელობებსა და გუჟანზე იყო
დამოკიდებული და არა იმ ლოგიკურ მსჯელობებსა და თანმიმდევრულ მტკივნეულებათა
ჯაჯვის რგოლებზე, რომლებზე მას აგრერიგად უყვარდა.

ფროთა ვითარებაში აღბათ ყველა ჩემს ჩანანერს გამოვქვეყნებ, მაგრამ არც ერთი
მათგანი არ არის ისე გამოკვეთილი და ურნაური ამბებით დანხული, როგორც ის, ახლათ
რომ უნდა მოგიხსროთ.

სექტემბრის ზოლო დღეები იღვა და ბუნობის ძლიერი ქარები განსაკუთრებული სიავით
მიძინვარებდა. მთელი დღე სტვენდა, ქროდა და ღრიალებდა ქარბორბალა, წვიმის
მსხვილი წვეთები ფანჯრებს ეხეთქებოდნენ და სტიქიამ აქ ლონდონის შუაგულში კი

მიგვაგნებებინა თავი ჩვენი ყოველდღიური საქმიანობისათვის და თავის თავზე ჩაგვაფიქრა. საღამოს უფრო მეტი სიძლიერით დაქროლდა ქარმა და ზუხრის თავებში ახლავდა ზავშვივით ტირილი ვაზა. შერლოკ ჰოლმსი მონყენილი მისჯლომოდ ზუხარს და დანაშაულოზათა მემყარული ჩანანერები მოჰყავდა წესრიგში. მე მის პირდაპირ ვიჯექი და კლარკ რასელის მშვენიერ საზღვაო მოთხრობებს ვკითხულობდი. კითხვამ ისე გამიჭაწა და ნაკითხულ ამბებში ისე ღრმად შევიჭყერი, რომ მეგონა ქარიშხალი ნიგნის ფურცლებიდან სტვენდა, ხოლო ფანჯრებზე მოხეთქებული წვიმის წვეთების ხმაური ნიგნში ამოკითხულ ზღვის ღელვის ხმად მივიჩნიე. როლი დეიდასთან იყო სტუმრად და მე რამდენიმე დღით ძველ საწხოვრებელ ადგილას ბეიკერსტრიტზე დავიდე ბინა.

- ვილარ რეკავს, - ვუთხარი ჰოლმსს და მისკენ გავიხედე. - ვინ უნდა იყოს ამ მყალამისას. ალბათ ვინმე თქვენი მეგობარი იქნება?
- თქვენს გარდა მე მეგობარი არა მყავს, - მიპასუხა ჰოლმსმა, - და ჩემთან სტუმრებრი არ დაიარებინა.
- ანა, კლიენტი ყოფილა და ისაა. - ვთქვი მე.
- თუ ასეა, მაშინ საქმე ძალიან სერიოზული იქნება. ანა, თუ რამე დიდი უბედურება არ სჭირს, ასეთ ამინდში და ამ დროს კარს რა მოიყვანდა. მაგრამ იქნებ მოსამსახურე ქალის ვინმე ძველი მეგობარია.
- ამჯერად შერლოკ ჰოლმსი შეერდა, რადგან კაკუნი ზედ ჩვენს კარზე გაისმა. ჰოლმსმა თავისი გრძელი ხელი გაიწოდა და ლამპა იმგვარად დადგა, რომ სტუმრის ჩამოსაჯლომად გამიზნული სკამი გაენათებინა.
- შემობრძანდით, - გასძახა მან.
- ახალგაზრდა, რომელიც ოთახში შემოვიდა, ასე ორდაროი წლისა იქნებოდა, კარგად ჩარმულ-დახსურული იყო და დახვეწილი მიხრა-მოხრა ჰქონდა. ხელში ჯერ კიდევ გაშლილი ქოლგა ეჭირა, რომლიდანაც წყალი წურნურით ჩამოდიოდა. ტანზე კი წყალგაუმტარი ლაზადა ეყვან. მოსულმა ოთახში სინოტივისა და სიწვივის სურნელი შემოიჭანა. იგი ალელგებული ჩანდა და დამფრთხალი ადამიანით აყურებდა თვალებს. ლამპის შუქზე შევნიშნე, რომ სახე ზაიასავით ყვითელი ჰქონდა და მის თვალებში შიშს დაესადგურებინა.
- ზოდში უნდა მოგიხადოთ, - თქვა მან და თვალებზე ოქროს პენსნე გაიკეთა. - იმედია, ჩემს ამ შემოჭრას ანეზრობად არ ჩამომართმევთ. მაჰაჭიეთ, რომ თქვენს წყნარ ბინაში ქარინსლისა და წვიმის კვალი შემოვიტანე.
- მომერით თქვენი ლაზადა და ქოლგა, - უთხრა ჰოლმსმა. - აი, ა ჩამოკიდებ ორივეს და უფრო მალეერ გამრება. თქვენ სამხრეთ-დასავლეთიდან მოხვედით, არა?
- დიახ, ჰორშემიდან გახელით.
- თიხისა და წარწის ნარევი, რასაერ თქვენი ფეხსაწმლის რხვირზე ვხედავ, სწორედ ინგლისის სამხრეთ-დასავლეთისათვის არის დამასანითებული.
- მე თქვენთან რჩევის მისაღებად მოვედი.
- ადვილი სამსახურია.
- უნდა დამეხმაროთ კიდეერ.
- ეს ყოველთვის იოლი საქმე როდია.
- თქვენზე, მისტერ ჰოლმს, მაიორ პრენდერგასტმა ყველაფერი მიაშბო. მითხრა, როგორ იხსენით რილისნამებნსაგან.
- ჰ, მას წუღუნრალოდ დასნამეს კარტის თამაშის დროს თაღლითობა.
- მანვე მითხრა, რომ თქვენ შეგიძლიათ ყველაფერში გაერკვეთ.
- მეტისმეტი უთქვამს.
- მან მითხრა, რომ თქვენი დამჭაზნელი კარი ქვეყანაზე არ დაიარება.
- აკი ოთხჯერ დამჭაზნეს კიდეერ. სამჯერ მამაკაერებმა და ერთხელ ქალომა.
- მაგრამ ეს რაა თქვენს წარმატებებთან შეღარებით?
- მართალია, ჩვეულებრივ, ჩემს საქმიანობაში წარმატებებს ვაღწევ ხოლომე.
- ასევე იქნება ჩემს საქმეშიერ.
- ამ ლაპარაკს ის აჯობებს, სკამი ზუხრის წინ მოაჩოჩოთ და საქმის ყოველი წვრილომანი მიაშბოთ.
- რაღაერ არაჩვეულებრივი ამბავია.

- ჩემთან ყველა ამნაირი საქმე იყრის თავს. მე უმაღლესი საკასარო ინსტანცია ვარ.
- მიუხედავად თქვენი გამოწვევებისა, სერ, მაინც მიეჭყვება, რომ ისეთი იდუმალებით მოწყული, გონებისათვის მიუხვდომელი და დაუჯერებელი ამბავი გაგეგონოთ, როგორც ჩვენს ოჯახში დაჭრილად.

- თქვენ ძალიან დამინტერესეთ, - უთხრა პოლომსმა. - გამაყნით საქმის ძირითადი შინაარსი და რომელ წვრილმან ამბებზე შეჩერებასავე საჭიროდ მივიჩნევ, თვითონ შეგეკითხებით.

ახლოგაზრდა კარმა თავისი სავარძელი მოგიზიგოზე ზუსტად მიაჩოჩა, სველი ფეხსაწმელი რეზხოს მიუფიქრა და დაიწყო:

- მე, ჯონ ოპენშოუ ვახლავართ. ჩემი პირადი საქმეები ნაკლებად არის დაკავშირებული ამ საშინელებით მოწყული ამბავთან, ეს უფრო მემკვიდრეობით გადმოცემული საქმეა და ამიტომ თავს ნებავს მივუყვამ, ჩემი მამა-პაპათა ისტორიად გავაყნოთ.

ჩემს პაპას ორი ვაჟიშვილი ჰყოლია. ჩემი ბიძა - ელიასი და მამაჩემი - ჯონი. მამაჩემს კოვენტრში ჰქონდა პატარა ფაბრიკა, რომელიც მან ველოსიპედების წარმოების დაწყებით გააფართოვა.

მამამ გამოიგონა ურვეთი სალტები, წარმოების საქმე მშვენივრად წაიყვანა და როცა იგი გააყიდა, კარგად დიდი თანხის პატრონი შეიქმნა.

ბიძაჩემი ელიასი ახლოგაზრდობაში ამერიკაში წავიდა და ფლორიდას შტატში მდიდარი პლანტაციონარი გახდა. სამოქალაქო ომის დროს იგი კუკსონის არმიის იზრძოდა და მერე ჰუდის სარდლობის დროს პოლკოვნიკობას ეწია. როცა ლიმ იარალი დაჰყარა, ბიძაჩემი, ისევ თავის პლანტაციას დაუბრუნდა, სადაც სამი თუ ოთხი ნელი გაატარა. 1869 თუ 1870

წელს იგი სამშობლოში დაბრუნდა და ჰორშემის სიახლოვეს სასეტქსში იყიდა პატარა მამული. ამერიკაში მას საქმეები კარგად მიუღიოდა და დიდი ქონება შეიძინა, მაგრამ მიატოვა ის ქვეყანა და სამშობლოში დაბრუნდა, რადგან ზანგები არ უყვარდა და მათი განთავისუფლებისათვის რესპუბლიკური მთავრობის უმადური გახლდათ. იგი მკარნი და ფიქვი კარი იყო. გაჯავრებულმა დაუბოგავი ლანძღვა-გინება იწოდებდა. ჰორშემში, ჩემი

აზრით, ისე იქნობოდა, რომ ქალაქში ფეხი არ გაუდგამს. მას ჰქონდა ბალი, სახლის გარშემო ორი თუ სამი მინდორი ეკრა, სადაც სეირნობდა ხოლმე, თუმცა მის ქობრებში იყო ისეთი დღეები, როცა ოთახიდან ორი-სამი კვირა არ გამოდიოდა. ბევრს სვამდა და ენეოდა, მაგრამ საზოგადოებას გაურბოდა, მეგობრები არა ჰყავდა, და საკუთარ ძმასაც კი

ერიდებოდა. მე შემეჩვია და ძალიანავე შევუყვარდი, თუმცა, როცა პირველად მნახა, თორმეტი წლისა ვიყავი, ეს მოხდა 1878 წელს, მაშინ ამერიკიდან რვა თუ ოთხი წლის ჩამოსული გახლდა. იგი მამაჩემს შეეხებოდა, რომ მასთან მიეხობოდა. მამამ ნება დამართო და ბიძასთან გადავსახლდი. ბიძაჩემი თავისი სიმკაცრის მიუხედავად, კარგად მექნებოდა.

როცა ფიზიკური იყო, თვითონ მეთამაშებოდა ხოლმე. მეც მომანდო მოსამსახურეებისა და ვაჭრებთან ურთიერთობის საქმეც, ასე რომ თექვსმეტი წლისა მი სახლში ყველაფრის ბაჭონ-პატრონი ვიყავი. მე მებარა ყველა განსაღები, შემეძლო სადაც მსურდა წასვლა-მოსვლა, მხოლოდ ერთი პირობით: ხელი არ უნდა შემეშალა ბიძის სიმარტოვისათვის.

ერთადერთი გამოხატვისი ის იყო, რომ სხვენზე მას ერთი პატარა ოთახი ჰქონდა, რომელიც მუდამ დაკეტილი იყო და შიგ შესვლა მის გარდა ყველას ეკრძალებოდა. ბავშვური წიგნებისმოყვარეობის გამო, განსაღების ნახვრეტიდან ბევრჯერ შემეჭვრეტია ოთახში, მაგრამ სკივრებისა და რაღაც შეკრული საგნების მეტი არაფერი დამინახავს.

ერთ დღეს, ეს იყო 1883 წ. მარტის თვეში - ბიძაჩემმა წერილი მიიღო, რომელსაც საზღვარგარეთული საფოსტო ნიშანი ეკრა. იგი საერთოდ წერილებს არასოდეს ლეზულობდა, რადგან მეგობრები არა ჰყავდა და ვაჭრებს კი ფულის ნაღდად უხდოდა.

„ინდოეთიდანაა, - თქვა მან, როცა წერილს დახედა. - ჰონდისერის მარკა! რას უნდა ნიშნავდეს?“ - მან სასწრაფოდ გახსნა წერილი და იქიდან ფორთოხლის ხუთი მარჯვლი გადმოწვივდა და მის თეფშზე დაიყარა. მე სიწილი ამივარდა, მაგრამ ბიძაჩემის გაფითრებულ სახეს რომ შევხედე, იმნამსვე დავდუმიდი. ცუჩი დაბლა ჩამოვარდნობდა, თვალები დაეჭყიჭა და სახეზე მკვდრისფერი დასდებოდა. არახეხებულ ხელში კვლავ კონვერტი ეჭირა და ზედ დაჰყურებდა.

„კ.კ.კ.! – ნაჩურობა მან და მერე დაუმატა, – ოჰ, ღმერთო! აი, სად მინია ჩემმა წოდებმა”.

„რა იყო, ძიავ?” – ვკითხე მე.

„სიკვდილი”, – მიპასუხა მან, მერე ნამოდგა და თავის ოთახისკენ გაემართა. მე შეშინებული ადგილზე გავქვავდი, არ ვიყოფი, რა მელონა და ვისთვის მიმემართა. კონვერტი ავიღე და დავხედე თუ არა, მაშინვე თვალში მეწა ნივთილი მელონით კონვერტის შიდა მხარეს წარწერილი „კ.კ.კ.” კონვერტში მარტო ფორთოხლის ხუთი მარცვლი აღმოჩნდა. მაშ, რაღამე შეაძრწუნა ზიძაჩემი? მაგიდა მივატოვე და კიბეს ზედა სართულისაკენ შევუყვები. კიბეზე ზევიდან ჩამოძვავალ ზიძაჩემს გადავყარე. ერთ ხელში ძველი დაყენებული გასაღები ეჭირა, ალბათ თავისი ოთახისა, ხოლო მეორეში თითბრის პატარა ყუთი.

„რა უნდათ, ისა ჰქნან! მე მაინც მტკიუნედ ვადგავარ ჩემს აზრს” – თქვა მან და ლანძღვარ მიაყოლა. მერე მე მომიბრუნდა და მითხრა: – „მერის ჩემს ოთახში წერხლი დაანთებინე და ჰორბეში კარი გაგზავნე, რათა იქაური ნოტარიუსი ფორდჰეში მოიყვანოს”. მე ყოველივე ისე გავაკეთე, როგორც ზიძაჩემმა მიბრძანა, როცა ნოტარიუსი მოვიდა, ზევით ზიძის ოთახში მიხმეს. ზუსტად იქვე გიზვიზებდა და რხაურზე ჩამავებული ფერფლი ეყარა, ალბათ ზიძაჩემმა ქალაღები თუ დასწვა... მაგიდაზე იდგა სახურავადილი წარიელი ყუთი, რომლის შიგნითა მხარეს სამი ისეთივე „კ” ამოვიკითხე, როგორც დილით მიღებული კონვერტზე ენერა.

„ჰონ, მე მინდა, რომ მონმედ დაესწრო ჩემი ანდერძის შედგენას. მთელ ჩემს ქონებას ვუტოვებ ჩემს ძმას, რომლის ხელიდან იგი ალბათ შენ გადმოგეყრება. თუ ყოველივე ამას მშვიდობით მოიხმარ, ძალიან კეთილი და პატიოსანი. ხოლო, თუ ნახო, რომ ამ ქონებას თან რაიმე ხიფათი სდევს, მაშინ მიჰყვი ჩემს რჩევას და იგი შენს ყველაზე უბოროტეს მტერს უნდერძე. ძალიან ვნახვარ, რომ ამნაირი შემკვიდრებდა გვება ნილადა, მაგრამ იქნებ საქმე სულ სხვაგვარად დატრიალდეს. ახლა კი ხელი მოაწერე ანდერძს იმ ადგილას, სადა ფორდჰეში მივითითებს”.

მე ხელი მინიშნული ადგილზე მოვანერე და ქალაღი ნოტარიუსმა თან წაიღო. ამ საოცრება ინტინდენტმა ჩემზე წარუშლილი შთაბეჭდილება მოახდინა. თავს ვიმტკრევედი, გონების თვალთ ათასჯერ ვუყრუნებოდი ერთსა და იმავე კითხვას, რას ნიშნავდა ეს ყოველივე. მაგრამ მომხდარ ამბავს ვერავითარი ახსნა ვერ გამოვუძენე. ამ შემთხვევაში ჩემს სულში რაღაც შეუწინაღებელი შიშის გრძობდა დატოვა, რომელიც უამთა სვლასთან თანდათანობით მინელდებოდა, რაკი ჩვეულებრივი რხვირების მდინარება არაფერს დაურღვევია, იმ დღის მერე რველილება მხოლოდ ზიძაჩემს შეეხო. მან სმას კიდევ უფრო უმატა და კიდევ უფრო განმარტოვდა. დროის უდიდეს ნაწილს იგი ახლა ოთახში ატარებდა, კარსაჯ კი შიგნიდან ჰკეტავდა ხოლმე. ხანდახან მთვრალი, რევოლვერით ხელში ზაღში გამოვარდებოდა და ხმაძალა გაიძახოდა, რომ არავისი ეშინია და აჯ კარსა და არე ეშმაკს იმის საშუალებას არ მისწემს, რომ რხვარივით დაკლან. მაგრამ ეს გაწერხლებდა გადაუვლიდა თუ არა, მაშინვე თავის ოთახს მიაშურებდა და კვლავ შიგნიდან იმ ადამიანივით იკეტებოდა, რომელიც მხოლოდ უკიდურესი ალგზნების უამს შეუძლია შიშსა და პანიკას გაუბედოს შებრძოლებდა. ასეთი ალგზნების დროს მისი სახისათვის რომ შემიხედავს, რევ ამინდშიაჯ კი ისეთ ოფლს ახსამდა, თითქოს ეს-ეს არის აზნოდან გამოვიდარო.

ბევრი რომ არ გავაგრძელო და თქვენი მოთმინებით ზოროტად არ ვისარგებლო, გეტყვით, რომ ერთ მშვენიერ ღამეს, როცა ახირებამ კვლავ წამოყარა და მთვრალი, რევოლვერით ხელში გარეთ გამოხტა, უკან აღარ დაბრუნებულა. იგი გუზურაში ჰირქვე ჩამიხილი ვიპოვეთ. ის პატარა გუზურა ზაღის ზოლოში გახლდათ. სხეულზე ძალადობის არავითარი ნიშანწყალი არ აჩნდა, მაგრამ ნულის სიღრმეჯ გუზურაში ორ ფუტს არ აღემატებოდა. ნაფიერ მსაჯულოთა სასამართლომ, მხედველობაში მიიღო რა ზიძაჩემის ექსტრენტრიკული ხასიათი, დაადგინა, საქმე თვითმკვლელობასთან გვაქვსო. მაგრამ მე, რომელიაჯ კარგად ვიყოფი, როგორ თრთოდა და კანკალებდა ზიძაჩემი სიკვდილის უბრალო ხსენებაზეჯ კი, ვერაფრით ვერ დავიჯერე, რომ მან თავი მოიკლა. ასე იყო, თუ ისე, ზიძაჩემი მოკვდა და

მამაჩემმა მემკვიდრეობით მიიღო თოთხმეტი ათასი ფუნტი სტერლინგი, რომელიც ზანკში მის სახელობე ძევს.

- ერთი მომენტი მინდა დავაზუსტო, - ჩაერია ჰოლმისი. - თქვენი ამბავი ისე საინტერესოა, რომ ამდგვარი რამ ჩემს სიწოქხლეში მართლაც არ მომისმენია. მხოლოდ ის მითხარით, როდის მიიღო წერილი და რა დრო გავიდა იმ დღემდე, როცა იგი გუშურაში ჩამხობილი იპოვეთ.

- წერილი 1883 წლისათ მარტს მივიღეთ. თვითონ კი ვითომდა ეს თვითმკვლელობა შვიდი კვირის თავზე, ორ მაისს ჩაიდინა.

- გმადლობთ, გთხოვთ განავრძოთ.

- შეუდგა თუ არა მამაჩემი სამკვიდროს მართვას, მაშინვე დაუბნებთ მოვთხოვე, მეორე სართული, რომელიც მუდამ დაკეტილი იყო, კარგად გავჩხრიკოთ-მეთქი. ჩვენ იქ თითქმის ყუთი ვიპოვეთ, მაგრამ წარჩინებული დაგვიხვდა. ყუთს შიგნითა მხარეს პატარა ქალაქი ჰქონდა მიკრული და ზედ იგივე ინირალეები: „კ.კ.კ.“ ეწერა. პატარა მიკრული ქალაქი ქვევით კიდევ იყო ერთი ნარჩენი: „წერილები, სამახსოვრო წარწერები, ხელნერილები და რეესტრი“. ჩვენი აზრით, პოლიკოვნიკმა ოპენშოუმ სწორედ ეს ქალაქები დასწავა. გარდა ამისა, ზემოთ სართულში საყურადღებო აღწერილობები გვინახავს. მართალია, იქ მიყრილი-მოყრილი აუარებელი ჩანანები და ქალაქი ეყარა, მაგრამ ისინი, მხოლოდ ზიძაჩემის ამერიკაში წხოვრების ხანას შეეხებოდნენ. ზვერი მათგანი ომის დროინდელი იყო და ზიძაჩემის სამხედრო კარიერის ამსახველ წიგნებს შეიწავდა. მათი გაწიგნების შედეგად შევიტყვეთ, რომ პოლიკოვნიკი ოპენშოუ სამხედრო დავალებებს პირნათლად ასრულებდა და უმწროს-უფროსებში მამაჩემი მეომრის სახელი ჰქონდა მოხვეჭილი. დანარჩენი ქალაქები სამხრეთი შტატების პოლიტიკური წხოვრების ახლებურად გარდაქმნას შეეხებოდნენ და იმას ადასტურებდნენ, რომ პოლიკოვნიკი ოპენშოუ სამხრეთის შტატების დამარცხების შემდეგ ჩრდილოეთის პოლიტიკურ მოღვაწეთ ოპოზიციაში ედგა და სიწოქხლეს უმნარებდა.

ასე და ამრიგად, 1884 წლის დასაწყისში გახლდათ, მამა რომ ჰარშემში ჩამოვიდა და სამკვიდრო მიიღო. 1885 წლის 4 იანვარამდე ყველაფერი კარგად მიდიოდა. ამ დღეს სასაწყხმედ რომ დავსხედით, მამაჩემმა უკრწ წამოიყვირა. მას ერთ ხელში კონვერტი ეჭირა, მეორეში ხელისგულზე კი ფორთოხლის ხუთი მარჯვალე ეყარა. იგი მუდამ დაწინვით იგონებდა პოლიკოვნიკის გარშემო არსებულ ჭორებს, მაგრამ იმნაირი ამნათი რომ თვითონარ მიიღო, შეეშინდა.

„რას უნდა ნიშნავდეს ეს ყოველივე, ჭონ?“ - მკითხა მე.

კონვერტის დანახვაზე გული გამეყინა.

„ისევ ის წყული „კ.კ.კ.“ არის“, - ვუთხარი მე.

მამამ კონვერტის შიგნით ჩაიხედა, - დიახ, კონვერტის შიგნითარ იგივე ასოებია გამოყვანილი, მაგრამ მათ ქვეშ რაღა ნარჩენია?

მამას თავზე დავადექი და მინანერი ნავიკითხე: „ქალაქები მზის საათის ქვეშ დაანყვეთ“.

„რა ქალაქები, ან სად მზის საათის ქვეშ უნდა დავანყო? - წარმოთქვა

გაკვირვებულმა.“

„მზის საათი კი ზალში გვაქვს, მაგრამ ქალაქები რომ განადგურებულა?“ - ვუთხარი მე.

„ფუჰ! - გულადად წარმოთქვა მამამ, - ჩვენ რივილიზებულ ქვეყანაში ვწხოვრობთ და ასეთი სისულელის არ უნდა გვეშინოდეს. საიდანაა გამოგზავნილი წერილი“.

„დანდიდან“, - ვუპასუხე მე, როცა საფოსტო მარკას დავხედე.

„ვილარის უკნლო ხუმრობა იქნება, - თქვა მან, - რა საქმე მქვს მზის საათსა და რაღარ ქალაქებთან. ამნაირ სისულელეს კარმა ყური არ უნდა ათხოვოს“.

„მე თქვენს ადგილზე პოლიციას შევატყობინებდი“, - გავაფრთხილე მშობელი.

„რომ მასხრად ამიგდონ, ეშინიაო, არა? ამნაირ რამეს მე არ ვიზამ“.

„მაშინ მე შევატყობინებ“, - შევთავაზე მამას ჩემი დახმარება.

„არავითარ შემთხვევაში! ასეთ სისულელეზე ხმაურის ატეხვა არ ღირს“.

იგი ჭიუტი ადამანი გახლდათ და მასთან კამათი არა ღირდა. მე კი გული ავ საქმეს მინინასწარმეტყველებდა და სევდა მომერია.

ნერილის მიღებდან მესამე დღეს მამა ერთი თავისი კარგი მეგობრის მათორი ფრიინდოლის სანახავად გაემგზავრა. ფრიინდოლი პორტსდაყუნ ჰილში ერთ-ერთი ფოსტის უფროსად მსახურობს. მე ძალიან გამეხარდა, მამა რომ სახლიდან წავიდა, ჩემი მოკლე ჭკუით აგრე მეგონა, საფრთხე მარტო შინ მყოფს მოელოდა. ვაგლახ, რომ შევერდი! მამის გამგზავრების მეორე დღეს მათორის ხელით გამოგზავნილი დეპეშა მივიღე, მთხოვდა, მალე ჩამოდიო. მამა წარწის ერთ-ერთ მალაზიაში ვნახე თავგაჩიხილი. წარწის ასეთი მალაროებით ხომ სავსეა ჩვენი მხარე. იგი უგრძობლად იწვა და გონს მოვლა აღარ ენერა. ეტყობა, ფარპემიდან სალამოთი გამოემგზავრა, რადგან იქაურობას არ იწობდა, ხოლო წარწის მალაროები შემოულობავია. ნაფიერ მსაჯულთა სასამართლოს არ გასჭირვებია მიელო დადგენილება: „უბედური შემთხვევის შედეგად გარდაცვლილი“. მის სიკვდილთან დაკავშირებული ყველა ფაქტი დიდი სიფრთხილითა და გულმოდგინებით შევისწავლე. მაგრამ ისეთს ვერაფერს ნავანყდი, რომ მოკლეს-მეთქი, მეფიქრა. ძალადობის ნიშნები არა ჩანდა, კვალის არსად იყო, გაძარწული არ გახლდათ და გზაზე უცხო არავინ ყოფილა. მაგრამ მაინც საჭიროდ მიმაჩნია ვითხრათ, ჩემს გონებას არ შორდებოდა ის აზრი, რომ მამაჩემს საფანგი დაუგეს და მოკლეს.

ასეთი ავისმომასწავებელი ამბები უძლოდა წინ ნაანდერძევი ქონების მიღებას. თქვენ აღბათ მკითხავთ, რატომ არა ვთქვი უარი მექვიდრეობაზე. გიპასუხებთ, ჩემი აზრით, მომხდარი ამბები დაკავშირებული იყო რაღაც ინდიფინტთან ბიძაჩემის წხოვრებაში და საფრთხე, რომელი სახლშია არ უნდა მიუხივრა, მაინც განუყრელია თან მდევდა. ჩემი სანყალი მამა 1885 წლის იანვარში გარდაიქვალა და მას მერე ორი წელი და რვა თვე გავიდა. ამ ხნის მანძილზე ჰარშიემში თავს ბედნიერად ვგრძობდი და ვიმედოვნებდი, რომ ის წყევლა, რომელიმე ჩვენი ოჯახის უფროსი თაობა ადრინად ჩაიყვანა საფლავში, მე აღარ მდევნიდა. მაგრამ თურმე თავს ცუდივად ვიხედავდი. გუშინ დილით მერე იმავე მდგომარეობაში აღმოვჩნდი, როგორშია ამ ორი წლისა და რვა თვის წინათ მამაჩემი იყო.

ახალგაზრდა კარმა ჯიბიდან დაჭმუჭვნილი კონვერტი ამოიღო, მაგიდისაკენ შეზრუნდა და სუფრაზე ფორთხოლის ხუთი წალი გამხმარი კურკა დაჰყარა.

- აი, კონვერტი, - განაგრძობდა იგი, - საფოსტო მარკა ლონდონისა აქვს, აღმოსავლეთი მხარე. შიგნით იგივე სიტყვები სწერია, რა მამაჩემის მიერ მიღებულ წერილში ენერა.

- რა მოიძებნე, - ჰკითხა ჰოლმსმა.

- არაფერი.

- არაფერი?

- მართალი რომ ვითხრათ, - თქვა ესა და ჩვენმა სტუმარმა სახე თეთრ, გამხდარ ხელოში ჩამალა, - ისე ვიფიქრე, რომ საშველი არსით იყო და გველის დანახვაზე ადგილზე გაოგნებული კურდღელივით დამემართა. შეიძლება წინააღმდეგობის განცეა უაზრობაა, მე რუდუბრალოდ ვებლახები იმედს და ულომბელსა და დაუძლეველ ძალას ვფიქრობ წინ აღვუდგე. იქნებ მართლთა არაა საშველი და ჩემი დაჯვა აღარავის ძალოუს.

- სისულელია ასეთი ლაპარაკი, - ნამოიძახა ჰოლმსმა. - თქვენ ან აქტიურად იმოქმედებთ, ან დაილუპებთ. მხოლოდ ენერგიული მოქმედებას შეუძლია თქვენი ხსნა განსაჯდელისაგან. ახლა სასონარკეთის დრო არაა.

- მე ვიყავი პოლიციისში.

- ჰო, მერე?..

- მათ ჩემი მონათხრობი რომ მოისმინეს, სიწილად არ ეყოთ. მე დარწმუნებული ვარ, რომ პოლიციის ინსპექტორს ეს წერილები ხუმრობად მიაჩნია, ხოლო ჩემიანების სიკვდილი შემთხვევითობად, რომელიც უბრალოდ დაემთხვა ამ წერილების მოსვლის თარიღს. ჰოლმსის მუშტმა ჰაერი გააპო.

- დაუჯერებელი გონებასუსტობაა, - ნამოიყვირა მან.

- მათ მაინც გამოძაყოლეს ჰოლისმენი, რომელიც სახლში ჩემთან ერთად იქნება.

- აქარ თან მოგყვით?

- არა, ნაბრძანები აქვს ჩემს სახლში იყარაყოლოს.

ჰოლმსმა ისევ გააქნია მუშტები ჰაერში.

- რაჭომ მოხვედით ჩემთან? - თქვა მან. - რაჯ მთავარია, რაჭომ მაძინვე არ მოხვედით, როჯ ეს ამბავი შეგემთხვათ?
- არ ვიროდი თქვენი არსებობა. დღეს მაიორ პრენდერგასჭს შეჯჩივლე ჩემი უბედო მდგომარეობა და მან თქვენთან მოხვლა მიჩია.
- თქვენ ნერილი ორი დღის ნინათ მიიღეთ. მოქმედებარ ადრე უნდა დაგენყოთ. გარდა იმისა, რაჯ ჩვენ გვითხარით, მე ვფიქრობ, თქვენ სხვა მონარემები არ უნდა გქონდეთ. იქნებ რაიმე ისეთი ნვრილობანი გაქვთ, რაჯ საქმეში მოგვეხმარება?
- არის ერთი საგანი, - გვითხრა ჯონ ოპენშოუმი. - მან მიიჩხრიკ-მოიჩხრიკა პალჭოს ჯიბეები, იქიდან ლურჯი, გამოხუნებული ქალღდის ნაგლეჯი ამოათრია, და მაგიდაზე დასდო. - როგორჯ მახსოვს, - დაიწყო ოპენშოუმი, - როჯა ზიძაჩემმა ქალღდები წერხლოში შეჰყარა, ის პაჭარა კიდის ნანილოები, რაჯ წერხლოს გადაურჩა, სწორედ ამ ფერისა გახლოდათ. ეს ერთი ფურწელი შემთხვევით გადარჩენოდა დანვას და მისი ოთახის იაჭაკზე ეგდო. აქ გარდა ფორთოხლის მარჯვლოებისა სხვა არაფერია ნახსენები და მეუჯვება, რომ ქალღდი რამეში დაგვეხმაროს. ჩემი აზრით, ეს ქალღდი რომელიღარ დღიურიდან ამოვარდნილი ფურწელი უნდა იყოს. ხელოწრა ზიძაჩემისაა.
- პოლომსმა ლამაჰ შემოაბრუნა და ჩვენ ორივენი ქალღდისაკენ დავიხარეთ, რომ ნაგვეითხა. ქალღდის წალი მხარე ისე უსწორმასწორო გახლოდათ, რომ წხადი იყო მართლოარ რომელიღარ დღიურიდან უნდა ყოფილიყო ამოვარდნილი. მალღა ეწერა: „მარჭი, 1869 წ.“ დაბღა კი გაუგებარი მინანერები მოსდევდა: -
- 4-ში. ჰაღსონი მოვიდა. ისეჯ ძველი ჰღაჭფორმა.
- 7-ში. მარჯვლოები გაეგზავნა მაკ-კოულიის, პარამორს და სენჭ ავგუსჭინელი ჯონ სვეინს.
- 9-ში მაკ-კოული გაერღღა.
- 10-ში ჯონ სვეინი გაერღღა.
- 12-ში. ესჭუმონენ პარამორს. ყვეღაფერი რიგზეა.
- გამაღლობთ! - თქვა პოლომსმა, - ქალღდი დაკერა და პაჭრონს დაუბრუნა. - ახღა დრო აღარ უნდა დავკარგოთ. იმის დროარ არაა, რომ ის გავარკვიოთ, რაჯ თქვენ მიამბეთ. თქვენ უნდა სახლოში დაბრუნდეთ და იმოქმედოთ.
- რა უნდა გავაკეთო?
- ახღა მარჭო ერთი რამაა გასაკეთებელი და ისიჯ დაუყოვნებლივ. თვენ ის ქალღდი, რომელიარ ჩვენ გვიჩვენეთ, თითბრის ყუთში უნდა ჩადოთ და ნერილოში მითითებულ ადგილოზე მოათავსოთ. ყუთშივე უნდა ჩადოთ ნერილი, რომელიშიარ მკითხვეღს აუნყებთ, რომ თქვენმა ზიძამ ყვეღა სხვა ქალღდი წერხლოს მისრა და მხოლოდ ერთადერთი გადაურჩა დაუნვაჯი. თქვენ ეს ტექსჭი ისეთი სიჭყვებით უნდა შეადგინოთ, რომ მათ დაიჯერონ. როგორჯ კი ყოველივეს მორჩებით, თითქრის ყუთი მზის საათს ქვეშ დადგით. ხომ გასაგებია, რაჯ ვითხარით?
- გასაგებია.
- ახღა შურისძიებისა და სხვა გრძობების აყოღის დრო არაა. ჩემი აზრით, ჩვენ შეგვიძლია ამას კანონის სახელით მივალწიოთ. მათ ყვე მზადა აქვთ ქსელი, ჩვენ კი ახღა უნდა დავინყოთ მახის დაგება. ამჯერად, უმჯობესია ის საფროთხე ავიერილოთ, რომელიარ თქვენ გელით. მერე კი შეიძლება ამ საიდუმლოებით მოწყული ამბის გახსნა და დამნაშავეთა დასჯა.
- გამაღლობთ, - უთხრა პოლომსს ახლოგაზრდა კარმა, თან ნამოდგა და ლაზადის ჩარმა დაიწყო. - თქვენ მე სიყოხლო და მიბრუნეთ და გუღს იმედიერ შთამინერგეთ. ყვეღაფერს ისე გავაკეთებ, როგორჯ მიჩიეთ.
- დრო არ დავკარგოთ და რაჯ მთავარია, თავს გაუფროთხილოდით, ვინაიდან თქვენ მართლოარ რეალოური და გარდუვალი საფროთხე გემქრებათ. ყუან რა გზით უნდა დაბრუნდეთ?
- ვაჭერლოოდან მაჭარებლით ნავაღ.
- ჯერ წხრა საათიარ არაა. ქუჩაში ბევრი ხაღხი იქნება, ასე რომ დარწმუნებული ვარ, შინ მშვიდობით მიხვაღოთ. თქვენ თავს ძალიან უნდა გაუფროთხილოდეთ.
- იარაღიარ მაქვს.
- ეგ კარგია. ხვაღიდანვე შევუდგები თქვენს საქმეს.

- მაშ, ჰორშემში ვნახავთ, არა?
- არა, თქვენი საქმის საიდუმლო გასაღები ლონდონშია და მეერ აქ უნდა ვეძებო.
- მაშინ ერთ ან ორ დღეში თვითონ მოგინახულებთ და თითქმის ყუთისა და ქალაქდების ამბავს მოგახსენებთ. ახლა კი ნავალ და რაერ რჩევა მომეერთ, ყველაფერს სწორედ ისე შევასრულებ. - იგი დაგვემშვიდობა და ხელი მაგრად ჩამოგვართვა. გარეთ ისევ ისე უმოწყალოდ სჭვინდა და ზუსტად და ქარი, ნვიმარ ისევ ისე სანინელი ძალით ეხეთქებოდა ფანჯრებს. ეს უწყნაური და ველური ამბავი თითქოს ქარიშხალმა შემოგვიგდო ოთახში და ახლა იმავე ქარიშხალმა შთანთქა. ისევე, როგორც ლეღვის დროს ზღვამ ირის ხოლომე წყალმყენარეთა ნაპირზე გამოირყვა და მერე ისევ უკან წაღება. ჰოლოში რამდენიმე ხანს გაყურსული იჯდა და წერხლის ენებს შეჰყურებდა. მერე ჩიხუბი გაბოლოა, სავარძელში გადაწვა და თამბაქოს წრეებზე დახვეული ზოლს აკვირდებოდა, რომლებიც ერთმანეთს ჭერთან ენეოდნენ.
- მე მგონია, უოტსონ, - ნამოინყო ჰოლოშია, - რომ ასეთი ფანტასტიური საქმე ჭრარ არა გვექონია.
- თუ ოთხთა ნიშანს არ ჩავთვლით, მაშინ მართლმარ აგრეა.
- არა, მე მანერ მგონია, რომ ჭონ ოპენშოუ უფრო მეტ განსარდელშია ჩავარდნილი და უფრო დიდი საფრთხე ემუქრება, ვიდრე შოლოტოს ემუქრებოდა.
- მაგრამ გაქვთ კი თქვენი მოსაზრება იმაზე, ოპენშოუს რა საფრთხე ემუქრება?
- ეგ რალა საკითხავია, როერ ორი მაგალითი თვითონვე ოპენშოუმ დაასახელა?
- მაშ, ამიხსენით, რაშია საქმე? ვინაა ეს „კ.კ.კ.“ და რა დაუძავა ამ უბედურმა ოჯახმა? შერლოკ ჰოლოშია თვალეში მილუკა, იდაყვი სავარძელს დააყრდნო და თითქმის ზოლოები ერთმანეთს მიაჭყლიტა.
- იდეალური მოაზროვნე, - ნამოინყო მან ჩემს საპასუხოდ, - ერთი რომელიმე ფაქტიდან, რომელიც მან ნახა, არა მარტო იმ ჭაჭვის შემადგენელ რგოლებს დასძებნის, რომელიმარ ამ ფაქტამდე მიგვიყვანა, არამედ იმ შედეგებმარ ინანასნარმეტყველებს, რომლებიც ამ ფაქტიდან გამომდინარეობენ. როგორც კიუკეს შეეძლო ქოველის ერთი ნაპოვნი ძვლიდან მთელი ჩონჩხი აღედგინა, ისე მოაზროვნემ უნდა შესძლოს ინერდენტთა სერიიდან, ერთი რომელიმე შესწავლილი რგოლის საფუძველზე, ზუსტად დაადგინოს ყველა დანარჩენი რგოლი, როგორც ინერდენტის ნინათ მომხდარი, ისევე მისგან მომდინარე ჩვენ ჭერჭერობით არა გვაქვს ხელომსაკიდებელი შედეგი, და, მისი მიღწევა მარტო გონებით შეიძლება. პრობლეა შეიძლება გადაწყვეტილი იქნას მხოლოდ საქმის გულმოდგინე შესწავლითა და კვლევა-ძიებით, და მაშინ იგი ჩიხში მოაქრევეს ყველას, ვინერ საქმის გახსნას და პრობლემის გადაჭრას მხოლოდ გონების შემნეობით ლამობს. თუ აზროვნების ხელოვნების აყვანა უმაღლეს დონეზე გვინდა, მაშინ მოაზროვნეს უნდა შეეძლოს არა მარტო ყველა ფაქტის გამოყენება, რომელიც თვითონ ირის და მის განკარგულებშია, არამედ იმისიც, რარ კარბრობის როდნის სალაროშია და სხვებს მოუპოვებიათ. აქ შემოძლებელი არაფერია, რადგან ადამიანს შესაძლებლობა აქვს არა მარტო თავისი, არამედ სხვისი როდნით მოპოვებული შრომის ნყოფი თავის საქმეში წარმატებით გამოიყენოს. ამ შემთხვევაში მე თვითონ ასე მოვიქერე. თუ სწორად მახსოვს, ერთხელ, ჩვენი მეგობრობის ადრეულ დღეებში თქვენ სხვადასხვა დისრიპლინებში ჩემი როდნა შეაფასეთ.
- დიახ, - ვუპასუხე მე სიერილით, - ის იყო არაჩვეულებრივი დოკუმენტი. ფილოსოფიაში, ასტრონომიასა და პოლიტიკაში, როგორც მახსოვს, ნოლი დაგინერეთ, ზოტანიკის როდნა რვალეზადი გქონდათ, გეოლოგია ღრმად იეროთ, რადგან ქალაქის გარშემო ორმოყდათი მილის მანძილზე ტალახისა და მინის ყველა ნაირსახეობაში საფუძვლიანად ერკვეოდით, ქიმაში თქვენი როდნა ექსტრენტრიკულად შევფასე, ანატომიაში - არასისტემატურად, სისხლის სამართლისა კი - უნიკალურად. გარდა ამისა ვნერდი, რომ იყავით: მევიოლინე, მოკრივე, მოფარიკავე, სამართლის მერდნე და თავის მტერი, ვინაიდან საყუთარ ორგანიზმს კოკინითა და თამბაქოთი ინამლავდით. ასეთი იყო, როგორც მახსოვს, ჩემი ანალიზის ძირითადი პუნქტები.
- ზოლო პუნქტის სხენებაზე ჰოლომსს ჩაერინა.

- მე ვამბობდი და ვამბობ, - დაინყო მან, - რომ ადამიანმა თავისი გონებრივი საღაარო იმ წოდებით უნდა შეავსოს, რისი გამოყენებაც შეუძლია, დანარჩენი კი თავისი ბნელითების თაროებზე უნდა განაღვოს და საჭიროების შემთხვევაში გამოიყენოს. ისეთი საქმის კვლევა-ძიებისათვის, როგორსაუარ ამ ღამით გადავანყდით, საჭიროა ჩვენი ყოველი რესურსის რაწიონაღყოფად გამოყენება. ანა, ერთი თაროდან ამერიკული ენციკლოპედიის ის ტომი გადმოიღეთ, რომელიც ასო „კ“-ზეა. გამაღობთ. ახლა ავონ-დავონით შექმნილი სიტყუარია და ვნახოთ, რა დასკვნების გაკეთება შეგვეძლება. პირველყოველისა უნდა ვივარაუდოთ, რომ პოლოკონიკ ოპენშოუს ჰქონდა ძალიან დიდი საბაზი იმისათვის, რომ ამერიკა დაეყოვებინა. მის ასაკში მყოფი ხალხი აგრე ადვილად არ ალალოტობს თავის ნეს-ჩვეულებებს. არე ისა მკერა, რომ მას უშიზეზოდ, ერთი ახუშტყურებით შეეძლო ფლოროიდის შესანიშნავი კლიმატის ნარვლოდ ინგლისის პროვინციული ქალოქის რხოვრებაზე გაეწვლა. ინგლისში ყოფნის დროს მის ძლიერ მისწრაფებას განმარტობისაკენ იმ აზრამდე მიყვარათ, რომ მას რილარის ან ვილარის ეშიზოდა. ამრიგად, ჩვენს სამუშაო ჰიპოთეზად უნდა მივილოთ, რომ ამერიკა პოლოკონიკმა ოპენშოუმ ვილარის ან რილარის შიშით მიატოვა. იმაზე, თუ რამ გამოინვია ასეთი ძლიერი შიში, ჩვენ შეგვიძლია ვიმსტვლოთ მხოლოდ იმ ავისმომასწავებელი წერილების მიხედვით, რომლებიც მიიღეს თვითონ პოლოკონიკმა და მისმა შემკვიდრებმა. თქვენ ნახეთ იმ წერილებზე დაკრული საფოსტო მარკები?

- პირველი პონდიშერიდან იყო გამოგზავნილი, მეორე - დანდიდან, მესამე კი - ლონდონიდან.

- აღმოსავლეთ ლონდონიდან. - ჩაურთო მან. - რა დასკვნა შეგიძლიათ გააკეთოთ აქედან?

- ყველა ეგ დასახელებული ადგილი საოკეანო გემების სადგომი ნავსადგურებია. ალბათ წერილების გამომგზავნი მართლარ გემბანზე ყოფილიყო. ახლა ამ საქმეს სხვა კუთხიდან შევხედოთ. პონდიშერიდან გამოგზავნილი მუქარის წერილის მიღებისა და მუქარის სისრულეში მოყვანამდე შვიდმა კვირამ განვლო, დანდიდან - კი მხოლოდ ოთხმა თუ სამმა დღემ. გულისხმაში გაგდებთ თუ არა, უოტსონ, ეს ამბები?

- პირველ შემთხვევაში უფრო მეტმა დრომ განვლო მუქარის სისრულეში მოყვანამდე.

- მაგრამ წერილსარ ხომ უნდა დიდი გზა განეკლო, ვიდრე ადრესატს მიაღწევდა.

- მაშინ არ მესმის, რაშია საქმე.

- სავარაუდებელია, რომ გემი, რომელიც წერილის გამომგზავნი იყოფებოდა, იალქნიანი იყო. ჩანს, ისინი, ვიდრე თავისი მისიის სისრულეში მოყვანას დაინყებენ, თავიანთ მსხვერპლს წინასწარ აფრთხილებენ, ხომ ნახეთ, დანდიდან მიღებულ მუქარას საქმერ რა მალე მოადევნეს. ისინი რომ პონდიშერიდან ორთქლით მავალ გემს გამოჰყოლოდნენ, მაშინ ინგლისში წერილი და წერილის გამომგზავნები ერთდროულად ჩამოვიდოდნენ. მაგრამ წერილის მიღებიდან მათ გამოჩენამდე შვიდმა კვირამ განვლო. ეს შვიდი კვირა კი, ჩემი აზრით, დროის ის მონაკვეთია, რა დროითარ პონდიშერიდან ორთქლით მავალმა გემმა იალქნიან გემს გამოუსწრო.

- შესაძლებელია.

- მე ნამდვილად აგრე მგონია. ახლა თქვენ კარგად ხედავთ, თუ რამდენად სახიფათო საქმესაა გადაყრილი ჩვენი ოპენშოუ და რატომ გავაფრთხილე რამდენჯერმე, თავს მოყარეთ-მეთქი. წერილის ავტორებს მუქარა სისრულეში მოჰყავდათ მხოლოდ იმ დროის უკანასკნელ მომენტში, რარ წერილის გამომგზავნის ადგილიდან, დანიშნულების ადვილამდე იალქნიანი გემის მგზავრობისათვის იყო საჭირო. ჟონ ოპენშოუს სახელოზე მიღებული წერილი კი ლონდონიდანვე არის გამოგზავნილი და ამდენად ჩვენ ვერ გავითვალისწინებთ, რამდენ ხანს არღიან წერილის ავტორები ადრესატს დავალების სისრულეში მოყვანას.

- ღმერთო ჩემო, - ნამოვიძახე მე, - რას უნდა ნიშნავდეს ეს უღომბელი დევნა?

- რხადია, იმ დოკუმენტებით, რომლებიც ოპენშოუმ დასწვა, სასიწოწხოლოდ არიან დაინტერესებული ისინი, ვინე იალქნიან გემზე იყოფებიან. იქ ერთი კარე არ უნდა მოქმედებდეს. ერთ კარეს არ შეუძლია ორი მკვლელობა ისე ჩაიღინოს, რომ წინასწარ ი გამოძიება და სასამართლო დაბნობს და ყველას გზა-კვალი აყრიოს. ამ საქმეში

რამდენიმე კარის ხელი ურევია და თანაჲ მიზნად დაისახეს, ხელში ჩაიგდონ დოკუმენტები, რადარ უნდა დაუკდეთ და ვის ხელშია უნდა იყოს ისინი. ასე და ამრიგად, თქვენ კარგად ხედავთ, რომ „კ.კ.კ.“ ერთი კარის კი არა, მთელი ორგანიზაციის ინიციატივა.

- მაგრამ რომელია ეს საზოგადოება?

- თქვენ არასოდეს არ გაგიგონიათ კუ კლუქს კლანზე? - დაიხარა და ჩურჩულით მკითხა ჰოლმსმა.

- არასოდეს.

ჰოლმსმა მუხლებზე დადებული ამერიკული ენრიკლოპედიის ტომი სათანადო ადგილზე გადაშალა და ხმადაზლად წაიკითხა: „სახელწოდება კუ კლუქს კლანი წარმოსდგება შამხანის ჩახმახის დაკეცილ დროს წარმოქმნილი ხმაურიდან. ეს საშიში საიდუმლო საზოგადოება ჩამოაყალიბეს სამხრეთის არმიის ჯარისკაცებმა სამოქალაქო ომის დამთავრების შემდეგ. ორგანიზაციამ უძალკე შექმნა თავისი ადგილობრივი განყოფილებები სხვადასხვა შტატებში, უპირატესად კი: ტეხასში, ლუიზიანაში, ორთავე კაროლინას შტატებში, ჯორჯიასა და ფლორიდაში. ორგანიზაციამ თავისი ძალის გამოყენება ჰოლიტიკური მიზნებისათვის დაიწყო. იგი პრინციპულად იბრძვის ზანგებისათვის საარჩევნო ხმის უფლების მიწემის წინააღმდეგ. ორგანიზაცია სდევნის ან სიკვდილით გზიდან იძორებს ყველას, ვინც მის შეხედულებებს ეწინააღმდეგება. მათი მხრიდან კანონის სასტიკ დარღვევასა და სიკვდილის მისჯას მუდამ ნინ უსწრებდა გაფრთხილება, რომლებსაე ისინი თავიანთ მსხვერპლს უგზავნიდნენ. ეს გაფრთხილება სრულდებოდა რაღაც ფანტასტიკური, მაგრამ ისეთი გზით, რომ ყველას გაეგო ორგანიზაციის ხელწერა. მაგალითად, ზოგიერთ შტატში მსხვერპლს მუხის შტოსა და ფოთლებს უგზავნიდნენ, ზოგან ნესვის თესვას, ხოლო ზოგიერთ ადგილებში ფორთოხლის გამოშვარ კურკებს. მიიღებდა თუ არა ასეთ გაფრთხილებას სამსხვერპლო, ან საჭაროდ უნდა გამოსულიყო და ეთქვა, რომ ჰგომბდა თავის ადრინდელ შეხედულებებს, ანდა ქვეყნიდან გადახვენილიყო, ხოლო თუ გაფრთხილებისდა მიუხედავად არ მოიქცეოდა, სიკვდილი არ ასრუდებოდა, თანაჲ ისეთ ფორმებში, ვითომ მისი დალუპვა ზრმა შემთხვევასა და გაუთვალისწინებელ აძნავთან იყო დაკავშირებული. საქმე ისეთ მაღალ დონეზე იყო დაყენებული, ზრძოლის მეთოდები ისეთ სისტემად იყო ჩამოყალიბებული, რომ ორგანიზაციას თავისი არც ერთი მსხვერპლი ხელიდან არ გასხლტომია და ზოროტების ჩამდენიერ არაოდეს არავის უშხელია. მიუხედავად იმისა, რომ მაერიკის შეერთებული შტატების მთავრობამ და სამხრეთის მოსახლეობის უკეთესმა ნაწილმა ორგანიზაცია დაჰგმეს და ზრძოლა გამოუყხადეს, მისი საქმიანობა რამდენიმე წელიწადს მანერ ჰყვარდა. 1869 წლიდან ორგანიზაციის საქმიანობა მოულოდნელად შეწყდა, თუმიჯ ამაღავარი რაკაკული შემთხვევები დღემდე კვლავ გრძელდება“.

- აი, ხომ ხედავთ, - თქვა ჰოლმსმა და ენრიკლოპედიის ტომი გვერდზე გადადო, - ორგანიზაციის საქმიანობის შენელება ოპენშოუს სამშობლოში ყურარ გამოგზავრებასთან რაღაც კავშირში უნდა იყოს. ჯონ ოპენშოუმ ხომ თქვა, ზიძაჩემმა ქალაღლები მთლიანად დასწვაო. აქედან რხადია, რომ ჰოლკოვნიკს ორგანიზაციის დოკუმენტარია თან წამოუღია. ადვილი შესაძლებელია ოპენშოუთა დევნის საზაზი სწორედ ეს იყოს და, აღზათ სწორედ ამიჭომ ასე უმოწყალოდ ანადგურებენ მათ სგვარსა და ჯილავს. ხომ გესმით, სამხრეთის რამდენ გამოჩენილ მოღვანეს არ შეუძლია მშვიდად იძინოს მანამ, ვიდრე დღიური და ის დოკუმენტები, რარ ჰოლკოვნიკმა ოპენშოუმ გამოიჭარა, ხელთ არ ექნებათ?

- მაშასადამე, ფურწელი, რომელიერ ჩვენი თვალთ ვნახეთ...

- სშორედ ისეთი იყო, როგორის მოლოდინიერ უნდა გვექონოდა. თუ სწორად მახსოვს, იქ ეწერა: კურკები გაეგზავნათ ა, ბ, გ-სო. ესე იგი, ამ ადამიანებს დაეგზავნათ გაფრთხილებანი. მიერე ეწერა: „ა“ და „ბ“ გაურაღონენო (იგულისხმება ამერიკიდან წასვლა), ხოლო გ-ს ესტუმრენენო. რხადია, „გ“ მოკლეს. მე მგონია, უოტსონ, ჩვენ ერთგვარ ნათელს მოფენთ ამ საქმეს, ხოლო ოპენშოუს ვადარჩენა დამოკიდებული იქნება იმაზე, რამდენად მაღე შეასრულებს ჩემს დარიგებას. ამალამ ჩვენ მეტს ველარაფერს ვიღონებთ. ამიჭომ გთხოვთ, ჩემი ვიოლინო მომანოღოთ და ამინდისა და ადამიანების უკეთურობაზე ფიქრი ჩვენი მესხიერებიდან მუსიკის საამო ჰანგებით გავაქროთ.

დილით ქარიშხალი ჩადგა და მზის სხივები უზარმაზარ ქალაქს თვე დანოლილ ნისლში აქა-იქ წრიატებდა. დაბლა ჩამოსულს შერლოკ ჰოლმსი უკვე სასადილო მაგიდასთან დამიხვდა.

- მაპატიეთ, რომ საუბრეს უთქვენოდ შევექრევი, - მოიბოდიშა მან. - ნინასნარ ვკვრეტ, რომ ოპენშოუს დასახმარებლად ბევრი ზრუნვა დამჭირდებოდა.

- რა ზომების მიღებას აპირებთ? - კკითხე მე.

- ეს დამოკიდებულია იმაზე, რას მომეცის საქმის პირველი მოკვლევა. იქნებ, ჰორშემში არ მიემგზავრებოთ?

- არა, სიჭიდას უნდა დავინყო. ზარი დარეკეთ და მოსამსახურე ყავას შემოგვიტანს.

ყავის მოლოდინში დილის გაზეთის გადათვალიერება დავინწყე. უნებ ისეთ სათაურს მოგვარი თვალში, რომ ძარღვებში სისხლი გამეყინა.

- ჰოლმს, - წამოვიყვირე მე, - თქვენ უკვე დაავიანეთ.

- რას ამბობთ! - იკითხა მან და ფინჯანი ხელიდან გაავლო, - მეძინოდა და ველოდი, რომ ეს უბედურება მოხდებოდა. მაინც როგორ მოუკლავთ? - ის ახლა უკვე მშვიდად ლაპარაკობდა, მაგრამ ვაჭყობდი, რომ ერთიანად ამღვრეული იყო.

გაზეთის დათვალიერებისას თვალში გვარი ოპენშოუ და სათაური „ვატერლოოს ხიდზე მომხდარი ტრაგედია“, - მიერა. აი, როგორ იყო მოთხრობილი მომხდარი ტრაგედია: დაახლოებით ათის ნახევარზე, პოლიციის კონსტებლმა კუკმა, რომელიც ვატერლოოს ხიდთან მორიგეობდა, გაიგონა ვიღაცის ყვირილი - მიშველეთო და ნყალში ჩავარდნილის ტყლაშუნსაყ მოპტრა ყური. მაგრამ ლამე ძალიან ბნელი იყო, ქარიშხალი მძვინვარებდა და, მიუხედავად რამდენიმე გამვლელის თავგამოდებულისა, განწირული ვერ გადაარჩინეს. საგანგაშო ნიშანზე მთელი სამდინარო პოლიცია ფეხზე დადგა და გვაში იპოვეს. დამხრავალს ჭიბეში ყნახეს კონვერტი, რომლის მიხედვითაც დადგინდა, რომ იგი ჰორშემელი ჯონ ოპენშოუა. ვარაუდობენ, რომ იგი ვატერლოოდან გამავალ ზოლო მატარებელზე იჩქაროდა, სიბნელეში გზა დაკარგა და სამდინარო ტრანსპორტისათვის განკუთვნილ ზილიკზე მოხვდა. სხეულზე ძალადობის ნიშანი არ აღმოჩნდა და უყვავლია, რომ მთლად ახალგაზრდა კაცი უბედური შემთხვევის მსხვერპლი შეიქმნა. ეს უბედური შემთხვევა ქალაქის მუნიციპალიტეტმა უნდა გაითვალისწინოს და ნავმისადგომებს მიხედოს. რამდენიმე ნუსთს ჩუმად ვისხედით. ჰოლმსი ასე დაბეჩავებული და მოტეხილი არაოდეს მინახავს.

- ეს ამბავი თავმოყვარეობას მილახავს, უოტსონ, - წარმოთქვა მან ზოლოს. -

მართალია, თავმოყვარეობა პატარა გრძობაა, მაგრამ ამ ამბავმა ჩემს თავმოყვარეობას გამანადგურებელი ლახვარი ჩასწა. ოპენშოუს საქმე ახლა ჩემს პირად საქმედ იქნა და თუ შემოქმედმა ჭანმრთელობა არ წამართვა, მთელ ბანდას გამოვიჭერ. იგი ჩემთან საშველად მოვიდა, მე კი სასიკვდილოდ გავგზავნიე!.. - ჰოლმსი ფეხზე წამოიჭრა და ოთახში აღელვებული მიმოდიოდა. ფერმკრთალი სახე წამოსწითლებოდა და ნერვიულობისაგან თითებს იგრეხდა.

- სატანასავით გაქნილი ავაზაკები კი ყოფილან, - წამოიძახა მან ზოლოს. - როგორ შეაყვინეს და დაბლა როგორ ჩაიყვანეს? ნავმისადგომი სადგურისაკენ მიმავალ გზაზე როდია. ხიდზე ასეთ ამინდშიარ კი ბევრი ხალხი იქნებოდა. რაკი აგრეა, ვნახოთ, ზოლოს ვინ დარჩება გამარჯვებული. უოტსონ, ახლა კი მე ნავალ!

- პოლიციაში?

- არა, მე თვითონ ვიქნები მაგათვის პოლიცია. ისეთ ბაღეს მოვქსოვ, რომ ველარსად გამიფრინდნენ და პოლიციის ხელში თვითონვე ჩაყვინდნენ.

მთელი დღე ჩემი საქმე მქონდა და ბეიკერსტრიტზე გვიან ლამით დავბრუნდი. შერლოკ ჰოლმსი ჯერ კიდევ არ მოსულიყო. ლამის ათი იქნებოდა, როცა დაღლილ-დაქანჩული ოთახში შემოვიდა. იგი კარადასთან მივიდა, პური მოიტეხა, ჭამა დაუწყო და თან ნყალს აყოლოებდა.

- მშერი ხართ? - კკითხე მე.

- მგელივით. სულ გადამავეინყდა, რომ საჭმელი მეჭამა. დილიდან ლუკმა არ ჩამიდევს პირში.

- დილიდან?

- ჰო, მავისი დრო არა მქონდა.

- საქმე, საქმე როგორღა?

- კარგად.

- იპოვეთ გასაღები?

- დიას, და ახლოგაზრდა ოპენშოუ მალე მუშაობენ იქნება. ამ ავანკებს მათივე იარაღით უნდა ვებრძოლოთ და მათივე საჭიანური დალი უნდა დავასვა. რუდი აზრია?

- რას გულისხმობთ? ვერ მივხვდი.

მან კარადიდან ფორთოხალი გამოიღო, დაჭრა და თესლის კურკები გამოაწალა. მერე ხუთი გადათვალა და კონვერტში ჩაყარა. კონვერტის შიგნით მ. ჰ. ნანერა, ხოლო კონვერტზე

- „კაპიტან ჯეიმს კოლპაუნს, იალქნიანი ორჩხომელი „მარტოხელა ვარსკვლავი“, სავანა, ჭორჭია“.

- ეს ნერილი კოლპაუნს ნავსადგურში დაუსვდება და ამაღამ აღარც დაიძინებს, - ჩაიხიბითა ჰოლმსმა. - იგი ამ ნერილს, რაღა თქმა უნდა, თავისი ბედისწერის აღსასრულად მიიჩნევს.

- ვინაა კაპიტანი კოლპაუნი?

- ესაა მეთაური იმ ბანდისა, რომელმაც ოპენშოუთა ჯილავი ამოსწყვიტა. მე სხვენსავე მოვუვლი, მაგრამ კოლპაუნი პირველი იქნება.

- როგორ მიაგენით?

ჰოლმსმა ჭიბიდან ქალღიმი ამოიღო, რომელზედაც სახელებისა და თარიღების მეტი არაფერი ეწერა.

- მთელი დღე ლოიდის რეგისტრაციის უსრნალოს ჩხრეკასა და ძველი ქალღიმიების ქექვას მოუყუნდი. რა გემირ კი პონდიშერიდან 1883 წლის იანვარ-თებერვალში ლონდონში შემოსულა, ყველას ასავალ-დასავალი შევიტყუე. სულ ორდათექვსმეტი გემი ყოფილა ისეთი ნყალნევისა, რომელიც მე მაინტერესებდა. მათ შორის ერთ-ერთმა - „მარტოხელა ვარსკვლავმა“ უნებ მიიპყრო ჩემი ყურადღება, რადგან პონდიშერიდან მას კურსი პირდაპირ ლონდონისაკენ აუღია. ამასთანავე ამ გემის სახელი ამერიკის ერთ-ერთი შტატის ზედმეტი სახელია.

- მგონი, ტეხასისა, არა?

- კარგად არ ვიყრიდი და არც ახლა ვიყრი, რომლისა, მაგრამ ეჭვით ვგრძობი, რომ ასე იყო. მაგრამ ის კი ვიყრიდი, რომ გემი ამერიკული წარმოშობისა უნდა ყოფილიყო.

- მერე?

- მერე 1885 წლის იანვარში დანდის ნავსადგურში გავსინჯე გემების მისვლა-მოსვლა და დავადგინე, რომ იალქნიანი გემი „მარტოხელა ვარსკვლავი“ 1885 წლის იანვარში დანდში შემოვიდა. ჩემი ეჭვები თანდათან რწმენად იქცა. ამის მერე ამჟამად ლონდონში მყოფი გემების სია გადავსინჯე.

- და მერე?

- და აღმოვაჩინე, რომ „მარტოხელა ვარსკვლავი“ ლონდონის ნავსადგურში წარსულ კვირას შემოვიდა. იმნამსვე ელბერტის დოკებისაკენ დავეშვი, მაგრამ ადგილზე მისულს მიხიბეს, დღეს დილით „მარტოხელა ვარსკვლავმა“ აფრა აუშვა, მდინარის დინებას გაჰყვა და გეზი სავანისაკენ აიღო. იმნამსვე დეჰამა გავუგზავნე გრევეზენდს, მაგრამ იქარ ვერ მივუსწარი და, ვინაიდან აღმოსავლეთის ქარი უბერავს, აღბათ „მარტოხელა ვარსკვლავი“ ახლა კუნძულ უაიტთან იქნება მისული.

- ახლა რა უნდა ჰქნათ?

- მთელ გემზე მხოლოდ კოლპაუნი და ორივე სხვა მეზღვაური არიან ამერიკელები. ახლა ისინი თავგებებით მყავს გამოჭერილი, ვიყრი, რომ ნუხანდელი ლამე გემზე არც ერთს არ გაუჭარებია. ეს გემის მტვითავეა მუშამ მიხიბა. ვიდრე „მარტოხელა ვარსკვლავი“ სავანას მიაღწევდეს, იქ უმაღლესად საფოსტო გემით ჩემი ნერილი მივა, ხოლო პოლიციის ტელეგრაფის საშუალებით შეიტყობს, რომ გემზე მყოფ სამ ჯენტლმენს ზრალი ედებათ ადამიანის განზრახ მკვლელობაში.

მაგრამ, კარე ზჭობდა და ლმერთი იყინოდაო, ნამდვილად ისეა. ჯონ ოპენშოუს მკვლელებმა ველარ იხილეს ჰოლმისგან გაგზავნილი ფორთოხლის გამხმარი კურკები, რომელიც მათ შიშის ზაფრას დასრემდათ და გააგებინებდა, რომ მათზე უფრო საზრიანი და გამბედავი

ადამიანი ჩაუდგათ კვალში. იმ ნელინაფს ზუნიობის ქარიშხალი ძალიან ხანგრძლივი და ძლიერი გამოდგა. „მარტოხელა ვარსკვლავზე“ სავანიდან ამბის გაგებას ზევრი ველოდეთ, მაგრამ ამაო იყო ჩვენი ლოდინი. დაბოლოს, შევიტყვეთ, რომ „მარტოხელა ვარსკვლავი“ ქარიშხალსა და ლეღვას სამუდამოდ დაეჭოვებინა ატლანტიკის ოკეანეში.

ზასკომბის ველის საიდუმლოება

წოლი და მე დილის საუზმეს შევექრეთ, როცა მოსამსახურემ ჰოლმისს გამოგზავნილი დეპეშა შემომიტანა. დავხედე და აი, რა ამოვიკითხე: „შევიძლიათ თუ არა ორი დღით განთავისუფლდეთ? გამომიძახეს ზასკომბის ველზე მომხდარი ტრაგედიის გამო ქვეყნის დასავლეთ ნაწილში. ძალიან მოხარული ვიქნები, თუ ჩემთან ერთად ნამოსვლას ისურვებთ. ჰაერი და ჰეიზაჟი უჩვეულოა. თუ ნამოსვლათ, პადინგტონიდან 11,15 ნუთზე გამოემგზავრეთ“.

- რას იტყვი, ძვირფასო, ნახვალ? - ალერსიანად მკითხა წოლმა.
- არ ვიყრი, სწორედ ახლა იმდენი ავადმყოფი მყავს, ვერ გადამინცვეტია, როგორ მოვიქნე.
- იმათ შინი კოლეგა ანსტრუთერი მოუვლის. ამ ზოლო დროს ფერი დაკარგე და მოლლილი ადამიანის გამომეტყველება გაქვს. მე მგონია, ჰაერზე ჰოფნა მოგიხდება. ესერ არ იყოს, ჰოლმისს ყოველი საქმე ხომ ძალიან გაინტერესებს ხოლმე!
- დიდი უმადური ვინმე ვიქნებოდი, რომ არ დამენახა, რაე მოგება და მოსახვედელი ვნახე ჰოლმისთან მეგობრობით და მის საქმეებში მონაწილეობით. მაგრამ თუ ნასვლას გადავწყვეტ, ამნუსთავე უნდა ნავიდე, ვინაიდან ნახევარი საათილა დამრჩა. ავლანეთში მიღებულმა საბანაკო რეზერვის ჩვევამ სათანადოდ გამომანროთ და რქვიც და ყოველთვის მზადყოფ მოგზაურად მატყრა. ასეთ დროს თან მუდამ სახელდახელო და ძალიან წოჭა რამ დამქონდა ხოლმე. ამჟერადარ ურებ მოვემზადე და პადინგტონისაკენ იმაზე ადრე გავემგზავრე, ვიდრე ვვარაუდობდი. შერლოკ ჰოლმისი ზაქანზე გამოსულიყო და ზოლთას სრემდა. მალალი და გამხდარი ჰოლმისი რუსი ფერის კოსტიუმში გამონყობილიყო და იმაზე უფრო მალალი და გამხდარი ჩანდა, ვიდრე სინამდვილეში იყო.
- რა კარგი ჰქენით, რომ მოხვედით, უოტსონ, - მითხრა ჰოლმისმა. - ახლა სანდო ადამიანი ჰაერივით მჭირდებოდა. ასეთ დროს ადგილობრივი პოლიცია, ან მრდარ გზას ადგას ხოლმე, ან სრულ უმოქმედობას იჩენს. თუ მაჭარებელში კუთხის ადგილებს დაიჭერთ, მე ზილეთების ასალებად გავეშურები.
- მაჭარებელში ჩავსხედით თუ არა, ჰოლმისმა თან ნამოლენულ გაზეთებს დაუნყო კირკიტი, ეტყობოდა, რალაქს დაეძებდა, ხანდახან კითხვას ნყვეტდა, ზლოკნოტში რალაქს ინიშნავდა და მერე ფიქრს ეძლეოდა. ასე ჩავვდით რელინგამდე. ურებ ჰოლმისმა მთელი გაზეთები ერთად დაახვია და ნივთების დასანყობ ზადეზე დაავდო.
- გაიგონეთ რამე, უოტსონ, ამ საქმეზე? - მკითხა მან.
- არა, გაზეთები რამდენიმე დღეა თვალითარ არ მინახავს.
- ლონდონის პრესას ამ საქმის თაობაზე დანვრილეობითი ანგარიში თავის ფურწლებზე არ მოუთავსებია. სწორედ ახლა გადავთვალთერე ყველა გაზეთი იმ მიზნით, რომ ნვრილობანებში გავრკვეულიყავი. რა რნობეირ გამაჩნია, იმის მიხედვით თუ ვიმსჯელებ, ეს მთლად უზრალი შემთხვევაა, მაგრამ გამოსაკვლევად ყველაზე ძნელი იქნება.
- თქვენი მსჯელობა პირდაპირ პარადოქსალურია.
- მაგრამ ნამდვილად ჭეშმარიტი კია. გამორჩეულო, არაჩვეულებრივ საქმეს გასალებიერ თან ახლავს, ჩვეულებრივი დანაშაული კი ძალიან ძნელი გამოსაძიებელია. ეს მკვლელობა, რომლის გამოსაკვლევადაე ჩვენ მივემგზავრებით, ძალიან ანენილო-დანენილი საქმეა - შვილს მამის მკვლელობას ანრალეებენ.
- მამ, მკვლელობის საქმის საძიებლად მივდივართ?

- ასე ვარაუდობენ. მე კი ვიდრე პირადად არ დავადგენ ფაქტებს, წინასწარ ვერაფერს მოგახსენებთ. თუ გსურთ, მხოლოდ რამდენიმე სიტყვით გეტყვით ამ საქმეზე ჩემს აზრს.

- ზასკომბის ველი ჰერდფორშირში სოფელ ადვილზეა და როსიდან ოდნავა დაშორებული. ქვეყნის ამ ნაწილში ყველაზე დიდი მემამულე მისტერ ჯონ ტერნერია. მან ფული ავსტრალიაში იშოვა და სულ რვა ხანია, რაც ინგლისში დაბრუნდა. ჰათერლეიში მდებარე ერთ-ერთი თავისი ფერმა მან არენდით მისრა ავსტრალიიდანვე ჩამოსულ მისტერ ჩარლზ მაკართის. ისინი ერთმანეთს კოლონიაში გაეყვინენ და სავსებით ზუნებრივი გახლავთ, რომ სამშობლოში დაბრუნებისთანავე მეზობლად დასახლდნენ. მართალია, ტერნერი გამდიდრდა და მაკართი მისი არენდატორი შეიქნა, მაგრამ ამ ურთიერთობას მათ მეგობრობაზე გავლენა არ მოუხდენია. მაკართის ერთი თვრამეტი წლის ვაჟიშვილი ჰყავდა, ხოლო ტერნერს ამავე ასაკის მხოლოდშობილი ქალიშვილი, როლები კი ორივეს დაეხოყათ. თითქოს ინგლისელთა ოჯახებთან ურთიერთობას გაურბიანო, მაკართებს მისვლა-მოსვლა არავისთან ჰქონდათ, თუმცა სპორტი ორთავე მამაშვილს უყვარდა და ფოლზე სისტემატურად დადიოდნენ. მათ ოჯახში ორი მსახური ტრიალებდა - ერთი კარი და ერთი ქალი. ტერნერს დაახლოებით ექვსიოდე მსახური ჰყავს. აი, ყველა ის წნობა, რისი შევსებაც ამ საქმის გარშემო შევიძელი.

ივნიის სამ რიხვში, წარსულ ორშაბათს, მაკართი დაახლოებით სამ საათზე სახლიდან ზასკომბის ტბორის მიმართულებით წასვლა. ეს ტბორი ზასკომბის ველოზეა და იქ ჩამდინარი ნაკადულებისაგან არის დამდგარი. იმ დღით, სახლიდან გამოსვლის წინ, მსახურისათვის უთქვამს, ძალიან უნდა ვიჩქარო, რადგან სამ საათზე საქმიანი შეხვედრა მატვს დანიშნული და მანამდე უნდა მოვასწრო როსში ჩასვლა და მობრუნება. ამ შეხვედრის შემდეგ კი როჩხალი აღარ უნახავთ.

ჰათერლეის ფერმიდან ზასკომბის ტბორამდე მილის მეოთხედი მანძილია და ვიდრე ამ გზას გაივლიდა, იგი ორმა ადამიანმა ნახა. ერთმა მოხუცმა ქალმა, რომლის სახელი გაზეთებში გამოქვეყნებულ წიგნებში მოხსენიებული არაა, და მისტერ ტერნერის მეტყვევით უილიამ კრაუფერმა. ორივე მონემ ძიებას უჩვენა, მისტერ მაკართი გზაზე მარტო მიდიოდა. მეტყვევებ ისიც განაჩნდა, რომ მაკართისთან შეხვედრის შემდეგ რვა ხანში გზაზე მის ვაჟს ჯიშს მაკართის გადაყრია, რომელიც, მისი აზრით, აღნათ მამას მიჰყვებოდა. ჯიშს მაკართის მხარე თოფი ჰქონია ჩამოკიდებული. ამ შეხვედრაზე აღარ მიფიქრია, მაგრამ საღამოს რომ მომხდარი ტრაგედიის ამბავი გავიგე, მამინ გამახსენდაო, უთქვამს მეტყვევს.

მამა-შვილი მას მერე უნახავთ ერთად, რაც ისინი უილიამ კრაუფერმა დაკარგა მხედველობიდან. ზასკომბის ტბორის გარშემო ხშირი, დაბურული ტყეა, ხოლო ტბორის ნაპირი ლერწმითაა დაფარული. მეველეს ქალიშვილს, თორმეტი წლის ჰეიშენზ მორანს, რომელიც იმ დროს ტყეში ყვავილების საკრეფად ყოფილა, თავისი თვალით უნახავს ტბორის ნაპირზე მყოფი მამა-შვილი. მან ძიებას უჩვენა, ისინი საშინლად ჩხუბობდნენო. გოგონას თავისი ყურით გაუგონია, რა უშვერი სიტყვებით ლანძღავდა თურმე უფროსი მაკართი საკუთარ ვაჟს და დაუნახავს, როგორ აღმართა შვილმა ხელი საკუთარ მშობელზე. ზავძვს ისე შეშინებია, რომ შინ გაქრულა და მათი ჩხუბის ამბავი დედისათვის უამბნია. ჰეიშენზ მორანს დასრულებული არა ჰქონია სათქმელი, რომ მეველეს სახლში ჯიშს მაკართი შევარდნილა და უთქვამს, მამაჩემი ტყეში ვიღაყს მოჰყლავსო. იგი ძალიან აღელვებული ყოფილა, უთოფოდ და უწყლოდ შეჭრილა მეველეს ქოხში და ხელოზე კი შეუმშრალი სისხლის ლაქები ჰქონია. მეველე გაჰყლია და უფროსი მაკართის გვამი ტბორის ნაპირას გამხლართული უნახავს. მოკლულს თავის ქალა რაღაც ბლანტი და მძიმე იარაღით ჰქონია ჩაჩეჩვილი. ასეთი რამ შეიძლებოდა მის შვილს თოფის კონდახის ჩარტყმით ჩაეღინა. თვითონ თოფი იქვე, გვამიდან რამდენიმე იარღის დაშორებით გდებულა. ამ მამხილებელი ფაქტების ერთობლიობის ძიება იმ აზრზე დაუყენებია, რომ მომხდარი იყო განზრახ მკვლელობა, რამეც ბრალეულად ჯიშს მაკართი უჩნიათ. ოთხშაბათ დღეს ბრალდებული როსის მოპრიგებელ მოსამართლეს წინაშე წარმდგარა, მას კი საქმე ნაფიქრ მოსამართლეთათვის გადაყრია. ასეთია ამ საქმეზე არსებული მთავარი ფაქტები, რაც პოლიციისა და ძიებისათვის არის წნობილი.

- ამაზე უფრო საძაგელი და ამაზროზენი საქმე არც გამიგონია, - ვთქვი, მე. - თუ დანაშაულის არაპირდაპირი მამტკიერებელი საბუთები ოდესმე გამოდგარა დამნაშავეს სამხილებლად, მე მგონია, მათ სწორედ ამ შემთხვევაში მოიყარეს თავი.
- არაპირდაპირი მამტკიერებელი საბუთები ხშირად ძიებას სწორ გზას აარდენენ ხოლმე, - მიპასუხა ჩაფიქრებულმა პოლომსმა. - ისინი ხშირად ერთი მიმართულებით მიუთითებენ და თითქოს უდავოდ ადასტურებენ რაიმეს, მაგრამ თუ შექმნილი მდგომარეობაში გარკვევას შევძლებთ, ნათლად დაინახავთ, რომ ასეთ საბუთებს ხშირად ძიება მყდარი გზით მიჰყავთ. ამჟამად ყველა და ყველაფერი თითქოს ჯიშის მაკართის ნინააღმდეგ შეითქვა, და არ ისაა გამორიქხული, რომ მკვლეელი სწორედ ის აღმოჩნდეს, მაგრამ მეზობლებში ისეთი ადამიანები არიან, და მათ შორის შემამულე ტერნერის ქალიშვილი - მის ტერნერი, რომელითაც სჯერათ ამ საქმეში ჯიშის მაკართის უროდველობა. მის ტერნერმა მოინვია ჩვენი საერთო ნაწილი მამებარი ლესტრეიდი, რომ ჯიშის მაკართის ინტერესები დაიწვას. ლესტრეიდმა კი ნახა, რომ საქმე თავსატეხი და ძნელი გადასანყვეტი იყო და მე გადმომანდო. და აი ახლა შუახნის ჯენკლომენი, ნაწვლად იმისა, რომ შინ საყუმეს შეეჭროდეს, საათში ორმოცდაათი მილის სისწრაფით შასკომბის ველზე მომხდარი ტრაგედიის გამოსაძიებლად მიისწრაფვის.
- საქმე იმდენად ნათელი ჩანს, რომ ვშიშობ, ჩვენი ჩასვლით შრალდებულის რაიმე ეშველოს, - ვთქვი მე.
- ყველაზე მატყუარა რამ სწორედ ეს ნათელი ფაქტები არიან, - მიპასუხა სიწილით პოლომსმა. - გარდა მაგისა, ძიების პროცესში ჩვენ შეიძლება ისეთ ნათელ და რხად ფაქტებს გადავეყაროთ, რაც მისტერ ლესტრეიდმა ვერ შენიშნა. თქვენ ძალიან კარგად მიწიბნთ და ჩემს სიტყვებს კვებნაში არ ჩამომართმევთ. ჩვეულებრივ, მე, ან ვსარგებლობ ხოლმე ლესტრეიდის შეკრებილი მამხილებელი მასალებით, ანდა მთლიანად უარყოფ ხოლმე მათ. თვითონ ლესტრეიდს არა აქვს იმისი თავი, რომ გამოიყენოს შეკრებილი ფაქტები, ან მათში გაერკვეს. აი, თუნდაც ერთი მაგალითი, რაც ახლა გამახსენდა. მე სრულიად დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენს საწოლ ოთახში ფანჯარა მარჯვენა მხარესაა, იმას კი ვერ გეტყვით, ასეთ რხად ფაქტს ლესტრეიდი შენიშნავს თუ ვერა.
- ნამდვილად მაგრება, მაგრამ, ღვთის გულისათვის, მითხარით, ან თქვენ როგორ გამოიყენებთ, რომ ფანჯარა საწოლიდან რომ ავდგები, მარჯვენა მხარესაა?
- ჩემი ძვირფასო, მე თქვენ ძალიან კარგად ვიწიბნთ. ვიყრი, რომ სამხედრო კარის სიზუსტე და სიფაქიზე განახიებთ, ამიტომ პირს ყოველ დღით იპარსავთ, ხოლო ნელინადის ამ დროს კი მზის ამოსვლის მერე იპარსებთ. ამავე დროს ვამჩნევ, რომ სახის მარჯვენა მხარე მარჯვენაზე რუდად გაპარსული გაქვთ და, თუ მარჯვენა ნანილს ავიღებთ, იგი სრულიად უყურადღებოდ გაპარსული ჩანს. აქედან დასკვნა. პარსვის დროს ეს მხარე უფრო რუდადაა განათებული, ვიდრე სახის მარჯვენა მხარე. თქვენი ხასიათი ვიყრი და ვერ წარმომიდგენია, რომ სახეზე ერთნაირად გუყრდეთ სინათლე და ასეთი შედეგით დაკმაყოფილდეთ. ეს ამბავი სავსებით ტრივიალური მაგალითია. ჩემი წარმატების საიდუმლოება სწორედ ესაა ხოლმე და იქნებ ამ შემთხვევაშიც ზედმა გაგვიღიბოს. ამ საქმეში ერთი-ორი ისეთი ოდნავ საჭოჭმანო საკითხია, რომლებიც მხოლოდ დაკითხვების დროს გახდა წიბილი. ჩემი აზრით, ღირს მათზე უყრადღების გამახვილება.
- სიამოვნებით მოვისმენთ.
- როგორც ვავარკვიე, მაკართი მამხივე კი არა, როცა ჰათერლიის ფერმიდან დაბრუნდა, მამხი დაუპატიმრებიათ. ინსპექტორის სიტყვებს, რომ დაპატიმრებული ხარო, მასზე დიდი შთაბეჭდილება არ მოუხდენია. პირიქით, უთქვამს, სასჯელის ისედაც ვიძახებურბო. მაკართის სიტყვებს, რხადია, ზუნებრივი ეფექტი მოუხდენია და ყველას ყოველგვარი ეჭვი გაჭფანტვია.
- ეს ხომ აღიარებთ, - წამოვიძახე მე.
- არა, რადგან მას მერე მაკართის განუყრადებია, თავს დამნაშავედ არ ვწიბნო.
- ამდენი მამხილებელი საბუთის შემდეგ ასეთ განუყრადებას რალა ფასი აქვს?
- პირიქით, - წამოიხუო პოლომსმა, - ეს ერთადერთი სხივია, რომელიც ჩამუქრებული ღრუბლებში მოჩანს. როგორი უროდველიც უნდა იყოს, მან ხომ იყის, როგორმა

დამამძიმებელია ფაქტებზე მოიყარა თავის მის გარშემო. იგი რომ გაჭავრებულიყო, რად მანაკლირებო, ანდა აღმფრთხილებო, ეს უფრო საეფვოდ მომეჩვენებოდა, ვინაიდან შექმნილ მდგომარეობაში გაკვირვება და აღმფრთხილება უფრო არაბუნებრივად მიმაჩნია. ამ სიტყუარაში მისი გულწრფელობა ან იმის საბუთია, რომ იგი ურადველია, ანდა მისი სულიერი სიმტკიცისა და განსაჯდელის უამს მხნეობისა და თავდაჯერის გამომხატველი. რა შეეხება დაპატიმრებისას მის მიერ ნათქვამ სიტყუებს, არა ისინი ულერს არაბუნებრივად, ვინაიდან იგი მამის ჯერა გუყრებელი გვამის წინ იდგა და გრძობდა, რომ ველარასოდეს გამოისყიდდა იმ რადვას, რა სიტყუიერი და, გენავთ როგორ მეველის პატარა გოგონა ამტკიცებს, ფიზიკური შეურახბოფის მიყენების სურვილით გამოხატა. თავისი საქრეელის მონანიება და კითხვა-დაგმობა ამ შემთხვევაში მისი ჯანმრთელი სულის გამომხატველი ნიშნად უფრო მიმაჩნია, ვიდრე დანაშაულის აღიარებად.

მე თავი გადავქნიე: - ძალიან გვერისათვის ამდენი დამამტკიცებელი საბუთი არ ნაყუენებიათ, ისე ჩამოპკიდეს სახრჩობელაზე.

- მარტალია, მაგრამ მათ შორის შერდომით დასჯილი გვერია.

- თვითონ ეჭვიტანილი რას ამბობს?

- საკუთარი დამრველების გამამხნეველს მაინრდამინრ გვერს ვერაფერს, თუმერ მის ჩვენებაში არის ერთი-ორი ჩამაფრქრებელი და აზრის გამომნვევი პუნქტი. შევიძლიათ მისი ჩვენება ამ გზათებში ნაიკითხოთ, - თქვა ესა და გამომინოდა ადგილობრივი გაზეთი, რომელშიერ ასეთი რამ ამოვიკითხე: „მისტერ ტეისს მაკართიმ, მოკლულის ერთადერთმა შვილმა, დაკითხვისას აჩვენა შემდეგი: მანისის აქეთ შინ არ ვყოფილვარ, ბრისტოლიდან, სადაერ სამი დღე დავყავი, სწორედ ორმანათს, სამ რიქვში დავბრუნდი. მამა სახლში არ დამიხვდა და მოსამსახურე გოგომ მითხრა, მეტინზე ჭონ კობთან ერთად როსში გაემგზავრაო. მალე მომესმა ორთვალას ბორბლების ხმაური და ფანჯრიდან მოკვარი თვალი, რომ იგი ეზოდან სწრაფად გავიდა. თოფი ავიღე და ბასკომბის ველზე კურდღლებზე სანადიროდ გავემართე. გზაზე უილიამ კრასუდერი შემომხვდა. მაგრამ მეტყუე რდება, რაკი იმას ამბობს, თითქოს მამას ვედექი კვალში, ნარმოდგენარ არ მქონდა, თუ იგი ჩემ წინ მიდიოდა. როერ ტბორამდე ასიოდე ნაბიჯილა დამჩა, უერრად გავიგონე: „გუი!“ ეს იყო მამასა და ჩემს შორის დათქმული ნიშანი და ასე ვეძახდით ხოლმე ერთმანეთს. წინ გავქანდი და დავინახე, რომ ტბორის წინ იდგა. შევატყუე, ჩემმა გამოჩენამ გავკვირვა და მკვახედ მკითხა, აქ რას აკეთებო. ნავლაპარაკდით და კინალამ ხელით შევეხეთ ერთმანეთს, მამა ძალიან ფიქვი კარი იყო. როერ შევატყუე, მისი განრისხება აგრე ადვილად არ დაქრებოდა, გარლა ვამჭობინე და პათერლეის ფერმის მიმართულებით გავწიე. აღბათ ის ორმოყდართი იარდიერ არ მექნებოდა გავლილი, რომ საზარელმა ყვირილმა მაიძულა უკან დავბრუნებულიყავი. ადგილზე მისულმა მშობელი თავგაჩეჩვილი და მინაზე გამხლართული ვიხილე. ჯერ ისევ რეხბალი იყო, თავი ავუნე თუ არა, ხელებში ჩამაკვდა. რამდენიმე წამს გვამის წინ დაჩოქილი ვიყავი, მერე ავდექი და მისტერ ტერნერის მეველეს სახლისაკენ გავწიე. ყველაზე ახლოს სწორედ მისი სახლი იდგა. ყვირილის ხმაზე, როერ მამასთან მივირბინე, იქ არავინ დამხვედრია და არ ვიერ, ვის უნდა მოეკლა. იგი ხალხში გამოსული კარი არ იყო და თავისებურ კარჩაკეილ რხოვრებას ენეოდა. რამდენადარ ვიერ, ისეთი აშკარა მტრები არერა პყავდა. ამის მეტს ამ საქმეზე ვერაფერს ვიტყვი.

გამომძიებელი: ვითხრათ თუ არა რამე სიკვდილის წინ მამათქვენმა?

- მონმე: რალარ ნაბუტბუტა, მაგრამ მხოლოდ ერთი გავარჩიე, მგონი, თავვიო, მითხრა.

გამომძიებელი: რას უნდა ნიშნავდეს მერე ეგ თავვი?

- მონმე: ჩემთვის არაფერს. მე მგონი, უკვე აზოდებდა.

გამომძიებელი: რა იყო თქვენ შორის ტბორთან მომხდარი ჩხუბის მიზეზი?

- მონმე: ამაზე მირჩენია არ გიპასუხოთ.

გამომძიებელი: მე მოვითხოვ მიპასუხოთ.

მონმე: ნამდვილად არ შემიძლია მაგ კითხვაზე პასუხის გარემა. ისე კი გარნმუნებთ, ჩვენს შელაპარაკებას იმ სამხუხარო ამბავთან, რაე მოხდა, არავითარი კავშირი არა აქვს.

გამომძიებელი: ამას სასამართლო გადაწყვეტს. მე მგონი, ზედმეტია იმისი ახსნა, რომ ამ კითხვაზე თქვენი სიჩუმე ზიანს თქვენვე მოვიტანთ.

მონმე: მიუხედავად ამისა, ღუმილს ვარჩევ.

გამომძიებელი: მე მგონი, სიტყვა „გუიის“ ერთმანეთის დასაძახებლად ხმარობდით არა?

მონმე: დიახ.

გამომძიებელი: მაშ, როგორ მოხდა, რომ მამათქვენს არ დაუნახიხართ და დათქმული ნიშნით კი გეძახდათ, ან უფრო უარესი – იყოფა, რომ ზრისტოლოში იყავით და გეძახდათ?

მონმე: (შემფოთებული) არ ვიცი.

ნაფიერი მსაჯული: როცა მამა თავგაჩეხილი იხილეთ, არაფერი გინახავთ ისეთი, რომ ეჭვი აღეძრა?

მონმე: განსაკუთრებული არაფერი შემიმჩნევია.

გამომძიებელი: რას გულისხმობთ განსაკუთრებულში, მაინც რა ნახეთ?

მონმე: როცა ტყიდან გამოვვარდი, ისეთი აღელვებული ვიყავი, მამის გარდა არაფერზე მიფიქრია. მართალია, ყოველივე ძალიან ზუნდოვნად მახსოვს, მაგრამ მამასთან რომ მივირბინე, ჩემგან მარცხნივ მინაზე რაღა იყო. მაშინ ისე მომეჩვენა, რომ რუსი ნამოსახსნამი, ჰლედი თუ რაღა ამდაგვარი იყო. როცა ფეხზე ნამოვდექი, მინდოდა მენახა, რა ეგდო, მაგრამ უკვე ადგილზე აღარ დამიხვდა.

- თქვენი აზრით, იგი მანამდე გაქრა, ვიდრე მშველელის მოსახმობად ნახვილოდით?

- დიახ, მანამდე.

- მაინც არ შეგიძლიათ გარკვეულად თქვათ, რა იყო?

- არა, მაგრამ ისეთი შეგრძნება მქონდა, რომ იქ რაღა ეგდო.

- გვამიდან რა მანძილით იქნებოდა დაწილებული?

- მე მგონია, თორმეტი იარდით, ქოჭა მეტი ან ნაკლები.

- ტყიდან?

- ასეთივე მანძილით.

- მაშასადამე, როცა ის ნივთი თუ რაღა საგანი გაქრა, თქვენგან თორმეტი იარდით იყო დაწილებული, არა?

- სწორედ აგრეა, მაგრამ მე მისკენ ზურგშექრული ვახლოდით.

ამით მთავრდებოდა მონმის დაკითხვა.

- უკვე ვგრძობ, - ვთქვი მე, როცა გაზეთის კითხვა ჩავამთავრე, - რომ გამომძიებელი ასეთი პასუხების შემდეგ მაკართის ძალიან მკაროდ მოექცეოდა. მას უურაღლები მიუქრევია, და არაფერს უსაფუძვლოდ, იმ გარემოებისათვის, რომ მამა შვილს უხმობდა ჯერ კიდევ მაშინ, როცა არც დაუნახავს, თანაურ, მაკართის უარი განუყნადებია მამასთან უსიამოვნო ნალაპარაკების მიზეზის დასახელებამდე, ვერაფერი საგულისხმო ახსნა ვერ მიუყრა ძიებისათვის მომაკვდავი მამის უკანასკნელი სიტყვების თაობაზე. ყოველივე ეს კი, როგორც თვითონ გამომძიებელს უთქვამს ზრადღებულისათვის, ძალიან დამამძიმებლად იმოქმედებს მისი გასამართლების დროს.

ჰოლომის სავარძელში გასწორდა და სიერილით თქვა:

- თქვენცა და გამომძიებელსავე ერთი ავადმყოფობა გჭირთ: უარყოფით ყოველივე, რაჯ კვიმს მაკართის მდგომარეობას შეამსუბუქებს და ჩაეჭიდოთ ყოველივეს, რაჯ მის მდგომარეობას დაამძიმებს. ზოგჯერ მას დიდ მოხერხებლასა და გამჭრიახობას მიანერთ, ზოგჯერ კი მთლად უსუსური გონების პაჭრონად მიგაჩნიათ. უსუსურის-მეთქი, იმიტომ ვამბობ, რომ თუ მართლაც ასეთი მოხერხებული და გამჭრიახი გონების პაჭრონია, როგორც თქვენ ფიქრობთ, ნუთუ მამასთან ჩხუბის მიზეზად ისეთს ვერაფერს მოიგონებდა, რომ ძიებისა და ნაფიერ მსაჯულთა გული მოენადირებინა? რაჯ შეეხება მის გამჭრიახობასა და მოხერხებლას, ნუთუ იმაზე კარგს ვერაფერს მოიგონებდა, რაჯ დაკითხვაზე განაჩნდა: მომაკვდავმა მამამ თაგვი ახსენა და გვამთან დაგდებული ნამოსახსნამი თუ რაღა ჰლედი ჩემდა შეუმჩნევლად სადღაურ გაქრაო? არა, სერ, მე მტკიერედ დავადგები იმ აზრს, რომ ახლოგაზრდა კვიმს მაკართის სრულ სიმართლეს ამბობს და ვნახოთ, სად მიგვიყვანს ეს ჰიპოთეზა. ახლა კი პეჭარაკას პაჭარა ნიგნის კითხვით შევიქრევ თავს და, ვიდრე ადგილზე არ მივალთ, ამ საქმეზე კრინტს ნუღარ დავძრავთ. საუბოე სუინდონში მივირთვით. ჩემი აზრით, ორ ნუთში იქ გავჩნდებით.

დაახლოებით ოთხი საათი იქნებოდა, როცა ზოლოს და ზოლოს სტრასბურის მშვენიერი ველი გადავლახეთ, სივერნის ულამაზესი ადგილებიერ უკან მოვიტოვეთ და პაჭარა, მაგრამ კოპნია

ქალაქ როსში შევედი. გამხდარი, ქრწვინს დამსგავსებული, წბიერი და მზაკვარი შესახედაობის კარი ზაქანზე გველოდა. მართალია, ჭყუყის ამტანი მიხაკისფერი ნამოსასხამი და ჩექმა ეყვია, რომლებიც, ალბათ, ნესტიან ადგილას მაჩხოვრებლისათვის ზედგამოჭრილად მიეჩნია, მაგრამ მე მაშინვე ვიყავი სკოტლენდიარდელი ლესტრეიდი. მასთან ერთად ჩავდიხარ ჰირფორდ არმიში, სადა ჩვენთვის ოთახები მოემზადებინათ.

- ვუბრძანე კები მოეყვანათ, - თქვა ლესტრეიდმა, როჯა საუზმეს შევექრეოდი, - ვიცი თქვენი დაუღევარი ზუსების ამბავი, მაინც ვერ მოისვენებთ, ვიდრე დანაშაულის ადგილზე არ ჩახვალთ.

- ძალიან კარგად მოქრეულობართ. - თქვა ჰოლმსმა, - მაგრამ ახლა მთავარია, რას გვიჩვენებს ზაროძეერი.

ლესტრეიდის სახეზე გაოცება ამოვიკითხე.

- ვერ გავიგე, რისი თქმა გსურდათ, - თქვა მან.

- რას აჩვენებს ზაროძეერი? ორდარბრა გრადუსს, როგორც ვხედავ, ქარი არაა და წაზე ღრუბლები არ მოჩანს. ესეც არ იყოს, მთელი ყუთი სივარეტი მაქვს მოსანევი, და თანაჯ აქაური სანოლები სოფლისას ზევრად აჯობებს. ასე რომ, მგონი, იმ კებით დღეს ვერ ვისარგებლემ.

ლესტრეიდი მაშინ წინარებლად გაიღიმა.

- თქვენ ალბათ გადახედეთ გაზეთებს და ყველა ჩამოაყალიბეთ ამ საქმეზე თქვენი შეხედულება, - თქვა მან. - ყველაფერი დღესავით ნათელია და რაჯ უფრო მეტს იძიებ. მით უფრო ნათელი ხდება. რაღა თქმა უნდა, ქალნუსოს, რომელმაც ამ საქმის გამოსარკვევად მოგვინვია, უარს ვერ ეტყვი კარი, მით უფრო, რომ ასეთი ლამაზი ქალიშვილია. მას გაუგონია თქვენი სახელი და ძალიან აინტერესებს, რა აზრისა იქნებით, თუძრა მე კი ვუთხარი, იმაზე მეტის გაკეთებას, რაჯ გავაკეთე, ვერც ის შეიძლება-მეთქი. ღმერთო, მისი ეტლი ყველა კართან დგას!

ლესტრეიდს სიტყვა დამთავრებული არა ჰქონდა, რომ ოთახში ისეთი ლამაზი გოგონა შემოიჭრა, ვისი მსგავსი ჩემს სიჯოჯოღოში არ მეხანა. სოსანისფერი თვალები უბრწყინავდა, ზავე ოდნავ გაეპო და ღანვეზე მენამული ფერი გადააპრავდა. ეტყობოდა, აღელვებამ თავშეკაცებისა და მორიდების ზღვარი გადაალოახვინა.

- ოჰ, მისტერ შერლოკ ჰოლმს! - ნამოიძახა მან და ხან ერთსა და ხან მეორეს შემოგვეყურებდა, ვიდრე ქალურმა ინტუიციამ შეუმდარად არ უყარნახა და პირი ჩემი მეგობრისაკენ არ აბრუნებინა. - როგორ მიხარია, რომ ჩამოხვედით. სწორედ ამის სათქმელად გეახელით. მჯერა, რომ ჭეიძის ამას არ ჩაიდენდა. მინდა ძიება ისე დაიწყოს, რომ ყოველივე უწყოდეთ, რაჯ მე ვიცი. მთავარია, ეჭვადარ კი არ გავლოთ ჭეიძის დამნაშავეობა. ჩვენ ზავშვობიდანვე ვიწინებთ ერთმანეთს, ყველა მისი ონავრული საქრეელი ვიცი და ღრმად მნამს, რომ უწოდველია. ზრადღება, რომელიც მას ნაყუენეს, აშკარა აბსურდია მათთვის, ვინც მას იწინებს.

- იმედი მაქვს, ნათელს მოვფენთ ამ საქმეს, მის ტერნერ, - თქვა შერლოკ ჰოლმსმა. - დარწმუნებული იყავით, ძალასა და ღონეს არ დავიშურებ.

- მაგრამ თქვენ ხომ ნაკითხავდით ჩვენებებს და საკუთარი აზრი გექნებთ? როგორ ფიქრობთ, რაიმე იმედი უნდა ვიქონიოთ თუ არა? თქვენ თვითონ თუ გჯერათ მისი უწოდველობა?

- შეიძლება აგრეც იყოს.

- აი, ხედავთ! - ნამოიყვირა მან და ლესტრეიდს შეხედა. - გაიგონეთ, რაჯ მიხარია? მან მე იმედი შთამინერვა.

ლესტრეიდი მხრები აიჩეჩა.

- ვფიქრობ, რომ ჩემმა კოლეგამ ძალიან ნადრევი დასკვნა გააკეთა, - წარმოთქვა მან.

- მაგრამ ის მართალია. ოჰ! ვიცი, რომ მართლის ამბობს. ჭეიძის ამას არასოდეს არ ჩაიდენდა. რაჯ შეეხება მამასთან მომხდარ უსიამოვნებას, ამაზე იმიტომ არჩევს დუმილოს, რომ ამბავი მე შემიხება.

- თქვენ რა შუაში ხართ? - იკითხა ჰოლმსმა.

- ახლა იმის დრო არაა, რომ რაიმე დავმალეო. ჭეიძის მამასთან ჩემ გამო ძალიან დიდი უსიამოვნება ჰქონდა. მისტერ მაკართის გულით უნდოდა, რომ ჩვენ

დავქორწინებულყოფილ. ჯეიმსსა და მე ერთმანეთი და-ძმასავით გვიყვარდა, მაგრამ იგი ძალიან ახალგაზრდაა, რბოვრებაში გამოურყელი და ჯერ ეს საქმე ვერ გადაეწყვიტა.

ნამდვილად მინამს, როგორც წინათ, ახლაც სწორედ ამიტომ მოუვიდოდათ ჩხუბი.

- მამათქვენი, მამათქვენი რა აზრისა იყო თქვენს ქორწინებაზე?
- ისიც წინააღმდეგი გახლდათ. მისტერ მაკართის გარდა ამ ქორწინების მომხრე არავინ არ იყო. - ქალწულის ქორწილს ღანვები შეუფუცკოდა, როცა ჰოლომსმა გამომრდელი მზერა მიაპყრო.

- გმადლობთ ინფორმაციისათვის, - უთხრა მან მის ტერნერს.

- შევძლებ თუ არა მამათქვენის ნახვას, ხვალ რომ შემოვიაროთ?

- მგონია, ექიმი მაგის ნებას არ დაგრთავთ.

- ექიმი?

- არ გავიგიათ? მამა უკანასკნელ წლებში ძალიან მოკცდა, ამ ამბის გავგონებაზე კი ლოგინად ჩავარდა. ექიმი უილოზი ამბობს, მიძიე ნერვული ტრავმა აქვს მიღებული. მისტერ მაკართი იყო ის ერთადერთი ადამიანი, ვინც მამას ჯერ კიდევ ავსტრალიიდან, ვიქტორიიდან იწინებდა.

- ჰა! ვიქტორიიდანო? ასე თქვით, არა? ეს ძალიან საყურადღებოა!

- დიახ, მაღაროებიდან.

- ეს ის ოქროს საბადოებია, სადაც მისტერ ტერნერმა კაპიტალი დააგროვა, - თქვა ჰოლომსმა.

- რაღა თქმა უნდა.

- გმადლობთ, მის ტერნერ, თქვენ ძალიან დამეხმარეთ.

- თუ რაიმე ახალ ამბავს გაიგებთ, ხვალ შემატყობინეთ. ეჭვი არ მეპარება, რომ საპატრონოში ჯეიმსს ინახულებთ. ოჰ, თუ ნახავთ, მისტერ ჰოლომსს, გადაეცით, რომ მჯერა მისი უდანაშაულობა.

- აუხრებლად გადავრემ, მის ტერნერ.

- ახლა კი მინ უნდა გავემგზავრო, რომ ავადმყოფი მამა მოვიხსნა. იგი უჩემობას ძალიან განიცდის. კარგად ზრძანდებოდეთ და ღმერთი იყოს თქვენი შემწე ძიების საქმეში!

- ქალიშვილი ოთახიდან ისევე სწრაფად გაუჩინარდა, როგორც შემოიჭრა. ნამიყ და ჩვენამდე მოაღწია ადგილიდან დაძრული რბენების ფლოქცების ხმამ.

- თქვენს მაგიერ მწვავს სირჩხვილი, ჰოლომს, - ამასუად უთხრა ლესტრეიფმა, ნამიყრი დუმილის შემდეგ. - რატომ უნერგავთ ახალგაზრდა ქალს იმედს, რომ მერე გული უფრო ძალუმად მოუკლათ? გულჩვილი ადამიანი არ გახლავართ, მაგრამ მიმაჩნია, რომ ქალს სასტიკად მოექცეით.

- ვფიქრობ, რომ ჯეიმს მაკართის გადავარჩენ, - თქვა ჰოლომსმა. - ორდერი გაქვთ, რომ რხეში მოვიხსნათ?

- ჰო, მაგრამ ორდერში მხოლოდ თქვენი და ჩემი გვარი წერია.

- მაშინ ჩემს გადარწყვეტილებას - დღეს სახლიდან გარეთ ფეხს არ გავადგამ-მეთქი, შევრვლი და პატიმარი ვნახოთ.

- ძალიან კარგი.

- თუ ასეა, ახლაცე ნავიდეთ. უოტსონ, თქვენ მარტო აღბათ მოიხსენთ, მაგრამ ორ საათში უკანვე დავბრუნდები.

ისინი სადგურამდე მივარდეთ, მერე კოპნია ქალაქ როსის ქუჩებში ვისეირნე, ზოლოს ჰოტელში დავბრუნდი და ნამონოლოლომა ზულვარული რომანის კითხვა დავინსე, მაგრამ რომანის სიუჟეტური ქარგა, იმ ტრავმებისთან შედარებით, რომლის გამოსაკვლევადაც როსში ჩამოვედი, იმდენად გარვეთილი იყო, რომ ნიგნი განზე ვისროლო და თავი სინამდვილეში მომხდარ ამბავზე ფიქრს მივეყრი. თუ იმ უბედური ახალგაზრდა კარის ჩვენება სიმართლეს შეირავდა, მაშინ რა ღვთის ნყრომა და ვაგლახი საქმე უნდა მომხდარიყო იმ ნამებში, მამამისს რომ დასრულოდა, ას ორმოცდაათამდე იარღი გაიარა და უკანვე მიიბრინა?

რაღაქ საშინელი მკვლელობა კი იყო, მაგრამ მაინც რა უნდა მომხდარიყო? იქნებ გვამის დაზიანებათა შესწავლას ეთქვა ჩემთვის, ექიმისათვის, ახალი რამ? ზარი დავერკე და უკანასკნელი კვირის ადგილობრივი გაზეთები მოვიხსოვე, რათა მომხდარი ამბის

დანვრილებით ანგარიშებს გავცნობოდი. ქირურგის ჩვენებაში ნათქვამი იყო, რომ უკანა მესამე ძვალი, მარჯვენა თხემის ძვლები და კეფის მარჯვენა მხარე რაღაც ზღვანტი იარაღის დარტყმით იყო ჩაჩეჩქვილი. ეს ადვილი ხელის მოსმით საკუთარ თავზე მოვინახე. კეფის ძვლების ასე ჩაჩეჩქვა მხოლოდ უკანაიდან დარტყმით შეიძლებოდა. ეს ნაწილობრივ მაინც ხსნიდა ზრადღებანს ეჭვიმიტანლოს, ვინაიდან იგი ჩხუბის დროს მამასთან პირისპირ მდგარი იხილეს. თუმიჯ ისიც შეიძლებოდა, რომ მოხუცი მკარათი შვილისაკენ ზურგით შეზრუნებულიყო, მაგრამ ამ ამბავზე მაინც უნდა მიმექრია ჰოლომისი ყურადღება. მერე მომაკვდავის უკანასკნელი სიტყვა „თავი“ გამახსენდა და ახლა ამაზე დავფიქრდი. რას ნიშნავდა იგი? ყოველ შემთხვევაში, ზოგადად არ უნდა ყოფილიყო. ადამიანი, რომელიც უყვარს დარტყმის შედეგად კვდება, არასოდეს არ ზოგავს. არა, ალბათ მომაკვდავს უნდოდა შვილისათვის აეხსნა, სად ნამოენია მუხთალი ზედი და როგორ გაუსწორდა. მაგრამ რაზე მიუთითებდა ეს „თავი“? დიდხანს ვრდილობდი, მომაკვდავის სიტყვისათვის რაზე საფუძვლიანი ახსნა-განმარტება გამომიძებნა. გავიხსენე რუხი ნამოსახსამის ამბავიც. თუ ჯიშს მკარათი მართლაც ამბობდა, მაშასადამე, მკვლელოს დანაშაულის ადვილზე თავისი ნამოსახსამი დავარდნია და იმდენი თავხედობა გამოუჩენია, რომ მამის უყვარს დალუპვით შელონებული, მუხლებზე დავარდნილი ადამიანის იქ ყოფნის დროს, მისგან სულ რაღაც თორმეტობდე ნაბიჯზე დავდებული თავისი ნამოსახსამის ასაღებად დაზრუნებული და მერე გაუჩინარებულია. რანაირი იდუმალებით მოწყული და დაუჯერებელი ამბები იყო ერთმანეთში გადანხული-გადახლართული. ლესტრეიდის თვალსაზრისი და დასკვნები არ მიკვირდა, მაგრამ ჰოლომისი შინაგანი რწმენა იმედს მინერგავდა, რომ ჯიშს მკარათი მართლაც ყრადველი აღმოჩნდებოდა. ჩემი აზრით, ყოველი ახალი ფაქტი ჰოლომისი მოსაზრებანს ამავრებდა.

შერლოკ ჰოლომი რომ დაზრუნდა, უკვე გვიანი იყო. იგი მარტო შემოვიდა ჰოტელში, ლესტრეიდი ქალაქში დარჩენილიყო.

- ზარობეჭრი ისევ ისეა, - თქვა მან, როცა ჯდებოდა. - ნეტავ ჯერ არ განვიმდეს და შემთხვევის ადვილზე მისვლა მოვასწოროთ. ამნაირ საქმეში ადამიანმა მთელი თავისი როდნა, ენერგია, გამოყრდილება უნდა ჩააქსოვოს და არ მინდოდა სანამ კარგად არ დავისვენებდი, მის კვლევის შედეგობოდი. ჯიშს მკარათი კი ვნახე.

- მერე რა შეიტყუვით?

- არაფერი.

- არაფერი ახალი არ უთქვამს?

- არაფერი. მეგონა, იყოფა ვინაჯ მოკლა მამამისი და ამ ამბავს მალავდა, მაგრამ ახლა დარწმუნებული ვარ, რომ თვითონაჯ საგონებელსაა მიყრემული და მკვლელობის გარშემო არაფერი არ იქის. იგი სწრაფად მოაზროვნე და მოხერხებული ყმანვილი არა ჩანს, მაგრამ ძალიან კარგი სანახავი კია. ისე მომეჩვენა, რომ წესიერი ახლოგაზრდა უნდა იყოს!

- ვერაფერიშვილი გემოვნება ჰქონია, - შევნიშნე მე, - თუ მართალია, რომ მშვენიერ მის ტერნერზე დაქორწინება არ სურდა.

- სწორედ ამ ფაქტს უკან იმალება უჩვეულო ამბავი. იმ ყმანვილს ეგ ქალი სივიყმდე უყვარს. მაგრამ ორი წლის წინათ, როცა თვითონ მთლად ღვლიში ყოფილა და სკოლაში გამწესებული მის ტერნერი უკვე ხუთი წელია თვლით არ ენახა, მართლაც შეჭერი, ვილარ ზრისტოლოლო მებუფეყე ქალს ჩავარდნია ხელში და მასზე ჯვარი დაუნერია. ეს არავის შეუტყვია, მაგრამ წარმოიდგინეთ, რა სულიერი ტკივილების ამშლელი იქნებოდა ის გარემოება, რომ ჯიშს მკარათის აქეთ აძლებდნენ იმ ქალზე დაქორწინებას, რომლის გულისთვისაჯ სიყრუბლესაჯ არ დაიშურებდა. მან ხომ იყოფა, რომ ეს ყოვლიად შეუძლებელი იყო. აი, სწორედ ასეთი სულიერი ტკივილების აშლამ მიიყვანა იგი სიმამამდე, როცა უკანასკნელი შეხვედრისას მამამ მოსთხოვა მის ტერნერს ხელი სთხოვეო. მთავარი კიდევ ის იყო, ვაჟს არე სხვა რამ ხელმოსაკიდებელი მიზეზი გააჩნდა, რომ მამის სურვილს წინ აღდგომოდა. როგორაჯ ამბობენ, მისტერ მკარათი ძალიან თავნება და უხიავი კარე ყოფილა. თუ ამ ამბავს შეიტყობდა, შვილს სამყდამოდ გაავდებდა სახლიდან. დაპატიმრებამდე უკანასკნელი სამი დღე ჯიშს მკარათის ზრისტოლოში თავის ჯვარდანერილო რლოთან გაუჭარებია. მამას კი არ სწოდნია, სად იყო მისი ვაჟი.

დამიხსენებთ ეს ამბავი, იგი ძალიან საგულისხმო და საინტერესოა. თქვენ ხომ იყით, რომ ზოროჭი და კეთილი მუდამ ერთმანეთზე გადაჯაჭვულია. როგორც კი ზრისტოლოლომა მეზუფეტი ქალმა გაზეთებიდან შეიჭყო, ჯიშს მაკართი დააპატიმრეს და მალე ჩამოახრჩობნენო, წერილით აწიონა უმანვილოს თავისი აღსარება და მოსწერა, ჩემი პირველი ქმარი წოქხალია და ზერმუდის დოკუმში მუშაობსო. ასე რომ, ჯიშს მაკართისთან მას აღარავითარი კავშირი არა აქვს. მე მგონია, ზრისტოლოლო ქალის აღსარებამ ჯიშს მაკართი სულიერად გაამხნევა და ყველა სატანჯველი გადაავინა.

- მაგრამ თუ ჯიშს მაკართი უწოდებელია, მკვლეელი ვინაა?

- ვინა? თქვენს ყურადღებას ორ გარემოებას მივაქვეყნებ. პირველი, მოკლულ მაკართის ტვინის ნაპირზე შეხვედრა ჰქონდა დანიშნული ვიღაც კართან და ეს ვიღაც არ შეიძლება მისი შვილი ყოფილიყო, რადგან მაკართი ისიც არ იყო, სად იყო ამ დროს ეს უმანვილო: მეორე, მოკლული მაკართი „გოიის“ მანამდე ყვიროდა, ვიდრე შვილის დაბრუნებას შეიჭობდა. ამ ორ გარემოებას განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს, ვინაიდან დანაშაულის თავსა და ზოლოში სწორად გარკვევა მხოლოდ მათი გათვალისწინებით შეიძლება. ახლა კი თუ გსურთ, ჭორჭ მერედიჭზე ვისაუბროთ და მეორეხარისხოვანი ამბები ხვალისათვის გადავლოთ.

როგორც ჰოლომსმა ივარაუდა, წვიმა არ მოვიდა. მზიანი და უღრუბლო დღე დადგა. სრულ რხრა საათზე ლესტრეიდი ეტლით მოგვადგა. და სამივენი ზასკომბის ველოზე, ჰათერლოის ფერმისაკენ გავემგზავრეთ.

- ძალიან სერიოზული ამბებია, - ნამოინყო საუბარი ლესტრეიდმა, - ამბობენ, მისტერ ტერნერი ისე ავადაა, დიდხანს ვერ გაატანსო.

- ძალიან ხანდაზმულია? - იკითხა ჰოლომსმა.

- სამოქსაა მიღებული, მაგრამ კოლონიიდან ჯანგატყეხილი დაბრუნდა და ხშირად ავადმყოფობს. ამ საქმემ ერთობ სერიოზულად იმოქმედა მის ჯანმრთელობაზე. იგი მაკართის დიდი მეგობარი იყო და ჭირსა და ლხინში უანგაროდ ეხმარებოდა. როგორც დავადგინე, მაკართი ჰათერლოის ფერმის გადასახადსაც არ უხდოდა მას.

- მართლაც! ეს კი ძალიან საინტერესოა, - ჩაურთო ჰოლომსმა.

- ოჰ, დიას! მაკართის თურმე ათასგვარად უმართავდა ხელს. ყველას სალაპარაკოდ აქვს განსვენებულისადმი მისი სიკეთე და უანგარობა.

- კეთილი, მაგრამ ნუთუ ოღნავ მაინც არ დაგაეჭვათ იმან, რომ ესოდენ მერე საკუთრების პატრონი, სხვის მიწაზე სამადლოდ შეხიზნული მაკართი მისტერ ტერნერის ქალიშვილზე აპირებდა თავისი ვაჟიშვილის დაქორწინებას? თანაც როგორი ამბიყიით! თითქოს საკმარისი იყო ჯიშს მაკართის მის ტერნერის ხელი ეთხოვა და ყველაფერი რიგზე იქნებოდა. ეს ძალიან უწინააღმდეგეა, მით უფრო, რომ მისტერ ტერნერს ამ ქორწინებაზე კრინტის დაძვრაც არ სურდა. ეს ხომ თვითონ მის ტერნერმა თქვა. თუ დედუქციის მეთოდს გამოიყენებთ, აქედან საკმაოდ უტყუარი დასკვნები შეიძლება გაკეთდეს.

- ჩვენ დედუქციის მეთოდურ გამოვიყენეთ და ზევრი სხვა რამე, - თქვა ლესტრეიდმა და თვალი ჩამიკრა. - თუ ფაქტებს გვერდს ავუვლით, მაშინ ყოველგვარ თეორიაზე ლაპარაკი ზედმეტია და ჩვენ ფანტაზიის სფეროში გადავლოთ.

- თქვენ მართალი თქვით, ფაქტების გვერდის ავლა არ შეიძლება, - ირონიულად ჩაურთო ჰოლომსმა.

- როგორც არ უნდა იყოს, ერთი ისეთი ფაქტი მაინც დავადასტურე, რომლის გვერდის ავლა და უარყოფა არ შეიძლება, - ნანყენი კარის კილოთი ნარმოთქვა ლესტრეიდმა.

- რომელი ფაქტი?

- რომ მაკართი მამამ სიკვდილი საკუთარი შვილის ხელით ჰპოვა ზასკომბის ველოზე და რომ ყოველგვარი თეორია, რომელიც ამ ფაქტს ეხინააღმდეგება, ლიტონი სიტყვები, სისულელე და მიქარვაა.

- თუ არა ვრდები, ჩვენ მარცხნივ უკვე ჰათერლოის ფერმაა, - თქვა ჰოლომსმა.

- დიას, სწორედ ისაა.

ეს იყო კრამიჭის სახურავიანი ფართოდ გაშლილი ორსართულიანი კომფორტბელსური შენობა, რომელსაც კედლებზე დიდი ყვითელი ხაზის ლაქები ჰქონდა. დაშვებული ფარდები და უკვამლო ზუსრისთავები სახლს პირქუშ შესახედაობას მატებდნენ, თითქოს ის

საშინელი დანაშაული მძიმე ლოდივით დასწოლიათ. კარზე დავაკაკუნეთ და ჰოლომსმა მოსამსახურე გოგოს სახლის პატრონის ის ფეხსაწმელი მოსთხოვა, რომელიც სიკვდილის დროს სწომდა. მერე ჯიშს მაკართის ის ფეხსაწმელი მოითხოვა, ტბორისაკენ მიმავალს რომ ჩაეყვანა. ჰოლომსმა ფეხსაწმელები რვა თუ რხრა ადგილას გაზომა და მერე ზასკომბის ველისაკენ მიმავალ ზილიკს გავუყვით.

კვალში ჩამდგარი შერლოკ ჰოლომსი ერთიანად გარდაიქმნა. ვინც მას ღინჯ კარად იწნობდა, ვერაფრით ვერ დაიჯერებდა, რომ მის წინ ახლა იგივე ადამიანი იმყოფებოდა. სახეზე ხან წერხლი ნამოენებოდა, ხან სიშავე გადაჰკრავდა. ფართო შუბლს ქვემოთ ნარბები ორ შავ ხაზად განოლილიყვნენ და მათ ქვემოთ, თვალეში ფოლადის სიმტკიცე ჩასდგომოდა. თავი დახრილი ჰქონდა, მხრებში მოლუნულიყო, ტყუჩები მოეკუმა და ძარღვები დაბერვოდა. რხვირის ნესტოები ნადირის სუნნაწეში ძაღლივით ყუროდა. მისი გონება ისე შთაენთქა კვალის ძიებას, რომ კითხვებზე ან სულ არ გვპასუხობდა, ან წაღებულად გადმოგვიგდებდა ერთ-ორ სიტყვას. იგი სწრაფად და მღუძარედ მისდევდა იმ ზილიკს, რომელიც ტბორსა და ტყეს შორის იზოვა. ამ მიყრუებულ, დატბორებულ ადგილას ათასგვარი ნაფეხური მოჩანდა. ჰოლომსი ხან აჩქარდებოდა, და ხან ძალიან ნელა მოქმედებდა. ერთი პირობა შეჩერდა და მერე ტბორის შემოსასვლელ გზას დაადგა. ლესტრეიდი და მე უკან დავეკვებოდით. სკოტლანდიარდელი მაძებარი მის საქმიანობას ავღებულად და უყურადღებოდ ეკიდებოდა, მე კი ჩემს მეგობარს დიდის ინტერესით შევეყურებდი, რადგან მნამდა, რომ მისი ყოველი ნაბიჯი საქმის ნათელ დაბოლოებას აჩქარებდა.

ზასკომბის ტბორი სივანიით ორმოყდაათი იარღი იქნებოდა, ნაპირები დაჭაობებული ჰქონდა და ჰეთერლიის ფერმასა და მდიდარ მინათმფლობელ მისტერ ტერნერის პარკს შუა მდებარეობდა. ტბორი თუ სივანიით ორმოყდაათ იარღზე მეტი არ იყო, სიგრძით თვალსაწიერამდე გრძელდებოდა და ზოლოში ტყეს ებჯინებოდა. ხშირფოთლოვანი ტყის სიმწვანიდან მისტერ ტერნერის ნანვეტებულკოშკებთან სახლი მოჩანდა.

ჰეთერლიის მხრიდან ტბორს ხშირი ტყე ეკვროდა. ტყესა და ტბორს შუა იყოფი ნაბიჯი ლერწმების შქერით იყო დაფარული. ლესტრეიდი ზუსტად გვიჩვენა ის ადგილი, სადა გვამი ეპოვნათ. ამ ადგილზე ნიადაგი ისეთი სველი იყო, რომ გვამის დაქემის ადგილი მერ კარგად გავარჩიე. ჰოლომსისათვის, როგორც მის სხივამდგარ და უყურადღებოთ გამომზიარალ თვალეზე შევამჩნიე, ბევრი რამ ვახდა წნობილი. იგი გეშაღებული მაძებარი ძაღლივით მიწოდ-მოწოდდა, ზოლოს ლესტრეიდს მიუბრუნდა. და ჰკითხა:

- რა სამძებრო სამუშაო ჩაატარეთ ტბორთან?
- დაკბილული ლარტყით მთელი ტბორი ვადავჩხრიკეთ. ვფიქრობდი, რაიმე იარაღს ან კვალს ნავანყდებოდი, მაგრამ როგორც თქვენ...
- ოჰ, კმარა, კმარა! დრო აღარ ითმენს! თქვენ მარჯვენა ფეხს რაღაცნაირად ატრიალებთ და მის კვალს ყველგან ტოვებთ. მას თხუნელაურ კი მიჰყვებოდა, თუმცა ახლა მაგისი დრო არაა, კვალი ლერწმებში იკარგება. ოჰ, რა უბრალოდ ვიპოვიდით ყველაფერს, იმ კამეჩებისათვის რომ აქ მოსვლა დამესწრო. აი, აქ მეველის საყარაულოდან მოსულნი მდგარან და გვამიდან შვიდი ფუტის მანძილზე, ირგვლივ ყველაფერი გადაუთქერავთ. - მან ლინზა ამოიღო, ნყალოგაუმტარ ნამოსასხამზე დანვა, რომ უფრო ახლოს ენახა ნაკვალევები და ისე განავრძო საუბარი, თუმცა თავის თავს უფრო ელაპარაკებოდა, ვიდრე მე და ლესტრეიდს. - აი, ახალგაზრდა მაკართის ნაფეხურები ორჯერ გავლილი ჩანს... ერთხელ ისე ჩქარა გაურბენია, რომ ტერფის წინა ნაწილის კვალი მინას კარგად დამჩნევია. ქუსლების კვალი კი სულ არ იძებნება. ეს მის მონათხრობს ადასტურებს. ისე გაქრეულა, როჯა მინაზე გამწვანებული მშობელი ყხილავს. აქვთა გარდაცვლილის ნაფეხურები, მას ამ ადგილზე წინ და უკან უვლია. ეს კი თოფის კონდახის კვალია. ჰო, ჯიშს მაკართი აქ მდგარა, როჯა მამის საყვედურებს ისმენდა. ჰა, ჰა! ეს რაღა აღმოვაჩინე? ფეხის ნვერების კვალი! რა უცნაური ოთხკუთხა ფეხსაწმელი სწმია! მოსულა, ნასულა და ისევ დაბრუნებულა. ჰო, აღობათ ნამოსასხამისათვის დაბრუნდა. მაგრამ საიდან მოვიდა?

ჰოლომსმა ისევ წინ და უკან სირბილი დაიწყო. ხან თითქოს კარგავდა კვალს, ხან ისევ პოულობდა, და მანამდე ირბინა, ვიდრე ტყის პირას მდგარი ზნებრი ნიფლის ხის ქვეშ არ აღმოვიჩნდი. ჰოლომსმა აქარ იპოვა მის მიერ მკვლელობაში ეჭვიმტანილის კვალი, ისევ

პირქვე დანვა და ყურადღებით ჩააშტერდა. დიდხანს დახობავდა მუხრელოზე დანოლილი, მერე შეჩერდა, ფოთლები და ხმელი ცოტეები შეაგროვა, მტვერის სინჯურ აიღო, გამადიდებელი მინით მინა გასინჯა და, რამდენიერ შეეძლო, ხის ქერქიერ ნამოკრიფა. იქვე ხავსზე ერთი უსწორმასწორო, დაკბილული ქვა ეგდო. ჰოლომსმა აიღო და კარგად გასინჯა. მერე ტყეში მიმავალ ზილიკს მიჰყვა და გზამდე გავიდა. იქ კი კვალი იკარგებოდა.

- ეს ძალიან საყურადღებო ქვაა, - თქვა მან სერიოზული კილოთი. - ჩემი აზრით, მარჯვნივ მეველის სახლი უნდა იდგეს. მე მორანს მოვინახულე, პატარა ზარათს დავწერ და ნამოგენვეით.

ათი ნუთის შემდეგ ეტლს უკვე როსისაკენ მივყავდით. ჰოლომსს ისევ ის ქვა ეჭირა ხელში, რომელიერ ნიფლის ქვეშ იპოვა.

- ამ ქვამ თქვენში გარკვეული ინტერესი უნდა აღძვრას. ლესტრეიდო, მკვლელობა სწორედ ამ იარაღითაა ჩადენილი, - უთხრა ჰოლომსმა.

- მაგრამ არავითარი ნიშანი ქვას არ ამჩნევია.

- დიას, არ ამჩნევია.

- ანა, როგორ შეატყვევო, რომ მკვლელობა ამ ქვით მოხდა?

- ქვისქვეშ ზღაპრი ისევე თავისუფლად იყო ნაზარდი, როგორც თვითონ მის შემოგარენში. ვერც ის ადგილი ვიპოვე, საიდანაა ქვა აიღეს, ვინაიდან მკვლელობის სხვა იარაღი არაა აღმოჩენილი, ამ ქვას ზოროტმოქმედებასთან პირდაპირი კავშირი აქვს.

- მკვლელი ვინაა?

- იგი მაღალია, წარია, მარჯვენა ფეხით კოჭლობს, მონადირის ჩექმებს ატარებს, რუსი ნამოსასხამი ახურავს, მუნდშტუკით ენევა ინდურ სიგარეტს და ჭიბჭი ზღაგვი დანა უდევს. კიდევ სხვა ნიშნებზე შემიძლია მივუთითო, მაგრამ მის საპოვნელად ესეერ კმარა.

ლესტრეიდმა ჩაიყინა.

- მე ჯერ სკაპტიკურად ვუყურებ თქვენს ნამოღვანარს, - უთხრა მან ჰოლომსს. - ძალიან კარგი თეორიაა, მაგრამ გავინუდებათ, რომ ჩვენ საქმე უნიჭო ინგლისელი ნაფიერ მსაჯულთან გვექნება.

- ვნახოთ, - მშვიდად უპასუხა ჰოლომსმა. - თქვენ მუშაობის თქვენი მეთოდი გაქვთ და მე კიდევ ჩემი. მგონია, საღამოს მატარებლით დღეს ლონდონში დავბრუნდები.

- და საქმეს შუა გზაზე მიატოვებთ?

- არა, დავამთავრებ.

- საიდუმლოებმა რომ ამოხსნილი არაა?

- ამოხსნილია.

- მკვლელი ვინაა?

- ის ჯენტლმენი, რომელიერ მე ავინერეთ.

- სახელდობრ ვინ?

- იგი არც ისე ძნელი საპოვნია. აქ ახლომახლო ზევრი ხალხი არ ეხოვრობს.

ლესტრეიდმა მხრები აიჩეჩა.

- მე პრეტეიკული კარი ვარ, - ნარმოთქვა მან. - და არ შემიძლია ძებნა დავუწყო კარს, რომლის შესახებაც მარტო ის ვიცი, რომ წარია და მარჯვენა ფეხით კოჭლობს. მაშინ ხომ მთელი სკოტლანდიარდის სასაყრილო შევიქნები.

- კეთილი, - სწრაფად გამოეპასუხა ჰოლომსი, - მე მკვლელობის საიდუმლოების გასაღები ხელთ მოგერიეთ, თუ საქმეში ჩახედვა არ გინდათ, ძალას ვერ დავატანთ. აი, თქვენი სადგომიერ და კარგად ზრძანდებოდეთ. ნასვლის ნინ წერილს მოგნერეთ.

ლესტრეიდი თავისი ოთახის ნინ დავტოვეთ და ჩვენ ჰოტელისაკენ გავეშურეთ. საუბრე განუთბილი დავციხვდა. ჰოლომსი ნუნარად ილუკმებოდა და რაღაც ფიქრში იყო ნასული. ეტყობა, რაღაც მძიმე და მტანჯული აზრი აეკვიატა, ისე ჩამოსტერიოდა ეხვირპირი.

როცა მავიდა ალაგეს, იგი მომიბრუნდა და მითხრა:

- ძვირფასო უოტსონ, რჩევა მინდა გკითხოთ. იტყით მავ სავარძელში და ყური მიგდეთ.

პირდაპირ არ ვიცი, როგორ მოვიქნე. სიგარას მოუკიდეთ და ყველაფერს წვრილად მოგიყვებით.

- დიდი სიამოვნებით მოგიხმენთ.

- როცა ამ საქმის განსჯას შევუდგებით, ჩვენ მაკართის ჩვენებაში ორ პუნქტზე დავინყუთ ჭოჭმანი. მე, როგორც გახსოვთ, ის ორი პუნქტი მკვლელობაში ეჭვმიტანილის სასარგებლოდ მივიჩნეე, თქვენ კი პირიქით. ეს პუნქტი გახლდათ: ერთი ის, რომ მამამ „გოიი“, შვილის დანახვამდე დაიძახა, ხოლო მეორე ის, რომ მომაკვდავის უკანასკნელი სიტყვებიდან ჯერ მამამ მარტო „ერეც“¹ გაიგონა. ჩვენი კვლევა-ძიებარ ამ ორი პუნქტიდან უნდა დაიწყოს, თანაურ ნინასნარ უნდა დავუშვათ, რომ ზრალდებულმა ძიებას ამსოლუტური სიმართლე უთხრა.

- მაშინ საკითხავია, რას ნიშნავს „გოიი“?

- ფაქტია, რომ მაკართი ამით შვილს არ უხმობდა, რადგან იგი ზრისტოლოში ეგულდებოდა. ამ ძახილზე ახლგაზრდა მაკართის გამოუხადებმა მამისათვისარ მოულოდნელი იყო. „გოიის“ ძახილი იმ ადამიანისადმი იყო მიმართული, ვისთანაურ მაკართის შეხვედრა ჰქონდა დანიშნული. „გოიის“ ავსტრალიურია და „მოდი, გელის“ ნიშნავს. ასე რომ, ამ შემთხვევაში მაკართის ძახილი ისე უნდა გავიგოთ, რომ იგი ავსტრალიელ ან ავსტრალიაში ნამყოფ და ნარხოვრებ ადამიანს ელოდა.

- რას უნდა ნიშნავდეს მომაკვდავის უკანასკნელი სიტყვა „ერეც“.

შერლოკ ჰოლმსმა ჯიბიდან დაკერილი ქალაღი ამოიღო და მაგიდაზე გაშალა.

- ეს კოლონია ვიქტორიას რუკაა. მე ის ზრისტოლიდან გამოვიტხოვე. - მან რუკის ერთ ნაწილს ხელი დააფარა, მეურე მე მომიბრუნდა და მითხრა: - აბა, რა ნაიკითხეთ?

„ერეც“ - ნავიკითხე-მეთქი, ვუთხარი.

მერე ხელი ასწია და კვლავ ნაიკითხო, მითხრა.

„ზალერეც“, - ნავიკითხე.

- დიახ, სწორედ ნაიკითხეთ, - მითხრა ჰოლმსმა. - ესაა ის სიტყვა, რარ მკვლელს ჰქვია და რომლის მხოლოდ ზოლო ნაწილი გაიგონა ჯერ მამამ. მომაკვდავს უნდოდა შვილისათვის ეთქვა თავისი მკვლელის სახელი. დიახ, მკვლელს ან ზალერეცი ჰქვია, ანდა ზალერეციდანაა.

- შესანიშნავად მიგნებული ამბავია, - ნამოვიძახე მე.

- დიახ, ეს სავსებით ნათელი ამბავია. ახლა თქვენ ხედავთ, რომ ზოროტმოქმედების არე თანდათან ვინროვდებ. მით უფრო, რომ არსებობს მესამე პუნქტურ - რუხი ნამოსასხამი. ახლა ჩვენ მკვლელის შესახებ სამი მონარეში გავგაჩნია: იგი ავსტრალიელია, ზალერეცი ჰქვია ან ზალერეციდანაა და რუხი ნამოსასხამი აქვს.

- უფრო გარკვეულად?

- ადგილობრივი მუხოვრებია, რადგან ტზორს, ფერმისა და მისტერ ტერნერის სახლის მეტი, გარშემო არაფერი აკრავს და გადამთიელი აქ არავინ დაძრნის.

- მართალი ზრძანდებთ.

- მერე დღევანდელი ჩვენი ექსპედიტარ ერთ რამედ ღირდა. მინაზე კვალის აღმოჩენითა და სხვა დაკვირვებებით, მე შევძელი მკვლელის ვინაობის დადგენა, რარ გამოთავყანებულ ლესტერიდს განვუხრადე კიდურ.

- მაგრამ როგორ დაადგინეთ მკვლელის ვინაობა?

- თქვენ იწობთ ჩემს მეთოდს. ის ხომ უშიშვნელო წვრილმანი ამბების ერთობლიობას და მათ ურთიერთდაპირისპირებას ემყარება.

- დიახ, აღბათ მისი სიმალლე ნაბიჯის საშუალოებით გამოიანგარიშეთ, ხოლო ფესაქმლის ამბის გარკვევაში კვალი დაგეხმარათ.

- რალარ განსაკუთრებული ფესაქმელი კი სქმია.

- მისი ხეიბრობა საიდანლა დადასტურეთ?

- მის მარტვენა ფესს ჭენჭკობშიურ კი უფრო ზერელე ნაკვალევი დაეტოვებინა, ვიდრე მარხებნას. აქედან ის დასკვნა გამომდინარეობს, რომ იგი ტანის მთელი სიმძიმით მარტვენა ფესს არ აწვებოდა, ესე იგი, კოჭლი უნდა იყოს.

- წარააო, საიდან მოიჭანეთ?

- ქირურგის ჩვენებაში დაზიანების აღწერამ თქვენ თვითონვე გავაოწათ. უურარი დარტყმა მოკლულს უკანა მხრიდან ჰქონდა მიყენებული და ისიურ მარხებნა მხარეს. აბა, რალა კითხვა უნდა, რომ ეს წარას ნახელავი უნდა ყოფილიყო. მამა-შვილის ნალაპარაკების დროს იგი ხის ქვეშ მდგარა და სიგარარ გაშბოლებია. ადგილზე სიგარის ფერფლი

აღმოვაჩინე და მივხვდი, რომ მკვლელი ინდურ სიგარას ენეოდა. როგორც იქნა, პაპიროსის ფერფლოზე მე შრომა გამოვაქვეყნე, რომელიმე ას ორმოცი სხვადასხვაგვარი თამბაქოს ფერფლი მაქვს შესწავლილი და გამოკვლეული. ფერფლს რომ ნავანყდი, სიგარის ნამწვის ძებნას მივყავი ხელი და ისიც ვიპოვე. დიას, ის მართლაც როტერდამში დამზადებული ინდური სიგარა გამოდგა.

- მუნდშტუცი?

- ნამწვს რომ დავაკვირდი, ზედ ნაკბილარები არ ემჩნეოდა. ესე იგი, მკვლელი სიგარას მუნდშტუცი ენეოდა. ნამწვის ზოლო ყნწორმასწოროდ იყო მოჭრილი და ამიტომ ვივარაუდე, მკვლელს ჭიბეში ზლოგვი დანა უნდა ჰქონდეს-მეთქი.

- ჰოლმს, - ვუთხარი მე, - თქვენ მკვლელის გარშემო ისეთი ზადე მოქსოვეთ, რომელსავე იგი ვერ დაუსხლოებთ, და ამით დაუმსახურებელი სასჯელისაგან იხსენით უროდველი ადამიანი. თქვენ ჭიბს მაკართი პირდაპირ სახრჩობელიდან ჩამოხსენით. მე გეტყვით მკვლელის გვარსა და სახელს...

- მისტერ ჯონ ტერნერი, - მოგვახსენა ჰოტელის მსახურმა და ოთახში ჯონ ტერნერს შემოუძღვა.

ოთახში შემოსულს უცნაური და დიდი შთაბეჭდილების მომხდენი შესახებობა ჰქონდა. ფეხით სახიჩრობა და დაბლა ჩამოყრილი მხრები მნახველის თვალში ჯონ ტერნერს მოხუცებულ კარად აქრევდნენ, ხოლო უზარმაზარი სხეული და უხეშად გამოკვეთილი სახის ნაკვთები მის ძლიერ ხასიათსა და დიდ ფიზიკურ ძალას მეტყველებდნენ. განენილი ნვერი, ჭაღარა თმა და დაფანჩული ნარბები ამაყი და ძალაუფლების მოყვარე კარის შეხედულებას აძლევდნენ. სახეზე მოთეთრო ნარრისფერი გადაჰკრავდა და რხვირის ნესტოების ზოლოებმა და ტყჩებზე სილურჯე მორეოდა. როგორც კი შევხედე, მყისვე შევატყვე, მისთვის რალარ უყურებულ სენს დაერია ხელი.

- სავარძელში დაბრძანდით, - უთხრა ზრდილოზიანად ჰოლმსმა. - ალბათ ჩემი ნერილი მიიღეთ?

- დიას, მეველემ მომიტანა. მწერდით, რომ თქვენთან მოვსულიყავი, რათა თავიდან ამეერილებინა შერჩევენა და აურზაური.

- ვფიქრობ, რომ ხალხში ერთი მიტქმა-მოტქმა შეიქმნებოდა, თუ სასამართლოში გამოსვლა დამჭირდა.

- რაში დაგჭირდათ? - ტერნერმა ისეთი სასონარკვეთილი თვალებით გაჰხედა ჰოლმსს, თითქოს დასმულ კითხვაზე პასუხი უკვე მიეღოს.

- დიას, - უფრო ტერნერის გამოხედვას უპასუხა ჰოლმსმა, ვიდრე დასმულ კითხვას, - მაკართის მკვლელობის ამბავი ნვრილაფ ვიყრი.

მოსურმა სახე ვეება ხელოებში ჩარგო.

- ღმერთო მიშველე! - ნარმოტქვა მან. - მაგრამ უმანვილი კარის დალუპვას არც ვაპირებდი. პატიოსან სიტყვას გაძლევეთ, რომ თუ საქმე ნაფირ მსაჯულთ გადაყრემოდათ განსახილველაფ, ყოველივეს ვალიარებდი.

- მოხარული ვარ, რომ მაგას ამბობთ, - მკარად თქვა ჰოლმსმა.

- თუ ჩემი პაჭარა გოგონა არა, ყოველივეს ახლარ ვიტყუოდი. მაგრამ სიმართლის გავება მას გულს გაუხეთქავს. ჩემი დაპაჭიმრება მისთვის ძალიან ძნელი ასაჭანი იქნება.

- შეიძლება არც დაგაპაჭიმრონ? - ნარმოტქვა ჰოლმსმა.

- როგორ?

- მე ხომ პოლიციის ოფიციალური თანამშრომელი არა ვარ. მე სწორედ თქვენმა ქალიძვილიმა მომიხვია აქ და მისი ინტერესები უნდა დავიცვა: ახალგაზრდა მაკართი საპრობილეფან უნდა გამოვიდეს.

- მე მომაკვდავი ვარ, - თქვა მოხურმა ტერნერმა. - კარგა ხანია, რარ ჩემს სხეულს დიანტეი ხრავს. ექიმის აზით, ალბათ ერთ თვესარ ვერ გავაჭან, მაგრამ საპაჭიმროში სულის ამოხდას, მაინც ჩემს ჭერქვეშ სიკვდილი მიჩევენია.

ჰოლმსი ნამოდგა, სანერკალამი და ქალაღდი მოიმარჯვა და მაგიდასთან მივიდა.

- ანა, მოყვეთ ჰოველივე და მოკლედ ჩავინერ. თქვენ ხელს მოანერთ, ყოტსონი კი დაამონებშს. თქვენს ჩვენებას სასამართლოს მხოლოდ იმ შემთხვევაში ნარვუდგენ, თუ

ახლოგაზრდა მაკართი ისე ვერ გავათავისუფლებინე. თუ მხოლოდ ეს აუერილებელი უკიდურესობა არ მაიძულებს, თქვენი საიდუმლო ჩემთან ერთად დაიმარხება.

- კეთილი და პატიოსანი, - თქვა მოხუცმა და დაინყო: - მე მგონია, ნაფიერ მსაჯულთა სასამართლოს შეკრებამდე ვერ გავაჭან და ჩემი ამბავი არე მანუხებს. მხოლოდ ალისას გადარჩენა მნადია. ახლა კი ყოველივეს თავიდან გიაშობთ. ეს ამბავი დიდხანს გაჭიანურდა, მაგრამ მოყოლით მალე მოგიყვებით.

- თქვენ არ იწიბდით გარდაცვლილ მაკართის. ის კარი კი არა, ნამდვილი საჭანა გახლდათ. მის კლანჯებში მოხვედრას მტერსა და ავს არ ვუსურვებდი. უკანასკნელი ორი ნელინადი სული ამომხადა და სიეროხლე მომინამლა. ჯერ იმას მოითხოვობთ, როგორ აღმოვჩნდი პირველად მის ხელში. ეს ამბავი ამ საუკუნის სამოყიან წლებში ოქროს საზადოებზე მოხდა. მაშინ ახლოგაზრდა, ჯან-ლონით სავსე კარი ვიყავი, სისხლი მიდუღდა და ყოველგვარ სისაძაგლეზე მივდიოდი. რად წრეში მოვხვდი და ხელი სმას მივყავი. მალაროს ის ნანილი, რომელსაჲ მე ვამუქავებდი, მწირი აღმოჩნდა. თანდათან შევიჯავრე შრომა და როცა ხანში შარავზის მძარველად ვიქვერი. ექვსნი ვიყავით და თავისუფალ აღვირახსნილ რხოვრებას ვენეოდით. ხან რკინიგზის სადგურს ვერემოდით და ვძარვევადით. ხანარ ოქროს საზადოებიდან მომავალ ფურგონებს. სწორედ მაშინ შემარქვეს ზალერეტილი შავი ჯუი და ჩვენს კოლონიამში აქამედ ახსოვთ ზალერეტის ზანდა...

ერთხელ ზალერეტიდან მელბურნისაკენ დარვის თანხლებით ოქრო გაავზავნეს. ჩვენ ჩავუსაფრდით გზად მომავლებს და თავს დავესხით. დარვა ექვსი კარისაგან შედგებოდა და თავდამსხმელებერ ექვსნი ვიყავით. პირველი გასროლით ოთხი მრველი მოვკალით. მაგრამ როცა ნადავლს დავეპატრონეთ, ჩვენც სამნილა დავრჩით. რეკოლვერის ლულა მიეცლეს ზედ შუბლზე მივანჯინე და ადგილიდან დამვრა ვუბრძანე. ის მიეცლე გახლდათ მაკართი. ღმერთო, ნეცავ მაშინვე მომეკლა, მაგრამ დავინდე, თუმაჲ შევნიშნე, ისეთი ავი თვალებით შემომყურებდა, ჩემი სახის დამახსოვრება ენედა. ასე დავეპატრონეთ ოქროს, გავმდიდრდით და სამშობლოში გამოვემგზავრეთ. ჩემს ძველ ამფოსნებთან ყოველგვარი კავშირი გავწყვიტე და ნესიერ რხოვრებას შევუღექი. ეს მამული სწორედ მაშინ იყიდებოდა და მეც არ დამიყოვნებია მისი შეძენა. მინდოდა ნესიერი რხოვრებით და საქმიანობით ნანილოზრივ მანერ გამომესყიდა ის დანაშაული, რარ ოქროს გაჭარებით ჩავიღინე. დავქრინდი და, მართალია, როლი ახლოგაზრდობაშივე გარდამეყვალა, მაგრამ მან პატარა ალისა დამიჭოვა. ჩემთვის მისი ნამერეა უსუსური ხელები იყო ის ჯაჯვი, რომელმარ პატიოსან გზაზე დამაზა და ავსა და ზოროც საქმეს ამაყდინა. მისმა გაჩენამ საზოლოოდ ამალენინა ხელი ზოროტებაზე და ჩემსა და ჩემს წარსულ რხოვრებას შორის უფსკრული აღიმართა. ერთი სიტყვით, ყველაფერი კარგად მიდიოდა, ვიდრე მაკართის ჩავუვარდებოდი კლანჯებში.

ფულადი საქმეების მოსაგვარებლად ქალაქს გავემგზავრე და რიჯინტსტრიტზე ჩამოვლეთილ და დაქიაქებულ ტანსარქელში გამოხვეულ მაკართის გადავყარე.

- ჩვენ აქა ვართ, ჯუი, - მითხრა მან და ხელი მკლავზე მომიკადა, - ჩვენ არა ვართ შენგან მოსაძულელები დასაკარგავი ხალხი. მე და ჩემი ზიჯი ამიერიდან შენ უნდა შეგვინახო, თორემ ინგლისი კანონების მოყვარული მშვენიერი ქვეყანაა და პოლისმენებითაა სავსე.

ასე ჩასახლდა მაკართი ქვეყნის დასავლეთ ნაწილში, ასე ჩავიგო ჩემი მამულის საუკეთესო ნაწილი ხელში და ყოველგვარი გადასახადისაგან თავისუფალი რხოვრობდა უზრუნველად, თანარ აქეთარ მიმუქრებოდა. ამ ღლის მერე მოსვენება აღარ მიქონდა, სადარ ნავიდოდი, თანამდევი სულივით წინ ამეცუზებოდა, ან ერთთავად კუდში დამდევდა. ალისა რომ წამოიზარდა, მაკართიმ ახლა სულში დამინყო ფათური, შენიშნა, რომ პოლიორიაზე უფრო იმას ვუფრთხილდებოდი, ზავშეს არ გავეგო ჩემი წარსული. რასარ მაკართი მოისურვებდა, - ფული იქნებოდა, სახლი, თუ მინა, ყველაფერს ვაძლევდი, ვიდრე ზოლოს ის არ მოისურვა, რისი მიერეარ არ შემეძლო. გათავხედებულმა ალისა მომთხოვა თავის შვილისათვის. ამ დროისათვის მისი ზიჯიერ წამოიზარდა და, რაკი ყველამ იერდა, რომ ჯანზე ვლარ ვიყავი, მაკართიმ ახლა მთელი ჩემი ქონების დაპატრონება განიზრახა. მაგრამ აქ კი გამოვიჩინე სულის სიმტკიცე. არ მინდოდა, რომ მაკართის ზინძური სისხლი ჩემს სისხლში ათქვეფილიყო. არა იმიტომ, რომ მისი ვაჟიშვილი არ მომწონდა, ზიჯის ძარღვებში ხომ მამის სისხლი ჩქეფდა და მის შესაძლებლად ჩემთვის ესერ საკმაო იყო.

მე მაგრად ვიღვქი. მაშინ მაკართი დამემუქრა. ჩვენ უნდა შევხვედროდით ერთმანეთს ტბორთან, ჩვენი სახლოებნიდან თანაბარ მანძილოზე.

რორა დანიშნულ ადვილოზე მივედი, დავინახე, რომ თავის ვაჟიშვილოს ელაპარაკებოდა. სივარა გავაბლოე და დაველოდე როდის დამარტოვდებოდა. მაგრამ უნებურად მისი ლაპარაკი რომ მოვისმინე, რარ კი ჩემში ოდესმე რუდი და ზოროტი ზნე ყოფილა, ყველაფერმა ერთბაშად იფეთქა და ხელი დამრია. მაკართი შვილოს ჩემ ქალიშვილოზე დაქორწინებას აძლეებდა. ზიჯი ეურჩებოდა, ხოლო მაკართი დაჰყოდა და ძალას ატანდა, თითქოს იმისი გავება, როგორ შეხვედებოდა ჩემი ქალიშვილი ამ ამბავს, სრულიად არ იყო საჭირო. იმან, რომ მერა და ჩემი ქალიშვილიერ, რომელიერ სიროცხლოზე უფრო ძვირფასია ჩემთვის, ასეთი კარის ხელოში უნდა ჩავვარდნილიყავით, გამაროფა. ჭობს ეხლავე დავგლიჯო ის მარნუხები, რომლითარ შებორკილი ვყავარ-მეთქი, ვიფიქრე. მე ხომ ავადყოფი, სასიკვდილოდ განწირული კარი ვარ და ორი დღის პარასკევი დამრჩენია. მართალია, გონება სალი მაქვს და ჯერჯერობით ძალარ მომდევეს, მაგრამ ზედისავან მაინერ სასიკვდილოდ განაწირი გახლოვარით. მაგრამ ჩემი ხსოვნა და ჩემი ქალიშვილის მომავალი რაღად უნდა ნაბილწულიყო? ორივე შეიძლეებოდა გადამერჩინა, თუკი მაკართის ენას სამუდამოდ დავადუშებდი. მე მოვკალი იგი და მისი გაროცხლოება რომ შეიძლეებოდა, კვლავ მოვკლავდი. მართალია, რისა და ქვეყნის წინაშე დიდი შემერდე გახლოვარით, მაგრამ ჩემი მარტვილობა-მონამეობით საკუთარი დანაშაული ნაწილობრივ მაინერ გამოვისყიდე. ხოლო ჩემი უროდველი ალისა კი რა შუაში იყო, რომ იმავე გაიძვერას მახეში გამშულიყო, რომელმარ მე დამტანჯა და ზოლო მომილო? მაკართი მოვკალი და სინდისი არ მქენჯნის, მოვკალი იმ სიკვდილით, როგორც შხამიან გველსა და გესლიან მხერს ეკადრებოდა, მაკართის დაყვირებამ არემარე შესძრა და მისი ვაჟიშვილი უკანვე დაბრუნა, მაგრამ მე ტყეში მივიმალე, თუმერ მკვლელობის ადვილოზე დავარდნილი ჩემი ნამოსასხამის ნამოსაღებად მეროედარ მივედი იქ. ეს ამბავი, ჯენტლომენებო, ნამდვილოდ ასე მოხდა და ყოველივე გულოახდილოდ მოგახსენეთ.

- თქვენთვის მსჯავრის გამოტანა ჩემს მოვალეობაში არ შედის, - თქვა ჰოლომსმა, რორა მისტერ ტერნერმა ჩვენებას ხელი მოანერა, - მე მგონია, საქმის სასამართლოზე გადაერემა არ დავგვირდება.

- მაშ, რა უნდა გააკეთოთ?

- თქვენი ჯანმრთელობის შემხედვარემ, არაფერი. თქვენ ძალიან მალე ნარსდგებით უფრო მალალი მსაჯულის წინაშე, ვიდრე ნაფერ მსაჯულოთა სასამართლოა. თქვენს ალიარებას საიდუშლოდ შევინახავ, თუ ჯიშს მაკართის დასარჯავად არ მაიძულებს სიმართლის გამხელო. თუ მაკართის გადასარჩენად არ დამჭირდა, გარნმუნებთ, თქვენს ალიარებას მე-ხორრეილის თვალი ვერ იხილავს და თქვენი საიდუშლო, რორახალი იქნებით თუ მკვდარი, მოკვდავთავის სამუდამოდ დაიმარხება.

- აბა, მშვიდობით ზრძანდებოდეთ, - მოზეიმე ხით ნარმოთქვა მოხურმა, - რორა თქვენი აღსასრულის უამი დადგება, უფრო ადვილოდ და ნუნარად შეხვედებით სიკვდილოს, რადგან სამუდამო განსასვენებელოში ნასვლის წინ სიმშვიდე და ნათელი შეიტანეთ ჩემს სულოში. - თქვა ესა და არახრახებული უზარმაზარი სხეული ზარბარით გაიტანა ოთახიდან.

- ღმერთო, გვიშველე! - თქვა ჰოლომსმა კარგა ხნის დუმილის შემდეგ. - ნეკავ რატომ გვათამაშებს ჩვენ უბედურთ და უსამველოდ შთენილოთ ასე უწყალოდ ზედი მდევარი? ნაფერ მსაჯულოთა სასამართლომ, ჰოლომსის მიერ ნარდგენილი აურარხელი გამამართლეული საბუთის საფუძველოზე, ჯიშს მაკართი გაათავისუფლოა. მოხურმა ტერნერმა კიდეც შვიდი თვე იარა ამ როდვილო მინაზე, - ახლოა კი სამუდამო განსასვენებელოშია დავანებული. აღმათ ჯიშისი და ალისა უკვე დაქორწინდნენ და მათ ზედნიერებას შავი ღრუბლეები აღარ ემუქრება.

ზოპეშიაში მომხდარი აურზაური

პოლომისისათვის ის მუდამ ჭეშმარიტი ქალი იყო. არ მახსოვს, იგი სხვა რამ სახელით ეხსენებინოს. მისი აზრით, აირენ ადლოერი მთელ საქალოეთში ყველას ჩრდილავდა და ყველაზე მაღლა იდგა. უყვარდა-მეთქი, ვერ ვიტყვი. ყველა გრძნობა და მათ შორის სიყვარული, პოლომისის დარბაისლოურ, ზუსტ აზროვნებასა და რევ გონებას ახლოსაურ არ ეკარებოდა. არ შევრდები, თუ ვიტყვი, პოლომი გახლდათ ყველაზე უწრაფდღებანი, დაკვირვებული და ჭკუადაძუდარი მანქანა, რომელიც კი ოდესმე ამქვეყნად შექმნილა. შეყვარებული პოლომი მე ვერ წარმომიდგენია. და აღბათ, ამ როლში იგი ძალიან ყალბი იქნებოდა. იგი უზენაესსა და სათუთ გრძნობებზე მხოლოდ დაწინადა და მასხრობით ლაპარაკობდა. მისი აზრით, ასეთი გრძნობები წარმოადგენდა მხოლოდ შორიდან დამკვირვებელთა შესწავლის საგანს, რომელიც ადამიანთა მოქმედების უჩინარ ხლართებს ჩამოაწილებდა იდუმალი საფარველს და ნათელს მოჭყენდა ამ მოქმედებათა აღმძვრელ მოტივებს. მაგრამ თუ გამოვდილი და ჭკუადაძუდარი ადამიანი ამ გრძნობებს საკუთარ სულოში დაზუდების საშუალებას მისრქმდა, ამით ნებაყოფლობით გაუსხნიდა გზას დამანგრეველ ძაღვის აღუშფოთველ გონებრივ სამყაროში. სხეულში შეჭრილი ასეთი გრძნობა უფრო დამანგრეველი ძაღვისაა, ვიდრე მგრძნობიარე ინსტრუმენტში მოხვედრილი ქვიშა, ან უზარმაზარ სარკეზე გაჩენილი ზზარი. მიუხედავად ამისა, არსებობდა ერთადერთი ქალი და ისიც მეტად საეჭვო ყოფაქრევისა - ან გარდაწვილილი, აირენ ადლოერი, რომლისადმი შენამსჭვალეირ აღმოჩნდა ჩემი კეთილი მეგობარი. პოლომის ზოლოს დროს იშვიათად ვხვდებოდი ხოლომე. ჩემმა ქორწინებამ ერთმანეთს დაგვამორა. პირადად შედნიერებამ, აგრეთვე იმ ინტერესებმა, რომელიც კარის დაოჯახებისათნავე იჩენს თავს და მისი ზაჭონ-ზაჭრონი შეიქმნება, ერთბაშად შეანქთა მთელი ჩემი უწრაფლება. ზოჭემურ რხოვრებას ჩვეული ყოლომისი, საზოგადოებრივი რხოვრების ყოველი ფორმის მოძულე გახლდათ და ისეთადვე დარჩა. ძველ ნიგნებში ჩაფლული ჩემი მეგობარი ისევ შეიკრესტრიტზე რხოვრობდა. კვირიდან კვირამდე კოკაინის რთუნებას აყოლილი, ჰაჭვიმოყვარეობის შემოჭევას წარკოჭიკული საშუალებებით იგერიებდა და თავის არადადამიანურ, უხვ ენერგისა და ძლიერ ზუნებას ალოკოპოლით იჩლუნებდა. იგი უნინდებურად სავამომძიებლო საქმეებთ იყო გაჭარებული. თავის უდიდეს ძაღვსა და არაჩვეულებრივ დაკვირვების უნარს ისევ იმ დახლართული, ანენილ-დანენილი და ზნელით მოწყული საქმეების გახსნას და სააშკარაოზე გამოჭანას ახმარდა, ოფიწიალური პოლიწიის მიერ უიძედო „მკვდარ საქმეებად“ რომ იყო მიჩნეული. დრო და დრო ჩემამდე აღნეცდა მონაჭორი თუ მართალი ამბები მის საქმიანობაზე. მიხბრეს, ვინმე ტრეპოვის მკვლელოობის საქმეზე პოლომი ოდესამი მიიწვიესო. მანვე მოჭყინა შუქი ტრიკომალელი ძმების - აკკინსონების საქმეს: დაზოლოს, ვავივე პოლოანდიის სამეფო კარზე მომხდარი ამბავი, რომელიც პოლომსმა დიდის გულმოდგინებითა და საქმის როდნით გამოიკვლია. გარდა ყოველდღიურ პრესაში გამოქვეყნებული რხოვნებისა, მე ძალიან როჭა რამ ვიწრდი ჩემი ყოფილი მეგობრისა და კომპანოინის რხოვრებისეულ წვრილომანებზე. 1888 წელს ორ მარტს ერთი ავადყოფი მოვიწახსულე და უყან ვზრუნდებოდი. ამ დროს უწრად შევნიშნე, რომ გზად შეიკრესტრიტზე უნდა გამეველო. თვალი მოკვარი თუ არა კარგად ნაწნობ კარს, წამსვე გამახსენდა ჩემი დაქორწინებისა და „აღოსფერი კვალის“ შავზნელი ამბავი, თანარ დაუძლოველი სურვილი დამეუფლა, მენახა ჩემი მეგობარი და გამეგო, იმყამად რა თავსატეხი ამოწანის გადანყვეჭაზე მუშაობდა. მისი გაჩახახახებული სამუშაო ოთახიდან სინათლის შუქი უხვად იღვრებოდა და მე ორჯერ მოკვარი თვალი ფანჯარაში ჩემი მეგობრის ძაღალი. გამხდარ სილუეტს. მხრებში თავჩარგულ პოლომის ხელები უყან შემოენყო და გამაღებული ზოლოთასა სრქმდა. მე, რომელიმარ კარგად ვიწრდი მისი ჩვევები და ხასიათის თავისებურებანი, მაშინვე მივხვდი, რომ იგი, იმ წამს, რაღარ დახლართული საქმის კვანძის გამოსხსნაზე ფიქრობდა. ახაღმა ამოწანამ, ეჭყობა, აიძულია გამაზრუებული საშუალებებისათვის თავი მიენებნინა და ზუნებით ფხიზელი გონება ვინმეს სასიკეთოდ აემუშავებინა. ზარი დავრეკე და შემიძვეს იმ ოთახში, რომელიც ოდესღარ, ნანილოზრივ, ჩემიერ გახლდათ. პოლომის ხმამაღალი შემახილებითა და სინარულის რრემლოთა ფრქვევით არ შემომგებნია. ამდაგვარ რამეს იგი ძალიან იშვიათად სჩადიოდა, მაგრამ მე აშკარად შევნიშნე, რომ ჩემმა დანახვამ გაახარა. კეთილი მზერით უსიჭყვოდ მანიშნა, სავარძელში მოიკაღათყო,

სივარების ყუთი ჩემს სიახლოვეს მოაჩოჩა და ღვინო შემომთავაზა. მერე ქუჩის წინ დადგა და თავისი მახვილი მხერა მომავკრო.

- წოლის შერთვა მოგხდენიათ, უოტსონ. - მითხრა ჰოლმსმა, - მგონი, ქორწინების მერე, ერთი შვილ-ნახევარი გირვანქა მაინც მტკიმატკიმათ ნონაში.

- შვიდი გირვანქა და არც ერთი მისხალი მეტი, - ვუპასუხე მე.

- მართლა? მაგრამ მე რატომღაც მგონია, რომ შვიდ გირვანქაზე მეტი უნდა გქონდეთ მომატებული, უოტსონ. როგორც ვხედავ, პრაქტიკისათვისაც კვლავ მოგიკიდნიათ ხელი.

თქვენ ჩემთვის არ გითქვამთ, რომ ასეთ დაძაბულ შრომაში აპირებდით ჩაბმას.

- საიდან გაქვთ ასეთი ინფორმაცია?

- მე რასაც ვხედავ, დასკვნები იქიდან გამომაქვს. ანა, საიდან უნდა ვიყოფი, რომ თქვენ ამას წინაშე კარგა მაგრად დასველდით, რომ ძალიან უფარდელი და ჭრიჭინობელასავით უზრუნველი მსახური გოგო გყავთ?

- ეს კი მეტისმეტია, ძვირფასო ჰოლმს. თქვენ რომ ამ რამდენიმე სასუყუნის წინაშე გერბოვრათ, ალბათ ჭადოქრობისათვის, ერეტიკოსივით დაგნავდნენ კორონზე. მართლაც, წარსულ სუთმებთან ქალაქგარეთ ვიყავი და მაგრადარ დავესველდი, მაგრამ ტანსაწმელი მთლიანად გამოვივრვალე და საიდან რა შემატყვევთ, ვერაფერი გამიგია. რაც შეეხება მერი ჯინსს, იგი მართლაც ზარმარი და უქნარაა. წოლმა გააფრთხილა კიდურ, გაგაგდებო. უნდა გითხრათ, რომ თქვენმა მიხვედრილობამ მაინც ძალიან გამაოჯა.

ჰოლმსმა ჩაიჩინა და თავისი გრძელი, ნერვულად მოჯახრახე ხელები ერთმანეთს მაგრად გადააჭლო.

- ანა, რა მიხვედრა უნდა, ძვირფასო უოტსონ, თუ ჩემი საკუთარი თვლითაც ვხედავ, რომ თქვენი მარჯენა ფეხსაწმელი, სწორედ იქ, სადარ სინათლის სხივი ერემა, შიგნითა მხარეს ექვს ალაგასა პარალელურად გაკანრული. რხადია, ეს განაკანრები იმ ადამიანის დაუდევრობის შრალია, ვინც ფეხსაწმელს ზედმიხმარი ტალახი მოაჩილა. აქედან მე რომაგი დასკვნა გამოვიტანე. პირველი, რომ თქვენ წვიმიან ამინდში იყავით ქალაქგარეთ და მეორე, - ზარმარი და უქნარა მსახური გყავთ. რაც შეეხება თქვენს სამედიცინო პრაქტიკას, როდესაც ჩემს ოთახში იოდოფორმის სურნელით გაულებთილი მამაკარი შემოვა, რომელსაც მარჯვენა საჩვენებელ თითზე ტყუის შავი ლაქა ეტყობა, და სტეტესკოპისაგან ოდნავ გამობერილი რილნდრი ახურავს, შტერი უნდა ვიყო, რომ ვერ მივხვდე, ჩემ წინ ექიმი-მეთქი.

თავი ვერ შევიკავე და გულიანად გამეჩინა, ამ უბრალო ახსნა-განმარტებასა და დასკვნებზე.

- როდესაც თქვენს დასკვნებს გადმომრემთ, ყოველივე ისე უბრალოდ მეჩვენება, რომ ვფიქრობ, ამას მერ მივხვდები-მეთბი. მაგრამ ყოველი ახალი შემთხვევის დროს, წინასწარ ვერაფერს ვხვდები და თქვენი დასკვნები, თითქოს თავზარს მერქმს, თუმცა ამისხნით თუ არა, როგორ მიხვედით ამ დასკვნამდე, ყველაფერი კვლავ ძაღზე იოლად მეჩვენება. პირდაპირ უნდა გითხრათ, რომ თვალი და მხედველობა თქვენზე ნაკლები როდი მაქვს.

- სრულიად მართალი შრძანდებით, - მიპასუხა ჰოლმსმა, სივარეტი მოქაჩა და სავარძლიდან ნამოინია. - თქვენ ყოველივეს ხედავთ, მაგრამ არ აკვირდებით. მხოლოდ ეს განგვასხვავებს ერთმანეთისაგან. მაგალითად, თქვენ ალბათ ხშირად გინახავთ კიბე, რომელიც ამ ოთახს ამოყუვენა?

- ღიახ.

- მაინც რამდენჯერ.

- ალბათ, ათასჯერ და მეტჯერარ.

- ანა, მითხარით, რამდენი საფეხური აქვს ამ კიბეს?

- ვერ გეტყვით.

- ვერ მეტყვით, იმიტომ რომ არ დაკვირვებხართ. მიუხედავად იმისა, რომ რამდენჯერმე გინახავთ ეს კიბე. სწორედ აქაა ძაღლის თავი დამარხული. მე კი გეტყვით, რომ ჩვიდმეტი საფეხურია, რადგან არა მარტო მინახავს, არამედ დაკვირვებვიარ კიდურ. თუმცა, თქვენც გაინტერესებთ ხოლომე ისეთი პატარ-პატარა პრობლემები, რომელთა აღნერითარ თავი შეინახეთ და გამოაქვეყნეთ კიდურ. ამიტომ თქვენთვის ინტერესმოკლებული არ იქნება ეს წერილი. - თქვა ესა და ჰოლმსმა მაგიდაზე დაგდებული, ვარდისფერი, სქელი

ზარათი აიღო და გადმომიგდო, - ახლახან მივიღე, - მიხსრა და მთხოვა, წერილი ხმამაღლა წამეკითხა.

წერილი უთარილო, უაღრესაჭო და ხელმოწყურელი იყო. „ღღეს საღამოთი რვა საათსა და თხუთმეც წუთზე, - იწყებოდა ზარათი, - თქვენთან ძალიან მნიშვნელოვან საქმეზე საკონსულტაციოდ მოვა ერთი ჯენტლმენი. ის დახმარება და სამსახური, რა თქვენ ამ რეკა ხნის წინათ გაუნიეთ ევროპის ერთ-ერთ მეფური წარმომართის ოჯახს, სრულ საფუძველს იძლევა, რომ მოგანდოთ ფრიად საიდუმლო და საყურადღებო საქმე. სადაც კი არ გავიკითხ- გამოვიკითხე, ყველამ დადებითად დაგახანათათ. დანიშნული დროისათვის შინ დამხვდით და რუდს ნურაფერს გაიფიქრეთ, თუ თქვენი სტუმარი ნიღაზაფარებული გამოგეცხადებათ“.

- ეს მართლაც საიდუმლოებით მოწყული ამბავი უნდა იყოს, - ვთქვი მე, - თქვენ რას ფიქრობთ, ჰოლმის?

- ჯერჯერობით დასკვნებისათვის არავითარი მონაცემები არ გამაჩნია. პრაქტიკას მონყვეტილი თეორია მუდამ განწირული და შექცეულია. ასეთ დროს ადამიანი ისეთ ფაქტებს დაეძებს, რომლებიც მის თეორიას განამტკიცებს, იმის ნარვლად, რომ ფაქტებზე აავოს თავისი ნაზრევი. თუმცა, წერილი თავისთავად ფაქტია. რა დასკვნები შეგიძლიათ გააკეთოთ ამ ზარათიდან?

- მე ძალიან გულდასმით დავათვალიერე ქაღალდი და თვითონ ზარათი. წერილის დამწერი მდიდარი კარი უნდა იყოს, - ნამოვიწყე მე, გამახსენდა რა ჩემი მეგობრის დედუქტორი მეთოდი, - ასეთი მკვრივი და მტკიცე ქაღალდის ფურცელი ნახევარი კრონი მანერა ღირს...

- განსაკუთრებული და თავისებურია, - შემანყვეტინა ჰოლმისმა, - ეს ინგლისური ქაღალდი არაა. აი, მიიჭანეთ და სინათლესთან გასინჯეთ.

ზარათი სინათლესთან მივიჭანე თუ არა, მთავრული ასოები „ე“ და პატარა „ჭ“ შევნიშნე, კარგად რომ დავაკვირდი, კიდევ აღმოვაჩინე „პ“, მთავრული „ჭ“ და პატარა „ჭ“.

- რა დასკვნა შეგიძლიათ გამოიტანოთ? - მკითხა ჰოლმისმა.

- აღნათ ქაღალდის გამკეთებელი ფაბრიკის მუშაგრონის გვარი ან მისი მონოგრამა იქნება, - ვუპასუხე მე.

- თქვენ შეუდით, უოტსონ! დიდი „ჭ“ პატარა „ჭ“-სთან გერმანული სიტყვა - ჰუსუდდესრფაე-ია და კომპანიას ნიშნავს. ეს იგივეა, როგორც ჩვენი ქაღალდის აღმნიშვნელი სნე ზეახლა უნდა ამოვხსნათ: „ე“ და „ჭ“. ანა, ჩვენს საკონტინენტთაშორისო რეზონს გადავხედოთ. - ეს თქვა და ჰოლმისმა თაროდან ყავისფერ ლედერინგადაკრული მძიმე ტომი ჩამოიღო. „უპყმფ“ - ზოპემიში ეს ის ადგილია, სადაც გერმანულად ლაპარაკობენ, კარლსბადთან ახლოს. ვალენშტაინის სიკვდილის ადგილი განთქმულია მინისა და ქაღალდის ფაბრიკა-ქარხნებით. ანა, ჩემო ზიჯუნი, რა დასკვნები შეგიძლიათ გამოიტანოთ ყოველივე ამოკითხულიდან. - ჰოლმისს თვალეზი უზრწყინავდა და სივარეტის ზოლი გამარჯვებული, მოხეიძე კარის იერიით გამოუშვა.

- ზოპემიური ქაღალდია, - ვთქვი მე.

- რა თქმა უნდა. ზარათის დამწერი კი გერმანელი უნდა იყოს. ანა, ყურადღება მიაქრეთ ფრაზას „სადაც კი არ გავიკითხ-გამოვიკითხე, ყველამ დადებითად დაგახანათათ“. მხოლოდ გერმანელს შეეძლო ასეთი ფრაზის დანერა. ფრანგი და რუსი მშობლიურ ენასა და ზმნას ასე ავღებულად არ მოეპრობოდა. ახლა გამოსარკვევი ისაა, რა უნდა სურდეს ჩვენგან იმ გერმანელს, რომელიც ზოპემიურ ქაღალდზე წერს და ნიღაზაფარებული დადის. მგონი, ერთხელ ქუჩაში თვალი რომ მოგვარი, ის უნდა იყოს და აღნათ ყველაფერს დანვრილებით გავიგებთ.

ქუჩიდან რხენის ფლოქვეზის თქარათქური და ეტლის ზამზარათა ჭრიალი შემოგვესმა.

მალე ვიღარის ძლიერმა ხელმა ზარი გაბმულად დარეკა. ჰოლმისმა გარეგნით დაუსტვინა.

- თუ ფლოქვეზის თქარუნის მიხედვით განვსჯით, - წამოინყო ჰოლმისმა, - ნევილრხენიანი ეტლი უნდა იყოს. - დიახ, - დადასტურა მან თავისი ვარაუდი, როცა სარკმლიდან გაიხედა.

- მშვენიერ ეტლში ისეთი ნყვილი ზედაყურია შენმუსლი, თითო ას ორმოცდაათი გინეა ელირება. არარაობაა და მეტი არაფერი. ამბავს ძალიან საინტერესო პირი უჩანს და დასანანი იქნება, რომ უთქვენოდ ჩაიაროს...

- თქვენი კლიენტი...

- არა უშავს რა. იქნებ, მასაჯ და მერ დაგვჯირდეს თქვენი დახმარება.

- აი, მოდის კიდევ. სავარძელში მოიკალათეთ და ყური ისე მახვილად გეჭიროთ, რომ არაფერი გამოგეპაროთ.

ნელი, მძიმე ნაბიჯები სწორედ კარს წინ შეწყდა და მერე ხმაძალალო კაკუნის ხმა გაისმა.

- შემობრძანდით, - გასძახა ჰოლომსმა.

ოთახში ექვსი ფუტისა და ექვსი ფუტის სიმაღლის, ჰერკულესივით აღნაგობის მამაკაცი შემოვიდა. ტანზე ძალიან მდიდრულად ემოსა. თუმცა ინგლისში ეს წყდი გემოვნების მაჩვენებელია. პალტოზე, სახელოებზე და საყულოზე ძვირფასი კრაველი ჰქონდა მოვლენული. მხრებზე ნამოვლენული, ლურჯი ფერის ნამოსასხამს საყულოსთან წერხლისფერი აბრეშუმი უმშვენიერდა და ბერილის ძვირფასი ქვით იყო შენეული, მოკლეყელიანი, ძვირფასი ზენემოვლენული ჩექმები კიდევ ერთი დამადასტურებელი საბუთი გახლდათ, იმისა, რომ მთლიანად მის მორთულობასა და გარეგნულ შრწყინვალეობას ბარბაროსული იერი ახლდა. ხელოთ ფართოკიდებიანი ქუდი ეჭირა და თვალეებზე შავი ნიღაბი ეფარა. ეტყობოდა, ნიღაბი ოთახში შემოსვლის წინ გაეკეთებინა, რადგან ხელის დაშვება ჯერ კიდევ ვერ მოესწრო. თუ სახის დაუფარავი ნაკვთების მიხედვით განვსჯიდით, სტუმარი ძლიერი ხასიათის ადამიანი უნდა ყოფილიყო. სქელი, წინ ნამოზურყული ტუჩები და გრძელი, სწორი ნიკაპი პატრონის მტკიცე, ურყე და ჭიუჭ ხასიათზე მეტყველებდა.

- მიიღეთ ჩემი ბარათი? - იკითხა მან დაბალი, უხეში ხმითა და მკაფიო გერმანული აქრენციით. - მე ვაწილებთ, რომ მოვიდოდით. - იგი ხან მე შემომქეროდა, ხან ჰოლომსს, რადგან არ იყოფა, ვისთვის მიემართა.

- დაბრძანდით, გეთაყვა, - შესთავაზა სავარძელი ჰოლომსმა. - ეს ჩემი მეგობარი და კოლეგა დოქტორი უოტსონია. იგი ისეთი კეთილი ადამიანი გახლავთ, რომ ხშირად მესმარება ხოლომე ძიებაში. თქვენ ვინ ბრძანდებით?

- თქვენ შეგიძლიათ მინოდოთ გრაფი ფონ კრამი. ვიმედოვნებ, თქვენი მეგობარი პატრივსარემი და ნდობით აღჭურვილი პიროვნებაა, რომელსავე შეიძლება გავანდო ფრიად საყურადღებო ამბავი. წინააღმდეგ შემთხვევაში მირჩევნია მარტოს მოგელოპარაკოთ. მე წასასვლელად ნამოვინიე, მაგრამ ჰოლომსმა ხელით კვლავ სავარძელში ჩამსვა:

- ან ორივეს გვითხარით სათქმელი, ანდა სრულიად ნურაფერს გვეტყვიეთ. ამ ტენტლომენის თანდასწრებით ისევე თავისუფლად შეგიძლიათ ილაპარაკოთ, როგორც მარტოდ მყოფთან. გრაფმა განიერი მხრები აჩიჩა.

- მაშინ ისლად დამრჩენია, გაგაფრთხილოთ, რომ ამბავი, რომელსავე ახლად გავანდობთ, ორი ნელი მარინე უნდა შეინახოთ საიდუმლოდ. ამ ხნის მერე მის გამჟღავნებას აღარავითარი აზრი აღარ ექნება. ახლად კი ყოველგვარი გადაჭარბების ვარეშე უნდა ვითხარათ, რომ ამ ამბის გახსმიანება შეიძლება ევროპის ისტორიაზე თავისი გავლენა მოახდინოს.

- გაძლევეთ პატრიოსან სიტყვას, - წარმოთქვა ჰოლომსმა.

- მერ ასევე, - დავძინე მე.

- მაპატიეთ, რომ ნიღაბაფარებული გელაპარაკებით, - გვითხრა ჩვენმა უწილმა სტუმარმა.

- მისმა უდიდებულესობამ, ვისი სახელითავე მე ვმოქმედებ, მოისურვა, რომ მისი რწმუნებული უწილნი დარჩეს თქვენთვისავე. ამიტომ გულახდილად მინდა ვითხარათ, რომ ის ტიტული, რომლითავე თავი წარმოგიდგინეთ, პირობითია.

- ეს ჩემთვის უკვე რწილია, - მშვიდად მიუგო ჰოლომსმა.

- მდგომარეობა ძალოზე რთულია და ყოველმხრივ სიფრთხილე გვმართებს, რომ ამ ამბის ვარეშე მოაზრებელი არ ატყდეს და ევროპის ერთ-ერთი ქვეყნის სამეფო დინასტიას სახელი არ გაუტყდეს. ერთი სიტყვით, საქმე ეხება ზოპემის სამეფო ორმსტენითა გვარეულობას.

- მერ სწორედ აგრე ვფიქრობდი, - წამოიძახა ჰოლომსმა, სავარძელში უფრო ღრმად ჩაჭდა და თვალეები მილყლია.

ჩვენმა სტყუარმა გაორებული მზერა მიაპყრო სავარძელში გადანოლილ, თვალემბილყოლო ჰოლომსს. ეჭვი არ მეპარებოდა, რომ ჰოლომსი მას მთელ ევროპაში ყველაზე დაკვირვებულ, ალლოიან და გამჭრიახ გამოძიებლად მიაჩნდა. ამასობაში ჰოლომსმა თვალეზი ნელა გაახილა და გლიათური აღნაგობის სტყუარს მოუთმენლად დააქრქა.

- თუ თქვენი უდიდებულესობა იმდენ პატივს დამდებს, რომ თავის საიდუმლოს გამანდობს, რჩევას უფრო ადვილად მივცემ, - წარმოთქვა ჰოლომსმა.

ჩვენი სტყუარი ადგილიდან წამოიჭრა და აღელვებული, ბოლოთის ქემას მოჰყვა. მერე ხელი ჩაიქნია, მოსახდენი უნდა მოხდესო, თქვა, თვალეზზე აფარებული ნიღაბი ჩამოიგლიჯა და იატაკზე დაავლო.

- თქვენ მართალი ხართ, - ხმამაღლა წარმოთქვა მან, - მე მეფე ვარ და რა მაქვს საკუყუმალო?

- ჭეშმარიტად მართალს ზრძანებთ, - წარმოთქვა ჰოლომსმა, - თქვენს უდიდებულესობას ლაპარაკი არც კი ჰქონდა დანაშაულო. რომ მე უკვე ვიწოდო, ჩემ წინაშე იღვა კასელი ფელშტაინის უდიდესი ჰერცოგი და ბოჰემიის მემკვიდრე, მეფე ვილჰელმ გოტსრეის სიგიზმუნდ ფონ ორმსტეინი.

- მაგრამ თქვენ გამიგებთ, - წამოიხსო ჩვენმა ურნაურმა სტყუარმა. იგი კვლავ სავარძელში ჩაჯდა და მალალო, თეთრ შუბლზე ხელი გადაისვა, - დიახ, გამიგებთ, რომ ასეთი საქმეების მონესრიგება პირადად არ მჩვევია. თანაჲ მეჩოთირა, ეს საქმე სხვებისათვის მიმენლო და გადავწყვიტე, თვითონ მომეკიდა ხელი, რომ სხვების კლანჭებში არ ჩავვარდნილიყავი. პრაღიდან ინკოგნიტოდ ჩამოვედი, რათა თქვენთვის პირადად მომემართა.

- მზადა ვარ მოგისმინოთ, - წარმოთქვა ჰოლომსმა და თვალეზი კვლავ მილყოლა.

- ფაქტები მოკლედ ამდაგვარია: ამ სუთიოდე წლის წინათ, კარგა ხანს ვიყოფებოდი ვარშავაში, სადაჲ ვავეყანი წნობილო ავანტიურისტ ქალს აირენ ადლერს. ეს სახელი აღნათ თქვენთვის კარგად წნობილია.

- კეთილი ინებეთ, უოტსონ და ჩემს წნობარში მონახეთ, - ისე წაიდუფუნა ჰოლომსმა, რომ თვალეზი არ გაუხელია. ჩემმა მეგობარმა ადამიანებზე, მათს საქმიანობასა და თავსგადახდენილო ამბებზე რამდენიმე წლის წინათ დაიხსო საძიებლის შედეგენა. ისე რომ, მისთვის საჭირო გვარის, სახელისა და საგნის მოძებნა ძნელ საქმეს არ წარმოადგენდა. აირენ ადლერის ზიოგრაფიას ებრაელოთა რაზნისა და ვილარ შტაბის უფროსის (რომელსაჲ ზღვის სიღრმეში მოზინადრე თევზთა შესახებ დაენერა გამოკვლევა) ზიოგრაფიებს შუა წავანყდი.

- ანა, მიჩვენეთ, - მითხრა ჰოლომსმა. - ჰმ! დაზადებულა ნიუჯერსში 1858 წელს.

კონტრალტო - ჰმ! ლა სკალა, ჰმ! ვარშავის საიმპერიო ოპერის პრიმადონა, ეს მესმის! მიატოვა სენა - ჰა? ამჟამად წხოვრობს ლონდონში. სწორედ ასეა! თქვენო უმაღლესობავ, როგორე ეტყობა, ამ ქალის ზადეში ხართ მოხვედრილი. აღნათ ზარათები მისწერეთ, რომელოთაჲ შეუძლიათ სახელი გაგიტეხონ და გინდათ მამხილებელი საზუთები უკანვე დაიბრუნოთ.

- ნამდვილად ავრეა, მაგრამ როგორ დავიბრუნო, საქმერ ეს არის.

- აირენ ადლერზე საიდუმლოდ ხომ არ დავინერიათ ჯვარი!

- არა.

- ამის თაობაზე ხომ არ ვაჩნია მას რაიმე საზუთი?

- არა.

- მაშ, რა ვანუხებთ, თქვენო უმაღლესობავ! თუ ახლოგაზრდა ქალი გამოძალვის მიზნით შეერდება თქვენი ზარათების გამოყენებას, რით დავიმტკიცებთ, რომ ნამდვილად თქვენ მისწერეთ?

- მაგრამ ჩემი ხელონერა?

- მიმსგავსებული ნაყაღბევიო, ვიტყვიო.

- ჩემი პირადი საფოსტო ქალალოდი?

- მოპარულიო, განვარხადებთ.

- პირადი ზეჭდი?

- ყაღბისმქმნელოთაგან დამზადებულიო, ვიტყვიო.

- ფოტოსურათი?
 - შესყიდულიაო, განვარჯხდებთ.
 - მაგრამ ფოტოსურათზე რომ ორივენი ვართ გამოსახული?
 - აი, ეს კი ძალიან რუფი ამბავია! თქვენო უმაღლესობავ, ნამდვილად დაუდევარი საქრეილი ჩავიდენიათ.
 - ისე მიყვარდა, რომ ხელად მაქრია.
 - ეს ნამდვილად სახელს გავიჭებთ.
 - მაშინ ახლოგაზრდა უფლისწული ვიყავი, მხოლოდ ახლახან შემიხსოვდა ოჯახი ნელი.
 - ფოტოსურათი უნდა დავიბრუნოთ.
 - ზევრჯერ ვრადეთ, მაგრამ უშედეგოდ.
 - მაშინ უნდა გამოისყიდოთ.
 - რომ არ ელოვ?
 - მაშინ მოვიპაროთ.
 - ხუთჯერ ვრადეთ, მაგრამ ამაოდ. ორჯერ დავიქირავე მძარცველები. მთელი სახლი გადააქოთეს, მაგრამ უშედეგოდ. ერთხელ, მოგზაურობის დროს, ბარგიერ გავუჩხრიკეთ, მაგრამ მიზანს ვერ ვენიეთ. ორჯერ შევიტყუეთ, მაგრამ სანადელი მაინც ვერ შევისრულოთ.
 - ვერაფერს გახდით?
 - ვერა.
 - სრულებით ვერაფერს?
- პოლომსმა ჩაიწინა.
- ეს საქმე ძალიან პატარა სასიამოვნო სამუშაო იქნება.
 - მაგრამ ჩემთვის იგი ძალიან სერიოზული ამბავია, - შეესიტყვა მეფე.
 - ჭეშმარიტად აგრეთა. მაგრამ რას უპირებს თქვენს ფოტოსურათს?
 - ალბათ, ჩემს დაქრევას ლამაზს.
 - მაგრამ როგორ მოახარებებს?
 - მე ხომ ჯვარის დასანერად ვემზადები.
 - მაგ ამბავს უური მერ მოკვარი.
 - ჯვარს ვინერ სკანდინავიის მეფის მეორე ქალიშვილზე, კლოტილდა ლოთმენ ფონ საქს-მენინგენზე. იქნებ თქვენც გავიგონიათ, თუ როგორი მკარრი პრინციპებია დანერვილი მათ ოჯახში. თვითონ კლოტილდა რიდან მოვლენილი ანგელოზივით უწოდველია. ოღნავ ეჯვიერ რომ აიღონ ჩემს ნარსულ რხოვრებზე, საქმე გათავებულია.
 - და აირენ ადლოერმა რაო?
 - იქადნება, ფოტოსურათს კლოტილდას მშობლებს გავუგზავნიო. და მე ვირი, რომ ნამდვილად გაუგზავნის! თქვენ მას არ იწობთ, იგი ფოლოადისგანაა გამოკვეთილი. მის ლამაზ და ნაზ, ამომავლო რისკარივით ნათელ გარეგნობაში ვაყარური სიმტკირე და მრისხანე სული იმალოება. იგი არაფერს დაერიდება, ოლონდ მე სხვაზე არ ვიქორწინო.
 - თქვენ დარწმუნებული ხართ, რომ აირენ ადლოერს ჯერ კიდევ არ გაუგზავნია თქვენი საროლისათვის ფოტოსურათი?
 - დიას.
 - რაქომ?
 - მან განარჯხდა, რომ ფოტოსურათს სწორედ მაშინ გაავგზავნის, როცა ჩემი ნიშნობა ოფირილოურად გამორჯხდებდა. ეს კი მომავლო ორშაბათს უნდა მოხდეს.
 - აბა, ჩვენ ჯერ კიდევ დავგრჩენია სამი დღე, - მთქნარებით ნარმოთქვა პოლომსმა. - დიას, საბედნიეროდ-მეთქი, ვამბობ, რადგან ამ ხნის განმავლოობაში ერთი-ორი, ძალიან უწრადსალები საქმის მოგვარებასარ მოვასწარებ. თქვენო უმაღლესობავ, ჯერჯერობით ალბათ ლონდონში დარჩებით, არა?
 - რალა თქმა უნდა. თქვენ შევიძლიათ მომნახოთ სასტუმრო „ლონგჰემში“, სადაც გრაფი ფონ კრამის სახელითა ვარ დაზინავებული.
 - დიას, მე ბარათებს გამოგიგზავნით ხოლომე და საქმის ნარმატების თაობაზე ყოველივეს შეგატყობინებთ.
 - ძალიანა გთხოვთ. ისე ვლელავ, როგორც პატარა ბიჭი.

- ფულის საკითხი როგორ მოვაგვაროთ?
 - თქვენ გექნებათ სფკუ იფფსრუ. 1
 - აბსოლუტური?
 - მინდა ვითხრათ, ჩემი სამეფოს რომელი პროვინციასავე გინდათ გავიღებ ჭილდოდ, ოღონდაც ის ფოტოსურათი მომაგდებნა ხელში.
 - მიმდინარე ხარჯებისათვის?
- მეფემ ტყავის მძიმე ქისა ამოიღო და მაგიდაზე დაავლო. - აქ სამასი პაუნდია ოქროთი და შვიდასი - ბანკოტებით, - თქვა მან.
- პოლმსმა ფულის მიღებაზე პაჭარა ხელნერილი დანერა და მეფეს გადასცა.
- მაღმუაზელის მისამართი როგორია? - იკითხა ჩემმა მეგობარმა.
 - ბრაიონი-ლოჯი, სერპენტაინავენიუ. სენტ-ჯონზ-ყუდი.
- პოლმსმა მისამართი ჩაინერა. - კიდევ ერთი შეკითხვა მექნება, - თქვა მან, - ფოტოსურათი რა ზომისაა?
- 9 12, - უპასუხა მეფემ.
 - ახლა კი დაგემშვიდობებით, თქვენო უმაღლესობავ, გისურვებთ მშვიდობის ღამეს და მალე კარგი ამბების შეტყობას. ღამე მშვიდობისა. უოტსონ, - მომმართა მე, როცა მეფის ეკიპაჟი დაიძრა. - თუ ხვალ სამი საათისათვის შემომივლით, ამ საქმეზე ნავიმუსაიფებთ.

||

სრულ სამ საათზე ბეიკერსტრიტზე გავჩნდი, მაგრამ პოლმსი ჯერ კიდევ არ დაბრუნებულიყო. მნე ქალმა მიხხრა, დილიდანვე სადღაჯ ნავიდაო. ზუხართან იმ განზრახვით მოვკალათდი, რომ პოლმსისათვის თუნდაც მეორე დილაამდე მელოდა. ამ საქმემ, მიუხედავად იმისა, რომ ჩემ მიერ აღნერილი ამბებთან შედარებით მეტად უფერულად გამოიყურებოდა, მაინც ძალიან დამაინტერესა. თვითონ საქმის არსი და კლიენტის განსაკუთრებული მდგომარეობა ამ საქმეს ჩემს თვალში ზუნებრივ მომხიზველობასა და მიმზიდველობას ანიჭებდა. რომ არაფერი ვთქვათ თვითონ ამ საქმის გამოძიების ინტერესზე (რაც მე უთყოფ მქონდა), პოლმსი ყოველთვის მტკიცე მარჯვებით წარმართავდა ძიებას და ისეთ ოსტატობას, სიმარჯვებს, ხელოვნებასა და ალლოს იჩენდა ხოლმე, ისე ერკვეოდა დახლოართულ, ანენილ-დანენილ სიტყუარებში, რომ მე დიდ სიამოვნებას მეგრიდა და მატკბობდა მისი მუშაობის რქერა. მისი დედუქრიური მეთოდის, ვარაუდებისა და რკინისბურთი ლოგიკის წინაშე ხომ ყველა საიდუმლოებით სოჯული რხრაკლიტყლის კარი იმსხვრეოდა. პოლმსის წარმატებებს ძიებაში ისე ვიყავი შეჩვეული, რომ არასოდეს აზრადარ არ მომსვლია, თუ იგი ოდესმე ნაიფორხილიებდა.

ოთხი საათი იქნებოდა, როცა კარი გაიღო და ოთახში შეზარხობებული გაჩეჩილოთმინი, სახეზე ალოდებული, ქილვამებინი და უხერიოდ ჩაქმული მეჭინბე შემოვიდა. მიუხედავად იმისა, რომ შეჩვეული ვიყავი ჩემი მეგობრის მიერ სახეთა რვლას, სამჯერ მაინც მაგრად ჩავამტერდი, რომ ამომერნო და მეთქვა, ნამდვილოდ პოლმსია-მეთქი. თავი ოდნავ დამიკრა თუ არა, თავის სანოლში გაუჩინარდა და იქიდან ხუთი წუთის შემდეგ ჩვეულებრივად მორთულ-მოკაზმული გამოვიდა. ხელები ჭიბებში ჩაინყო, ფეხები ზუხრისკენ მთელ სიგრძეზე გასჭიმა და რამდენიმე ნამს გულიანად ხარხარებდა.

- ძალიან კარგი, - ნამოიყვირა მან, მერე ხველებმა აყვარდა, რომელსავე ისევე გულიანი სირილი მოპყვა და ბოლოს ქანრძილეული და დაოსებული პოლმსი სავარძელში გადაესვენა.
- რა მოხდა? - ვიკითხე მე.
- ნამდვილოდ სასაქილო ამბავია. თუ თვიონ არ ვითხარით, აღნათ ვერასოდეს ვერ მიხვდებით, როგორ გავატარე დღევანდელი დილა და რა მოვიმოქმედე.
- ვერ წარმომიდგენია, მაგრამ, აღნათ აირენ ადლოერის სახლოს ზვერავდით, არა?
- მართალი ბრძანდებით, მაგრამ შედეგი რაღავე არაჩვეულებრივი გამოდგა. თუმცა თავიდან მოგიყვებით. ამ დილით, რხრა საათი იქნებოდა, სახლიდან რომ უმუშევარი მეჭინბის სამოსით გავედი. თქვენ აღნათ იყით, რომ რხენების მოყვარულნი ერთმანეთსავე ერთგვარი სიმპათიით ეპყრობიან. აი, თუ როდისმე მეჭინბე გახდებით, ყოველივეს გაიგებთ. ბრაიონი-ლოჯი მალე ვიპოვე. იგი ძალიან პაჭარა, ორსართულიანი ვილასა, რომელსავე უკან პაჭარა

ზალი აკრავს. თვითონ სახლი ქუჩის პირასა დგას. კარზე კარგა მოზრდილი ზოქლომი ადევს. მარჯვენა მხარეს კარგად მორთული ვეებრთელა სასტუმროა, რომელსავე დიდი, იატაკიდანვე ამოჭრილი ფანჯრები აქვს. ფანჯრების საკეტად მშენებლებს ინგლისური, უბრალო კონსტრუქციის ურდულოები გაუკეთებიათ. მათ გაღებას ზავძვირ კი შეიძლება. შიგნიდან საინტერესო არაფერი შეიძინა, გარდა იმისა, რომ დერეფანში გამოძავლო ფანჯრებს ეტლის ფარდულის სახურავიდან შეიძლება მიუდგე. ეტლის დასაყენებელი ფარდული კარგად დავზვერე, ყოველმხრივ შემოვუარე, მაგრამ საინტერესო ვერაფერი აღმოვაჩინე. მერე ისევ ქუჩას დავუყუვე და სადარ მოველოდი, სწორედ იქ, ზალის გვერდზე მიშენებული საკინობო შევინძნე. მეუბნებებს რხენების ნმენდაში ნავებმარე, რისთვისავე გასამრჯელოდ ორი პენსი, ჭიქა არაბი და თამბაქო მივიღე. აირენ ადღერსა და მის მეზობლებზე კი რამდენივე მინდოდა, იმდენი რნობები შევკრინე. მართალია, აირენ ადღერის მეზობლების ზიოგრაფიები არაფრად მიპიტნავებოდა, მაგრამ მეტი ჩარა არ იყო, ისინივე მოვისმინე.

- მერედა რა შეიტყუეთ აირენ ადღერზე? - ვიკითხე მე.

- ოპ, ქალაქის ამ ნაწილში მრხოვრები მამაკაენები მთლად გადარეყონი არიან. ისეთი ლამაზია, რომ მთელ რისქვეშეთში ზადალი არა ჰყავსო, ასე ამბობენ სერპანტინელი მეუბნებები. ნყნარ რხოვრებას ენევა. კონრეტებზე მღერის. ყოველდღიურად ხუთ საათზე სეირნობს და შვიდზე სადილისათვის ყუანვე ზრუნდებდა. დღისით, სხვა საათებში სახლიდან იშვიათად გამოდის, გამონაკლისია, თუ მღერის სადმე. მამაკაენთან მასთან მხოლოდ ერთი ვინმე დაიარება, მაგრამ ძალიან ხშირად. იგი შავგვრემანია, ლამაზი და ამავე დროს განუდულივე. დღეში ორჯერად ხშირად ყუანხავთ აირენ ადღერთან მისული. იგი ინერ ტემპლოელი მისტერ გოდფრი ნორტონი ყოფილა. ხედავთ, რა ნარმატების მიღწევაა შესაძლებელი, თუ მეუბნებებს დაყახლოვდები. მათ მისტერ ნორტონი ერთი ორჯერ მაინე მიუყვან-მოუყვანიათ და მასზე ყველაფერ წვრილმანს ყუებინან. მეუბნებთა ნალაპარაკევი რომ მოვისმინე, ზრაიონი-ლოჯის ნინ დავინყე სიარული და შემდგომი მოქმედების გეგმის შედგენას შევუდეთი.

ამ საქმის ნამომწყები იურისტი გოდფრი ნორტონი ყუდა იყოს. ხოლო ის ამბავი, რომ იგი იურისტია, მეჭად სახიფათოა და ჩვენს კლიენტს კარგს არაფერს უქადის. აბა, დავუფიქრდეთ, რა კავშირი ყუდა ჰქონდეს მას აირენ ადღერთან და რას ყუდა ნიშნავდეს მისი ხშირი მიმოსვლა. გასარკვევია: ნორტონი ქალის რნმუნებულია, მეგობარი, თუ სატრფო? თუ ნორტონი ადღერის რნმუნებულია, მაშინ ფოტოსურათი მასთან ყუდა ვეძიოთ. ხოლო, თუ საყვარელია, მაშინ ფოტოსურათს ქალის მას არ გადასრემდა. ამ კითხვის გარკვევისთანავე გადაწყდებდა, სად ყუდა განვავრძო მუშაობა, ზრაიონი-ლოჯში, თუ იმ ჯენტლმენის სახლში, ტემპლოში რომ მდებარეობს. ეს ძალიან თავსატეხი საკითხია და სამოქმედო სარზილოსავე მეტისმეტად აფართოებს. მეშინია, რომ ამდენი წვრილმანი ამბებით თავი შეგანყინეთ, მაგრამ თუ ყოველივე ჩემი გასაჭირი არ ვიამბეთ, უოტსონ, შექმნილი მდგომარეობაში ვერ გაერკვევით.

- მთელი გულისყურით ვისმენთ, - ვუპასუხე მე.

- მე საქმის ყოველ წვრილმანს გონებაში ვნონიდი. ამ დროს ზრაიონი-ლოჯს შესანიშნავი ეკიპაჟი მოადგა. ეტლიდან მშვენიერი გარეგნობის შავგვრემანი ულვაშებაკორილი ახლოგაზრდა მამაკაენი გადმოვიდა, რომელსავე არნივისნური რხვირი უმშვენივდა სახეს. ჩემი აზრით, იგი ნორტონი ყუდა ყოფილიყო. ეტყობოდა, ძალიან ჩქარობდა, რადგან ეტლიდან სწრაფად გადმოხტა, მეეტლეს მიაძახა, მომიწადეთ და სადარზაზო კარში, რომელივე მოსამსახურე გოგომ გაულო, ისე თამამად შეაბიჯა, როგორვე საყუთარ ზინაში. სახლში აღბათ ნახევარი საათი თუ დაპყო. ჩემი სამალოავიდან ვხედავდი, როგორ სრემდა ზოლოთას, აღვზნებული ლაპარაკობდა, თუ ამტკიერებდა რაღაჯას და საყზარში ხელომსავე იშველიებდა. ქალი არ დამინახავს. ქუჩაში გამოსვლისას შევნიშნე, რომ ის კარე უფრო აღელვებული და აღვზნებული იყო. ეტლთან მისულმა, ჭიბიდან ოქროს საათი ამოიღო და დახედა თუ არა, მეეტლეს უბრძანა: - რხენები რავე შევიძლია მარდად გაქროლოვე, ჯერ რიტენტსტრიტზე გროსსა და ხენკესთან და მერე ედუვარროუდისაკენ ნმიდა მონიკას ეკლესიაში. თუ ორ ნყთში მომიყვან, ნახევარ ვინეაზე არ გალაპარაკებო.

ეტლი ადგილიდან მოსწყდა თუ არა, მაშინვე მოვისაზრე, რომ კარგი იქნებოდა, თუ უკან დავდევნივარდი. სწორედ იმ წუთას ჩემს წინ დაბრუნებული ულამაზესი ლანდო გაჩნდა. მეეტლეს სანახევროდ ვერ მოესწრო პალტოს ლილეზის შეზენვა, ჰალსტუხი ყურთან უფროაღებდა და კაზმულობა აშინდების გარეთ დაეყოვეზინა. სად იყო და სად არა, ეტლთან იმწუთსვე აირენი გაჩნდა და თვალის დახამხამებარ ვერ მოვასწარი, რომ უკვე ეტლში ჩაჭდა. მართალია, ქალის სახეს თვალი ურებ მოვკარი, მაგრამ გადაუჭარბებლად ვიტყვი, რომ ულამაზესი ქალია და კარს მისთვის სიკვდილიერ არ დაენანება.

- ნმიდა მონიკას ეკლესიისაკენ, ჯონ, - მიმართა მან მეეტლეს, - ნახევარ გინეას მოგრემთ, თუ ორ წუთში იქ გაჩნდებით.

ასეთი შემთხვევის ხელიდან გაშვება დანაშაულია, უოტსონ. და იმნამსვე იმაზე დავინყე ფიქრი, უკან დავდევნივარდი, თუ პაჭარა ბიჭვით ეტლს უკან ჩამოვკონინალებოდი. ფიქრი არ დამემთავრებინა, რომ ვილარამ ჩემ წინ ეტლი მოავგრილა და გადმოვიდა. მეეტლემ ერთი-ორჯერ ეჭვის თვალით ამხედ-დამხედა, მაგრამ მე უარის თქმა არ ვარაღე და ელვის სისწრაფით ეტლში მოვკალათდი.

- ნმიდა მონიკას ეკლესიისაკენ, - ვუთხარი მე, - და გაძლევთ ნახევარ გინეას, თუ ორ წუთში იქ გაჩნდებით. - თორმეტს ორდახუთი წუთი აკლია და ძნელი მისახვედრი არ გახლავთ, თუ სად იყო ძაღლის თავი დამარხული. ეტლი ელვასავით მიჰქროდა. არა მგონია ოდესმე ასე ჩქარა მევლოს. მაგრამ რორა ადგილზე მივედი, ორივე ეტლი გაოფლიანებული რბენით ეკლესიის შესავაღში იდგა. მეეტლეს ანვარში გავუსწორე და ეკლესიაში შევედი. შიგნით, მღვდლისა და იმათ გარდა, ვისარ მივდევდი, ძე-ხოორელი არავინ ჩანდა. ისინი კი საკურთხეველთან იდგნენ და მღვდელი რატომღარ საყვედური ელაპარაკებოდა. მე ეკლესიაში შემთხვევით შესული ადამიანივით დავინყე კედლე-კედლე ხეტილი. ურებ, ჩემდა გასაოცრად, სამივენი ჩემკენ შემობრუნდნენ და ნორტონი, იმნამსვე ჩემ წინ გაჩნდა.

- მაღლობა ღმერთს. - ნამოიყვინა მან, - სწორედ თქვენ გვჭირდებოდათ. აბა, ნამოდით, ნამოდით!

- რა მოხდა, - ვიკითხე მე.

- მოდით. ძალიან გთხოვთ, მონმედ დავგვესწარი, თორემ ჯვარს არა გვენერენ.

თითქმის ძალით მიმართიეს საკურთხეველთან. იმაშიერ ვერ გავრკვეულიყავი, რა ხდებოდა ან სად ვიყავი, რომ შევნიშნე, ჩემს უნებურად ვიმეორებდი იმას, რასარ ყურში ჩამჩურჩულებდნენ. ასე დავგესწარი ქალსულ აირენ ადლეირისა და უროლო გოდფრი ნორტონის ჯვარისწერას. ყოველივე ეს თვალის დახამხამებამში მოხდა. ერთის მხრივ, ჯენტლმენი მიხდიდა მაღლობას, მეორე მხრივ, პირმშვენიერი ქალბატონი, ხოლო მესამის მხრივ, მაღლობის ნიშნად მღვდელი მილიმოდა. ასეთ სულიელურ ყოფაში ჩემს სიეროხლებში არა ვყოფილვარ და ახლა სწორედ ამის გამო ვიწინოდი. აღნათ მექორწინეთ რალარ ფორმალური ამბები არა ჰქონდათ წინასწარ მოგვარებული, რაკი მღვდელმა მონმის გარეშე ჯვარისწერაზე რივი უარი განუყნადა მათ. ჩემმა იქ ყოფნამ კი დაიხსნა სასიძო ქუჩაში გამოსვლისა და იქ მონმის ძენისავან. ქალმა ერთი სოვერინი მაჩუქა, რომელიერ ამ ამბის სამახსოვროდ საათის ძენკვზე უნდა შევიზა.

- საქმე სულ სხვაგვარად დატრიალებულა და მერე რა მოხდება, ღმერთმა უწყის, - ვთქვი მე.

- ჩემი ადრინდელი გეგმები, - განავროძო ჰოლმსმა, - სულ ერთიანად დაიმსხვრა.

ეტყობოდა, რომ ისინი იმნამსვე აპირებდნენ გამგზავრებას და მე სასწრაფოდ რალარ უნდა მელონა. მაგრამ გარეთ რომ გამოვიდნენ, ერთხელ კიდევ ამირიეს გზა-კვალი. კარე ტემპლისაკენ გაემგზავრა, ხოლო ქალმა თავის სახლში წასვლა მოინადინა. პარკში სასიეროოდ ჩვეულებრივ ხუთ საათზე გამოვალთ, ქალისავან წარმოთქმულ ამ სიტყვებს გარკვევით მოვკარი ყური. მეტი აღარაფერი გამიგონია. ისინი სხვადასხვა მხარეს გაემგზავრნენ, მე კი შინისკენ გამოვბრუნდი, რომ საღამოსათვის თადარიგი დამეჭირა.

- რა უნდა მოიმოქმედოთ?

- როჭა რივი ხორერი და ლუდი მომიტანეთ, - უთხრა ჰოლმსმა ზარის ხმაზე შემოსულ მსახურს. - იმდენად ჩავეფალი ამ საქმეში, რომ ჯამა სრულიად გადამავეწყდა და ამ

საღამოს, აღზათ, უარესი რამ მომეღოს. ამავე დროს, უოცსონ, თქვენი დახმარება დაიჭირდება.

- მოხარული ვიქნები, თუ შევძლებ თქვენს დახმარებას.
 - კანონის დარღვევისა ხომ არ გეშინიათ?
 - არა.
 - რხეში მოხვედრა ხომ არ გაძრწუნებთ?
 - კარგი საქმისათვის ამაზეერ ყაბულისა ვარ.
 - დიდებულის საქმეა!
 - მერ თქვენთანა ვარ.
 - მე ეჭვი არ მეპარებოდა, რომ ასე იქნებოდა.
 - მაგრამ რას ფიქრობთ?
 - როგორც კი მისის ტერნერი საჭმელს მოიჭანს, ჰოველივეს აგისხნით. - ახლა, - დაიხუო ჰოლმსმა, როცა მისის ტერნერმა ხორერი და ლუდი შემოიჭანა, - ჭამის დროს გეტყვით ყველაფერს, ვინაიდან მეტი დრო არა მაქვს. - მაღე ხუთი საათი შესრულდება. ორ საათში ყველაფერი უნდა მოვასწროთ და ზრათონი-ლოტშიერ მივიდეთ. მის აირენ ადღერი სერიონობიდან ამ დროისათვის დაბრუნდება და უნდა შევხვდეთ.
 - მერე რა უნდა ვქნათ?
 - ეს მე მომანდეთ. მე ყველაფერი მოვამზადე. რარ უნდა მოხდეს, მხოლოდ ერთი რამ გახსოვდეთ: თქვენ არ ჩაერიოთ.
 - უბრალო მაყურებლის როლში უნდა გამოვიდე?
 - დიახ. აღზათ რაიმე უსიამოვნება მოხდება. თქვენ არ უნდა ჩაერიოთ. ყოველივე იმიტ დამთავრდება, რომ მე სახლში შემეყვანენ. ოთხ-ხუთ წუთში აღზათ სასტუმრო ოთახის ფანჯრებს გამოაღებენ და თქვენ იმ ღია ფანჯრის ქვეშ უნდა დადგეთ.
 - ძალიან კარგი.
 - უნდა მაღეცნოთ თვალი, რადგან ფანჯრიდან ოთახში ყველაფერი კარგად მოჩანს.
 - ძალიან კარგი.
 - როგორც კი ხელს, აი, ასე ავნეც, რასარ მე გადმოგრემთ, ოთახში შემოავდებთ და დაიყვირებთ: ხანძარია! ხანძარი!
 - ყოველივეს თქვენი დარიგების მიხედვით შევასრულებ.
 - აქ საშიში არაფერია, - თქვა ეს და ჰოლმსმა ჭიბიდან სიგარის მოყვანილობის ასაბოღებელი რაკეტა ამოიღო, რომელსარ, ჩვეულებრივ, ორივე ზოლოში ასაფეთქებელი კაფსული აქვს. - თქვენი დავალება ამით ამოინურება, როგორც კი დაიყვირებთ, რერხლიაო, იმნამსვე ჩემ მიერ დაქირავებული რამდენიმე კარერ აგყვებათ. მერე ქუჩის ზოლოსაკენ დაიძარიოთ და რამდენიმე წუთში მერ თქვენთან გავჩნდები. მე მგონია, ყოველივე ნათელი და გასაგებია.
 - მე არ უნდა ჩავერიო წაკინკლავებაში, საჭიროა მივიდე ფანჯარასთან, ვითვალთვალოთ. ნიშანს მომერემთ თუ არა, რაკეტა ოთახში შემოვავდო და ვიყვირო, ხანძარია, ხანძარი-მეთქი. მერე გავემართო ქუჩის ზოლოსაკენ და იქ დაგველოდოთ.
 - დიახ, ყველაფერი კარგად დაგემახსოვრებიათ.
 - იქონიეთ ჩემი იმედი.
 - ძალიან კარგია. ახლა კი დროა მოვემზადო იმ როლისათვის, რომლის გათამაშებარ საღამოს მომინეცს.
- იგი სანოლო ოთახში შევიდა და როცა ხნის შემდეგ მღვდლის ანაფორაში გამონყობილი დაბრუნდა. ფართოკიდებინან ქუღს, ტმრისებურ შარვალს, თეთრ ჰალსტუხსა და სასიამოვნო ღიმილს, რომელიერ სახეზე გადაჭყენოდა, ისე გამოერვალა ჰოლმსი, რომ მღვდლის ასეთი სახის შექმნას აღზათ სახელმოხვეჭილი მსახიობი ჭონ ჰერი თუ შეძლებდა. საქმე მარტო ის როდი იყო, რომ ჰოლმსმა ტანსარმელი გამოერვალა. მას გამომეტყველება, მანერები ნამდვილი მღვდლისა ჰქონდა და იგი უდიდეს ნარმატებას აღნეცდა გარდასახვაში. მე მგონი, სერნამ მისი სახით უდიდესი მსახიობი დაკარგა, ხოლო მერნიერებამ კი - შესანიშნავი მკვლევარი, როცა მან თავის პროფესიად დანაშაულის გახსნის და დამნაშავეთა ჰოვნის სახიფათო გზა აირჩია.

სახლიდან შვიდის თხუთმეტი წუთზე გამოვედით და როცა სერპენტაინის მივალნიეთ, ათი წუთი კიდევ იყო ჩვენს განკარგულებაში. უკვე ზინდდებოდა და აქა-იქ შუქიერ ანთეს. ჩვენ ზოლოთის ქემას მოვყევით და გაფარეზებულნი ველოდით ზრაიონი-ლოჯის მკვიდრთა გამოჩენას. სახლი სწორედ ისეთი გამოდგა, როგორც ჰოლომსმა ამინერა, მაგრამ ქუჩა უფრო ხალხმრავალი მიჩვენა, ვიდრე ველოდი. ქალაქის განაპირა ქუჩა, მყუდრო და ნუნარი კი არა, ხალხმრავალი გამოდგა და თითქოს გამვლელოთავან ტევა აღარ იყო. ქუჩის ერთ კუთხეში ვიღარ ნაძირალები უფარდელად აზოლებდნენ და იყინოდნენ, იქით დანების მღესავი მიმოდიოდა, გვარდიელები მოსამსახურე გოგოს ეარშიყებოდნენ. იქვე, შორიხლო, რამდენიმე კარგად ჩაწყობილი, სივარავარჩილი ახალგაზრდა ყმანვილი მიმოდიოდა.

- იყით, - ნამონიყო საუბარი ჰოლომსმა, - ეს ქორნიენა უფრო ამარტივებს ჩვენს საქმეს. ის ფოტოსურათი ახლა აღარაა ქალისათვის გამოსადეგი. არც იარენ ადლოერისათვის იქნება სასაბოვნო, რომ იგი მისტერ ნორტონმა იხილოს. ნორტონისთვის ფოტოსურათის ჩვენებას ადლოერი ისევე უნდა უფხრთხოდეს, როგორც ჩვენი კლიენტი უფრთხის, რომ იგი მისმა პრინციპამ არ იხილოს. ახლა საკითხავი ისაა, სად ვეძიოთ ფოტოსურათი?

- მართლაც ძალიან საინტერესო ამბავია.

- არა მგონია, აირენ ადლოერს სურათი თან დააქონდეს. ფოტოსურათი, ჩვენი კლიენტის აღნერით, ისეთი ზომისაა, რომ ქალი უბეში ვერ დამალავს. ამავე დროს ქალმა შესანიშნავად იყის, რომ შეიძლება მეფემ იგი შეიტყუოს სადმე და გააჩხრეკინოს. ორჯერ ხომ უკვე ურდიათ ასეთი რამ. მამასადამე, ჩვენ სრული საფუძველი გვაქვს ვიფიქრობთ, რომ ფოტოსურათი ქალს თან არა აქვს.

- ანა, სად უნდა ინახავდეს?

- მე მგონია, თავის ვეძიოთ, ან თავის ზანკირთან. შესაძლებელია, მაგრამ მე ერთიერ მეეჭვება და მეორეერ ქალებს ზუნებით უყვართ იდუმალებით მოწყული ამბები, მაგრამ საკუთარ ხვამიადს არავის ანდობენ. რატომ უნდა გაენდო ვინმესთვის თავისი საიდუმლოებმა აირენს? ამ შემთხვევაში ქალს შეუძლია ენდოს მხოლოდ საკუთარ თავს. რადგან თუ ვინმე საქმიან კარს გაანდობდა ამ ამბავს, იმ ადამიანს შეეძლო ჰოლოტიკური კარიერის ან, ფულადი გამორჩენისა და ანგარების მიზნით ქალისათვის ელალაჭა და საიდუმლო გაერა. ვარდა ამისა, აირენი ხომ დაემუქრა მეფეს, შენს საერლოეს სურათს სწორედ ნიშნობის დღეს გავუგზავნიო. ესე იგი, ფოტოსურათი მას ხელთა აქვს და საკუთარ სახლში ინახავს.

- მაგრამ სახლი ხომ ორჯერ გაქურდეს.

- იმ ზრიყებმა არ იერდნენ, სად უნდა ეძებნათ ფოტოსურათი.

- თქვენ როგორღა იპოვით?

- მე საგულდაგულოდ ძებნას არც დავუწყებ.

- ანა რას იზამთ?

- საქმეს ისე მოვანყო, რომ აირენი სურათს თვითონვე მიჩვენებს.

- აირენი ამას არასგზით არ იზამს.

- სხვა გამოსავალი არ ექნება. თუმცა ახლა მუსაიფის დრო აღარაა, გახსოვდეთ, უოტსონ, ჩემი მითითებანი და ყოველივე ზუსტად შეასრულეთ.

ამ დროს, მოსახვევში, ლანდოს გვერდით შუქს მოვკარი თვალი და თვალის დახამხამებაში ნყვილორხენიანი მშვენიერი ეტლი ზრაიონი-ლოჯის წინ დადგა. როგორც კი ეტლი შეჩერდა, ვიღარ ქუჩის ნაძირალო ეტლის კარს მივარდა, რომ გამოელო და ამ გზით ყელის ჩასასველებელი უზალთუნი ეშოვა, მაგრამ მეორემ არ აჯალა და ისიც, იმავე მიზნით ლანდოს კარს დაეჭაკურა. ატყდა მათ შორის ხელოჩართული ჩხუბი და ჭიდილი, რომელიც გვარდიელებისა და დანების მღესავის ჩარევით კიდევ უფრო გაძლიერდა. ლანდოდან გადმოსული ლედი, ერთ ხანს მუშტითა და ჭოხებით დაუზოგავად მოჩხუბართა შუაგულში მოექრა. ჰოლომსი მოჩხუბართა წრეში შეიჭრა, რომ ლედისათვის ეშველინა. მაგრამ ქალთან მივიდა თუ არა, ერთი საორრად შეჰყვირა და სახეგასისხლიანებული მინაზე გაიშხლართა. როგორც კი დაეშოლო, სისხლში მოსვრილო კარს მოჰკრეს თვალი, გვარდიელებმა იმნამსვე მოკურნოლეს, ქუჩის მანანნალებმა რომ შენიშნეს, საქმე რუდადააო, იმათერ მოუსვეს. ვიღარ ნესიერად ჩაწყობილი გამვლელებმა ახლა კი მოხედეს ლედისა და მინაზე გაშხლართული

დაზარალებულს. აირენ ადღეორმა უყრებ აირზინა კიბის საფეხურები, მაგრამ კიბის თავზე შეყოვნდა და ქუჩას გახედა. მისი კენარი ტანი ჰოლიდან გამოძვალა შუქზე რაღაც ზღაპრულად იხრებოდა და იკვალთებოდა.

- სანყალი ჯენჭლომენი, მძიმედ დაიჭრა? - იკითხა მან.

- მოკლეს, - უპასუხა რამდენიმე ხმამ.

- არა, წოწხალია! - დაიყვირა ვიღაცამ. - მაგრამ ვიდრე საავადმყოფოში მიიყვანენ, მოკვდებან.

- აი, გაბედული კარე, - თქვა ვიღაც ქალმა, - ეგ რომ არა, ლედის საფეხულისა და საათს ნაჭკოვდნენ. ეგ მანანალოები კი არა, ნამდვილი მძარცველები იყვნენ. აჰ, მგონი, მოზრუნდა და სუნთქვა დაინყო.

- დაჭრილს ქუჩაში ხომ არ დავტოვებთ, თუ ნებას დავვრთავთ, თქვენს სახლში შემოვიყვანთ, ქალბატონო.

- რაღა თქმა უნდა. აი, სასტუმრო ოთახში სავარძელზე დანვინეთ.

ნელა, როგორღაც ზარ-ზეიმით შეიყვანეს ჰოლში ზრანიონი-ლოჯში და დივანზე დანვინეს. სახლში შუქი ანთეს, მაგრამ დარბაზები არ მოუხურავთ. ჩემი სათვალთვალო ადგილიდან ყოველივეს კარგად ვხედავდი. არ ვიყრი, განიყრიდა თუ არა ჰოლში სინდისის ქენჭნას იმის გამო, რომ ამ, მის მიერვე მოწყობილ თამაშში მონაწილეობდა. რაღა შემეხებან მე, იმაზე უხერხულად ჩემს წხოვრებაში არ მიგრძნია თავი, როგარ შევხედე, ის ულამაზესი და უჭურფესი ქალი, რომლის სანინააღმდეგო შეთქმულებაშიერ მე ჩამაძეს, რა გულმოდგინებითა და მზრუნველობით დაჰკანკალებდა თავს ჩემს მეგობარს. მაგრამ თუ ჰოლში მისი თებებებს ზუსტად არ შევასრულებდი, ესერ მეგობრის ლაღატი იქნებოდა და ჩემს წხოვრებას მუდამ შავ ლაქად დააჩნდებოდა. გულდამძიმებულია ამოვიღე ჭიბიდან რაკეტა. ზოლოს და ზოლოს ჩვენ ხომ მას ზიანს არ ვაყენებდით, მხოლოდ ხელს ვუშლიდით, რომ თვითონ სხვისთვის არა ევნო რა.

ჰოლში დივანზე ნამოჭდა და ისე დაიკლაკნა, თითქოს ჰაერი არ ყოფნისო. მოსამსახურე ფანჯარას მივარდა და გამოალო. იმავე ნამს შევნიშნე, რომ ჰოლშია დათქმისამებრ ხელი ასწია. რაკეტა ოთახში შევაგდე და რაღა ძალა და ლონე მქონდა ვიყვირე, ხანძარია, ხანძარი-მეთქი. სიჭყვა დამთავრებულიერ არა მქონდა, რომ მთელი ზრზო ამყვა. ოთახში ავარდნილი რაკეტის ზოლო ჯერ ადგილზე დაჭრილადა, მერე კი ლია ფანჯრიდან გარეთ გამოიჭრა. მე დავინახე, როგორ დარბოდნენ ოთახებში შეძრწუნებული ადამიანები. როგარ ხნის მერე ჰოლში სხიერ შემომესმა, ირწმუნებოდა, განგაში რუდ-უზრალიოდ ატახეს და არავითარი ხანძარი არ მომხდარაო. ხალხში გავძვერი და ქუჩის ზოლოსაკენ გავემართე. ათ წუთში ჩემი მეგობარიერ ნამომენია, ხელკავი გამიკეთა და შფოთისა და აურზაურის ადგილს სწრაფად გავშორდით. იგი ხმამოყვებლივ და ძალიზე სწრაფად მოაზიჯებდა, ვიდრე თავი არ ამოვყავით იმ ქუჩაზე, რომელიერ ედუვარ-როყდზე გადიოდა.

- თქვენ დავალენა პირნათლად შეასრულეთ, უოტსონ, - მითხრა ჰოლში.

- ფოტოსურათი თქვენს ხელთაა?

- არა. მაგრამ ვიყრი, სადარ ინახებან.

- როგორ შეიჭყვეთ?

- აირენმა თვითონვე მიჩვენა. ხომ გითხარით, თვითონვე მიჩვენებს-მეთქი.

- ჩემთვის მანერ ყველაფერი გაურკვეველია.

- მანერდამანერ დიდი საიდუმლო ამზავი არაა, - სირილით ნარმოთქვა ჰოლში. - პირიქით, ყოველივე ძალიან უზრალიოდ მოხდა. თქვენ აღზათ მიხვდით, რომ ქუჩაში მყოფნი მე დავიქირავე და ჩემს მითითებებს ასრულებდნენ.

- დიახ, მაგას მამინვე მივხვდი.

- მოჩხურებში რომ შევიჭერი, ხელში თხევადი ნითელი საღებავი მეჭირა, ძირს დავყერი, ხელი სახეზე მოვისვი და თავგატეხილისა და მძიმედ დაჭრილის სერენა გავითამაშე - ეს ხომ ძველისძველი ხრიკია.

- ამასარ მივხვდი.

- მერე სახლში შემეყვანეს. აირენ ადღერი იძულებული იყო, სასტუმრო ოთახში დავენვინე. ეს სწორედ ის ოთახი გახლდათ, რომელიერ ეჭვი მქონდა. მაგრამ შეიძლებოდა ფოტოსურათი სანლო ოთახში ჰქონოდა დამალული. ჩემი ამოწანა ნათელი იყო, უნდა

გამერკვია, სად ინახებოდა იგი. ჩემმა დაქირავებულმა ხალხმა სავარძელოზე დამასვენა. მერე საქმე ისე წარმოვადგინე, თითქოს ჰაერი არ მყოფნიდა. მოსამსახურე გოგომ ფანჯარა გამოაღო და თამაშში თქვენს ჩაენბო.

- რით დაგეხმარათ საბოლოო რაკეტა?

- გადაწყვეტი როლი სწორედ რაკეტამ ითამაშა. როცა ქალი ფიქრობს, რომ მისი სახლი ქრეხლის ალშია გახვეული, იგი იმის გადარჩენას წდილობს, რაც მისთვის ყველაზე ძვირფასია. ეს ყველაზე მძლავრი იმპულსია და მისი გამოყენებით მრავალი წარმატებარ მომიპოვებია. დარღონგეგონსა და არნსვორთის კოშკში მომხდარი ამბების ძიების დროსაც ეს მეთოდი გამოვიყენე. გაჭირვებაში ჩავარდნილი გათხოვილი ქალი ზავშვს გადაარჩენს, ხოლო გაუთხოვარი - ძვირფასეულობას. ახლა ჩემთვის ნათელია, რომ ამ ფოტოსურათზე უძვირფასესი განძი აირენ ადღერისათვის არაფერი მოიძებნება. განსაჯდელის უამს იგი სწორედ ფოტოსურათის გადარჩენას წდილობდა. მან მართლაც ირნმუნა თქვენს ყვირილოზე, ხანძარი მოხდაო. მისი რკინისებური ნერვებირ შედრკა და მე შევიტყვე, რომ ფოტოსურათი ზარის დასარკე ადგილას, საიდუმლო სამალავში აქვს საგულდაგულოდ შენახული. იგი თვალის დახამხამებაში გაჩნდა სამალავთან. წდილობდა გადაერჩინა ფოტოსურათი, მაგრამ სწორედ იმ დროს მე დავიყვირე, არავითარი ხანძარი არ მომხდარა და ტყუილად გაპკივიან-მეთქი. აირენმა ფოტოსურათი ისევ თავის ადგილას დატოვა, რაკეტას გადახედა, ოთახიდან გავარდა და მერე თვალითარ აღარ მინახავს. ნამოვდექი, ზოდში მოვიხადე და ოთახიდან ჰაიპარად გამოვედი. ერთ ხანს შევკოყმანდი, ვიფიქრე. სამალავიდან ფოტოსურათს დღესვე ნავილებ-მეთქი, მაგრამ ოთახში მეტლე შემოვდა და ავი თვალით დამინყო ქქერა. ვაითუ აჩქარებით ყველაფერი ნავახდინო-მეთქი, ვიფიქრე და ნამოვდედი.

- მერე რა უნდა იღონოთ, - შევეკითხე მე.

- საძიებო სამუშაო პრაქტიკულად დავამთავრეთ. ხვალ მეფესა და თქვენთან ერთად, თუ თქვენ გინდათ მონაწილეობა მიიღოთ ამ საქმეში, აირენ ადღერს თავზე დავადგებით. ჩვენ დავარდევინებენ სასტუმრო ოთახში. როცა ლედი სტუმრების სანახავად სასტუმრო ოთახში შემოვა, იქ არე ჩვენ და არე ფოტოსურათი აღარ დახვდება. იქნებ მისმა უდიდებულესობამ მოინდომოს და საკუთარი ხელით ამჟონინოს ფოტოსურათის სამალავიდან ამოღება.

- როდის შეატყობინებთ მეფეს?

- დილის რვა საათზე ჩვენ ზრაიონი-ლოჯში ვიქნებით. ლედი ჟურკიდევ ლოგინში იქნება და ჩვენ უეჭველად წარმატება მოგველის. უნდა ვიჩქაროთ, თორემ იქნებ ქორნინებამ აირენ ადღერს ხასიათი და ჩვეები შეურვალოს. მეფეს ახლავე უნდა გავუგზავნო დეპეშა. ამასობაში ზეიკრესტრიტს მივალნიეთ და სახლის ნინ გავჩერდით. ჰოლმსი ჟბებში გასაღებებს დაეძებდა, როცა ვიღარ გამვლელომა ღამე მშვიდობისა უსურვა.

ქვაფენილოზე რამდენიმე კარი ირეოდა, მაგრამ მშვიდობის ღამე, მგონი, ვიღარ მალალომა ახალგაზრდამ უსურვა და ურბად გავგვრელოდა.

- ეს ხმა სადღარ გამიგონია. - თქვა ჰოლმსმა და ნახევრად განათებულ ქუჩას გახედა, - დიას, გამიგონია, მაგრამ ველარ გამიხსენებია, სად და როდის?

|||

ის ღამე ზეიკრესტრიტზე გავატარე. ჩვენ ჟურ ისევ ყავასა და შერანსულო ჰურს შევექრეოდით, როცა კარებში ზოპემის მეფე შემოიჭრა.

- მართლა წართვით ფოტოსურათი? - მხიარულად ნამოიძახა მან და ჰოლმსს მხრებზე ხელები მოუთათუნა, თანარ სახეგაბრწყინებულმა თვალეებში ჩახედა.

- ჟურ არა.

- მაგრამ იმედი გაქვთ, რომ აურილეზლად ხელოში ჩავიგდებთ, არა?

- ნამდვილად.

- მაშინ ახლავე ნავიდეთ, რადგან მოთმინება აღარ მყოფნის.

- ჩვენ ხომ ეტლი გვესაჭიროება.

- ჩემი ეტლი გარეთაა.

- ანა, გავნიოთ.

ჩვენ დაზლა ჩავედით და ეტლოში ჩავსხედით.

- აირენ ადღოერი გათხოვდა, - თქვა ჰოლომსმა.

- გათხოვდა? როდის?

- გუშინ.

- ვის გაჰყვა?

- ინგლისელი ვექილს. გვარად ნორტონს.

- მაგრამ უსიყვარულოდ გაჰყოლია.

- მე მგონია, უყვარს.

- რაჭომ გგონიათ?

- იმიტომ, რომ ეს სიყვარული თქვენს უმარტოესობას დაიფარავს მომავალში ყოველგვარი უსიამოვნებისაგან. თუ აირენ ადღოერს თავისი ქმარი უყვარს, მაშასადამე, თქვენი უმარტოესობა აღარ უყვარს და ამიტომ არც გზაზე გადაგელობებათ.

- მართალია, მაგრამ ნეტავ აირენი მეფუარი ჩამომავლობისა უოფილიყო! ო, რა დედოფალი იქნებოდა! - მერე იყუჩა და ვიდრე სერპენტკაინ-ავენიუსზე არ გავედით, ხმა აღარ ამოჰყლია.

ბრაიონი-ლოჯის კარი ღია დაგვიხვდა და კიბის თავზე ვიღარ მოხუცი ქალი შემოგვეგება. ეტლიდან რომ ჩამოვდოდი, ის ქალი რაღარ დამჩინავი ღიმილით შემოგვექროდა.

- რომელია თქვენში მისტერ შერლოკ ჰოლომსი? - იკითხა მოხუცმა.

- მე ვახლავართ, - უპასუხა ჩემმა მეგობარმა და სახეზე გაოცება გამოეხატა.

- დიახ, ჩემმა ქალბატონმა გამაფრთხილა, აყრილებლად შემოვივლისო. იგი ქმართან ერთად ამ დღით, ხუთ საათსა და თხუთმეტი წუთზე ჩარინგ-კროსის ვოგზლიდან კონტინენტისაკენ გაემგზავრა.

- რაო, - წამოიძახა შერლოკ ჰოლომსმა და უკან დაიხია. იგი გაოცებული და აღელვებისაგან ფერგამკრთალი მეჩვენა. - თქვენ გინდათ თქვათ, რომ აირენ ადღოერი ინგლისიდან გაემგზავრა?

- დიახ, და აღარც დაზრუნდებთ.

- და ქალბატონი, ყველაფერი დაილუპა? - მთრთოლარე ხმით იკითხა მეფემ.

- ვნახოთ, - თქვა ჰოლომსმა, მოხუცი ქალს გვერდი აუარა და ოთახში შევარდა. ჩვენც თან შევეყვიეთ. ავეჯი მიყრილი-მოყრილი დაგვიხვდა, უჭრები ღია და წარიელი. ეტყობოდა, ლედის გაქრევის წინ მთელი სახლი ჰაიპარად აფორიაქებინა. ჰოლომსი სამალვს ერა და იქიდან ფოტოსურათი და წერილი ამოიღო. ფოტოსურათიდან სალამურ ტანსაცმელში გამოკვალთული აირენ ადღოერი შემოგვექროდა. წერილი კი ჰოლომსის სახელზე იყო დატოვებული. ჩემმა მეგობარმა უკრებ ნახია კონვერტს თავი და სამივემ წერილის კითხვა დავიწყეთ. წერილი წინა ღამის რიჯვით გახლდათ დათარიღებული და აი, რა ეწერა შიგ: „ჩემო

ძვირფასო მისტერ შერლოკ ჰოლომს. ყველაფერი ისე კარგად გაითამაშეთ, რომ ეჭვი არაფერში შემპარვია. მაგრამ ხანძარზე რომ მიდგა საქმე, მაშინ კი დავეჭვდი. როცა ვნახე, როგორ დაუდევრად გავყრი საკუთარი თავი, მერე ყოველივეს ჩავუფიქრდი. რამდენიმე ხნის წინათ გამაფრთხილეს, თუ მეფე შეერდება ვინმე მამებარს მიანდოს თავისი საქმე, ის მამებარი აყრილებლად წერლოკ ჰოლომსი იქნებაო. ეს ვინც მიხსრა, თქვენი მისამართი მანვე გადმომწა. თქვენ მანერ მიანდით იმას, რომ ჩემს საიდუმლოს ფარდა ახადეთ. ჩემი ეჭვის მიუხედავად იმ ძვირფასს, კეთილ და მოხუცი მღვდლებზე რუდი მანერ არ მინდოდა მეფიქრა. თქვენ კარგად ირით, მე თვითონ ვიყავი მსახიობი. მამაკარის ტანსაცმლის გადარმა ჩემთვის ახალი ხილი არაა. მე თქვენს სათვალთვლოდ მეეტლე ჯონი გამოგვზავნე, თვითონ კი ზევით ავედი, მამაკარის ტანსაცმელი გადავირვი და უკან ავედევენეთ.

სწორედ თქვენს სახლის კარამდე მოგყვით და დავრწმუნდი, რომ ჩემი საქმით თვითონ ბრწყინვალე შერლოკ ჰოლომსი იყო დაინტერესებული. მერე საკმაოდ დაუდევრად გისურვეთ ღამე ნებისა და ქმართან ტემპლში გავემგზავრე.

ჩვენ ორთავემ ზევით ვიფიქრეთ. მაგრამ ისეთ მონინაღმდეგესთან შებმას, როგორიც თქვენა ხართ, გაქრევა ვამჯობინეთ. ასე რომ, ჩვენს შინაში მოსულის, ჩვენი ზუდე წარიელი დაგხვდებათ. რარ შეიებნა ფოტოსურათს. თქვენს კლიენტს შეუძლია დამშვიდებული ბრძანდებოდეს. მე იგი აღარ მიყვარს და მასზე უკეთეს მამაკარს

ვუყვარვარ. მეფეს, როგორც მოეწებება, ისე მოიქცეს. მე მისთვის ვნების მიყენებას არ მოვიწოდებ. თუმცა თვითონ კი გამამწარა. ფოტოსურათს მხოლოდ თავდაჯერების მიზნით შევინახავ. შევინახავ, როგორც იარაღს, იმ შემთხვევისათვის, თუ მეფე ჩემ წინააღმდეგ კვლავ საქმეს წამოიწყებს. მე ვტოვებ აქ ჩემს ფოტოსურათს და თუ მეფე მოინდომებს, თან წაიღოს. დავრჩები თქვენი ერთგული, აირენ ადლოერი, ნორტონისა”.

- ოჰ, რა ქალია, ოჰ, რა ქალია! - წამოიყვირა ზოჭემის მეფემ, როცა წერილი ჩავთავადეთ. - აკი გეუბნებოდი. ჭკვიანი და ძალიან მოხერხებულია-მეთქი! ოჰ, რა სათაყვანებელი და საგოგმანებელი დედოფალი იქნებოდა? სამწყობრო მხოლოდ ის არის, რომ მეფური სისხლისა არ იყო.

- მას მერე, რაჯ ეს ქალი შევიყვანი, მერ იმ აზრისა ვარ, თქვენო უმაღლესობამ, რომ იგი თქვენი ცოლი მართლმად არ არის, - რვაჯ წარმოთქვა ჰოლომსმა. - ძალიან ვნახვარ, თქვენო უმაღლესობავ, რომ საქმის უფრო უკეთ დაბოლოება ვერ შევძელი.

- ჰირიქით, ძვირფასო, სერ, - წამოიძახა მეფემ. - ამაზე უკეთესი დაბოლოება არც შეიძლება. მე ვიყრი, რა შეუვალა სიჭკვის პატივით აირენი. ფოტოსურათი ახლა ისევე უყვანებელია, ვითომ ჩვენი ხელით დაგვეწვას.

- მოხარული ვარ, რომ თქვენი უმაღლესობის ჰირიდან ასეთი სიჭკვენი მესმის, - უთხრა ჰოლომსმა.

- მე თქვენგან ძალიან დავალოებული ვარ და მინდა რითიმე გადავიხადოთ, აი ეს ზეჯედი...

- თქვა ეს, ხელიდან ზურმუხტისთვლიანი ზეჯედი წაიძრო და ჰოლომსს გაუწოდა.

- თქვენს უმაღლესობას უფრო ძვირფასი განძი გააჩნია, - უთხრა ჰოლომსმა.

- დამისახელიეთ და მზად ვარ.

- აი, ეს ფოტოსურათი.

მეფემ ჩემს მეგობარს გაოჩებით შეხედა.

- აირენის ფოტოსურათი? - წამოიძახა მან,- ინებეთ. თუ ასე გინდათ.

- მაღლობთ, თქვენო უმაღლესობავ. მამასადამე, საქმე ამით დამთავრებულია.

- პატივი მატებს, მშვიდობის დილა გისურვოთ, - ჰოლომსმა თავი დაუკრა მეფეს და მის მიერ გამოწვეული მარჯვენა არც კი შეუმჩნევია, ისე წამოვიდა ჩემთან ერთად ბეიკერსტრიტისაკენ.

აი, რა მიზეზით მოხდა აურზაური ზოჭემისა და ჩემი მეგობრის შესანიშნავი გეგმა როგორ იძლია ქალის ჭკუისა და მოხერხების წყალობით. ქალის ჭკუაზე რომ სიჭკვა ჩამოვარდებოდა, ჰოლომსს ეს სასაყრდლოდ არა უოფნიდა ხოლომე, მაგრამ ზოლო დროს რატომღაჯ ამ საკითხზე საუბრისას დუმილს არჩევს. - თუმცა, როცა აირენ ადლოერს ახსენებს ან მის ფოტოსურათს დახედავს ხოლომე, მხოლოდ ერთი ეპითეტიტ ამკობს მას: „აი, ჭეშმარიტი ქალი!”